PATROLOGIÆ
CURSUS COMPLETUS,

SEU

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRA, UNIFORMIS, COMMODA, ŒCONOMICA

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM, SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD ÆTATEM INNOCENTII III (ANN. 1216) PRO LATINIS ET AD PHOTII TEMPORA (ANN. 863) PRO GRÆCIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM PRIORA ECCLESIÆ SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;

OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS AUCTA;

INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA;

OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS INDICIBUS LOCUPLETATA; SED PRÆSERTIM DUOBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, ABSQUE ULLA EXCEPTIONE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIÆ GRÆCÆ A S. BARNABA AD PHOTIUM,

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIÆ, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA; LATINA, JAM INTEGRE EXARATA, VIGINTI ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, CENTUMQUE ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM CUM VERSIONE LATINA LATERALIS COMPLECTITUR, ET FORSAN CENTUM VOLUMINUM EXCEDET NUMERUM. POSTERIOR AUTEM VERSIONEM LATINAM TANTUM EXHIBET IDEOQUE INTRA QUINQUAGINTA CIRCITER VOLUMINA RETINEBITUR. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUJUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM COMPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM, CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XV.

ORIGENES.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM
SEU PETIT-MONTROUGE.

1857

SÆCULUM III.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ

COL. COLL. LIBRARY N. YORK.

ORIGENIS

OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICANIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS.

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri;

ACCURANTE ET RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS QUINTUS

CONTINENS PARTEM PRIOREM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM, NEMPE VERE HEXAPLAREM, INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM, PARISIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ, ETC., ETC., SODALIS; EQUES GALLICÆ LEGIONIS HONORIS, NECNON ORDINUM PIANI, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSIS, ETC.; OLIM VERO, DUM IN SYNAGOGA, RABBINUS LEGISQUE DOCTOR.

VENEUNT OCTO VOLUMINA 100 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM,
SEU PETIT-MONTROUGE.

1857

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUÆ IN HOC TOMO XV CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt.

Arc Med
SR
60
.M45
1857
t.15

281.1
M1
v.15

Ex Typis MIGNE, au Petit-Montrouge.

HEXAPLORUM ORIGENIS

QUÆ SUPERSUNT

MULTIS PARTIBUS AUCTIORA QUAM A FLAMINIO NOBILIO ET JOANNE DRUSIO EDITA FUERINT

EX MANUSCRIPTIS ET EX LIBRIS EDITIS ERUIT ET NOTIS ILLUSTRAVIT

D. BERN. DE MONTFAUCON

MONACHUS BENEDICTINUS E CONGREGATIONE S. MAURI.

(Parisiis 1713, 2 vol. in-folio.)

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

*Eminentissimo D.D. Cæsari d'*Estrées, *cardinali episcopo Albanensi, duci ac pari Franciæ, regiorum ordinum commendatori, S. Germani a Pratis abbati,* etc.

Non diu multumque cogitavi, cui hasce lucubrationes nuncuparem; adest quippe domi cui similem foris frustra quærerem : siquidem in te uno, Eminentissime Cardinalis, omnia splendent virtutis litterarumque ornamenta, omnia optimi Mæcenatis insignia, cujus partes sunt litteratos benevolentia complecti, officiis prosequi, exemplo concitare. En tibi Hexaplorum *Origenis partem offero, quæ post diuturnum cum blattis et tineis conflictum emergit demum et auspiciis tuis in lucem prodit.*

Arbitror ego te, Vir amplissime, antiquitatis præsertim ecclesiasticæ studiosissimum, haud leviter indignaturum, quod posterioris ævi scriptores opus tam ingens, tot laudibus a priscis illis Ecclesiæ doctoribus celebratum, magno suo dedecore ita interire passi sint, ut nonnisi summo labore et industria hasce ejus reliquias extremæ perniciei jam proximas eruere potuerimus.

Illud autem minime eventurum erat, Ecclesiæ Princeps eximie, si tui similes postremis sæculis Ecclesiam et rempublicam litterariam exornassent; viri scilicet qui litteras ingenuasque artes, aut florentes conservare, aut labentes erigere possent. Sed quod ævo nostro providente Numine conceditur, id in multis ætatibus reperire haud ita facile fuerit. Quot enim sæcula percurrere opus erit, ut talem tantisque dotibus insignem virum inveniamus; virum, inquam, ita rebus vel quam maximis gerendis natum, dicendi scribendique tam peritum; litteris disciplinisque omnibus sic excultum; virum denique, qui quam se cunque in partem dederit, facile princeps fuerit?

Nam vel a primo juventutis flore apud te semper virtutis quam ætatis fuit cursus celerior,

92657

Summmo quippe loco natus et avitæ gloriæ memor, majorum tuorum vestigia non modo sequi, sed etiam antevertere studuisti. Hinc episcopalem nactus dignitatem rebus Ecclesiæ vel maximis componendis operam non minus sagaciter quam feliciter dedisti. Deinde promeritum purpuræ adeptus honorem, ac gravissimis regni negotiis apud exteras nationes tractandis a regum maximo deputatus, nullam Europæ catholicæ regionem insigni rerum gestarum splendore vacuam reliquisti. Manent hodieque Romæ, per totam Italiam, in Germania, Hispania, Lusitania, egregia sapientiæ virtutisque tuæ vestigia; quæ omnia si pro rei dignitate recensere aggrediar,

. . . . . cupidum, Pater optime, vires
Deficient :

sed eloquentiori hanc palmam relinquo; mihi enim id esset periculosæ plenum opus aleæ, et aliunde tot laudibus dignus vix laudi aditum concedere soles

Verum id mihi a modestia tua impetrare liceat, Eminentissime Cardinalis, ut duo tantum summopere miranda, quorum testis fui oculatus, huc afferam. Primum est te ita patriæ rebus semper advigilasse, ut tamen exterorum, apud quos negotia gerebas, animos tibi devincires, et eos tum officiis, tum dicendi lepore ita tibi conciliares, ut optimates et aulici te quasi Patrem vel propinquum agnoscerent. Quamobrem in nulla fere Europæ catholicæ regione peregrinus existimaris. Quod si, ut ait Orator (a), « non quidquam ex rebus humanis est præclarius aut præstantius, quam de republica bene mereri, » quantus hinc tuis laudibus cumulus accedit, quod non patriam modo tuam, sed alias etiam nationes summis beneficiis exornaveris; Lusitaniam dico, Bavariam, Italiam; quæ tantum ornamenti vel præsidii in amicitia atque auctoritate tua, quantum commodi repositum in benignitate senserunt.

Alterum quod mihi stuporem sæpe ingentem attulit illud est, quod amplissimis licet muneribus per totum vitæ curriculum perfunctus, nihil obstante rerum agendarum mole, litterarum cultum nunquam intermiseris. Nec tantum dico te id præstitisse quod solent alii sapientes viri, publicis negotiis deputati, qui ubi a solito munere vacant, ad litterariam exercitationem transeunt, vel usu librorum solitudinis tædium fallunt, quod tamen ipsum est in magna laude ponendum; sed ita semper comparatum fuisse demiror, ut de quovis litteraturæ, seu sacræ, seu profanæ genere loquendum, disserendum vel scribendum fuerit, non minus expedite et sagaciter hæc egeris, quam peritissimi quique artium et disciplinarum magistri : adeo ut qui te negotia vel gravissima tanta solertia tractantem cernerent, omnia posthabuisse putarent, quo rerum gerendarum peritiam assequerere; qui vero de omnigena litteratura disserentem audirent, te totam ætatem in litterarum studio contrivisse, cæteraque omnia neglexisse crederent.

Sed quam bonis avibus factum est, ut ex tantis undequaque susceptis féliciterque gestis negotiis ad nos receptum haberes! Immortales sane gratias habemus Ludovico Magno, qui te actarum rerum gloria clarum, hujus cœnobii antistitem constituerit; qua in re nescio an plus tuis, Eminentissime Cardinalis, quam nostris commodis prospexerit. Hinc illa effusa in monasterio nostro lætitia, hinc ille plausus omnium sodalium de tanta fortuna sibi mutuo gratulantium; qua in re non partes tuli pósteriores. Ecquid enim litteratorum cœtui plus gaudii afferat, quam cum sibi principem a regum sapientissimo designari conspiciunt eum, quem ipsi, si penes se ejus rei arbitrium fuisset, communi omnium calculo sibi cooptassent?

In San-Germanensibus autem ædibus illis, quæ tot principum domicilium fuerunt, ceu in arce vel specula quadam constitutus, Eminentissime Cardinalis, iis omnibus fulges ornamentis, quibus olim varias Europæ gentes illustrabas, quodque mirabile dictu est, annos prope Nestoreos emensus, divina quadam celeritate ingenii dicendique copia, sicut olim ille Carneades, omnium ad te animos convertis et rapis. Te sæpe in consessu eruditorum suspicimus de quovis litterarum genere ita perite disserentem, ut fateantur omnes te non minus eruditione quam dignitate primas tenere. Nam sive de historia et geographia, sive de rebus ecclesiasticis et canonicis agatur, pàrem in omnibus facultatem exhibes, in nulla, ut ita dicam, orbis litterarii parte hospes. Tum si ad mansuetiores Musas te referas, Græcas, Latinas Gallicasque, memoriæ felicitate juvenes, ingenii acrimonia eruditos quoslibet antecellis.

(a) Cic. *Fam.* x, 5.

Stupent sane ii quos ad consortium tui evocare dignaris, litteratorum princeps amabilissime, et rediisse putant illa tempora quibus inter principes viros in omni genere micabas. Omnia quippe in te floridam redolent ætatem; bona valetudo, summa gratia, tantus ille in jocando lepos, sic temperatus ut nihil jocus de gravitate decerpat. Qui te talem vident, id se oculis observare putant quod quidam e veteribus dixit:

A certis annis ævum remeare peractum

Quis igitur Origeni fortunam non gratuletur suam, qui in præstantissima Operum suorum parte pene redivivus conspectui sistitur tuo? ac qui inter ævi sui Christianos palmam eruditionis tulerat, jam te, litterarum decus, patronum ambit, ut auspiciis tuis ex tenebris ubi diu latuerat eductus, ad eruditorum orbem faciles aditus reperiat, certus patrocinii tui pignore se in pristinam non reversurum caliginem. Hunc ille jam laborum fructum exspectat. Quantis enim sudoribus Hexaplorum *et* Octaplorum *opus molitus sit, testis vel ipsius operis conditio, testis et Hieronymus, qui Origenem χαλκέντερον appellat, quia scilicet viscera quasi ænea ob assiduitatem scribendi habere putabatur: in cujus colligendis reliquiis multo labore diuturnisque vigiliis exercitatus, pene factus sum et ipse χαλκέντερος: fortunatus tamen si hasce meas lucubrationes lubenti animo acceperis; fortunatior, si ad diuturnum, ut spero, tempus, patrocinio tuo uti pergam.*

Fr. Bernardus de Montfaucon,
Monachus Benedictinus e congregatione Sancti Mauri.

PRÆFATIO.

Inter præstantiora Origenis opera principem obtinere locum *Hexapla* illa, tanto labore studioque concinnata, fatentur eruditi quique tum veteres, tum recentiores. Cum enim homini Christiano nihil ad rectam fidem statuendam moresque informandos opportunius sit divinarum Scripturarum intelligentia, ejus sane utilitati tunc optime consultum putatur cum quidpiam in lucem editur ad reseranda Scripturæ arcana et ad ejus intimos sensus explorandos accommodatum. Quid autem eo in genere accuratius, quid ad Scripturæ sacræ mentem aperiendam commodius eximio illo *Hexaplorum* et *Octaplorum* opere? Ibi namque, præter LXX Interpretum editionem, tres aliæ interpretationes, a doctis viris Aquila, Symmacho et Theodotione elaboratæ, in omnibus Hebraicæ Scripturæ libris comparebant; in libris etiam non paucis trium insuper aliorum interpretum anonymorum editiones e regione aderant uno sub aspectu positæ; ita ut earum omnium lectione, et mutuo facta comparatione, si qua obscura et difficilia occurrerent, longe facilius tali subsidio explanarentur. Hinc factum est ut sancti Patres, ac veteres scriptores ecclesiastici pene omnes, iique maxime qui doctis in sacram Scripturam commentariis claruere, *Hexaplorum* Origenis usum præstantiamque passim commendent. Eusebius nempe, Diodorus, Chrysostomus, Theodoretus, Procopius et alii; interque Latinos Hieronymus, qui non in Commentariis modo suis ope illorum perpetuo utitur, sed etiam in adornanda eximia illa editione Latina, quam hodie *Vulgatam* appellamus, frequentissime Aquilam vel Symmachum, rarius Theodotionem aliasve editiones sequitur.

Si quid unquam immortalitate dignum emissum in lucem fuerit, si qua lucubratio a temporum injuria vindicari meruerit, hæc sane erat tot parta vigiliis, laboribus, sumptibus. At, proh dolor! a sæculis plus quam octo ingentis molis opus ita periit, ut ne particula quidem ejus, ut fuerat ab Origene concinnatum, ad nos usque devenerit, nec spes videatur esse quidpiam unquam emersurum, quo tanta jactura sarciatur; a tempore autem amissi operis aliquot effluxere sæcula, ignorantiæ tenebris adeo obruta, ut ne sensus quidem importati damni penes homines etiam, ut illa ætate, doctos esse videretur. At post restaurata, proximis sæculis, litterarum bonarumque artium studia, ubi veterum scripta, quæ diu jacuerant interitui proxima, e situ vindicari et in publicum emitti cœperunt, non defuere viri qui de restaurandis si non *Hexaplis*, *Hexaplorum* saltem laciniis, cogitarent. Qui vero primus rei manum admovit Flaminius Nobilius, in Bibliis Græcis Romæ cusis anno 1587, multas Aquilæ, Symmachi, et Theodotionis aliorumque in-

terpretum lectiones notis inseruit, quotquot videlicet tum ex Romanis codicibus, tum ex veterum libris excerpere potuerat Petrus Morinus Parisinus, ut ex ejusdem Morini epistolis aliorumque testimoniis arguitur.

Sub hæc Joannes Drusius eadem ipsa quæ Flaminius ediderat, non paucis accessionibus locupletata cum eruditis notis descripsit : at cum fato præoccupatus ea in publicum edere non potuisset, post ejus obitum publicandi curam suscepit Sixtinus Amama Hebraicarum litterarum Franekeræ professor : opusque Arnhemiæ prodiit anno 1622, hoc titulo : *Veterum interpretum Græcorum in totum Vetus Testamentum Fragmenta, collecta, versa et notis illustrata a Joanne Drusio, linguæ sanctæ in illustrium Frisiæ ordinum Academia, dum viveret, professore.* Drusii labor a laudatis viris laudatus, litterarum sacrarum studiosis magno usui fuit. Hunc ego librum frequenter adire solebam, antequam de novis accessionibus faciendis cogitarem : et mirabar subinde ex tanto opere adeo pauca superesse fragmenta. Cum autem evolvendis codicibus Græcis solitam darem operam, jam anni sunt plusquam viginti tres, rem, quam, potui diligentissime, sum agressus : tum si qua veterum interpretum loca in manuscriptis occurrerent, statim ad Drusium properabam, ut explorarem an observata editaque essent. Brevi autem comperi multa prætermissa fuisse, imo ex jam observatis et editis non pauca esse quæ manu medica egerent. Hinc omnia describere cœpi, paulatimque tum in Gallia, tum in Italia, et potissimum Romæ, tantam lectionum silvam reperi, ut Drusiana collectio nostræ comparata ne decimam quidem, imo ne decimam quintam ejus partem attingeret. Quanquam non in omnibus Scripturæ sacræ libris æqualis offeratur lectionum messis. Nam in Pentateucho, si annumeres ea quæ in Appendice ex codice Coisliniano adjunximus, ne vicesimam quidem nostrarum partem æquant Drusianæ lectiones. In libris Josue et Judicum pene nihil habet Drusius, ubi nos in singulis pene versiculis lectiones proferimus. In libris Regum, maxime in primo et secundo, vix quinquagesimam nostrorum particulam exhibet ille. In libro Job multis partibus Drusianam superat nostra collectio, pariterque in Psalmis, quorum multi pene totum Symmachum repræsentant. In Proverbiis, Ecclesiaste et Canticis non multa proferimus nova. Verum in prophetis omnibus, præcipue vero in Jeremia, Ezechiele et minoribus prophetis, tot nondum observata comparent, ut Drusiana collectio iis obruta videatur esse.

His ita comparatis, de modo concinnandi edendique operis non una fuit amicorum sententia. Alii enim volebant totum Hebraicum edi textum cum interpretatione τῶν O', eadem prorsus methodo qua Origenes ediderat, ita ut sex ubique columnæ adessent, et sicubi aliorum interpretum editiones deficerent, vacuus ibi locus relinqueretur. At me reluctante, et quanto litteratorum incommodo, quantisque sumptibus tam immane opus proditurum esset objiciente (*a*), vel iidem ipsi qui tale consilium dederant, auctores demum fuerunt, ut in primo solum Geneseos capite, quasi pro specimine, Origenianæ columnæ adessent : ac in sequentibus deinde capitibus, ea solum loca afferrentur in medium, quorum interpretatio sive secundum Aquilam, sive secundum alios reperta fuisset : ita ut lectiones illæ cum Hebræo, LXX Interpretibus et Vulgata comparatæ, uno sub aspectu jacerent, et quidem eodem ordine, quantum licebat, quo ab Origene in *Hexaplis* positæ fuerant.

Compendii vero causa, ubi duo vel tres vel plures interpretes eodem prorsus modo vertunt, ac sine ullo vel minimo discrimine, tunc versionem non repetimus ad singulos, ut feceral Origenes, sed nomina eorum qui similiter interpretati fuerant, a prima solum nominis littera, præmittimus hoc pacto A., Σ., Θ. ἐν τοῖς μυκτῆρσιν αὐτοῦ A., S., Th., *in naribus ejus*. Hebraicæ lectionis, et interpretationum Græcarum, quæ illam sequuntur, versionem Latinam in altera columna e regione ponimus, subjuncta altero charactere Vulgata Latina, ut etiam Græce imperiti hac nostra collectione uti valeant.

Non deerant qui vellent integrum edi textum Biblicum, alii Hebraicum, alii LXX, alii vero Vulgatam Latinam, ut scilicet qui *Hexaplis* nostris, ubi textus integer secundum nullam editionem adest, uti vellent, ibi tamen totam Scripturæ seriem secundum aliquam ex editionibus ad manum haberent. Ne multa, hoc item consilium respuendum duxi : siquidem res ita concinnata est, ut quisque commode possit, vel Hebraicum, vel LXX interpretes, vel Vulgatam Latinam, vel demum Polyglotta ipsa, hac præsente et aperta *Hexaplorum* collectione, perlegere; atque ubi suppetunt veterum interpretum lectiones, easdem cum eo, quem præ manibus habent, Scripturæ textu conferre, ut plurium interpretum auxilio res minus tritæ vel obscuræ facilius intelligi queant.

Singulis capitibus notas subjicimus, ubi primo dicitur undenam lectiones veterum interpretum excerptæ fuerint. Deinde si qua ad veram lectionem asserendam oportuna suppetant, ea clare pro modulo nostro proferimus. Loca Patrum ac veterum scriptorum selectiora adjicimus, eorum maxime quorum opera, præter ἀποσπασμάτια (*exigua fragmenta*) quæ in Catenis manuscriptis supersunt, deperdita sunt. Horum vero festivam copiam animadvertet eruditus lector, præsertim in Pentateucho. A prolixioribus explanationibus compendii causa abstinuimus. Non enim in proposito nobis fuit commentaria nova in Scripturam sacram edere, sed ea solum afferre quæ veterum interpretum lectionibus vel eruendis vel confirmandis necessaria erant. Ex

(*a*) Primigenium ordinem, partitionem scilicet in columnas sex, ab ipso Origene institutum, retinuimus. Grandis utique labor, sumptus grandiores! quos tamen in gratiam lectorum subeundos recepimus. Prodeunt ergo egregiæ reliquiæ non jam nomine tenus, sed vere ἑξαπλῶς distributæ. EDIT. PATROL.

Drusii notis eas delegimus et exscripsimus, quæ utiliores esse videbantur. Licet enim ille strenui scriptoris munus impleverit, grammaticis tamen adnotationibus, pro more suo, omnia ad nauseam usque replevit, ita ut res omnino tritas et cuique pervias passim afferat : quam rem ipsi, nec sine ludibrio, vitio vertebat Josephus Scaliger.

Editionum ordinem, quem Origenes instituerat, servandum duxi, ita ut primo locetur Hebraicus textus, deinde Aquila, post Symmachus, quarto loco LXX, postremo Theodotio : atque ubi tres aliæ editiones quinta, sexta et septima habentur, illæ novissimæ omnium ponantur. Hebræi, Samaritani, et Syri Græcas interpretationes, quæ nonnunquam occurrunt, semper post Hebraicum textum et ante alias editiones Græcas locamus. Hebraicæ lectiones sine punctis motionibusque Massoreticis hic semper scribuntur : nec liberum fuit secus agere, quia notæ illæ Massoreticæ sæpissime ad alium sensum determinant, diversumque ab eo quem illi secuti sunt. Lineolam tamen Maccaph dictam, ut in Massoreticis libris usurpatur, retinendam duxi, quia ejus aliquam rationem habuisse videntur veteres illi, ut ex verbis Hebraicis Græce descriptis, quæ supersunt, liquidum videtur.

Hebraici textus Latinam interpretationem dedimus, qualem dedere Santes Pagninus vel Arias Montanus : nam alterutrum fere sequimur; ita tamen ut quando illi nimio scrupulo interpretationes efferunt barbaras, et quæ vix intelligantur, alias substituamus paulum elegantiores et clariores. Vix enim æquo animo feras, exempli causa, eos, ubi אף pro *ira* accipitur, quod passim contingit, *nasum* vertere, et *nasum Dei*, pro *ira Dei* ubique interpretari, ut cætera taceam κακοζηλίας exempla. Nomina vero propria non secundum Massoreticam lectionem, sed ut veteres legebant, ut plurimum exprimimus; si secus accidat, vel incuria vel lapsu typographorum accidit.

Asteriscos et obelos apposuimus, ubicunque in manuscriptis notabantur. Cæteros autem, qui passim occurrebant in *Hexaplis* Origenianis, quosque jam restituere difficillimum esset, non perquirendos esse putavimus. Nam, ut fusius in Præliminaribus dicetur, asteriscorum maxima pars hujus generis erant, ut parum inde lucis ad litterarum Hebraicarum intelligentiam accederet. Siquidem tanto scrupulo fuerant ab Origene positi, ut vel quam minimas particulas Hebraismosque omnes, qui Græca lingua non poterant concinne enuntiari, quique nihil ad sensum faciebant, importuna ἀκριβείᾳ notarent. Tunc vero solum asterisci et ea quæ asteriscis indicabantur utilia erant, cum clausulas aut verba a LXX Interpretibus prætermissa exhibebant : hujus autem generis asteriscos summo studio perquisivimus, qui si cum aliis supervacaneis comparentur, paucissimi sunt. Obeli autem, ea quæ in LXX Interpretibus redundabant adnotantes, assequendæ Scripturarum menti, ut plurimum saltem, parum conducebant. Quamobrem id maxime curavimus, ut quam plurimas possemus veterum interpretum lectiones studioso lectori offerremus.

Sicubi porro hujusmodi lectiones Latine tantum vel ab Hieronymo vel ab Hesychio afferuntur, ex Latinis Græca facere sine alicujus ms. auctoritate tentavere quidam : Græcaque hujusmodi fragmenta, quasi germanum Aquilæ, Symmachi, Theodotionis et aliorum textum, in lucem emiserunt. Ex talique ausu plerumque accidit ut longe disparata pro veris substituantur, quod sæpissime experti sumus, cum reperta vera lectione, illius sine auctoritate codicis alicujus substitutæ νωθεία conspicua fuit. Nec improbo tamen, quando exploratum est ex quibus Græcis verbis Latina manarint, si tunc ipsa Græca verba indicentur : exempli causa, si quis veterum diceret Aquilæ lectionem sic habere, *et in nomine ejus gentes sperabunt*, tunc sine periculo dici posset Græca sic habuisse, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐλπιοῦσι. At illo etiam casu monendus esset lector Græca ex Latinis facta fuisse, quod etiam summa religione præstitimus : hujusmodique loca semper uncinis inclusimus, cum vel ex Latinis facta, vel aliunde dubia nobis esse videbantur.

Monendus est candidus lector, ut cum loca quædam in Pentateucho consulere voluerit, non eam modo, quæ in principio posita est, *Hexaplorum* collectionem, sed etiam Appendicem semper adeat : ibi namque plurima reperiet nondum observata nobis cum Pentateuchum ederemus, aliquando etiam plura quam in principio posueramus. Lectiones ibi multæ, ignoti antea interpretis, suo auctori restituuntur; aliæ secus positæ emendantur. Hanc autem Collectionis nostræ partem ideo in fine, Appendicis more, locavimus, quia ad bibliothecam Coislinianam, ex cujus codice perinsigni lectiones illas posteriores mutuati sumus, aditum impetrare nequivimus (*a*), donec in ejus possessionem veniret illustrissimus Dom. Henricus Carolus du Cambout de Coislin, dux et par Franciæ, episcopus Metensis, Coislinianæ familiæ decus, qui pro innata beneficientia codices nobis ad nutum suppeditavit. Hæc porro bibliotheca manuscriptorum Græcorum copia paucis, præstantia vero et antiquitate nulli concedit. Horum catalogum peramplum pretiosisque anecdotis bene multis instructum sub ejus auspiciis paramus, propediem in lucem edendum.

Solita erga nos humanitate semper usus est illustrissimus abbas de Louvois, Bibliothecæ Regiæ præfectus, qui pro voto nobis regios codices obtulit, quorum usum singulæ fermе hujus operis paginæ testificantur. Officiis item suis nos certatim prosecuti sunt, V. Cl. Nicolaus Clemens, de cujus obitu admodum

(*a*) Lectiones codicis Coisliniani, quas in appendice conjeecerat Montefalconius, ad capitulum unumquodque, cujus sunt, revocandas curavimus. Edit. Patrol.

doluimus, et eruditissimus Joannes Boivinius, litterarum omnium, maximeque Græcarum, notitia celebris.

Bibliothecæ Colbertinæ thesauros nobis aperuit præstantissimus abbas de Seignelay, ejusque jussu codices nobis pro voto commodavit V. Cl. du Chesne, ejusdem bibliothecæ custos. Vetustissimum pulcherrimumque Prophetarum codicem, rogante Mæcenate nostro eminentissimo cardinali d'Estrées, a RR. PP. Jesuitis ad quatuor solum dies impetravimus : pluraque inde excerpturi eramus, si diuturniorem in eo operam ponere licuisset. Gratias item habemus maximas doctissimo nobisque amicissimo Michaeli Lequien ex ordine prædicatorum, qui Francisci Combefisii schedas nobis obtulit, unde non spernendas in Genesi et Exodo veterum lectiones excerpsimus.

In Italia non pauca ex codicibus Vaticanis mutuati sumus, longe plura collecturi si liberiorem nobis aditum fecisset is qui tum celeberrimæ illius Bibliothecæ custos erat. Multo ampliorem lectionum copiam suppeditavit bibliotheca RR. PP. S. Basilii Romæ, cujus codices pro voto ad manum semper habuimus beneficio reverendissimi P. Petri Mennitii, totius ordinis præfecti generalis, qui studiis nostris semper favit, et rogantibus nunquam defuit.

PRÆLIMINARIA IN HEXAPLA ORIGENIS

CAPUT PRIMUM.

De Tetraplorum atque Hexaplorum nominibus et forma.

I. Tetraplorum et Hexaplorum varia nomina. II. Cur Tetrapla et Hexapla Origenes adornaverit. III. An Hexapla prius quam Tetrapla. Certum videtur Tetrapla prius quam Hexapla adornata fuisse. IV. Quo tempore Hexapla concinnaverit. V. Qua ratione Tetrapla, Hexapla et Octapla digesserit, itemque Enneapla. VI. In quibus Scripturæ libris tres alias editiones Hexaplis addiderit. VII. De notis in marginibus Hexaplorum ab Origene positis. VIII. An Samaritani et Syri lectiones in marginibus Hexaplorum locaverit. IX. Utrum Origenis tempore Samaritani et Syri Græcæ versiones fuerint.

I. *Tetraplorum et Hexaplorum varia nomina.*

Quæ de Tetraplorum et Hexaplorum nominibus dicturi sumus, nondum, ut puto, observata fuere, quare vel ipsa novitate placitura esse sperandum est. Tetrapla et Hexapla, sic in plurali exprimuntur ab Origene, Eusebio, Epiphanio et Hieronymo, Τετραπλᾶ, Ἑξαπλᾶ, videnturque ita primitus appellata fuisse. Verum alii posterioris ævi Græci scriptores frequentius Τετραπλοῦν et Ἑξαπλοῦν in singulari dicebant, *Tetraplum* videlicet et *Hexaplum*, ut passim animadvertas in notis hujus operis. Sic in nota ad ultimum caput libri II Regum, ἐν δὲ τῷ Ἑξαπλῷ, καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων, *in Hexaplo autem et in accuratioribus exemplaribus*, etc. Et alibi frequenter, maxime in libris Regum. Indicant autem Τετραπλᾶ seu Τετραπλοῦν, quadruplicem, Ἑξαπλᾶ vero seu Ἑξαπλοῦν, sextuplicem Scripturæ textum, uno conspectu positum, ut pluribus infra repræsentabitur. Hæc porro significantius a Græcis auctoribus non paucis vocantur etiam Τετρασέλιδον, sive quadruplex columna. Sic enim habetur in notis ad psalm. LXXXVI ex codice Coisliniano : Μήτηρ Σιὼν τὸ ρ κατὰ προσθήκην ἔκειτο εἰς τὴν τῶν Ο' ἐν τῷ Τετρασελίδῳ· ἐν δὲ τῷ Ὀκτασελίδῳ, μὴ τῇ Σιὼν ἤγουν δίχα τοῦ ῥῶ. Quo significatur, in Tetraselido, sive in Tetraplo LXX habuisse lectionem illam vitiatam, Μήτηρ Σιὼν, *Mater Sion*; in Octaselido autem sive in Octaplo ita lectum et A emendatum fuisse μὴ τῇ Σιὼν, *nunquid Sioni*, expuncta littera ρ. Tetrapla igitur Τετρασέλιδον, Hexapla vero Ἑξασέλιδον, sextuplex columna dicebantur, ut videas in nota ad cap. V Michææ : quia Tetrapla Origenis, quatuor versiones Aquilæ, Symmachi, LXX Interpretum et Theodotionis per columnas e regione positas complectebantur; Hexapla vero textum Hebraicum litteris Hebraicis, et e regione proxime eumdem ipsum Græcis litteris; postea quatuor Græcas interpretationes eodem quo supra ritu locatas, exhibebant. Σελὶς autem significat paginam, τετρασέλιδον paginam quadruplicatam, seu quatuor columnarum, ἑξασέλιδον vero paginam sextuplicatam, sive sex columnarum. Ut autem τετραπλᾶ τετρασέλιδον, et ἑξαπλᾶ ἑξασέλιδον vocabantur, B sic et ὀκταπλᾶ, ὀκτασέλιδον, sive opus octo columnarum, ut videas in nota ad psalmum LXXXVI. Dicitur autem opus octo columnarum, quia præter sex memoratas editiones, duæ aliæ quibusdam in libris memorato columnarum situ repræsentabantur.

Semel item in notis ad Hesaiam, cap. III, ℣. 24, legimus πεντασέλιδον, hoc est quinque columnarum opus. Nota autem hæc prodit ex insigni ms. RR. PP. Jesuitarum, et sic habet : οἱ Γ. στίχοι οἱ ὑποκείμενοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ πεντασελίδῳ, οὐδὲ Ὠριγένης ἐξηγούμενος τούτων ἐμνήσθη. Id est : *Tres subjuncti versiculi non erant in Pentaselido, sive in libro quin-*

que columnarum : neque eorum meminit Origenes in expositione sua. Inde profectum fortasse nomen est, quod librarii quidam Hebraicam Hebraice scriptam columnam, non usitata sibi characterum forma deterriti, in nonnullis exemplaribus prætermiserint, satisque habuerint Hebraicum textum Græco charactere repræsentare : cujus rei exemplum habemus in codice Barberino, Oseæ XI, 1, ubi quinque columnarum fragmentum effertur prorsus omissa Hebraica scriptione. Si quis autem reluctetur, et dicat, non ideo πενταcέλιδον vocari, quod in quibusdam libris Hebraica scriptura prorsus omissa fuerit, sed quod in recensione columnarum Hebraicus textus, semel Hebraicis, posteaque semel Græcis litteris descriptus, pro una tantum columna sit habitus, huic non admodum repugnabo : nam licet ex Hebraicarum litterarum omissione accidisse suspicer, ut id tuto affirmare possim, exempla nova desiderari non diffiteor.

Hexaplorum, ἑξαπλῶν, nomen ex natura sua adjectivum, substantive passim usurpatur a Græcis scriptoribus; aliquando etiam adjective. Sic Epiphanius, libro *De ponderibus*, Ἑξαπλὰς (sic) τὰς Βίβλους, *Sextuplices Libros*, ut Hexaplorum libros indicet : et in vetustissimo prophetarum codice penes RR. PP. Jesuitas legitur ἑξαπλοῦς Ἱερεμίας, sextuplex Jeremias, a sextuplici columna. Ex frequenti porro illa, quæ in plerisque antiquis exemplaribus occurrit, Hexaplorum mentione, factum videtur ut librarii, πρὸς ἀντιδιαστολὴν Hexaplorum, alios libros, qui unicam τῶν O' editionem complectebantur, ἁπλᾶ sive *simplicia* vocarent, et ita distinguerent a sextuplicibus. Sic in codice quodam Coisliniano decimi sæculi ad librum III Regum VII, 16, legitur, ἔν τισι δὲ τῶν ἁπλῶν, *in quibusdam Haplorum*, sive simplicium exemplarium.

Certum exploratumque est in Psalmis, in Prophetis minoribus et forsan alibi, præter duas columnas Hebraicas, quarum altera Hebraicis, altera Græcis litteris descripta erat; et sex columnas Græcas totidem interpretationum, nempe Aquilæ, Symmachi, LXX, Theodotionis, Quintæ et Sextæ, quæ simul octo columnas, sive Octapla constituebant ; septimam etiam Græcam editionem fuisse, quæ nonam columnam occupare debuit, atque adeo Enneapla, sive novem columnarum opus effìcere. At mirum fortasse videatur Enneaplorum nomen nusquam apud veteres memoratum reperiri. An quia illam editionem Origenes non in serie columnarum, sed in imo margine locaverat, ideo nusquam Enneaplorum nomen, etiam cum illa aderat, usurpatum est? An veterum incuria, etiamsi columnam occupaverit suam, nusquam tamen Enneapla memorata deprehenduntur? Id sane divinandum relinquitur. Multa quoque alia sunt quæ ex solo Hexaplorum Octaplorumque conspectu, statim nota cuique et manifesta essent, quæque iis destituti vix ac ne vix quidem conjectura assequi possumus.

A

II. *Cur Tetrapla et Hexapla Origenes adornaverit.*

Quo autem consilio Tetrapla et Hexapla concinnaverit Origenes, explicat Hieronymus præfatione in libros Paralipomenon, his verbis : *Et certe Origenes non solum exemplaria composuit quatuor editionum, e regione singula verba describens; ut unus dissentiens statim, cæteris inter se consentientibus, arguatur ; sed, quod majoris audaciæ est, in editione LXX Theodotionis editionem miscuit, asteriscis designans quæ minus ante fuerant, et virgulis quæ ex superfluo videbantur apposita.* Ut igitur prudens lector ex multarum interpretationum collatione posset quænam verior explicatio esset deprehendere, illas omnes editiones uno conspectu locavit Origenes, ut Hebraice imperiti possent plurium inter se

B

consentientium auctoritatem amplecti. Sed quia hæc veri sensus assequendi via, incerta sæpe est, nec erroris periculo vacat : plerumque enim accidit ut, aliis a vero limite deflectentibus, unus germanam auctoris mentem exprimat; dicamus etiam Hebraice doctis hanc editionum collectionem perutilem fuisse : nam illi pro ea, qua pollebant, Hebraicarum litterarum peritia, poterant quisnam interpres propius ad fontem accederet intelligere. Aliam item hujus ab se suscepti operis causam subindicat Origenes *Commentario in Matthæum.* Quia nimirum ille editioni τῶν O' Vulgatæ, sive κοινῇ, librariorum ausu et ignorantia corruptæ, manum medicam admovere cupiebat, ea quæ prætermissa fuerant, ex aliis editionibus cum asteriscis addidit : quæque redunda-

C

bant, nec erant in Hebraico, appositis obelis, ut invecta notavit. Atque ut emendationibus suis faceret fidem, una cum Hebraico aliorum interpretationes e regione posuit, ut quisque videre posset se non sine auctoritate et manca resarcivisse, et superflua præfixis obelis ut inducta notasse.

III. *An Hexapla prius quam Tetrapla. Certum videtur Tetrapla prius quam Hexapla adornata fuisse.*

Quæritur Hexaplane prius, an Tetrapla concinnaverit Origenes. Multi Tetrapla præivisse censuerunt: verum pugnat Henricus Valesius Origenem Hexapla edidisse ante quam Tetraplis manum admoveret, hoc nixus Eusebii testimonio *Hist. Eccl*. lib. VI, cap. 16 : Ταύτας δὲ ἁπάσας ἐπὶ ταυτὸν συναγαγὼν,

D

διελών τε πρὸς κῶλον, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλαις μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως, τὰ τῶν λεγομένων Ἑξαπλῶν ἡμῖν ἀντίγραφα καταλέλοιπεν· ἰδίως τὴν Ἀκύλου καὶ Συμμάχου, καὶ Θεοδοτίωνος ἔκδοσιν ἅμα τῇ τῶν O' ἐν τοῖς Τετραπλοῖς ἐπικατασκευάσας. Quæ sic ille vertit : *Has igitur omnes interpretationes cum in unum corpus collegisset, et per certa cola ac membra distinxisset, una cum ipso Hebraico textu, Hexaplorum nobis exemplaria reliquit; postea vero editionem Aquilæ et Symmachi ac Theodotionis cum Septuaginta Interpretum versione seorsum in Tetraplis digessit.* Ideo autem sic vertendum esse credidit, quod vocem ἐπικατασκευάσας, quam ipse ex manuscriptis pro ἐπισκευάσας substituit, putaret significare, Tetrapla post edita fuisse. At

sive ἐπισκευάσας, sive ἐπικατασκευάσας legatur, hunc esse arbitror hujusce loci sensum : *Hexaplorum nobis exemplaria reliquit : cum seorsim editionem Aquilæ, Symmachi et Theodotionis cum LXX Interpretibus in Tetraplis digessisset.*

Aoristus enim hoc situ positus rem postremo enuntiatam prius factam esse denotat, quam eam quæ præcedenti verbo indicatur. Hæc vero loquendi forma adeo obvia apud scriptores Græcos est, ut mirum sit virum doctum in re tam aperta lapsum esse. Sic apud Strabonem lib. XIII hæc verba : Ἄτταλος διεδέξατο τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς οὗτος πρῶτος, νικήσας Γαλάτας νίκῃ μεγάλῃ, sic explicantur : *Attalus excepit imperium, et primus rex proclamatus est, postquam magnam victoriam de Galatis reportaverat.* Nam licet hæc victoria postremo loco enuntiari videatur, ex perspicuo tamen notoque usu hic intelligitur victoriam præcessisse et inaugurationem secutam esse. Hunc item Eusebii locum sic intelligas oportet, ac si series ita se haberet, ἰδίως τὴν Ἀκύλου καὶ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος ἔκδοσιν ἅμα τῇ τῶν Ο' ἐν τοῖς Τετραπλοῖς ἐπικατασκευάσας, τὰ τῶν λεγομένων Ἑξαπλῶν ἡμῖν ἀντίγραφα καταλέλοιπεν· id est, *cum seorsim editionem Aquilæ, Symmachi et Theodotionis cum LXX Interpretibus in Tetraplis digessisset, Hexaplorum nobis exemplaria reliquit.* Nihilque officit huic interpretationi, vox composita ἐπικατασκευάσας : eadem quippe ratio æque valet in compositis quibusque atque in simplicibus, cum tali modo usurpantur.

Qua posita interpretatione Tetrapla haud dubie prius quam Hexapla ediderit Origenes. Et hæc erat eruditorum opinio antequam Valesius, memorato Eusebii loco fultus, novam aperiret. Ad hæc autem, Origenis nota in caput XLVII Genesis v. 6, quam ex codice Monspeliensi eruit Combefisius, totam solvere quæstionem videtur. Eam porro sic edidimus eodem loco : Ἐπειδὴ ἐν τοῖς Τετραπλοῖς, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἀντίγραφον μετελήφθη, πρὸς τὸν εἱρμὸν τὸν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι δείκνυται καὶ ἡ τῶν Ἑβδομήκοντα ἔν τισι τόποις μετατεθεῖσα, ὡς τὰ πρῶτα ὕστερα καὶ τὰ ὕστερα πρῶτα γενέσθαι· ὅπερ καὶ ἐνταῦθα εὑρέθη παθοῦσα· τούτου χάριν παρεθήκαμεν ἀκολουθίαν· ἔστι δὲ αὕτη. Τῷ, Κατοικήσομεν οἱ παῖδές σου ἐν γῇ Γεσὲμ, συνάπτεται τὸ, Εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσὴφ, κατοικήτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. Εἰ δὲ ἐπίστῃ, ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς. Hoc est : *Quandoquidem in Tetraplis, unde exemplar transumptum est, secundum seriem Hebraici aliarumque editionum ostenditur, Septuaginta Interpretum editionem aliquot in locis transpositam fuisse ; ita ut quæ priora erant, posterius ; quæ posteriora, prius locarentur : quod hoc etiam loco accidisse deprehenditur ; ideo veram seriem hic apposuimus, quæ sic habet. His verbis ,* Habitabimus pueri tui in terra Gesem , *subjungitur illud :* Dixit autem Pharao Joseph : Habitent in terra Gesem. Si autem noveris, quod sint in eis, etc. Quam notam ut recte intelligas, virgulam ponas oportet post vocem μετελήφθη, ita ut sequentia πρὸς A τὸν εἱρμὸν, etc., referantur ad δείκνυται, et sensus sit, ostensum est secundum seriem vel ex serie Hebraici et aliarum editionum, textum τῶν Ο' aliquot in locis transpositum, et præpostere locatum fuisse; videlicet in nota ad marginem Tetraplorum posita, quæ monebat eo loco seriem τῶν Ο' turbatam et transpositam esse : quæ sequuntur enim, τούτου χάριν παρεθήκαμεν ἀκολουθίαν, *ideo rectam seriem* (*hic*) *apposuimus*, aperte indicant illam restitutionem post edita Tetrapla factam fuisse. His quæ jam dicimus fidem facit nota codicis RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni, quam infra edemus. Ibi namque dicitur Origenem Tetrapla sua correxisse et scholiis illustrasse : quæ scholia ipsius Origenis manu descripta viderat is qui notam edi-
B dit. Illam porro cod. Monspeliensis notam ad Hexapla Origenis pertinere non ambigendum. Nam in Hexaplis ille suis loca Septuaginta Interpretum, quæ vel librariorum lapsu, vel alio casu transposita fuerant, ordini suo restituit, ut infra probabitur.

Quod autem in Tetraplis editionem LXX non emendaverit Origenes, sed iis manum medicam postea admoverit, nempe cum Hexapla et Octapla adornaret, multis ex locis comprobatur. Sic psalmo LXXXVI, in nota ad ỳ 5 superius num. 1 allata, dicitur locum illum vitiatum Μήτηρ Σιών, *Mater Sion*, qui respicit Hebraicum לציון, haberi in Tetraselido, sive in Tetraplo; secus autem in Octaselido, sive in Octaplo, ubi recte legebatur, μὴ τῇ
C Σιών, *nunquid Sion*, quia videlicet hunc locum in Tetraplis mendosum, in Octaplis postea emendavit Origenes. In libro autem Job frequentissima memorantur loca ex Tetraplis desumpta, quibus demonstratur LXX Interpretum editionem, quæ ab Origene in Tetraplis posita fuerat, non emendatam fuisse ; sed et σφάλματα et præposteras lectiones, quæ in exemplaribus τῶν Ο' exstabant, intacta ibi remansisse, ut quisque animadvertere possit in notis nostris. Exploratum itaque est textum LXX Interpretum in Tetraplis non emendatum fuisse, sed postea in Hexaplis id præstitisse Origenem. Quapropter ubi de emendanda LXX Interpretum lectione agitur apud veteres, Hexapla semper, Tetrapla nunquam citantur. Hinc autem liquidum est Tetra-
D pla prius quam Octapla edita fuisse : nam si Hexapla cum editione scilicet illa τῶν Ο' a mendis purgata, prius edidisset Origenes; an credatur ipsum postea cum Tetrapla ederet, missa illa quam tanto labore emaculaverat Hexaplari editione, aliam inemendatam et erratis plenam posuisse? Id certe cum recta ratione pugnaret : et præterea locus Eusebii quem supra descripsimus, necnon sequens Origenis, id aperte narrant. Hæc autem pluribus prosecuti sumus, quia Henricus Valesius locum Eusebii perperam interpretatus, doctis aliquot viris fucum fecerat.

IV. *Quo tempore Hexapla concinnaverit.*

De tempore quo Hexapla adornavit Origenes, prorsus ἀσύστατα narrat Epiphanius, qui ait, Ori-

genem a tempore Decii ad usque imperium Galli et Volusiani et ultra floruisse : ac in persecutione Decii multa passum, neque tamen martyrio consummatum, Cæsaream concessisse : inde Jerosolymam, postea Tyrum : ubi, pergit ille, octo et viginti annorum spatio moratus, Hexapla composuit. Hæc Epiphanius, qui mirum quantum a vero aberraverit. Nam cum, Eusebio teste, Origenes imperantibus Gallo et Volusiano, qui anno Christi 254 cæsi sunt, obierit, vix potuit post Decii persecutionem anni 251 tribus annis vixisse. Jure igitur doctissimus illustrissimusque Huetius, rejectis Epiphanii notis, aliunde calculum petere nititur : utque probabiliorem ea de re statuat sententiam, ad tempus Maximini opus Hexaplorum revocat : ac Cæsareæ inchoatum, Tyri autem perfectum fuisse opinatur. De tanto autem edendo opere jam tunc cogitasse Origenem putat, cum Alexandriæ versaretur : ibidemque nonnullas Scripturæ interpretationes collegisse contulisseque : quæ totius structuræ veluti rudimenta haberi poterant ; deinde Cæsareæ in Cappadocia rei serio manum admovisse ; demumque Tyri absolvisse. Sic ille *Origenianorum* lib. I, cap. 3, num 2. Ejus verba referre non pigebit.

« Tetraplorum et Hexaplorum, quorum mentionem fecit Eusebius lib. VI *Histor.*, cap. 16, cui tempori adjungenda sit descriptio, statuere promptum non est. Factum id significare videtur Eusebius multo antequam Alexandria Origenes excessisset, tunc nimirum cum Ambrosium ad Christi fidem convertebat. Epiphanius autem Tyri lucubrata ea non semel asseveravit. Ego vero aliud rei huic tempus deputo, quando scilicet, Christianos vexante Maximino. Cæsaream Cappadociæ ad Firmilianum confugit Origenes. A Juliana enim liberaliter exceptus et domo et bibliotheca a Symmacho olim instructa, ad eam deinde hæreditatis jure transmissa, nactus illic est Scripturæ sacræ exemplaria, quibus usus fuerat Symmachus. Tum vero codices ipsum conflixisse inter se et conjunxisse probabile est : sed cum institutum opus per angustias temporis ibi absolvere non posset, supremam ipsi manum in otio Tyrio imposuisse. Non quod de iis cogitasse Origenem tum primum putem ; sed Alexandriæ fortasse prius animo informata, Cæsareæ Cappadociæ inchoata, Athenis et Cæsareæ Stratonis affecta, ac Tyri demum arbitror fuisse perfecta. Ita Eusebio conciliatur Epiphanius, quorum ille aliquam in concinnandis Hexaplis Alexandriæ operam ab Origene positam videtur significare ; hic Tyri fuisse composita aperte docet ; quod ita intelligendum est, non Tyri solum ea elaborasse Origenem, sed in iis etiam locis in quibus octo et viginti ante mortem annis versatus est, quos Tyri transactos perperam Epiphanius credidit. Firmat nostram conjecturam quod ait Eusebius lib. VI. *Hist.* cap. 17, Symmachi interpretationem in Julianæ Bibliotheca Origenem reperisse. Nondum itaque Hexapla vel Tetrapla concinnaverat, quorum pars magna fuit A Symmachi interpretatio. Eusebio itidem astipulatur Epiphanius, scribens hæresi LXIV, cap. 3, Origenem lucubrationes suas in Scripturam, impulsu Ambrosii susceptas, ab Hexaplis fuisse auspicatum : Τὸ πρῶτον, inquit, αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐφιλοτιμήσατο συναγαγεῖν τῶν ἓξ ἑρμηνειῶν. Atqui tunc temporis Alexandriæ versabatur. Retorquebit argumentum aliquis, et dicet, hoc tempore sex interpretationes in unum colligere non potuisse Origenem, qui etiam tum Symmachi interpretatione et editione Sexta careret. Respondeo Hexaplorum coagmentationem mente præformasse ipsum, cum esset Alexandriæ, non ipsa coagmentasse, cum nondum exemplaria haberet ad manum : sed jam inde ipsis investigandis operam dedisse. Itaque non dicit Epiphanius συνήγαγεν ; sed, ἐφιλοτιμήσατο συναγαγεῖν. »

B Sic vir eruditissimus opinionem suam asserere nititur. His autem repugnat Tillemontius, qui tamen et ipse quasi hariolando rem ita pertractat, ut dubius lector ignoret ubi figat pedem. Ejus verba sic Latina facimus.

« Post Valesium Huetius existimat Hexapla Origenem edidisse antequam Tetrapla concinnaret. Si ita se res habeat, non potuit Origenes Hexaplis manum admovere antequam Alexandriam se reciperet, quod accidit anno 231, quandoquidem Sexta versio, quam in Hexaplis locavit, anno Alexandri Severi septimo, ut narrat Epiphanius, reperta est, id est anno Christi 228, vel tantillo antea tempore. C Cum autem Septimam quoque editionem, quæ suo hæc reperta fuit, in Hexaplis posuerit, ac variis agitatus negotiis, antequam Cæsaream peteret non sat otii nactus fuisse videatur ; veri sane simile est eum in hac urbe Hexapla exorsum esse. Hæc vero temporis ratio cum Epiphanii narratione convenire videtur, qui ait ipsum Hexapla exorsum esse quando Tyrum se recepit ; et viginti octo annis huic operi insudasse. Verum ut hæc consistere possent, annos octodecim pro viginti octo legendum esset, et pro Tyro Cæsaream substituendum foret : ubi videtur Origenes sedem posuisse ab anno 231 ad 250. Nam si vitæ seriem attendas, statim dicas Origenem non potuisse Tyri annos 28 commorari : multoque minus hæ Tyriæ moræ post Decii persecutionem consi- D gnari possunt, id licet fecerit Epiphanius : quandoquidem Origenes post eam persecutionem vix triennio vixit. Verum hoc posito rerum temporumque ordine, ingens hinc oritur difficultas, quod videatur Origenes jam Hexapla vel Tetrapla sua edidisse cum Julio Africano scripsit, quæ tamen epistola anno 228 data fuisse videtur. In illa quippe epistola Africano narrat se ingenti labore Hebraici et LXX Interpretum varias lectiones, facta utriusque collatione collegisse, eaque de causa varias omnes editiones examinavisse, ubi sane Tetrapla satis aperte indicare videtur. Quod si hæc Origenis verba de LXX cum obelis et asteriscis editione intelligi possent, quam in eadem epistola commemorat, hæc editio sane nonnisi post Tetrapla concinnari po-

tuisse videtur. Nam id operis cum Tetraplis commode, sine Tetraplis nonnisi magno labore fieri poterat.

« Certum est autem Origenem Nicomediæ hanc ad Africanum epistolam scripsisse : cumque bis in Græciam iter instituerit, alterutro itinere Nicomediam petiisse et epistolam dedisse videtur; ac potius primo, quam secundo : etenim primum anno 228, secundum duodecim post annos instituit. Africanus vero ipsum filii nomine compellat, quod aptius ad secundum referatur.

« Hæc ut consistere possint dicendum videtur, Origenem Tetrapla concinnasse ante annum 228, sub hæc autem post repertam Sextam editionem Hexapla edidisse, ubi quintam et sextam locaverit: licet non sat intelligi possit cur non quintam in Tetraplis posuerit, si illa anno 217 inventa fuerit, ut Epiphanius narrat ; nisi forte dicatur Tetrapla etiam ante hunc annum perfecta fuisse, cui sententiæ favere videtur Eusebius......... Vir clarissimus Huetius putat Origenem Hexapla exorsum esse anno 235, nixus Eusebii testimonio, qui ait, Origenem interpretationes Symmachi in Scripturam a Juliana accepisse. Hinc infert eum, cum nondum Symmachi versionem accepisset, non potuisse Hexapla, quæ haud dubie Symmachi editionem complectebantur, adornare. At verisimile non videtur, Origenem Symmachi versionem, 60 ante annos elaboratam, tam sero nactum esse : potestque commode Eusebius intelligi aut de ipso Symmachi autographo, nam ex ipso Symmacho illud Juliana acceperat, aut de commentario quodam Symmachi in Scripturam, non de ejus versione. En ipsa Eusebii verba : *Exstant certe etiam nunc Commentarii Symmachi, in quibus Evangelio secundum Matthæum innixus memoratam (Ebionitarum) hæresin astruere videtur. Hos autem Origenes cum aliis Symmachi in Scripturas interpretationibus a Juliana quadam accepisse se memorat.* Si ἑρμηνεῖαι possint hic de commentario intelligi, quod neminem puto negaturum, ut sic hoc loco intelligatur suadet vox ἄλλων, *aliis*, ab Eusebio adhibita.

« Verisimile sane est Origenem ipso Caracallæ tempore, Tetraplorum opus exorsum esse, quandoquidem Eusebius, nulla motus alia occasione, hæc quasi Caracalla imperante gesta narrat. Idque videtur Huetius partim saltem admittere. »

Hactenus Tillemontius, qui postremo allatum Eusebii locum longe melius vertisse videtur quam Henricus Valesius. Græca sic habent : Καὶ ὑπομνήματα Συμμάχου εἰσέτι νῦν φέρεται, ἐν οἷς δοκεῖ πρὸς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀποτεινόμενος Εὐαγγέλιον τὴν δεδηλωμένην αἵρεσιν κρατύνειν. Ταῦτα δὲ ὁ Ὠριγένης μετὰ καὶ ἄλλων εἰς τὰς Γραφὰς ἑρμηνειῶν τοῦ Συμμάχου σημαίνει παρὰ Ἰουλιανῆς τινος εἰληφέναι, ἥν καί φησι παρ' αὐτοῦ Συμμάχου τὰς βίβλους διαδέξασθαι. Hæc porro sic transtulit Henricus Valesius : *Exstant certe etiamnum Commentarii Symmachi, in quibus adversus Evangelium Matthæi acri-*

A *ter disputans, supra dictam hæresim astruere videtur. Atque hos Symmachi Commentarios una cum aliis sacræ Scripturæ interpretationibus ab eodem elaboratis, testatur Origenes se a Juliana quadam accepisse, ad quam ii libri successionis jure pervenerant;* ubi illud, *in quibus adversus Evangelium Matthæi acriter disputans, supradictam hæresim astruere videtur,* ex diametro oppositam Eusebio sententiam effert. Nam ea Græcorum verborum mens est, *in quibus Matthæi Evangelio nixus,* vel ad litteram, *in quibus ad Matthæi Evangelium intendens, memoratam hæresim propugnat.* Etenim certum est Ebionitas pro sua tuenda hæresi Evangelio Matthæi usos fuisse: et hunc Eusebii locum respicere videtur Hieronymus, cum ait in *Catalogo scriptorum ecclesiasticorum,* de Origene loquens : *Aquilæ scilicet* B *Pontici proselyti, et Theodotionis Ebionæi, et Symmachi ejusdem dogmatis : qui in Evangelium quoque* κατὰ Ματθαῖον *scripsit Commentarios, de quo et suum dogma confirmare conatur.* In hoc autem peccant, ni fallor, Valesius et Tillemontius, quod vocem δοκεῖ vertant *videtur,* cum sexcentis exemplis probetur τὸ δοκεῖ, maxime apud scriptores ecclesiasticos, non minuere affirmationem : qua de re vide Onomasticum nostrum ad Athanasii Opera, in voce δοκεῖ : id autem recte in allato loco exprimit Hieronymus. Δοκεῖ igitur nihil officit, quominus dicatur Symmachum palam et ex professo Ebionitarum hæresim defendisse, et hunc prorsus existimo esse C hujus loci sensum.

His carptim observatis, jam ad notas temporis veniamus. Eusebius nihil pene attulit unde calculum ducere liceat : Epiphanius vero, infidus temporum magister, omnia pene miscuit. Attamen nonnihil probabilitatis habere videtur quod ait Tillemontius, nempe verisimile esse Origenem Hexaplis edendis manum admovisse postquam Sextam editionem repererat; reperit autem, Epiphanio teste, anno Alexandri Severi septimo, id est Christi 228. Et quia abhinc ad annum 231, quo Cæsaream se recepit, non sat otii et commodi habuisse videtur ut tam arduam rem susciperet, opportune in annum 231, cum Cæsareæ ageret, Hexaplorum opus remittitur. Quod autem objicit sibi Tillemontius ex epi- D stola Africani, ubi Origenem ille filium appellat, non tanti esse momenti videtur; nam verisimile est ideo filium nuncupasse, quia longe minor ætate erat : quæ ratio tam in primo quam in secundo Origenis itinere par haud dubie erat. Nec desunt exempla quibus id confirmetur : Eusebius enim Vercellensis Dionysium Mediolanensem episcopum, ætate jam maturum dignitateque conspicuum, se tamen juniorem, filium compellare solebat. Ex iis porro quæ diximus probe animadvertet prudens lector, nonnisi levissimis conjecturis posse, quo tempore Hexapla edita fuerint, indicari : quamobrem cum nullo veterum testimonio possit hic vel certa vel admodum probabilis chronologiæ ratio statui, ad certiora statuenda properemus.

V. *Qua ratione Tetrapla, Hexapla, Octapla digesserit, itemque Enneapla.*

De Tetraplorum et Hexaplorum ordine, deque interpretum situ, nulla jam potest oriri controversia. Hæc quippe clare et sine ambage ab Epiphanio et Hieronymo describuntur : accedit item specimen codicis Barberini, ubi columnarum ordo accurate exhibetur. In Tetraplis igitur præibat Aquilæ editio, e regione proxime sequebatur Symmachi interpretatio, postea LXX Interpretum, postremo Theodotionis. In hoc autem situ non ratio temporis, quo singulæ interpretationes editæ fuerant, spectabatur: nam ut certum est editionem LXX omnium antiquissimam esse, ita exploratum videtur editionem Theodotionis Symmachi interpretationem ætate præcedere, quod infra, Deo favente, probabitur. Sed ideo Aquilæ primum locum deputavit, ejusque editionem priorem posuit Origenes, quia ille scrupulosius quam cæteri omnes Hebraicam scripturam verbum e verbo reddere studuerat. Post hunc autem Symmachum locavit, quia ille propius, quam LXX et Theodotio ad veritatem Hebraicam accedebat. Deinde LXX præposuit Theodotioni, quia Theodotio LXX Interpretes e vestigio pene sequi videbatur. Tetrapla vero sua Origenes manu propria emendavit, scholiisque illustravit. Iisdemque Tetraplis nova Eusebius scholia adjecit, in quibusdam saltem Scripturæ libris : idque in alio, ut videtur, quam in Origeniano exemplari, quod postremum Pamphili et Eusebii opera emendatum est, ut testificatur ipse Eusebius in nota quadam exemplaris RR. PP. Jesuitarum, quam edidimus *Palæographiæ Græcæ* p. 226. Hanc porro notam, necnon alteram quæ præcedit, utpote quæ ad confirmanda plurima ex supra dictis non parum momenti afferant, hic exscribere visum est. Ante Hesaiam ergo in codice supra memorato legitur :

Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου, τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπόκειται ταῦτα· Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις Ἑξαπλῶν. Ἀντεβλήθη δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἑξαπλοῦν, ἔχον τὴν παρασημείωσιν ταύτην· Διωρθῶνται ἀκριβῶς πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις· ἀντεβλήθησαν γὰρ πρὸς τετραπλοῦν Ἡσαΐαν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἑξαπλοῦν. Πρὸς τούτοις, καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἕως τοῦ ὁράματος Τύρου, ἀκριβέστερον διώρθωται. Εὐπορήσαντες τῶν μέχρι τέλους τοῦ ὁράματος Τύρου τόμων ἐξηγητικῶν εἰς τὸν Ἡσαΐαν Ὠριγένους, καὶ ἀκριβῶς ἐπιστήσαντες τῇ ἐννοίᾳ καθ' ἣν ἐξηγήσατο ἑκάστην λέξιν, καθὼς οἷόν τε ἦν, καὶ πᾶν ἀμφίβολον κατὰ τὴν ἐκείνου ἔννοιαν διωρθωσάμεθα. Πρὸς τούτοις συνεκρίθη ἡ τῶν Ἑβδομήκοντα ἔκδοσις καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ Εὐσεβίου εἰς Ἡσαΐαν εἰρημένα, καὶ ἐν οἷς διεφώνουν, τῆς ἐξηγήσεως τὴν ἔννοιαν ζητήσαντες, πρὸς αὐτὴν ἐδιωρθωσάμην.

Desumptus est Hesaias ab exemplari abbatis Apolinarii cœnobiarchæ, in quo hæc subjiciuntur : Desumptus est Hesaias ab Hexaplis secundum editiones adornatis. Collatus autem fuit cum alio Hexaplo A *hanc notam habente : Accurate editiones omnes correctæ sunt : collatæ enim fuerunt cum Tetraplo Hesaia, et cum Hexaplo. Ad hæc, ab initio usque ad visionem Tyri, accuratius emendatus est. Nacti enim tomos exegeticos Origenis in Hesaiam usque ad finem visionis Tyri, et sedulo considerantes, quo sensu singulas dictiones acceperit, quantum facultas tulit omne dubium, et perplexum secundum illius sensum correximus. Præterea collata est etiam Septuaginta Interpretum editio cum iis quæ in Hesaiam scripsit Eusebius : atque in quibus erat varietas, indagato expositionis sensu, secundum ejus rationem emendavi.*

Deinde vero ante Ezechielem hæc nota legitur.

Μετελήφθη δὲ ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολι- B ναρίου, τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπόκειται ταῦτα· Μετελήφθη ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν, καὶ διωρθώθη ἀπὸ τῶν Ὠριγένους αὐτοῦ τετραπλῶν, ἅτινα καὶ αὐτοῦ χειρὶ διώρθωτο, καὶ ἐσχολιογράφητο. Ὁ Εὐσέβιος ἐγὼ σχόλια παρέθηκα. Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος ἐδιωρθώσαντο.

Desumptus est (Ezechiel) ab exemplari abbatis Apolinarii cœnobiarchæ, in quo hæc subjiciuntur : Exscriptus est ab Hexaplis editiones complectentibus, et correctus est ad fidem Tetraplorum Origenis, quæ etiam manu ejus emendata et scholiis illustrata erant. Ego Eusebius scholia adjeci. Pamphilus et Eusebius correxerunt.

Hæc tanta tantorum sumptuum opera nunquam C potuisset Origenes, mediocris fortunæ vir, exsequi, nisi facultates subministrasset Ambrosius, vir ad summa natus, qui Origeni semper stimulos addebat, ut in publicum usum plurima perscriberet, cumulateque omnia suppeditabat, ita ut ipsi tachygraphi sive notarii septem, librarii totidem, puellæ item in calligraphia exercitatæ, semper ad manum essent.

Hexaplorum, ut supra diximus, ordinem ita accurate describunt Epiphanius et Hieronymus, ut nihil jam difficultatis ea de re supersit. Libet autem verba Hieronymi hic apponere ex *Comment. in Epist. ad Titum : Unde nobis curæ fuit omnes veteris legis libros, quos vir doctus Adamantius in Hexapla digesserat, de Cæsariensi bibliotheca descriptos, ex ipsis authenticis emendare, in quibus ipsa* D *Hebræa propriis sunt characteribus verba descripta; et Græcis litteris tramite expressa vicino. Aquila etiam et Symmachus, Septuaginta et Theodotio suum ordinem tenent. Nonnulli vero libri, et maxime hi qui apud Hebræos versu compositi sunt, tres alias editiones additas habent : quam Quintam, et Sextam, et Septimam translationem vocant, auctoritatem sine nominibus interpretum consecutas.* Planum igitur est Hexapla sic disposita fuisse, ut primam columnam occuparet Hebraicus textus, Hebraicis litteris descriptus; secundam idem Hebraicus Græcis litteris exaratus; tertiam Aquila, quartam Symmachus, quintam LXX Interpretes, sextam Theodotio. Cujus rei luculentum suppeditat exemplum codex Barberinus, ubi ℣ 1 capitis II Oseæ prophetæ, illo

ordine et situ descriptus est. Non defuere tamen qui alium columnarum situm esse putaverint; sed quia ii a doctis viris jamdiu confutati sunt, nec ullus tam apertis ea de re veterum testimoniis hodie refragatur, non est quod iis comprobandis diutius immoremur.

Hexapla itaque vocabantur ea quæ sex memoratas columnas continebant : sed quia in quibusdam Scripturæ libris, duæ aliæ editiones, nempe Quinta et Sexta, cæteris adjunctæ erant, octo columnæ iisdem in libris e regione positæ Ὀκταπλᾶ, *Octapla* appellabantur. Nam cave putes Octapla fuisse ab Origene seorsim adornata; ita ut tria opera distincta Tetraplorum, Hexaplorum et Octaplorum composuerit. Siquidem in loco Hieronymi jamjam allato, diserte narratur, tres alias editiones, nempe B

A Quintam, Sextam et Septimam, ipsis Hexaplis superadditas fuisse. Cum enim illæ duæ superadditæ editiones in aliquibus tantum Scripturæ libris reperirentur, non potuit Origenes Octapla illa Scripturarum integra concinnare. Præterea nemo unquam dixit Origenem plus quam duo opera edidisse, nempe Tetrapla et Hexapla, quibus postremis duas editiones in nonnullis duntaxat libris addidit : ibique eadem ipsa quæ Hexapla vocabantur, ob duas invectas columnas Octapla dicta fuere. Cum autem Septimam quoque editionem in aliquot libris adjunxerit, ibi Enneapla vocari poterant, licet hac voce nullus veterum, cum de Origeniano illo opere ageretur, sit usus. Ad faciliorem autem intelligentiam, hic Tetraplorum, Hexaplorum, Octaplorum, Enneaplorum specimina damus.

TETRAPLA.

Gen. I, 1.

ΑΚΥΛΑΣ.	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	ΟΙ Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν	Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.	Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.	Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

HEXAPLA.

Oseæ, XI, 1.

Τὸ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΕΒΡ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΓΡ.	ΑΚΥΛΑΣ.	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	ΟΙ Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
כי נער ישראל ואהבהו וממצרים קראתי לבני	χι νερ Ισραηλ ουεαβηου ουμεμμεσραιμ χαραθι λεβανι.	ὅτι παῖς Ισραὴλ, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.	ὅτι παῖς Ισραὴλ, καὶ ἠγαπημένος, ἐξ Αἰγύπτου κέκληται υἱός μου.	ὅτι νήπιος Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου κέκληται υἱός μου.	ὅτι νήπιος Ἰσραὴλ, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐκάλεσα υἱόν μου ἐξ Αἰγύπτου.

OCTAPLA.

Psal. II, 6.

Τὸ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	Τὸ ΕΒΡ. ΕΛΛ. ΓΡΑΜΜΑΣΙ.	ΑΚΥΛΑΣ.	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	ΟΙ Ο΄.	ΘΕΟΔ.	Ε΄.	ϛ΄.
ואני נסכתי מלכי	ουανι νασαχθι μαλχι	κἀγὼ διεσωσάμην βασιλέα μου.	κἀγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου.	ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ.	ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ.	κἀγὼ διεσωσάμην βασιλέα μου.	κἀγὼ ἔσωσα τὸν βασιλέα μου.

ENNEAPLA.

Habac. II, 4.

Τὸ ΕΒΡ.	Τὸ ΕΒΡ. ΕΛΛ. ΓΡ.	ΑΚΥΛΑΣ.	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	ΟΙ Ο΄.	ΘΕΟΔ.	Ε΄.	ϛ΄.	Ζ΄.
וצדיק באמונתו יחיה	ουσαδιχ βημουναθω ιειε.	καὶ δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται.	ὁ δὲ δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.	ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται.	ὁ δὲ δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.	ὁ δε δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.	ὁ δὲ δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.	ὁ δὲ δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.

Illa omnia elaboravit Origenes eo quo supra diximus modo. Si qua autem exemplaria fuerint, ubi omissa Hebraica columna, Hebraico charactere descripta, quinque solum columnæ superfuerint, quod suadere videntur ii qui πεντασέλιδον, sive opus quinque columnarum memorant; illa haud dubie exemplaria, non ab Origene, sed ab aliis subsequenti tempore descripta fuere, ut diximus num. 1.

VI. *In quibusnam Scripturæ libris, tres alias editiones Hexaplis addiderit.*

Exploratum est editiones Quintam, Sextam et

C Septimam, non in omnibus Scripturæ libris, sed in aliquibus tantum columnas occupasse suas. In quibusnam autem, nec veterum nec recentiorum ullus unquam dixit. Nam hoc solum ait Hieronymus : *Nonnulli vero libri, et maxime hi qui apud Hebræos versu compositi sunt, tres alias editiones additas habent.* Quamobrem operæ pretium erit hic libros recensere in quibus Quinta, Sexta ac Septima editio comparebant; ac disquirere utrum Sexta Quintam, Septima utramque semper sequeretur. Certum est tres illas superadditas editiones

e regione aliarum positas fuisse in libro Psalmorum, et in duodecim Prophetis minoribus. In Psalmis quidem tres illas editiones per totum librum adjunctas fuisse suadent frequentia singularum fragmenta quæ passim observantur : in duodecim vero Prophetis minoribus, teste Hieronymo, præter Aquilam, Symmachum, LXX, Theodotionem et Quintam, duæ aliæ editiones appositæ erant, videlicet Sexta et Septima, quarum fragmenta exhibemus; Quintæ nempe frequentissima, aliarum vero rariora. Canticum autem Habacuc secundum unam ex his postremis editionibus integrum repræsentamus, quod cum nec Quintæ, nec Sextæ esse possit, sequitur ex Septima desumptum esse.

In Canticis canticorum, Quintæ solum et Sextæ lectiones afferuntur; Septimæ ne vestigium quidem habetur, unde fortasse suspicio oriatur hic Septimam non adfuisse cum aliis, quod tamen nonnisi temere affirmari potest : potuit enim, etsi adfuerit, a collectoribus negligi.

In Pentateucho autem Quintam et Sextam editionem locum occupasse suum testificantur exempla non pauca : sic Genesis cap. XXXIV, ỳ. 15, ex codice Regio affertur Quintæ editionis lectio, ubi vocem נאות hic interpres vertit εὐνοήσομεν; et cap. XXXV, v. 19, in hunc locum אפרתה הוא בית לחם Ambrosius in epist. ad Horontianum ait : *Quinta autem traditio*, Ephrata, ipse est domus panis : *hoc præteritum est in aliorum traditionibus*, ubi traditiones ille pro editionibus usurpat. Et Levit. I, 16 : A. Σ., τὴν σιτίζουσαν. Θ. E., τὴν ὀσφὺν ἣν ἡμεῖς καλοῦμεν ψύαν. Item Levit. cap. II, v. 3, in Append. Σ. E., ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου. Et Levit. XI, 17. A. O'. Θ. E., νυκτικόραξ. ς. γλαύξ. E. *Quintam*, ς. *Sextam* indicat, et utriusque interpretatio affertur. Ibidemque v. 31. O'. Θ. E., αὐτῶν τεθνηκότων. Hisce tam apertis testimoniis refragari nemo posse videtur. At mirum est Quintam et Sextam editionem a nemine veterum Græcorum, qui in Pentateuchum tot Commentaria ediderunt, memoratam uspiam fuisse. De Septima in Pentateucho nihil hodie : utrum vero olim adfuerit, ignoratur. Præter hosce libros, ubi trium posteriorum editionum vestigia reperimus, in aliis etiam exstitisse subindicat Hieronymus *Comm. in Epist. ad Titum : Nonnulli vero libri, inquit, et maxime hi qui apud Hebræos versu compositi sunt, tres alias editiones additas habent, quam Quintam, et Sextam, et Septimam translationem vocant; auctoritatem sine nominibus interpretum consecutas.* Ex libris tamen versu conscriptis soli Psalmi trium posteriorum interpretationum reliquias præferunt. In Job autem et Proverbiis, etsi ampla aliarum editionum seges offeratur, nihil hodie de tribus illis postremis interpretibus superest.

Si stemus Hieronymi verbis, in iis libris, ubi hæ postremæ editiones adhibebantur, tres semper aderant, nec Quinta sine Sexta, nec utraque sine Septima locum uspiam habebat. Verum hæc Hieronymus admodum perfunctorie narravit; nec videtur ejus testimonium ad ea quæ supradicta sunt penitus quadrare posse; siquidem ait ille, in nonnullis libris et maxime iis qui versu compositi sunt, tres alias, editiones nempe Quintam, Sextam et Septimam, additas fuisse; ita ut ex ejus verbis inferri posse videatur, maximam Hexaplorum partem ubi tres illæ editiones additæ fuerant esse libros metricos; nempe Job, Psalmos et Proverbia ; et tamen apertissimis exemplis superius probatum est, illas editiones adfuisse in Pentateucho, in Prophetis minoribus, et in Canticis ; ex libris vero metricis Psalmos tantum trium illarum editionum reliquias, et quidem frequentissimas præferre; Job autem et Proverbia, quorum maxima lectionum Hexaplarium silva superest, ne vestigium quidem trium illarum editionum habere. His conspectis nemo negaverit admodum difficile esse superius allata exempla cum verbis Hieronymi conciliare.

Cum autem omnino certum sit Origenem non in omnibus Scripturæ libris tres illas interpretationes adjecisse, quæri potest num tres illi interpretes totam Scripturam sint interpretati, an eas solum partes quæ ab Origene in Octaplis adhibitæ sunt. Sane cum, illi saltem duo priores, Pentateuchum, Psalmos, et ex Hieronymo Job et Proverbia ; cum item Cantica et minores Prophetas transtulerint, non video quid causæ fuerit, cur medios libros omiserint, quodque magis urgeat, cum tres illi interpretes ut plurimum in iisdem Scripturæ libris reperiantur, licet haud dubie variis in locis scripserint, cur eosdem libros ex Hebraico converterint, eosdem omiserint : hoc certe neque casu neque consilio accidere potuisse videtur. Si respondeas, cur ergo Origenes in quibusdam libris, non in omnibus, illas editiones apposuerit, reponam ego, cur in Threnis sive Lamentationibus Jeremiæ, solum Symmachum cum editione τῶν O' locavit, cum tamen Aquila et Theodotio hujus libri, perinde atque aliorum, interpretationem adornaverint, ut ibidem in *Monito* probamus. Hinc sane liquet ex hac Origenis omissione concludi non posse, illas editiones non integras, sed aliquos tantum Hebraicæ Scripturæ libros complexas fuisse. Cæterum rem non penitus exploratam lectoris judicio permittimus.

VII. *De notis in marginibus Hexaplorum ab Origene positis.*

In Hexaplis amplos fuisse margines notis Origenianis onustos, compertum nobis est : horum vero partem non minimam occupabant nominum propriorum Hebraicorum explicationes Græcæ. Id autem indicat Origenes in nota quadam ad cap. XXXVI Genesis, ỳ 36, ubi sic habet : Τοῖς μὲν περὶ Ἀκύλαν καὶ Σύμμαχον Φουτιφὰρ εἴρηται ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ Φουρτιφαρέ. Καὶ ἡ μὲν τοῦ παρόντος ὀνόματος ἑρμηνεία παράκειται τῇ λέξει· ἡ δὲ ἔκθεσις τοῦ ἑτέρου ἐν τοῖς ἑξῆς φανεῖται· id est : *Aquila et Symmachus Phutiphar dixerunt hoc loco, in alio autem Phurtiphare : præsentis vero nominis interpre-*

tatio voci adjacet (id est in margine), *alterius autem explicatio in sequentibus declarabitur.* Hinc est quod in vetustissimis manuscriptis, unde præcipuam Hexaplorum partem excerpsimus, illæ propriorum nominum Hebraicorum interpretationes in marginibus occurrant; ut exempli causa, in vetustissimo illo codice Coisliniano, qui unciali quadrato charactere scriptus est, ac sexti vel septimi sæculi esse putatur, ad singula fere nomina propria ejusmodi notulæ, vim et etymologiam nominis indicantes, reperiuntur; verbi gratia, ἐδὲμ· in marg., αἵματις ἢ τρυφὴ, *septum aut voluptas*; Φισὼν, στόμα κόρης, *os puellæ*; Εὐιλὰτ, ὠδίνησεν, *parturivit*; Γηὼν, στῆθος, *pectus*; Αἰθιοπία, σκότωσις, *obtenebratio*; Τίγρις, ἁρπαγὴ ἢ ταπείνωσις, *rapina aut humiliatio*; Εὐφράτης, ηὐξημένος, *auctus*; Ἀδὰμ, γηγενὴς, ἢ ἄνθρωπος, ἢ χοῦς, *terrigena, aut homo, aut pulvis.* Et similes bene multæ: quarum eas solum quæ melioris notæ visæ sunt in decursu operis adnotavimus; alias autem nullo dispendio negligi posse duximus; tum quia magna pars earum in libro *Nominum Hebraicorum* cusa est; tum etiam quia hujusmodi etymologiæ plerumque leves, detortæ nulliusque pretii sunt. Aliarum vero adnotationum, quas initio editionum singularum Origenem posuisse subindicat Eusebius, admodum deploranda jactura est. Nam ibi editionis cujusque historiam texebat et quo loco reperta fuisset indicabat. Illud vero damnum licet Epiphanius in libro *De ponderibus et mensuris* utcunque sarciverit, at multa miscuit ille notasque temporum labefactavit, ut pluribus infra dicetur.

VIII. *An Samaritani et Syri lectiones in marginibus Hexaplorum locaverit.*

Samaritani et Syri lectiones in marginibus vetustissimorum exemplarium, quæ Hexaplorum fragmenta exhibent, persæpe observantur; Syri quidem in plerisque Scripturæ libris; Samaritani vero in Pentateucho tantum: ubi non infrequenter interpretationes Samaritani animadvertas, interdum solas, sæpius cum aliorum interpretum lectionibus collatas. Cum autem illæ Samaritani lectiones, non in vetustis codicibus tantum, sed etiam apud Patres quarti, quinti et sequentium sæculorum occurrant, probabile sane videtur ipsum Origenem lectiones illas Samaritani in margine Hexaplorum posuisse. Idem porro dicendum videtur de Syro, cujus interpretationes passim reperiuntur in Genesi, et Exodo, in Psalmis item, in Jeremia, in Threnis; apud Ezechielem etiam, Danielem et Osee. Syri porro lectiones afferuntur ab Eusebio Cæsariensi, a Diodoro Tarsensi frequentius; ab Eusebio Emiseno, Hieronymo, Theodoreto et aliis. Quodque notandum est, iidem maximeque Diodorus, Syrum cum Hebræo sæpe conjungunt hoc pacto, Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, vel, Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, quando scilicet amborum interpretationes conveniunt, quod sæpe contingit. Hæ porro lectiones, perinde atque Samaritani ab Origene, diligentissimo versionum collectore, potuerunt etiam in Hexaplorum margi-

A nibus collocari: quanquam id minime constet. Hæc quippe solum divinando dicimus: donec enim aliqua vel tantilla pars Hexaplorum, ut initio scripta fuerunt, e tenebris emerserit, ut jam diximus, plenam perfectamque illorum notitiam expiscari non valebimus.

IX. *Utrum Origenis tempore Samaritani et Syri Græcæ versiones fuerint.*

Quæritur num Origenes, vel si qui alii in Commentariis in Scripturam Samaritani et Syri lectiones Græce adhibuerunt, eas ex Samaritana et Syra versione, ubi opus fuit Græce expresserint; an ex aliqua Samaritani et Syri Græca translatione, prius adornata, mutuati sint. Græcam Samaritanorum versionem fuisse innuit Epiphanius, cum ait Symmachum, ut Samaritanorum interpretationes verteret, tertiam edidisse translationem. Nam id si de Samaritana interpretatione, Samaritano vulgari idiomate facta, intelligi quispiam contendat, cur Symmachus, inter Samaritanos doctissimus, ut tribulium suorum Samaritanam translationem everteret et confutaret, Græcam interpretationem ediderit? Certe omnino consentaneum videtur eum Græcam versionem edidisse, ut eam alteri Græcæ, quæ erat Samaritanorum, opponeret. Hæc sane objectio admodum urgebit, si tamen vera sint quæ de Symmachi cum Samaritanis dissidio narrat Epiphanius: nam ejus testimonio non multum fidimus. At non desunt alia argumenta, quibus id commonstretur; nam ex ipsis Samaritanæ editionis fra-

C gmentis arguitur, ea ex aliqua translatione Græca desumpta fuisse: nimirum Exodi xxviii, 4, et Levit. viii, 9, vox Hebraica מצנפת, *mitra*, sic in Samaritana versione exprimitur, πῆλιον, *pileum*. Vox autem πῆλιος aut πῖλιος, nam idipsum est, pro *pileus*, jam a Plutarcho usurpata deprehenditur: unde colligimus Græcam Samaritanorum versionem illam usurpasse pro *mitra* vel *cidari* exprimenda. Neque enim cogitaverit quispiam vocem hujusmodi Latino-Græcam in versione aliqua Samaritano-Vulgari idiomate concinnata locum habuisse, cum hodierna Samaritanorum versio perantiqua, ut existimatur, longe aliud exhibeat. Et Exod. cap. vi, ℣. 2, vocem יהוה ait Theodoretus in Samaritano exprimi

D ιαβέ, quia videlicet sic illam expresserat qui Græcam Samaritanorum versionem adornavit. Neque enim hæc varia lectio, vel ex Samaritano Scripturæ textu, vel ex Samaritana Samaritice descripta versione decerpi poterat, ubi legitur hodieque יהוה sine discrimine. Si quis alias in Pentateucho a nobis allatas Samaritani interpretis lectiones accurate perpendat, ex Græca, ni fallor, interpretatione desumptas esse deprehendet.

Nec officit huic nostræ opinioni nota quædam Num. cap. xiii, ℣. 1, quæ, ut arbitror, Origenis est, ubi cum quædam præferret Samaritanus Bibliorum textus ex Deuteronomio desumpta, eadem ipsa se Græce transtulisse testificatur Origenes, et quidem modo ad editionem LXX accommodato. ἃ καὶ αὐτὰ

ἐκ τοῦ τῶν Σαμαρειτῶν Ἑβραϊκοῦ μετεβάλομεν κατ-αλλήλως τῇ τῶν Ο' ἑρμηνείᾳ τῇ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φερομένῃ. Non enim hic agitur de Samaritana aliqua translatione, sed de ipso textu Bibliorum Samaritano libri Numerorum, ubi etiam hodie multa ex Deuteronomio decerpta reperiuntur: quæ ut repræsentaret Origenes, eorum interpretationem ex versione τῶν Ο', ut in Deuteronomio erat, mutuatus est.

De Syro, cujus frequentes lectiones in multis, ut supra diximus, Scripturæ libris occurrunt, major est difficultas. Licet enim multa suadere possint, fuisse olim Græcam translationem ex versione Syriaca concinnatam, eam nempe quæ ὁ Σύρος vocatur a veteribus; alia tamen sunt quæ ab hac amplectenda sententia deterreant. Sane de versione quadam Græca agi videtur Ezech. VIII, 16, ubi vocem אלם Syrus κιγκλίδα, id est *cancellum*, vertit : ibi vetus scholiastes, Ὁ Σύρος τὴν κιγκλίδα καλεῖ, ἥτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς κάγκελλον· id est, *Syrus cinclidem vocat, quæ apud multos dicitur cancellum.* Ubi vox κιγκλίδα nonnisi ex versione Græca sumi potuisse videtur. Et Genesis XXXIX, 2, illud איש מצליח ait Diodorus Syrum vertisse ἀνὴρ κατευοδούμενος, Symmachum autem εὐοδούμενος, Aquilam κατευθυνόμενος, LXX ἐπιτυγχάνων· quæ translationes unicum efferunt sensum, nempe *prosperans*. Hinc autem quid colligas aliud, nisi lectionem Syri ex versione Græca desumptam fuisse. Nam si Diodorus, vel is qui primus Syri lectiones collegit, ex Syriaco fonte ipsas petiisset, Græceque vertisset, nunquam sane lectionem Græcam, aliis omnibus interpretationibus synonymam posuisset, ut commentitium discrimen exhiberet. Vox quippe Syriaca, quæ verti poterat κατευοδούμενος, æque poterat εὐοδούμενος, et κατευθυνόμενος, et ἐπιτυγχάνων explicari : neque enim tenuissimum illud discrimen, quod inter has Græcas voces intercedit, in Syriaco animadverti poterat. Hæc et similia, quæ quivis observare possit, Græcam aliquam fuisse Syrorum versionem indicare videntur. Verum non desunt exempla alia quæ huic opinioni adversari videntur, ut est illud ex Didymo Gen. VIII, 7, Ὁ Σύρος οὐχ ὁμοίως τῇ Ἑλληνικῇ· λέγει γάρ, *ὑπέστρεψε*, καὶ ὁ Ἑβραῖος· id est, *Syrus non similem Græcæ lectionem habet, dicit enim*, reversus est, *ut et Hebræus*. Cur dicat Syrum non similem Græcæ lectionem habere, si ipse Syrus Græce loquebatur in versione ex qua hodiernæ hujusmodi lectiones collectæ sunt : sane cum Didymus Græcum Syro opponat, lectio quam affert ex ipsa Syriaca versione desumpta et Græce versa fuisse videtur. Verum huic argumento reponi potest, hic Syrum dici, non quod hæc versio Syra, sed quod ab interprete Syro, Græce pro Syris, facta esset; parique modo Ἑλληνικὴν dici editionem, quæ ab interprete Græco facta fuerat. Aliud autem occurrit, quod fortasse magis urgeat: Eusebius Cæsariensis nonnunquam, et Diodorus Tarsensis frequentissime Hebræi et Syri lectiones quasi unam afferunt, hac præmissa nota: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος.

A Hinc porro sic arguatur : si vox illa ὁ Σύρος versionem Græcam ex Syro factam indicet, pari ratione vox illa ὁ Ἑβραῖος versionem aliquam ex Hebraico Græce factam significabit : at verisimile non est hujusmodi versionem ab aliis omnibus Scripturæ interpretationibus diversam exstitisse. Aliunde tamen loca afferri possunt, sive Syri tantum esse dicantur, sive Hebræi atque Syri, quæ ex versione aliqua Græca deprompta videntur. Sic Jeremiæ XXXI, versu 2, ubi in Hebræo legitur חן, et LXX interpretati sunt θερμὸν, *calidum*, Aquila vero, Symmachus et Theodotio χάριν vertunt, Theodoretus hæc habet, τὸ θερμὸν, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος οἰκτιρμὸν, τεθείκασιν· id est, *calidum, Syrus atque Hebræus, miserationem, posuerunt*. Et Ezech. XXVII, B 24, ubi in Hebræo legitur במכללים בגלומי, Aquila vertit, ἐγκατασκεύοις εἰλήμμασιν, *constructis involucris*; Symmachus, *pretiosis involucris*; Theodotio, ἐν μαχαλὶμ καὶ γαλιμὰ, *in machalim et galima*. Theodoretus vero Syri lectionem affert his verbis, ἐν ἀποκρύφοις σκεύεσι· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος νοήσας ἡρμήνευσεν· id est, *In occultis vasis : ita enim intelligens Syrus transtulit*. Et Ezech. cap. XXXVIII, ℣. 2, ubi legitur ראש משך, notat Theodoretus, Τὸ δὲ Ῥὼς κεφαλὴν ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσὸχ τὸ Ῥὼς Μοσὸχ ἡρμήνευσεν· id est, *Syrus Ros caput interpretatur; et Aquila etiam Ros Mosoch, caput Mosoch, interpretatur*. Ibi vero S., LXX, Th., Ῥὼς Μοσὸχ interpretati sunt.

C Hæc sane loca, et alia longe plura quæ proferre possemus, versionem aliquam Græcam ex Syro factam indicare videntur . neque enim facile crediderim scriptores illos commentatoresque veteres qui Syri loca afferunt, vel Origenem, qui fortasse has Syri interpretationes in marginibus Hexaplorum posuerit, Syriacam ipsam versionem præ manibus semper habuisse, et loca quæ ab aliis interpretibus discrepabant transtulisse. Quod tamen non ita exploratum esse arbitror, ut tuto affirmare possim.

Quod attinet ad lectiones illas quæ frequentissime, hac præfixa nota, Ὁ Ἑβραῖος, occurrunt, certum quidem est illas non esse Aquilæ, contra quam nonnulli arbitrati sunt, ut statim deprehendet is qui hanc Hexaplorum collectionem percurret. D Nam plerumque contingit ut post allatam τοῦ Ἑβραίου interpretationem, mox sequatur lectio Aquilæ, ab ea longe diversa. Alioquin ille, quisquis tandem fuerit, Hebræus, non tam scrupulose verba vocesque singulas sectatur quam Aquila. Hebræi porro nomine intelligi fortasse possunt Hebræi illi doctores, quibus in Scripturis explicandis utebantur veteres, maximeque Origenes, de quo ait Hieronymus *Apologia ad Rufinum* : *Nec dedignatur, Scripturam interpretans, per singula loca quid Hebræis videatur inserere*. Hebræis item doctoribus usi sunt Eusebius, Hieronymus aliique. Origenes vero, qui Judæos frequenter adibat, ut de Scripturæ littera edoceretur, inde frequentes τοῦ Ἑβραίου interpretationes in marginibus Hexaplorum forte posuerit.

Neque tamen omnes, quæ ad nos usque devenerunt, τοῦ Ἑβραίου lectiones ex Origene manasse videntur: nam verisimile est Eusebium, Diodorum, Hieronymum et alios a doctoribus suis Hebræis alias accepisse, quæ fortasse in hac collectione cum Origenianis permistæ sunt. Hæc quoque non sine A scrupulo dico. Quibusdam enim in locis, maxime in libro Job, tam frequentes adsunt Hebræi interpretis lectiones, ut facile credi possit eas ab aliqua versione Græca desumptas esse. Itaque donec clarius quodpiam veterum testimonium e tenebris emerserit, de his nonnisi hariolando loqui possumus.

CAPUT SECUNDUM.

De textu Hebraico.

I. Textus Hebraicus, in Hexaplis descriptus, idem erat qui hodiernus, non autem priscus ille Samaritanus. II. Specimina quædam litterarum Hebraicarum veterum. III. Ex quarumdam litterarum inter se similitudine quanta lectionum et interpretationum varietas orta sit. IV. De prisco scripturam Hebraicam legendi more. V. De veteri litterarum pronuntiatione. VI. De vocalibus Hebræorum.

I. *Textus Hebraicus, in Hexaplis descriptus, idem erat qui hodiernus, non autem priscus ille Samaritanus.*

Eusebius, *Hist. eccl.*, lib. VI, ait Origenem ad Hexapla concinnanda πρωτοτύπους, sive primigenias et authenticas Hebræorum scripturas sibi comparasse, τάς τε παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἐμφερομένας πρωτοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γραφὰς, κτῆμα ἴδιον ποιήσασθαι. Ubi optime notat Valesius, Eusebium sacræ Scripturæ codices Hebraicos ideo πρωτοτύπους sive primigenios vocare, non quod revera essent primigenium exemplar et autographum ab Esdra conscriptum; sed πρωτοτύπους et authenticos appellare comparatione facta cum Græcis editionibus, tam Septuaginta interpretum, quam aliorum, quæ erant interpretationes ad exemplar Hebraicum concinnatæ. Neque item putandum est, ut vir quidam doctus arbitrabatur, illas πρωτοτύπους γραφὰς esse Samaritanam scripturam, quam Origenes, Eusebius et Hieronymus ab Hebræorum peritissimis edocti, priscam esse Hebraicorum characterum formam asseverant. Nam dilucide et nulla verborum ambage ait Eusebius eas esse litteras quæ apud Judæos circumferuntur. Tunc vero temporis certissimum est, refragante nemine, Hebraicarum scripturarum characteres eosdem fuisse qui in hodiernis Bibliis Hebraicis habentur. Non quo velim ne tantillum quidem discriminis inter illas veteres et hodiernas intercessisse, ita ut ne vel minima mutatio in ullam Hebraicarum litterarum successione temporum importata fuerit. Sed dico ita easdem esse, ut modicum a prisca forma recesserint. Querebatur olim Hieronymus de Hebraicarum litterarum parvitate nimia: *Accedit* (inquit Prologo cap. XX, *in Ezechielem*) *ad hanc dictandi difficultatem, quod, caligantibus oculis senectute, aliquid sustinentibus beati Isaac, ad nocturnum lumen nequaquam valeamus Hebræorum volumina relegere, quæ etiam ad solis dieique fulgorem litterarum nobis parvitate cæcantur.* Quæ fortasse de exemplaribus tantum Hieronymi intelligi debent. Credibile quippe est apud Hebræos, perinde atque apud reliquas orbis nationes, exemplaria quædam minore, alia vero majore litterarum forma descripta fuisse.

II. *Specimina quædam litterarum Hebraicarum veterum.*

Certum habetur apud eruditos, Hebraicos Bibliorum codices manuscriptos, qui in variis Europæ bibliothecis asservantur, non admodum remotæ vetustatis esse, paucosque haberi qui superent annos quadringentos. Antiquiorem nullum novimus eo B Pentateuchi volumine Bononiensi, de quo multa diximus in *Diario Italico*, p. 399 et 400, quod annis ab hinc quadringentis magistro ordinis Dominicanorum Aymerico, quasi autographum Esdræ, a Judæis oblatum fuit. Licet autem commentitiam hujusmodi vetustatem nemo prudens admittat, verisimile tamen est aliquot ante sæculis, quam Aymericus acciperet, exaratum fuisse. In hisce porro omnibus codicibus eadem ipsa, quæ in hodiernis Bibliis, characterum forma deprehenditur, ita ut nihil discriminis intercedat. Alias vetustiores formas conspicimus in lapillis duobus Basilidianorum, qui penes me sunt, Hebraico charactere conscriptis, et quidem tertio circiter Christi sæculo, ut putatur: ubi, præter paucarum litterarum figuras, vix aliud C quidpiam expiscari valeas; ut contingit etiam quando Abraxea hujusmodi symbola Græce descripta sunt, quæ vix legi raroque intelligi possunt. Subjungimus autem alphabetum Hebraicum ex ms. RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni; ubi in libro Threnorum Jeremiæ litterarum forma pluries depingitur a calligrapho Græco; sed ita indiligenter, ut non secum ipse consentiat, et cum idem alphabetum repetit, a priore quam posuerat forma sæpe deflectat. Ex iis vero formis eas delegimus quæ magis ad litterarum Hebraicarum figuram accedebant.

D

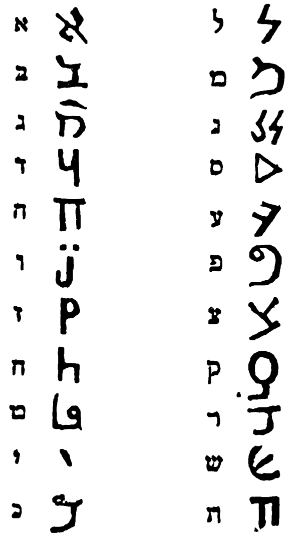

His prolatis vetustioribus litterarum Hebraicarum speciminibus, jam de singulis ut olim scribebantur litteris pauca pertractare operæ pretiumfuerit.

א semper ita depictum fuisse videtur, neque ulla inter veteres et recentiores deprehenditur scribendi differentia. Eademque forma occurrit in lapillis Basilidianorum.

ב item a prisca forma non recessisse suadent tum specimen allatum, tum etiam ejus similitudo cum littera כ, quæ et olim ab Eusebio in psalm. XXXIII observata fuit, et hodie in libris Hebraicis deprehenditur. Nam ait Eusebius has litteras parvo apice distingui, ut hodieque videmus, quod confirmat Hieronymus multis in locis. Ex hac porro formæ similitudine factum est, ut aliis כ aliis ב legentibus, magna interpretationum varietas oborta sit, ut infra pluribus ostenditur.

ג secundum hodiernas formas, magnam habet cum נ *nun* affinitatem. Sed absimiliore olim figura has litteras descriptas fuisse putamus; non tam quia varie formantur in alphabeto supra depicto, huic enim non multum fidimus; quam quia vix aliam pro alia uspiam lectam fuisse deprehendimus in veterum interpretationibus; secus quam in litteris similibus contigit.

ד formam retinuisse suam arguunt tum specimina vetustiora, tum maxime ejus similitudo cum ר, quæ et hodie talis est, ut sæpe vix distingui possint, et olim tanta fuit, ut innumeras pene interpretationes ex permutatione alterius cum altera profectas observemus : quamobrem ait Hieronymus *in Ezechielem* cap. VI : *Potest et ob vicinam similitudinem* DALETH *et* RES *Hebraicarum litterarum, quæ parvo apice distinguuntur, vel Deblatha vel Reblatha appellari.*

ה in alphabeto supra a forma τοῦ ח *Heth* multum differt, secus quam hodie in Bibliis Hebraicis, ubi hæ litteræ admodum similes sunt. Inter utramque vero litteram discrimen olim conspicuum fuisse suadent, tum alphabetum supra, ubi ה sic Π, ח vero sic h depingitur, tum maxime interpretum consensus, qui has litteras non unam pro alia accipere solebant, quique tamen litteras quaslibet inter se similes, passim confundebant. Sane litteram ה olim superne clausam fuisse indicant alii manuscripti, et quidem antiquissimi, ut Colbertinus in nota ad psal. LXXI, v. 18, et codex RR. PP. Jesuitarum passim in Hesaia. In iis quippe vox ΠΙΠΙ, qua certissime Hebraicum יהוה exprimitur, bis litteram ה supernæ clausam exhibet ad modum litteræ Π Græcæ, qua in re consentiunt cum alphabeto supra.

ו olim pro י sæpe lectum fuisse suadet Hieronymus, qui ait epist. ad Suniam et Fret. *in psal.* CXIX : *Pro* nomine, *sive* lege, *apud eos legitur* THIRA, *quod Aquila interpretatus est* φόβον, *hoc est* timorem ; *Symmachus et Theodotio,* νόμον, *id est* legem, *putantes* THORA, *propter litterarum similitudinem* IOD *et* VAU, *quæ tantum magnitudine distinguuntur.* In alphabeto quoque supra eadem ipsa similitudo deprehenditur, ita ut ad differentiam litteræ ו duo puncta superscribantur sic ו̈. Ab interpretibus quoque aliam pro alia lectam sæpe deprehendimus. Verisimile autem est lineam qua formabatur ו in quibusdam saltem libris a superiore parte reflexam fuisse sic ו; unde contigit, ut pro ר sæpe habita fuerit ab interpretibus, ut infra videbitur : certe memoratus codex unde alphabetum supra depictum excerpsimus, in altero alphabeto (nam alphabeta repetit, ut diximus) ו quasi ר delineat. Attamen in voce ΠΙΠΙ multoties repetita in Hesaia, quemadmodum et in alphabeto supra, neutra littera י vel ו a supremo apice reflexa est.

De littera ז nihil observamus, nisi formam ejus in alphabeto supra admodum corruptam videri. Eam vero cum alia quavis littera permutatam fuisse nusquam a nobis observatum est.

De ח in ה verba fecimus.

ט eadem pene forma scripta deprehenditur in alphabeto.

י De hac littera actum fuit.

De כ in ב jam supra.

ל hac circiter figura scribitur in speciminibus et in alphabeto.

מ non multum deflexisse videtur a prisca forma.

De נ in ג diximus. In alphabeto, cui non multa fides habenda, longe alia forma pingitur.

ס forma pene triangulari delineatur in alphabeto sic ▷.

ע pene similem huic habet formam in alphabeto supra.

פ sine intermedia linea scribitur sæpenumero in codice memorato, sed cum annulo.

צ et ק formas habent in alphabeto vitiatas, an autem et in quo a prisca forma recesserint, ignoramus.

De ר vide in ד.

ש non ob formæ similitudinem, sed ob soni affinitatem aliquando cum ס confunditur. Figura ejus vetusta similis est hodiernæ.

ת si fides alphabeto, paulum deflexit a prisca figura.

III. *Ex quarumdam litterarum similitudine quanta interpretationum varietas orta sit.*

Ex quarumdam porro litterarum Hebraicarum cum aliis litteris similitudine incredibile est quanta lectionum et interpretationum varietas orta sit : ex unius quippe litteræ commutatione voces longe diversa significant, nomina vero propria cum aliis confunduntur.

De ב quidem litteræ cum כ similitudine agit Euseb. *in psalm.* XXXIII, ubi de mutato Achimelech, אכימלך, in Abimelech, אבימלך, loquitur his verbis : Ἡ τῶν Βασιλειῶν Γραφὴ Ἀχιμέλεχ περιέχει· ἐναλλαγῆς στοιχείου γενομένης, οὐδὲν δεῖ κινεῖσθαι· παρὰ γὰρ τὴν ὁμοιότητα τοῦ στοιχείου τοῦ Βὴθ παρ' Ἑβραίοις καλουμένου καὶ τοῦ Χὰφ, διαφόρως ἐξεδόθη τοὔνομα· σχεδὸν γὰρ ἓν καὶ ταυτόν ἐστι τὰ δύο στοιχεῖα, βραχυτάτης κεραίας μόνης ἐναλλαττούσης. Id est : *Regnorum Scriptura Achimelech habet : ne*

litteræ commutatione quispiam moveatur : nam ex ea quæ intercedit inter litteras Beth et Chaph, ut Hebræi vocant, similitudine, diverse nomen editum fuit : siquidem una eademque fere est duorum elementorum figura, brevissimo solum apice distinguente. Ex illa vero אכימלך in אבימלך mutatione difficultas exsurgit, quam ibidem solvere nititur Eusebius. Idipsum de litterarum ב et כ similitudine passim dicit Hieronymus. Par lectionis varietas observatur Josue XVII, 2, in voce אביעזר, Ἀβιεζέρ, quam alius interpres אכיעזר, Ἀχιεζέρ, legit. Ex eadem ב in כ commutatione longe diversæ interpretationes prodeunt I Reg. II, 5 ubi vocem נשכרו, quam Vulgata vertit *se locaverunt*, et alius interpres, eodem sensu, ἐμισθάρνησαν, *mercede conducti sunt*, Aquila, qui legit נשברו, transfert συνετρίβησαν, *contriti sunt*, et LXX, qui vertunt ἠλαττώθησαν, *minorati sunt*, eamdem quam Aquila lectionem secuti videntur. Itemque IV Reg. XXIII, 7, בתים, *domos*, LXX, qui legerunt כתים, χεττιὶμ reddunt.

Et Job XXXVI, 11, vocem יכלו, quam LXX συντελέσουσι, Vulgata *complebunt*, translulere, Symmachus, qui haud dubie legit יבלו, παλαιώσουσιν, id est *antiquabunt*, vertit. Psalmo autem XCI, 11, ubi legitur בשמן, *in oleo*, Symmachus haud dubie legit כשמן ; vertit enim ὡς ἐλαία, *quasi olea*, Prov. XIV, ℣. 7, pro ובל־ידעת, quod alii vertunt, *et nescies*, LXX legerunt כלי דעת, vertunt enim ὅπλα αἰσθήσεως, *arma sensus* sive *cognitionis*. Item Prov. XXI, 29, ubi legitur יכין, Aquila et Symmachus, ἑτοιμάσει, *præparabit* transtulerunt. Vulgatus quoque interpres, qui vertit, *corrigit*, יכין legit. At LXX יבין legerunt qui vertunt συνιεῖ, *intelliget* (*).

Et Hesaiæ III, 6, ubi legitur מכשלה, Symm. et Th., ἀσθένεια, *infirmitas*, Vulg. *ruina*. At LXX, qui reddunt βρῶμα, מבשלה legerunt, nam בשל est *cibos coquere*.

Et Hesaiæ V, 18, בחבלי Vulgata vertit *in funiculis*, lectionemque sequitur eam quæ hodieque in Hebraico exstat. At Aquila, Symmachus et Theodotio, כחבלי legerunt, vertunt enim, ὡς σχοινίοις, *quasi funiculis*, et LXX, ὡς σχοινίῳ, *quasi funiculo*. Longe plura in utramque litteram proferre possem ; sed ad majorem varietatum fontem properandum est.

ד pro ר lectum, et vicissim ר pro ד passim reperitur in Scriptura. Sic Gen. III, 17, בעבורך hodie legitur in Bibliis, et sic olim legit Aquila, qui vertit, ἕνεκά σου, *propter te*. LXX cum ד legerunt בעבדך, ἐν τοῖς ἔργοις σου, *in operibus tuis*, Vulgata, *in opere tuo ;* Theodotio autem, ut Aquila, legit בעבורך, ἐν τῇ παραβάσει σου, *in transgressione tua*. Exod. VI, 16, vocem גרשון, *Gerson* (est nomen filii Moysis), vetus quidam interpres bis legit גדשון, Γεδσὼν, *Gedson*. Levitici XIX, 26, ubi legitur, *non comedetis cum sanguine*, Hebraicum habet על־הדם, et vetus quidam interpres, ἐπὶ τοῦ αἵματος, *super sanguinem ;* LXX ר pro ד legerunt על־הרם vel על־הרים ἐπὶ τῶν ὀρέων, *super montibus*. Et Levit.

A XXV, 10, דרור ab hebraizantibus *libertas* vertitur ; a LXX ἄφεσις, a Vulgata *remissio ;* Theodotio autem, cum דדור legeret, nec hujus vocis significationem calleret, eam Græcis litteris expressit, δαδώρ, *dador*. Numerorum vero XVI, 15, חמור legitur ; significatque *asinum*, vel, ut Vulgata vertit, *asellum ;* LXX autem cum ד in fine, legerunt חמוד et interpretati sunt, ἐπιθύμημα, *desiderabile*, vel *desiderium*, alius, δῶρον, *donum*. I Reg. XIV, 21, העברים A. Ἑβραῖοι, reddit, Vulgata, *Hebræi ;* LXX vero העבדים legerunt, ac δοῦλοι, *servi*, interpretati sunt. I Reg. XXI, 7, et XXII, 9, האדמי, *Idumæus :* primo loco vetus quidam interpres, secundo LXX legerunt הארמי, *Arami*, verteruntque Σύρος, *Syrus*, et I Reg. XXIII, 15 et 19 חרשה alii transtulerunt, δρυμὸς, vel ὕλη, *silva ;* LXX vero, qui legerunt חדשה, καινῇ, *nova*. II Reg. III, 4, et aliquoties initio ejusdem libri, אדניה alii, Ἀδωνίας, *Adonias*. LXX vero, ר pro ד, Ὀρνία. Job IX, 25, מני־רץ, *præcursore ;* Symmachus et LXX legisse videntur מני דע, nam vertunt οὐκ εἴδοσαν, *non noverunt*. Sed observatu dignus est locus ille psalmi XXIX, 8, *Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem*, ubi illud, *decori meo*, respondet voci Hebraicæ hodiernæ להררי, secundum quam Aquila et Quinta verterunt, ἐν τῷ ὄρει μου, *in monte meo ;* Hieron., *monti meo ;* LXX qui vertunt, τῷ κάλλει μου, *pulchritudini* vel *decori meo*, haud dubie legerunt להדרי. Symmachus autem, qui vertit τῷ προπάτορί μου, *progenitori* vel *primo parenti meo*, legisse videtur להרי, nam הורה est *progenitor*, nec infrequenter accidit ut ו cum ר commutetur, ut infra dicemus. Eadem commutatio τοῦ ר in ד observatur psalm. CIX, 3, ubi illud, *in splendoribus sanctorum*, lectionem Hebraicam hodiernam exprimit בהדרי, atque ita legerunt A. LXX, Th., V. Verum Symmachus בהררי legit : vertit enim ἐν ὄρεσι, et Hieronymus, *in montibus*. Job VI, 10, עוד, quod alii vertunt ἔτι, *adhuc*, LXX, mutato עד in עיר verterunt, πόλιν, *urbem*. Item Job cap. XXXVI, 30, vocem אורו, *lucem suam*, LXX legerunt אידו ; sic enim eam Græcis litteris exprimunt ἠδὼ, ubi mutatio τοῦ ר in ד et τοῦ ו in י observatur. Et Job XXXVIII, 4, ubi Hebraicum habet יסרי, quo pacto legit etiam Symmachus (**) : ibi LXX et vulgatus interpres legerunt יסדי. Vide suo loco. Psal. LXXVI, ℣ 5, LXX pro נגרה, *defluxit*, legerunt נגדה, *in conspectu ejus*. Eccles. VII, 23, ידע, ut hodie legitur, vertit Vulgata, *novit ;* sed Aquila legit ירע, qui transtulit, πονηρεύεται, *improbe agit*, LXX vero, κακώσει, *male afficiet*. Et capite sequenti, versu 6, רעת Symmachus, κάκωσις, Vulg. *afflictio*, LXX et Theod. γνῶσις, *scientia*, quia דעת legerunt. Hieronymus vero in hunc locum : *In Hebræo*, malitiam *habet, non* scientiam ; *sed quia* RES *et* DALETH *litteræ Hebraicæ, excepto parvo apice, similes sunt, pro* RAATH *legerunt* DATH, *id est pro* malitia, scientiam. *Hoc melius sciet qui*

(*) Hæc vox inter Keri et Chethib censetur a Massorethis. DRACH.

(**) Textus hebraicus habet יסדי, non autem יסרי. Cf. varias lectiones B. De-Rossii. DRACH.

ejus linguæ habuerit notitiam. Eamdem ipsam ד et ר commutationem observabis Proverb. xix, 23; Hesai. viii, 9; x, 28; xvi, 11. Itemque cap. xxviii, ỷ 9, et Jerem. xv, 12; xxxi, 40. Item Prov. xxviii, 22; Amos i, 5. Et Sophoniæ iii, 9, ubi vocem ברורה A., Th. ἐξειλεγμένον transtulerunt, Vulg. *electum*, Symmachus, καθαρὸν, *purum;* LXX vero, qui legerunt בדורה, εἰς τὴν γενεὰν αὐτῆς, *in generationem ejus;* quo loco notat Hieronymus: *LXX dixerunt,* in generationem ejus. *Et hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum* BARURA, *quod Aquila et Theodotio,* electum; *Symmachus,* mundum, *interpretatus est, LXX legerunt* BADURA, RES *litteram* DALETH *existimantes, propter elementi nimiam similitudinem, quod parvo apice distinguitur.* Et Hesaiæ xliv, 21. Innumera pene similia afferre possemus, sed hæc erunt ad præsens institutum satis.

Observantur item mutationes frequentes τοῦ ו in י: jam vidimus supra Job vi, 10, ubi alii interpretes lectionem Hebraicam hodiernam עוד secuti sunt, LXX עיר legisse, et Job xxxvi, 30, איד legisse pro אור. Sic etiam psalmo xlviii, 4, vocem Hebraicam הגות ait Chrysostomus Hebraice legi οὐαγὴθ: psalmo autem lxxii, ỷ 7, ubi legitur עינמו, *oculos eorum,* quam lectionem secuti sunt Aquila, Symmachus et Hieronymus, LXX legerunt עונמו, qui vertunt, ἀδικία αὐτῶν, *iniquitas eorum.* Et psalmo cxlvii, 16, vocem כפור veteres Hebraice legunt Χαφεὶρ, Chaphir, et Hesaiæ xxxviii, 14, vocem סוס, *equus,* Theodotio legit סיס, σὶς, LXX vero χελιδὼν, *hirundo,* verterunt: qua de re Hieronymus: *Pro* pullo hirundinis, *sive* hirundine, *ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est,* SUS AGOR, *quod interpretatus est Aquila,* equus agor; *Theodotio,* SIS AGUR; *media enim vocalis littera* VAV, *si ponatur inter duo* SAMECH *legitur* SUS, *et appellatur,* equus, *si* IOD *legitur,* SIS, *et* hirundo *dicitur.* Et Jeremiæ viii, 7, סוס item legitur; in margine autem Hebraicorum Bibliorum notatur legendum esse סיס, ubi Hieronymus: *Rursum pro* hirundine *Symmachus* cicadam *transtulit, quæ Hebraice dicitur* SIS. Longe plura hujusmodi exempla proferre possemus: sed ab iis supersedemus, maxime quia illa τοῦ ו in י mutatio plerumque sensum non alio transfert.

Sed mutatio τοῦ ו in ר et vicissim, quæ nonnunquam occurrit, magnam interpretationum varietatem parit. Jam vidimus supra ad psalm. xxix, ỷ 8, Symmachum legisse להורי, *progenitori,* pro להררי, *monti.* Et Gen. xxxiv, 2, ubi legitur החוי et LXX Εὐαῖος, Vulg. *Hevæus* transtulerunt, vetus alius interpres, qui haud dubie legit החרי, Χοῤῥαῖος reddidit. Sunt autem Chorræi vel Horræi altera gens Chananæorum. Et IV Reg. xi, 16, ubi legitur סוסים, LXX τῶν ἵππων, Vulgata, *equorum* vertunt. Alius autem vetus interpres, qui סרסים legit, εὐνούχων sive *eunuchorum* transtulit. Lib. I Regum, cap. xx, ỷ 30, locum hunc difficilem בן־נעות המרדות vertunt hodierni hebraizantes, *Fili perversæ rebellionis;* Vulgata, *Fili mulieris virum ultro rapientis,* Symmachus, *Fili indisciplinatarum deficientium;* *LXX,* Υἱὲ κορασίων αὐτομολούντων, aliter αὐτομολουσῶν, *Fili puellarum ultro venientium.* Pro נעות enim legisse videntur נערות, *puellarum,* ר nempe pro ו, ut supra.

Præter has ex commutatione litterarum ortas interpretationum varietates, aliæ observantur ubi litteræ pro aliis etiam non similibus substitutæ deprehenduntur, vel ubi ex duabus una efficitur, ut Gen. xxv, 8, ubi legitur אל־עמיו, *ad populum suum,* alius interpres vetus transtulit, πρὸς τοὺς περάτας αὐτοῦ, *ad transitores suos,* qui legisse videtur אל־עבריו. Et Num. xiii, 34, נפילים Symmachus vertit τεραστίους, *portentosos,* ac si legeretur נפלאים. Josue vero iv, 3, הכהנים *sacerdotes,* LXX vertunt λίθοι, *lapides,* quia legerunt האבנים (*). Et II Reg. xviii, 33, בלכתו, *in eundo ipsum,* vetus quidam interpres legisse videtur בבכתו, qui vertit ἐν τῷ κλαίειν αὐτὸν, *in flendo ipsum,* sive, *cum fleret.* Et psalm. lxxi, 14, דמם, *sanguis eorum,* LXX legerunt שמם, interpretantur enim, τὸ ὄνομα αὐτῶν, *nomen eorum.* Proverb. xxvi, 17, legitur אזני: aliique omnes, *auriculas,* ut par est, exprimunt; LXX vero, qui vertunt κέρκου, זנב haud dubio legisse videntur. Similia bene multa afferre possemus ubi interpretes illi veteres, sive varie legerint, sive varie legendum putaverint, longe disparatas interpretationes dederunt. At iis consulto prætermissis ad alia transeamus.

Ex modo etiam dividendi voces interpretationum varietas oritur, ut Proverb. xviii, 10, מגדל Aquila et Theodotio, πύργος, *turris;* LXX vero et Alius, מ habentes quasi præpositionem מן, rejecto ן, ἐκ μεγαλωσύνης et ἐκ μεγέθους, *ex magnitudine,* vertunt.

Ex similitudine item soni aliquando litteræ nullatenus similes aliæ pro aliis accipiuntur, ut psalm. lxxxix, 11, vocem חיש, *cito,* Aquila ἀνὴρ *vir* interpretatur, ac si legisset איש. Exod. iv, 26, vocem חתן vertit ἐσφράγισεν, ac si legisset חתם. Exemplum singularissimum habetur Ezech. xiii, 5, ubi לעמד *ad standum* ita verterunt, LXX ac si legissent לאמר, interpretantur enim λέγοντες, *dicentes.*

IV. *De prisco scripturam Hebraicam legendi more.*

Fatentur eruditi omnes magnum intercedere inter veteres et recentiores in Hebraicæ scripturæ lectione discrimen; imo et eamdem ipsam in legendo varietatem suo tempore observari, ait Hieronymus epist. ad Evangelum: *Nec refert,* inquit, *utrum Salem aut Salim nominetur: cum vocalibus in medio litteris perraro utantur Hebræi, et pro voluntate lectorum ac varietate regionum eadem verba diversis sonis atque accentibus proferantur.*

(*) Non הכהנים verterunt λίθοι, sed אבנים, absque articulo, quod reipsa hoc in versu legitur. Plane autem omiserunt tres hebraici textus præcedentes voces, quas Theod. sic reddidit: ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων, h. e. *e statione pedum sacerdotum.* DRACH.

(*a*) Nihil mirum igitur est si Massoretica lectio A cum vetustiore illa non prorsus conveniat, siquidem Massoretæ eam adnotaverunt quæ ætate sua et eo loco ubi versabantur usui erat, quæque ab antiquiore illa et ab ea quæ variis in regionibus usurpabatur, multum differebat. Quin etiam hodie lectione per Massoretas ad certas vocales determinata, inter Rabbinos plerumque non satis convenit quo pacto sit legendum. Inde est quod veteres illi non secum semper consentiant in lectionibus, sed alius alio modo idem verbum proferat, quod exemplis sequentibus confirmatur. Initium porro ducimus ab alphabeto Græco, quod cum litterarum nominibus, Græcis litteris descriptum habetur apud Eusebium *De præp. evang.*, lib. x, et in codice RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni in Threnis Jeremiæ; B necnon in alphabeto codicis Murbacensis mille circiter annorum, a nobis edito *Palæographiæ Græcæ* p. 221.

V. *De veteri litterarum Hebraicarum pronuntiatione.*

אלף *Aleph.* Eusebius legit ἄλφ, cod. Jes. ἀλφά, alphabetum Murbacense ALEPH. Ait vero Hieronymus *Quæstionibus in Genesim*, hanc litteram sæpe per *e* legi, sæpius vero per *a*. Aliquando per *o* lecta deprehenditur ut III Reg. I, 5, אדניה. LXX, Ὀρνίας.

בית *Beth.* Eusebius et codex Jes. βῆθ· alph. Murbac. BETH. Omnino respondet β Græco, atque hodie, ut β Græcum, sæpe legitur per v consonantem, quando scilicet non est daghessatum.

גימל *Ghimel.* Eusebius γίμελ legit, codex. Jesuit. C γιμλ, alphabetum Murbacense GEMEL. Exprimitur semper per γ Græcum.

דלת *Daleth.* Eusebius et codex Jes. δέλθ legunt, suppressa postrema vocali; alphabetum Murbacense DELETH. Legitur per δ ubique.

הא *He.* Eusebius et cod. Jes. una littera η exprimunt. Uterque cum spiritu denso ἡ. Alphab. Murbac. HE. Hæc porro littera sæpius per *e* exprimebatur, sæpe etiam per *a*, teste Hieron. *Quæst. in Gen.* Canticorum autem VII, 6, ברהטים legit quidam vetus interpres βερατείμ.

וו *Vau.* Eusebius et cod. Jes. οὐαῦ, alph. Murbac. VAU. Hæc littera nunquam consonantis vice fungitur in fragmentis per Græcos descriptis, nec fungi posse videtur, quandoquidem initio vocum D exprimitur per *οὐ*, οὐαεεὶ, ויחי, *et vixit;* οὐεσσαχή וישקו, *et osculatus est.* In medio autem et fine vocum modo per *ου*, modo, et quidem frequentius, per *ω* redditur; qua de re infra.

זין *Zain.* Eusebius et cod. Jes. *Zaï* legunt, omissa postrema nominis littera. Itemque *Zaï* legitur in alphabeto Murbacensi quod edidimus *Palæographiæ Græcæ* p. 221. Ex manuscriptis vero nostris unus IX sæculi, num. 3, habet *Zaï;* alter, XI circiter sæculi, num. 12, item *Zaï;* tertius, XII circiter sæculi, num. 5, *Zay*. Sed alius IX circiter sæculi, num. 2, et alius XII sæculi, num. 17, *Zain* habet. Codex item Coislin. Græcus, num. 191, habet *ζάι*. In alios quotidie incido codices qui *Zai* habent. Quare vix dubitaverim quin olim ab omnibus *Zai*, non *Zain* lectum fuerit, ז omnes per ζ reddunt.

חית *Hheth.* Eusebius et cod. Jes. ἧθ legunt, cum aspirata scilicet, etsi in postremo non legatur spiritus; alph. Murbac. HETH. Hanc litteram LXX legebant per χ, *chi*, ut notat Hieronymus *Quæst. in Gen.*, ut חם, Χάμ, *Cham.* Et *in Jeremiam* cap. XIX, ℣ 2, de voce חרסית hæc habet: *Et pro porta fictili, Aquila, Symmachus et Theodotio ipsum verbum posuerunt Hebraicum* HARSITH; *pro quo LXX, juxta morem suum, pro aspiratione* HETH *litteræ, addiderunt* CHI *Græcum, ut dicerent* charsith *pro* arsith; *sicut illud est, pro* Hebron, Chebron, *et pro* Jeriho, Jericho, *et similia.* Alii, maxime vero Aquila, pro aspirata habent; ac ut verisimile est, initio dictionum per spiritum densum indicabant, licet jam spirituum hujusmodi commutationes multæ, maxime in nominibus propriis, deprehendantur: quia enim olim Origenis tempore, et aliquot post Origenem sæculis, exemplaria omnia sine spiritibus et accentibus describebantur; quando hæc adnotari cœperunt, calligraphi eos spiritus in nominibus propriis posuerunt, qui primum in mentem veniebant. Hac autem in re codices secuti sumus, male positos lenes spiritus emendare non ausi. In medio dictionum litteram ח nonnisi per vocalem exprimebant; unicum tamen reperitur exemplum ubi Symmachus vocem אחים ὠχεὶμ legit, nempe Isai. XIII, 21. Initio vocum, ut dixi, vocalem qua litteram ח exprimebant aspirare solebant: ea porro vocalis erat aliquando *ε*. Sic Gen. II, 14, ἑδδεκέλ, חדקל, *Tigris.* Josue XV, 30, חרמה, ἑρμά, *Herma*, et similia: sæpius autem *α*, ut IV Reg. I, 2. Aquila, Ἀαζία, אחזיה, qui dicitur Ochozias ab Hieronymo et LXX; et psalm. IX, 7, ἀρβὼθ, חרבות; et psalm. CIII, 17, ἀσιδά, חסידה; et Jerem. XIX, 2, A., S., Th., ἀρσὶθ, חרסות, ut supra. In medio sive post primam litteram vocis frequentius *ε* vel *η*. Gen. V, 6, οὐαεεὶ, ויחי, *et vixit;* III Reg. I, 9, A., S., ζωελὲθ, זחלת. Psal. VII, 15, ἰεβάλ, יחבל; Isai. XV, 5, A., λουεἰθ, לחית, nomen proprium. Aliquando etiam *α* ut IV Reg. I. In fine autem vocum *ε* aut *η* fere exprimitur, nisi sequatur ה paragogicum. Sic Gen. III, 8, λαρουή, לרוח, *ad spiritum* vel *ad auram.* Psalm. VIII, 1, λαμανασσή, למנצח, *Victori.* Ps. XLVIII, 1, Κορέ, קרח. Deut. XVI, 1. A., φεσέ, פסח, *Phase* vel *Pascha.* Malachiæ II, 13, μασβηή, מזבח *altare*, et ibid. לקחת, λακέθ. Aliquando etiam præponitur *α* ante *ε*, ut IV Reg. XI, 6. A. μεσαέ, מסח.

טית *Teth.* Eusebius et cod. Jes. τῆθ cum aspirata θ in fine, alphabetum Murbacense TETH, licet non

(*a*) Quæ abinde sequuntur præfatus est Montefalconius in Dissertatione Lexico-Hebraico, ab ipso adornato, præmissa, quod ad calcem editionis suæ Hexaplorum posuit. Quod cum recudere instituti nostri non sit, utpote qui jam Lexicon Hebraicum numeris omnibus absolutum ediderimus, hæc ex laudata Disquisitione in gratiam lectoris huc revocavimus. EDIT. PATR.

aspiretur initio vocis, sed τ legatur apud veteres, A ut in his exemplis cernimus. Unde fortassis suspicio oriatur, postremam litteram, quæ in allatis omnibus exemplis aspiratur, olim fuisse ח aspiratum, lectumque fuisse טיח pro טית hodierno (*). Nam ט non aspirabant. Sic psalm. cix, 4, τάλ, טל, *ros;* psalm. viii, 6, μάτ, מעט, *parum;* Deuteron. xi, 3. A., σεττίμ, שטים; et Isaiæ xxvi, 3 et 4, βατοὺ βατοού, בטוח בטחו.

יוד *Iod.* Eusebius legit Ἰὸθ et ms. Jes. Ἰώθ. In alphabeto item Murbacensi legitur IOTH. Codex item Coislin. Græcus, numero 191, habet Ἰώθ. Qui multorum in postrema littera consensus subindicat olim lectum fuisse יוח, quod confirmare videtur Ἰῶτα Græcum, haud dubie ex Hebraico derivatum. Quotidie incido in codices qui Ἰώθ habent, unde B asseritur id quod supra diximus. Ut ut vero sit י mobile redditur per ι ab omnibus. De quiescenti infra.

כף *Chaph*, vel *Kaph*, ut grammatici hodierni, et alphabetum Murbacense. Eusebius et mss. Jes., χάφ. Ab interpretibus aspiratur semper, ut innumeris exemplis ex hac collectione desumptis probari potest; quod si bis terve contrarium occurrat, id potest librariorum oscitantiæ ascribi.

למד *Lamed.* Eusebius et mss. Jes. λάβδ, *Labd.* Crederem librarii errato λάβδ pro λάμδ scriptum fuisse, quia a IX vel X sæculo β et μ in codicibus affinem sæpe formam habent, ut difficile quandoque sit aliam ab alia littera distinguere, maxime quando C sensus non juvat, ut hic contingit; sed cum codex Jes., VIII circiter sæculo exaratus, unciali charactere scriptus sit, alia quærenda hujus nodi solutio: fortassis ad euphoniam et faciliorem pronuntiationem pro λάμδ, λάβδ scriptum fuit. Alphabetum Murbacense LAMED.

מם *Mem.* Eusebius et cod. Jes. Μῆμ legunt, alphabet. Murbac. MEM. Omnes vero מ per *m* exprimunt, præterquam in fine vocum, ubi *n* pro *m* frequentissime ponunt Græci, quia nempe a terminatione in μ abhorret Græca Lingua.

נון *Nun.* Eusebius et codex Jesuit., νοῦν. Per *n* omnes. Alphabetum Murbacense NUN.

סמך *Samech.* Eusebius et codex Jes., σάμχ. Alphabetum Murbacense SAMETH. Omnes vero legunt per σ. D

עין *Ain.* Euseb. et cod. Jes., ἄϊν. Alphab. Murb. AIN. LXX Interpretes non raro per γ exprimunt. A., γαυέ, עוה. Alibi et litteram et motionem frequentius per ε, nonnunquam per α reddunt. Sic Gen. II, 8, עדן, ἐδέν. Gen. xxviii, 19, εἰρ, עיר; Josue vii, 24, ἐμέκ, עמק; I Reg. xvii, 18. A., ἐρουβά, ערבת; III Reg. iv, 12, מעבר, LXX, μεεβέρ; IV Reg. i, 2, עקרון, ἐκρών. Psalm. xlvi, ṽ ult., עם; ἔμ, *cum*, sed quando עם significat *populus*, legitur ἄμ. Psalm. xc, 9, Ἐλιών, עליון. Isai. lxiv, 5. Theodotio, ἐδδίμ, עדים. Et sic alibi. Per α autem Gen. iii, 1, ἀρώμ, ערום, *nudus.* Josue vii, 24, ἀχώρ, עכור. Psalm. viii, ṽ 1, ἀλ, על. Psalm. lxxiv, 4, ἀμουδά, עמודיה. Psalm. lxxv, 10, ἀνιῆ, ענה. Psalm. xlviii, 6, עון, ἀών ibid. 12, ἀλή, עלי. Isai. xv, 1, Theodotio, ἄρ, ער. In appendice Deut. ii, 23. A., ἀζά, עזה. In medio autem vocum, sive post primam litteram, modo per ε, modo per α, et quidem frequentius, exprimitur; per ε Malach. ii, 13, תעשו, θεσού, Osee xi, 1, νέρ, נער; per α. Psalm. viii, 6, μάτ, מעט. Psalm. xi, 7, βααλιάλ, בעליל. IV Reg. i, 2, βάλ, בעל. Isai. xxvi, 2, σααρείμ, שערים. In fine autem vocum per ε fere semper legunt, nisi sequatur ה paragogicum sive heemanticum: nam tunc per α legitur. I Paralip. vii, 26, Ἰησουέ, יהושע. IV Reg. xi, 4, יהוידע, S., LXX, Ἰωδαέ. IV Reg. xviii, 34. A., ἀνέ, הנע; aliquando tamen per α Deut. i, 38. Ο' Ἰησουά. יהושע, et Josue xv, 26, σαμαά, שמע.

(*) Hebræi moderni scribunt et proferunt omnes, טית. DRACH.

Certum autem est gutturalem aliquam pronuntiationem habuisse ע apud Hebræos. Spiritu leni afficitur ut plurimum quando initio vocis jacet in fragmentis veterum interpretum quæ supersunt: quibus tamen non plena fides habenda, ut diximus ad litteram ח. Hieronymus sine aspirata sæpius: aliquando tamen cum aspirata legit. LXX quandoque cum γ ut Γαί. Aliquando cum χ, ut Amos i, 5, עדן, *Eden*, ubi LXX legunt ערן, et vertunt Χαῤῥάν. Ubi Hieronymus: *In eo quippe loco, ubi nos diximus*, etc. Vide in nota ibid.

פה *Pe.* Eusebius et ms. Jes. φῆ, alphabetum Murbacense FE. Veteres omnes interpretes פ per φ semper efferunt. Aitque Hieronymus *Comment. in Isaiam*, tom. III: *P litteram sermo Hebraicus non habet; sed pro ea* PHI *Græco utitur.* Et *Comment. in Danielem*, cap. xi, ṽ 35, dicit in sola voce אפדנו legi APEDNO; in aliis per φ semper.

צדי *Tsade.* Euseb. et ms. Jes. σάδη, alphabetum Murbacense SADE. Omnes interpretes per σ legunt.

קוף *Quoph.* Eusebius et ms. Jes. Κώφ, Murbacense alphabetum KOPH. Veteres per κ exprimunt. Si secus aliquando reddi observetur, videlicet per χ, puto id librariorum oscitantia accidisse.

ריש *Resch.* Eusebius et ms. Jes. Ῥῆς, Alphab. Murbac. RES.

שין *Schin.* Eusebius et ms. Jes. σέν, alphab. Murbac. item SEN. Veteres semper σ legunt sive dextro sive sinistro puncto sit notandum.

תו *Tau.* Alphab. Murbac. habet eriam TAU; sed Eusebius et ms. Jes. Θαῦ, Thau. Veteres semper θ reddunt, non τ.

VI. *De vocalibus Hebræorum.*

Quod ad vocales autem Hebræorum attinet, inter doctos disputatum est num litteræ אהויע vocalium olim officio fungerentur, ut credidisse videtur Hieronymus; an consonantis vicem haberent, ut docent plerique hodierni viri. Sane si hæ litteræ vocalium usum habuerint, necesse prorsus fuerit alias penes Hebræos fuisse vocales, quæ licet non notarentur in libris, ex consuetudine tamen usurparentur. Cum enim nulla vox, nullum verbum possit sine vocali pronuntiari, et innumeræ apud Hebræos

voces nullam ex litteris אהויע præferant, certum est eos præter has litteras alias habuisse vocales, quæ quidem non scribebantur, sed ex consuetudine adhibebantur, etsi magna esset in legendo varietas. Litteræ autem אהויע præsertim quæ aspirantur אהע non determinatam vocalem, sed modo hanc, modo aliam in usu legendi et loquendi obtinebant, ita ut et aspiratio et vocalis una sonarent : quod nemo negaverit. Utrum autem illa aspiratio consonans dici debeat, videtur esse mera nominis quæstio. De י et ו non est, ut quidem puto, par ratio : nam verisimile est eas, ut plurimum saltem, vocalium officio functas esse; sed iis qui secus existimabunt rem, perquam exigui momenti, pluribus indagandam mitto. Jam ad vocales illas veterum cum hodiernis hebraizantium motionibus comparandas veniamus. Vocalem A exprimunt, post Massoretas, hodierni grammatici per camets ָ, per patahh ַ, et per scheva patahh ֲ *E* vero per tsere ֵ per segol ֶ et per scheva segol ֱ *E* autem tenuissimum per scheva: *I* per hhiriq magnum sic יִ. vel parvum, seu punctum sub littera, quam afficit positum sic בִּ, *bi*. *O* per וֹ hholem plenum, vel per hholem deficiens, seu punctum in superno latere sequentis litteræ scriptum sic דֹם *dom*; item per camets hhatouph sic ָ vel per hhateph camets, ֳ U autem grave per schourec וּ U tenue per kibbus. De gravitate sive tenuitate singularum vocalium non loquar, quia nihil hujusmodi observatur in lectione veterum.

Magna porro legendi varietas inter veteres illos interpretes et Massoretas deprehenditur, ita ut ubi illi legunt *a*, hi legant *e*, et vicissim, ut I Reg. xvii, 18, ערבת Aquila ἐρουβά, Massoretæ vero *arubath*, cum scheva patahh in prima et kibbus in secunda, ac sæpissime ubi ע et ח notantur vocali *a*, illi *e* legunt. Psalm. xlvii, 3, ubi Massoretæ illud ירכתי, *Iarchethe* legunt. In vetustis codicibus legitur ἱερχθή· et eodem psalmo ỷ, 10, דמינו Massoretæ, *dimminou*, illi, δεμμηνοῦ habent; et psalm. cix, 4, ילדתך, Massor. *Ialdutheca*, illi, Ἰελεδεθέχ. Malachiæ ii, 13, כסות, Massor. cassoth; illi χεσσοῦθ. Longe vero sæpius illi *e* Massoreticum per *a* legunt, ut Levit. xviii, 13, תבל, *Massor.* cum duplici segol, *Thebel*; Theodotio θάβελ. Judicum iii sæpe אהוד Massoretæ cum tsere sub prima *Ehud*. LXX. Ἀώδ, Alii, Ἀαώδ. I Reg. xvii, 1, אפס Massor. *Ephes*, illi ἀφές. IV Reg. xviii, 34, הנע Massor. *Henah*, Aquila Ἀνέ. IV Reg. xxv, 17, כתרת, Massor. *Chothereth*, Symm. et Theodotio χωθάρθ. Job xlii, 14 קרן Massor. *keren*, Aquila et Symm. κάρν. Psalm. vii, 15, יחבל Massor. *iehabbel* : veteres illi ἰεβάλ.

Hic vero notandum est in affixis secundæ personæ singularis masculini generis ך supposito camets *ca* veteres interpretes *a* ante *c* legere, nimirum *ac*. Sic psalm. xliv, 8, אלהיך, ubi Massoretæ *Eloeca* legunt, illi ἐλωάχ. Psalm. xlvii, 10, היכלך Massor. *Hecalecha*, illi ἠχαλάχ. Psalm. cix, 3, לך, Massor. *Lecha* : illi λάχ, melius λἀχ. Isai. xlix, 3, בך Massor.

A *becha*, illi, βάχ. Quando autem præcedens vocalis est ε per ε terminant, ut supra ילדתך ἰελεδεθέχ.

Aliquando etiam, sed raro, *o* vel ω pro *a* legunt veteres illi, ac vicissim. Sic Gen. xxxvi, 24, in nota, מקור, Massoretæ *mukor*, vetus lectio μωκὼρ, nisi sit mendum pro μακὼρ; et Josue vii, 24, עכור, Massoretæ *Achor*. Aliqui legerunt Ἀχάρ, non obstante ו. Alii Ἀχώρ. I Reg. xvii, 1, דמים, Massoretæ *Dammim* : illi δομμίν, et psalm. xlviii, 2, חלד, Massoretæ, *haled* ; illi ὅλδ.

De scheva quædam observanda nobis sunt. Massoretico quidem more aliquando legitur, aliquando silet. Legitur semper initio vocis sub littera daghessata, in medio vocis post aliud scheva, et post motionem magnam. Alibi quiescere solet, e autem sonat cum legitur. Hisce porro legibus non stabant

B veteres interpretes : nam scheva sæpe non legebant initio vocis; ut Gen. i, 1, בראשית. Massoretæ, *Bereschith*, illi, βρησίθ. Gen. ii, 8, בעדן, Massor. *beheden*, illi βεδέν. Levit. xiii, 2, שאת Massor. *seeth*, Theodotio, σήθ. Psalm. xi, 9, כרם, Massor. *cherum*, illi χράμ. Psalm. cxvii, 25, בשם, Massor. *beschem*, illi βσήμ.

Frequenter etiam pro hodierno scheva initiali eamdem vocalem adhibent quæ in sequenti syllaba habetur. Gen. xiv, 5, רפאים, Massoretæ, *Rephaim*, Aquila, ῥαφαείμ. Levit. xix, 27, פאת Massoretæ, *Pheath*, illi φαάθ. Psalm, xlv, 8, צבאות Massor. *tsebaoth*, Veteres illi σαβαώθ sæpe. Psalm. xlvii, 5, פלגיו, Massor., *pelagav*; illi, φαλαγαῦ. Psalm.

C xlviii, 5, למשל, Massor. *lemaschal*; illi, λαμασάλ. Horum exempla frequentia reperire est in LXX Interpretibus, ut *scheiomo*, Σολομὼν, et alia. Est etiam ubi sequente ου scheva illud initiale per *a* exprimant, ut psalm. xliii, 15, מנוד, μανοῦδ.

De י iod, et de vocali I hæc observanda sunt; י semper exprimunt veteres per ι, vel indiscriminatim per ει, nisi mendo librariorum ει positum fuerit pro ι, quod frequentissime in manuscriptis Græcis pene omnibus observatur. Gen. i, 1, בראשית, βρησίθ. Gen, xiv, 5, רפאים, Aquila, ῥαφαείμ. Gen. xxviii, 19, העיר, ἀείρ. Levit. i, 1, ויקרא, οὐικρά. Gen. xxxvi, 24, in nota הימים, ἀμμαείμ. I Reg. iv, 18, ארבעים, ἀρβαείμ. I Reg. xvii, 1, דמים δομμίν.

D II Reg. xiv, 26, מאתים, μαθαείμ. III Reg. vi, 1, בשמונים βασεμονείμ. IV Reg. i, 2, אחזיה, A. Ἀαζία, S. Ὀχοζίας. IV Reg. xxiii, 7, הקדשים, ἀκκοδασίμ. Job xlii, 14, ימימה A., S., ἰεμιμα. Psal. viii, 1, הגתית, ἀγεθθίθ. Psal. xi, 1, השמינית, ἀσεμινίθ. Psal. xliv, 1, ידידת, ἰδιδώθ, et alibi sæpe.

Ubi vero י quiescit in tsere, per η vulgo exprimunt, rarius per ε. IV Reg. i, 8, אלהי, ἐλοή. Psal. vii, 8, ועליה, οὐαλεά Psal. xlvii, 3, ירכתי, ἰερχθή. Psal. xlvii, 10, היכלך, ἠχαλάχ. Alia multa exempla proferre possemus, sed hæc satis sunto.

Quando autem littera י nec exprimitur, nec subintelligitur, ut in voce דויד *David*, quæ sæpius דוד scribitur suppresso, sed subintellecto י, tunc per hhiriq parvum a Massoretis notatur, a veteribus

nunquam per *i* legitur, sed frequentius per *e* ut A Gen. II, 8, מקדם, Massor. *mikkedem*, illi, μεκεδέμ. Levit. VII, 18, פגול, Massoretæ *Phiggoul* habent, Theodotio autem φεγγοὺλ vel φεγγώλ. Psal. IX, 17, הגיון, Massoretæ *higgaion*, illi ἐγγαών. Psal. CIX, משחר, Massor. *Mischhhar*, illi, μεσσαάρ. Psal. CXVII, 27. אסרו, Massor. *isrou*, illi, ἐσρού. Isai. IX, 5, Massor, *ghibbor*; illi, γεβώρ. Osee XI, 1, ממצרים, Massor. *mimmitsraim*. Illi, μεμμεσραίμ. Malachiæ II, 13, דמעה, Massoretæ, *dimah*; illi, δεμά.

Quando hhiriq parvum jacet post *a*, vocalem tunc per *a* exprimunt. II Reg. XVII, 19, הריפות, Massor. *hariphoth*; illi, ἀραφώθ.

Ubi secundum Massoretas scheva initio occurrens ante aliud scheva mutatur in hhiriq parvum, tunc veteres illi utrumque scheva legunt per *e* vel *a*; per *e* psal. XI, 9, לבני, Massor. *Libne*, vel *livne*, illi λεβνή. Psal. CL, 2, בגבורתיו, Massor. *bigbourothav*; illi, βεγεβουροθαῦ; per *a* מנחה pluribus in locis Massor. *minhah*; illi, μαναὰ vel μανά. Psal. LXXV, 4, מלחמה, Massor. *milhama*; illi, μαλαμά. Psal. XV, 1, מכתם, Massor. *Michtham*; illi, μαχθάμ. Osee. X, 9, גבעה, Massor. *Ghibah*; illi, Γαβαά. Quando post primam vocalem sequitur *o*, vel *ω*, vel *ου*, per *a*. Num. XI, 34, קברות, Massoretæ, *kibroth*; illi, χαβρώθ, forte melius καβρώθ. Jerem. XLVIII, 1, משגב, Massor. *misgab*. A., Th., μασογάβ. Ezech. XXIX, 10, מגדל, Massor. *Migdol*: illi, μαγδώλ. Reperitur etiam *a* ante *e*. III Reg. VI, 1, בשמונים, Massor. *bischmonim*: C illi, βασεμονείμ. III Reg. VII, 48, את־המזבח, Massor. *Eth-mizbah*: illi, ἐθμασβηή. l. ἐθμαζβηή. Unde inferas hodiernum illud hhiriq ante scheva frequentius a veteribus illis per *a* legi. Origenes tamen ad Gen. XXXII duo suppeditat exempla, ubi per *i* legitur, nempe διβρῆ αἰαμίμ et μισλώθ, pro μισλή. דברי הימים, משלי. Sed hæc et fortasse similia exempla quæ aliunde suppeditari possunt, ab hebraizantibus posteriorum temporum, inducta fuisse suspicari fas est, quare peroptarem ut hæc cum mss. conferrentur.

Circa litteram ו hholem, schurek et cametshhatuph hæc observavimus. ו initiale schevatum perinde atque schourec solent per οὐ exprimere, neglecto scheva hodierno. Sic psalmo XLVIII, 4, והגות, Massoretæ, *vehaguth*; illi οὐαγίθ, ι pro ו ut non infrequenter accidit. Isai. XXVI, 2, ויבא, Massor. *veiabo*; illi, οὐιαβώ. Malachiæ II, 13, וזאת Massor. *vezoth*; illi, οὐζώθ. Ibid. ולקחת, Massor. *velakahhath*; illi, οὐλακέθ.

Etiamsi vero ו initiale, utpote conversivum futuri in præteritum, Massoretico ritu afficiatur patahh, per *ου* tantum redditur ab antiquis illis interpretibus B non expresso patahh; sic οὐικρὰ legunt pro ויקרא, non οὐαικρὰ, οὐιδαβῆρ pro οὐαιεδαββῆρ, etiamsi in Bibliis Latinis hodiernis *Vaicra* et *Vaieddabber* legatur initio librorum Levitici et Numerorum. Similiter IV Reg. IV, 35, οὐιεγὰρ pro ויגהר, non οὐαιεγάρ.

Hholem vero sive plenum, sive deficiens, necnon hhateph camets, et camets hhathuph per *o*, et per *ω* expressum reperitur: idque fortasse vitio librariorum qui hasce litteras confundere solent, maxime in vocibus peregrinis.

Schurec et Kibbus per *ου*, etiamsi non semel per *o* vel per *ω* exprimantur. Cujusmodi est vox כסות, *operire*, infinitivum quiescentium Lamed He, quæ exprimitur χεσσοὺθ in codice Barberino.

Hæc de veterum legendi more paucis prælibare visum est. Hinc porro videas difficile esse pro lectione veterum certas regulas tradere, cum illi non modo a recentioribus, sed etiam ab æqualibus et coævis suis in ratione pronuntiandi differant. Cæterum ex iis quæ supra tradidimus, illa verisimiliora videntur esse quæ pluribus exemplis asseruntur. Reliqua vero Lectoris eruditi judicio permittimus.

CAPUT TERTIUM.

De Historia LXX vel LXXII Interpretum, quæ Aristeæ nomine circumfertur.

I. Aristeanæ historiæ compendium. II. Quid de hac historia dixerint Aristobulus et Philo Judæus. III. Quid Josephus. IV. Quam longe ab Aristeæ narratione aberraverit Justinus Martyr, et quinam ipsum secuti sint. V. Epiphanius longe diversa ab Aristea et a cæteris refert. VI. Tota controversia in tres quæstiones dividitur. VII. Probatur Aristeæ exemplaria quæ supersunt, genuina, cæterorum autem additamenta respuenda esse. VIII. Post Hieronymum asseritur, LXX vel eos qui Pentateuchum transtulerunt, non reliqua interpretatos esse. IX. Utrum Aristeæ primigenia historia vera sit, an ficta et supposititia : afferuntur argumenta utrinque. X. Disputationis conclusio.

I. *Aristeanæ historiæ compendium.*

Quæ ad historiam Aristeæ spectant, tot plena difficultatibus, tot agitata quæstionibus sunt, ut si luberet omnia prolixe tractare, singulorumque sententias expendere, longius a proposito nostro abduceremur: quia tamen eorum notitia intelligendis iis quæ de editione τῶν O' hexaplari infra dicturi D sumus, prorsus necessaria videtur, rem ita compendio explanare statuimus, ut nihil debeat ultra studiosus lector desiderare.

Aristeæ epistola ad Philocratem, quæ hactenus exstat, et eruditorum manibus teritur, minutatim recenset ea quæ jussu sumptibusque Ptolemæi Ægypti regis, pro interpretandis ex Hebraico in Græcum sacris

Scripturis, gesta sunt. Hæc autem συνοπτικῶς protulimus. A

Demetrius Phalereus, bibliothecæ Ptolemæi Philadelphi, Ægypti regis, præfectus, conquisitis undique libris, eam usque adeo auxerat, ut plusquam ducenta voluminum millia complecteretur. Quod cum sciscitanti regi, præsente tum Aristea, renuntiaret, adjecit effecturum se ut brevi ad quingenta millia librorum numerus pertingeret, aitque se narratu quorumdam comperisse, Judæorum leges dignas esse quæ in ejus bibliotheca reponerentur, dummodo ex Syriaca lingua (ita vocabant multi, sed iis repugnat Demetrius) qua conscripta erant, in Græcam converterentur. Nec mora, rex decrevit ad summum pontificem scribere, ut quæ in optatis erant assequeretur. Tum Aristeas ea de quibus jam B Sosibium Tarentinum et Andream regiorum custodum principes allocutus sæpe fuerat, regi aperit; nimirum par esse ut missurus ad summum pontificem legatos qui Judæorum libros afferrent, Judæos omnes, qui a patre ipsius in captivitatem abducti fuerant, liberos remittat in patriam. Percontatus rex quot Judæorum millia in Ægypto servituti addicta essent, plus quam centum millia esse, referente Andrea, audivit. Hinc converso in hilaritatem vultu rex jussit liberos dimitti Judæos omnes, tum eos qui a patre ipsius, tum etiam alios qui antea in servitutem abducti fuerant, tradique dominis, qui hujusmodi famulitio utebantur, pro singulis capitibus viginti drachmas. Summa porro regii muneris C fuit 660 talentorum.

Demetrius Phalereus postea libellum dat regi, quo auctor est ut petat a summo Judæorum sacerdote Eleazaro sex ex quaque tribu senes, honestate vitæ et peritia legum præstantes, ut plurium interpretatio fide dignior habeatur. Rex oratores mittit Andream et Aristeam nostrum cum præstantissimis muneribus, quæ ibidem recensentur, et litteris regiis, ubi de Judæis a servitute redemptis, de mittendis ad interpretationem Scripturæ senibus, deque missis muneribus agitur. Has litteras excipit epistola Eleazari ad Ptolemæum, ubi in gratiam beneficiorum fausta regi Arsinoeque uxori et filiis apprecatur, et ex singulis tribubus senes sex interpretandis Scripturis se mittere profitetur. Deinde D senum cujusque tribus nomina referuntur. Donorum postea forma præstantiaque fuse describitur. Sequitur narratio eorum quæ Jerosolymis Aristeas observaverat, Jerosolymorum nempe situm, templi Jerosolymitani formam, sacerdotum item ministerium, Eleazari sacerdotum principis sacra tractantis cultum, arcis Hierosolymitanæ situm, urbis totius ambitum, agri et regionis fecunditatem, fructuum copiam et varietatem. Jordanem fluvium instar Nili exundantem terrasque irrigantem exhibet Aristeas, eaque in re falsi arguitur a multis.

Sub hæc de senibus ab Eleazaro ex quaque tribu selectis agitur: hi utriusque linguæ, Hebraicæ nimirum et Græcæ, peritissimi, et legum scientia clarissimi perhibentur. Postea de recta morum institutione, de vanitate deorum gentilium, de legis Mosaicæ præstantia excellentiaque multa edisserit Eleazarus. Hinc oblato sacrificio oratores, et una LXXII a se delectos viros cum litteris ad regem dimittit. Rex, qui venturos exspectabat, eosdem perhumaniter excepit, deinde exhibitas sibi membranas ubi lex aureis litteris descripta erat, venerabundus septies adoravit, ac præ gaudio lacrymatus est; et quia eodem tempore victoria navali adversus Antigonum potitus erat, eum sibi diem solemnem et faustum quotannis fore denuntiavit, virosque eodem ipso die ad lautam cœnam invitavit. Accumbentes secum senes variis ad vitam instituendam regnumque moderandum quæstionibus provocat, quarum singulis senes per ordinem interrogati sapientissime responderunt, ita ut septem dierum spatio, repetito eodem cœnæ more, LXXII senum singulatim sententias exceperit, ac cujusque dictum laudibus celebrarit, demumque singulis talenta tria dono obtulerit.

Elapso post convivia triduo, senes a Demetrio ad proximam insulam deducuntur, et in splendida domo locati, quotidie ad nonam usque horam legis interpretationi dabant operam, Demetrio scribæ munere fungente. Atque etiam quotidie bene mane veniebant in aulam, et salutato rege redibant in locum suum. Sicque collatis exemplaribus, unaque congregati, septuaginta duorum dierum spatio interpretationem absolvunt. Demetrius totam interpretationem Judæis omnibus tum præsentibus recitavit, qui summis eam laudibus prosecuti sunt. Tum omnium consensu, suadente Demetrio, diras imprecati sunt iis qui huic versioni aliquid addere, vel demere, vel in ea quidpiam immutare ausuri essent.

Rex, fausto rei exitu lætus, et post lectionem legislatoris sapientiam admiratus, sciscitatur cur poetæ et historiographi nullam tanti operis mentionem fecerint. Respondet Demetrius sanctissimam legem non potuisse sine periculo in scriptis exterorum usurpari. Theopompum enim et Theodecten, qui id aggressi fuerant, divinitus immissis pœnis coercitos fuisse. His auditis rex legem religiosa veneratione prosecutus est, eamque jussit summo studio asservari, senesque rogavit ut in posterum se crebrius convenirent, ipsosque cum donis et amplissimis muneribus Eleazaro summo pontifici destinatis, domum remisit.

En totam Aristeæ et LXX Interpretum historiam. Licet autem hinc hausisse putentur quotquot id em argumentum pertractarunt, attamen illi tum a se mutuo, tum ab Aristea illo, quem modo retulimus, multum differunt.

II. *Quid de hac Historia dixerint Aristobulus et Philo Judæus.*

Qui primus Aristeæ Historiam memoravit, tacito tamen Aristeæ nomine, est Aristobulus, ab Eusebio Cæsariensi allatus (*Præp. evang.* p. 664), qui de

Scripturæ Hebraicæ interpretatione jussu Ptolemæi Philadelphi, curante Demetrio Phalereo facta, carptim loquitur. Hunc quidam sub Ptolemæo Philadelpho, plures sub Philometore, alii sub postremis Ptolemæorum vixisse arbitrantur. Nec desunt qui fragmenta Aristobuli ab Eusebio allata, ex operibus supposititiis, et prima Christianæ rei ætate confictis, desumpta esse putent.

Philo Judæus in *Vita Mosis*, lib. II, Historiam LXX Interpretum commemorat, ac primo dicit Ptolemæum Philadelphum, quem summis laudibus extollit, pro interpretatione Scripturarum adornanda misisse ad summum sacerdotem et regem Judææ, qui unus et idem erat, Ἐξέπεμπε πρὸς τὸν τῆς Ἰουδαίας ἀρχιερέα καὶ βασιλέα· ὁ γὰρ αὐτὸς ἦν. Ille vero peritissimos quosque delegit, qui de Chaldaica in Græcam linguam (sic ille) legem converterent. De numero autem interpretum nihil uspiam tradit Philo. Pergit vero deinde, aitque interpretes in occulto nemineque præsente, versionem suam edidisse. Cum autem in Pharo insula hæc interpretatio facta fuisset, testificatur Philo ad suum usque tempus hujusce tantæ rei memoriam quotannis celebrari; ita ut non modo Judæi, sed etiam alii, in eam insulam transmeantes, gratiarum actionibus et conviviis tantum beneficium recolerent.

III. *Quid Josephus.*

Josephus (*Antiquit. Jud.* lib. XII, 2), qui se ea quæ tradit ex Aristea ipso mutuatum profitetur, stylum Aristeæ omnino mutavit, ita ut etiam epistolas variorum, quæ in historia eadem comparent, longe alia verborum serie describat. Nec modo verba, sed et res ipsas aliquando commutat, multa detrahit, non pauca de suo adjicit. Attamen eodem ipso exemplari, quo hodiernus Aristeas ad nos usque transmissus est, usus fuisse videtur; licet enim plurimum variet in recensione; id ex more suo fecit, Scripturas enim sacras, quibus fere per totam Historiam utitur, paribus mutationibus passim vitiavit.

IV. *Quam longe ab Aristeæ narratione aberraverit Justinus Martyr.*

Justinus Martyr, *Admonitione ad Græcos*, longe alia narravit. Ait quippe Ptolemæum Ægypti regem cum bibliothecam Alexandriæ pararet, et libros undique comportari curaret, audivisse antiquas historias Hebraicis litteris conscriptas superesse, ac legendi cupidum, septuaginta viros Hebraicæ et Græcæ linguæ peritos accersivisse, qui interpretationem Græcam ederent, utque procul tumultu rem peragerent, LXX viris totidem cellulas seu domunculas construi jussisse, eo consilio, ut quisque separatim inconsultisque aliis interpretationem adornaret: ministrisque ad eam rem destinatis præcepisse, ne ipsos mutuo colloquia inire permitterent, ut collatis postea interpretationibus, de eorum fide peritiaque judicare posset. Cum autem eamdem omnes, ne minimo quidem verborum discrimine, interpretationem peregissent, stupefactum regem interpre-

A tes quasi divinos homines muneribus cumulasse, domumque remisisse. In rei fidem Justinus testificatur se domuncularum hujusmodi rudera in Pharo insula ipsis oculis conspexisse, et ab indigenis quæ refert accepisse. Claudit demum, et lectorem remittit ad Philonem et ad Josephum, ubi tamen nulla cellularum mentio. In secunda vero *pro Christianis Apologia*, ait Ptolemæum regem, cum libros undique parandæ bibliothecæ comportari curaret, Herodem regem rogavisse, libros sibi prophetiarum transmitteret: ac cum Hebraicos libros legere non posset, rursum ab eodem interpretes postulasse, qui Hebraica Græce converterent, etc. Sic ille immanem profert anachronismum; nam Herodes annis circiter ducentis quinquaquinta post Ptolemæi Phi-
B ladelphi obitum regnare cœpit.

Eamdem porro, quam Justinus, cellularum historiam refert Cyrillus Hierosolymitanus. At qui proxime post Justinum scripserunt, Irenæus, Tertullianus et Clemens Alexandrinus, de Historia LXX interpretum pauca locuti, nihil de cellulis hujusmodi narraverunt: ex quibus Irenæus et Clemens Alexandrinus versionem eorum divino afflante Spiritu factam asseverant. Eusebius vero *De præparatione evangelica*, lib. VIII, Aristeæ maximam partem refert, et cum exemplaribus hodiernis ut plurimum consentit.

V. *Epiphanius longe diversa ab Aristea et a cæteris refert.*

C Demum Epiphanius longe alia quam cæteri refert. Et quia ejus narratio a multis pro verissima et sincerissima omnium habita est, eam hic referre non gravabimur. In libro *De mensuris et ponderibus* sub initium, postquam editionis τῶν Ο' præstantiam prædicavit, eamque non sine sancti Spiritus afflatu factam asseruit, sic prosequitur:

« Duo enim ac LXX viri in Pharo insula, quæ Terra superior dicitur, e regione urbis Alexandrinæ, in sex et triginta domunculis sive cellulis, bini scilicet in singulis, a primo diluculo usque in vesperam concludebantur. Vespere autem triginta sex scaphis in Ptolemæi Philadelphi palatium transvecti, ad ejus epulas adhibebantur. Tum bini in triginta sex cubiculis dormiebant, ne mutuo colloquia
D miscere possent, sed sibi propriam nec ab aliis acceptam interpretationem ederent (ἀλλ' ἀνοθεύτως ἑρμηνεῦσαι). Ptolemæus enim triginta sex illas, quas dixi, domunculas in insula paravit, easque duplices, in quibus binos conclusit, duosque famulos, qui cibos pararent ipsisque ministrarent, simulque tachygraphos sive notarios. In illis porro domunculis, nulla parietibus fenestras effecit; sed e tecto superne illas aperuit, quas anaphotidas vocant. Hoc illi modo a primo diluculo ad vesperam obseratis foribus (ὑπὸ κλεῖδα) inclusi sacras litteras transtulerunt. Unicuique vero interpretum pari liber unus tradebatur; exempli causa, Genesis uni; Exodus alteri, Leviticus alii: atque ita cæteri. Sic porro viginti septem sacræ Scripturæ libri, qui duo

et viginti secundum alphabetum Hebraicum numerantur, Græcum in sermonem conversi sunt.

« Habent enim Hebræi 22 litteras, e quibus quinque duplicantur, Caph, Mem, Nun, Phi, et Aleph. Quamobrem cum libri hac ratione viginti duo numerentur, septem ac viginti reperiuntur, quod ex illis quinque duplicentur, etc.

« Igitur septem et viginti illi libri, qui viginti duo numerantur......., eo quem dixi modo per ordinem unicuique interpretum pari traditi sunt, scilicet a primo pari ad secundum, a secundo ad tertium transierunt, donec sexies ac tricesies singuli Græce conversi sunt, ut quidem narratur. His viginti duo addendi sunt apocryphi.

« Postremo absolutis omnibus, rex in sublimi solio consedit : aderant triginta sex lectores cum triginta sex exemplaribus, et alter qui Hebraicum antigraphum tenebat. Uno legente aliisque attendentibus, nihil repertum est discriminis. Sed admirandum Dei opus accidit, ut notum esset, viros dono Spiritus sancti præditos, in illa solitudine consensisse; ita ut ubicunque aliquid addebatur, ab omnibus simul adderetur; et ubi demebatur, ab omnibus pariter demeretur. Et quidquid ademptum erat, inutile; quidquid vero relictum, necessarium esse deprehendebatur. Ut autem cognoscas eos mirum in modum, et ex Dei providentia, exque Spiritus sancti consensu interpretatos esse, exemplum tibi proferam, » etc.

Sub hæc autem Epiphanius rem a principio repetens ait: Ptolemæum Philadelphum, φιλόκαλον, καὶ φιλόλογον, in ea urbis parte quæ Bruchium appellabatur, bibliothecam instituisse, eique Demetrium Phalereum præposuisse, qui cum magnam librorum omnis generis supellectilem comparasset, sciscitanti regi quot librorum millia collegisset, jam quinquaginta quatuor millia cum octingentis haberi dixit: superesse tamen longe plures in orbe terrarum apud Æthiopas, Indos, Persas, Elamitas, Babylonios, Assyrios, Chaldæos, Romanos, Phœnicas, Syros et Græcos. Esseque præterea Hierosolymis et apud Judæos libros prophetarum, eosque divinos, qui de Deo et de mundi creatione edisserebant, quos hortatus est regem ut accerseret, eaque de causa ad doctores Jerosolymitanos scriberet. Cui rex morem gerens, epistolam Jerosolymitanis, ab Aristeanis omnibus longe diversam, scripsit, quæ αὐτολεξεὶ ab Epiphanio affertur. In ea postulat rex ad se transmitti prophetarum libros, ut in bibliotheca sua reponerentur : in memoriam revocat præterita beneficia, quo pacto scilicet multos Judæorum populares in bello captos et in Ægyptum deportatos, liberos cum viatico dimiserit. Nunc autem mensam auream lapidibus pretiosis ornatam pondo quingentorum talentorum cum aliis muneribus mittere, ut voti compos efficeretur.

Missos postea libros Hebraice scriptos cum legere non posset, secundo scribere et interpretes petere coactus est. Secundam postea affert Epiphanius epistolam, Aristeanis dissimilem, licet Aristeam, vel Aristeum (sic ille) sibi auctorem profiteatur, ubi Ptolemæus interpretes Hebraice Græceque peritissimos postulat, qui libros sacros de Hebraico in Græcum convertant. Hebræorum magistri, delectu habito, septuaginta duos interpretes designant sex videlicet ex singulis tribubus, qui in Pharo insula, eo quo supra dictum est modo, sacros codices interpretati sunt. Quo peracto, libri illi in Græcum translati in priore bibliotheca, quæ in Bruchio fundata est, repositi sunt. Post hæc alia rursus in Serapio bibliotheca constituta est, longe illa minor, quæ hujus filia dicebatur, in quam Aquilæ, Symmachi, Theodotionis et aliorum editiones congestæ sunt post annos 250. Hactenus Epiphanius.

VI. *Tota controversia in tres quæstiones dividitur.*

Hac porro conspecta narrationum varietate, nemo mirabitur hinc tanta opinionum divortia facta esse. Licet autem nulla fere ex præmissis narrationibus cum altera plane consentiat; sed unaquæque vel in majoris momenti rebus, vel in minusculis differat ab aliis; attamen in tres præcipuas quæstiones potest tota controversia reduci, nimirum, utra ex narrationibus γνήσιος sive primigenia sit; an ea quæ Aristeæ nomine hodieque circumfertur, quæque senes una congregatos interpretationem adornasse perhibet, nulla facta mentione peculiaris Spiritus sancti afflatus; an vero ea quæ senes sive solos in septuaginta cellulis, sive binos in triginta sex domunculis inclusos, afflante Numine interpretatos esse commemorat. Altera quæstio, an LXX Interpretes, vel qui priores Scripturam sacram de Hebraico in Græcum converterunt, solam Legem, vel Pentateuchum, an etiam reliquos libros interpretati sint. Tertia demum an Historia Aristeæ, sive ut primo prodiit, sive ut postea a Justino, et aliquot post sæculis ab Epiphanio allata est, vera sit, an conficta et supposititia.

VII. *Probatur Aristeæ exemplaria quæ supersunt genuina, cæterorum autem additamenta respuenda esse.*

Quod ad primam quæstionem attinet, certum est alterutram ex narrationibus adulteratam fuisse; aut videlicet eam quæ septuaginta duos senes simul congregatos, mutuoque colloquia miscentes, interpretationem illam edidisse perhibet, aut eam quæ illos in septuaginta cellulis separatos, aut binos in triginta sex domunculis inclusos, ut narrat Epiphanius, Scripturam afflante Numine, ut ex mirabili omnium consensu probatum est, vertisse commemorat. (De aliis porro prope innumeris varietatibus, quæ inter narrationes illas intercedunt, brevitatis causa consulto tacemus.) Pro hac postrema sententia stant Justinus, Cyrillus Hierosolymitanus, Epiphanius, licet in numero cellularum variet, Chrysostomus, Augustinus: quibus accenseri possunt Irenæus et Clemens Alexandrinus, qui licet de LXX cellulis nihil habeant, interpretationem tamen illam Spiritus sancti afflatu et inspiratione factam asseve-

rant. Ex recentioribus autem Leo Castrius, Alphonsus Salmeron, aliique, eamdem sententiam amplectuntur, qui narrationem Aristeæ, qualis in hodiernis exemplaribus habetur, vitiatam et adulteratam; alteram vero de cellulis et de mirabili interpretatione veram germanamque esse pugnant.

Huic porro sententiæ refragatur Hieronymus, qui cellularum historiam mendacii arguit, et LXX Senes afflante Numine interpretatos esse negat. Sic ille prologo in Genesim : *Et nescio quis primus auctor septuaginta cellulas Alexandriæ mendacio suo exstruxerit, quibus divisi eadem scriptitarent, cum Aristæus, ejusdem Ptolomæi* ὑπερασπιστής, *et multo post tempore Josephus, nihil tale retulerint: sed in una basilica congregatos contulisse scribant, non prophetasse. Aliud est enim vatem, aliud esse interpretem. Ibi Spiritus ventura prædicit; hic eruditio et verborum copia ea quæ intelligit transfert. Nisi forte putandus est Tullius* Œconomicum *Xenophontis et Platonis* Protagoram, *et Demosthenis* pro Ctesiphonte, *afflatus rhetorico spiritu transtulisse. Aut aliter de eisdem libris per Septuaginta, aliter per apostolos Spiritus sanctus testimonia texuit; ut quod illi tacuerunt, hi scriptum esse mentiti sint.* Quæ postrema Hieronymi verba ut intelligas, scias oportet multa in Scripturis esse quæ LXX Interpretes vel prætermiserant, vel consulto tacuerant, quæ ab evangelistis et ab apostolis afferuntur. Quod eodem Prologo in Genesim affirmat Hieronymus, et passim in Commentariis, maximeque *in Jeremiam.* Sententiam porro Hieronymi amplectuntur plerique omnes hodierni eruditi viri; et putant cellularum historiam, mirabilemque illum consensum, ac Spiritus sancti afflatum, omnino supposititia esse. Certe Justinus Martyr, qui primus cellularum, et mirabilis Senum consensus historiam texuit, id ex rumore vulgi acceperat, ut ipse profitetur in *Admonitione ad Græcos :* Αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ γενόμενοι, καὶ τὰ ἴχνη τῶν οἰκίσκων ἐν τῇ Φάρῳ ἑωρακότες ἔτι σωζόμενα, καὶ παρὰ τῶν ἐκεῖ, ὡς τὰ πάτρια παρειληφότων, ἀκηκοότες, ταῦτα ἀπαγγέλλομεν· ἃ καὶ παρ' ἑτέρων ἔξεστιν ὑμῖν μανθάνειν, καὶ μάλιστα παρ' αὐτῶν τῶν περὶ τούτων ἱστορησάντων σοφῶν καὶ δοκίμων ἀνδρῶν, Φίλωνός τε, Ἰωσήπου καὶ ἑτέρων πλειόνων. Id est : *Ipsi qui Alexandriæ fuimus, et vestigia domuncularum in Pharo adhuc residua vidimus, et ab incolis, qui rem a majoribus acceperant, audivimus, hæc annuntiamus : quæ ex aliis quoque ediscere potestis, ac potissimum ex iis, qui hæc enarraverunt, Philone, Josepho aliisque pluribus.* Hinc sane conspicias ex populari fama loqui Justinum Martyrem, cum de cellulis et de miraculo tanto verba facit; nam Philo et Josephus, quos allegat, ne verbum quidem de cellulis et de mirabili interpretum consensu habent. Probabile igitur est Justinum ea quæ de cellulis tradit, ex iisdem fontibus accepisse, ex quibus acceperat Ptolemæum ab Herode Judæorum rege interpretes vertendis Scripturis sacris postulasse. Qui Justinum secuti sunt,

A ejus auctoritate abrepti, explorandæ rei ne minimum quidem examen habuisse videntur. Epiphanius vero qui Justini narrationem in multis mutavit plurimaque adjecit, ex aliis fabulatoribus mutuatus putatur. Sane primigeniam Aristeæ historiam eam esse quæ hodie in bibliothecis nostris exstat, suadet Josephus, qui licet eam, pro more suo, quoad stylum et seriem in non paucis mutaverit, quoad sensum tamen et res gestas presso vestigio sequitur; suadet item Eusebius, qui longissima Aristeanæ historiæ excerpta edidit in *Præparatione evangelica:* itemque Hieronymus, qui Aristeæ quidem historiam agnoscit, sed additamenta posteriora reprobat.

B VIII. *Post Hieronymum asseritur LXX vel eos qui Pentateuchum transtulerunt, non reliqua interpretatos esse.*

Altera quæstio est, an LXX Interpretes, vel qui priores Scripturam sacram de Hebraico in Græcum converterunt, solam Legem seu Pentateuchum, an reliquos etiam libros interpretati sint. Ratio dubitandi hinc primum exorta est, quod qui LXX Interpretum historiam texuerunt, alii Legem tantum ab iis Græce conversam dicant, alii historias, alii Prophetas, Epiphanius universæ Scripturæ libros. Hieronymus vero *Comment. in Ezechielem* cap. XVI, ỹ 13, ait eruditorum sui temporis opinionem esse, solos quinque libros Moysi a LXX versos fuisse. Ejus verba sunt : *Hoc in LXX non habetur, qui forsitan Alexandriæ in Græcum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc*
C *edere, ne regem Ægypti viderentur offendere, dum a Deo Jerusalem debitum regnum esse commemorarent: quanquam eruditi solos quinque libros Moysi ab eis interpretatos esse putant.* Idem porro existimant eruditi hodierni, quotquot videlicet Hebraicum cum editione illa, quæ Septuaginta Interpretum dicitur, contulere. Nam qui Pentateuchum verterunt longe peritiores fuisse videntur iis qui cæteros Scripturæ libros Græce sunt interpretati : stylus omnino diversus est; verba sæpe longe disparata Hebraicis vocibus aptantur. Varietatis hujusmodi exempla multa proferre in promptu esset : verum quia res a doctis viris jam fuse ex professo agitata fuit, nobisque ad alia properantibus non licet his diutius
D immorari, destinatum carpimus iter.

IX. *Utrum Aristeæ primigenia historia vera sit, an conficta et supposititia, afferuntur argumenta utrinque.*

Tertia demum quæstio, illaque gravissima est : num Aristeæ Historia, sive illa quæ jam ejus nomine circumfertur, doctorumque manibus teritur; sive illa quæ cum additamentis et mutationibus a Justino, vel ab Epiphanio affertur, vera ac sincera, an vero conficta et supposititia sit. Cum autem additamentis illis fidem esse denegandam jam supra demonstratum sit, restat ut de primigeniæ Aristeanæ Historiæ fide nunc agamus. Historiam illam prorsus fictitiam et commentitiam esse pugnant multi viri doctissimi : ex Catholicis Henricus Valesius, quem

A sequitur Joannes Bona cardinalis, itemque Ægidius Menagius et alii; ex heterodoxis Josephus Scaliger, Humfredus Hody in eruditissimo opere *contra Historiam Aristeæ*, et novissime Antonius Van Dale in *Dissertatione super Historia Aristeæ*; aliique quamplurimi.

Primo dicitur Aristeam illum, qui se et ortu et parentibus Græcum esse fingit, esse haud dubie Judæum Hellenistam, ut comprobant bene multa: exempli causa Judaicarum legum plena notitia, unius Dei cognitio, nulla admista Serapidis, Isidis aliorumque, qui tum maxime Alexandriæ colebantur, deorum commemoratione. In ipsa narratione Hebraismi plurimi occurrunt: quæ omnia auctorem vere Judæum produnt.

B Præterea objicitur, Demetrium Phalereum hic induci bibliothecæ regiæ Ptolemæi Philadelphi præfectum, cum tamen Hermippus apud Diogenem Laertium narret, Demetrium Phalereum transfugam apud Ptolemæum Soterem Lagi filium, cum Ptolemæo Philadelpho adversatus esset, post mortem Lagidæ a Philadelpho relegatum fuisse, et morsu aspidis obiisse. Ad hæc Demetrius ille Phalereus, homo facundissimus, et sua ætate Atticæ eloquentiæ facile princeps; isque deorum cultor, pravis moribus luxuque perditus; hic ab Aristea exhibetur vix Græce imo barbare loquens in epistola quam scribit ad Philadelphum; unius Dei cultor, utpote qui Hebræorum legem pro divina omniumque sanctissima habeat, et diras imprecetur iis qui in translatione LXXII Interpretum aliquid addere, C vel demere, vel immutare ausi fuerint. Erunt fortasse qui huic argumento occurri posse putabunt, ex Cosmæ Ægyptii nuper a nobis editi narratu. Is enim in *Topographia Christiana*, quam Justiniano imperante edidit, non Demetrium Phalereum, sed Tryphonem Phalereum sub Ptolemæo Philadelpho bibliothecæ regiæ custodem fuisse dicit: qua admissa lectione, cadunt omnia illa argumenta, quæ stante Demetrio Phalereo alicujus momenti erant. At quid valeat hac in re scriptoris unius, et quidem inferioris ævi, testimonium, quando omnes a principio, qui Aristeam meminere, Demetrium Phalereum habent. Certe nulli dubium esse potest primum illum Aristeam, Demetrium Phalereum item habuisse. D Quare Cosmas Ægyptius vel memoria lapsus est, vel aliunde errorem est mutuatus.

Nec modo Demetrium Phalereum, sed etiam Ptolemæum ipsum Philadelphum, fratrum interfectorem, sororis conjugem, cujus mollities, luxuria, scelera, ab historicis celebrantur, ita pium legisque Mosaicæ cultorem exhibet Aristeas, ut regem Davidem vel Ezechiam dicas. Is allatas sibi Legis membranas, tanta veneratione prosecutus est, ut septies adoraret, ac præ gaudio lacrymaretur. Parem erga legem Mosaicam cultum exhibent Græci omnes, quotquot in Aristeana Historia memorantur, ut mira metamorphosi credas omnes qui huic negotio intersunt, derepente proselytos factos esse.

Laudatur Ptolemæi Evergetis (non Philadelphi, ut quidam dixere) liberalitas, quod Sophoclis, Euripidis et Æschyli exemplaria ab Atheniensibus mutuatus, ut exscribi curaret, reservatis sibi exemplaribus, apographa pulcherrima reddiderit, simulque summam quindecim talentorum, quam Atheniensibus oppigneraverat, iis in gratiam beneficii reliquerit. Sane quindecim talentorum summa tunc temporis magni habebatur; at quid dicas si, computatis omnibus quæ pro adipiscendis Legis exemplaribus a Philadelpho expensa sunt, captivorum videlicet pretio, donis Eleazaro, templo, senum cuilibet oblatis, plus quam mille ducentorum talentorum summam reperias? Annon exhaustam plane gazam regiam inferas? Nemo negaverit hæc fabulam sapere.

Mirum etiam videatur quo pacto Eleazarus sex ex singulis tribubus viros, senes, bene moratos, doctos, Legis peritissimos, et utramque linguam, Hebræam scilicet et Græcam, apprime callentes, sic paratos et ad manum habuerit, ut rogatus statim miserit, cum tamen Eleazari tempore, vel nulla vel modica tribuum distinctio fuisse credatur.

Ad hæc victoriam illam de Antigono reportatam, eodem tempore quo LXXII senes Alexandriam advenere, ut narrat Aristeas, certum est multis ante annis, regnante videlicet Ptolemæo Lagi filio contigisse. Sunt et alia multa quæ contra Aristeanæ historiæ sinceritatem afferuntur: at postquam præcipua in medium adduximus, ab aliis recensendis compendii causa abstinendum putamus.

Alii pro Aristeæ Historia stant, ejusque γνησιότητα propugnare nituntur: ex Catholicis, Serarius, Gretserus, Paulus Pezronius, multique alii; ex heterodoxis, Brianus Waltonus, Isaac Vossius, aliique insignes viri. Non referam argumentum quod ex Patrum testimonio ad tutandam Aristeanæ Historiæ veritatem quidam afferunt. Nam cum SS. Patres Justinus, Irenæus, Clemens, Cyrillus Jerosolymitanus, eam præcipue hujus Historiæ partem propugnare videantur, quæ respicit cellulas, mirabilem Senum in interpretando consensum, et Spiritus sancti afflatum; quam tamen partem ut supposititiam et spuriam cum divo Hieronymo aliisque doctis rejecimus, non potest hic pro Aristeanæ Historiæ defensione Patrum illorum auctoritas opponi.

Verum aliud in medium adducam, quod sane validissimum putatur a multis. Aristeas, ut oculatus testis rem suo tempore, seque præsente partesque suas agente, gestam enarrat; rem, inquam, usque adeo insignem et singularem, ut necessario debuerit omnium ore celebrari, nec facile ex hominum memoria obliterari potuerit. Post Aristeam Aristobulus, vir insignis, vel ipsius Ptolemæi Philadelphi tempore, vel, ut alii existimant, sub Philometore Alexandriæ scribit, et Aristeanæ Historiæ testimonio suo patrocinatur. Si ea falsa prorsusque supposititia fuisset, an poterat Aristobulo ipsis Ægypti regibus tunc familiari fucum facere, etiamsi ponatur

eum sub postremis Ptolemæorum floruisse? Alexander item Polyhistor, qui olympiade circiter centesima septuagesima tertia scripsit, laudat Aristeæ cujusdam Historiam Judaicam ; illam videlicet quam de LXXII Interpretibus scripsit, ut putant eruditi. Post eum Philo Historiam eamdem paucis tangit, ac licet de numero Interpretum nihil habeat, quia rem carptim enarrat,, videtur tamen ea quæ dixit ex Aristea hausisse, post eum Josephus, ac demum Eusebius Aristeanam Historiam referunt eique patrocinantur. Nihil dicam de Justino et aliis, qui adulteratis exemplaribus sunt usi. Si qua possit historia sequentium temporum testimoniis confirmari, nihil sane huic deest, ut talem firmitatem adipiscatur.

Reponunt alii, Aristobuli et Alexandri Polyhistoris auctoritate id unum argui et probari, videlicet Aristeæ Historiam ante horum scriptorum ætatem prodiisse : et Aristobulum quidem diu post Philadelphum vixisse ; nam quod modo sub Philadelpho, modo sub Philometore scripsisse dicatur apud Eusebium ; id Eusebii lapsu contigit, vel fortasse librariorum, qui nomina commutarunt : nam Aristobulus ipse, Philadelphum ejus, ad quem scribit, Philometoris πρόγονον vocat, qua posita lectione, Philadelphi nomen mendose irrepsisse convincitur, Aristobulumque utpote Judæum Hellenistam, historiam illam qua interpretatio Septuaginta Senum summopere commendabatur, lubenter amplexatum esse ; et si νοθείαν agnoverit, in partem tamen fabulæ venisse : siquidem omnes Judæi Hellenistæ interpretationem illam summo in pretio habebant haberique volebant ; Alexandrum Polyhistorem, si tamen vere de hac Aristeæ Historia loqui voluerit, solum indicare illam prodiisse ante suum ævum, quod fere omnes fatentur : Philonem, Josephum et alios, ut solent oves gregariæ, priorum vestigiis hæsisse, nec examinasse veramne an supposititiam narrationem adoptarent ; demum tam validas objectiones contra Aristeanam Historiam superius allatas, non posse scriptorum sequentium testimoniis enervari, quandoquidem multas quotidie narrationes deprehendimus esse supposititias, licet non a

A sequentium modo sæculorum scriptoribus, sed etiam a coævis et supparibus enarrentur.

X. *Disputationis conclusio.*

His diutius immorari quæstionemque fusius exagitare non libet. Quædam solum nobis in confesso habenda, et pro veris tuenda sunt, nimirum interpretationem quæ τῶν O' seu LXX vocatur, sive illa a Septuaginta viris, sive a paucioribus facta fuerit, esse veram et sanctam fidei morumque normam, utpote quæ ab apostolis non semel adhibeatur, ac non modo in Ecclesia Græca pro vera Scriptura semper habita fuerit, sed etiam in Ecclesia Latina prioribus sæculis obtinuerit, quando scilicet vetus Itala quæ ex Græco LXX Interpretum facta fuerat, pro unica Scriptura sacra agnoscebatur,
B antequam Hieronymus hodiernam Vulgatam adornaret ; licet enim multa esset inter editiones quæ tunc in usu erant, varietas, omnes tamen editiones ex LXX manaverant ; imo etiam hodie Psalmi ex eadem veteri Itala in Ecclesia Latina in Scripturæ sacræ catalogo locum habent ; nihilque officere auctoritati editionis τῶν O' quod ejus auctor vel ignoretur, vel quisnam sit in dubium vocetur, quandoquidem nihil officiebat veteris Italæ auctoritati quod quo interprete prodiisset ignoraretur. Non enim ex interpretibus versiones auctoritatem mutuabantur, sed ex approbatione et admissione Ecclesiæ.

Quod autem Hieronymus in editione τῶν O' multos nævos deprehenderit, ac multa secus quam oportebat de Hebraico Græce conversa redarguerit,
C id ejus editionis auctoritatem neutiquam minuit vel infirmat : ut alicubi fatetur et ipse Hieronymus : loca enim illa quæ Hieronymus reprehendit hujusmodi sunt, ut utrovis modo legas, æque pia sententia remaneat.

Pro certo item habemus cellularum historiam, mirabilem illum Seniorum consensum, et ea quæ inde consequuntur omnino supposititia esse, jureque ab Hieronymo reprobari. Itemque cum Hieronymo et eruditorum turba putamus interpretem Pentateuchi Græcum omnino diversum esse ab eo vel iis qui reliquos Scripturæ sacræ libros interpre-
D tati sunt.

CAPUT QUARTUM.

De LXX Interpretum versione, ut in Hexaplis erat.

I. De statu editionis τῶν O' antequam Origenes Hexapla adornaret. II. Origenes editionem τῶν O' emendatam cum asteriscis et obelis in Hexaplis posuit. III. De asteriscorum et obelorum usu in Hexaplis. IV. De lemniscis et hypolemniscis. V. In hodiernis editionibus LXX Interpretum multa ex editione illa hexaplari desumpta deprehenduntur. VI. De mutationibus quæ ab Origenis tempore in editiones LXX Interpretum advectæ sunt. VII. De iis etiam mutationibus quæ ex similitudine quarumdam litterarum admissæ sunt. VIII. De distinctione capitum et versiculorum antiquitus usurpata.

I. *De statu editionis τῶν O' antequam Origenes Hexapla adornaret.*

Certum quidem est editionem τῶν O' fidei morumque normam, in iis exemplaribus quæ in Ecclesia Dei admittebantur, nullam potuisse, in iis saltem quæ ad fidem et mores pertinent, labem incurrere. In cæteris vero parem cum aliis omnibus libris fortunam subiisse docet usus et experientia. Id jam Origenis tempore acciderat : exemplaria quippe Scripturæ, *tum propter scribarum indiligen-*

tiam, inquit ille, *tum propter quorumdam audaciam, pravamque Scripturæ emendationem ; tum etiam propter eos qui, dum corrigerent, quædam pro arbitrio addiderunt vel detraxerunt*, multis in locis vitiata erant. Idipsum non semel testificatur etiam Hieronymus, qui adjicit, præter supra memoratas mutationum, additionum omissionumque causas, aliam a principio deprehendi : quia videlicet LXX Interpretes, sive ii qui prophetas primitus Græce transtulere, multa in Hebraico expressa, in sua interpretatione consulto prætermiserunt, quod existimarent Græcorum aliarumque ἀμυήτων nationum oculis non exponenda esse. His omnibus ut medicam manum admoveret Origenes, ex aliis editionibus errata quæ in LXX Interpretum translatione occurrebant, emendavit, omissa adjecit, redundantia amputavit ; ea tamen cautela atque scrupulo ut, relicta priori lectione, quæ addenda vel mutanda erant asteriscis notaret ; quæ amputanda, obelis.

Nec ab re erit hic omnes Scripturæ libros percurrere, ut quid in singulis ab Origene præstitum fuerit uno intuitu possit studiosus lector carptim observare. In Genesi, ut ex iis quæ supersunt fragmentis existimare licet, non tot mutationes factæ sunt quot in aliis bene multis Scripturæ libris, neque tantam asteriscorum turbam adhibuit Origenes quantam in sequentibus. In Exodo longe plura addidit et mutavit : nam præterquam quod cap. XXVIII, sex integros versus, in LXX non accurate positos, cum asteriscis adjecit ; insuper a capite XXXVI ad finem usque libri omnia quæ in translatione τῶν Ο' sus deque versa erant, additis obelis et asteriscis, suo ordini restituit, ut fusius in nota ad caput XXXVI ex antiquo Basiliensi codice desumpta, narratur. Libri Levitici, Numerorum ac Deuteronomii, pari pene erant atque Genesis conditione. In libros Josue et Judicum innumeræ pene ab Origene mutationes advectæ sunt : ibi passim asterisci pro omissis, et obeli pro adjectis observabantur. In libris Regum instaurandis Origenis nostri desudavit industria : in his enim multa loca emendatione opus habebant ; maxime autem libro III, ubi historiæ non paucæ suis sedibus ejectæ peregrinis in locis versabantur. In libris Paralipomenωn quid ab Origene præstitum fuerit non ita facile est indicare, quoniam in hac Scripturæ parte paucissima Hexaplorum supersunt fragmenta. In libro Job octingenti circiter versiculi variis in locis desiderabantur, quos ex aliorum interpretum translationibus, maxime vero ex Theodotionis editione, cum asteriscis adjecit Origenes. Tanti vero defectus causa, si augurari liceat, hinc petenda est, quod tam obscuri libri vertendi difficultate deterriti interpretes, multa prætermiserint. In Psalmis vero, qui omnium manibus terebantur, longe pauciora quam in libro Job addita et detracta sunt : non rari tamen ibi erant obeli et asterisci. In Proverbiis non tanta fuisse videtur asteriscorum et obelorum turba, nisi circa finem, ubi quædam præpostere posita occurrebant.

A In Ecclesiaste plurima cum asteriscis adjecta fuere, quorum pars non minima in editionibus τῶν Ο' hodiernis remansit, ut infra dicturi sumus. In Canticis, ut quidem arbitramur, non multa erant obelis et asteriscis notata. In Hesaia quid Origenes addiderit cum asteriscis, quid demendum significaverit cum nota obeli, quisque videre potest in editione Procopii in Hesaiam, a Joanne Curterio adornata, ubi, etiamsi bene multa hujuscemodi compareant, pauca tamen existimabuntur, si comparentur cum iis quæ in Jeremia et Ezechiele occurrebant : in Jeremia quippe multa a LXX Interpretibus omissa, cum asteriscis ex Theodotione addita fuere : plurimaque insuper a capite XXV, usque ad finem, transposita et confusa, nativo ordini restituta sunt : B in Ezechiele innumera a Senioribus illis prætermissa cum asteriscis addita fuere. Si quis vero formam trium prophetarum, Hesaiæ, Jeremiæ et Ezechielis secundum editionem τῶν Ο' hexaplarem conspicere voluerit, adeat vetustissimum codicem Prophetarum, ubi illa τῶν Ο' editio hexaplaris repræsentatur. In editione τῶν Ο' Danielis prophetæ, quædam addidisse cum asteriscis, quædam obelo notasse Origenem, ait Hieronymus. Sed quia, ut arbitrantur eruditi, in editione illa lacunæ frequentiores aderant, pro ea substituit Theodotionem, qui solus, ut testificatur Hieronymus, in Ecclesiis postea legebatur. In duodecim prophetis minoribus pauca adnotavit Origenes.

C II. *Origenes editionem τῶν Ο' emendatam cum asteriscis et obelis in Hexaplis posuit.*

Quod autem editionem LXX Interpretum illam, quæ in Hexaplis posita erat, asteriscis, ubi quid additum fuerat, et obelis ad superflua notanda distinxerit Origenes, clare docet Hieronymus, epistola ad Suniam et Fretelam : *In quo*, ait, *illud breviter admoneo, ut sciatis aliam esse editionem, quam Origenes et Cæsariensis Eusebius, omnesque Græciæ tractatores κοινὴν, id est communem atque vulgatam, et a plerisque nunc Λουκιανὸς dicitur ; aliam LXX Interpretum, quæ et in Ἑξαπλοῖς codicibus reperitur, et a nobis in Latinum sermonem fideliter versa est, et Jerosolymæ atque in Orientis Ecclesiis decantatur . . . Κοινὴ autem ista, hoc est* D *communis editio, ipsa est quæ et LXX. Sed hoc interest inter utramque, quod κοινὴ pro locis et temporibus, et pro voluntate scriptorum, vetus corrupta editio est ; ea autem quæ habetur in Ἑξαπλοῖς, et quam nos vertimus, ipsa est quæ in eruditorum libris incorrupta et immaculata LXX Interpretum translatio reservatur. Quidquid ergo ab hac discrepat, nulli dubium est quin ita et ab Hebræorum auctoritate discordet.* Igitur editio LXX Interpretum hexaplaris illa erat quæ ab Origene ad exemplar Hebraicum emendata fuerat, et pura atque immaculata, ab Hebræorum auctoritate non discordabat : illaque asteriscis et obelis distincta erat : quamobrem in iis Scripturæ partibus, ab Hieronymo ad fidem editionis illius hexaplaris Latine conversis,

quæ hodieque supersunt, in Job videlicet atque in Psalmis, asterisci et obeli conspiciuntur, ut quisque videre potest in editione Joan. Martianæi nostri. Huc accedit nota codicis Basiliensis sæculi x, in cujus marginibus Hexaplorum lectiones ac notæ prima manu descriptæ fuere. Sic autem habet Exodi cap. xxxvi : Ἐνταῦθά σοι γενομένῳ πάρεστιν ὁρᾷν πολλὴν τὴν διαφωνίαν τῆς τε προκειμένης, καὶ τῆς ἐν Ἑξαπλοῖς ἀναφερομένης εἰς τοὺς Ο'· καὶ οὐ τοῦτό φημι ὡς τοῖς κατηστερισμένοις ταύτης ἐκείνη διαφέρει· πολλαχοῦ γὰρ ταύτης τούτοις παραλλάσσει· ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τούτοις μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἄλλο τῆς Γραφῆς ἔδαφος ἐνταῦθα πλεονάζει, καὶ ἃ μὴ οἱ ἀστερίσκοι δηλοῦσι παριδεῖν τοὺς Ο', κἂν τούτοις οὐδὲν ἔλαττον τὸ τῆς παραλλαγῆς εἶδος οἰκειοῦται. Id est : *Cum huc adveneris, multam deprehendes dissonantiam* B *inter hanc Scripturam et eam quæ in Hexaplis habetur in Septuaginta Interpretum versione : neque solum dico illam, quoad ea quæ asteriscis notantur ab hac differre, siquidem et in his illa sæpe ab hac dissonat; imo vero his (asteriscis) multo magis abundat, quam alius Scripturæ textus ; sed etiam in iis quæ asterisci non notant a LXX Interpretibus omissa fuisse, non minor differentia deprehenditur.* Hæc ad verbum retulimus contra quosdam nuperos, qui existimant notas illas obelorum et asteriscorum non in editione τῶν Ο' hexaplari positas fuisse ab Origene, sed in alia seorsim adornata. Verum his tam apertis testimoniis eorum qui Hexapla tractaverant, refragari non licet; quibus ad majorem fidem aliud adjicimus ex notis ad caput xiv libri ter- C tii Regum, ubi sic legitur : Μετὰ τοῦτο ἐν τῷ Ἑξαπλῷ κεῖται τὰ κατὰ τὴν νόσον καὶ τὴν τελευτὴν Ἀβιὰ, τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοὰμ, μετὰ ἀστερίσκων. Id est : *Postea in Hexaplis jacent ea, quæ spectant ad ægritudinem et mortem Abiæ, filii Jeroboam, cum asteriscis.* Quid clarius? Hæc vero nota prodit ex antiquissimo codice Romano, qui vel exscriptus fuit cum Hexapla superessent; vel ex alio codice ad fidem Hexaplorum exscripto, manavit. Plura proferre possemus : sed hæc erunt, ut spero, satis.

III. *De asteriscorum et obelorum usu in Hexaplis.*

Asteriscos et obelos in editione LXX Interpretum hexaplari usurpavit Origenes, ut quid ibi addendum vel demendum esset indicaret : quod tanta religione D præstitit, ut quod adjectum erat præfixo asterisco, sic ※, et postpositis duobus punctis crassioribus hac forma : statim emineret : quod vero expungendum putabatur, præmisso obelo hac forma ÷ et adjectis duobus in fine punctis : in serie tamen, his notis distinctum, remaneret. Hoc autem artificio vetus illa κοινὴ seu vulgata LXX Interpretum editio, intacta simul et emendata conspiciebatur : exceptis tamen iis locis ubi ordo Scripturæ perturbatus erat, ita ut multa præpostere ponerentur : ibi enim Origenes germanam et ad exemplar Hebraicum accommodatam seriem restituerat. Quæ post asteriscum ponebantur, ex editione Theodotionis ut plurimum excerpta erant; non infrequenter ex

A Aquila; interdum, sed rarius, ex Symmacho; nonnunquam ex duobus vel ex tribus simul. Exempli causa : Job xxxii, 12, ※ Θ. καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ Ἰὼβ ἐλέγχων, ἀνταποκρινόμενος ῥήματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν· ἵνα μὴ εἴπητε· Εὕρωμεν σοφίαν τοῦ Θεοῦ προσθέμενοι : ubi animadvertas, cum aliquid vel ex Theodotione vel ex aliis adjiceretur, si id initio, sive in medio, sive in fine lineæ jaceret, præmisso semper asterisco additum fuisse, appositis post additamentum duobus punctis. Si vero additamentum illud ad plures lineas extraheretur, initio cujuslibet lineæ asteriscus appingebatur donec totum desineret, ibique duo puncta crassiora de more ponebantur : quæ tamen plerumque negliguntur in manuscriptis, præsertim quando additamenta hujusmodi longiuscula sunt : qua in re codicum morem religiose secuti sumus. In iis quæ ex Theodotione excerpta erant, frequenter ab eis librariis qui Hexaplorum lectiones in marginibus Bibliorum describebant, sic ※ Ο'. Θ. vel ※ Θ. Ο'. ponebatur : id vero significabat in τοῖς Ο' reperiri ex Theodotione desumptum. Sic Job xxxiv, 25, ※ Θ. Ο'. γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, etc. Similiter ex Aquila sumebatur lectio : sic Jerem. xxii, 24, ※ A. ὅτι : Aliquando ex Symmacho, Job xxvii, 18, ※ Σ. ἃ συνετήρησε : Ex Aquila et Symmacho : Jer. iii, 7, ※ A. Σ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς : Ex Aquila et Theodotione frequentissime : Jer. xi, 13, ※ A. Θ. τῇ αἰσχύνῃ : Ex Symmacho et Theodotione rarius : Jer. xi, 22, ※ Σ. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων. Ex Aquila, Symmacho, et Theodotione sæpissime : Jer. xi, 13, ※ A. Σ. Θ. θυσιαστήρια. Frequenter etiam ubi lectio ex Aquila, Symmacho et Theodotione prodibat, post asteriscum οἱ Γ', id est *tres interpretes*, ponebatur : sic Hesai. xxxviii, 3, ※ οἱ Γ. Ὦ δὴ κύριε :

In vetustissimis codicibus Coisliniano, Claromontano, sive RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni et aliis, post asteriscos nomina interpretum a primis litteris describuntur ut supra, ita ut frequentissime asteriscus nomen præcedat, rarius autem nomen asteriscum. Utrum vero ipse Origenes nomina cum asteriscis in textu suæ editionis posuerit; an id subsequenti ævo ab iis qui Hexaplorum lectiones collegerunt, et in Bibliis posuerunt, factum fuerit, non ita facile est divinare. Certe codex ille RR. PP. Jesuitarum in Jeremia et Ezechiele sæpe asteriscos in ipso textu ponit, subjuncto plerumque a prima solum littera nomine interpretis, ex quo lectio illa adjectitia desumpta fuit, sic ※ A, vel ※ Θ, vel ※ οἱ Γ. Fortasse vero quia ut plurimum Theodotionis lectiones cum asteriscis afferebat Origenes, Theodotionis nomen non solebat exprimere ; Aquilæ vero quia rarius, et Symmachi quia rarissime, interpretationes cum asteriscis inserebat, nomina a prima littera depingebat, ut indicaret non ex Theodotione pro solito verba decerpi. Sed hoc ex conjectura tantum dicitur.

Illa autem quæ cum asteriscis textui τῶν Ο' in-

serebantur, aliquando ad sensus integritatem et accuratiorem explicationem opportuna erant; sed ut plurimum inutilia, et nimia scrupulositate consarcinata, ita ut plus officerent quam juvarent. Hebraismi quippe omnes quos, utpote a Græca lingua et dictione prorsus abhorrentes, consulto prætermiserant LXX Interpretes, ubique exprimebantur : quæ quantam κακοφωνίαν editioni hexaplari inferrent, hoc exemplo declaratur. Jerem. XLIII, 6, ※ σὺν ⁏ τὰς γυναῖκας, καὶ ※ σὺν ⁏ τὰ νήπια, καὶ ※ σὺν ⁏ τὰς ψυχὰς, ubi Hebraicum habet את־הנשים ואת־הטף....... ואת־כל־הנפש : ibi illud σὺν ad exprimendam particulam את, notam accusativi casus apud Hebræos, ex Aquilæ editione cum asterisco inseritur : quasi vero si articulus את omnino exprimendus erat, non sat apte redderetur per B articulos Græcos τὰς et τά. Hujusmodi supervacaneam diligentiam, aut ut melius dicatur κακοζηλίαν, sexcenties observabis. Sic et Levit. II, 2, καὶ δραξάμενος πλήρη τὴν δράκα ※ αὐτοῦ ⁏ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως ※ αὐτῆς ⁏ σὺν τῷ ἐλαίῳ ※ αὐτῆς ⁏ ubi pronominum illam repetitionem, quam Hebraicæ linguæ propriam, ut inelegantem inutilemque respuerant LXX Interpretes, cum asteriscis restituit Origenes. Innumera his similia in decursu operis hujus animadvertet eruditus lector.

Alia quoque multa in versione sua prætermisere LXX, quæ, licet enuntiari possent, nihil ad sensum apte exprimendum juvabant. Sic Jer. I, 18, hæc Hebraica verba ואני הנה נתתיך LXX verterant, ἰδοὺ C τέθεικά σε, *ecce posui te*, nihilque ad sensum desiderabatur; Origenes vero, prætermissam ואני vocem existimans, cum asterisco ex Symmacho defectum supplevit ※ Σ. ἐγὼ δὲ ⁏ ut sic exprimerentur omnia hoc modo : *Ego autem ecce posui te.*

Obelos similiter sæpe posuit pro notandis iis quæ cum in Hebraico non exstarent, in editionem τῶν Ο′ invecta fuerant; verum sæpissime ea ut amputanda obelis notavit, quæ a LXX Interpretibus vel claritatis vel elegantiæ causa posita fuerant, quæque licet in Hebraico ad verbum non exprimerentur, sensui tamen illustrando commoda erant. Quæ porro notantur obelo, aliquando dicuntur, ἀμφιβόλως, id est *dubie*, jacere. Sic codex Vaticanus, in illud psalmi X, 4, *Oculi ejus in pauperem respi-* D *ciunt*, ubi illud, *in pauperem*, non est in Hebræo, hæc habet, Τὸ *εἰς τὸν πένητα* ἐν τῇ σελίδι τῶν Ο′ ἔκειτο μόνον ἀμφιβόλως· id est, *Illud*, in pauperem, *in sola LXX Interpretum columna dubie jacebat.* Dubie scilicet, quia licet in Hebræo Origenis tempore non jaceret, ibi exstare potuerat LXX Interpretum ævo.

Non modo autem ea quæ ex editione τῶν Ο′ exciderant, cum asteriscis supplevit Origenes; sed etiam si quando editio τῶν Ο′ non videretur Hebraicam veritatem accurate exprimere, obelo notata priori lectione, alteram asterisco signatam ex aliis interpretibus adjiciebat. Sic ad illud ps. XXVIII, 1, הבו ליהוה בני אלים, priori lectione obelo, sive melius lemnisco jugu- A lata, alteram adjecerat sic ÷ ἐνεγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὶ Θεοῦ ※ ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν· id est : ÷ *Afferte Domino, filii Dei* ※ *afferte Domino filios arietum :* quæ ambæ in LXX et in versione Latina remanserunt. Sic et Hesai. XV, 3, וברחבתיה A., Σ., Θ., καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. Ο′, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς.... Sed utraque lectio ab hexaplari editione desumpta in hodiernis Bibliis remansit, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς : itaque prima versio asterisco, secunda obelo vel potius lemnisco, notata fuerat, sed notæ omnes a vulgatis exemplaribus exciderunt. Rem similem vide Ezech. XXII, 5, et XXIII, 19, multisque aliis in locis quæ longum esset recensere. Verum in his exemplis non obelos, sed lemniscos adhibitos fuisse puto, ut articulo sequenti probatur.

IV. *De lemniscis et hypolemniscis.*

Lemniscus Græce λημνίσκος seu λιμνίσκος dicitur, sed postrema lectio Græca mendose ex vulgari illa mutatione τοῦ η in ι inducta putatur. Ab Epiphanio autem hujus vocis λιμνίσκος etymon inde petitur, διὰ τὸ λιμνάζειν κλυζόμενον τὸν μότον ἐν τοῖς τόποις ὑγροῖς, id est, quod vitta illa, quam medici vulneribus curandis apponunt, in locis humidis humorum copia redundet. Sed hæc vocis origo jure respuitur a viris doctis. Nam λιμνίσκος vitiatum est, et λημνίσκος scribitur. De cujus nominis etymo quid sentiat vir eruditissimus Bernardus Moneta paucis, ut ab eo accepi, expromam : « Athenæus, pag. 200 editionis Lugdunensis, in prolixo Callixeni Rhodii loco, vocem λιμνήσκοις habet, quæ in margine sic emendatur, λινίσκοις, atque ita legit Eustathius in versum 570 decimi octavi libri *Iliados*, ubi hunc ipsum ab Athenæo allatum locum refert. Isaacus vero Casaubonus in notis, aut λημνίσκοις, aut λινίσκοις legendum esse dicit, sed neutram alteri lectionem præferre audet. Certum autem est, vocem λημνίσκος, quæ primitus *angustam fasciam* significabat, ex voce λῆνος, *lana*, derivatam esse, quia ab ipsa origine fasciæ hujusmodi laneæ erant. Hinc vero Syracusani singulari formatione, loco τοῦ *ληνίσκος*, inserto μ, λημνίσκος fecerunt : quæ causa fuit ut hæc vox pro Syracusana haberetur. Hesychius, λημνίσκους τὰς στενὰς Συρακούσιοι ταινίας, subintellige λέγουσι. Hinc ad alia significanda usurpata vox fuit, nempe pro fasciis quibus coronæ circumplicabantur; pro lineamento convoluto vulneribus inserendo; demumque pro nota librorum, de qua Isidorus : *Limniscus, id est virgula inter geminos punctos jacens, apponitur in iis locis quæ sacræ Scripturæ interpretes eodem sensu, sed diversis sermonibus transtulerunt.* Hac triplici significatione vox λημνισκος usurpata fuit, nempe ad res significandas angustis fasciis similes, quas Syracusani λημνίσκους vocabant. »

Inde vocatus lemniscus, sive linea vittæ more depicta cum duobus punctis, altero superne, altero inferne positis sic ÷ Ideo autem lemniscos ab Origene usurpatos fuisse ait Epiphanius, ut cum in

editione τῶν Ο' reperitur aliqua vox non cohærens neque aliis connexa, hoc signo notata, noveris ab uno vel duobus interpretum paribus ita versum fuisse : ab uno scilicet, cum uno solum puncto linea signatur ⁜, tuncque vocatur hypolemniscus ; a duobus vero quando punctum utrinque ponitur sic ÷, et tunc lemniscus dicitur. Quod ut intelligas, historiam cellularum triginta sex repetas oportet : ubi, Epiphanio narrante, libro *De ponderibus*, LXXII interpretes bini, sive per paria distributi, Scripturis interpretandis vacarunt. Hoc itaque sibi vult Epiphanius, illas lectionum discrepantias, quæ in Origeniana editione lemnisco vel hypolemnisco signabantur, esse varias translationes, quæ ab uno alterove interpretum pari editæ essent. Hujusce rei duo exempla affert ; scilicet ex psalmo LXX, 15, καὶ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ubi adjungebatur, ἀναγγελεῖ τὰς δικαιοσύνας σου· et psalm. LXXI, 14, καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον αὐτοῦ, ubi, ait Epiphanius, prius legebatur, καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομά μου ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Et eodem libro, multis interpositis, ait lemniscis insigniri eas voces quæ in aliquot LXXII interpretum voce tantum non sensu variant, ut si quis, verbi gratia, pro ἐλάλησεν, dicat, ἐφθέγξατο, et pro ἦλθεν, ἐλήλυθε. Epiphanio similia narrat Hesychius in psalm. XII, 6, ubi in hæc Hebraica verba אשירה ליהוה כי גמל עלי, hæc interpretatio occurrit in LXX, Ἄσω τῷ Κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ ὑψίστου. Hæc porro verba, Ἄσω τῷ Κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, *Cantabo Domino qui benefecit mihi*, totum versiculum Hebraicum exprimunt, cætera redundant ; quare Vaticanus codex hic notat : Τὸ *καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ ὑψίστου*, οὐκ ἔκειτο παρ' οὐδενὶ ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε ἐν τῷ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ· id est : *Illud*, Psallam nomini Domini altissimi, *apud neminem in quadruplici columna jacebat ; neque in Eusebio Pamphili, neque in Hebraico.* Ibi vero notat Hesychius : Τοῦτον τὸν στίχον δύο ζυγὰς τῶν οϐ' ἑρμηνευτῶν εἶπον· διότι παράκειται σημεῖον τὸ διὰ τοῦ μέλανος, ὃ λέγεται λημνίσκος, διὰ μὲν τῆς κεραίας τῆς μέσης σημαίνει τὸν στίχον, διὰ δὲ τῶν δύο στιγμῶν, τῆς ἐπάνωθεν, καὶ τῆς ὑποκάτω, τὰς δύο ζυγὰς τῶν ἑρμηνευτῶν ᾐνίξατο. Id est : *Hunc versiculum duo paria* LXXII *interpretum expresserunt, quare appositum est signum atramento delineatum, quod dicitur lemniscus. Per mediam quidem lineam significat versiculum : per duo autem puncta, alterum supra et alterum infra, duo interpretum paria subindicavit.* Ex Epiphanio itaque et ex Hesychio discimus, lemniscum usurpatum fuisse, quando ejusdem vocis aut loci duæ translationes apponebantur, ut ex illa nota distinguerentur : quod autem de triginta sex interpretum paribus et de totidem cellulis adjicitur, ab Hieronymo et a viris doctis pene omnibus exploditur veluti commentum.

Ad hæc, videtur Epiphanius secum pugnare : nam si triginta sex illa paria interpretum, qui A seorsim et aliis inconsultis interpretabantur, tam mirabili consensu interpretati sunt, ut ne minimum quidem interesset discriminis, ad quid illæ notæ ad indicanda discrimina ? Si vero, ut ait Epiphanius, lemniscus, qui duobus punctis notatur, significabat duo interpretum paria secum convenire ab aliisque discrepare; hypolemniscus vero, qui uno solum puncto notatur, unum par interpretum ab aliis omnibus differre : quando ex triginta sex paribus, tria vel quatuor vel decem, vel duodecim vel plura differebant, quæ tunc nota adhibebatur? Nam si duo differre poterant, sine dubio poterant et tria et quinque et plura discrepare.

Quare hoc, utpote fabuloso, lemniscorum usu rejecto, alius verior sinceriorque exquirendus est. B Joannes Curterius Præfatione in Procopii *Commentarium in Hesaiam*, putat lemniscos significare interpretes aliquos verbis convenire, discrepare sensu ; hypolemniscos autem, et verbis et sensu discrepare. Sed id gratis et sine auctoritate ulla dicitur, nec intelligi potest quo pacto Origenes lemniscos et hypolemniscos ad talem usum destinaverit. Masius vero putat tunc appositos fuisse lemniscos et hypolemniscos, cum varias lectiones plures paucioresve codices assererent. An vero credibile est Origenem hisce notis ad exemplaria τῶν Ο' varia remisisse, aut exemplarium lectiones varias in ipso textu cum hisce notis apposuisse, nec ipse Origenes, nec alius quispiam hoc unquam dixit. Existimo C igitur, quemadmodum asteriscus ad omissa quæ inserebantur, adnotanda, et obelus ad ea quæ redundabant, jugulanda, ut ait Hieronymus, appositi sunt; ita lemniscum adhibitum fuisse, ubi LXX interpretes lectionem quidem Hebraicam exprimebant; sed non ita accurate atque distincte : quæ causa erat ut illa in textu relicta, altera quæ melior videbatur, ex aliis interpretibus petita, huic subjungeretur. Neque enim putandum est, Origenem, virum admodum accuratum, qui tam diligenter vel levissima quæ addebantur asterisco, et quæ demenda erant obelo notabat, nullam apposuisse notam iis in locis, sane frequentibus, ubi relicta priori lectione novam tamen addebat ex aliquo interpretum desumptam. Exempla vero quæ Epiphanius affert, D admodum perplexa sunt, ita ut vix inde quidpiam expiscari valeas. Quare, iis prætermissis, aliud afferam unde possis lemniscorum usum, secundum meam quidem sententiam, percipere. Psalm. XXVIII, 1, in Hebræo legitur הבו ליהוה בני אלים, ubi LXX verterant, Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ. Reliqui vero interpretes, Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν. Ibi Origenes lectionem τῶν Ο' reliquit, præmissa lemnisci nota, et aliorum interpretationem adjecit asterisco notatam, hoc pacto ※ Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ. ÷ Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν : ita ut lemniscus doceret eam esse LXX et Theodotionis lectionem : id enim duo puncta denotabant. Hunc fuisse lemniscorum usum suadet supra allatus Hesychii locus, ubi sane quæ lemnisco notabatur

clausula, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ ὑψίστου, non verbotenus solum differebat a præcedenti, ᾄσω τῷ Κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, sed re et sensu; atque hæc quidem ex Hebraico et ex cæteris interpretibus excerpta fuerat, altera vero ex LXX remanserat. Hæc solum conjectando dici possunt: cum enim nullo alio quam Epiphanio duce uti fas sit, omnia certe salebris plena sunt. Hypolemniscus vero, cujus hæc figura erat ⟞ significabat, secundum Epiphanium, ex uno tantum interpretum pari lectionem appositam emanare, esseque adjunctæ lectioni συναμφότερον καὶ συνάδελφον, id est, omnino synonymam; sic Epiphanius. Sed quod de triginta sex interpretum paribus et de totidem cellulis narratur, jam ablegatum est; quare potius crederem hypolemniscum tunc appositum fuisse, cum lectio illa notata LXX Interpretum solum erat, quod uno subtus lineam posito puncto indicabatur; lemniscum vero cum duobus punctis, quando non LXX Interpretum tantum, sed eitam Theodotionis erat. Cæterum ex similitudine quæ intercedebat obelos inter et lemniscos atque hypolemniscos, non solum quantum ad formam, sed etiam quantum ad usum, factum est ut lemnisci pro obelis sint habiti. Nam uno excepto Hesychii loco supra laudato, nullam me lemniscorum mentionem a tempore Epiphanii et Hieronymi uspiam reperire memini; in Bibliis scilicet manuscriptis, in Catenis et in Commentariis.

V. *In hodiernis editionibus et mss LXX Interpretum, multa ex editione illa Hexaplari desumpta deprehenduntur.*

Narrat Hieronymus tempore suo Ecclesias varias variis LXX Interpretum editionibus usas esse. *Alexandria*, inquit, *et Ægyptus, in LXX suis Hesychium laudat auctorem; Constantinopolis usque Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat; mediæ inter has provinciæ Palæstinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt: totusque orbis hac inter se contraria varietate compugnat.* Et in epistola ad Augustinum, quæ est in postrema editione 74, εἰρωνικῶς loquens ait: *Vis amator esse verus LXX Interpretum, non legas ea quæ sub asteriscis sunt: imo rade de voluminibus, ut veterum te fautorem probes. Quod si feceris, omnium Ecclesiarum bibliothecas damnare cogeris. Vix enim unus aut alter inveniatur liber qui ista non habeat.* Hinc ediscimus jam ævo Hieronymi exemplaria LXX Interpretum innumera et asteriscis et obelis onusta fuisse: quæ Origenianæ notæ in plurimis exemplaribus manuscriptis Græcis hinc et inde sparsæ hodieque observantur; imo etiam in nonnullis Latinis, maxime in libris Job et Psalmorum. Ex editione illa hexaplari multa in hodiernas editiones transmissa deprehenduntur. Nec loquor tantum de Alexandrino codice, qui editionem illam hexaplarem pene sequitur, ut videre est præsertim in libro Judicum; nec de editione Complutensi, ubi aliorum interpretum lectiones, maximeque Symmachi, passim intermistæ occurrunt: sed etiam in editione Romana non paucæ deprehenduntur lectiones, quæ ab hexaplari illa editione manarunt, ut verbi gratia Job ix, 3, in hæc verba יעננו Symmachus et Theodotio, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ, quæ lectio in editione hexaplari posita fuerat, quia prisca τῶν O' interpretatio, ἵνα μὴ ἀντείπῃ, non satis conveniebat: utraque tamen versio in textu relicta est, ita ut quæ præibat Symmachi et Theodotionis, asterisco notaretur, altera vero lemnisco, ut quidem existimo: deinde neglectis astericis, ambæ lectiones remanserunt sic, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. Et psalm. xvii, 36, hæc verba וענותך תרבני LXX verterant, καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με, Theodotio autem, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει· utraque autem lectio in hexaplari illa editione posita, in hodiernis Bibliis conjunctim legitur. Similia multa frequenter occurrunt.

In Ecclesiaste vero σὺν præpositio, qua exprimere solebat Aquila particulam Hebraicam את, notam accusativi casus, quamque Origenes in hexaplari illa editione præmisso asterisco, sicubi occurreret, posuerat, non infrequenter reperitur in editione Romana. Sic cap. ii, v. 17, καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν, et cap. iii, v. 17, σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ Θεὸς, et similia quædam. Capite autem vii, vers. 23, clausulam ex Aquila in editionem τῶν O' invectam deprehendimus, ut videas in nota ibidem. Ex his porro mutationibus evenit ut editio LXX Interpretum pura et qualis erat ante Origenem, frustra quæratur hodie. Hinc item accidit ut librarii dum exemplaria LXX Interpretum exscriberent, alias lectiones præfixo O' nota, videlicet LXX Interpretum, in margine notarent; ita ut minus periti rerum hujusmodi mirentur ubi LXX Interpretum textus exscriptus est, in margine notari LXX Interpretes alio modo legere.

VI. *De mutationibus quæ ab Origenis tempore in editiones LXX Interpretum advectæ sunt.*

Sæpissime etiam, præsertim libro Judicum, in codicibus Coisliniano, unciali charactere descripto, et Basiliensi, variæ lectiones in margine scribuntur cum nota O' Θ, quia scilicet ex Theodotione in editionem τῶν O' cum asteriscis ab Origene invectæ fuerant. Imo etiam libro Judicum vi, 8, tres LXX Interpretum lectiones pro uno eodemque loco observantur. Præter eam enim, de qua egimus, varietatis causam, aliæ multæ haud dubie exstiterunt. Nec potuit aliter evenire in libro toties descripto; cujus tot varia in diversis regionibus exemplaria ferebantur: nam ex alia editione in aliam lectiones persæpe translatæ sunt. Non raro etiam contingit ut loca ex editione τῶν O' afferantur vel a scriptoribus vel a scholiastis, qui jam in ea non comparent, quia nempe illa supplementa quæ cum asteriscis addita fuerunt, in aliquot exemplaria invecta sunt, in alia non item.

VII. *De iis etiam mutationibus, quæ ex similitudine quarumdam litterarum admissæ sunt.*

Inter præcipuas autem varietatum, quæ in exemplaribus τῶν Ο' observantur, causas, locum habet illa litterarum Græcarum inter se similium frequens commutatio. Nam cum Origenis tempore et aliquot postea sæculis, omnes Biblici libri unciali charactere sine accentibus et spiritibus scriberentur, ac litteræ plurimæ inter se ita similes essent, ut vix distingui possent, hinc contigit ut sæpe una pro alia substitueretur: unde magna diversitatum silva exorta est. Hæ vero maxime litteræ inter se commutari solebant Α, Δ, Λ, α, δ, λ, et Ε, Θ, Ο, ε, θ, σ, et aliquando Μ et Ν, quarum omnium mutationum ex multis pauca hic exempla proferimus.

B

Α in Δ. Hujus mutationis perspicuum habet exemplum Hieronymus *Commentario in Jerem.* cap. XXIX, ℣. 17, ubi vocem שערים Theodotio σουαρεὶμ expresserat, deinde vero librariorum errore in σουδρεὶμ, mutato Α in Δ versum fuerat; qua de re Hieronymus: *Quas Theodotio interpretatus est*, Sudrinas..... *quæ Hebraice appellantur* SUARIM, *sed scriptorum vitio pro media syllaba, sive littera* alpha *Græcum* delta *inolevit.* Judicum cap. III, 31, ubi Hebraicum habet ענת, LXX Δινάχ, mendose, pro Αἰνάθ, mutato Α in Δ; alius Δινὰθ, mutato Α in Λ; alius Ἀνάθ, melius. Et Judicum I, 31, ubi legitur אחלב, LXX hodie habent Δαλάφ pro Ἀαλάβ, ut alii legunt.

Α in Λ. Hujus commutationis exemplum vidimus supra: præterea vero psalm. XXX, 16, ad vocem Hebraicam עתתי, LXX habent οἱ κλῆροί μου, *sortes meæ*, mutato Α in Λ: nam illa vox significat καιροί μου, *tempora mea*, ut reliqui interpretes et Hieronymus verterunt, et psal. LXXX, 3, ad hæc verba כנור נעים, Symmachus vertit λύραν ἡδεῖαν, *lyram dulcem*, ubi aliquot exemplaria, mutato Λ in Α, αὔραν, *auram* habent.

Ε in C Psalm. XXXVIII, 3, in versione Aquilæ, codex unus habet σιωπῆς σιγῆς ἀπὸ ἀγαθοῦ, pro σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ, ubi Hebraica sic habent: החשיתי מטוב דומיה. Psal. LXXVI, 7, Eusebius lectionem Symmachi sic effert: ἀνὴρ συνὼν τὸ πνεῦμά μου, pro ἀνηρεύνων τὸ πνεῦμά μου, *perscrutabar spiritum meum*, ubi Hebraica sic habent: ויחפש רוחי.

Ε in Θ. Aquila, Symm., Theodotio et Septima, in mss habent Βηθσαβὲθ, pro Βηθσαβέε, ubi in Hebraico legitur בת־שבע, psal. L, 1.

Μ pro Ν. LXX Interpretes quater habent ὤμων pro ὄνων, *humeros* pro *asinis*, Josue IX, 4, et XV, 18, ubi in Hebraico legitur חמורי.

Præter illas autem mutationum causas, aliæ non paucæ acciderunt propter similitudinem verborum vel soni. Sic Job. XXXIX, 21, in Hebraico legitur לקראת־נשק, *in occursum armaturæ*, Vulgata, *in occursum armatis*; A., Th., εἰς συνάντησιν ὅπλου, *in occursum teli*; Sym., εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων, *in occursum Cataphractorum*; ubi LXX habent συναντῶν βασιλεῖ, *occurrens regi*, mendose, pro βέλει, *telo*, ex similitudine soni et terminationis. Et sane

A

βέλει posuerat Origenes in Tetraplis, ut ibidem adnotamus; quia videlicet lectio illa vitiata βασιλεῖ, nondum in exemplaria quibus usus est Origenes, manaverat. Psal. CXXXI, v. 15, vocem צידה verterant LXX Interpretes θήραν, *venationem*, atque ita legit Athanasius, Hieronymus quoque *venationem*; Aquila, ἐπισιτισμὸν, *cibum*; Theodotio, θήραν, ut et LXX; quæ lectio secundum hæc ex similitudine soni mutata est in χήραν, *viduam*, et hactenus sic legitur in vulgatis exemplaribus. Item Hesai XIV, 21, ubi in Hebræo legitur ערים, LXX, πόλεων, ut liquet: posteaque πόλεων in πολέμων mutatum est. Alia longe plura his addere possemus, verum hæc erunt ad præsens institutum satis.

VIII. *De distinctione capitum et versiculorum antiquitus usurpata.*

Distinctio capitum olim nec hodiernæ similis, nec una fuit. Capita longe minora hodiernis erant; cujus rei exemplum habes infra Numerorum IV, 25, in nota, ex omnibus catenis mss. desumpta, quæ sic habet: Τὸ Σαμαρειτικὸν, *ἐπίσπαστρον καὶ δέρματα ὑακίνθινα* · ἅτινα καλεῖ τὸ ξ' κεφάλαιον Ἐξόδου διφθέρας. *Samariticum habet*, tentorium et pelles hyacinthinas: *quæ capite* LX *Exodi vocantur* diphtheræ. In Exodo quadraginta solum capita habentur, locusque hic citatus exstat in capite XXXIX hodierno. In codice illo Coisliniano vetustissimo, unciali charactere descripto, ubi Octateuchus et libri Regum continentur, duæ singulis in libris in

C

capita divisiones in margine notantur, quarum unaquæque longe plura capita habet quam hodierna. Discrimina paucis accipe.

In Genesi prima divisio in codice Coisliniano 106 capita exhibet; secunda in eodem codice 99, hodierna 50.

In Exodo prima divisio in Coislin. 84 capita habet; secunda in eodem codice 110, hodierna 40.

In Levitico prima in Coislin. 54 capita habet; secunda in eod. codice 61, hodierna 27.

In Numeris prima in Coislin. 50 capita; secunda in Coislin. 51, hodierna 36.

In Deuteronomio prima in Coisl. 68 capita; secunda in Coislin. 91, hodierna 34.

In libro Josue una capitum divisio observatur in

D

Coisliniano, et quia liber hic magna sui parte mutilus est, ibi ad caput decimum quartum duntaxat pervenitur, quod cum nono capite hodierno concurrit.

In libro Judicum nulla capitum distinctio occurrit in Coisliniano. Sed quoties Israelitæ ob prævaricationem in servitutem rediguntur, in margine ponitur: δουλεία α', δουλεία β', etc. Similiter ad singulos judices qui constituuntur, adnotatur Κριτὴς α', κριτὴς β'.

Libro primo Regum prima divisio in Coislin. est 53 capitum; secunda 73, hodierna 31.

Libro secundo Reg. prima in Coislin. est 50 capitum; secunda 53, hodierna 24.

In libro tertio Regum divisio in capita, perplexa

admodum, liber magna sui parte mutilus est, ita ut etiam totus liber quartus desideretur.

Primam in codice Coisliniano divisionem, eam dicimus quæ cum argumentis est, secundam, eam quæ sine argumentis. Verum hæc fusius in *Bibliotheca Coisliniana* propediem edenda.

Versiculi similiter longe breviores olim erant hodiernis, ut plurimis locis ac exemplis probavimus in *Palæographia Græca*, et infra in notis ad librum Job passim. Sed quia in ea re viri etiam docti lapsi sunt, rati versiculos olim hodiernis æquales fuisse, unicum hic afferam exemplum ex libro Job, cap. xxi, v. 28, ubi tredecim versiculi, secundum antiquum morem computati, sex hodiernos versus efficiunt. Tredecim autem versiculi, στίχοι, sic in quibusdam mss. omnium vetustissimis στιχηρῶς A scripti erant, ita ut ad singulos a linea inciperetur:

Ὅτι ἐρεῖτε· Ποῦ ἐστιν οἶκος ἄρχοντος,
Καὶ ποῦ ἐστιν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν;
Ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδὸν,
Καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε·
Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κουφίζεται ὁ πονηρὸς,
Εἰς ἡμέραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται.
Τίς ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποίησε;
Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν.
Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάῤῥου,
Καὶ ὀπίσω αὐτῷ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται,
Καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

Moneo autem in fine Catenæ in Job in Anglia editæ, haberi totum librum Job στιχηρῶς scriptum ad fidem veteris cujusdam codicis.

CAPUT QUINTUM.

De Aquilæ editionibus.

I. Aquilæ historia. II. Aquila duas interpretationes edidit. III. Utra ex duabus in Hexaplis posita fuerit. IV. An de industria Aquila quædam Scripturæ loca in alium sensum detorserit. V. Expenduntur loca ubi Aquila, quasi ob Christianismi odium male interpretatus, reprehenditur. VI. Quæritur utrum Aquila idem sit qui Onkelus, et utrum Thargum Onkeli aliquid affinitatis habeat cum interpretatione Aquilæ.

I. *Aquilæ historia.*

Aquilam ait Epiphanius fuisse πενθερίδην, hoc est affinem, vel, ut alii vertunt, socerum, aut soceri socrusve filium imperatoris Adriani: *Chronicon* vero *Paschale* πενθερὸν sive socerum dicit. Id autem, ut plane fabulosum, a viris doctis merito respuitur. Paulo melioris notæ videntur alia quædam, quæ de Aquila tradit Epiphanius: at si qua sincera sint, ex ipsis Origenis scriptis desumpta putantur; nam, ut jam diximus, Origenes initio singularum versionum de Historia cujusque interpretis quædam in Hexaplis posuerat. Verum inter illa Epiphanii dicta, non desunt quæ doctis viris suspecta videantur, ut pluribus dicitur infra.

Aquila igitur, ait ille, cum Jerosolymis ageret, restaurandæ urbi ab imperatore Adriano præpositus; atque apostolorum discipulos, nuper Jerosolymam Pella reversos, fide florentes mirabiliaque patrantes cerneret, compunctus corde Christianismum amplexus est: elapsoque tempore Christi sigillum petiit et impetravit: neque tamen mores pristinos mutavit. Enimvero cum in vana astronomiæ arte, quam *Apotelesmaticen* vocabant, institutus esset, solitamque ei operam daret; increpantibus magistris, ac rem ut Christiano viro indignam vetantibus: ille contra pervicaciter repugnans, de fato disserendi genesimque suam observandi nullum finem faciebat. Quamobrem ab iis, utpote salutem nunquam consecuturus, Ecclesia pellitur. Ille quasi ignominia affectus, vana ductus verecundia, Christianismum ejurat, ad Judæosque declinans circumciditur. Tum vehementi studio percitus, Hebraicæ linguæ addiscendæ totum se dedidit; cujus perfectam adeptus notitiam, interpretationem ex affectu suo concinnavit; ita ut quædam Scripturæ dicta B præter LXX Interpretum mentem ad alium sensum detorqueret, ac testimonia de Christo in divinis Scripturis expressa, alio deflecteret, ignominiæque suæ absurdam apologiam pararet. Hæc ex Epiphanio. Utrum autem Aquila loca Scripturæ quæ Christum prænuntiabant, de industria alio diverterit, mox disquiremus.

Quod ait Epiphanius, Aquilam Adriani tempore Scripturam sacram interpretatum esse, ex ipsis Origenis scriptis mutuatus creditur. Certum enim videtur Origenem in Hexaplis suis singularum editionum brevem historiam posuisse, ut ex his Eusebii verbis arguitur, qui *Eccl. hist.* lib. vi, cap. 16, De Quinta, Sexta et Septima editionibus loquens, hæc habet: Ἐφ' ὧν διὰ τὴν ἀδηλότητα, τίνος ἄρ' εἶεν C οὐκ εἰδὼς, αὐτὸ τούτῳ μόνον ἐπεσημήνατο, ὡς ἄρα τὴν μὲν εὕροι ἐν τῇ πρὸς Ἄκτιον Νικοπόλει, τὴν δὲ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τοιῷδε. Ἔν γε μὲν τοῖς Ἑξαπλοῖς τῶν Ψαλμῶν μετὰ τὰς ἐπισήμους τέσσαρας ἐκδόσεις, οὐ μόνον Πέμπτην, ἀλλὰ καὶ Ἕκτην καὶ Ἑβδόμην παραθεὶς ἑρμηνείαν, ἐπὶ μιᾶς αὖθις σεσημείωται, ὡς ἐν Ἱεριχοῖ εὑρημένης ἐν πίθῳ κατὰ τοὺς χρόνους Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ Σεβήρου. Id est: *Et cum ignoraret cujusnam essent, id solum significavit, se alteram quidem reperisse Nicopoli ad Actium, alteram vero in alio designato loco. Utique in Hexaplis Psalmorum post insignes illas quatuor editiones, ubi non solum Quintam, sed etiam Sextam et Septimam editionem apposuit, ad unam rursus adnotavit, inventam illam fuisse Hierichunte in dolio, temporibus* D *Antonini filii Severi.* Hæc Eusebius, qui ipsa Origenis Hexapla tractabat. Unde inferas Origenem in Hexaplis singulorum interpretum et interpretationum brevem historiam texuisse, ubi tum alia quædam ad singulas pertinentia, tum maxime

uniuscujusque tempus adnotavit. Hinc autem hausisse putandus est Epiphanius id quod ait, Aquilam nempe sub Adriano imperatore interpretationem adornasse suam : quod etiam confirmari potest ex Justini testimonio, qui ait in *Dialogo cum Tryphone* : Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν τολμᾶτε λέγειν μηδὲ εἰρῆσθαι ἐν τῇ προφητείᾳ τοῦ Ἡσαΐου· *Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, ἀλλ' Ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν.* Id est : *Quandoquidem vos et doctores vestri dicere audetis non dictum esse in prophetia Hesaiæ :* Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium ; *sed*, Ecce adolescentula in utero accipiet, et pariet filium. Ubi illud, *ἰδοὺ ἡ νεᾶνις*, etc., ex Aquilæ interpretatione sumptum est : unde inferas tempore Justini martyris jam evulgatam fuisse Aquilæ editionem, atque adeo antea factam, videlicet Adriano principe, ut ait Epiphanius, ex Origene, ut creditur, mutuatus.

Cætera autem quæ adjecit Epiphanius de Aquila, non ex eodem fonte hausisse putandus est : nam quod narrat eum ab Adriano restaurandæ urbi Jerosolymorum præpositum fuisse, perinde suspicioni obnoxium videtur atque id quod ante dixerat, ipsum Adriani socerum fuisse. Reliqua de apotelesmatice, sive de genethlialogiæ usu, de baptismo, de ejurato postea Christianismo, de admissa circumcisione, deque adepta demum Hebraicæ linguæ perfecta notitia, majorem sane postularent auctoritatem, exque fabulosis Judæorum narrationibus manare potuerunt. Siquidem Judæi Aquilæ editionem, eam videlicet quæ κατὰ ἀκρίβειαν facta fuerat, magni faciebant, auctoremque illius laudibus prædicabant. Hinc Origenes ad Africanum : *Sic enim Aquila, Hebraicæ lectioni serviens edidit : quem Judæi accuratissime omnium credunt interpretatum esse Scripturam : quo maxime uti solent qui Hebraicam dialectum ignorant, utpote qui omnium maxime sensum assecutus esse putetur.*

II. *Aquila duas interpretationes edidit.*

Duas autem translationes edidisse Aquilam exploratum est : primam, liberiorem, ubi etsi verba singula Hebraica Græce exprimere satageret, sensum tamen apte reddere curabat, neque tam scrupulose voculas omnes sectabatur, ac cum seriem interturbaturas esse prospiceret, repræsentare negligebat : quod verum erat interpretis officium. Alteram deinde versionem paravit, quæ κατὰ ἀκρίβειαν vocitabatur, id est, secundum exactam vertendi rationem, de qua Hieronymus *in Ezechielem* pag. 716 : *Aquilæ secunda editio, quam Hebræi κατὰ ἀκρίβειαν nominant ;* ubi tanta accuratione verba et voculas singulas Hebraicas reddere curabat, ut de styli barbarie nihil cogitaret. Ejusmodi vero κακοζηλίας exempla multa proferre possemus ; sed, ut cætera taceam, quis non ægre ferat hæc Hebraica verba, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, sic expressa videre, ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν· nimirum ille ne particu-

A lam את, notam accusativi casus, præteriisse videretur, pro illa σὺν posuit, quia את in nonnullis locis, σὺν vel μετὰ, id est *cum*, significat. Idque sexcenties repetiit, quod sane magnam in ejus translatione κακοφωνίαν intulit. Sed audiendus Hieronymus ad Pammachium *De opt. gen. interpretandi : Aquila autem proselytus et contentiosus interpres, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est, jure projicitur a nobis. Quis enim pro frumento et vino et oleo possit vel legere vel intelligere,* χεῦμα ὀπωρισμὸν στιλπνότητα, *quod nos possumus dicere* fusionem, pomationemque et splendentiam. *Aut quia Hebræi non solum habent* ἄρθρα, *sed et* πρόαρθρα, *ille* κακοζήλως *et syllabas interpretatur et litteras, dicitque* σὺν τὸν

B οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν, *quod Græca et Latina lingua omnino non recipit. Cujus rei exemplum ex nostro sermone captare possumus. Quanta enim apud Græcos bene dicuntur, quæ si ad verbum transferamus, in Latino non resonant : et e regione, quæ apud nos placent, si vertantur juxta ordinem, apud illos displicebunt.* Illud vero χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα, quod undenam sumptum esset ante ignorabatur, ex Deut. VII, 13, nunc primo prodit in Appendice ex codice Coisliniano.

Aliquando item, nulla habita generum ratione, ut Hebraismos exprimeret, singulare cum plurali copulavit, ut Gen. V, 5, καὶ ἔζησεν Ἀδὰμ τριάκοντα ἔτος, καὶ ἐννακόσια ἔτος, et vixit *Adam triginta annum et nongentos annum*, quia nempe vox שנה singu-

C laris formam habet, licet hic vim pluralis habeat, ut nemo non videt. Pari ratione nonnunquam pluralia, quæ vim singularis habent, ille pluraliter expressit ; sic Gen. VI, 2, בני־האלהים, οἱ υἱοὶ τῶν Θεῶν, quia nimirum אלהים habet pluralis formam, ille pluraliter hic vertit : ubi Vulgata, *Videntes filii Dei filias hominum.* Ad hæc etymologias nominum verborumque ita consectatur, ut, nulla habita seriei ratione, eamdem vocem Hebraicam ut plurimum eadem Græca exprimat, non cogitans idem verbum, si aliis diversisque jungatur vocibus, aliud significare.

III. *Utra ex duabus in Hexaplis posita fuerit.*

Ex illa porro duplici Aquilæ versione, quæstio

D exoriri potest ; utra videlicet ex duabus in Hexaplis ab Origene posita fuerit, an prima, an secunda, quæ κατ' ἀκρίβειαν vocabatur : et utrum semper eamdem adhibuerit Origenes in omnibus et singulis Scripturæ libris ; an modo unam, modo alteram apposuerit. Non dubito eam in Hexaplis tertio loco posuisse, quæ quia nimia accuratione concinnata erat, κατ' ἀκρίβειαν facta dicebatur ; nempe secundam. Id vero suadet particula σὺν sæpe posita in iis quæ supersunt editionis Aquilæ fragmentis, et alia nimiæ religionis vestigia. Ex eadem etiam decerptæ fuere lectiones Aquilæ, quæ in editione τῶν O' hexaplari cum asteriscis ab Origene positæ sunt. Verum quia in locis Aquilæ, quæ frequenter in hac Hexaplorum collectione occurrunt, hæc tam scru-

pulosa vertendi ratio non ubique observatur, hinc fortasse quispiam suspicetur, ea quæ elegantius exprimuntur, nec tantam præferunt interpretis ἀκρίβειαν, ex prima ejus versione, quæ liberiore interpretandi genere adornata fuerat, desumpta fuisse. Verum potuit Aquila, etiam in illa κατ' ἀκρίβειαν interpretatione, non semper eadem religione in vertendo uti : nec insolitum est interpretes quoslibet modo litteræ hærere, modo elegantiore interpretandi genere procedere. Certum igitur habeo, Origenem in tertia Hexaplorum columna Aquilæ interpretationem illam posuisse, quæ κατ' ἀκρίβειαν et secunda vocabatur, et lectiones Aquilæ illas quas præmissis asteriscis in hexaplari τῶν Ο' editione posuit, ex ea accepisse.

IV. *An de industria Aquila quædam Scripturæ loca in alium sensum detorserit.*

Una fuit sanctorum Patrum veterumque pene omnium mens et opinio, Aquilam ob illatam sibi ab Ecclesiæ præfectis, quam supra memoravimus, contumeliam (nam quod illi ex vero religionis pietatisque studio admiserant, injuriæ loco habebat), infensum postea Christianæ religioni fuisse; ac loca Veteris Testamenti, quæ futurum Christi adventum prænuntiabant, de industria in translatione sua depravasse, et in alium sensum detorsisse. Licet autem ea quæ de Christianismo ab Aquila ejurato Epiphanius tradidit non suspicione vacent, ut supra diximus, attamen sive a Christianis ad Judæos defecerit, sive Judæus ab exortu fuerit, ob Christianismi odium aliqua Scripturæ loca detorsisse putabatur. Sic Irenæus, Eusebius, Epiphanius, et aliquando Hieronymus; sic etiam Philastrius, Anastasius Sinaita, aliique senserunt. Verum Hieronymus, qui parem de Aquila sententiam alibi tulerat, in epistola quadam ad Damasum ait, eum non *contentiose*, ut alii arbitrabantur, sed *studiose* interpretatum esse. Imo *Commentariis in Habacuc* laudat illum, quod hæc verba, *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo*, secundum Christianorum mentem transtulerit; cum contra Symmachus et Theodotio, Christiani licet, in alium sensum declinarint. Et alibi quoque ejus defensionem suscipere videtur. Quare putaverim Hieronymum, in aliis locis ubi Aquilam quasi Christianis infensum carpere videtur, ex vulgari aliorum qui præcesserant sententia locutum esse; ipsumque tamen, qui plus quam cæteri omnes Aquilæ versionem tractaverat, alia opinione fuisse. *Aquila*, inquit in epistola ad Damasum, *qui non contentiosus, ut quidam putant, sed studiosius verbum interpretatur ad verbum*. Et in epistola ad Marcellam : *Jam pridem cum voluminibus Hebræorum editionem Aquilæ confero, ne quid propter odium Christi Synagoga mutaverit; et, ut amicæ menti fatear, quæ ad nostram fidem pertineant roborandam plura reperio.*

V. *Expenduntur loca ubi Aquila, quasi ob Christianismi odium male interpretatus, reprehenditur.*

E re autem fuerit loca illa interpretationis Aquilæ, A quæ a Patribus ut Christianæ fidei repugnantia reprehenduntur, hic proferre; ut exquiratur num re vera Aquila de industria hæc ad aliam mentem detorserit. Qui prior Aquilam simulque Theodotionem criminatur, est Irenæus lib. III, cap. 24, ubi ait : *Non vera est interpretatio, ecce adolescentula, ut Theodotion Ephesius et Aquila Ponticus sunt interpretati. Hinc Ebionæi ex Joseph natum aiunt.* Agitur hic de Hesaiæ loco VII, 14 : *Ecce virgo concipiet et pariet filium.* An autem ut locum detorqueret Aquila, sic versionem suam concinnaverit, nescio. Verisimile tamen est eum a voce παρθένος consulto declinasse, quia hac maxime prophetia utebantur Christiani pro sua tuenda fide. Imo nec vocem ἀπόκρυφος, *abscondita*, quam alibi pro Hebraica עלמה B exprimenda adhibet, hic usurpare voluit; quia forte hæc interpretatio puellam, quæ virorum aspectui occulta manserat, atque ideo virginem exprimebat.

Eusebius Cæsariensis *Comment. in psalm.* XC, ỳ. 9, Aquilam et Symmachum carpit, quod doctrinam de Altissimo et de Domino, id est de Patre et Filio, suspectam habentes, ἰουδαϊκώτερον, sive modo ad Judaicam sententiam accedente hæc Hebraica verba כי־אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך sic transtulerint, Aquila nempe, Ὅτι σὺ, Κύριε, ἐλπίς μου, ὕψιστον ἔθηκα κατοικητήριόν σου· *Quoniam tu, Domine, spes mea, altissimum posui habitaculum tuum;* Symmachus vero, Σὺ γὰρ, Θεὲ, ἀφοβία μου, ὑψίστην C ἔθου τὴν κατοίκησίν σου· *Tu enim, Deus, fiducia mea, altissimam posuisti habitationem tuam.* Quid Christianis officiant hujusmodi translationes, non satis perspicio. At Eusebius vult hæc verba : *Quoniam tu, Domine, spes mea, altissimum posuisti refugium tuum*, ut in LXX leguntur, sic intelligenda esse, ut illud, *Domine*, significet Filium; et illud, *altissimum*, quem pro refugio suo ponit Filius, significet Patrem : qua data interpretatione magis Arianismo favere videtur Eusebius, cujus scopus est Deum Filium longe minorem Deo Patre statuere, quam Aquila et Symmachus Judaismo.

Hieronymus in Hesaiam cap. XLIX, 5, in hæc verba וישראל לא יאסף, ubi Aquila vertit, *Et Israel ei congregabitur*, hæc adnotat. *De Aquila autem non* D *miror, quod homo eruditissimus linguæ Hebraicæ in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharisæorum perversa interpretatione deceptus sit, qui interpretari voluit*, et Israel ei congregabitur, *hoc est, Deo : cum verbum Hebraicum* LO, *in hoc loco non scribatur per* LAMED *et* VAU, *quod si esset, significaret* ei *vel* illi; *sed per* LAMED ALEPH, *quod proprie sonat* non. Hæc porro varietas interpretationum ex varietate lectionum haud dubie profecta est : nam alia exemplaria לא, et alia לו habebant, hodieque in Bibliis Massoreticis legitur לא et in margine לו קרי. Nec quidpiam hinc in gratiam Judæorum colligi potest, quod non in aliis Scripturæ locis centies habeatur.

Philastrius Brixiensis *De hæresibus*, Aquilam in crimen vocat, quod psalmo II, v. 2, ubi LXX ver-

terunt, *adversus Dominum, et adversus Christum ejus*, ipse transtulerit, *adversus Dominum et adversus unctum ejus*. Verum Aquila non hoc loco tantum, sed etiam alibi vocem משיח, ἠλειμμένον, sive *unctum* interpretatus est; quia nimirum putabat Χριστὸς et ἠλειμμένος idipsum significare. Sed tamen non videtur a voce Χριστὸς de industria abstinuisse : nam modo una, modo alia voce utitur, etiam ubi de Christo agitur. Sic Psal. LXXXVIII, v. 52, οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ σου· et Habacuc III, v. 13, *in salutem cum Christo tuo*. Non improbabile tamen videtur Aquilam in odium Christianismi, ἠλειμμένον fere semper posuisse, ubi משיח reperiebatur, ut a voce Χριστὸς, Christianis familiari, qua Filium Dei compellabant, consulto declinaret.

Anastasius serm. 9 *in Hexaemeron*, impietatis Aquilam accusat, quod illud Gen. II; 18, אעשה־לו עזר כנגדו verterit, Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατέναντι αὐτοῦ· id est, *Faciamus ei adjutorem e regione ipsius*, vel *coram eo*. Illud quippe κατέναντι αὐτοῦ, sic intelligi vult Anastasius, ἀντίδικον καὶ πολέμιον, *adversarium et inimicum*, quasi scilicet ex Aquilæ mente Deus homini mulierem quasi adversarium et inimicum dederit. Verum, ut norunt omnes Græce periti, κατέναντι αὐτοῦ hic significat *e regione ipsius*, sive *ut illi astaret* : alioquin vox βοηθὸς, *adjutor*, quæ præcedit, Anastasii interpretationem prorsus refellit. Quis enim putet Aquilam sic interpretari voluisse, *Faciamus ei adjutorem adversarium?*

IV. *Quæritur utrum Aquila idem sit qui Onkelus, et utrum Thargum Onkeli aliquid affinitatis habeat cum interpretatione Aquilæ.*

Multiplex quæstio movetur de Onkelo; ac de ipso statim nomine quæritur, an Onkelos vel Onkelus idem sit quod Aquila. Sane Onkelos vox est Hebræis extranea, et peregrinæ gentis, quæ cum Hebraice scribi cœpta est, aliquam mutationem novamque terminationem accepit. Id negari non posse videtur. Nulla autem vox propinquior τῷ Onkelos est quam Ἀκύλας, *Aquilas* vel *Aquila*. O enim et A passim permutantur et confunduntur; quare prorsus crediderim idem esse nomen Onkelos, vel Ankelas, et Ἀκύλας. Id vero confirmat Thalmud Hierosolymitanum, ubi *Aquila* sæpe hac fere nominis forma memoratur. Alia subinde quæstio oritur, num Aquila interpres ille Græcus idem sit qui Onkelos, cujus nomen, ut diximus, idem videtur esse quod Aquila; an vero duo Aquilæ fuerint, quorum alius Thargum in Pentateuchum, alius scilicet is de quo nunc agitur, versionem Græcam quæ in Hexaplis ferebatur, edidit. Ex rabbinis quidam Onkelum vel Aquilam paraphrasis Chaldaicæ auctorem, longe antiquiorem putant Aquila illo qui versionem Græcam Adriani tempore edidit; qua de re videndi Brianus Waltonus, et Nicolaus Serarius *Prolegom.* cap. 14, quæstiuncula 4. Alii eumdem esse putant Chaldaicum paraphrasten et Græcum interpretem. Ut ut vero sit, certum est paraphrasin illam Chaldaicam nihil habere cum versione Græca Aquilæ affinitatis. Nam, ut cætera taceam, in quibus omnes interpretes consentiunt, vocem בראשית Gen. I, 1, Aquila vertit, ἐν κεφαλαίῳ, *in capitulo*, Onkelos autem בקדמין, *in principio*; moxque תהו ובהו Aquila, κένωμα καὶ οὐδὲν, *inanitas et nihil*, Onkelos, צדיא וריקניא, *deserta et vacua*. ℣. 2. מרחפת Vulgata, *et Spiritus Dei ferebatur*; Aquila, ἐπιφερόμενον, *superferebatur*; Onkelos, מנשבא, *insufflabat*. Genesis cap. II, 6. ואד Vulgata, *et fons*, Aquila, καὶ ἐπιβλυσμὸς, *et scatebra* vel *scaturigo*; Onkelos, ועננא, *et nubes* ℣. 7. וייצר Aquila, καὶ ἔπλασε, *et formavit*; Onkelos וברא, *et creavit*. Gen. III, 16. תשוקתך Aquila, ἡ συνάφειά σου, *societas tua*; Onkelos, תיאובתיך, *desiderium tuum*. Gen. IV, 8, ait Origenes Aquilam expressisse illud Caini dictum, διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον, *egrediamur in campum*, vel *egrediamur foras*, quod tamen non legitur in Onkelo. Et Gen. cap. VI, 2. בני־האלהים Aquila, οἱ υἱοὶ τῶν θεῶν, *filii deorum*; Onkelus, בני־רברביא, *filii principum* vel *magnatum*. Innumera congerere possem, unde liquidum foret nihil esse inter Aquilæ versionem Græcam et Chaldaicam paraphrasin affinitatis. Sed hæc, ni fallor, satis erunt.

CAPUT SEXTUM

De Symmachi interpretatione.

I. Multipliciter errat Epiphanius et pugnantia loquitur, dum narrat Symmachum Scripturam vertisse ante Theodotionem. II. Auctor *Synopseos* Epiphanii errorem sensisse videtur. III. *Chronicon Alexandrinum* errorem Epiphanii emendavit, ut et Ado. IV. An duas interpretationes ediderit Symmachus. V. Quo vertendi genere usus sit : ac de annis chronologicis primæ et secundæ ætatis, ut a Symmacho repræsentabantur. VI. Ejus editio a veteribus admodum laudata. VII. Theodoro Heracleotæ non ita probatur

I. *Multipliciter errat Epiphanius et pugnantia loquitur, dum narrat Symmachum Scripturam vertisse ante Theodotionem.*

Epiphanius, conspecto Hexaplorum ordine, ubi Symmachus ante Theodotionem positus, secundum locum in Græcis editionibus occupabat, putavit Symmachum prius Theodotione editionem suam concinnasse. Ideo ille narrationem, quam ex veteribus, atque partim ut videtur ex ipsis Origenis scriptis acceperat, mire perturbavit et ἀσύστατα dixit. Ait igitur Severi temporibus Symmachum Samaritanum inter sapientes gentis suæ floruisse, atque ambitione et dominandi cupidine ductum, cum apud contribules voti compos esse non posset,

ad Judæos descivisse, reductoque secundum illius temporis usum præputio, et accepta denuo circumcisione, inter Judæos connumeratum fuisse. Hactenus omnia quadrant. In hoc tamen differt ab Eusebio et Hieronymo, quod hi Ebionæum, id est, semi-Christianum et semi-Judæum, factum fuisse dicant; Epiphanius vero ad Judæos descivisse, et inter Judæos fuisse connumeratum narret. Sed Eusebii et Hieronymi testimoniis standum esse videtur : quippe qui librum Symmachi viderint, ubi ex Evangelio Matthæi Ebionitarum dogma asserere nitebatur. Quod sane nonnisi Ebionitæ convenire potest. Mox autem Epiphanius probe positam a se chronologiæ notam evertit, cum ait : *Post hunc, tantillo elapso tempore, hoc est Commodo secundo*, τοῦ δευτέρου, *imperante, qui post Lucium Aurelium Commodum, tredecim annis imperavit, Theodotio quidam, genere Ponticus, ex Marcionis hæresiarchæ factione, cum hæresi suæ succenseret, ad Judæos defecit.* Quo posito calculo, interpretatio sub Severo facta, ætate præcesserit eam quæ sub Commodo concinnata est, quæ sunt ἀπροσδιόνυσα. Cum præsertim ille Commodum designet eum qui tredecim annis imperavit, cui post Pertinacem et Didium Julianum, qui paucis mensibus regnarunt, successit Severus. Hanc vero chronologiæ rationem alio commento asserere nititur auctor Epitomes libri S. Epiphanii *De mensuris*, quam infra edemus, cum ait, Symmachum versionem suam edidisse sub Commodo Severo; Theodotionem vero sub Commodo secundo : quæ sane ruunt et consistere non possunt : nullus enim Commodus Severus imperator fuit, nullus post eum Commodus secundus exstitit.

II. *Auctor Synopseos Epiphanii errorem sensisse videtur.*

Auctor vero *Synopseos*, quam falso ascriptam Athanasio putamus, ex Epiphanio quidem hausisse videtur, ut ex verborum similitudine probatur; sed sive Epiphanii errorem senserit, sive emendatiore alio exemplari sit usus, in notis et calculis suis a vera chronologiæ ratione minus recedit quam Epiphanius : ait enim Symmachum sub Severo, Theodotionem sub Commodo interpretatum esse, ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ, *eodem tempore;* qui vera dicere comperitur, si addas *circiter*. Imo etiam sine addito atque temperamento dici forte potest Theodotionem et Symmachum eodem tempore vertendæ Scripturæ sacræ insudasse, sed ita ut Theodotio prius, Symmachus autem modico post tempore interpretationem suam in lucem emiserint.

III. *Chronicon Alexandrinum errorem Epiphanii emendavit, ut et Ado.*

Auctor vero *Chronici Alexandrini*, postquam Theodotionis editionem in annum Commodi sextum contulerat; et postea, ordine temporis procedens, Symmachi interpretationem anno Severi nono factam dixerat, sic claudit : *Hæc Epiphanius Cyprius de tribus interpretibus Aquila, Symmacho et Theodotione narravit.* Hanc germanam veramque temporum rationem ab Epiphanio se accepisse testificatur ille : unde fortasse suspicio oriatur, Epiphanium ab imperito quodam homine vitiatum fuisse in exemplaribus quæ ad nos devenerunt, auctoremque *Chronici Alexandrini* longe diverso exemplari et quidem emendatiore usum esse. Sed huic suspicioni reclamare videtur editio Epiphanii hodierna, cujus verba Latine tantum brevitatis causa proferimus :

Post Aquilam hunc et illius interpretationem, Adriano imperatori succedit

Antoninus cognomine Pius, et imperat annos viginti duos.

Hunc excipit Caracallus, qui et Geta, et Marcus Aurelius Verus dicebatur, annis septem.

Hujus tempore imperavit et Lucius Aurelius Commodus, annis perinde septem.

Pertinax mensibus sex.

Severus annis octodecim.

Hujus porro Severi temporibus, Symmachus quidam Samaritanus exstitit, ex eorum numero, qui apud illos sapientes habentur, etc., ut supra narravimus. Postquam vero Symmachi historiam texuit, ita pergit :

Post hunc e vestigio subsequenti tempore, id est, circa imperium Commodi secundi, qui post prædictum Lucium Aurelium Commodum imperavit tredecim annis, Theodotio quidam Ponticus, ex successione Marcionis hæresiarchæ Sinopensis, etc. ut Tam immanem rectæ chronologiæ eversionem, tam præposteram imperatorum Romanorum enumerationem, vel a librariis, vel a temerario quopiam homine, in textum Epiphanii inductam fuisse vix crederem. Verique similius esse arbitror, Epiphanium, indiligentem sane chronologum, cum putaret Symmachi editionem, quia ante Theodotionis versionem in Hexaplis ponebatur, esse hac antiquiorem, ut huic opinioni calculum accommodaret suum, hanc rebus et temporibus perturbationem attulisse : nam ubi postea, non multis interpositis verbis, imperatorum seriem repetit, eos suo pene ordini restituit, quia nulla facta Symmachi mentione, nihil opinioni suæ repugnans offerebatur; sic autem habet : *Post Antoninum Pium regnavit Marcus Aurelius Antoninus, qui et Verus, annis novemdecim.*

Post hunc Commodus alius imperat annis XIII, *cujus tempore floruisse diximus Theodotionem, qui quartam interpretationem edidit.*

Commodum hunc excipit Pertinax, et imperat menses sex.

Hinc Severus cum Antonino filio, annis XVIII. *Mortuo Severo succedit Antoninus.*

In hac postrema recensione Commodum non loco suo movit, quia cum nulla sub Severo Symmachi mentio fieret, nihil præconceptæ a se opinioni repugnabat; quæ opinio tam alte animo ejus defixa erat, ut licet veterum et forte Origenis ipsius testimonio edisceret, Theodotionis editionem sub Com-

modo, Symmachi sub Severo prodiisse, mallet ipse Severum ante Commodum locare, quam Theodotionis editionem Symmachi versione antiquiorem fateri. Quamobrem ubi paulo postea lectorem monet, caveat ne, quia LXX Interpretes post Aquilam et Symmachum in Hexaplis locantur, existimet Aquilam et Symmachum esse LXX Interpretibus antiquiores, neutiquam monet, ne Symmachum priorem Theodotione pari de causa putet. *Chronici* igitur *Alexandrini* auctor, in calculis peritior Epiphanio, ex duabus supra memoratis imperatorum recensionibus, ab Ephiphanio editis, veram utriusque interpretis ætatem, quasi ab Epiphanio mutuatus, assignavit : nec enim ignorare potuit eam, quæ sub Commodo prodiit, editionem, vetustiorem ea esse quæ sub Severo. Ado item in *Chronico* veram interpretum ætatem descripsit; nam de tempore Adriani loquens ait : *Per idem tempus Aquila Ponticus interpres, secundus post LXX*, *oritur*. Et sub Commodo, *Theodotion Ephesius interpres tertius apparuit*. Idem sub Severo, *Symmachus interpres quartus agnoscitur*. Theodotionem igitur ante Symmachum editionem emisisse suam, ex iis quæ supra dicta sunt; liquidum est. Idipsum credidisse videtur Hieronymus, qui ait *Comment. in Hesaiam*, cap. LVIII, v. 6 : *Pro catena LXX* σύνδεσμον, *id est* colligationem, *sive* vinculum *transtulerunt; Aquila sicut supra* errorem *interpretatus est ; Symmachus, in Theodotionis scita concedens*, torquem *posuit*. Quo indicat Symmachum in editione sua secutum esse interpretationem Theodotionis, utpote antiquioris; confirmatur etiam Irenæi loco, ubi carpit ille Aquilam et Theodotionem tantum, quod cap. VII Hesaiæ vocem עלמה verterint νεᾶνις, *adolescentula*, non παρθένος, *virgo*, ut LXX interpretes. Si autem Symmachus jam editionem suam publicam fecisset, cum et ipse νεᾶνις transtulerit, an prætermittendus erat ab Irenæo? At cum ex *Chronico Alexandrino*, anno Severi nono Symmachus interpretationem suam concinnaverit, non potuit ab Irenæo reprehendi, qui anno circiter secundo ejusdem imperatoris martyrium passus esse putatur. Hinc vero corrigas velim nostram ad *Synopsim Scripturæ sacræ* notam, ubi post Dionysium Petavium diximus, Symmachum editionem suam emisisse ante Theodotionem.

IV. *An duas interpretationes ediderit Symmachus.*

Qua vero permotus causa ad Scripturam Græce interpretandam animum appulerit Symmachus, docet idem Epiphanius : quia nimirum Samaritanis infensus erat, translationem novam aggressus est, ut Samaritanorum interpretationes everteret. In Epitome Epiphanii *De ponderibus* mox edenda legitur, εἰς διαστροφὴν τῶν παρὰ Σαμαρείταις ἑρμηνευτῶν, *ad eversionem interpretum Samaritanorum :* hasce porro interpretationes Græcas fuisse, ex conjecturis admodum probabilibus supra statuimus. Duas Symmachum editiones emisisse certum videtur; nec mirum est Epiphanium id præteriisse,

A quandoquidem nec de duplici Aquilæ editione, quæ pluribus testimoniis asseritur, verbum fecit. Hieronymus vero duas etiam Symmachum emisisse testificatur *Comment. in Nahum*, cap. III, 1, ubi ait : *In Hebræo habetur*, PHEREC MALEA, *quod interpretatus est Aquila*, ἐξαυχενισμοῦ πλήρης, *id est*, excervicatione plena; *Symmachus autem*, ἀποτομίας πλήρης, *quod possumus dicere*, credulitate *vel* severitate plena. *In altera ejus editione reperi*, μελοκοπίας πλήρης, *id est*, sectionibus carnium, et frustis per membra concisis plena. Duæ etiam æque diversæ Symmachi lectiones afferuntur Hesai XLVII, 2; Osee XII, 11; Psal. CIX, 1. Et in Appendice Exod. XXVIII, 14. In libris item I et II Regum binæ nonnunquam Symmachi interpretationes afferuntur. Vide etiam, B sodes, Jeremiæ XX, 3, et Jer. XXX, 32, in nota. Sed quia ejusmodi exempla non ita frequentia sunt, conjectandi locus est Symmachum non duas omnino diversas editiones emisisse; sed quam priorem emiserat aliquot in locis emendasse, verbaque alia identidem substituisse pro aliis. Alioquin si duas, perinde atque Aquila, prorsusque varias interpretationes concinnasset, quid causæ est cur cum longe elegantior et melior interpres a multis habitus sit quam Aquila, tam paucæ tamen ex altera ejus editione lectiones afferantur, quando tot tantaque ex secunda Aquilæ editione supersunt? Hæc conjectando solum dicta sint : res enim non ita explorata est, ut tuto possimus sententiam ferre.

C V. *Quo vertendi genere usus sit : et de annis chronologicis primæ ac secundæ ætatis ut a Symmacho numerabantur.*

Interpretatio Symmachi clarissima et elegantissima omnium est. Res ille ut plurimum apte ac dilucide exprimit : non verba singula scrupulose referre studet ut Aquila ; non LXX Interpretes presso vestigio sequitur ut Theodotio ; sed vel in difficillimis locis sensum ita legenti exhibet, ut statim intelligatur. Hebraismos raro sectatur. Summopereque curasse videtur, ne quidpiam in Græca serie poneret, quod Græcum lectorem Hebraice ignarum offendere posset : ea tamen cautela, ut Hebraicum exemplar unicum sequendum sibi proponeret, nec quidpiam ex editione τῶν O', ubi cum Hebraico non D quadrabat, in interpretationem suam refunderet. Quamobrem in annis chronologicis ab Adamo usque ad Abrahamum, missa Septuaginta Interpretum supputatione, Hebraici semper textus annos exprimebat, ut testificatur Eusebius Emisenus in loco quem ex manuscriptis excerptum retulimus in notis Gen. V, 5. *Hebræus*, inquit ille, *et Syrus et Symmachus in genealogiis centum annos minus semper ponunt ; exempli causa scriptum est in LXX quod Adam anno vitæ* CCXXX *genuerit Seth ; ibi Hebræus* CXXX *habet. Illos autem centum annos reliquis Adami vitæ annis adjungit*. Mirum autem in recensione eorum qui Hebraicum textum in annorum calculo secuti sunt, Hebræum, Syrum et Symmachum memorari, Aquilam vero τὸν δουλεύοντα τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει præter

mitti, qui utique, ut Hebraicum semper scrupulosius quam cæteri secutus est, in annorum calculis ipsum non deseruisse putandus est. Sed vel Aquila in recensione illa Eusebii Emiseni librariorum vitio exciderit, vel quia Hebræum semper sequitur Aquila, ipsum non memorandum esse censuerit, quod putaret satis esse Hebræum nominari, ut statim sequeretur Aquilam eodem modo vertisse, utpote qui Hebræi semper vestigiis hæreat. Præterea non insolens est veteres illos, etiam ubi duo vel tres interpretes eamdem ipsam lectionem præferunt, unum tantum ex illis commemorare, ut sexcenties in decursu hujus operis animadvertes. Quod ad Theodotionem vero spectat, verisimile est ipsum in genealogiis, ut et alibi frequentissime, LXX Interpretum lectionem secutum esse; nam ideo post LXX et quasi ab Aquila et Symmacho segregatus, in Hexaplis locum habebat; quia illi Hebraicum, hic LXX Interpretes sequi solebat. Symmachus itaque Hebræum quidem sequitur ut Aquila : sed ita ut hic litteram nimia sæpe religione exprimere studeat; ille vero ita Hebraicis hæreat, ut elegantiæ et perspicuitatis rationem habere videatur.

VI. *Ejus editio a veteribus admodum laudata.*

Hanc styli elegantiam et claritatem passim laudant Hieronymus, Eusebius aliique; quorum prior ejus interpretationes frequenter admiratur et laudibus extollit, ut *Comment. in psalm.* XXI, v. 31, σαφέστερον ὁ Σύμμαχος, *clarius Symmachus*, ut et sæpe alibi; et versu sequenti, σφόδρα θαυμαστῶς ὁ Σύμμαχος, *admodum mirabiliter Symmachus*; et psalm. XLVI, 10, οὕτως ἡρμήνευσε θαυμαστῶς ὁ Σύμμαχος, *ita mirabiliter interpretatus est Symmachus*. Hieronymus vero de Symmacho loquens frequenter dicit, eum apertius et manifestius interpretatum esse. Et *Commentario in Amos* III, 11, ait Symmachum non solere verborum κακοζηλίαν, sed intelligentiæ ordinem sequi.

VII. *Theodoro Heracleotæ non ita probatur.*

Verum, ut variant opiniones, Theodorus Heracleotes, vir ingenii perspicacitate quam fidei integritate nobilior, in fragmento quod infra edemus, animadvertit, Symmachum, dum nimiæ perspicuitati studet, a vero Hebraici sensu non infrequenter aberrasse. Nam cum omnia, etiam difficillima, clare reddere satageret, plerumque evenit ut eas voces A et loquendi rationes deligeret, quæ majorem quidem perspicuitatem præferrent, sed ad Hebraicum non ita quadrarent. Ad hæc autem, similitudines, quibus abundat Hebraica lingua, Symmachus sæpe in versione sua non expressit; sicque dictorum vim et emphasim enervavit, ut cum, verbi causa, illud psalm. LXVII, 31, עדת אבירים, a LXX Interpretibus sic expressum, ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων, *congregatio taurorum*, Symmachus, συνόδῳ παμμεγεθῶν, *congregationi prægrandium*, vertit, ut clarius rem exprimeret : et sic similitudinem illam abstulit, quæ cum quamdam ἐνέργειαν orationi inderet, nihil tamen sensui officiebat. Hæc Theodorus Heracleotes, qui aliud simileque exemplum ex eodem psalmo, ℣. 34, ubi illa verba לרכב בשמי B שמי־קדם LXX vertunt, τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς, *qui ascendit super cœlum cœli ad orientem*; Symmachus vero, τῷ ἐποχουμένῳ ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ πρώτης, *qui vehitur super cœlum cœli ex prima.*

Quod ad primum autem exemplum attinet, non dubito multos fore qui Symmachi partes suscipiant : nam אביר sæpe ἰσχυρὸς *fortis* vel δυνάστης *potens* etiam a LXX Interpretibus vertitur; rarius, ταῦρος, *taurus* : hoc autem loco Hieronymus *fortium* interpretatur, Aquilam forte secutus, uti solet in Psalmis. Quod ad secundum vero exemplum, fateor mihi etiam, perinde atque Theodoro, accuratiorem videri τῶν Ο', quam Symmachi, interpre- C tationem. Verum non desunt alia exempla ex quibus arguatur Symmachum, dum perspicuitati et elegantiæ studet, a vero Scripturæ scopo aberrasse.

Attamen vere dici potest Symmachum optimi interpretis munere functum esse : etsi enim, dum claram exprimere sententiam nititur, a vero sensu nonnunquam deflectat, quid mirum, in re maxime tam ardua? Quis adeo lynceus, in tanta seriei peregrinitate, tanta obscuritate verborum, quantam innumeris in locis præfert Hebraicus textus, ut omnia semper accurate et sine sphalmate possit interpretari? Id certe humanæ non esse facultatis videtur. Cæterum Symmachus ideo fortasse liberiorem elegantioremque interpretandi morem sectatus est, quia videbat Aquilam, propter nimiam ἀκρίβειαν D et religionem, ipso Hebraico textu sæpe obscuriorem esse.

CAPUT SEPTIMUM.

De Theodotionis editione.

I. Quis fuerit Theodotio. II. De ratione interpretandi qua usus est. III. Cæteris interpretibus indoctior habetur.

I. *Quis fuerit Theodotio.*

Theodotio, Sinope in Ponto oriundus, Marcionita erat, ut ait Epiphanius; sed cum hæresi suæ ignota nobis de causa succenseret, ad Judæos confugit, circumcisusque est. Postquam vero Hebraicam linguam edidicisset, interpretationem et ipse suam aggressus est. Hæc Epiphanius. Alii vero, nempe Eusebius et Hieronymus, aiunt Ebionitam fuisse; sive ex Judæis ad Ebionitas confugerit, sive, quia Ebionitæ pro Judæis habebantur et circumcidebantur, ad Judæos confugisse crediderit Epiphanius, quia ad Ebionitas se receperat. Hieronymus tamen, qui

cum alibi Ebionitam appellat, Præfatione in *Comment. Danielis*, rem in dubio relinquere videtur, cum ait : *Sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit, licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judæus est.* Ille vero non semel a Græcis, qui in Scripturam commentaria ediderunt, Θεόδοτος, *Theodotus* etiam vocatur, ut videas psal. LXIII in notis, et psal. LXV, sive id librarii mendo acciderit, sive utraque terminatio in ejus nomine admissa fuerit, ita ut modo Θεόδοτος, modo Θεοδοτίων vocaretur; ut Ἀσκλήπας etiam Ἀσκληπιὸς, Ἰσχύρας, Ἰσχύριος et Ἰσχυρίων appellabantur. Illum autem incredulum fuisse, non autem Christianum Ebionitam, suadere videtur interpretatio loci illius celeberrimi in Daniele, cap. IX, 26, ubi Hebraica verba sunt ואחרי השבעים ששים ושנים יכרת משיח, Aquila vero sic interpretatur, καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας, καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται εἰλειμμένος, *et post septem hebdomadas et sexaginta duas, exterminabitur unctus.* Symmachus, Ebionita Christianus, καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐκκοπήσεται Χριστός, *et post hebdomadas septem et sexaginta duas exscindetur Christus.* At Theodotio insignem illam de Christo prophetiam interpretatione sua quantum potuit labefactavit, et Judæorum more interpretatus est his verbis, καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, *et post hebdomadas sexaginta duas exterminabitur unctio*, ubi Christi et uncti et Messiæ mentionem sustulit, licet משיח clare in Hebraico exprimatur. At Ebionitæ, etsi Jesum non crederent esse Deum, ipsum tamen pro Christo atque Messia habebant : quæ res suspicionem maximam inducit ipsum non Ebionitam, sed vere incredulum et Judæum fuisse.

II. *De ratione interpretandi qua usus est.*

Theodotio, ut jam probavimus, post Aquilam et ante Symmachum interpretationem suam, imperante Commodo, in lucem emisit : et in vertendi modo a LXX Interpretibus minus quam alii deflexit; imo etiam LXX sæpissime secutus est : quæ causa fuit, ut cum LXX deficerent, quod frequenter accidit, præsertim in libris Josue, Judicum, Regum, Job, Jeremiæ et Ezechielis, defectus hujusmodi ex Theodotione, qui styli et orationis genere similior LXX Interpretibus erat, supplerentur, asteriscis initio semper a latereque positis, donec adjectitia illa absolverentur. In libro autem Danielis, quia in LXX Interpretibus tota series præpostere posita erat, licet ei medicam admovere manum tentaverit Origenes, illa tamen editione remota, Theodotionem ejus loco substituit Ecclesia : unde factum est ut Theodotionis editio in Danielem hodieque sola in Ecclesiis Græcis legatur, et editio τῶν Ο' paulatim interierit. Alia item minora additamenta, quæ præmissis asteriscis editioni τῶν Ο' inseruit Origenes, ut plurimum ex Theodotione, ob memoratam styli affinitatem, mutuatus est; non

A infrequenter tamen ex Aquila, rarius ex Symmacho, desumpsit.

Licet autem Theodotio LXX Interpretum vestigio fere semper hæreat, non parem tamen ubique et in omnibus Scripturæ libris interpretandi rationem sectatus est : Aquilæ enim non raro interpretationem adoptat, ut in decursu hujus operis videbis, quando notatur A., Θ., atque etiam ubi A., Σ., Θ. Etsi enim Theodotio Symmachum ætate præcedat, posterior tamen ob causam initio memoratam locatur. Itaque ubi A., Σ., Θ., præmittitur, intelligas oportet Symmachum, ubi Aquilam et Theodotionem in vertendo convenire vidit, eosdem in editione sua sæpe secutum esse.

III. *Cæteris interpretibus indoctior habetur.*

B Non infrequenter etiam Theodotio peculiarem sibi, ab aliisque omnibus diversam interpretationem adornat : in iisque locis longe minore quam Aquila vel Symmachus, Hebraicæ linguæ peritia instructus deprehenditur. Nam præter alia minus docti interpretis signa, quæ erudito lectori exploranda remittimus, persæpe ille verba Hebraica, quorum interpretatio non ita difficilis erat, ut vertendi molestiam declinaret, Græcis litteris expressit, exempli causa Levit. VII, 18, פגול יהיה, ipse vertit φεγγὼλ ἔσται, vel, ut alius codex habet, φεγγοὺλ ἔσται, *phengul erit*, ubi Aquila et Symmachus, פגול ἀπόβλητον *abjiciendum*, LXX, μίασμα, *inquinatio*, Symmachus alibi ἀργὸν, *inutile*, alii, *fetidum*, vel
C *corruptum* vel *abominatio*, interpretantur. Et Levit. XIII, 6, מספחת Theodotio, μασφάα, ubi Aquila, ἐξανάδοσις, *eruptio*, Symmachus, ἔκβρασμα, *ebullitio*, vel *ejectamentum*; alibi vero ἔκφυμα, *pustula*; Vulgata, *scabies* : ejusdem etiam puto esse eodem capite, σὴθ positum pro שאת, quod est, *tumor* vel *cicatrix*. Et Levit. XVIII, 23, תבל Theodotio θάβελ, *Thabel*, Aquila vero, ἀπειρημένον, *prohibitum*, Symmachus ἄῤῥητον, *infandum*, Vulgata, *scelus*. Et Deut. XXII, 9, כלאים Theodotio vertit κώλυμα, *impedimentum*, quia hæc vox Græca Hebraicam pene lectionem refert, magisque respexisse videtur Theodotio ad soni affinitatem quam ad significationem, Aquila vero ἀνομοιογενὲς, id est *genere dissimile*; alii *mistum* vel *misturam* interpretantur.
D Et Hesaiæ LXIV, 6, עדים Theodotio vertit, Ἐδδίμ, *Eddim*, ubi Aquila μαρτυριῶν, *testimoniorum*, Symmachus, κυουσῶν, *parientium*, Vulgata, *menstruatæ*, alii, *centonum*. Dicet fortasse quispiam Theodotionem has voces perraras, et quas alii interpretes, nempe LXX et Aquila, quasi divinando transtulisse videbantur, consulto ἀνερμηνεύτους prætermisisse, quia earum significationem priscis illis perinde atque sibi, ignotam esse putabat : poterat enim ex aliis mutuari, si bene translatas ab eis putavisset. Præterea multa verba fuisse, quorum licet significatio non ignoraretur, ex usu tamen Judæorum ἀνερμήνευτα remanebant, et litteris solum Græcis, ut Hebraice sonabant, exprimebantur; cujus rei exempla multa in LXX Inter-

pretibus occurrunt. Hæc objectio non verisimilitudine caret : at etsi aliquando in quibusdam ex allatis locis et in aliis bene multis quæ consulto A prætermisimus, valere possit, in aliquot tamen exemplis Theodotionis vel indiligentiam vel imperitiam vix excusare possumus.

CAPUT OCTAVUM.

De reliquis editionibus.

I. Quinta, Sexta, Septima editiones, quandonam factæ sint. II. Quandonam repertæ fuerint. III. De Quinta editione. IV. De Sexta. V. De Septima. VI. De Vulgatæ editionis Latinæ præstantia.

I. *Quinta, Sexta, Septima editiones quandonam factæ sint.*

Quo tempore Quinta, Sexta, et Septima editiones emissæ fuerint; an alia aliam ætate longe præcedat, quæ prior, quæ posterior concinnata fuerit, quibus auctoribus singulæ; hæc, inquam, omnia æque ignota sunt, nec potest iis de rebus vel conjectando quidpiam proferri. Perindeque ignoratur an Aquilæ, Theodotionis et Symmachi editionibus illæ vel antiquiores sint, vel ætate posteriores. Si tamen Quinta, quæ anno Caracallæ septimo in doliis reperta est, et Sexta quæ tempore Alexandri Severi in doliis pariter deprehensa fuit; si ambæ, inquam, illæ in doliis hujusmodi diu latuerint, Theodotionis sane et Symmachi editiones, quæ paulo ante emissæ fuerant, ætate præcesserint. Sane verisimile videtur, vel ex ipso narrandi modo, editiones illas, quæ casu in doliis latentes deprehensæ sunt, non nuperrime occultatas fuisse, sed non paucis latuisse annis. Ex hac porro editionum collectione animadvertas, illo ævo multos fuisse, qui Hebraicis libris sacræ Scripturæ Græce vertendis insudarent : nam præter LXX Interpretes, sex alias editiones nactus est Origenes, qui fortasse non omnes quæ ante prodierant, reperire potuit.

II. *Quandonam repertæ fuerint.*

Quintam editionem repertam fuisse Hierichunte in doliis, ἐν πίθοις, referebat Origenes, teste Eusebio, *Hist. eccl.* lib. vi, cap. 16, et quidem, ut narrat Epiphanius, anno Caracallæ septimo. Sexta pariter editio in doliis inventa fuit Nicopoli ad Actium, tempore Alexandrini Severi. Septimam item editionem nactum Origenem in Hexaplis posuisse narrat Eusebius lib. vi, cap. 16 : Ἐν γε μὴν τοῖς Ἑξαπλοῖς τῶν Ψαλμῶν μετὰ τὰς ἐπισήμους τέσσαρας ἐκδόσεις, οὐ μόνον Πέμπτην, ἀλλὰ καὶ Ἕκτην καὶ Ἑβδόμην παραθεὶς ἑρμηνείαν. Id est : *Utique in Hexaplis Psalmorum post insignes illas quatuor editiones, ubi non solum Quintam, sed etiam Sextam et Septimam editionem apposuit*, etc. Hæc in transcursu narrans Eusebius, in Psalmis tantum Septimam editionem fuisse memorat. Sed ipso teste Eusebio, in minoribus etiam prophetis habebatur, locum enim Septimæ ex Habacuc cap. ii ipse profert in *Demonstratione evangelica;* utrum in aliis etiam libris fuerit jam capite primo Præliminarium expensum fuit. Eusebio accinit Hieronymus *De scriptoribus ecclesiasticis : Præterea*, inquit, *Quintam et Sextam et Septimam editionem, quas etiam nos de ejus bibliotheca habemus, miro labore reperit* (Origenes) *et cum cæteris editionibus comparavit.* B Igitur ex Eusebii et Hieronymi testimoniis, quibus non licet refragari, certum est Septimam etiam editionem in quibusdam Scripturæ libris ab ipso Origene positam fuisse. Id certe ignorare non potuit Eusebius, qui ipsum Origenis autographum, una cum Pamphilo martyre, tractavit, correxit scholiisque illustravit. Attamen Septimam nusquam memorat Epiphanius, qui ut in aliis minus accurati scriptoris conspicua signa dedit, hoc item indiligenter tractasse existimandus est. Sed, quod mirum videatur, auctor *Synopseos* inter Athanasiana opera cusæ, de Septima editione ita loquitur : *Septima et postrema interpretatio sancti Luciani magni ascetæ et martyris est, qui et ipse cum in prædictas editiones cum Hebraicis conjunctas incidisset,* C *et diligenter quæ vel deerant, vel superflua erant, inspexisset, ac suis quibusque Scripturarum locis correxisset, versionem hanc Christianis fratribus edidit, quæ interpretatio, sive ipsius manu descriptus liber, post ejus certamen et martyrium quod sub Diocletiano et Maximiano tyrannis sustinuit, repertus est Nicomediæ sub Constantino Magno imperatore apud Judæos, in pariete turrito calce circumlito, in quo custodiæ gratia positus fuerat.* Sic ille decantatam illam Luciani martyris editionem cum Septima Hexaplari confudit, exque duabus unam fecit. Quod commentum Eusebii atque Hieronymi testimoniis exploditur, quorum prior, Luciano martyri æqualis, in ipso autographo vidit Septimam ab Origene ante annos plus quinqua- D ginta in Hexaplis positam. Ad hæc vero auctoris *Synopseos* narratio respuitur ex ipsis Septimæ fragmentis, quæ, ut testificabantur Eusebius et Hieronymus, in paucis Scripturæ libris aderat : contra vero Luciani editio totam Scripturam complectebatur; nihilque aliud erat quam interpretatio τῶν Ο', plurimis in locis ab eodem sancto martyre emendata, quæ multis post concinnata Hexapla annis prodierat. Hinc vero corrigendus Brianus Waltonus, qui ab auctore *Synopseos* deceptus, opinatur Septimam eamdem esse quam Luciani martyris editionem. Prolegom. ix, num. 20.

III. *De Quinta editione.*

Christianusne, an Judæus, Samaritanusve fuerit qui editionem Quintam adornavit, nec ex veterum

testimonio, nec ex ejus interpretatione colligi posse videtur: quisquis vero fuerit, multo liberiore quam Symmachus interpretandi genere usus est, ita ut paraphrasten quandoque sapiat, ut videre præsertim est in duodecim prophetis minoribus, ubi frequentiora ejusdem fragmenta habentur. Sic Osee vi, 2, vocem יחבשנו, quam cæteri, *curabit nos*, vel *alligabit nos*, interpretantur, ipse vertit, ὑγιεῖς ἀποδείξει, *sanos exhibebit*. Et Osee vii, 14, hæc Hebraica verba על־דגן ותירוש יתגוררו יסורו בי, quorum sensus est, *super triticum et vinum congregati sunt, recesserunt a me*, ipse vertit, ὑπὸ τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν μου, id est, *a voluptate et abundantia tritici et vini defecerunt a me*. Sic ille fere semper liberam nec litteræ astrictam interpretationem effert, ita tamen ut a vera Scripturæ mente non recedat : quæ causa fuit ut Vulgatus interpres in his prophetarum libris non infrequenter ipsum sequi videatur.

IV. *De Sexta*.

Sextam vero editionem a Christiano viro concinnatam fuisse vel ex hoc uno ejus fragmento liquidum est. Habacuc iii, 13, ubi illud Hebraicum: יצאת לישע עמך לישע את־משיחך sic interpretatur ipse, Ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου διὰ Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ σου· *Egressus es ad salvandum populum tuum per Jesum Christum tuum*. Cujus versiculi Græca ex manuscriptis eruuntur; Latina ex Hieronymo, qui addit Sextam editionem prodere manifestissime sacramentum. Hic autem interpres, perinde atque præcedens, paraphrasi gaudebat, ut in loco jam allato deprehenditur, licet nihil ibi efferat nisi mentem Hebraicæ Scripturæ. Verum in altero ejus loco longe majorem exspatiandi licentiam animadvertas. Psalm. xxxvi, 35, Hebræa sic habent : ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן, id est, *vidi impium terrificum diffundentem se sicut laurus viridis*, sive, ut Hieronymus habet, *sicut indigenam virentem*, ubi Vulgata, *vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani*; Sexta vero sic : Εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, Εἰμὶ ὡς αὐτοχθὼν περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ. Id est : *Vidi impium et impudentem sibi vindicantem in duritia, et dicentem : Sum sicut indigena ambulans in justitia :* quæ sane paraphrasin non modo sapiunt, sed etiam superare videntur.

V. *De Septima*.

Septima editio Christianine an Judæi interpretis sit ex uno Habacuci cantico dijudicari potest; si tamen Septimæ sit interpretatio cantici totius, ibidem editioni τῶν Ο' subjuncta, quod sane plus quam verisimile arbitror. In nota quippe codicis Barberini, ubi ea integra describitur, adnotatur eam versionem nec Aquilæ, nec Symmachi, nec Theodotionis esse, disquirendumque num ad Quintam vel ad Sextam editionem pertineat. Cum ergo aliunde etiam, nempe ex fragmentis quæ supersunt, certum exploratumque sit, nullius eorum esse qui supra memorantur, sequitur haud dubie esse Se-

A ptimæ, quæ in Habacuc propheta suo ordine posita erat, ut liquet ex ejus fragmento cap. ii, 4, et ex nota Hieronymi ibidem ỹ. 11. Hic autem interpres locum supra allatum ỹ. 13, quem Hieronymus queritur a Symmacho et Theodotione Ebionæo more versum fuisse hoc pacto, *egressus es ut salvares populum tuum, ut salvares Christum tuum*, Judaico prorsus more convertit, his verbis : Ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ῥύσασθαι τοὺς ἐκλεκτούς σου· *Apparuisti super salute populi tui, ad liberandum electos tuos*, ubi nomen Christi in Hebraico expressum משיחך in electos vertitur : quod sane vir Christianus non fecerit. Ex hoc item capite deprehenditur hunc interpretem admodum παραφραστικῶς vertisse, ut quisquis videre possit.

B His itaque perspectis, dicendum restat, tres illas superadditas editiones, longe liberiori interpretandi genere concinnatas fuisse, quam editionem Symmachi, qui tamen magis quam Aquila et Theodotio ab Hebraica littera deflectit.

Erit forte qui reclamet iis quæ supra diximus, nempe tres illas superadditas editiones, Quintam, Sextam et Septimam, ab Origene positas fuisse in minoribus prophetis, et hæc objiciat : In codice Barberino affertur locus Osee cap. xi, v. 1, eodem columnarum ordine quo in Hexaplis erat, ubi tamen nec Quinta, nec Sexta, nec Septima comparent, unde sequi videtur illas editiones in prophetis minoribus non adfuisse. Reponam ego ex eodem codice Barberino, palam esse, in minoribus propheC tis illas editiones cum aliis adfuisse, quandoquidem ibi multa passim loca ex tribus illis postremis editionibus afferuntur : cum autem librarius in illo Hexaplorum specimine quatuor solum editiones, nempe Aquilæ, Symmachi, τῶν Ο', et Theodotionis, posuit, id arbitratu suo fecit; sive quia tres illæ postremæ editiones cum prioribus concordabant, sive alia de causa. Certe in specimine illo columnam Hebraicam, Hebraicis litteris descriptam, prætermisit ille, etsi verisimile sit eam in exemplari suo adfuisse cum aliis.

VI. *De Vulgatæ editionis Latinæ præstantia*.

Jam ubi de veterum editionibus singulis, quæ in Hexaplis locum habebant, disseruimus, restat ut de D Vulgata Latina nostra pauca dicamus, quam D. Hieronymus harum omnium editionum adminiculo, summo labore et accuratione concinnavit. Etsi porro cum interpretaretur, Hexapla ipsa præ manibus habuerit, non ille fortuito lectiones interpretationesque quaslibet amplexabatur; sed cum delectu et consilio doctissimorum ex Hebræis eas quæ meliores et ad veram Hebraici exemplaris lectionem accommodatiores erant, Latine exprimere satagebat. Aquilam et Symmachum, interpretum omnium præstantissimos, cæteris anteferre solebat; in Psalmis autem et prophetis majoribus frequentius Aquila quam Symmacho usus esse deprehenditur; in prophetis vero minoribus non raro Quintam adhibuit editionem. Aliquando etiam, missis cæteris inter-

pretibus. LXX editionem, utpote Hebraico textui propinquiorem, sequebatur; nec infrequenter novam ille et a cæteris diversam interpretationem efferebat, quando scilicet, consultis Hebræorum magistris, nullam ex editis penitus quadrare animadvertebat. Pari in variis dubiisque Hebraici exemplaris lectionibus, quæ frequenter, ut supra dictum A est, occurrebant, diligentia solertiaque usus semper est Hieronymus; qui ut optimam deligeret, non modo Scripturæ sacræ seriem, sed etiam Hebræorum peritissimos adibat. Quare nihil mirum si tanto studio, tamque solerti opera emissam editionem, utpote omnium præstantissimam, Ecclesia Romana ab omnibus sequendam esse edixerit.

CAPUT NONUM.

In singulos Scripturæ libros, ut in Hexaplis erant, hic quædam adnotantur.

Operæ pretium erit hic singulos Scripturæ sacræ libros obiter percurrere, et quædam adnotare quæ B tum de ipso Hexaplorum statu et ordine, tum de iis quæ nos in unoquoque libro præstitimus, observanda supersunt.

In Genesi et in Levitico, atque, ut videtur, in aliis Pentateuchi libris, præter sex illas columnas, quibus Hexapla constituebantur, Quinta etiam editio, si fides est fragmentis quæ supersunt, suum tenebat locum; Sextam etiam adfuisse superius probatum est. Præterea interdum aderant in marginibus, ut quidem opinamur, lectiones Samaritani interpretis, atque etiam Hebræi cujusdam et Syri interpretis, de quibus fuse cap. 1. Etsi autem tantam ex manuscriptis et ex editis libris lectionum accessionem fecerimus, ut iis comparatæ illæ, quæ a Drusio collectæ sunt, paucissimæ videantur; C longe majorem haud dubie facturi eramus, nisi Basiliensis codex tota pene Genesi temporum injuria mulctatus fuisset. Hunc tamen defectum abunde compensant fragmenta veterum interpretum bene multa ex Coisliniano illo perantiquo codice decerpta.

In Exodo par diligentia ab Origene adhibita fuerat. Hic perinde atque in Genesi Samaritani, Syri et Hebræi lectiones observantur. Ex Quinta editione nihil, nec inde tamen inferas non adfuisse in Exodo : nam qui tam paucas ex aliis Pentateuchi libris exhibent manuscripti codices, non mirum si nullam in Exodo attulerint. Lectiones porro interpretum, vicies saltem auctiores proferimus quam apud Drusium haberentur. In postremis capitibus, ubi ea D quæ in editione τῶν O' præpostere posita erant, suo ordini restituit Origenes, non pauca ex editione illa hexaplari sic restituta, cum asteriscis et obelis proferimus ex codice Colbertino antiquissimo, cujus specimen dedimus *Palæographiæ Græcæ* lib. III, cap. 1.

In Levitico eadem observantur quæ in Exodo. Lectio Quintæ editionis habetur ad cap. II Levitici. Hic Colbertinus longe plura suppeditat quam in Exodo, ex editione τῶν O' Origeniana sive hexaplari. Lectiones autem veterum interpretum, quas magno numero proferimus, omnes pene novæ, necdum observatæ sunt.

De Numerorum libro paria dicimus. Hic tamen nihil ex Quinta editione comparet. Aliquot in locis inserta conspiciuntur, et quidem ab ipso, ut putatur, Origene, loca illa, quæ in Samaritano textu ex Deuteronomio in Numeros translata fuerant. Quædam similiter ex editione τῶν O', Origeniana ad fidem codicis Colbertini cum asteriscis et obelis referuntur : lectionesque interpretum multæ, quarum paucissimæ observatæ fuerant a Drusio.

In libro Deuteronomii, nihil ex Origeniana illa hexaplari habetur. Cætera vero eadem fere, quæ in libro Numerorum, conspiciuntur. Veterum interpretationes, novas pene omnes, afferimus, et plures quam in aliis libris.

In libro Josue eadem præstitit Origenes, quæ in toto Pentateucho. Editionem tamen Quintam ibi non adjecisse videtur. Loca plurima mutila in editione τῶν O', ex aliis interpretibus restituit, appositis asteriscis, quæ nos, ut erant in codice Basiliensi, sine asteriscis nimirum, edidimus, et non pauca ex Coisliniano codice adjecimus. Drusius vero paucissima attulerat. Quid vero causæ sit cur lectiones a nobis allatæ, cum illis quas Masius cum asteriscis edidit, persæpe non consentiant, haud difficile est intelligere. Cum enim Masius, ut ipse testificatur, ad hæc restituenda codice Syriaco sit usus, ut lectionem Græcam Syriacæ ope assequeretur, sæpe divinarit oportet. Quamobrem lectiones nostræ longe sinceriores sunt quam Masianæ.

In libro Judicum longe plura quam in libro Josue, in editione hexaplari ab Origene restituta deprehenduntur, quæ ex Theodotione ut plurimum mutuatus est Origenes. Ea vero nunc primum in lucem edimus, Drusius enim fere nihil habuit. Capite autem nono ac decimo, quædam hexaplaris τῶν O' editionis ex vetustissimo folio nostro manuscripto proferuntur.

In libro Ruth, etsi paria præstiterit Origenes, nihil pene eorum superest.

In libris Samuelis et Regum solita industria usus Origenes deprehenditur. Ibi etiam Syri lectiones non raro afferuntur. Monetur autem in fine primi, unum olim fuisse librum Samuelis, qui duos hodiernos complectebatur, nec Aquilam divisisse primum a secundo. Magna porro veterum interpreta-

tionum silva, quam edimus, nunc primo prodit in lucem; Drusius vero nihil pene collegerat.

In libris Paralipomenon pauca Hexaplorum fragmenta exhibemus, quia rarissima in hos Commentaria a priscis scriptoribus edita sunt : et in manuscriptis, veterum interpretum lectiones infrequenter proferuntur.

In libros Esdræ, Nehemiæ, Estheris nihil Hexaplorum superest, licet Origenes, ut existimo, in iis eamdem quam in cæteris operam navaverit. Verum in codicibus qui in manus inciderunt, nihil marginalium notarum, nihil commentariorum adest.

In libro autem Job quid præstiterit Origenes, ipse declarat in Epistola ad Africanum : hujus hic verba subjicimus.

Ex Job etiam ab his verbis : *Scriptum est autem ipsum resurrecturum, cum quibus Dominus resurgit*, usque ad finem, hæc, inquam, non exstant apud Hebræos : quare nec apud Aquilam habentur; sed apud LXX et apud Theodotionem, quoad sensum eadem sunt. Innumera quoque alia invenimus in Job, tum deficientia, tum redundantia in nostris exemplaribus, si conferantur cum Judaicis. Deficientia quidem, ut cum his verbis : *Surgens mane offerebat pro illis sacrificia, secundum numerum eorum;* additur, *vitulum unum pro peccato pro animabus eorum*. Et cum his: *Venerunt angeli Dei, ut astarent coram Deo, et diabolus venit cum eis* subnectitur : *Circumiens terram, et perambulans in ea*. Præterea post hæc verba, *Dominus dedit, Dominus abstulit*, apud Hebræos non erant hæc, *sicut Domino placuit, ita factum est.*

Plura autem in nostris quam in Hebræis sunt ea quæ Jobo dixit uxor ejus ab his verbis : *Quousque perseverabis dicendo : Manebo adhuc parvo tempore exspectans spem salutis meæ,* usque ad hæc verba, *ut requiescam ab ærumnis meis, et a doloribus quæ me nunc detinent*. Nam (in Hebraico) hæc tantum verba uxoris ejus scripta sunt : *Sed dic verbum contra Dominum, et morere.*

Rursum plurima in medio toto libro Job apud Hebræos reperiuntur, quæ in exemplaribus nostris desiderantur; sæpius quidem (versiculi) quatuor vel tres ; interdum vero quatuordecim, novemdecim, vel sexdecim. Et quid me oportet hic enumerare, quæ multo labore collegimus, ne nos lateret discrimen quod Judaica inter et nostra exemplaria intercedit?

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰὼβ, τὰ ἀπὸ τοῦ *Γέγραπται δὲ αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι, μεθ' ὧν ὁ Κύριος ἀνίστησιν*, ἄχρι τέλους, οὐ κεῖται παρὰ τοῖς Ἑβραίοις· διόπερ οὐδὲ παρὰ τῷ Ἀκύλᾳ, παρὰ δὲ τοῖς Ο' καὶ Θεοδοτίωνι τὰ ἰσοδυναμοῦντα ἀλλήλοις. Καὶ ἄλλα δὲ μυρία εὕρομεν ἐν τῷ Ἰὼβ, καὶ κατ' ὀλίγον, καὶ ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀντιγράφοις, ἢ ἐν τοῖς παρὰ Ἰουδαίοις· κατ' ὀλίγον μὲν, ὅτε, *ἀναστάμενος τὸ πρωῒ προσέφερε περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν·* τό· *μόσχον ἕνα περὶ ἁμαρτίας περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν*. Καὶ ὅτε, *ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν·* τό· *περιελθὼν τὴν γῆν, καὶ ἐμπεριπατήσας ἐν αὐτῇ*. Ἔτι δὲ οὐκ ἦν παρ' Ἑβραίοις μετὰ τό· *Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο·* *ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο.*

Πλείονα δὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις παρὰ τὰ Ἑβραϊκὰ, ὅτε εἶπε τῷ Ἰὼβ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ, *Μέχρι τίνος καρτερήσεις, λέγων· Ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρὸν προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου;* ἕως τοῦ, *ἵνα ἀναπαύσωμαι τῶν μόχθων μου καὶ τῶν ὀδυνῶν, αἵ με νῦν συνέχουσι*. Μόνον γὰρ τὰ ῥητὰ τῆς γυναικὸς ἀναγέγραπται, τό· *Ἀλλ' εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα.*

Πάλιν τε αὖ πλεῖστά τε ὅσα διὰ μέσου ὅλου τοῦ Ἰὼβ παρ' Ἑβραίοις μὲν κεῖται, παρ' ἡμῖν δὲ οὐχί. Καὶ πολλάκις μὲν ἔπη τέσσαρα ἢ τρία, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δεκατέσσαρα καὶ δεκαεννέα καὶ δεκαέξ. Καὶ τί με δεῖ καταλέγειν, ἃ μετὰ πολλοῦ καμάτου ἀνελεξάμεθα, ὑπὲρ τοῦ μὴ λανθάνειν ἡμᾶς τὴν διαφορὰν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις καὶ ἡμῖν ἀντιγράφων;

In libro igitur Job, præter solitam sex columnarum operam, Origenes in editione τῶν Ο' plurima mutila ex Theodotione, et aliquando ex aliis editionibus, asteriscis præpositis restauravit, et hiatus magnos resarcivit, ut ipse supra memorat. Septingentos vel octingentos versiculos ab Origene prædicto modo in locis ubi deerant repositos fuisse testatur Hieronymus, qui librum Job sic restitutum Latine transtulit, ut habetur primo tomo editionis Joannis Martianæi nostri. Hæc supplementa ex codice quodam Colbertino, et ex editione Hieronymi mutuamur. Præterea lectiones veterum interpretum longe auctiores et emendatiores damus, quam Drusius ediderat. Hic frequentes afferuntur lectiones, hac prævia nota Ὁ Ἑβραῖος, qua de re actum est capite primo.

In libro Psalmorum, præter sex solitas columnas, tres alias superaddidit Origenes, quæ Quintam, Sextam et Septimam editionem exhibebant : quarum omnium lectiones multis partibus auctiores dedimus quam Drusius ediderat.

In Proverbiis solitum sex columnarum opus edidit Origenes. Multas vero earum lectiones ex editione Romana protulit Drusius, quibus nos aliquot adjecimus, et non paucas emendavimus.

In Ecclesiaste paria præstitit Hexaplorum auctor. Ibi vero lectiones bene multas Drusianis adjecimus.

In Canticis item, præter Hexapla, duæ saltem columnæ adjectæ fuerant, nempe Quintæ et Sextæ : an Septima item editio adfuerit, incertum; Quintam vero et Sextam adfuisse probant earumdem loca quæ supersunt. Hieronymus tamen Præfatione in

Canticum, Quintam solum editionem memorat, atque ita loquitur : *Origenes cum in cæteris libris omnes vicerit, in Cantica canticorum ipse se vicit. Nam decem voluminibus explicitis, quæ ad viginti usque versuum millia pene perveniunt ; primum LXX Interpretes, deinde Aquilam et Symmachum et Theodotionem, et ad extremum Quintam editionem, quam in Actio littore invenisse se scribit*, etc. De Sexta vero editione, quæ tamen in Canticis Hexaplis erat, ne verbum quidem Hieronymus; sive illam editionem neglexerit Origenes in Commentariis suis, sive illam Hieronymus prætermiserit : quod verisimilius est; nam ut jam sæpe vidimus, ex silentio hujusmodi, nihil potest concludi. In Canticis vero præter Drusianas, alias bene multas adjecimus veterum interpretum lectiones.

In Hesaia præter Hexaplare opus, non paucæ Syri lectiones observabantur. Ibi vero interpretationes Aquilæ, Symmachi et Theodotionis longe auctiores damus quam apud Drusium habeantur.

In Jeremia præter illam sex columnarum operam, multa ex Theodotione cum asteriscis restituit Origenes, quæ LXX Interpretes consulto prætermiserant, ut ait sæpissime Hieronymus *Commentario in Jeremiam*. Ibi multa cum asteriscis addita sunt, multæque transpositiones erant, ut ait Origenes epist. ad Africanum : Πολλὰ δὲ τοιαῦτα καὶ ἐν τῷ Ἱερεμίᾳ κατενοήσαμεν, ἐν ᾧ καὶ πολλὴν μετάθεσιν καὶ ἐναλλαγὴν τῆς λέξεως τῶν προφητευομένων εὕρομεν. Id est : *Similia multa deprehendimus quoque in Jeremia, in quo frequentes transpositiones et permutationes vaticiniorum invenimus*. Horum omnium peramplam collectionem ope manuscriptorum fecimus : Drusius paucissima affert.

In Threnis Jeremiæ solius Symmachi editionem cum LXX posuit Origenes, ut ipse in quadam nota testificatur. Cur autem hic non solitam operam præstiterit, sed Aquilam et Theodotionem omiserit, conjectando solum dicere possumus : quia nimirum videbat LXX Interpretes non deficere pro more suo, sed cum Aquila et Theodotione convenire, asteriscos rarissimos posuit, imo neque editiones illas ad quarum fidem quæ deficiebant cum asteriscis supplebat, quæ redundabant obelo notare solebat, e regione locavit. Hic autem longe plures Symmachi lectiones damus, quam Drusius attulerat.

In Ezechiele pro more Hexapla concinnavit Origenes, ac præterea quamplurima, quæ in τοῖς Ο' deficiebant, ex Theodotione, præmissis asteriscis, restituit. Horum porro tot tantaque ex mss. collegimus, ut iis comparata, ea quæ Drusius edidit nihil pene esse videantur.

Quid in Daniele præstitit Origenes docet Hieronymus Præfatione in Danielem : *Lectorem admoneo*, inquit, *Danielem non juxta LXX Interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit : licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judæus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione Vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quæ addita sunt; et rursus quosdam versus obelis prænotavit, superflua quæque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiæ, tam Græcorum quam Latinorum, Syrorumque et Ægyptiorum, hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui haberi nostros quod Græci in Aquilæ et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judæorum, cur Latina paupertas despiciat hominem Christianum? Cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est.* Hoc autem loco Hieronymus prima fronte sibi ipsi repugnare videtur. Postquam enim dixerat, Danielem non juxta LXX, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, statim subjicit omnes Christi Ecclesias, tam Græcorum quam Latinorum, Syrorumque et Ægyptiorum, editionem Vulgatam legere, scilicet τῶν Ο', quæ ab Origene ex editione Theodotionis aucta et emendata fuerat cum asteriscis et obelis. In eo autem sita est difficultas, quod cum ait Ecclesias legere Theodotionis editionem, et postea easdem legere editionem τῶν Ο' hexaplarem, indicare videatur utramque editionem in publicis Ecclesiæ conventibus legi quod utique vix credi possit : neque enim verisimile est duas ejusdem prophetæ editiones indiscriminatim in omnibus Ecclesiis lectas fuisse. Certum quidem est Ecclesiam Græcam Theodotionis editionem solam legisse, ut ait postea Hieronymus *Commentario in Danielem*, cap. IV, v. 5 : *Exceptis LXX translatoribus, qui hæc omnia nescio qua ratione prætericrunt, tres reliqui*, collegam *interpretati sunt. Unde judicio magistrorum Ecclesiæ editio eorum in hoc volumine repudiata est, et Theodotionis vulgo legitur, quæ et Hebræo, et cæteris translatoribus congruit.* SS. quoque Patres Græci, Chrysostomus, Theodoretus et alii, solam Theodotionis editionem semper afferunt : unde accidit ut LXX interpretum editio Danielis, tam κοινὴ illa quam hexaplaris ab Origene emendata, prorsus interiret, exceptis quibusdam laciniis quæ infra in collectione nostra observantur. Cum ait igitur Hieronymus editionem hexaplarem in omnibus Ecclesiis etiam Græcorum legi, intelligas oportet eam præ manibus omnium habitam et privatim lectam fuisse, non autem in publicis conventibus, ubi Theodotionis editio una legebatur, saltem apud Græcos. De differentia porro Hebraicorum exemplarium ab editione τῶν Ο' et Theodotionis, hæc habet Origenes epist. ad Africanum.

Ἴσθι τοίνυν πρὸς ταῦτα, τί χρὴ ἡμᾶς πράττειν οὐ περὶ τῶν κατὰ Σωσάνναν μόνον, ἐν μὲν τῷ καθ' Ἕλληνας Ἑλληνικῷ φερομένων ἐν πάσῃ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ, παρὰ δὲ Ἑβραίοις μὴ κει-

Scias itaque ad hæc, quid nobis agendum sit non solum in iis quæ de Susanna, in Græco Græcorum exemplari per totam Christi Ecclesiam circumferentur, quæ tamen apud Hebræos non

μένων· οὐδὲ περὶ τῶν, ὡς ἔφασκες, ἄλλων δύο περικοπῶν, τῶν ἐπὶ τέλει τοῦ βιβλίου περί τε τῶν κατὰ τὸν Βὴλ καὶ τὸν δράκοντα ἀναγεγραμμένων, οὐδ' αὐτῶν ἐν τῷ Δανιὴλ τῶν Ἑβραίων γεγραμμένων· ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων μυρίων, ἃ κατὰ τὴν μετριότητα ἡμῶν τοῖς Ἑβραϊκοῖς συγκρίναντες ἀντιγράφοις τὰ ἡμέτερα, πολλαχοῦ εὕρομεν. Ἐν μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ Δανιὴλ περὶ τῆς καμίνου τῆς καιομένης τὸ *πεπεδημένοι* εὕρομεν· ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις ἀντιγράφοις περισσεύοντα παρὰ τὰ ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς ἔπη οὐκ ὀλίγα· ὧν ἀρχὴ κατὰ μέν τινα τῶν φερομένων ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἦν οὕτως· *Προσηύξατο Ἀνανίας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ, καὶ ὕμνησαν τὸν Κύριον*, ἕως τοῦ· *Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι Κύριον τὸν Θεὸν τῶν θεῶν· ὑμνεῖτε καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθεώρει αὐτοὺς ζῶντας*. Κατὰ δὲ ἕτερα· *Καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ εὐλογοῦντες τὸν Κύριον*, ἕως τοῦ· *Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τῶν θεῶν. Ὑμνεῖτε καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ*. Συνῆπτο δὲ ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς τό· *Καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένοι* τό τε· *Ὁ βασιλεὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ*. Οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπὼν, φιλοτιμότερον πεπιστευμένος παρὰ Ἰουδαίοις ἡρμηνευκέναι τὴν Γραφὴν, ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι, ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετευγμένῳ. Τὰ δὲ παρ' ἡμῖν ἀντίγραφα, ὧν καὶ τὰς λέξεις ἐξεθέμην· τὸ μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ο'· τὸ δὲ ἕτερον κατὰ Θεοδοτίωνα· καὶ ὥσπερ παρ' ἀμφοτέροις ἔκειτο τὸ περὶ τὴν Σωσάνναν, ὡς σὺ φῄς, πλάσμα, καὶ αἱ τελευταῖαι ἐν τῷ Δανιὴλ περικοπαὶ, οὕτω καὶ ταῦτα ἐν ἔπεσιν, ὡς στοχασμῷ εἰπεῖν, τυγχάνοντα διακοσίοις καὶ πρός.

exstant: nec solum de aliis duabus sectionibus, ut dicis, quæ in fine libri sunt descriptæ, nempe de Belo et de dracone: quæ pariter in Hebraico Danielis textu non scriptæ sunt; sed et de aliis innumeris quæ pro modulo nostro, dum exemplaribus Hebræis compararemus nostra, pluribus in locis invenimus. Nam in ipso Daniele, ubi de camino ardente, illud, *compedibus vincti*, invenimus; sed in nostris exemplaribus, præter ea quæ in Hebraicis sunt, abundant versus non pauci, quorum initium, secundum quædam, quæ in Ecclesiis sunt, exemplaria, sic habebat: *Precatus est Ananias, et Azarias, et Misael, et laudaverunt Dominum*, usque ad illud: *Benedicite omnes colentes Dominum Deum deorum: laudate et confitemini, quoniam in sæculum misericordia ejus, et in sæculum sæculorum. Et factum est cum audiret rex illos laudantes, et videret eos viventes.* At secundum alia exemplaria: *Et ambulabant in medio flammæ, laudantes Deum, et benedicentes Dominum*, usque ad illud: *Benedicite omnes colentes Dominum Deum deorum, laudate et confitemini, quoniam in omnia sæcula misericordia ejus.* Connectebatur autem in Hebræis hoc: *Et tres illi viri, Sedrach, Misach, Abdenego, ceciderunt in medium ignis vincti*; et hoc etiam: *rex Nabuchodonosor miratus est, et surrexit festinanter, et respondit, dixitque magnatibus suis.* Sic enim Aquila, Hebraicæ lectioni serviens, edidit; quem Judæi Scripturam studiosius interpretatum esse credunt: quo maxime uti solent ii qui Hebraicam dialectum ignorant, utpote qui maxime omnium sensum assecutus sit. Nostra autem exemplaria, quorum etiam voces exposui, aliud secundum Septuaginta Interpretes erat, aliud secundum Theodotionem: et sicut apud utrumque positum reperiebatur illud Susannæ, quod dicis figmentum, ita quoque ista, versibus, ut conjectura dici potest, ducentis et amplius.

In duodecim prophetis, non modo sex columnarum opus adornavit Origenes, sed etiam tres alias editiones, Quintam, Sextam, Septimam adjecit, ut ex eorum fragmentis sparsim positis liquidum est. Ex his porro omnibus editionibus, omnia pene nova proferimus,

CAPUT DECIMUM.

De notis ad Hexapla vel Tetrapla spectantibus.

I. De notis cognitis. II. De notis incognitis. III. Probatur, contra Brianum Waltonum notam ɩ ŗ significare tres interpretes, Aquilam, Symmachum et Theodotionem.

I. *De notis cognitis.*

In manuscriptis codicibus pervetustis qui Hexaplorum lectiones præferunt, notæ quædam occurrunt, ab iis, ut videtur, excogitatæ, qui illas lectiones interpretationesque veterum in marginibus Bibliorum exscribebant; idque compendii causa, ne easdem voces integras sæpius repetere cogerentur. Earum porro notarum interpretationem nusquam reperimus descriptam, sed diuturna tractatione exercitationeque pene omnium explicationem asse-

cuti sumus: aliquot tamen supersunt quas interpretari frustra tentavimus. E re autem fore putavimus eas omnes hic proferre: primo positis iis quorum sensus in notitiam venit, postremo aliis quæ hactenus ignotæ nobis sunt.

Ἑξαπλᾶ, *Hexapla*. Hæc vox sic sine compendio semper scribitur: aliquando tamen Ἑξαπλ. per omnes casus, qui, ut plurimum, per præmissum articulum indicantur, τὰ Ἑξαπλ. τοῖς Ἑξαπλ.

Δπ. Τετραπλᾶ, *Tetrapla*, hac persæpe nota per omnes casus significantur. Exempla non pauca vide in libro Job. Aliquando etiam solam litteram Δ significare puto Τετραπλᾶ· sed res non usque adeo explorata est. Vide quæ ea de re diximus Ezech. XVI, v. 4 et 30, in notis.

O. Οἱ Ἑβδομήκοντα, Septuaginta Interpretes.

A. Ἀκύλας, Aquila.

C. Σύμμαχος, Symmachus.

Θ. Θεοδοτίων, Theodotion.

E. Πέμπτη ἔκδοσις, Quinta editio.

Ϛ'. Ἕκτη ἔκδοσις, Sexta editio.

Z. Ἑβδόμη ἔκδοσις, Septima editio.

Λ̊ et Λο. Λοιποί, Reliqui interpretes. Ubi advertendum est hanc notam apponi aliquando cum omnes alii interpretes in versione sua conveniunt, et a LXX differunt: similiterque post allatam Aquilæ, Symmachi vel Theodotionis lectionem; si reliqui interpretes pari modo cum LXX interpretentur, tunc apponitur nota Λ̊; nec raro etiam, cum unus omnino differt ab aliis, cæteri autem parvam exhibent vocum discrepantiam, tunc enim neglecta illa tenui lectionum varietate, unius lectio affertur, præcedente nota Λ̊ vel λο, quod non semel experti sumus: nonnunquam etiam quando duo solum consentiunt; vel etiam cum tenue inter ipsos discrimen intervenit, una pro duobus lectio ponitur, cum nota Οἱ λοιποί. Interdum item οἱ λοιποί dicitur quando unus tantum interpres allatam versionem habet, ut exemplis sæpe probavimus in hujus operis decursu.

Οἱ Γ', Tres interpretes, scilicet Aquila, Symmachus et Theodotio. Rarissime etiam, ubi vel Aquila vel unus ex tribus, interpretationem habet a LXX diversam, et LXX cum aliis duobus conveniunt, tunc οἱ Γ' significare possunt LXX et duos alios eamdem lectionem habentes; quod postremum tamen exploratum adhuc non est. Brianus Waltonus putat notam οἱ Γ' alios tres interpretes indicare, non Aquilam, Symm., et Theodot., sed ne probabili quidem ratione ductus, ut infra probabitur.

Οἱ Δ', Quatuor interpretes. Hæc nota aliquoties occurrit in Hesaia, ut cap. IX, ℣. 14, ubi ad hæc Hebraica verba, הוא הראש, legitur apud Curterium, Οἱ Δ', αὐτός κεφαλή, ubi in LXX editionis Romanæ, αὕτη ἡ ἀρχή. Hic autem Οἱ Δ' non dubito quin significent quatuor Græcos interpretes qui in Hexaplis erant nempe A., Σ., O', Θ. Altera vero lectio, αὕτη ἡ ἀρχή, erat τῆς Κοινῆς, seu Vulgatæ editionis. Nam,

A ut dictum est capite 3, editio hexaplaris τῶν O', longe diversa erat ab illa Κοινῇ, ita ut etiam in manuscriptis τῶν O', editionem referentibus, in margine οἱ O', quasi diversam omnino interpretationem habentes a fronte variæ lectionis sæpe apponantur, nonnunquam soli, sed frequentius cum aliis interpretibus sic: O', Θ, vel Σ, O', Θ, vel A, Σ, O', Θ, ubi littera O' editionem hexaplarem τῶν O' significat. Οἱ Δ' autem non significare Tetrapla, ut suspicatur Brianus Waltonus in Appendice, p. 123, ipse articulus probat. Nunquam enim dicitur Οἱ τετραπλοῖ, Οἱ ἑξαπλοῖ, sed τὰ Τετραπλᾶ, τὰ Ἑξαπλᾶ. Igitur quemadmodum οἱ Γ', οἱ Τρεῖς, id est, *Tres interpretes*, sic nota, οἱ Δ', οἱ Τέτταρες, *Quatuor interpretes* significat, et quidem, ut certum videtur, eo

B quo supra diximus modo.

Π. Hæc littera significat πάντες, id est, omnes interpretes: qua de re nulla jam potest esse difficultas; siquidem ubi codex Basiliensis Π habet, Coislinianus passim πάντες expresse refert. Joannes Curterius Præfatione in Procopium putat legendum Πάμφιλος, *Pamphilus*, nempe martyr ille qui cum Eusebio Hexaplis emendandis et illustrandis vacavit. Et quidem negare non ausim hanc litteram Pamphilo indicando nonnunquam deputari, ut Ὠρ. *Origenem* significat; sed nullum adhuc ea de re perspicuum exemplum occurrit mihi, quamobrem res in dubio versatur.

Π χω vel χ̄ διῶ ου, sæpius vero legitur πᾶν pro

C Π. Hæ notæ persæpe occurrunt in lib. Judic. ad marg. cod. Basil., et aliquando sic διωρθ. ου. Π. χω, quæ interdum conjunctim positæ sunt, non infrequenter etiam separantur. Earum porro interpretationem conjectando dedimus in nota ad Jud. I, 14, ita ut διῶρ significet διώρθωσα, *emendavi*, quo pacto legitur in margine codicis RR. PP. Jesuitarum Ezech. cap. XLV, V, 12, ita ut nulla circa notam hanc difficultas superesse videatur, ου significet οὕτως, *sic*. Ubi notes διωρθ. nonnunquam poni sine subjuncto ου· perspectum vero mihi videtur διωρθ. ου. significare διώρθωσα οὕτως, *emendavi sic*, et cap. XI, ℣. 34, διωρθ, ἀγαπητή, *emendavi*, ἀγαπητή, *dilecta*, quia prius legebatur μονογενής, *unigenita*. Nota vero Π significat haud dubie πάντες, *omnes in-*

D *terpretes*, ut ex supradictis liquidum est: χω, id est, ut prorsus existimo, χωρίς, *separatim*. Ita ut hæ notæ διῶρ ου, Π. χω, sive conjunctim, sive separatim positæ, significent *emendavi sic, omnes separatim*, id est, omnes interpretes separatim spectati sic habent. Dixi in nota Jud. cap. I, ℣. 14, editiones separatim vel seorsim positas, non eas significare quæ in Hexaplis positæ erant, ubi aliquot fortasse mutationes invectæ fuerant, sed eas quæ separatis in libris descriptæ erant; verum re diligentius examinata, verisimilius esse puto eas ipsas quæ in Hexaplis descriptæ erant hic indicari. Vix enim crederem librarios et scholiastas qui notas illas marginales invexerunt, præter Hexapla, ad manum etiam habuisse editiones separatas distinctasque Aquilæ,

Symmachi et Theodotionis. Vocem autem χωρίς, *separatim*, ideo apposuisse videntur ut editiones illas interpretum distinguerent a lectionibus eorum quæ in editione τῶν O' hexaplari cum asteriscis insertæ fuerant, quæ lectiones non jam separatim, sed conjunctim cum illa LXX Interpretum editione spectabantur : illud vero jam quasi pro certo et explorato habeo. Ut ad supradictas notas redeam Jud. I, v. 21, ubi in textu legitur ἐκληρονόμησαν, in margine codicis Basiliensis legitur ἐξῆραν, et mox adjicitur πᾶν, id est, *omnes sic habent*, ἐξῆραν videlicet, et sic sæpe πᾶν solum ponitur. Et v. 27, ubi in textu Basiliensis legitur ἐξῆρε, in marg. habetur, ἐκληρονόμησε, cum subjuncta nota, παντ. χω. *πάντες χωρίς*, qua significatur omnes interpretes separatim in columnis suis spectatos, ἐκληρονόμησεν habere, et sic identidem eadem nota παντ. χω. ponitur. Et cap. II, v. 9, in textu ejusdem codicis legitur, ἐν Θαμναθαρές, ubi ad marginem habetur πάντ. ου. *ἐν θαμναθαρές*, quæ certe nihil aliud significare possunt quam omnes sic habere ἐν Θαμναθαρές. Longe difficiliores explicatu sunt aliæ notæ eod. cap. v, 13, ubi ad illud, τῷ Βαάλ, legitur hac forma.

θ'. τῷ. ὁ. τῇ.

ὁ. χω. θ. ου.

Ubi prior nota haud dubie significat Theodotionem legere, τῷ Βαάλ, LXX vero τῇ Βαάλ. Nota vero sequens quæ sic exponitur O. χωρίς. θ' οὕτως, quid sibi velit non satis intelligo. Hæc vero nota passim repetitur : forte significat *Septuaginta separatim, et Theodotionem similiter.* Altera nota sæpissime occurrit, nempe O. θ. χω, id est LXX et Theodotio separatim sic habent. Et cap. IV, v. 5, ubi legitur τῆς Βαιθήλ, in margine scriptum est :

τῆς ὁ ὁ ου

ὁ θ' χω

Primam vero notam sic lego O. O. οὕτως, id est utraque editio τῶν O', nempe Κοινή et hexaplaris sic habent, τῆς. Altera vero nota O. θ. χωρίς significat, ni fallor, LXX separatim, id est Κοινήν, et Theodotionem in sua columna, separatim item, sic habere. Aliquando sic ordinantur hujusmodi notæ, ut Œdipo prorsus egeant, ut cap. IV, v. 12, in textu Basiliensis legitur εἰς, in margine vero ἐπί et postea subjunguntur notæ hoc situ :

θ'. χω. O. ου

ὁ. θ'. ἀπὸ

θ' ου.

Ut autem concludatur, hæc uno verbo dicam, nota δίω haud dubie significare videtur, διώρθωσα, *correxi, emendavi*, ut exemplo comprobatur, ου *οὕτως* sibi velle vix est quod dubitetur ex supradictis; πᾶν, id est, certissime, *πάντες*, ut exemplis frequentibus arguitur ; χω non videtur aliud quam *χωρίς* significare posse. Harum vero notarum usus omnes explicare, donec quid clarius emergat, humanæ non videtur esse facultatis.

Τὸ ἔσω. Hujus notæ usus conspicuus est in codice Coisliniano egregiæ notæ x sæculi, ubi quando

A Aquila vel Symmachus, vel Theodotio cum LXX consonant et lectionem habent eamdem quæ in textu τῶν O' legitur, in margine scribitur A. τὸ ἔσω, Σ. τὸ ἔσω, id est, Aquila vel Symmachus idipsum habent, quod intus sive in textu legitur. Peculiari autem modo notatur I Reg. xxv, 31, ubi Coislin. in textu τῶν O', βδελυγμός ita punctis notatum habet; in margine vero A. Θ. τὸ ἔσω, id est, Aquila et Theodotio habent ea quæ *intus*, sive *in textu* sunt, non notata punctis, nempe λυγμός. Et vere alii mss. habent A. Θ. λυγμός, *singultus*.

ꝑ. Hesaiæ XIV, v. 6, et alibi sæpe significat Origenes, ut diximus *Palæographiæ Græcæ* p. 225. Joannes Curterius illam siglam expressit per litteram Φ, quod notam codicis Marchaliani, nunc RR.

B PP. Jesuitarum, non intelligeret. Nam ibi sic notata depingitur ut eam hic expressimus.

ἀν ἀνεπίγραφος. Hanc notam apponendam duximus, quia Nobilius, ac post eum Drusius existimarunt, hic ἀνέσπερον significari, esseque nomen cujusdam interpretis vel scholiastæ, quem Anesperum vocant. Significat autem *Anonymus*, vel ad litteram *Anepigraphus*, sive *sine auctoris epigraphe.* Vide Num. cap. XXIX, ỳ. 16. Ut autem scias quantam errorum silvam hæc nota sic posita pepererit, pauca exscribam ex adnotatione quadam nostra in codice Coisliniano, numero 5. Eodem in codice, qui est Catena in Leviticum, Numeros, etc., imperitus librarius qui codicem scripsit, illam notam in antigrapho suo videns, sæpissime legit Ἀνεσίου, aliquando

C Ἀνέμπου, item Ἀναπέμπη, alibi Ἀνοσίου, semel Ἀθανασίου, aliquando etiam recte ἀνεπιγράφου, semel item Συνεσίου. Hæc porro nota nostra asseritur ex collatione alterius Catenæ ejusdem bibliothecæ, ubi ad singula supra memorata nomina legitur ἀνεπ· id est, ἀνεπιγράφου.

ΔΥΝ διάλειψις, ΔΥΝ ἀνάπαυσις. Sic legitur in margine codicis Coisliniani Levit. xxv, 6, quæ respiciunt vocem שבת, in LXX expressam Σάββατα, *Sabbata.* Vix potest deprehendi an legendum sit ΔΥΗ, vel ΔΥΝ, sed non dubito quin legendum sit ΔΥΝ, et significetur δύναται. Ita ut hæc nota, quæ respicit vocem שבת, sic legatur, δύναται, διάλειψις, δύναται, ἀνάπαυσις, id est, vox Σάββατον *valet* sive

D *significat*, cessatio, *et significat* requies.

II. *De notis incognitis.*

μ̄ ⲙ ᾱ. Hæc nota reperitur Job cap. XVII, ỳ. 3, in codice Colbertino, num. 1952, ubi ad hos quatuor versiculos,

Τίς ἐστιν οὗτος τῇ χειρί μου συνδεθήτω,
Ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψαν ἀπὸ φρονήσεως.
Διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς.
Τῇ μερίδι ἀναγγέλλει κακίας·

hæc adnotantur ⋇ ἐκ θ. οἱ δ', id est, *hi quatuor στίχοι seu versiculi ex Theodotione;* deinde adjicitur μ̄ ⲙ ᾱ ⋇ c. ⋇ ⋇ Hæc autem significare prorsus videntur μόνος πρὸς πρῶτον, *solus ad primum*, id est, primum versiculum ex Theodotione solo desumptum esse; deinde secundum tertium et

quartum Symmachi pariter et Theodotionis esse : idemque usus hujusmodi notarum alibi etiam reperitur. Hæc porro vix quidpiam difficultatis habere viderentur, si constaret semperque idem esset harumce notarum usus : verum non ita res est ; nam Job xx, 23, in hæc verba, εἴπως πληρῶσαι γαστέρα, notatur in eodem codice θ'. ※ μ̊ ⲙ̅ ἀντὶ τοῦ ὅπως, quo significari quidem videtur solum Theodotionem habere εἴπως, et inde in LXX invectum fuisse ; alios autem ὅπως legere ; sed nota μ̊ ⲙ̅ quid sibi velit non ita facile est divinare. Plus etiam negotii facessit alia nota Job cap. xxi, ỷ. 21, in hosce duos versiculos :

Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
Καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.

Ubi legitur in eodem codice ※ ἐκ θ'. οἱ β' οὕτω τοῦ Θεοῦ ⲗⲁ ⲧⲙ̅ ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. Quæ omnia quasi hariolando ibi explicare conati sumus ; sed hæc ad specimen sufficiant.

Οἱ Γ'. χõς. Hæc nota habetur in codice RR. PP. Jesuitarum colleg. Ludovici Magni, qui codex prophetas minores et postea majores complectitur. In hanc igitur vocem, לנדה, Thren. i, 8, quam LXX εἰς σάλον vertunt, sic notatur C. οἱ Γ. χõς ἀνάστατον. Si stet illa lectio χõς, εἰς ἀμηχανίαν agor ; verum puto hic χõς pro χωρὶς legi, et hac voce significari χωρίς, atque ita sensus erit Symmachum, qui solus in Threnis cum LXX in Hexaplis ab Origene locatus fuerat, ut supra diximus, habere ἀνάστατον, et tres interpretes *separatim*, et extra Hexapla, nempe Aquilam et Symmachum et Theodotionem, eamdem præferre lectionem.

ομω̃c ⁴ O. Hæc vel similis ipsi nota significat ὁμοίως τοῖς Ο', quam cum non intelligeret Joan. Curterius, ὅμως τε Ο' fere semper legit.

III. *Probatur contra Brianum Waltonum notam* οἱ Γ' *significare tres interpretes Aquilam, Symmachum et Theodotionem.*

Brianus Waltonus in *Appendice Polyglot. Anglican.*, p. 123, exemplis probare nititur οἱ Γ', quæ frequentissime in codice Marchaliano, nunc RR. PP. Jesuitarum, occurrit, non significare Aquilam, Symmachum et Theodotionem ; ejus verba referre ne gravemur :

« Οἱ Γ', qui toties occurrunt in margine codicis Marchaliani, non videntur fuisse Aquila, Symmachus et Theodotio, quod nonnullis visum : idque primo quia Hesaiæ x, 29, ad vocem Ἀγγαί, separatim hi omnes et distincte adducuntur, imo et diversimode interpretantes. Θ. vero signanter eo loci κατάδυμα vertisse dicitur, quod κατάλυμα legendum potius, cui mox apponitur ὅμως οἱ Γ'. At vero si dicti modo interpretes iidem essent qui οἱ Γ', certe quod subjungitur ὅμως οἱ Γ' non minus nugaciter et inepte adderetur, quam si quis diceret, Clotho, Lachesin et Atropon, imminere stamini vitæ humanæ, quin etiam et tres Parcas hoc ipsum facere · fuerunt ergo alii et alii, non minus a τοῖς

A Γ' quam a se invicem diversi. Dein cap. xlii, ỷ 9, ad vocem ἀνατεῖλαι, cum ÷ sic se habet margo : οἱ Γ' ἀναγγεῖλαι, Θ. βλαστῆσαι, Α. ἀναφυῆναι · nonne hæc tanta tamque distincta interpretationum varietas, varietatem arguit auctorum ? Denique cap. lxvi, ỷ 8, ad voces εἰ καὶ sub ÷ margo sic habet : ὅμως οἱ Γ', οἱ Ο' ἤ, ὅμως τε Α. Θ., unde constat Aquilam saltem et Theodotionem non minus diversos esse a τοῖς Γ' quam οἱ Ο' sunt. (*Forte per* οἱ Γ' *tres editiones, Origenis vel Eusebii Luciani, et Hesychii denotantur.*)

Hactenus Brianus Waltonus Sed cum perspicuis ac bene multis exemplis probaverimus οἱ Γ' nihil aliud significare quam Aquilam, Symmachum et Theodotionem, dicet haud dubie eruditus lector
B aliam Waltono quærendam fuisse difficultatum suarum solutionem, et frustra pugnasse doctum virum, notam οἱ Γ' alios a memoratis interpretes vel auctores significare.

Illa vero nota οἱ Γ' non in codice Marchaliano tantum occurrit, sed etiam in aliis vetustissimis codicibus, ad libros maxime Judicum, Regum, Psalmorum et Prophetarum omnium. Ex his porro libris exempla mutuabimur, quæ nihil dubii, ut arbitror, relinquant.

Jud. cap. i, 31, ubi Hebraicum habet נהלל, editio Romana Δωμανὰ, Coislinianus vetustissimus codex, septimi circiter sæculi, in margine habet Οἱ Γ' καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, *Ναaλάλ*. Et versu sequenti
C Hebr. אחלב, LXX Δαλάφ, Coislin. in margine, Οἱ Γ' καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, *Ἀαλάβ*. Quinam illi οἱ Γ' nisi Aquila, Symmachus et Theodotio ? quomodo hi tres legere potuerint has voces Hebraicas, nisi ut supra leguntur post notam οἱ Γ' ? Cur vero scholiastes ille codicis Coislin. tres illos claros interpretes omiserit, quos sæpe separatim in medium adducit, ut tres alias editiones, quæ nusquam aut separatim aut conjunctim memorantur adduceret ? Quod autem magis urget eodem cap., v. 35. Ad has voces Hebraicas באילון ובשעלבים notat Coislinianus, Οἱ Γ' καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, *ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σαλαβεὶν* ; Basiliensis vero codex pervetustus, Οἱ λοιποὶ, *ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σαλαβεὶν*. Nemo ambigere potest οἱ Γ' et οἱ λοιποί idipsum esse : οἱ λοιποί autem, seu *reliqui*
D *interpretes*, ut liquidum est, iidem semper sunt, qui in Hexaplis locum habebant. Et Jud. cap. xii, ỷ 1, ad vocem צפונה, οἱ Γ' *βεφφὰν*. At secundum Hieronymum, Α. Σ. hic βοῤῥᾶν habent, atque etiam Theodotio in textu τῶν Ο', qui ad Theodotionem correctus fuerat. Ubi notes Eusebium et Hieronymum, Aquilam et Symmachum tantum, Theodotionem vero rarissime commemorare in libro *De locis Hebraicis*. Sed en exemplum adeo perspicuum, ut ne mutire quidem contra liceat cap. xv Jud., ỷ 9. Hebr. בלחי, LXX ἐν Λεχί, Coislin. vero in margine, Οἱ Γ' *ἐν σιάγονι*, Basiliensis, Οἱ λοιποὶ, *ἐν σιάγονι*, Eusebius, Α. Σ. *ἐν σιάγονι*, Hieronymus, *Aquila et Theodotio interpretantur* maxillam ; ipsa luce clarius est hic οἱ Γ' οἱ λοιποί, et Α., Σ., Θ. idipsum esse.

Ejusdem perspicuitatis est locus ille III Reg. xvii, 6, ubi codex Regius habet : A., Σ., Θ., *ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωΐ*, et Coislinianus alter codex eamdem lectionem affert, præmissa nota *οἱ* Γ'. Quid ergo sunt οἱ Γ' aliud quam A., Σ., Θ? Et IV Reg. xxii, 20, בשלום οἱ Γ', *ἐν εἰρήνῃ*, quid aliud vertere potuerunt A., Σ., Θ., quam *ἐν εἰρήνῃ*? Moneo tamen aliam ibi Symmachi lectionem efferri, nempe, ἐν Ἰερουσαλὴμ, sed illud nihil negotii facessit, nam sæpe duæ Symmachi lectiones proferuntur, ut supra diximus, ex duabus nempe ejus editionibus desumptæ.

Psalm. xlix, 1, Eusebius et manuscripti habent : A., Σ., Θ., *ἰσχυρὸς ὁ Θεός*, Theodoretus vero, Οἱ Γ', *ἰσχυρὸς ὁ Θεός*, jam ergo a multis retro sæculis obtinuit usus ut A., Σ., Θ. dicerentur οἱ Γ' vel οἱ τρεῖς. Evidentissime autem psalmo xciii, ubi LXX titulum habent : Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, codex unus habet, Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ' καὶ Ε' καὶ ϛ'. Id est psalmus caret inscriptione apud tres interpretes, et apud Quintam et Sextam. An quis negaverit hic τοῖς Γ' significare Aquilam et Symmachum et Theodotionem? Eadem vero ipsa nota reperitur ad initium psalmi xcv.

Hesaiæ vero cap. i, ℣ 4, codex Marchalianus habet : Οἱ Γ', *πονηρευομένων*, licet notam οἱ Γ' Curterius non exscripserit. Ibi vero Hieronymus : *Cæteri, sequentes Hebræum*, mereim *interpretati sunt* « pessimorum. » Quinam illi cæteri, nisi A., Σ., Θ., qui et οἱ Γ'? Et Hesai. vi, 6, cod. Marchal., Οἱ Γ', *ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ*· Hieronymus vero, *Aquila, Sym. et Theodotio*, « in manu ejus ; » quid clarius? Sed quod nihil relinquat dubii ipse Curterius ex mss. Hesaiæ viii, 21, Διὸ δὴ καὶ οἱ τρεῖς, Ἀκύλας, καὶ Συμμ., καὶ Θεοδοτίων οὕτως ἡρμήνευσαν· id est, *quapropter tres interpretes Aquila, Symmachus et Theodotio, sic transtulerunt*. Si hæc advertisset Waltonus, nunquam negasset οἱ Γ' sive οἱ τρεῖς esse A., Σ., Θ. Æque perspicuum est illud Hesaiæ xi, 15, ubi Eusebius ait : Οἱ τρεῖς συμφώνως οὕτως ἡρμήνευσαν, *καὶ ἀναθεματίσει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου*. Ibi vero Hieronymus : *Desolabit igitur sive interficiet, hoc est*, ἀναθεματίσει, *ut Theodotio, Aquila et Symmachus transtulerunt*, « *linguam maris Ægypti.* » Et Hesaiæ liv, 16, באש, cod. Marchal. Οἱ Γ', *ἐν πυρί*· quinam illi tres nisi A., Σ., Θ.? nam quomodo A., Σ., Θ., באש vertere potuerint, nisi ἐν πυρί? Idem dicas cap. lv, 1, ubi יין οἱ Γ' οἶνον. Et ibid. v. 5, הן, οἱ Γ' *ἰδού*· et cap. lvi, 10, לא ידעו, οἱ Γ', *οὐκ ἔγνωσαν*· et lviii, 4, הן οἱ Γ', *ἰδού*. Quinam alii possint in his exemplis intelligi οἱ Γ' nisi Aquila, Symmachus et Theodotio?

Idipsum autem dixeris Ezech. iv, 13, לחמם טמא, ubi codex Marchal., ⋇ οἱ Γ', *τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον*· ubi notandum est hic et in allatis exemplis sæpe notam οἱ Γ' præmissum asteriscum habere, quia lectiones trium interpretum cum asterisco in editionem τῶν Ο' hexaplarem ab ipso Origene in-

A vectæ fuerant, quod certissimum est, id vero quibusnam aliis, quam Aquilæ, Symmacho et Theodotioni convenire possint? et quomodo quadrare valeat ad editiones Eusebii, Luciani et Hesychii, quæ multis post Origenem annis primo prodiere. Nota οἱ Γ', asterisco præmisso, habetur etiam Ezech. xi, 15, ubi nonnisi ad A., Σ., Θ., pertinere potest, ut liquet tum ex asterisco, tum ex vertendi more. Et Ezech xx, 44, נאם אדני, cod. Marchal., ⋇ οἱ Γ', *λέγει Κύριος*· et xliv, 4, יהוה, ⋇ οἱ Γ' Κυρίου, similiaque multa adjicere possemus. Verum hæc plus quam satis erunt.

His perspectis nemo non dicat, Brianum Waltonum, in quantumcunque se ἀμηχανίαν ex præmissis difficultatibus deductum putaret, non satis con-
B sulto fecisse, cum ut iis se expediret, affirmavit οἱ Γ' non significare Aquilam, Sym. et Theodotionem : nam quidvis potius dicere oportuit quam rem certissimam negare.

Jam ad Briani Waltoni argumenta veniamus. Hesai. x, 29, *ad vocem* ἀγγαί, inquit, *separatim et distincte adducuntur* (*Aquila, Symm. et Theodotio*) *imo et diversimode interpretantes. Θ. vero signanter eo loci* κατάδυμα *vertisse dicitur*, (*quod* κατάλυμα *legendum potius*,) *cui mox apponitur* ὅμως οἱ Γ'. *At vero si dicti modo interpretes iidem essent qui* οἱ Γ', *certe quod subjungitur* ὅμως οἱ Γ', *non minus nugaciter et inepte adderetur, quam si quis diceret, Clotho, Lachesin et Atropon, imminere stamini vitæ hu-*
C *manæ, quin etiam et tres Parcas hoc ipsum facere ; fuerunt ergo alii et alii, non minus a* τοῖς Γ' *quam a se invicem diversi.*

Ut propositam difficultatem facilius intelligas, observes oportet, hic in textu codicis Marchaliani a Curterio editi legi, Καὶ ἥξει εἰς Ἀγγαί. Φόβος λήψεται Ῥαμὰ πόλιν Σαούλ· φεύξεται θυγάτηρ, etc. In margine vero ad vocem Ἀγγαί, has notas consequenter legi.

A. ΑΥΛΙΣΤΗΡΙΟΝ
Σ. ΑΥΛΙΣΜΟΣ
Θ. ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΟΜΩΣ
ΟΙ Γ.
⋇ ΧΡΕΜΕΤΙΣΟΝ ΦΩ
ΝΗΝ ΣΟΥ

D Hic si ὅμως οἱ Γ' (lege ὁμοίως οἱ Γ') necessario conjungatur cum A., Σ., Θ., interpretationibus præpositis, ita ut post datam singulorum lectionem, quæ respicit vocem Hebraicam מלון, huic adjungatur ὁμοίως οἱ Γ', recte hæret Waltonus, cum dicitur tres similiter vertisse, postquam diversæ trium lectiones allatæ sunt. Verum facilis erit difficultatis solutio, si dicamus ὁμοίως οἱ Γ' respicere quamdam ex sequentibus vocibus, vel clausulis, et male conjungi hanc notam cum præcedenti, quod sexcenties accidit. Itaque opinor, ὁμοίως οἱ Γ' conjungendum esse cum sequenti lectione marginali ⋇ χρεμέτισον φωνήν σου, צהלי קולך : nam sic has voces vertere solent A., Σ., Θ. Itaque sensus erit *similiter tres interpretes*, nempe A., Σ., Θ., χρεμέτισον φωνὴν

σου. Hæc omnino verisimilia sunt. Si tamen alio modo te expedire velis, cave dicas unquam, οἱ Γ' non significare A., Σ., Θ., id quippe non licet post tot allata testimonia. Cæterum ὅμως male a Curterio lectum fuisse pro ὁμοίως, sæpe ostendimus. Hic etiam male κατάδυμα, pro κατάλυμα legitur, ut observat Waltonus.

Alterum Waltoni argumentum hujusmodi est : *Dein cap.* XLII, ℣. 9, *ad vocem* ἀνατεῖλαι *cum* ÷ *sic se habet margo :* Οἱ Γ', ἀναγγεῖλαι, Θ. *βλαστῆσαι*, A. ἀναφυῆναι ; *nonne hæc tanta tamque distincta intepretationum varietas varietatem arguit auctorum?*

Hæc si accuratius examinasset Waltonus, manifesta vel librarii vel Curterii menda duo deprehendisset. Primum est, quod οἱ Γ' legatur pro O', C., id est LXX et Symmachus, quæ mutatio facilis. Id B vero docet eadem Curteriana editio, ubi ad hæc verba legitur in *Commentario* Procopii, ὁ Σύμμαχος εἶπεν, πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι, etc. Secundum mendum est, quod utrobique legatur ἀναγγεῖλαι pro ἀνατεῖλαι, nunquam enim vocem תצמחנה vertisset Symmachus ἀναγγεῖλαι. Itaque notam sic legas O', Σ., ἀνατεῖλαι, Θ. βλαστῆσαι, A. ἀναφυῆναι. Nam LXX ut Symmachus ἀνατεῖλαι primitus habuere.

Tertium argumentum profert Waltonus : *Denique, ait, cap.* LXVI, *v.* 8, *ad voces* εἰ καὶ *sub* ÷ *margo sic habet*, Ὅμως οἱ O', ἢ, ὅμως τε A., Θ., *unde constat Aquilam saltem et Theodotionem non minus diversos esse a* τοῖς Γ' *quam οἱ* O' *sunt.* (*Forte per* οἱ Γ' *tres editiones, Origenis vel Eusebii, Luciani et Hesychii denotantur.*) Hactenus Waltonus. Posterius vero

A commentum de tribus editionibus jam exsufflatum est.

Quod ad notam vero attinet, dico ita legendum esse, Ὁμοίως οἱ Γ', οἱ O', ἢ ὁμοίως τοῖς A'., Θ., ut passim probatur in notis ad Hesaiam : nam in Marchaliano codice, ubi ὅμως legitur, post M. supra scribitur lineola quæ significat οι : quamobrem legendum ὁμοίως· ubi Curterius legit τε, T solum habetur, supra posita recurva linea, quæ efficit articulum τοῖς, ut ipsis oculis inspexi. Hac posita lectione dico primam notam Ὁμοίως οἱ Γ' vel pertinere ad aliquam vocem prius positam, vel significare tres interpretes εἰ καί habere, ita tamen ut οἱ O' ἢ ὁμοίως τοῖς A., Θ. id est, LXX et Aquila et Theodotio ἢ pro εἰ habeant. Ut ut vero sit, errorem librarii his in casibus potius suspiceris, quam rem luce clariorem neges, videlicet τοὺς Γ' esse Aquilam, Symmachum et Theodotionem.

Certe librarios in hujusmodi notis non infrequenter errare deprehendimus, ut Coislin. eximius codex III Reg. XV, 12 : O', Γ', τὰς τελετὰς, ὁμοίως οἱ Γ', ubi illa repetitio τοῦ Γ' vitio inducta fuit ; et Vaticanus psalm. XVI, 2, in hæc verba οἱ ὀφθαλμοί σου sic notat : A., Σ., Θ., ὁμοίως οἱ Γ', quanquam hic recte explicari possit, *Aquila, Symmachus et Theodotio, tres similiter habent*, quod ita Gallice exprimi valeat, *Aquila, Symmaque et Theodotion ont tous trois de même.* Hæc pluribus persequi necesse duximus, ne eruditissimi et de republica litteraria bene C meriti viri conatu a vera sententia quidam abducerentur.

CAPUT UNDECIMUM.

I. Hexaplorum apographa perpauca facta sunt, quare. II. Variæ Hexaplorum lectiones in marginibus Bibliorum collectæ. III. Quinam ex scriptoribus ecclesiasticis Hexaplorum libris sint usi. IV. Quandonam Hexapla perierint.

I. *Hexaplorum apographa perpauca facta sunt, quare.*

Quantæ fuerit operæ Hexapla Origenis integra describere, et res ipsa per se clamat, et Hieronymus testificatur, qui ait Præfatione in librum Josue, Hexapla sumptu et labore maximo indigere. Sane quivis conjicere valet quanti laboris fuerit Græcis calligraphis, Biblia sacra primum Hebraica lingua, quam ut plurimum ignorabant, depingere ; Hebraica deinde Græcis litteris e regione perscribere ; postea vero quatuor ut minimum, aliquando sex vel septem interpretum editiones, uno conspectu, et e regione ponere, ea scilicet accuratione, et una aliam non excederet. Id sane præstare pauci ex calligraphis poterant. Ad hæc, cum illo ævo, in libris saltem hujusmodi, nonnisi uncialis character usurparetur, qui longe majus spatium occupabat, ac præter illas Hebraici textus interpretumque columnas, multa in marginibus Origenes apposuerit, monita scilicet, nominum propriorum aliorumque interpretationes, quæ latos margines desiderabant ; perquam minimam sane textus Biblici partem singulis in paginis haberi necesse fuit : quibus perpensis, vix quinquaginta amplæ molis voluminibus comprehendi Hexapla omnia potuisse putaverim. Cumque ipse Origenes, qui primus Hexaplorum opus, D sumptum suppeditante, ut putatur, Ambrosio, concinnavit, etsi tachygraphos septem et totidem calligraphos ad manum semper haberet, iis tamen adornandis multos consumpserit annos, probabile sane est perpaucos post Origenem fuisse, qui hujusmodi commoda, una cum adipiscendi desiderio, et pecunias et calligraphos et membranas pro voto habuerint.

II. *Variæ Hexaplorum lectiones in marginibus Bibliorum collectæ.*

Hinc autem evenit ut plerique a tam ardua re suscipienda deterriti, quo minoribus impensis quæ præcipua in Exaplis erant nanciscerentur, lectiones Aquilæ, Symmachi, Theodotionis, atque alias, quæ majoris esse momenti videbantur, in marginibus

exemplarium τῶν Οʹ exscribi curarent. Et quia in delectu, opinionum plerumque divortia fieri solent, dum alius aliud adnotandum putat, inde accidit ut in variis Bibliorum codicibus lectiones interpretum variæ descriptæ sint; ita et pauci reperiantur manuscripti qui easdem repræsentent: inde vero factum est ut longe plures veterum lectiones variis in libris sese obtulerint. Inter hos autem codices, longe cæteros superant Coisliniani duo: quorum unus unciali quadro charactere descriptus sexto circiter vel septimo sæculo, complectitur Octateuchum et libros Regum, cum quibusdam hinc et inde hiatibus, qui temporum injuria acciderunt; alter vero decimi sæculi, libros Regum, Paralipomenon, Esdram, Estherem, Judith, et Machabæos, cum magna in libros Regum interpretationum marginalium copia: sed hic, ut et alii omnes manuscripti, in libris Paralipomenωn pauca; in cæteris nihil habet. His accedit Regius decimi tertii circiter sæculi, qui multas in libris Regum lectiones veterum affert. Magno item usui fuit codex RR. PP. Sancti Basilii Romæ, decimi sæc., quem Basilianum vocamus, hac supellectile marginali onustus, qui Heptateuchum continet, sed tota pene Genesi truncatus est. Nec prætermittendus Regius alter num. 1871, decimi sæculi, ex cujus marginibus multa excerpsimus. Inter præstantissimos computandus codex Prophetarum bibliothecæ RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni, unde multa in Jeremiam et Ezechielem mutuati sumus: nam Hesaias jam olitus a Joanne Curterio fuerat, et in cæteris prophetis fere nihil marginalium interpretationum habetur. Præter veterum interpretum lectiones, hic asterisci et obeli passim, nonnunquam in textu, sæpius in marginibus adnotantur. Ex hoc codice plura excerpere poteramus, nisi præcipitem ei operam dare coacti essemus: nam ad quatuor tantum dies, rogante Mæcenate nostro em. card. d'Estrées, ejus nobis copia facta est. Memorandus item codex Colbertinus in Jobum, recens quidem, sed ex veteri, ut creditur, descriptus, unde multa ad institutum nostrum spectantia mutuati sumus. Non tacendus item Barberinus in Prophetas, cujus varias lectiones in Appendice *Polyglottorum* edidit Brianus Waltonus. De aliis manuscriptis minoris pretii, quorum magnam copiam nacti sumus, in fronte singulorum librorum actum est. Hæ nobis Hexaplarium interpretationum reliquiæ supersunt in manuscriptis. Nam Hexapla ipsa, ut ab Origene concinnata fuerant, ita funditus perierunt, ut ne particulam quidem eorum ulli uspiam conspicere licuerit.

III. *Quinam ex scriptoribus ecclesiasticis Hexaplorum libris sint usi.*

Præter codices manuscriptos, unde veterum interpretationum pars magna prodit, amplam nobis segetem obtulerunt scriptorum veterum Commentarii, qui pro litteræ sensu assequendo plerumque Aquilæ, Symmachi, Theodotionis aliorumque interpretum lectiones usurparunt. De singulis porro iis A qui Hexaplis sunt usi, si quædam hic paucis proferamus, non ingratum lectori erit.

Pamphilus martyr, ideo prior numeratur, quia antequam ullus scriptorum qui supersunt Hexaplis uteretur, codices Hexaplorum cum Eusebio emendasse fertur in nota codicis RR. PP. Jesuitarum, exscripti ad fidem Hexaplorum, quæ penes Apollinarium cœnobiarcham asservabantur, ut in eadem nota dicitur.

Eusebius Pamphili, præter eam Hexapla emendandi operam, quam cum Pamphilo suscepit, scholia insuper adjecit, ut in eadem nota fertur. Ad hæc autem innumeras pene veterum interpretum A. S. Th. lectiones attulit, *Commentariis in Psalmos et in Hesaiam*, in libro *De locis Hebraicis*, in *Præparatione* B et *Demonstratione evangelica*, et in fragmentis Commentariorum in alias Scripturæ partes. Quare magno nobis in his edendis subsidio fuit.

Athanasius, Hexaplis non ita frequenter usus, binas tamen Aquilæ lectiones suppeditavit; alteram in libro cui titulus: *Omnia mihi tradita sunt a Patre*; alteram in *Commentariis in Psalmos.*

Chalcidius, qui an Christianus, an gentilis fuerit, incertum est, eodem circiter tempore, Hexaplorum locum attulit, ut videas in principio Genesis. Alii eum ætate longe posteriorem esse putant; sed id disquirere non est præsentis instituti.

Asterius sophista, qui eodem pene tempore *Commentaria in Psalmos* adornavit, an Hexaplis sit usus, C necne, nondum ita perspectum est.

Didymus cæcus, Alexandrinus, Hexaplorum lectiones in Commentariis suis attulit, sed non ita frequenter.

Theodorus Heracleota, Arianus, Hexapla passim adhibuit, eaque docte tractavit, ut multis in locis videre est. Ejus Commentariorum fragmenta bene multa exstant in Catenis variis.

Eusebius Emesenus in Commentariis, quorum fragmenta Catenæ exhibent, Hexaplis est usus, sed raro, ut videtur.

Hilarius semel Hexapla usurpasse deprehenditur *Commentario in Psalmos.*

Eusebius Vercellensis *Commentarios* Eusebii in *Psalmos* Latine transtulit, lectionibus Hexaplorum D respersos.

Diodorus Tarsensis, in sacra Scriptura apprime versatus, Hexaplorum notitiam plenam habuisse videtur, ut ex ejus fragmentis quæ in Catenis supersunt, deprehenditur.

Epiphanius Cypri, lectiones veterum interpretum non semel attulit, et Historiam Hexaplorum partim ex Origene, ut videtur, mutuatus, fuse descripsit.

Basilius Cæsariensis hexaplares interpretationes parum tractavit.

Gregorius item Nyssenus, ejus frater, Hexaplis raro usus est.

Apollinarius Laodicenus in Commentariis suis Hexaplorum lectiones parcissime attulit.

Ambrosius Mediolanensis modicum Hexaplorum

usum habuisse deprehenditur, similiterque Augustinus et Philastrius.

Rufinus, qui magnam Origenis operum partem Latine interpretatus est, Hexaplorum notitiam plenam habuisse videtur : quibus tamen raro est usus, ut ex ejus, quæ supersunt, scriptis deprehenditur.

Joannes Chrysostomus lectiones veterum interpretum frequentissime profert, maxime autem *Commentariis in Psalmos*, ubi raro interpretes nomine suo exprimit, sed voce Ἄλλος utitur.

Hieronymus plus quam cæteri omnes, uno fortassis Eusebio excepto, Hexaplis est usus : de Hexaplorum ordine sæpe disseruit, de singulis interpretibus multa dixit : eorum interpretationes in Commentariis suis et in aliis opusculis sæpe attulit. Editionem Latinam veterem adjunctis asteriscis et obelis publicavit. Præterea interpretationem Latinam novam adornavit, quæ hodierna *Vulgata* est, ubi Aquila, Symmacho, et non semel Sexta editione, quando ea aderat, usus est. Et in aliis quidem libris Symmachum frequenter sequitur, Aquilam item non raro; in Psalmis vero, Aquilæ ut plurimum hæret, Symmacho infrequentius, aliquando etiam LXX Latine exprimit. Hæc sparsim adnotavimus in hujus operis decursu.

Hesychius Salonitanus, qui a nonnullis cum Jerosolymitano confunditur, *Commentarium* edidit in *Leviticum*, quem Latine primitus scriptum fuisse prorsus existimo : neque enim ullatenus olet interpretationem ex Græco factam. Ibi vero veterum interpretum Aquilæ, Symmachi et Theodotionis lectiones frequenter adhibet. Commentaria illum sua non Græce, sed Latine edidisse vel hinc evincitur, quod in Catenis Græcis *in Leviticum*, quæ magno numero variis in bibliothecis habentur, nihil ex Hesychio Græce uspiam compareat.

Theodorus Mopsuestenus cujus et Commentariorum fragmenta in Catenis exstant, et *Commentaria in Prophetas* integra in bibliothecis servantur, LXX semper sequitur, Hexaplorum vero interpretationes varias parum adiisse videtur.

Victor Antiochenus, in fragmentis Commentariorum, quæ in Catenis supersunt, interpretes Hexaplorum raro adhibuisse deprehenditur.

Polychronius, ut ex fragmentis ejus *in Cantica*, *in Job*, *in Ezechielem* et *in Danielem*, quæ in Catenis exstant, arguitur, Hebraice doctus fuit, Hexapla penes se habuit, iisque frequenter usus est in expositionibus suis.

Cyrillus Alexandrinus Hexaplorum lectiones rarissime attulit.

Theodoretus in Commentariis suis veterum interpretum lectiones, ut in Hexaplis erant, sæpissime affert, iisque sagaciter utitur, opemque magnam tulit in hac edenda collectione.

Joannes Philoponus *Commentario in Hexaemeron*, Genesis primum fere caput integrum secundum interpretationes Aquilæ, Symmachi et Theodotionis nobis conservavit.

A Procopius Gazæus *in Octateuchum*, *in libros Regum et Paralipomenωn et in Hesaiam*, Commentaria edidit, ac persæpe interpretationes veterum quæ in Hexaplis erant in medium adduxit, maximeque *Commentario in Hesaiam*, quem ita mutilum ad nos devenisse dolemus.

Anastasius secundus Antiochenus, non infrequenter in suo Hexaemeron opere veterum interpretum fragmenta attulit.

Anastasius, Nicænus metropolita, *Commentario in Psalmos* Græce, qui integer servatur in bibliotheca Coisliniana, veterum interpretum lectiones raro adhibet.

Hesychius Jerosolymitanus *Commentarium in Psalmos* emisit, qui hodieque in aliquot bibliotheB cis Græce asservatur, cujus et fragmenta in Catenis edita sunt, veterum interpretum lectiones infrequenter attulit.

Olympiodorus, episcopus Tricces in Thessalia, ut in codice quodam Coisliniano decimi circiter vel undecimi sæculi dicitur, *Commentariis in Ecclesiasten*, *in Job* et *in Jeremiam*, nobilitatur, ubi Hexaplis frequentissime, maxime in Job, usus est.

Euthymius Zygabenus *Commentaria in Psalmos* emisit, ubi Hexaplarium editionum lectionibus aliquando utitur, ex marginibus scilicet Bibliorum et ex aliis commentariis mutuatus; vix enim putaverim Hexapla ad ejus tempus devenisse, nam vixit undecimo sæculo.

IV. *Quandonam Hexapla perierint.*

C Jam restat ut disquiramus quo tempore tam nobile tantoque labore partum opus funditus interierit Id ex raritate exemplarium accidisse, ut supra dictum est, certum habemus : initio enim satis habebant, si eas, quas meliores existimabant veterum interpretum lectiones, in marginibus Bibliorum describerent. Infimis vero sæculis etiam ab hac marginalium lectionum adnotatione cessatum est; unde contingit ut lectiones illæ et interpretationes in antiquissimis codicibus sæpius reperiantur, secus autem in recentioribus. Cum priora igitur Hexaplorum exemplaria vetustate consumpta fuissent, exscribendi negligentia totum opus in perniciem ivit. Id vero quandonam acciderit nullo scriD ptorum testimonio indicatur. Certum quidem videtur primigenium Tetraplorum et Hexaplorum Origenis exemplar in celebri illa Cæsariensi martyris Pamphili bibliotheca remansisse; eam bibliothecam commemorat codex Epistolarum S. Pauli Coislinianus, quo antiquior alter non superest, ut quidem arbitror. In nota quippe ad calcem posita dicitur, illum ipsum codicem collatum fuisse Cæsareæ in bibliotheca S. Pamphili, ad exemplar ipsius Pamphili manu descriptum : Ἀντεβλήθη καὶ πρὸς τὸ ἐν Καισαρίᾳ (sic) ἀντίγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Παμφίλου χειρὶ γεγραμμένου τοῦ αὐτοῦ. In eadem bibliotheca descriptus fuerat exemplar abbatis Apollinarii cœnobiarchæ, qui in vicinis Cæsareæ locis degisse videtur : nam exemplar illius, quod ad pro-

phetiam Hesaiæ spectat, ab Hexaplis ipsis desumptum fuerat, et cum altero Hexaplorum volumine collatum; quod ad Ezechielem vero pertinet, exemplar Apollinarii exscriptum ab Hexaplis, correctum fuerat ad fidem Tetraplorum, quæ Origenis ipsius manu emendata et scholiis illustrata fuerant: quibus scholiis alia scholia in eodem exemplari adjecerat Eusebius Cæsariensis, atque idipsum exemplar Pamphilus et Eusebius correxerant. Hoc autem exemplar in bibliotheca Pamphili, cujus manu emendatum fuerat, exstitisse non dubium. Hæc porro omnia ediscimus ex notis codicis Marchaliani, nunc RR. PP. Jesuitarum collegii Ludovici Magni, quas attulimus supra (col. 00). Ille vero codex sæculo circiter VIII, ut ex characteris forma existimatur, ad fidem exemplaris Apolinarii exscriptus est.

Tetrapla igitur et Hexapla ipsa Origenis in bibliotheca Pamphili Cæsareæ servabantur, ubi cum ipsa bibliotheca perierunt, aut cum urbs a Persis sub Chosroe capta fuit, aut non diu postea, cum in Arabum potestatem post diuturnam obsidionem delapsa, hisce aliisque omnibus ornamentis spoliata fuit. Quia vero paucissima, ut supra diximus, eorum apographa facta fuerant, hæc ipsa diuturnitate injuriaque temporum ita perierunt, ut ne vestigium quidem eorum, ut ab Origene fuerant concinnata, remanserit.

ANECDOTA QUÆDAM.

—

MONITUM.

Anecdota nonnulla, quæ ad veteres Scripturæ interpretationes pertinent, commodiorem hoc nullum occupare locum posse putavimus. Primum est Origenis, et prodit ex codice Regio, num. 1807, *egregiæ notæ, decimi sæculi, cui prorsus similis eademque manu scriptus exstat in bibliotheca Vaticana, in quo non modo paginæ, sed etiam lineæ singulæ eadem semper voce desinunt. In neutro autem codice nomen scriptoris præfert hoc opusculum. Sed esse Origenis certissimum est : nam postremam ejus partem non minimam affert Hieronymus in epistola ad Marcellam, quæ in postrema editione habetur tom.* II, p. 706, *ubi sic Hieronymus :* Quod si tibi non videtur onerosum, quid Origenes de Diapsalmate senserit, verbum interpretabor ad verbum : quia novitia musta contemnis, saltem veteris vini auctoritate ducaris.

Sæpe quærens causas, etc., *ut infra.*

Libro autem I *adversus Rufinum, p.* 363 : Certe etiam Origenes patriarchen Huillum, qui temporibus ejus fuit, nominat: et tricesimum tomum *in Isaiam*, in cujus fine edisserit : *Væ tibi civitas Ariel, quam expugnavit David*, illius expositione concludit : et cum aliter prius sensisse se dicat, doctus ab illo, id quod verius est confitetur. Octogesimum quoque nonum psalmum, qui inscribitur: *Oratio Moysi hominis Dei*: et reliquos undecim, qui non habent titulos, secundum Huilli expositionem, ejusdem Moysi putat: nec dedignatur Hebræam Scripturam interpretans per singula loca, quid Hebræis videatur, exponere. *His autem postremis verbis alteram opusculi partem carptim, sed evidenter, commemorat. Hac tamen in re differt ab Origene, quod hic patriarcham Judæorum* Ἴουλλον, Jullum, *ille* Huillum, *vocet : sed id levissimum est. Quod autem Huillo tribuat id quod ab alio erudito Judæo edidicit, qui tunc, ut ait Origenes, cum Huillo erat, nihil negotii facessit : potuit enim Hieronymus Huillo tribuere quod alius ipso præsente et approbante dixerat.*

Secundum Origenis opusculum exscriptum a me fuit ex codice Vaticano num. 754, *hoc titulo :* Ὑπόμνημα Ὠριγένους εἰς τοὺς Ψαλμούς, Hypomnena seu Commentarius Origenis in psalmos. *Estque in medio mutilus : videturque fuisse prologus* Commentariorum *ejus* in Psalmos. *Agitur autem de Psalmorum titulis, et carptim de iis qui Psalmorum librum collegerunt.*

Tertium Origenis opusculum est fragmentum ex codice Regio, num. 1818, *decimi sæculi, qui est Catena in Psalmos. Agitur ibi de veteribus Hebræorum characteribus, quos ait alios fuisse ab hodiernis, scilicet sui temporis. Exstat Latine in Catena Danielis Barbari, inobservatum hactenus.*

Quartum opusculum est Epiphanii De LXX Interpretibus, καὶ τῶν παρερμηνευσάντων, *quod ad litteram significat*, De iis qui perperam interpretati sunt, *sive*, de iis qui interpretando, Scripturam adulterarunt. *Estque Epitome eorum quæ Epiphanius libro* De ponderibus et mensuris *de variis interpretibus narrat ; ac non semel a narratione illa fusiore differt, qua de re superius actum est ubi de Symmacho. Utrum autem ab ipso Epiphanio hæc Epitome concinnata fuerit, an ab alio, non ita facile est statuere. Ut ut vero sit, prodit hoc opusculum ex duobus codicibus, Regio nempe* 1807 *et Vaticano, qui ambo decimo sæculo, et eadem, ut videtur, manu descripti sunt, ut supra diximus.*

—

(Fragmenta Origeniana exhibet novissima Operum Origenis recensio Benedictina, quæ in nostra reviviscit. Vide tomum nostrum duodecimum, Origenis secundum. Opusculum *De LXX Interpretibus* exstat inter Epiphanii Opera mox edenda. EDIT PATR.)

TESTIMONIA IN VETERES INTERPRETES.

—

Irenæus lib. III, *cap.* 24.

Non vera est interpretatio, *Ecce adolescentula*, ut Theodotio Ephesius et Aquila Ponticus sunt A interpretati. Hinc Ebionæi ex Joseph natum aiunt.

Orig. Comment. in Matthæum, Huet. p. 381, *tom.* I.

Nunc autem magna deprehenditur exemplarium differentia, tum propter scribarum indiligentiam, tum propter quorumdam audaciam pravamque scripturæ emendationem; tum etiam propter eos qui, dum corrigerent, quædam pro arbitrio addiderunt vel detraxerunt. Huic porro differentiæ quæ in exemplaribus Veteris Testamenti occurrit, Deo juvante remedium attulimus, reliquis editionibus usi, ut ex iis judicium faceremus. Nam quæ apud LXX Interpretes propter exemplarium varietatem dubia erant, e reliquis editionibus æstimatione facta, quæ cum illis conveniebant retinuimus; quædam B vero, utpote quæ in Hebraico non exstarent obelis notavimus, ea penitus auferre non ausi, quædam autem alia cum asteriscis adjecimus, ut hinc indicaretur nos ea, quia in LXX Interpretibus non reperiebantur, ex reliquis editionibus ut in Hebræo erant adjecisse.

Νυνὶ δὲ δηλονότι πολλὴ γέγονεν ἡ τῶν ἀντιγράφων διαφορὰ, εἴτε ἀπὸ ῥᾳθυμίας τινῶν γραφέων, εἴτε ἀπὸ τόλμης τινῶν μοχθηρᾶς τε διορθώσεως τῶν γραφομένων, εἴτε καὶ ἀπὸ τῶν τὰ ἑαυτοῖς δοκοῦντα ἐν τῇ διορθώσει προστιθέντων, ἢ ἀφαιρούντων. Τὴν μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς παλαιᾶς διαθήκης διαφωνίαν, Θεοῦ διδόντος εὕρομεν ἰάσασθαι, κριτηρίῳ χρησάμενοι ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν. Τῶν γὰρ ἀμφιβαλλομένων παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα διὰ τὴν τῶν ἀντιγράφων διαφωνίαν, τὴν κρίσιν ποιησάμενοι ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων, τὸ συνᾷδον ἐκείναις ἐφυλάξαμεν, καὶ τινὰ μὲν ὠβελίσαμεν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ μὴ κείμενα, οὐ τολμήσαντες αὐτὰ πάντῃ περιελεῖν, τινὰ δὲ μετ' ἀστερίσκων προσεθήκαμεν, ἵνα δῆλον ᾖ ὅτι μὴ κείμενα παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων συμφώνως τῷ Ἑβραϊκῷ προσεθήκαμεν.

Ibid., *p.* 459.

Quod si dicti sensum accurate ediscere velis, audi Aquilam sic interpretantem.

Εἰ δὲ τὸ ἀκριβὲς βούλει μαθεῖν τῆς λέξεως ἄκουε Ἀκύλου ἑρμηνεύσαντος.

Orig. Comment. in Joan., *Huet. tom.* II, p. 131.

Notat Γέργεσα lapsu graphico mutatum fuisse in Γέρασα. Aitque Γέργεσα Hebraice significare, παροικία ἐκβεβληκότων, id est *incolatus ejicientium.* Deinde sic pergit:

Simile frequenter erratum in lege et prophetis circa nomina videre est, ut accurate edidicimus ab Hebræis edocti, et nostra eorum exemplaribus C comparantes: quæ testimonium habent ab editionibus, nondum depravatis, Aquilæ, Symmachi et Theodotionis.

Τὸ δὲ ὅμοιον περὶ τὰ ὀνόματα σφάλμα πολλαχοῦ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἔστιν ἰδεῖν, ὡς ἠκριβώσαμεν ἀπὸ Ἑβραίων μαθόντες, καὶ τοῖς ἀντιγράφοις αὐτῶν τὰ ἡμέτερα συγκρίναντες μαρτυρηθεῖσιν ὑπὸ τῶν μηδέπω διαστραφεισῶν ἐκδόσεων Ἀκύλου, καὶ Θεοδοτίωνος καὶ Συμμάχου.

Origen. in Cantica, edit. Genebrardi.

Aquila Hebraicam exprimens veritatem.

Origen. epist. ad Africanum edit. Wetsten., *p.* 224.

Sic enim Aquila, Hebraicæ lectioni serviens edidit: quem Judæi accuratissime omnium credunt interpretatum esse Scripturam: quo maxime uti solent qui Hebraicam dialectum ignorant, utpote qui omnium maxime sensum assecutus esse putetur.

Οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπών, φιλοτιμότερον πεπιστευμένος παρὰ Ἰουδαίοις ἡρμηνευκέναι τὴν Γραφὴν, ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι, ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετευγμένῳ.

Orig. ad Africanum, p. 226.

Rursum plurima per medium totum Job apud D Hebræos posita reperiuntur, non item apud nos, interdum quatuordecim, alibi novemdecim, aliquando sexdecim versiculi. Et quid oportet me hæc enumerare, quæ multo labore collegimus, ne nos lateret discrimen, quod inter Judaica et nostra exemplaria intercedit.

Πάλιν τε αὖ πλεῖστα ὅσα διὰ μέσου ὅλου τοῦ Ἰὼβ παρ' Ἑβραίοις μὲν κεῖται· παρ' ἡμῖν δὲ οὐχὶ, καὶ πολλάκις μὲν ἐπὶ τέσσαρα ἢ τρία· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δεκατέσσαρα, καὶ δεκαεννέα καὶ δεκαέξ. Καὶ τί με δεῖ καταλέγειν ἃ μετὰ πολλοῦ καμάτου ἀνελεξάμεθα, ὑπὲρ τοῦ μὴ λανθάνειν ἡμᾶς τὴν διαφορὰν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις καὶ ἡμῖν ἀντιγράφων.

Euseb. Hist. Eccl. l. VI, *cap.* 16, *p.* 217 *edit. Vales.*

Τοιαύτη δὲ εἰσήγετο τῷ Ὠριγένει τῶν θείων Λόγων A ἀπηκριβωμένη ἐξέτασις, ὡς καὶ τὴν Ἑβραΐδα γλῶτταν ἐκμαθεῖν, τάς τε παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐμφερομένας πρωτοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γραφὰς, κτῆμα ἴδιον ποιήσασθαι· ἀνιχνεῦσαι δὲ τὰς τῶν ἑτέρων παρὰ τοὺς O' τὰς ἱερὰς Γραφὰς ἡρμηνευκότων ἐκδόσεις· καί τινας ἑτέρας παρὰ τὰς κατημαξευμένας ἑρμηνείας ἐναλλαττούσας, τὴν Ἀκύλου, καὶ Συμμάχου, καὶ Θεοδοτίωνος, ἐφευρεῖν, ἃς οὐκ οἶδ' ὅθεν ἔκ τίνων μυχῶν τὸν πάλαι λανθανούσας χρόνον ἀνιχνεύσας, εἰς φῶς προήγαγεν. Ἐφ' ὧν διὰ τὴν ἀδηλότητα, τίνος ἄρ' εἶεν οὐκ εἰδὼς, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐπεσημήνατο, ὡς ἄρα τὴν μὲν εὕροι ἐν τῇ πρὸς Ἄκτιον Νικοπόλει, τὴν δὲ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τοιῷδε. Ἔν γε μὴν τοῖς Ἑξαπλοῖς τῶν ψαλμῶν μετὰ τὰς ἐπισήμους τέσσαρας ἐκδόσεις, οὐ μόνον Πέμπτην, ἀλλὰ καὶ B Ἕκτην καὶ Ἑβδόμην παραθεὶς ἑρμηνείαν, ἐπὶ μιᾶς αὖθις σεσημείωται, ὡς ἐν Ἱεριχοῖ εὑρημένης ἐν πίθῳ κατὰ τοὺς χρόνους Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ Σεβήρου. Ταύτας δὲ ἁπάσας ἐπὶ ταυτὸν συναγαγὼν, διελών τε πρὸς κῶλον, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλαις μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως, τὰ τῶν λεγομένων Ἑξαπλῶν ἡμῖν ἀντίγραφα καταλέλοιπεν, ἰδίως τὴν Ἀκύλου, καὶ Συμμάχου, καὶ Θεοδοτίωνος ἔκδοσιν ἅμα τῇ τῶν O' τοῖς Τετραπλοῖς ἐπικατασκευάσας.

Tantam porro curam in divinis Scripturis perscrutandis adhibebat Origenes, ut Hebraicam etiam linguam didicerit, et authenticos libros Hebraicis scriptos litteris, qui apud Judæos habebantur sibi comparaverit : aliorum quoque qui præter LXX sacras Scripturas interpretati sunt, editiones pervestigaverit, aliasque quasdam a tritis illis Aquilæ, Symmachi et Theodotionis diversas repererit : quas quidem ille ex nescio quibus erutas angulis in quibus jamdudum delituerant, primus in lucem produxit. Et cum ignoraret cujusnam essent auctoris, id solum significavit, alteram quidem a se repertam fuisse Nicopoli ad Actium; alteram vero in alio designato loco. Utique in Hexaplis psalmorum, post insignes illas quatuor editiones, ubi non solum Quintam, sed etiam Sextam, et Septimam editionem apposuit, ad unam rursus adnotavit, inventam illam fuisse Hierichunte in dolio, temporibus Antonini filii Severi. Has igitur omnes cum in unum collegisset, ac per cola distinxisset, et sibi invicem e regione opposuisset una cum ipso Hebraico textu, Hexaplorum, ut vocant, nobis exemplaria reliquit; cum seorsim editionem Aquilæ, Symmachi et Theodotionis cum LXX Interpretibus, in Tetraplis digessisset

Id. ibid., cap. 17, *p.* 218.

Τῶν γε μὴν ἑρμηνευτῶν αὐτῶν δὴ τούτων ἰστέον, Ἐβιωναῖον τὸν Σύμμαχον γεγονέναι. Αἵρεσις δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἐβιωναίων, οὕτω καλουμένη, τῶν τὸν Χριστὸν ἐξ Ἰωσὴφ καὶ Μαρίας γεγονέναι φασκόντων, ψιλόν τε C ἄνθρωπον ὑπειληφότων αὐτὸν, καὶ τὸν νόμον χρῆναι Ἰουδαϊκώτερον φυλάττειν ἀπισχυριζομένων, ὥς που καὶ ἐκ τῆς πρόσθεν ἱστορίας ἔγνωμεν. Καὶ ὑπομνήματα δὲ τοῦ Συμμάχου εἰσέτι νῦν φέρεται· ἐν οἷς δοκεῖ πρὸς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀποτεινόμενος Εὐαγγέλιον, τὴν δεδηλωμένην αἵρεσιν κρατύνειν. Ταῦτα δὲ ὁ Ὠριγένης μετὰ καὶ ἄλλων εἰς τὰς Γραφὰς ἑρμηνειῶν τοῦ Συμμάχου σημαίνει παρὰ Ἰουλιανῆς τινος εἰληφέναι· ἥν καί φησι παρ' αὐτοῦ Συμμάχου τὰς βίβλους διαδέξασθαι.

Sciendum porro est Symmachum, qui unus ex illis interpretibus fuit, Ebionæum fuisse. Est autem Ebionæorum hæresis ita dicta, eorum qui Christum ex Josepho et Maria genitum, merumque hominem esse putant, et legem Judaico more servandam esse contendunt, quemadmodum in superioribus libris retulimus. Exstant certe etiamnum Commentarii Symmachi, in quibus Evangelio Matthæi innixus, supradictam hæresim astruere videtur. Atque hos Symmachi Commentarios, cum aliis sacræ Scripturæ interpretationibus ab eodem elaboratis testatur Origenes se a Juliana quadam accepisse, quam ait ab ipso Symmacho hos libros successionis jure accepisse.

Euseb. Demonstr. Evang. l. IV, *p.* 181.

Λευκότερον δὲ τούτων ἡ Ἑβραίων παρίστησι Γραφὴ, ἣν πρὸς ἀκρίβειαν ἑρμηνεύων ὁ Ἀκύλας, ὧδέ πως ἐξέδωκεν.

Hæc clarius exhibet Hebræorum Scriptura, quam accurate interpretatus Aquila sic edidit.

D

Id. ibid. l. VI, *p.* 316.

Προσήλυτος δὲ ὁ Ἀκύλας ἦν, οὐ φύσει Ἰουδαῖος.

Proselytus erat Aquila, non natura Judæus.

Et paulo post :

Λέγεται δὲ ὁ Σύμμαχος Ἐβιωναῖος εἶναι· αἵρεσις δὲ ἦν οὕτω καλουμένων τινῶν Ἰουδαίων εἰς Χριστὸν πιστεύειν λεγομένων. ἐξ ὧν ὁ Σύμμαχος ἦν.

Porro Symmachus dicitur Ebionæus fuisse : quæ hæresis erat quorumdam Judæorum, qui in Christum credere dicebantur, ex quorum numero erat Symmachus.

Euseb. Comment. in Psalmos, p. 139 *et* 171, 190, 468.

Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει.

Aquila Hebraicæ litteræ serviens.

Ibid. p. 596, *de psalmo* XC, *v.* 9, *agens.*

Ἰουδαϊκώτερον ὁ Ἀκύλας καὶ ὁ Σύμμαχος τὴν ἑρμηνείαν ἐκτεθείκασι, ὑφορώμενοι τὸ περὶ τοῦ

Aquila et Symmachus modo ad Judaicam sententiam propius accedentes interpretati sunt, doctri-

nam a nobis de Altissimo ac de Domino traditam suspectam habentes.

A Ὑψίστου καὶ περὶ τοῦ Κυρίου ἀποδεδομένον ἡμῖν δόγμα.

Ibid. p. 86.

Admodum mirabiliter Symmachus.

Σφόδρα θαυμαστῶς ὁ Σύμμαχος.

Ibid. p. 199.

Mirabiliter interpretatus est Symmachus.

Ἡρμήνευσεν θαυμαστῶς ὁ Σύμμαχος.

Ibid.

Theodotio qui numero accuratiorum interpretum est

Καὶ ὁ Θεοδοτίων δὲ, εἷς καὶ αὐτὸς τῶν ἐπιμελῶς ἑρμηνευσάντων τυγχάνων.

Hieronymus Prologo in Genesim, initio primi tomi.

Quod ut auderem, Origenis me studium provocavit, qui editioni antiquæ translationem Theodotionis miscuit, asterisco ⋇ et obelo ÷, id est stella et veru, opus omne distinguens: dum aut illucescere facit quæ minus ante fuerant; aut superflua quæque jugulat et confodit, maxime quæ evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit; in quibus multa de Veteri Testamento legimus, quæ B in nostris codicibus non habentur, ut est illud: *Ex Ægypto vocavi Filium meum*, et: *quoniam Nazaræus vocabitur*, et: *Videbunt in quem compunxerunt*, et: *Flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ*, et: *quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se*, etc.

Et infra:

Et nescio quis primus auctor Septuaginta cellulas Alexandriæ mendacio suo exstruxerit, quibus divisi eadem scriptitarent, cum Aristæus ejusdem Ptolemæi ὑπερασπιστὴς, et multo post tempore Josephus, nihil tale retulerint: sed in una basilica congregatos, contulisse scribant, non prophetasse. Aliud est enim vatem, aliud esse interpretem. Ibi spiritus ventura prædicit; hic eruditio et verborum copia, ea quæ intelligit, transfert. Nisi forte putandus est Tullius *Œconomicum* Xenophontis, et Platonis *Protagoram*, et Demosthenis *pro Ctesiphonte*, afflatus rhetorico spiritu translulisse. Aut aliter de eisdem libris per Septuaginta, aliter per apostolos Spiritus sanctus testimonia texuit; ut quod illi tacuerunt, hi scriptum esse mentiti sint.

Hieronymus Præfatione in librum Josue, col. 247, *tom.* I.

Et ut in primis, quod sæpe testatus sum, sciat C me non in reprehensionem veterum nova cudere, sicut amici mei criminantur: sed pro virili parte offerre linguæ meæ hominibus (quos tamen nostra delectant), ut pro Græcorum Ἑξαπλοῖς, quæ et sumptu et labore maximo indigent, editionem nostram habeant.

Ibid.

Quare Danielis juxta Theodotionis translationem Ecclesiæ susceperunt.

Idem in Præfatione de omnibus libris Veteris Testamenti, p. 317, *tomo I.*

Samaritani etiam Pentateuchum Moysi totidem litteris scriptitant, figuris tantum et apicibus discrepantes. Certumque est Esdram scribam, legisque doctorem, post captam Jerosolymam, et instaurationem templi sub Zorobabel, alias litteras reperisse quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum et Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum hæc eadem supputatio, sub Levitarum et sacerdotum sensu, mystice ostenditur. Et nomen Domini tetragrammaton in quibusdam Græcis voluminibus, usque hodie antiquis expressum litteris invenimus.

Idem Præfatione in librum Isaiæ, col. 474, *tom.* I.

Ut quomodo Græci post LXX Translatores, Aqui- D lam et Symmachum et Theodotionem legunt, vel ob studium doctrinæ suæ, vel ut LXX magis ex collatione eorum intelligant: sic et isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem.

Hieronymus Præfatione in Job, col. 595, *tom.* I.

Cogor per singulos Scripturæ divinæ libros adversariorum respondere maledictis, qui interpretationem meam, reprehensionem Septuaginta Interpretum criminantur (a): quasi non et apud Græcos Aquila, Symmachus, et Theodotio, vel verbum e verbo vel sensum e sensu, vel ex utroque commistum, et medie temperatum genus translationis expresserint, et omnia Veteris Instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisque distinxerit, quos vel additos vel de Theodotione sumptos, translationi antiquæ inseruit, probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto, quod in partibus susceperunt, aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Neque

(a) Id repetit, *Apol. adversus Ruf.*, lib. II, col. 429.

enim fieri potest, ut quos plura intermisisse susceperint, non eosdem etiam in quibusdam errasse fateantur, præcipue in Job : cui si ea quæ sub asteriscis addita sunt subtraxeris, pars maxima voluminis detruncabitur, et hoc duntaxat apud Græ- A cos. Cæterum apud Latinos, ante eam translationem, quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus, septingenti ferme aut octingenti versus desunt; ut decurtatus et laceratus corrosusque liber, fœditatem sui publice legentibus præbeat.

Et infra :

Memini me ob intelligentiam hujus voluminis, Lyddæum quemdam præceptorem, qui apud Hebræos primus haberi putabatur, non parvis redemisse nummis : cujus doctrina an aliquid profecerim, nescio.

Et infra :

Quod si apud Græcos, post LXX editionem, jam Christi Evangelio coruscante, Judæus Aquila, Symmachus et Theodotio, Judaizantes hæretici, sunt recepti, qui multa mysteria Salvatoris subdola interpretatione celarunt, et tamen in Ἑξαπλοῖς habentur apud Ecclesias, et explanantur ab ecclesiasticis viris : quanto magis ego Christianus, et de parentibus Christianis natus, et vexillum crucis in mea fronte portans, cujus studium fuit omissa repetere, etc.

Hieronymus Præfatione in librum Psalmorum juxta Hebraicam veritatem tom. I, *col.* 835.

Quia igitur nuper cum Hebræo disputans, quæ- B ut tu de LXX Interpretibus opponebas, studiosissime postulasti, ut post Aquilam et Symmachum et Theodotionem novam editionem Latino sermone transferrem, etc.

dam pro Domino Salvatore de Psalmis testimonia protulisti, volensque ille te illudere, per sermones pene singulos asserebat non ita haberi in Hebræo,

Idem Præfat. in Danielem, tom. I, *col.* 987.

Danielem prophetam juxta LXX Interpretes, Domini Salvatoris nostri Ecclesiæ non legunt, utentes Theodotionis editione; et hoc cur acciderit nescio.

Idem Præfat. in Paralipom., tom. I, *col.* 1002.

Si LXX Interpretum, pura et ut ab eis in Græcum versa est, editio permaneret, superflue me, mi Chromati episcoporum sanctissime atque doctissime, impelleres, ut Hebræa volumina Latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat, et nascentis Ecclesiæ roboraverat fidem, justum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero cum germana illa antiquaque translatio corrupta sit, atque violata, nostri arbitrii putas, aut e pluribus judicare quid verum sit, aut novum opus C in veteri opere cudere; illudentibusque Judæis, cornicum, ut dicitur, oculos configere. Alexandria et Ægyptus in LXX suis Hesychium laudat, auctorem, Constantinopolis usque Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat; mediæ inter has provinciæ Palæstinos codices legunt : quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt : totusque orbis hac inter se contraria varietate compugnat. Et certe Origenes (a) non solum exemplaria composuit quatuor editionum, e regione singula verba describens, ut unus dissentiens, statim cæteris inter se consentientibus arguatur; sed quod majoris audaciæ est, in editione LXX Theodotionis editionem miscuit, asteriscis designans quæ minus ante fuerant, et virgulis quæ ex superfluo videbantur apposita.

Hieronymi Præfat. in Ezram, tom. I, *col.* 1107.

Porro aliud est si clausis, quod dicunt, oculis mihi volunt maledicere, et non imitantur Græcorum studium ac benevolentiam, qui post LXX Translatores, jam Christi Evangelio coruscante, Judæos et Ebionitas legis veteris interpretes, Aquilam videlicet, et Symmachum, et Theodotionem, et curiose legunt, et per Origenis laborem in Ἑξαπλοῖς Ecclesiis dedicarunt.

Idem Præfat. in librum Psalmorum, tom. I, *col.* 1222.

Notet sibi unusquisque vel jacentem lineam, vel signa radiantia, id est obelos ÷ vel asteriscos ⋇; et ubicunque viderit virgulam præcedentem ÷ ab ea usque ad duo puncta : quæ impressimus, sciat in LXX Translatoribus plus haberi. Ubi autem stellæ ⋇ similitudinem perspexerit, de Hebræis voluminibus additum noverit, atque usque ad duo puncta, juxta Theodotionis duntaxat editionem, qui simplicitate sermonis a LXX Interpretibus non discordat.

Idem Præfat. in librum Paralipomenon juxta LXX *Interpretes, tom.* I, *col.* 1418.

Denique cum litteris a me nuper flagitassetis, ut D vobis Paralipomenon Latino sermone transferrem, de Tiberiade legis quemdam doctorem, qui apud Hebræos admirationi habebatur, assumpsi, et contuli cum eo a vertice, ut aiunt, usque ad extremum unguem.

Ibid. col. 1419.

Ubicunque ergo asteriscos, id est stellas ⋇, radiare in hoc volumine videritis, ibi sciatis de Hebræis additum, quod in Latinis codicibus non habetur. Ubi vero obelus, transversa scilicet virga ÷

(a) Hoc ipsum repetit l. II *contra Ruf.*, col. 425.

præposita est, illic signatur quid LXX Interpretes A sancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus addiderint vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus non legatur.

Hieron. Præfat. in libros Salomonis, tom. I, col. 1419.

Tres libros Salomonis, id est Proverbia, Ecclesiasten, Canticum canticorum, veteri LXX Interpretum auctoritati reddidi; vel antepositis lineis ÷ superflua quæque designans; vel stellis ※ titulo prænotatis, ea quæ minus habebantur interserens: quo plenius, o Paula et Eustochium, cognoscatis quid in libris nostris minus sit, quid redundet.

Idem Præfat. in quatuor Evangelia, tom. I, col. 1426.

Non quæro quid Aquila, quid Symmachus sapiant, quare Theodotion inter novos et veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio, quam apostoli probaverunt.

Idem Præfat. in librum Hebraic. Quæst., tom. II, col. 505.

Neque vero LXX Interpretum, ut invidi latrant, B errores arguimus: nec nostrum laborem illorum reprehensionem putamus, cum illi Ptolemæo regi Alexandriæ, mystica quæque in Scripturis sanctis prodere noluerint: et maxime ea quæ Christi adventum pollicebantur, ne viderentur Judæi et alterum Deum colere: quos ille Platonis sectator, magni idcirco faciebat, quia unum Deum colere dicerentur. Sed et evangelistæ, et Dominus quoque noster atque Salvator, necnon et Paulus apostolus, multa quasi de Veteri Testamento proferunt, quæ in nostris codicibus non habentur. Super quibus in suis locis plenius disseremus. Ex quo perspicuum est, illa magis vera esse exemplaria, quæ cum Novi Testamenti auctoritate concordant. Accedit ad hoc quoque quod Josephus, qui LXX Interpretum ponit historiam, quinque tantum ab eis libros Moysi translatos refert: quos nos quoque confitemur plus quam cæteros cum Hebraicis consonare. Sed et ii qui postea interpretes exstiterunt, Aquilam loquor, et Symmachum, et Theodotionem, longe aliter habent quam nos legimus.

Ibid. col. 542, *ad Gen.* XL, *v.* 16.

Symmachus more suo apertius transtulit.

In Epist. ad Damasum, tom. II, col. 567.

Aquila namque qui non contentiosius, ut quidam putant, sed studiosius verbum interpretatur ad verbum.

Et infra :

Aquilam vero ut in cæteris, et in hoc maxime loco proprie transtulisse omnis Judæa conclamat.

Epist. ad Evangelum, col. 574, *tom. II.*

Nec refert, utrum Salem an Salim nominetur, C cum vocalibus in medio litteris perraro utantur Hebræi, et pro voluntate lectorum, ac varietate regionum, eadem verba diversis sonis atque accentibus proferantur.

Epistola ad Suniam et Fretelam, tom. II, p. 627.

In quo illud breviter admoneo, ut sciatis aliam esse editionem quam Origenes, et Cæsariensis Eusebius, omnesque Græciæ tractatores κοινὴν, id est *communem*, appellant atque *vulgatam*, et a plerisque nunc Λουκιανός dicitur; aliam LXX Interpretum, quæ et in Ἑξαπλοῖς codicibus reperitur, et a nobis in Latinum sermonem fideliter versa est, et Jerosolymæ atque in Orientis Ecclesiis decantatur..... Κοινή autem ista, hoc est communis editio, ipsa est quæ et LXX. Sed hoc interest inter utramque, quod κοινή pro locis et temporibus, et pro voluntate scriptorum, vetus corrupta editio est; ea autem quæ habetur in Ἑξαπλοῖς, et quam nos vertimus, ipsa est quæ in eruditorum libris incorrupta et immaculata LXX Interpretum translatio reservatur. Quidquid ergo ab hac discrepat, nulli dubium est quin ita et ab Hebræorum auctoritate discordet.

Hieron. epist. ad Marcellam., tom. II, col. 707.

Aquila, qui verborum Hebræorum diligentissimus explicator est.

Hieron. epist. ad Marcellum tom. II, col. 711.

Theodotion, qui in cæteris cum Septuaginta Translatoribus facit.

Hieron. Comment. in Ecclesiasten, tom. II, col. 740.

Hebræus meus cujus sæpe facio mentionem, cum Ecclesiasten mecum legeret, hæc Baracibam, quem unum vel maxime admirantur (*a*).

Hieron. Præfatione in Homilias Origenis in Canticum, tom. II, col. 87.

Origenes cum in cæteris libris omnes vicerit, in Cantica canticorum ipse se vicit. Nam decem voluminibus explicitis, quæ ad viginti usque versuum millia pene perveniunt; primum LXX Interpretes; deinde Aquilam et Symmachum et Theodotionem, et ad extremum Quintam editionem, quam in Actio littore invenisse se scribit, etc.

(a) De Symmacho passim dicit Hieronymus ipsum apertius et manifestius interpretatum esse.

Hieron. Comm. in Isaiam, tom. III, *col.* 24.

P litteram sermo Hebraicus non habet; sed pro ea PHI Græco utitur.

Hieron. Comm. in Isai., cap. VIII, *tom.* III, *col.* 79.

Duas domus Nazaræi, (qui ita Christum recipiunt, ut observationes legis veteris non amittant) duas familias interpretantur, Sammai et Hillel : ex quibus orti sunt Scribæ et Pharisæi; quorum suscepit scholam Akibas, quem magistrum Aquilæ proselyti autumant : et post eum Meir, cui successit Johanan filius Zachai · et post eum Eliezer, et A per ordinem Delphon : et rursum Joseph Galilæus : et usque ad captivitatem Jerusalem Josue. Sammai igitur et Hillel non multo prius quam Dominus nasceretur, orti sunt in Judæa, quorum prior *dissipator* interpretatur, sequens *profanus*, eo quod per traditiones et δευτερώσεις suas legis præcepta dissipaverit atque maculaverit.

Hieron. Comment in Isaiam, col. 352.

De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguæ Hebraicæ, et verbum de verbo expriniens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharisæorum perversa expositione deceptus sit, qui interpretari voluit, *et Israel ei congregabitur.*

Hieron. Comm. in Ezech., tom. III, *col.* 716.

Aquilæ vero secunda editio, quam Hebræi *κατὰ ἀκρίβειαν* nominant, transtulit ἠρεμάζων, id est *quiescens*, et *seorsim positus.*

Hieron. Præfat. in Comment. Danielis, tom. III, *col.* 1073.

Illud quoque lectorem admoneo, Danielem non juxta LXX Interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit : licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judæus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione Vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quæ addita sunt, et rursus B quosdam versus obelis prænotavit, superflua quæque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiæ tam Græcorum quam Latinorum, Syrorumque et Ægyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Græci in Aquilæ et Theodotionis ac Symachi editionibus lectitant.

Hieron. Comment. in Daniel. cap. I, *col.* 1075.

Quod nos juxta editionem Hebræorum quæ *κατ' ἀκρίβειαν* legitur *in tyrannos* vertimus.

Idem. Comment. in Osee, cap. II, *tom.* III, *col.* 1252.

Aquila diligens et curiosus interpres.

Hieron. Comment. in Habacuc, tom. III, *col.* 1633.

Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX plurali numero, *ut salvares christos tuos*, ibi esse in Hebraico LAIESUA ETH MESSIACH, quod Aquila transtulit, *in salutem cum Christo tuo :* non quod Deus egressus sit, ut salvaret populum, et salvaret Christum suum; sed quod in salutem populi venerit cum Christo suo, juxta illud Evangelii : *Pater in me, et ego in Patre; et Pater in me manens ipse facit opera sua.* Sed et Quinta editio similiter transtulit : *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.* Theodotio autem vere quasi pauper et Ebionita : sed et Symmachus C ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaice transtulerunt : *Egressus es in salutem populi tui, ut salvares Christum tuum;* et, *egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum.* Rem incredibilem dicturus sum, sed tamen veram. Isti Semichristiani Judaice transtulerunt, et Judæus Aquila interpretatus est ut Christianus. Sexta editio prodens manifestissime sacramentum, ita vertit ex Hebræo : *Egressus es ut salvares populum tuum per Jesum Christum tuum*, quod Græce dicitur, ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου διὰ Ἰησοῦν Χριστόν σου.

Hieron. Comment. in Epist. ad Titum, tom. IV, *col.* 437.

Unde et nobis curæ fuit omnes veteris legis libros, quos vir doctus Adamantius in Hexapla digesserat, de Cæsariensi bibliotheca descriptos, ex ipsis authenticis emendare, in quibus et ipsa Hebræa propriis sunt characteribus verba descripta, et Græcis litteris tramite expressa vicino. Aquila etiam et Symmachus, Septuaginta quoque et Theodotio suum ordinem tenent. Nonnulli vero libri, D et maxime hi qui apud Hebræos versu compositi sunt, tres alias editiones additas habent; quam Quintam, et Sextam, et Septimam translationem vocant, auctoritatem sine nominibus interpretum consecutas. Hæc immortale illud ingenium suo nobis labore donavit, ut non magnopere pertimescamus supercilium Judæorum, solutis labiis, et stridente saliva, et rasa fauce gaudentium.

Idem epist. 24 *ad Marcellam, tom.* II, *col.* 61.

Jam pridem cum voluminibus Hebræorum editionem Aquilæ confero; ne quid forsitan propter odium Christi Synagoga mutaverit; et ut amicæ menti fatear, quæ ad nostram fidem pertineant roborandam plura reperio.

Idem epist. 29, *ad Paulam, tom.* IV, *col.* 68.

Quorsum Varronis et Chalcenteri mentio facta sit, quæritis? Videlicet ut ad Adamantium no-

utrumque Cha.centerum veniamus : qui tanto studio in sanctarum Scripturarum labore sudavit, ut juste Adamantii nomen acceperit.

Idem in Catalogo Scriptorum Eccles. de Origene, tom. IV, *col.* 116.

Quis ignorat, quod tantum in Scripturis divinis A habuerit studii, ut etiam Hebræam linguam contra ætatis gentisque suæ naturam edisceret : et acceptis LXX Interpretibus, alias quoque editiones in unum volumen congregaret; Aquilæ scilicet Pontici proselyti, et Theodotionis Ebionæi, et Symmachi ejusdem dogmatis : qui in Evangelium quoque κατὰ Ματθαῖον scripsit Commentarios, de quo et suum dogma confirmare conatur. Præterea Quintam et Sextam et Septimam editionem, quas etiam nos de ejus bibliotheca habemus, miro labore reperit, et cum cæteris editionibus comparavit.

Hieron. epist. 33 *ad Pammachium, tom.* III, *col.* 25.

Sed quid faciemus ad authenticos libros, in quibus hæc non feruntur ascripta, et cætera his similia, quæ si proferre nitamur, infinitis libris opus est? Porro quanta dimiserint, vel asterisci testes, ut dixi, sunt, vel nostra interpretatio, si a diligenti lectore translationi veteri conferatur : et tamen jure LXX editio obtinuit in Ecclesiis, vel quia prima est, et ante Christi facta adventum ; vel quia ab apostolis (in quibus tamen ab Hebraico non discrepat) usurpata. Aquila autem proselytus et contentiosus interpres, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est, jure projicitur a nobis. Quis enim pro *frumento* et *vino* et *oleo* possit, vel legere, vel intelligere, χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα, quod non possumus dicere, *fusionem, pomationemque et splendentiam*? Aut quia Hebræi non solum habent ἄρθρα, sed et πρόαρθρα, ille κακοζήλως, et syllabas interpretatur et litteras, dicitque σὺν τὸν οὐρανὸν, καὶ σὺν τὴν γῆν, quod Græca et Latina lingua omnino non recepit.

Hieron. Apologia advers. Rufinum, tom. IV, *col.* 363.

Certe etiam Origenes patriarchen Huillum, qui B temporibus ejus fuit, nominat ; et tricesimum tomum in Hesaiam, in cujus fine edisserit : *Væ tibi, civitas Ariel, quam expugnavit David*, illius expositione concludit ; et cum aliter prius sensisse se dicat, doctum ab illo id quod est verius, confitetur. Octogesimum quoque nonum psalmum, qui scribitur : *Oratio Moysi hominis Dei*, et reliquos undecim, qui non habent titulos, secundum Huilli expositionem, ejusdem Moysi putat : nec dedignatur Hebræam Scripturam interpretans, per singula loca quid Hebræis videatur inserere.

Idem adv. Rufinum, l. II, *tom.* IV, *col.* 423.

Quod ut auderem, Origenis me studium provocavit, qui editioni antiquæ translationem Theodotionis miscuit, asterisco ⁜ et obelisco ÷, id est stella et veru opus omne distinguens : dum aut illucescere facit quæ minus ante fuerant ; aut superflua quæque jugulat et confodit : maximeque quæ evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit.

Hieron. epist. 45, *ad Marcellam, tom.* II, *col.* 552.

Ambrosius, quo chartas, sumptus, notarios ministrante, tam innumerabiles libros vere Adamantius, et Chalcenterus noster explicavit, in quadam epistola, quam ad eumdem de Athenis scripserat, refert nunquam se cibum Origene præsente sine lectione sumpsisse, nunquam iniisse somnum, nisi unus e fratribus sacris litteris personaret.

Hieron. epist. 74, *ad Augustinum, tom.* IV, *col.* 626.

Quod autem in aliis quæris epistolis, cur prior C mea in libris canonicis interpretatio asteriscos habeat et virgulas prænotatas ; et postea aliam translationem absque his signis ediderim, videris mihi non intelligere quod quæsisti. Illa enim interpretatio LXX Interpretum est : et ubicunque virgulæ, id est obeli, sunt, significatur quod LXX plus dixerint quam habetur in Hebræo ; ubi autem asterisci, id est stellulæ prælucentes, ex Theodotionis editione ab Origene additum est : et ibi Græca transtulimus, hic de ipso Hebraico quod intelligebamus expressimus, sensuum potius veritatem quam verborum ordinem interdum conservantes. Et miror quomodo LXX Interpretum libros legas, non puros, ut ab eis editi sunt, sed ab Origene emendatos, sive corruptos per obelos et asteriscos; et Christiani hominis interpretatiunculam non sequaris, præsertim cum ea quæ addita sunt, ex hominis Judæi atque blasphemi post passionem Christi, editione transtulerit. Vis amator esse verus Septuaginta Interpretum ? Non legas ea quæ sub asteriscis sunt, imo rade de voluminibus, ut veterum te fautorem probes. Quod si feceris, omnium Ecclesiarum bibliothecas damnare cogeris. Vix enim unus aut alter invenietur liber qui ista non habeat.

Hieron. epist. ad Vincentium et Gallienum, tom. IV, *col.* 805.

Quamobrem Aquila, et Symmachus, et Theodotio incitati, diversum pene opus in eodem opere prodiderunt ; alio nitente verbum de verbo exprimere, alio sensum potius sequi, tertio non multum a veteribus discrepare. Quinta autem et Sexta et Septima editio, licet quibus censeantur auctoribus ignoretur, tamen ita probabilem sui diversitatem tenent, ut auctoritatem sine nominibus meruerint.

Ex Rufino Hist. eccl. lib. VI, *cap.* 13.

Famosissimos illos codices primus composuit A scripsit, ita ut primo omnium ipsa Hebræa verba Origenes, in quibus per singulas columnulas e regione separatim opus interpretis uniuscujusque describsit, ita ut primo omnium ipsa Hebræa verba Hebraicis litteris poneret, secundo in loco per ordinem Græcis litteris.

Philastrius Brixiensis De hæresibus, num. 90.

Sunt hæretici qui, sicuti Septuaginta duorum sanctorum sapientissimorumque virorum interpretationem respuentes, Aquilæ cujusdam hominis unius Pontici, qui post annos multos interpretatus est, ædificationem suscipiunt. Qui cum quædam prætermittere, necessitate urgente, tunc temporis cogerentur, dissonantia putantur dictasse. Is veluti plus a quibusdam Judæis maxime intellexisse laudatur, cum de Patre et Filio, non sicuti illi priores de lege, dictaverit; Septuaginta enim duo dixerunt: B *Adversus Dominum, et adversus Christum ejus;* Aquila autem: *Adversus Dominum, et adversus unctum ejus.* Et iterum Septuaginta duo dixerunt: *Ecce virgo concipiet, et pariet filium; et nomen ejus,* « *Deus nobiscum.* » Aquila autem dixit: *Ecce juvencula concipiet, et pariet filium; et nomen ejus,* « *potens cum hominibus.* » Quæ quidem si pio sensu lectionis accepta fuerint, quod fortis et potens nemo nisi Christus Deus Dei sit Filius, recte intelligit; si autem de eo dubitat, abjicienda et spernenda est talis editio. Unde Judæi non Septuaginta duorum interpretationes habent, qui de Patre et Filio et sancto Spiritu bene sentientes, unam substantiam, divinitatem, majestatem enuntiarunt; sed illius Aquilæ, qui non ita recte sentit de Filio Dei, sed quasi de propheta nuntiaverit. Unde interpretationes ejus in medio librorum nunquam ponuntur, sed dextræ lævæque assignantur: et ut contrariæ et non plenæ veritatis, ita leguntur a plurimis, etc.

Mox num. 91.

Est hæresis, quæ iterum post Aquilam triginta hominum interpretationem accipit, non illorum beatissimorum septuaginta duorum, qui integre inviolateque de Trinitate sentientes, Ecclesiæ catholicæ firmamenta certissima tradiderunt interpretantes Scripturas. Isti triginta in multis Aquilam sunt secuti, unde ab Ecclesia catholica et istorum non suscipitur interpretatio, quæ continetur in libris authenticis.

Ibid. num. 92.

Est hæresis quæ iterum sex virorum interpretationem postea editam vult sequi, non illorum priorum sanctorum, qui Septuaginta duorum aliis modis interpretari desiderant; et non parvum errorem incurrit, diversa itidem sentiens de fide catholica.

Ibid. num. 93.

Sunt hæretici alii qui Theodotionis et Symmachi C sequuntur, non illam beatissimorum priorum quam itidem interpretationem diverso modo expositam Ecclesia catholica colit et prædicat.

Augustinus De civitate Dei, l. XV, *cap.* 23, *tom.* VII, *p.* 408.

Aquila autem, quem interpretem Judæi cæteris anteponunt, non angelos Dei, nec filios Dei, sed *filios deorum* interpretatus est.

Aug. De civitate Dei, l. XVIII, *cap.* 48, *p.* 526.

Nam cum fuerint et alii interpretes qui ex Hebræa lingua in Græcam sacra illa eloquia transtulerunt, sicut Aquila, Symmachus, Theodotio; sicut etiam illa est interpretatio, cujus auctor non apparet, et ob hoc sine nomine interpretis Quinta editio nuncupatur: hanc tamen quæ LXX est, tanquam sola esset, sic recepit Ecclesia, eaque utuntur Græci populi Christiani, quorum plerique utrum alia sit aliqua ignorant.

Ex Chronico Paschali edit. Cangii, p. 255.

ΙϚ'. Ἰνδ. ιδ'. Ὑπ. Αὐγουρίνου καὶ Σεργιανοῦ. Ἀκύλας ἐγνωρίζετο, ὃς ἦν πενθερὸς Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως. Ἦν δὲ Ἕλλην ὡς Ἀδριανὸς, ἀπὸ Σινώπης τοῦ Πόντου ὁρμώμενος. Ὕστερον δὲ ἐβαπτίσθη, πεισθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων. Ἦν δὲ καὶ ἀστρονόμος, καὶ ἐγκαλούμενος περὶ τούτου ἀπὸ τῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μὴ πεισθεὶς, μετέπειτα τὰ τῶν Χριστιανῶν ἀθετήσας, προσήλυτός τε Ἰουδαίοις, περιτέμνεται Ἰουδαῖος, καὶ ἐμπόνως μαθὼν τὴν αὐτῶν διάλεκτον, κατὰ στοιχεῖα ἑρμηνείαν ἑαυτῷ ἡρμήνευσεν οὐκ ὀρθῷ λογισμῷ, ἀλλ' ὅπως διαστρέψῃ τινὰ τῶν ῥητῶν. Ταῦτα ἱστορεῖ Ἐπιφάνιος Κύπριος εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν *Περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων.*

Anno Adriani XIV, indictione XIV, coss. Augurino et Sergiano, Aquila florebat, socer Adriani impe- D ratoris. Erat autem gentilis ut Adrianus, Sinope urbe Ponti oriundus. Postea vero ab apostolis eruditus, baptizatus est. Erat autem astronomus, et hac de re accusatus a Christianis, nec obtemperans. Spreta postmodum Christiana religione, proselytus ad Judæos accessit, et circumcisus Judæus effectus est, et magno labore eorum linguam edoctus, secundum elementa, id est, ad litteram interpretationem edidit, non recto quidem animo, sed ut quædam Scripturæ dicta perverteret. Hæc narrat Epiphanius Cyprius in libro *De ponderibus et mensuris.*

Ex eodem Chronico, p. 263.

Anno VI Commodi, indictione VII, coss. Marcello et Æliano. His coss. Theodotio quidam Ponticus ex successione Marcionis hæresiarchæ, qui et ipse Sinope oriundus erat, ejurata ejusdem hæresi, in Judaismum declinavit; cumque eorum elementa et linguam didicisset, propriam et ipse interpretationem edidit, in multis cum LXX Interpretibus consentiens, ut de illo refert Epiphanius Cyprius.

A ϛ'. Ἰνδ. ζ'. Ὑπ. Μαρκέλλου καὶ Αἰλιανοῦ. Ἐπὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων, Θεοδοτίων τις τοῦ Πόντου, ἀπὸ τῆς διαδοχῆς Μαρκίωνος τοῦ αἱρεσιάρχου, τοῦ ἀπ' αὐτῆς Σινώπης ὁρμωμένου, καὶ αὐτὸς μηνιῶν τῇ αὐτῇ αἱρέσει, καὶ εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἐκκλίνας, καὶ τὰ αὐτῶν στοιχεῖα καὶ γλῶσσαν μαθὼν, ἰδίως καὶ αὐτὸς ἐξέδωκεν τὰ πλεῖστα τοῖς OB' ἑρμηνευταῖς συνᾴδοντα, ὡς καὶ ἱστορεῖ περὶ τούτου Ἐπιφάνιος ὁ Κύπριος.

Ex eodem Chronico, p. 266.

Anno Severi IX, indict. VIII, coss. Severo Augusto III et Antonino. His temporibus, Symmachus quidam Samaritanus, qui inter sectæ suæ sapientiores numerabatur, cum apud gentem suam in honore non haberetur, ambitionis et affectati principatus morbo laborans, contribulibus suis infensus, ad Judæos migravit, et proselytus factus secundo circumcisus est. Hic igitur ut Samaritanorum interpretationes everteret, tertiam edidit interpretationem. Hæc Epiphanius Cyprius de tribus interpretibus Aquila, Symmacho et Theodotione narravit.

Θ'. Ἰνδ. η'. Ὑπ. Σεβήρου Αὐγούστου τὸ Γ' καὶ Ἀντωνίνου. Ἐν τούτοις χρόνοις, Σύμμαχός τις Σαμαρείτης τῶν παρ' αὐτοῖς σοφῶν, μὴ τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἔθνους, νοσήσας φιλαρχίαν, καὶ ἀγανακτήσας κατὰ τῆς ἰδίας φυλῆς, προσέρχεται Ἰου- B δαίοις, καὶ προσηλυτεύει, καὶ περιτέμνεται δευτέραν περιτομήν. Οὗτος οὖν πρὸς διαστροφὴν τῶν παρὰ Σαμαρείταις ἑρμηνειῶν ἑρμηνεύσας, τὴν τρίτην ἐξέδωκεν ἑρμηνείαν. Ταῦτα Ἐπιφάνιος ὁ Κύπριος περὶ τῶν τριῶν ἑρμηνευτῶν, Ἀκύλα, καὶ Συμμάχου, καὶ Θεοδοτίωνος ἔθηκεν.

Ex Synopsi Scripturæ sacræ, quæ inter Athanasiana opera habetur, tom. II, *p.* 103.

Ποῖαι καὶ πόσαι παραδόσεις εἰσὶ τῆς θείας Γραφῆς· εἴτε οὖν ἀπὸ Ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἑρμηνεῖαι, καὶ τίνες οἱ ταύτην ἑρμηνεύσαντες, καὶ πότε.

Hæc utpote ex Epiphanio desumpta et longiuscula prætermittuntur.

Πρώτη ἐστὶν, κ. τ. λ.

Ado in Chronico de tempore Adriani.

Per idem tempus Aquila Ponticus interpres secundus post LXX oritur.

Idem in Chronico, sub Commodo.

Theodotio Ephesius interpres tertius apparuit.

Idem in Chronico, ad Severum imp., p. 790.

Symmachus interpres quartus agnoscitur.

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT.

—

IN GENESIM MONITUM.

Tametsi multam dedimus operam, ut veterum interpretum lectiones in Genesim undequaque colligeremus, eximii tamen codicis Coisliniani, qui omnibus præit vetustate et marginalium notarum præstantia, usum assequi statim non potuimus. Unde accidit ut Genesim, qualem aliorum ope manuscriptorum adornaveramus, illo destituti edere coacti simus. Sub hæc autem cum in ejus bibliothecæ possessionem venisset illustrissimus episcopus Metensis Coislinianæ familiæ decus, nobisque omnium pro voto manuscriptorum copiam fecisset, Heptateuchi totius lectiones, nondum editas, quas ex illo præstantissimo codice mutuati sumus, appendicis more ad calcem primi tomi locavimus. Quia porro illæ bene multæ sunt, et non raro sinceriores iis quas principio posueramus, auctores sumus studioso lectori, ut cum Heptateuchi interpretationes consulere voluerit, illas in appendice positas nunquam negligat (*a*). Primo autem Genesim edidimus usi codicibus manuscriptis et libris quorum catalogus sequitur :

Codex RR. PP. Sancti Basilii Romæ, pro ultimis tantum Geneseos capitibus.
Codex Regius 1825, membranaceus, XI vel XII sæculi, in quo est Heptateuchus et liber Ruth.
Codex Reg. 1871, membranaceus, egregiæ notæ, X sæculi.
Codex Reg. 1888, bombycinus, XII sæculi.
Codex Reg. alius cujus numerus excidit.
Codex Reg. 2911, XII circiter sæculi.
Codex Colbertinus, quem unum in Genesim reperi in illa bibliotheca.
Schedæ clarissimi viri Francisci Combefisii, ex ordine Prædicatorum, quas mutuo accepi a reverendo et doctissimo Patre Michaele Lequien.
Schedæ et folia aliquot edita, quæ misit vir clarissimus Ernestus Grabe.
Basilius *in Hexaemeron.*
Ambrosius *in Hexaemeron.*
Hieronymi *Quæstiones in Genesim*, et alia quædam ejus opera.
Theodoreti *Quæstiones in Genesim.*
Anastasii *Quæstiones.*
Joannes Philoponus *in Hexaemeron*, editus a Balthazare Corderio, Viennæ 1630, in 4°, unde pene totum primum Geneseos caput, secundum Aquilæ, Symmachi et Theodotionis interpretationes, excerpsimus.
Procopius *in Heptateuchum.*
Aliquot etiam in locis sequentes auctores nobis subsidio fuerunt.
Justini *Dialogus cum Tryphone.*
Origenes illustrissimi et doctissimi Huetii, et ejusdem *Philocalia* a Spencero edita.
Cyprianus libro primo *Testimoniorum ad Quirinum.*
Eusebii Cæsariensis *Demonstratio evangelica.*
Joannis Chrysostomi *Homiliæ.*
Augustini opera aliquoties.
Chalcidius *in Timæum* Platonis.
Editio Complutensis.
Sæpe vero editionis Romanæ et Drusii lectiones.

(*a*) Lectiones codicis Coisliniani, ut in nova editione par erat, aliis intermiscuimus. EDIT. PATR.

CAPUT I GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

1 בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ

2 והארץ היתה תהו ובהו וחשך על־פני תהום ורוח אלהים מרחפת על־פני המים

3 ויאמר אלהים יהי־אור ויהי־אור

4 וירא אלהים את־האור כי־טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך

5 ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי־ערב ויהי־בקר יום אחד

6 ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים

7 ויעש אלהים את־הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי־כן

8 ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי־ערב ויהי־בקר יום שני

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1. Βρησιθ βαρα ελωειμ εθ ασαμαιμ ουεθ ααρες.

2. Ουααρες αιεθα θωου ουβοου Ουωσεχ αλ φνε θεωμ ουρουη ελωειμ μαραεφεθ αλ φνε αμαιμ.

3. Ουιωμερ ελωειμ ιει ωρ ουιει ωρ.

4. Ουιαρ ελωειμ εθ αωρ χι τωβ ουιαβδηλ ελωειμ βην αωρ ουβην αωσεχ.

5. Ουιχρα ελωειμ λαωρ ιωμ ουλαωσεχ χαρα ληλα ουιει ερεβ ουιει βωχερ ιωμ ααδ.

6. Ουιωμερ ελωειμ ιει ραχια βαθωχ αμαιμ ουιει μαβδηλ βην μαιμ λαμαιμ.

7. Ουιαας ελωειμ εθ αραχια ουιαβδηλ βην αμαιμ ασερ μαθααθ λαραχια ουβην αμαιμ ασερ μααλ λαραχια ουιει χεν.

8. Ουιχρα ελωειμ λαραχια σαμαιμ ουιει ερεβ ουιει βωχερ ιωμ σενι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν.

2. Ἡ δὲ γῆ ἦν κένωμα καὶ οὐθέν. Καὶ σκότος ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφερόμενον ἐπὶ πρόσωπον ὑδάτων.

3. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.

4. Καὶ συνεῖδεν ὁ Θεὸς σὺν τὸ φῶς ὅτι καλὸν, καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς μεταξὺ τοῦ φωτὸς, καὶ μεταξὺ τοῦ σκότους.

5. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέρα, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωῒ, ἡμέρα μία.

6. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων, καὶ ἔστω διαχωρίζον μεταξὺ ὑδάτων εἰς ὕδατα.

7.

8. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ στερεώματι οὐρανός· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωῒ, ἡμέρα δευτέρα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. In principio creavit Deus cœlos et terram.

2. Terra autem erat confusio et inanitas. Et tenebræ super faciem abyssi : et spiritus Dei motitabat super facies aquarum.

3. Et dixit Deus : Sit lux, et fuit lux.

4. Et vidit Deus lucem, quod bona. Et divisit Deus inter lucem et inter tenebras.

5. Et vocavit Deus lucem, diem ; et tenebras vocavit, noctem. Et fuit vespera et fuit mane, dies unus.

6. Et dixit Deus : Sit expansio in medio aquarum : et sit dividens inter aquas ad aquas.

7. Et fecit Deus expansionem : et divisit inter aquas, quæ subter expansionem, et inter aquas quæ super expansionem. Et fuit ita.

8. Et vocavit Deus expansionem, cœlos. Et fuit vespera, et fuit mane dies secundus.

VULGATA LATINA.

1. In principio creavit Deus cœlum et terram.

2. Terra autem erat inanis et vacua, et tenebræ erant super faciem abyssi : et spiritus Dei ferebatur super aquas.

3. Dixitque Deus : Fiat lux. Et facta est lux.

4. Et vidit Deus lucem, quod esset bona : et divisit lucem a tenebris.

5. Appellavitque lucem diem, et tenebras noctem : factumque est vespere et mane, dies unus.

6. Dixit quoque Deus : Fiat firmamentum in medio aquarum : et dividat aquas ab aquis.

7. Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum. Et factum est ita.

8. Vocavitque Deus firmamentum, cœlum : Et factum est vespere et mane, dies secundus.

AQUILA.

1. In capitulo creavit Deus cœlum et terram.

2. Terra autem erat inanitas et nihil. Et tenebræ super faciem abyssi, et spiritus Dei superferebatur super faciem aquarum.

3. Et dixit Deus : Fiat lux, et facta est lux.

4. Et vidit Deus lucem quia bona, et divisit Deus inter lucem, et inter tenebras.

5. Et vocavit Deus luci diem, et tenebras vocavit noctem. Et factum est vespere, et factum est mane, dies unus.

6. Et dixit Deus : Fiat firmamentum in medio aquarum, et sit dividens inter aquas in aquas.

7.

8. Et vocavit Deus firmamento cœlum. Et factum est vespere, et factum est mane, dies secundus.

CAPUT I GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

2. Ἡ δὲ γῆ ἐγένετο ἀργὸν καὶ ἀδιάκριτον, καὶ σκότος ἐπέκειτο ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφερόμενον ἐπὶ πρόσωπον ὑδάτων.

3. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἔστω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.

4. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλὸν, καὶ διέστειλεν ὁ Θεὸς μεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ μεταξὺ τοῦ σκότους.

5. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέραν, καὶ τὴν σκοτίαν ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.

6. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ ὑδάτων, καὶ ἔστω διαχωρίζον ἐν μέσῳ ὕδατος καὶ εἰς ὕδωρ.

7.

8. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ στερεώματι οὐρανόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.

Ο'.

1. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

2. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.

3. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.

4. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους.

5. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.

6. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδατος, καὶ ὕδατος· καὶ ἐγένετο οὕτως.

7. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα. Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀναμέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος.

8. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

2. Ἡ δὲ γῆ ἦν κενὸν καὶ οὐθὲν [*ἄλλος*, οὐθὲν καὶ οὐθὲν], καὶ σκότος ἐπὶ προσώπου ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφερόμενον ἐπὶ προσώπου τοῦ ὕδατος.

3. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.

4. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους.

5. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.

6. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔσται διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδατος εἰς ὕδατα.

7.

8. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ στερεώματι οὐρανόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.

SYMMACHUS.

1. In principio creavit Deus cœlum et terram.

2. Terra autem erat otiosa et indistincta, et tenebræ incumbebant super faciem abyssi, et spiritus Dei superferebatur super faciem aquarum.

3. Et dixit Deus : Sit lux, et facta est lux.

4. Et vidit Deus lucem quia bona. Et distinxit Deus inter lucem et inter tenebras.

5. Et vocavit Deus luci diem, et tenebras vocavit noctem. Et factum est vespere, et factum est mane, dies unus.

6. Et dixit Deus : Fiat firmamentum in medio aquarum, et sit dividens in medio aquæ et in aquam.

7.

8. Et vocavit Deus firmamento cœlum. Et factum est vespere et factum est mane, dies secundus.

LXX INTERPRETES.

1. In principio fecit Deus cœlum et terram.

2. Terra autem erat invisibilis et incomposita, et tenebræ super abyssum, et spiritus Dei superferebatur super aquam.

3. Et dixit Deus : Fiat lux, et facta est lux.

4. Et vidit Deus lucem, quia bona. Et divisit Deus inter lucem et inter tenebras.

5. Et vocavit Deus lucem, diem; et tenebras vocavit noctem. Et factum est vespere, et factum est mane, dies unus.

6. Et dixit Deus : Fiat firmamentum in medio aquæ, et sit dividens inter aquam, et aquam. Et factum est ita.

7. Et fecit Deus firmamentum. Et divisit Deus inter aquam, quæ erat sub firmamento, et inter aquam , quæ erat super firmamentum.

8. Et vocavit Deus firmamentum , cœlum : et factum est vespere , et factum est mane , dies secundus.

THEODOTIO.

1. In principio creavit Deus cœlum et terram.

2. Terra autem erat vacuum et nihil [*al.* nihil et nihil]. Et tenebræ super faciem abyssi, et spiritus Dei ferebatur super faciem aquæ.

3. Et dixit Deus : Fiat lux , et facta est lux.

4. Et vidit Deus lucem, quia bona. Et divisit Deus inter lucem et inter tenebras.

5. Et vocavit Deus luci diem, et tenebras vocavit noctem. Et factum est vespere, et factum est mane, dies unus.

6. Et dixit Deus : Fiat firmamentum in medio aquæ, et erit dividens inter aquas in aquas.

7.

8. Et vocavit Deus firmamento cœlum. Et factum est vespere et factum est mane, dies secundus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

9 ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל־מקום אחד ותראה היבשה ויהי־כן

10 ויקרא אלהים ׀ ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי־טוב

11 ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו־בו על־הארץ ויהי־כן

12 ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה־פרי אשר זרעו־בו למינהו וירא אלהים כי־טוב

13 ויהי־ערב ויהי־בקר יום שלישי

14 ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9. Ουιωμερ ελωειμ ιχαυου αμαιμ μαθααθ ασαμαιμ αλ μαχωμ ααδ ουθερα αιαβασα ουιει χεν.

10. Ουιχρα ελωειμ λαιαβασα αρες ουλαμαχαυε αμαιμ χαρα ιαμιμ ουιαρ ελωειμ χι τωβ.

11. Ουιωμερ ελωειμ θαδεσα ααρες δεσα εσεβ μαζαριε ζαρα ες φερι ωσε φερι λαμινω ασερ ζαρω βω αλ ααρες ουιει χεν.

12. Ουθωσε ααρες δεσα εσεβ μαζαριε ζαρα λαμινεου ουες ωσε φερι ασερ ζαρω βω λαμινεου ουιαρ ελωειμ χι τωβ.

13. Ουιει ερεβ ουιει βωχερ ιωμ σελισι.

14. Ουιωμερ ελωειμ ιει μαωρωθ βαραχιε ασαμαιμ λαβδιλ βην αιωμ ουβην αληλα ουαιου λαωθωθ ουλαμωαδιμ, ουλαιαμιμ ουσανιμ.

ΑΚΥΛΑΣ.

9. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Συστήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τόπον ἕνα, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

10. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῇ ξηρᾷ, γῆ, καὶ τοῖς συστήμασι τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θάλασσαι. Καὶ συνεῖδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

11. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Βλαστησάτω ἡ γῆ βλάστημα χόρτου σπειρόμενον σπέρμα, ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν σπερματίζον εἰς τὸ γένος αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

12.

σπερματίζον εἰς τὸ γένος αὐτῶν.

Καὶ συνεῖδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

13. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

14. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενέσθωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, τῷ διαχωρίζειν μεταξὺ τῆς ἡμέρας καὶ μεταξὺ τῆς νυκτὸς, καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Et dixit Deus : Congregentur aquæ de sub cœlis ad locum unum, et appareat arida. Et fuit ita.

10. Et vocavit Deus aridam, terram, et congregationem aquarum vocavit maria : et vidit Deus quod bonum.

11. Et dixit Deus : Germinet terra germen, herbam seminificantem semen; arborem fructus, facientem fructum speciei suæ, cujus semen in ea super terram. Et fuit ita.

12. Et protulit terra germen, herbam seminificantem semen in specie sua, et arborem facientem fructum, cujus semen in ea in specie sua. Et vidit Deus quod bonum.

13. Et fuit vespera et fuit mane, dies tertius.

14. Et dixit Deus : Sint luminaria in expansione cœlorum ad dividendum inter diem et inter noctem : et sint in signa et tempora, et dies, et annos.

VULGATA LATINA.

9. Dixit vero Deus : Congregentur aquæ, quæ sub cœlo sunt, in locum unum : et appareat arida. Et factum est ita.

10. Et vocavit Deus aridam, terram, congregationesque aquarum appellavit maria. Et vidit Deus quod esset bonum.

11. Et ait : Germinet terra herbam virentem et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, cujus semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita.

12. Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen juxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum.

13. Et factum est vespere et mane, dies tertius.

14. Dixit autem Deus : Fiant luminaria in firmamento cœli, et dividant diem ac noctem, et sint in signa et tempora, et dies et annos.

AQUILA.

9. Et dixit Deus : Congregetur aqua quæ sub cœlo in locum unum : et appareat arida. Et factum est ita.

10. Et vocavit Deus aridæ, terra, et collectionibus aquarum vocavit, maria. Et vidit Deus quia bonum.

11. Et dixit Deus : Germinet terra herbam feni, seminantem semen, lignum fructiferum faciens fructum, seminans semen in genus suum super terram. Et factum est ita.

12.

ferens semen in genus suum.

Et vidit Deus quia bonum.

13. Et factum est vespere et factum est mane, dies tertius.

14. Et dixit Deus : Fiant luminaria in firmamento cœli ad separandum inter diem et inter noctem, et sint in signa, et in tempora et in dies et in annos.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Συστήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τόπον ἕνα, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

10. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, τὰ δὲ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

11. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ.

12.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

13. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

14.

Ο'.

9. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Συναχθήτω τὸ ὕδωρ, τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως. ÷ Καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά ⁏

10. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας· καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

11. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος, καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

12. Καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος, καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

13. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

14. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός· καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τόπον ἕνα· καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

10. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, τὰ δὲ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

11. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξενεγκάτω γῆ βοτάνην χόρτου.

12.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

13. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

14.

SYMMACHUS.

9. Et dixit Deus : Congregetur aqua, quæ sub cœlo, in locum unum : et appareat arida. Et factum est ita.

10. Et vocavit Deus aridam, terram; collectiones vero aquarum vocavit maria. Et vidit Deus quia bonum.

11. Et dixit Deus : Educat terra.

12.

Et vidit Deus quia bonum.

13. Et factum est vespere et factum est mane, dies tertius.

14

LXX INTERPRETES.

9. Et dixit Deus : Congregetur aqua, quæ sub cœlo, in congregationem unam : et appareat arida. Et factum est ita. ÷ Et congregata est aqua, quæ sub cœlo, in congregationes suas, et apparuit arida ⁏

10. Et vocavit Deus aridam, terram, et collectiones aquarum vocavit maria. Et vidit Deus quod bonum.

11. Et dixit Deus : Germinet terra herbam feni, seminans semen secundum genus, et secundum similitudinem; et lignum fructiferum faciens fructum, cujus semen ejus sit in ipso secundum genus super terram. Et factum est ita.

12. Et produxit terra herbam feni, seminans semen secundum genus, et secundum similitudinem, et lignum fructiferum faciens fructum, cujus semen ejus in ipso secundum genus super terram. Et vidit Deus quia bonum.

13. Et factum est vespere, et factum est mane, dies tertius.

14. Et dixit Deus : Fiant luminaria in firmamento cœli ad illuminationem super terram, ut dividant inter diem et inter noctem : et sint in signa et in tempora, et in dies, et in annos.

THEODOTIO.

9. Et dixit Deus : Congregetur aqua quæ sub cœlo est in locum unum : et appareat arida. Et factum est ita.

10. Et vocavit Deus aridam, terram ; collectiones autem aquarum vocavit maria. Et vidit Deus quia bonum.

11. Et dixit Deus : Producat terra herbam feni.

12.

Et vidit Deus quia bonum.

13. Et factum est vespere et factum est mane, dies tertius.

14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

15 והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על־הארץ ויהי־כן

16 ויעש אלהים את־שני המארת הגדלים את־המאור הגדל לממשלת היום ואת־המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים

17 ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על־הארץ

18 ולמשל ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אלהים כי־טוב

19 ויהי־ערב ויהי־בקר יום רביעי

20 ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על־הארץ על־פני רקיע השמים

21 ויברא אלהים את־התנינם הגדלים ואת כל־נפש החיה ׀ הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת כל־עוף כנף למינהו וירא אלהים כי־טוב

22 ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את־המים בימים והעוף ירב בארץ

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

15. Ουαιου λαμαωρωθ βαρακιε ασαμαιμ λαειρ αλ ααρες ουιει χεν.

16. Ουιαας ελωειμ εθ σενε αμαωρωθ αγαδολιμ εθ αμαωρ αγαδολ λαμαμσελεθ αιωμ ουεθ αμαωρ ακατον λαμαμσελεθ αληλα ουεθ αχωχαβιμ.

17. Ουιθεν ωθαμ ελωειμ βαρακιε ασαμαιμ λαιρ αλ ααρες.

18. Ουλαμσολ βαιωμ ουβαληλα ουλαβδιλ βην αωρ ουβην αωσεχ ουιαρ ελωειμ χι τωβ.

19. Ουιει ερεβ ουιει βωκερ ιωμ ραβιη.

20. Ουιωμερ ελωειμ ισρεσου αμαιμ σαρες ναφες αια ουωφ ιεωφεφ αλ ααρες αλφανη ρακιε ασαμαιμ.

21. Ουιβρα ελωειμ εθ αθανινιμ αγαδολιμ ουεθ χολ ναφες ααια αραμεσεθ ασερ σαρεσου αμαιμ λαμινεεμ ουεθ χολ ωφ χαναφ λαμινεου ουιαρ ελωειμ χι τωβ.

22. Ουιβαρεχ ωθαμ ελωειμ λαμωρ φερου ουρεβου ουμαλεου εθ αμαιμ βαιαμιμ ουαωφ ιερεβ βaαρες.

ΑΚΥΛΑΣ.

15. Καὶ ἔστωσαν εἰς φωστῆρας ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, τῷ φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

16. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, σὺν τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, καὶ σὺν τὸν φωστῆρα μικρὸν εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός.

17. Καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, τῷ φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς.

18. Καὶ ἐξουσιάζειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, καὶ διαχωρίζειν μεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ μεταξὺ τοῦ σκότους. Καὶ συνεῖδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

19. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη.

20. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· 'Εξερψάτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῆς ζώσης, καὶ πετηνὸν ἱπτάμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ πρόσωπον τοῦ στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ.

21.

22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

15. Et sint in luminaria in expansione cœlorum ad illuminandum super terram. Et fuit ita.

16. Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare majus ad dominium diei, et luminare minus ad dominium noctis: et stellas.

17. Et posuit eas Deus in expansione cœli, ad illuminandum super terram.

18. Et ad dominandum in die et in nocte, et ad dividendum inter lucem et inter tenebras. Et vidit Deus quod bonum.

19. Et fuit vespera, et fuit mane, dies quartus.

20. Et dixit Deus: Repere faciant aquæ reptile animæ viventis: et volatile volet super terram, super facies expansionis cœlorum.

21. Et creavit Deus cetos magnos et omnem animam viventem repentem, quam repere fecerant aquæ in specie sua: et omne volatile alatum in specie sua. Et vidit Deus quod bonum.

22. Et benedixit eis Deus dicendo: Crescite et multiplicamini, et replete aquas in maribus: et volatile multiplicet se in terra.

VULGATA LATINA.

15. Ut luceant in firmamento cœli et illuminent terram. Et factum est ita.

16. Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare majus, ut præesset diei: et luminare minus, ut præesset nocti: et stellas.

17. Et posuit eas in firmamento cœli, ut lucerent super terram.

18. Et præessent diei ac nocti, et dividerent lucem et tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum.

19. Et factum est vespere et mane, dies quartus.

20. Dixit etiam Deus: Producant aquæ reptile animæ viventis, et volatile super terram sub firmamento cœli.

21. Creavitque Deus cete grandia, et omnem animam viventem atque motabilem, quam produxerant aquæ in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum.

22. Benedixitque eis dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquas maris: avesque multiplicentur super terram.

AQUILA.

15. Et sint in luminaria in firmamento cœli ad lucendum super terram. Et factum est ita.

16. Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare magnum in potestatem diei, et luminare parvum in potestatem noctis.

17. Et posuit illa Deus in firmamento cœli, ut lucerent super terram.

18. Et dominarentur diei ac nocti, et dividerent inter lucem et inter tenebras. Et vidit Deus quia bonum.

19. Et factum est vespere et factum est mane, dies quartus.

20. Et dixit Deus: Repere faciant aquæ reptilia animæ viventis, et volatile volans super terram, super faciem firmamenti cœli.

21.

22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

15.

16. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μείζω εἰς τὸ ἡγεῖσθαι τῆς ἡμέρας, τὸν δὲ φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἡγεμονίαν τῆς νυκτός.

17.

18.

19.

20. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξερψάτω τὰ ὕδατα ἑρπετὸν ψυχὴν ζῶσαν, καὶ πετηνὸν πετόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ πρόσωπον στερεώματος οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

21.

22.

Ο'.

15. Καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

16. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους· τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς, καὶ τοὺς ἀστέρας.

17. Καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς.

18. Καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.

19. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη.

20. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, ÷ Καὶ ἐγένετο οὕτως ⁝

21. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἑρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν. Καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά.

22. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ Θεὸς, λέγων· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν ταῖς θαλάσσαις· καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.

16. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους· τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν μικρὸν εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός.

17.

18.

19.

20. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξερψάτωσαν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχὰς ζώσας, καὶ πετηνὸν πετόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ πρόσωπον στερεώματος οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

21.

22.

SYMMACHUS.

15.

16. Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare majus ut præesset diei, et luminare minus in præfecturam noctis.

17.

18.

19.

20. Et dixit Deus: Repere faciant aquæ reptile, animam viventem, et volatile volans super terram secundum faciem firmamenti cœli. Et factum est ita.

21.

22.

LXX INTERPRETES.

15. Et sint ad illuminationem in firmamento cœli, ut luceant super terram. Et factum est ita.

16. Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare majus in principatus diei, et luminare minus in principatus noctis; et stellas.

17. Et posuit ea Deus in firmamento cœli, ut luceant super terram.

18. Et dominentur diei ac nocti, et dividant inter lucem et inter tenebras. Et vidit Deus quod bonum.

19. Et factum est vespere, et factum est mane, dies quartus.

20. Et dixit Deus: Producant aquæ reptilia animarum viventium et volatilia volantia super terram secundum firmamentum cœli: ÷ et factum est ita ⁝

21. Et fecit Deus cetos magnos, et omnem animam animalium reptilium, quæ produxerunt aquæ secundum genera ipsorum, et omne volatile alatum secundum genus. Et vidit Deus quod bona.

22. Et benedixit ea Deus, dicens: Crescite et multiplicamini, et replete aquas in maribus: et volatilia multiplicentur super terram.

THEODOTIO.

15.

16. Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare magnum in potestatem diei, et luminare parvum in potestatem noctis.

17.

18.

19.

20. Et dixit Deus: Repere faciant aquæ reptilia animas viventes, et volatile volans super terram, secundum faciem firmamenti cœli. Et factum est ita.

21.

22.

TO ÈBPAIKON.

23 ויהי־ערב ויהי־בקר יום חמישי

24 ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו־ארץ למינה ויהי־כן

25 ויעש אלהים את־חית הארץ למינה ואת־הבהמה למינה ואת כל־רמש האדמה למינהו וירא אלהים כי־טוב

26 ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל־הרמש הרמש על־הארץ

27 ויברא אלהים ׀ את־האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם

28 ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את־הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל־חיה הרמשת על־הארץ

29. ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את־כל־עשב ׀ זרע זרע אשר על־פני

TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

23. Ουιει ερεϐ ουιει βωκερ ιωμ αμισι.

24. Ουιωμερ ελωειμ θωσε ααρες ναφες αια λαμινα βαεμα ουραμες ουαιεθω αρες λαμινα ουιει χεν.

25. Ουιαας ελωειμ εθ αιαθ ααρες λαμινα ουεθ αϐαεμα λαμινα ουεθ χολ ραμες αδαμα λαμινεου ουιαρ ελωειμ χι τωϐ.

26. Ουιωμερ ελωειμ νaασε αδαμ βασαλμενου χαδεμουθενου ουιαρδου βαδεγαθ αιαμ ουϐαωφ ασαμαιμ ουϐαϐαεμα ουϐαχολ ααρες ουϐαχολ αρεμες αρομες αλ ααρες.

27. Ουιϐρα ελωειμ εθ ααδαμ βασαλμω βασαλεμ ελωειμ βαρα ωθω ζαχαρ ουνακεϐα βαρα ωθαμ.

28. Ουιϐαρεχ ωθαμ ελωειμ ουιωμερ λαεμ ελωειμ φερου ουρεϐου ουμαλεου ʼεθ ααρες ουχαϐεσουα ουρεδου βαδεγαθ αιαμ ουϐαωφ ασαμαιμ ουϐαχολ αια αραμεσεθ αλ ααρες.

29. Ουιωμερ ελωειμ εννε ναθαθι λαχεμ εθ χολ εσεϐ ζορεα ζαρα ασερ αλ φενε χολ ααρες ουεθ χολ αες

ΑΚΥΛΑΣ.

23.

24.

25.

26. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι ἡμῶν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν. Καὶ ἐπικρατείτωσαν ἐν ἰχθύϊ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν πετεινῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ καὶ ζώῳ κινουμένῳ ἐπὶ τῆς γῆς.

27. Καὶ ἔκτισεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι αὐτοῦ· ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἔκτισεν αὐτούς· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔκτισεν αὐτούς.

28. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτὴν, καὶ ἐπικρατεῖτε ἐν ἰχθύϊ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν πετηνῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν παντὶ ζώῳ κινουμένῳ ἐπὶ γῆς.

29. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν σύμπασαν χλόην σπερμαίνουσαν σπέρμα ἐπὶ πρόσωπον

VERSIO HEBRAICI TEXT.

23. Et fuit vespera et fuit mane, dies quintus.

24. Et dixit Deus : Producat terra animam viventem ad speciem suam, jumentum et reptile et feram terræ secundum speciem suam. Et fuit ita.

25. Et fecit Deus feram terræ secundum speciem suam, et jumentum secundum speciem suam, et omne reptile terræ ad speciem suam. Et vidit Deus quod bonum.

26. Et dixit Deus : Faciamus hominem in imagine nostra, et secundum similitudinem nostram. Et dominentur pisci maris, et volatili cœli, et jumentis, et universæ terræ, et animali moventi se super terram.

27. Et creavit Deus hominem in imagine sua : in imagine Dei creavit eum : masculum et feminam fecit eos.

28. Et benedixit eis Deus, et dixit ad eos Deus : Crescite et multiplicate vos, et replete terram, et subjicite eam, et dominamini in pisces maris, et in volatile cœli, et in omnem bestiam reptantem super terram.

29. Et dixit Deus : Ecce dedi vobis omnem herbam seminificantem semen, quæ in superficie om-

VULGATA LATINA.

23. Et factum est vespere et mane, dies quintus.

24. Dixit quoque Deus : Producat terra animam viventem in genere suo, jumenta, et reptilia, et bestias terræ secundum species suas. Factumque est ita.

25. Et fecit Deus bestias terræ juxta species suas, et jumenta et omne reptile terræ in genere suo. Et vidit Deus quod esset bonum.

26. Et ait : Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram : et præsit piscibus maris, et volatilibus cœli, et bestiis, universæque terræ, omnique reptili quod movetur in terra.

27. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam : ad imaginem Dei creavit illum ; masculum et feminam creavit eos.

28. Benedixitque illis Deus, et ait : Crescite, et multiplicamini, et replete terram, et subjicite eam, et dominamini piscibus maris, et volatilibus cœli ; et universis animantibus, quæ moventur super terram.

29. Dixitque Deus : Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa

AQUILA.

23.

24.

25.

26. Et dixit Deus : Faciamus hominem in imagine nostra, et secundum similitudinem nostram. Et dominentur pisci maris, et volatili cœli, et jumentis, et universæ terræ, et animali moventi se super terram.

27. Et creavit Deus hominem in imagine sua : in imagine Dei creavit eos : masculum et feminam fecit eos.

28. Et benedixit eos Deus, et dixit eis Deus : Crescite, et multiplicamini, et replete terram, et subjicite eam, et imperium habetote in pisce maris, et in volatili cœli, et in omni animali moventi se super terram.

29. Et dixit Deus : Ecce dedi vobis omnem herbam seminantem semen super faciem omnis terræ :

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

23.

24

25.

26. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ὡς εἰκόνα ἡμῶν, καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν.

27. Καὶ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι διαφόρῳ, ὄρθιον ὁ Θεὸς ἔκτισεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔκτισεν αὐτούς.

28. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὁ Θεός· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτήν, καὶ χειροῦσθε τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ πετηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ζῶα τὰ ἕρποντα ἐπὶ τῆς γῆς.

29. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον τὸν σπερματίζοντα σπέρμα, τὸν ἐπὶ προσ-

Ο'.

23. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα πέμπτη.

24. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος· τετράποδα, καὶ ἑρπετά, καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

25. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά.

26. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν· καὶ ἀρχέτωσαν τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.

27. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς.

28. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός, λέγων· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.

29. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπεῖρον σπέρμα, ὅ ἐστιν ἐπάνω πά-

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23.

24.

25.

26. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι ἡμῶν, ὡς ἐν ὁμοιώσει ἡμῶν.

27. Καὶ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι αὐτοῦ, ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἔκτισεν αὐτούς· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς.

28. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός· Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτήν, καὶ παιδεύετε ἐν τοῖς ἰχθύσι τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν τοῖς πετηνοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν παντὶ ζώῳ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς.

29. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὸν πάντα χόρτον σπερμαίνοντα σπέρμα τὸν ἐπὶ προσώπου

SYMMACHUS.

23.

24

25.

26. Et dixit Deus : Faciamus hominem ut imaginem nostram, secundum similitudinem nostram.

27. Et creavit Dominus hominem in imagine differenti (i. e. excellenti) : rectum Deus creavit illum : masculum et feminam creavit eos.

28. Et benedixit eos Deus. Dixit autem eis Deus : Crescite, et multiplicamini, et replete terram, et subjicite eam, et subigite pisces maris et volatilia cœli, et animalia repentia super terram.

29. Et dixit Deus : Ecce dedi vobis omne pabulum seminans semen, quod est super faciem omnis

LXX INTERPRETES.

23. Et factum est vespere, et factum est mane, dies quintus.

24. Et dixit Deus : Producat terra animam viventem secundum genus ; quadrupedia et reptilia, et bestias terræ secundum genus. Et factum est ita.

25. Et fecit Deus bestias terræ secundum genus, et pecora secundum genus eorum, et omnia reptilia terræ secundum genus. Et vidit Deus quia bona sunt.

26. Et dixit Deus : Faciamus hominem secundum imaginem nostram et secundum similitudinem : et dominentur piscibus maris et volatilibus cœli, et jumentis, et omni terræ, et omnibus reptilibus repentibus super terram.

27. Et fecit Deus hominem, secundum imaginem Dei fecit eum : masculum et feminam fecit eos.

28. Et benedixit eos Deus, dicens : Crescite, et multiplicamini, et replete terram, et dominamini ei, et imperate piscibus maris, et volatilibus cœli, et omnibus pecoribus, et omni terræ, et omnibus reptilibus repentibus super terram.

29. Et dixit Deus : Ecce dedi vobis omne pabulum seminans semen, quod est super omnem ter-

THEODOTIO.

23.

24.

25.

26. Et dixit Deus : Faciamus hominem in imagine nostra, quasi in similitudine nostra.

27. Et creavit Deus hominem in imagine sua, in imagine Dei creavit eos : masculum et feminam fecit eos.

28. Et benedixit eos Deus, et dixit eis Deus : Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subjicite eam, et moderamini in piscibus maris, et in volatilibus cœli, et in omni animali repenti super terram.

29. Et dixit Deus : Ecce dedi vobis omne pabulum seminans semen, quod est super faciem uni-

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כל הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה	ασερ βω φερι ες ζορεα ζαρα λαχεμ ιειε λαοχλα.	πάσης τῆς γῆς· καὶ σὺν πᾶν ξύλον, ἐν ᾧ καρπὸς ξύλου ἐσπαρμένον σπέρμα ὑμῖν εἶναι εἰς βρῶσιν·
30 ולכל־חית הארץ ולכל־עוף השמים ולכל רומש על־הארץ אשר־בו נפש חיה את־כל־ירק עשב לאכלה ויהי־כן	30. Ουλαχολ αιαθ ααρες, ουλαχολ ωφ ασσαμαιμ ουλαχολ ρωμες αλ ααρες ασερ βω ναφες αια εθ χολ ιερεκ εσεβ λαοχλα ουιει χεν.	30. Καὶ παντὶ ζώῳ τῆς γῆς, καὶ παντὶ πετεινῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ κινουμένῳ ἐπὶ γῆς, ᾧ ἐν αὐτῷ ψυχὴ ζῶσα, σὺν πᾶν λάχανον εἰς βρῶσιν. Καὶ ἐγένετο οὕτως.
31 וירא אלהים את־כל־אשר עשה והנה־טוב מאד ויהי־ערב ויהי־בקר יום הששי	31. Ουιαρ ελωειμ εθ χολ ασερ ασα ουεννε τοβ μαοδ ουιει ερεβ ουιει βωκερ ιωμ ασισι.	31. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς σύμπαν ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν σφόδρα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
nis terræ; et omnem arborem, in qua fructus arboris seminificans semen, vobis erit in escam,	ligna quæ habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam,	et omne lignum, in quo est fructus ligni seminans semen, vobis erit in escam,
30. Et omni bestiæ terræ, et omni volatili cœlorum, et omni reptanti super terram, in quo anima vivens, omne olus herbæ in escam. Et fuit ita.	30. Et cunctis animantibus terræ, omnique volucri cœli, et universis quæ moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita.	30. Et omni animali terræ, et omni volatili cœli, et omni quod movetur super terram, cui in ipso anima vivens: omne olus in escam. Et factum est ita.
31. Et vidit Deus omne quod fecerat, et ecce bonum valde. Et fuit vespera et fuit mane, dies sextus.	31. Viditque Deus cuncta quæ fecerat: et erant valde bona. Et factum est vespere et mane dies sextus.	31. Et vidit Deus universum, quod fecerat, et ecce bonum valde. Et factum est vespere et factum est mane, dies sextus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Genesis.

Hebraicas hujus capitis voces Græce descripsimus, veterem legendi modum, ut in Hexaplis erat, quantum licuit, secuti; et quidem in plerisque divinando. Fragmenta quippe hujusmodi lectionum non ita frequentia sunt, ut possit quispiam verum et antiquum Hebraica legendi morem in omnibus assequi. Cum alioquin Patres ac scriptores, qui Hebraicas hujusmodi voces Græce expresserunt, non sibi mutuo consonent, sed alius alio modo legat. Verum ea de re in Præliminaribus fusius agitur, ubi ex fragmentis hujusmodi omnibus, in unum collectis, veterem illam legendi normam ad certam methodum reducere conamur. Cæterum in sequentibus eas solum Hebraicas voces Græce descriptas exhibebimus, quæ aliqua vel Patrum vel codicum auctoritate nituntur.

In Hebraici textus versione Santem Pagninum et Ariam Montanum ita sequimur, ut aliquando sicubi expedire videtur, ab eis discedere non dubitemus.

Hujusce porro capitis interpretationes veteres, ex Philopono *in Hexaemeron* pene totas desumpsimus.

V. 1. Βρησίθ. Sic scribit Origenes *in psalmum* I. In codice autem Regio 1825, quæ est catena in Heptateuchum, sic ad marginem legitur initio, βαρησήθ. Hieronymus legit, *Bresith*.

Aquila ἐν κεφαλαίῳ vertit. *LXX Interpretes*, inquit Hieronymus, *et Symmachus et Theodotio*, « *In principio*, » *transtulerunt*, *quod Aquila interpretatur*, « *in capitulo*. » In schedis Drusii, ut ait ipse, ἐν κεφαλίδι legebatur; sed Basilius, Philoponus, Ambrosius, et omnes, quos vidi, codices, ἐν κεφαλαίῳ habent: atque hæc vera lectio videtur esse, ut fatetur ipse Drusius in Additamentis ad Genesin. Pergit Hieronymus: *Unde in Psalterio de seipso ait:* « *In capitulo libri scriptum est de me*, » *id est*, *in principio Geneseos*. Basilius *in Hexaemeron*: Τὸ, « ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν, » ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν, σαφέστερον τὸν νοῦν ἐκδιδόντες, εἰρήκασιν, « ἐν κεφαλαίῳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, » τουτέστιν, ἀθρόως καὶ ἐν ὀλίγῳ. Id est: *Illud*, « *in principio fecit*, » *alii interpretes*, *clarius explicantes*, *sic verterunt*, « *in capitulo fecit Deus*, » *hoc est*, *confestim et exiguo tempore*. Ambrosius autem, ex Basilio mutuatus, sic habet: *Alius*, ἐν κεφαλαίῳ, « *in capite*, » *quo significatur*, *in brevi et exiguo momento summa operationis impleta*. Alii vero, quibus facile accedam, vocem בראשית putant longe melius ἐν ἀρχῇ, « in principio, » quam ἐν κεφαλαίῳ, « in capitulo, » reddi. Qua de re pulchre Diodorus in cod. Reg. 1825: Τῶν βαρβάρων ὅσοι κατὰ τοὺς χρόνους Μωϋσέως γεγόνασι, καὶ μάλιστα φιλοσοφεῖν ἤθελον, οὐρανὸν καὶ γῆν τῶν μεταξὺ πάντων αἰτιωμένων, ἐξ ὧν μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ πλείονας τὰς τῆς ἀσεβείας ἀφορμὰς ἐξειλήφασιν, ἔδει τὸν Μωϋσέα ὡς πορρωτάτω τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπαγαγόντα τῆς ἐκείνων ἀσεβείας, ἀρχὴν ποιήσασθαι δογμάτων τῆς ἐκείνων πεπλανημένης ἀρχῆς ἀνατροπήν. Ἐπειδὴ γὰρ γεννητὰ μὲν ὡμολόγουν, τὸν δὲ ποιητὴν ἠγνόουν, ἀρχόμενος εὐθὺς, « Ἐν ἀρχῇ, φησὶν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. » Τὸ δὲ, « Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, » διδάσκει σαφῶς ὅτι τὰ λοιπὰ μετὰ ταῦτα γέγονεν. Εἰ γὰρ μὴ πεποίηται καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, καθάπερ τὰ πρῶτα ὧν ἐμνημόνευσε, παρεῖλκε τὸ, « Ἐν ἀρχῇ ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. » Id est: *Cum barbari omnes, quotquot Moysis ætate vixere, ac qui maxime philosophiæ studebant, cœlum et terram omnium, quæ in medio posita sunt, causam esse statuerent, unde postea poetæ Græci complures impietatis occasiones acceperunt, operæ pretium fuit ut Moyses, quo Israelitas quam remotissime ab illorum impietate abduceret, initium duceret ab eversione falsi hujusmodi principii. Cum enim opificia agnoscerent, opificem ignorarent, ipso statim initio ait*, « *In principio fecit Deus cælum et terram*. » *Illud autem*, « *In principio fecit Deus cælum et terram*, » *aperte declarat, reliqua etiam postea facta esse. Nisi enim reliqua etiam elementa fa-*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ώπου πάσης τῆς γῆς, καὶ πᾶν ξύλον, ἐν ᾧ ἐστι καρπὸς ξύλου σπερματίζοντος σπέρμα, ὑμῖν εἶναι εἰς βρῶσιν·

30. Πᾶσί τε τοῖς ζώοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσί τε τοῖς πετηνοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ κινουμένῳ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ἐστι ψυχὴ ζῶσα. Πᾶν χλωρὸν χόρτου εἰς βρῶσιν, τὸν πάντα χόρτον σπόριμον, ὅ ἐστιν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

31. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἦν καλὰ σφόδρα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

Ο'.

σης τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν·

30. Καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

31. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε· καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

πάσης τῆς γῆς· καὶ τὸ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν αὐτῷ καρπὸν ξύλου σπερμαίνοντος σπέρμα, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν·

30. Καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετηνοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔχοντι ἐν αὐτῷ ψυχὴν ζωῆς, τὸν πάντα χλωρὸν εἰς βρῶσιν. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

31. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

SYMMACHUS.

terræ : et omne lignum, in quo est fructus ligni seminantis semen, ut vobis sit in escam,

30. Omnibusque animalibus terræ, omnibusque volatilibus cœli, et omni moventi se super terram, in quo est anima vivens. Omne viride pabuli in escam, omne pabulum seminale, quod est super omnem terram. Et factum est ita.

31. Et vidit Deus omnia quæcunque fecit, et erant bona valde. Et factum est vespere, et factum est mane, dies sextus.

LXX INTERPRETES.

ram, et omne lignum, quod habet in se fructum seminis seminalis, vobis erit in escam,

30. Et omnibus bestiis terræ, et omnibus volucribus cœli, et omni reptili repenti super terram, quod habet in se animam vitæ, et omne pabulum viride in escam. Et factum est ita.

31. Et vidit Deus omnia quæcunque fecit : et ecce bona valde. Et factum est vespere, et factum est mane, dies sextus.

THEODOTIO.

versæ terræ ; et omne lignum, quod habet in se fructum ligni seminantis semen, vobis erit in escam,

30. Et omnibus bestiis terræ, et omnibus volatilibus cœli, et omni reptili repenti super terram, et habenti in se animam vitæ, omne pabulum viride in escam. Et factum est ita.

31. Et vidit Deus omnia quæcunque fecerat, et ecce bona valde. Et factum est vespere, et factum est mane, dies sextus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Genesis.

cta essent, ut et priora, quorum mentionem fecit, supervacaneum esset illud, « In principio fecit Deus cœlum et terram. »

Aquila, σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν. Hic interpres, utpote litteræ nimium serviens, ut passim aiunt Eusebius et Hieronymus, particulam את, notam accusativi casus apud Hebræos, σὺν vertit : את הארץ, σὺν τὴν γῆν (*).

V. 2. In codice Regio 1825 hæc leguntur, ex Greg. Nyss. quæ inter edita ejusdem opera habentur : Φανερώτερον δὲ διὰ τῆς Συμμάχου, καὶ Θεοδοτίωνος, καὶ Ἀκύλα γραφῆς, ἡ τοιαύτη διάνοια σαφηνίζεται· τοῦ μὲν εἰπόντος, « ἡ δὲ γῆ ἦν ἀργὸν καὶ ἀδιάκριτον· » τοῦ δὲ ἑτέρου, « κένωμα καὶ οὐθέν· » τοῦ δὲ ἄλλου, « οὐθὲν καὶ οὐθέν. » *Hæc sententia per Symmachi, Theodotionis et Aquilæ interpretationes clarius explicatur : nam alius habet, « otiosa et indistincta ; » alius, « inanitas et nihil, » alius, « nihil et nihil. »* Prima autem versio est Symmachi, secunda Aquilæ, tertia Theodotionis : quæ differt ab ea quam efferunt editio Romana, Philoponus et alii codices, ubi legitur κενὸν καὶ οὐθέν, loco τοῦ, *οὐθὲν καὶ οὐθέν*. In eodem codice Reg. ex Severiano legitur ad Aquilam κένωμα καὶ οὐδέν. Chalcidius *in Timæum* Platonis, edit. Meurs. p. 372 : *Terra porro erat inanis et nihil*. In schedis vero Combefisianis lectio Symmachi sic habet, ἀργὸν καὶ ἀδιαίρετον, *otiosa et indivisibilis* ; sed præstat lectio Philoponi et aliorum, quam sequimur, nempe ἀργὸν καὶ ἀδιάκριτον.

Ο', καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Alii omnes, ἐπιφερόμενον. *Et spiritus Dei superferebatur super aquam.* Syrus, συνέθαλπε, *incubabat*, teste Basilio, cujus hæc sunt verba : Ἐρῶ σοι οὐκ ἐμαυτοῦ λόγον, ἀλλὰ Σύρου ἀνδρὸς, σοφίας κοσμικῆς τοσοῦτον ἀφεστηκότος, ὅσον ἐγγὺς ἦν τῆς τῶν ἀληθινῶν ἐπιστήμης. Ἔλεγε τοίνυν τὴν τῶν Σύρων φωνὴν ἐμφατικωτέραν τε εἶναι, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑβραΐδα γειτνίασιν μᾶλλόν πως τῇ ἐννοίᾳ τῶν Γραφῶν ἐγγίζειν. Τὸ οὖν « ἐπεφέρετο, » φησὶν, ἐξηγοῦντο, ἀντὶ τοῦ « συνέθαλπε καὶ ἐζωογόνει τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν, » κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἐπωαζούσης ὄρνιθος, καὶ ζωτικήν τινα δύναμιν ἐνιείσης τοῖς ὑποθαλπομένοις. Sic catenæ Regiæ tantillum discrepantes ab editis Basilii. Sensus est : *Non meum, sed Syri hominis, sermonem tibi proferam, qui tantum erat a mundana sapientia dissitus, quantum proximus veræ scientiæ. Dicebat igitur Syriacam vocem significantius et clarius rem exprimere, et ob affinitatem cum lingua Hebraica, sententiæ Scripturarum propius accedere. Illud itaque, « superferebatur, » interpretantur Syri « fovebat et vivificabat aquarum naturam, » secundum similitudinem gallinæ, quæ ovis incubat, ipsisque vitalem quamdam virtutem immittit.* Syrum hic memoratum plerique omnes putant esse S. Ephræm, Basilii amicum. Ambrosius ex Basilio mutuatur de more. Diodorus Basilio consonat, et sic habet : Τὰ ἀφ' ἑτέρας γλώττης εἰς ἑτέραν μεταγόμενα νοήματα εἴτις καὶ τῇ λέξει δουλεύων ἀφ' ἧς ἡρμήνευται, πειρῷτο καὶ ταύτην μετάγειν, ἀποσφάλληται τῆς διανοίας. Ὡς γὰρ ὁ σφενδονήτης καὶ ὁ τοξότης παρ' ἡμῖν μὲν διὰ μιᾶς λέξεως σημαίνεται, παρὰ Σύροις δὲ διὰ δύο, οὕτω καὶ τὸ « ἐπεφέρετο, » μία μέν ἐστι λέξις παρ' Ἑβραίοις, παρ' ἡμῖν δὲ διὰ μιᾶς λέξεως οὐκ ἂν παρασταίη. Βούλεται γὰρ ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις, ἡ τοῦ « ἐπεφέρετο, » σημαίνειν, ὅτι καθάπερ ὄρνις ᾠὰ θάλπει ταῖς πτέρυξιν ἁπαλῶς ἐφαπτομένη ὡς τὸ ζωογονεῖν, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ἐπεφέρετο τοῖς ὕδασι ζωοθαλπῶν. Id est : *Si quis dum alicujus linguæ sententiam in aliam linguam transferre nititur, lit-*

(*) Aquilæ vertendi rationem minime reddit auctor. Nimirum hæc nostra particula proprie σὺν, *cum*, significat. Sed diversimode flectitur. *Cum* enim significans, fit אתי, אתך (itthi, itthecha), etc.; denotans autem accusativum casum, fit אותי, אותך (othi, othecha), etc. DRACH.

teræ serviens, voces vocibus reddere studeat, is a scopo aberrabit. Sicut enim «fundibularius» et «sagittarius», una voce a nobis exprimuntur; a Syris autem duobus verbis; sic illud, « superferebatur, » una quidem apud Hebræos dictio est; apud nos autem una voce nunquam exprimatur. Dictionis quippe Hebraicæ, quæ voci, «superferebatur,» respondet, hic est sensus, quemadmodum gallina, ova pennis molliter contingens, ipsa fovet, ipsisque vitalem calorem imprimit, sic Spiritus aquis superferebatur, fovens atque calorem imprimens.

V. 4. Hic et passim in frequentibus Aquila, καὶ συνεῖδεν ὁ Θεός. Ubi Procopius: *Aquila in sua translatione adjecit verbo « vidit » præpositionem σύν, quæ in compositione « cum » significat, ac si diceret « contuitus est, conspexit. »*

V. 5. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέραν. Sic tres interpretes Aquila, Symmachus et Theodotio, nimio scrupulo Hebraico idiomati hærentes; nam sic Hebraicus habet ויקרא אלהים לאור יום, hoc est ad litteram, *Et vocavit Deus luci diem.* Aquila habet ἡμέρα, alii, ἡμέραν. Sic autem infra v. 8 interpretes, καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τῷ στερεώματι οὐρανόν, *et vocavit Deus firmamento cœlum.* Ubi Aquila οὐρανός vertit.

CAPUT II GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
השמים 1	1.	1. Οἱ οὐρανοί
ביום השביעי 2 Ἑβρ. [τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ].	2.	2.
וישבת		Διέλειπεν.
אלה תולדות השמים והארץ 4	4.	4. Αὗται αἱ γενέσεις [τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς].
ואד יעלה מן־הארץ והשקה את־כל־פני האדמה 6	6.	6. Καὶ ἐπιφλυγμὸς (al. ἐπιβλυσμὸς) ἀνέβη ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότισε (al. ἐπότιζε) πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς χθονός.
ויצר יהוה אלהים את־האדם עפר מן־האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה 7	7.	7. Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς χθονὸς, καὶ ἐνεφύσησεν ἐν μυκτῆρσιν αὐτοῦ ἀναπνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.
ויטע יהוה אלהים גן־בעדן מקדם 8 *Σύρος*, καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ.	8. Γαν βεδεμ.	8. Καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεὸς κῆπον ἐν Ἐδὲμ ἀπὸ ἀρχῆς.
פישון 11	11. Φεισων.	11.
הבדלח 12	12.	12.
השהם		Σαρδόνυξ.
גיחון 13	13. Γαιων.	13.
כוש	Χους.	
חדקל 14	14. Εδδεκελ.	14.
קדמת		Ἐξ ἀνατολῆς.
פרת	Φοραθ.	

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Cœli.	1. Cœli.	1. Cœli.
2. Die septimo.	2. Die septimo.	2.
Et requievit.	Et requievit.	Desinebat.
4. Hæ generationes cœli et terræ.	4. Istæ sunt generationes cœli et terræ.	4. Hæ generationes cœli et terræ.
6. Et vapor ascendebat de terra, et irrigabat universam faciem terræ.	6. Sed fons ascendebat e terra, irrigans universam superficiem terræ.	6. Et scatebra ascendit de terra, et irrigavit omnem faciem humi.
7. Et formavit Dominus Deus hominem pulverem de terra, et inspiravit in nares ejus spiraculum vitæ: et fuit homo in animam viventem.	7. Formavit Dominus Deus hominem de limo terræ, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, et factus est homo in animam viventem.	7. Et formavit Dominus Deus hominem humum ab humo, et insufflavit in nares ejus respirationem vitæ: et factus est homo in animam viventem.
8. Et plantavit Dominus Deus hortum in Edem ab Oriente. *Syrus.* Et plantavit Deus paradisum in Edem.	8. Plantaverat autem Dominus Deus paradisum voluptatis a principio.	8. Et plantavit Dominus Deus hortum in Edem a principio.
11. Pheison.	11. Phison.	11.
12. Bedola.	12. Bdellium.	12.
Sohem.	Lapis onychinus.	Sardonyx.
13. Gæon.	13. Gehon.	13.
Chus.	Terram Æthiopiæ.	
14. Iddekel.	14. Tigris.	14.
Ante.	Contra.	Ab oriente.
Pherad.	Euphrates.	

V. 9. Hæc verba, καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά, id est, *et congregata est aqua, quæ sub cælo est, in congregationes suas, et apparuit arida*, quæ apud LXX leguntur, in accuratioribus exemplaribus obelo notata fuisse docet Basilius, utpote quæ in Hebraico non habeantur.

V. 16. Ἀκ., εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. Origenes in *Philocalia*, Spencer. p. 44, et *in Genesin* in Huet. p. 15, legit ἐξουσιάζειν τῆς ἡμέρας.

V. 29. Ἀκ., ἐσπαρμένον σπέρμα. In editis Theodoreti, quæst. 51 *in Genes.*, σπερμαῖνον σπέρμα, *seminans semen*. Drusius in Additamentis legit σπειρόμεν, mendose : dubitatque an altera versio ex altera Aquilæ editione desumpta sit : nam duas versiones edidit Aquila. Puto variam ejusdem versionis lectionem esse. Utra autem vera lectio sit, incertum ; sane quæ a Theodoreto affertur non spernenda.

V. 30. Σ., πᾶν χλωρὸν χόρτου. Ο', καὶ πάντα χόρτον χλωρόν. Notat Procopius abundare conjunctionem καὶ apud LXX Interpretes, et in versione Symmachi non haberi. Et plane nec in Hebraico nec in aliis interpretibus legitur, unis exceptis LXX.

CAPUT II GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Οἱ οὐρανοί.	1. Ὁ οὐρανός.	1.
2.	2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ.	2.
	Κατέπαυσεν.	
4. Αὗται αἱ γενέσεις [τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς].	4. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς.	4.
6.	6. Πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.	6.
7. Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ χοῦν ἀπὸ τῆς ἄδαμα, καὶ ἔπνευσεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ἀναπνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο Ἀδὰμ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.	7. Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.	7. Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ χοῦν ἀπὸ τῆς ἄδαμα, καὶ ἔπνευσεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ἀναπνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο Ἀδὰμ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.
8. Παράδεισον (ἀνθηρὸν) ἐκ πρώτης.	8. Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς.	8. Ἐν πρώτοις.
11.	11. Φισών.	11.
12.	12. Ἄνθραξ. *Ἄλλοι*, βδέλλιον.	12.
Ὄνυξ.	Ὁ λίθος ὁ πράσινος.	Ὄνυξ.
13.	13. Γεών.	13.
	Αἰθιοπίας.	
14.	14. Τίγρις.	14.
	Κατέναντι.	
	Εὐφράτης.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Cœli.	1. Cœlum.	1.
2.	2. In die sexto.	2.
	Requievit.	
4. Hæ generationes cœli [et terræ.	4. Hic liber generationis cœli et terræ.	4.
6.	6. Fons autem ascendebat de terra, et irrigabat omnem faciem terræ.	6.
7. Et formavit Dominus Deus Adam pulverem ab adama, et spiravit in nares ejus respirationem vitæ : et factus est Adam homo in animam viventem.	7. Et finxit Deus hominem pulverem de terra, et insufflavit in faciem ejus flatum vitæ : et factus est homo in animam viventem.	7. Et formavit Dominus Deus Adam pulverem ab adama, et spiravit in nares ejus respirationem vitæ : et factus est Adam homo in animam viventem.
8. Paradisum florentem ex prima.	8. Et plantavit Deus paradisum in Edem ab Oriente.	8. In primis.
11.	11. Phison.	11.
12.	12. Carbunculus. *Alii*, bdellium.	12.
Onyx.	Lapis prasinus.	Onyx.
13.	13. Geon.	13.
	Æthiopiam.	
14.	14. Tigris.	14.
	Contra.	
	Euphrates.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בגן־עדן 15	15.	15.
לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות 17	17.	17. Ὅτι ἐν ἡμέρᾳ βρώσεώς σου.
לבדו 18	18.	18.
אעשה־לו עזר כנגדו		Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατέναντι αὐτοῦ.
חית 19	19.	19.
חית 20	20.	20. Ζώοις.
תרדמה על־האדם 21	21.	21. Καταφορὰν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ.
ויסגר		Καὶ ἐπέκλεισεν
ויבן יהוה אלהים ׀ את־הצלע אשר־לקח מן־האדם לאשה 22	22.	22.
זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה־זאת 23	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. In horto Eden.	15. In paradiso voluptatis.	15.
17. Non comedes ex ea : quia in qua die comederis ex ea, moriendo morieris.	17. Ne comedas : in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris.	17. Quia in die comestioi is tuæ.
18. Solum.	18. Solum.	18.
Faciam ei adjutorium tanquam coram eo.	Faciamus ei adjutorium simile sibi.	Faciamus ei adjutorem e regione ipsius.
19. Bestiam.	19. Animantibus.	19.
20. Bestiæ.	20. Bestias.	20. Animalibus.
21. Soporem super Adam.	21. Soporem in Adam.	21. Somnum altum super Adam.
Et clausit.	Replevit.	Et inclusit.
22. Et ædificavit Dominus Deus costam, quam accepit ab Adam, in mulierem.	22. Et ædificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem.	22.
23. Hac vice os ex ossibus meis, et caro ex carne mea : ad hanc vocabitur virago, quia ex viro sumpta ipsa.	23. Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea : quæ vocabitur virago, quoniam de viro sumpta est.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Genesis.

V. 1. Ἀ. Σ., οἱ οὐρανοί. Coislin.

V. 2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ, *die sexto*. Hieronymus *Quæst. in Genes.: Pro die sexto, in Hebræo habet « diem septimum. » Arctabimus igitur Judæos, qui de otio Sabbati gloriantur, quod jam tunc in principio Sabbatum dissolutum sit, dum Deus operatur in Sabbato.* Alii putant longe melius dici, *complevit* ibi positum esse pro *compleverat*, quia Hebræi eadem voce utuntur pro perfecto et plusquamperfecto : nec Deum operatum esse Sabbato arbitrantur, quod etiam sequentia indicant : *et requievit die septimo ab omni opere quod patrarat.* — Coislin. habet in margine, οἱ λοιποὶ, τῇ ἑβδόμῃ, *septimo*. Reliqui ergo interpretes secundum Hebraicum verterant, ubi LXX τῇ ἕκτῃ posuerunt.

Ibid. Ἀ., διέλειπεν. Coislin.

V. 4. Aq. et Symmachus, αὗται αἱ γενέσεις. Hanc lectionem ex catenis mss. et ex schedis Combefisianis mutuati sumus. Septuaginta Interpretes sic habent, αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως. In hæc autem verba hujusmodi nota legitur in omnibus catenis manuscriptis, quas vidi, sine auctoris nomine, quanquam Combefisius ait, in uno tantum codice Origenis nomine ferri. Τὸ, *βίβλος*, ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καθόλου οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις· ἀλλ' ἐπὶ πλάνῃ Ἑβραίου γραφέως, πλανηθέντος ἐν τῇ πλάνῃ ἐκείνου, ἐν ᾧ κεῖται παρὰ μὲν Ἀκύλα, « Τοῦτο βιβλίον γεννημάτων Ἀδάμ· » παρὰ δὲ τοῖς Ο', « Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. » Ὠήθη γὰρ καὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ *βιβλίον* παραλελεῖφθαι, καὶ οὕτως αὐτὸ προσέθηκε. Id est : *Hæc vox* liber *hoc loco non exstat apud Hebræos ; sed errore Hebræi librarii adjecta est, decepti similitudine loci illius (Gen. v, 1) in quo jacet apud Aquilam quidem, « Hic est liber generationum Adam ; » apud LXX vero, « Hic est liber generationis hominum. » Putavit enim etiam hoc loco vocem* liber *prætermissam fuisse, atque adeo illam adjecit.* Quibus verbis Origenes indicat vocem ספר ab Hebræo scriba in hunc locum advectam fuisse in quædam exemplaria. — Ἀ., αὗται αἱ γενέσεις, Coislin. itemque nota Origenis, quam supra posuimus, hanc versionem uni Aquilæ tribuit. Sed catenæ omnes, quibus usi sumus, etiam Symmacho ascribunt.

V. 6. Ἀ., καὶ ἐπιφλυγμός. Alii, ἐπιβλυσμός, alii ἐπιβλυγμός. Variat item editio Romana unde hunc

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15. Ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς ἄλσης.	15. Ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς.	15.
17. Οὐ μὴ φάγῃ ἀπ' αὐτοῦ. Ἧ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου, θνητὸς ἔσῃ.	17. Οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. *Οἱ λοιποὶ*, θνητὸς ἔσῃ.	17. Θανάτῳ ἀποθανεῖσθε.
18.	18. Μόνον. *Οἱ λοιποὶ*, μοναχόν.	18.
Ἄντικρυς αὐτοῦ.	Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν.	
19. Ζῶα.	19. Θηρία.	19.
20. Ζώοις.	20. Θηρίοις.	20.
21. Κάρον ἐπὶ τὸν Ἀδάμ.	21. Ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ. *Ἕτερος*, ὕπνον.	21.
Καὶ συνέκλεισεν.	Καὶ ἀνεπλήρωσε.	
22.	22. Καὶ ᾠκοδόμησε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν πλευρὰν, ἣν ἔλαβεν, εἰς γυναῖκα.	22. Καὶ ᾠκοδόμησε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν πλευρὰν, ἣν ἔλαβεν, εἰς γυναῖκα.
23. Τοῦτο ἅπαξ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου· αὕτη κληθήσεται ἀνδρὶς, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή.	23. Τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. Αὕτη κληθήσεται γυνὴ, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη.	23. Τοῦτο ἅπαξ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου (αὕτη κληθήσεται λῆμμα, vel λῆψις) ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15. In horto amœnitatis.	15. In paradiso voluptatis.	15.
17. Non comedes ex ea: qua autem die comederis de ligno, mortalis eris.	17. Non comedetis ex eo: quocunque autem die comederitis ex eo, morte moriemini. *Reliqui*, mortalis eris.	17. Morte moriemini.
18.	18. Solum. *Reliqui*, solitarium.	18.
E regione ipsius.	Faciamus ei adjutorem secundum ipsum.	
19. Animalia.	19. Bestias.	19.
20. Animalibus.	20. Bestiis.	20.
21. Soporem gravem super Adam.	21. Exstasin super Adam. *Alius*, somnum.	21.
Et conclusit.	Et replevit.	
22.	22. Et ædificavit Dominus Deus costam, quam accepit, in mulierem.	22. Et ædificavit Dominus Deus costam, quam accepit, in mulierem.
23. Hoc semel os ex ossibus meis. Hæc vocabitur vira, quia ex viro suo sumpta est ipsa.	23. Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro ex carne mea. Hæc vocabitur mulier: quia ex viro suo sumpta est.	23. Hoc semel os ex ossibus meis. Hæc vocabitur assumptio, quia ex viro sumpta est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Genesis.

Aquilæ locum mutuati sumus. Utraque vox autem idem significat, scilicet *scatebram*, *scaturiginem*, vel *eruptionem aquarum*. In hæc porro verba catenæ omnes Regiæ mss. hæc afferunt ex Eusebio Emiseno: Ἑβραῖος δέ τις φησὶν ὅτι οὐ λέγει· « Πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς· » ἀλλά τι εἶδος ἀχλύος ἢ αἰθέρος συνεστῶτος παχυτάτου· οὐ τὴν ἀνάδοσιν ἀπὸ τῆς γῆς γίνεσθαι ἔφη, καὶ καλύπτειν τὸ πρόσωπον. Εἴτε δὲ ἀπὸ τῆς νοτίδος φησὶν, εἴτε Θεοῦ οἰκονομοῦντος ἐγίνετο, οὐκ ἔχω λέγειν. Id est: *Hebræus vero quidam ait, Moysem non dicere, « Fons ascendebat de terra: » sed quamdam speciem nubeculæ aut aeris consistentis, ac densissimi, quem e terra exhalari ait, ac ejus superficiem obtegere. Utrum autem id ex vapore: utrum Deo sic dispensante fieret, dicere nequeo.*

Versum 7 totum secundum versionem trium interpretum ex Philopono mutuamur. In hunc autem versum hæc habet cod. Colbert. num. 1952, ad initium capitis XXVII in Job: Οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευσάντων, « ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς » ἐκδεδώκασι. *Reliqui interpretes*, « *Insufflavit in nares ejus flatum vitæ*, » *ediderunt*, ubi magis sensum, quam verba cujusque, respexisse videtur. Catenæ omnes hanc versionem, εἰς τοὺς μυκτῆρας, citant ex Origene. — Coislin. e regione vocis Ἐδέμ ad marginem habet, αἵμασις, ἢ τρυφή, id est: *septum*, aut *voluptas*, et sic solet ad nomina quæque propria suas significationes in margine ponere, v. g., Φισὼν, στόμα κόρης, *os puellæ*. Εὐιλὰτ, ὠδίνησεν, *parturivit*. Γηὼν, στῆθος, *pectus*. Αἰθιοπία, σκότωσις, *obtenebratio*. Τίγρις, ἁρπαγὴ ἢ ταπείνωσις, *rapina aut humiliatio*. V. 14, Εὐφράτης, ηὐξημένος, *auctus*. V. 17, Ἀδὰμ, γηγενὴς, ἢ ἄνθρωπος, ἢ χοῦς, *terrigena, aut homo, aut pulvis*. Et cap. IV, 1, Κάϊν, ζηλοτυπεῖ, *æmulatur*. V. 2, Ἀβὲλ, ἀτμὶς, ἢ πένθος, *vapor aut luctus*, cap. V, 10, Σὴμ, *nomen*. Χὰμ, θερμή, *calor*. Ἰάφεθ, πλατύναι, *extendat, dilatet*. Et similia multa quæ consulto prætermisimus, quia hujusmodi etymologiæ alibi editæ, et aliunde non accuratæ, nec tanti pretii sunt.

V. 8. Versionem Aquilæ habemus ex Basilio et ex schedis Comb., Symmachi, et Theodotionis ex Hieronymo; Syri interpretis ex cod. Reg. 1888, ubi locus dicitur esse Eusebii Emiseni: sic autem

habetur ibidem : Ὁ μὲν οὖν Σύρος οὕτως ἔχει γεγραμμένον, « Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ. » Ἐξ ἀρχῆς δέ φησι μὴ κεῖσθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Id est : *Syrus sic habet, « Et plantavit Deus paradisum in Edem. » Illud autem « ab initio » ait non exstare in Hebraico.* Imo vero exstat in Hebraico מקדם, sed melius vertitur κατὰ ἀνατολάς, *ab oriente.*

V. 11. De fluviorum nominibus hæc Acacius in catenis Regiis mss. Τὰ τῶν τεσσάρων ποταμῶν ὀνόματα κατὰ μὲν Ἑβραίους οὕτω καλεῖται, ὁ μὲν πρῶτος Φεισών, ὁ δὲ δεύτερος Γαιών, ὁ τρίτος Φοράδ, ὁ τέταρτος Ἐδδεκέλ. Παρὰ δὲ Ἕλλησι, Γάγγης, Νεῖλος, Εὐφράτης, Τίγρης. *Quatuor fluviorum nomina hæc sunt apud Hebræos, primus Phison, secundus Gæon, tertius Phorad, quartus Eddekel. Apud Græcos autem, Ganges, Nilus, Euphrates, Tigris.*

V. 12. Ex Hieronymo et Drusio. Infra cap. XXXIX Exodi, versu 6, אבני השהם Aquila et Theodotio vertunt, τοὺς λίθους ὀνυχίνους, *lapides onychinos*; Symmachus, τοὺς λίθους ὄνυχας, *lapides onychas*; LXX, τοὺς λίθους σμαράγδου, *lapides smaragdi.*

V. 13. Origenes in schedis Combefisianis Αἰθιοπίας, ἥτις ἐστὶν Ἑβραϊστὶ Χοῦς· σημαίνει δὲ σκότωσιν. *Æthiopiæ quæ Hebraice dicitur Chus : significat autem* tenebras.

V. 14. Ἀ., ἐξ ἀνατολῆς, Coislin.

V. 15. Locum habemus ex Hieronymo in *Quæst. Hebr. in Genesim*, ubi sic legitur : *Symmachus vero, qui florentem paulo ante « paradisum » transtulerat, hic posuit*, ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς ἄλσης, *quod et ipsum* amœnitatem *et* delicias *sonat :* Drusius vocem ἄλσης suspectam habet, opinaturque legendum ἀλσοσύνης. At si voces omnes quæ in Lexicis non exstant suspectas haberemus, non in Hexaplis modo, sed etiam in aliis quibusque libris verba multa quasi dubia notare opus esset. Mihi vero secus videtur : ἄλσος significat *nemus* et locum arboribus consitum : hinc ἄλση, *amœnitas*, quæ vox, ut et infinitæ aliæ, in Lexicis non observata fuit : ne legatur enim τοῦ ἄλσους, omnes Hieronymi editiones vetant; et alioquin τοῦ ἄλσους non vertisset Hieronymus *amœnitatis* aut *deliciarum.*

V. 17. Versio Symmachi Græce in omnibus catenis Regiis habetur. In hunc vero locum Hieronymus *Quæst. Hebr.* hæc habet : *In quacunque autem die comederis ex eo, morte morieris. Melius interpretatus est Symmachus dicens, « Mortalis eris. »* Ambrosius *De paradiso*, c. 5, ait, *Symmachus utrumque singulariter dixit.* Respicit Ambrosius ad LXX Interpretes, qui hunc versum pluraliter efferunt. — Ἀ., ὅτι ἐν ἡμέρᾳ βρώσεώς σου, Coislin.

Ibid. Coislin., οἱ λοιποί, θνητὸς ἔσῃ. Θ. θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Priorem lectionem Hieronymus et Ambrosius uni Symmacho tribuunt. At non infrequenter observatur notam οἱ λοιποὶ usurpari etiam, cum unus tantum interpres versionem aliquam exhibet.

V. 18. In hunc locum Anastasius serm. 9 *in Hexaemeron* : Ὁμοίως καὶ Ἀκύλας ὁ δυσσεβὴς ἑλληνόφρων καθάψασθαι τοῦ Θεοῦ βουλόμενος, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, « Ποιήσωμεν τῷ ἀνθρώπῳ βοηθὸν κατ' αὐτὸν, » *ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατέναντι αὐτοῦ* εἶπε, τουτέστιν ἀντίδικον καὶ πολέμιον. Sic Anastasius, impietatis Aquilam accusans hoc loco, cujus hic est sensus : *Similiter et Aquila, impius ille et gentilium more sentiens, Deum carpere volens, pro illo, « Faciamus homini adjutorem secundum ipsum, » ita vertit, « Faciamus ipsi adjutorem ex adverso ipsius ; » id est adversarium et inimicum.* Hæc ille. Aquilæ profecto iniquus : nam illius versionis Græcæ sensus est, *Faciamus ei adjutorem e regione ipsius*, quemadmodum et Hebraica sonant. — Οἱ λοιποί, μοναχόν, Coislin.

Ibid. Ἀ., ὡς κατέναντι αὐτοῦ, Coislin. In versione Aquilæ ὡς desideratur, et quidem a librariis, ut puto, prætermissum ; nam exprimit כ Hebraicum. Versio Symmachi nunc primum prodit ex Coislin.

V. 19. Σ., ζῶα, at in sequenti, Ἀ., Σ., ζώοις, Coislin.

V. 21. In hunc locum Hieron. *Quæst. Hebr.* -

CAPUT III GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהוה אלהים	1. Αρωμ.	1. Καὶ ὁ ὄφις ἦν πανοῦργος ἀπὸ παντὸς ζώου τῆς χώρας, οὗ ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός.
אף כי		
הגן		
5 ונפקחו עיניכם	5.	5.
6 ויאכל	6.	6.
7 ותפקחנה עיני	7.	7.
8 לרוח היום	8. Λαρουμ αιωμ.	8. Ἐν τῷ ἀνέμῳ τῆς ἡμέρας.
12 נתתה עמדי	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et serpens erat callidior omni bestia agri, quam fecerat Dominus Deus.	1. Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Dominus Deus.	1. Et serpens erat callidus præ omni animali regionis, quod fecerat Dominus Deus.
Etiam quid.	Cur.	
Horti.	Paradisi.	
5. Aperientur oculi vestri.	5. Aperientur oculi vestri.	5
6. Et comedit.	6. Et comedit.	6.
7. Aperti sunt oculi.	7. Aperti sunt oculi.	7.
8. Ad auram diei.	8. Ad auram post meridiem.	8. In vento diei.
12. Dedisti mecum.	12. Dedisti mihi sociam.	12.

Pro exstasi, id est mentis excessu, in Hebræo habetur, THARDEMA, *quod Aquila* καταφοράν, *Symmachus* κάρον, *id est* gravem et profundum soporem *interpretatur.* Drusius : κάρον, *id est* soporem : *proprie soporem cum gravedine significat : sed usurpatur pro sopore simpliciter, ut* תרדמה *in lingua Hebræorum. Plutarchus in* Antonio *de Cleopatra*, Καὶ μόνον εὕρισκε τὸ δῆγμα τῆς ἀσπίδος ἄνευ σπασμοῦ κάρον ὑπνώδη καὶ καταφορὰν ἐφελκόμενον. *Hic simul nominat* κάρον *et* καταφοράν. Loci sensus est : *Solumque reperit morsum aspidis, sine convulsione soporem gravem et somnum profundum attrahentem.*— 'A., καὶ ἐπεκλ., Σ. συνεκλ., Coislin.

Ετερος, ὕπνον. Hanc lectionem viri doctissimi Jo. Ernesti Grabe beneficio habemus. Ipse vero mutuatus est ex Anastasio lib. IX *in Hexaemeron*, cujus duo mss. codd. habentur, alter in bibliotheca episc. Norvic., alter in collegio Oxoniensi. Alius autem habetur in biblioth. Colbertina. Locus sic jacet. 'Αντὶ *τῆς ἐκστάσεως*, ὁ μὲν τῶν ἑρμηνευτῶν *καταφορὰν* εἶπεν· ἄλλος *κάρον*, ἕτερος *ὕπνον*. *Pro* exstasi *alius interpres* somnum altum, *alius*, soporem gravem, *alius* somnum. Hic vero postremus mihi sine ulla prorsus dubitatione Theodotio esse videtur.

V. 22. Anastasius serm. 9 *in Hexaemeron :* Μετὰ τὸ εἰπεῖν, « καὶ ᾠκοδόμησε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, » στίξας τελείαν στιγμὴν ὁ μέγας Κλήμης· καὶ τότε ἀρχὴν στίχου ποιήσας, ἐπήγαγε τὸ, « ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 'Αδὰμ, εἰς γυναῖκα, » καὶ δοκεῖ μοι πάνυ θεοσεβῶς ἐπιστῆσαι τῇ λέξει. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Θεοδοτίων οὕτω διέστειλε τοιοῦτο ῥῆμα. Id est, *Postquam dixerat : « Et ædificavit Dominus Deus costam, » plenam et maximam interpunctionem apponens magnus Clemens, initium versus ducens, adjecit illud, « quam acceperat ab Adam, in mulierem, » videturque mihi admodum pie lectioni insistere. Siquidem Theodotio hoc dictum ita distinxit.*

V. 23. Hunc versum Græce mutuamur partim ex catenis Regiis, partim ex Drusio et ex edit. Romana. Symmachi interpretatio in catenis mss. habetur in loco qui Apollinarii esse dicitur. Apud Origenem *in Matthæum* Theodotionis versio sic habet, *Hæc vocabitur mulier sumptio.* In hunc locum Hieronymus *Quæst. Hebr. in Gen.: Non videtur in Græco et in Latino sonare, cur* mulier *appelletur, quia ex* viro *sumpta sit : sed etymologia in Hebræo sermone servatur. Vir quippe vocatur* IS, *et mulier* ISSA. *Recte igitur ab* IS *appellata est mulier* ISSA. *Unde et Symmachus pulchre etymologiam etiam in Græco voluit custodire, dicens : Hæc vocabitur* ἀνδρίς, ὅτι ἀπὸ ἀνδρὸς ἐλήφθη, *quod nos Latine possumus dicere : « Hæc vocabitur virago, quia ex viro sumpta est. » Porro Theodotio aliam etymologiam suspicatus est, dicens : « Hæc vocabitur assumptio, quia ex viro sumpta est. » Potest quippe* ISSA *secundum varietatem accentus et* assumptio *intelligi*. Sunt qui commodius προσλῆμμα substituendum putent, quia Hieronymus *Assumptio* vertit. Sed quid vetabat ne Hieronymus λῆμμα verteret *Assumptio*, cum alioquin apud Origenem Genebrardi *in Matth.*, p. 42, legatur *Sumptio?* Verum quid si λῆψιν scriptum fuisse putemus? id sane suadere videtur Theodorus Heracleotes, qui in catenis hæc habet in hunc locum, 'Επισημαντέον μέντοι κἀκεῖνο, ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ 'Αδὰμ διῃρημένως εἶπεν, τῆς τε σαρκὸς τὴν ποίησιν καὶ τῆς ψυχῆς· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς μόνον τὴν λῆψιν εἶπεν τῆς πλευρᾶς. *Notandum etiam et illud, quod de Adam quidem corporis et animæ creationem divisim dixerit; de muliere autem solam costæ sumptionem.* — Coislin. ad marginem, Ἔσσα 'Εβραϊστὶ λῆψις ἢ ἀνδρίς, prima versio λῆψις est Theodotionis; secunda ἀνδρίς Symmachi, ut videre est supra. Non male ergo augurati sumus, cum diximus, lectionem Theodotionis, quam Latine *assumptionem* expressit Hieronymus, Græce λῆψιν esse debere. Ad Symmachum vero in Coisliniano videtur legi ἐνανδρίς, sed litteræ paululum erasæ sunt.

CAPUT III GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Πανουργότερος.	1. Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός.	1. Πανοῦργος.
Πρὸς τί.	Τί ὅτι.	
	Παραδείσου.	Κήπου.
5. Συνετισθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν.	5. Διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί.	5.
6.	6. Καὶ ἔφαγον. Ἄλλοι καὶ ἔφαγε.	6.
7. Συνετίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί.	7. Διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί.	7.
8. Διὰ πνεύματος ἡμέρας.	8. Τὸ δειλινόν.	8. Ἐν τῷ πνεύματι πρὸς κατάψυξιν τῆς ἡμέρας.
12. Συνῴκησάς μοι.	12. Ἔδωκας μετ' ἐμοῦ.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Callidior.	1. Serpens autem erat prudentissimus omnium bestiarum, quæ erant super terram, quas fecerat Dominus Deus.	1. Callidus.
Ad quid.	Quid quod.	
	Paradisi.	Horti.
5. Prudentiores reddentur oculi vestri.	5. Aperientur oculi vestri.	5.
6.	6. Et comederunt. *Alii*, et comedit.	6.
7. Prudentiores redditi sunt oculi.	7. Aperti sunt oculi.	7.
8. Per spiritum diei.	8. Ad vesperam.	8. In spiritu ad refrigerium diei.
12. Habitare fecisti mecum.	12. Dedisti mecum.	12.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
השיאני 13	13.	13.
ועפר 14	14.	14. Χοῦν.
הוא ישופך ראש 15	15.	15.
הרנך 16 תשוקתך	16.	16. Τὰς συλλήψεις σου. Συνάφειά σου.
ארורה האדמה בעבורך 17 בעצבון תאכלנה	17.	17. Ἐπικατάρατος ἡ χθὼν ἕνεκά σου...
שובך 19	19.	19. Ἐπιστρέψαι σε.
חוה 20	20.	20. Αὔα.
הן האדם היה כאחד ממנו 22 לדעת טוב ורע ועתה ׀ פן-ישלח יד	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Seduxit me.	13. Decepit me.	13.
14. Pulverem.	14. Terram.	14. Pulverem.
15. Ipsum conteret tibi caput.	15. Ipsa conteret caput tuum.	15.
16. Conceptum tuum. Desiderium tuum.	16. Conceptus tuos. Sub viri potestate eris.	16. Conceptus tuos. Conjunctio tua.
17. Maledicta terra propter te: in labore comedes ex ea.	17. Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea.	17. Maledicta humus propter te....
19. (Donec) revertaris.	19. (Donec) revertaris.	19. (Donec) revertaris.
20. Hava.	20. Heva.	20. Ava.
22. Ecce Adam fuit sicut unus ex nobis ad sciendum bonum et malum. Et nunc ne forte mittat.	22. Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum et malum: nunc ergo ne forte mittat.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Genesis.

V. 1. Lectio Aquilæ apud Theodoretum, et in codice Regio 1888 sic habetur, itemque in schedis Combefisii. Hieronymus *Quæst. Hebr.*, in hunc locum: *Pro* sapiente *in Hebræo habetur* AROM, *quod Aquila et Theodotio* πανοῦργον *interpretati sunt, hoc est*, nequam *et* versipellem. *Magis itaque ex hoc verbo calliditas et versutia quam sapientia demonstratur.* Anastasius mss. *in Hexaemeron :* Ὁ Σύμ. καὶ ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ, « φρονιμώτερος, » *πανουργότερος* εἰρήκασι. *Symmachus et Aquila illius loco,* « *prudentior*, » callidior *dixerunt.* Verum Aquilam πανοῦργος habuisse multis testimoniis asseritur: videturque Symmachus solus vertisse πανουργότερος, quos ne disjungeret Anastasius, idipsum de utroque dixit, quod modicum esset discrimen. Symmachum sequitur Vulgatus interpres, qui vertit *callidior.* — Ἀ., ζώων. Coislin.

Ibid Σ., πρὸς τί, Coislin.

Ibid. Θ., κήπου. Idem.

V. 5. Anastasius, uti supra, ὁ Σύμμ. εἰς τὸ διανοιχθήσονται, συνετισθήσονται τέθεικεν. Et ad versum 7 : συνετίσθησαν εἴρηκε [Σύμμαχος], τουτέστιν, ἐσοφίσθησαν, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθον τῆς οἰκείας γυμνότητος τὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὄμματα. Id est, *Symmachus, pro illo,* « *aperientur,* » *posuit,* « *prudentiores reddentur.* » Et ad vers. 7 : *Symmachus,* « *prudentiores redditi sunt,* » *id est sapientiores facti sunt, et in cognitionem propriæ nuditatis venerunt oculi animæ eorum.*

V. 6. Sic plerique mss. et notæ edit. Rom. Videturque esse lectio veterum interpretum, nam cum Hebraico et cum Vulgata consonat.

V. 7. Coislin. Θ., συνετίσθησαν. Anastasius hanc lectionem Symmacho tribuit, ut diximus, forte est utriusque. Versuum 12 et 14 lectiones mutuamur ex Coisliniano, qui versu 15 pro voce τηρήσει in

CAPUT IV GENESIS

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קניתי איש את־יהוה 1 *Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος*, ἐκτησάμην ἄνθρωπον ἐν Θεῷ.	1.	1.
ותסף ללדת 2	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Acquisivi hominem cum Domino. *Hebr. interp.* et *Syrus*, acquisivi hominem in Deo.	1. Possedi hominem per Deum.	1.
2. Et addit ut pareret.	2. Rursumque peperit.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Ἠπάτησέ με. *Ἄλλοι*, ἐπηγάγετό με.	13.
14.	14. Γοῦν.	14.
15.	15. Αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν. *Ἄλλος*, αὐτή σου τειρήσει κεφαλήν.	15.
16. Τὰς κυήσεις σου. Ἡ ὁρμή σου.	16. Τὸν στεναγμόν σου. Πρὸς τὸν ἄνδρα ἡ ἀποστροφή σου.	16. Τὰς κυήσεις σου.
17. Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τῇ ἐργασίᾳ σου, ἐν κακοπάθει (f. κακοπαθείᾳ) φάγῃ αὐτήν.	17. Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φάγῃ αὐτήν.	17. Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἀδαμὰ ἐν τῇ παραβάσει σου, μετὰ μόχθου φάγῃ αὐτήν.
19.	19. Ἀποστρέψαι σε.	19.
20. Ζωογόνος.	20. Ζωή.	20.
22. Ἴδες Ἀδὰμ γέγονεν ὁμοῦ ἀφ' (ἡμῶν) ἐν τῷ γινώσκειν καλὸν ἢ πονηρόν. Νῦν οὖν μηδαμῶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ.	22. Ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Decepit me. *Alli*, seduxit me.	13.
14.	14. Terram.	14.
15.	15. Ipse servabit caput tuum. *Alius*, ipsa conteret caput tuum.	15.
16. Partus tuos. Appetitus tuus.	16. Gemitum tuum. Ad virum conversio tua.	16. Partus tuos.
17. Maledicta terra in operatione tua; in ærumna comedes eam.	17. Maledicta terra in operibus tuis, in tristitiis comedes eam.	17. Maledicta terra adama in transgressione tua, cum labore comedes eam.
19.	19. (Donec) revertaris.	19.
20. Vivipara.	20. Vita.	20.
22. Vidisti, Adam factus est simul a nobis in cognoscendo bonum aut malum. Nunc igitur nequaquam extendens manum suam.	22. Ecce Adam factus est sicut unus ex nobis in cognoscendo bonum et malum. Et nunc ne forte extendat manum suam.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Genesis.

margine habet τρίψει, eraso interpretis nomine.

V. 8. Hieronymus : *In plerisque codicibus Latinorum, pro eo quod hic posuimus « ad vesperam, »* post meridiem *habetur, quia* τὸ δειλινόν *Græcum sermonem ad verbum transferre non possumus : pro quo in Hebræo scriptum est*, LARVE AIOM, *quod Aquila interpretatus est*, ἐν τῷ ἀνέμῳ τῆς ἡμέρας, *id est, « in vento diei. » Symmachus vero*, διὰ πνεύματος ἡμέρας, *« per spiritum diei. » Porro Theodotio manifestius*, ἐν τῷ πνεύματι πρὸς κατάψυξιν τῆς ἡμέρας, *ut meridiano calore transacto, refrigerium auræ spirantis ostenderet.*

V. 13. Sic Drusius ex Augustino Eugubino Steuchio, qui vertit, *seduxit me*. Mavult Drusius verti, *incitavit*, vel *impulit me*, vel *persuasit mihi*. At si seriem spectes, recte, ni fallor, vertitur, *seduxit me*. Quid vero si suspicemur legendum ἀπηγάγετό με, pro ἐπηγάγετό με.

V. 15. *Ἀλλ.*, αὐτή σου τειρήσει κεφαλήν. Ita mss. quidam, et hæc videtur fuisse lectio veteris cujusdam interpretis, cujus nomen tacetur, et quem sequitur vulgatus int. Hieronymus in *Quæst. Hebraicis*, *ipse* legendum esse confirmat; sed Augustinus et cæteri fere Patres, *ipsa* legunt, ut notatur in edit. Rom.

V. 16. Hieronymus *Quæst. in Genes.* : *Pro « conversione » Aquila « societatem, » Symmachus « appetitum vel impetum » transtulerunt* vocem Græcam συμμαχία, jam antehac, quasi Aquilæ esset, a nupero quodam adhibitam, utpote suspectam, nulloque veterum testimonio assertam.

Ibid. Coislin. Ἀ., τὰς συλλ. Σ., Θ., τὰς κυ.

Ibid. Coislin. Ἀ., Σ., συνάφεια, ὁρμή. Prima lectio est Aquilæ; secunda Symmachi.

V. 17. Hæ Symmachi et Theodotionis lectiones ex eodem Coisliniano proferuntur. Reliquæ lectiones ex Coislin.

CAPUT IV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ Θεοῦ.	1.
2. Καὶ πάλιν ἔτεκεν.	2. Καὶ προσέθηκε τεκεῖν.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Acquisivi hominem per Deum.	1.
2. Rursumque peperit.	2. Et adjecit parere.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וישע יהוה 4 Ὁ Σύρος, καὶ εὐδόκησεν ὁ Θεός.	4.	4. Καὶ ἀπεκλήθη [*al.* ἀπεκηλήθη · *Coisl.* ἐπεκλίθη] ὁ Θεός.
לא שעה 5 ויחר לקין מאד ויפלו פניו	5.	5. Καὶ ὀργίλον τῷ Κάϊν σφόδρα, καὶ ἔπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
6 ויאמר יהוה אל־קין למה חרה לך	6.	6. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Κάϊν, Εἰς τί τὸ ὀργίλον σοι;
7 הלוא אם־תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל־בו	7.	7.
8	8.	8. Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον.
נע ונד 12 Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, Σαλευόμενος καὶ ἀκαταστατῶν.	12.	12.
ויאמר לו יהוה לכן כל־הרג 15 קין שבעתים יקם	15.	15. (Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος, Διότι πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, δίκην δώσει ἑπταχῆ.)
כי שבעתים יקם 24	24.	24.....
ותקרא את־שמו שת כי שת־לי 25 אלהים זרע אחר	25.	25. (Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σὴθ λέγουσα, Ὅτι ἔθηκε Θεός μοι σπέρμα ἕτερον.)
אז הוחל לקרא בשם יהוה 26 Ὁ Ἑβραῖος, οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ.	26.	26. Τότε ἤρχθη τοῦ καλεῖσθαι ἐν ὀνόματι Κυρίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et respexit Deus. *Syrus*, et acceptum habuit Deus.	4. Et respexit Deus.	4. Et delinitus [*al.* inclinatus] est Deus.
5. Non respexit. Et iratus est Cain valde, et conciderunt vultus ejus.	5. Ad Cain vero et ad munera illius non respexit. Iratusque est Cain vehementer, et concidit vultus ejus.	5. Et iratus est Cain valde, et concidit vultus ejus.
6. Et dixit Dominus ad Cain : Ad quid est ira tibi ?	6. Dixitque Dominus ad eum : Quare iratus es ?	6. Et dixit Dominus ad Cain : Cur iratus es ?
7. Nonne si bene feceris, elevare ; et si non bene feceris, ad ostium peccatum cubans? Et ad te appetitus ejus ; et tu dominaberis in eum.	7. Nonne si bene egeris, recipies ; sin autem male, statim in foribus peccatum aderit? Sed sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius.	7.
8.	8. Egrediamur foras.	8. Transeamus in campum.
12. *Hebræus et Syrus*, Fluctuans et instabilis.	12. Vagus et profugus.	12.
15. Et dixit ei Dominus : Propterea omnis occidens Cain, septempliciter vindicabitur.	15. Dixitque ei Dominus, Nequaquam ita fiet : sed omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur.	15. Et dixit ei Dominus, Propterea omnis qui occiderit Cain, septempliciter ulciscetur.
24. Quia septempliciter vindicabitur.	24. Septuplum ultio dabitur.	24. Septimus pœnas dabit.
25. Et vocavit nomen ejus Seth dicens : Quia posuit mihi Deus semen alterum.	25. Vocavitque nomen ejus Seth dicens : Posuit mihi Deus semen aliud.	25. Et vocavit nomen ejus Seth, dicens, Quia posuit Deus mihi semen alterum.
26. Tunc cœptum est invocari nomen Domini.	26. Iste cœpit invocare nomen Domini. *Hebræus alio modo*, hic speravit appellari nomine Domini Dei.	26. Tunc cœptum est vocari in nomen Domini.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Genesis.

V. 1. Hic locus prodit ex schedis Combefisii, qui ex ms. quodam Monspeliensi se mutuatum esse testificatur : sic autem habet : Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, « ἐκτησάμην ἄνθρωπον ἐν Θεῷ, » ὡς ἀνατιθέντος (*sic*) τὸν πρωτότοκον Θεῷ. Id est, *Hebræus et Syrus*, « *possedi hominem in Deo*, » *ac si primogenitum suum Deo consecret.*

V. 4. Ἀκ., καὶ ἀπεκλήθη, vel melius, ἀπεκηλήθη, *delinitus est*. Interpres Procopii Latine, *Solationem accepit*. Theodotio, ἐνεπύρισεν, *inflammavit*. Hieronymus : *Unde scire poterat Cain quod fratris munera suscepisset Deus, et sua respuisset, nisi*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4. Καὶ ἐτέρφθη ὁ Θεός.

5

6.

7. Ἀλλ' ἐὰν ἀγαθύνῃς, ἀφήσω· ἐὰν δὲ μὴ ἀγαθύνῃς, παρὰ θυραν ἁμαρτία ἔγκειται.

8.

12.

15. (Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος, Οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, ἕδδομος ἐκδίκησιν λήψεται.)

24.....

25.

26

Ο'.

4. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεός.

5. Οὐ προσέσχε.

Καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν, καὶ συνέπεσε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἐλύπησε Κάϊν.

6. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Κάϊν, Ἵνα τί περίλυπος ἐγένου;

7. Οὐκ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; Ἡσύχασον. Πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ.

8. Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον.

12. Στένων καὶ τρέμων.

15. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος, Οὐχ οὕτως, πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει.

24. Ἑπτάκις ἐκδεδίκηται.

25. Καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σὴθ λέγουσα, Ἐξανέστησε γάρ μοι ὁ Θεὸς σπέρμα.

26. Οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Καὶ ἐνεπύρισεν ὁ Θεός....

5...οὐκ ἐνεπύρισε.

6.

7. Οὐκ ἂν ἀγαθῶς ποιῇς δεκτὸν, καὶ ἂν μὴ ἀγαθῶς ποιῇς, ἐπὶ θύρας ἁμαρτίᾳ ἐγκάθηται. Πρὸς σὲ ὁρμὴ αὐτοῦ, καὶ ἄρξεις αὐτοῦ.

8.

12.

15. (Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος, Οὐχ οὕτω. πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, τὴν ἑβδομάδα ἐκδικούμενα παραλύσει.)

24....

25.

26.

SYMMACHUS.

4. Et delectatus est Deus.

5.

6.

7. Sed si bene feceris, dimittam; si vero non bene feceris ad januam peccatum jacet.

8.

12.

15. Et dixit ei Dominus, Non sic, sed omnis qui occiderit Cain septimus vindictam accipiet.

24. Septimus pœnas dabit.

25.

26.

LXX INTERPRETES.

4. Et respexit Deus.

5. Non advertit.

Et contristatus est Cain valde, et concidit vultu suo. *Alius*, et contristavit Cain.

6. Et dixit Dominus Deus ad Cain: Quare tristis factus es?

7. Nonne si recte offeras, non autem recte dividas, peccasti? Quiesce: ad te conversio ejus; et tu principatum habebis ipsius.

8. Transeamus in campum.

12. Gemens et tremens.

15. Et dixit ei Dominus: Non sic, omnis qui occiderit Cain, septem vindictas exsolvet.

24. Septies vindicatum est.

25. Et cognominavit nomen ejus Seth, dicens: Suscitavit enim mihi Deus semen alterum.

26. Hic speravit invocare nomen Domini Dei.

THEODOTIO.

4. Et inflammavit Deus super Abel, et super sacrificium ejus.

5. Super Cain vero, et super sacrificium ejus non inflammavit.

6.

7. Nonne si bene feceris acceptabile erit; et si non bene feceris, super januam peccatum insidet? ad te impetus ejus, et principatum habebis ipsius.

8.

12.

15. Et dixit ei Dominus, Non sic: omnis qui occiderit Cain, septem vindictas exsolvet.

24. Per septenarium ulciscetur.

25.

26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Genesis.

interpretatio illa vera est, quam Theodotio posuit: « Et inflammavit Deus super Abel et super sacrificium ejus; super Cain vero et super sacrificium ejus non inflammavit. »

Coislin., ἐπεκλίθη. En tertiam Aquilæ lectionem. Prior erat ἀπεκλήθη, *avocatus est*, quam ex conjectura sic restitui voluit Drusius, ἀπεκηλήθη, *delinitus est*. Verum sincerior videtur hæc Coisliniani codicis, ἐπεκλίθη, *inclinatus est*. Ad Theodotionem puto melius ἐνεπύρισεν dici quam ἐπύρισεν.

V. 5. Hanc Aquilæ versionem habemus ex Theodoreto. Drusius male legerat, ut et ipse subodora-

tur, καὶ ὀργίλον τὸν Κάϊν· melius legitur, τῷ Κάϊν, ut efferunt Theodoreti editi et schedæ Combefisianæ; quæ postremæ omittunt σφόδρα. LXX habent, καὶ ἐλυπήθη. Alii, καὶ ἐλύπησε, supple τὸν Κάϊν.

V. 7. Hunc insignem Symmachi et Theodotionis locum ex schedis Combefisianis excerpsimus. Ille vero ex codice Monspeliensi acceperat. In iisdem porro schedis paulo post subjicitur: Χρὴ γινώσκειν ὅτι ὁ μακάριος Κύριλλος οὕτως εἶπεν εἰρῆσθαι παρὰ Θεοῦ· πρὸς μὲν τὸν Κάϊν, « ἥμαρτες, ἡσύχασον· » πρὸς δὲ τὸν Ἄβελ, « Πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ. » Ταῦτα τίθησιν ἐν τοῖς *Γλαφυροῖς*. Id est: *Sciendum est B. Cyrillum hoc Dei dictum sic interpretari ac distinguere; nempe ad Cainum dici, « Peccasti, quiesce; » ad Abelem vero: « Ad te conversio ejus, et tu principatum habebis ipsius. » Hæc ille in* Glaphyris.

V. 8. Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον. In hæc verba scholion, Παρ' οὐδενὶ τῶν λοιπῶν κεῖται τὰ ῥήματα τοῦ Κάϊν τὰ πρὸς Ἄβελ· ἀλλ' οὐδὲ παρ' Ἑβραίοις· ἀλλ' ἐν ἀποκρύφῳ φασίν. Παρὰ δὲ τοῖς Ο' κεῖται· ἔχει δὲ αὐτὰ καὶ τὸ Σαμαρειτικόν. *Apud neminem reliquorum exstant verba Cain ad Abel; sed neque apud Hebræos. Verum aiunt in Apocrypho esse. Habentur autem apud LXX atque etiam in Samaritano.* Alii vero codices ex Origene: Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κάϊν πρὸς τὸν Ἄβελ, οὐ γέγραπται· καὶ οἱ περὶ Ἀκύλαν ἔδειξαν· ὅτι ἐν τῷ ἀποκρύφῳ φασὶν οἱ Ἑβραῖοι κεῖσθαι τοῦτο ἐνταῦθα κατὰ τὴν τῶν Ο' ἐκδοχήν. *In Hebraico dictum illud Cain ad Abel, scriptum non reperitur: Aquila tamen exhibet; quoniam Hebræi dicunt hoc in Apocrypho jacere, quemadmodum habetur apud LXX.* Hæc notatu digna ignoti cujusdam et Origenis loca, quæ ex manuscriptis nostris excerpsimus, in serie reponenda duximus, ut unde prodeat illud, διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον, quod Aquila et LXX expresserunt, statim deprehendatur. Observandum est autem priorem notam a Nobilio et Drusio Cyrilli nomine circumferri; sed perperam, ut monet Combefisius in memoratis schedis: *Ex Regiis codicibus et cod. Mazarini* (sic ille) *Sixtina habet Cyrilli nomine, cum Cyrillus non habeat. Quia forte invenit Nobilius in catena istis simili subjectum superiori scholio, cui nec ipsum bene inscriptum Cyrilli nomen.* Porro in nota a Nobilio et Drusio Cyrilli nomine allata, deest illud, ἀλλ' ἐν ἀποκρύφῳ φασίν. Monent autem hæc duo scholia, verba superius allata, quæ in Hebraico non exstant, ex apocrypho desumpta esse a Septuaginta Interpretibus et ab Aquila, ipsosque Hebræos in apocrypho quodam agnoscere. Apocryphus vero liber hujusmodi qui fuerit ignoratur. Hieronymus *Quæst. in Genesim: « Et dixit Cain ad Abel fratrem suum, » subauditur ea quæ locutus est Dominus. Superfluum ergo est quod in Samaritanorum et nostro volumine reperitur.* Notat Nobilius ea ipsa verba in Thargum Jerosolymitano, qui Romæ est, haberi.

V. 12. Catenæ Regiæ: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, σαλευόμενος καὶ ἀκαταστατῶν, τουτέστι μὴ μένων ἐν ἑνὶ τόπῳ. Id est, *Hebræus et Syrus, « fluctuans et instabilis, » hoc est, non manens in eodem loco.* Editio autem Romana loco τοῦ, *ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος*, habet, *οἱ ἄλλοι*, similiterque Theodoretus, qui ait: τὸ « τρέμειν, » ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς « ἀκαταστατεῖν. » Id est, « *Tremere,* » *sive, secundum alios interpretes, « instabilem esse.* » Hinc suspicatur Drusius illos alios interpretes esse Aq., Symm., et Theodotionem: quod et ego facile crediderim. Scholiastæ quippe et Theodoretus, quando οἱ ἄλλοι, vel οἱ λοιποί ponunt, hos interpretes indicant. Huic opinioni suffragatur Procopius *in Genesim: Hebraica veritas,* inquit, *habet, ut ex aliis interpretibus didici, « Eris mobilis et instabilis, non manens fixis sedibus in uno loco, sed errabundus et*

CAPUT V GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 זה ספר תולדת אדם	1.	1. Τοῦτο τὸ βιβλίον γεννημάτων Ἀδάμ.
2 את־שמם	2.	2.
5 ויהיו כל־ימי אדם אשר־חי תשע מאות שנה ושלשים שנה	5. Ουαεειου χολ ιμε Αδαμ ασερ αι θησα μηωθ σανα ουσαλωσειμ σανα.	5. Καὶ ἔζησεν Ἀδὰμ τριάκοντα ἔτος, καὶ ἐνναχόσια ἔτος.
25 ויחי מתושלח שבע ושמנים שנה ומאת שנה ויולד את־למך. *Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τὸ Σαμαρειτικὸν*, καὶ ἔζησε Μαθουσάλα ἔτη ρπζ' καὶ ἐγέννησε τὸν Λάμεχ.	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Hic liber generationum Adam.	1. Hic est liber generationis Adam.	1. Hic liber generationum Adam.
2. Nomen eorum.	2. Nomen eorum.	2.
5. Et fuerunt omnes dies Adam, quibus vixit nongenti anni et triginta anni.	5. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta.	5. Et vixit Adam triginta annos et nongentos annos.
25. Et vixit Mathusala septem et octoginta annos et centum annos, et genuit Lamech. *Hebr. et Samarit.* Et vixit Mathusala CLXXXVII annos, et genuit Lamech.	25. Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis, et genuit Lamech.	25.

vagabundus in orbe vives. » *Sane hæc expositio vera est et ab omnibus Catholicis recipitur.* Nec dubium videtur hos interpretes esse Aq., S. et Th. Hieron. *Quæst. in Gen. : Quod LXX* Naid *transtulerunt, in Hebræo* NOD *dicitur, et interpretatur*, σαλευόμενος, *id est* fluctuans *et* instabilis, *ac sedis incertæ.* Itaque hæc lectio, non Hebræi modo et Syri, ut ferunt catenæ Regiæ, sed etiam aliorum interpretum esse videtur.

V. 15. Græca trium interpretum verba a quodam nupero allata, uncinis inclusimus, quia nusquam reperimus. In hunc locum Hieronymus, *Quæst. in Genes. : « Omnis qui occiderit Cain, septem vindictas exsolvet.» Pro « septem vindictas » Aquila « septempliciter » interpretatus est; Symmachus, « septimum; » Theodotio, « per hebdomadem.» Super quo capitulo exstat epistola nostra ad Damasum.* In epistola autem ad Damasum sic habet : VAIOMER LO ADONAI LOCHEN CHOL OREG CAIN SOBATHAIM IOCCAMO. Aquila *Et dixit ei Dominus, « Propterea omnis qui occiderit Cain, septempliciter ulciscetur.» Symmachus : « Et dixit ei Dominus : Non sic, sed omnis qui occiderit Cain, hebdomas, sive septimus vindicabitur.» Septuaginta et Theodotio : « Et dixit ei Dominus : Non sic, sed omnis qui occiderit Cain, septem vindictas exsolvet.»* Reliqua vide ibi. Procopius *in Genes.* p. 86 : *Quidam magis proprie istum locum interpretantur, dicentes : oportet Cainum septies puniri ob commissum parricidium ; Aquilas sic reddidit : « Septies.» Symmachus vero sic vertit : « Septies dabit pœnas, » quod quidam sic intellexerunt : in septem generationibus pœnas pendet. Verum Hebræus post dictionem « interficiens » punctum locat.*

V. 24. Hæc ex Procopio desumpta sunt, cujus hæc sunt verba p. 90 : *Sed nihil moror sive dona Spiritus sancti, sive septem patrum personas, illa septem accipias. Illi sententiæ astipulatur Theodotio præsentem locum transferens : « Per septenarium ulciscetur.» Symmachus sic vertit : « Septimus pœnas dabit.» Proinde Lamechus forte septimus fuit, qui pœnas inflixit.*

V. 25. Latine hic versiculus exstat apud Hieronymum in *Quæst. ad Genesim.* Ex Latinis Græca concinnavimus, quia videtur non potuisse alio modo legi. Uncinis tamen inclusimus, ne quis aliunde excerpta putaret.

V. 26. Sic omnes catenæ Regiæ, sic item schedæ Combefisianæ Aquilæ locum efferunt. Drusius legerat : Ἀκ., τότε ἤρχθη τοῦ καλεῖν ἐν ὀνόματι Κυρίου. Theodoreti editi, Ἀκ., τότε ἤρχθη τοῦ καλεῖσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίου. Versionem ex Hebræo catenæ omnes mss. habent nomine Eusebii Emiseni, cujus totum locum afferre libet : Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὐχ οὕτως λέγει· ἀλλ', « Οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ, » τουτέστιν Υἱὸς Θεοῦ λέγεσθαι καὶ Θεός. Οἱ γὰρ ἀπὸ τοῦ Σὴθ δίκαιοι γεγόνασιν. Ὅθεν ἡ Γραφὴ ἑαυτῇ ἀκολουθοῦσα μετὰ ταῦτά φησι· « Καὶ ἴδον οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, » τουτέστιν οἱ δίκαιοι. Οὐ γὰρ ἦν ἐπιμιξία τῶν υἱῶν Σὴθ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Κάϊν. *Id est : In Hebraico non ita dicit ; sed, « Hic speravit appellari nomine Domini Dei, » hoc est, Filius Die ac Deus dici. Nam qui a Setho ortum ducebant, justi fuerunt. Quamobrem Scriptura, sibi ipsi consonans, postea dicit : « Et viderunt filii Dei filias hominum,» id est justi. Nulla quippe commistio erat inter filios Sethi et Caini progeniem.* Aliam interpretationem exhibet Hieronymus *Quæst. in Gen. : Enos, juxta linguæ Hebrææ proprietatem,* homo *vel* vir *dicitur, et pulchre, quia hoc vocabulum habuit, de eo scriptum est, « Tunc initium fuit invocandi nomen Domini : » licet plerique Hebræorum aliud arbitrentur, quod tunc primum in nomine Domini et similitudine ejus, fabricata sint idola.*

CAPUT V GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων.	1.
2.	2. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἄλλοι, τὸ ὄνομα αὐτῶν.	2.
5.	5. Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Ἀδὰμ, ἃς ἔζησε, τριάκοντα καὶ ἐννακόσια ἔτη.	5.
25.	25. Καὶ ἔζησε Μαθουσάλα ἑπτὰ ἔτη καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ ἐγέννησε τὸν Λάμεχ.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Hic liber generationis hominum.	1.
2.	2. Nomen ejus. *Alii*, nomen eorum.	2.
5.	5. Et facti sunt omnes dies Adam quibus vixit, triginta et nongenti anni.	5.
25.	25. Et vixit Mathusala septem annos et sexaginta et centum, et genuit Lamech.	25.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26. ויהי מתושלח אחרי הולידו את־למך שתים ושמנים שנה ושבע מאות שנה. *Ἑβρ. καὶ Σαμαρ*, καὶ ἔζησε Μαθουσάλα μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν Λάμεχ, δύο καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτακόσια ἔτη.	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Et vixit Mathusala, postquam genuit ipse Lamech, duos et octoginta annos et septingentos annos. *Hebr. et Samar.* Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, duos et octoginta et septingentos annos.	26. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Genesis.

V. 1. Hanc Aquilæ lectionem mutuati sumus ex loco quodam Origenis, quem supra attulimus in notis ad versum 4 capitis 1.

V. 2. Ἄλλοι, τὸ ὄνομα αὐτῶν, ex plerisque manuscriptis. Hæc vero lectio cum Hebraico consonat.

V. 5. Prodit hic Aquilæ locus ex Epiphanio *De mensuris et ponderibus*, p. 169. Ubi non omnia Hebraici textus verba transferuntur. An Aquila ipse omiserit, an Epiphanius detruncarit, incertum. Hebraica item Græce scripta non quadrant apud Epiphanium. Nos ad litteram referimus. Hic vides nimio scrupulo Aquilam Hebraicæ litteræ servientem, τριάκοντα ἔτος, *triginta annum*, et ἐννακόσια ἔτος, *nongentos annum* vertere, quia nimirum Hebraicus textus ad utrumque habet שנה in singulari. In annos autem generationum insignem Eusebii Emiseni locum afferam desumptum ex schedis Combefisianis. Ὅτι ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, καὶ ὁ Σύμμαχος παρὰ ρ' ἔτη ἀεὶ γενεαλογεῖ, καὶ ὑποδείγματος ἕνεκεν. ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ γέγραπται σλ' γεννᾷν τὸν Σήθ· ὁ Ἑβραῖος ρλ'· προστίθησι δὲ αὐτὰ εἰς ὑπόλοιπον ζωῆς τοῦ Ἀδάμ. I. e. *Hebræus et Syrus et Symmachus in genealogiis centum annos minus semper ponunt; exempli causa, scriptum est* [*in LXX Interpretibus*] *quod Adam anno vitæ* CCXXX *genuerit Seth : ibi Hebræus* CXXX *habet. Illos autem centum annos reliquis Adami vitæ annis adjungit.* Animadvertas autem Hebræum et Syrum afferri, qua de re pariterque de Samaritano pluribus agitur in Præliminaribus, ubi disquiritur an Græci interpretes qui ex Hebraico, Syriaco et Samaritano transtulerint, his in locis intelligantur; an vero ipsi veteres lectionum indagatores, Hebraicum, Syriacum et Samaritanum textum, ad certa loca consulentes, ea ipsa Græce versa nobis exhibeant.

Vers. 25 et 26 interpretationem ex schedis Combefisii desumpsimus. Ille vero ex codd. Monspeliensi et Mazarinæo exscripsisse se dicit. In hunc locum Hieronymus *Quæst. in Genesim* : « *Et vixit Mathusala centum annos et sexaginta et septem*, » *etc. Famosa quæstio, et disputatione omnium Ecclesiarum ventilata, quod juxta diligentem supputationem, quatuordecim annos post diluvium Mathusala vixisse referatur. Etenim cum esset Mathusala annorum centum sexaginta septem, genuit Lamech. Rursum Lamech, cum esset annorum centum octoginta octo, genuit Noe, anni vitæ Mathusalæ, trecenti quinquaginta quinque. Sexcentesimo autem anno vitæ Noe, diluvium factum est. Ac per hoc habita supputatione per partes, nongentesimo quinquagesimo anno Mathusalæ, diluvium fuisse convincitur. Cum autem supra nongentis sexaginta novem annis vixisse sit dictus, nulli dubium est quatuordecim cum*

CAPUT VI GENESIS.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויראו בני־האלהים את־בנות האדם כי טבת	2.	2. Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῶν θεῶν τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.
3 לא ידון רוחי באדם לעלם	3.	3.
4 הנפלים היו בארץ	4.	4. Οἱ ἐπιπίπτοντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς.
6 וינחם יהוה כי־עשה את־האדם בארץ ויתעצב אל־לבו	6.	6. Καὶ μετεμελήθη ὁ Θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διεπονήθη πρὸς καρδίαν αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et viderunt filii Dei filias hominis, quod pulchræ.	2. Videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchræ.	2. Videntes autem filii deorum filias hominum.
3. Non contendet spiritus meus cum homine in sæculum.	3. Non permanebit spiritus meus in homine in æternum.	3.
4. Gigantes fuerunt in terra.	4. Gigantes autem erant super terram.	4. Cadentes, *sive* irruentes, erant super terram.
6. Et pœnituit Dominum quod fecisset hominem in terra, et indoluit ad cor suum.	6. Pœnituit eum quod hominem fecisset in terra : et tactus dolore cordis intrinsecus.	6. Et pœnituit Deum quia fecerat hominem super terram, et laboravit ad cor suum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Καὶ ἔζησε Μαθουσάλα μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Λάμεχ δύο καὶ ὀκτακόσια ἔτη.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. Et vixit Mathusala postquam genuit Lamech, duos et octingentos annos.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Genesis.

annos vixisse post diluvium. Et quomodo verum est quod octo tantum animæ in arca salvæ factæ sunt? Restat ergo ut quomodo in plerisque, ita et in hoc, sit error in numero. Siquidem et in Hebræis et Samaritanorum libris ita scriptum reperi: « Et vixit Mathusala centum octoginta septem annis, et genuit Lamech. Et vixit Mathusala postquam genuit Lamech, septingentos octoginta duos annos, et genuit filios et filias. Et fuerunt omnes dies Mathusalæ, anni nongenti sexaginta novem, et mortuus est. Et vixit Lamech centum octoginta duobus annis, et genuit Noe. » A die ergo nativitatis Mathusalæ, usque ad diem ortus Noe, sunt anni trecenti sexaginta novem: his adde sexcentos annos Noe: quia in sexcentesimo vitæ ejus anno factum est diluvium: atque ita fit, ut nongentesimo sexagesimo nono vitæ suæ Mathusala mortuus sit, eo anno quo cœpit esse diluvium. In eumdem locum Origenes in schedis Combef.: Περιέχει ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι *ἔζησε Λάμεχ ἔτη ρ', καὶ π', καὶ η', καὶ ἐγέννησε Νῶε. Καὶ ἔζησε Λάμεχ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Νῶε ἔτη φξε'. Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Λάμεχ ἔτη ἑπτακόσια καὶ πεντήκοντα τρία, καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἦν Νῶε ἐτῶν φ', καὶ ἐγέννησε τρεῖς υἱούς.* Καὶ εὑρίσκομεν ἐκ τούτου διαφωνίαν ἑξήκοντα πέντε ἐτῶν τοῦ Νῶε. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ Γραφὴ λέγει ὅτι τῷ Θεῷ εὐηρέστησε Νῶε, καθὼς γέγραπται καὶ περὶ τοῦ Ἐνώχ. Κἀκεῖνος γὰρ ὅτε εὐηρέστησε τῷ Θεῷ, τότε καὶ μετέθηκεν αὐτόν. Ὁμοίως οὖν καὶ τοῦ Νῶε τὰ πρὸ τῆς εὐαρεστήσεως ξε' ἔτη οὐκ ἐλογίσατο αὐτῷ ἡ θεία Γραφή. Ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀβραὰμ οὐκ ἐλογίσθη εἰς ζωὴν τὰ ξ' ἔτη τὰ πρὸ τῆς θεογνωσίας αὐτοῦ. Καὶ τοῦ Ἐνὼχ ἔτη λ', καὶ τοῦ Σαοὺλ ἔτη κ', καὶ τοῦ Σολομῶντος ἔτη μ', καὶ τοῦ Ἐζεκίου ιζ'. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Μαθουσάλα εὑρίσκεται διαφωνία ἐτῶν ιε'. *Hoc est: Supra legitur, « Vixit Lamech annos centum et octoginta et octo, et genuit Noe. Et vixit Lamech postquam genuit Noe annos* DLXV. *Et facti sunt omnes dies Lamech anni septingenti quinquaginta tres, et mortuus est. Et erat Noe annorum* D *et genuit tres filios. » Ex hoc autem annorum Noe sexaginta quinque discrepantiam deprehendimus. Verum hoc loco Scriptura dicit, Noe Deo placuisse, sicut etiam de Enoch scriptum est. Nam ille quoque cum placuit Deo, tunc translatus est ab eo. Similiter autem et ipsi Noe sexaginta annos, antequam placeret Deo elapsos, non computavit divina Scriptura. Sicuti nec Abrahamo sexaginta anni vitæ antequam Deum cognosceret computati sunt, nec Enocho triginta, nec Sauli viginti, nec Salomoni quadraginta, nec Ezechiæ septemdecim. Sed etiam circa Mathusala reperitur discrimen annorum quindecim.*

CAPUT VI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ ἰδόντες υἱοὶ τῶν δυναστευόντων τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.	2. Ἰδόντες δὲ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων. *Ἄλλ.*, υἱοὶ τῶν δυναστῶν.	2. Καὶ ἰδόντες υἱοὶ τοῦ Θεοῦ.
3. Οὐ κρινεῖ τὸ πνεῦμά μου τοὺς ἀνθρώπους αἰωνίως.	3. Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα.	3.
4. Οἱ βίαιοι ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς, *Al.* δυσίατοι.	4. Οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς.	4. Οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς.
6. Καὶ ἀπέστρεψεν.	6. Καὶ ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς, ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διενοήθη.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et videntes filii potentium filias hominum.	2. Videntes autem filii Dei filias hominum. *Alii*, filii potentium.	2. Et videntes filii Dei.
3. Non judicabit spiritus meus homines æternum.	3. Non permanebit spiritus meus in hominibus his in æternum.	3.
4. Violenti erant super terram, *Al.* sanatu difficiles.	4. Gigantes autem erant super terram.	4. Gigantes autem erant super terram.
6. Et avertit.	6. Et cogitavit Deus, quia fecit hominem super terram, et recogitavit.	6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 כי נחמתי	7.	7. Ὅτι μετεμελήθην.
9 את־האלהים התהלך־נח	9.	9. Σὺν τῷ Θεῷ περιεπάτει.
13 קץ	13.	13. Τέλος.
14 עצי־גפר	14.	14.
קנים תעשה את־התבה		
וכפרת ... בכפר		Ἀλοιφήσεις ἀλοιφῇ.
16 צהר ׀ תעשה לתבה שנים ושלשים תעשה	16.	16. Μεσημβρινὸν ποιήσεις τῇ κιβωτῷ.
18 את־בריתי אתך	18.	18.
19 ומכל־החי	19.	19. Ἀπὸ πάντων τῶν ζώων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Quia pœnitet me.	7. Pœnitet enim me.	7. Quia pœnituit me.
9. Cum Deo ambulavit Noe.	9. Cum Deo ambulavit.	9. Cum Deo ambulabat.
13. Finis.	13. Finis.	13. Finis.
14. Lignorum Gopher.	14. De lignis lævigatis.	14.
Nidos facies cum arca.	Mansiunculas in arca facies.	
Bituminabis bitumine.	Bitumine linies.	Linies linimento.
16. Fenestram facies arcæ. Secunda et tertia facies.	16. Fenestram in arca facies. Deorsum cœnacula et tristega facies in ea.	16. Meridianum facies arcæ.
18. Fœdus meum tecum.	18. Fœdus meum tecum.	18.
19. Ab omni vivente.	19. Ex cunctis animantibus.	19. Ab omnibus animantibus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Genesis.

V. 2. Locum plenum Aquilæ et Symmachi ex Combefisianis schedis et ex catenis mss. eruimus. Hieronymus : *Verbum Hebraicum* ELOIM *communis est numeri : et Deus quippe et dii similiter appellantur : propter quod Aquila, plurali numero. filios deorum ausus est dicere deos, intelligens sanctos sive angelos. Deus enim stetit in Synagoga deorum : in medio autem deos discernit. Unde et Symmachus istiusmodi sensum sequens, ait : « Videntes filii potentium filias hominum, » et reliqua.* Cyrillus in catenis mss. citatus hæc habet : Οἴδαμεν οὖν ὅτι τῶν ἀντιγράφων τινὰ περιέχει σαφῶς· « Ἰδόντες δὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων. » Εἶτα περιτρέπουσί τινες τῆς φιλοσαρκίας τὰ ἐγκλήματα, καὶ τῆς οὕτω μυσαρωτάτης ἐπιθυμίας ἀνάπτουσι τὰς αἰτίας ὠλισθηκόσιν ἀγγέλοις, οἳ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν οὐ τετηρήκασι κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν πᾶν ἀῤῥώστημα νοῦ πρέπει ἂν ἐκείνοις, φαίην ἂν καὶ συνθήσομαι· τὸ δέ γε τοῦ εἰκότος λογισμοῦ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι πίστιν ὡς ἀποτάτω φέρεσθαι συγχωρεῖν, εἶεν ὥς γέ μοι φαίνεται τῶν ἀτοπωτάτων. Id est : *Scimus quædam exemplaria sic habere : Videntes autem angeli Dei filias hominum. Hinc carnalis amoris, et exsecrandæ concupiscentiæ crimen nonnulli referunt in angelos lapsos, qui proprium principatum non servaverunt, sicut scriptum est. Ego vero omnem quidem ipsis mentis morbum competere dicam et fatear; sententiæ autem alioqui probabilis fidem ultra modum ferri sinere, meo quidem judicio absurdissimum fuerit.*

V. 3. Sic editio Romana, Drusius et catenæ mss. In uno tamen codice locus Symmachi ita legitur, Οὐ κρινεῖ τὸ πνεῦμά μου τοὺς ἀνθρώπους αἰωνίους, *Non judicabit spiritus meus homines æternos.* Hieronymus in *Quæst. in Genes.* : *In Hebræo scriptum est : « Non judicabit spiritus meus homines istos in sempiternum, quoniam caro sunt. » Hoc est, quia fragilis est in homine conditio, non eos ad æternos servabo cruciatus; sed hic illis restituam quod merentur.*

V. 4. Sic interpretum lectiones edidit Martianæus noster. Drusius in hunc locum : Οἱ ἐπιπίπτοντες *id est irruentes. Siquidem* נפל *etiam irruo denotat ut ibi* נפל בעצמיו, *irruit validis suis. Locus est alibi apud Davidem. In editione Romana*, A. οἱ ἐπιπίπτοντες, οἱ βίαιοι. *Hoc postremum Symmachi est. Sequitur tamen ibidem, Sym.* οἱ δυσίατοι οἱ βίαιοι. *Quod mihi pariter suspectum.* Οἱ βίαιοι, *« violenti. » Hieron.: « Pro cadentibus sive gigantibus, violentos interpretatus est Symmachus. » Ex quo emendabis locum in editione Romana, quem modo citavimus,* δυσίατοι, *id est sanatu difficiles.* Hactenus Drusius, et quidem probe.

V. 6. Locum Aquilæ plenum, ut nos edimus, habent omnes catenæ mss. Regiæ ex Diodoro Tarsensi. In editione Romana et apud Drusium prima tantum vox legebatur, A. καὶ μετεμελήθη. Symm.,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Ὅτι ἐνεθυμήθην. Ἄλλος, ἐθυμώθην.	7.
9. Τῷ Θεῷ ἐπηκολούθησε.	9. Τῷ Θεῷ εὐηρέστησε Νῶε.	9.
13. Πέρας.	13. Καιρός.	13.
14.	14. Ἐκ ξύλων τετραγώνων. Ἄλλος, ἐκ ξύλων ἀσήπτων, ἢ κεδρίνων. Ἄλλος, ἐπὶ πλακῶν πυξίνων.	14.
Καλιὰς ποιήσεις	Νοσσιὰς ποιήσεις τὴν κιβωτόν. Ἄλλος, κατὰ τὴν κιβωτόν.	
Ἱλαστηρίῳ.	Ἀσφαλτώσεις.	
16. Διαφανὲς ποιήσεις.	16. Ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτόν.	16. Θύραν ποιήσεις.
Κατὰ δίστεγα καὶ τρίστεγα ποιήσεις αὐτήν.	Κατάγαια διώροφα, καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτήν.	
18. Συνθήκην μου μετὰ σοῦ.	18. Τὴν διαθήκην μου μετὰ σοῦ.	18.
19. Ἀπὸ πάντων τῶν ζώων.	19. Ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν.	19

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Quia cogitavi. *Alius*, iratus sum.	7.
9. Deum secutus est.	9. Deo placuit Noe.	9.
13. Terminus.	13. Tempus.	13.
14.	14. Ex lignis quadratis. *Alius*, ex lignis imputribilibus, *aut* cedrinis. *Alius*, super tabulis buxinis.	14.
Nidos facies.	Nidos facies arcam. *Alius*, ad arcam.	
Propitiatione.	Bituminabis.	
16. Pellucidum facies arcæ.	16. Colligens facies arcam.	16. Januam facies.
Per binas et ternas contignationes facies eam.	Inferiora bicamerata et tricamerata facies eam.	
18. Fœdus meum tecum.	18. Testamentum meum tecum.	18.
19. Ab omnibus animantibus.	19. Ab omnibus pecoribus.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Genesis.

καὶ ἀπέστρεψε, et reversus est, id est et pœnituit, quam lectionem sequitur Onkelos.

V. 7. Sic in editione Romana et in codicibus nostris.

V. 9. Hæc habemus ex codice Regio ms. optimæ notæ, num. 1871, qui continet Heptateuchum aliosque Scripturæ libros. In editione Romana lectiones Aquilæ et Symmachi quasi scholia afferebantur, tacitis interpretum nominibus. Lectionem Symmachi adnotare videtur Hieron. cum dicit, *Quæst. in Gen. : Cum Deo ambulabat Noe, hoc est, ipsius vestigia sequebatur.*

V. 13. Sic editio Romana et Drusius habent.

V. 14. Hunc item ex editione Romana mutuamur. Tres autem interpretationes, quæ post LXX Interpretum versionem, ad tres haud dubie interpretes, Aquilam, Symmachum et Theodotionem pertinent, ita ut alius habuerit ἐκ ξύλων ἀσήπτων, *ex lignis imputribilibus;* alius, ἐκ ξύλων κεδρίνων, *ex lignis cedrinis :* atque ita vertunt Onkelos et Jonathan ; alius denique, ἐκ ξύλων πυξίνων, *ex lignis buxinis.* Hebræus autem, teste Procopio, habet : *Ex tabulis quadrangulari forma connexis.* Ἄλλος, ἐπὶ πλακῶν πυξίνων. Sic mss. et edit. Videtur autem esse lectio Theodotionis.

Ibid. Σύμ., καλιὰς ποιήσεις. Lectionem Symmachi sic efferunt tum catenæ mss., tum editio Rom. In hunc locum hæc habet scholiastes edit. Rom , τὰς εἰς νεοττοτροφίαν ἐπιτηδείως ἐχούσας καταλύσεις, id est *mansiunculas ad nutriendos pullos concinne adornatas.* Interpres Procopii sic habet p. 97 : *Nidos Symmachus appellat tuguria.*

Ibid. Ἀκ., ἀλοιφήσεις ἀλοιφῇ. In codice Regio 1871, optimæ notæ, legitur ἀλοιφώσεις, quasi ab ἀλοιφόω, quæ lectio non spernenda. Lectionem Symmachi exscripsimus ex eodem cod. Regio 1871. Habuerit autem ille, ἱλάσεις ἱλαστηρίῳ, *propitiaberis propitiatione ;* sed primam vocem omisit scriba Regii codicis.

V. 16. Locus ex editione Romana prodit. Hic Hieronymus *Quæst. Hebr.: Pro eo quod est, « colligens facies arcam, » in Hebræo habetur, « meridianum facies arcæ : » quod manifestius interpretatus est Symmachus dicens,* διαφανές, *hoc est, dilucidum facies arcæ, volens fenestram intelligi. Procopius autem sic habet. Primo præcepit Deus Noacho, ut pararet ostium ab obliqua parte arcæ. Theodotio transtulit « januam ; » sed Aquila vertit « ostium sive fenestram vel valvam » aut quamdam apertionem.*

Ibid. Sic locum Symmachi plenum habent catenæ mss. et schedæ Combefisianæ. Hic Origenis de arcæ forma locum afferre libet, quia nondum quod sciam Græce editus est : Ζητητέον ποταπόν, etc. *Est Origenis homilia 2 in Genesin, quam vide Operum ejus nostræ editionis* tom. II, col. 161. EDIT. PATR.

V. 19. Sic habetur in editione Romana.

CAPUT VII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 את־כל־היקום אשר עשיתי	4.	4.
11 וארבת השמים	11.	11. Αἱ θυρίδες τοῦ οὐρανοῦ.
14 העוף	14.	14.
15 מכל־הבשר אשר־בו רוח חיים	15.	15.
20 גברו	20.	20. Ἐνεδυναμώθη.
22 מכל אשר	22.	22.
24 ויגברו	24.	24. Ἐνεδυναμώθη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Omnem substantiam quam feci.	4. Omnem substantiam quam feci.	4.
11. Cataractæ cœli.	11. Cataractæ cœli.	11. Fenestræ cœli.
14. Volatile.	14. Volatile.	14.
15. Ab omni carne, in qua est spiritus vitæ.	15. Ex omni carne, in qua erat spiritus vitæ.	15.
20. Invaluit.	20. Altior fuit aqua.	20. Invaluit.
22. Ex omni quod erat.	22. *Vacat.*	22.
24. Et invaluit.	24. Obtinueruntque aquæ.	24. Invaluit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Genesis.

V. 4. Ita quidam codd., πᾶσαν τὴν ἀνάστασιν, tacito interprete.

V. 11. Prodit hic locus Aquilæ et Symmachi ex edit. Rom. et ex Drusio.

V. 14. Πτερωτόν. Sic codex Reg. 1871, non indicato interpretis nomine.

V. 15. In hunc versum Augustinus in *Locut.*, num. 20 : *Non refertur, « in quo, » nisi genus subaudias, id est, in quo genere. Nam si in carne subaudiremus, « in qua » fuerat dicendum : quod solus interpres Symmachus dixit. — Hoc ut intelligas,* infert Drusius, *sciendum in editione* τῶν Ο' *inveniri,* ἀπὸ πάσης σαρκὸς, ἐν ᾧ ἐστι πνεῦμα ζωῆς, « *ab*

CAPUT VIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויעבר	1.	1. Καὶ παρήγαγεν.
וישכו המים		Καὶ ἐστάλησαν (τὰ ὕδατα).
2 ויסכרו מעינת	2.	2. Καὶ ἐνεφράγησαν αἱ πηγαί.
4 אררט	4.	4.
6 את־חלון	6.	6.
7 שוב Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβρ., ὑπέστρεψε.	7.	7.
11 עלה	11.	11.
13 את־מכסה התבה	13.	13. Τὸ κάλυμμα τῆς κιβωτοῦ.
20 עלת	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et transire fecit.	1. Adduxit spiritum.	1. Et traduxit.
Et quieverunt aquæ.	Et imminutæ sunt aquæ.	Et coercitæ sunt aquæ.
2. Et clausi sunt fontes,	2. Et clausi sunt fontes.	2. Et obturati sunt fontes.
4. Ararat.	4. Armeniæ.	4.
6. Fenestram.	6. Fenestram.	6.
7. *Heb. et Syrus,* Reversus est.	7. Non revertebatur.	7.
11. Ramum.	11. Ramum.	11.
13. Operculum arcæ.	13. Tectum arcæ.	13. Operculum arcæ.
20. Holocausta.	20. Holocausta.	20.

CAPUT VII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Πᾶν τὸ ἀνάστημα ὃ ἐποίησα. *Ἄλλος*, ἐπανάστημα. *Ἄλλος*, πᾶσαν τὴν ἀνάστασιν ἣν ἐποίησα.	4.
11. Αἱ θυρίδες τοῦ οὐρανοῦ.	11. Οἱ καταῤῥάκται τοῦ οὐρανοῦ.	11.
14.	14. Πετεινόν. *Ἄλλ.*, πτερωτόν.	14.
15. (Ἀπὸ πάσης σαρκὸς ἐν ᾗ ἐστι πνεῦμα ζωῆς.)	15. Ἀπὸ πάσης σαρκὸς, ἐν ᾧ ἐστι πνεῦμα ζωῆς.	15.
20. Ἐπεκράτησεν.	20. Ὑψώθη ὕδωρ.	20.
22.	22. Πᾶν ὃ ἦν. *Ἄλλοι*, πᾶς ὃς ἦν.	22.
24. Ἐπεκράτησεν.	24. Ὑψώθη ὕδωρ.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Omne quod surgit, quod feci. *Alius*, quod insurgit. *Alius*, omnem insurrectionem, quam feci.	4.
11. Fenestræ cœli.	11. Cataractæ cœli.	11.
14.	14. Volatile. *Al.*, alatum.	14.
15. Ab omni carne, in qua est spiritus vitæ.	15. Ab omni carne, in quo est spiritus vitæ.	15.
20. Prævaluit.	20. Exaltata est aqua.	20.
22.	22. Omne quod erat. *Alii*, omnis qui erat.	22.
24. Prævaluerunt (aquæ).	24. Exaltata est aqua.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII. Genesis.

omni carne, in quo, » etc., *et est constructio sensu congrua non voce. Siquidem carnis vocabulo significatur homo aut animal, quo referendum* ἐν ᾧ. *Non est hoc novum aut insolens in his libris.* Nos ex Latinis Symmachi Græca concinnavimus, nullo periculo ut quisque videat. Verum eadem Græca Symmachi verba uncinis de more inclusimus.

Versus 20 et 24 ex editione Romana et ex Drusio prodeunt. August., *Quæst. in Gen.*, lib. I, quæst. 2 : *Exaltata est aqua super terram* CL *dies. Aquila*, « *obtinuit*, » *Symmachus*, « *prævaluerunt aquæ.* »

V. 22. Ἄλλοι, πᾶς ὃς ἦν. Sic quidam mss., tacitis interpretibus.

CAPUT VIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Καὶ παρήγαγεν.	1. Καὶ ἐπήγαγεν.	1.
Καὶ ἐλώφησαν (τὰ ὕδατα).	Καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ.	
2. Καὶ ἐκλείσθησαν αἱ πηγαί.	2. Καὶ ἐπεκαλύφθησαν αἱ πηγαί.	2. (Καὶ ἐπεκαλύφθησαν αἱ πηγαί.)
4.	4. Ἀραράτ. *Οἱ λοιποὶ*, Ἀρμενίας.	4.
6	6. Τὴν θυρίδα. *Ἄλλος*, τὴν θύραν.	6.
7	7. Οὐκ ἀνέστρεψεν.	7.
11. Θάλλον.	11. Φύλλον.	11.
13. Τὸ κάλυμμα τῆς κιβωτοῦ.	13. Τὴν στέγην τῆς κιβωτοῦ.	13.
20. Ἀναφοράς.	20. Ὁλοκάρπωσιν. *Ἄλλος*, ὁλοκαύτωσιν.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Et traduxit.	1. Et induxit.	1.
Et desierunt aquæ.	Et cessavit aqua.	
2. Et clausi sunt fontes.	2. Et operti sunt fontes.	2. (Et operti sunt fontes.)
4.	4. Ararat. *Reliqui*, Armeniæ.	4.
6.	6. Fenestram. *Alius*, januam.	6.
7.	7. Non reversus est.	7.
11. Ramum.	11. Folium.	11.
13. Operculum arcæ.	13. Tectum arcæ.	13.
20. Oblationes.	20. Holocarposim. *Alius*, holocaustum.	20.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויאמר יהוה אל־לבו 21	21.	21. Εἶπε Κύριος πρὸς τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ.
יצר לב האדם רע מנעריו. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ πλάσμα τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.		
כל־ימי הארץ 22	22.	22.
ויום ולילה		Ἡμέρα καὶ νύξ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Dixit Deus ad cor suum.	21. Et ait.	21. Dixit Deus ad cor suum.
Cogitatio cordis hominis mala a pueritia sua. *Hebr. Int.* Formatio cordis hominis ad mala a juventute sua.	Sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.	
22. Omnes dies terræ.	22. Cunctis diebus terræ.	22.
Dies et nox.	Nox et dies.	Dies et nox.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Genesis.

V. 1. Hæc Aquilæ et Symmachi lectio prodit ex margine codicis Regii 1871.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐστάλησαν,etc. Hæc ex editione Romana et ex Drusio.

V. 2. Ἀ., καὶ ἐνεφράγησαν. Sic codex Regius 1871, egregiæ notæ, quem præferendum censemus scholiastæ Romano qui habet ἐπεφράγησαν, si tamen editores recte legerint. Siquidem ἐμφράττω in Bibliis Græcis frequentissime occurrit, ἐπιφράττω nusquam. In hunc locum Hieronymus *Quæst. in Gen.: Pro « revelatis fontibus, » « clausos et obturatos » omnes interpretes transtulerunt.*

V. 4. Sic codex Regius jam memoratus. LXX vero interpretes hic et IV Reg. xix, 47, ubi vox אררט occurrit, Ἀραράτ reddiderunt.

V. 6. Ἄλλος, τὴν θύραν. Sic mss., videtur autem Theodotionis ut supra.

V. 7. Hanc Syri et Hebræi versionem efferunt catenæ mss. et schedæ Combefisianæ ex Didymo, qui sic habet : Ὁ Σύρος οὐχ ὁμοίως τῇ Ἑλληνικῇ· λέγει γὰρ ὑπέστρεψε, καὶ ὁ Ἑβραῖος, id est, *Syrus non similem Græcæ lectionem habet : dicit enim, « Reversus est, » ut et Hebræus.* Græca igitur editio LXX et Vulgata particulam negativam habent : *Egrediebatur et non revertebatur*, quæ nec in Hebraico hodierno est, nec tempore Didymi in Hebræo et Syro exstabat. De Hebræo et Syro diximus in nota ad vers. 5 cap. v.

V. 11. Θαλλό, *ramum*. Hæc lectio prodit ex memorato codice Regio 1871, qui Francisci primi

CAPUT IX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
על כל־חית 2	2.	2.
בנפשו דמו 4	4.	4. Ἐν ψυχῇ αὐτοῦ αἷμα αὐτοῦ.
חיה 5	5.	5.
בענני ענן על־הארץ 14	14.	14.
את ערות אביו 22	22.	22. Τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
וייקץ 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Super omnem bestiam.	2. Super cuncta animalia.	2.
4. In anima ejus sanguis ejus.	4. Carnem cum sanguine non comedetis.	4. In anima ejus sanguis ejus.
5. Bestiæ.	5. Bestiarum.	5.
14. In obnubilando me nubem super terram.	14. Cumque obduxero nubibus cœlum.	14.
22. Turpitudinem patris sui.	22. Verenda scilicet patris sui.	22. Turpitudinem patris sui.
24. Et experrectus est.	24. Evigilans autem.	24.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Εἶπε Κύριος πρὸς ἑαυτόν.	21. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς διανοηθείς. Ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.	21. Εἶπε Κύριος πρὸς τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ.
22.	22. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς. *Ἄλλος*, πάντα τὸν χρόνον τῆς γῆς. Ἡμέραν καὶ νύκτα.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Dixit Deus ad seipsum.	21. Dixit Deus recogitans. Mens hominis diligenter super mala a juventute sua.	21. Dixit Deus ad cor suum.
22	22. Omnes dies terræ. *Alius*, omne tempus terræ. Diem et noctem.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Genesis.

tempore in Bibliothecam Regiam advectus et pulchre compactus est. Cum autem pro more extrema foliorum exciderent operæ, ut auro linirent, nomen aut notam interpretis absciderunt, quod sæpissime factum infra dicemus. Interpres hic est Symmachus, ut docet nos cod. Coislinianus qui habet : Σ., θάλλον. Proverb. XI, 28, eamdem vocem עלה Symmachus vertit θάλλος.

V. 13. Sic editio Romana. Coislin., Α., Σ., τὸ κάλυμμα.

V. 20. Sic item editio Rom. Ἄλλος, ὁλοκαύτωσιν, sic quidam mss. Coislin., Σ., ἀναφοράν.

V. 21. Hic variant codices : nam Romanus scholiastes primam lectionem, quæ est Aquilæ, Theodotioni tribuit. At codices nostri et schedæ Combefisianæ Aquilæ ascribunt; et quidem, ut videtur, recte. Nam hic et alibi Aquila litteram ad verbum sequitur.

Ibid. Hanc lectionem afferunt catenæ Regiæ et Combefis. ex Eusebio Emiseno, cujus hæc sunt verba : Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀντὶ τοῦ, « ἐπιμελῶς, » « φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ. » Νοεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ οὕτως, « τὸ πλάσμα τῆς καρδίας ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ. » Id est : *Hebræus pro illo, « diligenter, » habet, « Natura hominis ad mala a juventute sua. » Sic item explicatur apud illos, « Formatio cordis hominis ad mala a juventute sua. »*

V. 22. Bina loca desumpsimus ex codice Regio 1871.

CAPUT IX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Κατὰ πάντων τῶν θηρίων.	2. Ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις. *Ἄλλ.*, ἐπὶ πᾶσι τοῖς κτήνεσι.	2.
4. Οὗ σὺν ψυχῇ αἷμα αὐτοῦ.	4. Ἐν αἵματι ψυχῆς.	4.
5. Ζώων.	5. Θηρίων.	5.
14.	14. Ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας ἐπὶ τὴν γῆν. *Ἄλλος*, ἐν τῷ συνάγειν με νεφέλας ὑπεράνω τῆς γῆς.	14.
22. Τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	22. Τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	22.
24.	24. Ἐξένηψε δέ. *Ἄλλος*, καὶ ἐξυπνίσθη.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Contra omnes feras.	2. In omnibus feris. *Al.*, in omnibus jumentis.	2.
4. Ubi cum anima sanguis ejus.	4. In sanguine animæ.	4.
5. Animalium.	5. Bestiarum.	5.
14.	14. In connubilando me nubes super terram. *Alius*, in colligendo me nubes super terram.	14.
22. Turpitudinem patris sui.	22. Nuditatem patris sui.	22.
24.	24. Et sobrius factus est. *Alius*, et evigilavit.	24.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויהי כנען עבד למי 26	26.	26. Δοῦλος δούλων ἔστω Χαναὰν παῖς.
באהלי 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Et sit Chanaan servus eis.	26. Si Chanaan servus ejus.	26. Servus servorum sit Chanaan puer.
27. In tabernaculis.	27. In tabernaculis.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Genesis.

V. 1. Ad vocem Hebraicam ומלאו ubi LXX habent πληρώσατε, Coislin. in margine θερήσατε pro θερίσατε, quæ vox non quadrat ad Hebraicam.

V. 2. Hæc ex codice Regio 1871 mutuati sumus.

V. 4. Sic in editione Romana. Symmachus, οὗ σὺν ψυχῇ αἷμα αὐτοῦ, *ubi cum anima sanguis ejus.* In hunc locum hæc catenæ mss. afferunt : Ὁ Σύμμαχος σαφῶς αὐτὸ εἴρηκεν· ὅμως τοῦτο ὁ λόγος αἰνίττεται, ὅτι τὸ αἷμα τῶν ἄλλων ζώων ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐστι. Διὸ ἐκχυθέντος τοῦ αἵματος αὐτῶν, συναπόλλυται ἡ ψυχὴ αὐτῶν. Οὐ δεῖ τινα, φησὶ, ψυχὴν ἐσθίειν. Id est : *Id clare Symmachus dixit : attamen hoc Scriptura indicat, quod sanguis cæterorum animalium sit anima illorum. Quamobrem effuso illorum sanguine, simul interit anima ipsorum : at neminem, inquit, animam comedere par est.* Forte verba, οὗ σὺν ψυχῇ τὸ αἷμα αὐτοῦ melius vertantur, *cujus cum*

CAPUT X GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גבר־ציד 9	9.	9.
אשר יצאו משם פלשתים 14	14.	14.
הגדול 21	21.	21.
פלג 25	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Potens venatione.	9. Robustus venator.	9.
14. Quod egressi sunt inde Philistiim.	14. De quibus egressi sunt Philistiim.	14.
21. Majoris.	21. Majore.	21.
25. Phaleg.	25. Phaleg.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Genesis.

V. 9. Ἄλλος, βίαιος. Suspicatur Drusius esse interpretationem Symmachi, quia is Gen. VI, 4, הנפלים vertit, οἱ βίαιοι. Sed Num. XXXIII, idem Symmachus נפלים vertit τεραστίους.

V. 14. Ἄλλ., ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φυλιστιείμ. Sic quidam mss. et edit. Complut. Suspicor autem esse versionem Symmachi.

CAPUT XI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בנסעם 2	2.	2. Ἄραι.
והחמר היה להם לחמר 3 Ὁ Ἑβρ. καὶ ὁ Σύρ., καὶ ἄσβεστος ἦν αὐτῶν ὁ πηλός.	3.	3.
אשר יזמו לעשות 6	6.	6. Ὃ ἐννοηθήσονται.
ונבלה 7	7.	7. Ἀναμίξωμεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In proficiscendo ipsos.	2. Cum proficiscerentur.	2. In proficiscendo ipsos.
3. Et lutum erat eis in cæmentum. *Hebr. int. et Syrus*, et calx erat illis cæmentum.	3. Et bitumen pro cæmento.	3.
6. Quod cogitaverunt facere.	6. Donec eas opere compleant.	6. Quod cogitabu...
7. Confundamus.	7. Confundamus.	7. Commisceamus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Καὶ ἔσται Χαναὰν παῖς οἰκέτης αὐτοῦ.	26.
27.	27. Ἐν τοῖς οἴκοις. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς σκηνώμασι.	27.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
26.	26. Et erit Chanaan puer famulus ejus.	26.
27.	27. In domibus. *Alius*, in tabernaculis.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Genesis.

anima sanguis ejus; quamvis Symmachus hos Hebraismos in versione sua non soleat exprimere.

V. 5. Ex cod. Coislin.

V. 14. Ex eod.

V. 22. Sic habetur in editione Romana.

V. 24. Sic legit Theodoretus, ἐξυπνίσθη· videtur autem Symmachi esse, qui semper vocem הקיץ, ἐξυπνίζειν vertere solet. Sic psalm. XLIII, v. 16, et psalm. LXXII, v. 20.

V. 26. Locum plenum habemus in catenis mss. et in schedis Combef. ex Diodoro, cujus hæc sunt verba : Ἢ κατὰ Ἀκύλαν, δοῦλος δούλων ἔστω Χαναὰν παῖς, τοῦ Σὴμ, ἢ τοῦ Ἰαφὲτ διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Id est : *Vel secundum Aquilam, servus servorum sit Chanaan puer, Semi, vel Japhet, propter peccatum.*

V. 27: *Ἄλλος*, ἐν τοῖς σκηνώμασι. Sic in eodem Diodori loco.

CAPUT X GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Γίγας κυνηγός. *Ἄλλος*, βίαιος.	9.
14.	14. Ὅθεν ἐξῆλθε Φυλιστιείμ. *Ἄλλος*, ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φυλιστιείμ.	14.
21. Τοῦ πρεσβύτου.	2 Τοῦ μείζονος.	21.
25.	25. Φαλέγ.	25.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
9.	9. Gigas venator. *Alius*, violentus.	9.
14.	14. Unde egressus est Philistiim. *Alius*, unde egressus est inde Philistiim.	14.
21. Senioris.	21. Majoris.	21.
25.	25. Phaleg.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Genesis.

V. 21. *Σ*., τοῦ πρεσβύτου. Ex cod. Coislin.

V. 25. Codex Reg., qui est catena, hoc scholion habet : Φαλὲκ « μερισμὸς » ἑρμηνεύεται. Ἄλλος φησὶν « ὀδόντων ἐκτιναγμός. » Id est : *Phalec « divisionem » significat; alius ait, « excussionem dentium. »*

CAPUT XI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἀπᾶραι.	2. Ἐν τῷ κινῆσαι αὐτούς.	2.
3.	3. Καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτῶν ὁ πηλός.	3.
6. Ὃ ἐὰν λογίσωνται.	6. Ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιῆσαι.	6.
7.	7. Συγχέωμεν.	7.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
2. In proficiscendo ipsos.	2. Cum moverent.	2.
3.	3. Et bitumen erat illis cæmentum.	3.
6. Quod cogitaverunt.	6. Quæcunque conati fuerint facere.	6.
7.	7. Confundamus.	7.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
9. בבל	9.	9. Βάβελ.
בלל		Συνέχεε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Babel.	9. Babel.	9. Babel.
Confudit.	Confusum est.	Commiscuit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Genesis.

V. 2. Ἀ., ἆραι. Σ., ἀπᾶραι. Ita Coislin.

V. 3. Ex Diodoro, qui sic habet in omnibus catenis mss. : Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος ἔχει· Καὶ ἄσβεστος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός· καὶ μάλα εἰκότως. Ἄσφαλτος γὰρ εἰς οἰκοδομὴν ἄχρηστος, ἄσβεστος δὲ επιτηδειότατος. Id est : *Hebræus et Syrus : « Et calx erat eis cæmentum, » quod optime quadrat, nam bitumen ad structuram inutile est, calx autem aptissima.*

Scholion autem editionis Romanæ Diodori sententiæ repugnat his verbis : Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος ἄσβεστόν φασι τὴν ἄσφαλτον. Τινὲς τῶν διδασκάλων ἄσβεστον ἔφασαν εἶναι, ἀγνοοῦντες ὡς εἰκὸς τὰς ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ πηγάς. Id est : *Hebræus et Syrus calcem dicunt loco bituminis. Quidam doctores calcem*

CAPUT XII GENESIS.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
6 עד אלון מורה	6.	6.
8 ויעתק משם	8.	8. Καὶ μετῇρεν.
מים		Ἀπὸ θαλάσσης.
9 הנגבה	9.	9. Νότονδε.
10 כי־כבד הרעב	10.	10. Ὅτι ἐβάρυνεν ὁ λιμός.
12 יחיו	12.	12. Ζωώσουσιν.
17 וינגע יהוה ׀ את־פרעה נגעים	17.	17. Ἥπτετο. . . ἀφαῖς ἐβασάνισεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Usque ad quercum Moreh.	6. Usque ad convallem illustrem.	6.
8. Et profectus est inde.	8. Et inde transgrediens.	8. Et transmovit.
A mari.	Ab occidente.	A mari.
9. Ad meridiem.	9. Ad meridiem.	9. Ad austrum.
10. Quia gravis erat fames.	10. Prævaluerat enim fames.	10. Quia gravis erat fames.
12. Vivere facient.	12. Servabunt.	12. Vivere facient.
17. Et percussit Dominus Pharao percussionibus.	17. Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis.	17. Tangebat... tactibus cruciabat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Genesis.

V. 6. Versionem Symmachi, quæ sine interpretis nomine allata est a Drusio, addimus ex Coislin. Vox ἕως deest in Coislin., sed ex altera lectione restituitur.

V. 8. Versionem Aquilæ primam habet editio Romana ; alteram vero, ut et utramque Symmachi, Coislin. Arias Montanus ויעתק non ita commode verterat, *evulsit se*. — Ad vocem τῶν Ο', κατὰ ἀνατολάς, quæ respondet Hebraicæ מקדם, notat Coislinianus, οἷον κατὰ νότον, quod videtur esse scholion.

CAPUT XIII GENESIS.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 הנגבה	1.	1.
2 כבד מאד Ἑβρ., βαρὺς σφόδρα.	2.	2.
3 מנגב	3.	3.
5 צאן־בקר ואהלים	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad meridiem.	1. Ad australem plagam.	1.
2. Gravis valde.	2. Erat dives valde.	2.
3. A meridie.	3. A meridie.	3.
5. Pecus et bos, et tabernacula.	5. Greges ovium, et armenta, et tabernacula.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Σύγχυσις.	9.
	Ἀνεμίξε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Confusio.	9.
	Confudit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Genesis.

fuisse dixerunt, ignorantes, ut videtur, fontes illos, qui sunt in Assyria, id est, fontes bituminis. Ibi Romanus editor hæc verba, τινὲς τῶν διδασκάλων ἄσβεστον ἔφασαν εἶναι, perperam interpretatus est: *et nonnulli doctores bitumen inexstinctum esse dixerunt*. Ea de re vide Theodoret. *Quæst. in Gen.* Cujus etiam dicuntur esse in catenis ea quæ jam allatum scholion habet.

V. 6. Ἀ., ὃ ἐννοηθήσονται. Σ., ὃ ἐὰν λογίσωνται. Ex Coislin.

In hoc versu legitur, ὅθεν ἐννοηθήσονται sine interpretis nomine, sic referente Drusio. Id autem corruptum videtur. Sed veras lectiones exhibet Coislin.

V. 7, 9. Aquilæ lectiones, ex cod. Coislin.

CAPUT XII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἕως τῆς δρυὸς Μαμβρῆ.	6. Ἐπὶ τὴν δρῦν τὴν ὑψηλήν.	6.
8. Ἀπῆρεν.	8. Καὶ ἀπέστη ἐκεῖθεν.	8.
Ἀπὸ δυσμῶν.	Κατὰ θάλασσαν.	
9. Εἰς νότον.	9. Ἐν τῇ ἐρήμῳ.	9.
10.	10. Ὅτι ἐνίσχυσεν ὁ λιμός.	10.
12.	12. Περιποιήσονται.	12.
17.	17. Καὶ ἤτασεν ὁ Θεὸς τὸν Φαραὼ ἐτασμοῖς.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Usque ad quercum Mambre.	6. Ad quercum altam.	6.
8. Profectus est.	8. Et recessit inde.	8.
Ab occidente.	Ad mare.	
9. In austrum.	9. In deserto.	9.
10.	10. Quia invaluerat fames.	10.
12.	12. Servabunt.	12.
17.	17. Et afflixit Deus Pharaonem afflictionibus.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Genesis.

Ibid. Hæ lectiones, quæ videntur esse Aquilæ et Symmachi, a Drusio afferuntur. Mare accipi pro Occidente tritum est in libris sacris: quia scilicet mare Mediterraneum ad occidentem Palæstinæ est.

V. 9 et 10. Sic apud Drusium. Pro ἐβάρυνεν habet Coislin., ἐβαρύνθη. Rectius.

V. 17. Ἀ., ἥπτετο, ἁφαῖς ἐβασάνισεν. Sic Coislin. Verum hæc Aquilæ versio mutila est, voxque ἐβασάνισεν videtur addita explicationis causa.

CAPUT XIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰς τὸν νότον.	1. Εἰς τὴν ἔρημον.	1.
2	2. Ἦν πλούσιος σφόδρα.	2.
3. Εἰς τὸν νότον.	3. Εἰς τὴν ἔρημον.	3.
5.	5. Βόες καὶ σκηναί. Ἄλλος, βόες καὶ κτήνη.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In Austrum.	1. In desertum.	1.
2	2. Erat dives valde.	2.
3. In Austrum.	3. In desertum.	3.
5.	5. Boves et tabernacula. *Alius*, oves et jumenta.	5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
6 ולא־יכלו לשבת יחד	6.	6.
12 ישב	12.	12.
17 כי לך אתננה	17.	17.
18 וישב באלני ממרא	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et non poterant habitare pariter.	6. Et nequibant habitare communiter.	6.
12. Habitavit.	12. Habitavit.	12. Sedit.
17. Quia tibi dabo eam.	17. Quia tibi daturus sum eam.	17.
18. Sedit.	18. Habitavit.	18.
In quercubus Mambre.	Juxta convallem Mambre.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Genesis.

V. 1 et 3. Σ., εἰς τὸν νότον. Ex Coislin.

V. 3. Hæc Hebraici lectio βαρὺς σφόδρα, prodit ex Hieronymo *Quæst. in Gen.* :*.Pulchre*, inquit, *de Ægypto liberatus ascendisse dicitur. Sed occurrit huic sensui illud quod sequitur : quomodo potuerit exiens de Ægypto fuisse dives valde? Quod solvitur illa Hebraica veritate, in qua scribitur : « Abram gravis vehementer, » hoc est* βαρὺς σφόδρα.

V. 5. Ο', βόες καὶ σκηναί. Sic editio Romana ac etiam vetustissimi codd. Biblici. Alii, βόες καὶ κτήνη. Dubium autem an veteris cujusdam interpretis sit hæc postrema lectio. In utraque autem interpretatione omittitur צאן, *ovis* aut *pecus*.

V. 6. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἠδύναντο κατοικεῖν ἅμα. Hanc lectionem præferunt cod. mss. non pauci et edit. Complut. Estque illa veteris cujusdam inter-

CAPUT XIV GENESIS.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 מלך אלסר מלך עילם מלך גוים	1.	1.
3 חברו אל־עמק השדים	3.	3. Συνέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι τῶν περιπεδίνων.
5 רפאים ואת האימים	5.	5. Ῥαφαείμ.
6 עד איל	6.	6.
8 השדים	8.	8. Τῶν περιπεδίνων.
9 מלך גוים מלך אלסר	9.	9.
13 הפליט העברי	13.	13. Τῷ περαΐτῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Regis Ellasar.	1. Rex Ponti.	1.
Regis Elam.	Rex Elamitarum.	
Regis gentium.	Rex gentium.	
3. Convenerunt ad vallem Siddim.	3. Convenerunt in vallem silvestrem.	3. Congressi sunt in vallem campestrium.
5. Raphaim.	5. Raphaim.	5. Raphaim.
Et Æmim.	Et Emim.	
6. Usque ad planitiem.	6. Usque ad campestria.	6.
8. Siddim.	8. Silvestri.	8. Campestrium.
9. Regem gentium.	9. Gentium.	9.
Regem Ellasar.	Regem Ponti.	
13. Qui evaserat.	13. Unus qui evaserat.	13.
Hebræo.	Hebræo.	Transitori.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

6.

12. Ἔμεινεν.

17.

18.

Ο'.

6. Καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἠδύναντο κατοικεῖν ἅμα.

12. Παρῴκησεν. Ed. Rom., κατῴκησεν.

17. Ὅτι σοι δώσω αὐτὴν ÷ καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα ⁚

18. Κατῴκησε. Ἀλ., παρῴκησε.

Παρὰ τὴν δρῦν τὴν Μαμβρῆ. Ἄλλος, ἀπὸ ὁράσεως.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6.

12.

17.

18.

SYMMACHUS.

6.

12. Mansit.

17.

18.

LXX INTERPRETES.

6. Et non capiebat eos terra ad habitandum simul. *Alius*, et non poterant habitare simul.

12. Advena fuit. *Edit. Rom.*, habitavit.

17. Quia tibi dabo eam ÷ et semini tuo in sæculum⁚

18. Habitavit. *Alius*, peregrinatus est.

Juxta quercum Mambre. *Alius*, a visione.

THEODOTIO.

6.

12.

17.

18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Genesis.

pretis, atque in multis codicibus in textum τῶν Ο' irrepsit.

V. 12. Ἀ., ἐκάθισεν. Σ., ἔμεινεν. Ex Coislin.

V. 17. Ὅτι σοι δώσω αὐτὴν ÷ καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα. Hæc postrema verba obelo notantur, utpote quæ in Hebraico non exstent, ut monet quædam catena mss.

V. 18. Hanc lectionem, veteris, ut videtur, cujusdam interpretis, ad marginem habent schedæ Combefisianæ.

Ibid. Ἄλλος, ἀπὸ ὁράσεως, *a visione*. Hanc versionem veteris cujusdam interpretis afferunt item schedæ Combefisianæ ex ms. quodam codice desumptam. His autem exprimitur מראה, quasi מ sit præpositio et ראה et ראה, *vidit*, efformetur.

CAPUT XIV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Βασιλέως Πόντου.

Βασιλέως Σκυθῶν.

Βασιλέως Παμφυλίας.

3. Συνῆλθον ἐν τῇ κοιλάδι τῶν ἀλσῶν.

5.

6.

8. Τῶν ἀλσῶν.

9. Παμφυλίας.

Βασιλέα Πόντου.

13. Τῶν διαφυγόντων τις.

Ἑβραίῳ.

Ο'.

1. Βασιλέως Ἐλλασάρ.

Βασιλέως Ἐλάμ.

Βασιλέως ἐθνῶν.

3. Συνεφώνησαν ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἁλυκήν.

5. Τοὺς Γίγαντας.

Καὶ τοὺς Ὀμμαίους. Ἄλλος, καὶ τοὺς Ἐμμαίους.

6. Ἕως τῆς τερεβίνθου. Ἄλλος, ἕως δρυός.

8. Τῇ ἁλυκῇ.

9. Ἐθνῶν.

Βασιλέα Ἐλλασάρ.

13. Τῶν ἀνασωθέντων τις.

Τῷ περάτῃ. Ἄλλος, Ἑβραίῳ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

3. Συνῆλθον ἐν τῇ κοιλάδι τῶν ἀλσῶν.

5.

6.

8. Τῶν ἀλσῶν.

9.

13.

SYMMACHUS.

1. Regis Ponti.

Regis Scytharum.

Regis Pamphyliæ.

3. Convenerunt in vallem amœnitatum.

5.

6.

8. Amœnitatum.

9. Pamphyliæ.

Regem Ponti.

13. Unus ex iis qui aufugerant.

Hebræo.

LXX INTERPRETES.

1. Regis Ellasar.

Regis Elam.

Regis gentium.

3. Consenserunt ad vallem salsam.

5. Gigan...

Et Ommæos. *Alius*. Et Emmæos.

6. Usque ad terebinthum. *Alius*, usque ad quercum.

8. Salsa.

9. Gentium.

Regem Ellasar.

13. Eorum qui evaserant quidam.

Transitori. *Alius*, Hebræo.

THEODOTIO.

1.

3. Convenerunt in vallem amœnitatum.

5.

6.

8. Amœnitatum.

9.

13.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 ומלכי־צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון	18. Ουμελχισεδεχ μελεχ σαλημ-ωσι λεεμ ουιαιν, ουου χοεν λεελ-ελιουν.	18.
19 ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קנה שמים וארץ	19. ουιδαρχεου ουιωμερ βαρουχ αβραμ λεελ ελιουν κονε σαμαιμ ουααρες.	19.
20 וברוך אל עליון אשר־מגן צריך בידך ויתן־לו מעשר מכל	20. ουδαρουχ ελ ελιουν εσερ μαγγεν σαραχ βιαδαχ ουαιθεν λω μαασερ μεχολ.	20.
21 הנפש	21.	21. Τὴν ψυχήν.
23 מחוט שרוך־נעל	23.	23. Ἀπὸ ῥάμματος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Et Melchisedec rex Salem protulit panem et vinum : erat autem Sacerdos Dei excelsi.	18. At vero Melchisedech, rex Salem, proferens panem et vinum, erat enim Sacerdos Dei altissimi.	18.
19. Benedixitque illi, et ait, Benedictus Abram Deo excelso, qui creavit cœlum et terram.	19. Benedixit ei et ait : Benedictus Abram Deo excelso, qui creavit cœlum et terram.	19.
20. Et benedictus Deus altissimus, qui tradidit inimicos tuos in manu tua : et dedit ei decimas ex omnibus.	20. Et benedictus Deus excelsus, quo protegente, hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus.	20.
Umelchisedec melec salem hosi lehem vaiain, uhu choen leel elion : vaibarcheu, vaiomer baruch abram leel elion cone samaim vaares : ubaruch el elion eser maggen sarach biadach vaithen lo maasser mechol.		
21. Et animam.	21. Animas.	21. Animam.
23. A sutura. Corrigiam calceamenti.	23. A filo subtegminis. Corrigiam calceamenti.	23. A sutura.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Genesis.

V. 1. Symmachus, βασιλέως Πόντου. Procopium sequimur qui sic habet : *Symmachus interpretatus est* Ellasar *Pontum*, Elam *Scythas*, gentium *Pamphyliam*. In edit. Rom. et apud Drus. hæc confusa sunt : nam ad primum versum ponitur : Ἀ., Βασιλέως Πόντου. Σ., Σκυθῶν· hæc autem respondent Hebraicæ voci אלסר, *Ellasar* : et ad nonum, Σ., Σκυθῶν. Schol. Παμφυλίας, hæc vero respondent voci גוים, *gentium*. Quis credat autem Symmachum duas distinctasque gentes, uno eodemque nomine appellasse eodem in capite? Quare maluimus Procopii lectionem sequi. Puto igitur in primo versu A. substitutum fuisse pro Σ., scilicet Aquilam pro Symmacho, uti sæpe solet. Hic vero non conjectura, sed Procopii auctoritate, veram lectionem restituimus; quod nemo sane improbaturus est.

V. 3. Hic sequimur ed. Rom. et Hieron. qui ait *Quæst. in Gen.* : SEDDIN *Aquila* τῶν περιπεδίνων, *Theodotio* τῶν ἀλσῶν, « *amœna nemora* » *significantes*. Martianæus noster hanc postremam lectionem Symmacho pariter et Theodotioni tribuit. Vide ad versum 15 cap. II. Hic Drusii conjectura non prætermittenda. Ἀλσῶν, inquit, *vetus interpres*, « *in vallem silvestrem*. » Τῶν περιπεδινῶν *reddi potest, eorum qui campestria seu campos aut planitiem incolunt. Porro in editione Romana scriptum* περιπεδίνων, *cum accentu in penultima, supra* II, 15, בגן־עדן. *Sym.*, Ἐν παραδείσῳ τῆς ἄλσης. *Vide quæ scripsimus ad illum locum. Libet hariolari : quid si* ἁλῶν, *id est, salis? Sane* οἱ Ο' τὴν φάραγγα τὴν ἁλυκήν. *Cogitemus amplius.* — Coislin. habet, Ἀ., συνέβαλον, Σ., συνῆλθον. Quo probatur postremam lectionem, quam non sine scrupulo Symm. tribueramus atque Theodot., Symm. revera esse. Theod. vero non memorat Coisl.

V. 5. Ἀ., Ῥαφ. Sic editio Romana atque Drusius. Hic autem רפאים, *gentis* cujusdam nomen esse putat Buxtorfius. Alibi pro *mortuis* usurpatur. De hujus vocis significatu mire disputatum est. Vide Robertsoni *Thesaurum* in voce רפאים.

Ibid. Ἄλλ., Ἐμμαίους. Sic mss. quidam : atque ita legit edit. Complut. Coisl., *οἱ λοιπ.*, Ἐμμαίους.

V. 6. Ο', Ἕως τῆς Τερεβίνθου. In hæc verba hoc vetus scholion habent schedæ Combefisianæ : *Ἕως τῆς Τερεβίνθου*. Ἡ πόλις αὕτη τοῦ Ἰὼβ ἐπὶ τῆς Βοτανείας [l. Βατανείας]. Οὕτω καλούμεναι δύο κῶμαι. Ἀπέχουσι δὲ ἀλλήλων σημείοις θ' μεταξὺ Ἀδάρων καὶ Ἀμίδης πόλεως. Id est : *Usque ad Terebinthum. Hæc est urbs Jobi ad Bataneam. Sic vocantur duo pagi : qui alter ab altero distant novem signis, id est milliaribus, inter Adara et Amidam urbem.* Hoc scholion videtur Origenis aut Eusebii Cæsariensis esse. Hinc Hesychius, Τερέβινθος, πόλις Ἰὼβ, *Terebinthus, urbs Jobi.*

V. 9. Hunc versum perinde atque primum hujus capitis ex Procopio restituimus. In editione Romana et apud Drusium perperam legebatur גוים. *Symm.*, Σκυθῶν. *Schol.*, Παμφυλίας. שנער *Schol.*, Πόντου. Mendum ibi subodoratur Drusius. Vide supra ad versum primum. — Coislin. Σ., Σκυθῶν, ubi LXX, Ἐλάμ· quæ lectio non solum hic notatur in eodem cod. sed etiam versu 1, ubi eadem ipsa nomina habentur : quo firmatur lectio nostra.

V. 13. Σ., τῶν διαφυγόντων τις, hanc lectionem ex editione Romana mutuamur.

Ibid. Celebris locus a veteribus pariter et a recentioribus agitatus. In catenis mss. hæc afferuntur loca circa vocem περάτης. Ex Origene : Περάτης καλεῖται ὁ Ἀβραὰμ, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς Χαλδαίων χώρας

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18.	18. Καὶ Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σαλὴμ ἐξήνεγκε ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου.	18.
19.	19. Καὶ εὐλόγησε τὸν Ἄβραμ, καὶ εἶπεν· Εὐλογημένος Ἄβραμ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.	19.
20.	20. Καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σοι. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἄβραμ δεκάτην ἀπὸ πάντων.	20.
21. Τὰς ψυχάς.	21. Τοὺς ἄνδρας.	21.
23. Ἀπὸ νήματος.	23. Ἀπὸ σπαρτίου.	23.
	Σφυρωτῆρος τοῦ ὑποδήματος. Ἄλλος, τοῦ ἱμάντος τοῦ ὑποδήματος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. Et Melchisedech rex Salem protulit panes, et vinum : erat autem sacerdos Dei altissimi.	18.
19.	19. Et benedixit Abram, et dixit: Benedictus Abram Deo altissimo, qui creavit cœlum et terram.	19.
20.	20. Et benedictus Deus altissimus, qui tradidit inimicos tuos sub manus tuas. Et dedit ei Abram decimam de omnibus.	20.
21. Animas.	21. Viros.	21.
23. A filo.	23. A funiculo.	23.
	Corrigiam calceamenti. *Alius* lorum calceamenti.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Genesis.

διαπεράσας τὴν Μεσοποταμίαν, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῶν Χαναναίων. Ἑρμηνεύεται δὲ τοῖς περὶ Ἀκύλαν Ἑβραῖος. Id est : *Transitor vocatur Abraham, quia ex Chaldæorum regione trajecta Mesopotamia venit in partes Chananæorum. Interpretatur autem Aquila « Hebræus. »* Ex Gennadio : Περάτην αὐτὸν ἐπωνόμαζον, διὰ τὸ περαιωθέντα τὴν μέσην τῶν ποταμῶν, πρὸς αὐτοὺς οὕτως ἐλθεῖν. *Περάτης* δὲ, κατὰ τὴν τῶν Σύρων γλῶσσαν, Ἑβραῖος προσαγορεύεται. Ὅθεν καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ γένος ἅπαν συστὰν, τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐδέξαντο. Id est : *Transitorem ipsum vocabant, quia trajecta Mesopotamia ad ipsos transierat.* Περάτης *autem, Syrorum lingua, Hebræus dicitur. Unde totum genus ab eo originem ducens illam denominationem accepit.* Ex Acacio : « Καὶ ἀπήγγειλε, φησὶν, Ἀβρὰμ τῷ περάτῃ· » τὸ ἀπὸ τοῦ προπάτορος τοῦ Ἀβρὰμ, λέγω δὲ τοῦ Ἐβὲρ, ἐθνικὸν ὄνομα ἑρμηνευθὲν ἐτέθη. Οἷον ἀντὶ τοῦ Ἀβρὰμ τῷ Ἑβραίῳ, Ἀβρὰμ τῷ περάτῃ. Ἑβραῖος γὰρ *περάτης* ἑρμηνεύεται. Id est : *« Et nuntiavit, inquit, Abram transitori. » Ibi gentile nomen ab Abrami abavo ductum, ab Heber scilicet, explicatur; nempe pro Abram Hebræo, Abrum transitori. Nam Hebræus* transitorem *significat.* Ex Diodoro : Τὰ ἐπέκεινα τοῦ Ἰορδάνου διηγησάμενος ὁ Μωϋσῆς, τουτέστι τὸν πόλεμον ὃν ἐπολέμησαν Πέρσαι πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Σοδομιτῶν καὶ Γομόῤῥων. τότε περάτην καλεῖ τὸν Ἀβραὰμ, ὡσανεὶ πέραν οἰκοῦντα τοῦ Ἰορδάνου. Ἐπάγει γάρ· « *Αὐτὸς δὲ κατῴκει πρὸς τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῇ,* » δεικνὺς διὰ τί περάτης ὠνομάσθη νῦν. Id est : *Res ultra Jordanem gestas enarrans Moyses; id est bellum Persarum contra reges Sodomæ et Gomorrhæ, tunc* περάτην *vocat Abraham, utpote qui ultra Jordanem habitaret. Infert enim : « Ipse autem habitabat ad quercum Mambre, » declarans cur nunc* περάτης *appellatus sit.* Ex Theodoreto: Ἀλλά τινές φασιν ἀπὸ τοῦ Ἐβὲρ Ἑβραΐαν κεκλῆσθαι τὴν γλῶσσαν. Ἐκεῖνον γὰρ μόνον ἐν τῇ προτέρᾳ μεῖναι φωνῇ, ἐκεῖθεν Ἑβραίους ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ τὸν πατριάρχην Ἀβραὰμ ἀπὸ τῆς Χαλδαίων χώρας εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐλθεῖν, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν διαβάντα. Ἑβρὰ γὰρ τῇ Σύρων φωνῇ ὁ *περάτης* ἑρμηνεύεται. Id est : *Verum quidam dicunt ab Heber Hebræam linguam denominari : ipsumque solum priscam linguam conservasse, ac inde Hebræos nuncupari, quod patriarcha Abraham ex Chaldæorum regione in Palæstinam venerit, transgressus fluvium Euphraten. Nam Hebra Syrorum lingua* transitorem *significat.* Hic vides in varias abiisse sententias veteres Bibliorum interpretes. Nec minor est inter recentiores ac nuperos opinionum varietas; aliis vocem עברי ab עבר, *transiit*, derivantibus, ac dicentibus Abraham Hebræum vocatum fuisse, quia trajecto Euphrate sedes mutavit; aliis autem ab Heber, abavo Abrahami, denominationem ducentibus. Ego huic postremæ sententiæ libentius accederem. »

Edit. Rom. lectionem Aquil. sic habet, περαΐτῃ. At Origenes supra dicit Aquil., habere ἑβραῖος. Forte dicatur primam Aquilæ editionem alio, secundam alio modo habuisse. Nam duæ fuerunt Aquilæ editiones.

V. 18. Hunc versum ipsis verbis ex Hieronymo excerpsimus, cum lectione Latina Hebraicarum vocum, ad cujus fidem Græca concinnavimus. Habetur porro in epist. ad Evang. t. II, p. 572 ed. Martianæi.

V. 21 et 23. Ex ed. Rom. et ex Drusio mutuamur.

V. 23. Ἄλλ., τοῦ ἱμ. Scholion quoddam, ex aliquo veteri interprete : *σφυρωτῆρα*, al. *σφαιρωτῆρα*, τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματός φησιν. I. e. *Corrigiam vocat lorum calceamenti.* Coislin. vero, Σ., ἱμάντος

CAPUT XV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 הלך ערירי	2.	2. Ἀπέρχομαι ἄγονος.
ובן־משק ביתי		Υἱὸς τοῦ ποτίζοντος οἰκίαν μου.
דמשק. Ἑβρ., Δαμασκηνός.		
9 וגוזל	9.	9. Περιστεράν.
11 על־הפגרים	11.	11.
וישב אתם		Ἀπεσόβησεν αὐτούς.
וישב אתם		Ἀπεσόβησεν αὐτούς.
12 ותרדמה נפלה	12.	12. Καταφορὰ ἐπέπεσε.
15 תקבר בשיבה טובה	15.	15. Ταφεὶς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
2. Vado absque liberis.	2. Vadam absque liberis.	2. Vado absque liberis.
Filius procurator domus meæ.	Et filius procuratoris domus meæ.	Filius potantis domum meam.
Damesec. *Heb. int.*, Damascenus.	Damascus.	
9. Et pipionem.	9. Columbam.	9. Columbam.
11. Super cadavera.	11. Super cadavera.	11.
Exsulllavit eas.	Abigebat eas.	Abegit eas.
12. Et sopor cecidit.	12. Sopor irruit.	12. Somnus cecidit.
15. Sepelieris in canitie bona.	15. Sepultus in senectute bona.	15. Sepultus in canitie bona.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Genesis.

V. 2. Ἀ., ἀπέρχομαι ἄγονος. Σ., πορεύομαι. Et iterum Σ., ὁ δὲ συγγενής, etc. Ita Coislin. cod.

Ibid. Ἀ., υἱός, etc. Hanc lectionem sic efferunt tum editio Romana, tum mss. Catenæ autem mss. et schedæ Combefis. in hunc locum ita habent, καὶ *υἱὸς ποτίζων τὸν οἶκόν μου*, οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ. Ὁ δὲ συγγενὴς τοῦ οἴκου μου ἐστὶν οὗτος ὁ Δαμασκὸς Ἐλιέζερ. Postremam lectionem, ὁ δὲ συγγενής, etc., Symmacho tribuit cod. Coislin., eam vero alii codices sine interpretis nomine afferunt. Gelasius hoc modo legerat, οὕτω τινὲς ἡρμηνεύκασι· Υἱὸς Μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς μου, οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ. Id est : *Sic quidam interpretati sunt : Filius Masec in domo mea natæ, hic Damascus Eliezer.* Ubi Masec nomen mulieris esse dicitur, in domo Abrahæ natæ, et matris Eliezer. Ubi advertas Diodorum item perinde atque Gelasium eamdem ipsam interpretationem afferre in Catenis mss. Alterutra autem ex his interpretationibus videtur Symmachi esse. Sed postrema sincerior videtur. Hieronymus *Quæst. in Genes.* totum locum sic explicat : *Quod autem dicit hoc est, Ego sine liberis moriar, et filius procuratoris mei vel villici, qui universa dispensat et distribuit cibaria familiæ meæ, vocaturque Dama-*

CAPUT XVI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 עצרני	2.	2. Ἐπεῖχε.
אולי אבנה		Εἴπως οἰκοδομηθήσομαι.
6 ותברח	6.	6. Μετὰ φυγῆς ὑπανεχώρησεν.
7 שור	7.	7.
11 ישמעאל	11.	11.
12 פרא אדם	12.	12. Ἄγριος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
2. Conclusit me.	2. Conclusit me.	2. Cohibuit.
Si forte ædificabor.	Si forte saltem ex illa suscipiam filios.	Si forte ædificabor.
6. Fugit.	6. Fugam iniit.	6. Fuga secessit.
7. Sur.	7. Sur.	7.
11. Ismael.	11. Ismael.	11.
13. Ferus homo.	12. Ferus homo.	12. Agrestis.

CAPUT XV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Πορεύομαι.	2. Ἀπολύομαι ἄτεκνος.	2.
Ὁ δὲ συγγενὴς τοῦ οἴκου μου.	Ὁ δὲ υἱὸς Μασὲκ.	Καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας μου.
	Δαμασκός.	
9.	9. Περιστεράν.	9. Νεοσσὸν περιστερῶν.
11.	11. Ἐπὶ τὰ σώματα, ἐπὶ τὰ διχοτομήματα αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὰ σώματα τὰ διχοτομηθέντα.	11.
	Συνεκάθισεν αὐτοῖς.	
12. Κάρος ἐπέπεσε.	12. Ἔκστασις ἐπέπεσε.	12. Ἔκστασις ἐπέπεσε.
15. Ταφεὶς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.	15. Τραφεὶς ἐν γήρᾳ καλῷ.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Vado...	2. Dissolvor sine liberis.	2.
Cognatus vero domus meæ.	Filius autem Masec.	Et filius ejus qui est super domum meam.
	Damascus.	
9.	9. Columbam.	9. Pullum columbarum.
11.	11. Super corpora, super divisiones eorum. *Alius*, super corpora divisa.	11.
	Consedit illis.	
12. Sopor gravis cecidit.	12. Extasis cecidit.	12. Extasis cecidit.
15. Sepultus in canitie bona.	15. Nutritus in senectute bona.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Genesis.

scus Eliezer, hic meus hæres erit.

Ibid. Diodorus in catenis mss. ait דמשק, Δαμασκηνόν, ex Hebræo verti. Τὸ Δαμασκηνὸς λέγει· τουτέστιν ὁ ἐκ Δαμασκοῦ.

V. 9. Versionem Aquilæ et Theodotionis affert Procopius p. 127.

V. 11. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὰ σώματα τὰ διχοτομηθέντα. Sic quidam mss.

Ibid. Ἀ., ἀπεσόβησεν αὐτούς. Sic editio Romana atque Drusius.

V. 12. In hunc locum Hieronymus *Quæst. in Genes.: In Hebræo legitur* καταφορά, *quam supra vertimus « soporem. »* Vide supra cap. II, 21. Coislin. habet: Ἀ., πολιᾷ ἀγαθῇ, quo asseritur conjectura nostra.

V. 15. Hoc Romanum scholion, ταφεὶς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ, vix dubitamus esse Aquilæ et Symmachi lectionem; nam ita vertunt ambo infra XXV, 8. LXX, τραφεὶς ἐν γήρᾳ ἀγαθῷ. Ubi suspicor mendum in voce τραφεὶς· legendum existimo, ταφεὶς, ut et sensus et vox Hebraica postulant. [Edit. Complut. habet ταφεὶς, al. ταφθεὶς. DRACH.]

CAPUT XVI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συνέκλεισε.	2.
Εἴπως τεκνωθῶ.	Ἵνα τεκνοποιήσωμαι. *Ἄλλος*, τεκνοποιήσῃς μοι.	
6.	6. Ἀπέδρα.	6.
7.	7. Σούρ. *Ἄλλοι*, τεῖχος ἢ εὐθυσμός.	7.
11. Ἰσμαὴλ, εἰς ἀκοὴν Θεοῦ.	11. Ἰσμαήλ.	11. Ἰσμαὴλ, εἰς ἀκοὴν Θεοῦ.
12. Κεχωρισμένος ἀνθρώπων.	12. Ἄγρωστος ἄνθρωπος.	12. Ἔρημος ἄνθρωπος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Conclusit.	2.
Si forte filios suscipiam.	Ut filios faciam. *Alius*, filios facias mihi.	
6.	6. Aufugit.	6.
7.	7. Sur. *Alii*, murus vel directio.	7.
11. Ismael, in auditum Dei.	11. Ismael.	11. Ismael, in auditum Dei.
12. Segregatus ab hominibus.	12. Rusticus homo.	12. Desertus homo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Genesis.

V. 2. 'Α., ἐπεῖχε. Coislin.

Ibid. 'Α., εἴπως οἰκοδ. Σ., εἴπως τεκνωθῶ. Sic idem.

Ibid. Ἄλλος, τεκνοποιήσῃς μοι. Sic Catenæ mss. et schedæ Combefis. Est vero cujusdam interpretis versio.

V. 6. 'Α., μετὰ φυγῆς ἀνεχώρησεν. Sic Coislin.: mirum autem si Aquila tanta sit usus paraphrasi; certe hærere me fateor.

7. Sic scholion editionis Romanæ, τεῖχος ἢ εὐθυσμός. Vocem eamdem שור τεῖχος vertunt Aquila et Symmachus infra c. XLIX. v. 6.

V. 11. Undecimi et duodecimi versus lectiones ex catenis mss. et ex schedis Combefis. mutuamur, ubi sic habetur: Σημείωσον ὅτι ὁ Σύμμαχος, καὶ ὁ

CAPUT XVII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תמים 1	1.	1.
בריתי 2	2.	2.
ונתתי לך 8	8.	8.
זכר אשר לא־ימול את־בשר 14 ערלתו ונכרתה Ὁ Ἑβρ., πᾶς ὁ μὴ περιτέμνων, ἐξολοθρευθήσεται. Ὁ *Σύρος*, πᾶς ὃς οὐ περιτέμνει, ἐξολοθρευθήσεται.	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Perfectus.	1. Perfectus.	1.
2. Fœdus meum.	2. Fœdus meum.	2.
8. Et dabo tibi.	8. Daboque tibi.	8.
14. Masculus, cum non circumcidetur caro præputii ejus, excidetur. *Heb. Int.*, quisquis non circumcidetur, interibit. *Syrus*, omnis qui non circumcidit, interibit.	14. Masculus, cum præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Genesis.

V. 1. Ἄλλοι, τέλειος. Sic mss.

V. 2. Ἄλλοι, συνθήκην. Sic mss. quidam. Notat vero Hieronymus ubicunque in Græco *testamentum* legitur, ibi in Hebræo sermone esse *fœdus* sive *pactum*, quod Græci interpretes hic et alibi sæpe συνθήκην exprimunt.

CAPUT XVIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שלש סאים 6	6.	6. Τρία σάτα.
ותצחק שרה בקרבה לאמר 12 אחרי בלתי היתה־לי עדנה	12.	12. Ἐγέλασε κατ' αὐτῆς (λέγουσα), Μετὰ τὸ κατατριβῆναί με, ἐγένετό μοι τρυφερία.
ועצום 18	18.	18. Ὀστεῖνον.
כבדה 20	20.	20. Ἐβαρύνθησαν.
עשו כלה 21	21.	21.
חללה לך מעשת 25	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Tria sata.	6. Tria sata.	6. Tria sata.
12. Et risit Sara intra sese dicendo, Postquam senui erit mihi voluptas.	12. Quæ risit occulte, dicens, Postquam consenui... voluptati operam dabo.	12. Risit apud se (dicens): Postquam contrita sum, fuerunt mihi deliciæ.
18. Et fortem.	18. Robustissimam.	18. Osseam.
20. Gravia fuerunt.	20. Aggravatum est.	20. Gravia fuerunt.
21. Fecerint consummationem.	21. Opere compleverint.	21.
25. Absit tibi a faciendo.	25. Non est hoc tuum.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Genesis.

Θεοδοτίων τὸν Ἰσμαὴλ ἡρμήνευσαν, *ἔρημος ἄνθρωπος Ἰσμαὴλ εἰς ἀκοὴν Θεοῦ*, id est : *Nota Symmachum et Theodotionem Ismael interpretatos esse, « Desertus homo Ismael in auditum Dei. »* Quis credat autem talem interpretationem dedisse Symmachum pariter et Theodotionem? Et tamen sic manuscripti tres habent. Verum prima interpretatio, nempe, ἔρημος ἄνθρωπος, pertinet ad sequentem versum, respicitque hæc verba פרא אדם, videturque esse Theodotionis.

V. 12. Coislinianus sic habet ad hunc versum : Ἀ., ἄγριος, Σ., ἔρημος ἄνθρωπος. Sed alii codices Regii hanc postremam lectionem Theodotioni ascribunt, et Symmachi versionem sic efferunt : Σ., κεχωρισμένος ἀνθρώπων, quos libentius sequor.

CAPUT XVII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἄμεμπτος. *Ἄλλοι*, τέλειος.	1.
2.	2. Τὴν διαθήκην μου. *Ἄλλοι*, τὴν συνθήκην μου.	2.
8. Καὶ δίδωμί σοι.	8. Καὶ δώσω σοι.	8.
14.	14. Καὶ ἀπερίτμητος ἄρσην, ὃς οὐ περιτμηθήσεται, ἐξολοθρευθήσεται. *Ἄλλος*, ἀφανισθήσεται.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Inculpatus. *Alii*, perfectus.	1.
2.	2. Testamentum meum. *Alii*, fœdus meum.	2.
8. Et do tibi.	8. Et dabo tibi.	8.
14.	14. Et incircumcisus masculus, qui non circumcidetur, interibit. *Alius*, delebitur.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Genesis.

V. 8. Hæc Symmachi lectio ex Drusio et ex edit. Romana desumitur.

V. 14. Hanc Hebræi et Syri versionem veterem afferunt Catenæ Regiæ mss. ex Diodoro.

Ibid. *Ἄλλος*, ἀφαν Coislin.

CAPUT XVIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Τρία σάτα.	6. Τρία μέτρα.	6.
12. Μετὰ τὸ παλαιωθῆναί με, ἐγένετό μοι ἀκμή.	12. Ἐγέλασε δὲ Σάῤῥα ἐν ἑαυτῇ, λέγουσα· Οὔπω μέν μοι γέγονεν ἕως τοῦ νῦν.	12.
18. Ἰσχυρόν.	18. Πολύ.	18.
20. Ἐβαρύνθησαν.	20. Μεγάλαι σφόδρα.	20.
21. Ἐπετέλεσαν τὸ ἔργον.	21. Συντελοῦνται.	21.
25. Οὐχὶ σόν.	25. Μηδαμῶς σὺ ποιήσῃς.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Tria sata.	6. Tres mensuras.	6.
12. Postquam vetustate consenui, facta est mihi adolescentia.	12. Risit autem Sara in semetipsa, dicens : Nondum mihi factum est usque nunc.	12.
18. Fortem.	18. Multam.	18.
20. Gravia fuerunt.	20. Magna valde.	20.
21. Perfecerunt opus.	21. Consummantur.	21.
25. Non tuum.	25. Nequaquam tu facies.	25.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
השפט כל־הארץ לא יעשה משפט		
26 אם־אמצא בסדם חמשים צדיקם	26.	26.
30 אל־נא יחר לאדני	30.	30. Μὴ δὴ ὀργίλον τῷ Κυρίῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Numquid judex omnis terræ non faciet judicium?	Qui judicas omnem terram, nequaquam facies judicium hoc.	
26. Si invenero in Sodom quinquaginta justos.	26. Si invenero Sodomis quinquaginta justos.	26.
30. Ne nunc ira sit Deo meo.	30. Ne, quæso, inquit, indigneris, Domine.	30. Ne, quæso, iracundia sit Domino.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Genesis.

V. 6. Ex Drusio et ex Edit. Romana. Eamdem vocem סאים, σάτα, similiter vertit Aquila I Reg. xxv, 18.

Coislin. hanc lectionem σάτα, τοῖς Ο', tribuit, quæ Aquilæ et Symmachi est, atque ex A. et S. in LXX translata fuerat, ut sæpe contigit. Hic autem notat Coislin. ad marginem: Ἐγκρυφίας ἄρτος ἐκαλεῖτο ὁ ὑπὸ τὴν σπόδον χωννύμενος, καὶ κρυπτόμενος ἐν τῷ ὀπτᾶσθαι. Id est: *Subcinericius panis vocabatur qui sub cinere positus et occultus coquebatur.*

V. 12. In hunc locum hujusmodi scholion habetur in codice Reg. 1888: Ἀ., μετὰ τὸ κατατριβῆναί με ἐγένετό μοι τρυφερία. Σύμμ. μετὰ τὸ παλαιωθῆναί με ἐγένετό μοι ἀκμὴ, τουτέστι τὸ ἑξῆς ἐν καιρῷ τῆς ὀπώρας, ὅτι Σάῤῥα κατεκρίθη ὡς ἐπεγγελῶσα τῷ ῥήματι· ὁ δὲ Ἀβραὰμ εὐκτικῶς αὐτῷ εἶπεν· Αἱ τῷ ἑκατονταέτῃ γενήσεται υἱός; τουτέστι, ναὶ Κύριε, γένοιτό μοι υἱὸς ἐν γήρᾳ. Id est: *Aq. Postquam contrita sum, fuerunt mihi deliciæ. Sym. Postquam vetustate consenui, facta est mihi adolescentia; hoc est, deinceps tempore autumni; quia Sara reprehensa fuit, quod ad verbum Domini risisset. Abraham autem precantis more ipsi dixit: Num centenario filius nascetur? id est, etiam, Domine, sit mihi filius in senectute.*

In hunc locum Hieronymus in *Quæst. in Gen.*: *Risit autem Sara in semetipsa, dicens: Necdum mihi factum est usque nunc, et dominus meus senex est. Aliter multo legitur in Hebræo:* « *Et risit Sara in semetipsa, dicens: Postquam attrita sum, et facta*

CAPUT XIX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 ויביאו	10.	10.
16 ויתמהמה	16.	16. Ἐμέλλησεν.
17 ויהי כהוציאם אתם החוצה	17.	17.
19 להחיות	19.	19.
21 נשאתי פניך	21.	21. Ἦρα τὸ πρόσωπόν σου.
צערה 23 *Σύρος*, *Ζααρί*.	23.	23.
קיטר 28 *Ἑβρ.*, ἀναπνεύμασις.	28.	28.
31 כדרך כל־הארץ	31.	31. (Καθ' ὁδὸν πάσης τῆς γῆς.)

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Introduxerunt.	10. Introduxerunt.	10.
16. Tardabat.	16. Dissimulante illo.	16. Moram traxit.
17. Et fuit cum illi educerent eos foras.	17. Eduxeruntque eum, et posuerunt extra civitatem.	17.
19. Ad vivificandum.	19. Ut salvares animam meam.	19.
21. Suscepi faciem tuam.	21. Suscepi preces tuas.	21. Sustuli faciem tuam.
23. Sohar. *Syrus*, Zaari.	23. Segor.	23.
28. Fumus. *Heb. Int.*, vapor.	28. Fumus.	28.
31. Secundum viam universæ terræ.	31. Juxta morem universæ terræ.	31. Secundum viam universæ terræ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ὁ πάντα ἄνθρωπον ἀπαιτῶν δικαιοπραγεῖν, ἀκρίτως μὴ ποιήσῃς τοῦτο;	Ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν, οὐ ποιήσεις κρίσιν;	
26.	26. Ἐὰν ὦσιν ἐν Σοδόμοις πεντήκοντα. Ἄλλος, ἐὰν εὕρω ἐν Σοδόμοις πεντήκοντα δικαίους.	26.
30.	30. Μήτι, Κύριε.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Qui exigis ab omni homine, ut juste agat, id sine judicio ne feceris.	Qui judicas omnem terram, non facies judicium?	
26.	26. Si fuerint in Sodomis quinquaginta justi. *Alius*, si invenero in Sodomis quinquaginta justos.	26.
30.	30. Numquid, Domine?	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Genesis.

est mihi voluptas. » *Simul nota quod ubi nos posuimus* « *voluptatem,* » EDEN *scriptum est in Hebræo. Symmachus hunc locum ita transtulit :* « *Postquam vetustate consenui, facta est mihi adolescentia.* » Ἀ., κατ' αὐτῆς. Coislin. habet, ἐγκάτῳ αὐτῆς.

V. 18. Ἀ., ὀστεϊνόν. Σ., ἰσχυρόν. Sic in editione Romana. Ubi notes, vocem עצום, ὀστεϊνόν verti frequenter : quidam vero mss., et quidem optimæ notæ, nonnunquam habent ὀστοϊνόν. Qua de re vide ad initium Exodi.

V. 20. Ἀ. Σ., ἐβαρύνθησαν. Ita in notis edit. Romanæ.

Coisl. habet, A., ἐβαρύνθησαν, quæ lectio etiam Symmacho tribuitur ab aliis.

V. 21. Σ., ἐπετέλεσαν τὸ ἔργον. Ita in notis ed. Rom.

V. 25. Σ., οὐχὶ σόν. Ibid.

Σ., ὁ πάντα, etc., Coislin. Quæ sane lectio deflectere videtur ab Hebraico. Verum Symmachus non infrequenter παραφραστικῶς interpretatur.

V. 26. Ἄλλος, ἐὰν εὕρω, etc. Hanc versionem quam, tacito interpretis nomine, afferunt quidam mss., suspicor esse Symmachi. Eam vero sequitur Vulgata.

V. 30. A., μὴ δὴ ὀργίλον τῷ Κυρίῳ. Hæc versio quasi scholion affertur in edit. Romana. Sed est Aquilæ, ut in uno codice notatur, et comprobatur ex simili versione supra cap. 4, v. 6.

CAPUT XIX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Εἰσεσπάσαντο. Ἄλλος, ἐπίασαν.	10.
16.	16. Ἐταράχθησαν. Ἄλλος, ἐστρατεύσατο.	16.
17. Καὶ ἐξήγαγε Κύριος αὐτὸν, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως.	17. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον αὐτους ἔξω.	17.
19.	19. Τοῦ ζῆν τὴν ψυχήν μου. Ἄλλος, τοῦ ζωῶσαι.	19.
21. Ὁράσει ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου.	21. Ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον.	21.
23.	23. Σηγώρ.	23.
28.	28. Ἀτμίς.	28.
31.	31. Ὡς καθήκει πάσῃ τῇ γῇ.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Attraxerunt. *Alius*, comprehenderunt.	10.
16.	16. Turbati sunt. *Alius*, repugnabat.	16.
17. Et eduxit Dominus illum, et posuit eum extra urbem.	17. Et factum est cum educerent eos foras.	17.
19.	19. Ut vivat anima mea. *Alius*, ad vivificandum.	19.
21. Visu reveritus sum faciem tuam.	21. Admiratus sum faciem tuam.	21.
23.	23. Segor.	23.
28.	28. Vapor.	28.
31.	31. Sicut convenit omni terræ.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Genesis.

V. 10. Ἄλλος, ἐπίασαν, *comprehenderunt*, ita legit Justinus. Et ita videtur primitus fuisse apud LXX. Nam vox εἰσεσπάσαντο, vel similis a verbo εἰσσπάω, nusquam alias legitur apud LXX Interpretes, etsi vox Hebraica הביא frequentissime occurrat in Bibliis. Quare crediderim τὸ εἰσεσπάσαντο esse alterius interpretis lectionem, quæ in LXX versionem irrepserit, ut et innumeræ aliæ.

V. 16. Sic Drusius ex editione Romana. Porro τὸ ἐστρατεύσατο, *pugnabat*, cum Hebraica voce יתמהמה quæ significat, *moras traxit* aut *tardavit*, vix quadrare posse putaremus, nisi eadem interpretatione uterentur LXX Interpretes libr. Judic. XIX, 8. — Coisl. Σ., ἐστρατεύετο, quam lectionem ex editione Roman. sine interpretis nomine attulimus.

V. 17. Ἀ., καὶ ἐξήγαγε etc. Coislin.

V. 19. Sic editio Romana.

V. 21. Lectionem Aquilæ habet editio Romana; Symmachi attulit Hieronymus his verbis: *Et dixit ei: « Ecce admiratus sum faciem tuam. » In Hebræo habet: « Ecce suscepi faciem tuam, » id est, acquiesco precibus tuis, quod Symmachus secundum sensum interpretans, ait*, ὁράσει ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου. Suspicatur Drusius hic ὁράσει mendose positum esse pro ὅρα σοι id est, ἰδοῦ, *ecce*, quod respondet voci Hebraicæ הנה. Sed si error est, sane vetustissimus sit oportet, quandoquidem Catenæ fere omnes ita habent, ut Hieronymus.

V. 23. Hæc desumpta sunt ex insigni Diodori loco, quem hic totum exscribam ex Catenis Regiis mss.: Τὴν Σηγὼρ ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς δι' ἀγγέλου μὴ καταστρέψαι διὰ τὸν Λώτ. Ταύτην δὲ ἀλλαχοῦ ἡ Γραφὴ Ζώγορα καλεῖ. Ὁ δὲ Σύρος Ζααρὶ καὶ Βαλά· τουτέστι καταπιοῦσα. Διό φασί τινες ὅτι οἱ ἐκ Σηγὼρ οὐ κατεστράφησαν, ἀλλὰ κατεπόθησαν. Ἔδει γὰρ τὴν πόλιν στῆναι διὰ τὸν Λὼτ, ἐκείνους δὲ ἀναιρεθῆναι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Λὼτ ἀπὸ ταύτης εἶχε τὰς τροφὰς ἐν τῷ ὄρει. Καὶ ὁ Ἑβραῖος οὕτω πως λέγει, ἕως τῆς καταπιούσης, περὶ τῆς Σηγώρ. Τοῦτο συναγωνίζεται τῷ τολμῆσαι τοιοῦτο τὰς θυγατέρας τοῦ Λὼτ, ὡς μηδενὸς μηδὲ ἐκ Σηγὼρ περιλειφθέντος. Οὐ γὰρ ἂν

CAPUT XX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויאמר אברהם אל־שרה אשתו אחתי	2.	2. (Καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ πρὸς Σάῤῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, Ἀδελφή μου.)
4 גם־צדיק הרג	4.	4.
5 בתם־לבבי	5.	5. Ἐν ἀθωότητι (καρδίας).
10 מה ראית כי עשית את־הדבר הזה	10.	10. Τί εἶδες, ὅτι ἐποίησας σὺ τὸ ῥῆμα τοῦτο;
16 אלף כסף	16.	16. Χιλιάδα ἀργυρίου.
אשר אתך		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et dixit Abraham ad Saram uxorem suam, Soror mea.	2. Dixitque de Sara uxore sua: Soror mea est.	2. Et dixit Abraham ad Saram uxorem suam, Soror mea.
4. Etiam justum occides?	4. Gentem ignorantem et justam interficies?	4.
5. In perfectione cordis mei.	5. In simplicitate cordis.	5. In innocentia (cordis).
10. Quid vidisti, quia fecisti verbum hoc?	10. Quid vidisti, ut hoc faceres?	10. Quid vidisti, quia fecisti tu verbum hoc?
16. Mille argenteos.	16. Mille didrachmas.	16. Millenarium argenti.
Qui tecum sunt.	Qui tecum sunt.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Genesis.

V. 2. Lectio Aquilæ ex Procopio desumi ur p. 141. Vulgatæ, quæ habet, *Dixitque de Sara uxore sua, Soror mea est*, favent LXX Interpretes, et series ut liquet. Cæterum אל־שרה, bene vertitur, *super Sara*, aut, *de Sara*.

V. 4. Vocem ἀγνοοῦν obelo notari docet Origenes his verbis: Οὐκ ἀγνοητέον δὲ ὅτι ὠβέλιστο, τὸ ἀγνοοῦν, ὡς παρ' Ἑβραίοις μὴ κείμενον. Id est: *Non ignorandum est, hanc vocem, « ignorantem, » obelo notatam fuisse, utpote quæ apud Hebræos non exstaret.*

V. 10. Has trium interpretum lectiones ex Drusio mutuamur.

V. 13. In hæc τῶν Ο' verba ταύτην τὴν δικαιο-

CAPUT XXI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 משתה גדול	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Convivium magnum.	8. Grande convivium.	8.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Genesis.

τὰ ἐκεῖσε ἔφυγεν ὁ Λώτ. Id est : *Segor urbem in Loti gratiam se non subversurum, per angelum pollicitus est Deus. Hanc autem Zogoram vocat alibi Scriptura. Syrus vero, Zaari et Bala; id est, absorbens. Ideo dicunt nonnulli, Segoritas non quidem subversos, sed absorptos fuisse. Par erat enim ut in Loti gratiam urbs ipsa staret; illi vero de medio tollerentur. Quamobrem Lot in monte degens, cibum ex ipsa mutuatus est. Hebræus vero sic fere habet : Usque ad absorbentem, de Segore loquens. Cui rei fidem facit ausus ille filiarum Lot, quasi nullus ne quidem in urbe Segor tunc superstes esset. Neque enim Lot ignorare potuit ea quæ ibi gerebantur.* Sic in quibusdam catenis et in schedis Combefis. Adsunt pene similia, sed sinceriora videtur, in catena Regia num. 1888, nomine Eusebii Emiseni, nimirum : Ταῦτα ἀκούσας, ὅτι « διὰ σὲ οὐ καταστραφήσεται. » Διό φασί τινες, ὅτι οὐ κατεστράφησαν οἱ εἰς Σηγὼρ, ἀλλὰ κατεπόθησαν, διὸ καὶ Βαλὰ ἐκλήθη, ὃ ἑρμηνεύεται *καταποθεῖσα*. Ἀλλαχοῦ δὲ ἡ Γραφὴ Ζώγορα καλεῖ· ὁ δὲ Σύρος, Ζααρὶ καὶ Βαλά. Καὶ τούτῳ συναγωνίζεται τὸ τολμῆσαι τοιοῦτο τὰς θυγατέρας τοῦ Λὼτ, ὡς μηδενὸς μηδὲ ἐκ Σηγὼρ περιλειφθέντος· οὐ γὰρ ἂν τὰ ἐκεῖσε ἔφυγεν ὁ Λώτ. Id est : *Hæc cum audisset : « Propter te non subvertetur. » Ideo dicunt nonnulli Segoritas non quidem subversos, sed absorptos fuisse, ac propterea urbem vocatam fuisse Balam, id est* absorptam. *Eam vero alibi Zogoram vocat Scriptura. Syrus autem, Zaari et Bala. Cui rei fidem facit ausus ille filiarum Lot, quasi nullus, ne quidem in urbe Segor, tunc superstes esset : neque enim Lot ignorare potuit ea quæ ibi gerebantur.*

V. 28. Ἑβρ., ἀναπνεύματις. Sic Hieronymus : « *Et ecce ascendebat flamma de terra quasi vapor fornacis;* » *pro quo legimus in Hebræo :* « *Ecce ascendebat flamma de terra* KITOR *quasi* ἀναπνεύματις *fornacis :* » *quod nos vaporem vel fumum seu favillam possumus dicere.*

V. 31. Hanc Aquilæ lectionem ex Procopio mutuamur.

CAPUT XX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ περὶ Σάῤῥας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν.	2.
4.	4. Ἔθνος ÷ ἀγνοοῦν ⁏ καὶ δίκαιον ἀπολεῖς;	4.
5. Ἐν ἁπλότητι καρδίας.	5. Ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ.	5.
10. Τί ἰδὼν ἐποίησας τὸ πρᾶγμα τοῦτο;	10. Τί ἐνιδὼν ἐποίησας τοῦτο;	10. Τί ἑώρακας, ὅτι ἐποίησας τὸν λόγον τοῦτον;
16.	16. Χίλια δίδραχμα. Ταῖς μετὰ σοῦ.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et dixit Abraham de Sara uxore sua, Quia soror mea est.	2.
4.	4. Gentem ÷ ignorantem ⁏ et justam perdes?	4.
5. In simplicitate cordis.	5. In puro corde.	5.
10. Quid videns, fecisti rem hanc?	10. Quid videns fecisti hoc?	10. Quid vidisti, quia fecisti sermonem istum?
16.	16. Mille argenteos. Quæ tecum sunt.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Genesis.

σύντην, etc., in Coisliniano notatur ad marginem : Τοῦτο συμβάλλεται πρὸς τὸ ἐπάνω ἐν τῇ Ἀκύλου ἑρμηνείᾳ. *Καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ πρὸς Σάῤῥαν γυναῖκα αὐτοῦ· Ἀδελφή μου ἐστίν*. Φαίνεται γὰρ ἐκ τούτων ὅτι πρὸς αὐτὴν εἶπεν, οὐ περὶ αὐτῆς. Id est : *Hoc confertur ad illud supra in Aquilæ interpretatione : « Et dixit Abraham ad Saram uxorem suam : Soror mea est. » Ex his enim apparet quod dixerit ad eam, non vero de ea.*

V. 16. Lectionem Aquilæ eamdem quam præferunt LXX Interpretes, ex codice Regio 1888 excerpsimus, ταῖς μετὰ σοῦ, *quæ tecum sunt*. Vulgata vero, *qui tecum sunt*. Hebraica verba utrique explicationi possunt aptari, neque enim masculinum magis quam femininum exprimunt.

CAPUT XXI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Δοχὴν μεγάλην. Ἄλλοι, πότον μέγαν.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Convivium magnum. *Alii*, compotationem magnam.	8.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 באר שבע	14.	14.
18 החזיקי את־ידך בו	18.	18.
31 באר שבע	31.	31.
33 אשל	33.	33. Δένδρων φυτείαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Bersabee.	14. Bersabee.	14.
18. Et corrobora manum tuam in eo.	18. Et tene manum illius.	18.
31. Bersabee.	31. Bersabee.	31.
33. Arborem.	33. Nemus.	33. Arborum plantationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Genesis.

V. 8. Coislin. in margine, πότον μέγαν. Sic autem solent vertere Aquila et Symmachus.

V. 18. Sic editio Romana. Sunt qui putent LXX Interpretes germanum sensum expressisse : *Tene illum manu tua*, quibus consentit Vulgata et alius interpres, qui vertunt : *Tene manum illius*.

V. 33. Sic Drusius et editio Rom. eamdem vero ipsam vocem אשל habemus infra I Reg. xxxi, 31, cum omnium interpretum versione. Nimirum, Ἀκ. δενδρῶνα, *arboretum*; Σ. φυτόν, *arborem*; Ο' ἄρου-

CAPUT XXII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 נסה	1.	1.
2 את־יחידך	2.	2. Τὸν μονογενῆ.
אל־ארץ המריה		Εἰς τὴν γῆν τὴν καταφανῆ.
12 את־יחידך	12.	12.
13 איל נאחז *Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος*, κριὸς κρεμάμενος.	13.	13.
בסבך בקרניו		Ἐν συχνῷ, *al.* συχνεῶνι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tentavit.	1. Tentavit.	1.
2. Unicum.	2. Unigenitum tuum.	2. Unigenitum.
In terram Moria.	In terram visionis.	In terram conspicuam.
12. Unicum tuum.	12. Unico.	12.
13. Aries detentus. *Syrus et Hebr.*, aries suspensus.	13. Arietem inter vepres.	13.
In perplexo cornibus suis.	Hærentem cornibus suis.	In condenso.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII.

V. 1. Σ. ἐδόξασεν. Forte mendum pro ἐδοκίμασεν, *exercuit*, *probavit*, vel *tentavit* : nam sic et series et vox נסה postulat. Jud. iii, 1. לנסות vertit Symmachus, ἀσκῆσαι, *ad exercendum*.

V. 2. Sic Editio Romana. Vocem יחיד sic explicant Interpretes Psalm. xxiv, 16. Ἀ. μοναχός. Σ. μόνος. Ο'. μονογενής. Aquila, *Solitarius*; Sym., *unicus*; LXX, *unigenitus*. Et Proverb. iv, 3. Ἀ. Σ. Θ. μονογενής. Ο'. ἀγαπώμενος. Sic in eadem voce variant hic ut et alibi.

Ibid. Hieronymus in illud, *Vade in terram excelsam. Difficile est*, inquit, *idioma linguæ Hebrææ in Latinum sermonem vertere. Ubi nunc dicitur, Vade in terram excelsam, in Hebræo habet*, MORIA, *quod Aquila transtulit*, τὴν καταφανῆ, *hoc est*, *lucidam. Symmachus*, τῆς ὀπτασίας, *hoc est*, *Visionis. Aiunt ergo Hebræi hunc montem esse, in quo postea templum conditum est in area Ornæ Jebusæi*. Eucherius autem sic : *In primo Regum ubi Græci, terra visionis : Hebræus habet, terra Moria.*

V. 13. Sic omnes mss. et Combefisius ex Eusebio Emiseno cujus hæc sunt verba, τὸ « κατεχόμενος » τῶν κεράτων, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος « κρεμάμενος » φασίν. Id est : *Illud « cornibus detentus » Syrus et Hebræus « suspensus » dicunt.*

Coislin. 13 נאחז בסבך בקרניו. Ἀ. Ἐν συχνεῶνι ἐν κέρασιν αὐτοῦ. Σ. Κρατούμενον ἐν δικτύῳ τοῖς κέρασιν αὐτοῦ. Ο' Κατεχόμενος ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῶν κεράτων. 13. *Hebr.*, detentus in perplexitate in cornibus suis. *A.*, in condenso in cornibus suis. *S.*, detentum in rete cornibus suis. *LXX*, qui tenebatur in virgulto Sabec cornibus. *Vulg.*, inter vepres hærentem cornibus. Sinceriorem plenioremque hic A. et S. lectionem exhibet, quæ cum Hieronymo consonat : nam ille συχνεῶνα posuit, ut lectionem Aquilæ ad seriem suam adaptaret, uti

—

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Βηρσαβεέ.	14. Φρέαρ τοῦ ὅρκου.	14.
18.	18. Κράτησον τῇ χειρί σου αὐτό. Ἄλλος, κράτησον τῆς χειρὸς αὐτοῦ.	18.
31. Βηρσαβεέ.	31. Φρέαρ ὁρκισμοῦ.	31.
33. Δένδρων φυτείαν.	33. Ἄρουραν.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Bersabee.	14. Puteus juramenti.	14.
18.	18. Tene illum manu tua. *Alius*, tene manum illius.	18.
31. Bersabee.	31. Puteus juramenti.	31.
33. Arborum plantationem.	33. Agrum.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Genesis.

ρxν, *agrum*; Θ. τὰς δρῦς, *quercus*.

Coislin. Ἀ., δενδρῶνα, Σ., φυτείαν. Hæc videtur esse vera lectio. Nam ea quam ex editione Romana protulimus, Ἀ., Σ., δένδρων φυτείαν, vitio librariorum corrupta est, ut putamus. Lectum fuisse videtur initio, Ἀ., Σ., δενδρῶνα, φυτείαν, ita ut δενδρῶνα Aquilæ, φυτείαν Symmachi esset. Quæ vitio laborare existimantes qui descripsere, δένδρων φυτείαν posuerunt.

CAPUT XXII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐδόξασεν.	1. Ἐπείρασε.	1.
2. Τὸν μόνον σου.	2. Τὸν ἀγαπητόν.	2.
Γῆν τῆς ὀπτασίας.	Εἰς τὴν γῆν ὑψηλήν.	
12. Μονογενοῦς.	12. Ἀγαπητοῦ.	12.
13.	13. Κριὸς κατεχόμενος.	13.
Ἐν δικτύῳ.	Ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῶν κεράτων.	Ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῶν κεράτων αὐτοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Glorificavit.	1. Tentavit.	1.
2. Unicum tuum.	2. Dilectum.	2.
Terram visionis.	In terram excelsam.	
12. Unigenito.	12. Dilecto.	12.
13.	13. Aries detentus.	13.
In rete.	In virgulto Sabec cornibus suis.	In virgulto Sabec cornibus suis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Genesis.

solet.

Ibid. In hunc locum Hieronymus *Quæst. in Gen.*: « *Et elevans Abraham oculos suos: et ecce aries post tergum ejus tenebatur in virgulto Sabech cornibus suis.* » *Ridiculam rem in hoc loco Eusebius Emisenus est locutus: Sabech, inquiens, dicitur* hircus, *qui rectis cornibus et ad carpendas arboris frondes sublimis attollitur. Rursus Aquila* συχνεῶνα *interpretatus est: quem nos veprem possumus dicere, vel* spinetum, *et ut verbi vim interpretemur, condensa et inter se implexa virgulta. Unde et Symmachus in eamdem ductus opinionem: Et apparuit, ait, aries post hoc retentus cornibus suis. Verum quibusdam, in hoc duntaxat loco, melius videntur interpretati esse LXX et Theodotio qui ipsum nomen Sabech posuere dicentes:* « *In virgulto Sabech cornibus suis.* » *Etenim* συχνεὼν, *sive* rete, *quod Aquila posuit et Symmachus, per* SIN *litteram scribitur; hic vero* SAMECH *littera posita est; ex quo manifestum est, non interpretationem stirpium condensarum, et in modum retis inter se virgulta contexta verbum Sabech, sed nomen sonare virgulti, quod ita Hebraice dicitur. Ego vero diligenter inquirens,* συχνεῶνα *per* SAMECH *litteram scribi crebro reperi.* In edito Hieronymi Plantiniano legitur ἐν συχνεῷ. Mss. quamplurimi Græci ἐν συχνῷ habent. In hanc vocem hæc Diodorus in catenis omnibus: Τὸ « ἐν φυτῷ » οὐκ ἔχει ὁ Σύρος, μόνον δὲ τὸ « Σαβέκ. » Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ εἶναι νομίζω. Τοῖς δὲ Ἑβραίοις δοκεῖ τὸ Σαβὲκ ἄφεσιν σημαίνειν. Id est: *Syrus non habet* « *In virgulto,* » *sed tantum* « *Sabec.* » *Hoc autem nomen esse virgulti existimo. Hebræi putant Sabec significare* « *remissionem,* » hoc postremum τοῦ *Sabec* apud Hebræos significatum, memorant alii interpretes in catenis.

CAPUT XXIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בתוככם 9	9.	9. Ἐν μέσῳ ὑμῶν.
לא־אדני 11	11.	11. Οὐχὶ Κύριέ μου.
ממני 13	13.	13.
שקל 15	15.	15.
ויקם 17	17.	17. Καὶ ἐκυρώθη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. In medio vestrum.	9. Coram vobis.	9. In medio vestrum.
11. Non, Domine mi.	11. Nequaquam ita fiat, Domine mi.	11. Non, Domine mi.
13. A me.	13. Vacat.	13.
15. Siclorum.	15. Siclis.	15.
17. Et stetit.	17. Confirmatusque est.	17. Confirmatusque est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Genesis.

V. 13. Sic mss. utrum autem παρ' ἐμοί sit varia lectio; an alicujus interpretis versio, incertum.

V. 15. Nota in omnibus ferme codicibus talis habetur, στατὴρ ἐστιν, ὥς φησιν Ὠριγένης, τὸ ἥμισυ τῆς οὐγγίας, ἔχει δὲ δραχμὰς δύο. Id est : *Stater est, ut ait Origenes, dimidium unciæ, habet autem dra-*

CAPUT XXIV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שים־נא ידך תחת ירכי 2	2.	2.
ויברך 11	11.	11. Ἐγονάτισε.
הכחת 14	14.	14. Ἤλεγξας.
לדבר 15	15.	15.
הגמיאיני 17	17.	17. Βρόχθισόν με.
בקע 22	22.	22.
ברוך יהוה 31	31.	31. Εὐλογημένος Κύριος.
ויפתח 32	32.	32.
העלמה 43	43.	43. Ἀπόκρυφος.
על־אפה 47	47.	47. Ἐπὶ μυκτῆρας αὐτῆς.
לא נוכל דבר אליך רע או־טוב 50. *Ὁ Σύρος*, οὐ δυνησόμεθα εἰπεῖν τὸ ἢ καλὸν ἢ κακόν.	50.	50.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Pone, quæso, manum tuam sub femore meo.	2. Pone manum tuam super femur meum.	2.
11. Et flectere genu fecit.	11. Cumque camelos fecisset accumbere.	11. Et in genu procumbere fecit.
14. Arguisti.	14. Præparasti.	14. Arguisti.
15. Loqui.	15. Necdum intra se verba compleverat.	15.
17. Refrigera me.	17. Pauxillum aquæ mihi ad bibendum præbe.	17. Sorbere me fac.
22. Dimidium sicli.	22. Siclos duos.	22.
31. Benedicte Domini.	31. Benedicte Domini.	31. Benedictus Dominus.
32. Solvit.	32. Destravit.	32.
43. Puella.	43. Virgo.	43. Abscondita.
47. Super faciem ejus.	47. Ad ornandam faciem ejus.	47. Supra nares ejus.
50. Non poterimus dicere ad te aut bonum aut malum. *Syrus*, non poterimus dicere aut malum aut bonum.	50. Non possumus extra placitum ejus quidquam aliud loqui tibi.	50.

CAPUT XXIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἐν ὑμῖν.	9.
11.	11. Παρ' ἐμοὶ γενοῦ, Κύριε.	11.
13.	13. Παρ' ἐμοῦ. Ἄλλος, παρ' ἐμοί.	13.
15.	15. Διδράχμων. Ἄλλ., στατήρων.	15.
17.	17. Καὶ ἔστη.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9	9. In vobis.	9.
11.	11. Apud me esto, Domine.	11.
13.	13. A me. *Alius*, apud me.	13.
15.	15. Didrachmarum. *Alius*, staterum.	15.
17.	17. Et stetit.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Genesis.

chmas duas. Id autem forte dixerit Origenes respiciens ad Aquilam vel Symmachum, qui I Reg. XIII, שקל vertunt στατῆρα et hoc item loco ita fortasse posuerint.

CAPUT XXIV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Θὲς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸν μηρόν μου.	2.
11.	11. Ἐκοίμισε.	11.
14. Ἀπέδειξας.	14. Ἡτοίμασας.	14.
15.	15. Λαλοῦντα ÷ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ⁚	15.
17.	17. Πότισόν με.	17.
22.	22. Δραχμήν. Ἄλλος, διδράχμην.	22.
31. Εὐλογημένος Κύριος.	31. Εὐλογητὸς Κυρίου. Ἄλλ. Εὐλογητὸς Κύριος.	31.
32.	32. Ἀπέσαξε. Ἄλλ., ἀπέστρωσε.	32.
43.	43. Παρθένος.	43.
47.	47. *Vacat.*	47.
50.	50. Οὐ δυνησόμεθά σοι ἀντειπεῖν κακὸν ἢ καλόν.	50.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Pone manum tuam super femur meum.	2.
11.	11. Et accumbere fecit.	11.
14. Ostendisti.	14. Præparasti.	14.
15.	15. Loquentem ÷ in mente sua ⁚	15.
17.	17. Pota me.	17.
22.	22. Drachmam. *Al.* didrachmam.	22.
31. Benedictus Dominus.	31. Benedictus Domini. *Alius*, Benedictus Dominus.	31.
32	32. Destravit. *Al.* Deposit clitellas.	32.
43.	43. Virgo.	43.
47.	47. *In LXX vacat.*	47.
50.	50. Non poterimus tibi contradicere malum vel bonum.	50.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ואת־מנקתה 59	59.	59. Καὶ τὴν τιτθὴν αὐτῆς.
ונערתיה 61	61.	61. Παιδίσκαι.
לשוח בשדה 63	63.	63. Ὁμιλῆσαι ἐν χώρᾳ.
ויבאה יצחק האהלה שרה אמו 67 וינחם	67.	67. Εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν Σάῤῥας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
59. Et nutricem ejus.	59. Et nutricem ejus.	59. Et nutricem ejus.
61. Et puellæ illius.	61. Puellæ illius.	61. Puellæ illius.
63. Ad meditandum in agro.	63. Ad meditandum in agro.	63. Ad confabulandum in regione.
67. Et introduxit eam Isaac in tabernaculum Saræ matris suæ.	67. Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ.	67. Et induxit eam in tabernaculum Sarræ matris suæ.
Consolatus est se.	In tantum ut a dolore temperaret.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Genesis.

V. 1. Codd. mss. habent hic : Φασὶ τὸν Σύρον καὶ τὸν Ἑβραῖον μὴ οὕτως ἔχειν, ἀλλ', *εἰς τὸ παιδογόνον ὄργανον*. Ἑβραῖος *ἐπὶ τὴν ὀσφύν*. Id est : Quidam dicunt Syrum et Hebræum non ita habere, sed, *in prolificum instrumentum*. Hebræus *super lumbos*.

Ibid. ירך. Quando de membro animalis intelligitur, μηρός sive *femur* significat. Alius vertit ὀσφύν, *lumbos*. Aliam autem versionem affert Diodorus in catenis, his verbis : Τινές φασι τὸν Σύρον καὶ τὸν Ἑβραῖον μὴ οὕτως ἔχειν τὸ « Θὲς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸν μηρόν μου, » ἀλλ' « εἰς αὐτὸ τὸ παιδογόνον ὄργανον, » ἐπειδὴ τῆς διαδοχῆς ἡ εὐλογία τὸ αὐξάνεσθαι ἦν καὶ πληθύνεσθαι. Id est : *Quidam dicunt Syrum et Hebræum non ita habere; nempe, « Pone manum tuam super femur meum; » sed « super ipsum prolificum instrumentum : » quoniam successionis benedictio ad crescendum et multiplicandum spectabat.* Chrysostomus hom. 44 : « Ὑπὸ τὸν μηρόν σου· » ἐν δὲ τῇ Ἑβραΐδι φασὶν, « ὑπὸ τὴν ὀσφύν. »

V. 11. Ἀ., ἐγονάτισε. Ita Coislin Drusius, editio Romana et catenæ omnes mss. eamdem exhibent interpretationem, sed absque interpretis nomine.

V. 14. Σ., ἀπέδειξας. Ita Coislinianus ; et quidem recte; scilicet, *quam ostendisti servo tuo Isaac*. Verbum יכח, conjug. Hiphil, hoc sensu occurrit alibi.

V. 15. In codice quodam Colbert. hæc verba obelo notantur, quia diserte non sunt in Hebræo, licet subaudiri possint, ita ut servus ille Abrahæ hæc non ore locutus sit, sed mente tantum; ut intellexisse videntur tum LXX, tum Vulgatus interpres.

V. 22. בקע vulgo intelligitur dimidium sicli. Infra Exod. xxxviii legitur δίδραχμον, atque ita legit hic Hieronymus, qui sic habet *Quæst. in Genes.* : « *Et tulit vir inaurem auream, didrachmum pondus ejus.* » BACE, *quod in hoc loco pro didrachmo scribitur, semuncia est :* SECEL *vero, qui Latino sermone siclus corrupte appellatur, unciæ pondus habet.*

V. 31. Coislin. in textu habet, εὐλογητὸς Κύριος,

CAPUT XXV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι,	ΑΚΥΛΑΣ.
בשיבה טובה 8 אל־עמיו	8.	8. Ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.
ויתרצצו הבנים 22	22.	22. [Διεῤῥήγνυντο τὰ τέκνα.]
יאמץ 23	23.	23.
שער 25	25.	25.
תם 27	27.	27. Ἁπλοῦς.
עיף 29	29.	29.
מן־האדם 30	30.	30.
מכרה 31	31.	31. Πώλησον.
ויבז עשו את־הבכרה 34	34.	34. Ἐξουδένωσεν Ἠσαῦ τὴν πρωτοτοκίαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. In canitie bona.	8. In senectute bona	8. In canitie bona.
Ad populos suos.	Ad populum suum.	
22. Collidebant se filii.	22. Collidebantur.	22. Confringebantur filii.
23. Erit fortior.	23. Superabit.	23.
25. Pilosus.	25. Hirsutus.	25.
27. Perfectus.	27. Simplex.	27. Simplex.
29. Lassus.	29. Lassus.	29.
30. De rufo.	30. De coctione tua rufa.	30.
31. Vende.	31. Vende.	31. Vende.
34. Contempsitque Esau primogenituram.	34. Parvipendens, quod primogenita vendidisset.	34. Contempsit Esau primogenituram.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
59. Καὶ τὴν τροφὸν αὐτῆς.	59. Καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς.	59.
61. Κοράσια.	61. Ἅϐραι.	61.
63. Λαλῆσαι ἐν τῷ ἀγρῷ.	63. Ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδίον.	63.
67.	67. Εἰσῆλθε δὲ Ἰσαὰκ εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ.	67.
Παρηγορήθη.	Παρεκλήθη.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
59. Et nutricem ejus.	59. Et substantiam ejus.	59.
61. Puellæ.	61. Ancillæ.	61.
63. Ad loquendum in agro.	63. Ad exercendum se in agro.	63.
67.	67. Ingressus est autem Isaac in domum matris suæ.	67.
Consolatus est.	Consolatus est se. *Alius*, consolationem accepit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Genesis.

et hanc notam affert : Τὸ, *εὐλογητὸς εἶ, Κύριε*, οὐ πρὸς τὸν παῖδα τοῦ Ἀϐραὰμ εἶπεν. Ὁ γοῦν Ἀκύλας φησὶν, εὐλογημένος Κύριος, Σ. δὲ, εὐλογημένος Κύριος. Hic vero ad Symmachum legendum suspicor, εὐλογημένος Κυρίου. Sed hic folia exscissa sunt, ita ut postremæ syllabæ sint avulsæ.

V. 32. Coislin., ἀπέστρωσε. Interpretis nomen excidit; sed est haud dubie Aquilæ vel Symmachi.

V. 43. Hæc ex Hieronymo *in Isaiam*, qui sic habet : *Et in Genesi legimus, ubi Rebecca dicitur* ALMA, *Aquilam non adolescentulam nec puellam, sed* ABSCONDITAM *transtulisse*. Quæst. autem in Genesin : *Notandum autem quod verbum* ALMA *nunquam nisi de virgine scribitur, et habet etymologiam* ἀπόκρυφος, *id est « abscondita ; »* et infra : *Ergo* ALMA, *quod interpretatur, « abscondita, » id est virgo nimia diligentia custodita, majoris mihi videtur laudis esse quam virgo. Virgo quippe juxta Apostolum potest esse corpore non spiritu ; abscondita vero, quæ virgo est*, ἐπίτασιν *virginitatis habet*. Vide ibi hac de re pluribus Isaiæ VII.

V. 50. Syri versionem, ut hic refertur, habent omnes catenæ Regiæ et schedæ Combefis. Unus codex omittit τό.

V. 59. Sic editio Romana et Drusius, itemque mss. Coislin., Ἀ., τὴν τίθηνον.

Versum 61 pariter ex edit. Rom. mutuamur. Manuscriptæ item catenæ habent, sed sine nomine interpretum.

V. 63. Sic editio Romana et unus codex Regius. Ὁμιλῆσαι, λαλεῖν, ἀδολεσχῆσαι. Sic semper vertunt interpretes. Hieronymus *Quæst. in Genes. : Quod autem ait, Et egressus est Isaac, ut exercetur in campo, quod Græce dicitur*, ἀδολεσχῆσαι, *in Hebræo legitur : « Et egressus est Isaac, ut loqueretur in campo, inclinante jam vespera. »*

V. 67. Σ. παρηγορήθη. Hanc lectionem sine interpretis nomine exhibet editio Romana ; sed eam Coislinianus cod. Symmachi esse docet.

CAPUT XXV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.	8. Ἐν γήρᾳ καλῷ.	8.
	Πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, πρὸς τοὺς περάτας.	
22. Διεπάλαιον. *Al.*, διέπλεον.	22. Ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία.	22.
23. Ὑπερισχύσει.	23. Ὑπερέξει.	23.
25. Τετριχωμένος.	25. Δασύς.	25.
27. Ἄμωμος.	27. Ἄπλαστος.	27. Ἁπλοῦς.
29.	29. Ἐκλείπων.	29. Πεινῶν.
30. Ἀπὸ τοῦ ἐδώμ.	30. Ἀπὸ τοῦ ἑψήματος πυῤῥοῦ.	30.
31.	31. Ἀπόδου.	31.
34.	34. Καὶ ἐφαύλισεν Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. In canitie bona.	8. In senectute bona.	8.
	Ad populum suum.	
22. Concertabant.	22. Exsultabant.	22.
23. Prævalebit.	23. Superabit.	23.
25. Pilosus.	25. Pilosus.	25.
27. Inculpatus.	27. Non fictus	27. Simplex.
29.	29. Deficiens.	29. Esuriens.
30. De Edom.	30. De coctione rubra.	30.
31.	31. Da	31.
34.	34. Et contempsit Esau primogenita.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Genesis.

V. 8. Sic editio Romana et Drusius. Vide quæ diximus supra, c. xv, v. 15.

Ibid. scholiastes Romanus, πρὸς τοὺς περάτας, *ad transitores*. Hoc scholion versionem LXX nullatenus respicit. Quare videtur omnino esse interpretis cujusdam versio, et forte Aquilæ, qui עברי supra περάτην vertit. Hic autem pro עביר fortasse legerit עבריו, quæ transmutatio litterarum frequenter observatur in Hexaplis : atque inde sæpe provenit interpretationum varietas, ut non infrequenter observes infra. Vide quæ ea de re diximus in Præliminaribus.

V. 22. [Aquilæ lectionem sic habet Martianæus noster. Sed Coislin., 'A., συνεθλάσθησαν υἱοί. Symmachi versionem præferunt editio Romana sic διεπάλαιον, et Hieronymus sic διέπλεον; sed audiendus Hieronymus : « *Et movebantur filii ejus in ea :* » *Pro* « *motione* » *LXX Interpretes posuerunt* ἐσκίρτων, *id est,* « *ludebant,* » *sive,* « *calcitrabant :* » *quod Aquila transtulit,* « *confringebantur filii in utero ejus.* » *Symmachus vero* διέπλεον, *id est, in similitudinem navis in superficie ferebantur.* Hic

CAPUT XXVI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותורתי 5	5.	5. Καὶ τοὺς νόμους μου.
אשם 10	10.	10. Πλημμέλημα.
מאה שערים 12	12.	12. Ἑκατὸν εἰκασμένον.
ויריבו 20	20.	20. Ἐδικάσαντο.
עשק		Συκοφαντία.
התעשקו		Ἐσυκοφάντησαν.
שמה שטנה 21	21.	21. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀντικειμένη.
מרעהו 26	26.	26. Ὁ συνέταιρος.
משתה 30	30.	30.
בשלום 31	31.	31.
שבעה 33	33.	33. [Πλησμονή.]
באר שבע		[Φρέαρ πλησμονῆς.]
מרת 35 Ὁ Σύρος, οὐκ εὐαρεστοῦσαι. Ὁ Ἑβραῖος, παροργίζουσαι.	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et leges meas	5. Legesque meas.	5. Et leges meas.
10. Delictum.	10. Peccatum.	10. Scelus.
12. Centum æstimationes (i. e. centies tantum quantum æstimaverat).	12. Centuplum.	12. Centuplum æstimatum.
20. Jurgati sunt.	20. Jurgium fuit.	20. Disceptaverunt.
Calumnia.	Calumniam.	Calumnia.
Litigaverunt.	Ex eo quod acciderat, vocavit Calumniam.	Calumniati sunt.
21. Nomen ejus Satana.	21. Appellavitque eum, Inimicitias.	21. Nomen ejus, adversum.
26. Amicus illius.	26. Amicus illius.	26. Amicus.
30. Convivium. *Alius*, compotationem.	30. Convivium. *Alius*, Compotationem.	30.
31. In pace.	31. Pacifice.	31.
33. Sabee.	33. Abundantia.	33. Saturitas.
Bersabee.	Bersabee.	Puteus saturitatis.
35. Amaritudo. *Syrus*, non placentes. *Hebræus*, irritantes.	35. Offenderant animum (Isaac et Rebeccæ).	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Genesis.

V. 5. Ita Drusius.

V. 10. 'A., Σ., πλημμέλημα. Sic edit. Rom. Vocem אשם LXX Interpretes frequentissime vertunt πλημμέλημα vel πλημμέλειαν. — Coislin. ubi LXX habent ἄγνοιαν, in margine notat πλημμέλημα. Vox Hebræa est אשם 'A. Σ. πλημμέλημα supra in textu.

V. 12. Locum mutuamur ex Hieronymo, qui sic habet : « *Seminavit autem Isaac in terra illa, et invenit in anno illo centuplum hordei.* » *Licet in aliena terra seminaverit Isaac, tamen non puto quod tanta ei fertilitas hordei fuerit. Unde melius puto illud esse, quod habetur in Hebræo, et Aquila quoque transtulit : Et invenit in anno illo centuplum æstimatum ; id est,* ἑκατὸν εἰκασμένον. *Licet enim eisdem litteris et æstimatio scribatur et hordeum; tamen æstimationes* SAARIM *leguntur, hordea vero* SORIM.

V. 20. Ἄλλος, ἐδικάσατο. Sic edit. Rom. Hæc porro lectio videtur Aquilæ esse, qui vocem ריב per δικάζειν et ὑπερδικάζειν solet vertere, sic Job x, 2, et xxxiii, 13. — 'A., συκοφαντία, et ad vocem sequentem, Σ., ἐσυκοφάντησαν. Sic Coislin., sed dubium non est etiam Aq.. si עשק verterit συκοφαντία vocem sequentem התעשקו vertisse ἐσυκοφάντησαν.

Ibid. 'A., ἐσυκοφάντησαν. Ex Coislin.

V. 21. Sic Martianæus. In hunc locum Hieron. *Quæst. in Genes. : Pro* « *inimicitiis,* » *quod Aquila et Symmachus* τὴν ἀντικειμένην et ἐναντίωσιν *transtulerunt, id est,* « *adversum atque contrarium,* » *in Hebræo habet* SATANA. *Ex quo intelligimus Satanam* « *contrarium* » *interpretari.*

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Genesis.

conspicuum est Hieronymum legisse διέπλεον. In Græcis quibusdam codicibus διεπάλαιον habetur, quæ vox apprime quadrat ad hunc locum. Forte in vitiato exemplari legerit Hieronymus διέπλεον, pro διεπάλαιον. — Coislin. Ἀ., συνεθλάσθησαν οἱ υἱοί. Hæc est vera lectio, non autem illa, διεῤῥήγνυντο τὰ τέκνα, quam ut suspectam et ex Latino Hieronymi effectam uncinis inclusimus. Idem Coislin. Σ., διεπάλαιον, quo confirmatur id quo supra diximus, nempe verisimile esse Hieronymum vitiato exemplari usum διέπλεον posuisse.

V. 27. Coislin. A., Θ., ἁπλοῦς. In editione Romana hæc versio uni Aquilæ ascribitur, et Symmachi lectio sic exprimitur, ἄμωμος.

V. 30. Σ., ἀπὸ τοῦ Ἐδώμ. Sic omnes mss. Regii et schedæ Combef. cum hoc scholio singuli : Ὁ Σύμμαχος ἀντὶ τοῦ « ἑψήματος, » *Ἐδώμ* τέθεικεν, ὃ ἑρμηνεύεται « πυῤῥός. » Id est : *Symmachus pro « coctione » Edom posuit, quod interpretatur, « ruber.* » In editione Romana, ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ legebatur ad Symmachum.

CAPUT XXVI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Καὶ τοὺς νόμους μου	5. Καὶ τὰ νόμιμά μου.	5. Καὶ τοὺς νόμους μου.
10. Πλημμέλημα.	10. Ἄγνοιαν.	10.
12.	12. Ἑκατοστεύουσαν κριθήν.	12.
20.	20. Ἐμαχέσαντο.	20.
	Ἀδικία.	
	Ἐδίκησαν.	
21. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐναντίωσις.	21. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐχθρία.	21.
26. Ὁ συνέταιρος.	26. Ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ.	26.
30.	30. Δοχήν. *Ἄλλος*, πότον. *Ἄλλος*, ἑστίασιν.	30.
31.	31. Μετὰ σωτηρίας. *Οἱ λοιποί*, μετ' εἰρήνης.	31.
33. [Πλησμονή.]	33. Ὅρκος.	33.
[Φρέαρ πλησμονῆς.]	Φρέαρ ὅρκου.	
35.]	35. Ἐρίζουσαι.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Et leges meas.	5. Et legitima mea.	5. Et leges meas.
10. Scelus.	10. Ignorantiam.	10.
12.	12. Centuplicans hordeum.	12.
20.	20. Pugnaverunt.	20.
	Injustitia.	
	Injustitiam fecerunt.	
21. Nomen ejus, contrarium.	21. Nomen ejus, inimicitia	21.
26. Amicus.	26. Pronubus ejus.	26.
30.	30. Convivium. *Alius*, Compotationem. *Alius*, epulationem.	30.
31.	31. Cum salute. *Reliqui*, cum pace.	31.
33. Saturitas.	33. Juramentum.	33.
Puteus saturitatis.	Puteus juramenti.	
35.	35. Renitentes.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Genesis.

V. 26. Ἀ., Σ., ὁ συνέταιρος. Sic Coislin.

V. 30. *Ἄλλος*, πότον. *Ἄλλος*, ἑστίασιν. Hæ lectiones prodeunt ex Coislin.

V. 31. *Οἱ λοιποὶ*, μετ' εἰρήνης. Ex eodem.

V. 33. Sic Martianæus binas hujus versus lectiones edidit. In hunc versum Hieronymus : *Quæ enim etymologia est, propterea vocari juramentum, quod aquam non invenerunt? E contrario in Hebræo, cui interpretationi Aquila consentit et Symmachus, hoc significat, quæ invenerint aquam : et propterea appellatus sit puteus ipse « saturitas, » et vocata civitas* BERSABEE, *hoc est, puteus saturitatis.* »

V. 35. Syri et Hebræi interpretationem mutuamur ex Eusebio in catenis omnibus mss. ubi sic legitur: ΕΥΣΕΒΙΟΥ· ὁ Σύρος οὐκ ἔχει « ἐρίζουσαι, » ἀλλ' « οὐχ εὐαρεστοῦσαι, » ἀντὶ τοῦ, ἔριδι καὶ φιλονεικίᾳ πάντα ποιοῦσαι. Ὁ γὰρ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος « παροργίζουσαι » ἔχει. Id est : *Syrus non habet « disceptantes, » sed, « displicentes; » id est, contentione et jurgiis omnia facientes. Nam Syrus et Hebræus « irritantes, » habent.* Hæc paulum perplexa sunt : videtur enim duas Syro interpretationes tribuere : at Procopius clarius habet : « *Et contendebant cum Rebecca,* » etc. *Syrus habet, « displicebant Rebeccæ; » Hebræus vero, « non cessabant irritare et ad iram provocare Rebeccam.* » — Illud Coisliniani, μαχόμεναι, φιλονεικοῦσαι, ἀνθιστάμεναι, vel Scholion est, vel trium interpretum translationes exhibet.

Ibid. Ἐρίζουσι. Coislin. ad marg., μαχόμεναι, φιλονεικοῦσαι, ἀνθιστάμεναι.

CAPUT XXVII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ותכהין	1.	1. Ἀλμυρώθησαν [*forte*, ἠμαυρώθησαν], ἠσθένησαν.
3 תליך	3.	3.
7 הביאה לי ציד	7.	7.
12 כמתעתע	12.	12. Καταμωκώμενος.
15 את־בגדי	15.	15. Τὰ ἱμάτια.
16 גדיי העזים	16.	16.
חלקת		Λεῖα.
27 שדה 'O Εὔρος, ἀρούρας.	27.	27. Χώρας.
33 ויחרד	33.	33. Ἐξεπλάγη.
35 במרמה	35.	35. Δι' ἐνέδρας.
37 ולכה אפוא מה אעשה בני	37.	37.
40 והיה כאשר תריד ופרקת עלו	40.	40.
42 מתנחם לך	42.	42.
46 קצתי	46.	46. Ἐσίκχανα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
1. Caligassent.	1. Et caligaverunt.	1. Caligaverunt, infirmati sunt.
3. Pharetram tuam.	3. Pharetram.	3.
7. Affer mihi venationem.	7. Affer mihi de venatione.	7.
12. Sicut errare faciens.	12. Ne putet me sibi voluisse illudere.	12. Deridens.
15. Vestes.	15. Vestibus.	15. Vestimenta.
16. Hædorum caprarum.	16. Hædorum. *Alius*, caprarum.	16.
Lævitatem.	Nuda.	Lævia.
27. Agri. *Syrus*, Arvi.	27. Agri pleni.	27. Agri. *Syrus*, Arva.
33. Et contremuit.	33. Expavit.	33. Exterritus est.
35. In dolo.	35. Fraudulenter.	35. Per insidias.
37. Et tibi nunc quid faciam, fili mi?	37. Et tibi post hæc, fili mi, ultra quid faciam?	37.
40. Et erit quando dominaberis, franges jugum ejus.	40. Tempusque veniet cum excutias et solvas jugum ejus.	40.
42. Consolans se tibi.	42. Minatur.	42.
46. Angustiis sum affecta.	46. Tædet me.	46. Tædio affecta sum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Genesis.

V. 1. Coislin. 'Α., ἀλμυρώθησαν, ἠσθένησαν. Prima lectio corrupta videtur; secunda est fortasse Symmachi. Prima vero Aquilæ ex ἠμαυρώθησαν haud dubie facta est: nam ipse כהה vertit ἀμαυροῦσθαι I Reg. III, 13, et כהה ἀμαυρός, Isa., XLII, 3.

V. 3. Ἄλλος, βελοθήκην. Coislin.

V. 7. Ἄλλος, θήρευσόν μοι θήραν. Sic quidam mss. tacito interprete.

V. 12. Sic editio Romana. In mss. omnibus sic legitur. Ὁ Σύμμαχος τὸ « καταφρονῶν, » ἀντὶ τοῦ « καταπαίζων. » Ὁ δὲ Ἀκύλας, « καταμωκώμενος. » Id est: *Symmachus pro illo, « spernens, » habet « illudens. » Aquila vero, « deridens. »*

V. 15. 'Α., τὰ ἱμάτια. Ex Coislin.

V. 16. Ἄλλος, αἰγῶν. Ex eod.

Ibid. 'Α., Σ., λεῖα. Ex eod.

V. 27. Ita omnes mss. ex Diodoro: Ὁ Σύρος, ἀντὶ τοῦ « ἀγροῦ, » ἀρούρας ἔχει· τὸ δὲ « πλήρους, » πεπληρωμένου βλαστημάτων εὐωδεστάτων. Id est: *Syrus, pro « agro, » habet arva; illud autem « ple-*

CAPUT XXVII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἠμϐλύνθησαν.	1.
3.	3. Τὴν φαρέτραν. *Ἄλλος*, βελοθήκην.	3.
7.	7. Ἔνεγκόν μοι θήραν. *Ἄλλος*, θήρευσόν μοι θήραν.	7.
12. Καταπαίζων.	12. Καταφρονῶν.	12.
15.	15. Τὴν στολήν.	15.
16. Λεῖα.	16. Ἐρίφων. *Ἄλλος*, αἰγῶν. Γυμνά.	16.
27.	27. Ἀγροῦ πλήρους.	27.
33. Ἐξεπλάγη.	33. Ἐξέστη.	33.
35. Ἐν ἐπιθέσει.	35. Μετὰ δόλου.	35.
37. Σοὶ πρὸς ταῦτα τί ποιήσω, υἱέ μου;	37. Σοὶ δὲ τί ποιήσω, τέκνον;	37.
40. Ἔσται δὲ ὅταν καμφθῇς, ἐκλύσεις τὸν ζυγὸν αὐτοῦ.	40. Ἔσται δὲ ἡνίκα ἐὰν καθέλῃς. *Ἄλλος*, ἔσται δὲ ἐὰν καμφθῇς. *Ἄλλος*, καὶ ἔσται καθὰ καταδιβάσῃς.	40.
42.	42. Ἀπειλεῖ σοι. *Ἄλλος*, διανοεῖται κατὰ σοῦ.	42.
46. Ἐνεκάκησα.	46. Προσώχθικα.	46.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1	1. Hebetes facti sunt.	1.
3.	3. Pharetram. *Alius*, Sagittarum thecam.	3.
7.	7. Affer mihi venationem. *Alius*, Venare mihi venationem.	7.
12. Illudens.	12. Spernens.	12.
15.	15. Stolam.	15.
16. Lævia.	16. Hœdorum. *Al.* Caprarum. Nuda.	16.
27.	27. Agri pleni.	27.
33. Exterritus est.	33. Expavit.	33.
35. In fraude.	35. Cum dolo.	35.
37. Tibi ad hæc quid faciam, fili mi?	37. Tibi autem quid faciam, fili?	37.
40. Erit autem cum incurvatus fueris, solves jugum ejus.	40. Et erit cum deposueris. *Alius*, Erit autem si flectaris. *Alius*, Et erit quemadmodum deprimeris et solveris jugum ejus.	40.
42.	42. Minatur tibi. *Alius*, Cogitat contra te.	42.
46. Vexata sum.	46. Infensa sum.	46.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Genesis.

ui, » *repleti germinibus odoriferis.* Unus Regius codex habet, ἄρουραν.

Ibid. Ἀ., χώρας. Sic Coislin.

V. 33. Ἀ. Σ., ἐξεπλάγη. Ex eod.

V. 35. Hæ lectiones prodeunt ex edit. Romana. — Coislin. Ἀ., δι' ἐνέδρας. Σ., ἐν ἐπιθέσει.

V. 37. Σ, σοὶ πρὸς etc. Sic habet Coislin.

V. 40. Hæc etiam in editione Romana. In hunc porro locum hæc habet Procopius in Genesin: *Verum Syrus*, « *erit*, » *pro*, « *resipiscas*, » *accipit*, *dicens : Si resipueris, et vitæ tuæ bellicosissimum institutum omiseris.* Quæ interpretatio cum nulla ex allatis quadrat. — Cod. Coislin., Σ., ἔσται δέ, etc., pro, *Ἄλλος*, ἔσται δέ, etc.

V. 42. Ita Drusius et editio Rom.

V. 46. Ita editio Romana. Aquila vocem קַצְתִּי σικχαίνω vertere solet. Sic Num. xxi, 5, ubi Symmachus ἐνεκάκησεν. Et Exod. i, 13.

CAPUT XXVIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
אכן 16	16.	16. Ἆρα.
בית־אל 19	19.	19. Βαιθήλ.
ואולם לוז שם־העיר	Ουαλαμ λουζ σεμ αειρ.	Πρότερον Λοὺζ ὄνομα τῇ πόλει.
בשלום 21	21.	21. Ἐν εἰρήνῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
16. Vere.	16. Vere.	16. Num, *vel*, utique.
19. Bethel.	19. Bethel.	19. Bæthel.
Hebraicum Græcis lit. Ualam Luz sem air.	Quæ prius Luza vocabatur.	Prius Luz nomen urbi erat.
Et utique Luz nomen civitatis.		
21. In pace.	21. Prospere.	21. In pace

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Genesis.

V. 16. Ἀ., ἆρα. Σ., ὄντως. Has lectiones affert Coislin.

V. 19. Sic Drusius et editio Romana.

Ibidem. Hanc Aquilæ lectionem habent codices mss. quidam cum nota Theodori, quæ sic habet: Ἡ Βαιθὴλ Οὐαλὰμ Λοὺζ πρότερον λεγομένη διὰ τὴν τῷ Ἰακὼβ γενομένην ὀπτασίαν Βαιθὴλ ὠνομάσθη. Ἑβδομήκοντα. « Καὶ Οὐαλὰμ Λοὺζ ἦν ὄνομα τῇ πόλει. » Ἀκύλας. « Πρότερον Λοὺζ ὄνομα τῇ πόλει. » Ὁ Ἑβραῖος· » Ουαλαμ Λουζ σεμ αειρ. » Ἰστέον, ὅτι « Ουαλαμ » πρότερον εἶπον οἱ περὶ Ἀκύλαν, καὶ οὐχ ὡς μέρος τοῦ ὀνόματος· Λοῦζα δὲ τὴν πόλιν ῥητῶς μετὰ ταῦτα καλεῖ. Id est: *Bæthel, quæ prius*

CAPUT XXIX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
רכות 17	17.	17. Ἁπαλοί.
משתה 22	22.	22. Πότον.
רמיתני 25	25.	25. Ἐπέθου μοι.
ילוה אישי אלי 34	34.	34. [Συνάψεταί μοι ὁ ἀνήρ μου.]
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
17. Teneri.	17. Lippis erat oculis.	17. Delicati.
22. Convivium.	22. Nuptias.	22. Compotationem, *vel* convivium.
25. Decepisti me.	25. Imposuisti mihi.	25. Imposuisti mihi.
34. Copulabitur vir meus mihi.	34. Copulabitur mihi maritus meus.	34. Applicabitur mihi vir meus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX.

V. 17. Ἀ., Σ., ἁπαλοί. Ex Coislin.

V. 22. Ἀ., Σ., πότον. Ο', γάμον. Notandum est LXX Interpretes, qui vocem משתה hic vertunt γάμον eamdem frequentissime vertere πότον. Sic Gen. XIX, 3, et XL, 20; Judicum XIV, 10, et alibi sæpissime.

V. 25. Ἀ., ἐπέθου μοι. Σ., ἐνήδρευσάς με. Ita Coislin. In edit. Rom. legitur solum ἐνήδρευσάς μοι, sine interpretis nomine.

V. 34. Sic lectionem [Aquilæ posuit Martianæus.

CAPUT XXX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
נפתלי אלהים | נפתלתי 8	8.	8. Συνανέστρεψέν με ὁ Θεός, καὶ συνανεστράφην.
בגד 11	11.	11. Ἦλθεν εὐζωΐα.
		[Ἦλθεν ἡ ζῶσις.]
לכן 15	15.	15. Διὰ τοῦτο.
יזבלני 20	20.	20. Συνοικήσει μοι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
8. Luctationibus Dei luctata sum.	8. Comparavit me Deus cum sorore mea, et invalui.	8. Convertit me Deus, et conversa sum.
11. Venit prosperitas.	11. Feliciter.	11. Venit prosperitas.
		[Venit accinctio.]
15. Idcirco.	15.	15. Propter hoc.
20. Habitabit mecum.	20. Mecum erit.	20. Habitabit mecum.

CAPUT XXVIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Ὄντως.	16. Ὅτι.	16.
19.	19. Οἶκος Θεοῦ. Οὐλαμλοὺζ ἦν ὄνομα τῇ πόλει τὸ πρότερον.	19.
21. Ἐν εἰρήνῃ.	21. Μετὰ σωτηρίας.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. Vere.	16. Quia.	16.
19.	19. Domus Dei. Hulamluz erat nomen civitati prius.	19.
21. In pace.	21. Cum salute.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Genesis.

Uaiam Luz vocabatur, propter visionem Jacobi istic habitam Bæthel nuncupata est. LXX : « Ualam Luz erat nomen urbi. » Aquila, « prius Luz nomen urbi. » Hebræus, « Ualam Luz sem air. » Sciendum est Ualam *ab Aquila, « prius, » redditum esse. Urbem postea Luzam diserte vocat ipse.* Hieron. ad hunc locum : *Ecce manifestissime comprobatur Bethel non Ulam Luz, sed Luzam, id est « amygdalum » ante vocitatam.* Vide ibi *Quæst. in Gen.* — Coislin. 'Α., Σ., Λουζά. Crederem autem Aquilam, scrupulosum interpretem, Λοῦζ edidisse, ut habent alii manuscripti.

V. 21. 'Α., Σ., ἐν εἰρήνῃ. Ita Coislin.

CAPUT XXIX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Ἁπαλοί.	17. Ἀσθενεῖς.	17.
22. Πότον.	22. Γάμον.	22.
25. Ἐνήδρευσάς με.	25. Παρελογίσω μοι.	25.
34.	34. Πρὸς ἐμοῦ ἔσται ὁ ἀνήρ μου.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17. Delicati.	17. Infirmi (oculi).	17.
22. Compotationem, *vel* convivium.	22. Nuptias.	22.
25. Insidiatus es mihi.	25. Decepisti me.	25.
34.	34. Apud me erit vir meus.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Genesis.

Hieronymus vero sic habet : *Ubi nos legimus, « Apud me erit vir meus, » Aquila interpretatus est: « Applicabitur mihi vir meus, » quod Hebraice dicitur.* ILLAVE, *et a doctoribus Hebræorum aliter transfertur, ut dicant, « persequetur me vir meus, » id est, non ambigo de amore in me viri mei : erit mihi in hac vita comes, et ejus dilectio me ad mortem usque deducet et prosequetur : tres enim filios genui.*

CAPUT XXX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Συναντελάβετό μου ὁ Θεὸς, καὶ συνανεστράφην.	8.
11. Ἦλθεν Γὰδ πειρατήριον.	11. Ἐν τύχῃ.	11.
15.	15. Οὐχ οὕτως.	15.
20.	20. Αἱρετιεῖ με.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Coassumpsit me Deus, et conversa sum.	8.
11. Venit Gad prædatorum manus.	11. In fortuna.	11.
15.	15. Non sic.	15.
20.	20. Diliget me.	20.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
28 נקבה	28.	28. Ἐπονόμασον.
32 נקד וטלוא	32.	32.
35 העקדים והטלאים	35.	35.
36 וישם	36.	36.
37 לח ולוז	37	37.
38 אשר תבאן הצאן רשתית לנכח הצאן ויהבונה בבאן לשתות	38.	38.
41 והיה בכל־יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את־המקלות	41.	41.
42 ובהעטיף הצאן לא ישים העטפים	42.	42. Ὄψιμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
28. Nomina.	28. Constitue.	28. Nomina.
32. Punctatum et maculosum.	32. Furvum et maculosum.	32.
35. Fasciatos et maculosos.	35. Varios atque maculosos.	35.
36. Et posuit.	36. Et posuit.	36.
37. Viridem Corylum.	37. Virides. Amygdalinas.	37.
38. Quo veniebant pecudes ad bibendum e regione pecudum, et incalescebant in veniendo eas ad bibendum.	38. Ut cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, et in aspectu earum conciperent.	38.
41. Et fuit in omni coitu pecudum colligatarum, et ponebat Jacob virgas.	41. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves, ponebat Jacob virgas.	41
42. Et in serotinando pecudes, non ponebat Cessantia.	42. Quando vero serotina admissura erat, et conceptus extremus, non ponebat eas. Serotina.	42. Serotina.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Genesis.

V. 8. In hæc verba Hieronymus *Quæst. in Gen.*: *Causa nominis « Nephthalim » alia hic multo exponitur, quam in libro Hebræorum nominum scripta est. Unde et Aquila ait*, συνανέστρεψέν με ὁ Θεὸς, καὶ συνανεστράφην, *pro quo in Hebræo scriptum est*, NEPHTHULE ELOIM NEPHTHALETHI. *Unde a conversione, sive a comparatione, quia utrumque sonat « confusionem, » sive « comparationem, » Nephthalim nomen filio imposuit.*

V. 11. Pergit Hieronymus in hunc versum : *Ubi nos posuimus, « in fortuna, » et Græce dicitur*, ἐν τύχῃ, *quæ potest eventus dici, in Hebræo habet* BAGAD, *quod Aquila interpretatur, « Venit accinctio : » nos autem dicere possumus, « In procinctu. »* BA *enim potest præpositionem sonare* in, *et* venit. *Ab eventu ergo sive procinctu, qui* GAD *dicitur Zelphæ filius*, Gad *vocatus est*. Putat Drusius non posse stare Hieronymi conjecturam, quia in בגד, ב cum Cametz scribitur. Sed quam infirmæ sint hæ Massoretarum motiones ad lectiones quaslibet asserendas, et in Præliminaribus dicimus, et in sequentibus frequenter observabitur. Dixerim ego verisimilius esse illud ב, pro בא, *venit*, non accipi : 1° quia non solent Hebræi in hoc verbo א supprimere ; 2° quia ב præpositionis loco conjunctum melius quadrat ad sensum, significatque, *in fortuna*, aut *feliciter*. — In Bibliis tamen Massoreticis in margine scribitur בא גד.

Ibid. Ἀ., ἦλθεν εὐζωΐα. Sic Coislin. qui Symmachi etiam interpretationem adjicit. Præstare videtur Aquilæ lectio; ἦλθεν ἡ ζῶσις, ut confirmatur ex Hieronymo, qui ait Aquilam vertisse, *venit accinctio*.

V. 15. Ἀ., διὰ τοῦτο. Ex Coislin.

V. 20. Ἀ., συνοικήσει μοι. Ex eod.

CAPUT XXXI GENESIS

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 התל בי והחלף את־משכרתי עשרת מנים	7.	7. Παρελογίσατό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δέκα ἀριθμούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Fefellit me, et mutavit mer-	7. Circumvenit me, et mutavit	7. Circumvenit me, et mutavit

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28. Ὅρισον.	28. Διάστειλον.	28.
32.	32. Φαιόν. Ἄλλοι, ποικίλον, πέρκον.	32.
35. Λευκόποδας.	35. Ῥαντοὺς καὶ διαλεύκους. Ἄλλος, λαιόποδας.	35.
36.	36. Ἀπέστησεν. Ἄλλος, διώρισεν.	36.
37.	37. Χλωρόν. Ἄλλος, λευκόν.	37.
Ἀμυγδαλίνην.	Καρυΐνην.	
38. Ὅπως ἐρχομένων τῶν βοσκημάτων πιεῖν, ἄντικρυς ὦσιν τῶν βοσκημάτων, καὶ ἐγκισσήσῃ ἐλθόντα πιεῖν.	38. Ἵνα ὡς ἂν ἔλθωσι τὰ πρόβατα πιεῖν, ἐνώπιον τῶν ῥάβδων ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν, ἐγκισσήσωσι τὰ πρόβατα.	38.
41. Πάντοτε ὅταν ἐνεκίσσων τὰ βοσκήματα πρώϊμα (Ἀ., συνδεδεμένοις), ἐτίθει Ἰακὼβ τὰς ῥάβδους.	41. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα, ἔθηκεν Ἰακὼβ τὰς ῥάβδους.	41.
42. Ὁπότε δὲ ἦν ὄψιμα τὰ βοσκήματα, οὐκ ἔθηκεν.	42. Ἡνίκα δ' ἂν ἔτεκε τὰ πρόβατα, οὐκ ἐτίθει.	42.
Δευτερόγονα.	Ἄσημα.	

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
28. Defini.	28. Distingue.	28.
32.	32. Furvum. *Alii*, varium nigris maculis.	32.
35. Albos pedes habentes.	35. Sparsos et subalbos. *Alius*, sinistripedes.	35.
36.	36. Fecit distare. *Alius*, determinavit.	36.
37.	37. Viridem. *Alius*, albam.	37.
Amygdalinam.	Nucinam. *Alius*, amygdalinam.	
38. Ut venientibus pecudibus ad bibendum, e regione pecudum essent, et conciperent venientes bibere.	38. Ut cum venissent oves bibere, in conspectu virgarum venientibus ipsis bibere, conciperent oves.	38.
41. Semper cum conciperent pecudes præmaturæ (*A.*, colligatis), ponebat Jacob virgas.	41. Factum est autem in tempore quo concipiebant oves in utero accipientes, posuit Jacob virgas.	41.
42. Cum autem serotinæ erant pecudes, non ponebat.	42. Cum vero peperissent oves, non ponebat.	42.
Secundo genita.	Non signata.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Genesis.

V. 28. Ἀ., ἐπονόμασον. LXX Interpretes hanc vocem נקב quinquies vertunt per ὀνομάζω, et semel per ἐπονομάζω. V. Conradi Kircheri *Concordantiam* ad eam vocem. Hæ lectiones prodeunt ex edit. Rom. et ex Drusio.

V. 32 Ἄλλοι, ποικίλον, πέρκον, *Varium et nigris maculis*: cujus sint hæ interpretationes, quas scholiastes Romanus et codex unus ex nostris afferunt, ignoratur. נקד, ποικίλον, sic etiam vertunt LXX hoc capite et sequenti. Πέρκον טלא. Hanc vocem in plurali vertit Theodotio ἐμβολίσματα. Ezech. xvi, 16, et Josue ix, 5; alius interpres sine nomine, ἐπιβλήματα ἔχοντα. Ibi vide.

V. 35. Σ., λευκόποδας. Sic editio Romana; unus ex codicibus nostris habet λαιόποδας, sine interpretis nomine, quod est ac si dicas *sinistripedes*. Suspicor mendum esse.

V. 37. Sic codex unus, sed, ut suspicor, mendose; nam illud λευκόν ad vocem טלא spectare puto. — Coislin. in illud τῶν Ο', ἐφαίνετο ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις, in margine habet τότε ἐπὶ τῶν σκυταλῶν: quod an sit Scholion, an alicujus interpretis versio, non satis intelligo.

Ibid. Edit. Rom. Ἄλλος, ἀμυγδαλίνην. Σ. reposuimus ex Coislin. vocem item שקד, quam LXX κάρυον vertunt, alii ἀμύγδαλον interpretantur.

V. 38. Σ., Ὅπως ἐρχομένων, etc Sic Coislin.

V. 42. Coislin. Σ., ὁπότε δὲ ἦν ὄψιμα, etc. Ibid. Editione Romana. Ἀ., ὄψιμα. Σ., δευτερόγονα, sed illud ὄψιμα his Symmacho tribuitur in Coislin. ubi hæc Symmachi lectio repetitur: et aliunde, qui supra venit πρώϊμα, hic vertisse videtur ὄψιμα, nam hæc sunt opposita.

CAPUT XXXI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7. Παρελογίσατό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δεκάκις ἀριθμῷ.	7. Παρεκρούσατό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου τῶν δέκα ἀμνῶν. Ὁ *Σύρος*, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δεκάκις.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7. Circumvenit me, et mutavit	7. Circumvenit me, et mutavit	7.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 מקנה כנינו אשר רכש	18.	18.
19 הלך	19.	19.
את־התרפים		Μορφώματα.
24 רע	24.	24.
26 ותגנב את־לבבי	26.	26.
30 את־אלהי	30.	30. Μορφώματα.
39 טרפה	39.	39.
41 ותחלף את־משכרתי עשרת מנים	41	41. Δεκάκις ἀριθμόν.
50 תענה	50.	50.
52 את־הגל הזה	52.	52. ※ Σὺν τὸν σωρὸν τοῦτον.
54 לאכל להם	54.	54.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
cedem meam decem partibus.	mercedem meam decem vicibus.	mercedem meam decem numeros.
18. Possessionem acquisitionis suæ, quam acquisierat.	18. Omnem substantiam, et greges, et quidquid in Mesopotamia acquisierat.	18.
19. Ierat.	19. Ierat. *Alius*, ivit.	19. Figuras.
Theraphim.	Idola.	
24. Malum.	24. Aspere.	24.
26. Et furatus es cor meum.	26. Ut clam me abigeres, etc.	26.
30. Deos meos.	30. Deos meos.	30. Figuras
39. Raptum.	39. Captum a bestia. *Alius*, devoratum a fera.	39.
41. Et mutasti mercedem meam decem partibus. *Duæ Editiones*, et circumvenisti mercedem meam decem agnabus.	41. Immutasti mercedem meam decem vicibus.	41. Decies numero.
50. Afflixeris.	50. Afflixeris.	50.
52. ※ Cumulum istum.	52.	52. ※ Cumulum istum.
54. Ad comedendum panem (et *Alius.*)	54. Ut comederent panem.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Genesis.

V. 7. Hujus versus lectiones plenas et varias habemus ex mss. ubi ex Eusebio Emiseno et Diodoro affertur versio Syri interpretis, itemque Aquilæ et Symm. Ibidem exstat locus insignis Origenis, qui sic habet : Ἀκύλας « δέκα ἀριθμοὺς » εἴρηκεν· Σύμμαχος, « δεκάκις ἀριθμῷ. » Ἔλεγεν οὖν, φησὶν ὁ Ἑβραῖος, δεκάκις ἠθέτησε τὰς συνθήκας πρὸς τὸν Ἰακὼβ ὁ Λάβαν, διὰ τὸ τὰ γεννώμενα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰακὼβ πλεῖστα ὅσα ὑπάρχειν, κἀκεῖνον ἐποφθαλμιᾷν αὐτόν· ὅπερ ἐδήλωσαν αἱ δύο ἐκδόσεις· « Καὶ παρηλογίσω τὸν μισθόν μου δέκα ἀμνάδας. » Ἀμνῶν δὲ ὅλως οὐκ ἔχει, οὓς συνέθετό μοι δοῦναι· οὐδαμοῦ φαίνεται ὅτι συνέθετο· ἀλλ' ἀφ' ὧν αὐτὸς λέγει φανερόν ἐστιν. Ὥσπερ γὰρ ἀποκτείνοντα τὸν Λάμεχ οὐκ εἰσάγει, ἐκζητούμενον δὲ, ὡς ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως εἶναι φανερὸν καὶ τὸ γενόμενον· οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Πολλάκις οὖν ἡ Γραφὴ, ἃ ἐν τῷ πράττεσθαι οὐκ ἐξηγήσατο, διά τινος ἐξηγουμένου ἐδήλωσεν. Id est : *Aquila, « decem numeros » dixit ; Symmachus, « decies numero. » Dicebat igitur, ut ait Hebræus, decies pacta cum Jacob inita violavit Laban : quia quæ nomine Jacobi gignebantur quamplurima erant, ita ut ille invidia moveretur : quod duæ editiones declarant : « Et decepisti mercedem meam decem agnas. » Agnorum vero quos dare promiserit nulla mentio fuit, neque apparet eum hæc unquam pollicitum fuisse ; sed id ex verbis ejus manifestum est. Quemadmodum enim Lamechum quempiam occidisse nunquam narraverat ; sed is postea requisitus, id clare enuntiavit : ita et hoc loco. Plerumque igitur Scriptura, quæ in rerum gestarum recensione non enarrat, postea alio referente, declarare solet.*

Coislin. Ἀ., Σ., παρελογίσατό με, ἠπάτησέ με, καὶ παρὰ τὰς συνθήκας ἠδίκησεν. Ubi illud, ἠπάτησέ με, etc., est scholion explicationis causa additum, id est, *Decepit me, et præter pacta injuria me affecit.* Deinde affertur nota Origenis quam edidimus supra, et quidem pleniorem quam in Coisliniano codice afferatur.

V. 18. Ἄλλος, κτῆσιν κτήσεως, etc. Sic Coislin. sine nomine Interpretis, qui videtur esse Aquila.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18.	18. Καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, ἣν περιεποιήσατο. Ἄλλος, κτῆσιν κτήσεως ἣν περιουσιάσατο.	18.
19.	19. Ὤχετο. Ἄλλος, ἐπορεύθη.	19.
Θεραφεῖν.	Εἴδωλα.	Θεραφεῖν.
24.	24. Πονηρά. Ἄλλος, σκληρά.	24.
26	26. Ἱνατί κρυφῇ ἀπέδρας, καὶ ἐκλοποφόρησάς με. Ἄλλος, ἱνατί ἐκρύβης τοῦ ἀποδρᾶναι, καὶ ἔκλεψάς με.	26.
30. Εἴδωλα.	30. Τοὺς θεούς.	30. Εἴδωλα.
39.	39. Θηριάλωτον. Ἄλλος, θηρόβρωτον.	39.
41.	41. Καὶ παρελογίσω τὸν μισθόν μου δέκα ἀμνάσιν.	41.
50.	50. Ταπεινώσεις. Ἄλλος, ἀδικήσεις.	50.
52.	52. Τὸν βουνὸν τοῦτον.	52.
54.	54.	54.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
mercedem meam decies numero.	mercedem meam decem agnorum. *Syrus*, et mutavit mercedem meam decies.	
18.	18. Et omnem apparatum suum quem acquisierat. *Alius*, possessionem possessionis quam acquisiverat.	18.
19.	19. Ierat. *Alius*, ivit.	19.
Theraphin.	Idola.	Theraphin.
24.	24. Mala. *Alius*, dura.	24.
26.	26. Ut quid occulte aufugisti, et furatus es me? *Alius*, Ut quid abscondisti te ad aufugiendum, et furatus es me.	26.
30. Idola.	30. Deos.	30. Idola.
39.	39. Captum a bestia. *Alius*, devoratum a fera.	39.
41.	41. Et decepisti mercedem meam decem agnabus.	41.
50.	50. Humiliabis. *Alius*, injuria afficies.	50.
52.	52. Acervum hunc.	52.
54.	54.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Genesis.

V. 19. Ἄλλος, ἐπορεύθη. Ita Coislin.

Ibid. Ita fere semper hanc vocem vertunt quatuor interpretes, ut ad singulos enuntiatur. — Coislin. habet: Ἀ., μορφώματα. Σ., θεραφείν, quæ postrema lectio etiam Theodotioni tribuitur in textu.

V. 24. Ἄλλος, σκληρά. Ex Coislin.

V. 26. Ἄλλως, ἱνατί ἐκρύβης, etc. Ex eod.

V. 30. Hanc trium interpretationem ex codicibus mss. eruimus.

V. 33. In Coislin. hæc verba καὶ ἠρεύνησεν τὸν οἶκον Ἰακὼβ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν δύο παιδισκῶν, καὶ οὐχ εὗρεν, asteriscis notantur.

V. 39. Θηρόβρωτον. Hanc lectionem afferunt Schedæ Combefisianæ.

V. 41. Duarum editionum lectio ex Origenis loco jamjam allato deducitur. — Coislin. sic habet Ἀ., δεκάκις ἀριθμόν, quæ versio Symmacho tribuitur ad versum 7 in omnibus aliis mss. ubi legitur: Σ., παρελογίσατό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δεκάκις ἀριθμῷ.

V. 44. In Coislin. hæc verba, εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ἰδοὺ οὐδεὶς μεθ' ἡμῶν ἐστιν· ἰδοὺ ὁ Θεὸς μάρτυς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, obelis notantur, utpote quæ in Hebræo non exstent.

V. 47. In hæc verba τῶν Ο', quæ sic cum asteriscis habet Coislin.: Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν σώρευμα βουνὸς μαρτυρίας, Ἰακὼβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν, βουνὸς μάρτυς, hanc notam affert idem Coislin. sine auctoris nomine, sed videtur esse Origenis: Ἑβραίου καλὴ παρατήρησις, ὅτι ὁ μὲν Λάβαν Συριστὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν, ὁ δὲ Ἰακὼβ Ἑβραϊστί. Διὸ καὶ δισσῶς ἑρμηνεύεται κατά τινα βραχεῖαν ἐναλλαγήν· ὁ δὲ Ἑβρ. ἔλεγεν, ὅτι ὁ μὲν Ἰακὼβ Ἑβραϊστὶ βουνὸν μάρτυρα ἐκάλεσε τὸν βουνὸν, ὁ δὲ Λάβαν Συριστί· ὅπερ μὴ ἠδύνατο Ἑλληνιστὶ διχῶς εἰρῆσθαι· βιασάμενοι οἱ Ο' πεποιήκασιν ἐν βραχείᾳ ἐναλλαγῇ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον σημαίνοντες. οὐδὲν γὰρ διαφέρει βουνὸς μαρτυρίας, ἢ βουνὸς μάρτυς. Id est: *Hebræi pulchra observatio, quia Laban quidem Syriace ipsum vocavit, Jacob autem Hebraice. Quamobrem secun-*

dum parvam mutationem dupl.ci modo redditur, cum brevi discrimine. Hebræus dicebat Jacobum Hebraice collem testem nuncupasse; Labanum vero Syriace : quod non poterat Græce dupliciter exprimi; sed LXX Interpretes brevi facta violenter mutatione idem ipsum significasse : nihil enim differt collis testimonii a colle teste. Sequentia porro verba obelis notantur in Coislin. utpote quæ quoad maxi-

CAPUT XXXII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 ויצר לו	7.	7.
10 קטנתי מכל החסדים ומכל האמת	10.	10. (Ἐσμικρύνθην ὑπὲρ πάντας ἐλέῳ, καὶ πάσῃ ἀληθείᾳ.)
20 אולי ישא פני	20.	20.
22 יבק	22. Ἰαδώκ.	22.
24 ויאבק איש עמו	24.	24. Ἐκυλίετο ἀνὴρ μετ' αὐτοῦ.
28 כי־שרית עם־אלהים	28.	28. Ὅτι ἦρξας μετὰ Θεου.
30 פניאל	30.	30. Πρόσωπον ἰσχυροῦ.
31 צלע	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Et angustia fuit ei.	7. Et perterritus.	7.
10. Parvus sum præ omnibus misericordiis, et præ omni veritate.	10. Minor sum cunctis miserationibus et veritate tua.	10. Minor factus sum supra omnes misericordia et omni veritate.
20. Si forte suscipiat faciem meam.	20. Forsitan propitiabitur mihi.	20.
22. Iaboc.	22. Iaboc.	22.
24. Et luctatus est vir cum eo.	24. Vir luctabatur cum eo.	24. Et volvebatur vir cum eo.
28. Quia princeps fuisti cum Deo.	28. Quoniam si contra Deum fortis fuisti.	28. Quia princeps fuisti cum Deo.
30. Pheniel.	30. Phanuel.	30. Facies Dei.
31. Claudicans.	31. Claudicabat.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Genesis.

V. 7. Ἄλλος, θλιβῶδες αὐτῷ. Ex Coislin.

V. 10. Sic necessario restituenda Aquilæ lectio. Interpres Procopii male legerat, ἐμακρύνθην, qui vertit *elongatus sum*. Quid autem illud cum verbo Hebraico קטנתי, qui semper significat, *minor sum*, vel *parvus sum?* Ἄλλος· ἱκανοῦταί μοι : in Schedis Combefisii legitur ἱκανοῦσαι μοι, *sufficiens es mihi*.

V. 20. Ἄλλος, ἐάν πως. Sic editio Romana.

V. 22. Ἄλλος, Ἰαβόκ. Sic ms. Alex. Rom. autem ed., Ἰαβώχ.

In vocem Ἰαβώκ, hæc mss. habent ex Origene : Ἰαβὼκ ποταμός ἐστι τῆς Ἀραβίας, ὁ νῦν καλούμενος Ἰαμβύκης. Id est] : *Jaboc fluvius est Arabiæ, qui nunc vocatur Jambyces.* Combefisius legit Ἰαμβίκης.

V. 24. Lectionem Aquilæ et Symmachi sic habent omnes mss. et editio Romana. — Ἐκονίζετο ἀνήρ, Coislin. in marg., ubi interpretis nomen erasum fuisse videtur.]

V. 28. Hæc ex Hieronymo desumpta sunt, qui sic habet in *Quæst. in Gen. : « Vocabitur nomen tuum Israel, quia invaluisti cum Deo. » Josephus in primo Antiquitatum libro, Israel ideo ita appellatum putat, quod adversus Angelum steterit. Quod ego diligenter excutiens, in Hebræo penitus invenire non potui.*

mam saltem partem in Hebræo non exstent : nempe, εἶπεν δὲ Λάβαν τῷ Ἰακώβ· Ἰδοὺ ὁ βουνὸς οὗτος, καὶ ἡ στήλη ἣν ἔστησα ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ· μαρτυρεῖ ὁ βουνὸς οὗτος, καὶ μαρτυρεῖ ἡ στήλη αὕτη.

V. 50. *Ἄλλος*, ἀδικήσεις. Ex Coislin.
V. 52. Ἀ., σὺν τὸν etc. Ita Coislin. cum asterisco.
V. 54. *Ἄλλος*, φαγεῖν ἄρτον. Idem.

CAPUT XXXII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Ἠπορεῖτο. *Ἄλλος*· θλιδῶδες αὐτῷ.	7.
10.	10. Ἱκανούσθω μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας. *Ἄλλος*· ἱκανοῦταί μοι. *Ἄλλος*· ἱκανός εἰμι.	10.
20.	20. Ἴσως γὰρ προσδέξεται. *Ἄλλος*· ἐάν πως ἐντραπῇ.	20.
22.	22. Ἰαβώχ. *Ἄλλος*, Ἰαβόχ.	22.
24. Ἐκυλίετο ἀνὴρ μετ' αὐτοῦ.	24. Ἐπάλαιεν ἄνθρωπος μετ' αὐτοῦ. *Ἄλλος*· ἐκονίζετο ἀνήρ.	24.
28. Ὅτι ἦρξω ἰσχύϊ πρὸς Θεόν.	28. Ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ.	28. Ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ.
30. Φανουήλ.	30. Εἶδος Θεοῦ.	30.
31.	31. Ἐπέσκαζεν. *Ἄλλος*· ἐνεκυλίετο.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7	7. Et hæsitabat. *Alius*, angustum illi.	7.
10.	10. Sufficiat mihi ab omni misericordia et ab omni veritate. *Alius*, sufficit mihi. *Alius*, sufficiens sum.	10.
20.	20. Forsitan enim suscipiet. *Alius*, si forte revereatur.	20.
22.	22. Iaboch. *Alius*, Iaboc.	22.
24. Et volvebatur vir cum eo.	24. Et luctabatur homo cum eo. *Alius*, in pulvere volvebatur vir.	24.
28. Quia princeps fuisti fortitudine contra Deum.	28. Quia invaluisti cum Deo.	28. Quia invaluisti cum Deo.
30. Phanuel.	30. Species Dei.	30.
31.	31. Claudicabat. *Alius*, volvebatur.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Genesis.

Ecquid me necesse est opiniones quærere singulorum, cum etymologiam nominis exponat ipse qui posuit? Non vocabitur, inquit, nomen tuum Jacob : sed Israel erit nomen tuum. *Quare interpretatur Aquila*, ὅτι ἦρξας μετὰ Θεοῦ : *Symmachus*, ὅτι ἦρξω ἰσχύϊ πρὸς Θεόν. *et Theodotio*, ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ. SARITH *enim*, *quod ab* Israel *vocabulo derivatur*, principem *sonat*. Cætera ibi vide.

V. 29. Ad hæc verba, καὶ τοῦτό ἐστι θαυμαστόν, quæ in LXX Interpretibus leguntur, addunt codd. mss.: Τὸ *καὶ τοῦτό ἐστι θαυμαστὸν* παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ. Id est : Illud *et hoc est mirabile* apud nullum in hexaplo habetur. Itidem abest ab Hebraico textu.

V. 30. Sic mss. nostri et editio Romana. Symmachus et Vulgata *Phanuel;* et tamen Hebræus פניאל sive *Phaniel* habet. Sed *Phaniel an Phanuel dicas*, inquit Abenmelech, *pluma non interest. Nam litteræ* EHEVI *permutantur inter se*. Hæc postrema Drusius.

V. 31. *Ἄλλος*, ἐνεκυλίετο. Hanc lectionem habet Regius codex unus, quæ ad quem interpretum pertineat ignoratur. — Coislin. in illud τῶν Ο', *ἐπέσκαζεν*, notat in margine : ἐπεχώλευεν, ἐπέκλινε τῷ ποδί, quod videtur scholion esse.

CAPUT XXXIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא		1. Καὶ ἦρεν Ἰακὼϐ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
ויחץ		Καὶ ἡμίσευσεν
4 וישקהו	4. Ουεσσαχη.	4.
5 אשר־חנן אלהים את־עבדך	5.	5. Ἃ ἐχαρίσατο (ὁ Θεὸς τῷ δούλῳ σου).
12 נסעה ונלכה ואלכה לנגדך.	12.	12. Ἀπάρωμεν καὶ πορευθῶμεν, ἵνα συνοδεύσω σοι.
13 עלות	13.	13. Τίκτουσι.
17 סכת	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et levavit Jabob oculos suos, et vidit, et ecce Esau venit.	1. Elevans autem Jacob oculos suos, vidit venientem Esau.	1. Et levavit Jacob oculos suos.
Et divisit.	Divisitque.	Et dimidiavit.
4. Et osculatus est eum.	4. Et osculans.	4.
5. Quos benigne dedit Deus servo tuo.	5. Quos donavit Deus servo tuo.	5. Quæ dedit Deus servo tuo.
12. Proficiscamur et ambulemus, et ambulabo e regione tui.	12. Gradiamur simul, eroque socius itineris tui.	12. Proficiscamur et ambulemus ut tecum vadam.
13. Lactantes.	13. Fœtas.	13. Pariunt.
17. Soccboth.	17. Sochoth.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Genesis.

V. 1. Sic editio Romana et quidam mss. Unus tamen ad lectionem Aquilæ habet, ὀφθαλμὸν αὐτοῦ.

Ibid. Ex Hieronymo in *Quæst.*, qui dicit : *Denique ubi nos habemus*, divisit, *Aquila posuit*, ἡμίσευσεν, *id est*, *dimidiavit*. Shedæ Combefisianæ aliam lectionem, ἐπιδιεῖλε, efferunt.

V. 4. Hic duo manuscripti codd. Regii, notam afferunt sine auctoris nomine; sed videtur Origenis esse. Sic autem habet : Τὸ, *κατεφίλησεν αὐτὸν* ὅπερ ἐστὶν Ἑβραϊστὶ, *ουεσσαχη*, ἐν παντὶ Ἑβραϊκῷ βιβλίῳ περιέστικται, οὐχ ἵνα μὴ ἀναγινώσκηται, ἀλλ' ὑπαινιττομένης ὥσπερ διὰ τούτου τῆς βίβλου τὴν πονηρίαν τοῦ Ἡσαῦ. Κατὰ δόλον γὰρ κατεφίλησε τὸν Ἰακώϐ. Id est : *Illud*, osculatus est eum, *quod est Hebraice* uessake, *in omnibus Hebrai-*

CAPUT XXXIV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 שכם	2.	2. Συχέμ.
החוי		Εὐαῖος.
12 מהר	12.	12.
את־הנער		
15 נאות	15.	15.
17 לא תשמעו	17.	17.
19 כי חפץ בבת	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sechem.	2. Sichem.	2. Sychem.
Evæus.	Hevæi.	Evæus.
12. Dotem.	12. Dotem.	12.
Puellam.	Puellam.	
15. Complacebimus.	15. Valebimus fœderari.	15.
17. Non audieritis.	17. Nolueritis.	17.
19. Quia complacuerat in filia.	19. Amabat enim puellam.	19.

CAPUT XXXIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
1. Ἐπάρας δὲ Ἰακὼβ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εἶδε φανέντα Ἠσαῦ ἐρχόμενον.	1. Ἀναβλέψας δὲ Ἰακὼβ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε· καὶ ἰδοὺ Ἠσαῦ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐρχόμενος.	1.
	Καὶ διεῖλε. Ἄλλος· ἐπιδιεῖλε.	
4.	4. Κατεφίλησεν αὐτόν.	4.
5. Ἃ ἐδωρήσατο (ὁ Θεὸς τῷ δούλῳ σου).	5. Οἷς ἐλέησεν ὁ Θεὸς τὸν παῖδά σου.	5.
12. Καὶ πορευθῶμεν, ἵνα συνοδεύσω σοι.	12. Ἀπάραντες πορευσώμεθα ἐπ' εὐθεῖαν. Ἄλλος· πορεύσομαι εἰς κατεναντίον σου.	12.
13. Κύουσι.	13. Λοχεύονται.	13.
17. Σοχχώθ.	17. Σκηναί.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Tollens Jacob oculos suos, vidit apparentem Esau venientem.	1. Respiciens autem Jacob oculis suis, vidit, et ecce Esau frater ejus veniens.	1.
	Et divisit. *Alius*, et distribuit.	
4.	4. Osculatus est eum.	4.
5. Quæ donavit Deus servo tuo.	5. Quos misericorditer dedit Deus puero tuo.	5.
12. Et proficiscamur, ut socius itineris sim tibi.	12. Promoventes eamus in rectum. *Alius*, gradiar e regione tui.	12.
13. Parturiunt.	13. Fœtantur.	13.
17. Socchoth.	17. Tabernacula.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Genesis.

cis libris, undique punctis notatur : non ut non legatur ; sed subindicante libro Esau nequitiam ; nam dolo Jacobum osculatus est. Hactenus etiam in Massoreticis Bibliis vox וישקהו punctis notatur.

V. 5. Hujus versus lectiones Aquilæ et Symmachi Latine attulit Procopius ; Græce codex Reg. 1825.

V. 12. Sic Drusius et Reg. 1825. — Coislin. : Ἀ., ἀπάρωμεν καὶ πορευθ. Ex modo vertendi dixerim hanc lectionem Symmachi esse ; nomina enim sæpe confunduntur.

V. 13. Ἀ., τίκτουσι. Σ. κύουσι. Ex Coislin.

V. 17. Σ., Σοχχώθ. Sic unus codex Græcus Reg. 1888. Procopius item ait : *Symmachus exponit* succhoth TABERNACULA.

CAPUT XXXIV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συχέμ.	2.
	Εὐαῖος. Ἄλλος· Χοῤῥαῖος.	
12. Τὸ ἕδνον.	12. Τὴν φέρνην.	12.
Τὴν παιδίσκην.	Τὴν παῖδα.	
15.	15. Ὁμοιωθησόμεθα. Ε'. εὐνοήσομεν.	15.
17.	17. Μὴ εἰσακούσητε. Ἄλλος· μὴ ὑπακούσητε.	17.
19. Ἐπεθύμει γὰρ τὴν παιδίσκην.	19. Ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυγατρί.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Sychem.	2.
	Evæus. *Alius*, Chorræus.	
12. Dotale munus.	12. Dotem.	12.
Adolescentulam.	Puellam.	
15.	15. Similes erimus. *V. ed.* benevoli erimus.	15.
17.	17. Non exaudieritis. *Alius*, non obedieritis.	17.
19. Concupiscebat enim adolescentulam.	19. Appositus enim erat filiæ.	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שלמים 21	21.	21. Ἀπηρτισμένοι.
יאתו 22	22.	22.
בטח 25	25.	25.
מספר 30	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Pacifici.	21. Pacifici.	21. Perfecti.
22. Complacebunt.	22. Differtur tantum bonum.	22.
25. Fiducia.	25. Confidenter.	25.
30. Numero.	30. Pauci.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Genesis.

V. 2. Ἀ., Συχέμ. Sic Regii duo, quorum hæc sunt verba : Ἀκύλας « Συχέμ, » ὅπερ ἑρμηνεύεται « ὦμος, » ἢ « ὦμον. » Id est : *Aquila, « Sychem, » quod significat « humerus, » aut « humerum. »*

Ibid. Ἀλλ., Χοῤῥαῖος. Sic unus codex, Ἐμμὼρ ὁ Χοῤῥαῖος· Ἀκύλας, Εὐαῖος. Id est : *Emmor Chorræus; Aquila, « Hevæus. »* Coislin. quoque habet ad marg. : Ἀ., Εὐαῖος.

In Græco non ita facilis videtur earum vocum transmutatio; in Hebraico secus; nam in החוי si ו in ר commutes, quod non infrequenter factum deprehendetur infra, facies החרי, *Horræus*, vel *Chorræus*.

V. 12. Lectionem Symmachi, τὸ ἕδνον, habet codex Regius 1871, egregiæ notæ, x sæculi, qui magnam Bibliorum partem complectitur ; similiterque sequentem, τὴν παιδίσκην.

V. 15. Quintæ editionis lectionem affert idem ipse

CAPUT XXXV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
האלה 4	4.	4. Τὴν δρῦν.
דברה 8	8.	8.
נתתי 12	12.	12.
כברת־הארץ לבוא 16	16.	16. Καθ' ὁδὸν τῆς γῆς.
בנימין 18	18.	18.
אפרתה הוא בית לחם 19	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Quercum.	4. Terebinthum.	4. Quercum.
8. Deborah.	8. Debora.	8.
12. Dedi.	12. Dedi.	12.
16. Quasi tractus terræ. Ad veniendum.	16. Verno tempore ad terram. Venit.	16. Secundum viam terræ.
18. Benjamin.	18. Benjamin.	18.
19. Ephratha, hæc Bethlehem.	19. Ephratam, hæc est Bethlehem.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Genesis.

V. 4. Ἀ. Σ. Θ. τὴν δρῦν. Sic Drusius. LXX quoque אלה, non infrequenter vertunt δρῦν.

V. 8. Ἄλλος, μέλ., etc. Sic schedæ Combefisianæ. Incertum autem an hæc sint scholion an interpretum variæ lectiones.

V. 12. Ἄλλος, ὤμοσα. Sic editio Romana et Drusius.

V. 16. In hunc locum Hieronymus : *Verbum Hebraicum* CHABRATHA, *in consequentibus, ubi Jacob loquitur ad Joseph : « Ego autem cum venirem de Mesopotamia Syriæ, mortua est mater tua Rachel in terra Chanaan, in via Hippodromi, ut venirem Ephratha : » nescio quid volentes, « Hippodromum, » Septuaginta Interpretes transtulerunt : et statim ibi, ubi in Hebræo dicitur, « Et sepelierunt eam in via Ephrata, hæc est Bethlehem, » rursum Septuaginta*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Εἰρηνικοί.	21.
22. Πεισθήσονται.	22. Ὁμοιωθήσονται.	22.
25.	25. Ἀσφαλῶς. *Ἄλλος·* πεποιθότως.	25.
30.	30. Ἐν ἀριθμῷ. *Ἄλλος·* ἐν βραχεῖ.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Pacifici.	21.
22. Morem gerent.	22. Similes erunt.	22.
25.	25. Confidenter. *Alius*, fiducialiter.	25.
30.	30. In numero. *Alius*, in brevi.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Genesis.

codex Regius. Pariterque sequentes versuum 17 et 19.

V. 21. Ἀ., ἀπηρτισμένοι. Amos I, 9, שלמה apud LXX vertitur ἀπηρτισμένη. In hunc locum Hieronymus in *Quæst.* : *Ubi nunc LXX Interpretes « pacificos » transtulerunt, Aquila interpretatus est, « ἀπηρτισμένους, » id est, « consummatos atque perfectos, » pro quo in Hebræo legitur* SALAMIM.

V. 22. Σ., πεισθήσονται. Sic Regius 1871.

V. 25. *Ἄλλος*, πεποιθότως. Sic mss. Regii. Hieronymus vero in *Quæst.* : *Pro eo quod in Græcis legitur* ἀσφαλῶς, *id est « diligenter, » in Hebræo scriptum est*, BETE, *id est, « audacter et confidenter. »* Illud autem בטח, etiam LXX vertunt πεποιθότως Jerem. XXXII, 16 et 37, et Zachar. XIV, 11.

V. 30. *Ἄλλος*, ἐν βραχεῖ. Sic duo mss., qui non indicant cujus sit hæc interpretatio.

CAPUT XXXV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Τὴν δρῦν.	4. Τὴν τερέβινθον.	4. Τὴν δρῦν.
8.	8. Δεβόῤῥα. *Ἄλλος·* μέλισσα. *Ἄλλ.* λαλιά. *Ἄλλ.* λαλουμένη.	8.
12.	12. Ἔδωκα. *Ἄλλος·* ὤμοσα.	12.
16.	16. Χαβραθά.	16.
	Ἡνίκα ἤγγισεν. *Ἄλλος·* ἐν τῷ ἐλθεῖν.	
18. Υἱὸς δεξιᾶς.	18. Βενιαμίν.	18.
19.	19. Ἐφραθά, αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ. Ε'. Ἐφραθά, αὕτη ἐστὶ οἰκία ἄρτου.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Quercum.	4. Terebinthum.	4. Quercum.
8.	8. Deborra. *Alius*, apis. *Alius*, loquela. *Alius*, dicta.	8.
12.	12. Dedi. *Alius*, juravi.	12.
16.	16. Chabratha.	16.
	Dum appropinquaret. *Alius*, cum veniret.	
18. Filius dexteræ.	18. Benjamin.	18.
19.	19. Ephratha, hæc est Bethlehem. *V. ed.* Ephratha, ipsa est domus panis.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Genesis.

pro « Ephratha » posuerunt, « Hippodromum, » cum utique si Chabratha Hippodromus est, Ephratha Hippodromus esse non possit. Aquila autem hoc ita transtulit : « Et factum est καθ' ὁδὸν τῆς γῆς, *id est, in itinere terræ, introiens in « Ephratha*, etc. Hæc Hieronymus. Totus igitur Aquilæ locus, sic Græce expressus fuisse videtur : Καὶ ἐγένετο καθ' ὁδὸν τῆς γῆς, εἰσερχόμενος εἰς Ἐφραθά.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν τῷ ἐλθεῖν. Sic codex Reg. 1871.

V. 18. Σ., υἱὸς δεξιᾶς. Ex Procopio.

V. 19. Ε', Ἐφρ., etc. Sic habet Ambrosius epist. ad Horontianum, quæ est in nova editione num. 70, p. 1065 : *Quinta autem traditio, Ephratha, » ipsa est domus panis. » Hoc præteritum est in aliorum traditionibus.* Ubi traditiones Ambrosius hic et alibi pro editionibus habet.

CAPUT XXXVI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 אלה בני־עשו ואלה אלופיהם הוא אדום	19.	19.
20 אלה בני־שעיר	20.	20.
24 הוא ענה אשר מצא את־הימם במדבר ברעתו את־החמרים לצבעון אביו Ὁ Σύρος λέγει πηγὴν αὐτὸν εὑρηκέναι.	24.	24. Αὐτὸς Αἰνᾶς ὃς εὗρε σὺν τοὺς Ἰαμεὶμ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τῷ βόσκειν αὐτὸν τὰς ὄνους τοῦ Σεβεγών.
35 המכה	35.	35. Ὁ πατάξας.
36 ממשרקה	36.	36.
40 בשמתם	40.	40. Ἐν τοῖς ὀνόμασιν αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Isti filii Esau, et isti duces eorum : ipse est Edom.	19. Isti sunt filii Esau, et hi duces eorum : ipse est Edom.	19.
20. Isti filii Seir.	20. Isti sunt filii Seir.	20.
24. Hic Anah, qui invenit mulos in deserto, dum pasceret asinos Sebahon patris sui. *Syrus ait ipsum invenisse fontem.*	24. Iste est Ana, qui invenit aquas calidas in solitudine, cum pasceret asinos Sebæon patris sui.	24. Ipse Ænas, qui invenit Iamim in deserto, dum pasceret asinas Sebegon.
35. Qui percussit.	35. Qui percussit.	35. Qui percussit.
36. De Masrecha.	36. Masreca.	36.
40. In nominibus suis.	40. Et vocabulis suis.	40. In nominibus suis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Genesis.

V. 19. Sic mss. et editio Romana.

V. 24. Hunc locum, cujus antea pauca verba exstabant, etiam lacera, apud Drusium et alios, plenum reperimus secundum omnes editiones, in tribus Catenis Regiis et in schedis Combefisianis, cum sequentibus notis : prima sic habet : Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, τὸν Ἰαμεὶν « ὕδωρ » βούλονται λέγειν, ἀντὶ τοῦ, « εὗρε πηγὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ. » Οἱ δὲ ἑρμηνεύσαντες, αὐτήν πως τὴν λέξιν τὴν Ἑβραϊκὴν τεθείκασι. Id est : *Syrus et Hebræus Iamin « aquam » significare volunt; ac si diceretur : « Invenit fontem in deserto. » At interpretes ipsam vocem Hebraicam posuerunt.* Altera nota, quæ est Diodori, sic habet : Ὁ Σύρος λέγει πηγὴν αὐτὸν εὑρηκέναι· ἡ γὰρ πηγὴ « Ἄναν » καλεῖται τῇ Σύρων φωνῇ. Id est : *Syrus dicit ipsum invenisse fontem : nam fons Syrorum lingua, « Anan » vocatur.* Ubi Diodorus inventoris nomen cum inventæ rei nomine confundit, ut notat sequens scholiastes. Tertia nota hæc est : Πανταχοῦ μὲν τὸ ὕδωρ « ἀμμαΐμ » λέγεται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἡ δὲ πηγὴ « μωχώρ· » ἐν γὰρ τῷ λε' ψαλμῷ εἰς τὸ, « Παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, » ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κεῖται, « μωχὼρ ἀϊούμ. » Οὔτε οὖν τὸν « Ἰαμεὶν » κατὰ Διόδωρον εὗρον ἀντὶ τοῦ ὕδατος· οὔτε ἀντὶ τῆς πηγῆς τὸν « Αἰνάν· » κατὰ Θεοδώρητον δὲ, οὐ τὸ Αἰνὰν « πηγὴν » ἔδει λέγεσθαι· ἀλλ' ἢ ἄρα τὸ « Ἰαμείν. » Ὁ γὰρ Αἶναν εὗρε τὸν Ἰαμεὶν, οὐχ ὁ Ἰαμεὶν τὸν Αἶναν. Id est : *Ubique in Hebraico aqua dicitur « ammaim, » fons autem, « mocor : » nam in xxxv psalmo, ad illud, « Apud te est fons vitæ, » in Hebraico legitur, « mocor aium. » Neque igitur « Iamin » inveni pro aqua; neque pro fonte « Ænan, » secundum Diodorum. Secundum Theodoretum autem, non Ænan fontem dici oportuit, sed potius, Iamin. Siquidem Ænan invenit Iamin, non Iamin Ænan.*

Eadem de re audiendus Hieronymus : *Multa et varia apud Hebræos de hoc capitulo disputantur : apud Græcos quippe et nostros super hoc silentium est. Alii putant* Aiamim *maria appellata. Iisdem enim litteris scribuntur maria, quibus et nunc hic sermo descriptus est. Et volunt illum dum pascit asinos patris sui in deserto, aquarum congregationes reperisse : quæ juxta idioma linguæ Hebraicæ maria nuncupentur : quod scilicet stagnum reperit, cujus rei inventio in eremo difficilis est. Nonnulli putant aquas calidas juxta Punicæ linguæ viciniam, quæ*

CAPUT XXXVII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 נשי	2.	2
ויבא יוסף את־דבתם רעה אל־אביהם Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, κατήνεγκεν.		Καὶ ἤνεγκε [*al.* κατήνεγκε δὲ] Ἰωσὴφ ψόγον αὐτῶν πονηρὸν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Uxorum.	2. Uxorum.	2.
Et retulit Joseph infamiam eorum ad patrem eorum. *Syrus et Hebræus*, detulit.	Accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo.	Et detulit [*al.* detulit autem] Joseph vituperium ipsorum malum ad patrem suum.

CAPUT XXXVI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19.	19. Οὗτοι υἱοὶ Ἠσαῦ, καὶ οὗτοι ἡγέμονες αὐτῶν· οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἐδώμ. *Ἄλλος*, οὗτοι υἱοὶ Ἠσαῦ· οὗτός ἐστιν Ἐδώμ.	19.
20.	20. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Σηείρ. *Ἄλλος*, καὶ οὗτοι υἱοὶ Σηείρ.	20.
24. Οὗτός ἐστιν ὁ Αἰνὰν, ὃς εὗρε τοὺς Ἰαμεὶμ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἔνεμε τὰ ὑποζύγια Σεβαιγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	24. Οὗτός ἐστιν Ἀνὰ, ὃς εὗρε τὸν Ἰαμεὶμ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἔνεμε τὰ ὑποζύγια Σεβεγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	24. Οὗτός ἐστιν ὁ Αἰνὰν, ὃς εὗρε τὸν Ἰαμεὶμ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἔνεμε τὰ βουκόλια Σεβαιγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
35.	35. Ὁ ἐκκόψας.	35.
36.	36. Μασσεκάς.	36. Μασσηφάς.
40.	40. Ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν.	40.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19.	19. Isti filii Esau, et isti principes eorum : hi sunt filii Edom. *Alius*, hi filii Esau : hic est Edom :	19.
20.	20. Hi autem filii Seir. *Alius*, et hi filii Seir.	20.
24. Hic est Ænan, qui invenit Iamim in deserto, dum pasceret subjugales Sebægon patris sui.	24. Hic est Ana, qui invenit Iamim in deserto, cum pasceret subjugales Sebegon patris sui.	24. Hic est Ænan, qui invenit Iamim in deserto, cum pasceret bucolia Sebægon patris sui.
35.	35. Qui excidit.	35.
36.	36. Massecas.	36. Massephas.
40.	40. In gentibus suis.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Genesis.

Hebrææ contermina est, hoc vocabulo signari. Sunt qui arbitrentur onagros ab hoc admissos esse ad asinas : et ipsum hujusmodi reperisse concubitum, ut velocissimi ex his asini nascerentur, qui vocantur IAMIM. *Plerique putant quod equarum greges ab asinis in deserto, ipse fecerit primus ascendi, ut mulorum inde nova contra naturam animalia nascerentur. Aquila hunc locum ita transtulit : Ipse est Ana qui invenit* σὺν τοῖς Ἐμίμ. *Et Symmachus similiter* τοὺς Ἐμίμ : *quæ interpretatio pluralem numerum significat. Septuaginta vero et Theodotion æqualiter transtulerunt dicentes :* τὸν Ἰαμίμ, *quod indicat numerum singularem.* Hic σὺν τοῖς Ἐμίμ ad Aquilam legitur; et ad Symmachum, τοὺς Ἐμίμ. Omnes Græci nostri codices, tres numero, σὺν τὸν Ἰαμεὶν habent ad Aquilam, uno excepto de quo infra; ad Symmachum vero, τὸν Ἰαμεὶν omnes, in singulari ad utrumque. Hieronymus in plurali legit ad Aquilam et Symmachum, ut ipse testificatur; quem hac in parte sequi maluimus. Verum lectionem Aquilæ sic restituendam putamus apud Hieronymum, σὺν τοὺς Ἐμίμ vel Ἰαμίμ; non vero σὺν τοῖς Ἐμίμ. Nam σὺν hoc loco non præpositionis vice fungitur sed illo exprimitur Hebraicus articulus את, nota accusativi casus; cujus loco Aquila σὺν ponere solet et cum accusativo copulat, ut passim videas supra et in sequentibus. Quæ lectio etiam unius ex codicibus nostris auctoritate firmatur, ubi legitur, σὺν τοῦ σιμεὶμ, Librarii, ut perspicuum est vitio, pro σὺν τοὺς Ἰμείμ. Et sane hic accusativus postulatur. Quod ad vocem autem Ἐμίμ vel Ἰαμίμ, notandum est omnes Latinos codices Ἐμίμ habere, ut testificatur Martianæus noster. Codices autem nostri Græci omnes ad Aquilam et Symmachum Ἰαμεὶν habent, uno excepto, in quo legitur ad Aquilam, Ἰμείμ, ut paulo ante dictum est, ita ut omnes Hebraicum, ut par est, exprimant; quos hac in parte sequi visum est.

V. 35, 36, 40. Horum versuum lectiones ab eximio codice 1871 mutuamur. Ad versum autem 36 lectio τῶν Ο' *Μασσεκάς*, et Theodotionis, *Μασσηφάς*, corruptæ videntur. Nam in Hebraico legitur מַשְׂרֵקָה, de *Masreca*.

CAPUT XXXVII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Τῶν γυναικῶν. *Ἄλλος*· τῶν παλλακῶν.	2.
Καὶ ἔφερεν Ἰωσὴφ διαβολὴν κατ' αὐτῶν πονηρὰν πρὸς πατέρα αὐτῶν.	Κατήνεγκαν δὲ Ἰωσὴφ ψόγον πονηρὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Uxorum. Alius, concubinarum.	2.
Et tulit Joseph criminationem in eos malam ad patrem eorum.	Detulerunt autem Joseph crimine malo ad patrem suum.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 כתנת פסים	3.	3. Χιτῶνα ἀστραγάλειον.
9 חלמתי	9.	9.
14 את־שלום אחיך ואת־שלום הצאן	14.	14.
18 ויתנכלו	18.	18.
25 וגמליהם נשאים נכאת	25.	25. Καὶ αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον στύραχος.
26 מה־בצע	26.	26. Τί πλεονέκτημα;
27 וישמעו	27.	27.
28 מדינים	28.	28.
36 לפוטיפר	36.	36. Φουτιφάρ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Tunicam sericorum.	3. Tunicam polymitam.	3. Tunicam talarem.
9. Somniavi.	9. Vidi per somnium.	9.
14. Pacem fratrum tuorum et pacem gregis.	14. Si cuncta prospera sint erga fratres tuos et pecora.	14.
18. Et machinati sunt.	18. Cogitaverunt eum occidere.	18.
25. Et cameli eorum ferentes aromata.	25. Et camelos eorum portantes aromata.	25. Et cameli eorum onusti erant styrace.
26. Quæ utilitas?	26. Quid nobis prodest?	26. Quod emolumentum?
27. Et audierunt.	27. Acquieverunt.	27.
28. Madianæi.	28. Madianitæ.	28.
36. Phutiphar.	36. Putiphari.	36. Phutiphar.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Genesis.

V. 2. Ἄλλος, τῶν παλλακῶν, *pellicum*. Hæc lectio prodit ex codice Reg. 1871, sine nomine interpretis, qui pellices vocavit concubinas, ut distingueret ab uxoribus Lia et Rachele.

Ibid. Ἀ., καὶ ἤνεγκε, etc. Sic mss. nostri et editio Romana. Codex unus in lectione Aquilæ habet κατήνεγκεν pro καὶ ἤνεγκεν. In hæc verba Diodorus in Catenis mss. : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἔτι δὲ καὶ ὁ Σύρος, ἀντὶ τοῦ « κατήνεγκαν, » *κατήνεγκεν* ἔχει. Τουτέστιν· Ὁ Ἰωσὴφ διέβαλε τοὺς ἀδελφοὺς τῷ πατρὶ, ὡς οὐκ εὐτάκτους ὄντας· ὅθεν καὶ ἐμισήθη παρ' αὐτῶν. Id est : *Aquila et Symmachus itemque Syrus, pro illo « detulerunt, » habent*, detulit. Id est : *Joseph criminatus est fratres suos apud patrem, ut qui non probe se gererent : unde invisus fuit illis.*

V. 3. Ἀ., χιτῶνα, etc. Hieronymus in *Quæst.* : *Pro « varia tunica, » Aquila interpretatus est « tunicam »* ἀστραγάλειον, *id est tunicam talarem. Symmachus, « tunicam manicatam, » sive quod ad talos usque descenderet, et manibus artificis mira esset varietate distincta, sive quod haberet manicas. Antiqui enim magis colobiis utebantur.* II Reg. XIII, 18, eamdem Hebraicam vocem vertit A., cum LXX, καρπωτόν, Symmachus χειριδωτόν, alius, ἀστραγαλωτόν.

V. 9. Ἄλλος, ἐνυπνιάσθην. Sic mss. Reg. 1871.

V. 14. Ἄλλος, τὴν εἰρήνην τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ τὴν εἰρήνην τῶν βοσκημάτων. Unus Regius pro hac postrema voce habet προβάτων. Hanc autem lectio-

CAPUT XXXVIII GENESIS.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 ותקרא את־שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו	5.	5......
9 ושחת	9.	9.
14 בצעיף	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et vocavit nomen ejus Selah, et erat in Chezib, dum pareret eum.	5. Quem appellavit Sela : quo nato parere ultra cessavit.	5. Et vocavit nomen ejus Selom. Et factum est ut mentiretur in partu postquam genuit eum.
9. Corrumpebat.	9. Semen fundebat.	9.
14. In velamine.	14. Theristrum.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Χιτῶνα χειριδωτόν.	3. Χιτῶνα ποικίλον.	3.
9.	9. Ἐνυπνιασάμην. *Ἄλλος·* ἐνυπνιάσθην.	9.
14.	14. Εἰ ὑγιαίνουσιν οἱ ἀδελφοί σου, καὶ τὰ πρόβατα. *Ἄλλος·* τὴν εἰρήνην τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ τὴν εἰρήνην τῶν βοσκημάτων.	14.
18.	18. Ἐπονηρεύοντο. *Ἄλλος·* ἐδολιεύσαντο.	18.
25.	25. Καὶ αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον θυμιαμάτων.	25.
26. Τί κέρδος ;	26. Τί χρήσιμον ;	26.
27.	27. Ἤκουσαν. *Ἄλλος·* ἐπείθησαν.	27.
28.	28. Μαδιηναῖοι. *Ἄλλος·* Ἰσμαηλῖται.	28.
36. Φουτιφάρ.	36. Πετεφρῇ.	36.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Tunicam manicatam.	3. Tunicam variam.	3.
9.	9. Somniavi. *Alius*, somnium habui.	9.
14.	14. Si valent fratres tui et oves. *Alius*, pacem fratrum tuorum, et pacem pecorum.	14.
18.	18. Malignabantur. *Alius*, fraudulenter agebant.	18.
25.	25. Et cameli eorum onusti erant odoramentis.	25.
26. Quod lucrum ?	26. Quæ utilitas ?	26.
27.	27. Audierunt. *Alius*, obtemperaverunt.	27.
28.	28. Madianæi. *Alius*, Ismaelitæ.	28.
36. Phutiphar.	36. Petephre.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Genesis.

nem puto esse Aquilæ, qui litteram κατὰ πόδα sequitur.

V. 18. *Ἄλλος*, ἐδολιεύσαντο. Hanc lectionem habent duo mss. Regii et editio Romana. Vocem autem Hebraicam נכל per δολιόω vertunt LXX Interpretes, Num. xxv, 17, et Psal. civ, 24.

V. 25. Ἀ., καὶ αἱ, etc. Sic editio Romana. Vocem נכאת etiam Gen. xlv, 11, στύρακα vertit Aquila.

V. 26. Ἀ., τί πλέον. Sic unus codex Regius cum editione Romana et Drusio. Psal. xxix, 11, eamdem vocem vertit Symmachus κέρδος.

V. 27. *Ἄλλος*, ἐπείθησαν. Hanc lectionem affert Regius 1825, non allato interpretis nomine.

V. 28. *Ἄλλος*, Ἰσμαηλῖται. Sic editio Romana.

V. 36. Hæc ex Origene affert Drusius. At nota Origenis longe sincerior habetur in mss. nostris, his verbis : Ὠριγένους. Τοῖς μὲν περὶ Ἀκύλαν καὶ Σύμμαχον « Φουτιφὰρ » [*al.* Φουρτιφάρ, *al.*, Φουρτουφὰρ] εἴρηται ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ · ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ « Φουρτιφαρὲ, » καὶ ἡ μὲν τοῦ παρόντος ὀνόματος ἑρμηνεία παράκειται τῇ λέξει · ἡ δὲ ἔκθεσις τοῦ ἑτέρου ἐν τοῖς ἑξῆς φανεῖται. *Aquila et Symmachus « Phutiphar » dixerunt hoc loco : in alio autem « Phutiphare » : præsentis vero nominis interpretatio voci adjacet ; alterius autem expositio in sequentibus declarabitur.* Nimirum ille ex Philone Judæo, ac plerumque suo marte nominum propriorum Hebraicorum significata ad marginem ascripserat.

CAPUT XXXVIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Σηλώμ. Αὕτη δὲ ἦν ἐν Χασβὶ, ἡνίκα ἔτεκεν αὐτούς.	5.
9.	9. Ἐξέχεεν. *Ἄλλος·* διέφθειρεν.	9.
14.	14. Θέριστρον. *Ἄλλος·* σπαθαρίσκον.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Et vocavit nomen ejus Selom : hæc autem erat in Chasbi, quando peperit eos.	5.
9.	9. Effundebat. *Al.*, corrumpebat.	9.
14.	14. Theristrum. *Alius*, spathariscum.	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מִן־הַצֹּאן 17	17.	17.
חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ 18 Ὁ Σύρος, ὡράριον.	18.	18. Τὴν σφραγίδα σου, καὶ τὸν στρεπτόν σου.
הַקְּדֵשָׁה 21 לֹא־הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה	21.	21. Ἐνδιηλλαγμένη. Οὐκ ἦν ἐν τούτῳ διηλλαγμένη.
נִהְיֶה לָבוּז 23	23.	23. Γενώμεθα εἰς ἐξουδένωσιν.
חָמִיהָ 25	25.	25.
וְהַפְּתִילִים		
מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ 29 Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, τί διεκόπη ἐπὶ σὲ διακοπή;	29.	29. Τί διέκοψας ἐπὶ σὲ διακοπήν;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Ex ovibus.	17. De gregibus.	17.
18. Sigillum tuum et tæniam tuam et baculum tuum. *Syrus*, Strophium.	18. Annulum tuum et armillam et baculum.	18. Sigillum tuum et torquem tuum.
21. Prostituta. Non fuit in hoc prostituta.	21. Mulier. Non fuit in isto loco meretrix.	21. Scortum. Non erat in hoc scortum.
23. Simus in contemptum.	23. Mendacii arguere nos non potest.	23. Vilipendamur.
25. Socerum suum.	25. Socerum suum.	25.
Et tænias.	Armilla.	
29. Cur divisisti super te divisio? *Syrus et Hebræus*, cur dissecta est super te dissectio?	29. Quare divisa est propter te maceria.	29. Cur dissecuisti super te dissectionem?

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Genesis

V. 5. Hunc Aquilæ locum Latine tantum habemus apud Hieronymum, qui sic habet in *Quæst.* : « *Et adjecit et peperit filium, et vocavit nomen ejus Sela : hæc autem erat in Chazbi, quando peperit eum.* » *Verbum Hebræum hic pro loci vocabulo positum est, quod Aquila pro re transtulit dicens : « Et vocavit nomen ejus Selom : et factum est ut mentiretur in partu, postquam genuit eum. » Postquam enim genuit Selom, stetit partus ejus. Chasbi ergo non nomen loci, sed mendacium : unde et in alio loco scriptum est : « Mentietur opus olivæ, » id est, fructum oliva non faciet.*

V. 9. Ἄλλος, διέφθειρες. Hanc lectionem sine nomine interpretis affert codex unus Regius, quæ magis quadrat cum Hebraica voce שחת.

V. 14. Θέριστρον. De hac lectione Drusius : Θέριστρον *legitur et Genesis* XXIV. *Hieron. in* Quæstionibus : « *Theristrum,* » *pallium dicitur : genus etiam nunc Arabici vestimenti quo mulieres provinciæ illius velantur. Appellatur quoque* θερίστριον. *Suidas :* « Θέριστρον καὶ θερίστριον, *θερινὸν ἱμάτιον,* » etc. *Rursum Hieronymus in Isaiam :* « Θέριστρα, inquit, *nos possumus appellare palliola, ut hodie quoque Arabiæ et Mesopotamiæ operiuntur feminæ : ab eo quod* ἐν θέρει, *id est, æstate et caumate corpora protegat feminarum.* Altera lectio est, σπαθαρίσκον, quam habent editio Romana et duo manuscripti Regii, quorum unus habet σπαθαρίσκῳ. Quid autem hic significet nondum satis perspectum habemus. Hæc sane vox σπαθαρίσκος, medio et infimo ævo pro gladiolo accipiebatur; at hic est, ut liquet, ornamentum muliebre.

V. 17. Ἄλλος, ἐκ τῶν ποιμνίων. Sic codices nostri, cujus autem sit hæc interpretatio non indicant. Hanc lectionem sequitur Hieronymus, qui vertit, *de*

CAPUT XXXIX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
סְרִיס פַּרְעֹה 1	1.	1.
אִישׁ מַצְלִיחַ 2 Σύρος, καὶ ἦν ἀνὴρ κατευοδούμενος.	2.	2. Κατευθυνόμενος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Eunuchus, Pharao.	1. Eunuchus Pharaonis.	1.
2. Vir prosperans. *Syrus*, et erat vir prospere agens.	2. Et erat vir in cunctis prospere agens.	2. Prospere agens.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἐκ τῶν προβάτων. Ἄλλος, ἐκ τῶν ποιμνίων.	17.
18. Στρεπτὸν, ἐγχειρίδιον.	18. Τὸν δακτύλιόν σου καὶ τὸν ὁρμίσκον. Ἄλλος· τὸν ἐπιτράχηλον.	18.
21.	21. Πόρνη.	21.
	Οὐκ ἦν ἐνταῦθα πόρνη.	
23. Γενώμεθα εἰς ἐξουδένωσιν.	23. Καταγελασθῶμεν.	23.
25.	25. Πενθερὸν αὐτῆς. Ἄλλος· ἐχυρόν.	25.
Περιτραχήλιον.	Ὁρμίσκος.	
29.	29. Τί διεκόπη διὰ σὲ φραγμός; Ἄλλος, Τί διήπλωσας καθ' ἡμῶν ἄπλωμα; Ἄλλος, διαίρεσιν.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Ex ovibus. *Alius*, ex ovilibus.	17.
18. Torquem, baculum.	18. Annulum tuum et parvum monile. *Alius*, stolam.	18.
21.	21. Meretrix.	21.
	Non fuit hic meretrix.	
23. Vilipendamur.	23. Derideamur.	23.
25.	25. Socerum suum. *Alius*, *Id. alio verbo.*	25.
Collare.	Monile.	29.
29.	29. Quare divisa est propter te maceria? *Alius*, Cur expandisti contra nos expansionem? *Alius*, divisionem.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Genesis.

gregibus.

V. 18. Ὁ Σύρος, etc. Sic omnes manuscripti nostri cum Drusio, qui tamen Syri lectionem non indicat, quæ in nota quadam fertur his verbis : Ὁ Σύρος· *ὠράριον* λέγεσθαί φησιν, καὶ οὐχ *ὁρμίσκον*. *Syrus* STROPHIUM *legi ait*, *non* ARMILLAM. Ὠράριον autem est sudarium vel strophium. Aliqui legunt ὁράριον. Ἐγχειρίδιον apud Symmachum videtur baculum significare, quod indicat vox Hebraica מטך. Ἐγχειρίδιον quippe quidvis quod manu teneri soleat exprimit, ut pugionem, baculum, quam postremam significationem sequitur Hieronymus.

V. 21. Ἀ., ἐνδιηλλαγμένη, et infra διηλλαγμένη : pro scorto ponitur, itemque ab eodem interprete Osee XLI, μετὰ τῶν ἐνδιηλλαγμένων· ἑταιρίδων. Hinc Hieronymus *De* XLII *mansionibus*, ad mansionem 33, קדשה *scortum*, *cujus habitus a cæteris feminis mutatus est.*

V. 23. Lectionem Aquilæ et Symmachi habet unus codex ex nostris, ut et Drusius.

V. 25. Ἄλλος, ἐχυρόν. Ex Coislinio. Scholion editionis Rom., κύριον.

Ibid. *Σ.*, περιτραχήλιον. Ex eod.

V. 29. Hæ omnes lectiones in manuscriptis nostris, et apud Drusium habentur. Nota vero quam affert Drusius est Diodori, ut docent mss.; ea est : Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· Τί διεκόπη ἐπὶ σὲ διακοπή. Aliud scholion : Ἄλλως, Τί διήπλωσας καθ' ἡμῶν ἄπλωμα : quorum interpretatio supra. Hieronymus in *Quæst. : Pro « maceria »* divisionem *Aquila et Symmachus transtulerunt, quod Hebaice dicitur* פרץ. *Ab eo igitur quod diviserit membranulam secundinarum, divisionis nomen accepit.* Ἄλλος, διαίρεσιν. Forte Symmachus.

CAPUT XXXIX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εὐνοῦχος Φαραώ.	1.
2. Εὐοδούμενος.	2. Ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Eunuchus Pharao.	1.
2. Prosperos successus habens.	2. Vir prosperans.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 ותשא	7.	7. Ἦρεν.
9 הרעה הגדלה הזאת	9.	9. Τὴν κακίαν τὴν μεγάλην ταύτην.
20 ויתנהו אל־בית הסהר	20.	20. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν πρὸς οἶκον τοῦ δεσμωτηρίου.
22 שר בית־הסהר	22.	22.
את־כל־האסירים		Πάντας τοὺς ἐγκεκλεισμένους.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Levavit.	7. Injecit.	7. Levavit.
9. Malum grande hoc.	9. Hoc malum.	9. Malum grande hoc.
20. Et dedit eum ad domum carceris.	20. Tradiditque Joseph in carcerem.	20. Et dedit eum ad domum carceris.
22. Principis domus carceris.	22. Principis carceris.	22.
Omnes vinctos.	Universos vinctos.	Omnes inclusos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Genesis.

V. 1. Εὐνοῦχος Φαραώ. De Putiphare eunucho Pharaonis multa dicuntur in Catenis. Anonymus quidam ait eunuchum nomen officii esse, nec castratum indicare. Diodorus vero, aut nomen officii solum esse putat, aut spadones antiquitus uxores duxisse: remque dubiam arbitratur. Theodoretus, spadonem fuisse existimat, qui pro rei familiaris cura tantum, uxorem haberet. Gennadius vero dicit: Εἰ εὐνοῦχος Πετεφρῆς, πῶς εὑρίσκεται γυναῖκα ἔχων; Ἀλλ' ὁ μὲν Σύρος μιᾷ προσηγορίᾳ τόν τε σπάδοντα, καὶ τὸν πιστὸν ἄνδρα λέγει τοῖς δεσπόταις· ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀληθῶς εὐνοῦχον καὶ τοῦτον. Id est: *Si eunuchus Petephres, quare uxorem habere deprehenditur? Verum Syrus una voce spadonem et virum*

CAPUT XL GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 משקה מלך־מצרים והאפה	1.	1. Ὁ ποτιστὴς τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ ὁ πέσσων.
4 וישרת	4.	4. Ἐλειτούργει.
5 המשקה והאפה	5.	5. Ὁ ποτιστὴς καὶ ὁ πέσσων.
6 זעפים	6.	6. Ἐμβρασσόμενοι.
8 ופתר	8.	8. Ἐπιλυόμενος.
פתרנים		Ἐπίλυσις.
10 שריגם	10	10. Κληματίδες.
כפרחת		Βλαστῶσα.
16 שלשה סלי חרי	16.	16. Τρεῖς κοφίνους γύρεως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
1. Pincerna regis Ægypti et pistor.	1. Pincerna regis Ægypti, et pistor.	1. Pocillator regis Ægypti et coquens.
4. Ministrabat.	4. Ministrabat.	4. Ministrabat.
5. Pincerna et pistor.	5. Ambo.	5. Pocillator et coquens.
6. Conturbati.	6. Tristes.	6. Æstuantes.
8. Et solvens.	8. Qui interpretetur.	8. Solvens.
Solutiones.	Interpretatio.	Solutio.
10. Rami.	10. Propagines.	10. Rami.
Germinans.	Crescere paulatim in flores.	Germinans.
16. Tria canistra alba.	16. Tria canistra farinæ.	16. Tres cophinos pollinis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Ἐπέβαλεν.	7.
9.	9. Τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο.	9.
20.	20. Καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀχύρωμα.	20.
22.	22. Ἀρχιδεσμοφύλαξ. Ἄλλος· ἀρχιδεσμώτης.	22.
Πάντας τοὺς δεδεμένους.	Πάντας τοὺς ἀπηγμένους.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7 Injecit.	7.
9.	9. Verbum hoc malum.	9.
20.	20. Et injecit illum in custodiam.	20.
22.	22. Princeps custodiæ carceris. *Alius*, princeps vinctorum	22.
Omnes vinctos	Omnes abductos.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Genesis.

fidum dominis exprimit; Hebræus vero hunc vere eunuchum esse indicat. Concludit tamen hic eunuchum dici a fida rerum heri sui custodia, nec spadonem indicari. Longe aliud habet Hieronymus in *Quæst.*, ubi vide.

V. 2. Ἀ., κατευθ., etc. Sic mss. Versionem autem Syri habemus ex Diodoro in Catenis, et ex Procopio qui sic habet pag. 191 : *Syrus reddidit : « Erat vir prospere agens.* » Aquilæ lectiones versuum 7, 9, 20, ex Coislin. cod. prodeunt.

V. 22. Ἄλλος, ἀρχιδεσμώτης. Sic mss. nostri, nec indicant cujus sit interpretatio.

Ibid. Has Aquilæ et Symmachi lectiones ex manuscriptis iisdem mutuamur.

—

CAPUT XL GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός.	1.
4.	4. Παρέστη.	4.
5.	5. Τοῦ ἀρχιοινοχόου, καὶ ἀρχισιτοποιοῦ.	5.
6. Σκυθρωποί.	6. Τεταραγμένοι.	6.
8. Διακρίνων.	8. Συγκρίνων.	8.
Διάκρισις.	Διασάφησις.	
10. Κληματίδες.	10. Πυθμένες.	10.
Βλαστῶσα.	Θάλλουσα.	
16. Τρία κανᾶ βαϊνά.	16. Τρία κανᾶ χονδριτῶν.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Princeps vinariorum regis Ægypti, et princeps pistorum.	1.
4.	4. Adfuit.	4.
5.	5. Principis vinariorum, et principis pistorum.	5.
6. Tristes.	6. Perturbati.	6.
8. Discernens.	8. Qui conjectet.	8.
Dijudicatio.	Declaratio.	
10. Rami.	10. Propagines.	10.
Germinans.	Ferens flores.	
16. Tria canistra ex foliis palmarum.	16. Tria canistra chondritorum.	16.

—

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Genesis

V. 1. Ἀκ., ὁ ποτιστὴς τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου καὶ ὁ πέσσων, *pocillator regis Ægypti et coquens*. Drusius in hunc locum : *Pocillator vel pincerna qui et* A POCULIS. Hieronymus *Quæst. : Ubi nos posuimus « principem vinariorum, » in Hebræo scriptum habet* MASEK [Drus. מַשְׁקֵה] ... *quem nos possumus more vulgi vocare pincernam. Nec vile putetur officium, cum apud reges barbaros usque hodie maximæ dignitatis sit poculum porrexisse.* Πέσσων post Drusium verti *coquens*, id est coquum. *Coquum et pistorem*, inquit Festus, *apud antiquos eumdem fuisse accepimus.*

V. 4. Ἀ., ἐλειτούργει. Coislin.

V. 5. Idem codex hoc modo præfert textum τῶν Ο', ἐν μιᾷ νυκτὶ ὅρασις τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ· ὁ ἀρχιοινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός. Sic etiam mss. Alex.

V. 6. Ἐμβρασσόμενοι, *æstuantes et quasi fluctibus agitati.* *Vox frequens Patribus. Sic Gregorius Nazianzenus :* ἔνθα καὶ ἔνθα κακοῖς βρασσόμενον μεγάλοις· *et :* βρασσόμενός τε πόθοισι καὶ ἀργαλέαις μελεδῶσι. Hæc Drusius.

V. 8. Ἀ., ἐπίλυσις. Coislin. Alii vero mss. sine

CAPUT XLI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובריאת בשר 2	2.	2. Στερέμνιοι σαρκί.
באחו		Ἐν τῷ ἕλει.
בקנה 5	5.	5. Καλάμῳ.
ושדופת קדים 6	6.	6. Ἐφθαρμένοι καύσωνι.
ותפעם רוחו 8	8.	8.
חרטמי		Κρυφιαστάς.
ויפתר־לנו את־חלמתינו 12	12.	12.
ויריצהו 14	14.	14.
בלעדי אלהים יענה את־שלום פרעה 16 Σύρος, (οὐκ ἀποκριθησόμεθα).	16.	16. (Ἄνευ ἐμοῦ οὐκ ἀποκριθήσεται ὁ Θεὸς σωτηρίαν.)
בקנה 22	22.	22. Καλάμῳ.
אל־החרטמים 24	24.	24. Πρὸς τοὺς κρυφιαστάς.
כבד 31	31.	31. Βαρύς.
נכון הדבר 32	32.	32. Ἕτοιμον τὸ ῥῆμα.
פקדים 34	34.	34.
את־כל־אכל 35	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Pingues carne.	2. Crassæ nimis.	2. Solidæ carne.
In prato.	In locis palustribus.	In palude.
5. In culmo.	5. In culmo.	5. In culmo.
6. Arefactæ Euro.	6. Percussæ uredine.	6. Corruptæ æstu.
8. Contritus est spiritus ejus.	8. Pavore perterritus.	8.
Genethliacos.	Conjectores.	Occultorum interpretes.
12. Et solvit nobis somnia nostra.	12. Audivimus quidquid postea rei probavit eventus.	12.
14. Currere fecerunt eum.	14. Protinus eductum.	14.
16. Præter me Deus respondebit pacem Pharaoni. *Syrus*, non respondebimus.	16. Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni.	16. Absque me non respondebit Deus salutem.
22. In culmo.	22. In culmo.	22. In culmo.
24. Ad genethliacos.	24. Conjectoribus.	24. Ad occultorum interpretes.
31. Gravis.	31. Inopiæ magnitudo.	31. Gravis.
32. Paratum verbum.	32. Firmitatis indicium est.	32. Paratum verbum.
34. Præfectos.	34. Præpositos.	34.
35. Omnem escam.	35. Omne frumentum.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Genesis.

nomine interpretis. Symmachi versionem, διακρίνων, desumpsimus Coislin.

Ibid. 'Α., ἐπίλυσις. Σ., διάκρισις. Ex eod. Coislin. cod.

V. 10. 'Α. Σ., κληματίδες. Sic mss. Regii, et Drusius. Κληματίδες sunt flagella aut sarmenta teste Hieronymo : *Tria flagella*, inquit, *et tres ramos sive propagines Hebræo sermone significat, quæ ab illis vocantur* SARIGIM. Hic ramos aptius vertimus.

Ibid. 'Α. Σ., βλαστῶσα. Ita Coislin. Aquila, psalm. LXX, 7, eamdem Hebraicam vocem βλαστέω aut βλαστάω vertit. Ibi vide.

V. 16. Sic omnes mss. Drusius legerat κόφινοι, sed accusativum postulat series, ut codices habent. Γύρεως, pollinis aut farinæ. Interpretatio Aquilæ plana est ; sed in Symmachi lectione hæret Drusius, sensumque ejus in incerto relinquit. Ea est, τρία κανᾶ βάϊνα. Nos vertimus, *tria canistra ex foliis palmarum*. Quæ interpretatio non uno asseritur exemplo. Nam in *Apophthegmatibus Patrum*, βαΐνη ῥάβδος, *palmea virga*, non semel occurrit; sic n. 6 et 38.

CAPUT XLI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Παχεῖαι σαρκί.	2. Ἐκλεκταὶ ταῖς σαρξί. Ἄλλος, στερέμνιοι κρέει, καὶ παχεῖαι σαρξίν.	2.
Ἐν τῷ ἕλει.	Ἐν τῷ Ἄχει. Ἄλλος, ἐν τῇ ὄχθῃ.	
5. Καλάμῳ.	5. Πυθμένι.	5
6.	6. Ἀνεμόφθοροι. Ἄλλος, πεφρυγμένοι ἀνέμῳ.	6.
8.	8. Ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἄλλος, κατεπάρη.	8.
Μάγους.	Ἐξηγητάς. Ἄλλος, σοφούς.	
12.	12. Καὶ συνέκρινεν ἡμῖν. *A is addunt*, τὰ ἐνύπνια ἡμων.	12.
14.	14. Ἐξήγαγον. Ἄλλος, δρομῇ ἤγαγον.	14.
16. (Οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀποκριθήσεται εἰρήνην Φαραώ.)	16. (Ἄνευ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον Φαραώ.)	16.
22. Καλάμῳ.	22. Πυθμένι.	22.
24. Μάγους.	24. Τοῖς ἐξηγηταῖς.	24. Σοφισταῖς.
31. Βαρύς.	31. Ἰσχυρός. Ἄλλος, σφοδρός.	31.
32. Βέβαιος ὁ λόγος.	32. Ἀληθὲς ἔσται τὸ ῥῆμα.	32.
34. Ἐπισκόπους.	34. Τοπάρχας.	34.
35.	35. Βρώματα. Ἄλλος, πάντα τὰ γεννήματα.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Pingues carne.	2. Electæ carnibus. *Alius*, solidæ carne, et pingues carnibus.	2.
In palude.	In Achi. *Alius*, in ripa.	
5. In culmo.	5. In propagine.	5.
6.	6. A vento corruptæ. *Alius*, tostæ vento.	6.
8.	8. Turbata est anima ejus. *Alius*, transfixus est.	8.
Magos.	Interpretes. *Alius*, sophos.	
12.	12. Et interpretatus est nobis. *Alii addunt*, somnia nostra.	12.
14.	14. Eduxerunt. *Alius*, cursu duxerunt.	14.
16. Non ego, sed Deus respondebit pacem Pharaoni.	16. Sine Deo non respondebitur salutare Pharaoni.	16.
22. In culmo.	22. In propagine.	22.
24. Magos.	24. Interpretibus.	24. Sophistis.
31. Gravis.	31. Fortis. *Alius*, vehemens.	31.
32. Firmus sermo.	32. Verum erit verbum.	32.
34. Inspectores.	34. Principes.	34.
35.	35. Escæ. *Alius*, omnes fructus.]	35.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
36 לפקדון ולא תכרת	36.	36. Εἰς παραθήκην. Καὶ οὐκ ὀλοθρευθήσεται.
40 אגדל ממך	40.	40.
42 רבד	42.	42. Τὸν μανιάκην.
43 ויקראו לפניו אברך	43.	43. [Καὶ ἐβόησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ γονατίζειν.]
44 לא ירים איש	44.	44. Οὐχ ὑψώσει οὐδείς.
45 צפנת פענח Ὁ Σύρος, ὁ εἰδὼς τὰ κρυπτά.	45.	45. Σαμφανή.
49 עד כי־חדל	49.	49. Οὐκ ἐπαύσατο.
51 עמלי	51.	51.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. In deposito. Et non succidetur.	36. Et præparetur. Et non consumetur.	36. In depositum. Et non perdetur.
40. Major ero te.	40. Te præcedam.	40.
42. Torquem.	42. Torquem.	42. Torquem.
43. Et clamabant ad facies ejus, Abrech.	43. Clamante præcone ut omnes coram eo genuflecterent.	43. Et clamavit in conspectu ejus adgeniculationem.
44. Non levabit vir.	44. Non movebit quisquam.	44. Attollet nemo.
45. Saphnath Pahaneah. *Syrus*, occultorum gnarus	45. Salvatorem mundi.	45. Samphane.
49. Usque dum cessaret.	49. Et copia mensurarum excederet.	49. Non cessavit.
51. Laboris mei.	51. Laborum meorum.	51.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Genesis.

V. 2. Ἀ., στερέμνιοι σαρκί. Σ., παχεῖαι σαρκί. Ex Coislin. Lectio στερέμνιοι vera est Aquilæ, non autem στερέωμα, ut profert Coislinianus codex; nullatenus enim hic quadrare potest.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐν τῷ ἕλει. Ex eodem. Hieronymus in hunc locum *Quæst. in Genesim : Bis in Genesi scriptum est* ACHI : *et neque Græcus sermo est, nec Latinus. Sed et Hebræus ipse corruptus est : dicitur enim, in* AHU; *hoc est, « in palude. » Sed quia* VAV *littera apud Hebræos, et* JOD, *similes sunt, et tantum magnitudine differunt; pro* AHU, ACHI, *LXX interpretes transtulerunt : et secundum consuetudinem suam ad exprimendam duplicem aspirationem,* HETH, *Hebrææ litteræ,* CHI, *Græcam litteram copulaverunt.* Voce Ἄχει pro palude utitur etiam auctor Ecclesiastici XL, 16. Nec omittendum est scholion codicum nostrorum : Ἄχος ἐστὶ τὸ λεπτὸν καὶ βοτανῶδες φυτάριον, *Achos est tenuis herbaceusque frutex.*

V. 5. Ἀ., Σ., χαλάμῳ. Ita Coislin.

V. 6. Ἀ., ἐφθαρμένοι καύσωνι. Sic idem.

Ibid. *Ἄλλος*, πεφρυγμένοι ἀνέμῳ. Sine nomine interpretis in omnibus codicibus nostris, ut et apud Drusium. Sed non ambigo Symmachi esse. Exod. enim, X, 13, Aq. et Sym. vocem קדים bis vertunt καύσωνα. sed Job XXXVIII, 24. Symmachus קדים vertit ἄνεμος, ut etiam hic legitur.

V. 8. *Ἄλλος*, κατεπάρη. Suspicatur Drusius lectionem hanc editionis Romanæ κατεπάρη vitiatam esse, legendumque putat κατηπόρει. At κατεπάρη optime quadrat hoc loco, a καταπείρω *transfigo*, cum aliisque interpretationibus consonat.

Ibid. Ἀ., χρυφιαστάς etc. Sic editio Romana. Aquila, χρυφιαστάς item vertit Exod. IX, 11. Symmachus vero, qui hic verterat, μάγους, ibi ἐπαοιδοὺς translulit.

V. 12. *Alii addunt*, etc. Sic mss. nostri, qui omissa a LXX Interpretibus, ex alia quadam versione supplent.

V. 16. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Procopii versione prodeunt Latine : ad cujus fidem Græca concinnavimus; sed uncinis inclusimus, ne quis putaret nos aliunde hausisse.

V. 22. Ἀ. Σ., χαλάμῳ. Ita Coislin.

V. 24. Ἀ., πρὸς τοὺς χρυφιαστάς. Σ., μάγους. In has interpretationes, vide quæ diximus ad versum 8. Θ., σοφισταῖς. Ex Coislin.

V. 31. Ἀ., Σ., βαρύς. Coislin.

Ibid. *Ἄλλος*, σφοδρός. Sic codices nostri; cujus autem sit hæc lectio non indicant.

V. 32. Ἀ., ἕτοιμον τὸ ῥῆμα. Σ., βέβαιος ὁ λόγος. Sic Coislin. In aliis autem codicibus nostris et in edit. Rom. tacitis interpretibus.

V. 34. Σ., ἐπισκόπους. Ex Coislin.

V. 35. *Ἄλλος*, πάντα τὰ γεννήματα. Unus codex habet, γενήματα. Lectio est incerti interpretis.

V. 36. Ἀ., εἰς παραθήκην. Sic eamdem vocem פקדון vertunt LXX Interpretes Levit. VI, 2, 4. (Hebr. v. 20, 23) Σ., εἰς ἐνθήκην. Has utriusque lectiones habent codex unus Regius et Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ οὐκ ὀλοθρευθήσεται. Ex Coislin.

V. 40. Σ., μείζων σου ἔσομαι. Sic tres codices Regii, quorum unus tantum nomen interpretis præfert.

V. 42. Ἀ., Σ., τὸν μανιάκην. Sic Coislin.

V. 43. Ἀ., καὶ ἐβόησεν etc. Græca effert Martianæus noster; Latina ex Hieronymo mutuamur. Sed

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36. Εἰς ἐνθήκην.	36. Πεφυλαγμένα. Καὶ οὐκ ἐκτριβήσεται.	36.
40. Μείζων σου ἔσομαι.	40. Ὑπερέξω σου.	40.
42. Τὸν μανιάκην.	42. Κλοιόν.	42.
43. (Καὶ ἐβόησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, Ἀβρέχ.)	43. Καὶ ἐκήρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κῆρυξ.	43.
44.	44. Οὐκ ἐξαρεῖ οὐδείς.	44.
45. Σαφαθφανή.	45. Ψονθομφανήχ. Ἄλλος, ᾧ ἀπεκαλύφθη τὸ μέλλον. Ἄλλος, ᾧ κεκρυμμένα ἐκάλυψεν.	45.
49. Οὐκ ἐπαύσατο.	49. Ἕως οὐκ ἠδύνατο.	49.
51.	51. Τῶν πόνων μου. Ἄλλος, τῶν λυπῶν.	51.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
36. In depositum	36. Custodita. Et non alteretur.	36.
40. Major te ero.	40. Præcedam te.	40.
42. Torquem.	42. Torquem.	42.
43. Et clamavit ante eum, Abrech.	43. Et clamavit ante eum præco.	43.
44.	44. Non levabit quisquam.	44.
45. Saphathphane.	45. Psonthomphanech. *Alius*, cui revelatum est futurum. *Alius*, cui occulta revelavit.	45.
49. Non cessavit.	49. Donec non potuit.	49.
51.	51. Laborum meorum. *Alius*, dolorum.	51.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Genesis.

pro πρόγνυ Martianæi, quod ex latino factum videtur, ex Coisliniano reposuimus γονατίζει. Forte melius γονάτισιν, ut quadret ad versionem Hieronymi, *adgeniculationem*; vel γονατίζειν, ut suadet nota Origenis quam allaturi sumus.

In hunc locum Origenes in catenis omnibus Regiis : Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, Ἀβρήχ, ὃ κυρίως σημαίνει, « πατὴρ ἁπαλὸς, » καὶ εἰκότως· ἐνάπαλος γὰρ ὢν κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὡς πατὴρ σωτήριον ἀρχὴν Αἰγυπτίοις ἐνεδείξατο. Δηλοῖ δὲ οὐδὲν ἡ λέξις, ἢ τὸ γονατίζειν· φανερὰ γάρ ἐστιν ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος. Id est, *Hebraicum habet*, ABRECH; *quod proprie, « pater tener, » significat. Nam cum ætate tener esset, quasi pater salutarem principatum Ægyptiis exhibuit. Hæc vox autem (Abrech) nihil aliud significat, quam genua flectere. Clara quippe est vox præconis.* Ex Origene expiscatus Hieronymus ita habet in *Quæst.*: *Aquila transtulit : « Et clamavit in conspectu ejus adgeniculationem. » Symmachus ipsum Hebraicum sermonem interpretans, ait : « Et clamavit ante eum* ABRECH. » *Unde mihi videtur non tam præco, sive adgeniculatio, quæ in salutando vel adorando Joseph accipi potest, intelligenda : quam illud quod Hebræi tradunt, dicentes, « patrem tenerum » et hoc sermone transferri;* AB *quippe dicitur pater;* RECH, *delicatus, sive tenerrimus : significante Scriptura, quod juxta prudentiam quidem pater omnium fuerit : sed juxta ætatem tenerrimus adolescens et puer.*

V. 44. Ἀ., οὐχ ὑψώσει οὐδείς. Ex Coislin.

V. 45. Hæ omnes interpretationes in tribus Regiis manuscriptis exstant. In hunc vero locum Hieronymus in *Quæst.* : *Et vocavit Pharao nomen Joseph Saphaneth Phanee, et dedit ei Aseneth filiam Putiphar sacerdotis Heliopoleos in uxorem. Licet Hebraice hoc nomen, absconditorum repertorem sonet, tamen quia ab Ægyptio ponitur, ipsius linguæ debet habere rationem. Interpretatur ergo sermone Ægyptio* SAPHANETH PHANEE ; *sive, ut Septuaginta transferre voluerunt, « Psomthom-Phanech, » Salvator mundi, eo quod orbem terræ ab imminente famis excidio liberarit. Notandum autem quod domini quondam et emptoris sui filium uxorem acceperit qui ad id locorum pontifex Heliopoleos erat. Neque enim fas absque eunuchis idoli illius esse antistites ut vera illa Hebræorum super eo quod ante jam diximus suspicio comprobetur.* Hoc postremum de Putiphare sic explicat Origenes in catenis mss. : Τὸ μὲν Φουρτιφὰρ ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός ἐστι τῆς γαμηθείσης τῷ Ἰωσήφ. Φήσεται δέ τις ἕτερον εἶναι τοῦτον παρὰ τὸν ὠνησάμενον τὸν Ἰωσήφ· οὐ μὲν οὕτως ὑπειλήφασιν Ἑβραῖοι· ἀλλ' ἐξ ἀποκρύφου λέγουσι τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ δεσπότην καὶ πενθερὸν γενέσθαι. Καί φασι ταύτην τὴν Ἀσενὲθ διαβεβληκέναι τὴν μητέρα παρὰ τῷ πατρὶ ὡς ἐπιβουλεύσασαν τῷ Ἰωσήφ, καὶ οὐκ ἐπιβουλευθεῖσαν. Ἣν καὶ ἐκδέδωκε τῷ Ἰωσήφ, δεῖξαι σπουδάσας καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις, ὅτι μηδὲν τοιοῦτον ἡμάρτηται παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Id est : *Phurtiphar nomen erat patris uxoris Joseph. Existimabit quispiam alium esse ab eo qui Josephum emit. Sed non sic arbitrantur Hebræi; verum ex apocrypho dicunt, eumdem ipsum esse, qui ejus herus et socer fuit; narrantque Aseneth illam, matrem suam apud patrem accusasse, quod insidias in Josephum struxisset, non autem ab eo insidiis appetita fuisset. Quam ille Josepho sponsam dedit, ut Egyptiis declararet, a Josepho nihil hujusmodi contra domum suam perpetratum fuisse.*

V. 49. Ἀ., Σ., οὐκ ἐπαύσατο. Ita Coislin.

V. 51. Ἄλλος, τῶν λυπῶν. Ex eod.

CAPUT XLII GENESIS

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ושברו־לנו 2	2.	2.
אסון 4	4.	4. Σύμπτωμα.
ויתנכר 7	7.	7.
מרגלים 9	9.	9. Ἐφοδευταί.
את־ערות הארץ		Τὰ κρυπτὰ τῆς χώρας.
כנים 11	11	11. Ὀρθοί.
ערות הארץ 12	12.	12. Τὰ κρυπτὰ τῆς γῆς.
בזאת תבחנו 15	15.	15. Ἐν τούτῳ δοκιμασθήσεσθε.
חי פרעה		Ζῇ Φαραώ
האסרו 16	16.	16. Δεθήσεσθε.
אבל אשמים 21	21.	21. Μάλιστα ἐν πλημμελείᾳ
את־שקו 27	27.	27. Θύλακον.
אמתחתו		Θυλάκου.
הושב 28	28.	28. Ἀπεστράφη μοι.
באמתחתי		
ויתן 30	30.	30.
עלי 36	36	36.
אסון 38	38.	38.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et emite nobis.	2. Et emite nobis.	2.
4. Periculum.	4. Quidpiam mali.	4. Casus.
7. Et extraneum se ostendit.	7. Quasi ad alienos.	7.
9. Exploratores.	9. Exploratores.	9. Lustratores.
Nuditatem terræ.	Infirmiora terræ.	Occulta regionis.
11. Recti.	11. Pacifici.	11. Recti.
12. Nuditatem terræ.	12. Infirmiora terræ.	12. Occulta terræ.
15. In hoc probabimini.	15. Jam nunc experimentum vestri capiam.	15. In hoc probabimini.
Vivat Pharao.	Per salutem Pharaonis.	Vivat Pharao.
16. Vinciemini.	16. Eritis in vinculis.	16. Vinciemini.
21. Vere delinquentes.	21. Merito hæc patimur quia peccavimus.	21. Maxime in delicto.
27. Saccum suum.	27. Apertoque unus sacco	27. Vas.
Sacci sui.	Sacculi.	Vasis.
28. Reddita est.	28. Reddita est.	28. Reductum est mihi.
In sacco meo.	In sacco.	
30. Et dedit.	30. Et putavit.	30.
36. Super me.	36. In me.	36.
38. Periculum.	38. Si quid ei adversi acciderit.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Genesis

V. 2. Ἄλλος, και ἀγοράσατε ἡμῖν. Sic quidam mss. tacito interpretis nomine. Coislin. post illud ἀπεξενοῦτο, in margine positum, adjecit ἀποπροσεποιεῖτο τῷν εἴδει, id est, *specie simulabat.* quod videtur esse scholion.

V. 4. Ἀ., σύμπτωμα. Σ., κίνδυνος. Sic Drusius cum nominibus interpretum. At Regii codices duo, nomina interpretum non ascribunt.

V. 7. Ἄλλος, ἀπεξενοῦτο. Coislin.

V. 9. Ἀ., ἐφοδευταί. Sic iidem Regii codices, tacito interpretis nomine, sed Aquila fertur apud Drusium et edit. Rom.

Ibid. Ἀ., Σ., τὰ κρυπτὰ τῆς χώρας. Regii codd. sine nomine int. Sed Coislin. adscribit nomen Symmachi; et revera locus est ex Aquil. et Symmacho, ut infra v. 12.

V. 11. Sic iidem codices non indicato interpretum nomine.

V. 12. Ex Drusio et editione Rom.

V. 15. Sic duo codices Regii supra memorati

CAPUT XLII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
2.	2. Καὶ πρίασθε ἡμῖν. *Ἄλλος*· καὶ ἀγοράσατε ἡμῖν.	2.
4. Κίνδυνος.	4. Μαλακία.	4.
7.	7. Ἠλλοτριοῦτο. *Ἄλλος*· ἀπεξενοῦτο.	7.
9.	9. Κατάσκοποι.	9.
Τὰ κρυπτὰ τῆς χώρας·	Τὰ ἴχνη τῆς χώρας.	
11. Ἁπλοῖ.	11. Εἰρηνικοί.	11.
12. Τὰ κρυπτὰ τῆς γῆς.	12. Τὰ ἴχνη τῆς γῆς.	12.
15. Ἐν τούτῳ δοκιμασθήσεσθε.	15. Ἐν τούτῳ φανεῖσθε.	15.
	Νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραώ. *Ἄλλος*· μὰ τὴν ὑγίειαν.	
16. Δεθήσεσθε.	16. Ἀπάχθητε.	16.
21. Μάλα, ἢ ὄντως.	21. Ναὶ ἐν ἁμαρτίαις.	21.
27. Σάκκον.	27. Μάρσιππον.	27.
	Μαρσίππου.	
28.	28. Ἀπεδόθη μοι.	28.
Ἐν τῷ σάκκῳ μου.	Ἐν τῷ μαρσίππῳ μου.	
30. Ἐλογίσατο.	30. Ἔθετο.	30.
36.	36. Ἐπ' ἐμέ. *Ἄλλος*· κατ' ἐμοῦ.	36.
38.	38. Μαλακισθῆναι. *Ἄλλος*· ἀῤῥωστῆσαι.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et emite nobis *Alius*, et emite nobis.	2.
4. Periculum.	4. Languor.	4.
7.	7. Alienum se fecit. *Alius*, et extraneum se ostendit.	7.
9.	9. Exploratores.	9.
Occulta regionis.	Vestigia regionis.	
11. Simplices.	11. Pacifici.	11.
12. Occulta terræ.	12. Vestigia terræ.	12.
15. In hoc probabimini.	15. In hoc manifesti eritis.	15.
	Per salutem Pharaonis. *Alius*, per salutem.	
16. Vinciemini.	16. Abducamini.	16.
21. Utique, *vel* vere.	21. Certe in peccatis.	21.
27. Saccum.	27. Marsupium.	27.
	Marsupii.	
28.	28. Redditum est mihi.	28.
In sacco meo.	In marsupio meo.	
30. Putavit.	30. Posuit.	30.
36.	36. Super me. *Alius*, contra me.	36.
38.	38. Languere. *Alius*, infirmari.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Genesis.

sine interpretum nomine. Sed edit. Rom. nomina ascribit.

Ibid. Sic manuscripti duo, tacitis de more nominibus. Editio Romana nomen Aquilæ ascribit. Lectionem, μὰ τὴν ὑγίειαν habet cod. Reg. 1871.

V. 16. Hæc Aquilæ et Symmachi lectio desumitur ex editione Rom.

V. 21. 'Α., μάλιστα etc. Ex Coislin.

V. 25. Coislin. ad illud, τὰ ἀγγεῖα, in τοῖς Ο' positum, notat in margine, ἀγγεῖα, καὶ μάρσιπποι καὶ σάκκοι, καὶ πορεῖα, μίαν ἔχουσι τὴν σημασίαν, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις εὑρήσεις.

Ibid. ad ἐπισιτισμόν, notat Coisl. in marg.: τροφάς.

V. 27. 'Α., θύλακον, etc. Ex edit. Rom.

Ibid. 'Α., θυλάκου. Coislin.

V. 28. 'Α., ἀπεστράφη μοι. Ex eod.

Ibid. Σ., ἐν τῷ σάκκῳ μου. Codex Reg. 1871 sine interpretis nomine: sed Symmachi esse suadet similis interpretatio versus 27.

V. 30. Σ., ἐλογίσατο. Ita Coislin.

V. 36. *Ἄλλος*, κατ' ἐμοῦ. Ex eod.

V. 38. *Ἄλλος*, ἀῤῥωστῆσαι. Ex eod.

CAPUT XLIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 טפנו	8.	8. Νήπια ἡμῶν.
9 אערבנו	9.	9. Ἐγγυῶμαι.
11 נכאת	11.	11. Στύρακα.
ושקדים		Τὰ ἀμύγδαλα.
23 שלום לכם	23.	23. Εἰρήνη ὑμῖν.
30 רחמיו	30.	30. Τὰ σπλάγχνα.
החדרה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Parvuli nostri.	8. Parvuli nostri.	8. Parvuli nostri.
9. Spondeo pro illo.	9. Suscipio puerum.	9. Spondeo.
11. Aromata.	11. Storacii.	11. Styracem.
Amygdalas.	Amygdalarum.	Amygdala.
23. Pax vobis.	23. Pax vobiscum.	23. Pax vobis.
30. Miserationes ejus.	30. Viscera.	30. Viscera.
In cubiculum.	In cubiculum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Genesis

V. 8. 'Α., νήπια ἡμῶν. Ita Coislin.

V. 9. 'Α., ἐγγυῶμαι. Ex eod.

V. 11. In hunc locum Origenes in catenis mss. : Ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς φέρεται τῷ Ἰωσὴφ δῶρα, ἃ οὐκ ἔχει Αἴγυπτος· ἔστι δὲ ῥητίνη, μέλι, θυμίαμα, στακτὴ, τερέβινθος, κάρυα. Καὶ ἀνωτέρω δὲ, καὶ αἱ κάμηλοι ἔγεμον θυμιαμάτων, ῥητίνης, στακτῆς· ἀλλ' οὐχὶ καὶ μέλιτος, καὶ τερεβίνθου, καὶ καρύων. Id est : *Ex fructibus Josepho dona feruntur, quæ non habet Ægyptus; resina, mel, incensum, stacte, terebinthus, nuces. Supra quoque cameli onusti dicuntur aromatibus, resina et stacte; sed non melle, terebintho et nucibus.* Hieronymus vero in *Quæst.* : « *Et deferte viro munera, aliquid resinæ, et mellis, thymiama et stacten, et terebinthum et nuces.* » *Sive, ut Aquila et Symmachus transtulerunt,* « *amygdala.* » *Idcirco hoc capitulum posuimus : ut sciamus ubi in nostris codicibus habetur* « *thymiama,* » *in Hebræo esse* NECOTHA, *quod Aquila* « *storacem* » *transtulit. Ex quo* « *domus Necotha,* » *quæ in Isaia legitur, manifestissime, cella thymiamatis, sive storacis intelligitur, quod in illa aromata diversa sint condita.* Isaiæ xxxix, 2, Aquila et Symmachus vertunt, τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων.

CAPUT XLIV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 כאשר יוכלון שאת	1.	1.
2 ואת־גביעי	2.	2. Σκύφον.
11 ויפתחו	11.	11.
12 כלה	12.	12.
15 הלוא ידעתם כי־נחש ינחש איש אשר כמני. Τὸ Σαμαρειτικὸν, καὶ αὐτὸς πειρασμῷ πειράζει ἐν αὐτῷ.	15.	15.
30 קשורה	30.	30. Συνδεδεμένη.
31 ביגון	31.	31. Μετὰ λύπης.
32 ערב	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quantum poterunt ferre.	1. Quantum possunt capere.	1.
2. Et scyphum meum.	2. Scyphum meum.	2. Scyphum.
11. Et aperuerunt.	11. Aperuerunt.	11.
12. Finivit.	12. *Vacat.*	12.
15. Nonne scitis, quod augurando augurabitur vir qui sicut ego. *Samarit.*, et ipse tentando tentat in eo.	15. An ignoratis, quod non sit similis mei in augurandi scientia.	15.
30. Ligata est.	30. Pendeat.	30. Colligata.
31. In dolore.	31. Cum dolore.	31. Cum tristitia.
32. Spopondit.	32. In meam hunc recepi fidem et spopondi.	32.

CAPUT XLIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

8.
9.
11.
Τὰ ἀμύγδαλα.
23. Εἰρήνη ὑμῖν.
30. Τὰ σπλάγχνα.

O'.

8. Ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν.
9. Ἐκδέχομαι αὐτόν.
11. Θυμίαμα.
Κάρυα.
23. Ἵλεως ὑμῖν.
30. Ἔγκατα. *Ἄλλος*, τὰ ἔντερα.
Εἰς τὸ ταμεῖον. *Ἄλλος*, κοιτῶνα.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.
9.
11.
23.
30.

SYMMACHUS.

8.
9.
11.
Amygdala.
23. Pax vobis.
30. Viscera.

LXX INTERPRETES.

8. Apparatus noster.
9. Suscipio illum.
11. Incensum.
Nuces.
23. Propitius vobis.
30. Intestina. *Alius*, intestina.
In cubiculum. *Alius, id. alio verbo.*

THEODOTIO.

8.
9.
11.
23.
30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Genesis.

V. 11. Ἀ., Σ., τὰ ἀμύγδαλα. Sic Coislin. confirmatque S. Hier. modo citatus.

V. 18. In hæc verba τῶν O', συκοφαντῆσαι ἡμᾶς, in margine Coisliniani codicis legitur, κατηγορίαν ψευδῆ συστήσασθαι καθ' ἡμῶν, et in sequentia, καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν legitur, κατατυραννῆσαι ἡμᾶς καὶ δουλαγωγῆσαι, quæ videntur esse scholia.

V. 23. In vocem ἀπέχω, etc., quæ in LXX legitur, notam habuit Coislinianus, quæ deinde excisis foliis partim periit; quæ supersunt lacera, sic habent : Τὸ Ἑβραϊκόν ἐστι *Βαηλαl*, ὅπερ ἐστιν, ἦλθε πρός μέ... ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ ἔχομεν, τὸ γὰρ Β... *Βερβαμμα ἐκ κ... Βαρκαθαρ* ὑπὸ τοῦ Ἰσαὰκ λεγόμενον, σημαίνει, ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ἐν ἐπιθέσει, καὶ ἔλαβεν εὐλογίας σου καὶ... ὀρθῶς τε μετὰ τοῦ παραδόξου ἐπ... οεῖν τοῦ οἴκου τοῦ Ἰωσὴφ τὸ ἀργύριον ἐληλυθέναι πρὸς αὐτόν. Ἐπείπερ... οὐδεὶς ἀνθρώπων αὐτὸ ἤνεγκεν. Hic verba ista cap. XXVII, v. 35. בא אחיך במרמה ויקח ברכתך exprimuntur, sed mendosissime, nam sic secundum veterem morem legendum, Βα εεχ βεμαρμα ουικε βαρκαθαχ.

V. 30. Ἀ., Σ., *τὰ σπλάγχνα*. Ex Coisl.

Ibid. *Ἄλλος*, τὰ ἔντερα. Ita in mss. et in notis Drusii.

Ibid. *Ἄλλος*, κοιτῶνα. Coislin.

CAPUT XLIV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
2. Φιάλην
11.
12.
15.
30. Ἐνδέδεται.
31.
32. Ἐνεγυήσατο.

O'.

1. Ὅσα ἐὰν δύνωνται ἆραι. *Ἄλλος*, ὅσα ἂν ἄρωσιν.
2. Κόνδυ.
11. Ἤνοιξαν. *Ἄλλος*, ἔλυσαν.
12. *Vacat*. *Ἄλλος*, συντελέσας.
15. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνιεῖται ὁ ἄνθρωπος, οἷος ἐγώ; *Ἄλλος*, καὶ γὰρ ἔγνωτε ὅτι πειρασμῷ πειράζεται (*sic*) ὅμοιος ἐμοί.
30. Ἐκκρέμαται.
31. Μετ' ὀδύνης.
32. Ἐκδέδεκται.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2. Κόνδυ.
11.
12.
15.
30.
31.
32.

SYMMACHUS.

1.
2. Phialam
11.
12.
15.
30. Illigata est.
31.
32. Spopondit

LXX INTERPRETES.

1. Quantascunque possint tollere. *Alius*, quantas tulerint.
2. Condy.
11. Aperuerunt. *Alius*, solverunt.
12. *Vacat*. *Alius*, cum finivisset.
15. Nesciebatis quia augurio augurabitur homo qualis ego? *Alius*, etenim nostis quod tentando tentat similis mei.
30. Dependet.
31. Cum dolore.
32. Suscepit.

THEODOTIO.

1.
2. Condy.
11.
12.
15.
30.
31.
32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Genesis.

V. 1. Ἄλλος, ὅσα ἂν ἄρωσιν. Hæc lectio, quæ habetur in textu LXX Interpretum, in aliquot exemplaribus quasi lectio alterius interpretis affertur.

V. 2. Ἀ., σκύφον. Σ., φιάλην. Θ., κόνδυ. Sic mss. nostri et edit. Rom.; vocem גביע σκύφον item vertit Aquila Exod. xxv, 31. Hieronymus in *Quæst.* : *Pro* CONDY *id est poculo, quod etiam in Isaia legimus, Aquila, « scyphum; » Symmachus, « phialam, » transtulerunt.* In memorato Isaiæ loco LI, 17, Hebraicam vocem כוס, vertunt LXX κόνδυ. Hanc porro vocem sic explicat Diodorus. Κόνδυ μὲν τὸ λεγόμενον

CAPUT XLV GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 למחיה	5.	5. Εἰς ζώωσιν.
6 וקציר	6.	6. Θερισμός.
7 ולהחיות לכם לפליטה גדלה	7.	7. Καὶ τοῦ ζωῶσαι ὑμῖν εἰς ἀνασωσμὸν μέγαν.
11 פן־תורש	11.	11. Ἀναλωθῇς.
16 עבדיו	16.	16. Δοῦλοι.
17 את־בעירכם	17.	17. Τὰ κτήνη ὑμῶν.
18 את־חלב	18.	18. Στέαρ.
21 צדה	21.	21. Ἐπισιτισμόν.
22 שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלות. Ὁ Σύρος· πέντε ζυγὰς στολῶν καὶ διακοσίους χρυσίνους.	22.	22.
24 תרגזו	24.	24. Κλονεῖσθε.
26 ויפג לבו	26.	26. Ἐξένηψε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. In vivificationem.	5. Pro salute.	5 In vivificationem.
6. Et messis.	6. Meti.	6. Messis.
7. Et ad victum dandum vobis in salvationem magnam.	7. Et escas ad vivendum habere possitis.	7. Et ad vivificandum vos in salvationem magnam.
11. Ne depaupereris.	11. Ne et tu pereas.	11. Consumaris.
16. Servorum ejus.	16. Familia ejus.	16. Servi.
17. Jumenta vestra.	17. Jumenta.	17. Jumenta vestra.
18. Pinguedinem.	18. Medullam.	18. Pinguedinem.
21. Escam.	21. Cibaria.	21. Cibaria.
22. Trecentos argenteos et quinque mutatorias vestes. *Syrus*, quinque paria stolarum, et ducentos aureos.	22. Trecentos argenteos cum quinque stolis optimis.	22.
24. Contendatis.	24. Irascamini.	24. Commoveamini.
26. Et debilitatum est cor ejus.	26. Quasi de gravi somno evigilans.	26. Evigilavit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Genesis.

V. 4. Ο', ἤγγισαν. Coislin. in margine notat πρὸς αὐτόν, quod in Hebræo positum in LXX desiderabatur : et similia quædam hoc capite, ut versu 9, post κατάβηθι οὖν, in margine additur τὸ τάχος, et versu 10, post καὶ οἱ υἱοί σου, adjicitur in marg., καὶ ὁ οἶκός σου, similiterque v. 11.

V. 5. Ἀ., εἰς ζώωσιν, etc. Sic editio Romana.

Aquilæ interpretationes versuum 6, 7, 11, 16, 18, 24, 26, ex Coislin. prodeunt, ut et Symmachi versuum 24, 26.

CAPUT XLVI GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 הבאים	8.	8.
21 וארד	21.	21.
28 להורת לפניו	28.	28. Φωτίζειν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Qui ingressi sunt.	8. Qui ingressi sunt.	8.
21. Arad.	21. Ared.	21.
28. Ad præparandum ante eum.	28. Ut nuntiaret ei.	28. Illuminare in faciem ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Genesis.

ποτήριον λέγει, CONDY *vocat illud quod haplopoterium, sive simplex poculum dicitur.*

V. 11. Ἄλλος, ἔλυσαν. Coislin.

V. 12. Ἄλλος, συντελέσας. Id.

V. 15. Hanc Samaritani lectionem, similiterque aliam alius ipsi adjunctam, habent codices nostri atque Drusius.

V. 30. Ἀ., συνδεδεμένη etc. Sic editio Rom.

V. 31. Coislin. in textu τῶν Ο' habet λύπης, et ad marg. Ἀ., λύπης, ut et mss. Alex., ex Aquila videlicet desumptum.

V. 32. Σ., ἐνεγυήσατο. Sic Coislin.

CAPUT XLV GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Εἰς σωτηρίαν.	5. Εἰς ζωήν.	5.
6.	6. Ἀμητός.	6.
7.	7. Καὶ ἐκθρέψαι ὑμῶν κατάλειψιν μεγάλην.	7.
11.	11. Ἵνα μὴ ἐκτρίβῃς.	11.
16.	16. Θεραπεία αὐτοῦ.	16.
17. Τὰ κτήνη ὑμῶν.	17. Τὰ φορεῖα ὑμῶν.	17. Τὰ φορεῖα ὑμῶν.
18.	18. Μυελόν.	18.
21. Ἐπισιτισμόν.	21. Ἐπισιτισμόν.	21. Ἐπισιτισμόν.
22.	22. Τριακοσίους χρυσοὺς, καὶ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς.	22.
24. Μάχεσθε.	24. Ὀργίζεσθε.	24.
26. Ἐλειποψύχησε.	26. Ἐξέστη τῇ διανοίᾳ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. In salutem.	5. Ad vitam.	5.
6.	6. Messis.	6
7.	7. Et enutrire vestras reliquias magnas.	7.
11.	11. Ut non atteraris.	11.
16.	16. Familia ejus.	16.
17. Jumenta vestra.	17. Vehicula vestra	17. Vehicula vestra.
18.	18. Medullam.	18.
21. Cibaria.	21. Cibaria.	21. Cibaria.
22.	22. Trecentos aureos, et quinque mutatorias vestes.	22.
24. Contendatis.	24. Irascamini.	24.
26. Animo deliquit.	26. Obstupuit mente.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Genesis.

V. 17. Ἀ., τὰ κτήνη etc. Sic editio Romana, quæ notat in aliis libris legi πορεῖα, in aliis φορτία.

V. 21. Vocem צדה solet Aquila vertere ἐπισιτισμός, sic Judicum xx, 10, et psalm. cxxxi, 15, ubi Symmachus σίτησιν habet. Hieronym. in *Quæst.* : *Vocem* SEDA *omnes hic ore consono* ἐπισιτισμόν, *id est « cibaria, » vel « sitarcia, » interpretati sunt.*

V. 22. *Ὁ Σύρος* etc. Ita mss. nostri et editio Rom. At textus Syriacus hodiernus trecentos argenteos habet, ut et Hebraicus.

CAPUT XLVI GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
8.	8. Εἰσελθόντων. Ἄλλος· εἰσπορευομένων.	8.
21.	21. Ἀρὰδ ÷ ὅθεν Ἀράδιος ⁚	21.
28. Δηλῶσαι αὐτῷ.	28. Συναντῆσαι αὐτῷ.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Qui intraverunt. *Alius*, ingredientium.	8.
21.	21. Arad ÷ unde Aradius ⁚	21.
28. Ad manifestandum ei.	28. Ad occurrendum ei.	28.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
29 עוד	29.	29.
30 אמותה	30.	30. Ἀποθάνοιμι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
29. Adhuc.	29.	29.
30. Moriar.	30. Moriar, *futuro.*	30. Moriar, *optativo.*

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Genesis.

V. 8. Ἄλλος, εἰσπορευομένων. Ex Coislin.

V. 20. Hæc verba, ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Μανασσῆ, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα, τὸν Μαχείρ· Μαχεὶρ δὲ ἐγέννησε τὸν Γαλαάδ. Υἱοὶ δὲ Ἐφραΐμ ἀδελφοῦ Μανασσῆ, Σουταλαὰμ, καὶ Ταάμ. Υἱοὶ δὲ Σουταλαὰμ, Ἐδέμ. (Ed. Rom. Ἐδώμ.) Hæc, inquam, utpote quæ in Hebræo non exstent, obelis notantur.

V. 21. In cod. Reg. 1888 legitur miniatis litteris Ἀρὰδ ὅθεν Ἀράδιος, et postea ponitur consequenter οἱ Ο', διὰ τοὺς ὀβελισμούς, *LXX obelis notant.* At

CAPUT XLVII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ הושב את־אביך ואת־אחיך ישבו בארץ גשן ואם־ידעת. *Ὁ Ἑβρ.*, ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου εἰς πρόσωπόν σού ἐστιν· ἐν ἀγαθοτάτῳ τῆς γῆς κάθισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου· κατοικήτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. Εἰ δὲ ἐπίστῃ, κ. τ. λ.	6.	6.
9 ימי שני מגורי	9.	9. Ἡμέραι ἐτῶν τῆς προσηλυτεύσεώς μου.
12 לחם לפי הטף	12.	12. Τροφὴν (κατὰ στόμα) νηπίων.
22 כי חק לכהנים מאת פרעה	22.	22. Ἀκριβασμὸς γὰρ τοῖς ἱερεῦσιν.
24 ולאכל לטפכם	24.	24.
27 ויאחזו בה ויפרו	27.	27. Κατεσχέθησαν καὶ ηὐξήθησαν.
31 וישתחו ישראל על־ראש המטה	31.	31. Προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Terra Ægypti coram te ipsa. in optimo terræ habitare fac patrem tuum et fratres tuos : habitent in terra Ghesen. Si autem noveris. *Heb. Int.*, ecce terra Ægypti ad faciem tuam est : in optimo terræ constitue patrem tuum et fratres tuos : habitent in terra Gesem. Si autem noveris, etc.	6. Terra Ægypti in conspectu tuo est : in optimo loco fac eos habitare, et trade eis terram Gessen. Quod si nosti.	6.
9. Dies annorum peregrinationis meæ.	9. Dies peregrinationis meæ.	9. Dies annorum peregrinationis meæ.
12. Panem ad os parvuli.	12. Cibaria singulis.	12. Escam (ad os) parvulorum.
22. Quia statutum sacerdotibus a Pharaone.	22. Quibus et statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur.	22. Quia statutum sacerdotibus (a Pharaone).
24. Et ad comedendum parvulis vestris. *Alius*, et in cibum parvulis vestris.	24. Et liberis vestris.	24.
27. Et hæreditarunt in ea, et creverunt.	27. Et possedit eam, auctusque est.	27. Detenti et aucti fuerunt.
31. Incurvavit se Israel super caput lecti.	31. Adoravit Israel conversus ad lectuli caput.	31. Adoravit Israel super caput lecti

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
29.	29. Πίονι. *Ἄλλος*· πλείονι.	29.
30.	30. Ἀποθανοῦμαι.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
29.	29. Uberi. *Alius*, plurimo.	29.
30.	30. Moriar, *futuro*.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Genesis.

hæ voces ὅθεν Ἀράδιος non exstant hodie in textu LXX Interpretum. Verum in illam τῶν Ο' editionem infinitæ pene mutationes advectæ sunt. Οἱ Ἑβδομήκοντα διὰ τοὺς ὀβελισμούς. Reg. cod. de nominibus loquitur eorum qui in Ægyptum profecti sunt.

V. 28. Ἀ., φωτί[?]ειν etc. Ex Coislin.

V. 29. Πίονι. *Ἄλλος*, πλείονι. Incertum an varia interpretatio, an vitio librariorum invecta lectio. Πλείονι melius ad sensum quadrare videtur

V. 30. Ἀ., ἀποθάνοιμι. Sic editio Rom.

CAPUT XLVII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6 Ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐναντίον σού ἐστι· ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ κατοίκισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου. *Οἱ λοιποί*, ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου εἰς πρόσωπόν σου ἐστιν· ἐν ἀγαθοτάτῳ τῆς γῆς κάθισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου· κατοικήτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. Εἰ δὲ ἐπίστῃ, κ. τ. λ.	6.
9.	9. Ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου.	9.
12.	12. Σῖτον κατὰ σῶμα.	12.
22. Σύνταξις γὰρ ἦν τοῖς ἱερεῦσιν.	22. Ἐν δόσει γὰρ ἔδωκε δόμα τοῖς ἱερεῦσι Φαραώ. *Ἄλλος*, καὶ γὰρ μερὶς ἦν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκ συγχωρήσεως Φαραώ.	22.
24.	24. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ εἰς βρῶσιν τοῖς νηπίοις ὑμῶν.	24.
27.	27. Ἐκληρονόμησαν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ηὐξήθησαν. *Ἄλλος*, ἐκληρονομήθησαν.	27.
31. Καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κλίνης.	31. Καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Ecce terra Ægypti ante te est : in terra optima colloca patrem tuum et fratres tuos. *Cæteri*, ecce terra Ægypti ad faciem tuam est : in optimo terræ constitue patrem tuum et fratres tuos : habitent in terra Gesem. Si autem noveris, etc.	6.
9.	9. Dies annorum vitæ meæ.	9.
12.	12. Triticum secundum corpus.	12.
22. Constitutio enim erat sacerdotibus.	22. In dono enim dedit donum sacerdotibus Pharao. *Alius*, etenim portio erat sacerdotibus ex concessione Pharaonis.	22.
24.	24. *Vacat*. *Alius*, et in cibum parvulis vestris.	24.
27.	27. Habuerunt hæreditates in ea, et creverunt. *Alius*, hæreditatem acceperunt.	27.
31. Et adoravit Israel ad summitatem lecti.	31. Et adoravit Israel super summitatem virgæ ejus.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Genesis.

V. 5. ÷ ἦλθον δὲ εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσὴφ Ἰα- ÷ κὼϐ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἤκουσεν Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ⁏ ※ Καὶ εἶπε Φαραὼ πρὸς Ἰωσὴφ ※ λέγων· Ὁ πατήρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἥκασι ※ πρός σέ Ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐναντίον σοῦ ἐστιν. ※ Ἐν τῇ κρατίστῃ γῇ κατοίκισον τὸν πατέρα σου ※ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ⁏ Hæc sic in Coislin. Notantur primo obelis, deinde asteriscis, quia hæc olim alio præpostere translata fuerant. Qua de re vide notam Origenis, infra ad v. 6.

V. 6. Hunc locum mutuamur ex schedis Combefisianis, ubi adjicitur hæc Origenis nota ex codice Monspeliensi : Ἐπειδὴ ἐν τοῖς Τετραπλοῖς, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἀντίγραφον μετελήφθη πρὸς τὸν εἱρμὸν τὸν ἐν τῷ Ἑϐραϊκῷ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι, δείκνυται καὶ ἡ τῶν Ἑϐδομήκοντα ἔν τισι τόποις μετατεθεῖσα, ὡς τὰ πρῶτα ὕστερα καὶ τὰ ὕστερα πρῶτα γενέσθαι· ὅπερ καὶ ἐνταῦθα εὑρέθη παθοῦσα· τούτου χάριν παρεθήκαμεν ἀκολουθίαν· ἔστι δὲ αὕτη. Τῷ, « κατοικήσομεν οἱ παῖδές σου ἐν γῇ Γεσὲμ, » συνάπτεται τὸ, « εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσὴφ, Κατοικήτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. Εἰ δὲ ἐπίστῃ, ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς. » Id est : *Quandoquidem in Tetraplis, unde exemplar secundum seriem Hebraici aliarumque editionum transumptum est, ostenditur Septuaginta Interpretum editionem aliquot in locis transpositam fuisse; ita ut quæ priora erant, posterius, quæ posteriora, prius locarentur : quod hoc etiam loco ipsi accidisse deprehenditur; ideo veram seriem hic apposuimus, quæ sic habet. His verbis : « Habitabimus pueri tui in terra Gesem, » subjungitur illud, « Dixit autem Pharao Joseph : Habitent in terra Gesem. Si autem noveris*

CAPUT XLVIII GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
היה 1	1.	1. Ἀῤῥωστεῖ.
כבדו 10	10.	10.
מעודי 15	15.	15.
הגאל 16	16.	16. Ὁ ἀγχιστεύων.
וירע בעיניו 17	17.	17. Ἐκακώθη.
והשיב 21	21.	21.
שכם אחד 22	22.	22. Ὦμον ἕνα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ægrotans.	1. Quod ægrotaret.	1. Infirmatur.
10. Graves erant.	10. Caligabant.	10.
15. Ab adhuc me.	15. Ab adolescentia mea.	15.
16. Qui redemit.	16. Qui eruit.	16. Propinquus exsisten[s]
17. Malum fuit in oculis ejus.	17. Graviter accepit.	17. Malum fuit.
21. Redire-faciet.	21. Reducet.	21.
22. Partem unam.	22. Partem unam.	22. Humerum unum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Genesis.

V. 1. Ἀ., ἀῤῥωστεῖ. Σ., νοσεῖ. Ex Coislin.

Hoc versu hæ minoris pretii marginales lectiones habentur in Coislin. Ad vocem τῶν Ο' ἀναλαϐών, in marg. παραλαϐών. Ibid. ad υἱοὺς αὐτοῦ additur in margine μετ' αὐτοῦ, ut legitur in mss. Alex. Ibid. ἐναλλάξ, in Coisliano legitur ἐναλλάξ:ς, et in mar-

CAPUT XLIX GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הקבצו 2	2.	2.
ראובן בכרי אתה כחי וראשית 3 אוני יתר שאת ויתר עז *Ὁ Σύρος*, Ῥουϐὴν πρωτότοκός μου, ἡ δύναμίς μου, καὶ ἀρχὴ τῆς ἰσχύος.	3.	3. Ῥουϐὴν πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου καὶ κεφάλαιον λύπης μου, περισσὸς ἄρσει, καὶ περισσὸς κράτει.
פחז כמים אל־תותר 4 *Ὁ Σύρος*, ἐπλανήθης ὡς ὕδωρ, μὴ παραμείνῃς.	4.	4. Ἐθάμϐευσας ὡς ὕδωρ, μὴ περισσεύσῃς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Congregate vos.	2. Congregamini.	2.
3. Ruben primogenite mi, tu fortitudo mea, et principium roboris mei, excellentia extollendi. *Syrus*, Ruben primogenitus meus, virtus mea, et principium fortitudinis.	3. Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei : prior in donis, major in imperio.	3. Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et capitulum doloris mei : præstans dignitate, præstans fortitudine.
4. Festinatio sicut aquæ, ne fias excellens. *Syrus*, vagatus es ut aqua, ne remaneres.	4. Effusus es sicut aqua : non crescas.	4. Obstupuisti ut aqua, ne excellas.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Genesis.

quod sint in eis, » etc. De iis locis, in LXX Int. versione præpostere positis, pluribus agitur in Præliminaribus.

V. 9. Hæc Aquilæ lectio habetur in omnibus mss. et in editione Romana.

V. 12. 'A., νηπίων. Hanc lectionem excerpsimus ex manuscriptis. Igitur Aquila, pro more suo litteræ serviens, לפי הטף verterat, κατὰ στόμα νηπίων, *ad os parvulorum*. Sensus autem est Josephum jussu Pharaonis panem dedisse familiæ Jacobi usque ad parvulos, id est, a magno usque ad parvum; sive *singulis*, ut vertit Vulgata nostra. Plane aliter præfert Coislin. lectionem Aquilæ : Τροφὴν κατάλογον (*melius forte,* κατάλληλον) τοῦ ὄχλου, *escam congruentem turbæ*.

V. 22. 'A. ἀκριβασμὸς etc. Sic editio Romana. Aquila solet vocem חק vertere ἀκριβασμὸν, ἀκρίβασμα, ἀκρίβειαν, id est, statutum accurate et stricte servandum, ut infra observabis plurimis in locis. Coislin. pro ἀκριβασμὸς γάρ, habet : ὅτι ἀκριβ.

V. 27. Sic versionem Aquilæ profert edit. Rom.

V. 31. Sic versionem Aquilæ et Symmachi habent omnes mss. et editio Romana, quæ versionem Symmachi plenam non efferebat, ut habetur in codicibus mss. In hunc locum Hieronymus in *Quæst.*: *Et in hoc loco quidam frustra simulant adorasse Jacob summitatem sceptri Joseph, quod videlicet honorans filium, potestatem ejus adoraverit, cum in Hebræo multo aliter legatur. « Et adoravit, inquit, Israel ad caput lectuli : » quod scilicet postquam ei juraverat filius, securus de petitione quam rogaverat, adoraverit Deum contra caput lectuli sui.*

CAPUT XLVIII GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Νοσεῖ.	1. Ἐνοχλεῖται	1.
10.	10. Ἐβαρυώπησαν. Ἄλλος· ἐβαρύνθησαν.	10.
15. Ἀφ' οὗ εἰμι.	15. Ἐκ νεότητος.	15.
16.	16. Ὁ ῥυόμενος. Ἄλ., ὁ ἀγχιστεύς.	16.
17. Ἀηδὴς αὐτῷ.	17. Βαρὺ αὐτῷ κατεφάνη.	17.
21.	21. Ἀποστρέψει. Ἄλλ., ἀνάξει.	21.
22	22. Σίκιμα ἐξαίρετον.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ægrotat.	1. Moleste habet.	1.
10.	10. Gravati erant. *Alius*, graves facti erant.	10.
15. A quo sum.	15. A juventute.	15.
16.	16. Qui eruit. *Alius*, qui propinquus est.	16.
17. Injucundum ei.	17. Grave ei visum est.	17.
21.	21. Reducet. *Al.*, ascendere faciet.	21.
22.	22. Sicimam præcipuam.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Genesis.

gine notatur, ἀντιστρέψας ἢ ἐπιστημόνως.

V. 10. Ἄλλος, ἐβαρύνθησαν. Sic quidam mss.

V. 15. Σ., ἀφ' οὗ εἰμι. Coislin.

V. 17. 'A., ἐκακώθη etc. Sic mss. nostri et ed. Rom.

V. 21. Ἄλλος, ἀνάξει. Ita Coislin.

V. 22. 'A., ὦμον ἕνα. Ex eod.

CAPUT XLIX GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συνάχθητε. Ἄλλος· ἀθροίσθητε.	2.
3 et 4. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, καὶ ἀρχὴ ὀδύνης, περισσὰ λαβεῖν, καὶ ἐκ περισσοῦ ὑπερζέσας ὡς ὕδωρ, οὐκ ἔσῃ περισσότερος.	3. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου, σκληρὸς φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς αὐθάδης.	3.
	4. Ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ, μὴ ἐκζέσῃς.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Congregamini. *Alius*, confertim convenite.	2.
3 et 4. Ruben primogenitus meus, et principium doloris, ut abundanter acciperes, et redundanter effervescens ut aqua, non eris excellentior.	3. Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium filiorum meorum, durus ad ferendum, et durus pervicax.	3.
	4. Fecisti contumeliam sicut aqua, ne effervescas.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

5 כלי חמס מכרתיהם

6 אל־תחד כבדי
עקרו־שור

8 יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך. *Ὁ Ἑβραῖος*· Ἰούδα, σοὶ ἐξομολογήσονται οἱ ἀδελφοί σου. Αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τὰ μετάφρενα τῶν ἐχθρῶν σου.

9 גור אריה יהודה מטרף בני עלית כרע רבץ
יקימנו

10 לא־יסור שבט מיהודה ומחקק מבין רגליו עד כי־יבא שילה ולו יקהת עמים

12 חכלילי

13 לחוף ימים
וירכתו

14 חמר גרם
בין המשפתים

15 ויהי למס עבד

19 גדוד יגודנו
יגד עקב

20 מעדני

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.

6.

8.

9.

10.

12.

13.

14.

15.

19.

20.

ΑΚΥΛΑΣ.

5. Σκεύη ἀδικίας· ἀνάσκαφε.

6. Μὴ μονωθήτω δόξα μου.
Ἐξεῤῥίζωσαν τεῖχος

8. Σοὶ ἐξομολογησάσθωσαν.

9. Σκύλαξ λέοντος Ἰούδα, ἀπὸ ἁλώσεως, υἱέ μου, ἀνέβης, κάμψας κατεκλίθης.
Ἀναστήσει.

10. Οὐκ ἀναστήσεται σκῆπτρον ἀπὸ Ἰούδα, καὶ ἀκριβαζόμενος ἀπὸ μεταξὺ ποδῶν αὐτοῦ· ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται. Καὶ αὐτῷ σύστημα λαῶν.

12. Κατάκοροι.

13.
Μηρὸς αὐτοῦ.

14. Ὄνος ὀστώδης.
Ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων.

15. Καὶ ἔστι γεωργὸς ὑπηρετεῖν.

19. Εὔζωνος εὐζωνιεῖ.
Εὐζωνισθήσεται πτέρναν.

20. Τρυφάς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Arma iniquitatis machæræ eorum.

6. Ne uniatur gloria mea.
Eradicarunt murum.

8. Juda tu, laudabunt te fratres tui: manus tua in cervice inimicorum tuorum *Hebr. Int.*, Juda, tibi confitebuntur fratres tui: manus tuæ supra terga inimicorum tuorum.

9. Catulus leonis Juda: a præda, fili mi, ascendisti, incurvavit se, cubavit.
Suscitabit eum.

10. Non recedet virga de Juda, et legislator de inter pedes ejus, usquequo veniat Siloh: et ipsi obedientia populorum.

12. Rubicundior *oculis*.

13. Ad littus marium.
Latus ejus.

14. Asinus osseus.
Inter duos terminos.

15. Et fuit tributo serviens.

19. Exercitus superabit eum.
Superabit tandem.

20. Delicias.

VULGATA LATINA.

5. Vasa iniquitatis bellantia.

6. Non sit gloria mea.
Suffoderunt murum.

8. Juda, te laudabunt fratres tui: manus tuæ in cervicibus inimicorum tuorum.

9. Catulus leonis Juda. Ad prædam, fili mi, ascendisti: requiescens accubuisti.
Suscitabit.

10. Non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est: et ipse erit exspectatio gentium.

12. Pulchriores.

13. In littore maris.
Pertingens.

14. Asinus fortis.
Inter terminos.

15. Factusque est tributis serviens.

19. Accinctus præliabitur.
Accingetur retrorsum.

20. Delicias.

AQUILA.

5. Vasa iniquitatis. . . . .

6. Ne uniatur gloria mea.
Eradicarunt murum.

8. Tibi confiteantur.

9. Catulus leonis Juda: a captura, fili mi, ascendisti: cum incurvasses te, reclinatus es.
Suscitabit.

10. Non exsurget sceptrum a Juda, et legislator de inter pedes ejus, donec veniat cui repositum est: et ipsi cœtus populorum.

12.

13.
Femur ejus.

14. Asinus osseus.
Inter medios cleros.

15. Et est agricola ad ministrandum.

19. Accinctus accinget se.
Accingetur calcaneo.

20. Delicias.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξαιρέσεως αὐτῶν.	5.
6.	6. Μὴ ἐρίσαι τὰ ἥπατά μου.	6
Ἐξεῤῥίζωσαν τεῖχος.	Ἐνευροκόπησαν ταῦρον.	
8.	8. Ἰούδα, σὲ αἰνέσαισαν οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν σου.	8.
9. Σκύμνος λέοντος Ἰούδα, ἐκ θηριαλώσεως, υἱέ μου, ἀνέβης, ὀκλάσας ἡδράσθης.	9. Σκύμνος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης.	9.
	Ἐγερεῖ. Coislin., ἐξεγερεῖ.	
10. Οὐ περιαιρεθήσεται ἐξουσία ἀπὸ Ἰούδα.... (ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται).	10. Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ. Καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.	10.
12.	12. Χαροποιοί. *Ἀλλ.*, καθαροί, θερμοί, διάπυροι, φοβεροί.	12.
13.	13. Παράλιος. *Ἄλλος*· παράλιος θαλασσῶν.	13.
	Παρατενεῖ.	
14.	14. Τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν.	14.
Ἀνὰ μέσον (τῶν γειτονιῶν).	Ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων.	
15. Καὶ ἔστι γεωργὸς ὑπηρετεῖν.	15. Καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός. *Ἄλλος*, ἄνθρωπος εἰς φόρον δουλεύειν.	15.
19. Λόχος. ...	19. Πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν.	19.
	Πειρατεύσει αὐτὸν κατὰ πόδας.	
20.	20. Τρυφήν. *Ἄλλος*, τροφήν.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Consummaverunt iniquitatem propositi sui.	5.
6.	6. Non contendant viscera mea.	6.
Eradicarunt murum.	Subnervaverunt taurum.	
8.	8. Juda, te laudent fratres tui: manus tuæ super dorsum inimicorum tuorum.	8
9. Catulus leonis Juda. Ex captura ferarum, fili mi, ascendisti: postquam in genua procubuisses, firmatus es.	9. Catulus leonis Juda. Ex germine, fili mi, ascendisti: recumbens obdormisti.	9.
	Excitabit.	
10. Non auferetur potestas a Juda, ... donec veniat cui repositum est.	10. Non deficiet princeps ex Juda, et dux ex femoribus ejus, donec veniant quæ reposita sunt ei; et ipse exspectatio gentium.	10.
12.	12. Gratiosi. *Alii*, puri, ardentes, ignei, formidabiles.	12.
13.	13. Maritimus. *Alius*, ad oram marium	13.
	Pertendet.	
14.	14. Bonum desideravit.	14.
In medio viciniarum.	Inter medios cleros.	
15. Et est agricola ad ministrandum.	15. Et factus est vir agricola. *Alius*, homo sub tributo serviens.	15
19. Cohors. ...	19. Tentatio tentabit.	19.
	Tentabit eum secus pedes.	
20.	20. Delicias. *Alius*, escam.	20.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אילה שלחה הנתן אמרי־שפר 21	21.	21. Ἔλαφος ἀπεσταλμένος ὁ διδοὺς καλλονήν.
וישטמהו בעלי חצים 23 Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ ἐμίσησαν αὐτὸν κάτοχοι μερίδων.	23.	23.
ותשב באיתן קשתו 24 Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ διέμεινεν ἐν βάθει τόξευμα αὐτοῦ.	24.	24.
גבעת 26	26.	26. Βουνῶν.
יחלק שלל 27	27.	27. Διαμεριεῖ λάφυρα.
בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל Ὁ Σύρος· ἑσπέρας ἁρπάσει, καὶ τὸ πρωϊνὸν μεριεῖ σκῦλα.		
ויאסף 33	33.	33. Καὶ συνέλεξεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Cerva dimissa, dans dicta pulchritudinis.	21. Cervus emissus, et dans eloquia pulchritudinis.	21. Cervus dimissus, dans pulchritudinem.
23. Oderunt eum domini sagittarum. *Samarit.*, et oderunt eum tenaces partium.	23. Inviderunlque illi habentes jacula.	23.
24. Et habitavit in forti arcus ejus. *Samarit.*, et mansit in profundo sagitta ejus.	24. Sedit in forti arcus ejus.	24.
26. Collium.	26. Collium.	26. Collium.
27. Dividet spolium.	27. Dividet spolia.	27. Dividet exuvias
In matutino comedet prædam, et in vespera dividet spolium. *Syrus*, vespere rapiet, et mane dividet spolium.	Mane comedet prædam, et vespere dividet spolia.	
33. Et collegit.	33. Et collegit.	33. Et collegit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Genesis.

V. 2. Ἄλλος, ἀθροίσθητε. Sic mss. nostri et aliquot editi. Variam interpretationem esse puto.

V. 3 et 4. Sic mss. nostri lectiones plenas habent, plerique tamen ad singulos legunt Ῥουβείμ, schedæ Combefisianæ Ῥουβήν, quæ lectio cum Hebræo consonat. Regii duo codices ad illud Syri interpretis, μὴ παραμείνῃς, *ne maneas*, addunt ex Diodoro, ἀντὶ τοῦ, μὴ ζήσῃς, *ac si diceret, ne vivas*. Mire variant interpretes, illud ראשית אני recte explicant LXX *principium filiorum*, sive *primus in prole* : nam hoc item sensu hæc loquendi forma accipitur Deut. XXI, 27; psal. LXXVII, 51, et CIV, 16. Totius loci interpretatio sic clare enuntiatur : *Ruben primogenitus meus, tu vis mea es et principium seminis mei, excellens dignitate, excellens fortitudine. Effusus es sicut aqua : non crescas.* Quam interpretationem aut fere similem παραφραστικῶς affert Hieronymus in *Quæst. in Gen.* his verbis : *In Hebræo, ita scriptum est : « Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et capitulum in liberis meis. Major ad portandum, et major robore : effusus es sicut aqua, ne adjicias. Ascendisti enim cubile patris tui, et contaminasti stratum in ascensu. » Est autem sensus hic : Tu es primogenitus meus, major in liberis : et debebas juxta ordinem nativitatis tuæ et hæreditatem, quæ primogenitis jure debebatur, et sacerdotium accipere et regnum : hoc quippe in portando onere et prævalido robore demonstratur. Verum quia peccasti, et quasi aqua quæ vasculo non tenetur, voluptatis impetu effusus es : idcirco præcipio tibi ut ultra non pecces : sisque in fratrum numero, pœnam ex peccato luens, quod primogeniti ordinem perdidisti.*

V. 5. Ἀ., σκεύη ἀδικίας· ἀνάσκαψε. Sic Coislin. Vox postrema prorsus vitiata videtur. Licet enim ἀνασκάπτειν quadret ad vocem Hebraicam כרה, illud ἀνάσκαψε corruptum nullo modo potest convenire cum מכרת.

V. 6. Coislin. Ἐξερρίζωσαν τεῖχος. Hoc quasi scholion affert editio Romana. Sed codex Basiliensis, qui toto Genesis libro ad usque caput 48 a male feriatis hominibus damno nostro detruncatus est, sic habet: Ἀ., Σ., ἐξερίζωσαν [*sic*] τεῖχος.

V. 7. Ubi LXX habent μῆνις, in margine Coislin. notatur, ὀργὴ ἐπίμονος.

V. 8. Hanc Hebræi lectionem mutuamur ex uno codice Reg., Aquilæ vero ex Coislin.

V. 9. Prima pars hujus versus secundum versionem Aquilæ et Symmachi habetur in *Demonstratione evangelica* Eusebii, pag. 378 sine discrimine. Hieronymus hic מטרף pro *captivitate* habet. Vertit enim secundum Hebræum, *de captivitate, fili mi, ascendisti.*

Ibid. Ἀ., ἀναστήσει. Ex Coislin.

V. 10. Sic Eusebius *Demonstr. evang.*, p. 370 et 372. Illud autem Symmachi, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, in schedis meis scriptum reperi; sed unde prodeat nescio, quare uncinis inclusi. Τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ. Ἀ., ᾧ ἀπόκειται. Hæc postrema lectio in quibusdam τῶν Ο' editionibus reperiebatur. Quare SS. Patres modo illam, modo aliam lectionem adhibent. Contendit autem Justinus in *Dialogo cum Tryphone*, illud ᾧ ἀπόκειται veram esse LXX lectionem, non autem, τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Στέλεχος ἀνειμένον ἐπιδιδοὺς ἐν τῷ γεννήματι κάλλος.	21.	
23.	23. Καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ κύριοι τοξευμάτων.	23.	
24.	24. Καὶ συνετρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα αὐτῶν.	24.	
26	26. Θινῶν.	26.	
27. Μερίσει σκῦλα.	27. Δίδωσι τροφήν. Τὸ πρωϊνὸν ἔδεται ἔτι, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας δίδωσι τροφήν.	27.	
33. Συναγαγών.	33. Ἐξάρας.	33.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO
21.	21. Virgultum resolutum dans in germine pulchritudinem.	21.	
23.	23. Et intendebant in eum domini sagittarum.	23.	
24.	24. Et contriti sunt cum potentia arcus eorum.	24.	
26.	26. Collium, *sive* cumulorum.	26.	
27. Dividet spolia.	27. Dat escam. Mane comedet adhuc, et ad vesperam dat escam.	27.	
33. Colligens.	33. Sustollens.	33.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Genesis.

V. 12. Sic manuscripti duo nostri, qui tamen habent κατάκαροι, mendose, ubi καθαροί legendum. Nam Proverbiorum XXIII,29, eamdem vocem חכלילי Aquila vertit καθαροί, unde suadetur etiam hoc loco versionem καθαροί Aquilæ esse. Ibidem in Proverbiis Symmachus vertit χαροποί, *gratiosi*, LXX, πελιδνοί, *lividi*. Cyprianus libro primo *Testimoniorum ad Quirinum*, *formidolosi;* sic referente V. cl. Stephano Baluzio, habent omnes mss. Operum S. Cypriani. In editis legitur, *formosi*. Sed alteram lectionem, *formidolosi*, postremæ anteponit laudatus vir: quæ item optime quadrat cum illa Græca, quam ex incerto interprete attulimus, φοβεροί. — 'Α., κατάκοροι. Coislin. Legitur in alio codice sine interpretis nomine κατάκαροι, quam lectionem prius suspectam habui, et pro καθαροί positam existimavi: cum maxime Aquila vocem eamdem Hebraicam alibi καθαρός vertat. Nunc autem hærere me fateor et circa vocis γνησιότητα, et circa ejusdem significationem.

V. 13. 'Α., μηρὸς αὐτοῦ. Sic Coislinianus.

V. 14. 'Α., ὄνος ὀστώδης. Coislin.

Ibid. 'Α., ἀνὰ μέσον etc. Sic Drusius. *Viciniarum*, id est, γειτονιῶν, ut posuimus inter duos uncinos. In hunc locum Hieronymus: *In Hebræo ita scriptum est: « Issachar asinus osseus recumbens inter terminos, et videns requiem, quia bona est, et terram, quia pulchra est: inclinavit humerum suum ad portandum: et factus est in tributum serviens. »* Judicum v, 16, vocem משפתים, vertit Aquila κλήρων, Symmachus, μεταιχμίων. Ibi vide.

V. 15. Sic editio Romana et Drusius. Lectio postrema, sine interpretis nomine, videtur esse Symmachi. Coislin. autem aliam exhibet Aquilæ lectionem: Καὶ ἔστι εἰς φόρον δουλεύων, *et est in tributum serviens.*

V. 19. 'Α., εὔζωνος. Σ., λόχος. Sic editio Rom. גדוד solet Symmachus vertere λόχος, ut alias videbitur. In hunc locum Hieronymus: « *Gad latrunculus, et ipse latrocinabitur plantam.* » *Juxta Hebræum interpretati sumus. Sed ubi nos « latrunculum » posuimus, ibi scriptum est* GEDUD, *ut ad* GAD *nomen alluderet.* LXX Interpretes, πειρατήριον· vertitur autem *tentatio*, sed forte melius, *cohors latronum*, a πειρατής. — Cod. Coislin. pleniorem exhibet lectionem Aquilæ: εὔζωνος εὐζωνιεῖ.

Ibid. 'Α., εὐζωνισθήσεται πτέρναν. Ex Coislin.

V. 20. 'Α., τρυφάς. Ita Coislin.

Ibid. *Ἄλλος*, τροφήν. Verisimile est vitio librariorum τροφήν pro τρυφήν positum fuisse: neque enim crediderim quempiam interpretum מעדני τροφήν vertisse.

V. 21. 'Α., ἔλαφος etc. Coislin.

V. 23 et 24. Has Samaritani lectiones præfert edit. Rom.

V. 26. 'Α., βουνῶν. Vocem Hebraicam גבעת, βουνῶν vertit Aquila Deut. XII, 2, similiterque Symmachus et Theodotio; LXX, θινῶν. Sed alibi eamdem vocem LXX vertunt βουνός, et quidem frequentissime.

V. 27. Codex Basiliensis sic: 'Α., μερίσει λάφυρα. Σ., μερίσει σκῦλα. Sequentem vero Syri lectionem afferunt catenæ ex Apollinario.

V. 33. 'Α., συνέλεξεν. Σ., συναγαγών. Ex Coislin.

CAPUT L GENESIS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 על־פני	1.	1.
3 החנטים	3.	3. Τῶν ἀρωματιζομένων.
16 לאמר	16.	16.
17 שא נא לפשע אחיך	17.	17. Ἆρον δὴ ἀθεσίαν ἀδελφῶν σου.
רעה גמלוך		Κακία ἠμείψαντό σε.
18 גם־אחיו ויפלו לפניו	18.	18.
19 אל־תיראו כי התחת אלהים אני *Τὸ Σαμαρ.*, μὴ φοβεῖσθε, καὶ γὰρ φοβούμενος Θεὸν εἰμι ἐγώ.	19.	19. Ὅτι μὴ ἀντὶ Θεοῦ ἐγώ;
21 אכלכל	21.	21. Διοικήσω.
25 והעלתם	25.	25.
26 ויחנטו	26.	26. Ἡρωμάτισαν.
בארון		Ἐν γλωσσοκόμῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super faciem.	1. Super faciem.	1.
3. Balsamatorum.	3. Cadaverum conditorum.	3. Aromatibus conditorum.
16. Dicendo.	16. Ut hæc tibi verbis illius diceremus.	16.
17. Parce nunc prævaricationi fratrum tuorum.	17. Obliviscaris sceleris fratrum tuorum.	17. Tolle, quæso, prævaricationem fratrum tuorum
Malum retribuerunt tibi.	Atque malitiæ quam exercuerunt in te.	Malitia tibi gratiam retulerunt.
18. Etiam fratres ejus, et ceciderunt in conspectu ejus. *Samar.*: Ne timeatis, etenim timens Deum sum ego.	18. Fratres sui, et proni adorantes in terram.	18.
19. Ne timeatis, quoniam numquid pro Deo ego?	19. Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati?	19. Quoniam an pro Deo ego?
21. Alam.	21. Pascam.	21. Curabo.
25. Et facietis ascendere.	25. Asportate.	25.
26. Balsamarunt.	26. Conditus aromatibus.	26. Aromatibus condierunt.
In arca.	In loculo.	In loculo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Genesis.

V. 1. Ἄλλος, ἐπὶ τὸν τράχηλον. Sic mss. nostri.

V. 3. Aquilæ lectiones versuum 3, 17, 21, 25, 26, e cod. Coislin. mutuati sumus.

V. 16. Σ., παρακαλῶν. Ex Coislin.

V. 18. Καίγε ἀδελφοί etc. Quæ hic prætermissa sunt a LXX, ita supplentur in Coislin. cod., asteriscis notata.

V. 19. Duas Aquilæ et Symmachi lectiones afferunt editio Rom. et Drusius; primam nempe, quæ supra fertur in textu; alteram vero quæ sic habet: Ἀ., ὅτι μὴ Θεὸς ἐγώ; *quoniam an Deus ego?* Σ., μὴ γὰρ ἀντὶ Θεοῦ ἐγώ; *Num enim pro Deo ego?* Ex duplici autem Aquilæ et Symmachi editione putat

IN EXODUM ADMONITIO.

In Exodum bene multas veterum interpretum lectiones variis ex manuscriptis collegimus, quarum maxima pars nondum observata fuerat. Cæteræ autem a Drusio allatæ, si cum aliis nunc primum editis conferantur, numero paucissimæ sunt, ac plerisque in locis ope manuscriptorum vel emendantur, vel pleniores afferuntur. Hi porro codices tum mss. tum editi, nobis ad hæc adornanda subsidio fuerunt.

Codex Regius 1825, XI vel XII sæculi, membranaceus.

Cod. Reg. 1871, egregiæ notæ, X sæculi, membran.

Cod. Reg. 1888, bombycinus, XII sæculi.

Cod. 1869. recens, continet ab initio Exodi ad caput XII.

CAPUT L GENESIS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐπὶ πρόσωπον. Ἄλλος· ἐπὶ τὸν τράχηλον.	1.
3.	3. Τῆς ταφῆς.	3.
16. Παρακαλῶν.	16. Λέγων.	16.
17.	17. Ἄφες αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν. Ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο.	17.
18.	18. ※ Καίγε ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ※ ἔπεσαν εἰς πρόσωπον.	18.
19. Μὴ γὰρ ἀντὶ Θεοῦ εἰμὶ ἐγώ;	19. Μὴ φοβεῖσθε, τοῦ γὰρ Θεοῦ ἐγώ.	19.
21.	21. Διαθρέψω.	21.
25.	25. Συνανοίσετε. Ἄλλος· συναναβιβάσετε.	25.
26.	26. Ἔθαψαν. Ἐν σωρῷ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Super faciem *Alius*, super collum.	1.
3.	3. Sepulturæ.	3.
16. Adhortans.	16. Dicens.	16.
17.	17. Dimitte eis iniquitatem. Quoniam mala tibi ostenderunt.	17.
18.	18. ※ Utique fratres ejus, et ※ ceciderunt in faciem.	18.
19. Num enim pro Deo sum ego?	19. Ne timeatis, Dei enim sum ego.	19.
21.	21. Enutriam.	21.
25.	25. Simul efferetis. *Alius*, simul ascendere facietis.	25.
26.	26. Sepelierunt. In arca.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Genesis.

Drusius emanasse hanc lectionum varietatem. Et primo quidem certum est Aquilam duas editiones emisisse, ac utriusque lectionem hic posse exhiberi. De Symmacho quæritur an duas Bibliorum interpretationes ediderit, qua de re in Præliminaribus. Etiamsi vero duas edidisset, non videtur hic binarum lectio efferri, nam hic eadem habetur interpretatio, quæ repetitur nullo fere discrimine; sed in postrema lectione, fortasse lapsu graphico, vox εἰμί deest, quæ etiam subintelligitur neque necessaria est.

V. 25. Ἄλλος, συναναβιβάσετε. Sic codices nostri, non allato interpretis nomine.

Cod. Reg. 1872, recens, est secunda pars præcedentis, et continet a cap. XII usque ad finem.

Codex Basiliensis X sæculi, membranaceus, eximiæ notæ, quem supra descripsimus. Is, ut jam dictum est, tota pene Genesi truncatus, reliquos Heptateuchi libros integros exhibet, demptis tantum duobus postremis libri Judicum capitibus.

Cod. Colbert. 3084, quarti quintive sæculi : ubi aliquot capita Exodi, Levitici et Numerorum, cum obelis et asteriscis : estque unciali charactere descriptus, sine accentibus et spiritibus.

Cod. Colbertinus 1599, recens.

Schedæ Combefisianæ in Exodum : ubi vir doctus Franciscus Combefisius ex variis catenis mss. ad singula Exodi loca variorum Patrum interpretationes collegerat. Earum vero mihi copiam fecit vir amicissimus P. Michael Lequien.

Theodoretus editus anno 1642.

Chronicon Alexandrinum.

Procopius *in Heptateuchum.*

Editionis Romanæ et Drusii lectiones.

Ex his qui majorem lectionum copiam suppeditaverunt, sunt Basiliensis, cujus formam descripsimus in *Monito ad Genesim*, et Regius 1871, paris circiter ætatis (*a*). Præter illas autem veterum interpretum lectiones, hæc notatu digna variis in locis exhibemus, nimirum ad cap. XXVIII, ubi magna editionum varietas, ex Basiliensi codice sex versus afferimus asteriscis notatos, quia in editione τῶν O' desiderabantur antiquitus : cujus autem interpretis sint hi versus a Basiliensi cum asteriscis allati, nondum satis compertum habemus. Ad caput XXXVI, v. 8, ex eodem codice Basiliensi, prolixa adnotatio exhibetur,

(*a*) Adde Coislinianum, cujus lectiones in appendice Montefalconius, quod serius in manus venissent, conjecerat. EDIT. PATR.

CAPUT I EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כל־נפש יצאי ירך־יעקב	5.	5. Ἐκ μηρῶν Ἰακώβ.
7 וישרצו	7.	7. Ἐξήρπυσαν.
ותמלא הארץ אתם		Ἐπληρώθη ἡ γῆ ἐξ αὐτῶν.
8 מלך־חדש	8.	8. Βασιλεὺς καινός.
9 אל־עמו	9.	9.
ועצום		Ὀστοϊνός.
11 שרי מסים	11.	11.
בסבלתם		Ἐν τοῖς βαστάγμασι.
ערי מסכנות		Πόλεις σκηνωμάτων.
12 ויקצו מפני בני ישראל Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἐθλίβοντο ὁρῶντες αὐτοὺς πληθυνομένους.	12.	12. Ἐσικχαίνοντο.
13 ויעבדו מצרים את־בני ישראל בפרך Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐκάκουν αὐτούς.	13.	13. Ἐντρυφήματι.
14 וימררו	14.	14.
15 שפרה	15.	15.
פועה		
16 וראיתן	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Omnis anima egredientium femur Jacob.	5. Omnes animæ eorum, qui egressi sunt de femore Jacob.	5. Ex femoribus Jacob.
7. Et produxerunt se.	7. Quasi germinantes multiplicati sunt.	7. Repserunt.
Et repleta est terra eis.	Impleverunt terram.	Repleta est terra ex eis.
8. Rex novus.	8. Rex novus.	8. Rex novus.
9. Ad populum suum.	9. Ad populum suum.	9.
Et fortis.	Fortior nobis est.	Osseus.
11. Principes tributorum.	11. Magistros operum.	11.
In oneribus eorum.	Oneribus.	In oneribus.
Urbes thesaurorum.	Urbes tabernaculorum.	Urbes tabernaculorum
12. Et angustiabantur propter filios Israel. *Syrus et Hebr. int.*, affligebantur cum viderent eos multiplicatos.	12 Oderantque filios Israel Ægyptii.	12. Tædio afficiebantur
13. Et servire fecerunt Ægyptii filios Israel in duritia. *Syrus et Hebræus* : et vexabant eos.	13. Et affligebant illudentes eis.	13. Illusione.
14. Amarificarunt.	14. Ad amaritudinem perducebant.	14.
15. Sephora.	15. Sephora.	15.
Phuah.	Phua.	
16. Et videbitis.	16. Et tempus advenerit.	16.

circa præposterum ordinem, qui ἐν τῇ κοινῇ LXX Interpretum editione observatur in postremis Exodi capitibus : qui præposterus ordo jam Origenis tempore invectus deprehendebatur. A capite autem xxxvi usque ad finem ex vetustissimo codice Colbertino num. 3084 editionis LXX Interpretum omnia quæ in eodem codice habentur obelis et asteriscis notata afferimus, Latine versa e regione. Hæc monenda duximus; cætera quivis observabit.

CAPUT I EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ※ ἐξελθοῦσαι ↙ ἐξ Ἰακώβ.	5. Ἐκ μηρῶν Ἰακώβ.
7. Ἐξῆρψαν.	7. Χυδαῖοι ἐγένοντο. *Ἄλλ.*, ἐπληθύνθησαν.	7. Ἐξήρπυσαν.
	Ἐπλήθυνε δὲ ἡ γῆ αὐτούς.	Ἐπληρώθη ἡ γῆ ἐξ αὐτῶν.
8.	8. Βασιλεὺς ἕτερος.	8. Βασιλεὺς καινός.
9.	9. Τῷ ἔθνει αὐτοῦ. *Ἄλλος*· τῷ γένει αὐτοῦ.	9
	Ἰσχύει ὑπὲρ ἡμᾶς.	
11. Ἐργοδιώκτας.	11. Ἐπιστάτας τῶν ἔργων.	11.
Ἐν τοῖς βαστάγμασι.	Ἐν τοῖς ἔργοις.	
Πόλεις σκηνωμάτων.	Πόλεις ἰσχυράς.	
12.	12. Καὶ ἐβδελύσσοντο οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	12.
13. Ἐμπαίγματι.	13. Καὶ κατεδυνάστευον οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ βίᾳ.	13. Ἐμπαίγματι.
14.	14. Κατωδύνων. *Ἄλλος*· παρεπίκραινον.	14.
15.	15. Σεπφώρα. *Ἄλλος*· ὀρνίθιον.	15.
	Φουά. *Ἄλλος*· ἐρυθρόν.	
16.	16. Καὶ ὦσι. *Ἄλλος*· καὶ ὄψεσθε.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5 Omnes animæ ※ egressæ ↙ ex Jacob.	5. Ex femoribus Jacob.
7. Repserunt.	7. Effusi facti sunt. *Al.*, multiplicati sunt.	7. Repserunt.
		Repleta est terra ex eis.
	Multiplicabat autem illos terra.	
8.	8. Rex alius.	8. Rex novus.
9.	9. Genti suæ. *Al.*, generi suo.	9.
	Valet super nos.	
11. Magistros operum.	11. Præfectos operum.	11.
In oneribus.	In operibus.	
Urbes tabernaculorum.	Urbes munitas.	
12.	12. Et abhorrebant Ægyptii a filiis Israel.	12.
13. Derisione.	13. Et opprimebant Ægyptii filios Israel violentia.	13. Derisione.
14.	14. Dolore conficiebant. *Alius*, exacerbabant.	14.
15.	15. Sepphora. *Alius*, avicula.	15.
	Phua. *Alius*, rubrum.	
16.	16. Et fuerint. *Alius*, et videbitis.	16.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 את־הילדים	17.	17. Τὰ παιδάρια.
19 כי־חיות הנה בטרם תבוא אלהן המילדת וילדו	19.	19.
21 ויהי כי־יראו המילדת את־האלהים ויעש להם בתים	21	21. Ἐπεὶ οὖν ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν Θεὸν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἴκους.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Pueros.	17. Mares.	17. Puerulos.
19. Quia obstetrices ipsæ : antequam veniat ad eas obstetrix, et pepererunt.	19. Ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, et priusquam veniamus ad eas, pariunt.	19.
21. Et fuit, quia timuerunt obstetrices Deum, et fecit eis domos.	21. Et quia timuerunt obstetrices Deum, ædificavit eis domos.	21. Quoniam igitur timebant obstetrices Deum, fecerunt sibi domos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Exodi.

V. 5. Sic codex Regius 1871, egregiæ notæ. Vox ἐξελθοῦσαι asterisco notatur quia a LXX Interpretibus prætermissa fuerat. Perinde notari debuit vox sequens μηρῶν, quæ deest item apud eosdem; nisi fortasse exciderit : nam infinitæ pene in illam editionem mutationes advectæ sunt.

V. 7. Ἀ., Θ., ἐξήρποσαν (mendose ut videtur, pro ἐξήρπωσαν) Σ., ἐξῆρψαν. Sic mss. nostri et editio Romana, quæ tamen lectionem incerti, fortasse Theodotionis, ἐπληθύνθησαν prætermisit. In hæc Procopius : « Quapropter ut illam dictionem magis dilucide explicaret Aquila, inquit : Diffundebantur more inundationis in omnem terram Ægypti. Cæterum Symmachus, ut simili ratione multiplex denotaret Hebræorum incrementum, ait : progerminantes aucti sunt, sumpta metaphora ab herbis quas magna copia tellus profundit. »

Ibid. Ἀ., ἐπληρώθη ἡ γῆ ἐξ αὐτῶν. Sic codex Reg. 1871. Procopius vero : « Aquila interpretatus est, *et impleta est terra ab eis.* »

V. 8. Sic manuscripti nostri et editio Romana.

V. 9. Ἄλλος, τῷ γένει αὐτοῦ. Hanc lectionem habet Reg. supra memoratus 1871; cujus vero sit, ignoratur.

Ibid. Ἀ., ὀστοῖνός. Lectio dubie jacet, quia exciso ad compingendum codice Regio jam laudato, postremæ vocis litteræ exciderunt, ita ut ὀστο solum remaneat. Haud dubie legendum, ὀστοῖνός : quia vocem עצום ita vertit Aquila; Deut. IX, 1. Alibi legitur, ὀστεῖνός.

V. 11. Σ., ἐργοδιώκτας. Hanc lectionem quasi scholion attulit editio Romana; sed codex Basiliensis, cujus ope multa restaurantur, Symmacho tribuit.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐν τοῖς βαστάγμασι. Sic Reg. 1871. Vocem סבלה βασταγμόν vertit Symmachus psalm. LXXX, 7.

Ibid. Ἀ., Σ., πόλεις σκηνωμάτων. Sic idem ipse codex. Procopius ait, « Aquila vertit, *tabernacula.* »

V. 12. Ἀ., ἐσικχαίνοντο. Illa voce non infrequen-

CAPUT II EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בת־לוי	1.	1.
2 ותרא אתו כי־טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים	2.	2...... ὅτι ἀγαθός... τρεῖς μῆνας.
3 תבת גמא	3.	3. Κιβωτὸν παπύρου.
בסוף		Ἐν τῷ παπυρεῶνι.
5 ונערתיה	5.	5. Παιδίσκαι αὐτῆς.
בתוך הסוף		Ἐν μέσῳ τοῦ παπυρεῶνος.
8 ותאמר־לה בת־פרעה	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Filiam Levi.	1. Et accepit uxorem stirpis suæ.	1.
2. Et vidit eum quod pulcher ipse, et abscondit eum tres menses.	2. Et videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus.	2.... quod bonus ... tres menses.
3. Arcam junci.	3. Fiscellam scirpeam.	3. Arcam papyri.
In junceto.	In carecto.	In papyreone.
5. Et puellæ ejus.	5. Puellæ ejus.	5. Puellæ ejus.
In medio junceti.	In papyrione.	In medio papyreonis.
8. Et dixit ei filia Pharao.	8. Respondit.	8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

17.

19. Μαῖαι γάρ εἰσι, καὶ πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαίας τίκτουσιν.

21. Ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν Θεὸν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.

Ο'.

17. Τὰ ἄρσενα.

19. Τίκτουσι γὰρ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς μαίας.

21. Ἐπεὶ δὲ ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν Θεὸν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Τὰ παιδάρια.

19. Ὅτι ζωογονοῦσιν, διότι πρὶν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς τίκτουσι.

21. Ἐποίησεν αὐταῖς οἴκους.

SYMMACHUS.

17.

19. Obstetrices enim sunt, et antequam ingrediantur obstetrices, pariunt.

21. Quia timebant obstetrices Deum, fecerunt sibi domos.

LXX INTERPRETES.

17. Masculos.

19. Pariunt enim priusquam ingrediantur ad eas obstetrices.

21. Quoniam autem timebant obstetrices Deum, fecerunt sibi domos.

THEODOTIO.

17. Puerulos.

19. Quia vividos edunt ; ideo priusquam ingrediantur ad eas pariunt.

21. Fecit ipsis domos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Exodi.

ter utitur Aquila. Eam vero lectionem habet codex Reg. 1871. Sequentem Syri, omnes catenæ Regiæ cum editione Romana.

Ibidem. Ἀ., ἐντρυφήματι. Σ., ἐμπαίγματι, id est *illusione*, vel *irrisione;* hos secutus est Interpres Vulgatæ, qui vertit, *illudentes eis*.

Coislinian. habet : Σ., ἐντρυφῶντες, Θ., ἐμπεγμῷ (l. ἐμπαιγμῷ): sed præstare videtur lectio quam secuti sumus. Nam vocem פרך solet Symmachus vertere ἐμπαιγμός et ἔμπαιγμα.

V. 14. *Ἄλλος*, παρεπ. Sic idem codex Reg. Versionem παρεπίκραινον Symmachi esse suspicor.

V. 15. *Ἄλλος*, ὀρνίθιον, et postea ἐρυθμόν, sic nomina propria, Sephora et Phua, vertisse videtur Symmachus, qui persæpe illa secundum eam, quam præferre possunt, significationem, Græce convertit. Hæc autem prodeunt ex eodem cod. Reg.

V. 16. *Ἄλλος*, καὶ ὄψεσθε. Sic idem Reg. Hæc autem versio videtur esse Aquilæ.

V. 17. Ex eodem Regio.

V. 19. Sic mss. nostri et editio Romana. In hunc locum Diodorus in catenis : Ἡ τῶν Ο' ἑρμηνεία τὴν ταχύτητα δοκεῖ σημαίνειν τῶν Ἑβραίων γυναικῶν, τὴν κατὰ τὸ τίκτειν φθάνουσαν τὴν παρουσίαν τῶν μαιῶν. Ἡ δὲ τοῦ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος ἔκδοσις ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων ἴσασι τὴν μαιευτικὴν ἐπιστήμην, καὶ τῆς τῶν μαιῶν παρουσίας οὐ χρήζουσι· διὸ δὴ αὐταῖς παραχωρεῖ τὸ ζωογονεῖν τοὺς ἄῤῥενας. Id est : LXX Interpretum versio celeritatem in pariendo Hebræarum mulierum, quæ obstetricum adventum prævertebat, indicare videtur. Symmachi autem et Theodotionis editio, Hebræorum uxores obstetricandi peritas esse et obstetricum præsentia non opus habere declarat. Quamobrem ipsis tribuit, quod masculos vividos et incolumes parerent.

V. 21. Sic omnes catenæ mss. nostræ. Videntur autem omnes interpretes, præter Theodotionem, legisse ויעש qui vertunt ἐποίησαν. Theodotionem vero sequitur Vulgatus interpres.

CAPUT II EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

2. Ἰδὼν δὲ ὅτι καλὸς, ἐσκέπασεν αὐτὸν τρεῖς μῆνας.

3. Κιβωτὸν παπύρου.

5. Κοράσια αὐτῆς.

8.

Ο'.

1. Θυγατέρων Λευΐ. *Alii adjiciunt*, καὶ ἔσχεν αὐτήν.

2. Ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀστεῖον, ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας τρεῖς.

3. Θίβιν. *Ἄλλος*· θήκην.

Εἰς τὸ ἕλος.

5. Ἅβραι αὐτῆς.

Ἐν τῷ ἕλει.

8. Ἡ δὲ εἶπεν ἡ θυγάτηρ Φαραώ. *Ἄλλοι*· ἡ δὲ εἶπεν αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραώ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

3.

5.

8.

SYMMACHUS.

1.

2. Videns autem quod pulcher occultavit eum tres menses.

3. Arcam papyri.

5. Puellulæ ejus.

8.

LXX INTERPRETES.

1. Filiarum Levi. *Alii adjiciunt*, et habuit eam.

2. Videntes autem eum elegantem, occultaverunt eum tres menses.

3. Thibin. *Alius*, thecam

In palude.

5. Ancillæ ejus.

In palude.

8. Illa autem dixit filia Pharao. *Alii*, illa autem dixit ei filia Pharao.

THEODOTIO

1.

2.

3.

5.

8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותלך		
איש־עברי 11	11.	11.
נצים 13	13.	13. Διαμαχομένους.
שמך לאיש שר 14 אמר	14	14.
מדין 15	15.	15.
את־הרהטים 16	16.	16.
ויגרשום 17	17.	17.
מיד הרעים וגם דלה־דלה 19	19.	19.
ויואל משה לשבת 21 את־צפרה	21.	21.
גרשם 22	22.	22. Προσήλυτον.
בארץ נכריה		'Εν γῇ ξένῃ.
נאקתם 24	24.	24. Τῆς οἰμωγῆς αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et ivit.	Perrexit.	
11. Virum Hebræum.	11. Quemdam de Hebræis.	11.
13. Contendentes.	13. Rixantes.	13. Pugnantes.
14. Posuit te in virum principem.	14. Te constituit principem.	14.
Dicens.	Tu vis.	
15. Madian.	15. Madian.	15.
16. Canales.	16. Canalibus.	16.
17. Et expulerunt eas.	17. Ejecerunt eas.	17.
19. De manu pastorum, et etiam hauriendo hausit.	19. De manu pastorum: insuper et hausit.	19.
21. Et voluit Moseh habitare.	21. Juravit ergo Moyses quod habitaret.	21.
Sephoram.	Sephoram.	
22. Gersom.	22. Gersam.	22. Proselytum.
In terra aliena.	In terra aliena.	In terra peregrina.
24. Clamorem eorum.	24. Gemitum eorum.	24. Ejulatum eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Exodi.

V. 1. Καὶ ἔσχεν αὐτήν. Hoc additamentum, quod multa exemplaria, et quidem antiquissima, præferunt, videtur olim obelo notatum fuisse; in Hebræo quippe non exstat.

V. 2. Σ., ἰδὼν δὲ etc. Sic Regius 1871, melius ἰδοῦσα· nam refertur ad matrem Moysis. Ibid. ὅτι etc. Sic Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet codex Basiliensis : 'Α., ὅτι ἀγαθός. Σ., ὅτι καλός. Editio Romana habet : 'Α., ἀγαθόν. Σ., καλόν. Sic nempe legitur in exemplari Romano, ut hæ voces quadrarent cum lectione LXX, ἀστεῖον. Ibid. Σ., ἐσκέπασεν αὐτόν. Sic Reg. 1871 in singulari, ut supra ἰδὼν δέ. LXX in plurali habent.

V. 3. Sic Basiliensis et Reg. 1871. In hunc vero locum hoc Scholion legitur in catenis Regiis et in schedis Combefisianis : Κιβωτὸς παπύρου, θήκη, ἢ ὑδρία, ἢ πλατυσμὸς, ἣν τινες καλοῦσι στίτιν. Id est; « Arca ex papyro; theca vel hydria; aut vas latum, quod quidam vocant *Stitin*. »

Ibid. 'Α., ἐν τῷ παπυρεῶνι. Sic Basiliensis et Regius 1871; primus habet ἐν παπυρεῶν, male.

V. 5. Sic Basiliensis.

Ibid. 'Α., ἐν μέσῳ τοῦ παπυρεῶνος. Lectionem Aquilæ sequitur Vulgatus interpres, qui vertit, « in papyrione. »

V. 8. Hæ variæ lectiones in multis exemplaribus exstant; neutra bene habere videtur. Sic legendum est, καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραώ.

Ibid. Ἄλλος, ἀπελθοῦσα. Ita Reg. 1871.

V. 11. Ἄλλος, τινὰ τῶν 'Εβραίων. Sic idem codex Regius; nec indicat cujus sit hæc lectio.

V. 13. 'Α., Σ., διαμαχομένους. Sic idem Reg.

V. 14. In eodem Reg. illud εἰς ἄνδρα omissum a LXX, et ab alia editione sumptum, asterisco notatur.

Ibid. Ἄλλος, λέγεις. Idem Reg. Nescitur cujus sit interpretis, quia, excisis ad compingendum extremis foliis, nomina interpretum sæpe excisa fuere.

V. 15. Ἄλλος, ἐκκρίσεως. Vel est interpretatio Symmachi, vel significatio nominis proprii, quales

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐλθοῦσα. *Ἄλλος·* ἀπελθοῦσα.	
11.	11. Τινὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. *Ἄλλος·* τινὰ τῶν Ἑβραίων.	11.
13. Διαμαχομένους.	13. Διαπληκτιζομένους.	13.
14.	14. Κατέστησεν ※ εἰς ἄνδρα ⁏ ἄρχοντα.	14.
	Θέλεις. *Ἄλλος*, λέγεις.	
15.	15. Μαδιάμ. *Ἄλλος·* ἐκκρίσεως.	15.
16.	16. Δεξαμενάς. *Ἄλλος·* ποτίστρας.	16.
17.	17. Ἐξέβαλλον. *Ἄλλοι·* ἐξέβαλον.	17.
19.	19. Ἀπὸ τῶν ποιμένων ※ ἀντλῶν ⁏ καὶ ἤντλησεν.	19.
21. Ὥρκισε δὲ Μωϋσῆν ὥστε οἰκῆσαι.	21. Κατῳκίσθη δὲ Μωϋσῆς.	21. Ἤρξατο Μωϋσῆς κατοικεῖν.
	Σεπφώραν. *Ἄλλος·* ὀρνίθιον.	
22.	22. Γηρσάμ. *Ἄλλος*, πάροικος.	22.
	Ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ.	
24. Τῆς οἰμωγῆς αὐτῶν.	24. Τὸν στεναγμὸν αὐτῶν.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Profecta. *Alius*, profecta.	
11.	11. Quemdam filiorum Israel. *Alius*, quemdam Hebræorum.	11.
13. Pugnantes.	13. Rixantes.	13.
14.	14. Constituit ※ in virum ⁏ principem.	14.
	Vis. *Alius*, dicis.	
15.	15. Madiam. *Alius*, secretionis.	15.
16.	16. Canales. *Alius*, alveos.	16.
17.	17. Expellebant. *Alius*, ejecerunt.	17.
19.	19. A pastoribus ※ hauriens ⁏ et hausit.	19.
21. Adjuravit autem Moysen ut habitaret.	21. Habitavit autem Moyses.	21. Cœpit Moyses habitare.
	Sepphoram. *Alius*, aviculam.	
22.	22. Gersam. *Alius*, advenam.	22.
	in terra aliena.	
24. Ejulatum eorum.	24. Gemitum eorum.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Exodi.

Origenes ad margines Hexaplorum posuerat ut indicat ipse supra ad vers. 7 cap. XLVII Genesis.

V. 16. *Ἄλλος*, ποτίστρας. Vox nusquam a me observata : significatque alveos aut canales ad pecorum potum adornatos, a ποτίζω, « poto. » Prodit ex eodem cod. Reg. nesciturque cujus interpretis sit.

V. 17. *Ἄλλος*, ἐξέβαλον. Sic quidam mss.

V. 19. Ἀντλῶν, omissum a LXX Interpretibus, asterisco notatur in codice Reg. 1871.

V. 21. Hunc insignem Symmachi et Theodotionis locum mutuamur ex cod. Reg. 1871. Ratio varietatis in interpretando inde est quod Symmachus ויאל ab אלה « juravit » derivatum putans, ὥρκισε sive « adjuravit » verterit, utpote in Hiphil positum; Theodotio autem ab יאל deduxerit, quod in Hiphil significat ἤρξατο « cœpit. » Interpres Vulg. Symmachum secutus videtur, sed « intransitive » posuit, « juravit. »

Ibid. *Ἄλλος*, ὀρνίθιον. Sic idem Reg. ut cap. præcedenti versu 15.

V. 22. Ita Reg. idem. — Coislin. ※ Τὸ δὲ ὄνομα ※ τοῦ δευτέρου ἐκάλεσεν Ἐλιεζέρ. Ὁ γὰρ Θεὸς τοῦ ※ πατρός μου, βοηθός μου, καὶ ἐῤῥύσατό με ἐκ ※ χειρὸς Φαραώ. — ※ Nomen vero secundi voca- ※ vit Eliezer. Deus enim patris mei adjutor meus, ※ et liberavit me de manu Pharaonis. Vulg. : « Alterum vero peperit, quem vocavit Eliezer dicens : Deus enim patris mei, adjutor meus, eripuit me de manu Pharaonis. » Hæc vero in Hexaplis erant ut notant asterisci, atque fortasse ex aliquo Hebraico exemplari versa fuerant; sed nec in hodierno exemplari Hebraico, nec in LXX reperiuntur : unde suspicio oriatur asteriscos vitio librariorum adjectos fuisse.

Ibidem. Ἀ., ἐν γῇ ξένῃ. Sic Reg. idem.

V. 24. Ἀ., Σ., τῆς οἰμωγῆς αὐτῶν. Ita Coislin. In Regio et in *Chronico Alexandrino*, p. 65, tacito interpretis nomine.

CAPUT III EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 חתנו	1.	1. Νυμφευτοῦ αὐτοῦ.
ויבא		Ἤλασεν.
2 בער	2.	2. Ἀναπτόμενος.
3 את־המראה	3.	3.
4 הנני	4.	4. Ἰδοὺ ἐγώ.
5 של	5.	5. Ἔκσπασον.
6 ויסתר	6.	6. Ἐπέκρυψεν.
8 את־מכאביו	8.	8.
9 וגם־ראיתי את־הלחץ אשר מצרים לחצים אתם	9.	9. Καίγε ἑώρακα σὺν τὸν ἀποθλιμμὸν, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι ἀποθλίβουσιν αὐτούς.
12 בהוציאך	12.	12.
על ההר הזה		
14 אהיה אשר אהיה	14.	14. Ἔσομαι, ἔσομαι.
15 זכרי	15.	15.
16 את־זקני ישראל	16.	16. Τοὺς πρεσβύτας Ἰσραήλ.
18 נקרה	18.	18.
20 בקרבו	20.	20. Ἐν ἐγκάτῳ αὐτοῦ.
21 בעיני	21.	21.
לא תלכו		
22 ומגרת ביתה	22.	22.
23 ונצלתם את־מצרים	23.	23. Σκυλεύσατε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Soceri sui.	1. Soceri sui.	1. Pronubi sui.
Venit.	Venit.	Accessit.
2. Ardebat.	2. Quod rubus arderet.	2. Accensus.
3. Visionem.	3. Visionem.	3.
4. Ecce ego.	4. Adsum.	4. Ecce ego.
5. Solve.	5. Solve.	5. Extrahe.
6. Et abscondit.	6. Abscondit.	6. Abscondit.
8. Dolores ejus.	8. Dolorem.	8.
9. Et etiam vidi oppressionem, qua Ægyptii opprimunt eos.	9. Vidique afflictionem eorum, qua ab Ægyptiis opprimuntur.	9. Et vero vidi oppressionem qua Ægyptii opprimunt eos.
12. Cum eduxeris.	12. Cum eduxeris.	12.
Super montem istum.	Super montem istum.	
14. Ero qui ero.	14. Ego sum qui sum.	14. Ero, ero.
15. Mentio mea.	15. Memoriale meum.	15.
16. Senes Israel.	16. Senes Israel.	16. Senes Israel.
18. Occurrit.	18. Vocavit.	18.
20. In medio ejus.	20. In medio eorum.	20. In visceribus ejus.
21. In oculis.	21. Coram.	21.
Non ibitis.	Non exibitis.	
22. Hospita domus suæ.	22. Hospita sua.	22.
23. Et spoliabitis Æ	23. Et spoliabitis Ægyptum.	23. Spoliate.

CAPUT III EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Πενθεροῦ αὐτοῦ.	1. Γαμβροῦ αὐτοῦ.	1.
	Ἦλθεν.	
2. Φλεγόμενος. *Ἄλλως* ἐφλέγετο.	2. Καίεται.	2.
3. Τὸ θέαμα.	3. Τὸ ὅραμα. *Ἄλλος*, θαῦμα.	3.
4.	4. Τί ἐστιν;	4. Ἰδοὺ ἐγώ.
5. Ὑπόλυσαι.	5. Λῦσαι.	5.
6.	6. Ἀπέστρεψεν.	6.
8.	8. Τὴν ὀδύνην. *Ἄλλος*· τὰς καταπονήσεις.	8.
9. Καὶ ἑώρακα τὴν θλῖψιν αὐτῶν, ἣν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς.	9. Κἀγὼ ἑώρακα τὸν θλιμμὸν, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς	9. Κἀγὼ ἑώρακα τὸν θλιμμὸν, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς.
12. Ὅταν ἐξαγάγῃς.	12. Ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε.	12.
	Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. *Ἄλλος*· ἐν Χωρήβ.	
14.	14. Ἐγώ εἰμι ὁ ὤν.	14. Ἔσομαι, ἔσομαι.
15. Ἀνάμνησίς μου.	15. Μνημόσυνον.	15.
16.	16. Τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	16.
18.	18. Προσκέκληται. *Ἄλλος*· ἐπικέκληται.	18.
20.	20. Ἐν αὐτοῖς.	20.
21.	21. Ἐναντίον. *Ἄλλος*· ἐνώπιον.	21.
	Οὐκ ἀπελεύσεσθε. *Ἄλλος*· οὐκ ἐξελεύσεσθε.	
22. Σταθμούχου αὐτῆς.	22. Συσκήνου αὐτῆς.	22.
23. Σπυγεύσατε.	23. Σκυλεύσατε τοὺς Αἰγυπτίους. *Ἄλλως*, συσκευάσετε. *Ἄλλος*, καὶ συνεπάγετε αὐτοῖς τὴν ἐν τοῖς σκεύεσιν αὐτῶν δύναμιν.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Soceri sui.	1. Soceri sui.	1.
	Venit.	
2. Ardens. *Aliter*, ardebat.	2. Uritur.	2.
3. Spectaculum.	3. Visionem. *Alius*, miraculum.	3.
4.	4. Quid est?	4. Ecce ego.
5. Solve.	5. Solve.	5.
6.	6. Avertit.	6.
8.	8. Dolorem. *Alius*, afflictiones.	8.
9. Et ego vidi afflictionem eorum, qua Ægyptii affligunt eos.	9. Et ego vidi tribulationem, qua Ægyptii tribulant eos.	9. Et ego vidi tribulationem, qua Ægyptii tribulant eos.
12. Cum eduxeris.	12. In educendo te.	12.
	In monte hoc. *Alius*, in Choreb.	
14.	14. Ego sum is qui est.	14. Ero, ero.
15. Commemoratio mea.	15. Memoriale.	15.
16.	16. Senatum filiorum Israel.	16.
18.	18. Vocavit. *Alius*, invocatus est (super nos).	18.
20.	20. In ipsis.	20.
21.	21. Coram. *Alius*, in conspectu.	21.
	Non discedetis. *Alius*, non exibitis.	
22. Hospita sua.	22. Contubernali sua.	22.
23. Spoliate.	23. Et spoliate Ægyptios. *Aliter*, expilate. *Alius*, et vobiscum auferetis vim vasorum ipsorum.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Exodi.

V. 1. 'Α., νυμφευτοῦ αὐτοῦ. Σ., πενθεροῦ αὐτοῦ. Hæc ex Regio 1871 mutuamur, ubi lectio Aquilæ, ut et multæ aliæ, excisa fuit, ita ut postrema tantum syllaba τοῦ remaneat. Sed ibi legendum esse νυμφευτοῦ αὐτοῦ non dubium, quia infra cap. XVII, v. 1, ubi de Jethro Moysis socero agitur, Aquila חתן vertit νυμφευτής, id est, ad litteram « pronubus ; » tametsi puto Aquilam intellexisse socerum : neque enim ignorare potuit Jethro Moysis socerum esse.

Ibid. 'Α., ἤλασεν. Ex Coislin.

V. 2. Cod. Basiliensis lectionem Symmachi sic effert, ἐφλέγετο, melius, ni fallor, quam φλεγόμενος, ut habet editio Rom.

V. 3. Σ., τὸ θέαμα, ex Coislin. In codice Regio 1871 nomen excidit.

V. 4. Α., Θ., Ἰδοὺ ἐγώ. Sic idem Reg.

V. 5. 'Α., ἔκσπασον etc. Ita Basiliensis codex et editio Rom., in qua legitur Σ., ὑπόλυσον.

V. 6. 'Α., ἐπέκρυψεν. Ita Basiliensis codex solus. — Coislin. habet : 'Α., ἀπέκρυψεν. Hic notatur in margine Coisliniani κατὰ Σαμαρειτῶν], quæ nota repetitur infra ad versum 15.

V. 8. *Ἄλλος*, τὰς καταπονήσεις. Hæc lectio videtur Aquilæ aut Symmachi, aut utriusque esse ; sed exciso margine nomen excidit in Reg. 1871 unde prodit.

V. 9. 'Α., *καί* γε etc. Sic lectiones trium interpretum affert codex Basiliensis. Editio Romana solam Aquilæ habet, legiturque ibi θλίβουσι. Sed melius ἀποθλίβουσι, ut habet Basiliensis, ac refertur ad ἀποθλιμμόν.

V. 12. Σ., ὅταν ἐξαγαγῇς. Sic Reg. 1871. Procopius habet, « Symmachus legit : Cum eduxeris. »

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν Χωρήβ. Ita codex idem. Verum

CAPUT IV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 בזנבו	4.	4.
6 והנה ידו מצרעת כשלג	6.	6. Καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ αὐτοῦ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών.
8 האת האחרון	8.	8. Τοῦ σημείου τοῦ ἐσχάτου.
10 לא איש דברים *Ὁ Σύρος*, οὐκ εὔλαλος.	10.	10. Οὐκ ἀνὴρ ῥημάτων.
גם מאז דברך אל־עבדך כי כבד־פה וכבד לשון אנכי		Καίγε ἀπὸ τότε λαλήσαντός σου πρὸς δοῦλόν σου ὅτι βαρὺς στόματι, καὶ βαρὺς γλώσσῃ ἐγώ εἰμι.
11 אלם	11.	11. Μογιλάλον.
12 והוריתיך	12.	12. Φωτίσω σε.
13 בי אדני	13.	13. Ἐν ἐμοὶ, Κύριε.
15 והוריתי אתכם	15.	15. Φωτίσω ὑμᾶς.
18 לך לשלום	18.	18. Βάδιζε ἐν εἰρήνῃ.
21 אחזק	21.	21. Ἐνισχύσω.
23 את־בני	23.	23. Υἱόν μου.
ותמאן		Ἀνένευσας.
24 יהוה	24.	24. Θεός.
25 צר	25.	25. Πέτρον. *Ἄλλως*, πέτραν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. In cauda ejus.	4. Caudam ejus.	4.
6. Et ecce manus ejus leprosa sicut nix.	6 Protulit leprosam instar nivis.	6. Et ecce manus ejus leprosa sicut nix.
8. Signi posterioris.	8. Signi sequentis.	8. Signi ultimi.
10. Non vir verborum. *Syrus*, non bene loquens.	10. Non eloquens.	10. Non vir verborum.
Etiam ex tunc loqui te ad servum tuum, quia gravis ore et gravis lingua sum ego.	Et ex quo locutus es ad servum tuum, impeditioris et tardioris linguæ sum.	Etiam ex tunc loqui te ad servum tuum, quia gravis ore et gravis lingua sum ego.
11. Mutum.	11. Mutum.	11. Difficulter loquentem.
12. Docebo te.	12. Doceboque te.	12. Illuminabo te.
13. Pro me, Domine.	13. Obsecro, Domine.	13. In me, Domine.
15. Docebo vos.	15. Ostendam vobis.	15. Illuminabo vos.
18. Vade in pace.	18. Vade in pace.	18. Vade in pace.
21. Indurabo.	21. Indurabo.	21. Corroborabo.
23. Filium meum.	23. Filium meum	23. Filium meum.
Renuisti.	Noluisti.	Renuisti.
24. Dominus.	24. Dominus.	24. Deus.
25. Petram.	25. Petram acutissimam.	25. Petron. *Aliter*, petram.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Exodi.

illud, ἐν Χωρήб, incertum est an scholion an alia interpretatio sit.

V. 13. Reg. 1871. Ἀ., Θ., ἔσομαι, ἔσομαι. Videtur excidisse ὅς, ac legendum, ἔσομαι ὅς ἔσομαι, « ero qui ero. » Ut consonent cum Hebraico, אהיה אשר־אהיה.

V. 15. Σ., ἀνάμνησίς μου. Ex eodem codice.

V. 16. Ἀ., τοὺς πρεσβύτας Ἰσραήλ. Sic editio Romana. — Ἀ., πρεσβυτέρους. Coislin. Nos cum editione Rom. legimus supra πρεσβύτας.

V. 18. Hujus versus, pariterque 19, 20 et 21, lectiones ex sæpe memorato codice Regio 1871 desumptæ sunt.

V. 22. Ἀ., Σ., σκυλεύσατε. Sic Coislin. Hanc lectionem habent οἱ Ο', edit. Rom. Coisl. vero, ut et Alex., in textu præfert συσκευάσατε. In aliis aliter exhibetur Symmachi lectio : καὶ σκυλεύσετε τοὺς Αἰγυπτίους. In hunc autem locum sic Drusius edisserit : « Συλεύσετε, συλεύω, spolio, quod et συλέω, συλάω. Dicitur et σκυλεύω· unde in libris veteribus edit. LXX σκυλεύσατε, cum in aliis sit συσκευάσετε, ἤτοι σκευάσετε, quam postremam lectionem Theodoretus agnoscit quæst. 23 in Exodum, ita scribens : Τί αἰτιῶνταί τινες τὸ προστεταχέναι τὸν Θεὸν τοῖς Ἑβραίοις σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐσθῆτας συλεῦσαι τοὺς Αἰγυπτίους; οὕτω γὰρ ὁ Σύμμαχος τὸ « σκευάσασθαι » ἡρμήνευσεν. In fragmentis, quæ olim collegi, Symmachus σκυλεύσετε τοὺς Αἰγυπτίους, puto verum esse quod posui. In notatis ad edit. Rom. σκυλεύσατε τοὺς Αἰγυπτίους, ita LL. VV. In aliis est, συσκευάσετε. Scholion. Ἄλλος φησὶ, καὶ συνεπάγετε αὐτοῖς τὴν ἐν τοῖς σκεύεσιν αὐτῶν δύναμιν. » Hactenus Drusius. Procopius vero sic habet : « Syrus vertit, Excutite, vacuefacite. »

Ibid. Σ., σταθμούχου αὐτῆς. Sic. Reg. 1871.

CAPUT IV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Τῆς κέρκου. *Ἄλλος*· τῆς οὐρᾶς.	4.
6. Καὶ ἐφάνη ἡ χεὶρ αὐτοῦ λελεπρωμένη ὡσεὶ χιών.	6. Καὶ ἐγενήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσεὶ χιών.	6. Καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ αὐτοῦ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών.
8. Τοῦ σημείου τοῦ ἑπομένου.	8. Τοῦ σημείου τοῦ δευτέρου.	8.
10. Μογιλάλος.	10. Οὐχ ἱκανός. *Ἄλλος*· οὐκ εὔλογος.	10. Μογιλάλος.
	Οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου· ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ἐγώ εἰμι.	
11. Μογιλάλον.	11. Δύσκωφον.	11. Μογιλάλον
12. Ὑποδείξω σοι.	12. Συμβιβάσω σε.	12.
13.	13. Δέομαι, Κύριε.	13. Ἐν ἐμοὶ, Κύριε.
15. Ὑποδείξω ὑμῖν.	15. Συμβιβάσω ὑμᾶς.	15.
18. Βάδιζε ἐν εἰρήνῃ.	18. Βάδιζε ὑγιαίνων.	18. Βάδιζε ἐν εἰρήνῃ.
21. Θρασυνῶ.	21. Σκληρυνῶ.	21.
23. Υἱόν μου.	23. Λαόν μου.	23. Υἱόν μου.
Ἠπείθησας.	Μὴ βούλει.	
24. Κύριος.	24. Ἄγγελος.	24. Κύριος.
25. Ψῆφον πετρίνην.	25. Ψῆφον.	25. Ἀκρότομον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Caudam. *Alius*, caudam.	4
6. Et apparuit manus ejus leprosa sicut nix.	6. Et facta est manus ejus tanquam nix.	6. Et ecce manus ejus leprosa sicut nix.
8. Signi sequentis.	8. Signi secundi.	8.
10. Difficulter loquens.	10. Non idoneus. *Alius*, non eloquens.	10. Difficulter loquens.
	Neque ex quo cœpisti loqui famulo tuo, gracili voce et tarda lingua ego sum.	
11. Difficulter loquentem.	11. Mutum.	11. Difficulter loquentem.
12. Ostendam tibi.	12. Instruam te.	12.
13.	13. Obsecro, Domine.	13. In me, Domine.
15. Ostendam vobis.	15. Instruam vos.	15.
18. Vade in pace.	18. Vade sanus.	18. Vade in pace.
21. Audax faciam (cor)	21. Indurabo.	21
23. Filium meum.	23. Populum meum.	23. Filium meum.
Recusasti.	Non vis.	
24 Dominus.	24. Angelus.	24. Dominus.
25. Calculum lapideum.	25. Calculum.	25. Petram acutam.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותגע לרגליו ותאמר כי חתן־דמים אתה לי		
26 וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולת Ὁ Ἑβρ., ἐσφράγισε τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς.	26.	26. Καὶ εἶπεν, νυμφίον αἱμάτων ἔχω εἰς περιτομάς.
27 וישק־לו	27.	27.
28 האתת	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et tangere fecit pedes ejus, et dixit : Quia sponsus sanguinum es mihi.	Tetigitque pedes ejus, et ait : Sponsus sanguinum tu mihi es.	
26. Et recessit ab eo, tunc dixit : Sponsus sanguinis ad circircumcisiones. *Hebræus interpr.*, obsignavit sanguinem circumcisionis.	26. Et dimisit eum postquam dixerat : Sponsus sanguinum ob circumcisionem.	26. Et dixit, Sponsum sanguinum habeo ad circumcisiones.
27. Et osculatus est eum.	27. Et osculatus est eum.	27.
28. Signa.	28. Signa.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Exodi.

V. 4. Ἄλλος, τῆς οὐρᾶς. Ex Coislin.

V. 6. Ex Codice Basiliensi, ubi ad Symmachum legitur λεπριωμένη pro λελεπρωμένη.

V. 8. Sic catenæ et editio Rom.

V. 10. Hæc omnia perplexe jacent apud Drusium, ubi versio quæ Syri est, Symmachi esse dicitur; quæ Symmachi, prorsus omittitur. Omnes catenæ nostræ sic habent ut nos repræsentamus. Atque etiam versu sequenti. — Coislin. Σ., οὐκ εὔλαλος, οὐχ ἱκανός. Α., οὐκ ἀνὴρ ῥημάτων. Ο', οὐκ εὔλογος. Sic ille cum edit. Rom. lectionem, quam omnes alii codices Syro tribuunt, Symmacho adscribit. Error ex littera Σ., initiali, in utroque eadem, evenire potuit. Res in dubio relinquitur. Ο'., οὐκ εὔλογος. In editione Romana οὐχ ἱκανός legitur in textu.

Ibid. Hæc interpretatio Aquilæ, καίγε ἀπὸ τότε etc. prodit ex codice Basiliensi.

V. 11. Ἀ., Σ., Θ., μογιλάλον. Sic mss.

V. 12. Sic *Chronicon Alexandrinum*, p. 67.

V. 13. Ἀ., Θ., ἐν ἐμοὶ, Κύριε. Ita codex Basiliensis

V. 15. Has lectiones exhibet *Chronicon Alexandrinum*, p. 67.

CAPUT V EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נקרא עלינו	3.	3.
בדבר או בחרב		Λοιμὸς ἢ μάχαιρα.
4 תפריעו	4.	4. Ἀποπετάζετε.
6 את־הנגשים	6.	6. Τοὺς εἰσπράκτας.
7 כתמול שלשם הם ילכו וקששו להם תבן	7.	7. Κατὰ ἐχθὲς τρίτην, αὐτοὶ πορευέσθωσαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Invocatus est super nos.	3. Vocavit nos.	3.
Cum pestilentia vel gladio.	Pestis aut gladius.	Pestis aut gladius.
4. Cessare facietis.	4. Sollicitatis.	4. Abducitis.
6. Exactores.	6. Præfectis operum.	6. Exactores.
7. Sicut heri nudius tertius ipsi vadant, et colligant sibi paleam.	7. Sicut prius : sed ipsi vadant et colligant stipulas.	7. Sicut heri nudius tertius ipsi vadant.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ἁψαμένη τῶν ποδῶν αὐτοῦ εἶπεν· Ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι.	Καὶ προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· Ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.	Καὶ ἥψατο τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· Ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι.
26. Ἀφῆκεν δὲ αὐτὸν ὅτι εἶπεν· Νυμφίος αἱμάτων τῆς περιτομῆς.	26. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, διότι εἶπεν· Ἔστη τὸ αἷμα περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.	26. Καὶ ἀφηκεν αὐτὸν ὅτι εἶπεν· Νυμφίος αἱμάτων εἰς περιτομάς.
27.	27. Καὶ κατεφίλησαν ἀλλήλους. *Ἄλλος·* καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.	27.
28.	28. Ῥήματα. *Ἄλλος·* σημεῖα.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et tangens pedes ejus, dixit : Sponsus sanguinum tu mihi es.	Et procidit ad pedes ejus, et dixit : Stetit sanguis circumcisionis infantis mei.	Et tetigit pedes ejus, et dixit : Sponsus sanguinum tu mihi.
26. Dimisit autem ipsum, quia dixit : Sponsus sanguinum circumcisionis.	26. Et recessit ab eo propterea quod dixit : Stetit sanguis circumcisionis infantis mei.	26. Et dimisit eum quia dixit : Sponsus sanguinum ad circumcisiones.
27.	27. Et osculati sunt se invicem. *Alius*, et osculatus est eum.	27.
28.	28. Verba. *Alius*, signa.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Exodi.

V. 18. Sic codex Basiliensis, *Οἱ λοιποὶ*, βάδιζε ἐν εἰρήνῃ. — Coislin. : *Οἱ λοιποὶ*, εἰς εἰρήνην.

V. 21. Sic Editio Romana et Drusius.

V. 23. Ita Codex Basiliensis. — Coislin. : *Οἱ λοιποὶ*, υἱόν μου.

Ibid., ex *Chronico Alexandrino*, p. 68, et ex edit. Rom.

V. 24. Coislin. habet : Ἀ., ὁ Θεός. Σ., Θ., Κύριος. Ο', ἄγγελος, cum hac nota in marg. : Θέλων ὁ ἄγγελος ἐζήτει ἀνελεῖν Μωϋσῆν. Εἴτις κατὰ μὲν Ἀ., Θεὸς ἦν, κατὰ δὲ Σ., καὶ Θ. ΚΣ. κω. (sic).

V. 25. Ita Basiliensis codex. Editio Romana solam Aquilæ interpretationem habet, legiturque ibi πέτραν. Basiliens. πέτρον.

Ibidem. Hunc locum cujus aliquot ἀποσπασμάτια exstabant apud Drusium sine interpretum nomine, sic restituimus ex codice Basiliensi, qui interpretum nomina lectionibus singulis præmittit.

V. 26. Coislin. : *Λοιποὶ*, ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι. Hæc tantum habet.

V. 27 et 28. Ex schedis Combefis. et editione Romana.

CAPUT V EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Προσκέκληται ἡμᾶς. *Ἄλλος·* ἐπικέκληται ἡμῖν.	3.
Λοιμὸς ἢ μάχαιρα.	Θάνατος ἢ φόνος.	
4. Ἀποστρέφετε.	4. Διαστρέφετε.	4. Διασκεδάζετε.
6.	6. Τοῖς ἐργοδιώκταις.	6.
7. Καθάπερ καὶ πρότερον αὐτοὶ ἀπερχόμενοι καλαμάσθωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρον.	7. Καθάπερ χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν· ἀλλ' αὐτοὶ πορευέσθωσαν, καὶ συναγαγέτωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρα.	7. Καθάπερ ἐχθὲς καὶ τῆς τρίτης αὐτοὶ πορευέσθωσαν, καὶ καλαμάσθωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Vocavit nos. *Alius*, invocatus est nobis.	3.
Pestis aut gladius.	Mors aut cædes.	
4. Avertitis.	4. Pervertitis.	4. Dissipatis.
6.	6. Exactoribus.	6.
7. Sicut prius abeuntes, colligant sibi paleam.	7. Sicut heri et nudius tertius ; sed ipsi abeant et colligant sibi paleas.	7. Sicut heri et nudius tertius ipsi profecti, colligant sibi paleam.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
והנגשים אצים 13	13.	13. Καὶ οἱ εἰσπράκται.
והנה עבדיך מכים וחטאת עמך 16	16.	16. Καὶ ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου πεπληγμένοι, καὶ ἁμαρτία λαῷ σου.
לכו 18	18.	18.
לאמר לא־תגרעו 19	19.	19. Λέγοντες, Οὐχ ὑφελεῖτε.
הבאשתם 21	21.	21. Ἐσαπρίσατε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Et exactores. Urgebant.	13. Præfecti quoque operum. Instabant.	13. Et exactores.
16. Et ecce servi tui cæsi, et peccat populus tuus.	16. En famuli tui flagellis cædimur, et injuste agitur contra populum tuum.	16. Et ecce servi tui percussi, et peccatum populo tuo.
18. Ite.	18. Ite.	18.
19. Dicendo non diminuetis.	19. Eo quod diceretur eis: Non minuetur.	19. Dicentes, Non subtrahetis.
21. Fetere fecistis.	21. Fetere fecistis.	21. Putere fecistis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Exodi.

V. 3. Ἐπικέκληται ἡμῖν. Ita Basiliensis codex, non allato interpretis nomine.

Ibid. Ἀ., Σ., λοιμὸς ἢ μάχαιρα. Ita Coislinianus. Basiliensis codex, tacito, ut sæpe alias, interpretum nomine. Iidem interpretes etiam alibi הדבר solent vertere λοιμόν, sic infra cap. IX, 3 et 15. Hanc lectionem secutus est Vulgatus interpres, *pestis aut gladius*.

V. 4. Ἀ., ἀποπετάζετε, etc., ita Basiliensis codex, in quo lectio Symmachi sic habetur, ἀποτρέπετε. Sed in *Chronico Alexandrino* melius, ni fallor, legitur, ἀποστρέφετε. Hic notes velim vocem פרע alibi vertisse Aquilam, ἀποσκεδασθήσεται, *dissipabitur*. Sed nihilominus sincera hujus versus lectio ejusdem, ἀποπετάζετε, quæ bis etiam reperitur infra Exod. XXXII, 25, eodem Aquila interprete. — Coislin. habet: Σ., ἀποτρέπετε, quemadmodum et Basiliensis. *Chronicon Alex.*, ἀποστρέφετε· utram malis lectionem elige.

V. 7. Ita codex Basiliensis, melius ut videtur quam editio Rom. et Drusius, qui ad Aquilam habent, κατὰ ἐχθὲς καὶ τρίτης. Ad Symmachum,

CAPUT VI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
Σαμαρ., Ἰαβέ. *Ἑβρ.*, Ἀϊά. יהוה 2	2	2.
וארא אל־אברהם אל־יצחק ואל־יעקב באל שדי 3	3	3. Καὶ ὡράθην πρὸς Ἀβραὰμ, πρὸς Ἰσαὰκ, πρὸς Ἰακὼβ ἐν τῷ Θεῷ ἱκανῷ.
מתחת סבלת 6	6.	6.
אשר 8	8.	8.
מקצר רוח 9	9.	9. Ἀπὸ κολοβότητος πνεύματος.
ערל שפתים 12	12.	12. Ἀκρόβυστος χείλεσι.
להוציא את־בני־ישראל מארץ מצרים 13	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dominus. *Samar.* Iabe. Hebr. Aia.	2. Dominus.	2.
3. Et visus sum ad Abraham, ad Isaac et ad Jacob in Deo potente.	3. Qui apparui Abraham, Isaac et Jacob, in Deo omnipotente.	3. Et visus sum ad Abraham, ad Isaac, ad Jacob in Deo sufficiente.
6. De sub oneribus.	6. De ergastulo.	6.
8. Quam.	8. Super quam.	8.
9. Propter angustiam spiritus.	9. Propter angustiam spiritus.	9. A defectione spiritus.
12. Incircumcisus labiis.	12. Incircumcisum labiis.	12. Præputiatus labiis.
13. Ad educendum filios Israel de terra Ægypti.	13. Ut educerent filios Israel de terra Ægypti.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Οἱ δὲ ἐργοδιῶκται. Κατέσπευδον. *Ἄλλος·* ἐσπούδαζον.	13.
16. Καὶ οἱ δοῦλοί σου μεμαστιγωμένοι, καὶ ἁμαρτίαν ἔχεις.	16. Καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδές σου μεμαστίγωνται· ἀδικήσεις οὖν τὸν λαόν σου.	16. Καὶ ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου μεμαστίγωνται, καὶ ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαόν σου.
18.	18. Πορευθέντες. *Ἄλλος·* ἀπελθόντες.	18.
19.	19. Λέγοντες, οὐκ ἀπολείψετε.	19.
21. Ἐσαπρίσατε.	21. Ἐβδελύξατε.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Exactores autem. Urgebant. *Alius*, sollicitabant.	13.
16. Et servi tui flagellati, et peccatum habes.	16. Et ecce pueri tui flagellati: facies igitur injuriam populo tuo.	16. Et ecce servi tui flagellantur, et peccatum in populum tuum.
18.	18. Euntes. *Alius*, profecti.	18.
19.	19. Dicentes, non omittetis.	19.
21. Putere fecistis.	21. Exsecrabilem fecistis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Exodi.

ἄχυρα pro ἄχυρον; ad Theodotionem, πορευθέντες, minus recte pro πορευέσθωσαν. Alius pro καθάπερ in LXX, legit καί, et alius pro καὶ τρίτην ἡμέραν, legit καὶ τῆς σήμερον, *et hodie*. — Coislin., Ἀ., Σ., Θ., καλαμάσθωσαν.

V. 13. Ἀ., καὶ οἱ εἰσπράκται. Ita Basiliensis codex; atque ita vertit ipse Aquila eamdem vocem Job xxxvi, 7; at Job iii, 18, εἰσπράσσοντος.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐσπούδαζον. Sic Basiliensis, non indicato interpretis nomine.

V. 16. Ita Basiliensis. Drusius Theodotionis lectionem non attulit, sed eam miscuit cum interpretatione Symmachi, quem solum memorat post Aquilam.

V. 18. *Ἄλλος*, ἀπελθόντες. Hanc lectionem, sine interpretis nomine, ex uno Basiliensi mutuamur.

V. 19. Sic lectionem Aquilæ effert Basiliensis; editio Romana, οὐχ ὑφελεῖτε, tantum.

V. 21. Ἀ., Σ., ἐσαπρίσατε. Editio Rom. et mss. Regii, qui nomen interpretum omittunt.

CAPUT VI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Κύριος.	2.
3.	3. Καὶ ὤφθην Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, Θεὸς ὢν αὐτῶν.	3.
6.	6. Ἀπὸ τῆς δυναστείας. *Ἄλλος·* ἐκ τῆς κακώσεως.	6.
8.	8. Εἰς ἥν. *Ἄλλος·* ἐφ' ἥν.	8.
9.	9. Ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας.	9.
12. Οὐκ εἰμὶ καθαρὸς τῷ φθέγματι.	12. Ἐγὼ δὲ ἄλογός εἰμι. *Ἄλλος·* οὐκ εἰμὶ καθαρὸς χείλεσι.	12. Ἀπερίτμητος τοῖς χείλεσιν.
13.	13. Ὥστε ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. *Ἄλλος·* ἵνα ἐξαγάγῃ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Dominus.	2.
3.	3. Et apparui ad Abraham, et Isaac et Jacob, Deus exsistens eorum.	3.
6.	6. De dominatione. *Alius*, ex afflictione.	6.
8.	8. In quam. *Alius*, super quam.	8.
9.	9. A defectione animi.	9.
12. Non sum purus voce.	12. Ego autem sine sermone sum. *Alius*, non sum purus labiis.	12. Incircumcisus labiis.
13.	13. Ad emittendum filios Israel de terra Ægypti. *Alius*, ut educeret filios Israel de terra Ægypti.	13.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גרשן 16	16.	16.
ותלד 20	20.	20.
להוציא את־בני־ישראל 27 ממצרים	27.	27.
הן אני ערל שפתים 30	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Gerson.	16. Gerson.	16.
20. Et peperit.	20. Quæ peperit.	20.
27. Ad educendum filios Israel ex Ægypto.	27. Ut educant filios Israel de Ægypto.	27.
30. Ecce ego incircumcisus labiis.	30. En incircumcisus labiis sum.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Exodi.

V. 2. In hunc locum Theodoretus de יהוה loquens: Τοῦτο δὲ παρ' Ἑβραίοις ἄφραστον ὀνομάζεται. Ἀπείρηται γὰρ αὐτοῖς τοῦτο διὰ τῆς γλώττης προφέρειν. Γράφεται δὲ διὰ τεσσάρων στοιχείων. Διὸ καὶ τετράγραμμον αὐτὸ λέγουσι. Τοῦτο καὶ τῷ πετάλῳ ἐπεγέγραπτο τῷ χρυσῷ, ὃ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀρχιερέως ἐπετίθετο, τῇ ταινίᾳ τῆς κεφαλῆς προσδεσμούμενον. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ Σαμαρεῖται μὲν, *Ἰαβέ*, Ἰουδαῖοι δὲ, *αἰά*. Id est: *Hoc autem apud Hebræos ineffabile vocatur: vetitum quippe ipsis est illud lingua proferre. Scribitur autem quatuor elementis: quapropter tetragrammon nuncupant. Inscriptum etiam fuit in lamina aurea quæ fronti summi pontificis imponebatur, vittà capitis alligatum; Samaritani porro vocant illud*, Jabe. *Judæi vero*, aia. Hæc Theodoretus, alii vero Græci secundum Hebræos legunt τὸ יהוה sic, *Ἰαώ*, vel, *Ἰαοῦ*; alii, *Ἰεοῦ*.

V. 3. Sic *Demonst. evang.* Eusebii, p. 240 et editio Rom. Aquila, ἱκανῷ, *sufficienti*. Ἱκανός est epitheton Dei. Hinc apud veteres auctores ecclesia-

CAPUT VII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ראה נתתיך אלהים לפרעה 1	1.	1. Ἰδὲ, δέδωκά σε θεὸν τῷ Φαραῷ.
בדברם 7	7.	7.
לתנין 9	9.	9. Κῆτος.
גם־הם חרטמי מצרים 11 בלהטיהם כן	11.	11. Καίγε αὐτοὶ οἱ κρυφιασταὶ Αἰγύπτου ἐν ἠρεμαίοις αὐτῶν οὕτως.
ויחזק 13 דבר	13.	13.
כבד 14	14.	14.
על־מימי 19 ועל־אגמיהם	19.	19. Ἐπὶ τὰ ῥεῖθρα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Vide, dedi te deum ipsi Pharao.	1. Ecce constitui te deum Pharaonis.	1. Vide, dedi te deum Pharaoni.
7. Quando locuti sunt.	7. Quando locuti sunt.	7.
9. In draconem.	9. In colubrum.	9. Cetus.
11. Etiam ipsi genethliaci Ægypti in incantationibus suis sic.	11. Et fecerunt ipsi etiam per incantationes Ægyptiacas, et arcana quædam, similiter.	11. Atque ipsi occultorum interpretes Ægypti in incantationibus suis sic.
13. Roboravit se.	13. Induratumque est.	13.
Locutus est.	Præceperat.	
14. Grave est.	14. Ingravatum est.	14.
19. Super aquas.	19. Super aquas.	19. Super fluenta.
Et super paludes eorum.	Ac paludes.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16.	16. Γερσών. *Ἄλλος·* Γεδσών. Bis.	16.
20.	20. Καὶ ἐγέννησεν. *Ἄλλος·* καὶ ἔτεκεν.	20.
27.	27. Καὶ ἐξήγαγον τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. *Ἄλλος·* ὥστε ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου.	27.
30. Οὐκ εἰμὶ καθαρὸς φθέγματι.	30. Ἰδοὺ ἐγὼ ἰσχνόφωνός εἰμι. *Ἄλλος,* οὐκ εἰμὶ καθαρὸς χείλεσι.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16.	16. Gerson. *Alius,* Gedson. Bis.	16.
20.	20. Et genuit. *Alius,* et peperit.	20.
27.	27. Et eduxerunt filios Israel de terra Ægypti. *Alius,* ut educerent filios Israel ex Ægypto.	27.
30. Non sum purus loquela.	30. Ecce ego gracili voce sum. *Alius,* non sum purus labiis.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Exodi.

sticos, Deus sæpe ἱκανός vocatur.

V. 6. *Ἄλλος,* ἐκ τῆς κακώσεως. Ita Basil., non indicato interprete.

V. 8. *Ἄλλος,* ἐφ' ἥν. Sic idem Basil.

V. 9. *Ἄλλος,* ἀπὸ κολ. Sic Basil., ac Drusius etiam, sed hic postremus sine nomine interpretis.

V. 12. Sic Drusius et *Chronicon Alexandrinum,* in quo male ad Aquilam legitur, ἄλογος χείλεσι.

V. 13. *Ἄλλος,* ἵνα etc. Sic quidam mss.

V. 16. *Ἄλλος,* Γεδσών. Sic codex Basiliensis, qui bis habet Γεδσών, et bis etiam Γηδσών pro Γερσών ob similitudinem ד et ר. Hæc commutatio frequens observatur.

V. 20. *Ἄλλος,* καὶ ἔτεκεν. Ita codex Basiliensis, καὶ ἔτεκεν, non indicato interpretis nomine.

V. 27. *Ἄλλ.,* ὥστε etc. Hanc lection. habent catenæ Reg. et schedæ Comb., non allato nomine interp.

V. 30. Cod. Coislin., Σ., οὐκ εἰμὶ καθαρός, quod habent catenæ Regiæ et schedæ Combefisianæ, non allato nomine interpretis.

CAPUT VII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἰδὲ, κατέστησά σε θεὸν Φαραώ.	1. Ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραώ.	1. Θεὸν Φαραώ.
7.	7. Ἡνίκα ἐλάλησεν. *Ἄλλος·* ἐλάλησαν.	7.
9.	9. Δράκων.	9.
11. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων διὰ τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν ὡσαύτως.	11. Καὶ ἐποίησαν καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.	11. Καίγε αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.
13. Ἀντέστη.	13. Κατίσχυσεν.	13.
	Ἐνετείλατο. *Ἄλλος·* ἐλάλησεν.	
14. Ἀνένευσε.	14. Βεβάρηται.	14.
19.	19. Ἐπὶ τὰ ὕδατα.	19.
	Ἐπὶ τὰ ἕλη αὐτῶν. *Ἄλλος·* ἐπὶ τὰς λίμνας αὐτῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Vide, constitui te deum Pharaoni.	1. Ecce dedi te deum Pharaoni.	1. Deum Pharaoni.
7.	7. Quando locutus est. *Alius,* locuti sunt.	7.
9.	9. Draco.	9.
11. Et ipsi incantatores Ægyptiorum per secreta sua similiter.	11. Et fecerunt etiam incantatores Ægyptiorum veneficiis suis similiter.	11. Atque ipsi incantatores Ægyptiorum in veneficiis suis similiter.
13. Restitit.	13. Invaluit.	13.
	Præcepit. *Alius,* dixit.	
14. Renuit.	14. Aggravatum est.	14.
19.	19. Super aquas.	19.
	Super paludes eorum. *Alius,* super stagna eorum.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
22 ויעשו־כן חרטמי מצרים בלטיהם	22.	22. Καί γε αὐτοὶ οἱ κρυφιασταὶ Αἰγύπτου καὶ ἐν ἠρεμαίοις οὕτως.
ולא־שמע		
24 ויחפרו כל־מצרים סביבת היאר מים לשתות כי לא יכלו לשתת ממימי היאר	24.	24. Καὶ ὤρυξε πᾶσα ἡ Αἴγυπτος κυκλόθεν τοῦ ῥείθρου ὕδωρ τοῦ πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Et fecerunt sic genethliaci Ægypti incantationibus suis.	22. Feceruntque similiter malefici Ægyptiorum incantationibus suis.	22. Atque ipsi occultorum interpretes Ægypti et in incantationibus suis sic.
Et non audivit.	Nec audivit.	
24. Et foderunt omnes Ægyptii circuitibus fluminis aquas ut biberent, quia non poterant bibere ex aquis fluminis.	24. Foderunt autem omnes Ægyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent : non enim poterant bibere de aqua fluminis.	24. Et fodit universa Ægyptus in circuitu alvei aquam ad bibendum, quia non poterant bibere ex aqua fluminis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Exodi.

V. 1. Sic versionem Aquilæ habet codex Basiliensis. Alii omnes et Drusius, θεὸν Φαραώ. Præstat lectio Basiliensis. Quæ Theodotionis sunt, ex uno Basiliensi prodeunt.

V. 7. Ἄλλος, ἐλάλησαν. Sic catenæ nostræ manuscriptæ.

V. 9. 'Α., κῆτος. Coislin.

V. 11. Sic omnes lectiones plenas habet Basiliensis cum nominibus interpretum. Codex quidam Colbertinus ad lectionem Symmachi habet ἐν ἀποκρύφῳ· Regius 1888, ἐν ἀποκρύφοις· sed hi ἀποσπασμάτια tantum afferunt. Basiliensis vero lectiones integras exhibet, et διὰ τῶν ἀποκρύφων bis habet; hoc scilicet versu et 22; editio item Romana διὰ τῶν ἀποκρύφων. Vocem חרטם κρυφιαστής vertere solet Aquila. Sic Gen. XLI, 8, et infra

CAPUT VIII EXODI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 במשארתיך	3.	3.
7 החרטמים בלטיהם	7	7. Οἱ κρυφιασταὶ ἐν ἠρεμαίοις αὐτῶν.
8 ואשלחה את־העם	8.	8.
14 ויצברו	14.	14. Συνέχωσαν.
חמרים חמרים		Κόρους, κόρους.
15 הרוחה	15.	15. 'Ανάπνευσις.
16 לכנם	16.	16.
17 כל־עפר הארץ היה כנים	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. In conspersiones tuas.	3. Et in reliquias ciborum tuorum.	3.
7. Genethliaci incantationibus suis.	7. Malefici per incantationes suas.	7. Occultorum interpretes in incantationibus suis.
8. Et dimittam populum.	8. Et dimittam populum.	8.
14. Et congregaverunt.	14. Congregaveruntque.	14. Obruerunt.
Acervos, acervos.	In immensos aggeres.	Cumulos, cumulos.
15. Respiratio.	15. Requies.	15. Respiratio.
16. In pediculos.	16. Sciniphes.	16.
17. Omnis pulvis terræ fuit pediculi.	17. Omnis pulvis terræ versus est in sciniphes.	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων διὰ τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν ὡσαύτως.	22. Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν.	22. Καίγε αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.
Οὐ προσέσχεν.	Οὐκ εἰσήκουσεν.	
24. Ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ εἰς ὕδωρ ὥστε πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.	24. Ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ, ὥστε πιεῖν ὕδωρ· καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.	24. Καὶ ὤρυξαν πάντες οἱ Αἰγύπτιοι οἱ κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ εἰς τὸ πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22. Et ipsi incantatores Ægyptiorum per secreta sua similiter.	22. Et fecerunt similiter incantatores Ægyptiorum veneficiis suis.	22. Atque ipsi incantatores Ægyptiorum in veneficiis suis similiter.
Non attendit.	Non exaudivit.	
24. Foderunt autem omnes Ægyptii in circuitu fluminis propter aquam, ut biberent, quia non poterant bibere ex aqua fluminis.	24. Foderunt autem omnes Ægyptii in circuitu fluminis, ut biberent aquam : et non poterant bibere de aqua fluminis.	24. Et foderunt omnes Ægyptii, qui in circuitu fluminis, aquam ad bibendum; quia non poterant bibere ex aqua fluminis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Exodi.

vers. 22.—Coislin. ad Aquilam habet κρυφιασταί, et ibid. ad Symmachum, ἀποκρύφῳ. Sed idem vers. 22, Σ., διὰ τῶν ἀποκρύφων.

V. 13. Σ., ἀντέστη. Ex Coislin.

Ibid. Ἄλλος, ἐλάλησεν. Sic catenæ Regiæ et Combefisianæ.

V. 19. Ἀ., ἐπὶ τὰ ῥεῖθρα. Sic codex Regius 1871, qui sequentem etiam lectionem habet sine interpretis nomine.

V. 22. Hic versus, similis prorsus undecimo habetur in edit. Rom. sine nominibus interpretum, uno excepto Aquila. Sed nomina feruntur in Basiliensi.

V. 24. Sic totas trium interpretum lectiones affert codex Basiliensis; editio autem Romana solius Aquilæ habet.

CAPUT VIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐν τοῖς φυράμασί σου. Ἄλλος· ἐν τοῖς φρέασί σου.	3.
7. Οἱ ἐπαοιδοὶ διὰ τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν.	7. Οἱ ἐπαοιδοὶ ÷ τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς ἐπαοιδίαις ⁏ καὶ ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν.	7. Οἱ ἐπαοιδοὶ ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν.
8.	8. Ἐξαποστελῶ αὐτούς. Ἄλλος· ἐξαποστελῶ τὸν λαόν.	8.
14.	14. Συνήγαγον.	14.
Κόρους, κόρους.	Θημωνίας, θημωνίας.	
15. Ἄνεσις.	15. Ἀνάψυξις	15.
16.	16. Σκνίφες. Ἄλλος· σκνίπες. Ἄλλος· φθεῖρες.	16.
17.	17. Καὶ ἐν παντὶ χώματι τῆς γῆς ἐγένοντο οἱ σκνίφες. Ἄλλος· καὶ ὁ χοῦς τῆς γῆς ἐγένετο εἰς σκνίφας.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In conspersis tuis. *Alius*, in puteis tuis.	3.
7. Incantatores per secreta sua.	7. Incantatores ÷ Ægyptiorum in incantationibus ⁏ et in veneficiis suis.	7. Incantatores in veneficiis suis.
8.	8. Dimittam eos. *Alius*, dimittam populum.	8.
14.	14. Collegerunt.	14.
Cumulos, cumulos.	Acervos, acervos.	
15. Remissio.	15. Refrigeratio.	15.
16.	16. Sciniphes. *Alius*, scinipes. *Alius*, pediculi.	16.
17.	17. Et in omni pulvere terræ facti sunt sciniphes. *Alius*, et pulvis terræ factus est in sciniphes.	17.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
את־הערב *Τὸ Σαμαρ.*, κόρακα. 21	21.	21. Παμμυΐαν.
האדמה		
גשן 22	22.	22.
לבלתי היות		
השחת 24	24.	24.
הנה 29	29.	29.
התל		Παραλογίσασθαι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Mixtionem. *Samar.*, corvum.	21. Omne genus muscarum.	21. Omnimodam muscam.
Terra.	Universa terra.	
22. Ghosen.	22. Gessen.	22.
Ut non sit.	Ut non sint.	
24. Corrumpebatur.	24. Corrupta est.	24.
29. Ecce.	29. *Deest.*	29.
Fallere.	Fallere.	Fallere.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Exodi.

V. 3. Ἄλλος, ἐν τοῖς φρέασί σου. Sic Reg. 1871, sine nomine interpretis. Ille vero quisquis fuerit, legisse videtur במשארתיך.

V. 7. Aquilæ, Symm. et Theod. lectiones habet cod. Basiliensis. Τῶν Ο' interpretationem sic habet codex Reg. 1871, qui locum obelo notatum indicat, quia in Hebræo non exstat. Hæc autem obelo signantur, τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς ἐπαοιδίαις, f. ἐπαοιδαῖς. Hoc postremum ἐν ταῖς ἐπαοιδίαις, non legitur in editione Romana.

Ibid. Φαρμακείαις. Coislin. ad marg., ἐπαοιδαῖς.

V. 8. Ἄλλος, ἐξαποστελῶ τὸν λαόν. Hæc lectio habetur in mss. nostris, et in edit. Rom. notatur ut varia lectio LXX Interpretum.

Ibid. Ο', περιελέτω. Coislin. ad marg., ἀφελέτω.

V. 14. Ἀ., συνέχωσαν. Ita Basiliensis codex.

Ibid. codex Basiliensis lectionem, χόρους, χόρους uni Aquilæ tribuit; *Chronicum* autem *Alexandrinum* p. 71, Aquilæ et Symmacho, quæ lectio confirmatur ex cap. XLV Ezech., ubi ead. vox Hebr. χόρους

CAPUT IX EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מאן אתה 2	2.	2.
מחזיק		Ἐπιλαμβάνῃ.
דבר כבד 3	3.	3. Λοιμὸς βαρύς.
דבר 4	4.	4.
אבעבעת 9	9.	9. Φλυκτίδες πεταζόμεναι.
אני שלח את־כל־מגפתי אל־לבך 14	14.	14. Ἐγὼ ἀποστέλλων σὺν πάσας τὰς θραύσεις μου πρὸς καρδίαν σου.
בדבר 15	15.	15. Ἐν λοιμῷ.
העמדתיך 16	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Renuis.	2. Renuis.	2.
Retinens.	Retines.	Coerces.
3. Pestis gravis.	3. Pestis gravis.	3. Pestis gravis.
4. Verbum.	4. Nihil omnino.	4.
9. Inflationes.	9. Vesicæ turgentes.	9. Vesicæ expansæ.
14. Ego mittens omnes plagas meas ad cor tuum.	14. Mittam omnes plagas meas super cor tuum.	14. Ego mittens omnes fractiones meas ad cor tuum.
15. In peste.	15. Peste.	15. In peste.
16. Stare feci te.	16. Posui te.	16.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Κυνόμυιαν. Ἄλλος· κοινόμυιαν.	21.
	Εἰς τὴν γῆν. Ἄλλος· ἐπὶ τῆς γῆς.	
22.	22. Γεσέμ. Ἄλλος· εἰσαγωγὴ αὐτῶν.	22.
	Οὐκ ἔσται.	Ὥστε μὴ γενέσθαι.
24. Ἐφθάρη.	24. Ἐξωλοθρεύθη.	24.
29.	29. Ὁ δέ. Ἄλλος· ἰδού.	29.
Παραλογίσασθαι.	Ἐξαπατῆσαι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Cynomyiam. *Alius*, cœnomyiam.	21.
	In terram. *Al.*, super terram.	
22.	22. Gesem. *Alius*, introductio eorum.	22.
	Non erit.	Ut non sit.
24. Corrupta est.	24. Destructa est.	24.
29.	29. Ille vero. *Alius*, ecce.	29.
Fallere.	Decipere.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Exodi.

vertitur a tribus intt. Coislin. vero : Ἀ., σωροὺς, σωρούς.

V. 15. Ita codex Basiliensis lectionem Aquilæ et Symmachi exhibet. Coislin., Ἀ., ἀνάπαυσις. Sed melius ἀνάπνευσις aliorum.

V. 16. Ἄλλος, σκνῖπες etc. Ita catenæ Regiæ et edit. Rom. quæ habet φθεῖρες, nec indicat cujus sit hæc lectio.

V. 17. Ἄλλος, καὶ ὁ χοῦς τῆς γῆς etc. Sic Reg. 1871, exciso interpretis nomine, ut sæpe diximus. Videtur autem hæc lectio esse Aquilæ vel Symmachi, vel utriusque.

V. 21. Ita Drusius. Samaritanus habet κόρακα, *corvum*, ac si legeretur עֹרֵב.

Ibid. Ἄλλος, ἐπὶ τῆς γῆς. Sic Basiliensis, non indicato interprete.

V. 29. Ἄλλος, ἰδού. Sic codices quidam.

Ibid. Ἀ., Σ., παραλογίσασθαι. Hanc lectionem habent Basiliensis, Reg. 1888 et Drusius.

CAPUT IX EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἀπειθεῖς.	2. Μὴ βούλει.	2.
Κατέχεις.	Ἐγκρατεῖς.	
3. Λοιμὸς βαρύς.	3. Θάνατος μέγας.	3.
4.	4. Ῥητόν. Ἄλλος· οὐδὲν ὁτιοῦν.	4.
9. Φλυκτίδες ἐξανθοῦσαι.	9. Φλυκτίδες ἀναζέουσαι. Ἄλλος· φλυκτίδες ζέουσαι.	9.
14. Ἀποστελῶ πάσας τὰς πληγάς μου ἐπὶ καρδίαν σου.	14. Ἐγὼ ἐξαποστέλλω πάντα τὰ συναντήματά μου εἰς τὴν καρδίαν σου.	14.
15. Ἐν λοιμῷ.	15. Θανατώσω.	15.
16.	16. Διετηρήθης. Ἄλλος· διετήρησά σε.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Non obtemperas.	2. Non vis.	2.
Detines.	Retines.	
3. Pestis gravis.	3. Mors magna.	3.
4.	4. Verbum. *Alius*, nihil omnino.	4.
9. Vesicæ efflorescentes.	9. Vesicæ effervescentes. *Alius*, vesicæ ferventes.	9.
14. Mittam omnes plagas meas super cor tuum.	14. Ego emittam omnes impetus meos ad cor tuum.	14.
15. In peste.	15. Morti tradam.	15.
16.	16. Conservatus es. *Alius*, conservavi te.	16.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שמי		
17 מסתולל	17.	17. Ἀντιποιῇ.
18 ברד כבד	18.	18. Χάλαζαν βαρεῖαν.
הוסדה		Ἐθεμελιώθη.
20 הניס	20.	20.
22 בכל־ארץ	22.	22.
23 קלת	23.	23.
24 מתלקחת	24.	24. Συναναλαμβανόμενον.
25 את כל־אשר בשדה	25.	25.
27 חטאתי הפעם	27.	27.
32 והכסמת	32.	32. Ζέα.
33 מעם פרעה	33.	33.
ויפרש כפיו אל־יהוה		Καὶ ἐξεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς Κύριον.
35 את־בני ישראל	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Nomen meum.	Nomen meum.	
17. Elevans te.	17. Retines.	17. Detines.
18. Grandinem gravem.	18. Grandinem multam.	18. Grandinem gravem.
Fundata est.	Fundata est.	Fundata est.
20. Fugere fecit.	20. Fecit confugere.	20.
22. In omni terra.	22. In universa terra.	22.
23. Voces.	23. Tonitrua.	23.
24. Immiscens se.	24. Grando et ignis mista.	24. Comprehensus.
25. Omnia quæ in agro.	25. Cuncta quæ fuerunt in agro.	25.
27. Peccavi hac vice.	27. Peccavi etiam nunc.	27.
32. Spelta.	32. Far.	32. Far.
33. A Pharao.	33. A Pharaone.	33.
Et expandit volas suas ad Dominum.	Tetendit manus.	Et expandit manus suas ad Dominum.
35. Filios Israel.	35. Filios Israel.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Exodi.

V. 2. Σ., ἀπειθεῖς. Hanc lectionem affert Reg. 1871.

Ibid. Ex Basiliensi unico lectionem Aquilæ et Symmachi mutuamur.

V. 3. Ἀ., Σ., λοιμὸς βαρύς. Sic Basiliensis.

V. 4. Ἄλλος, οὐδὲν ὁτιοῦν. Ex Coislin.

V. 9. Sic Basiliensis et editio Romana, ubi πετάζόμεναι vertitur *volaticæ*; sed melius *expansæ*: nam πετάζω et πετάννυμι, semper *expando* et *extendo* significat. Easdem Aquilæ et Symmachi lectiones sine discrimine habent codex Reg. 1888 et Colbertinus unus. — Coislin. Σ., ἐξανθοῦντα. Basiliensis, Σ., ἐξανθοῦσαι. Id est φλυκτίδες, ut habetur in LXX. Crederem Coisliniani lectionem sinceriorem esse, Symmachumque vocem אבעבעת alio nomine quam LXX in neutro genere vertisse.

V. 14. Ἀ., ἐγὼ ἀποστέλλων etc. Sic Basil

V. 15. Lectiones item omnes versuum 15, 16, 17, 18 et 22; ex eodem codice Basiliensi prodeunt.

V. 16. Ubi LXX δύναμιν habent, Coislin. ad marg., ἰσχύν.

V. 17. Coislin. in textu habet ἐγκρατεῖς et in marg. ἐμποιῇ, quæ postrema lectio est in edit. Rom. Aquilæ vero et Symm. lectiones exhibet, ut nos edidimus.

V. 20. Σ., διέσωσεν. Ex Coislin.

V. 23. Ita codex Colbertinus, qui hæc habet ad

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὄνομά μου. Ἄλλος· δύναμίν μου.	
17. Κατέχεις.	17. Ἐμποιῇ.	17.
18. Χάλαζαν βαρεῖαν.	18. Χάλαζαν πολλήν.	18.
Ἐθεμελιώθη.	Ἔκτισται.	
20. Διέσωσεν.	20. Συνήγαγεν.	20.
22.	22. Ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄλλος, ἐν τῇ χαλάζῃ.	22.
23	23. Φωνάς. Ἄλλος· ἀνέμων ἤχους. Ἄλλος· βροντάς.	23.
24. Ἐνειλούμενον,	24. Φλογίζον.	24.
25.	25. *Deest.* Ἄλλος· πάντα ὅσα ἦν ἐν τῷ πεδίῳ.	25.
27.	27. Ἡμάρτηκα τὸ νῦν. Ἄλλος· ἡμάρτηκα ἐν καιρῷ ἕως τοῦ νῦν.	27.
32.	32. Ὄλυρα.	32. Ὄλυρα.
33.	33. Ἀπὸ Φαραώ. Ἄλλος· παρὰ προσώπου Φαραώ.	33.
	Καὶ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς Κύριον.	
35.	35. Τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Ἄλλος· τὸν λαὸν Ἰσραήλ.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Nomen meum. *Alius*, virtutem meam.	
17. Retines.	17. Insultas.	17.
18. Grandinem gravem.	18. Grandinem multam.	18.
Fundata est.	Condita est.	
20. Conservavit.	20. Congregavit.	20.
22.	22. Super terram. *Alius*, in grandine.	22.
23.	23. Voces. *Alius*, ventorum sonitus. *Alius*, tonitrua.	23.
24. Obvolutus.	24. Flagrans.	24.
25.	25. *Deest. Alius*, omnia quæcumque erant in campo.	25.
27.	27. Peccavi nunc. *Alius*, peccavi in tempore usque nunc.	27.
32.	32. Far.	32. Far.
33.	33. A Pharaone. *Alius*, a conspectu Pharaonis.	33.
	Et extendit manus ad Dominum.	
35.	35. Filios Israel. *Alius*, populum Israel.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Exodi.

marginem : Κύριος ἔδωκε φωνήν, ἄλλος φησὶν, *ἀνέμων ἤχους· ἄλλος, βροντάς.* Id est « Dominus dedit vocem ; alius ait, *ventorum sonitus ;* alius, *tonitrua.* »

V. 24. Has lectiones Aquilæ et Symmachi habent Basiliensis et Colbertinus supra memoratus.

V. 27. Ἄλλος, ἡμάρτηκα ἐν καιρῷ ἕως τοῦ νῦν. Sic habent Regius 1825 et editio Romana, non allato interpretis nomine.

V. 32. Ἀ., *ζέα.* Sic editio Romana. In hunc locum hæc Drusius habet : « *Ζέα vel ζειά*, id est *far.* » Hieron. Is. XXVIII, 25 : « *Pro farre, quod Græci ζέαν vocant, quidam* viciam *intelligunt.* Idem Ezech. IV, 9 : *Quam nos* viciam *interpretati sumus, pro quo in Hebræo dicitur* כסמים, *LXX Theodotioque posuerunt* ὄλυραν, *quam alii* avenam, *alii* secale *putant : Aquilæ autem prima editio et Symmachus ζέας sive ζειάς interpretati sunt, quas nos vel far, vel gentili Italiæ Pannoniæque sermone spicam speltamque dicimus.* » Lexicon vetus, *far*, ζειὰ, σῖτος, ὄλυρα. *Farina*, ζειὰ, ὄλυρα. Hesychius quoque ζειάς exponit ὀλύρας. Aliter Plinius, quem vide, si placet. R. David in libro *Radicum* כסמת *spelta.* Idem in Commentariis, quos in Ezechielem composuit, כסמים « *vulgo*, inquit, שיגלי, (seigle) *id est secale, si recte capio.* » Hactenus Drusius.

V. 33 et 35. Lectiones horum versuum ex Basiliensi codice mutuamur.

CAPUT X EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הכבדתי 1	1.	1.
את־יתר 5	5.	5. Λεῖπον.
ויפן ויצא 6	6.	6. Καὶ ἐκκλίνας ἐξῆλθεν.
Τὸ Σαμαρ., εἰς ἄτας. למוקש 7	7.	7. Πρόσπταισμα.
ויעבדו את־יהוה אלהיהם		
הטרם תדע כי אבדה מצרים *Τὸ Σαμ.*, πρὶν γνῷς ὅτι ἀπόλλυται Αἴγυπτος.		Ἄρα οὔπω οἶδας...
אל־פרעה 8	8.	8.
ובבקרנו נלך 9	9.	9.
ואת־טפכם 10	10.	10. Τὰ νήπια ὑμῶν.
לכו נא הגברים ועבדו את־יהוה 11	11.	11.
קדים 13	13.	13. Καύσωνα.
הקדים		Ὁ καύσων.
וינח 14	14.	14. Ἀνέπαυσεν.
ויכס 15	15.	15. Ἐσκοτάσθη.
לקרא 16	16.	16.
חטאתי		
חשך־אפלה 22.	22	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Aggravare feci.	1. Induravi.	1.
5. Residuum.	5. Quod residuum fuerit.	5. Residuum.
6. Et avertit se, et egressus est.	6. Avertitque se, et egressus est.	6. Et avertens se exiit.
7. In scandalum. *Samar.*, in noxas.	7. Scandalum.	7. In scandalum.
Et servient Domino Deo suo.	Ut sacrificent Domino Deo suo.	
Num ante scies quod periit Ægyptus? *Samar.*. antequam noscas quod periit Ægyptus.	Nonne vides quod perierit Ægyptus?	An nondum nosti...
8. Ad Pharao.	8. Ad Pharaonem.	8.
9. Et in bobus nostris ibimus.	9. Et armentis.	9.
10. Infantes vestros.	10. Parvulos vestros.	10. Infantes vestros.
11. Ite nunc, viri, et servite Domino.	11. Sed ite tantum, viri, et sacrificate Domino.	11.
13. Orientalem.	13. Ventum urentem.	13. Ventum urentem.
Orientalis.	Ventus urens.	Ventus urens.
14. Et requievit.	14. Et sederunt.	14. Et requievit.
15. Operuit.	15. Operueruntque.	15. Obscurata est.
16. Ad vocandum.	16. Vocavit.	16.
Peccavi.	Peccavi.	
22. Obscuritas caliginis.	22. Tenebræ horribiles.	22.

CAPUT X EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐσκλήρυνα. *Ἄλλος* · ἐβάρυνα.	1.
5.	5. Καταλειφθέν.	5.
6.	6. Καὶ ἐκκλίνας ἐξῆλθεν.	6
7. Πρόσπταισμα.	7. Σκῶλον.	7.
	Ὅπως λατρεύσωσι τῷ Θεῷ αὐτῶν. *Ἄλλος*· ὅπως θύσωσι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶν.	
Ἆρα οὔπω οἶδας;	Ἢ εἰδέναι βούλει, ὅτι ἀπόλωλεν Αἴγυπτος;	
8.	8. Πρὸς Φαραώ. *Ἄλλος* · εἰς πρόσωπον Φαραώ.	8.
9.	9. Καὶ βουσὶν ἡμῶν ⋇ πορευσόμεθα ⁚	9.
10. Τὸν ὄχλον ὑμῶν.	10. Τὴν ἀποσκευὴν ὑμῶν.	10.
11.	11. Πορευέσθωσαν δὲ οἱ ἄνδρες, καὶ λατρευσάτωσαν τῷ Θεῷ. *Ἄλλος*· πορεύεσθε δὴ, οἱ ἄνδρες, καὶ λατρεύσατε τῷ Κυρίῳ.	11.
13. Καύσωνα.	13. Νότον.	13.
Ὁ καύσων.	Ὁ νότος.	
14.	14. Κατέπαυσεν.	14.
15. Ἐσκοτίσθη.	15. Ἐκάλυψε.	15.
16.	16. Καλέσαι. *Ἄλλος*· καὶ ἐκάλεσεν.	16.
Ἐσφάλην.	Ἡμάρτηκα.	
22. Γνόφος.	22. Σκότος, γνόφος.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Induravi. *Alius*, aggravavi.	1.
5.	5. Quod relictum est.	5
6.	6. Et avertens se exiit.	6.
7. In scandalum.	7. Scandalum.	7.
An nondum nosti?	Ut serviant Deo suo. *Alius*, ut sacrificent Domino Deo suo.	
	Numquid scire vis quod periit Ægyptus?	
8.	8. Ad Pharaonem. *Alius*, in faciem Pharaonis.	8.
9.	9. Et bobus nostris ⋇ ibimus ⁚	9.
10. Turbam vestram.	10. Supellectilem vestram.	10.
11.	11. Eant autem viri, et serviant Deo. *Alius*, ite nunc, viri, et servite Domino.	11.
13. Ventum urentem.	13. Notum.	13
Ventus urens.	Notus.	
14.	14. Et requievit.	14.
15. Obscurata est.	15. Operuit.	15.
16.	16. Vocare. *Alius*, et vocavit.	16.
Erravi.	Peccavi.	
22. Caligo.	22. Tenebræ, caligo.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Exodi.

V. 1. Ἄλλος, ἐβάρυνα. Videtur esse Aquilæ et Symmachi, qui כבד semper vertunt βαρύς. Hæc lectio prodit ex Basiliensi.

V. 5. Ἀ., λεῖπον, sic idem Basiliensis. — Ubi LXX habent τὸ περισσόν, Coislin. in marg., τὸ λοιπόν. Basiliensis vero, Ἀ., τὸ λεῖπον, quæ vox respondere potest etiam sequenti τῶν Ο', καταλειφθέν· ad utramque enim περισσόν et καταλειφθὲν perinde quadrat.

V. 6. Ἀ., καὶ ἐκκλ. Ex eodem Basiliensi.

V. 7. Ἀ., Σ., πρόσπταισμα. In cod. Colbertino et in edit. Rom. uni Aquilæ tribuitur, ut in Coislin. uni Symmacho. Sed Basiliensis utrique adscribit, et utriusque esse non dubitamus. Lectio Samar. ex eod. cod. prodit.

Ibid. Ἄλλος, ὅπως θύσωσι etc. Sic mss. quidam.

Ibid. Ἀ., ἄρα etc. Ita Colb. et edit. Rom. quæ addit lectionem Samaritani, πρὶν etc. Σ., ἄρα etc. Ita Coisl.

CAPUT XI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 עוד נגע אחד כשלחו	1.	1. Ἔτι μίαν ἁφήν.
2 ואשה מאת רעותה	2.	2.
5 עד בכור השפחה	5.	5.
7 ולכל	7.	7.
לא יהרץ־כלב		
10 מארצו	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Adhuc plagam unam.	1. Adhuc una plaga.	1. Adhuc unum ictum.
Cum dimiserit.	Dimittet.	
2. Et mulier a socia sua.	2. Et mulier a vicina.	2.
5. Usque ad primogenitum ancillæ.	5. Usque ad primogenitum ancillæ.	5.
7. Et ad omnes.	7. Apud omnes autem.	7.
Non movebit canis.	Non mutiet canis.	
10 Ex terra sua.	10. De terra sua.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Exodi

V. 1. Sic codex unus Reg. cum editione Romana. Basiliensis vero, ἁφὴν solum, sine nomine interpretum.

Ibid. Ἄλλος, ἀποστείλῃ. Sic Basiliensis.

V. 2. Sic quidam codices atque editio Romana. Hæc, καὶ γυνὴ παρὰ τῆς πλησίον αὐτῆς, asterisco notantur, quia deerant in O'.

V. 5. Ἄλλος, ἕως etc. Ita Basiliensis et editio Romana.

V. 7. Ἄλλος, ἐν δὲ πᾶσι. Ex Basiliensi.

CAPUT XII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 תמים זכר	5.	5.
7 המשקוף	7.	7. Τὸ ὑπέρθυρον.
10 ולא־תותירו	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Perfectus masculus.	5. Absque macula masculus.	5.
7. Superliminare.	7. In superliminaribus	7. Superliminare.
10. Et non relinquetis.	10. Nec remanebit.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Exodi.

V. 8. Sic Regius cod. 1871.

V. 9. Sic asterisco notatur in eodem Regio codice vox πορευσόμεθα, utpote quæ in LXX Interpretum versione non compareat, et tamen sit in Hebraico נלך.

V. 10. Ex eodem Regio codice. Vocem Hebraicam טף, ὄχλον vertit Symmachus etiam infra cap. 12.

V. 11. Ἄλλος, πορεύεσθε δὴ, etc. Ita mss. quidam, cum Hebraico consonantes.

V. 13. Hæ lectiones prodeunt ex Basiliensi.

V. 14. Ex codice Regio 1871.— Coislin. in textu τῶν Ο', ἔσται· ad marg. γέγονεν.

V. 15 et 16. Ex Basiliensi.

Eodem vers. 16. Σ., ἐσφάλην. Sic Reg. 1871.

V. 22. Sic idem codex Reg.

CAPUT XI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἔτι μίαν ἀφήν.	1. Ἔτι μίαν πληγήν.	1.
	Ἐξαποστέλλῃ. *Ἄλλος·* ἀποστείλῃ.	
2.	2. ⋇ Καὶ γυνὴ παρὰ τῆς πλησίον αὐτῆς ⁏	2.
5.	5. Ἕως πρωτοτόκου τῆς θεραπαίνης. *Ἄλλος·* ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλωτίδος.	5.
7.	7. Καὶ ἐν πᾶσι. *Ἄλλος·* ἐν δὲ πᾶσι.	7.
	Οὐ γρύξει κύων. *Ἄλλος·* οὐκ ἀποφθέγξεται κύων.	
10.	10. Ἐκ γῆς Αἰγύπτου. *Ἄλλος,* ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Adhuc unum ictum.	1. Adhuc unam plagam.	1.
	Dimiserit, *Alius,* miserit.	
2.	2. ⋇ Et mulier a vicina sua ⁏	2.
5.	5. Usque ad primogenitum ancillæ. *Alius,* usque ad primogenitum captivæ.	5.
7.	7. Et in omnibus. *Alius,* in omnibus autem.	7.
	Non mutiet canis. *Alius,* non vociferabitur canis.	
10.	10. Ex terra Ægypti.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Exodi.

Ibid. *Ἄλλος,* οὐκ, etc. Hanc lectionem exhibent quidam codices et schedæ Combefisianæ his verbis : *Ἄλλος·* Οὐκ ἀποφθέγξεται κύων, ὡς ἀλγῶν ἢ ἐνοχλούμενος. Id est : « Alius : *Non vociferabitur canis*, ut dolens aut molestia affectus. »

V. 10. *Ἄλλος,* ἐκ etc. Sic Basiliensis et editio Romana. Hæc porro lectio, ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ, videtur fuisse aliorum omnium interpretum, præter LXX, utpote quæ in Hebræo clare feratur.

CAPUT XII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Τέλειον ἄρσεν. *Ἄλλοι,* ἄμωμον ἄρσεν.	5.
7.	7. Τὴν φλιάν.	7.
10.	10. Οὐκ ἀπολείψεται *Ἄλλ.,* οὐ καταλείψετε. *Ἄλλ.,* οὐχ ὑπολείψετε.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5	5. Perfectum masculum. *Alii,* inculpatum masculum.	5.
7.	7. Limen.	7.
10.	10. Non remanebit. *Alii,* non relinquetis.	10.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 בחפזן פסח הוא	11.	11. Ἐν θάμβῳ ὑπέρβασίς ἐστι.
13 נגף	13.	13. Θραῦσμα.
14 חקת	14.	14. Ἀκρίβειαν.
15 תשביתו	15.	15. Διαλείψετε.
19 לא ימצא	19.	19.
מעדת ישראל		
בגר		Τῷ προσηλύτῳ.
20 בכל מושבתיכם	20.	20.
27 הוא ליהוה	27.	27.
28 כאשר צוה	28.	28.
29 בבית הבור	29.	29.
וכל בכור בהמה		
36 וינצלו	36.	36.
37 מרעמסס סכתה	37.	37.
לבד מטף		Χωρὶς ἀπὸ νηπίου.
40 ומושב	40.	40.
ישבו		
41 יצאו כל־צבאות יהוה מארץ מצרים	41.	41.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. In festinatione transitus ipse.	11. Festinanter: est enim Phase; id est, transitus.	11. In stupore transitio est.
13. Plaga.	13. Plaga.	13. Fractio.
14. Statutum.	14. Cultu sempiterno.	14. Accuratam consuetudinem.
15. Cessare facietis.	15. Non erit.	15. Relinquetis.
19. Non invenietur.	19. Non invenietur	19.
Et cœtu Israel.	De cœtu Israel.	
In peregrino.	De advenis.	Advenæ.
20. In omnibus habitaculis vestris.	20. In cunctis habitaculis vestris.	20.
27. Ipsum Domino.	27. Domini est.	27.
28. Quemadmodum præcepit.	28. Sicut præceperat.	28.
29. In domo foveæ.	29. Carcere.	29.
Et omne primogenitum animalis.	Et omne primogenitum jumentorum.	
36. Et spoliaverunt.	36. Et spoliaverunt.	36.
37. De Rahmeses in Succhoth.	37. De Ramesse in Socoth.	37.
Tantum præter familiam.	Absque parvulis.	Præter ab infante.
40. Et habitatio.	40. Habitatio.	40.
Habitaverunt.	Manserunt.	
41. Exierunt omnes exercitus Domini de terra Ægypti.	41. Egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti.	41.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Ἐν ἐπείξει ὑπερμάχησίς ἐστι.	11. Μετὰ σπουδῆς, πάσχα ἐστί.	11. Φασέχ.
13.	13. Πληγή.	13.
14. Πρόσταγμα.	14. Νόμιμον.	14.
15. Παύσετε.	15. Ἀφανιεῖτε.	15.
19.	19. Οὐχ εὑρεθήσεται. *Ἄλλος*· οὐκ ὀφθήσεται.	19.
	Ἐκ συναγωγῆς Ἰσραήλ. *Ἄλλος*· ἐκ γῆς υἱῶν Ἰσραήλ.	
Τῷ προσηλύτῳ.	Ἐν τοῖς γειώραις.	
20.	20. Ἐν παντὶ κατοικητηρίῳ ὑμῶν. *Ἄλλος*· ἐν παντὶ ὑμῶν οἰκήματι.	20.
27.	27. Τοῦτο Κυρίῳ. *Ἄλλος*· τοῦτο Κυρίου.	27.
28.	28. Καθὰ ἐνετείλατο. *Ἄλλος*· καθὰ συνέταξεν.	28.
29. Δεσμωτηρίῳ.	29. Λάκκῳ.	29.
	Καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους. *Ἄλλος*· καὶ πᾶν πρωτότοκον κτήνους.	29.
36. Σκευάσασθαι.	36. Ἐσκύλευσαν.	36.
37.	37. Ἐκ Ῥαμεσσῆ εἰς Σοκχώθ. *Ἄλλος*· ἴασις κρίσεως σκηναί.	37.
(Χωρὶς) τοῦ ὄχλου.	Πλὴν τῆς ἀποσκευῆς.	
40.	40. Κατοίκησις. *Ἄλλος*· παροίκησις.	40.
	Κατῴκησαν. *Ἄλλος*· παρῴκησαν.	
41.	41. Ἐξῆλθε πᾶσα ἡ δύναμις Κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου. *Ἄλλος*· ἐξῆλθε πᾶσα ἡ στρατιὰ Κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου.	41.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. In festinatione propugnatio est.	11. Cum festinatione, pascha est.	11. Phasech.
13.	13. Plaga.	13.
14. Præceptum.	14. Legitimum.	14.
15. Cessare facietis.	15. Removebitis.	15.
19.	19. Non invenietur. *Alius*, non videbitur.	19.
	Ex Synagoga Israel. *Alius*, ex terra filiorum Israel.	
Advenæ.	In advenis.	
20.	20. In omni habitaculo vestro. *Alius*, in omni domicilio vestro.	20.
27.	27. Hoc Domino. *Alius*, hoc Domini.	27.
28.	28. Sicut præcepit. *Alius*, sicut constituit.	28.
29. Carcere.	29. Fovea.	29.
	Et usque ad primogenitum omnis pecoris. *Alius*, et omne primogenitum pecoris.	
36. Vasa diripere.	36. Prædati sunt.	36.
37.	37. De Ramesse in Socchoth. *Alius*, medicina judicii, tabernacula.	37.
Præter turbam.	Præter apparatum.	
40.	40. Habitatio. *Alius*, peregrinatio.	40.
	Habitaverunt. *Alius*, peregrinati sunt.	
41.	41. Egressa est omnis virtus Domini de terra Ægypti. *Alius*, egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti.	41.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ליל שמרים הוא ליהוה 42 *Τὸ Σαμαρ.*, (νὺξ) φυλάξεώς ἐστι τῷ Κυρίῳ.	42.	42. (Νὺξ) παρατηρήσεων.
לא תשברו 46	46.	46.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
42. Nox custodiarum ipsa Domino. *Samar.*, (nox) custodiæ est Domino.	42. Nox ista est observabilis Domini.	42. Nox observationum.
46. Neque frangetis.	46. Nec confringetis. ..	46

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Exodi.

V. 5. Ἄλλ., ἄμωμον. Sic unus codex et ed. Rom.

V. 7. Ἀ., τὸ ὑπέρθυρον. Ita codex Basiliensis.

V. 8. Coislin. ad vocem τῶν Ο', ἔδονται, in marg. notat, ἔσθωσι.

V. 10. Ἄλλος, οὐ κατ-. Ita codex Basil. et alii.

Ibid. Ἄλλος, οὐχ etc. Sic Basil. Hæc clausula, ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ, *os non comminuetis de eo*, in Hebræo exstat vers. 46 tantum; in LXX vero bis adest, vers. scilicet 10, quo a librariis translata videtur; et vers. 46, qui est proprius ejus locus.

V. 11. Hujus insignis loci lectiones apud Drusium mutilæ et permistæ habentur. Legitur enim: Ἀ., ἐν θάμβῳ. Σ., ἐν ἐπείξει, recte; sed postea Σ. ὑπέρβασις, contra quam habent mss. Basiliensis et Regius et 1889, qui ad Aquilam ὑπέρβασις, ad Symmachum ὑπερμάχησις habent. Lectiones Drusii et editionis Romanæ prodeunt ex Theodoreti quæst. 24 *in Exodum*, ubi sic legitur: Τὸ δὲ Πάσχα ὁ μὲν Φίλων ἡρμήνευσε *διαβατήρια*· ὁ δὲ Ἰώσηπος *ὑπέρβασιν* [*al.* *ὑπερβασία*], ὁ δὲ Σύμμαχος, *ὑπέρβασις* [*al.* *ὑπερβάσεις*], ὁ δὲ Θεοδοτίων, *Φασέχ*, αὐτὴν τῶν Ἑβραίων τεθεικὼς φωνήν. Id est: « Pascha vero Philo interpretatus est, διαβατήρια, id est *sacrificia quæ in transitu fiunt*; Josephus autem ὑπέρβασιν, id est *transgressionem*; Symmachus vero ὑπερβάσεις, id est *transgressiones*; Theodotio *Phasech*, Hebraica posita voce. » Ego vero suspicor Theodoreti locum esse mutilum, atque Aquilam in enumeratione interpretationum excidisse. Non enim crediderim ipsum, dum omnes etiam extraneas interpretationes quæreret, Aquilam, qui præ manibus erat, prætermisisse. Opinor igitur ita legendum esse: Ἰώσηπος *ὑπέρβασιν*, Σύμμαχος *ὑπερμάχησιν*, Ἀκύλας *ὑπέρβασιν*. Ut vero fuerit, sic afferunt memorati duo mss.; sed Basiliensis pro ἐν θάμβῳ, ἐν βαθμῷ habet; mendose; et pro ἐν ἐπείξει, ἐν ἐπιδείξει, vitio librarii, ut videtur. — Coislin.: Ἀ., ἐν θάμβῳ ὑπέρβασίς ἐστι. Σ., ἐν ἐπιδείξει Φασὲχ ὑπερμάχησίς ἐστι. Ubi ἐπιδείξει pro ἐν ἐπείξει ponitur; Φασέχ autem irrepsit ex edit. Theodotionis.

V. 13. Ἀ., θραῦσμα, sic Basiliensis. Idem Aquila supra IX, 14, מגפה vertit θραύσεις.

V. 14. Ἀ., ἀκρίβειαν. Σ., πρόσταγμα. Ex Basil. Sic etiam vertunt ambo Levit. XXIII, 40, ubi vide si vacat.

V. 15. Sic idem Basiliensis.

V. 19. Οὐχ ὀφθήσεται. Sic Basiliensis, non allato interpretis nomine.

Ibid. Ex eodem Basiliensi.

CAPUT XIII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ולא יאכל חמץ 3	3.	3.
בחדש האביב 4	4.	4.
כי 5	5.	5.
את החקה 10	10.	10.
וערפתו 13 *Σαμαρ.*, παραδώσεις.	13.	13. Τενοντώσεις, *al.* τενοντώσεις.
ולטוטפת 16	16.	16. Καὶ εἰσιναχτά [*l.* εἰς ἀτίνακτα].

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et non comedetur fermentatum.	3. Non comedatis fermentatum panem.	3.
4. In mense novarum frugum.	4. Mense novarum frugum.	4.
5. Cum.	5. Cumque (introduxerit).	5.
10. Statutum.	10. Statuto tempore.	10.
13. Decervicabis. *Samar.*, trades.	13. Interficies.	13. Decervicabis.
16. Et in frontalia.	16. Et quasi appensum.	16. Et in immota.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
42. (Νὺξ) παρατετηρημένη.	42. Νυκτὶ προφυλακή ἐστι τῷ Κυρίῳ.	42.
46	46. *Post hæc verba* : Οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ. Ἄλλος, οὐ καταλείψετε ἕως πρωΐ. Ἄλλος, ἀπὸ τῶν κρεῶν ἕως τὸ πρωΐ.	46.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
42. Nox observata	42. Nocte custodia est Domino.	42.
46.	46. *Post hæc verba* : Non conteretis de eo. *Alius*, non relinquetis usque mane. *Alius*, de carnibus usque mane.	46.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Exodi

V. 19. Ἀ., Σ., τῷ προσηλύτῳ, ex eodem Basiliensi. Hic Theodoretus, Γειώραν τὸν προσήλυτον προσηγόρευσεν, « Gioram proselytum appellavit. »

V. 20. Ἀλλ., ἐν παντί, etc. Ita ex Basiliensi.

V. 27. Idem Basiliensis, hanc pariterque sequentem versus 28 lectionem habet, nec non versus 29.

V. 36. Σ., σκευάσασθαι. Hanc lectionem afferunt quidam codices ex Theodoreto, cujus hæc sunt verba Q. 23 : Τί αἰτιῶνταί τινες τὸ προστεταχέναι τὸν Θεὸν τοῖς Ἑβραίοις αἰτῆσαι τοὺς Αἰγυπτίους σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἐσθῆτας, καὶ σκυλεῦσαι τοὺς Αἰγυπτίους; οὕτω γὰρ ὁ Σύμμαχος, τὸ *σκευάσασθαι*, ἡρμήνευσεν. Id est : « Quid conqueruntur nonnulli, Deum Hebræis præcepisse ut peterent ab Ægyptiis vasa aurea et argentea, et vestes, et eos spoliarent? Sic enim Symmachus interpretatus est, *vasa diripere.* »

V. 37. Ἀλλ., ἴασις, etc. Ita Basiliensis; est autem vel lectio cujusdam interpretis, vel glossema nominum propriorum qualia fuisse indicat Origenes supra, Gen. cap. XXXVII, v. 36.

Ibid. Ἀ., χωρὶς ἀπὸ νηπίου. Sic Aquilæ litteræ servientis lectionem affert Basiliensis, melius quam editio Romana, quæ habet χωρὶς νηπίων. Symm., τοῦ ὄχλου. Sic vocem טף vertunt ambo supra, Exod. X, 10.

V. 40. Ita Basil. ambas lectiones habet τοῦ ἄλλου.

V. 41. Hanc lectionem, ἐξῆλθε πᾶσα ἡ στρατιά, etc., affert unus codex, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 42. Ἀ., νὺξ παρατ-. Ita Basiliensis et Colbertinus, itemque Regiæ catenæ. Ad Aquilam editio Romana habet παρατηρήσεως, Basiliensis παρατηρήσεων, melius, Hebr. שמרים, non solet enim Aquila pluralem Hebraicum per singularem exprimere.

V. 46. Ἀλλ., οὐ κατ-. Has lectiones habet Basil. codex, quæ non exprimuntur in Hebræo (*). — Coisl. in hæc verba τῶν O', οὐκ ἐξοίσετε, etc., notat. in margine, Οὐκ ἀπολείψεται ἀπὸ τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρωΐ. Quæ lectio convenit cum alia ibidem posita.

(*) In Alex. textu, et Aldina edit. post hæc verba, ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται, quæ sunt principium hujus nostri versus, additur : οὐ καταλείψετε ἀπὸ τῶν κρέων εἰς τὸ πρωΐ, ubi melius collocatur hæc additio quam in Basil. et in Coisl. codd. DRACH.

CAPUT XIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Οὐ βρωθήσεται ζύμη. Ἄλλος, οὐ φάγεσθε ζύμην.	3.
4.	4. Ἐν μηνὶ τῶν νέων. Ἄλλος, ἐν μηνὶ τῶν νεαρῶν.	4.
5.	5. Ἡνίκα. Ἄλλος, ὡς ἄν.	5.
10.	10. Νόμον. Ἄλλος, ἀκριβασμόν. Ἄλλος, πρόσταγμα.	10.
13. Ἀποκτενεῖς.	13. Λυτρώσῃ.	13. Νωτοκοπήσεις.
16. Καὶ ἀσάλευτον.	16. Καὶ ἀσάλευτον.	16. Καὶ ἀσάλευτον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTION.
3.	3. Non manducabitur fermentum. *Alius*, non comedetis fermentum.	3.
4.	4. In mense novorum. *Alius*, in mense novarum frugum.	4.
5.	5. Cum. *Alius*, ut.	5.
10.	10. Legem. *Alius*, accuratum statutum. *Alius*, præceptum.	10.
13. Interficies.	13. Redimes.	13. Decollabis.
16. Et immobile.	16. Et immobile.	16. Et immobile.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פלשתים 17	17.	17.
וחמשים עלו בני־ישראל 18 מארץ מצרים	18.	18. Καὶ ἐνοπλισάμενοι, *al.* ἐνωπλισμένοι, ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς Αἰγύπτου.
באתם בקצה המדבר 20	20.	20. Εἰς Ἠθὰν τὴν ἐρημετάτην.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Philistim.	17. Philistiim.	17.
18. Et quintati ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.	18. Et armati ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.	18. Et armati ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.
20. In Etham in fine deserti.	20. In Etham in extremis finibus solitudinis.	20. In Ethan in extremo deserti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Exodi.

V. 3. Ἄλλος, οἱ φάγεσθε ζύμην. Ita Basiliensis.

V. 4. Ἄλλος, ἐν μηνὶ τῶν νεαρῶν. Sic idem Basiliensis.

V. 5. Ἄλλος, ὡς ἄν. Ex eodem Basiliensi.

V. 10. Ἄλλος, ἀκριβασμόν et πρόσταγμα. Prima lectio videtur haud dubie esse Aquilæ; secunda Symmachi : nam ita vertere solent vocem חקה. Ambæ exstant in editione Romana. — Coislin., Ἀ., ἀκριβάσματα. Σ., πρόσταγμα.

V. 13. Ἀ., τενοντώσεις, al. τεναντώσεις. Primam lectionem habet Drusius, quæ quidem præstare videtur, nempe a τένων, τένοντος, «nervus colli.» Τοῦ τένοντος legitur infra, Job XVI, 12. Secundam habet cod. Reg. 1871. Atque infra, Exodi XXXIV, 20, in Basiliensi legitur τεναντοκοπήσεις, «decollabis.» Reliquorum lectiones, Symmachi nempe et Theodotionis, habent cod. Basiliensis et Drusius. Samarit. παραδώσεις. Sic Colbertinus unus et duo Regii. —Coislin., Ἀ., τενοντώσεις, Σ., ἀποκτενεῖς, Θ., νωτοκοπήσεις, cum hac nota : «Ἑτέρᾳ διανοίᾳ χρώμενοι οἱ παρὰ τοὺς Ο'. *Ἐὰν γὰρ*, φησὶ, *μὴ δυνηθῇς ἀλλάξαι, ἀνελεῖς αὐτὸ*, ἵνα μὴ δουλεύσῃ ἀνθρώπῳ, τῷ Θεῷ ἀφωρισμένον· ὅμως κάλλιον οἱ Ο' ἐνόησαν τὸ, *λυτρώσῃ αὐτὸ*, ἀντὶ τοῦ τιμὴν αὐτοῦ δώσεις, οὕτω γὰρ αὐτολεξεὶ κάτω λέγει τὸ νδ' κεφάλαιον, καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ Λευϊτικοῦ.» Id est, «Alia mente usi sunt cæteri interpretes. Nam aiunt : *Si non potueris commutare, occides ipsum*, ut quod Deo consecratum fuerat homini non serviret. Attamen LXX pulchrius excogitarunt illud, *redimes ipsum*, ac si dicerent, pretium ejus dabis; sic enim ipsis verbis dicitur infra cap. LIV, necnon in fine Levitici.»

V. 16. Lectio Aquilæ varie fertur in libris mss. Editio Romana habet : Ἀ., καὶ εἰς ἐνεκτά, quod sane nihil significat. Basiliensis hic καὶ εἰσιναχτά, unde non majorem notitiam expisceris. Idem Basiliensis infra Deut. VI, 8, ad vocem טטפת habet, Ἀ., ἀναχτά, quod perinde nihil significat. Has omnes lectiones vitiatas puto, legendumque opinor, καὶ εἰς

CAPUT XIV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פי החירת 2 מגדל	2.	2. Φιεθρώ (*mel.* Φιερώθ).
ואמר פרעה לבני ישראל 3	3.	3.
ושלשים 7	7.	7.
ויחזק 8	8.	8.
על־פי החירת 9	9.	9. Ἐπὶ Φιεθρών.
למות 11	11.	11.
ויסעו 15 *Τὸ Σαμαρ.*, ἵνα ἀπάρωσιν.	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Phihahirot. Migdol.	2. Phiahiroth. Magdolum.	2. Phietro (*mel.* Phieroth).
3. Et dicet Pharao super filiis Israel.	3. Dicturusque est Pharao super filiis Israel.	3.
7. Duces.	7. Duces.	7.
8. Et roboravit.	8. Induravitque.	8.
9. Juxta Phihahiroth.	9. In Phihahiroth.	9. Juxta Phietron.
11. Ad moriendum.	11. Ut moreremur.	11.
15. Et proficiscantur. *Samar.*, ut proficiscantur.	15. Ut proficiscantur.	15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Φυλιστιείμ. Ἄλλος, πτώσεως δισσῆς.	17.
18. Καὶ καθωπλισμένοι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Αἰγύπτου.	18. Πέμπτη δὲ γενεᾷ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου.	18. Πεμπταῖζοντες δὲ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς Αἰγύπτου.
20. Εἰς Ἠθὰν τὴν ἐρημοτάτην.	20. Ἐν Ὀθὸμ παρὰ τὴν ἔρημον.	20. Εἰς Ἠθὰν τὴν ἐρημοτάτην.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Phylistiim. *Alius*, ruinæ duplicis.	17.
18. Et armati ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.	18. Quinta autem progenie ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.	18. Quintati autem ascenderunt filii Israel de terra Ægypti.
20. In Ethan in extremo deserti.	20. In Othom juxta desertum.	20. In Ethan in extremo deserti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Exodi.

ἀτίνακτα, « in immota, » ut quadret cum aliis interpretibus, καὶ ἀσάλευτον.—Coislin., εἰς νάκτα, duæ postremæ syllabæ lectionis quam veram putavimus, εἰς ἀτίνακτα.

V. 17. Ἄλλος, πτώσεως δισσῆς. Sic Basiliensis ad vocem פלשתים.

V. 18. Prodeunt hæc ex cod. Basiliensi, Drusio et Hieronymo. In has porro lectiones hæc Drusius: « Ἐνοπλισάμενοι, id est, ἔνοπλοι, sive ἐνόπλιοι, armati. Putavi aliquando legendum esse ἐνωπλισμένοι. Hieron. epist. 125, quæ ad Damasum scripta: *Aquila namque, qui non contentiosius, ut quidam putant, sed studiosius, verbum interpretatur ad verbum, in eo loco ubi LXX posuerunt « Quinta autem generatione ascenderunt filii Israel de terra Ægypti, » ita transtulit*, καὶ ἐνοπλισάμενοι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Αἰγύπτου, *id est, « et armati ascenderunt filii Israel de terra Ægypti. » Licet pro eo quod nos « armati » diximus, secundum Græci sermonis ambiguitatem, « instructi » sive « muniti » propter supellectilem, qua Ægyptios spoliaverant, possit intelligi.* Idem paulo post. *Aquilam vero, ut in cæteris, et in hoc maxime loco proprie transtulisse omnis Judæa conclamat, et Synagogarum universa consonant subsellia.* Πεμπταῖζοντες, numero quinario, verbum a πεμπτάς deformatum. Jonathan, *Quilibet cum quinque infantibus aut puerulis,* » etc. Huc usque Drusius. Cætera Rabbinorum commenta omittenda ducimus. Ibi vide si vacat.

Notandum est Diodorum in catenis ad Aquilam legere ἐνωπλισμένοι, ad Symmachum vero ὁπλῖται· editionem autem Romanorum perinde atque Basiliensem codicem, Ἀ., Σ., καθωπλισμένοι. Puto melius legi ad Aquilam, ἐνωπλισμένοι.— Coislin., Ἀ., ἐνωπλισμένοι. Σ., ὁπλῖται. Θ., πεμπταῖζοντες. Lectio Aquilæ ea est, quam nos cum Drusio putavimus restituendam. Symmachi, ὁπλῖται. Cod. Basil. et alii, καθωπλισμένοι.

CAPUT XIV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Φιεθρώ (*mel.* Φιερώθ).	2. Τῆς ἐπαύλεως. Μαγδώλου.	2. Φιεθρώ (*mel.* Φιερώθ).
3.	3. Καὶ ἐρεῖ Φαραὼ τῷ λαῷ αὐτοῦ, Οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Ἄλλοι, καὶ ἐρεῖ Φαραὼ περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	3.
7. Ἀνὰ τρεῖς.	7. Τριστάτας.	7.
8.	8. Καὶ ἐσκλήρυνε. Ἄλλος, καὶ ἐβάρυνε.	8.
9. Ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Ἱερώθ.	9. Ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως.	9. Ἐπὶ Φιεθρών.
11.	11. Θανατῶσαι. Ἄλλος, ἀποκτεῖναι.	11.
15.	15. Καὶ ἀναζευξάτωσαν.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Phietro (*mel.* Phieroth).	2. Suburbii. Magdolum.	2. Phietro (*mel.* Phieroth).
3.	3. Et dicet Pharao populo suo: Filii Israel. *Alii*, et dicet Pharao de filiis Israel.	3.
7. Per ternos.	7. Tristatas.	7.
8.	8. Et induravit. *Alius*, et aggravavit.	8.
9. Juxta os Ieroth.	9. E regione suburbii.	9. Juxta Phietron.
11.	11. Ut morti traderes. *Alius*, ut occideres.	11.
15.	15. Et disjungant se.	15.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 ביבשה	16.	16. Εἰς χέρσον.
17 ואני הנני מחזק	17.	17.
20 ויהי הענן והחשך ויאר את־הלילה ולא־קרב זה אל־זה כל־הלילה *Τὸ Σαμαρειτικόν*, καὶ ἦν τὸ νέφος, καὶ τὸ σκότος, καὶ ἔφαινε τῇ νυκτί.	20.	20. Καὶ ἐγένετο ἡ νεφέλη σκότος, καὶ ἐφώτισε σὺν τὴν νύκτα, καὶ οὐκ ἤγγισεν οὗτος πρὸς τοῦτον.
21 לחרבה	21.	21. Εἰς χέρσον.
25 ויסר	25.	25.
ויאמר		
27 לאיתנו	27.	27. Εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ.
וינער		Ἀνέβρασεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Per aridam.	16. Per siccum.	16. In continentem.
17. Et ego ecce ego roborans.	17. Ego autem indurabo.	17.
20. Et fuit nubes et obscuritas, et illuminavit noctem, et non appropinquavit hic ad istum tota nocte. *Samarit.*, et erat nubes et tenebræ, et lucebat nocte.	20. Et erat nubes tenebrosa, et illuminans noctem, ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent.	20. Et facta est nubes tenebræ, et illuminavit noctem, et non appropinquavit hic ad illum.
21. In siccitatem.	21. In siccum.	21. In continentem.
25. Et removit.	25. Et subvertit.	25.
Et dixit.	Dixerunt ergo.	
27. Ad fortitudinem suam.	27. Ad priorem locum.	27. In antiquum locum suum.
Excussit.	Involvit.	Vi æstus ejecit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Exodi.

V. 2. Ἀ., Σ., Θ., φιεθρώ. Ita Coislin. Hanc lectionem prorsus corruptam, et φιερώθ legendum crederem, nisi repeteretur cum ν in fine.

Ibid. Μαγδώλου. Ad hanc vocem in Basiliensi hæc nota habetur, quæ videtur Origenis esse : Ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς κεῖται, Ἀπὸ Βουθὰν ἐπὶ στόμα Εἰρώθ, ὅ ἐστιν ἀπέναντι Βεελσεπφών, παρεμβεβληκέναι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Hoc est : « In Numerorum libro jacet, A Buthan ad os Iroth, quod est e regione Beelsepphon, castra posuisse filios Israel.

V. 3. Ἄλλοι, καὶ ἐρεῖ, etc. Sic duo mss., tacito interpretum nomine, videturque esse interpretatio reliquorum.

V. 7. Σ., ἀνὰ τρεῖς. Coislin. Hanc lectionem habet Basiliensis sine nomine interpretis. In hunc vero locum hæc Origenis nota fertur in catenis omnibus mss. : Τοὺς πρὸς τρεῖς δυναμένους μάχεσθαι, ἢ τοὺς ἐν τῇ παρατάξει μετὰ τὸν πρωτοστάτην, καὶ τὸν δευτεροστάτην ἱσταμένους ἐν τῇ τρίτῃ τάξει. Ἄλλοι δέ φασιν ὡς εἰς τὰς χρείας τῶν πολέμων ἅρματα ἐποίουν μεγάλα, ὥστε καὶ τρεῖς χωρεῖν, ἵνα ὁ μὲν εἷς ἡνιοχῇ, οἱ δὲ δύο πολεμῶσιν· ἢ τοὺς ἐπὶ τριῶν ἵππων βεβηκότας. Οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἐπὶ δύο ἢ τριῶν ἵππων ἐπωχοῦντο ἐξιόντες ἁρματηλάται. Ἢ *τριστάτην* λέγει τὸν ἐν τῷ καθέζεσθαι τὸν βασιλέα τρίτον ἱστάμενον, ἤτοι τρίτην ἔχοντα καθέδραν· οἷον ἦν Δαυῒδ παρὰ Σαοὺλ, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν εὑρήσεις. Hoc est : « Eos qui cum tribus pugnare possent [supple τριστάτας vocat] vel eos qui in acie post antesignanum et secundum ab eo, tertio ordine stabant. Alii vero dicunt, ad bellorum usum ingentes olim currus fuisse, adeo ut tres caperent : quorum unus aurigæ officio fungeretur, alii duo pugnarent. Aut eos qui ternis equis veherentur. Antiqui enim in bellis bigis vel trigis utebantur, aurigantesque incedebant. Vel τριστάτην vocat eum qui sedente rege tertius staret, aut tertiam sedem occuparet : qualis erat David apud

CAPUT XV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 וזמרת יה	2.	2.
4 שלשיו טבעו	4.	4.
7 קמיך	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et cantatio iah.	2. Laus mea Dominus.	2.
4. [Electio] ducum ejus submersi sunt.	4. Electi principes ejus submersi sunt.	4.
7. Insurgentes in te.	7. Adversarios tuos.	7.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Εἰς ξηράν.	16. Κατὰ τὸ ξηρόν.	16.
17.	17. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ σκληρυνῶ. Ἄλλος, ἰδοὺ ἐγὼ στερεῶ.	17.
20. Καὶ ἦν ἡ νεφέλη σκότος μὲν ἐκεῖθεν, φαίνουσα δὲ ἐντεῦθεν.	20. Καὶ ἐγένετο σκότος καὶ γνόφος· καὶ διῆλθεν ἡ νύξ· καὶ οὐ συνέμιξαν ἀλλήλοις ὅλην τὴν νύκτα.	20.
21. Εἰς ξηράν.	21. Ξηράν.	21.
25. Καὶ μετέστησεν.	25. Καὶ συνέδησεν.	25.
	Καὶ εἶπαν. Ἄλλος, καὶ εἶπαν τῷ λέγειν.	
27. Εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς.	27. Ἐπὶ χώρας.	27.
	Ἐξετίναξε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. In aridam.	16. Per siccum.	16.
17.	17. Et ecce ego indurabo. *Alius*, et ecce ego obfirmo.	17.
20. Et erat nubes tenebræ quidem hinc, lucens vero inde.	20. Et factæ sunt tenebræ et caligo, et venit nox, et non commiscuerunt se invicem totam noctem.	20.
21. In aridam.	21. Siccum.	21.
25. Et transtulit.	25. Et colligavit.	25.
	Et dixerunt. *Alius*, et loquendo dixerunt.	
27. In pristinum locum suum.	27. Super locum.	27.
	Excussit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Exodi.

Saulem ut in Regnorum primo invenies. » Drusius ad vers. 4, cap. seq. hujus notæ aliquot ἀποσπασμάτια affert. Hanc porro ex se conjecturam adjicit, τριστάτην fuisse tertium a rege; sed eam vocem latius sumptam, quemvis ducem ac principem significare. Symmachus autem cujus versionem affert Coislin. codex, nempe ἀνὰ τρεῖς, « per ternos, » significare videtur duces illos ternos incessisse, ideoque vocari שלישים.

V. 8. Ἄλλος, καὶ ἐβάρυνε. Sic regius unus.

V. 9. Ἀ., Θ., ἐπὶ Φιεθρών, etc. Sic Coisl.

V. 11. Ἄλλος, ἀποκτεῖναι. Ita Basiliensis, non indicato interprete.

V. 15. *Τὸ Σαμαρ*. Ita Drusius.

V. 16. Ἀ., εἰς χέρσον etc. Sic Basiliensis. Edit. Rom. habet, Σ., ξηρόν.

V. 17. Ἄλλος, ἰδοὺ ἐγὼ στερεῶ. Sic Basiliensis sine nomine interpretis.

V. 20. Sic omnes mss. nostri et editio Romana. Unus Basiliensis habet, σὺν τὴν νύκτα, recte secundum consuetudinem Aquilæ. Ad lectionem Samaritani Colbertinus habet τὴν νύκτα. Reg. unus, ἔφαινεν ἐν τῇ νύκτι. Duo codices Regii hoc scholion addunt : Παρῆλθεν ἡ νὺξ διὰ μέσου τῶν δύο στρατοπέδων σκοτίζουσα μόνους Αἰγυπτίους. Id est : « Transiit nox in medio duorum exercituum, quæ solis Ægyptiis tenebrosa erat. » — Ἀ., καὶ ἐγένετο ἡ νεφέλη καὶ τὸ σκότος. Sic Coislin., et quidem melius, ut ex Hebraico arguitur. Cætera in Coislin. quadrant ad editum nostrum.

V. 25. Σ., καὶ μετέστησεν. Sic editio Romana.

Ibid. Ἄλλος, καὶ εἶπαν τῷ λέγειν. Sic editio Romana.

V. 27. Lectionem Aquilæ habet edit. Rom., Symmachi Basiliensis et unus Regius.

Ibid. Ἀ., ἀνέβρασεν. Sic Basiliensis et edit. Romana.

CAPUT XV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Σκεπαστής. Ἄλλος, ὑπερασπιστής.	2.
4.	4. Τριστάτας. κατεπόθησαν. Ἄλλος, τριστάτας κατεπόντισεν.	4.
7.	7. Ὑπεναντίους. Ἄλλος, ἐχθρούς σου.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Protector. *Alius*, defensor.	2.
4.	4. Tristatas : submersi sunt. *Alius*, tristatas demersit.	4.
7.	7. Adversarios. *Alius*, inimicos tuos.	7.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
נערמו 8	8.	8. Ἐσωρεύθη.
מי־כמכה באלם יהוה מי־ 11 כמכה נאדר בקדש	11.	11.
בחסדך 13	13.	13. Ἐν τῷ ἐλέει σου. *Al.*, ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.
נהלת		
ירגזון 14	14.	14. Ἐκλονήθησαν.
נבהלו 15	15.	15.
קנית 16	16	16.
מכון לשבתך 17	17.	17. Ἕδρασμα εἰς καθέδραν σου.
כוננו		Ἥδρασαν.
ותען להם 21	21.	21. Καὶ κατέλεγεν αὐταῖς
לשתת מים ממרה 23	23.	23.
ויורהו 25	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Coacervatæ sunt.	8. Congregatæ sunt.	8. Coacervatæ sunt.
11. Quis sicut tu in diis, Domine? quis sicut tu magnificus in sanctitate?	11. Quis similis tui in fortibus, Domine? quis similis tui, magnificus in sanctitate?	11.
13. In misericordia tua.	13. In misericordia tua.	13. In misericordia tua. *Aliter*, in miseratione tua.
Duxisti.	Portasti.	
14. Contremiscent.	14. Irati sunt.	14. Commoti sunt.
15. Territi sunt.	15. Conturbati sunt.	15.
16. Possedisti.	16. Possedisti.	16.
17. Loco ad sedendum te.	17. Firmissimo habitaculo tuo.	17. Firmitatem ad sedem tuam.
Firmaverunt.	Quod firmaverunt.	Firmaverunt.
21. Et respondit eis.	21. Quibus præcinebat.	21. Et recensuit eis.
23. Bibere aquas de Marah.	23. Bibere aquas de Mara.	23.
25. Et docuit eum.	25. Ostendit.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Exodi.

V. 2. Ἄλλος, ὑπερασπιστής. Sic codex unus.

V. 4. Ἄλλ., τριστάτας, etc. Sic Drusius et mss. quidam. Vide notas ad caput XIV, 4, supra.

V. 8. Ἀ., ἐσωρεύθη, etc. Ita Basiliensis et Drusius.

V. 11. Hunc Symmachi locum plenum mutuamur ex duobus Regiis atque uno Colbertino. Apud Drusium mutilus erat legebaturque ἐν δυναστείᾳ. Alii omnes, melius, ἐν δυναστείαις, nam vox Hebraica in plurali est.

V. 13. Ἀ., ἐν τῷ etc. Sic codex unus Reg.

Ibid. Σ., διεβάστασας. Sic codices omnes et Drusius. Hinc Vulgata, « portasti. »

V. 14. Ἀ., ἐκλονήθησαν. Verbum רגז, κλονέω solet vertere Aquila, Symmachus vero, ταράττω. Hinc ἐταράχθησαν videtur Symmachi esse.

V. 15. Ἄλλος, ἐθορυβήθησαν. Sic Drusius sine nomine interpretis.

CAPUT XVI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
ויסעו 1	1.	1. . . . .
ממטיר 4	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et profecti sunt.	1. Profectique sunt.	1. Et inclinaverunt *vel* respexerunt.
4. Pluens.	4. Fluam.	4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ἐσωρεύθη.	8. Διέστη.	8. Ἐσωρεύθη.
11. Οὔτε ἐν δυναστείαις, οὔτε ἐν ἁγιασμῷ ἐξισωθῆναί τις δυνήσηται, ἢ κατά τι γοῦν ὁμοιωθῆναι.	11. Τίς ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε; τίς ὅμοιός σοι, δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις;	11.
13.	13. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.	13.
Διεβάστασας.	Παρεκάλεσας.	
14.	14. Ὠργίσθησαν. *Ἄλλος*, ἐφοβήθησαν. *Ἄλλος*, ἐταράχθησαν.	14.
15.	15. Ἔσπευσαν. *Ἄλλος*, ἐθορυβήθησαν.	15.
16. Ἐκτίσω [Ἐκτήσω].	16. Ἐκτήσω. *Ἄλλως*, ἐλυτρώσω.	16. Ἐλυτρώσω.
17. Ἕδρασμα εἰς καθέδραν σου.	17. Ἕτοιμον κατοικητήριόν σου.	17.
	Ὃ ἡτοίμασαν.	
21.	21. Ἐξῆρχεν δὲ αὐταῖς.	21.
23.	23. Πιεῖν ἐκ Μεῤῥᾶς. *Ἄλλος*, πιεῖν ὕδωρ ἐκ Μεῤῥᾶς.	23.
25.	25. Ἔδειξεν. *Ἄλλος*, ἐφώτισεν.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Coacervatæ sunt.	8. Divisa est.	8. Coacervatæ sunt.
11. Neque in potentiis, neque in sanctificatione æquiparari quis poterit, aut in quopiam similis effici.	11. Quis similis tibi in diis, Domine? quis similis tibi glorificatus in sanctis?	11.
13.	13. In justitia tua.	13.
Portasti.	Advocasti.	
14.	14. Irati sunt. *Alius*, timuerunt. *Alius*, turbati sunt.	14.
15.	15. Festinaverunt. *Alius*, turbati sunt.	15.
16. Possedisti.	16. Possedisti. *Aliter*, redemisti.	16. Redemisti.
17. Firmitatem ad sedem tuam.	17. Paratum habitaculum tuum.	17.
	Quod paraverunt.	
21.	21. Principium autem dedit illis.	21.
23.	23. Bibere de Merra. *Alius*, bibere aquam de Merra.	23.
25.	25. Ostendit. *Alius*, illuminavit.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Exodi.

V. 16. Σ., ἐκτίσω, etc. Lege ἐκτήσω. Hæc prodeunt ex altero Coisliniano IX vel X sæculi, n. 90, ubi Psalmi et Cantica Scripturæ cum scholiis.

Ibid. Ed. Rom., ἐκτήσω. Coisl. autem et Alex., ἐλυτρώσω.

V. 17. Ἀ., Σ., ἕδρασμα εἰς καθέδραν σου. Coislin. Sine interpretum nomine id afferunt mss.

Ibid. Ἀ., ἥδρασαν. Coislin. Sequens item lectio Aquilæ ex Coisliniano, sine interpretis nomine affertur in aliis mss.

V. 23. *Ἄλλος*, πιεῖν etc. Sic unus codex et Drusius.

V. 25. *Ἄλλος*, ἐφώτισεν. Ita Basiliensis. Eamdem Hebraicam vocem ἐφώτισε item vertit Aquila Job XII, 7, et Exod. XIV, 20, et XXIV, 12. להורתם, φωτίσαι. Quare certum videtur hic etiam Aquilæ esse.

CAPUT XVI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἀπῆραν δέ.	1.
4.	4. Ὕω *Ἄλλος*, βρέχω.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Promoverunt autem.	1.
4.	4. Pluo. *Alius*, *idem*.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 ככפר	14.	14
16 איש לפי אכלו	16.	16.
עמר		
20 וירם	20.	20.
21 איש כפי אכלו	21.	21.
22 ויגידו	22.	22.
29 תחתיו	29.	29.
31 כזרע גד Τὸ Σαμαρ., ὡς σπέρμα ὀρύζης.	31.	31.
כצפיחת בדבש		Ἄμυλος ἐν ἐλαίῳ μελιχηρίου.
35 אל־קצה ארץ כנען	35.	35.
36 עשרית האפה	36.	36.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Ut pruina.	14. Pruina.	14.
16. Vir secundum cibum suum.	16. Quantum sufficit ad vescendum.	16.
Homer.	Gomor.	
20. Et vermiculavit.	20. Scatere cœpit.	20.
21. Vir secundum cibum suum.	21. Quantum sufficere poterat ad vescendum.	21.
22. Et nuntiaverunt.	22. Narraverunt.	22.
29. Sub se.	29. Apud semetipsum.	29.
31. Tanquam semen coriandri. *Samar.*, ut semen oryzæ.	31. Quasi semen coriandri.	31.
Tanquam lagani cum melle.	Quasi similæ cum melle.	Placenta in oleo et favo mellis.
35. Ad extremum terræ Chanaan.	35. Usquequo tangerent fines terræ Chanaan.	35.
36. Decima ephah.	36. Decima pars est ephi.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Exodi.

V. 1. Procopius p. 266 : « Aquila, et inclinaverunt *vel* respexerunt. »

V. 4. Ἄλλος, βρέχω. Ex Coislin.

V. 14. Ἄλλος, πάχνη. Ex Basiliensi sine nomine.

V. 16. Symmachi lectionem ex Procopio mutuamur p. 266 : « Symmachus habet, quoniam singulis competit dimensum. »

Ibid. Ο', γομόρ. In hunc vero locum duplex nota habetur in mss. Altera anonymi sic : Ὁ γόμορ, μόδιοι δεκάπεντε, τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων. Id est : « Gomor, modii quindecim : decima pars trium mensurarum ; » altera Epiphanii his verbis : Τὸ γόμορ, δέκατον τοῦ μεγάλου μέτρου, τουτέστι τῆς ἀρτάβης· ὃ γίνεται ἑπτὰ ξέσται καὶ πέμπτον. Id est : « Gomor decima pars magnæ mensuræ, artabæ scilicet, quæ septem sextarios et quintam partem continet. »

V. 20. Ἄλλος, ἀνέβρασεν. Hæc lectio habetur in Basiliensi et in edit. Romana, videturque Aquilæ esse, qui supra hac voce utitur, cap. XIV, 27.

V. 21. Ἄλλος, ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν. Sic Drusius. Videtur autem esse lectio Symmachi, qui magis sensum quam verba respicit.

V. 22. Ἄλλος, ἀνήγαγον. Sic codices aliquot et schedæ Combefisianæ.

V. 29. Ἄλλος, παρ' ἑαυτῷ. Sic Basiliensis. Videtur autem esse lectio Aquilæ vel Symmachi, quam sequitur vulgatus interpres, qui vertit, « apud semetipsum. »

CAPUT XVII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ואין מים לשתת העם	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et non aqua ut biberet populus.	1. Ubi non erat aqua ad bibendum populo.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Πάγος. Ἄλλος, πάχνη.	14.
16. (Ὅσον ἑκάστοις καθήκει μεμετρημένον.)	16. Ἕκαστος εἰς τοὺς καθήκοντας. Γομόρ.	16.
20.	20. Ἐξέζεσε. Ἄλλος, ἀνέβρασεν.	20.
21.	21. Ἕκαστος τὸ καθῆκον αὐτῷ. Ἄλλος, ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν.	21.
22.	22. Ἀνήγγειλαν. Ἄλλος, ἀνήγαγον.	22.
29.	29. Εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν. Ἄλλος, παρ' ἑαυτῷ.	29.
31.	31. Ὡς σπέρμα κορίου.	31.
Ὡς ἄμυλος ἐν μέλιτι.	Ὡς ἔγκρις ἐν μέλιτι.	
35. Ἕως τὰ πέρατα τῆς γῆς Χαναάν.	35. Εἰς μέρος τῆς Φοινίκης.	35.
36.	36. Τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων. Ἄλλος, τὸ δέκατον τοῦ οἰφί.	36.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Gelu. *Alius*, pruina.	14.
16. Quantum singulis competit dimensum.	16. Unusquisque in eos qui ad se pertinent. Gomor.	16.
20.	20. Et ebullivit. *Alius*, emisit.	20.
21.	21. Unusquisque quod pertinebat ad se. *Alius*, unusquisque quod sufficiebat.	21.
22.	22. Nuntiaverunt. *Alius*, retulerunt.	22.
29.	29. In domibus vestris. *Alius*, apud se.	29.
31.	31. Tanquam semen coriandri.	31.
Ut placenta in melle.	Tanquam lagani cum melle.	
35. Usque ad fines terræ Chanaan.	35. In partem Phœniciæ.	35.
36.	36. Decima pars trium mensurarum. *Alius*, decimum œphi.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Exodi.

V. 31. *Τὸ Σαμαρ.*, etc. Sic Colbertinus et Drusius.

Ibid. Hic mire variant exemplaria. Editio Rom. habet : Ἀ., ἄμυλος ἐξ ἐλαίου. Σ., ὡς ἄμυλος ἐν μέλιτι. Incertus, μελιχηρίου. Regius unus, Ἀκ., φησὶν, ἄμυλος ἐξ ἐλαίου μελιχηρίου. R. 1888, ἄμυλος ἐν ἐλαίῳ, atque ita legisse videtur Procopius, cujus interpres vertit, « cum oleo. » Veram igitur lectionem Aquilæ esse existimo ἄμυλος ἐν ἐλαίῳ μελιχηρίου. Neque enim crediderim, ubi דבש legitur in Hebræo, nullam mellis mentionem fecisse interpretem illum, qui litteram accurate sequitur. Procopii interpres sic habet : « Aquila legit, *simila cum oleo*; Symmachus reddit, *ut mellis favus.* » Ubi videtur τὸ μελιχηρίου Symmachi esse existimasse. — Ἀ., ἄμυλος. Σ., ἐξ ἐλαίου. Sic Coislin., verum hæc parum lucis afferunt.

V. 35. Σ., ἕως etc. Sic unus codex Symmachi lectionem præfert. Interpres autem Procopii p. 266 : « Symmachus transtulit, *Usque ad fines terræ Chanaan.* »

Ibid. Ἄλλος, τὸ δέκατον τοῦ οἰφί. Sic mss. nostri et editio Romana sine interpretis nomine. Hic Drusius sic habet : « Hieron. *decima pars Ephi*; LXX, τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων. Noster alibi איפה *tres modios* reddit. Ergo μέτρον modius, nomine generis ad certam speciem restricto. Oncelos et Jonathan תלת סאין, *trium satorum*. Huc accommodanda modii vox, quam pro sato usurpant. Est autem satum mensura Hebraica, quam ter continebat Epha. »

CAPUT XVII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ ὥστε πιεῖν τὸν λαόν.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et non erat aqua populo ad bibendum. *Alius*, et non erat aqua ut biberet populus.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 וילן העם על־משה	3.	3.
5 ומטך	5.	5.
9 הגבעה	9.	9. Τοῦ βουνοῦ.
12 ידיו אמונה	12.	12. Αἱ χεῖρες αὐτοῦ πίστις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et murmuravit populus contra Moseh.	3. Et murmuravit contra Moysen.	3.
5. Et virgam tuam.	5. Et virgam.	5.
9. Collis.	9. Collis.	9. Collis.
12. Manibus ejus fidelitas.	12. Ut manus illius non lassarentur.	12. Manus ejus fides.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Exodi.

V. 1. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ ὥστε πιεῖν τὸν λαόν. Sic duo mss.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ἐγ-. Sic unus codex. Videtur autem lectio secunda esse Aquilæ.

V. 5. Ἄλλος, καὶ τὴν βακτηρίαν. Sic unus codex, tacito interprete. Sic vocem מטה vertit Aquila I Reg. XIV, 27.

V. 9. Ἀ., Σ., Ο', Θ., τοῦ βουνοῦ. Sic unus Reg.

CAPUT XVIII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 חתן	1.	1. Νυμφευτής
2 אחר שלוחיה	2.	2.
5 ויבא יתרו חתן משה	5.	5. Καὶ ἦλθεν Ἰεθρὼ νυμφευτὴς Μωϋσῆ.
7 חתנו	7.	7.
11 זדו	11.	11.
14 מה־הדבר הזה	14.	14.
עד־ערב		
20 והזהרתה	20.	20. Διαστελῇ *vel* διαστέλλου.
21 יראי אלהים	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Socer.	1. Cognatus.	1. Pronubus.
2. Post dimissiones ejus.	2. Quam remiserat.	2.
5. Et venit Iithro socer Moseh.	5. Venit ergo Jethro cognatus Moysi.	5. Et venit Iethro pronubus Moysi.
7 Socero suo.	7. Cognati sui.	7.
11. Superbe egerunt.	11. Superbe egerint.	11.
14. Quæ res hæc.	14. Quid est hoc quod facis?	14
Usque ad vesperam.	Usque ad vesperam.	
20. Et significabis.	20. Ostendasque.	20. Mandabis, *vel* manda.
21 Timentes Deum.	21. Timentes Deum.	21.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Διεγόγγυσεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν. *Ἄλλος*, καὶ ἐγόγγυσεν ὁ λαὸς ἐπὶ Μωϋσῆ.	3.
5.	5. Καὶ τὴν ῥάβδον. *Ἄλλος*, καὶ τὴν βακτηρίαν σου.	5.
9. Τοῦ βουνοῦ.	9. Τοῦ βουνοῦ.	9. Τοῦ βουνοῦ.
12.	12. Αἱ χεῖρες Μωϋσῆ ἐστηριγμέναι.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et murmuravit ibi populus contra Moysem. *Alius*, et murmuravit populus super Moyse	3.
5.	5. Et virgam. *Alius*, et baculum tuum.	5.
9. Collis.	9. Collis.	9. Collis.
12.	12. Manus Moysi stabiles.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Exodi.

V. 12. Ἀ., αἱ χεῖρες etc. Ita Basiliensis lectionem Aquilæ affert, ubi πίστις. pro אמונה « manus ejus fides, » id est manus Moysi erectæ fideliter stabant nec demittebantur. — Coislin. Ἀ., ἐπεστηριγμέναι. Sed puto sinceriorem esse lectionem Basiliensis, nempe πίστις pro אמונה. Quæ ratio vertendi Aquilæ familiaris est. Posset forte ἐπεστηριγμέναι desumptum esse ex altera Aquilæ versione.

CAPUT XVIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Πενθερός.	1. Γαμβρός.	1.
2.	2. Μετὰ τὴν ἄφεσιν αὐτῆς. *Ἄλλος*, ἐξ ἀποστολῆς αὐτῆς.	2.
5. Ἦλθεν οὖν Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωϋσῆ.	5. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰοθὸρ ὁ γαμβρὸς Μωϋσῆ.	5.
7. Πενθερῷ αὐτοῦ.	7. Γαμβρῷ.	7.
11.	11. Ἐπέθεντο. *Οἱ λοιποὶ*, ὑπερηφανεύσαντο.	11.
14.	14. Τί τοῦτο; *Ἄλλος*, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο; *Ἄλλος*, τίς ὁ λόγος οὗτος ὅν.	14.
	Ἕως δείλης. *Ἄλλος*, ἕως ἑσπέρας.	
20.	20. Διαμαρτύρῃ.	20.
21.	21. Θεοσεβεῖς. *Οἱ λοιποὶ*, φοβουμένους τὸν Θεόν.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Socer.	1. Socer.	1.
2.	2. Post dimissionem ejus. *Alius*, ex dimissione ejus.	2.
5. Venit igitur Iothor socer Moysi.	5. Et egressus est Iothor socer Moysi.	5.
7. Socero suo.	7. Socero.	7.
11.	11. Insectati sunt. *Reliqui*, superbierunt.	11.
14.	14. Quid hoc? *Alius*, quod hoc verbum? *Alius*, quis hic sermo, quem.	14.
	Usque ad crepusculum vespertinum. *Alius*, usque ad vesperam.	
20.	20. Testaberis.	20.
21.	21. Deum colentes. *Reliqui*, timentes Deum.	21.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שנאי בצע		
22 הגדל	22.	22.
והקל מעליך		
24 וישמע	24.	24.
26 הקשה	26.	26. Σκληρόν.
27 את־חתנו	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Odientes lucrum.	Qui oderint avaritiam.	
22. Rem magnam.	22. Quidquid majus.	22.
Et allevia desuper te.	Leviusque sit tibi, partito in alios onere.	
24. Et obedivit.	24. Quibus auditis.	24.
26. Durum.	26. Gravius.	26. Durum.
27. Socerum suum.	27. Cognatum suum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Exodi.

V. 1. Ἀ., νυμφευτῆς etc. Sic Basiliensis. Drusius, Ἀ., νυμφευτῇ, perperam. Vide quæ in hanc interpretationem diximus supra cap. III, 1.

V. 2. Ἄλλος, ἐξ ἀποστολῆς αὐτῆς. Sic unus codex Regius atque Drusius; alter vero ἐξαποστολήν perperam.

V. 5. Ἀ., καὶ ἦλθεν etc. Sic Basiliensis, Regius unus et editio Romana, in qua ad lectionem Aquilæ perperam jacet, νυμφευτή. Codex Regius ad Aquilam habet Ἰοθόρ. Alii, melius, Ἰεθρώ. Basiliensis ad Symmachum, ἦλθεν Ἰοθόρ, omisso οὖν.

V. 7. Σ., πενθερῷ αὐτοῦ. Sic duo mss.

V. 11. Οἱ λοιποὶ, ὑπερηφανεύσαντο. Sic Basiliensis. Id est, Aquil., Symmach. et Theodotion. Drusius non indicat cujus sit interpretatio.

V. 14. Ἄλλος τί τό etc. Sic Basiliensis, nec interpretum nomen affert. Sed prima interpretatio

CAPUT XIX EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 והייתם לי סגלה מכל־העמים	5.	5.
7 ויקרא לזקני העם	7.	7.
10 וקדשתם	10.	10.
12 והגבלת את־העם	12.	12.
13 ירה יירה	13.	13. Ῥοιζήσει [ῥοιζηθήσεται].
18 כעשן	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et eritis mihi peculium ab omnibus populis.	5. Eritis mihi in peculium de cunctis populis.	5.
7. Vocavit seniores populi.	7. Convocatis majoribus natu populi.	7.
10. Et sanctificabis eos.	10. Sanctifica illos.	10.
12. Et terminabis populum.	12. Constituesque terminos populo.	12.
13. Jaculando jaculis impetetur.	13. Confodietur jaculis.	13. Cum stridore jaculorum confodietur.
18. Sicut fumus.	18. Fumus.	18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
	Μισοῦντας ὑπερηφανίαν. Ἄλλος, μισοῦντας πλεονεξίαν.	
22.	22. Τὸ ὑπέρογκον. Οἱ λοιποὶ, τὸ μέγα.	22.
Καὶ συμβαστάσουσί σοι.	Καὶ συναντιλήψονταί σοι.	Καὶ συμβαστάσουσί σοι.
24.	24. Ἤκουσε δέ. Ἄλλος, καὶ ὑπήκουσε.	24.
26. Σκληρόν.	26. Τὸ ὑπέρογκον. Ἄλλος, τὸ μέγα.	26. Τὸ δυσχερές.
27. Τὸν πενθερὸν αὐτοῦ.	27. Τὸν ἑαυτοῦ γαμβρόν.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Odientes superbiam. *Alius*, odientes avaritiam.	
22.	22. Verbum grave. *Reliqui*, (Verbum) magnum.	22.
Et una tecum portabunt.	Et suscipient onus tecum.	Et una tecum portabunt.
24.	24. Audivit. *Alius*, et obedivit.	24.
26. Durum.	26. Grave. *Alius*, magnum.	26. Difficile.
27. Socerum suum.	27. Sui ipsius socerum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Exodi.

videtur esse Aquilæ, secunda Symmachi.

Ibid. Ἄλλος, ἕως ἑσπέρας. Sic Basiliensis. Videtur autem esse trium interpretum; non enim alio modo vertere potuisse putantur.

V. 20. Editio Romana, Ἀ., διαστελῇ. Basiliensis, Ἀ., διαστέλλου. Prior Hebraico magis consonat. — Coislin. habet, Ἀ., διαστέλου.

V. 21. Οἱ λοιπ., φοβ-. Ita Basiliens. et ed. Rom.

Ibid. Μισοῦντας πλεονεξίαν. Sic Drusius.

V. 22. Οἱ λοιπ., τὸ μέγα. Ita Basiliensis solus.

Ibid. Σ., Θ., καὶ συμβαστάσουσί σοι. Ex editione Romana.

V. 24. Ἄλλος, καὶ ὑπήκουσε. Ex Basiliensi.•

V. 26. Ἀ., σκληρόν etc. Sic Basiliensis et edit. Romana.

V. 27. Σ., τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Sic duo mss.

CAPUT XIX EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Ἔσεσθέ μοι ἐξαίρετον ἐκ πάντων τῶν λαῶν.	5. Ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν.	5.
7.	7. Ἐκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ. Ἄλλος, ἐλάλησε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ.	7.
10.	10. Ἅγνισον αὐτούς. Οἱ λοιποὶ, ἁγίασον αὐτούς.	10.
12.	12. Ἀφοριεῖ τὸν λαόν. Ἄλλος, ὁροθετήσεις τῷ λαῷ.	12.
13. Βέλεσιν...	13. Βολίδι κατατοξευθήσεται.	13. Τοξευόμενος κατατοξευθήσεται.
18.	18. Ὡσεὶ καπνός. Ἄλλος, ὡσεὶ ἀτμίς.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Eritis mihi selectum ex omnibus populis.	5. Eritis mihi populus peculiaris ab omnibus gentibus.	5.
7.	7. Vocavit seniores populi. *Alius*, locutus est ad seniores populi.	7.
10.	10. Purifica illos. *Reliqui*, sanctifica illos.	10.
12.	12. Terminabis populum. *Alius*, terminos pones populo.	12.
13. Telis...	13. Jaculo confodietur.	13. Sagittis confixus configetur.
18.	18. Sicut fumus. *Alius*, sicut vapor.	18.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פן־יפרץ בהם יהוה 22	22.	22. Μήποτε διακόψῃ ἐν αὐτοῖς Κύριος.
בם 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Ne forte dividat in illis Dominus.	22. Ne percutiat eos.	22. Ne forte dirumpat in illis Dominus.
24. In eis.	24. Illos.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Exodi.

V. 5. Σ., ἔσεσθέ μοι etc. Sic Colbertinus unus, Regius item et Theodoretus qui ad Symmachum ἐξαίρετος habet. Hanc vero lectionem perperam Theodotioni tribuit editio Romana. Legerint fortasse editores, Θεοδ., ἐξαίρετος, Θεοδοτίων, ἐξαίρετος, cum legendum esset Θεοδώρητος, ἐξαίρετος. Cæterum hanc lectionem Symmachi esse suadent tum mss. et Theodoretus, tum etiam locus psalmi cxxxiv, vers. 4, ubi Symmachus סגלה vertit ἐξαίρετος. In hunc locum Drusius : « In fragmentis meis mss., λαὸς περιούσιος, *populus peculiaris*. Posset etiam reddi, *populus eximius*. Sed Hebrææ voci magis quadrat, *peculiaris*. Sane quartum prædicabile סגלה vocant. Hieron. in *Comment. Malachiæ* III : *Aquila* περιούσιον, cæteri περιποίησιν interpretati sunt. Cohel. II, 8 (id est Ecclesiastæ II, 8), Ἀ., οὐσίας. Symm. πεκούλια. Hieronymus hoc loco : *Eritis mihi peculium*. LXX, περιούσιον. » Hactenus Drusius. — Coislin. Σ., ἐξαίρετος. Nos dedimus supra ἐξαίρετον, quod idipsum valet hic.

V. 7. *Ἄλλος*, ἐλάλησε πρὸς τοὺς etc. Ita codex unus, tacito interpretis nomine.

CAPUT XX EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשר הוצאתיך 2	2.	2.
פסל 4	4.	4.
לשוא 7	7.	7. Εἰς εἰκῇ.
הערפל 21	21.	21. Ἀραφέλ.
כי חרבך הנפת עליה 25 ותחללה	25.	25. Ὅτι μάχαιράν σου ἐξῇρες ἐπ' αὐτό.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Qui eduxi te.	2. Qui eduxi te.	2.
4. Sculptile.	4. Sculptile.	4.
7. In vanum.	7. In vanum, *et* frustra.	7. Temere.
21. Caliginem.	21. Caliginem.	21. Araphel.
25. Cum gladium tuum elevaveris super illud. Et pollues illud.	25. Si enim levaveris cultrum tuum super eo, polluetur. Polluetur.	25. Quia gladium tuum extulisti super illud.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Exodi.

V. 2. *Ἄλλος*, ὁ ἐξαγαγών σε. Sic Basiliensis.

V. 4. Sic Basiliensis et editio Romana, *οἱ λοιποί*· γλυπτόν. LXX, Εἴδωλον. In hanc vocem Origenes in Catenis mss : Ἄλλο εἴδωλον καὶ ἕτερον ὁμοίωμα. Ὁμοίωμα μὲν γάρ ἐστιν, ἐὰν ποιῇς ἰχθύος, ἢ τετραπόδου, ἢ θηρίου, ἢ διὰ τεχνουργίας, ἢ διὰ ζωγραφίας ὁμοίωμα· εἴδωλον δὲ ὅσα ἀνατυποῦσα ψυχὴ ποιεῖ, οὐκ ἐξ ὑπαρχόντων πρωτοτύπων· οἷον ἀναμεμιγμένον τὸ ζῶον ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου. Id est : « Aliud est idolum, aliud simulacrum. Nam simulacrum est, cum piscis, aut quadrupedis, aut feræ similitudinem sive per fabrilem artem, sive per picturam repræsentaveris ; idolum vero quidquid mens ex non exsistentibus in rerum natura sibi comminiscitur, quale est animal ex homine et equo confictum. »

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22. Μήποτε διαφθείρῃ...	22. Μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν Κύριος.	22.
24.	24. Ἀπ' αὐτῶν. Ἄλλος, ἐξ αὐτῶν.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22. Ne forte corrumpat...	22. Ne forte avellatur ab illis Dominus.	22.
24.	24. Ab eis. *Alius*, ex eis.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Exodi.

V. 10. *Οἱ λοιπ.*, ἁγ-. Sic edit. Rom. et Drusius.

V. 12. *Ἄλλος*, ὀροθ-. Sic Basiliensis et editio Romana. Ὀροθετήσεις. Quam lectionem auguratur Drusius esse reliquorum trium : cujus autem vel quorum sit, incertum. — Coislin. *οἱ λοιπ.*, ὁριοθετήσεις.

V. 13. Sic editio Romana et Basiliensis, qui habet, Ἀ., ῥυιζίσει perperam : ῥοιζήσει autem hic est dativus casus a ῥοίζησις, « jaculatio cum stridore, » non autem futurum verbi ῥοιζέω, ut putasse videtur Drusius, qui τὸ ῥοιζήσει vertit, « cum magno strepitu ac stridore occidetur. » Verterit igitur Aquila ירה יירה, ῥοιζήσει ῥοιζηθήσεται, ut solet talem Hebraismum interpretari. Idem Aquil. I Reg. xxxi, 3, מורים, ῥοιζοῦντες, vertit.

Idem Coislin., Ἀ., ῥοιζήσει σὺν βέλεσι, mendose pro ῥοιζήσει. Σύμ., βέλεσι, ut ex aliis manuscriptis arguitur.

V. 18. Basiliensis, ὡσεὶ ἀτμίς, tacito interpretis nomine.

V. 22. Has lectiones habent Basil. et alii mss.

V. 24. *Ἄλλος*, ἐξ *αὐτοῦ*. Sic Basiliensis.

CAPUT XX EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὅστις ἐξήγαγέν σε. *Ἄλλος*, ὁ ἐξαγαγών σε.	2.
4.	4. Εἴδωλον. *Οἱ λοιποί*, γλυπτόν.	4.
7.	7. Ἐπὶ ματαίῳ.	7.
21. Ὀμίχλην.	21. Ἀραφέλ. *Ἄλλος*, τὸν γνόφον.	21. Ἀραφέλ.
25. Τὴν γὰρ μάχαιράν σου ἐκίνησας ἐπ' αὐτό.	25. Τὸ γὰρ ἐγχειρίδιόν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτούς.	25. Ὅτι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτό.
	Καὶ μεμίανται. *Ἄλλος*, καὶ ἐβεβήλωσας αὐτό.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Qui eduxit te. *Alius*, qui eduxi te.	2.
4.	4. Idolum. *Reliqui*, sculptile.	4.
7.	7. In vano.	7.
21. Caliginem.	21. Araphel. *Alius*, caliginem.	21. Araphel.
25. Nam gladium tuum movisti super illud.	25. Cultrum enim tuum injecisti super eos.	25. Quia frameam tuam injecisti in illud.
	Et inquinati sunt. *Alius*, et profanasti ipsum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Exodi.

V. 7. Ἀ., εἰς εἰκῆ. Sic Basiliensis et editio Romana. Psalm. cxxxviii Aquila eamdem vocem vertit, εἰς εἰκῆ. Symm., ματαίως.

V. 21. Hæc Maximus Schol. in Dionysii lib. *De mystica theologia*, cap. 1 : Οἱ Ἑβδομήκοντα καὶ Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων τὸ *Ἀραφὲλ* ἔδωκαν. Σύμμαχος μέντοι *ὁμίχλην*. Id est : « LXX, Aquila et Theodotion *Araphel* ediderunt ; Symmachus, *caliginem*. » Ubi notes LXX hodie γνόφον habere ; sed in hanc editionem infinitæ pene mutationes advectæ sunt, ut fuse narratur in Præliminaribus.

V. 25. Ἀ., ὅτι μάχαιράν σου etc. Sic catenæ nostræ et editio Romana. Unus Regius ad lectionem Theodotionis habet, ἐπ' αὐτόν.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἐβεβήλωσας αὐτό, ex Basiliensi, qui interpretem non indicat.

CAPUT XXI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 יצא לחפשי	2.	2.
3 ויצאה אשתו עמו	3.	3.
6 והגישו אדניו אל־האלהים	6.	6. Καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς.
7 וכי־ימכר איש את־בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים	7.	7. Καὶ ὅταν πωλήσῃ ἀνὴρ τὴν θυγατέρα εἰς οἰκέτιν· οὐκ ἐξελεύσεται ὡς ἔξοδος τῶν δούλων.
8 אם־רעה בעיני אדניה אשר־לא יעדה	8.	8. Ἐὰν κακισθῇ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ κυρίου αὐτῆς, ὃς οὐ καθωμολογήσατο αὐτήν.
9 כמשפט הבנות	9.	9.
11 שלש־אלה	11.	11.
12 מות יומת	12	12.
13 ואשר לא צדה	13.	13. Καὶ ὃς οὐ μεθώδευσεν.
אנה		Ἀφῆκεν.
17 מות יומת	17.	17.
18 וכי יריבן	18.	18. Ἐὰν δὲ διαμάχωνται.
והכה־איש את־רעהו		
22 הרה	22.	22.
32 שקלים	32.	32. Στατῆρας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Egredietur liber.	2. Egredietur liber.	2.
3 Et egredietur uxor ejus cum eo.	3. Et uxor egredietur simul.	3.
6. Et accedere faciet eum dominus suus ad deos.	6. Offeret eum dominus diis.	6. Et duces eum ad deos.
7. Et cum vendiderit vir filiam suam in ancillam, non egredietur, secundum egressionem servorum.	7 Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancillæ exire consueverunt.	7 Et cum vendiderit vir filiam suam in famulam, non egredietur, ut est exitus servorum.
8. Si mala in oculis domini sui, qui non desponsavit eam.	8. Si displicuerit oculis domini sui, cui tradita fuerat.	8. Si mala sit in oculis domini sui, qui non desponsavit eam.
9. Secundum judicium filiarum.	9. Juxta morem filiarum.	9.
11. Tria hæc.	11. Tria ista.	11.
12. Moriendo morietur.	12. Morte moriatur.	12.
13. Et qui non insidiatus est.	13. Qui autem non est insidiatus.	13. Et qui non insidiatus fuerit.
Fecit occurrere.	Tradidit.	Dimisit.
17. Moriendo morietur.	17. Morte moriatur.	17.
18. Si rixati fuerint.	18. Si rixati fuerint.	18. Si vero pugnaverint.
Et percusserit vir socium suum.	Et percusserit alter proximum suum.	
22. Prægnantem.	22. Prægnantem.	22.
32. Siclos.	32. Siclos.	32. Stateras.

CAPUT XXI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἀπελεύσεται ἐλεύθερος. *Ἄλλος*, ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον.	2.
3.	3. Ἐξελεύσεται καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ ἡ γυνὴ συνεξελεύσεται μετ' αὐτοῦ.	3
6. Καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς.	6. Προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ.	6.
7. Οὐ προελεύσεται προέλευσιν δουλικήν.	7. Ἐὰν δέ τις ἀποδῶται τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα οἰκέτιν, οὐκ ἀπελεύσεται ὥσπερ ἀποτρέχουσιν αἱ δοῦλαι.	7. Οὐκ ἐξελεύσεται, ὥσπερ ἐκπορεύονται οἱ δοῦλοι.
8. Εἰ μὴ ἀρέσκῃ ἐν ὀφθαλμοῖς τῷ κυρίῳ αὐτῆς, εἰ μὴ καθωμολογημένη.	8. Ἐὰν μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς, ἣ αὐτῷ καθωμολογήσατο.	8. Εἰ πονηρά ἐστιν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου αὐτῆς, ἣν οὐ καθωμολογήσατο αὐτήν.
9. (Κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν εὐγενῶν.)	9. Κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων.	9.
11.	11. Τὰ τρία ταῦτα. *Ἄλλος*, πάντα ταῦτα.	11.
12.	12. Θανάτῳ θανατούσθω. *Ἄλλος*, θανατωθήσεται. *Ἄλλος*, τελευτήσει θανάτῳ.	12.
13.	13. Ὁ δὲ οὐχ ἑκών.	13.
Ἀφῆκεν.	Παρέδωκεν.	
17.	17. Θανάτῳ τελευτάτω. *Ἄλλος*, θανατούσθω.	17.
18. Ἐὰν δὲ διαμάχωνται.	18. Ἐὰν δὲ λοιδορῶνται.	18.
	Πατάξωσι τὸν πλησίον. *Ἄλλος*, καὶ πατάξῃ τις τὸν πλησίον.	
22.	22. Ἐν γαστρὶ ἔχουσαν. *Ἄλλος*, ἔμβρυον ἔχουσαν.	22.
32. Στατῆρας.	32. Δίδραχμα.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Abibit liber. *Alius*, dimittes ipsum liberum.	2.
3.	3. Egredietur et uxor ejus. *Alius*, et uxor simul egredietur cum eo.	3.
6. Et duces cum ad deos.	6. Et adducet eum dominus ejus ad tribunal Dei.	6.
7. Non prodibit, ut prodeunt servi.	7. Si quis autem vendiderit filiam suam, famulam, non abibit ut recedunt ancillæ.	7. Non exibit ut egrediuntur servi.
8. Si non placuerit in oculis domini sui, si non desponsata est.	8. Si non placuerit domino suo, quæ ipsi desponsata est.	8. Si mala est in oculis domini sui, qui non desponderit eam.
9. Secundum jus nobilium.	9. Secundum jus filiarum.	9.
11.	11. Tria hæc. *Alius*, omnia hæc.	11.
12.	12. Morte moriatur. *Alius*, occidetur. *Alius*, morietur morte.	12.
13.	13. Qui autem nolens.	13.
Dimisit.	Tradidit.	
17.	17. Morte moriatur. *Alius*, occidatur.	17.
18. Si vero pugnaverint.	18. Si autem jurgati fuerint.	18.
	Et percusserint proximum. *Alius*, et percusserit quis proximum.	
22.	22. In utero habentem. *Alius*, fetum habentem.	22.
32. Stateras.	32. Didrachma.	32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Exodi.

V. 2. Ἄλλος. ἐξαποστελεῖς αὐτόν. Sic Basiliensis et alii mss. nostri, tacito interpretis nomine; sed videtur esse versio Symmachi, qui liberiori more interpretatur.

V. 3. Ἄλλ., καὶ ἡ γυνή, etc. Sic duo mss.

V. 6. Sic omnes mss. nostri et edit. Rom. Ἀ., Σ., πρὸς τοὺς θεούς. Drusius in hunc locum : « Locus iste plenior exstat in fragm. meis mss. והגישו אדניו אל־האלהים. A. S. καὶ ἄξει αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς, et ducet illum ad deos. » Sic Drusius, qui hæc ex Theodoreto mutuatur quæst. 8 *in Deut.* ubi sic legitur : Θεοὺς τοὺς κριτὰς ὀνομάζει. Θεοὺς γάρ, φησίν, οὐ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Καὶ ἔνθα δὲ εἶπον οἱ Ἑβδομήκοντα, Ἄξεις αὐτὸν εἰς τὸ κριτήριον· οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν καὶ τὸν Σύμμαχον, Ἄξεις αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς. Id est : « Judices deos vocat. « Diis enim, inquit, non detrahes, et principi populi tui non maledices. » Et ubi Septuaginta dixerunt : « Adduces eum in judicium ; » Aquila et Symmachus interpretati sunt: « Adduces eum ad deos. » Unus codex et schedæ Combefis. hoc scholion habent : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος εἶπον, *πρὸς τοὺς θεούς*. Θεοὺς δὲ τοὺς κριτὰς ὀνομάζουσι· καὶ Θεοῦ κριτήριον, τὴν τούτων ψῆφον. Id est, « Aquila et Symmachus dicunt, *ad deos* ; deos autem vocant judices, et Dei tribunal, eorum judicium. »

V. 7 et 8. Hunc insignem locum plenum mutuamur secundum omnes versiones ex codice Basiliensi. In editione Romana mutilus exstat, Aquilæ nomen non comparet, ejus versio mutila effertur;

CAPUT XXII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 אין ראה	10.	10.
11 אם־לא שלח יד	11.	11
12 לבעליו	12.	12.
19 כל־שכב עם בהמה מות יומת	19.	19.
20 זבח לאלהים יחרם	20.	20. Ὁ θυσιάζων θεοῖς ἀναθεματισθήσεται αὐτός.
21 וגר לא־תונה ולא תלחצנו כי־גרים הייתם בארץ מצרים	21.	21. Οὐ κακουχήσεται.
28 לא תקלל	28.	28. Οὐκ ἀτιμάσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Nemine vidente.	10. Nullusque hoc viderit.	10.
11. Si non misit manum suam.	11. Quod non extenderit manum.	11
12. Domino ejus.	12. Domino.	12.
19. Omnis cubans cum animali, morte morietur.	19. Qui coierit cum jumento, morte moriatur.	19.
20. Immolans diis exscindetur.	20. Qui immolat diis occidetur.	20. Qui immolat diis anathematizabitur.
21. Proselytum non humiliabis, et non opprimes eum, quia proselyti fuistis in terra Ægypti.	21. Advenam non contristabis, neque affliges eum : advenæ enim et ipsi fuistis in terra Ægypti.	21. Non affligetur.
28. Non maledices.	28. Non maledices.	28. Non inhonorabis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Exodi.

V. 10. Ἄλλος, καὶ μηδεὶς ἴδῃ. Ita Basiliensis, tacito interpretis nomine.

V. 11. Ἄλλος, μὴ μετεσχηκέναι αὐτῶν. Sic Basiliensis, sine interpretis nomine

V. 12. Ita Basiliensis.

V. 19. Hanc Theodotionis lectionem affert idem Basiliensis.

V. 20. Ἀ., ὁ θυσιάζων θεοῖς ἀναθεματισθήσεται

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Exodi.

Symmachi vitiata est : nam ibi legitur οὐ προσελεύσεται προσέλευσιν δουλικήν, « non accedet quomodo servi accedunt ; » quod oppositam Scripturæ sententiam efficit ; non enim de accessu, sed de recessu hic agitur : quare præstat omnino lectio Basiliensis, οὐ προελεύσεται προέλευσιν. Unus Regius in lectione Aquilæ, illud πωλήσει ἀνὴρ, πωλήσει πατὴρ exprimit.

V. 9. Σ., κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν εὐγενῶν. Græca concinnavimus secundum interpretem Procopii, qui sic habet : « Symmachus in sua versione posuit pro secundum jus filiarum, secundum jus nobilium. »

V. 11. Ἀλλ., πάντα ταῦτα, Sic Basiliensis, non indicato interprete.

V. 12. Ἀλλ., θανατ. Item ex Basiliensi et altero codice Regio.

V. 13. Ἀ., καὶ ὅς etc. Ita Basiliensis, Regius unus et editio Romana.

Ibidem. Α., Σ., ἀφῆκεν. Hanc versionem uni Symmacho tribuit editio Romana ; Basiliensis vero uni Aquilæ. Utriusque crediderim esse.

V. 17. Ἄλλος, θανατούσθω. Ita Basiliensis.

V. 18. Ἀ., Σ., ἐὰν δὲ διαμάχωνται. Aquilæ tribuit editio Romana : Symmacho Basiliensis ; duo Regii nomen interpretis non afferunt.

Ibid. Ἄλλος, καὶ πατάξῃ τις τὸν πλησίον. Sic unus Reg. qui interpretem non indicat.

V. 22. Ἄλλος, ἔμβρυον ἔχουσα. Sic Basiliensis, sine interpretis nomine.

V. 32. Coislin. Σ., στατῆρας. Alii omnes habent Ἀ., Σ., στατῆρας. Sic autem vertere solet uterque.

CAPUT XXII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Καὶ μηδεὶς γνῷ. Ἄλλος, καὶ μηδεὶς ἴδῃ.	10.
11.	11. Μὴ αὐτὸν πεπονηρεῦσθαι. Ἄλλος, μὴ μετεσχηκέναι αὐτῶν.	11
12.	12. Τῷ κυρίῳ ※ αὐτοῦ ⁏	12.
19.	19. Πᾶν κοιμώμενον μετὰ κτήνους θανάτῳ ἀποκτενεῖτε αὐτούς.	19. Πᾶν κοιμώμενον μετὰ κτήνους ἀναθεματισθήσεται
20.	20. Ὁ θυσιάζων θεοῖς θανάτῳ ἐξολοθρευθήσεται.	20.
21.	21. Καὶ προσήλυτον οὐ κακώσετε, οὐδὲ μὴ θλίψετε αὐτόν· ἦτε γὰρ προσήλυτοι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. Ἄλλος, προσήλυτον οὐ ταπεινώσεις, καὶ οὐ κακώσεις αὐτόν· ὅτι προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ Αἰγύπτου.	21
28. Οὐκ ἀτιμάσεις.	28. Οὐ κακολογήσεις.	28. Οὐκ ἀτιμάσεις.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
10.	10. Et nemo noverit. *Alius*, Et nemo viderit.	10.
11.	11. Se non esse malignatum. *Alius*, se non illa accepisse.	11.
12.	12. Domino ※ ejus ⁏	12.
19	19. Omne dormiens cum pecore, morte interficite eos.	19. Omne dormiens cum jumento anathematizabitur.
20.	20. Qui immolat diis morte exterminabitur.	20.
21.	21. Proselytum non vexabitis, nec affligetis eum : proselyti enim fuistis in terra Ægypto. *Alius*, proselytum non humiliabis, et non affliges eum : quia proselyti fuistis in terra Ægypti.	21.
28. Non inhonorabis.	28 Non maledices.	Non inhonorabis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Exodi

αὐτός. Hanc lectionem ut scholion affert editio Romana. Alii codices pleniorem Aquilæ tribuunt. Et vere ille vocem חרם ἀναθεματίζειν vertere solet. Sic Deut. III, 6. — Coisl. *οἱ λοιποὶ*, ἀναθεματισθήσεται.

V. 21. Ἀ., οὐ κακουχήσεται. Coislin.

Ibid. Ἄλλος, προσήλυτον οὐ ταπεινώσεις, etc. Sic codex unus.

V. 28. Sic codex Basiliensis.

CAPUT XXIII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
להטת 2	2.	2.
לא תהדר בריבו 3	3.	3.
השב תשיבנו 4	4.	4.
תעזב 5	5.	5.
מדבר 7	7.	7.
פקחים 8	8.	8. Σοφῶν.
ואספת 10	10.	10.
חית השדה 11	11.	11. Ζῶα τῆς χώρας
ריקם 15	15.	15.
האסף 16 *Σαμαρ.*, συνεισφορᾶς.	16.	16. Συλλογῆς.
זבחי 18	18.	18.
לא־תבשל גדי בחלב אמו 19	19.	19.
לפניך 20	20.	20.
אל־תמר 21	21.	21. Μὴ προσερίσῃς.
וצרתי את־צרריך 22	22.	22. Καὶ ἐνδήσω τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.
והכחדתיו 23	23.	23.
משכלה 26	26.	26.
ימיך		
את־אימתי 27	27.	27. Τὴν κατάπληξιν

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ad pervertendum.	2. Ut a vero devies.	2.
3. Non decorabis in causa sua.	3. Non misereberis in judicio.	3.
4. Reducendo reduces eum.	4. Reduc ad eum.	4.
5. Deseres.	5. Sublevabis.	5.
7. A verbo.	7. Mendacium fugies.	7.
8. Apertos.	8. Prudentes.	8. Sapientium.
10. Congregabis.	10. Congregabis.	10
11. Animal agri.	11. Bestiæ agri.	11. Animalia agri.
15. Vacue.	15. Vacuus.	15.
16. Collectionis. *Samar.*, illationis.	16. Quando congregaveris.	16. Collectionis.
18. Victimæ meæ.	18. Victimæ meæ.	18.
19. Non coques hædum in lacte matris suæ.	19. Non coques hædum in lacte matris suæ.	19.
20. Coram te.	20. Qui præcedat te.	20.
21. Ne rebellis sis.	21. Nec contemnendum putes.	21. Ne contendas.
22. Et coarctabo coarctantes te.	22. Affligam affligentes te.	22. Alligabo alligantes te.
23. Et succidam eum.	23. Quos ego conteram.	23.
26. Abortiens.	26. Infecunda.	26.
Dierum tuorum.	Dierum tuorum.	
27. Terrorem meum.	27. Terrorem meum.	27. Terrorem.

CAPUT XXIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὥστε ἐκκλεῖσαι κρίσιν. *Ἄλλος*, ὥστε ἐγκλῖναι κρίσιν.	2.
3. Οὐ τιμήσεις ἐν δίκῃ αὐτοῦ.	3. Οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει.	3.
4.	4. Ἀποστρέψας ἀποδώσεις. *Ἄλλος*, ἀποστροφῇ ἀποστρέψεις.	4.
5.	5. Συναρεῖς *Ἄλλος*, συνεγερεῖς.	5.
7.	7. Ἀπὸ παντὸς ῥήματος. *Ἄλλ.*, κρίματος.	7.
8	8. Βλεπόντων.	8.
10.	10. Συνάξεις. *Ἄλλος*, εἰσάξεις.	10.
11.	11. Ἄγρια θηρία.	11.
15.	15. Κενός. *Ἄλλος*, κοῦφος	15
16. Συγκομιδῆς.	16. Συντελείας.	16.
18.	18. Θυμιάματος. *Ἄλλος*, θυσιάσματος. *Ἄλλ.*, ἁγιάσματος. *Ἄλλ.*, θυμιάσματος.	18.
19. Οὐ σκευάσεις ἔριφον διὰ γάλακτος μητρὸς αὐτοῦ.	19. Οὐχ ἑψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ.	19.
20. Προάγοντά σε.	20. Πρὸ προσώπου σου.	20.
21. Μὴ παραπικραίνῃς.	21. Μὴ ἀπείθει.	21.
22.	22. Καὶ ἀντικείσομαι τοῖς ἀντικειμένοις σοι.	22.
23.	23. Καὶ ἐκτρίψω αὐτούς. *Ἄλλ.*, καὶ συντρίβω αὐτούς.	23.
26.	26. Ἄγονος. *Ἄλλος*, ἄτεκνος.	26.
	Ἡμερῶν σου. *Ἄλλος*, ἐτῶν σου.	
27 Τὴν κατάπληξιν.	27. Τὸν φόβον. *Ἄλλος*, τὴν κατάπληξιν.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Ut excludas judicium. *Alius*, ut declines judicium.	2
3. Non honorabis in lite ejus.	3. Non miseraberis in judicio.	3.
4.	4. Reducens reddes. *Alius*, reducendo reduces.	4.
5.	5. Sublevabis. *Alius*, simul surgere facies.	5.
7.	7. Ab omni verbo. *Alius*, a judicio.	7.
8.	8. Videntium.	8.
10.	10. Colliges. *Alius*, induces.	10.
11.	11. Bestiæ agrestes.	11.
15	15. Vacuus. *Alius*, levis.	15.
16. Comportationis.	16. Consummationis.	16.
18.	18. Thymiamatis. *Alius*, sacrificii. *Alius*, sanctificationis. *Alius*, incensi.	18.
19. Non apparabis hædum in lacte matris suæ.	19. Non coques agnum in lacte matris suæ.	19.
20. Præcedentem te.	20. Ante faciem tuam.	20.
21. Ne exacerbes	21. Non sis incredulus; *melius*, inobsequens.	21.
22.	22. Adversabor adversariis tuis.	22.
23.	23. Et atteram eos. *Alius*, et conteram eos.	23.
26.	26. Qui non generet. *Alius*, sine liberis.	26.
	Dierum tuorum. *Alius*, annorum tuorum.	
27. Terrorem.	27. Timorem. *Alius*, terrorem.	27.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
28 וגרשה	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
28. Et expellet.	28. Fugabunt.	28.

Notæ et variæ lectiones aa cap. XXIII Exodi.

V. 2. Ἄλλ., ὥστε ἐγκλῖναι κρίσιν. Ita mss. Regii et edit. Rom.

V. 3. Σ., οὐ τιμήσεις etc. Sic Regii duo et editio Romana.

V. 4. Ἄλλ., ἀποστροφῇ ἀποστρέψεις. Ex Basiliensi.

V. 5. Ἄλλ., συνεγερεῖς. Sic quidam mss. et editio Rom.

V. 7. Ἄλλος, κρίματος. Sic quidam mss. et edit. Complut.

V. 8. Ἀ., σοφῶν etc. Ita Regii duo et editio Rom.

V. 10. Ἄλλ., εἰσάξεις. Sic mss. Regii et schedæ Combefisianæ.

V. 11. Ἀ., ζῶα τῆς χώρας. Ita Regii duo et editio Romana.

V. 15. Ἄλλος, κοῦφος. Sic omnes mss. Regii et Colbertinus sine interpretis nomine.

V. 16. Ἀ., συλλογῆς. Σ., συγκομιδῆς. Ita Basiliensis et editio Romana. Duo item Regii habent lectionem Samaritani, συνεισφορᾶς. — Ο', ἐκ τοῦ ἀγροῦ. Coislin. habet in margine, ἐν τῷ ἀγρῷ.

V. 18. Ἄλλ., θυσιάσματος etc. Has lectiones habent quidam mss. Regii et editio Romana. Eadem lectionum varietas reperitur infra, Exod. xxxiv, 25.

CAPUT XXIV EXODI

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 וישם באגנת	6.	6. Ἔθηκεν ἐν προθύμασιν.
זרק		
9 מזקני ישראל	9.	9.
10 ויראו את אלהי ישראל	10.	10. Καὶ εἶδον τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.
12 ואתנה לך את־לחת האבן	12.	12. Καὶ δώσω σοι τὰς πλάκας τὰς λιθίνας.
להורתם		Φωτίσαι αὐτούς.
13 משרתו	13.	13. Λειτουργὸς αὐτοῦ.
14 שבו	14.	14. Καθίσατε.
16 וישכן	16.	16. Ἐσκήνωσεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et posuit in crateribus.	6. Misit in crateras.	6. Posuit in pateris.
Sparsit.	Fudit.	
9. De senioribus Israel.	9. De senioribus Israel.	9.
10. Et viderunt Deum Israel.	10. Et viderunt Deum Israel.	10. Et viderunt Deum Israel.
12. Et dabo tibi tabulas lapidis.	12. Daboque tibi tabulas lapideas.	12. Et dabo tibi tabulas lapideas.
Ad docendum eos.	Ut doceas eos.	Ad illuminandum eos.
13. Minister ejus.	13. Minister ejus.	13. Minister ejus.
14. Sedete.	14. Exspectate.	14. Sedete.
16. Habitavit.	16. Habitavit.	16. Habitavit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Exodi.

V. 6. Ἀ., ἔθηκεν, etc. Ita Basiliensis. Illud autem, ἐν προθύμασιν, vertimus, « in pateris, » quia pateræ significant vasa excipiendo sanguini : ita Tullius *de claris Oratoribus*, « excipere sanguinem patera : » et lib. I *De divinatione :* « Mercurius e patera sanguinem visus est fundere. »

Ibid. Ἄλλος, προσέχυσε. Sic unus codex et schedæ Combefisianæ.

V. 9. Ἄλλ., τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραήλ. Ita duo mss.

V. 10. Ἀ., καὶ εἶδον, etc. Sic Basiliensis. Hic Aquilam sequitur Vulgatus interpres.

V. 12. Ἀ., Σ., Θ, καὶ δώσω σοι τὰς πλάκας λιθί-

CAPUT XXV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 תרומה	2.	2. Ἀφαίρεμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Elevationem.	2 Primitias.	2. Separationem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28.	28. Ἐκβαλεῖς. *Ἄλλος*, ἐκβαλῶ. *Ἀλλ.*, ἐκβαλεῖς.	28.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28.	28. Ejicies. *Alius*, ejiciam. *Al.*, ejicies.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Exodi.

Verisimile est θυμιάσματος mendum esse pro θυμιάματος.

V. 19. Σ., οὐ σκευάσεις etc. Sic Colbert. et Regius unus ex Cyrillo itemque editio Romana.

V. 20. Σ., πρ:άγοντά σε. Sic Basiliensis. Hanc vero lectionem Symmachi secutus est Vulgatus interpres, dum ait, « qui præcedat te. »

V. 21. Ἀ., μὴ προσερίσῃς etc. Sic Basiliensis, qui ad Aquilam habet, μὴ προσαιρήσεις. Sed legendum est μὴ προερίσῃς : nam idem verbum vertit Aquila προσερίζειν aliis in locis. — Coisl. Σ., μὴ παραπικραίνου.

V. 22. Ἀ., καὶ ἐνδήσω τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε, sic unus Basiliensis.

V. 26. *Ἄλλος*, ἄτεκνος. Hæc versio videtur Aquilæ, qui alibi שכול vertit, ἀτέκνωσιν. Psal. xxxiv, 12.

Ibid. *Ἀλλ.*, ἐτῶν σου. Sic Basiliensis unus.

V. 27. Ἀ., Σ., τὴν κατάπληξιν. Sic Coislin. Regius vero unus et ed. Rom. tacitis interpretum nominibus.

V. 28. Ita quidam mss. Reg. et schedæ Combefisianæ. Ubi notes eos qui ἐκβαλεῖς verterunt, תגרשה legisse; qui ἐκβαλῶ, ואגרשתי: proclivis est mutatio.

CAPUT XXIV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6	6. Ἐνέχεεν εἰς κρατῆρας. *Ἀλλ.*, κρατῆρα.	6.
	Προσέχεε. *Ἄλλος*, προσέχυσε.	
9.	9. Τῆς γερουσίας Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραήλ.	9.
10. Καὶ εἶδον ὁράματι τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.	10. Καὶ εἶδον τὸν τόπον, οὗ εἱστήκει ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.	10
12. Καὶ δώσω σοι τὰς πλάκας τὰς λιθίνας.	12. Καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα.	12. Καὶ δώσω σοι τὰς πλάκας τὰς λιθίνας.
Ὑποδεῖξαι αὐτοῖς.	Νομοθετῆσαι αὐτοῖς.	
13. Λειτουργὸς αὐτοῦ.	13. Παρεστηκὼς αὐτῷ.	13. Λειτουργὸς αὐτοῦ.
14. Προσμείνατε.	14. Ἡσυχάζετε.	14.
16. Ἐπανεπαύσατο.	16. Κατέβη.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Infudit in crateras. *Alius*, cratera.	6.
	Effudit. *Alius*, profudit.	
9	9. Senatus Israel. *Alius*, seniorum Israel.	9.
10. Et viderunt visione Deum Israel.	10. Et viderunt locum ubi steterat Deus Israel.	10.
12. Et dabo tibi tabulas lapideas.	12. Et dabo tibi tabellas lapideas.	12. Et dabo tibi tabulas lapideas
Ad ostendendum eis.	Ad leges ponendas eis.	
13. Minister ejus.	13. Qui aderat ei.	13. Minister ejus.
14. Exspectate.	14. Quiescite.	14.
16. Requievit.	16. Descendit.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Exodi.

νας. Sic Basiliensis. LXX etiam Interpretes לחת τὰς πλάκας fere semper vertunt.

Ibidem. Ἀ., φωτίσαι αὐτούς. Sic Basiliensis, Vide supra notam ad Exod. xv, 25.

V. 13. Ἀ., Σ., Θ., λειτουργὸς αὐτοῦ. Sic Basiliens., unus Regius et edit. Rom. Vide Proverb. xxix, 12.

V. 14. Καθίσατε. Σ., προσμείνατε, etc. Lectionem Symmachi sequitur interpres Vulgatus. Hæc mutuamur ex codice Basiliensi. — Coislin. ad Symmachum habet περιμείνατε.

V. 16. Ἀ., ἐσκήνωσεν, etc. Sic Basiliensis. Versioni Aquilæ hæret Vulgata.

CAPUT XXV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἀπαρχάς.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2	2. Primitias.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 ותולעת שני	4.	4. Σκώληκος διάφορον.
5 וערת אילם מאדמים	5.	5. Δέρματα κριῶν πεπυρωμένα
וערת תחשים		Δέρματα ἰάνθινα.
7 אבני־שהם	7.	7. Λίθους ὄνυχος.
מלאים		Πληρώσεως.
לאפד		Ἐπένδυμα.
ולחשן		Εἰς τὸ λόγιον.
8 ושכנתי	8.	8. Σκηνώσω.
10 ארון	10.	10. Γλωσσόκομον.
רחבו		
11 זר	11.	11.
12 פעמתיו	12.	12.
13 עצי שטים	13.	13.
17 זהב טהור	17.	17.
18 קצות	18.	18.
20 פרשי	20.	20. Ἐκπετάζοντες.
סככים		Σκεπάζοντες.
22 ונועדתי	22.	22. Συντάξομαι.
24 זר זהב	24.	24.
30 לחם פנים	30.	30. Ἄρτους προσώπων.
31 ירכה	31	31. Ὁ μῆρος αὐτῆς.
גביעיה		Σκύφοι.
ופרחיה		Βλαστοί.
33 משקדים	33.	33. Ἐξημυγδαλισμένοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Vermiculum cocci.	4. Coccumque bis tinctum.	4. Vermiculi varium.
5. Pelles arietum rubricatas.	5. Pelles arietum rubricatas.	5. Pelles arietum ignei coloris.
Et pelles taxorum.	Pelles ianthinas	Pelles ianthinas.
7. Lapides onychis.	7. Lapides onychinos.	7. Lapides onychis.
Plenitudinum.	Ad ornandum.	Plenitudinis.
Ephod.	Ephod.	Superindumentum.
Et pectorali.	Rationale.	In rationale.
8. Et habitabo.	8. Habitabo	8. Habitabo.
10. Arcam.	10. Arcam.	10. Scrinium.
Latitudo ejus.	Latitudo.	
11. Coronam.	11. Coronam.	11.
12. Angulos ejus.	12. Angulos.	12.
13. Lignorum Sittim.	13. De lignis Setim.	13.
17. Auri puri.	17. De auro mundissimo.	17.
18. Extremitatibus.	18. Parte.	18.
20. Expandentes.	20. Expandentes.	20. Expandentes.
Tegentes.	Operientes.	Tegentes.
22. Conveniam.	22. Præcipiam.	22. Constituam.
24. Coronam auri.	24. Labium aureum.	24.
30. Panem facierum.	30. Panes propositionis.	30. Panes facierum.
31. Femur ejus.	31. Hastile ejus.	31. Femur ejus.
Calices ejus.	Scyphos.	Scyphi.
Et flores ejus.	Lilia.	Ramuli.
33. Amygdalati.	33. Quasi in nucis modum.	33. Amygdalati.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Κόκκινον διπλοῦν. *Οἱ λοιποὶ*, διβαφές.	4.
5. Δέρματα κριῶν πεπυρωμένα.	5. Δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα.	5. Δέρματα κριῶν πεπυρωμένα.
Δέρματα ἰάνθινα.	Δέρματα ὑακίνθινα.	Δέρματα ἰάνθινα.
7. Λίθους ὄνυχος.	7. Λίθους Σαρδίου.	7. Λίθους ὄνυχος.
Πληρώσεως.	Εἰς τὴν γλυφήν.	Πληρώσεως.
Ἐπένδυμα.	Ἐπωμίδα.	Ἐπένδυμα.
Εἰς τὸ λόγιον.	Ποδήρη.	Ποδήρη.
8. Σκηνώσω.	8. Ὀφθήσομαι.	8. Σκηνώσω
10. Γλωσσόκομον.	10. Κιβωτόν.	10. Γλωσσόκομον.
	Πλάτος. *Ἄλλος*, εὖρος.	
11. Στεφάνην.	11. Κυμάτια.	11.
12. Πλευράς.	12. Κλίτη.	12. Μέρη.
13.	13. Ξύλα ἄσηπτα. *Ἄλλος*, ἐκ ξύλων ἀσήπτων.	13.
17.	17. Χρυσίου καθαροῦ. *Ἄλλος*, χρυσίου χυτοῦ.	17.
18. Τῶν ἄκρων.	18. Τῶν κλιτῶν.	18
20.	20. Ἐκτείνοντες.	20
	Συσκιάζοντες.	
22. Συντάξομαι.	22. Γνωσθήσομαι.	22. Συντάξομαι.
24.	24. Στρεπτὰ κυμάτια χρυσᾶ. *Ἄλλος*, στρεπτὸν κυμάτιον χρυσοῦν.	24
30. Ἄρτους προθέσεως.	30. Ἄρτους ἐνωπίους.	30.
31. Ὁ μηρὸς αὐτῆς.	31. Ὁ καυλὸς αὐτῆς.	31. Ὁ μηρὸς αὐτῆς.
	Κρατῆρες.	
Ἄνθη.	Κρίνα.	
33. Ἐντετορνευμένοι.	33. Ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Coccinum duplex. *Reliqui*, bis tinctum.	4.
5. Pelles arietum ignei coloris	5. Pelles arietum rubricatas.	5. Pelles arietum ignei coloris.
Pelles ianthinas.	Pelles hyacinthinas.	Pelles ianthinas.
7. Lapides onychis.	7. Lapides Sardii.	7. Lapides onychis.
Plenitudinis.	In sculpturam.	Plenitudinis.
Superindumentum.	Superhumerale	Superindumento.
In rationale.	Poderem.	Poderem.
8. Habitabo.	8. Apparebo.	8. Habitabo.
10. Scrinium.	10. Arcam.	10. Scrinium.
	Latitudo. *Alius*, amplitudo.	
11. Coronam.	11. Cymatia.	11.
12. Latera.	12. Latera.	12. Partes.
13.	13. Ligna incorruptibilia. *Alius*, ex lignis incorruptibilibus.	13.
17.	17. Auri puri. *Alius*, auri fusi.	17.
18. Summitatibus.	18. Lateribus.	18.
20.	20. Extendentes.	20.
	Obumbrantes.	
22. Constituam.	22. Innotescam.	22. Constituam.
24.	24. Tortilia cymatia aurea. *Al.*, tortile cymatium aureum.	24.
30. Panes propositionis.	30. Panes præsentes.	30
31. Femur ejus.	31. Hastile ejus.	31. Femur ejus.
	Crateres.	
Flores.	Lilia.	
33. Tornati.	33. Reddentes formam nucum.	33

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ופרחיה 34	34.	34. Βλαστοί.
מקשה 36	36.	36. Ἐξημυγδαλωμένη.
ומלקחיה 38	38.	38.
ומחתתיה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
34. Et flores ejus.	34. Lilia.	34. Ramuli.
36. Ductile.	36. Ductilia.	36. Amygdalata.
38. Et forcipes ejus.	38. Emunctoria.	38.
Et receptacula ejus.	Ubi quæ emuncta sunt exstinguantur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Exodi.

V. 2. Ἀ., ἀφαίρεμα. Sic Basiliensis. Hac voce frequenter utuntur LXX, ut תרומה exprimant, quod Latine vertitur, exemptio, aut separatio. Verum nescio an melius elevationem dicamus. — Coislin. Ἀ., ἀφαιρέματα. Sed præstat lectio Basiliensis cod. ἀφαίρεμα, nam vox Hebraica est in singulari.

V. 4. Ἀ., σκώληκος διάφορον. *Οἱ λοιποί*, διβαφές. Ex Coislin. Horat. Carm. II, ode 16:

Te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ.

V. 5. Ita Basiliensis et alii codices, Ἀ., Σ., Θ., δέρματα κριῶν πεπυρωμένα. — Coislin., *οἱ λοιπ.*, πεπυῤῥωμένα. Sic et ibid., *οἱ λοιπ.*, ἰάνθινα.

Ibid., Ἀ., Σ., Θ., δέρματα ἰάνθινα. Sic Basiliensis et alii. Hanc autem versionem secutus est Vulgatus interpres.

V. 7. Ἀ., Σ., Θ., λίθους ὄνυχος. Sic Basiliensis. Hinc Vulgatus interpres, « lapides onychinos. » Vide supra ad caput II Genesis.

Ibid., Ἀ., Σ., Θ., πληρώσεως, sic Basiliensis.

Ibid., Ἀ., Σ., Θ., ἐπένδυμα. Ex eodem Basiliensi. Sic Aquila et Symmachus vocem אפד interpretari solent.

Ibid. Ἀ., Σ., εἰς τὸ λόγιον. Sic Coislin.

V. 8. Ἀ., Σ., σκηνώσω, sic Basiliensis. Illam versionem sequitur Vulgatus interpres.

V. 10. Ἀ., Σ., Θ., γλωσσόκομον. Ex Basiliensi. LXX etiam Interpretes in Paralipomenis ארון vertunt γλωσσόκομον. — Coislin., Ἀ., γλωσσόκομον. Basil. vero, Ἀ., Σ., Θ., γλωσσόκομον.

Ibid., Ἄλλος, εὖρος. Coislin.

V. 11. Σ., στεφάνην. Id.

V. 12. Σ., πλεύρας. Θ., μέρη. Sic Coislin.

CAPUT XXVI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ואת־המשכן תעשה 1	1.	1.
יריעת		Δέῤῥεις.
חשב		
מקבילת הללאת אשה אל־א־תה 5 *Τὸ Σαμαρειτικὸν*, διαδεχόμεναι συμβολαὶ μία πρὸς μίαν ἀντιπροσώπως, κατὰ τὸ προσέχειν ἀλλήλαις.	5.	5.
קרסי 6	6.	6.
והיה המשכן אחד		Καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ ἐν τῇ σκηνῇ
יריעת עזים 7	7.	7. Καλυπτῆρας τριχίνους.
הקרשים 15	15.	15. Σανίδας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et tabernaculum facies.	1. Tabernaculum vero ita facies.	1.
Cortinis.	Cortinas.	Pelles.
Cogitantis.	Plumario.	
5. Suscipientes ansulæ, quæque ad sororem suam. *Samar.*, excipientes commissuræ, una ad unam e regione, secundum quod hærent mutuo.	5. Ita insertas, ut ansa contra ansam veniat, et altera alteri possit aptari.	5.
6. Uncinos.	6. Circulos.	6.
Et erit tabernaculum unum.	Ut fiat tabernaculum unum.	Et erit tabernaculum in tabernaculo.
7. Cortinas caprarum.	7. Saga cilicina.	7. Operimenta capillacea.
15. Tabulas.	15. Tabulas.	15. Tabulas.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
34. Ἄνθη.	34. Κρίνα.	34.
36. Ἐκτετορνευμένη.	36. Τορευτή.	36.
38.	38. Ἐπαρυστῆρα. *Οἱ λοιποὶ*, λαβίδες.	38.
	Ὑποθέματα. *Οἱ λοιποὶ*, πυριατά.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
34. Flores.	34. Lilia	34.
36. Tornata.	36. Tornatile.	36.
38.	38. Emunctorium. *Reliqui*, forcipes.	38.
	Suppositoria. *Reliqui*, pyriata.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Exodi.

V. 13. *Ἄλλος*, ἐκ ξύλων etc. Ex Basil. codice.

V. 17. *Ἄλλος*, χρυσίου χυτοῦ. Sic unus codex.

V. 20. Ἐκπετάζοντες. Hanc lectionem ut scholion affert editio Romana; sed Basiliensis Aquilæ tribuit.

Ibid. Σ., τῶν ἄκρων. Sic Coisl.

Ibid., Ἀ., σκεπάζοντες. Sic edit. Romana.

V. 22. Ἀ., Σ., Θ., συντάξομαι. Sic quidam mss. et edit. Rom. quæ habet : *Cæteri*, συντάξομαι. Codex unus Regius habet, οἷον συντάξομαι. — Coisl., *οἱ λοιποὶ*, συντάξομαι.

V. 24. *Ἀλλ.*, στρεπτόν, etc. Ita Basiliensis.

V. 30. Ἀ., ἄρτους etc. Sic Basiliensis et editio Romana. Prior tamen et alius Regius habent, ἄρτους προσώπου, « panes faciei. » Σ., ἄρτους προθέσεως. Quem sequitur Vulgatus interpres, « panes propositionis. » — Coislin. Ἀ., Σ., προσώπου. Θ., προθέσεώς, ubi Basil. Ἀ., προσώπου προθέσεως.

V. 31. Ἀ., ὁ μηρὸς αὐτῆς. Sic Basiliensis. Hic Vulg. interpres LXX sequitur. — Coislin. *οἱ λοιπ.*, μηρος.

Ibid. Ἀ., σκύφοι. Quem sequitur Vulgatus interpres. Ex Basiliensi.

Ibid., Ἀ., βλαστοί. Σ., ἄνθη. Similiterque versu 34 ex Basiliensi.

V. 33. Ἀ., ἐξημυγδαλισμένοι. Ita Basiliensis. — Coislin. Ἀ., ἐξημυγδαλισμένοι. Σ., ἐκτετορνευμένοι ἀμύγδαλα, « tornati amygdalis; » vox postrema deest in Basiliensi.

V. 36. Ἀ., ἐξημυγδαλωμένη, etc. Sic schedæ Combefisianæ.

V. 38. Coisl. *Οἱ λοιπ.*, πυριατὰ, καλούμενα τρύβλια, « Pyriata quæ vocantur tryblia. »

CAPUT XXVI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ τὴν σκηνὴν ποιήσεις. *Ἄλλος*, καὶ τῇ σκηνῇ ποιήσεις.	1.
	Αὐλαίας.	
	Ὑφάντου. *Ἄλλος*, ποικιλτοῦ.	
5.	5. Κατὰ τὴν συμβολὴν τῆς δευτέρας, ἀντιπρόσωποι ἀντιπίπτουσαι ἀλλήλαις εἰς ἑκάστην.	5.
6.	6. Κρίκους. *Ἄλλος*, δακτύλους.	6.
	Καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ μία.	
7. Καλυπτῆρας τριχίνους.	7. Δέῤῥεις τριχίνας.	7.
15. Σανίδας.	15. Στύλους.	15. Σανίδας.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et tabernaculum facies. *Al.*, et tabernaculo facies.	1.
	Aulæa.	
	Textoris. *Alius*, variantis.	
5.	5. Ad commissuram secundi faciem contra faciem concurrentes ad invicem ad unamquamque.	5.
6.	6. Circulos. *Alius*, digitos.	6.
	Et erit tabernaculum unum.	
7. Operimenta capillacea.	7. Vela capillacea	7.
15. Tabulas.	15. Columnas.	15. Tabulas.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 שתי ידות	17.	17. Δύο χεῖρας.
18 נגבה תימנה	18.	18.
20 צפנה	20.	20.
24 ראשו	24.	24.
36 מסך לפתח האהל	36.	36. Παρατανυσμόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Duæ manus.	17. Duæ incastraturæ.	17. Duas manus.
18. Meridiei ad austrum	18. Ad austrum.	18.
20. Aquilonis.	20. Ad aquilonem.	20.
24. Caput ejus.	24. Sursum.	24.
36. Operimentum ad ostium tabernaculi.	36. Tentorium in introitu tabernaculi.	36. Tentorium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Exodi.

V. 1. Ἀλλ., καὶ τῇ σκηνῇ ποιήσεις. Sic duo mss.
Ibid. Ἀ., δέῤῥεις. Ex Coislin.
Ibid. Ἄλλος, ποικιλτοῦ. Ex eod.
V. 5. Versionem Samaritani sic sine discrimine afferunt Reg. unus, schedæ Combefisianæ et editio Romana.
V. 6. Ἀ., καὶ ἔσται etc. Ex Coislin.
Ibid., Ἄλλος, δακτύλους. Ex eod.
V. 7. Ἀ., Σ., καλυπτῆρας τριχίνους. Ex eod. Aliam lectionem, scilicet, τρίχινοι καλυπτῆρες, affert Basiliensis, item Regius unus et editio Romana, tacito interpretum nomine.
V. 15. Α., Σ., Θ., σανίδας. Sic Colbertinus cod.
V. 17. Σ., κατοχεῖς. Ita Basiliensis, Coislin., et edit. Rom. Ἀ., Θ., δύο χεῖρας. Ex Coislin.
V. 18. et 20. Sic ex catenis nostris.
V. 24. Φιλάδων hanc singularem vocem sine interpretis nomine affert Basiliensis solus. [Est autem φιλάς, *compago*. Ita Bielius. Secundum Schleusnerum est vocabulum nihili, nec justa auctoritate muniri potest. Inde pro lectione φιλάδων, censet reponendum esse κεφαλίδων, neglecta prima syllaba, κε, et loco motis litteris ι et α. Sed vide ad hunc locum Scharfenbergium. Drach.]

CAPUT XXVII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
4 ועשית לו מכבר	4.	4.
5 כרכב	5.	5.
7 את־בדיו	7.	7.
בשאת אתו		
9 נגב	9	9.
לפאה		
10 ועמדיו	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et facies ei cribrum.	4. Craticulamque in modum retis.	4.
5. Ambitum.	5. Arulam.	5.
7. Vectes ejus.	7. *Vacat.*	7.
In ferendo illud.		
9. Meridiei.	9. In australi plaga.	9
Ad angulum.	Unum latus tenebit.	
10. Et columnæ ejus.	10. Et columnas.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Κατοχεῖς.	17. Δύο ἀγκωνίσκους.	17. Δύο χεῖρας.
18.	18. Πρὸς βοῤῥᾶν. *Ἄλλος*, πρὸς νότον.	18.
20.	20. Πρὸς νότον. *Ἄλλος*, πρὸς βοῤῥᾶν.	20.
24.	24. Ἐκ κεφαλῶν. *Ἄλλος*, φιλάδων.	24.
35	36. Ἐπίσπαστρον τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς. *Ἄλλος*, παρακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς.	36.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17. Retinacula.	17. Duos anconiscos.	17. Duas manus.
18.	18. Ad aquilonem. *Alius*, ad austrum.	18.
20.	20. Ad austrum. *Alius*, ad aquilonem.	20.
24.	24. De capitibus. *Alius*, compaginum.	24.
36.	36. Adductorium ostio tabernaculi. *Alius*, operculum ostii tabernaculi.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Exodi.

V. 36. Ἀ., παρατανυσμόν. Ita Coislin.

Ibid. *Ἄλλος*, παρακάλυμμα. Sic unus Regius num. 1825. Capite seq., v. 16. eamdem vocem מסך vertunt Aquila et Symmachus. παρατάνυσμα. Ejusdem vocis hæ interpretationes habentur cap. xxxvi, v. 35. Ἀ., παραπέτασμα. Ο', καταπέτασμα. *Ἄλλος*, παρατάνυσμα. *Ἄλλος*, κάλυμμα. In hunc locum habet quidam anonymus in catenis mss. : Τὸ καταπέτασμα ἦν εἶδος καλύμματος, εἰς ὃ εἰσῄει ἡ κιβωτὸς, ὡς ἐπίσπαστρον. Ἀμέλει τοῦτο αὐτὸ καὶ καταπέτασμα ἐκαλεῖτο. Ἀλλὰ τὸ κυρίως καταπέτασμα ἐν τάξει βήλου χαλᾶται· τὸ δὲ ἐπίσπαστρον ὡς σκηνὴ παστοειδὴς γίνεται· ἅπερ ἀμφότερα σκέπουσι πάντως τὸ ἔνδον. Ἢ ἐπίσπαστρον λέγεται τὸ καταπέτασμα τὸ ἔχον κρίκους, ὡς διὰ τούτων ἕλκεσθαι, καὶ διὰ τούτων συντελεῖσθαι. Id est : « Velum erat species operculi, in quod ingrediebatur arca, quasi tentorium. Revera hoc ipsum velum apellabatur. Sed velum proprie, secundum rationem veli deprimitur. Tentorium vero, ut tabernaculum thalami more concinnatum efficitur. Aut tentorium dicitur, velum habens annulos, ita ut horum ope trahi et componi possit. »

CAPUT XXVII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καὶ ποιήσεις αὐτῷ ἐσχάραν. *Οἱ λοιποὶ*, κοσκίνωμα δικτυωτόν.	4.
5.	5. Ἐσχάραν. *Ἄλλος*, σύνθεσιν.	5.
7.	7. Τοὺς ἀναφορεῖς. *Ἄλλος*, τοὺς φορεῖς.	7.
	Ἐν τῷ αἴρειν αὐτό. *Ἄλλος*, ἕως αἴρειν αὐτό.	
9	9. Πρὸς λίβα. *Ἄλλος*, πρὸς νότον.	9.
	Κλίτει. *Ἄλλος*, γωνίᾳ.	
10.	10. Καὶ στῦλοι. *Οἱ λοιποὶ*, σανίδες.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Et facies ei craticulam	4.
	Cæteri, craticulam in modum retis.	
	5. Craticulam. *Alius*, synthesin.	5.
7.	7. Vectes. *Alius*, vectes.	7.
	In portando illud. *Alius*, donec gestent ipsum.	
9.	9. Ad africum. *Alius*, ad notum.	9.
	In latere. *Alius*, in angulo.	
10.	10. Et columnæ. *Cæt.*, tabulæ.	10

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 צפן	11.	11.
קלעים		
13 מזרחה	13.	13.
14 לכתף	14.	14. Ὠμίᾳ.
16 מסך	16.	16. Παρατάνυσμα.
משזר		
20 שמן זית	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Aquilonis.	11. Aquilonis.	11.
Fundæ.	Tentoria.	
13. Ad orientem.	13. Ad orientem.	13
14. Humero.	14. Lateri.	14. Humero.
16. Operimentum.	16. Tentorium.	16. Tentorium.
Retorta.	Retorta.	
20. Oleum oleæ.	20. Oleum de arboribus olivarum.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Exodi.

V. 4. Καὶ ποιήσεις αὐτῷ ἐσχάραν. In hunc locum hæc habentur in catenis mss. ex anonymo : εἶδος χαυκίου, ἐν αἷς ἀνέματτον σὺν τῷ ἐλαίῳ τὴν σεμίδαλιν. Κεῖται ἐν τῷ ιϛ' Ἀριθμῶν, ἐν ᾧ φησι *τρύβλιον ἀργυροῦν, καὶ φιάλην, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐλαίῳ*. Id est : « Species pateræ, in qua similam cum oleo commiscebant. In cap. XVI, Numerorum [est nunc cap. VII] legitur, *vatellam argenteam, et phialam utramque plenam similæ refectæ oleo.* » — Οἱ λοιποί, etc. Ex Coislin.

V. 5. *Ἄλλος*, σύνθεσιν. Ex Coislin.

V. 7. *Ἄλλος*, τοὺς φορεῖς. Sic unus ms. et Aldina editio. — Ibid. *Ἄλλ.*, ἕως αἴρειν αὐτό. Sic Basiliensis solus.

V. 9. *Ἄλλος*, πρὸς νότον. Sic quidam mss., tacito interprete.

Ibidem. *Ἄλλος*, γωνίᾳ. Sic edit. Rom., ubi ad

CAPUT XXVIII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לכהנו־לי	1.	1. Τοῦ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐμοί.
4 חשן	4.	4.
ואפד		Ἐπένδυμα.
תשבץ		Σύσφιγκτον.
מצנפת *Τὸ Σαμαρ.*, πῆλιον ἤτοι μίτραν.		
5 ואת־תולעת השני	5.	5.
6 ועשו את־האפד זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ut sacerdotio fungatur ipse mihi.	1. Ut sacerdotio fungatur mihi.	1. Ut sacerdotio fungatur ipse mihi.
4. Pectorale.	4. Rationale.	4.
Superhumerale.	Superhumerale.	Superindumentum.
Oculatum.	Strictam.	Constrictam.
Cidarim. *Samar.*, pileum, *sive* mitram.	'Cidarim.	
5. Vermiculum cocci.	5. Coccumque bis tinctum.	5
6. Et facient superhumerale, auro, hyacintho et purpura, vermiculo cocci, et bysso retorta.	6. Facient autem superhumerale de auro et hyacintho et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Πρὸς ἀπηλιώτην. Ἄλλος, πρὸς βοῤῥᾶν.	11.
	Ἱστία. Ἄλλος, πλεκτόν.	
13.	13. Πρὸς νότον. Ἄλλος, πρὸς ἀνατολάς.	13.
14. Ὠμίᾳ.	14. Κλίτει.	14.
16. Παρατάνυσμα.	16. Κάλυμμα.	16.
	Κεκλωσμένην. Ἄλλος, διανενισμένα (sic). Ἄλλος, νενισμένης.	
20.	20. Ἔλαιον ἐξ ἐλαίων. Ἄλλος, ἔλαιον ἐκ σπερμάτων.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Ad subsolanum. *Alius*, ad aquilonem.	11.
	Tentoria. *Alius*, plexum.	
13.	13. Ad austrum. *Alius*, ad orientem.	13.
14. Humero.	14. Lateri.	14.
16. Tentorium.	16. Tegimen.	16.
	Torta. *Alius*, texta. *Alius*, neta.	
20	20. Oleum ex olivis. *Al.*, oleum ex seminibus.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Exodi.

marginem scriptum erat calamo, inquit Drusius, ὠμία pro γωνία, videlicet in exemplari Drusii. Sed ὠμία pertinet ad versum 14, quod ignorabat Drusius, quia lectio illa ὠμίᾳ in hoc capite nondum observata fuerat.

V. 10. *Οἱ λοιποί*, σανίδες. Sic Drusius ex Theodoreto.

V. 11. Ἄλλος, πρὸς βοῤῥᾶν. Sic mss. quidam.

V. 13. Ἄλλος, πρὸς ἀνατολάς. In catenis.

V. 14. Ἀ., Σ., ὠμία. Sic Basiliensis.

V. 16. Ἀ., Σ., παρατάνυσμα. Ita Basiliensis. Vide quæ diximus cap. præcedenti ad versum 36. — Coisl. in textu. τῶν Ο' habet διανενησμένους· in marg. vero κεκλωσμένου.

Ibid. Ἄλλος, διανενισμένα. Ἄλλος, νενισμένης. Ex Basiliensi. Lege : διανενησμένα et, νενησμένης.

V. 20. Ἄλλος, ἔλαιον etc. Ita editio Rom.

CAPUT XXVIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἱερατεῦσαι αὐτὸν ἐμοί.	1. Ἱερατεύειν μοι.	1. Εἰς τὸ ἱερατεύειν αὐτόν μοι.
4.	4. Τὸ περιστήθιον. Ἄλλος, τὸ λόγιον. Ἄλλος, περιβόλαιον.	4.
	Τὴν ἐπωμίδα.	
Σύσφιγκτον.	Κοσύμβωτον.	
	Κίδαριν.	
5.	5. Καὶ τὸ κόκκινον. Ἄλλος, καὶ τὸ κόκκινον κεκλωσμένον. Ἄλλος, τὸ κόκκινον τὸ διάφορον. Ἄλλος, σὺν σκώληκος τὸ διάφορον. Ἄλλος, τὸ κόκκινον τὸ δίβαφον.	5.
6.	6. Καὶ ποιήσουσι τὴν ἐπωμίδα ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ὑφαντὸν ποικιλτοῦ.	6. Καὶ ποιήσουσι τὴν ἐπωμίδα ἐκ χρυσίου καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενισμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ad sacerdotio fungendum ipsum mihi.	1. Ut sacerdotio fungatur mihi.	1. Ut sacerdotio fungatur ipse mihi.
4.	4. Pectorale. *Alius*, rationale. *Alius*, amictus.	4.
	Superhumerale.	
Constrictam.	Cosymbotam.	
	Cidarim.	
5.	5. Et coccinum. *Alius*, coccinum retortum. *Alius*, coccinum varium. *Alius*, cum vermiculo varium. *Alius*, coccinum bis tinctum.	5.
6.	6. Et facient superhumerale de bysso torta, opus textum variatoris.	6. Et facient superhumerale ex auro, et hyacintho et purpura, et coccino neto, et bysso torta.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 שתי כתפת	7.	7.
8 שני	8.	8. Διάφορον.
9 שהם	9.	9. Ὄνυχος.
11 את־שתי האבנים על־שמת בני ישראל מסבת משבצות זהב תעשה אתם	11.	11.
מסבת		Μετεστραμμένους.
13 משבצת	13.	13. Σφιγκτῆρας.
14 שרשרת זהב טהור מגבלת	14.	14.
15 מעשה חשב כמעשה	15.	15. Ἔργον βροχωτόν. Κατὰ τὸ ποίημα.
17 ומלאת בו מלאת אבן	17.	17. Καὶ πληρώσεις ἐν αὐτῷ πληρώματα λίθων.
וברקת		
20 תרשיש	20.	20. Χρυσόλιθος.
22 שרשת מעשה עבת	22.	22. Ἁλύσεις.
23 ועשית על־החשן שתי טבעות זהב ונתת את־שתי הטבעות על־שני קצות החשן	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Duæ scapulæ.	7. Duas oras.	7.
8. Cocci.	8. Coccoque bis tincto.	8. Varium.
9. Onychis.	9. Onychinos.	9. Onychis.
11. Ambos lapides super nominibus filiorum Israel circumdatos ocellaturis auri facies eos.	11. Sculpes eos nominibus filiorum Israel, inclusos auro atque circumdatos.	11.
Circumdatos.	Inclusos.	Transversos.
13. Ocellaturas.	13. Uncinos.	13. Uncinos.
14. Catenas.	14. Catenulas.	14.
Auro mundo conterminas.	Ex auro purissimo sibi invicem cohærentes.	
15. Opere cogitantis.	15. Opere polymito.	15. Opus laqueatum.
Sicut opus.	Juxta texturam.	Juxta opificium.
17. Et implebis in eo plenitudinem lapidis.	17. Ponesque in eo quatuor ordines lapidum.	17. Et implebis in eo plenitudines lapidum.
Et smaragdus.	Smaragdus.	
20. Chrysolithus.	20. Chrysolithus.	20. Chrysolithus.
22. Catenas.	22. Catenas.	22. Catenas.
Opere complicationis.	Cohærentes.	
23. Et facies super pectorali duos annulos auri, et dabis ambos annulos super duabus extremitatibus pectoralis.	23. Et duos annulos aureos, quos pones in utraque rationalis summitate.	23.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Δύο ἐπωμίδες.	7.
8. Δίβαφον.	8. (Ἐκ κοκκίνου) διανενησμένου. *Ἄλλος*, κεκλωσμένου.	8.
9. Ὄνυχος.	9. Σμαράγδου.	9. Ὄνυχος.
11.	11. Τοὺς δύο λίθους ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, τοὺς δύο λίθους ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, περικεκυκλωμένους, καὶ συνεσφραγισμένους χρυσίῳ ποιήσεις αὐτούς. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἐπωμίδος τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, περικεκλωσμένους καὶ συνεσφιγμένους χρυσίῳ ποιήσεις αὐτούς.	11. Καὶ συνεσφιγμένους.
13.	13. Ἀσπιδίσκας.	13.
14. Σύσφιγμα.	14. Κροσσωτά. Ἐκ χρυσίου καθαροῦ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν.	14.
15. Ἔργον βροχωτόν.	15. Ἔργον ποικιλτοῦ. Κατὰ τὸν ῥυθμόν.	15.
17. Καὶ πληρώσεις ἐν αὐτῷ πληρώματα λίθων. Κεραύνιος.	17. Καὶ καθυφανεῖς ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατάλιθον. Σμάραγδος.	17. Καὶ πληρώσεις ἐν αὐτῷ πληρώματα λίθων.
20. Ὑάκινθος.	20. Χρυσόλιθος.	20.
22. Ἀλύσεις. Ἔργον βροχωτόν.	22. Κρωσσούς. Ἔργον ἀλυσιδωτόν.	22. Ἀλύσεις.
23.	23. ※ Καὶ ποιήσεις ἐπὶ τοῦ ※ λογίου δύο δακτυλίους χρυσοῦς· ※ καὶ δώσεις τοὺς δύο δακτυλίους ※ ἐπὶ τῶν ἄκρων τοῦ λογίου ⁏ Καὶ ποιήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Duo superhumeralia.	7.
8. Bis tinctum.	8. (Ex cocco) neto. *Alius*, retorto.	8.
9. Onychis.	9. Smaragdi.	9. Onychis.
11.	11. Ambos lapides in nominibus filiorum Israel. *Alius*, ambos lapides super nominibus filiorum Israel, circumdatos et obsignatos auro facies eos. *Alius*, super humeris superhumeralis filiorum Israel, circumtortos, et constrictos auro facies eos.	11. Et constrictos.
13.	13. Aspidiscas.	13.
14. Constrictionem.	14. Catenulas. Ex auro puro admistas in floribus.	14.
15. Opus laqueatum.	15. Opus variatoris. Juxta modum.	15.
17. Et implebis in eo plenitudines lapidum. Ceraunius.	17. Et attexes in eo texturam lapidarem. Smaragdus.	17. Et implebis in eo plenitudines lapidum.
20. Hyacinthus.	20. Chrysolithus.	20.
22. Catenas. Opus laqueatum.	22. Fimbrias. Opus catenatum.	22. Catenas.
23.	23. ※ Et facies supra rationale ※ duos annulos aureos : et dabis ※ duos annulos supra summitatem rationalis ⁏ Et facies super rationale fim-	23.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ:	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ונתתה את־שתי עבתת הזהב על־שתי הטבעת אל־קצות החשן	24.	24.
25 ואת שתי קצות שתי העבתת תתן על־שתי המשבצות ונתתה על־כתפות האפד אל־מול פניו	25.	25
26 ועשית שתי טבעות זהב ושמת אתם על־שני קצות החשן על־שפתו	26.	26

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et dabis duas complicationes auri super duobus annulis in extremitatibus pectoralis.	24. Catenasque aureas junges annulis, qui sunt in marginibus ejus.	24.
25. Et duas extremitates duarum complicationum dabis super duabus ocellaturis, et dabis super scapulis superhumeralis e regione facierum ejus.	25. Et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit.	25
26. Et facies duos annulos auri, et pones eos super duabus extremitatibus pectoralis super labio	ʹ 26. Facies et duos annulos aureos: quos pones in summitatibus rationalis, in oris, quæ e regione	26.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. | Ο'. | ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

χρωσσοὺς συμπεπλεγμένους ἔργον ἀλυσιδωτὸν ἐκ χρυσίου καθαροῦ. Καὶ λήψεται Ἀαρὼν τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ λογείου τῆς κρίσεως, ἐπὶ τοῦ στήθους, εἰσιόντι εἰς τὸ ἅγιον, μνημόσυνον ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. *Ἄλλος*, καὶ ποιήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον δύο δακτυλίους χρυσοῦς· καὶ ἐπιθήσεις τοὺς δύο δακτυλίους τοὺς χρυσοῦς ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογείου.

24. | 24. ※ Καὶ δώσεις τὰ δύο ἀλυσιδω-
※ τὰ τὰ χρυσᾶ ἐπὶ τοῖς δυσὶ δακτυ-
※ λίοις, ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ λογίου ↙
Καὶ θήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τοὺς χρωσσούς· τὰ ἀλυσιδωτὰ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ λογείου ἐπιθήσεις. *Ἄλλος*, καὶ ἐπιθήσεις τοὺς χρωσσούς, καὶ τὰ ἀλυσιδωτὰ χρυσίου ἐπὶ τοὺς δύο δακτυλίους, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ λογείου. | 24.

25. | 25. ※ Καὶ τὰ δύο ἄκρα τῶν δύο
※ ἀλύσεων δώσεις ἐπὶ τῶν δύο συ-
※ σφιγκτῶν, καὶ δώσεις ἐπὶ τοὺς
※ ὤμους τῆς ἐπωμίδος, ἐπὶ τὸ
※ μέτωπον τοῦ προσώπου αὐτοῦ ↙
Καὶ τὰς δύο ἀσπιδίσκας ἐπιθήσεις ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κατὰ πρόσωπον. *Ἄλλος*, καὶ δύο κλίτη τῶν δύο χρωσσῶν ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ δύο ἐμπλόκια· καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος ἐξ ἐναντίας κατὰ πρόσωπον. | 25.

26. | 26. ※ καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους
※ χρυσοῦς, καὶ θήσεις (Ο'. Θ. δώ-
※ σεις) αὐτοὺς ἐπὶ τὰ δύο ἄκρα | 26.

SYMMACHUS. | LXX INTERPRETES. | THEODOTIO.

brias complectentes opus catenatum ex auro puro. Et sumet Aaron nomina filiorum Israel super rationale judicii, super pectus, introeunti in sanctum, memoriæ coram Deo. *Alius*, et facies supe rationale duos annulos aureos super utraque initia rationalis.

24. | 24. ※ Et dabis duo catenata
※ aurea super duobus annulis, su-
※ pra summitatem rationalis ↙
Et pones super rationale judicii fimbrias : catenata super utraque latera rationalis impones. *Alius*, et impones fimbrias et catenata auri super duos annulos, super ambo latera rationalis. | 24.

25. | 25. ※ Et duas summitates dua-
※ rum catenarum dabis super
※ duos uncinos : et dabis super
※ humeros superhumeralis, super
※ frontem faciei ejus ↙
Et duas aspidiscas impones super ambos humeros superhumeralis, secundum faciem. *Alius*, et duo latera duarum fimbriarum impones supra duas implicationes : et impones super humeros superhumeralis ex opposito secundum faciem. | 25.

26. | 26. ※ Et facies duos annulos
※ aureos, et pones (*LXX*, *Th.*
※ dabis) eos super duas summi- | 26.

TO EBPAIKON.

אשר אל־עבר האפד ביתה

27 ועשית שתי טבעות זהב ונתתה אתם על־שתי כתפות האפד מלמטה ממול פניו לעמת מחברתו ממעל לחשב האפד

לעמת מחברתו
לחשב

28 וירכסו את־החשן מטבעתו אל־טבעת האפד בפתיל תכלת להיות על־חשב האפד ולא־יזח החשן מעל האפד

ולא־יזח

TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

27.

28.

ΑΚΥΛΑΣ.

Ὃ πρὸς πέραν τοῦ ἐπενδύματος οἶκονδε.

27.

28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

ejus, quod ad latus superhumeralis intus.

27. Et facies duos annulos auri, et dabis eos super duabus scapulis superhumeralis ab infra e regione facierum ejus contra conjunctionem ejus desuper artificium superhumeralis.

Contra conjunctionem ejus.
Artificium.

28. Et stringent pectorale ab annulis ejus ad annulos superhumeralis in filo hyacinthi ad exsistendum super artificium superhumeralis, et non tollatur pectorale desuper superhumerali.

Et non tollatur.

VULGATA LATINA.

sunt superhumeralis, et posteriora ejus aspiciunt.

27. Necnon et alios duos annulos aureos, qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit juxta faciem juncturæ inferioris, ut aptari possit cum superhumerali.

28. Et stringatur rationale annulis suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneat junctura fabrefacta, et a se invicem rationale et superhumerale nequeant separari.

Ut nequeant separari,

AQUILA.

Quod est ad oram superindumenti intus.

27.

28.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ὅ ἐστιν εἰς τὸ ἄντικρυς τοῦ ἐπενδύματος. ※ ὅ ἐστιν εἰς τὸ μέ- ※ ρος τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν ↓

27.

28.

Ο′

※ τοῦ λογίου ἐπὶ τοῦ χείλους αὐ- ※ τοῦ ↓ Ἄλλος, καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ δύο πτερύγια τοῦ λογείου πὶ τὸ ἄκρον.

27. ※ Καὶ ποιήσεις δακ- ※ τυλίους χρυσοῦς καὶ δώσεις ※ αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς δύο ὤμους τῆς ※ ἐπωμίδος κάτωθεν ἐκ τοῦ κατὰ ※ πρόσωπον, κατὰ τὴν συμβολὴν ※ αὐτῶν, ἐπάνω τοῦ μηχανώμα- ※ τος τῆς ἐπωμίδος ↓ Ἄλλος, καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν αὐτοῦ, κατὰ πρόσωπον, κατὰ συμβολὴν ἄνωθεν τῆς συνυφῆς τῆς ἐπωμίδος.

Ἄλλος, συμφώνως.

Ἄλλος, κατασκευάσματος. Ἄλλος, διαζώσματος.

28. ※ Καὶ συσφίγξουσι τὸ λό- ※ γιον ἐκ τοῦ δακτυλίου αὐτοῦ ※ εἰς τὸν δακτύλιον τῆς ἐπωμίδος ※ ἐν κλώσματι ὑακινθίνῳ, ἵνα (ᾖ) ※ ἐπὶ τοῦ μηχανώματος τῆς ἐπω- ※ μίδος· καὶ οὐ μὴ ἀποσπάσῃς ※ τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος ↓ Ἄλλος, καὶ σφίγξεις τὸ λογεῖον ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμίδος συνεχομένους, ἐκ τῆς ὑακίνθου συμπεπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασμα τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλᾶται τὸ λογεῖον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος.

Ἄλλος, καὶ οὐ σαλευθήσεται. Ἄλλος, καὶ μὴ ἀποκλίνητε*.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ὅ ἐστιν εἰς τὸ ἄντικρυς τῆς ἐπωμίδος. Ἄλλος, ἀπ' ἄκρου τοῦ ὀπισθίου τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν.

27.

28.

SYMMACHUS.

Quod est e regione superindumenti. ※ Quod est in partem ※ superhumeralis intrinsecus ↓

27.

28.

LXX INTERPRETES.

※ tates rationalis, super labium ※ ejus ↓ *Alius*, et facies duos annulos aureos, et impones super duas alas rationalis super summitatem.

27. ※ Et facies annulos aureos, ※ et dabis eos supra duos humeros ※ superhumeralis deorsum, ex eo ※ quod est secundum faciem, ※ juxta commissuram eorum, su- ※ pra structuram superhumeralis ↓ *Al.* et facies duos annulos aureos, et impones super duos humeros superhumeralis infra ipsum, secundum faciem, juxta commissuram superne texturæ superhumeralis.

Al., concorditer.

Alius, apparatus. *Alius*, subligaculi.

28. ※ Et constringent rationale ※ ex annulo ejus in annulum su- ※ perhumeralis, in vitta hyacin- ※ thina, ut sit supra structuram ※ superhumeralis, et ne abstrahas ※ rationale a superhumerali ↓ *Alius*, et stringes rationale ab angulis supra positis ad annulos superhumeralis hærentes, ex hyacintho contextos in texturam superhumeralis, ut non laxetur rationale a superhumerali.

Alius, et non commovebitur. *Alius*, et ne declinetis.

THEODOTIO.

Quod est e regione superhumeralis. *Alius*, a summitate posterioris partis superhumeralis ab intus.

27.

28.

* Hactenus Basiliensis codex asteriscos notavit quia in exemplaribus usu tritis textus LXX Interpretum hic deficiebat.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
30 את־האורים ואת־התמים	30.	30.
על־לבו		
32 פי־ראשו בתוכו	32.	32.
כפי תחרא		Προσπλοκήν.
33 על־שוליו	33.	33. Ἀπόληγμα.
על־שוליו		
35 על־אהרן	35.	35. Ἐπὶ τοῦ Ἀαρών.
36 קדש ליהוה	36.	36.
37 על־המצנפת	37.	37. Ἐπὶ τῆς κιδάρεως.
39 ושבצת	39.	39. Αἱ συσφίγξεις.
מצנפת		Κίδαριν.
43 או בגשתם	43.	43.
עולם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. Urim et Tummim.	30. Doctrinam et veritatem.	30.
Super cor suum.	In pectore.	
32. Os capitis ejus in medio ejus.	32. In cujus medio supra erit capitium.	32.
Sicut os loricæ.	Sicut fieri solet in extremis vestium partibus.	Complexum.
33. Super fimbriis ejus.	33. Ad pedes ejus.	33. (Ad) terminum.
Super fimbriis ejus.		
35. Super Aaronem.	35. Aaron.	35. Super Aaronem.
36. Sanctitas Domino.	36. Sanctum Domino.	36.
37. Super cidarim.	37. Super tiaram.	37. Super cidarim.
39. Et stringes.	39. Stringesque.	39. Nodi.
Cidarim.	Tiaram.	Cidarim.
43. Aut in accedendo ipsos.	43. Vel quando appropinquant.	43.
Sæculi.	Sempiternum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Exodi.

V. 1. Versus primi lectiones omnium interpretum prodeunt ex sæpius memorato codice Basiliensi.

V. 4. *Ἄλλος*, τὸ λόγιον. ita Basiliensis. *Ἄλλος*, περιβόλαιον. Sic quidam mss. et schedæ Combefisianæ, ubi sic legitur : Ἄλλος φησι πρεριβόλαιον τὸ περιστήθιον. Id est : « Pectorale alius vocat amictum. » Λόγιον est Aquilæ et Symmachi supra, Exod. xxv, 7. — תשבץ A., Σ., σύσφιγκτον. Ο., κοσυμβωτόν. — *Hebr*. oculatam. *A*., *S*., constrictam. *LXX*, cosymbotam. *Vulg*., strictam.

Ibid. sic habet editio Romana, κατὰ τὸ Σαμαρειτικὸν, *πίλιον*, ἤτοι καθ' ἑτέραν γραφὴν, *μίτραν*. Id est : Secundum Samaritanum, « pileum, » sive secundum aliam scripturam, « mitram. » Fortasse legendum πίλιον, nam hac voce utitur Plutarchus in « Solone » pro « pileo » sive « galero. » In hunc locum hæc notat Drusius : « Vel secundum aliam

Hæc porro desumpta fuisse videntur ab aliquo codice Hexaplorum. Qua de re, necnon de aliis quamplurimis in Præliminaribus pluribus agitur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30.	30. Τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. *Οἱ λοιποί*, τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειότητας.	30.
	Ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ. **Ἄλλος**, ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ.	
32.	32. Τὸ περιστόμιον ἐξ αὐτοῦ μέσον. **Ἄλλος**, τὸ περιστόμιον ἐξ αὐτοῦ μέσον αὐτοῦ. **Ἄλλος**, τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ.	32.
Σειρωτόν.	Συμβολήν.	Σειρωτόν.
33. Πρὸς ποδῶν.	33. Ὑπὸ τὸ λῶμα.	33.
	Ὑπὸ τοῦ λώματος. **Ἄλλος**, ἐπὶ τοῦ λώματος.	
35. Ἐπὶ τοῦ Ἀαρών.	35. Ἐπὶ Ἀαρών.	35. Ἐπὶ Ἀαρών.
36.	36. Ἁγίασμα Κυρίου. **Ἄλλος**, ἁγίασμα Κυρίῳ.	36.
37.	37. Ἐπὶ τῆς μίτρας.	37. Ἐπὶ τῆς κιδάρεως.
39. Αἱ συσφίγξεις.	39. Οἱ κοσυμβωτοί. **Ἄλλος**, οἱ κόσυμβοι.	39. Αἱ συσφίγξεις.
Κίδαριν.	Κίδαριν.	Ὕψωμα.
43.	43. Ἢ ὅταν προσπορεύωνται. **Ἄλλος**, καὶ ὅταν προσπορεύωνται.	43.
	Αἰώνιον. **Ἄλλος**, εἰς τὸν αἰῶνα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30.	30. Demonstrationem et veritatem. *Reliqui*, illuminationes et perfectiones.	30.
	Super pectus suum. *Alius*, super cor suum.	
32.	32. Peristomium ex ea medium. *Alius*, peristomium ex ea medium ejus. *Alius*, capitis ejus in medio ejus.	32
Catenatum.	Commissuram.	Catenatum.
33. Ad pedes.	33. Sub margine.	33.
	Sub margine. *Alius*, super marginem.	
35. Super Aaronem.	35. Super Aaronem.	35. Super Aaronem.
36.	36. Sanctificationem Domini. *Alius*, Sanctificationem Domino.	36.
37	37. Super mitram.	37. Super cidarim.
39. Nodi.	39. Nodi. *Alius*, *idem alio verbo*.	39. Nodi.
Cidarim.	Cidarim.	Cacumen.
43.	43. Aut quando accedent. *Al.* et quando accedent.	43.
	Sempiternum. *Alius*, in sempiternum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Exodi.

scripturam, ἢ καθ' ἑτέραν γραφήν. Utrum diversam lectionem, an aliam innuit editionem? sunt sane qui מצנפת mitram interpretantur. Idem צניף significat. Hieron. in Comment. Zach. III: אפד cidaris, vel secundum alios, mitra. Idem in epistola quam Fabiolæ scripsit De veste sacerdotali: « Quartum genus, inquit, est vestimenti, rotundum pileolum, quale pictum in Ulysse conspicimus, quasi sphæra media sit divisa, et pars una ponatur in capite. Hoc Græci et nostri tiaram et nonnulli galerum vocant, Hebræi מצנפת. Non habet acumen in summo, nec totum usque ad comam caput tegit, sed tertiam partem a fronte inopertam relinquit: atque ita in occipitio vitta constrictum est, ut non facile labatur ex capite. Est autem byssinum, et sic fabre opertum linteolo, ut nulla acus vestigia extrinsecus appareant. » Hactenus Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐπένδυμα. Supra cap. xxv, v. 7, eadem lectio habetur ad vocem אפד, tribuiturque Aq., Symmacho et Theodotioni. Hieronymus in epistola ad Fabiolam de veste sacerdotali, et in Oseam III, 4, testificatur Aquilam vertisse ἐπένδυμα.

V. 5. Hic trium interpretum lectiones exhibebat codex Basiliensis, verum hoc exemplar, cum Romæ agerem, meque inscio, denuo compactum extremis foliorum mutilatum est; quo factum ut interpretum

nomina interciderent. Jam divinando solum cujus sint singulæ interpretationes dicere possumus. Prima igitur, καὶ τὸ κόκκινον κεκλωσμένον, videtur esse varia lectio LXX interpretum. Secunda, τὸ κόκκινον τὸ διάφορον, Theodotionis esse putatur. Tertia, σὺν σκώληκος τὸ διάφορον, videtur omnino esse Aquilæ, qui litteram cum scrupulo sequitur, atque iisdem prorsus verbis easdem Hebraicas voces interpretatur infra, cap. xxxv, 23 et 35. Apud Drusium perperam legitur, διάφανον, infra, vers. 8. Quarta, τὸ κόκκινον τὸ διάβαφον, vel melius, δίβαφον, Symmachi est, ut infra, vers. 8. Cæterum observes velim codices mss. dum interpretationes afferunt nullum ordinem vulgo tenere; sed Aquilam modo primum, modo secundum, mox tertium afferre, et sic de reliquis.

V. 6. Θ., καὶ ποιήσουσι, etc. Hanc lectionem sine interpretis nomine affert edit. Rom.

V. 7. Δύο ἐπωμίδες, « duo superhumeralia. » In hæc verba hæ notæ leguntur in mss., et in schedis Combefisianis ex anonymo : Δύο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤμων ἐπιτιθεμένων· ἢ δύο ὦμοι συνημμένοι ἔσονται. Id est : « Duabus utroque humero impositis; vel duo humeri conjuncti erunt. » Alia item anonymi : Δύο ἐπωμίδες ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤμων ἐπιτιθέμεναι, καὶ ἔχουσαι τὰ ἄκρα αὐτῶν ἀσπιδίσκας χρυσᾶς ὡς ζώνης λεπτάς· δι' ὧν τοῖν ὤμοιν συνεζευγμέναι ἐκ μέρους, καὶ τῷ στήθει ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ἐξηρτῶντο συνδεσμούμεναι ἔνθεν τοῦ λογίου. Id est : « Duo superhumeralia ambobus humeris imposita, habentia in summitatibus suis aspidiscas aureas tenues in modum cinguli : quibus ex una parte humeris jungebantur; ex altera ante pectus pendebant, utrinque rationali colligata.

V. 8. 'Α., διάφορον. Σ., δίβαφον. Editio Romana perperam διάφανον habet ad Aquilam. Cæteræ lectiones ex Basiliensi.

V. 9. 'Α., Σ., Θ., ὄνυχος. Sic Basiliensis. Hieronymus ad Fabiolam de veste sacerdotali : « In utroque humero habet singulos lapides clausos et astrictos auro, qui Hebraice dicuntur soom, ab Aquila Symmacho et Theodotione onychini, a Septuaginta smaragdi transferuntur. Josephus sardonychas vocat, cum Hebræo Aquilaque consentiens : ut vel colorem lapidum, vel patriam demonstraret. » Sic Hieronymus cum Basiliensi codice consentiens. Unde arguitur Drusius, qui vult hæc verba Hieronymi, « Symmacho et Theodotione, » spuria esse, ac lectionem uni Aquilæ ascribi. — Coislin., οἱ λοιποί, ὄνυχος, τὸ Σαμαρ., σαρδίου. In Basiliensi legitur, 'Α., Σ., Θ., ὄνυχος, tantum.

V. 11. Prior lectio, Ἄλλος, τοὺς δύο λίθους, etc. habetur in editione Romana; posterior, Ἄλλος, ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἐπωμίδος, etc., ex codice Basiliensi.

Ibid. Θ., καὶ συνεσφιγμένους. 'Α., μετεστραμμένους. Sic Basiliensis.

V. 13. 'Α., σφιγκτῆρας ex Basiliensi. — Coislin. 'Α., Σ., σφιγκτῆρας.

V. 14. Σ., σύσφιγμα. Sic Basiliensis. Ο'., κροσσωτά. In hanc vocem hæc nota anonymi fertur in catenis mss. et in schedis Combefisianis : Σειρὰς εἶναι φαμὲν τὰ κροσσωτά, ἐκπεποικιλμένην ἐχούσας τὴν ὡς ἐν χρώμασιν ὄψιν. Ἄνθη γὰρ ἔφη τὰ χρώματα ταυτί· βύσσος δὲ ἦν ἄρα καὶ πορφύρα τὰ χρώματα. Id est : « Fimbriata dicimus esse catenas, varia colorum specie ornatas, nam flores hic colores nuncupat. Colores autem illi fuerint byssus et purpura. — שרשרת Α., Σ., ἁλύσεις. Ο'., κροσσωτά. Θ., χαλαστά. Ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ εὗρον, Α. Σ., σύσφιγκτα. » — *Heb.*, *A.*, *S.*, catenas. *LXX*, *Th.*, *Vulg.*, catenulas. *In alio libro reperi*, *A.*, *S.*, constricta. Hæ lectiones germanæ sunt. מעשה עבת Α., Σ., ἔργον βροχωτόν. Ο', ἔργον πλοκῆς. — *Heb.* opere funis. *A.*, *S.*, opus laqueatum. *LXX*, opus plicaturæ. *Vulg.*, *sibi invicem cohærentes.*

Ibid. 'Α., Σ., ἔργον βροχωτόν. Ο', ἔργον πλοκῆς. Huc haud dubie pertinent versiones 'Α., Σ., ut habet Coislin., nempe ad מעשה עבת, non autem ad מעשה חשב sequentem, ut habent Basiliensis et alii omnes mss.

Ibid. ἐκ χρυσίου καθαροῦ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν. Ibidem Anonymus : Ἀντὶ τοῦ, ἐκ χρυσονήματος ὑφασμένα ἐν τῇ ὑφῇ. Ἄνθη γὰρ οἷον ῥόδα, κρίνα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Id est : « Ac si diceret, aureis filis texta : flores quippe aderant, cujusmodi sunt rosæ, lilia et similes. »

V. 15. 'Α., Σ., βροχωτὸν ex Basiliensi, et ex aliis omnibus mss. nostris. Addit Colbertinus, Ὁ Ἑβραῖος, Ἐσσήβ.

V. 17. 'Α., Σ., Θ., καὶ πληρώσεις, etc. Sic duo mss. Regii, quorum unus ita pergit, ἀντὶ τοῦ διά-

CAPUT XXIX EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לקדש אתם	1.	1.
2 ורקיקי מצות משחים	2.	2. Κολλύρας ἀζύμους ἀναμεμιγμένας ἐν ἐλαίῳ.
5 את־הכתנת ואת מעיל האפד	5.	5.
6 את־נזר הקדש	6.	6. Τὸ πέταλον τὸ ἅγιον.
9 אבנט אהרן	9.	9. Διαζωνὴ Ἀαρών.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad sanctificandum eos.	1. Ut mihi in sacerdotio consecrentur.	1.
2. Lagana infermentata uncta in oleo.	2. Lagana quoque azyma oleo lita.	2. Collyras infermentatas mixtas in oleo.
5. Tunicam et pallium superhumeralis.	5. Linea et tunica et superhumerali.	5.
6. Diadema sanctitatis.	6. Laminam sanctam.	6. Laminam sanctam.
9. Balteo Aaron.	9. Balteo. Aaron scilicet.	9. Zona Aaron.

λιθον καβατορικὸν ἔργον, «sive opus lapillis coagmentatum.»

Ibid. Σ., κεραύνιος. Hieronymus de veste sacerdotali ad Fabiolam : « Symmachus dissentit in smaragdo, ceraunium pro eo transferens.»

V. 20. Ἀ., Ο'., χρυσόλιθος. Σ., ὑάκινθος. Ex editione Romana.

V. 22. Basiliensis, *οἱ λοιποὶ*, ἁλύσεις, « catenas.»

Ibid. Sic Drusius et editio Romana.

V. 23. Hic et vicesimus quartus versus in editione Romana habentur ; sed multum variant a Basiliensi, et ab alia horum interpretatione, quæ in Complutensi habetur : pars autem vicesimi quinti quæ sequitur abest ab illa editione ; sed in codice Basiliensi, quasi Septuaginta Interpretum legitur. Ab hinc autem usque ad tricesimum versum desiderantur in editione Romana versus numero quinque, qui in editione Complutensi habentur ut nos exhibemus post interpretationem Basiliensis, incipientes a vicesimo tertio, qui multum variat ab editione Romana, ut et vicesimus quartus. In codice Basiliensi versus a vicesimo tertio ad vicesimum octavum inclusive, ex alia nescio qua editione substituuntur, et asteriscis notantur de more ut erant in Hexaplis, et ut nos repræsentamus.

V. 26. Sic codex Basiliensis, qui versionem LXX Interpretum hic affert, etsi illa versio hic deficiat, quemadmodum et ipse testificatur, qua de re fuse in Præliminaribus agitur.

Ibid. Has Aquilæ et Symmachi interpretationes profert codex Basiliensis. Jam non semel vidimus supra, Aquilam et Symmachum אפד passim vertere ἐπένδυμα.

V. 27. *Ἄλλος*, συμφώνως. — Coislin., Ἀ., διαζώσματος. Sed videtur non posse pertinere ad hunc versum.

Ibid. *Ἄλλος*, κατασκευάσματος, etc. Hic dum Basiliensem codicem compingerent, nomina interpretum exciderunt ut supra.

V. 28. *Ἄλλος*, καὶ οὐ σαλευθήσεται, etc. Id ipsum accidit hoc loco. Hæ versiones sunt veterum interpretum, quorum excisa nomina sunt.

V. 30. *Οἱ λοιποὶ*, τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειότητας. Ο', τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Sic omnes mss. nostri, quorum aliquot hanc notam habent : Οἱ λοιποὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑβραίας εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν καὶ γλῶτταν τὴν θεόπνευστον ἑρμηνευσάντων Γραφὴν, τὴν *δήλωσιν* καὶ τὴν *ἀλήθειαν*, τοὺς *φωτισμοὺς* καὶ τὰς *τελειότητας* ὠνόμασαν. Id est : Reliqui eorum qui ex Hebraica in Græcam linguam divinam Scripturam interpretati sunt, « demonstrationem » et « veritatem, » interpretati sunt « illuminationes » et « perfectiones.»

Ibid. ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ. Hanc versionem sine interpretis nomine affert Basiliensis ; sed videtur esse Aquilæ.

V. 32. Ita Basiliensis codex, quem unum hic habemus.

Ibid. Ἀ., προσπλοκὴν, etc. Sic Basiliensis. — Sed Coislin. Ἀ., Θ., προσπλοκήν. Σ., σειρωτήν.

V. 33. Ἀ., ἀπόληγμα [Coisl. ἀπόπλεγμα]. Σ., πρὸς ποδῶν. Versionem Symmachi secutus est Vulgatus Interpres, « ad pedes.»

Ibid. ἐπὶ τοῦ λώματος, ita idem Basiliensis, tacito interprete.

V. 35. Ἀ., Σ., ἐπὶ τοῦ Ἀαρὼν, sic Basiliensis et edit. Rom.

V. 36. Ἁγίασμα Κυρίῳ. Basiliensis cod.— Coislin. Α. Σ., ἀφόρισμα. Ο', πέταλον. Sed hæc Aquilæ et Symmachi lectio non videtur quadrare posse ad vocem Hebraicam ציץ.

V. 37. Ἀ., Θ., ἐπὶ τῆς κιδάρεως. Sic editio Romana.

V. 39. Ἀ., Σ., Θ., Αἱ συσφίγξεις. *Ἄλλος*, οἱ κόσυμβοι. Ex Basiliensi et edit. Rom.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', κίδαριν. Θ., ὕψωμα. Sic Regius codex unus. Quis credat Theodotionem qui supra, versu 39, κίδαριν vertit, hic vertisse ὕψωμα ? Certe libenter credam supra versu 39 Θ., pro Σ., substitutum fuisse.— Hæc notat Coisl. : Τὴν *κίδαριν* Ἀ. *μίτραν* καλεῖ· Θ., *ὕψωμα*, δεικνὺς ὅτι τὰς κιδάρεις ἀνατεινομένας εἶχον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Πίλος δὲ ἦν βύσσινος εἰς ὀξὺ λήγων, ὅπερ οὐρανοῦ σχῆμα. Διὸ καὶ τοῦ Θεοῦ ὄνομα ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἱερέως διὰ τὴν τοῦ παντὸς κεφαλήν. Id est : « Mitram vocat Aquila Cidarium ; Theodotio, cacumen, ostendens eos cidares habuisse supra caput acuminatas. Pileus autem erat byssinus, in acumen desinens, quæ est cœli figura. Quapropter nomen Dei supra sacerdotis caput eminebat propter caput universi.»

V. 43. Καὶ ὅταν. Sic Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, εἰς τὸν αἰῶνα, in eodem codice.

CAPUT XXIX EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1	1. Ἁγιάσεις αὐτούς. *Ἄλλος*, ἁγιάσαι αὐτούς.	1.
2.	2. Λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ.	2. Ἀναπεποιημένους.
5. Τὸν χιτῶνα καὶ τὸ ἐπένδυμα τοῦ ἐπενδύματος.	5. Τὸν χιτῶνα τὸν ποδήρη, καὶ τὴν ἐπωμίδα.	5. Τὸν χιτῶνα καὶ τὸν ἐπενδύτην τῆς ἐπωμίδος. *Ἄλλος*, καὶ τὸν χιτῶνα καὶ τὸν ποδήρη τοῦ ἐπενδύματος.
6. Ἀφόρισμα.	6. Τὸ πέταλον τὸ ἁγίασμα.	6.
9. Ζωνὰς Ἀαρών.	9. Ταῖς ζωναῖς Ἀαρών.	9. Ζωνὴ Ἀαρών.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Sanctificabis eos. *Alius*, ut sanctifices eos.	1.
2.	2. Lagana infermentata uncta in oleo.	2. Confectos.
5. Tunicam et superindumentum superindumenti.	5. Tunicam talarem et superhumerale.	5. Tunicam et superindumentum superhumeralis. *Alius*, tunicam et talarem superindumenti.
6. Separationem.	6. Laminam sanctificationem.	6.
9. Zonas Aaron.	9. Zonis Aaron.	9. Zona Aaron

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
היתרת 13	13.	13. Τὸ περιττόν.
חטאת הוא 14	14.	14. Περὶ ἁμαρτίας.
ריח ניחוח אשה ליהוה הוא 18	18.	18. Ὀσμὴ εὐαρεστήσεως πύῤῥον Κυρίῳ αὐτό.
בהן ידם הימנית 20	20.	20. Τὸν ἀντιδάκτυλον.
ולקחת מן־הדם אשר 21 המזבח	21.	21.
החלב והאליה 22	22.	22.
שוק		
אתם 24	24.	24.
על־הכפרים וחטאת 36	36.	36. Ἐξιλασμοῦ περὶ ἁμαρτίας.
תכפר 37	37.	37.
קדש קדשים		
ההין 40	40.	40.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Reticulum.	13. Reticulum.	13. Superfluum.
14. Peccatum hoc.	14. Eo quod pro peccato sit.	14. Pro peccato.
18. Odor quietis ignitio Domino ipsum.	18. Odor suavissimus victimæ Domini.	18. Odor placabilitatis ignitum Domino ipsum.
20. Pollicem manus eorum dexteræ.	20. Pollices manus.	20. Pollicem.
21. Et accipies de sanguine qui est super altare.	21. Cumque tuleris de sanguine, qui est super altare.	21.
22. Apidem et caudam.	22. Adipem de ariete et caudam.	22.
Coxam.	Armum.	
24. Ea.	24. Quod positum est.	24.
36. Super expiationes et expiabis.	36. Ad expiandum, mundabisque.	36. Expiationis pro peccato.
37. Expiabis.	37. Expiabis.	37.
Sanctitas sanctitatum.	Sanctum sanctorum.	
40. Hin.	40. Hin.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Exodi.

V. 1. Sic codex Basiliensis.

V. 2. Lectionem Aquilæ mutuamur ex codicibus Regiis duobus et ex editione Rom. Sed ibi nomen interpretis tacetur: itemque ex Basiliensi qui Aquilam nominat. Theodotionis lectio, ἀναπεποιημένους, in uno Basiliensi habetur.

V. 5. Lectio Symmachi et Theodotionis exstat in Basiliensi et in editione Romana. LXX vero Interpretum lectionem sic effert Basiliensis, καὶ τὸν χιτῶνα καὶ τὸν ποδήρη τοῦ ἐπενδύματος. Aquila item vocem אפד solet vertere ἐπένδυμα, ut jam sæpe memoravimus.

V. 6. Ἀ., τὸ πέταλον τὸ ἅγιον. Sic Basiliensis, qui eamdem lectionem ibidem LXX Interpretibus tribuit. Σ., ἀφόρισμα. Sic etiam נזר vertit Aquila psal. CXXXI, 19, et LXX Exod. cap. XXXIX, 30. Hieronymus ad Fabiolam De veste sacerdotali: « Tertium genus est vestimenti, quod illi appellant ABANET, nos *cingulum* vel *balteum*, vel *zonam* possumus dicere. Babylonii novo vocabulo HEMIAN vocant. »

V. 9. Ἀ., διαζωνῇ Ἀαρών. Sic Reg. unus et Basiliensis. Edit. Rom., minus recte, διὰ ζωνὴν Ἀαρών. Symmachi lectionem sic habent Basiliensis et duo Regii, ζωνὰς Ἀαρών. Theodotio, ζωνὴ Ἀαρών. Ita mss. nostri et edit. Rom.

V. 14. Ἀ., Θ., περὶ ἁμαρτίας. Sic Basiliensis, qui lectionem LXX Interpretum sic effert, ἁμαρτία γάρ ἐστιν.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Τὸν λόβον.	13. Τὸ περιττόν.
14.	14. Ἁμαρτίας γάρ ἐστιν. *Ἄλλος*, ἁμαρτία γάρ ἐστιν.	14. Περὶ ἁμαρτίας.
18. Ὀσμὴ εὐαρεστήσεως.	18. Εἰς ὀσμὴν εὐωδίας θυμίαμα Κυρίῳ ἐστίν.	18. Ὀσμὴ εὐαρεστήσεως πύῤῥον Κυρίῳ αὐτό.
20.	20. Τὸ ἄκρον τῆς δεξιᾶς χειρός.	20.
21.	21. Καὶ λήψῃ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ θυσιαστηρίου. *Ἄλλος*, καὶ προσχεεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.	21.
22.	22. Τὸ στέαρ αὐτοῦ. *Ἄλλοι*, τὸ στέαρ καὶ τὴν κέρκον.	22.
	Βραχίονα. *Οἱ λοιποί*, τὴν κνήμην.	
24.	24. Αὐτά. *Ἄλλος*, αὐτούς.	24.
36. Ἐξιλασμοῦ περὶ ἁμαρτίας.	36. Καθαρισμοῦ, καὶ καθαριεῖς.	36. Ἐξιλασμοῦ περὶ ἁμαρτίας.
37.	37. Καθαριεῖς. *Ἄλλοι*, ἐξιλάσῃ.	37.
	Ἅγιον τοῦ ἁγίου. *Ἄλλοι*, ἅγιον τῶν ἁγίων.	
40.	40. Τοῦ εἶν. *Ἄλλος*, αἶν.	40.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Pennam.	13. Superfluum.
14.	14. Peccati enim est. *Alius*, peccatum enim est.	14. Pro peccato.
18. Odor placabilitatis.	18. In odorem suavitatis thymiama Domino est.	18. Odor placabilitatis ignitum Domino ipsum.
20.	20. Summitatem dexteræ manus.	20.
21.	21. Et accipies de sanguine altaris. *Alius*, et effundes sanguinem super altare in circuitu.	21.
22.	22. Adipem ejus. *Alii*, adipem et caudam.	22.
	Brachium. *Cæteri*, coxam.	
24.	24. Ipsa. *Alius*, ipsos.	24.
36. Expiationis pro peccato.	36. Purificationis, et purificabis	36. Expiationis pro peccato.
37.	37. Purificabis. *Alii*, expiabis.	37.
	Sanctum sancti. *Alii*, sancta sanctorum.	
	40. In. *Alius*, Ain.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Exodi.

V. 18. Ex uno Regio et ex editione Romana. Aquila et Theodotio אשה solent vertere πύῤῥον, ut passim videas in Levitico.

V. 20. Ἀ., τὸν ἀντιδάκτυλον. Sic Basiliensis. Editio Romana id quasi scholion affert, sine nomine interpretis.

V. 21. *Ἄλλος*, καὶ πρόσχεεῖς τὸ αἷμα, etc. Sic Basiliensis. Verum videtur non ad hunc locum pertinere; sed aliunde translatum esse.

V. 22. Τὸ στέαρ καὶ τὴν κέρκον. Sic Basiliensis, non allato interpretum nomine.

Ibid. Τὴν κνήμην. Sic Regius unus, qui habet οἷον. τὴν κνήμην. Editio Romana, τὴν κνήμην tantum, itemque Basiliensis.

V. 36. Ἀ., Σ., Θ., ἐξιλασμοῦ περὶ ἁμαρτίας. Sic locum pleniorem habet Regius unus. Editio Romana, ἐξιλασμοῦ tantum.

V. 37. *Ἄλλοι*, ἐξιλάσῃ. Sic Basiliensis, unus Regius et editio Romana.

Ibid. *Ἄλλοι*, ἅγιον τῶν ἁγίων, ex Basiliensi.

V. 40. Sic quidam mss. et schedæ Combefisianæ, cum hac nota : Ἀἰν, μέτρον Ἑβραϊκὸν οἴνου καὶ ἐλαίου. Δέχεται δὲ, ὥς φησιν Ἰώσηπος, δύο χοὰς Ἀττικούς · πιστευτέον δὲ ἐν τούτοις αὐτῷ, ἀκριβῶς τοῦ ἔθνους τὰ μέτρα ἐπισταμένῳ. Id est : « Ain, mensura Hebraica vini et olei; capit autem, ut ait Josephus, duos choas Atticos : cui utpote, gentis suæ mensuras apprime scienti, credendum est. »

'CAPUT XXX EXODI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
את־גגו 3	3.	3.
והיה לבתים לבדים 4	4.	4. Εἰς κρίκους τοῖς διωστῆρσι.
הפרכת 6	6.	6.
לפני הכפרת אשר על־העדת		
קטרת סמים 7	7.	7. Θυμίαμα ἡδυσμάτων.
וכפר אהרן על־קרנתיו אחת 10 בשנה מדם חטאת הכפרים	10.	10.
הכפרים		Τοῦ ἐξιλασμοῦ.
כפר 12	12.	12. Ἐξίλασμα.
זה יתנו כל־העבר על־הפקדים 13	13.	13.
השקל		Στατῆρος.
אשה 20	20.	20. Πύῤῥον.
בשמים 23	23.	23. Ἀρώματα.
ובמתכנת 32	32.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Tectum ejus.	3. Craticulam.	3.
4. Et erit in domos vectibus.	4. Ut mittantur in eos vectes.	4. In circulos vectibus.
6. Velum.	6. Velum.	6.
Ante expiatorium, quod super testimonium.	Coram propitiatorio, quo tegitur testimonium.	
7. Suffimentum aromata.	7. Incensum suave fragrans.	7. Incensum condimentorum.
10. Et expiabit Aaron super cornua ejus semel in anno de sanguine peccati expiationum.	10. Et deprecabitur Aaron super cornua ejus semel per annum, in sanguine qui oblatus est pro peccato.	10.
Expiationum.	Pro peccato.	Propitiationis.
12. Expiationem.	12. Pretium.	12. Propitiationem.
13. Hoc dabunt omnis transiens ad visitatos.	13. Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen.	13.
Sicli.	Sicli.	Stateris.
20. Ignitionem.	20. Thymiama.	20. Ignitum.
23. Aromata.	23. Aromata.	23. Aromata.
32. In pondere ejus.	32. Compositionem.	32.

CAPUT XXX EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

7. Θυμίαμα ἡδυσμάτων.

10.

12. Ἐξίλασμα.

13. Τοῦτο δώσουσι πᾶς ὁ παρερχόμενος ἐπὶ τὰς ἐπισκέψεις.

Στατῆρος.

20.

23.

32.

Ο'.

3. Ἐσχάραν. *Ἄλλος*, ἐσχαρίδα.

4. Ψαλίδες ταῖς σκυτάλαις.

6. Καταπετάσματος. *Ἄλλος*, βλήματος.

Τῶν μαρτυρίων : *Post hanc vocem addunt alii*, κατὰ πρόσωπον ἱλαστηρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν μαρτυρίων.

7. Θυμίαμα σύνθετον.

10. Καὶ ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτοῦ Ἀαρὼν ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ καθαρισμοῦ καθαριεῖ αὐτό. *Ἄλλος*, καὶ ἐξιλάσεται Ἀαρὼν ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν. *Ἄλλος*, ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ἐξιλασμοῦ, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καθαριεῖς αὐτό. *Ἄλλος*, τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας καθαρισμοῦ.

Καθαρισμοῦ.

12. Λύτρα.

13. Καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ δώσουσιν ὅσοι ἂν παραπορεύωνται τὴν ἐπίσκεψιν.

Διδράχμου.

20. Ὁλοκαυτώματα. *Ἄλλος*, ὁλοκαρπώματα.

23. Ἡδύσματα.

32. Σύνθεσιν. *Ἄλλος*, συμμετρίαν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

4. Εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσι.

6.

7. Θυμίαμα ἀρωμάτων

10.

12. Ἐξίλασμα.

13. Καὶ τοῦτο δώσουσι πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπὶ τὰς ἐπισκοπάς. *Ἄλλος*, πᾶς πορευόμενος ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.

20. Πύῤῥον.

23.

32.

SYMMACHUS.

3.

4. Ingressus.

6.

7. Incensum condimentorum.

10.

12. Propitiationem.

13. Hoc dabunt omnis transiens ad inspectiones.

Stateris.

20.

23.

32.

LXX INTERPRETES.

3. Cratem. *Alius*, craticulam.

4. Circuli vectibus.

6. Veli. *Alius*, velaminis.

Testimoniorum. *Alii addunt*, juxta faciem propitiatorii, quod super testimonium.

7. Incensum compositum.

10. Et depropitiabit super illud Aaron super cornua ejus semel in anno : de sanguine purificationis purificabit illud. *Alius*, et expiabit Aaron super cornua ejus semel in anno de sanguine purificationis peccatorum. *Alius*, de sanguine peccatorum purificationis et expiationis, semel in anno purificabis illud. *Alius*, purificationis pro peccato.

Purificationis.

12. Redemptiones.

13. Et hoc est quod dabunt quicunque transibunt ad inspectionem.

Didrachmatis.

20. Holocausta. *Alius*, oblationes.

23. Condimenta.

32. Compositionem. *Alius*, commensurationem.

THEODOTIO.

3.

4. In thecas vectibus.

6.

7. Incensum aromatum.

10.

12. Propitiationem.

13. Et hoc dabunt omnis transiens ad visitationes. *Alius*, omnis qui transit ad numeros.

20. Ignitum.

23.

32.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לא תעשו 37	37.	37.
איש אשר־יעשה 38	38.	38.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
37. Non facietis.	37. Non facietis.	37.
38. Vir qui faciet.	38. Homo quicunque fecerit.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Exodi.

V. 1. מזבח O', θυσιαστήριον. Coislin. ad marg. θυμιατήριον.

V. 3. Ex Basiliensi, ἐσχαρίδα. Sic interdum vertunt LXX Interpretes.

V. 4. Ex Colbertino, duobus Regiis et Basiliensi. Duo Regii hanc notam habent sine nomine auctoris : Ἀκύλας μᾶλλον ἐνταῦθα τοὺς ἀναφορεῖς, ἤτοι διωστῆρας καλεῖ· ψαλίδας δὲ τοὺς κρίκους, οὓς καὶ εἰσόδους ἐκάλεσεν ὁ Σύμμαχος. Id est : « Aquila hic vectes vocat διωστῆρας, annulos vero, *circulos*, quos *ingressus* vocat Symmachus. » — Coislin Hic multum differt ab omnibus aliis codicibus : nam primo habet : Ἀ., Σ., εἴσοδοι, et postea Σ., Θ., εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσι. Deinde hanc notam subjicit : Σκυτάλας μὲν ἐνταῦθα τοὺς ἀναφωρεῖς, ἤτοι διωστῆρας καλεῖ, ψαλίδας τοὺς κρίκους, οὓς καὶ εἰσόδους ἐκάλεσεν ὁ Σύμμαχος, « Scytalas hic vocat ἀναφωρεῖς vel διωστῆρες, id est *vectes*, » etc. Et quidem melius jacet hic scholion quam in aliis codicibus, ubi corrupte, ni fallor, legitur Ἀκύλας μᾶλλον ἐνταῦθα τοὺς ἀναφωρεῖς, ἤτοι διωστῆρας, etc. Lectiones tamen interpretum accuratius in aliis codicibus efferuntur quam in Coisliniano supra, ut etiam ex hac nota probatur.

V. 6. Sic Basiliensis, βλήματος, sine nomine interpretis.

Ibid. Κατὰ πρόσωπον ἱλαστηρίου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν μαρτυρίων. Hæc videntur excidisse ex versione

CAPUT XXXI EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קראתי 2	2.	2.
בן־אורי 4	4.	4.
ואת־מזבח הקטרת 8	8.	8.
ואת־מזבח העלה ואת־כל־כליו 9	9.	9.
דבר 13	13.	13.
שבת וינפש 17	17.	17. Διέλιπεν καὶ ἀνέψυξεν.
ככלתו 18	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vocavi. Filium Uri.	2. Vocavi. Filium Uri.	2.
4.	4.	4.
8. Et altare suffimenti.	8. Et altaria thymiamatis.	8.
9. Et altare holocausti, et omnia vasa ejus.	9. Et holocausti et omnia vasa eorum.	9.
13. Loquere.	13. Loquere.	13.
17. Cessavit et respiravit.	17. Ab opere cessavit.	17. Cessavit et respiravit.
18. Cum complevisset.	18. Completis hujuscemodi sermonibus.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Exodi.

V. 2. Ex Basiliensi, ut et aliæ pene omnes hujus capitis.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, υἱὸν Οὐρί. Sic quidam mss.

V. 4. Hæc verba, καὶ τὸ κόκκινον τὸ νηστόν, et alia quæ in Basiliensi codice adduntur, non exstant in Hebræo, et haud dubie obelo notata erant in Hexaplis.

V. 8. Hæc desunt in LXX et in Basiliensi sup-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
37.	37. Οὐ ποιήσετε. *Οἱ λοιποὶ*, οὐ ποιηθήσεται.	37.
38.	38. Ὃς ἂν ποιήσῃ. *Ἄλλος*, ἀνὴρ ὃς ἂν ποιήσῃ.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
37.	37. Non facietis. *Alius*, vir qui fecerit. *Reliqui*, non fiet.	37.
38.	38. Quicunque fecerit. *Alius*, Vir quicunque fecerit.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Exodi.

LXX Interpretum 'ob 'ὁμοιοτέλευτον', quia nempe clausula præcedens desinebat per vocem μαρτυρίων.

V. 7. Has trium interpretum lectiones suppeditat codex Basiliensis.

V. 10. Prior lectio post LXX interpretationem, prodit ex editione Romana. Posteriores ex Basiliensi, qui interpretes non indicat. Ibid. 'Α., τοῦ ἐξιλασμοῦ. Sic editio Rom.

V. 12. *Οἱ λοιποὶ*, scilicet, 'Α., Σ., Θ., ἐξίλασμα. Sic Basiliensis.

V. 13. Has lectiones Symmachi et Theodotionis plenas mutuamur ex Basiliensi.

V. 20. Ὁλοχαρπώματα. Sic in textu Basiliensis, qui ὁλοκαυτώματα ad marginem ponit. 'Α., Θ., πύῤῥον. Ita solent ambo vertere vocem השא.

V. 23. 'Α., ἀρώματα. Ex editione Romana. Unus Regius habet βρώματα sine interpretis nomine · sed mendose, ut puto.

V. 32. Συμμετρίαν. Ita Basiliensis, tacito interprete. — Coislin. 'Α., συμμετρίαν, Ο', σύνθεσιν. Illud vero συμμετρίαν, sine interpretis nomine affertur suo loco. Coislin. etiam versu 37, Ο', σύνθεσιν et ad margin. συμμετρίαν, quod est Aquilæ, ut supra.

V. 37. *Οἱ λοιποὶ*, οὐ ποιηθήσεται. Ex editione Romana.

V. 38. Ex Basiliensi.

CAPUT XXXI EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἀνακέκλημαι. *Ἄλλος*, ἀνακέκληκα. Οὐρείου. *Οἱ λοιποὶ*, υἱὸν Οὐρί.	2.
4.	4. Καὶ τὸ κόκκινον τὸ νηστόν. *Alius addit*, καὶ τὴν βύσσον τὴν κεκλωσμένην.	4.
8. 9.	8 et 9. Deficit, sed ab alio additur, Καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς.	8. 9.
13.	13. Σύνταξον. *Ἄλλος*, λάλησον.	13.
17.	17. Κατέπαυσε καὶ ἐπαύσατο.	17.
18.	18. Ἡνίκα κατέπαυσε.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Revocavi. *Alius*, revocavi. Uriæ.	2.
4.	4. Et coccinum netum. *Alius addit*, et byssum retortam.	4.
8. 9.	8 et 9 *Deficit in LXX*, *sed ab alio additur*, et altare thymiamatis, et altare holocausti, et omnia vasa ejus.	8. 9
13.	13. Præcipe. *Alius*, loquere.	13.
17.	17. Requievit et cessavit.	17.
18.	18. Ut cessavit.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Exodi.

plentur ad marginem ex alio interprete, cujus nomen tacetur.

V. 13. Λάλησον. Sic, ut videtur, cæteri interpretes. Ex Basiliensi.

V. 17. Sic Coislin., qui accurate lectionem Aquilæ refert ad hunc locum τῶν Ο', κατέπαυσε καὶ ἐπαύσατο. V. autem 18, ubi Ο', κατέπαυσεν, Coislin. in margine habet ἐπαύσατο.

CAPUT XXXII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויקהל	1.	1.
זה ׀ משה האיש		
4 בחרט	4.	4.
9 ויאמר יהוה אל־משה ראיתי את־ העם הזה והנה עם־קשה־ערף הוא	9.	9.
13 אתן לזרעכם	13.	13. Δώσω τῷ σπέρματι ὑμῶν.
18 אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שמע *Τὸ Σαμαρειτικόν*, οὐκέτι φωνὴ ἀποκρίσεως ἀνδρείας, καὶ οὐκέτι φωνὴ ἀποκρίσεως ἥττης, ἀλλὰ φωνῆς ἁμαρτιῶν ἐγὼ ἀκούω.	18.	18.
25 וירא משה את־העם כי פרע הוא כי־פרעה אהרן לשמצה בקמיהם	25.	25. Εἶδεν Μωϋσῆς τὸν λαὸν ὅτι ἀποπεπετασμένος αὐτός· ὅτι ἀπεπέτασεν αὐτὸν Ἀαρὼν εἰς ὄνομα ῥύπου ἐν ἀνθεστηκόσιν αὐτῶν.
31. וישב	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et congregatus est.	1. Congregatus.	1.
Hic Moyses vir.	Moysi enim huic viro.	
4. In stylo.	4. Opere fusorio.	4.
9. Et dixit Dominus ad Moysem : vidi populum hunc, et ecce populus durus cervice ipse.	9. Rursumque ait Dominus ad Moysen : cerno quod populus iste duræ cervicis sit.	9.
13. Dabo semini vestro.	13. Dabo semini vestro.	13. Dabo semini vestro.
18. Non vox clamandi fortitudinem, et non vox clamandi debilitatem : vocem canendi ego audiens. *Samaritanum*, non ultra vox responsionis fortitudinis; et non ultra vox responsionis cladis; sed vocem peccatorum ego audio.	18. Non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam; sed vocem cantantium ego audio.	18.
25. Et vidit Moseh populum, quod nudatus ipse, quia denudaverat eum Aharon ad infamiam in insurgentibus eorum.	25. Videns ergo Moyses populum, quod esset nudatus (spoliaverat enim eum Aaron propter ignominiam sordis, et inter hostes nudum constituerat).	25. Vidit Moyses populum quia discoopertus ipse : quia discoopernerat eum Aaron in nomen turpitudinis, in obsistentibus eorum.
31. Et reversus est.	31. Reversusque est.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Exodi.

V. 1. Ita tres mss Regii et editio Romana. Videntur autem esse duæ interpretationes, quarum altera συνηθροίσθη, altera ἐπανέστη, haberet.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, οὗτος ὁ Μωϋσῆς ἀνήρ. Sic unus codex.

V. 4. Ita duo mss. Regii et schedæ Combefisianæ. In iis vero hæc nota legitur: Ἄλλος, *ἐν τέχνῃ*, φησί, τὸ χρυσίον ἐχώνευσε, διαπλάσας τὸν μόσχον καὶ τορεύσας αὐτόν. Ἐπείπερ οἱ Αἰγύπτιοι τοῦτον ἔσεβον, ὃν καὶ Ἆπιν ἐκάλουν. Καὶ γὰρ καὶ Ἱεροβοὰμ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου, τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐποίησε τὰς χρυσᾶς δαμάλεις. Id est : « Alius ait, *in arte* aurum conflavit, efformato atque affabre elaborato vitulo : quoniam Ægyptii hunc adorabant et Apin vocabant. Etenim Jeroboam quoque, postquam ex Ægypto egressus est, eodem scopo vitulas aureas effecit. »

V. 9. Hic versus, a LXX interpretibus prætermissus in Basiliensi codice, ad marginem affertur

CAPUT XXXIII EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 לפניך	2.	2

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ante faciem tuam.	2.	2.

CAPUT XXXII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Συνέστη. *Ἄλλος*, συνθροίσθη, ἢ ἐπανέστη.	1.
	Μωϋσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. *Οἱ λοιποὶ*, οὗτος ὁ Μωϋσῆς ἀνήρ.	
4.	4. Γραφίδι. *Ἄλλος*, ἐν τέχνῃ.	4.
9. Καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον· καὶ ἰδοὺ λαὸς σκληροτράχηλός ἐστιν.	9.	9. Καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον· καὶ ἰδοὺ λαὸς σκληροτράχηλός ἐστιν.
13.	13. Δοῦναι αὐτοῖς.	13.
18.	18. Οὐκ ἔστι φωνὴ ἐξαρχόντων κατ' ἰσχὺν, οὐδὲ φωνὴ ἐξαρχόντων τροπῆς, ἀλλὰ φωνὴν ἐξαρχόντων οἴνου ἐγὼ ἀκούω.	18.
25. Εἶδεν δὲ Μωϋσῆς τὸν λαον ὅτι γεγύμνωται, προέδωκεν γὰρ αὐτὸν Ἀαρὼν εἰς κακωνυμίαν τοῖς ἀνθεστηκόσιν αὐτοῖς.	25. Καὶ ἰδὼν Μωϋσῆς τὸν λαὸν ὅτι διεσκέδασται, διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἀαρὼν ἐπίχαρμα τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν.	25. Καὶ εἶδε Μωϋσῆς τὸν λαὸν, ὅτι διασκεδασμένος ἐστίν· ὅτι διεσκέδασεν αὐτὸν Ἀαρὼν, ἐπίχαρμα τοῖς ἀνθεστηκόσιν αὐτῶν.
31.	31. Ὑπέστρεψε δέ. *Ἄλλος*, ἐπέστρεψε δέ. *Ἄλλος*, καὶ ἀπεστράφη.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	1. Convenit. *Alius*, congregatus est, *aut*, insurrexit.	1.
	Moyses hic homo.	
	Reliqui. Hic Moyses vir.	
4.	4. In stylo. *Alius*, in arte.	4.
9. Et dixit Dominus ad Moysem : Vidi populum hunc, et ecce populus duræ cervicis est.	9. *In LXX vacat.*	9. Et dixit Dominus ad Moysem : Vidi populum hunc, et ecce populus duræ cervicis est.
13.	13. Dare ipsis.	13.
18.	18. Non est vox præcinentium secundum fortitudinem, neque vox præcinentium fugam : sed vocem præcinentium vinum ego audio.	18.
25. Vidit autem Moyses populum quia nudatus est : prodiderat enim eum Aaron in infamiam obsistentibus ipsis.	25. Et cum vidisset Moyses populum, quia dissipatus est : dissipavit enim eos Aaron, gaudium adversariis eorum.	25. Et vidit Moyses populum, quia dissipatus est : quia dissipavit ipsum Aaron, gaudium adversariis eorum.
31.	31. Revertit autem. *Alius*, conversus est autem. *Alius*, et aversus est.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Exodi.

ex versione Symmachi et Theodotionis.

V. 13. Ἀ., δώσω τῷ σπέρματι ὑμῶν. Ita codex unus.

V. 18. In hoc versu Samaritanæ versionis mss. codices multum variant. Colbertinus enim et duo Regii bis habent οὐκ ἔστι pro οὐκέτι, Colbertinus idem legit οὐκ ἔστι φωνῆς. Alius bis habet ἀπὸ κρίσεως, duplici voce pro ἀποκρίσεως. Colbertin., κρίσεως tantum. Editio Romana habet φωνὴν ἁμαρτιῶν, alii φωνῆς ἁμαρτιῶν, utrumque bene. Vocem ἁμαρτιῶν suspectam habet Drusius. Sed injuria, nam mss. omnes sic habent.

V. 25. Hunc insignem locum ex Basiliensi codice secundum tres interpretes mutuamur.

V. 31. Ita codex Basiliensis.

CAPUT XXXIII EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Πρὸ προσώπου σου. *Ἄλλος*, πρότερόν σου.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Ante faciem tuam. *Alius*, prius te.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3	3.	3.
ולא־שתו איש עדיו עליו 4	4	4.
וכליתיך 5	5.	5.
הודעני נא את־דרכך 13	13.	13.
הראני נא את־כבדך 18	18.	18.
אני אעביר כל־טובי על־פניך 19	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3.	3. Intres.	3.
4. Et non posuerunt unusquisque ornamentum suum super se.	4. Et nullus ex more indutus est cultu suo.	4.
5. Et consumam te.	5. Et delebo te.	5.
13. Scire fac me nunc viam tuam.	13. Ostende mihi faciem tuam.	13.
18. Videre fac me nunc gloriam tuam.	18. Ostende mihi gloriam tuam.	18.
19. Ego transire faciam omne bonum meum super facies tuas.	19. Ego ostendam omnem bonum tibi.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Exodi.

V. 2. Neutra lectio exstat in Hebraico, utraque tamen cum serie quadrat. Prodit ex mss.

V. 3. LXX, εἰσάξω, Al., εἰσάξει. Hæc non exstat in Hebraico, sed utramvis lectionem sensus admittit. Unus codex habet εἰσάξεις, male.

V. 13. Δεῖξόν μοι σεαυτοῦ δόξαν. Sic editio Rom.

CAPUT XXXIV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויקרא בשם יהוה 5	5.	5.
יהוה ׀ יהוה 6	6.	6.
נצר חסד 7	7.	7.
למוקש 12	12.	12.
בנתיו 16	16.	16.
בניך		
וערפתו 20	20.	20. Τεναντοχοπήσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et vocavit in nomine Domini.	5. Invocans nomen Domini.	5.
6. Dominus Dominus.	6. Dominator Domine.	6
7. Servans misericordiam.	7. Qui custodis misericordiam.	7.
12. In laqueum.	12. In ruinam.	12.
16. Filiæ ejus.	16.	16.
Filios tuos.	Filios tuos.	
20. Excervicabis eum.	20. Occidetur.	20. Decollabis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Εἰσάξω. *Ἄλλος*, εἰσάξει.	3.
4.	4. ※ Καὶ οὐχ ἐπέθηκεν ἀνὴρ ※ κόσμον αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ ⁝	4.
5.	5. Καὶ ἐξαναλώσω. *Ἄλλος*, καὶ ἐξολοθρεύσω.	5.
13.	13. Ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν. *Ἄλλος*, δεῖξόν μοι σεαυτοῦ ὁδόν.	13.
18.	18. Ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν. *Ἄλλοι*, δεῖξόν μοι τὴν σεαυτοῦ δόξαν.	18.
19.	19. Ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου. *Ἄλλος*, ἐγὼ προπορεύσομαι πρὸ προσώπου σου.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Introducam. *Alius*, introducet.	3.
4.	4. ※ Et non posuit vir ornamentum suum super se ⁝	4.
5.	5. Et consumam. *Alius*, et delebo.	5.
13.	13. Ostende mihi teipsum. *Alius*, ostende mihi tui ipsius viam.	13.
18.	18. Ostende mihi teipsum. *Alii*, ostende mihi tui ipsius gloriam.	18.
19.	19. Ego transibo prior te. *Alius*, ego præibo ante faciem tuam.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Exodi.

Est haud dubie lectio alterius interpretis.

V. 18. *Ἄλλοι*, δεῖξόν μοι, etc. Sic quædam catenæ.

V. 19. Προπορεύσομαι πρὸ προσώπου σου. Sic Basiliensis codex.

CAPUT XXXIV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Καὶ ἐκάλεσε τῷ ὀνόματι Κυρίου. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσε ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου.	5.
6.	6. Κύριος ὁ Θεός. *Ἄλλος*, Κύριε, Κύριε.	6.
7.	7. Διατηρῶν καὶ ἔλεος. *Ἄλλος*, καὶ ποιῶν ἔλεος.	7.
12.	12. Πρόσκομμα. *Ἄλλος*, ἔγκομμα.	12.
16.	16. Αἱ θυγατέρες σου. *Ἄλλος*, τὰς θυγατέρας σου.	16.
	Οἱ υἱοί σου. *Ἄλλος*, τοὺς υἱούς σου.	
20. Τραχηλοκοπήσεις.	20. Τιμὴν δώσεις.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Et vocavit nomine Domini. *Al.*, et vocavit in nomine Domini.	5.
6.	6. Dominus Deus. *Al.*, Domine, Domine.	6.
7.	7. Servans et misericordiam. *Al.*, et faciens misericordiam.	7.
12.	12. Offendiculum. *Alius*, scandalum.	12.
16.	16. Filiæ tuæ. *Al.*, filias tuas.	16.
	Filii tui. *Al.*, filios tuos.	
20. Collo truncabis.	20. Pretium dabis.	20.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
22 בכורי קציר חטים	22.	22. Ἀρχὴ πρωτογενημάτων.
24 שלש פעמים	24.	24. Τρεῖς καθόδους.
25 דם־זבחי	25.	25.
29 ושני לחת	29.	29.
ומשה לא־ידע כי קרן עור פניו		*Græce abest.*

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Primitias messis triticorum.	22. In primitiis frugum messis tuæ triticeæ.	22. Initium primitiarum fructuum.
24. Tribus vicibus.	24. Ter in anno.	24. Tres descensus.
25. Sanguinem sacrificii mei.	25. Sanguinem hostiæ meæ.	25.
29. Duæ tabulæ.	29. Tenebat duas tabulas.	29.
Et Moseh non cognovit quod promicuisset cutis facierum suarum.	Et ignorabat quod cornuta esset facies ejus.	Et Moyses nesciebat, quia cornuta erat species vultus ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Exodi.

V. 5. Lectiones ad versus 5, 6 et 7 prodeunt partim ex editione Romana, partim ex catenis : atque ex aliis interpretibus in aliquot exemplaria editionis LXX interpretum irrepsisse prorsus videntur.

V. 12. Ἔγκομμα. Sic Basiliensis codex, tacito interprete.

V. 16. Ex Basiliensi.

V. 20. Ἀ., τεναντοκοπήσεις. Σ., τραχηλοκοπήσεις. Sic Basiliensis. Τεναντοκοπέω dicitur et τενοντοκοπέω, sed postrema forma sincerior videtur a τένων, τένοντος. — Coislin. Α., τενοντοκοπήσεις αὐτό. Σ., τραχηλοκοπήσεις αὐτό.

CAPUT XXXV EXODI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 נדיב לבו	5.	5. Ἐξουσιαζόμενος.
7 ועצי שטים	7.	7.
8 ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים	8.	8.
9 שהם	9.	9. Ὄνυχος.
מלאים		
ולחשן		Λόγιον.
11 את־אהלו	11.	11. Καὶ τὴν σκέπην αὐτοῦ.
קרסיו		Κρίκους.
בריחו		
21 וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Spontaneus corde.	5. Voluntarius et prono animo.	5. Libens.
7. Et ligna sittim,	7. Ligna setim,	7.
8. Et oleum luminari, et aromata oleo unctionis, et suffimento aromatum.	8. Et oleum ad luminaria concinnanda, et ut conficiatur, unguentum, et thymiama suavissimum.	8.
9. Onychis.	9. Onychinos.	9. Onychis.
Plenitudinum.	Ad ornatum.	Rationale.
Rationali.	Rationalis.	
11. Tentorium ejus.	11. Tectum ejus.	11. Tegumentum ejus.
Uncinos ejus.	Annulos.	Circulos ejus.
Vectes ejus.	Cum vectibus.	
21. Et omnis quem spontaneum fecit spiritus ejus ipsum attulerunt.	21. Attulerunt mente promptissima atque devota.	21.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

22. Ἀρχὴ πρωτογεννημάτων.

24.

25.

29.

Ο'.

22. Ἀρχὴν θερισμοῦ πυρῶν.

24. Τρεῖς καιρούς.

25. Αἷμα θυμιαμάτων. Ἄλλος, θυσιασμάτων. Ἄλλος, θυμάτων.

29. Αἱ δύο πλάκες. *Καὶ οἱ λοιποί.* Ἄλλος, αἱ πλάκες.

Μωϋσῆς οὐκ ᾔδει ὅτι δεδόξασται ἡ ὄψις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἄλλος, τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

22. Ἀρχὴ πρωτογεννημάτων.

24.

25.

29.

SYMMACHUS.

22. Initium primitiarum fructuum.

24.

25.

29.

LXX INTERPRETES.

22. Principium messis triticorum.

24. Per tria tempora.

25. Sanguinem incensorum. *Al.* sacrificiorum. *Alius*, hostiarum.

29. Duæ tabulæ. *Reliqui, idem. Alius*, tabulæ.

Moyses non sciebat, quia glorificatus est aspectus coloris faciei suæ. *Alius*, cutis faciei suæ.

THEODOTIO.

22. Initium primitiarum fructuum.

24.

25.

29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Exodi.

V. 22. Ita tres codices Regii et Basiliensis, qui habent, οἱ λοιποί, ἀρχὴ πρωτογεννημάτων.

V. 24. Ἀ., τρεῖς καθόδους. Ita Basiliensis codex.

V. 29. Ex Basiliensi.

Ibid. Hic versionem Aquilæ Latine tantum habemus ex Hieronymo *in Amos*, cap. VI, circa finem, ubi sic legitur: « Unde et in Exodo juxta Hebraicum et Aquilæ editionem legimus: *Et Moyses nesciebat quia cornuta erat species vultus ejus:* qui vere dicere poterat, *In te inimicos meos cornu ventilo.* »

CAPUT XXXV EXODI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Αὐθαίρετος.

7. Καὶ ξύλα ἀκάνθινα,

8. Καὶ ἔλαιον εἰς φαῦσιν, καὶ ἀρώματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὸ θυμίαμα τῶν ἡδυσμάτων.

9. Ὄνυχος.

11. Καὶ τὴν σκέπην αὐτοῦ.

Περόνας.

21.

Ο'.

5. Καταδεχόμενος τῇ καρδίᾳ.

7. Καὶ ξύλα ἄσηπτα,

8. *In Basiliensi codice*, Καὶ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ λίθους σαρδίου, etc.

9. Σαρδίου.

Εἰς τὴν γλυφήν. *Οἱ λοιποί*, πληρώσεως.

Ποδήρη.

11. Καὶ τὰ παραρύματα.

Διατόνια.

Τοὺς μοχλούς. Ἄλλοι, τὰς σανίδας.

21. Καὶ οἷς ἔδοξε τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ἀφαίρεμα. Ἀλ., καὶ οἷς ἐν ἑκουσιότητι τὸ πνεῦμα αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

7. Καὶ ξύλα ἄσηπτα,

8. Καὶ ἔλαιον εἰς τὸ φῶς, καὶ ἀρώματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως.

9. Ὄνυχος.

Λόγιον.

11. Καὶ τὴν σκέπην αὐτοῦ.

21.

SYMMACHUS.

5. Sua sponte agens.

7. Et ligna acanthina,

8. Et oleum ad lucendum, et aromata ad oleum unctionis, et ad thymiama condimentorum.

9. Onychis.

11. Tegumentum ejus.

Fibulas.

21.

LXX INTERPRETES.

5. Suscipiens corde.

7. Et ligna imputribilia,

8. *In Basiliensi codice*, Et oleum unctionis, et thymiama compositionis, et lapides Sardii.

9. Sardii.

In sculpturam. *Reliqui*, plenitudinis.

Poderem.

11. Et propugnacula.

Circulos.

Vectes. *Alii*, Tabulas.

21. Et quibus visum est animæ eorum, demptionem. *Al.*, et quibus in spontaneitate spiritus eorum.

THEODOTIO.

5.

7. Et ligna imputribilia,

8. Et oleum ad lucem, et aromata ad oleum unctionis, et ad thymiama compositionis.

9. Onychis.

Rationale.

11. Tegumentum ejus.

21.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כל נדיב לב 22	22.	22. Ὁ ἑκούσιος καρδίᾳ.
וכל־איש אשר נמצא אתו 23 תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילם	23.	23. Καὶ πᾶς ἀνὴρ παρ' ᾧ εὑρέθη σὺν αὐτῷ ὑάκινθος καὶ πορφύρα καὶ σκώληκος διάφορον, καὶ βύσσος καὶ αἴγεια καὶ δέρματα κριῶν.
וכל אשר נמצא אתו 24	24.	24.
ולהורת 34	34.	34.
בתכלת ובארגמן בתולעת 35 השני ובשש	35.	35. Ἐν ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ· ἐν σκώληκος τῷ διαφόρῳ, καὶ ἐν βύσσῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Omnis spontaneus corde.	22. *Deest.*	22. Spontaneus corde.
23. Et omnis vir qui inventus est cum eo hyacinthus, et purpura, et vermiculus cocci et byssus et capræ et pelles arietum.	23. Si quis habebat hyacinthum, et purpuram, coccumque bis tinctum, byssum et pilos caprarum, pelles arietum rubricatas, et ianthinas,	23. Et omnis vir apud quem et cum quo inventus fuerit hyacinthus, et purpura, et vermiculi varium, et byssus et caprina et pelles arietum.
24. Et omnis qui inventum est cum eo.	24. *Deest.*	24.
34. Et ad docendum.	34. *Deest.*	34.
35. In hyacintho, et in purpura, in vermiculo cocci, et in bysso.	35. De hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto et bysso.	35. In hyacintho et purpura, in vermiculi vario, et in bysso.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Exodi.

V. 5. Ex Basiliensi, ut et aliæ pene omnes hujus capitis lectiones. Aquila vertit alibi ἑκούσιος.

V. 7. Ita Basiliensis, ex quo etiam Græca versionis τῶν Ο' excerpsimus. In editis namque post, καὶ ξύλα ἄσηπτα, cætera deficiunt. Vocem סם ἥδυσμα vertunt Aquila et Symmachus supra, Exod. xxx, 7.

V. 9. Ἀ., Σ., Θ., ὄνυχος. Sic Basiliensis : vocem שהם ita vertere solent tres interpretes ; attamen Genesis cap. II, ℣ 12, Aquila vertit σαρδόνυξ. Ibi vide sis.

Ibid. Ἀ., Θ., λόγιον. Sic Basiliensis : ita solent vertere omnes, atque etiam LXX.

V. 11. Ἀ., Σ., Θ., καὶ τὴν σκέπην αὐτῆς. Sic mss. Regii et editio Rom. Trium autem interpretum versionem hic sequitur vulgatus int. qui habet *tectum ejus.* — Coislin. *Οἱ λοιπ.*, καὶ τὴν σκέπ. Alii omnes Ἀ., Σ., Θ., habent. Ibid. Coislin., habet Σ., περόνας, melius quam alii, περώνας.

Ibid. Ἀ., κρίκους. Σ., περώνας. Ita Basiliensis.

Ibid. σανίδας ex Basiliensi.

V. 12. In Basiliensi codice post, τὸ θυσιαστήριον τῶν Ο', hæc adduntur ad marginem, τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ τὸ κοσκίνωμα (sic), τὸ χαλκοῦν τὸ αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὸ ἐπίσπαστρον τῆς πύλης, καὶ τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν. Ο' καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὰς στολὰς ἁγίας Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως. « Holocausti,

CAPUT XXXVI EXODI.

8. Et fecit omnis sapiens, etc. *In margine Basiliensis codicis hæc notantur.* Cum huc adveneris, multam deprehendes dissonantiam inter hanc Scripturam et eam quæ in Hexaplis fertur ad Septuaginta Interpretum versionem ; neque dico solum illam quoad ea quæ asteriscis notantur ab hac differre, siquidem et in his illa sæpe ab hac dissonat ; imo vero his (id est asteriscis) multo magis abundat quam alius Scripturæ textus ; Sed etiam in iis quæ asterisci non notant a LXX Interpretibus prætermissa fuisse, non minor differentia deprehenditur. Etenim hoc loco præsens editio de sacris vestimentis verba facit ; illa vero, præsenti

8. Καὶ ἐποίησε πᾶς σοφὸς, *etc.*, *in margine Basiliensis cod. hæc notantur :* Ἐνταῦθά σοι γενομένῳ, πάρεστιν ὁρᾷν πολλὴν τὴν διαφωνίαν τῆς τε προκειμένης γραφῆς, καὶ τῆς ἐν Ἑξαπλοῖς ἀναφερομένης εἰς τοὺς Ο', καὶ οὐ τοῦτό φημι ὡς τοῖς κατηστερισμένοις ταύτης ἐκείνη διαφέρει· πολλαχοῦ γὰρ ταύτης τούτοις παραλλάσσει. Ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τούτοις, μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἄλλο τῆς γραφῆς ἔδαφος, ἐνταῦθα πλεονάζει. Καὶ ἃ μὴ οἱ ἀστερίσκοι * οὐ δηλοῦσι παριδεῖν τοὺς Ο', κἂν τούτοις οὐδὲν ἔλαττον τὸ τῆς παραλλαγῆς εἶδος οἰκειοῦται. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἔκδοσις μὲν ἡ παροῦσα διήγησιν ποιεῖται τῶν ἁγίων στολῶν· ἐκείνη δὲ τῆς προκειμένης συνεχείας παρ[illegible]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22.	22. Πᾶς ᾧ ἔδοξε.	22.
23. Καὶ πᾶς ἀνὴρ παρ' ᾧ εὑρέθη παρ' αὐτῷ ὑάκινθος καὶ πορφύρα, καὶ κόκκινον δίβαφον, καὶ βύσσος καὶ τρίχες καὶ δέρματα κριῶν.	23. Καὶ παρ' ᾧ εὑρέθη βύσσος, καὶ δέρματα ὑακίνθινα, καὶ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα ἤνεγκαν. *Ἄλλος*, καὶ πᾶς ᾧ εὑρέθη βύσσος παρ' αὐτῷ, καὶ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, ἤνεγκαν, καὶ δέρματα ὑακίνθινα.	23. Καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ εὑρέθη παρ' αὐτῷ, ὑάκινθος καὶ πορφύρα, καὶ κόκκινον ἀλλοιούμενον, καὶ βύσσος καὶ αἴγεια, καὶ δέρματα κριῶν.
24.	24. Καὶ παρ' οἷς εὑρέθη. *Ἄλλ.*, καὶ παντὶ ὅσοις εὑρέθη.	24.
34.	34. Προβιβάσαι. *Ἄλλος*, ὑποδεῖξαι.	34.
35. Διὰ τῆς ὑακίνθου καὶ τῆς πορφύρας καὶ τοῦ κοκκίνου τοῦ διβάφου, καὶ τῆς βύσσου.	35. Καὶ ποικιλτὰ ὑφάναι τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ.	35. Καὶ ποικιλτὰ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ τῷ ἀλλοιουμένῳ, καὶ τῇ βύσσῳ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22.	22. Omnis cui visum est.	22.
23. Et omnis vir apud quem inventus fuerit apud eum hyacinthus et purpura, et coccinum bis tinctum, et byssus, et pili et pelles arietum.	23. Et apud quem inventa est byssus, et pelles hyacintinæ, et pelles arietum rubricatæ (ipsa) attulerunt. *Alius*, et omnis cui inventa fuerit apud eum byssus, et pelles arietum rubricatæ, attulerunt, et pelles hyacinthinas.	23. Et omnis vir cui inventus est apud eum hyacinthus et purpura, et coccinum variegatum, et byssus et caprina, et pelles arietum.
24.	24. Et apud quos inventa sunt. *Alius*, Et omni quibuscunque inventa sunt.	24.
34.	34. Proficere. *Alius*, Ostendere.	34.
35. Per hyacinthum et purpuram et coccinum bis tinctum, et byssum.	35. Et varia texere cocco et bysso.	35. Et varia in hyacintho, et in purpura, et in coccino variegato et bysso.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Exodi.

et craticulam æream ejus, et vectes ejus, et omnia vasa ejus, et labrum, et basim ejus, et tentoria atrii, et columnas ejus, et velum portæ, et paxillos tabernaculi, et supervacanea eorum. LXX. et omnia vasa ejus et stolas sanctas Aaron sacerdotis. » Hæc non habentur in Hebræo, ut neque ea quæ in edit. Romana eodem versu feruntur; sed aliunde et fortasse ex aliis versionibus consarcinata sunt. Ab hinc autem versio LXX usque ad finem libri Exodi, aut manca aut confusa est, ut infra monebitur.

V. 21. Ex Basiliensi codice. — Coislin. 'Α., οὗ ἂν ἐκουσιάσατο πνεῦμα αὐτοῦ. Ο', καὶ οἷς ἔδοξε τῇ ψυχῇ αὐτῶν.

V. 22. 'Α., ὁ ἑκούσιος καρδίᾳ. Sic Basiliensis. Editio Romana habet ἑκούσιον καρδίαν, sine nomine interpretis.

V. 23. Ita Basiliensis hunc versum secundum tres interpretes attulit; quartum etiam adjecit, quem non nominat. 'Α., καὶ σκώληκος τὸ διάφορον. Sic solet vertere Aquila: nam sic infra V. 35, et supra cap. XXVIII, v. 15. Vide notam ibi.

V. 24. Ex Basiliensi.

V. 34. Item ex Basiliensi. — Σ., ὑποδεῖξαι. Coislin. Ibi vero sine interpretis nomine affertur ex Basiliensi.

V. 35. Ita Basiliensis trium interpretationem attulit.

CAPUT XXXVI EXODI.

περὶ τῆς σκηνης διαλαμβάνει, καὶ περὶ τῶν αὐλαιῶν αὐτῆς, περί τε τῶν δέῤῥεων, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέῤῥεως ἀγκυλῶν, καὶ περὶ τῶν συναπτόντων κρικῶν τὰς αὐλαίας εἰς ἀπαρτισμὸν τῆς σκηνῆς, καὶ περὶ τῶν δερματινῶν αὐτῆς κατακαλυμμάτων, περί τε τῶν ἐξ ἀσήπτων ξύλων στύλων αὐτῆς, καὶ τῶν ἀγκωνίσκων, καὶ τῶν βάσεων καὶ τῶν μοχλῶν. Ὧν οὐδέν ἐστιν ὁρᾷν ἐνταῦθα. Εἶτα ταῦτα ἔξωθεν ἐπεισαγαγοῦσα, ἐφεξῆς περὶ τοῦ καταπετάσματος ἀπαγγέλλει. Καὶ πρόεισι μὲν συμφώνως τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολύ. Μέχρι γὰρ τοῦ· *Καὶ τὰς κεφαλίδας καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν κατεχρύσωσε χρυσίῳ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν*

serie prætermissa, de tabernaculo edisserit, et de ejus aulæis, de pellibus et de ansulis, quæ ad oram pellium erant, ac de fibulis quæ aulæa copulabant ad Tabernaculi constructionem, de pelliceis ejus operimentis, de columnis ejus ex lignis imputribilibus, de anconiscis, de basibus et de vectibus. De quibus nihil hic videre est. Deinde postquam hæc alio transtulit, sub hæc de velo sermonem habet: atque cum hac editione consentit, sed non diu: nam usque ad illud: *Et capitella et circulos eorum inauravit auro, et bases eorum quinque æreæ coeuntes*. Deinde transgreditur, et narrat quomodo Beseleel construxerit arcam, et ea quæ ad eam

pertinebant, atque propitiatorium ex auro et cherubim in eo, et mensam vasaque ejus, itemque candelabrum atque oleum unctionis sanctæ, et compositionem thymiamatis, et altare æneum, phialas quoque, et carnarias fuscinas, thuribulum, labrum æneum et bases ejus. Hæc omnia, alia quidem præpostere posita, alia vero dictione diversa; sed tamen quodammodo in serie conveniunt. Ab hac vero clausula cum hac editione convenit, sed cum nonnullo discrimine; attamen convenit usque ad illud, *Et capitella earum deargentata circum.* Deinceps vero sine discrimine procedit usque ad illud, *qui fabricatus est textilia, polymita et variegata in hyacintho, et purpura, et coccino, et bysso.* Postea vero deflectit iterum ad ea, quæ hic habentur, de vestimentis sanctorum verba faciens, atque aliquantum eadem serie procedens usque ad illud: *Et intulerunt in ipsum marginem hyacinthinum, ita ut jaceret supra mitram a parte superiori, quemadmo-*

πέντε χαλκαῖ συμπροιοῦσαι Πάλιν ὑπερβαίνει καὶ διηγεῖται ὡς Βεσελεὴλ κατεσκεύασε τὴν κιβωτὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐκ χρυσίου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ χερουβὶμ, καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν λυχνίαν καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος τοῦ ἁγίου, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὸ πυρεῖον, καὶ τὸν λουτῆρα τὸν χαλκοῦν, καὶ τὰς βάσεις αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα, τὰ μὲν ὑστερόπρωτα, τὰ δὲ τῇ φράσει παρηλλαγμένα, ὅμως τρόπῳ τινὶ συνδιέξεισιν. Ἐκ δὲ τῆς περικοπῆς ταύτης συνάπτεται πάλιν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, πλὴν ἐπ' ὀλίγον κἀνταῦθα παραλλάττουσα, συνδιέξεισιν ὅμως μέχρι τοῦ, *καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι.* Ἐντεῦθεν λοιπὸν καὶ τὸ ἀπαράλλακτον φυλάσσει μέχρι τοῦ· *Ὃς ἀρχιτεκτόνησεν τὰ ὑφαντὰ, καὶ τὰ ῥαφιδευτικὰ, καὶ ποικιλτικὰ, ἐν τῇ ὑακίνθῳ καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ τῷ κοκκίνῳ, καὶ τῇ βύσσῳ.* Μετὰ ταῦτα ἀνακάμ-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את־הפרכת 35	35.	35. Παραπέτασμα.
ויצק להם ארבעה אדני־כסף 36	36.	36.
ואדניהם חמשה נחשת 38	38.	38. Καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
35. Velum.	35. Velum.	35. Velum.
36. Et fudit eis quatuor bases argenti.	36. Fusis basibus earum argenteis.	36.
38. Et bases earum quinque æneæ.	38. Basesque earum fudit æneas.	38. Et bases earum quinque æneæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Exodi.

V. 8. Hæc insignis adnotatio codicis Basiliensis docet quantum discriminis intercederet inter textum Septuaginta Interpretum, qualis in vulgatis exemplaribus ferebatur, et eum qui nomine LXX Interpretum in *Hexaplis* Origenianis locum habebat. Quia enim jam ante Origenis tempus, postrema Exodi capita a XXXVI hodierno ad finem (nam hæ capitum distinctiones non hujusmodi erant illo tempore), confusa omnino, præpostere posita, et non paucis in locis vitiata erant; neque cum Hebraico quadrabant; is ipse Origenes talem LXX interpretum versionem concinnavit, ut Hebraico e regione posito responderet: additis obelis et asteriscis sicubi opus esset. Qua autem ratione id egerit, tum in decursu operis quisque deprehendere valeat; tum maxime in Præliminaribus, ubi hac de re pluribus. Cæterum hanc Basiliensis codicis notam in textu reponendam duximus, quia tota textum ipsum respicit. Adjicimus autem fragmentum ex illa Hexaplari LXX Interpretum versione, qualis habetur in codice Colbertino num. 3084, remotissimæ vetustatis, ante annos circiter 1200 exarato, charactere quadro et rotundo, sine accentibus et spiritibus; cujus exemplum dedimus in *Palæogra-*

CAPUT XXXVII EXODI.

Cum asteriscis et obelis ex cod. Colbert. 3084.

1. Et fecit Beseleel arcam ※ de lignis imputribi- ※ libus, duorum cubitorum et dimidii longitudo ※ ejus, et cubiti et dimidii latitudo ejus, et cubiti ac ※ dimidii altitudo ejus ⁝ Et inauravit eam auro mundo intus et foris. 2. Et fecit ipsi cymatium aureum in circuitu. 3. Et conflavit ipsi quatuor annulos aureos in quatuor partes ejus: duos annulos in la-

1. Καὶ ἐποίησεν Βεσελεὴλ τὴν κιβωτὸν ※ ἐκ ξύ- ※ λων ἀσήπτων, δύο πηχέων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος ※ αὐτῆς, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος αὐτῆς, ※ καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτῆς ⁝ καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. 2. Καὶ ἐποίησεν αὐτῇ κυμάτιον χρυσοῦν κύκλῳ. 3. Καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς

πτει πάλιν πρὸς τὰ ἐνταῦθα, τὰς τῶν ἁγίων ὑφηγουμένη στολὰς, καὶ ἐφ' ἱκανὸν συμπροσελθοῦσα μέχρι τοῦ· *Καὶ εἰσήνεγκαν ἐπ' αὐτὸ λῶμα ὑακίνθινον, ὥστε ἐπικεῖσθαι τὴν μίτραν ἄνωθεν, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ*. Ἐκεῖθεν δὲ μικροῦ φάναι μέχρι τέλους καὶ πολλαῖς πολλάκις ῥημάτων προσθήκαις, καὶ * μηνῶν καὶ τῇ τούτων ἀλλοιώσει τῆς τάξεως, παρηλλαγμένον ἔχουσα περιφανῶς ἐπιδείκνυται.

num præcepit Dominus Moysi. Hinc vero ferme usque ad finem, multis interdum adjectis verbis, et cum pari ordinis varietate, discrimen aperte exhibet.

Ex versione LXX *Interpretum cum asteriscis et obelis ex cod. Colb.* 3084.

※ 5. Ὑφαντοῦ ※ ἐποίησεν αὐτό : Χερουβείμ. 6. Καὶ ἐπέθηκαν αὐτὸ ἐπὶ τέσσαρας στύλους ἀσήπτους κατακεχρυσωμένους χρυσίῳ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ, καὶ τέσσαρες βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ . . . . 37. Καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς ÷ τοῦ μαρτυρίου : ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ὑφαντοῦ ÷ Χερουβείμ : 38. Καὶ τοὺς στύλους αὐτοῦ πέντε, καὶ τοὺς κρίκους αὐτῶν, καὶ κατεχρύσωσαν τὰς κεφαλίδας αὐτῶν καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν χρυσίῳ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ.

5. Textoris ※ et fecit illud : Cherubim. 6. Et imposuerunt illud super quatuor columnas imputribiles inauratas auro, et capitella eorum aurea, et quatuor bases eorum argenteæ..... 37. Et fecerunt velum januæ Tabernaculi ÷ testimonii : ex hyacintho, et purpura, et coccino neto, et bysso torta, opus textoris ÷ Cherubim : 38. Et columnas ejus quinque, et fibulas eorum, et inauraverunt capitella eorum et circulos eorum auro. Et bases eorum quinque æneæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
35.	35. Καταπέτασμα. *Ἄλλος*, παρατάνυσμα, κάλυμμα	35.
36.	36. Καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ. *Ἄλλος*, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραῖ. Ο' *ἄλλως*, καὶ αἱ τέσσαρες βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ.	36.
38. Καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκᾶς.	38. Καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ.	38. Καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πεντε χαλκαῖ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
35.	35. Velum. *Alius*, tentorium, operculum.	35.
36.	36. Et capitella earum inargentata argento. *Alius*, Et ansulæ eorum argenteæ. LXX *aliter*, et quatuor bases eorum argenteæ.	36.
38. Et bases earum quinque æneas.	38. Et bases earum quinque æneæ.	38. Et bases earum quinque æneæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Exodi.

pnia Græca, pag. 188. Hic autem codex sequentia capita exhibet ut paulo post videbis.

V. 35. Ita codex Basiliensis. Ἀ., παραπέτασμα. Cæteræ autem versiones quorum interpretum sint non indicat.

— Coislin. Ἀ., παρατάνυσμα. Ο', καταπέτασμα. Al. ibid. Ο', κατακάλυμμα. Hic textus LXX mire confusus est, ut videas suo loco cap. xxxvi, Basiliensis ibid. habet Ἀ., παραπέτασμα.

Eodem capite Coislin. Ἀ., παρατέτασμα. Ο', αὐλαῖαι, quod quo pertineat ignoro : nam vox αὐλαία in hac postrema Exodi parte sæpe occurrit ex variis Hebraicis verbis expressa, et capita versusque permista sunt.

V. 36. Sic Basiliensis. Ubi advertas versionem LXX, quæ prima fertur ἐκ τῆς κοινῆς, sive ex vulgari desumptam esse, et nullatenus quadrare cum Hebraico, ut supra diximus, imo etiam vitiatam videri. Sequens item lectio, καὶ αἱ ἀγκύλαι, suspecta mihi videtur et aliunde huc translata. Tertia est versionis LXX quæ erat in *Hexaplis*, et cum Hebraico consentit.

V. 38. Ex Basiliensi. Lectio τῶν Ο' affertur ut erat in *Hexaplis*.

CAPUT XXXVII EXODI.

Cum asteriscis et obelis ex cod. Colbert. 3084.

ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς· δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος αὐτῆς τὸ δεύτερον ÷ εὐρεῖς τοῖς ζωστῆρσιν. 4. ※ Καὶ ἐποίησεν ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, ※ καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ : 5. Καὶ εἰσήνεγκεν τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους ἐπὶ τοῖς πλευροῖς τῆς κιβωτοῦ ὥστε αἴρειν αὐτὴν ÷ ἐν αὐτοῖς :

tere ejus uno, et duos annulos in latere ejus secundo ÷ latos cingulis . 4. ※ Et fecit vectes de lignis ※ imputribilibus et inauravit eos auro : 5. Et intulit vectes in annulos in lateribus arcæ ad portandum eam ÷ in ipsis :

6. Et fecit propitiatorium ÷ super arcam ↙ ex auro mundo ※ duorum cubitorum et dimidii longi- ※ tudo ejus, et cubiti et dimidii latitudo ejus ↙ 7. Et fecit duo cherubim ※ aurea ↙ tornatilia fecit ea ex utraque parte propitiatorii 8. Cherub unum in summitate propitiatorii una, et cherub unum in summitate propitiatorii secunda. ※ ex propitiatorio ※ fecit Cherubim ex utraque parte (*ad marg.* summitate) ejus ↙ 9. Et facti sunt cherubim extendentes alas, desuper obumbrantes alis suis super propitiatorium secundum faciem suam, vir ad fratrem suum supra propitiatorium erant facies cherubim.

6. Καὶ ἐποίησεν ἱλαστήριον ÷ ἄνωθεν τῆς κιβωτοῦ ↙ ἐκ χρυσίου καθαροῦ ※ δύο πηχέων καὶ ἡμί- ※ σους μῆκος αὐτοῦ, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ※ πλάτος αὐτοῦ ↙ 7. Καὶ ἐποίησεν δύο χερουβεὶμ ※ χρυσᾶ ↙ τορευτὰ ἐποίησεν αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἱλαστηρίου. 8. Χεροὺβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ἱλαστηρίου τὸ ἕν· καὶ Χεροὺβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ἱλαστηρίου τὸ δεύτερον ※ ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου ※ ἐποίησεν τοὺς χερουβεὶμ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν με- ※ ρῶν (*ad marg.* ἄκρων) αὐτοῦ ↙ 9. Καὶ ἐγένοντο οἱ χερουβεὶμ ἐκτείνοντες τὰς πτέρυγας, ἐπάνωθεν συσκιάζοντες ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, ἀνὴρ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον ἦσαν τὰ πρόσωπα τῶν χερουβείμ.

10. Et fecit mensam ÷ propositam ex auro puro ↙ ÷ et conflavit ipsi quatuor annulos aureos : duos ÷ ad latus unum, et duos ad latus secundum, latos ÷ ad portandum cingulis ipsis. Et cingula arcæ et ÷ mensæ fecit, et inauravit ea auro de lignis imputribilibus ↙ ※ duorum cubitorum longitudo ejus, et ※ cubiti latitudo ejus, et cubiti ac dimidii altitudo ※ ejus. 11. Et inauravit eam auro puro, et fecit ipsi ※ cymatium aureum in circuitu. 12. Et fecit ipsi co- ※ ronam palmi in circuitu : et fecit cymatium au- ※ reum coronæ ejus in circuitu. 13. Et fecit ipsi ※ quatuor annulos aureos, et imposuit annulos ※ super quatuor partes, quæ sunt quatuor pedum ※ ejus sub corona ↙ 14. Et facti sunt annuli in thecas vectibus ad portandum mensam. 15. Et fecit vectes ex lignis imputribilibus, et inauravit eos auro ad portandum mensam. 16. Et fecit vasa mensæ, ca-

10. Καὶ ἐποίησε τὴν τράπεζαν ÷ τὴν προκειμέ- ÷ νην ἐκ χρυσίου καθαροῦ, καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσ- ÷ σαρας δακτυλίους χρυσοῦς· δύο ἐπὶ τοῦ κλίτους ÷ τοῦ ἑνός, καὶ δύο ἐπὶ τοῦ δευτέρου, εὐρεῖς ὥστε ÷ αἴρειν τοῖς ζωστῆρσιν ἑαυτοῖς, καὶ τοὺς ζωστῆ- ÷ ρας τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς τραπέζης ἐποίησεν καὶ ÷ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ ἐκ ξύλων ἀσήπτων ↙ ※ δύο πηχέων τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πήχεος τὸ εὖρος ※ αὐτῆς, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτῆς. ※ 11. Καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ, ※ καὶ ἐποίησεν αὐτῇ κυμάτιον χρυσοῦν κύκλῳ. 12. ※ Καὶ ἐποίησεν αὐτῇ στεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ, ※ καὶ ἐποίησεν κυμάτιον χρυσοῦν τῇ στεφάνῃ αὐτῆς ※ κύκλῳ. 13. Καὶ ἐποίησεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυ- ※ λίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκεν τοὺς δακτυλίους ἐπὶ ※ τὰ τέσσαρα μέρη, ἅ ἐστιν τῶν τεσσάρων ποδῶν ※ αὐτῆς ὑπὸ τὴν στεφάνην ↙ 14. Καὶ ἐγένοντο οἱ

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אתדהארן 1	1.	1. Γλωσσόκομον.
זר 2 *Σαμαρ.*, στέφανον.	2.	2.
כפרת 6	6.	6.
מצדה 18	18.	18. Ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Arcam.	1. Arcam.	1. Arculam.
2. Coronam. *Samar. Id.*	2. Coronam.	2.
6. Propitiatorium.	6. Propitiatorium.	6.
18. Ex latere ipsius.	18. Ex parte.	18. Ex parte ipsius.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Exodi.

Totum pene caput XXXVII ut in *Hexaplis* erat ex codice Colbertino supra memorato num. 3084 mutuamur, cum obelis et astericis, quos ad fidem exemplaris hujus adnotavimus. Sic autem totum concinnatum fuerat ab Origene, ut, exceptis iis quæ obelis notantur, Græca Hebraicis semper responderent, secus quam in illa alia τῶν Ο' editione, quæ vocabatur κοινή, ubi omnia confusa et præpostere posita sunt, ut supra dictum est.

V. 1. Ἀ., γλωσσόκομον. Sic editio Romana. Hæc

CAPUT XXXVIII EXODI.

Fragmentum ex cod. Colbert. 3084.

24. Omne aurum, quod elaboratum est ad opera secundum omnem operationem sanctorum, fuit auri primitiarum, novem et viginti talenta, et triginta et septingenti sicli juxta siclum sanctum : et argenti ÷ demptio ↙ 25. A visitatis ÷ viris ↙ Synagogæ, centum talenta, et quinque et septuaginta, et mille et septingenti sicli ※ in siclo sancto ↙ dra-

24. Πᾶν τὸ χρύσιον ὃ κατειργάσθη εἰς τὰ ἔργα κατὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων ἐγένετο χρυσίου τοῦ τῆς ἀπαρχῆς ἐννέα καὶ εἴκοσι τάλαντα, καὶ τριάκοντα καὶ ἑπτακόσιοι σίκλοι κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· καὶ ἀργυρίου ÷ ἀφαίρεμα ↙ 25. Παρὰ τῶν ἐπεσκεμμένων ÷ ἀνδρῶν ↙ τῆς συναγωγῆς, ἑκατὸν τάλαντα, καὶ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ χίλιοι καὶ

δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, ὥστε αἴρειν τὴν τράπεζαν. 15. Καὶ ἐποίησεν τοὺς ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ ὥστε αἴρειν τὴν τράπεζαν. 16. Καὶ ἐποίησε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης, τὰ τρύβλια αὐτῆς, καὶ τὰς θυίσκας αὐτῆς, καὶ τοὺς κυάθους αὐτῆς, καὶ τὰ σπονδεῖα αὐτῆς, ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς, χρυσίου καθαροῦ.

tinos ejus, et thuribula ejus, et cyathos ejus, et libatoria ejus, in quibus libabit, auri puri.

17. Καὶ ἐποίησε τὴν λυχνείαν ÷ ἣ φωτίζει, χρυ-
÷ σῆν, στερεὰν, τὸν καυλὸν καὶ τοὺς καλαμίσκους
÷ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς, ἐκ τῶν καλα-
÷ μίσκων αὐτῆς οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες, τρεῖς ἐκ τού-
÷ του, καὶ τρεῖς ἐκ τούτου, ἐξισούμενοι ἀλλήλοις,
÷ καὶ τὰ λαμπάδεια αὐτῶν ἅ ἐστιν ἐπὶ τῶν ἄκρων·
÷ καρυωτὰ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ ἀνθέμια ἐν αὐτοῖς, ἵνα
÷ ὦσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ λύχνοι· καὶ τὸ ἀνθέμιον τὸ
÷ ἕβδομον, τὸ ἐπ' ἄκρου τοῦ λαμπαδείου ἐπὶ τῆς
÷ κορυφῆς ἄνωθεν στερεὸν, ὅλον χρυσοῦν· καὶ ἑπτὰ
÷ λύχνους αὐτῆς ἐπ' αὐτῆς, χρυσοῦς, καὶ τὰς λα-
÷ βίδας αὐτῆς χρυσᾶς, καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῆς
÷ χρυσᾶς ἐκ χρυσίου καθαροῦ : ※ τορευτὴν ἐποίησε
※ τὴν λυχνείαν, τὸν καυλὸν αὐτῆς καὶ τοὺς καλαμί-
※ σκους αὐτῆς, καὶ τοὺς κρατῆρας αὐτῆς, καὶ τοὺς
※ σφαιρωτῆρας αὐτῆς, καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς ἐξ αὐτῆς
※ ἦσαν. 18. Ἓξ δὲ καλαμίσκοι ἐκπορευόμενοι ἐκ
※ πλαγίων αὐτῆς· τρεῖς καλαμίσκοι τῆς λυχνείας
※ ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς τοῦ ἑνὸς, καὶ τρεῖς καλα-
※ μίσκοι τῆς λυχνείας ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς τοῦ
※ δευτέρου. 19. Τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρ-
※ υΐσκους ἐν καλαμίσκῳ τῷ ἑνὶ σφαιρωτὴρ καὶ κρί-
※ νον, καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐ-
※ σκους· ἐν τῷ καλαμίσκῳ τῷ ἑνὶ σφαιρωτὴρ καὶ κρίνον· οὕτως τοῖς ἓξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις
※ ἐκ τῆς λυχνείας. 20. Καὶ ἐν τῇ λυχνείᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους· οἱ σφαιρω-
※ τῆρες αὐτῆς καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς· ὁ σφαιρωτὴρ ὑπὸ τοὺς.....

17. Et fecit candelabrum ÷ quod illuminat, au-
÷ reum, solidum, hastile et calamiscos ex utraque
÷ parte ejus : ex calamiscis ejus rami exeuntes; tres
÷ ex hoc, et tres ex hoc, æquales invicem, et lampa-
÷ des ex ipsis, quæ sunt supra summitates : nuces
÷ ex ipsis, et rosæ in ipsis, ut sint super illas lu-
÷ cernæ : et rosa septima, quæ est supra summi-
÷ tatem lampadis, supra cacumen sursum, solida,
÷ tota aurea : et septem lucernas ejus supra illud,
÷ aureas; et forcipes ejus aureos, et fusoria ejus
÷ aurea ex auro puro : ※ tornatile fecit cande-
※ labrum, hastile ejus, et calamiscos ejus, et
※ crateras ejus, et sphærulas ejus; et lilia ejus ex
※ ipso erant. 18. Sex autem calamisci exeuntes e
※ lateribus ejus : tres calamisci candelabri ex late-
※ re ejus uno, et tres calamisci candelabri ex latere
※ ejus secundo. 19. Tres crateres reddentes formam
※ nucum, in calamisco uno sphærula et lilium ; et
※ tres crateres reddentes formam nucum, in cala-
※ misco uno sphærula et lilium : sic sex calami-
※ scis exeuntibus ex candelabro. 20. Et in candela-
※ bro quatuor crateres reddentes formam nucum :
※ sphærulæ ejus, et lilia ejus. Sphærula sub....

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κιβωτόν.	1.
2.	2. Κυμάτιον. Ἄλλος, χεῖλωμα.	2.
6.	6. Ἱλαστήριον. Ἄλλος, θυσιαστήριον.	6.
18.	18. Ἐκ τοῦ κλίτους αὐτοῦ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Arcam.	1.
2.	2. Cymatium. *Alius*, labrum.	2.
6.	6. Propitiatorium. *Alius*, altare.	6.
18.	18. Ex latere ipsius.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Exodi.

autem Aquilæ versio supra etiam observatur, c. 25, v. 10. Significat autem γλωσσόκομον, *scrinium, arculam, capsulam*, vel etiam *marsupium*.

V. 2. Sic Colbertinus et tres Regii. Samaritanus hodiernus habet כליר, quod est corona.

V. 6. Ἄλλος, θυσιαστήριον. Sic Colbertinus et tres Regii.

V. 18. Ἀ., μέρους. Ita Colbertinus et Regius unus.

CAPUT XXXVIII EXODI.

Fragmentum ex cod. Colbert. 3084.

ἑπτακόσιοι σίκλοι ※ ἐν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ : δράχμη μία τῇ κεφαλῇ, τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. Πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἑξήκοντα μυριάδας, καὶ τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ πεντήκοντα. 26. Καὶ ἐγενήθη τὰ ἑκατὸν τάλαντα τοῦ ἀργυρίου εἰς τὴν χώνευσιν τῶν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς, καὶ εἰς

chma una capiti, dimidium sicli secundum siclum sanctum. Omnis transiens visitationem a vicesimo anno et supra, ad sexaginta myriadas, et ter mille quingenti et quinquaginta. 26. Et facta sunt centum talenta argenti in conflationem capitellorum tabernaculi, et in capitella velaminis. 27. Centum capitella ad centum talenta, talentum capitello.

28. Et quinque et septuaginta mille et septingentos siclos, fecit in ansulas columnis : et inauravit capitella earum, et ornavit eas. 29. Et æs demptionis, septuaginta talenta et bis mille quadringenti sicli. 30. Et fecerunt ex eo bases ostii tabernaculi testimonii, ⋇ et altare æneum ⁏ et additamentum æneum

τὰς κεφαλίδας τοῦ καταπετασματος. 27. Ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν τάλαντα, τάλαντον τῇ κεφαλίδι. 28. Καὶ τοὺς πέντε καὶ ἑβδομήκοντα χιλίους καὶ ἑπτακοσίους σίκλους ἐποίησεν εἰς τὰς ἀγκύλας τοῖς στύλοις, καὶ κατεχρύσωσεν τὰς κεφαλίδας αὐτῶν καὶ κατεκόσμησεν αὐτούς. 29. Καὶ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀφαιρέ-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 אשר צבאו	8.	8. Στρατευσαμένων.
24 בשקל	24.	24. Κατὰ τὸν στατῆρα.
25 בקע	25.	25.
29 ונחשת התנופה שבעים ככר ואלפים	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Quæ exercebant.	8. Quæ excubabant.	8. Quæ excubabant.
24. In siclo.	24. Ad mensuram.	24. Secundum staterem.
25. Beca.	25.	25.
29. Et æs elevationis, septuaginta talenta, et duo millia.	29. Æris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo millia, et quadringenti supra sicli.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Exodi

Postremam tantum hujus capitis partem præfert codex Colbertinus 3084 secundum versionem LXX hexaplarem. Cætera vero hujus capitis amissa sunt.

V. 8. Ἀ., στρατευσαμένων. Sic Basiliensis. Nos vertimus ut vulgatus interpres, « quæ excubabant. » — Coislin. Ἀ., Σ., στρατευσαμένων, ubi Basiliensis id uni Aquilæ ascribit.

CAPUT XXXIX EXODI.

Ex cod. Colbert. 3084.

⋇ 1. Et reliquum hyacinthi et purpuræ, et coccinum ⋇ netum fecerunt stolas ministeriales ad mini- ⋇ strandum in sancto ⁏ et fecit stolas sanctorum, quæ sunt Aaron ÷ sacerdoti ⁏ sicut præcepit Dominus Moysi.

2. Et fecit superhumerale ex auro, et hyacintho, et purpura, et coccino, et auro neto, et bysso torta. 3 Et sectæ sunt laminæ auri, capilli , ut contexerentur cum hyacintho et purpura, et cocco neto, et bysso ÷ torta ⁏ opus textile. 4. Superhumeralia fecerunt illud continuantia ex utrisque partibus ejus, contexta : opus textile ad invicem. 5. Secundum seipsum effecerunt, secundum ipsius facturam, ex auro, et hyacintho, et purpura, et cocco neto, et bysso torta, sicut præcepit Dominus Moysi. 6. Et fecerunt utrosque lapides smaragdi, constrictos fibulis et conclusos auro, sculptos et excusos excusione sigilli ex nominibus filiorum Israel. 7. Imposuit eos super humeros superhumeralis, lapides memorialis filiorum Israel, sicut præcepit Dominus Moysi.

⋇ 1. Καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν ὑάκινθον καὶ πορ- ⋇ φύραν, καὶ τὸ κόκκινον τὸ νενησμένον ἐποίησαν ⋇ στολὰς λιτουργικὰς ὥστε λιτουργεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ ⁏ καὶ ἐποίησεν τὰς στολὰς τῶν ἁγίων, αἵ εἰσιν Ἀαρὼν ÷ τῷ ἱερεῖ ⁏ καθάπερ συνέταξεν ὁ Κύριος τῷ Μωσῇ.

2. Καὶ ἐποίησεν τὴν ἐπωμίδα ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου, καὶ χρυσίου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. 3. Καὶ ἐτμήθη τὰ πέταλα τοῦ χρυσίου, τρίχες, ὥστε συνυφάναι σὺν τῇ πορφύρᾳ, καὶ σὺν τῷ κοκκίνῳ τῷ διανενησμένῳ, καὶ σὺν τῇ βύσσῳ ÷ τῇ κεκλωσμένῃ ⁏ ἔργον ὑφαντόν. 4. Ἐπωμίδας ἐποίησαν αὐτὸ, συνεχούσας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτοῦ, συμπεπλεγμένα, ἔργον ὑφαντὸν εἰς ἄλληλα. 5. Καθ' ἑαυτὸ ἐξ αὐτοῦ ἐποίησαν κατὰ τὴν ποίησιν αὐτοῦ ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 6. Καὶ ἐποίησαν ἀμφοτέρους τοὺς λίθους σμαράγδου συμπεπορπημένους, καὶ περισεσιαλωμένους χρυσίῳ, γεγλυμμένους ἐκκόλαμμα σφραγῖδος ἐκ τῶν ὀνομάτων υἱῶν Ἰσραήλ. 7. Ἐπέθηκεν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος, λίθους μνημοσύνου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ.

8. Et fecit rationale, opus textile varietate, secundum opus superhumeralis; ex auro, et hyacintho, et purpura, et cocco neto, et bysso torta : 9. Quadrangulum ⋇ erat ⁏ duplex fecit rationale : spithames longitudo ejus, et spithames latitudo ejus, duplex. 10. Et contexta est in eo ÷ textura lapi-

8. Καὶ ἐποίησεν ⋇ τὸ ⁏ λογεῖον, ἔργον ὑφαντὸν ποικιλίᾳ κατὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπωμίδος, ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. 9. Τετράγωνον ⋇ ἦν ⁏ διπλοῦν ἐποίησεν τὸ λόγιον· σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος αὐτοῦ, διπλοῦν.

ματος ἑβδομήκοντα τάλαντα καὶ δισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι σίκλοι. 30. Καὶ ἐποίησαν ἐξ αὐτοῦ τὰς βάσεις τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ⋇ καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ⁚ καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη θυσιαστηρίου. 31. Καὶ τὰς βάσεις τῆς αὐλῆς ⋇ καὶ πάντας τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς ⁚ καὶ πάντας τοὺς πασσάλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ.

altaris, et omnia vasa altaris. 31. Et bases atrii ⋇ et omnes paxillos tabernaculi ⁚ et omnes paxillos atrii in circuitu.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Νηστευσασῶν.	8.
24.	24. Κατὰ τὸν σίκλον.	24.
25.	25. Δράχμη. Ἄλλος, δίδραχμον.	25.
29.	29. Χαλκὸς ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ δισχίλιοι. Ἄλλοι, τετρακόσια καὶ ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ δισχίλιοι. Ἄλλος, τριακόσια.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Quæ jejunaverant.	8.
24.	24. Secundum siclum.	24.
25.	25. Drachma. *Al.* didrachmum.	25.
29.	29. Æs septuaginta talenta, et bis mille. *Alii*, quadringenta et septuaginta talenta, et bis mille. *Alius*, trecenta.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Exodi.

V. 24. Ἀ., κατὰ τὸν στατῆρα. Sic Aquila vocem שֶׁקֶל vertit. Ex Basiliensi.

V. 25. Hebraico autem textu V. 26. Ἄλλος, δίδραχμον, ex Basiliensi. — Coislin. Ἀ., δίδραχμον. Ο', δράχμη. In Basiliensi δίδραχμον, tacito interprete.

V. 29. Hasce varias supputationes præfert codex Basiliensis. Una vero LXX Interpretum *Hexaplaris* editio cum Hebraico consentit. Cæteræ dissonant.

CAPUT XXXIX EXODI.

Ex cod. Colbert. 3084.

10. Καὶ συνυφάνθη ἐν αὐτῷ ÷ ὕφασμα κατάλιθον ⁚ τετράστιχον. Λίθων στίχος, σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδος, ὁ στίχος ὁ εἷς. 11. Καὶ ὁ στίχος ὁ δεύτερος, ἄνθραξ, καὶ σάπφειρος καὶ ἴασπις· 12. Καὶ ὁ στίχος ὁ τρίτος, λιγύριον, καὶ ἀχάτης, καὶ ἀμέθυστος. 13. Καὶ ὁ στίχος ὁ τέταρτος, χρυσόλιθος καὶ ὀνύχιον, καὶ βηρύλλιον, περικεκλωσμένα καὶ συνδεδεμένα χρυσίῳ, ἐν τῷ χρυσίῳ αὐτῶν. 14. Καὶ οἱ λίθοι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἦσαν, δώδεκα ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ἐγγεγλυμμένοι εἰς σφραγῖδας, ἕκαστος ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὰς δώδεκα φυλάς. 15. Καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τὸ λόγιον κρωσσοὺς συμπεπλεγμένους, ἔργον ἐμπλοκίου, ἐκ χρυσίου καθαροῦ. 16. Καὶ ἐποίησαν δύο ἀσπιδίσκας χρυσᾶς καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τοὺς δύο δακτυλίους ÷ τοὺς χρυσοῦς ⁚ ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογείου. 17. Καὶ ἐπέθηκαν τὰ ἐμπλόκια ἐκ χρυσίου ἐπὶ τοὺς δύο δακτυλίους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ λογείου, καὶ εἰς τὰς δύο συμβολὰς τὰ δύο ἐμπλόκια. 18. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰς δύο ἀσπιδίσκας, καὶ ἔθηκαν αὐτὰς ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος ἐξ ἐναντίας κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. 19. Καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ δύο πτερύγια ÷ ἐπ' ἄκρου ⁚ τοῦ λογείου, ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὀπισθίου τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν. Καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἔθηκαν αὐτοὺς ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ κατὰ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ ἄνωθεν τῆς συνυφῆς τῆς ἐπωμίδος. Καὶ συνέσφιγξεν τὸ λογεῖον

daris ⁚ quatuor ordinum. Lapidum ordo, sardius et topazius et smaragdus, ordo unus : 11. Et ordo secundus, carbunculus et sapphirus, et jaspis : 12. Et ordo tertius, ligurius, et achates et amethystus : 13. Et ordo quartus, chrysolithus et onychinus, et beryllus, circumtorti et colligati auro, in auro ipsorum. 14. Et lapides ex nominibus filiorum Israel erant, duodecim ex nominibus eorum : exsculpta in sigillis, unusquisque ex suo nomine in duodecim tribus. 15. Et fecerunt supra rationale catenulas complicatas, opus complicationis, ex auro puro. 16. Et fecerunt duas aspidiscas aureas, et duos annulos aureos, et imposuerunt supra duos annulos ÷ aureos ⁚ ad utraque principia rationalis. 17. Et imposuerunt complicationes ex auro super duos annulos, super utrasque partes rationalis, et in duas commissuras duas complicationes. 18. Et imposuerunt super duas aspidiscas, et posuerunt eas in duos humeros superhumeralis ex adverso secundum faciem ejus. 19. Et fecerunt duos annulos aureos, et imposuerunt super duas alas ÷ super summitatem ⁚ rationalis, super summitatem dorsi superhumeralis intus. Et fecerunt duos annulos aureos, et posuerunt eos ad utrosque humeros superhumeralis ab imo ejus, secundum faciem ejus, ad commissuram ejus desuper contexturæ superhumeralis. Et constrinxit rationale ab annulis, qui super ipsum, in annulos superhumeralis continentes ex hyacintho complicatos ad contexturam superhumeralis, ut non diffluat ra-

tionale a superhumerali, sicut præcepit Dominus Moysi. 36. Vasa ejus, et oleum lucis. 37. ⋇ Et altare aureum ⁝ et oleum unctionis, et thymiama compositionis. 38. Et tentorium ostii ⋇ tabernaculi ⁝ 39. Et altare æneum, et additamentum æneum, quod est

ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμίδος συνεχομένους ἐκ τῆς ὑακίνθου συμπεπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασμα τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλᾶται τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 36. Σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויעש את־האפד	2.	2. Καὶ ἐποίησε τὸ ἐπένδυμα.
6 את־אבני השהם	6.	6. Τοὺς λίθους ὄνυχος.
מסבת		
משבצת		
8 שני	8.	8. Διάφορον.
35 ואת־בדיו	35.	35. Ἀναφορεῖς.
36 ואת־לחם הפנים	36.	36.
39 ואת־כנו	39.	39.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et fecit superhumerale.	2. Et fecit superhumerale.	2. Et fecit superindumentum.
6. Lapides onychis.	6. Lapides onychinos.	6. Lapides onychis.
Circumdatos.	Astrictos.	
Ocellaturis.	Inclusos.	
8. Cocci.	8. Bis tincto.	8. Varium.
35. Vectes ejus.	35. Vectes.	35. Vectes.
36. Panem facierum.	36. Cum panibus propositionis.	36.
39. Et basim ejus.	39. Cum basi sua.	39.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Exodi

Ex eodem Colbertino 3084 caput xxxix Exodi pene totum eruimus, ut erat in *Hexaplis* ab Origene ita concinnatum ut Hebraico e regione posito responderet, secus quam in illa κοινῇ, ubi omnia sus deque versa sunt, ut diximus. Hæ lectiones, ἐμπλόκια, λήμψη et similes, sic habentur in mss.

V. 2. Sic mss. nostri, ubi Aquila et Sym. אפד semper ἐπένδυμα vertunt. Martianæus tamen noster ad Symm. posuit, καὶ ἐποίησεν Ἐφώδ.

V. 6. Ita Ἀ., Σ., Θ., ut sæpe vidimus supra. Martianæus tamen noster sic habet Ἀ., Θ., τοὺς λίθους ὀνυχίνους. Σ., τοὺς λίθους ὄνυχας.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, συνεσφιγμένους, ita Basiliensis.

CAPUT XL EXODI.

Ex eodem codice.

... Domino in circuitu. 7. Et pones labrum inter tabernaculum testimonii, et inter altare, et dabis illic aquam. 8. Et pones atrium in circuitu. Et dabis velamen portæ atrii. 9. Et accipies oleum unctionis, et unges tabernaculum, et omnia quæ in eo sunt. Et sanctificabis illud et omnia vasa ejus, et erunt sancta. 10. Et portabis ad altare fructuum... 12. Et adduces Aaron et filios ejus ad portas tabernaculi testimonii, et lavabis eos aqua. 13. Et indues Aaron stolas sanctas, et unges eum, et sanctificabis eum, et sacerdotio fungetur mihi. 14. Et adduces filios ejus, et indues eos tunicas. 15. Et unges eos quemadmodum unxisti patrem eorum, et sacerdotio fungentur mihi. 16. Et erit ut sit ipsis chrisma sacerdotii eorum in sæculum, in generationes eorum. Et fecit Moyses secundum omnia quæ præcepit ipsi Dominus, sic fecit.

. . . . .Κυρίῳ κύκλῳ. 7. Καὶ θήσεις τὸν λουτῆρα ἀναμέσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ δώσεις ἐκεῖ ὕδωρ. 8. Καὶ θήσεις τὴν αὐλὴν κύκλῳ. Καὶ δώσεις τὸ ἐπίσπαστρον τῆς πύλης τῆς αὐλῆς. 9. Καὶ λήμψη (sic) τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος, καὶ χρίσεις τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ. Καὶ ἁγιάσεις αὐτὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἔσται ἅγια. 10. Καὶ ἀρεῖς εἰς τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων . . . . τον. 12. Καὶ προσάξεις ⋇ τὸν ⁝ Ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Καὶ λούσεις αὐτοὺς ὕδατι. 13. Καὶ ἐνδύσεις ⋇ τὸν ⁝ Ἀαρὼν τὰς στολὰς τὰς ἁγίας, καὶ χρίσεις αὐτὸν, καὶ ἁγιάσεις αὐτὸν καὶ ἱερατεύσει μοι. 14. Καὶ προσάξεις τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσεις αὐτοὺς χιτῶνας. 15. Καὶ ἀλείψεις αὐτοὺς ὃν τρόπον ἤλειψας τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ ἱερατεύσουσίν μοι. 16. Καὶ ἔσται ὥστε εἶναι αὐτοῖς χρίσμα αὐτῶν ἱερατείας εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. Καὶ ἐποίησεν Μωσῆς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος, οὕτως ἐποίησεν.

17. Et factum est in mense primo, anno secundo ÷ egredientibus ipsis ex Ægypto ⁝ in neomenia con-

17. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, ἔτει τῷ δευτέρῳ ÷ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου ⁝ νου-

ἔλαιον τοῦ φωτός· ※ 37. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ⁝ καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως. 38. Καὶ τὸ ἐπίσπαστρον τῆς θύρας ※ τῆς σκηνῆς ⁝ 39. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τὸ ἐπὶ τοὺς ἀναφορεῖς. Καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, τὸν λουτῆρα ※ καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ ⁝ καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις τῆς....

super vectes. Et omnia vasa ejus, labrum ※ et basim ejus ⁝ et velamina atrii, et columnas ejus, et bases.....

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ ἐποίησε τὸ ἐπένδυμα.	2. Καὶ ἐποίησε τὴν ἐπωμίδα.	2. Καὶ ἐποίησεν ἐφώδ.
6. Τοὺς λίθους ὄνυχος.	6. Τοὺς λίθους σμαράγδου.	6. Τοὺς λίθους ὄνυχος.
	Συμπεπορπημένους. *Οἱ λοιποὶ*, συνεσφιγμένους.	
	Περισεσιαλωμένους *Οἱ λοιπ.*, συνεσφιγμένους.	
8. Δίβαφον.	8. Διανενησμένου.	8.
35. Ἀναφορεῖς.	35. Διωστῆρας.	35. Ἀναφορεῖς.
36.	36. Ἄρτους τοὺς προκειμένους. *Ἄλλος*, ἄρτους τῆς προθέσεως.	36.
39.	39. Βάσιν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, γήσιον.	39.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et fecit superindumentum.	2. Et fecit superhumerale.	2. Et fecit Ephod.
6. Lapides onychis.	6. Lapides smaragdi.	6. Lapides onychis.
	Constrictos fibulis. *Cæteri*, constrictos.	
	Inclusos. *Reliqui*, astrictos.	
8. Bis tinctum.	8. Neti.	8.
35. Vectes.	35. Impulsoria. i. e. vectes.	35. Vectes.
36.	36. Panes propositos. *Alius*, panes propositionis.	36.
39.	39. Basim ejus. *Alius*, gesium.	39.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Exodi.

V. 8. Ἀ., διάφορον. Σ., δίβαφον. Sic vertere solent hi interpretes, ut sæpe vidimus.

V. 34. *Οἱ λοιποὶ*, ἀναφορεῖς. Ubi Basil. Ἀ., Σ., Θ., ἀναφορεῖς.

V. 36. Ex Basiliensi.

V. 39. *Ἄλλος*, γήσιον, ex Basiliensi.

Alia notat Coislin., quæ ad quem locum pertineant non ita facile est assequi; Ἀ., Σ., σφιγκτῆρας. Ο΄, ἀσπιδίσκας.

Ἀ., Σ., ἀλύσεις, Ο΄, ἐμπλόκια. Θ., χαλαστά, Ο΄, ὑποδύτην. In marg. ποδήρη.

CAPUT XL EXODI.

Ex eodem codice.

μηνίᾳ ἐστάθη ἡ σκηνή. 18. Καὶ ἔστησεν Μωσῆς τὴν σκηνὴν ※ καὶ ἔθηκεν τὰς βάσεις αὐτῆς ⁝ καὶ ἐπέθηκεν τὰς κεφαλίδας αὐτῆς, καὶ ἐνέβαλεν τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ ἔστησεν τοὺς στύλους αὐτῆς. 19. Καὶ ἐξέτεινεν τὰς αὐλαίας ἐπὶ σκηνήν, καὶ ἐπέθηκε τὸ κατακάλυμμα τῆς σκηνῆς ἐπ' αὐτὴν ἄνωθεν, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 20. Καὶ λαβὼν ἐνέβαλεν τὰ μαρτύρια εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ὑπέθηκεν τοὺς διαζωστῆρας ὑπὸ τὴν κιβωτόν, ※ καὶ ἔθηκεν τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ ἐπάνωθεν ⁝ 21. Καὶ εἰσήνεγκεν τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν σκηνήν· καὶ ἐπέθηκεν τὸ κατακάλυμμα τοῦ καταπετάσματος, καὶ ἐσκέπασεν τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν Κύριος τῷ Μωϋσῇ. 22. Καὶ ἔθηκεν τὴν τράπεζαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐπὶ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς ÷ τοῦ μαρτυρίου ⁝ τὸ πρὸς βοῤῥᾶν ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς. 23. Καὶ προσέθηκεν ἐπ' αὐτῆς ἄρτους τῆς προθέσεως, ἄρτους ἔναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 24. Καὶ ἔθηκεν τὴν λυχνίαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ※ ἀπέναντι

stitutum est tabernaculum 18. Et statuit Moyses tabernaculum, ※ et posuit bases ejus ⁝ et imposuit capitella ejus, et injecit vectes ejus, et statuit columnas ejus : 19. Et extendit aulæa super tabernaculum, et imposuit operimentum tabernaculi super illud desuper, sicut præcepit Dominus Moysi. 20. Et sumens injecit testimonia in arcam, et supposuit vectes sub arca, ※ et posuit propitiatorium super arcam, desuper ⁝ 21. Et intulit arcam in tabernaculum : et imposuit operimentum velaminis, et texit arcam testimonii, quemadmodum præceperat Dominus Moysi. 22. Et posuit mensam in tabernaculo testimonii, ad latus tabernaculi ÷ testimonii ⁝ ad aquilonem extra velamen tabernaculi. 23. Et apposuit in ea panes propositionis, panes ante Dominum, quemadmodum præceperat Dominus Moysi. 24. Et posuit candelabrum in tabernaculo testimonii ※ e regione mensæ : ad latus tabernaculi, quod est ad austrum. 25. Et imposuit lucernas ÷ ejus ⁝ ante Dominum, quemadmodum præcepe-

rat Dominus Moysi. 26. Et posuit altare aureum in tabernaculo testimonii e regione velaminis. 27. Et incensavit super illud incensum compositionis, quemadmodum præceperat Dominus Moysi. 28. ※ Et posuit velamen portæ tabernaculi ⁏ et altare fructuum posuit ad januam tabernaculi ※ testimonii ⁏ 29. Et imposuit super illud holocaustum, et sacrificium, sicut præceperat Dominus Moysi. 30. Et fecit labrum ※ inter tabernaculum testimonii, et inter altare ⁏ 31. Et dedit ibi aquam, ut lavarent ex eo Moyses et Aaron et filii ejus manus suas et pedes, 32. ingredientibus ipsis in tabernaculum testimonii, aut cum accederent ad altare ÷ ad ministrandum ⁏ lavabantur ex eo, quemadmodum præceperat Dominus Moysi. 33. Et statuit atrium in circuitu tabernaculi et altaris, ※ et posuit velamen

τῆς τραπέζης ⁏ εἰς τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον. 25. Καὶ ἐπέθηκεν τοὺς λύχνους ÷ αὐτῆς ⁏ ἔναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν Κύριος τῷ Μωσῇ. 26. Καὶ ἔθηκεν τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος. 27. Καὶ ἐθυμίασεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 28. ※ Καὶ ἔθηκε τὸ ἐπίσπαστρον τῆς θύρας τῆς σκηνῆς ⁏ καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων ἔθηκεν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς ÷ τοῦ μαρτυρίου ⁏ 29. Καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν, καθὰ ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ. 30. Καὶ ἐποίησεν τὸν λουτῆρα ※ ἀναμέσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου ⁏ 31. Καὶ ἔδωκεν ἐκεῖ ὕδωρ ἵνα νίπτωνται ἐξ αὐτοῦ Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ושמת שם 3	3.	3. Καὶ θήσεις ἐκεῖ.
את־מזבח הזהב לקטרת 5	5.	5.
הפתח		
צוה 16	16.	16. Ἐνετείλατο.
צפנה 22	22.	22.
ויעל 25	25.	25.
באהל 26	26.	26. Ἐν σκέπῃ.
צוה 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et pones ibi.	3. Pones in eo.	3. Et pones ibi.
5. Altare aureum ad suffimentum.	5. Altare aureum, in quo adoletur incensum.	5.
Ostii.	In introitu.	
16. Præcepit.	16. Præceperat.	16. Præcepit.
22. Ad aquilonem.	22. In parte australi.	22.
25. Ascendere fecit.	25. *Vacat.*	25.
26. In tabernaculo.	26. Sub tecto.	26. In tegumento.
27. Præcepit.	27. Jusserat.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Exodi.

Exodi caput ultimum ex eodem Colbertino 3084, aliquot tamen versibus mulctatum, edi curavimus cum obelis et asteriscis, ut exstat in illo exemplari.

V. 3. Ἀ., Σ., Θ., καὶ θήσεις ἐκεῖ. Sic Basiliensis.

V. 5. Ἄλλος, θυμιατήριον τὸ χρυσοῦν, etc. Ibi θυμιατήριον sumitur pro altari incensi. Ita Basiliensis codex.

Ibid. Th., ἐπὶ παρὰ τὴν θύραν. Ex Basiliensi.

IN LEVITICUM ADMONITIO.

Lectiones Levitici multis partibus auctiores proferimus, quam a Drusio allatæ fuerant. His porro codicibus et libris editis usi sumus :

Cod. Regio 1825, XI vel XII sæculi, membranaceo.
Cod. Reg. 1871, eximiæ notæ, X sæculi, membranaceo.
Cod. Reg. 1888, bombycino, XII sæculi.
Cod. Basiliensi X sæculi, egregiæ notæ.
Cod. Colbertino 3084, quarti quintive sæculi, unde multa capita cum obelis et asteriscis decerpsimus.
Theodoreto edito an. 1642.

32. Εἰσπορευομένων αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἢ ὅταν προσπορεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον ÷ λιτουργεῖν ⁏ ἐνίπτοντο ἐξ αὐτοῦ, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ. 33. Καὶ ἔστησεν τὴν αὐλὴν κύκλῳ τῆς σκηνῆς, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου ※ καὶ ⁏ ἔθηκεν τὸ ἐπίσπαστρον τῆς πύλης τῆς αὐλῆς.

januæ atrii.

34. Καὶ συνετέλεσεν Μωσῆς ÷ πάντα ⁏ τὰ ἔργα. Καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή. 35. Καὶ οὐκ ἐδυνάσθη Μωσῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ὅτι ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη, καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή. 36. Ἡνίκα δ' ἂν ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἀνεζεύγνυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν. 37. Εἰ δὲ μὴ ἀνέβη ἡ νεφέλη, οὐκ ἀνεζεύγνυσαν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνέβη. 38. Νεφέλη γὰρ Κυρίου ἦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἡμέρας, καὶ πῦρ ἦν νυκτὸς ἐπ' αὐτῆς ἐνώπιον παντὸς οἴκου Ἰσραὴλ ἐν πάσαις ἀναζυγίαις αὐτῶν.

34. Et perfecit Moyses ÷ omnia ⁏ opera. Et operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini repletum est tabernaculum. 35. Et non potuit Moyses ingredi in tabernaculum testimonii, quia obumbravit super ipsum nubes, et gloria Domini repletum est tabernaculum. 36. Quando autem ascendebat nubes a tabernaculo, disjungebant filii Israel cum sarcinis suis. 37. Si autem non ascenderet nubes, non disjungebant usque ad diem qua ascendebat. 38. Nubes enim Domini erat super tabernaculum, die; et ignis erat super ipsam nocte coram omni domo Israel in omnibus disjunctionibus eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Καὶ θήσεις ἐκεῖ.	3. Καὶ θήσεις.	3. Καὶ θήσεις ἐκεῖ.
5.	5. Θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, εἰς τὸ θυμιᾷν. *Ἄλλος*, θυμιατήριον τὸ χρυσοῦν εἰς τὸ θυμίαμα.	5.
	Εἰς τὴν θύραν.	Ἐπὶ παρὰ (*sic*) τὴν θύραν.
16. Ἐνετείλατο	16. Ἐνετείλατο. *Ἄλλος*, συνέταξεν.	16. Ἐνετείλατο.
22.	22. Τὸ πρὸς βοῤῥᾶν. *Ἄλλος*, ἀπὸ βοῤῥᾶ.	22.
25.	25. Ἐπέθηκεν. *Ἄλλοι*, ἔθηκεν, ἐνετείλατο.	25.
26. Ἐν τῇ σκηνῇ.	26. Ἐν τῇ σκηνῇ. *Ἄλλος*, εἰς τὴν σκηνήν.	26. Ἐν τῇ σκηνῇ.
27.	27. Συνέταξε. *Ἄλλος*, ἐνετείλατο.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Et pones ibi.	3. Et pones.	3. Et pones ibi.
5.	5. Altare aureum ad incensandum. *Alius*, thymiaterium aureum ad thymiama.	5.
	In januam.	Ad januam.
16. Præcepit.	16. Præcepit. *Alius*, constituit.	16. Præcepit.
22.	22. Ad aquilonem. *Alius*, ab aquilone.	22.
25.	25. Imposuit. *Alii*, posuit, præcepit.	25.
26. In tabernaculo.	26. In tabernaculo. *Alius*, in tabernaculum.	26. In tabernaculo.
27.	27. Constituit. *Alius*, præcepit.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Exodi.

V. 16. Ex eodem Basiliensi.
V. 22. Ἀπὸ βοῤῥᾶ. Ita Basiliensis, tacito interprete.
V. 25. Ex Basiliensi.
V. 26. Ἀ., ἐν σκέπῃ, etc., ex Basiliensi.
V. 27. Ex Basiliensi.

Hesychio *in Leviticum*.
Procopio *in Heptateuchum*.
Editionis Romanæ et Drusii lectionibus.
Ex his autem magis subsidio fuerunt, cod. Basiliensis, unde ingentem lectionum copiam, nondum observatam, mutuati sumus (*a*), Hesychius *in Leviticum*, cod. Colbertinus 3084, qui multas Levitici partes, asteriscis et obelis notatas, nobis suppeditavit.

(*a*) Adde Coislinianum, cujus lectiones ex appendice huc revocamus. Edit. Patr.

CAPUT I LEVITICI.

Ex cod. Colbert. 3084.

1. Et revocavit Mosem, et locutus est Dominus ipsi ex tabernaculo testimonii dicens : 2. Loquere filiis Israel, et dices ad eos : Homo ex vobis si offerat munera Domino de pecoribus, de bobus et de ovibus offeretis munera vestra. 3. Si holocautoma munus ejus de bobus, masculum immaculatum adducet, ad ostium tabernaculi testimonii offeret illud, acceptabile ※ ipsi ↙ ante Dominum. 4. Et imponet manum ※ suam ↙ super caput holocausti : acceptabile ipsum ad depropitiandum pro ipso. 5. Et jugulabunt vitulum ante Dominum : et offerent filii Aaron sacerdotes sanguinem, et effundent ad altare in circuitu, quod est super januas tabernaculi testimonii. 6. Et decoriantes holocautoma, membratim divident illud per membra ※ ejus ↙ 7. Et imponent filii Aaron sacerdotes ignem super altare : et sternent ligna super ignem. 8. Et imponent filii Aaron sacerdotes membra divisa, et caput et adipem super ligna, quæ sunt super ignem, quæ sunt super altare. 9. Intestina vero ※ ejus ↙ et pedes ※ ejus ↙ lavabunt aqua. Et imponet sacerdos omnia super altare : holocaustum est sacrificii, odor suavitatis Domino.

1. Καὶ ἀνεκάλεσεν Μωσῆν, καὶ ἐλάλησεν Κύριος αὐτῷ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου λέγων· 2. Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἐὰν προσάγῃ δῶρα τῷ Κυρίῳ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων προσοίσετε τὰ δῶρα ὑμῶν· 3. Ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐκ τῶν βοῶν, ἄρσεν ἄμωμον προσάξει, πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου προσοίσει αὐτὸ, δεκτὸν ※ αὐτῷ ↙ ἔναντι Κυρίου. 4. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ※ αὐτοῦ ↙ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καρπώματος· δεκτὸν αὐτὸ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ. 5. Καὶ σφάξουσιν τὸν μόσχον ἔναντι Κυρίου. Καὶ προσοίσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα, καὶ προσχεοῦσιν τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ, τὸ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 6. Καὶ δείραντες τὸ ὁλοκαύτωμα, μελιοῦσιν αὐτὸ κατὰ μέλη ※ αὐτοῦ ↙ 7. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρῶν οἱ ἱερεῖς πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ στοιβάσουσιν ξύλα ἐπὶ τὸ πῦρ. 8. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὰ διχοτομήματα, καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στέαρ ἐπὶ τὰ ξύλα, τὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς, τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 9. Τὰ δὲ ἐγκοίλια ※ αὐτοῦ ↙ καὶ τοὺς πόδας ※ αὐτοῦ ↙ πλυνοῦσιν ὕδατι· καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Κάρπωμά ἐστιν θυσίας, ὀσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

10. Si autem de ovibus donum ejus ÷ Domino ↙

10. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ ÷

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויקרא 1	1. Ουικρα.	1.
קרבן 2	2.	2. Προσφορὰν.
עלה 3	3.	3.
את־בן הבקר 5	5.	5.
וזרקו		
והפשיט 6	6.	6.
וערכו 7	7.	7.
וקרבו 9	9.	9.
עלה		Δῶρον.
ניחח		Ἀναπαύσεως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et vocavit. *Heb. lect.* Uicra.	1. Vocavit autem.	1.
2. Appropinquationem.	2. Hostiam.	2. Oblationem.
3. Ascensio.	3. Holocaustum.	3.
5. Filium bovis.	5. Vitulum.	5.
Et spargent.	Fundentes.	
6. Et exspoliabit.	6. Detractaque pelle.	6.
7. Et ordinabunt.	7. Strue composita.	7.
9. Intestinum ejus.	9. Intestinis.	9.
Ascensio.	Holocaustum.	Donum.
Quietis.	Suavem odorem.	Requiei.

CAPUT I LEVITICI.

Ex cod. Colbert. 3084.

τῷ Κυρίῳ ⁝ ἀπό τε τῶν ἀρνῶν, καὶ τῶν ἐρίφων εἰς ὁλοκαύτωμα, ἄρσεν ἄμωμον προσάξει αὐτό. 11. ÷ Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ⁝ καὶ σφάξουσιν αὐτὸ ἐκ πλαγίων τοῦ θυσιαστηρίου πρὸς βοῤῥᾶν ἔναντι Κυρίου, καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. 12. Καὶ διελοῦσιν αὐτὸ κατὰ μέλη ※ αὐτοῦ ⁝ καὶ τὴν κεφαλὴν ※ αὐτοῦ ⁝ καὶ τὸ στέαρ. Καὶ ἐπιστοιβάσουσιν οἱ ἱερεῖς αὐτὰ ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς, τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 13. Καὶ τὰ ἐγκοίλια καὶ τοὺς πόδας πλυνοῦσιν ὕδατι. Καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Κάρπωμά ἐστιν θυσία, ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ.

14. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν πετηνῶν κάρπωμα προσφέρῃ δῶρον αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ, καὶ προσοίσει ἀπὸ τῶν τρυγόνων, ἢ ἀπὸ τῶν περιστερίδεων τὸ δῶρον αὐτοῦ. 15. Καὶ προσοίσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀποκνίσει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ στραγγίσει τὸ αἷμα αὐτοῦ πρὸς τὴν βάσιν θυσιαστηρίου. 16. Καὶ ἀφελεῖ τὸν πρόλοβον αὐτοῦ σὺν τοῖς πτεροῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκβαλεῖ αὐτὸ παρὰ τὸ θυσιαστήριον κατὰ ἀνατολὰς εἰς τὸν τόπον τοῦ σποδοῦ. 17. Καὶ ἐκκλάσει αὐτὸ ἐκ τῶν πτερύγων, καὶ οὐ διελεῖ. Καὶ ἐπιθήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρός. Κάρπωμά ἐστιν θυσία, ὀσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

de agnis, et de hædis in holocaustum, masculum immaculatum adducet illud, 11. ÷ Et imponet manum super caput ejus ⁝ et jugulabunt illud a latere altaris ad Aquilonem ante Dominum : et effundent filii Aaron sacerdotes sanguinem ejus super altare in circuitu. 12. Et divident illud per membra ※ ejus ⁝ et caput ※ ejus ⁝ et adipem. Et constipabunt ea sacerdotes super ligna, quæ super ignem, quæ super altare. 13. Et intestina et pedes lavabunt aqua : et offeret sacerdos omnia, et imponet super altare : holocaustum est sacrificium, odor suavitatis Domino.

14. Si autem de volatilibus holocaustum offerat munus suum Domino, et offeret de turturibus vel de columbis munus suum. 15. Et offeret illud sacerdos ad altare; et retorquebit caput ejus, et imponet super altare, et exstillabit sanguinem ejus ad basim altaris. 16. Et auferet vesiculam gutturis ejus, cum plumis ejus : et projiciet eam ad altare versus Orientem in locum cineris. 17. Et effringet eam ab alis, et non dividet : et imponet eam sacerdos super altare, super ligna, quæ super ignem : Holocaustum est sacrificium, odor suavitatis Domino.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἀνεκάλεσεν.	1.
2. Προσφοράν.	2. Δῶρα.	2.
3.	3. Ὁλοκαύτωμα. Ἄλλος, ὁλοκαυτώματα.	3.
5.	5. Τὸν μόσχον. Ἄλλος, υἱὸν τοῦ βουκολίου.	5.
	Προσχεοῦσι. Ἄλλος, ἀκοντιοῦσι.	
6.	6. Ἐκδείραντες. Ἄλλος, δείραντες. Ἄλλος, ἐκδύσει.	6.
7.	7. Ἐπιστοιβάσουσιν. Ἄλλος, ἐπιθήσουσιν. Ἄλλος, στοιβάσουσιν οἱ ἱερεῖς.	7.
9.	9. Τὰ ἐγκοίλια. Ἄλλος, τὰ κοιλίας.	9.
Δῶρον.	Κάρπωμα. Ἄλλος, ὁλοκαύτωμα.	Εὐαρεστήσεως.
Ἀναπαύσεως.	Εὐωδίας.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et revocavit.	1.
2. Oblationem.	2. Dona.	2.
3.	3. Holocaustum. *Alius*, holocausta.	3.
5	5. Vitulum. *Alius*, filium bucolii.	5.
	Effundent. *Alius*, jaculabuntur.	
6.	6. Decoriantes. *Alius*, excoriantes. *Alius*, exuet.	6.
7.	7. Constipabunt. *Alius*, imponent. *Alius*, sternent sacerdotes.	7.
9.	9. Intestina. *Alius*, ventres.	9.
Donum.	Fructuum oblatio. *Alius*, holocaustum.	
Requiei.	Suaveolentiæ.	Beneplaciti.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
הצאן 10	10.	10.
11	11.	11.
על־ירך		
ונתח 12	12.	12.
והכרעים 13	13.	13.
עלה 14	14.	14.
מן־בני היונה		
ומלק 15 *Τὸ Σαμαρ.* ἀνακλάσει.	15.	15.
על קיר		
את־מראתו בנצתה 16	16.	16. Σιτίζουσαν.
והשליך		
ושסע 17	17.	17.
עלה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. De pecore.	10. De pecoribus.	10.
11.	11.	11.
Ad femur.	Ad latus.	
12. Et concidet.	12. Divident.	12.
13. Crura.	13. Pedes.	13.
14. Ascensio.	14. Holocaustum.	14.
De filiis columbæ	De pullis columbæ.	
15. Et contorquebit. *Samar.*, reflectet.	15. Retorto ad collum capite.	15.
Super parietem.	Super crepidinem.	
16. Vesiculam ejus cum pluma ipsius.	16. Vesiculam gutturis et plumas.	16. Vesicam.
Et projiciet.	Projiciet.	
17. Et scindet.	17. Confringetque.	17.
Ascensio.	Holocaustum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Levitici.

In hujus libri nomen hanc notam habet Origenes in *Catenis* Regiis mss. : Λευιτικὸν ὠνόμασται, ἐπειδὴ τὸ τῆς ἱερωσύνης καὶ τὰ τῶν θυσιῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα προσέταξεν ὁ Θεὸς, ἐν τούτῳ φέρεται. Ἔχει μὲν οὖν καὶ ἡ ἔξοδος τοῦ Θεοῦ νομοθεσίας, ὅπως δὲ ἐτελέσθησαν οἱ ἱερεῖς χρισθέντες, καὶ ὅπως κατεσκευάσθη ἡ σκηνὴ, καὶ σύμπηξιν ἔλαβεν ἐναρμόνιον. Καὶ ἄλλα πλείονα ἱστορεῖ τὸ Λευιτικόν. Εἰ δὲ καὶ ἕτερά τινα περιέχει, οὐ θαυμαστὸν, ἐπιγραφὴ γάρ ἐστιν ἑκάστου βιβλίου τοῦ ἐν αὐτῷ καιριωτέρου δηλωτική. Id est : « Leviticus ita dicitur, quia tum sacerdotii ritum, tum et quæ ad sacrificia et similia a Deo præscripta sunt, continet. Habet quidem et Exodus Dei leges. De modo autem initiandi sacerdotis uncti, de modo item quo adornatum fuit tabernaculum, atque congruentem sibi constructionem accepit, aliaque permulta, narrat Leviticus. Quod si etiam diversa quædam complectatur, nihil mirum : nam cujusque libri titulus, quæ ipsi magis propria sunt indicat. » Idem Origenes *in Psalmos*, ait hunc librum Hebraice vocari Οὐικρά.

Hujus libri priora capita, et alia quædam fragmenta, ut in *Hexaplis* erant ex versione LXX Interpretum cum asteriscis et obelis edi curavimus, prout habentur in sæpe memorato codice Colbertino num. 3084. Hic vero obeli et asterisci longe pauciores habentur quam in postremis Exodi capitibus, quia Levitici textus longe sincerior erat illa postrema Exodi parte.

V. 2. Ita Basiliensis codex, unde maximam lectionum partem hoc libro mutuamur. — Coislin. Ἀ., Σ., *οἱ λοιποὶ*, προσφοράν. Sic et vers 4. Ο', καρπώματος. In marg. ὁλοκαυτώματος.

V. 3. Ἄλλος, ὁλοκαυτώματα. Ita Basiliensis.

V. 5. Ἄλλος, υἱὸν τοῦ βουκολίου, ex Basiliensi,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Προβάτων. *Alius addit*, τοῦ ποιμνίου.	10.
11.	11. ÷ Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ⁚	11.
	Ἐκ πλαγίων. Ἄλλος, ἐπὶ μηρόν.	
12.	12. Διελοῦσιν. Ἄλλος, μελιοῦσιν.	12.
13.	13. Τοὺς πόδας. Ἄλλος, τὰ σκέλη.	13.
14.	14. Κάρπωμα. Ἄλλος, ὁλοκαύτωμα.	14.
	Περιστερῶν. Ἄλλος, νεοσσῶν περιστερῶν.	
15.	15. Ἀποκνίσει. Ἄλλος, λεπίσει. Ἄλλος, μαδίσει.	15.
	Πρὸς τὴν βάσιν. Ἄλλος, παρὰ τὸν τοῖχον.	
16. Τὴν φῦσαν αὐτοῦ σὺν τοῖς πτιλοῖς.	16. Τὸν πρόλοβον σὺν τοῖς πτεροῖς.	16. Τὴν φῦσαν αὐτοῦ σὺν τοῖς πτιλοῖς.
	Ἐκβαλεῖ. Ἄλλος, ἐμβαλεῖ.	
17.	17. Ἐκκλάσει. Ἄλλος, διχάσει.	17.
	Κάρπωμα. Ἄλλος, ὁλοκαύτωμα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. De ovibus. *Alius addit*, ovilis.	10.
11.	11. ÷ Et imponet manum super caput ejus ⁚	11.
	E lateribus. *Alius*, ad femur.	
12.	12. Divident. *Alius*, membratim concident.	12
13.	13. Pedes. *Alius*, crura.	13.
14.	14. Oblatio fructuum. *Alius*, holocaustum.	14
	Columbarum. *Alius*, pullis columbarum.	
15.	15. Contorquebit. *Alius*, decorticabit. *Alius*, glabrum reddet.	15.
	Ad basim. *Alius*, ad murum.	
16. Vesicam eius cum pinnis.	16. Vesicam gutturis cum plumis.	16. Vesicam ejus cum pinnis.
	Ejiciet. *Alius*, injiciet.	
17.	17. Effringet. *Alius*, dividet.	17.
	Fructuum oblatio. *Alius*, holocaustum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Levitici.

sine interpretis nomine.

V. 6. Ἄλλος, δείραντες, Ἄλλος, ἐκδύσει. Sic Basiliensis. Hæc vero postrema lectio videtur esse Aquilæ.

V. 7. Ἄλλος, ἐπιθήσουσιν, ex Basiliensi. Ἄλλος, στοιβάσουσιν, sic Basiliensis, item hanc ut variam lectionem habet Colb. 3084 ad marg.

V. 8. הנתחים O', διχοτομήματα. Coislin. in marg., μέλη. Et ibid. O', στέαρ in marg. σῶμα.

V. 9. Ἄλλος, τὰς κοιλίας. Basiliensis.

Ibid. Ἄλλος, ὁλοκαύτωμα. Basil. Ἀ., Σ., δῶρον. Coislin.

Ibid. Ἄλλος, ἀναπαύσεως. Basil. Sic etiam infra, cap. XXIII, 18. Ἀ., Σ., ἀναπαύσεως reposuimus ex Coislin.

V. 10. Ex Basiliensi.

V. 11. Hic locus obelo notatus in Colbertino 3084 non exstat in Hebræo. — Ἀ., ἐπὶ μηρόν. Quam lectionem sine interpretis nomine affert Basiliensis.

V. 12. Ἄλλος, μελιοῦσιν. Ex Basil.

V. 13, 14. Ita Basil.

Ibid. Ἄλλος, νεοσσῶν περιστερῶν. Ita Basiliensis. Hinc vulgatus interpres hausit.

V. 14. O', περιστερῶν. In marg. Coislin., υἱῶν τῶν περιστερῶν, cum hac nota : Ἔδει λέγειν, περιστεριδίων, δηλοῖ Σύμμαχος τῶν περιστερῶν τοὺς νεοττούς. Hinc vero sequitur lectionem νεοσσῶν περιστερῶν, quam tacito interprete affert Basiliensis, esse Symmachi.

V. 15. Ita Regius unus et editio Romana. Samaritanus, ἀνακλάσει. Lectiones sequentes, λεπίσει, μαδίσει quorum interpretum sint non notatur. Animadvertas velim in editione Romana et in Regio uno codice, easdem interpretationes referri etiam

ad vocem יבדיל, quæ legitur versu 17, infra. Sed male, ut odoratur Drusius.

Ibid., παρὰ τὸν τοῖχον. Ita Basil.

V. 16. Ita Basiliensis, optime, ex Symmacho et Theodotione. In edit. Rom. legitur male, τὴν φύσιν pro τὴν φύσαν, sane hic de vesica gutturis agitur, non de natura. Ἀ., τὴν σιτίζουσαν, quasi dicas frumenti receptaculum, id est, vesicam ad grana fru-

CAPUT II LEVITICI.

1. Si vero anima offerat munus sacrificium Domino, simila erit munus ejus; et effundet super illud oleum, et imponet super illud thus. 2. Et afferet ⋇ illud ⁚ ad filios Aaron sacerdotes: et sumens de ea plenum pugillum ⋇ ejus ⁚ de simila ⋇ ipsa ⁚ cum oleo ⋇ ejus ⁚ et omne thus ejus: et imponet sacerdos memoriale ejus super altare: sacrificium odor suavitatis Domino. 3. Et reliquum de sacrificio est Aaron et filiis ejus, sanctum sanctorum de sacrificiis Domini.

4. Si autem offerat munus, sacrificium coctum in clibano, ex simila panes azymos conspersos in oleo, et lagana azyma peruncta in oleo.

5. Si autem sacrificium de sartagine munus tuum, simila conspersa in oleo, azyma erunt. 6. Et comminues ea in frusta, et effundes super ipsa oleum: sacrificium ÷ est ⁚ Domino.

7. Si autem sacrificium de craticula munus tuum, simila in oleo fiet. 8. Et offeret sacrificium quodcunque fecerit de his Domino: et afferet ⋇ illud ⁚ ad sacerdotem. 9. Et accedens ad altare, auferet sacerdos de sacrificio memoriale ejus: et imponet

1. Ἐὰν δὲ ψυχὴ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ Κυρίῳ, σιμίδαλις ἔσται τὸ δῶρον αὐτοῦ, καὶ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτῷ ἔλαιον, καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον. 2. Καὶ οἴσει ⋇ αὐτὸ ⁚ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν τοὺς ἱερεῖς· καὶ δραξάμενος ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα ⋇ αὐτοῦ ⁚ ἀπὸ τῆς σιμιδάλεως ⋇ αὐτῆς ⁚ σὺν τῷ ἐλαίῳ ⋇ αὐτῆς ⁚ καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς. Καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, θυσία ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ. 3. Καὶ τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῆς θυσίας Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ἅγιον τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν θυσιῶν Κυρίου.

4. Ἐὰν δὲ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν πεπεμμενην ἐν κλειβάνῳ, ἐκ σιμιδάλεως ἄρτους ἀζύμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ.

5. Ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ τηγάνου τὸ δῶρόν σου, σιμίδαλις πεφυραμένη ἐν ἐλαίῳ, ἄζυμα ἔσται. 6. Καὶ διαθρύψεις αὐτὰ κλάσματα, καὶ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτὰ ἔλαιον, θυσία ÷ ἐστὶν ⁚ Κυρίῳ.

7. Ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας τὸ δῶρόν σου, σιμίδαλις ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται. 8. Καὶ προσοίσει τὴν θυσίαν ἣν ἂν ποιήσῃ ἐκ τούτων τῷ Κυρίῳ, καὶ προσοίσει ⋇ αὐτὸ ⁚ πρὸς τὸν ἱερέα. 9. Καὶ προσεγγίσας πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἀφελεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυ-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 קרבנו	1.	1.
2 מלא קמצו	2.	2.
3 מאשי יהוה	3.	3. Ἀπὸ τῶν πυρῶν Κυρίου.
4 תנור	4.	4.
חלות מצת בלולת		Κολλύρας ἀναπεφυρμένας.
ורקיקי		
6 פתים	6.	6. Ψωμούς.
9 אשה	9.	9. Πύῤῥον.
14 קלוי באש	14.	14. Πεφρυγμενα πυρί.
גרש כרמל		Ἁπαλὰ λάχανα ὀσπριώδη.
16 והקטיר	16.	16

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Appropinquatio ejus.	1. Ejus oblatio.	1.
2. Plenum pugillum suum.	2. Pugillum plenum.	2.
3. De ignitionibus Domini.	3. De oblationibus Domini.	3. Ab ignibus Domini.
4. Clibani.	4. In clibano.	4.
Placentæ infermentatæ mistæ.	Panes absque fermento conspersos.	Collyras respersas.
Et lagana.	Lagana.	
6. Frusta.	6. Minutatim.	6. Frustula.
9. Ignitio.	9. *Vacat, sed subjungitur:* in odorem suavitatis Domino.	9. Ignitum.
14. Tostam in igne.	14. Igni.	14. Torrefacta igni.
Triticum contusum spicæ viridis.	Et confringes in modum farris.	Tenera olera legumini similia.
16. Et suffire faciet.	16. Adolebit.	16.

menti recipienda. Hesychius *in Leviticum* habet σίτιον, minus recte, ni fallor. — 'Α., Σ., τὴν σιτίζουσαν. Θ., Ε'., τὴν ὀσφὺν ἣν ἡμεῖς καλοῦμεν φύσαν. Coislin. quæ suspicione mendi non vacant. Ibid. in hæc verba τῶν Ο' σὺν τοῖς πτεροῖς, notatur in marg. ἅμα τῷ σώρῳ αὐτῆς, « cum congerie ejus. »

Ibid., ἐμβαλεῖ. Ex Basil.

V. 17. Ex Basil.

CAPUT II LEVITICI.

σίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς· καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, (κάρπωμα) ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ. 10. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπὸ τῆς θυσίας, Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου.

11. Πᾶσαν θυσίαν ἣν ἂν προσφέρητε Κυρίῳ, οὐ ποιήσετε ζυμωτόν· πᾶσαν γὰρ ζύμην καὶ πᾶν μέλι οὐ προσοίσετε ἀπ' αὐτοῦ, καρπῶσαι Κυρίῳ δῶρον. 12. Ἀπ' ἀρχῆς προσοίσετε αὐτὰ Κυρίῳ, ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαστήριον οὐκ ἀναβιβάσετε [*al.* οὐκ ἀναβήσεται] εἰς ὀσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ.

13. Καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἁλὶ ἁλισθήσεται· οὐ διαπαύσετε ἅλα διαθήκης Θεοῦ ἀπὸ θυσιασμάτων ὑμῶν· ἐπὶ παντὸς δώρου ὑμῶν προσοίσετε ἅλα.

14. Ἐὰν δὲ προσφέρῃς θυσίαν πρωτογενημάτων τῷ Κυρίῳ, νέα πεφρυγμένα χίδρα ἐρικτὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ προσοίσεις τὴν θυσίαν τῶν πρωτογενημάτων σου. 15. Καὶ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτῆς ἔλαιον, καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτὴν λίβανον. Θυσία ἐστίν. 16. Καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἀπὸ τῶν χίδρων σὺν τῷ ἐλαίῳ, καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς, κάρπωμα τῷ Κυρίῳ.

super altare holocaustum, odor suavitatis Domino. 10. Quod autem reliquum erit de sacrificio, Aaron et filiis ejus, sancta sanctorum de holocaustis Domini.

11. Omne sacrificium quodcunque offeratis Domino, non facietis fermentatum; omne enim fermentum et omne mel non offeretis de eo, ad offerendum Domino munus. 12. De primitiis offeretis ea Domino, super altare autem non importabitis in odorem suavitatis Domino.

13. Et omne munus sacrificii vestri sale salietur. Non omittetis salem testamenti Dei a sacrificiis vestris : super omne munus vestrum offeretis salem.

14. Si autem offeras sacrificium primarum frugum Domino, novas torrefactas spicas vigentes, comminutas Domino : et offeres sacrificium primarum frugum tuarum. 15. Et effundes super illud oleum, et impones super illud thus : sacrificium est. 16. Et offeret sacerdos memoriale ejus de farribus cum oleo, et omne thus ejus : hostia Domino.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Δῶρον αὐτοῦ.	1.
2.	2. Πλήρη τὴν δράκα. Ἄλλος, πλήσει. Ἄλλος, πληρώσει. *Οἱ λοιποί*, πλήρης τὴν δράκα.	2.
3. Ἀπὸ τῶν χαοπωμάτων Κυρίου.	3. Ἀπὸ τῶν θυσιῶν Κυρίου.	3. Ἀπὸ τῶν τοῦ πυρὸς Κυρίου.
4.	4. Ἐκ κλιβάνου. Ἄλλος, ἐν κλιβάνῳ.	4.
Κολλύρας ἀναπεφυρμένας.	Ἄρτους ἀζύμους πεφυρμένους.	Κολλύρας ἀναπεφυρμένας.
	Λάγανα. Ἄλλος, ἁπαλά.	
6. Ψωμούς.	6. Κλάσματα.	6. Ψωμούς.
9.	9. Κάρπωμα.	9. Πυῤῥόν.
14. Πεφρυγμένα πυρί.	14. Πεφρυγμένα.	14.
Ἁπαλὰ λάχανα ὀσπριώδη.	Χίδρα ἐρικτά.	Πῖον.
16.	16. Ἀνοίσει. Ἄλλος, ἐπιθήσει.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Donum ejus.	1.
2.	2. Plenum pugillum. *Alius*, implebit. *Alius*, replebit. *Reliqui*, plenus pugillo suo.	2.
3. De oblationibus Domini.	3. De sacrificiis Domini.	3. Ab iis quæ sunt de igne Domini.
4.	4. Ex clibano. *Alius*, in clibano.	4.
Collyras respersas.	Panes azymos conspersos.	Collyras respersas.
	Lagana. *Alius*, tenera.	
6. Frustula.	6. Frusta.	6. Frustula.
9.	9. Oblatio fructuum.	9. Ignitum.
14. Torrefacta igni.	14. Torrefactas.	14.
Tenera olera leguminі similia.	Spicas virentes, comminutas.	Pingue.
16.	16. Offeret. *Alius*, imponet.	16.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מגרשה		
אשה		Πύῤῥον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
De frumento contuso ejus.	Partem farris fracti.	
Ignitio	*Vacat.*	Ignitum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Levitici.

In versione LXX Interpretum hexaplari cum obelis et asteriscis, qualem eruimus ex cod. Colbertino num. 3084 semper legitur σιμίδαλις, ut videas supra. In editis vero σεμίδαλις. Ibid. vers 12 legitur in Colbertino, ἀναβήσεται, supra vero emendatur prima manu, ἀναβιβάσετε : editi hodierni, ἀναβιβασθήσεται.

V. 1. קרבן Ο', δῶρον. Coislin. in marg. habet προσφορά.

V. 2 *Οἱ λοιποὶ*, πλήρης τὴν δράκα, « plenus manu. » Hanc lectionem cum sequentibus ex codice Basiliensi mutuamur.

V. 4. *Ἄλλος*, ἐν κλιβάνῳ. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem sequitur vulgatus interpres. — Coislin. *οἱ λοιποὶ*, κολλυρίδας, ubi Basiliensis habet Ἀ. Σ. Θ. κολλύρας, etc.

Ibid. A., S., Th., κολλύρας ἀναπεφυρμένας, ex Basiliensi.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ψωμούς. Ex Basiliensi.

V. 9. Ἀ., Θ. πύῤῥον. Sic solent interpretes isti vertere vocem אשה, ut sæpe videas infra. Ex eodem Basiliensi. — Coislin. Ἀ., Θ. πύρον. Sic.

V. 14. Ἀ. ἐν πυρί. Ex Basiliensi.

Ibidem, ita tres mss. Regii, quorum unus habet λάγανα. Totus locus Hebraice sic habet אביב קלוי באש גרש כרמל, i. e. « Teneram spicam tostam in igne : triticum contusum viridis spicæ. » Hierony-

CAPUT III LEVITICI.

1. Si autem sacrificium salutaris munus ejus ÷ Domino ⁝ si quidem ex bobus suis adduxerit, sive masculum sive femininum, immaculatum adducet illud ante Dominum. 2. Et imponet manus suas super caput muneris ※ sui ⁝ et jugulabit ※ illud ⁝ ad januas tabernaculi testimonii : et effundent filii Aaron sacerdotes sanguinem super altare ÷ holocaustorum ⁝ in circuitu. 3. Et offerent de sacrificio salutaris oblationem Domino, adipem qui cooperit ventrem, et omnem adipem qui est super ventrem. 4. Et duos renes, et adipem qui super ipsos, qui super femora, et pennam quæ super jecur cum renibus auferet. 5. Et offerent ea filii Aaron super altare, super holocautomata, super ligna, quæ super ignem : oblatio odor suavitatis Domino.

6. Si autem de ovibus munus ejus sacrificium salutaris Domino, masculum aut femininum immaculatum offeret illud. 7. Si agnum adduxerit munus suum, offeret illud ante Dominum. 8. Et imponet manum ※ suam ⁝ super caput muneris sui : et jugulabit illud ad januas tabernaculi testimonii. 9. Et effundent filii Aaron ÷ sacerdotes ⁝ sanguinem ※ ejus ⁝ super altare in circuitu. Et offeret de sacrificio salutaris oblationem Domino, adipem et

1. Ἐὰν δὲ θυσία σωτηρίου τὸ δῶρον αὐτοῦ ÷ τῷ Κυρίῳ ⁝ ἐὰν μὲν ἐκ τῶν βοῶν αὐτοῦ προσάγῃ, ἐάν τε ἄρσεν, ἐάν τε θῆλυ, ἄμωμον προσάξει αὐτὸ ἔναντι Κυρίου. 2. Καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δώρου ※ αὐτοῦ ⁝ καὶ σφάξει ※ αὐτό ⁝ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ÷ τῶν ὁλοκαυτωμάτων ⁝ κύκλῳ. 3. Καὶ προσάξουσιν ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα Κυρίῳ, τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τὴν κοιλίαν. 4. Καὶ τοὺς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λόβον τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ. 5. Καὶ ἀνοίσουσιν αὐτὰ οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρός· κάρπωμα ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ.

6. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ θυσίαν σωτηρίου τῷ Κυρίῳ, ἄρσεν ἢ θῆλυ ἄμωμον προσοίσει αὐτό· 7. Ἐὰν ἄρνα προσάγῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ, προσοίσει αὐτὸ ἔναντι Κυρίου. 8. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ※ αὐτοῦ ⁝ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δώρου αὐτοῦ· καὶ σφάξει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 9. Καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν ÷ οἱ ἱερεῖς ⁝ τὸ αἷμα ※ αὐτοῦ ⁝ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. Καὶ προσοίσει ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σω-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שלמים	1.	1. Εἰρηνικῶν.
3 אשה	3.	3.
4 הכסלים	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Pacificorum.	1. Pacificorum.	1. Pacificorum.
3. Ignitio.	3. In oblationem.	3.
4. Ilia.	4. Ilia.	4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τῶν χίδρων. Ἄλλος, τοῦ ἐρύγματος (φρύγματος) αὐτῆς.	
Πύῤῥον.	Κάρπωμα.	Πύῤῥον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	De farribus. *Alius*, de torrefactione ejus.	
Ignitum.	Oblatio fructuum.	Ignitum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Levitici.

mus, «de spicis virentibus torrebis igni, et confringes in modum farris.» LXX Int., νέα πεφρυγμένα χίδρα ἐριχτά, «novas torrefactas spicas virentes comminutas.» Ubi vox χίδρα, utramque vocem Hebraicam אביב et גרש videtur exprimere. In hæc verba locum Eusebii afferimus ex mss. Regiis pleniorem quam in editione Romana jacet: Χίδρα ἐστὶν ὅταν ἀπὸ τῶν ἀκμασάντων ἀσταχύων λαβὼν διαθρύψῃ τις χερσὶν, οἱονεὶ ἀλέσας· τοῦτο γάρ ἐστιν, *ἐριχτὰ προσοίσει τῷ Θεῷ*. Ἐριχτὰ δὲ τὰ ἐν μύλῳ πτισθέντα καὶ τὴν φλοιὸν ἀποβαλόντα ὀσπριώδη λάχανα. Id est: «Χίδρα sunt, cum quispiam spicas quasdam virentes manibus atterit, ac si moleret. Id enim sibi vult illud: *Comminuta offeret Deo*. Ἐριχτά vero dicuntur ea, quæ mola teruntur et glumam abjiciunt, olera leguminibus similia.»

Ibid. Basiliensis, tacito interprete, τοῦ ἐρύγματος αὐτῆς, mendose, ut puto, pro φρύγματος.

Ibid. ex Basiliensi.

Coislin. Ἀ., Σ., ἁπαλά. Θ., πῖον, et mox, Ἀ., Σ., πεφρυγμένα πυρί. Quæ lectiones sinceriores sunt iis quas ex aliis mss. eruimus, quæ non consonant cum Hebræo.

V. 16. Ο', τῶν χίδρων. Coislin. in marg. habet, τοῦ ἐρίγματος αὐτῆς. Alii, ἐρύγματος. Forte φρύγματος. Ibid., ad illud χίδρων, notatur in marg. ἀλφίτων.

CAPUT III LEVITICI.

τηρίου κάρπωμα τῷ Κυρίῳ, τὸ στέαρ καὶ τὴν ὀσφὺν ἄμωμον σὺν ταῖς ψόαις περιελεῖ αὐτὸ, καὶ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας. 10. Καὶ ἀμφωτέρους τοὺς νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λόβον, τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελών. 11. Ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὀσμὴ εὐωδίας κάρπωμα Κυρίῳ.

12. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν αἰγῶν τὸ δῶρον αὐτοῦ, καὶ προσάξει ⋇ αὐτὸ ⁝ ἔναντι Κυρίου. 13. Καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ σφάξουσιν αὐτὸ ἔναντι Κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ⋇ αὐτοῦ ⁝ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. 14. Καὶ ἀνοίσει ἀπ' αὐτοῦ ⋇ δῶρον αὐτοῦ ⁝ κάρπωμα Κυρίῳ, τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας. 15. Καὶ ἀμφοτέρους τοὺς νεφροὺς, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λόβον τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ. 16. Καὶ ἀνοίσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ⋇ ἄρτον ⁝ κάρπωμα, ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ. 17. Πᾶν στέαρ τῷ Κυρίῳ, νόμιμον εἰς τὸν αἰῶνα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν. Πᾶν στέαρ καὶ πᾶν αἷμα οὐκ ἔδεσθε.

lumbum immaculatum cum ilibus auferet illum, et adipem qui cooperit ventrem, et omnem adipem qui super ventrem. 10. Et duos renes, et adipem qui est super ipsos, qui super femora, et pennam, quæ super jecur cum renibus auferens. 11. Afferet sacerdos super altare, odor suavitatis. oblatio Domino.

12. Si autem de capris munus ejus, et adducet ⋇ illud ⁝ ante Dominum. 13. Et imponet manus suas super caput ejus: et jugulabunt illud ante Dominum ad januas tabernaculi testimonii: Et effundent filii Aaron sacerdotes sanguinem ⋇ ejus ⁝ super altare in circuitu. 14. Et offeret de eo ⋇ munus suum ⁝ hostiam Domino, adipem, qui cooperit ventrem, et omnem adipem, qui est super ventrem: 15. Et utrosque renes, et omnem adipem qui super ipsos, qui super femora, et pennam jecoris cum renibus auferet. 16. Et offeret ea sacerdos super altare ⋇ panem ⁝ oblatio, odor suavitatis Domino. 17. Omnis adeps Domino; legitimum in sæculum in progenies vestras, in omni habitaculo vestro. Omnem adipem et omnem sanguinem non comedetis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰρηνικῶν.	1. Σωτηρίου.	1. Εἰρηνικῶν.
3.	3. Κάρπωμα. Ἄλλοι, πύῤῥον.	3
4.	4. Μηρίων. Ἄλλος, λαγόνων.	4

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Pacificorum.	1. Salutaris.	1. Pacificorum.
3.	3. Oblatio. *Alii*, ignitum.	3.
4.	4. Femora. *Alius*, ilia.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
6 לזבח שלמים	6.	6. Εἰς θυσίαν εἰρηνικῶν.
7 כשב	7.	7. Ἀμνόν
8 לפני	8.	8.
9 מזבח השלמים אשר	9.	9.
האליה		
10 שתי	10.	10.
הכסלים		
11. לחם אשה	11.	11.
12 לפני	12.	12.
14 והקריב	14.	14.
אשה		
16 לחם אשה	16.	16.
לריח		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. In nostiam pacificorum.	6. Pacificorum hostia.	6. In hostiam pacificorum.
7. Agnum.	7. Agnum.	7. Agnum.
8. Ad facies.	8. In vestibulo.	8.
9. De sacrificio pacificorum ignitionem.	9. De pacificorum hostia sacrificium.	9.
Caudam ejus.	Caudam.	
10. Duo.	10. Cum renibus.	10.
Ilia.	Ilia.	
11. Panem ignitionis.	11. In pabulum ignis.	11.
12. Ad facies.	12. Domino.	12.
14. Et appropinquare faciet.	14. Tollent.	14.
Ignitionem.	Ignis.	
16. Panem ignitionis.	16. In alimoniam ignis.	16.
In odorem.	Et suavissimi odoris.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Levitici.

Textum LXX Interpretum ut erat in *Hexaplis* ex codice Colb. supra memorato num. 3084 desumpsimus.

V. 1. Ἀ., Σ., Θ., εἰρηνικῶν. Sic vocem שלמים vertere solent iidem Interpretes. Hanc porro lectionem, ut et alias omnes hujus capitis ex Basiliensi codice mutuamur.

V. 3. Alii, πυῤῥόν, Aquila scilicet et Theodotio, ut bis capite præcedenti. — Coislin. ad vocem σωτηρίου in margine habet τελειότητος. Tres interpretes, v. 1 eamdem vocem שלמים vertunt, εἰρηνικῶν. V. similiter 9. Coislin. ad marg. τελειότητος, et τῶν

CAPUT IV LEVITICI.

1. Et locutus est Dominus ad Mosem, dicens : 2. Loquere ad filios Israel dicens : Anima si peccaverit ÷ ante Dominum ⁝ non sponte, de omnibus præceptis Domini, quæ non oportet facere, et fecerit unum aliquid de eis 3. Si quidem princeps sacerdotum, qui unctus est, peccaverit, ※ ut populus peccaret ⁝ et adducet pro peccato suo quod peccavit, vitulum de bobus immaculatum Domino, pro peccato. 4. Et adducet vitulum ad ostium tabernaculi testimonii ante Dominum, et imponet manum

1. Καὶ ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων. 2. Λάλησον πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων· ψυχὴ ἐὰν ἁμάρτῃ ÷ ἔναντι Κυρίου ⁝ ἀκουσίως ἀπὸ πάντων τῶν προσταγμάτων Κυρίου, ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν, καὶ ποιήσῃ ἕν τι ἀπ' αὐτῶν. 3. Ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὁ κεχρισμένος ἁμάρτῃ ※ τοῦ τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν ⁝ καὶ προσάξει περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἥμαρτεν, μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τῷ Κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας. 4. Καὶ προσάξει τὸν μόσχον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἔναντι Κυρίου, καὶ ἐπιθήσει

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Εἰς θυσίαν εἰρηνικῶν.	6. Θυσία σωτηρίου.	6. Εἰς θυσίαν εἰρηνικῶν.
7. Πρόβατον.	7. Ἄρνα.	7.
8.	8. Παρὰ τὰς θύρας. *Ἄλλ.*, κατὰ πρόσωπον.	8.
9.	9. Ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα. *Οἱ λοιποί*, ἀπὸ τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν πύῤῥον.	9.
10.	10. Καὶ τὴν ὀσφύν. *Ἄλλος*, καὶ τὸ κέρκιον.	10.
	Ἀμφοτέρους. *Ἄλλος*, τοὺς δύο.	
	Μηρίων. *Ἄλλος*, ὀσφύων.	
11.	11. Κάρπωμα. *Ἄλλοι*, ἄρτον πύῤῥον.	11.
12.	12. Ἔναντι. *Ἄλλος*, κατὰ πρόσωπον.	12.
14.	14. Ἀνοίσει. *Ἄλλ.*, προσάξει.	14.
	Κάρπωμα. *Ἄλλοι*, πύῤῥον.	
16.	16. Κάρπωμα. *Ἄλλοι*, ἄρτον πύῤῥον.	16.
	Ὀσμή. *Ἄλλ.*, ὀσμήν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. In hostiam pacificorum.	6. Sacrificium salutaris.	6. In hostiam pacificorum.
7. Ovem.	7. Agnum.	7.
8.	8. Apud januas. *Alius*, ad faciem.	8.
9.	9. De sacrificio salutaris oblationem. *Reliqui*, de sacrificio pacificorum ignitum.	9.
	Et lumbum. *Alius*, et caudam.	
10.	10. Utrosque (renes). *Alius*, duos (renes)	10.
	Femora. *Alius*, lumbos.	
11.	11. Oblationem. *Alii*, panem ignitum.	11.
12.	12. Ante. *Alii*, ad faciem.	12.
14.	14. Offeret. *Alius*, adducet.	14.
	Oblationem. *Alii*, ignitum.	
16.	16. Oblationem. *Alii*, panem ignitum.	16.
	Odor. *Alius*, odorem.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Levitici.

εἰρηνικων, ubi eadem vox Hebraica. Eodem versu 9, ubi LXX habent σὺν ταῖς ψόαις, Coislin. in marg. habet, ἐν ἰσότητι τῶν ψυῶν.

V. 6. Ex Basiliensi.

V. 9. Ex Basiliensi.

Ibid. *Ἄλλος*, τὸ κέρκιον. Idem Basiliensis, tacito interprete. Sed infra idem Basiliensis habet, *οἱ λοιποί*, τὸ κέρκιον. Levit. VII, 3.

V. 10. Ex Basiliensi, ut et sequentes versiculi.

V. 16. Ο', κάρπωμα. Coislin. in margine, ἄρτον πύρον et ἄρτον προσφοράν. Idemque vers. 3, supra, legit πύρον, ubi alii πύῤῥον.

CAPUT IV LEVITICI.

τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου ÷ ἔναντι Κυρίου : καὶ σφάξει τὸν μόσχον ἐνώπιον Κυρίου. 5. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ὁ χρειστὸς ÷ ὁ τετελειωμένος τὰς χεῖρας : ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, καὶ εἰσοίσει αὐτὸ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. 6. Καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ αἷμα, καὶ προσρανεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἑπτάκις τῷ δακτύλῳ ἔναντι Κυρίου κατὰ τὸ καταπέτασμα τὸ ἅγιον. 7. Καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος ÷ τοῦ μόσχου : ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος τῆς

suam super caput vituli ÷ ante Dominum : et jugulabit vitulum coram Domino. 5. Et accipiens sacerdos, qui unctus est ÷ qui initiatus est manibus : de sanguine vituli, et inferet illum in tabernaculum testimonii. 6. Et intinget sacerdos digitum suum in sanguinem, et asperget de sanguine septies digito ante Dominum contra velum sanctum. 7. Et imponet sacerdos de sanguine ÷ vituli : super cornua altaris thymiamatis compositionis ante Dominum, quod est in tabernaculo testimonii. Et

omnem sanguinem vituli effundet ad basim altaris holocausti, quod est ad januas tabernaculi testimonii. 8. Et omnem adipem vituli pro peccato auferet ab eo, adipem operientem intestina, et omnem adipem, qui est super intestina : 9. Et duos renes, et adipem qui super ipsos, qui est super femora, et pennam quæ super jecur cum renibus auferet ipsam, 10. quemadmodum aufertur ipsa a vitulo sacrificii salutaris, et offeret ipsam sacerdos super altare holocausti. 11. Et pellem vituli et omnem ejus carnem cum capite ejus, et extremitatibus, et ventre, et fimo. 12. Et efferent totum vitulum extra castra in locum mundum, ubi effundunt cinerem, et comburent illum super ligna in igne : super effusione cineris cremabitur.

συνθέσεως ἔναντι Κυρίου, ὅ ἐστιν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. Καὶ πᾶν τὸ αἷμα τοῦ μόσχου ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὁλοκαυτώσεως, ὅ ἐστιν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 8. Καὶ πᾶν τὸ στέαρ τοῦ μόσχου τοῦ τῆς ἁμαρτίας, περιελεῖ ἀπ' αὐτοῦ, τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὰ ἐνδόσθια, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων, 9. Καὶ τοὺς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λόβον τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος, σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ αὐτὸ, 10. Ὃν τρόπον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ μόσχου τοῦ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου. Καὶ ἀνοίσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς καρπώσεως. 11. Καὶ τὸ δέρμα τοῦ μόσχου, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν σάρκα σὺν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἀκροτηρίοις καὶ τῇ κοιλίᾳ καὶ τῇ κόπρῳ. 12. Καὶ ἐξοίσουσιν ὅλον τὸν μόσχον ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν, οὗ ἐκχεοῦσιν τὴν σποδιὰν, καὶ κατακαύσουσιν αὐτὸν ἐπὶ ξύλων ἐν πυρί· ἐπὶ τῆς ἐκχύσεως τῆς σποδιᾶς καυθήσεται.

13. Si autem omnis Synagoga Israel ignoraverit, et latuerit verbum ab oculis Synagogæ, et fecerint unum de omnibus mandatis Domini, quod non fiet, et deliquerint : 14. Et innotuerit eis peccatum, quod peccaverunt in eo : et adducet Synagoga vitulum ex bobus ÷ immaculatum ⁏ pro peccato : et adducet eum ad ostium tabernaculi testimonii. 15. Et imponent seniores Synagogæ manus suas super caput vituli ante Dominum, et jugulabunt vitulum ante Dominum. 16. Et inferet sacerdos. . . . .

17. ... sanguine vituli : et asperget septies ante Dominum ad faciem velaminis ÷ sancti ⁏ 18. Et de

13. Ἐὰν δὲ πᾶσα συναγωγὴ Ἰσραὴλ ἀγνοήσῃ, καὶ λάθῃ ῥῆμα ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς, καὶ ποιήσωσι μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου ἣ οὐ ποιηθήσεται, καὶ πλημμελήσωσι, 14. Καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία ἣν ἥμαρτον ἐν αὐτῇ. Καὶ προσάξει ἡ συναγωγὴ μόσχον ἐκ βοῶν ÷ ἄμωμον ⁏ περὶ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ προσάξει αὐτὸν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 15. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου ἔναντι Κυρίου, καὶ σφάξουσι τὸν μόσχον ἔναντι Κυρίου. 16. Καὶ εἰσοίσει ὁ ἱερεύς. . . . .

17. ... αἵματος τοῦ μόσχου. Καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις ἔναντι Κυρίου κατ' ἐνώπιον τοῦ καταπετάσματος ÷

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בשגגה	2.	2. Ἐν ἀγνοίᾳ.
3 לאשמת העם	3.	3. Εἰς πλημμέλησιν τοῦ λαοῦ.
לחטאת		
4 והביא	4.	4.
6 את־פני פרכת	6.	6.
7 סמים	7.	7.
העלה		
אל־יסוד		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In ignorantia.	2. Per ignorantiam.	2. In ignorantia.
3. Ad delictum populi.	3. Delinquere faciens populum.	3. Ad delictum populi.
In peccatum.	Pro peccato.	
4. Et afferet.	4. Adducet.	4.
6. Cum faciebus veli.	6. Contra velum.	6.
7. Aromatum.	7. Thymiamatis gratissimi.	7.
Ascensionis.	Holocausti.	
Ad fundamentum.	In basim.	

τοῦ ἁγίου ⁏ 18. Καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπιθήσει ÷ ὁ ἱερεὺς ⁏ ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων ÷ τῆς συνθέσεως ⁏ ὅ ἐστιν ἐνώπιον Κυρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τὸ πᾶν αἷμα ἐκχεεῖ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν καρπωμάτων, τὸ ὂν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 19. Καὶ τὸ πᾶν στέαρ αὐτοῦ περιελεῖ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. 20. Καὶ ποιήσει τὸν μόσχον. . . . .
. . . . ⋇ τῷ ⁏ καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῶν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς ÷ ἡ ἁμαρτία ⁏ 21. Καὶ ἐξοίσουσιν τὸν μόσχον ÷ ὅλον ⁏ ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Καὶ κατακαύσουσιν τὸν μόσχον, ὃν τρόπον κατέκαυσαν τὸν μόσχον τὸν πρότερον· ἁμαρτίας συναγωγῆς ἐστιν.

22. Ἐὰν δὲ ὁ ἄρχων ἁμάρτῃ καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, ἣ οὐ ποιηθήσεται, ἀκουσίως, καὶ πλημμεληθῇ. 23. Καὶ γνωσθῇ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία ἣν ἥμαρτεν ἐν αὐτῇ· καὶ προσοίσει τὸ δῶρον αὐτοῦ χίμαρον. . . . . . .
. . . .

24. ... τοῦ χιμάρου, καὶ σφάξουσιν αὐτὸν ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσιν τὰ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον Κυρίου· ἁμαρτίας ἐστίν· 25. Καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς ἁμαρτίας τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ ÷ δώσει ⁏ ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ πᾶν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων, 26. Καὶ πᾶν τὸ στέαρ αὐτοῦ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὥσπερ τὸ στέαρ θυσίας σωτηρίου. Καὶ ἐξιλάσεται περί. . . . .

sanguine imponet ÷ sacerdos ⁏ super cornua altaris thymiamatum ÷ compositionis ⁏ quod est coram Domino, quod est in tabernaculo testimonii. Et omnem sanguinem effundet ad basim altaris holocaustorum, quod est apud ostium tabernaculi testimonii. 19. Et omnem adipem auferet ejus ab eo, et offeret super altare. 20. Et faciet vitulum. . . .
. . . .
et depropitiabit pro eis sacerdos et dimittetur eis ÷ peccatum ⁏ 21. Et efferent vitulum ÷ totum ⁏ extra castra. Et comburent vitulum, quemadmodum combusserunt vitulum priorem : peccati Synagogæ est.

22. Si autem princeps peccaverit, et fecerit unum de omnibus mandatis Domini Dei sui, quod non fiet, non sponte, et deliquerit, 23. Et innotuerit ei peccatum, quod peccavit in eo, et offeret munus suum hircum. . . . .
. . . .

24... hirci, et jugulabunt eum in loco, ubi jugulant holocautomata coram Domino : peccati est. 25. Et imponet sacerdos de sanguine, qui peccati est, digito suo, et ÷ dabit ⁏ super cornua altaris holocautomatum : et omnem sanguinem ejus effundet ad basim altaris holocautomatum : 26. Et omnem adipem ejus offeret super altare, sicut adipem sacrificii salutaris. Et depropitiabit pro. . . . .
. . . .

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐν ἀγνοίᾳ.	2. Ἀκουσίως.	2.
3.	3. Τοῦ τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν.	3.
	Περὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλος, εἰς τὴν ἁμαρτίαν.	
4.	4. Προσάξει. Ἄλλος, προσοίσει.	4.
6.	6. Κατὰ τὸ καταπέτασμα. Ἄλλος, σὺν τῷ προσώπῳ τοῦ καταπετάσματος.	6.
7.	7. Τῆς συνθέσεως. Ἄλλος, τῶν ἀρωμάτων.	7.
	Τῶν ὁλοκαυτωμάτων. Ἄλλος, τῆς ὁλοκαυτώσεως. Ἄλλος, τῆς καρπώσεως.	
	Παρὰ τὴν βάσιν. Ἄλλος, ἐπὶ τὸν θεμέλιον.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
2. In ignorantia.	2. Non sponte.	2.
3.	3. Ut populus peccaret.	3.
	Pro peccato. *Alius*, in peccatum.	
4.	4. Adducet. *Alius*, adferet.	4.
6.	6. Ad velum. *Alius*, cum facie veli.	6.
7.	7. Compositionis. *Alius*, aromatum.	7.
	Holocaustorum. *Al.*, oblationis holocausti. *Alius*, oblationis.	
	Ad basim. *Alius*, ad fundamentum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
8 החטאת	8.	8.
ירים		
על הקרב		
על הקרב		
9 הכסלים	9.	9.
10 השלמים	10.	10.
11 ועל־כרעיו	11.	11.
13 ונעלם דבר	13.	13.
14 הקהל	14.	14.
לחטאת		
והביאו		
17 את פני	17.	17.
18	18.	18.
אל־יסוד		
העלה		
20 לפר	20.	20.
החטאת		
21 הקהל	21.	21.
22 בשגגה	22.	22. Ἐν ἀγνοίᾳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
8. Peccati.	8. Pro peccato.	8.
Levabit.	Auferet.	
Intestinum.	Vitalia.	
Super intestinum.	Quæ intrinsecus sunt.	
9. Ilia.	9. Ilia.	9.
10. Pacificorum	10. Pacificorum.	10.
11. Et cum cruribus ejus.	11. Pedibus.	11.
13. Et absconditum fuerit verbum.	13. Et per imperitiam.	13.
14. Congregatio.	14. *Vacat.*	14.
Ad peccatum.	Pro peccato suo.	
Et adducent.	Adducet.	
17. Ad facies.	17. Contra.	17.
18.	18.	18.
Ad fundamentum.	Juxta basim.	
Ascensionis.	Holocaustorum.	
20. Juvenco.	20. De hoc vitulo.	20.
Peccati.	*Vacat.*	
21. Congregationis.	21. Multitudinis.	21.
22. In ignorantia.	22. Per ignorantiam.	22. In ignorantia.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
8	8. Τῆς ἁμαρτίας. *Ἄλλος*, τοῦ ἱλασμοῦ.	8.
	Περιελεῖ. *Ἄλλος*, ὑψώσει.	
	Τὰ ἐνδόσθια. *Ἄλλος*, τὴν κοιλίαν.	
	Τῶν ἐνδοσθίων. *Ἄλλος*, τῆς κοιλίας.	
9.	9. Μηρίων. *Ἄλλος*, λαγόνων.	9.
10.	10. Τοῦ σωτηρίου. *Ἄλλοι*, τῶν εἰρηνικῶν.	10.
11.	11. Τοῖς ἀκροτηρίοις. *Ἄλλος*, τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.	11.
13.	13. Καὶ λάθῃ ῥῆμα. *Ἄλλως*, καὶ παροράθῃ λόγος.	13.
14	14. Ἡ συναγωγή. *Ἄλλος*, ἡ ἐκκλησία.	14.
	Περὶ τῆς ἁμαρτίας. *Ἄλλ.*, ἐξιλασμόν.	
	Προσάξει. *Ἄλλος*, προσάξουσιν.	
17.	17. Κατενώπιον. *Ἄλλος*, κατὰ ..ρόσωπον.	17.
18.	18. Τῶν θυμιαμάτων. *Ἄλλ.*, τῶν ἀρωμάτων.	18.
	Πρὸς τὴν βάσιν. *Ἄλλ.*, εἰς τὸν θεμέλιον.	
	Τῶν καρπώσεων. *Ἄλλος*, ὁλοκαυτώσεως.	
20.	20. Τὸν μόσχον. *Ἄλλος*, ὁ μόσχος.	20.
	Τῆς ἁμαρτίας. *Ἄλλος*, ἐξιλασμοῦ.	
21.	21. Συναγωγῆς. *Ἄλλος*, ἐκκλησίας.	21.
22. Ἐν ἀγνοίᾳ.	22. Ἀκουσίως.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
8.	8. Peccati. *Alius*, propitiationis.	8.
	Auferet. *Alius*, levabit.	
	Intestina. *Alius*, ventrem.	
	Intestina. *Alius*, ventrem.	
9.	9. Femora. *Alius*, ilia.	9.
10.	10. Salutaris. *Alii*, pacificorum	10.
11.	11. Extremitatibus. *Alius*, pedibus ejus.	11.
13.	13. Et latuerit verbum. *Aliter*, et neglectum fuerit verbûm.	13.
14.	14. Synagoga. *Al.*, Ecclesia.	14.
	Pro peccato. *Alius*, propitiationem.	
	Adducet. *Alius*, adducent.	
17.	17. In conspectu. *Alius*, ad faciem	17.
18.	18. Thymiamatum. *Alius*, aromatum.	18.
	Ad basim. *Al.*, in fundamentum.	
	Oblationum. *Alius*, oblationis holocaustorum.	
20.	20. Vitulum. *Alius*, vitulus.	20.
	Peccati. *Alius*, propitiationis.	
21.	21. Synagogæ. *Al.*, Ecclesiæ.	21.
22. In ignorantia.	22. Non sponte.	22.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 זכר תמים	23.	23.
31 השלמים	31.	31.
32 כבש	32.	32.
34 ולקח	34.	34.
העלה		
35 הכשב	35	35.
חטא		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Masculum integrum.	23. Immaculatum, *omissa voce*, masculum.	23.
31. Pacificorum.	31. Pacificorum.	31.
32. Agnum.	32. De pecoribus	32.
34. Et accipiet.	34. Sumetque.	34
Ascensionis.	Holocausti.	
35. Agni.	35. Arietis.	35.
Peccavit.	Pro peccato.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Levitici.

Caput IV Levitici secundum versionem LXX Interpretum, ut in *Hexaplis* erat, mutuamur ex Colbertino sæpe memorato num. 3084. Sed aliquot in locis lacerum et in fine mutilum.

V. 2. Ἀ., Σ., ἐν ἀγνοίᾳ. Sic duæ catenæ Regiæ. edit. Romana soli Aquilæ tribuit. Basiliensis vero, ἐν ἀγνοίᾳ, tacito interpretum nomine. — מצות Ο', προσταγμάτων. Coisl. in marg. ἐντολῶν, et ibid., ubi LXX habent μόσχον ἐκ βοῶν, in marg., μοσχόταυρον.

V. 3. Ἀ., εἰς πλημμέλησιν τοῦ λαοῦ. Sic Eusebius *in Psalmos*, p. 386. Basiliensis interpretem non indicat.

Ibid. *Ἄλλος*, εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem puto esse Aquilam.

V. 4. Προσοίσει. Ex Basiliensi.

V. 6. *Ἄλλος*, σὺν τῷ προσώπῳ τοῦ καταπετάσματος. Sic Basiliensis sine interpretis nomine, quem puto Aquilam esse.

V. 7. *Ἄλλος*, τῶν ἀρωμάτων, ex Basiliensi. Vocem כמים ita vertit supra Aquila, Exod. XXX, 7; Symmachus, Exod. XXXV, 8, et Theodotio in utroque loco.

Ibid. Has lectiones ex Basiliensi mutuamur, tacitis interpretibus.

V. 8. *Ἄλλος*, ὑψώσει, forte Aquila, nam litteram e vestigio sequitur. Ex Basiliensi.

Ibid., duas lectiones sequentes, τὴν κοιλίαν et τῆς κοιλίας affert Basiliensis, tacito interprete.

V. 10. *Ἄλλοι*, τῶν εἰρηνικῶν, « pacificorum ; » id est, A. S. et Th., ut sæpe vidimus supra, quos sequitur vulgatus interpres. Ex Basiliensi. — Ο', τοῦ

CAPUT V LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אלה	1.	1.
עונו		
2 שרץ	2.	2. Ἑρπετοῦ.
4 אשם	4.	4.
5 והתודה אשר חטא	5.	5.
6 על חטאתו	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Adjurationis.	1. Jurantis.	1.
Iniquitatem ejus.	Iniquitatem suam.	
2. Reptilis.	2. Reptile.	2. Reptilis.
4. Deliquit.	4. Delictum suum.	4.
5. Et confessa fuerit quod peccavit.	5. Agat pœnitentiam pro peccato.	5.
6. Super peccato suo.	6. *Vacat.*	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Ἄρσεν ἄμωμον. *Ἄλλος*, περὶ ἁμαρτίας.	23.
31.	31. Σωτηρίου. *Ἄλλοι*, τῶν εἰρηνικῶν.	31.
32.	32. Πρόβατον. *Ἄλλος*, ἀμνόν.	32.
34.	34. Καὶ λαβών. *Ἄλλος*, καὶ λήψεται.	34.
	Τῆς ὁλοκαρπώσεως. *Ἄλλος*, τῶν ὁλοκαυτωμάτων.	
35.	35. Προβάτου. *Ἄλλος*, τοῦ ἀμνοῦ.	35.
	Ἥμαρτε. *Alius addit*, Κυρίῳ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23.	23. Masculum immaculatum. *Alius*, pro peccato.	23.
31.	31. Salutaris. *Alii*, pacificorum.	31.
32.	32. Ovem. *Alius*, agnum.	32.
34.	34. Et accipiens. *Al.*, et accipiet.	34.
	Holocautorum oblationis. *Alius*, holocautomatum.	
35.	35. Ovis. *Alius*, agni.	35.
	Peccavit, *Alius addit*, Domino.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Levitici.

σωτηρίου. Coislin., marg., τῶν εἰρηνικῶν, et τελειότητος. vers. autem 26 et 35 ad marg., τελειώσεως.

V. 11. *Ἄλλος*, τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Sic Basiliensis, non nominato interprete, quem sequitur Hieronymus, seu vulgatus interpres.

V. 13. Ο', παροράθῃ λόγον. Est altera lectio LXX Interpretum, quam observant et edit. Rom. et Regii codices.

V. 14. *Ἄλλος*, ἡ ἐκκλησία. Ita Basiliensis. Vocem קהל LXX Interpretes modo συναγωγήν, modo ἐκκλησίαν vertunt.

Ibid. *Ἄλλος*, προσάξουσιν. Ex Basiliensi.

V. 15. Ο', πρεσβύτεροι. Coislin., in marg., σοφοί.

V. 17. Ex Basiliensi.

V. 18. Ο', τῶν θυμιαμάτων. *Ἄλλ.*, τῶν ἀρωμάτων. Sic omnes codices mss., et editio Romana. Neutram vero lectionem habet Hebræus.

Ibid., εἰς τὸν θεμέλιον. Sic omnes codices et editio Rom.

Ibid., ὁλοκαυτώσεως. Ex Basiliensi.

V. 21. *Ἄλλος*, ἐκκλησίας. Ita Basiliensis.

V. 23. *Ἄλλος*, περὶ ἁμαρτίας. Sic Basiliensis. Non est in Hebræo.

V. 24. Ο', ἁμαρτία ἐστίν. Coislin., ad marg., ἱλασμός ἐστιν, et v. 33. Ο', περὶ ἁμαρτίας. Coislin., ad marg., εἰς ἱλασμόν.

V. 31, 32. Ex Basiliensi, ut et sequentes, quarum pleræque jam supra leguntur.

V. 33. Post, ὁλοκαυτώματα LXX Interpretum, quod respondet verbo העלה Hebraici textus, *Alius addit*, ἐν τόπῳ ἁγίῳ, *in loco sancto*.

CAPUT V LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ὁρκισμοῦ. *Ἄλλος*, συνθήκης.	1.
	Τὴν ἁμαρτίαν. *Ἄλλος*, τὸ ἀνόμημα.	
2. Ἑρπετοῦ.	2. Κτηνῶν.	2.
4.	4. Ἁμάρτῃ. *Ἄλλος*, πλημμελήσῃ.	4.
5.	5. Καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν. *Ἄλλος*, μετανοήσει ἐφ' ὧν ἥμαρτε.	5.
6.	6. Περὶ τῆς ἁμαρτίας. *Ἄλλος*, λύτρον.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
1.	1. Jurationis. *Alius*, pacti.	1.
	Peccatum. *Alius*, iniquitatem.	
2. Reptilis.	2. Pecorum.	2.
4.	4. Peccaverit. *Alius*, deliquerit.	4.
5.	5. Et confitebitur peccatum. *Alius*, pœnitentiam aget pro iis quæ peccavit.	5.
6.	6. Pro peccato. *Alius*, redemptionem.	6.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 ומלק	8.	8.
ערפו		
10 כמשפט	10.	10.
11 תשיג	11.	11.
האפה		
12 והביאה	12.	12. Αὐτήν.
13 כמנחה	13.	13,
15 נפש כי־תמעל מעל וחטאה בשגגה	15.	15.
שקלים בשקל־הקדש		
17 עונו	17.	17.
18 לאשם	18.	18.
19 אשם הוא אשם אשם	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
8. Contorquebit.	8. Retorquebit.	8.
Cervicis ejus.	Ad pennulas.	
10. Juxta judicium.	10. Ut fieri solet.	10.
11. Attigerit.	11. Quiverit offerre.	11.
Epha.	Ephi.	
12. Et adducet eam.	12. Tradetque eam.	12. Eam.
13. Sicut munus.	13. In munere.	13.
15. Anima cum prævaricata fuerit prævaricationem, et peccaverit in ignorantia.	15. Anima, si prævaricans cæremonias per errorem.	15.
Siclorum in siclo sanctitatis.	Duobus siclis juxta pondus sanctuarii.	
17. Perversitatem suam.	17. Iniquitatem suam.	17.
18. Ad delictum.	18. Juxta mensuram æstimationemque peccati.	18.
19. Delictum illud delinquendo deliquit.	19. Quia per errorem deliquit.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Levitici.

V. 1. Ἄλλος, ἀνόμημα. Ita Basiliensis codex.

V. 2. Ἀ., Σ., ἑρπετοῦ. Ex Isychio, qui sic habet : « Vel quodlibet reptile, id est, quod super ventrem suum trahitur, quæ nihilominus Symmachus et Aquila *reptilia* ediderunt, LXX autem *abominationes*. » Sic ille, qui non genera et casus refert, ut exstabant in *Hexaplis*; sed ea ad seriem orationis suæ accommodat, ut liquet, quemadmodum et alii Patres persæpe fecerunt. In hoc autem peccat, quod vocem βδελυγμάτων, « abominationum, » quæ in LXX legitur, putet respondere voci Symmachi et Aquilæ ἑρπετοῦ, « reptilis, » sive שרץ Hebraico. Nam LXX hæc Hebraici textus verba בנבלת שרץ טמא, sic exprimunt, ἢ τῶν θνησιμαίων κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων, « aut morticinorum pecorum immundorum. » Ubi שרץ per κτηνῶν exprimitur (*).

V. 4. Ἄλλος, πλημμελήσῃ. Ex Basiliensi. — Ο', πρὸ ὀφθαλμῶν. Coislin., ad marg., ἐξ ὀφθαλμῶν.

V. 9. Ο', περὶ τῆς ἁμαρτίας, Coislin., ad marg., ἱλασμοῦ, et similiter v. 11.

V. 10. Ἄλλος, κατὰ τὴν κρίσιν, כמשפט. Videtur autem Aquilæ esse, qui litteram κατὰ πόδα se-

(*) In hoc nostro versu κτηνῶν LXX Interpretum respondet voci בהמה Hebraici textus; שרץ autem reipsa reddunt βδελυγμάτων. Textus vero Græcus aliquam passus est transpositionem, quam auctor imprudenter non animadvertit. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Καὶ ἀποκνίσει. Ἄλλος, ἀνακλάσει.	8.
	Σφονδύλου. Ἄλλος, τένοντος.	
10.	10. Ὡς καθήκει. Ἄλλος, κατὰ τὴν κρίσιν.	10.
11.	11. Εὑρίσκῃ. Ἄλλος, καταλάβῃ.	11.
	Οἰφί. Ἄλλος, σάτου.	
12. Αὐτήν.	12. Καὶ οἴσει αὐτό.	12. Αὐτήν.
13.	13. Ὡς θυσία σεμιδάλεως. Ἄλλος, ὡς θυσία αἰνέσεως.	13.
15.	15. Ἢ ἂν λάθῃ αὐτον λήθῃ, καὶ ἁμάρτῃ ἀκουσίως. Ἄλλος, ἀδικήσῃ ἀδικίαν, ἢ ἐὰν παραβῇ παράβασιν.	15.
	Σίκλων, τῷ σίκλῳ τῶν ἁγίων. Ἄλλος, σταθμὸν, ἐν σταθμῷ ἁγίων.	
17.	17. Ἁμαρτίαν. Ἄλλος, ἀνομίαν.	17.
18.	18. Εἰς πλημμέλειαν. Ἄλλος, εἰς λύτρωσιν.	18.
19.	19. Ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμελείᾳ. Ἄλλος, ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμελείᾳ πλημμέλησιν.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Et retorquebit. *Al.*, refringet.	8.
	Vertebræ. *Alius*, tendonis.	
10.	10. Ut decet. *Alius*, juxta judicium.	10.
11.	11. Inveniat. *Alius*, apprehendat.	11.
	Œphi. *Alius*, sati.	
12. Eam.	12. Et afferet illud.	12. Eam.
13.	13. Ut sacrificium similæ. *Al.*, ut sacrificium laudis.	13.
15.	15. Quæcunque latuerit eum oblivione, et peccaverit non sponte. *Al.*, si injuste fecerit injustitiam, vel si transgressa fuerit transgressionem.	15.
	Siclorum, siclo sanctorum. *Al.*, pondus, in pondere sanctorum.	
17.	17. Peccatum. *Al.*, iniquitatem.	17.
18.	18. In delictum. *Al.*, in redemptionem.	18.
19.	19. Deliquit enim delicto. *Alius*, deliquit enim delinquendo delictum.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Levitici.

quitur. Ex Basiliensi.

V. 11. Ex Basiliensi.

V. 12. Ex eodem. Hic autem LXX αὐτό in neutro habent, quia referunt ad τὸ δέκατον, A., S., Th., in feminino, quia σεμίδαλιν respiciunt. — Ο', ὁλοκαυτωμάτων. Coislin., in marg., προσφορῶν, vers. 13. Ο', ἀφ' ἑνός, Coislin., in marg., ἐφ' ἑνί. Ibid. Ο', θυσία, ad marg., κάρπωμα.

V. 13. Ο', σεμιδάλεως. *Alius*, αἰνέσεως. Neutrum exstat in Hebræo. Ex Basiliensi.

V. 15. Ἄλλος, ἀδικήσῃ ἀδικίαν, ἢ ἐὰν παραβῇ παράβασιν. Sic mss. omnes et editio Romana. Puto autem Aquilæ esse.

Ibid. Ἄλλος, σταθμὸν, ἐν σταθμῷ ἁγίων. Sic duo mss. Regii et edit. Rom., Drusius legendum putat, σταθμῶν ἐν σταθμῷ, sed nullum exemplar sic habet. — Coislin., in marg., σταθμῶν ἐν σταθμῷ ἁγίῳ, recte; alii omnes mss., σταθμὸν ἐν σταθμῷ ἁγίων, ubi jure suspicabatur Drusius legendum esse σταθμῶν. Addo ἁγίῳ, etiam legendum esse ut habet Coislinianus, non vero ἁγίων, ut alii.

V. 17. Ἄλλος, ἀνομίαν. Ita Basiliensis.

V. 18. Ἄλλος, εἰς λύτρωσιν. Sic omnes mss. Regii et editio Romana. Drusius legendum putat, εἰς πλημμέλειαν. Sed reclamant omnia exemplaria. Et alioquin hæc interpretatio si non litteram, אשם, sensum tamen respicit, esseque potest Symmachi.

V. 19. Ἄλλος, ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμελείᾳ πλημμέλησιν. Sic editio Romana; videtur autem esse Aquilæ versio.

CAPUT VI LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ומעלה מעל ביהוה	2	2.
וכחש		
בתשומת יד		
בגזל		
עשק את־עמיתו		Ἐσυκοφάντησε τὸν πλησίον αὐτοῦ.
4 את־העשק אשר עשק	4.	4. Συκοφαντίαν ἣν ἐσυκοφάντησεν.
5 אשמתו	5.	5.
10 מדו בד	10.	10.
ומכנסי בד		
על־בשרו		
את־הדשן		
אצל		
11 את בגדיו	11.	11.
בגדים אחרים		
12 השלמים	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Prævaricata fuerit prævaricationem in Dominum.	2. Contempto Domino.	2.
Et mentitus fuerit.	Negaverit.	
In positione manus.	Quod fidei ejus creditum fuerit.	
In rapina.	Vel vi aliquid extorserit.	
Vi occupavit proximum suum.	Aut calumniam fecerit.	Calumniatus est proximum suum.
4. Usurpationem quam usurpavit.	4. Quæ per fraudem voluit obtinere.	4. Sycophantiam qua calomniatus est.
5. Delicti sui	5. Cui damnum intulerat.	5.
10. Indumento suo lini.	10. Tunica linea.	10.
Et feminalia suo lini.	Et feminalibus lineis.	
Super carnem suam.	*Deest.*	
Cinerem.	Favillam.	
Apud.	Juxta	
11. Vestes suas.	11. Prioribus vestimentis.	11.
Vestes alias.	Aliis (sc. vestimentis.)	
12. Pacificorum.	12. Pacificorum.	12.

CAPUT VI LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Παριδὼν παρίδῃ τὰς ἐντολὰς Κυρίου. Ἄλλος, ἀδικήσῃ ἀδίκημα εἰς τὸν Κύριον.	2.
	Ψεύσηται Ἄλλος, ἀρνήσηται.	
	Περὶ κοινωνίας. Ἄλλος, ἐν θέματι χειρός. Ἄλλος, ἐν πιστώσει χειρός.	
	Περὶ ἁρπαγῆς. Ἄλλ., ἐν ἀναγκασμῷ.	
Ἐσυκοφάντησε τὸν πλησίον αὐτοῦ.	Ἠδίκησε τὸν πλησίον.	Ἐσυκοφάντησε τὸν πλησίον αὐτοῦ.
4. Συκοφαντίαν ἣν ἐσυκοφάντησεν.	4. Ἀδίκημα ὃ ἠδίκησε.	4. Συκοφαντίαν ἣν ἐσυκοφάντησεν.
5.	5. Εἰς ὃ ἐπλημμέλησε. Ἄλλος, εἰς λύτρωσιν.	5.
10.	10. Χιτῶνα λινοῦν. Ἄλλος, ἐπενδύτην λευκόν. Ἄλλος, διπλοῦν.	10.
	Περισκελὲς λινοῦν. Ἄλλος, σκέπας λευκάς.	
	Ἐπὶ τὸ σῶμα. Ἄλλος, περὶ τὰς σάρκας.	
	Κατακάρπωσιν. Ἄλλος, πιότητα.	
	Ἐχόμενον. Ἄλλος, ἐκ πλαγίου.	
11.	11. Τὴν στολὴν αὐτοῦ. Ἄλλος, τὰ φάρεα.	11.
	Στολὴν ἄλλην. Ἄλλος, φάρεα ἕτερα.	
12.	12. Τοῦ Σωτηρίου. Ἄλλος, εἰρηνικῶν.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Despiciens despexerit mandata Domini. *Alius*, injuste fecerit injustitiam in Dominum.	2.
	Mentitus fuerit. *Alius*, negaverit.	
	De societate. *Alius*, in positione manus. *Alius*, in probatione manus.	
	De rapina. *Alius*, in coactione.	
Calumniatus est proximum suum.	Injuriam fecit proximo.	Calumniatus est proximum suum.
4. Sycophantiam qua calumniatus est.	4. Injustitiam quam injuste fecit.	4. Sycophantiam qua calomniatus est.
5.	5. In quod deliquit. *Alius*, in redemptionem.	5.
10.	10. Tunicam lineum. *Alius*, superindumento albo. *Alius*, duplici.	10.
	Feminale lineum. *Alius*, operimenta alba.	
	Super corpus. *Alius*, circum carnes suas.	
	Catacarposin. *Alius*, pinguedinem.	
	Juxta. *Alius*, e latere.	
11.	11. Stolam suam. *Alius*, indumenta.	11.
	Stolam aliam. *Alius*, vestimenta alia.	
12.	12. Salutaris. *Alius*, pacificorum.	12.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הקרב 14	14.	14.
המנחה 15	15.	15.
מאשי 17	17.	17.
יקדש 18	18.	18.
האפה 20	20.	20.
מנחה תמיד		
מרבכת 21	21.	21. Ζεστήν.
תפיני		
מנחת פתים		Δῶρον ψωμόν.
המשיח 22	22.	22.
וכל־מנחת 23	23.	23.
כליל תהיה		[Ὁλόκληρον ἔσται.]
החטאת 25	25.	25.
המחטא 26		26.
ומרק ושטף 28	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Admovere.	14. Offerent.	14.
15. Munus.	15. *Vacat.*	15.
17. Ex ignitionibus.	17. Incensum.	17.
18. Sanctificabitur.	18. Sanctificabitur.	18.
20. Epha.	20. Ephi.	20.
Munus juge.	Sacrificio sempiterno.	
21. Frictam.	21. Calidam.	21. Fervidam.
Coctiones.	*Deest.*	
Munus buccellarum.	Offeret autem eam calidam.	Donum frustulum.
22. Unctus.	22. *Vacat.*	22.
23. Omne munus.	23. Omne sacrificium.	23.
Totum erit.	Igne consumetur.	Integrum erit.
25. Peccati.	25. Pro peccato.	25.
26. Qui expians.	26. Qui offert.	26.
28. Et tergetur et inundabitur.	28. Defricabitur et lavabitur.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Levitici.

(*) V. 2. Ἄλλος, ἀδικήσῃ ἀδίκημα. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem puto esse Aquilam. *Vid.* supra, Levit. v, 15. — Coislin. in marg. Ο', ψεύσηται. Ἀ., ἀρνήσηται, quam lectionem sine interpretis nomine habet Basiliensis. Vers. autem 5, ubi LXX ἐλεγχθῇ, Coislin. ad marg., ὠφληθῇ.

Ibid. Ἄλλος, ἀρνήσηται. Ita Basiliensis, sine nomine interpretis, quem sequitur Vulgata.

Ibid. Ἄλλος, ἐν θέματι χειρός. Hic videtur Aquila esse, qui litteram sequitur. Ἄλλος, ἐν πιστώσει χειρός. Hic putatur esse Symmachus. Ex Basiliensi primus; secundus vero ex editione Romana, et ex duabus Regiis *Catenis*.

Ibid. Ἐν ἀναγκασμῷ. Sic unus Regius et edit. Rom., non indicato interpretis nomine.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἐσυκοφάντησεν. Sic duo Regii codices et editio Rom. In hunc locum Isychius. « Cæteri interpretes, Aquila, Theodotio et Symmachus, ubi dixerunt LXX, *Si nocuit aliquid proximum suum*, isti verterunt, *Si calumniatus est aliquid.* »

V. 4. Ἀ., Σ., Θ., συκοφαντίαν. Ita Basiliensis et editio Romana.

(*) Sciendum cel. restauratorem *Hexaplorum* divisionem sequi, hic et ubique, non Bibliorum Hebraicorum, sed Vulgatæ seu Latinæ seu Græcæ: quod semel monuisse sufficiat. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Προσάξουσιν. Ἄλλος, προσοίσουσιν.	14.
15.	15 Θυσίας. Ἄλλος, χαρπώσεως.	15.
17.	17. Τῶν χαρπωμάτων Κυρίου. Ἄλλος, τοῦ πυρός μου.	17.
18.	18. Ἁγιασθήσεται. Ἄλλος, μολυνθήσεται.	18.
20.	20. Οἰφί. Ἄλλος, σάτου.	20.
	Εἰς θυσίαν διαπαντός. Ἄλλος, χαρπώματος διηνεκεῦς.	
21. Πεπλατυμένην.	21. Πεφυραμένην.	21.
	Ἑλικτά. Ἄλλος, ἐρεικτά.	
	Θυσίαν ἐκ κλασμάτων.	Δῶρον κλασμάτων.
22.	22. Χριστός. Ἄλλος, ἀλειφθείς.	22.
23.	23. Πᾶσα θυσία. Ἄλλος, πᾶν μάννα.	23.
	Ὁλόκαυτος ἔσται.	
25. Ἁμαρτίας.	25. Ἁμαρτίας.	25. Ἁμαρτίας.
26.	26. Ὁ ἀναφέρων. Ἄλλος, ὁ ἱλάζων.	26. [Ἱλασκόμενος.]
28.	28. Ἐκτρίψει αὐτὸ καὶ ἐκκλύσει. Ἄλλος, σμυχθήσεται, καὶ βαπτισθήσεται.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Adducent. *Alius*, offerent.	14.
15.	15. Sacrificii. *Alius*, oblationis.	15.
17.	17. Ab hostiis Domini. *Alius*, ab igne meo.	17.
18.	18. Sanctificabitur. *Alius*, polluetur.	18.
20.	20. Œphi. *Alius*, sati.	20.
	In sacrificium semper. *Alius*, oblatione perpetua.	
21. Dilatatam.	21. Conspersam.	21.
	Circumvoluta. *Alius*, fresa.	
	Sacrificium de fragmentis.	Donum fragmentorum.
22.	22. Unctus. *Alius*, *id. alio verbo*.	22.
23.	23. Omne sacrificium. *Alius*, omne manna.	23.
	Holocaustum erit.	
25. Peccati.	25. Peccati.	25. Peccati.
26.	26. Qui offert. *Alius*, qui expiat.	26. Expians.
28.	28. Defricabit illud, et diluet. *Alius*, et tergetur et inundabitur.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Levitici.

V. 10. *Ἄλλος*, διπλοῦν. Ex Basiliensi. Sic vocem בד solet vertere interpres quidam, qui nuspiam nominatur. *Vid.* infra cap. XVI, passim.

Ibid. *Ἄλλος*, περὶ τὰς σάρκας. Sic Basiliensis, non indicans interpretem, qui videtur esse Aquila.

Ibid. Ubi LXX τὸ σῶμα, Coislin. in margine, τὴν *σάρκα*.

Ibid. *Ἄλλος*, πιότητα. Ex Basiliensi. — Ο', τὴν καταχάρπωσιν. Coislin. ad marg., πιότητα. Addit postea Coislin. τὴν σποδόν, ut supra.

V. 12. *Ἄλλοι*, εἰρηνικῶν. Ex Basiliensi. Sic semper tres interpretes, quos sequitur Vulgata. — Ο'. τοῦ σωτηρίου. Coislin. in marg., τῶν εἰρηνικῶν, et ibid., τῶν τελειώσεων, ut supra.

V. 14. *Ἄλλος*, προσοίσουσιν. Sic quidam mss.

V. 16. יאכלו, Ο', ἔδεται. Coislin. in marg., βρώσεται.

V. 17. Τοῦ πυρός μου. Ex Basiliensi. Videtur omnino Aquilæ esse.— Ο', ὥσπερ τὸ τῆς ἁμαρτίας. Coislin. ad marg., ὡς ἱλασμὸς καὶ ὡς λύτρωσις

V. 18. *Ἄλλος*, μολυνθήσεται. Hanc lectionem mutuamur ex loco Origenis in *Catenis* Regiis mss., ubi sic legitur : Τινὲς τὸ, *ἁγιασθήσεται*, *μολυνθήσεται* φασιν, οὐ διὰ τὴν θυσίαν οἶμαι, ἀλλὰ διὰ τὸ τολμηρὸν τοῦ ἁπτομένου. Ἀγγαῖος γάρ φησιν, *Ὃς ἂν ἅψηται, μιανθήσεται*. Id est : « Quidam illud, *sanctificabitur*, sic exprimunt, *polluetur*. Non propter sacrificium, ut arbitror, sed propter audaciam tangentis. Aggæus enim ait : *Quicunque tetigerit, polluetur.* » — Ο', χαρπωμάτων. Coislin. in margine,

προσφορῶν.

V. 21. Ἀ., ζεστήν, Σ., πεπλατυμένην. Ex Basiliensi et ex Hesychio, qui sic habet: « Addidit autem et, *conspersam*, quod LXX sic ediderunt, *conspersam offeret eam buccellas, sacrificium boni odoris Domino;* odorem conspersam eamdem dicentes, *buccellas*. Et buccellas quidem dixisse intelliguntur, utpote multipliciter procedentem, propter passiones, per partes provenientes: *Conspersam* autem, utpote in unum collectam, unde pro buccellis Symmachus, *dilatatam*, edidit: quædam autem ἀντίγραφα, ἑλικτά habent, id est complexa, quia invicem sibi cohærent passiones Domini. » Hactenus Isychius, qui existimat vocem *buccellas*, id est ἑλικτά, ut legitur in textu Græco LXX Interpretum, respondere voci Symmachi, πεπλατυμένην· sed perperam, ut cum ipsa ratio, tum Basiliensis codex commonstrant: nam ad vocem, πεφυραμένην, qua LXX vocem Hebræam מרבכת exprimunt, Basiliensis applicat versionem Aquilæ ζεστήν, et Symmachi, πεπλατυμένην. Vox autem sequens Hebraica in plurali numero posita תפיני, pluraliter effertur a

CAPUT VII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 את־האליה ואת־החלב המכסה את־הקרב	3.	3.
4 הכסלים	4.	4.
6 יאכל	6.	6.
8 איש	8. *Vacat.*	8.
הקריב		
9 נעש,	9.	9.
במרחשת		
10 איש כאחיו	10.	10.
11 זבח השלמים	11.	11.
12 על־תודה	12.	12.
חלות מצות		
וסלת מרבכת		Σεμίδαλιν ζεστην.
13 על־חלת לחם חמץ	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Caudam et adipem operientem intestinum.	3. Caudam et adipem, qui operit vitalia.	3.
4. Ilia.	4. Ilia.	4.
6. Comedet.	6. Vescetur his carnibus	6.
8. Viri.	8. *Vacat.*	8.
Accedere fecit.	Offert.	
9. Quod fiet.	9. Coquitur.	9.
In sartagine.	In clibano.	
10. Vir secundum fratrem suum.	10. Mensura æqua per singulos dividetur.	10.
11. Sacrificii pacificorum.	11. Hostiæ pacificorum.	11.
12. Super confessione.	12. Pro gratiarum actione.	12.
Placentas infermentatas.	Panes absque fermento.	
Similam frictam.	Coctamque similam.	Similam fervidam.
13. Super placentis panis fermentati.	13. Panes quoque fermentatos.	13.

LXX Interpretibus, ἑλικτά, quod Isychius, *buccellas*, alii, *circumvoluta*, vertunt.—Coislin. Ἀ., δῶρον ψωμιόν. Ο', θυσίαν ἐκ κλασμάτων. Θ., δῶρον κλασμάτων.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐρειχτά, vel, ἐριχτά. Ex edit. Rom. Videtur varia lectio esse LXX Interpretum.

Vulg. *offeret autem eam calidam*. Hæc non clare referuntur ad voces Hebraicas.

V. 22. Ο', ὅταν ἐπιτελεσθήσεται. Coislin. in marg., ἀνάθεμα ἐπιτεθήσεται.

V. 23. *Ἀλλ.*, πᾶν μάννα. Sic Basiliensis. Videtur autem Theodotionis esse.

Ibid. Ἀ., ὁλόκληρον ἔσται. Uncinis inclusimus, utpote ex Latino Isychii efformatum, qui ait Aquilam vertisse, *integrum erit*.—Ο', πᾶσα θυσία. Coislin. in marg., πᾶν μαναά. Ibid., ἀνάθεμα.

V. 25. Ex Isychio. — Ο', ἁμαρτίας. Coislin. in marg., ἱλασμοῦ, ut frequenter supra.

V. 26. Theodotionis lectionem, ἱλασκόμενος, uncinis inclusam ex Latina Isychii, *expians*, expressimus.

CAPUT VII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Τὴν ὀσφὺν καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ καταχαλύπτον τὰ ἐνδόσθια. Οἱ λοιποὶ, τὸ κέρκιον [καὶ τὸ στέαρ] τὸ ταταχαλύπτον τὴν κοιλίαν.	3
4.	4. Μηρίων. *Ἄλλος*, λαγόνων.	4.
6.	6. Ἔδεται. *Ἄλλος*, βρωθήσεται.	6.
8.	8. Ἀνθρώπου. *Ἄλλος*, ἀνδρός.	8.
	Προσφέρει. *Ἄλλος*, φέρει. *Ἄλλος*, προσάγει.	
9.	9. Ποιηθήσεται. *Ἄλλος*, πεφθήσεται	9.
	Ἐπ' ἐσχάρας. *Ἄλλος*, καυστή.	
10.	10. Τὸ ἴσον. *Ἄλλος*, ἀνὴρ ὡς ἀδελφῷ αὐτοῦ.	10.
11.	11. Θυσίας σωτηρίου. *Ἄλλοι*, θυσίας τῶν εἰρηνικῶν.	11.
12.	12. Περὶ αἰνέσεως. *Ἄλλοι*, ἐπὶ εὐχαριστίας.	12.
	Ἄρτους ἐκ σεμιδάλεως. *Ἄλλος*, ἄρτους ἀζύμους ἐκ σεμιδάλεως. *Ἄλλος*, κολλυρίδας. *Ἄλλος*, κολλύρας.	
	Σεμίδαλιν πεφυραμένην.	
13.	13. Ἐπ' ἄρτοις ζυμιταῖς. *Ἄλλος*, ἐπὶ κολλύρων ἄρτων.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Lumbum et omnem adipem operientem intestina. *Reliqui*, caudam [et adipem] qui operit ventrem.	3.
4.	4. Femora. *Alius*, ilia.	4.
6.	6. Edet. *Alius*, manducabit.	6.
8.	8. Hominis. *Alius*, viri.	8.
	Offert. *Alius*, fert. *Alius*, adducit.	
9.	9. Fiet. *Alius*, coquetur.	9.
	Super craticulam. *Alius*, combustum sacrificium.	
10.	10. Æquale. *Alius*, vir ut fratri suo.	10.
11.	11. Sacrificii salutaris. *Alii*, sacrificii pacificorum.	11.
12.	12. Pro laudatione. *Alii*, super gratiarum actione.	12.
	Panes ex simila. *Alius*, panes azymos ex simila. *Alius*, collyridas. *Alius*, collyras.	
	Similam conspersam.	
13.	13. Super panes fermentatos. *Alius*, super collyris panum.	13.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שלמיו		
תרומה 14	14.	14.
לא ירצה 18	18.	18.
פגול יהיה		Ἀπόβλητον.
השלמים 20	20.	20.
אשה 25	25.	25. Πύῤῥον.
את אשי 30	30.	30.
להניף אתו תנופה		
את־החלב המזבחה 31	31.	31.
ואת שוק 32	32.	32.
מאשי יהוה 35	35.	35.
משחו 36	36.	36.
השלמים 37	37.	37.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Pacificorum suorum.	Pro pacificis.	
14. Oblationem.	14. Offeretur Domino.	14.
18. Non acceptus erit.	18. Irrita fiet oblatio.	18.
Corruptum erit.	Nec proderit offerenti.	Abjectum erit.
20. Pacificorum.	20. Pacificorum.	20.
25. Ignitionem.	25. Incensum.	25. Ignitum.
30. Ignitiones.	30. *Vacat.*	30.
Ad elevandum ipsum elevationem.	Oblata Domino consecraverit.	
31. Adipem super altare.	31. Adipem super altare.	31.
32. Et armum.	32. Armus quoque.	32.
35. De ignitionibus Dei.	35. In cæremoniis Domini.	35.
36. Ungendo ipsum.	36. *Vacat.*	36.
37. Pacificorum.	37. Pacificorum.	37.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Levitici.

V. 1. האשם Ο', πλημμελείας. Coislin. in marg., λυτρώσεως, et similiter v. 5 et v. 32.

V. 3. *Οἱ λοιποὶ*, τὸ κέρχιον, τὸ καταχαλύπτον τὴν κοιλίαν. Sic mss. duo Regii et Basiliensis, qui postremus tantum habet, *οἱ λοιποὶ*, τὸ κέρχιον. Alii pleniorem locum habent, ut supra; sed ipsum haud dubie mutilum: nam legendum, τὸ κέρχιον καὶ τὸ στέαρ τὸ καταχαλύπτον.

V. 6. Ἄλλος, βρωθήσεται. Sic Basiliensis. Hæc autem vox videtur active sumi.

V. 7. הכהן אשר יכפר־בו Ο', ὁ ἱερεὺς ὅστις ἐξιλάσεται. Coislin., τοῦ ἱερέως τοῦ ἱλάζοντος αὐτὸ, αὐτοῦ ἔσται, לו יהיה

V. 8. Ἄλλ., ἀνδρός. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλος, φέρει. Ἄλλος, προσάγει. Ex eodem Basiliensi.

V. 9. Ἄλλ., πεφθήσεται. Ex Basiliensi.—Ο', ποιηθήσεται ἐπ' ἐσχ., Coislin. in marg., πεφθήσεται ἐπ' ἐσχ., et ibid. Θ., χαυστή. *Vide* suo loco, vers. 10. Ο', θυσία. Coislin. in marg., κάρπωσις. Ibid. Ο', μὴ ἀναπεποιημένη. Coislin. in marg., ξηρά.

Ibid. Ἄλλος, χαυστή. Supple, θυσία. Ex Basiliensi.

V. 10. Ἄλλ., ἀνὴρ ὡς ἀδελφῷ αὐτοῦ, איש כאחיו. Videtur omnino Aquilæ esse. Ex Basiliensi.

V. 11. Ex Basiliensi, ut alibi passim.

V. 12. Ἄλλ., ἐπὶ εὐχαριστίας. In edit. Rom. legitur περὶ εὐχαριστίας, sed præstat lectio Basiliensis, meliusque quadrat cum Hebræo על־תודה. Videtur autem esse Aquilæ, qui psalmo CVI, 22, eamdem vocem vertit, εὐχαριστίας. Hinc nomen Juda, εὐχαριστίαν interpretatur Joseph. *Antiquit.*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Σωτηρίου *Ἄλλοι·* εἰρηνικῶν.	
14.	14. Ἀφαίρεμα. *Σχόλιον*, ἀφόρισμα, ἐπίθεμα, καρπώματα.	14.
18.	18. Οὐ δεχθήσεται. *Ἄλλος*, οὐκ εὐδοκήσει.	18.
Ἀπόβλητον.	Μίασμά ἐστιν.	Φεγγὼλ ἔσται.
20.	20. Τοῦ Σωτηρίου. *Ἄλλοι*, τῶν εἰρηνικῶν.	20.
25.	25. Κάρπωμα.	25. Πύῤῥον.
30.	30. Καρπώματα. *Ἄλλοι*, πύῤῥα.	30.
	Ὥστε ἐπιτιθέναι δόμα. *Ἄλλος*, εἰς τὸ ἀφορίσαι αὐτὰ ἀφαίρεμα.	
31.	31. Τὸ στέαρ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. *Ἄλλος*, τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τοῦ στηθυνίου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.	31.
32.	32. Τὸν βραχίονα. *Ἄλλος*, τὴν κνήμην.	32.
35.	35. Ἀπὸ τῶν καρπωμάτων τοῦ Κυρίου. *Ἄλλοι*, τοῦ πυρὸς Θεοῦ.	35.
36.	36. Ἔχρισεν. *Ἄλλος*, ἤλειψεν.	36.
37.	37. Τοῦ σωτηρίου. *Ἄλλοι*, τῶν εἰρηνικῶν.	37.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Salutaris. *Alii*, pacificorum.	
14.	14. Demptionem. *Scholium*, separationem, impositionem, fructuum oblationes.	14.
18. Abiectum erit.	18. Non erit acceptum. *Alius*, non placebit.	18.
	Inquinatio est.	Phengol erit.
20.	20. Salutaris. *Alii*, pacificorum.	20.
25.	25. Hostiam.	25. Ignitum.
30.	30. Hostias. *Alii*, ignita.	30.
	Ut imponatur donum. *Alius*, ad separanda ipsa separationem.	
31	31. Adipem super altare. *Alius*, adipem, qui super pectusculum est super altare.	31.
32.	32. Brachium. *Alius*, femur.	32.
35.	35. Ab hostiis Domini. *Alii*, ignis Dei.	35.
36.	36. Unxit. *Alius, id. alio verbo.*	36.
37.	37. Salutaris. *Alii*, pacificorum.	37.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Levitici.

Jud. lib. I, cap. 19; Hieron. lib. *Quæst. Hebr.* « A confessione confessoris, id est *Judæ*, nomen est dictum. Verumtamen hic confessio pro gratiarum actione, seu pro laude accipitur, ut frequenter in Psalmis et in Evangelio. » Hæc adnotavit Drusius.

Ibid. Ἄρτους ἀζύμους ἐκ σεμιδάλεως. *Ἄλλ.*, κολλυρίδας. *Ἄλλ.*, κολλύρας. Priores duas ex editione Romana mutuamur; postremam ex Basiliensi. In hunc locum hæc habet Drusius. « A κολλύρα diminutivum est, κολλυρίς, unde, κολλυρίδες II Samuel XIII, 6, שתי לבבות δύο κολλυρίδας; et II Samuel VI, חלת לחם κολλυρίδα ἄρτου, *collyridem panis*. Hieronymus hic vertit *panes*, ut LXX, ἄρτους; sed mox, חלות בלולת בשמן idem, *collyriaas olei admistione conspersas*. Similiter cap. VIII, 16, חלת לחם שמן *collyridam conspersam oleo*. Ælius Anton. Nebrissensis male, *collycidam*, reponit. Collyridæ mentionem facit et Ambrosius epist. ad Vercellenses : « Elias, quem Dominus erudiebat ad profectionem virtutis, ad caput suum collyridam et vas aquæ reperit. » Pro quo I Reg. XIX, 6, עגת רצפים. Est autem עגה panis subcinericius. Augustinus *De Genesi ad litteram* : « pro uno pace subcinericio, quem alio nomine κολλύραν vocant. » — Ο', ἄρτους ἐκ σεμιδ. Coislin. ad marg., ἐπὶ κολλυρῶν ἄρτων ἀζυμιτῶν, quæ utpote erasa, dubia sunt.

Ibid. Ἀ., σεμίδαλιν ζεστήν. Alii mss. legunt ξεστήν. Jam supra vidimus, cap. VI, 21, Aquilam מרבכת vertisse ζεστήν.

V. 13. *Ἄλλ.*, ἐπὶ κολλύρων ἄρτων, ex Basiliensi. —Ο', τὰ δῶρα. Coislin. in marg., *cl λοιπ.*, εἰρηνικῶν

αὐτοῦ, quæ referenda ad extremam versiculi vocem שלמיו.

Ibid. Ἄλλ., εἰρηνικῶν. Ita Basiliensis de more.

V. 14. Has omnes lectiones præfert scholion quoddam in mss. nostris et in edit. Rom., quod sic habet : Ταυτόν ἐστιν ἀφαίρεμα καὶ ἀφόρισμα, καὶ ἐπίθεμα, καὶ καρπώματα, ἀπὸ τῶν θυσιῶν ἀφοριζόμενα Θεῷ, ἅπερ γίνεται μέρη τοῦ ἱερέως. Id est : « Idipsum est, demptio, separatio, impositio et fructuum oblationes, quæ ab hostiis Deo separantur, et sunt sacerdotis partes. » Quæ lectiones ex variis interpretibus sumptæ sunt.

V. 15. Ο', δωρεῖται. Coislin. in marg., προσφέρει.

V. 16. Ο', εὐχή. Coislin. in marg., ἐπὶ ὅρκῳ.

V. 18. Ἀ. Σ., ἀπόβλητον, Θ., φεγγὼλ ἔσται. Editio Romana omissa, A., S. interpretatione, Theodotionis versionem sic effert, φόγγους δέεται, *splendore indiget*. Drusius tali interpretatione stupefactus exclamat : « Quid vidit interpres ille, cum ita verteret? » Non animadvertit scilicet interpretationem illam Theodotionis, non hæc verba Hebraica לא יחשב לו spectare, ut putat ipse, sed mox sequentia פגול יהיה. Ubi vocem פגול cum non intelligeret Theodotion, uti solet Græcis litteris expressit

CAPUT VIII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הקהל 3	3.	3.
את־המעיל 7	7.	7. Τὸ ἔνδυμα.
את־האפד		Τὸ ἐπένδυμα.
בחשב האפד		Ἐν τῷ διαζώσματι τοῦ ἐπενδύματος.
את־החשן 8	8.	8.
את־האורים ואת־התמים		Τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειώσεις.
את־המצנפת 9 *Τὸ Σαμαρ.* ἐπὶ τῆς κιδάρεως πῆλια.	9.	9.
וימשח את־המשכן ואת־כל־ 10 אשר־בו ויקדש אתם	10.	10. Καὶ ἤλειψεν σὺν τὴν σκηνὴν, καὶ σὺν πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἡγίασεν αὐτά·
ויז ממנו על־המזבח 11	11.	11. Καὶ ἐῤῥάντισεν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον.
כתנת 13	13.	13. Ὑποδύτας.
ויחטא 15 *Τὸ Σαμαρ.* καὶ ἱλάτευσε.	15.	15.
על־הקרב 16	16.	16.
ואת־ערו 17	17.	17.
שרף		Ἐνέπρησεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Congrega.	3. Congregabis.	3.
7. Pallium.	7. Tunica hyacinthina.	7. Indumentum.
Superhumerale.	Humerale.	Superindumentum.
In artificio superhumeralis.	Et desuper humerale.	In cinctura superindumenti.
8. Pectorale.	8. Rationali.	8.
Urim et thummim.	In quo erat doctrina et veritas.	Illuminationes et perfectiones.
9. Et cidarim. *Samar.*, super cidarim pileos.	9. Cidari quoque texit caput.	9.
10. Et unxit tabernaculum et omnia quæ in illo : et sanctificavit ea :	10 et 11. Quo linivit tabernaculum cum omni supellectili sua. Cumque sanctificans aspersisset altare.	10. Et unxit tabernaculum et omnia quæ in eo, et sanctificavit ea :
11. Et aspersit ex illo super altare.		11. Et aspersit ex eo in altare.
13. Tunicas.	13. Tunicis lineis	13. Subuculas.
15. Et expiavit. *Samar.*, et propitiavit.	15. Quo expiato.	15.
16. Super intestinum.	16. Super vitalia.	16.
17. Et pellem ejus.	17. Cum pelle.	17.
Combussit.	Cremans.	Incendit.

φεγγιώλ, quam imperiti librarii non intelligentes, mutaverunt in φέγγους δέεται. Veram lectionem ex Basiliensi mutuamur.—Coislin. in marg., Ἀ., ἀπόβλητον. Θ., φεγγούλ. *Οἱ λοιποί*, ἄργον, et postea, ἐν ἄλλοις βιβλίοις ἀπόβολον εὗρον, ὁ μέντοι, Θ., φησὶ φεγγοὺλ ἔσται, ὁ δέ, Ἀ., ἀπόβλητον.

Versuum 20, 25 et 30 interpretationes jam sæpius repetitæ, ex Basiliensi prodeunt.—V. 24. Ο', θηριαλώτων. Coislin. in marg., ἀπεῤῥιμμένον, et v. 29. Ο', σωτηρίου, in marg., τελειώσεως.—V. 30. Ο', καρπώματα, in marg., προσφοράς.

V. 31. *Ἀλλ.*, τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τοῦ στηθυνίου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Sic paraphrastice interpres quidam.

V. 32. *Ἀλλ.*, τὴν κνήμην. Ex Basiliensi.

V. 33. Coislin. Ο'. βραχίων, in marg., κνήμη.

Versuum 35 et 37 lectiones ex Basiliensi passim habentur supra.

V. 35. Coislin. Ο', χρίσις, in margine, ἡ μεγαλειότης.

V. 36. Coislin. Ο', νόμιμον, in marg., μερίδα.

V. 37. Coisl. Ο', ὁλοκαυτωμάτων, marg., καρπώσεων et θυσίας, in marg., ἱλασμοῦ et τελειώσεως. In margine, πληρώσεως, quæ omnia vel scholia sunt vel variæ lectiones sæpius repetitæ.

CAPUT VIII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐκκλησίασον. *Ἄλλος*, συναθρόϊσον.	3.
7.	7. Τὸν ὑποδύτην.	7.
	Τὴν ἐπωμίδα.	
Τῷ μηχανώματι τῆς ἐπωμίδος.	Κατὰ τὴν ποίησιν τῆς ἐπομίδος.	Τῷ μηχανώματι τῆς ἐπωμίδος.
8. Τὸ δόχιον.	8. Τὸ λογεῖον.	8.
	Τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν.	Τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειώσεις.
9.	9. Μίτραν. *Ἀλλ.*, μίτρας. *Ἀλλ.*, κιδάρεως.	9.
10. Καὶ ἔχρισεν τὴν σκηνὴν καὶ πάντα ἐν αὐτῇ	10 et 11. Καὶ ἔῤῥανεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἑπτάκις· καὶ ἔχρισε τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡγίασεν αὐτό.	10. Καὶ ἔχρισεν τὴν σκηνὴν καὶ πάντα ἐν αὐτῇ
11. Καὶ ἔῤῥανεν.		11. Καὶ ἔῤῥανεν.
13. Ὑποδύτας.	13. Χιτῶνας.	13. Ὑποδύτας.
15.	15. Καὶ ἐκαθάρισε. *Οἱ λοιποί*, καὶ περιημάρτησεν.	15.
16.	16. Ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῆς κοιλίας.	16.
17.	17. Καὶ τὴν βύρσαν. *Ἄλλος*, τὸ δέρμα.	17.
Ἐνέπρησεν.	Ἐνέπρησεν. *Al. ed.*, κατέκαυσεν.	

SYMMACHUS.	XX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Convoca. *Alius*, congrega.	3.
7.	7. Subuculam.	7.
	Superhumerale.	
In artificio superhumalis.	Secundum structuram superhumeralis.	In artificio superhumeralis.
8. Receptaculum.	8. Rationale.	8.
	Manifestationem et veritatem.	Illuminationes et perfectiones.
9.	9. Mitram. *Alius*, mitræ. *Alius*, cidaris.	9.
10. Et linivit tabernaculum et omnia quæ in eo:	10 et 11. Et aspersit de eo super altare septies. Et unxit altare, et sanctificavit illud.	11. Et linivit tabernaculum et omnia quæ in eo :
11. Et aspersit.		11. Et aspersit.
13. Subuculas.	13. Tunicas.	13. Subuculas.
15.	15. Et mundavit. *Reliqui*, et expiavit.	15.
16.	16. Super intestina. *Alius*, super ventrem.	16.
17.	17. Et pellem. *Alius*, *id. alio verbo*.	17.
Incendit.	Combussit. *Aliter*, incendit.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
20 ויקטר	20.	20.
21 אשה	21.	21.
23 תנוך	23.	23.
25 ואת־האליה ואת יתרת הכבד ואת שוק הימין	25.	25. Τὴν κέρκον. Τὴν περίσσειαν τοῦ ἥπατος.
26 לפני וחלת לחם שמן	26.	26.
27 תנופה	27.	27.
33 עד יום מלאת ימי מלאיכם	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Suffire fecit.	20. Adolevit.	20.
21. Ignitio.	21. *Vacat.*	21.
23. Cartilaginem.	23. Extremum.	23.
25. Caudam. Fibram jecoris. Armum dextrum.	25. Et caudam. Reticulumque jecoris. Armo dextro.	25. Caudam. Superfluitatem jecoris.
26. Ad facies. Et placentam panis olei.	26. Coram. Collyram.	26.
27. Agitatione.	27. Levaverunt ea.	27.
33. Usque ad diem implendi dies plenitudinum vestrarum.	33. Usque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestræ.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Levitici.

V. 2. הבגדים Ο' Στολάς. Coislin. in marg., φάρεα, ut supra non semel.

V. 7. Unus codex Reg. sic habet : Ἀ., τὸ ἔνδυμα, τὸ ἐπένδυμα, Ο', τὸν ὑποδύτην, τὴν ὑπωμίδα, mendose pro ἐπωμίδα. Aquila igitur qui אפד solet vertere ἐπένδυμα, hic מעיל ἔνδυμα vertit.

V. 8. Ἀ., Θ., τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειώσεις. Ita duo Regii et edit. Romana. Exodi vero xxviii, 30, ad easdem voces Hebraicas אורים ותמים habetur, *Οἱ λοιποὶ*, τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειότητας· Ibi videsis. Ad hunc locum hæc Drusius : « Ezræ ii, 63. לאורים ולתמים LXX, τοῖς φωτίζουσιν καὶ τοῖς τελείοις. *Alibi reddunt*, τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ut hic et Exodi xxviii, 30 et Num. xxvii, 21. Interpres noster hic habet, *doctrina et veritas*. Quod hausit, nisi fallor, partim ex Aquila (nam φωτισμός, reddi potest, *doctrina*. Sane φωτίζω idem usurpat pro, *doceo*, id est הורה), partim ex editione LXX, in qua תמים, ἀλήθεια, id est *veritas*, quæ potius אמת dicitur : תם autem est *integritas* sive *perfectio.* » Hæc Drusius. Verum existimo interpretem vulgatum utrumque expressisse ex LXX versione, nam δήλωσις magis ad doctrinam accedit quam φωτισμός. Notandum est Basiliensem codicem hic legere τοὺς φωτισμοὺς καὶ τοὺς τελείους.

V. 9. Ἄλλ., κιδάρεως. Sic supra. Samaritani vero lectionem sic efferunt duo Regii codices : Τὸ Σαμαρειτικὸν ἐπὶ τῆς *κιδάρεως*, *πήλια*. Ἐν δὲ τῷ λε' Ἀριθμῷ *λινὰς* λέγει τὰς *κιδάρεις*. Id est : « Samaritana editio pro *cidari*, pileos. In cap. autem xxxv Numerorum, *cidares lineas* dicit. » Suspicor legendum ἀντὶ τῆς κιδάρεως πήλια. Jam vidimus non semel, Samaritanum, ut a Græcis scriptoribus citatur מצנפת πήλιον aut *pileum* vertere. — Ο', ἐπὶ τῆς μίτρας. Coislin. ad marg., *οἱ λοιποὶ*, κιδάρεως. Ibid. Ο', πέταλον. Coislin. in marg., στέφανον. Ibid. Ο', τὸ καθηγιασμένον. Coislin. in marg., Σ., ἄθικτον : ἱερέων, quæ quo pertineant non satis capere possum.

V. 10 et 11. Has lectiones plenas mutuamur ex Basiliensi codice. Ubi sola Aquilæ versio Hebræum κατὰ πόδα sequitur. LXX vero interpretes, unctionem tabernaculi prætermittunt. Vulgata autem omnia exprimit.

V. 13. Ita omnes mss. nostri, quorum aliquot trium nomina plena exprimunt. In editione Romana Symmachus omittitur. Legitur enim A. Th., ὑποδύτας, כתנת. In hanc vocem Hieronymus *De veste sacerdotali ad Fabiolam* : « Secunda ex lino tunica est ποδήρης, id est, *talaris*, duplici sindone, quam ipsam Josephus byssinam vocat : appellaturque CHOTONATH, id est, χιτών, quod Hebræo sermone in *lineam* vertitur. Hæc adhæret corpori, et tam arcta est et strictis manicis, ut nulla omnino in veste sit

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. *Vacat. Οἱ λοιποὶ*, ἐθυμίασε.	20.
21.	21. Κάρπωμα. *Ἄλλοι*, πύῤῥον.	21.
23. Ἔλιχα.	23. Λοβόν. *Ἄλλος*, ὕψος.	23.
25. Τὸ κέρκιον.	25. Τὴν ὀσφύν.	25. Τὸ κέρκιον.
	Τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος.	
	Τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν. *Ἀλλ.*, κνήμην. *Οἱ λοιποὶ*, τὴν κνημίδα τὴν δεξιάν.	
26.	26. Ἔναντι. *Ἄλλος*, ἀπέναντι.	26.
	Ἄρτον ἐξ ἐλαίου. *Ἄλλος*, κολλύραν. *Ἄλλος*, λάγανον.	
27.	27. Ἀφαίρεμα. *Ἄλλος*, ἐπίθεμα.	27.
33.	33. Ἕως ἡμέρα πληρωθῇ ἡμέρα τελειώσεως ὑμῶν. *Ἄλλος*, ἕως ἡμέρα πληρωθῇ ἡμερῶν τελειώσεως ὑμῶν.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. *Vacat. Reliqui*, adolevit.	20.
21.	21. Hostia. *Alii*, ignitum.	21.
23. Extremum.	23. Pennam. *Alius*, cacumen.	23.
25. Caudam.	25. Lumbum.	25. Caudam.
	Pennam jecoris.	
	Brachium dextrum. *Reliqui*, crus dextrum. *Alius*, femur.	
26.	26. Ante. *Alius*, e regione.	26.
	Panem ex oleo. *Alius*, collyram. *Alius*, laganum.	
27.	27. Demptionem. *Alius*, impositionem.	27.
33.	33. Donec dies impleatur dies consummationis vestræ. *Alius*, usque ad diem impletionis dierum consummationis vestræ.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Levitici.

ruga, et usque ad crura descendat. Volo pro legentis facilitate abuti sermone vulgato. Solent militantes habere lineas, quas *Camisias* vocant, sic aptas membris et astrictas corporibus, ut expediti sint vel ad cursum, vel ad prælia, dirigendo jaculo, tenendo clypeo, ense vibrando, et quocunque necessitas traxerit. Ergo et sacerdotes parati in ministerium Dei, utuntur hac tunica, ut habentes pulchritudinem vestimentorum, nudorum celeritate discurrant. » — Ο', *κίδαρις*. Coislin. in margine, *πῆλια*, quæ est lectio Samaritani v. 9, ubi vide.

V. 15. *Οἱ λοιποὶ*, περιημάρτησεν. Sic Basiliensis; mss. Regii non indicant interpretes, sed hanc notam habent: Τὸ Σαμαρειτικὸν ἔχει, *καὶ ἱλάτευσεν*. Ἄλλη δὲ ἔκδοσις, *περιημάρτησεν*, ἤτοι ἡγίασεν αὐτὸ διὰ τῆς χρίσεως τοῦ αἵματος, διὰ τὸ ἱλασθῆναι αὐτῶν, καὶ μὴ λογίσασθαι τὰ παραπτώματα τῶν αἰτούντων. Id est: « Samaritanum habet, *et propitiavit*. Alia autem editio, *expiavit*, sive sanctificavit illud per unctionem sanguinis, ut propitius esset eis, et ut delicta petentium non reputarentur. »

V. 16. *Ἀλλ.*, ἐπὶ τῆς κοιλίας. Sic Basiliensis, ut supra.

V. 17. Ἀ., Σ., Ο', ἐνέπρησεν. Ita Basiliensis, qui alteram τῶν Ο' editionem memorat. Qua de re vide supra et in Præliminaribus.

V. 19. נתח Ο', ἐκρεανόμησε. Coislin. ad marg., διεῖλεν κατὰ μέλη αὐτοῦ. Est forte scholion.

V. 21. *Ἄλλοι*, πύῤῥον. Ex Basiliensi, ut supra frequentissime.

V. 24. תנוך Ο', τοὺς λοβούς. Coislin. ad marg., τὰ ὑψηλά.

V. 25. *Ἀλλ.*, κνήμην. Basiliensis, ut supra, cap. VII, 32.

V. 26. *Ἀλλ.*, ἀπέναντι. Ex Basiliensi.

Ibid. *Ἀλλ.*, κολλύραν. *Ἀλλ.*, λάγανον. Primam lectionem habet Basiliensis, utramque tres Regii codices.

Coislin. quædam habet in textu quæ non sunt in edit. Romana, vel transposita sunt; et varias lectiones adjicit in margine, v. g. in textu τῆς τελειώσεως, in marg., *οἱ λοιποί*, τῶν ἀζύμων. In textu, ἄρτον, *οἱ λοιποί*, κολλύραν. In textu, Ο', ἄρτον ἐξ ἐλαίου, in marg., ψῶμον ἠλειμμένον. In textu, λάγανον, in marg., ἁπαλόν.

V. 27. *Ἀλλ.*, ἐπίθεμα. *Vid.* supra notam ad versum 14 capitis septimi.

V. 28. ויקטר Ο', ἀνήνεγκεν. Coislin. ad marg., ἀφώρισεν et pro κάρπωμα, marg., προσφορά.

V. 33. *Ἀλλ.*, ἕως ἡμέρα πληρωθῇ, etc. Ex Basiliensi, qui interpretem non nominat.

CAPUT IX LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 להטאת ואיל	2.	2.
3 תמימם	3.	3.
4 בלולה בשמן	4.	4.
10 ואת־היתרת־הכבד	10.	10.
15 ויחטאהו	15.	15.
17 הבקר	17.	17.
18 זבח השלמים	18.	18. Τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν·
19 ויתרת הכבד	19.	19.
21 ואת שוק הימין	21.	21.
24 וירנו	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In peccatum, et arietem.	2. Vitulum pro peccato et arietem.	2.
3. Perfecta.	3. Sine macula.	3.
4. Confusam in oleo.	4. Conspersam oleo.	4.
10. Fibram de jecore.	10. Reticulum jecoris.	10.
15. Expiavit.	15. Expiatoque altari.	15.
17. Matutini.	17. Matutini.	17.
18. Hostiæ pacificorum.	18. Hostias pacificas.	18. Hostiæ pacificorum
19. Fibram jecoris.	19. Reticulum jecoris	19.
21. Armum dextrum.	21. Armos dextros.	21.
24. Et ovarunt.	24. Laudaverunt.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Levitici.

V. 2. Hæc lectio, περὶ ἁμαρτίας καὶ κριὸν καὶ μοσχάριον, videtur prodiisse ex aliquo exemplari LXX Interpretum, vitiataque est, ut et alia quæ in textu editionis Romanæ fertur. Ἄλλ., δάμαλιν. Sic Basiliensis, tacito interprete.

V. 3 et 4. Sic unus codex. — Ο', θυσίαν. Coislin. in marg., κάρπωσιν.

V. 7. Ο', τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας. Coislin. ad marg., τὸν ἱλασμόν.

V. 10. Ἄλλ., τὸ περισσὸν ἀπὸ τοῦ ἥπατος. Ex Basiliensi, sine interpretis nomine. Sed videtur esse Aquilæ et Symmachi, qui supra Gen. XLIX, 13, יתר vertunt περισσός. — Ο', τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος. Coisl. ad marg., τὸ περισσὸν τοῦ ἥπατος, quæ videtur esse versio Aquilæ, ut supra.

V. 14. Ο', τὴν κοιλίαν. Coislin. in marg., τὰ ἐν-

CAPUT X LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מחתתו	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Thuribulum suum.	1. Thuribulis.	1.

CAPUT IX LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Περὶ ἁμαρτίας, καὶ μοσχάριον. *Ἄλλος*, περὶ ἁμαρτίας καὶ κριὸν, καὶ μοσχάριον. *Ἄλλος*, δάμαλιν.	2.
3	3. Ἄμωμα. *Ἄλλος*, τέλεια.	3.
4.	4. Πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ. *Ἄλλος*, ἀναπεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ.	4.
10.	10. Τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος. *Ἄλλος*, τὸ περισσὸν ἀπὸ τοῦ ἥπατος.	10.
15.	15. Ἐκαθάρισεν αὐτόν. *Ἄλλος*, περιημάρτησεν αὐτόν.	15.
17.	17. Τοῦ πρωϊνοῦ. *Ἄλλος*, τοῦ πρώτου.	17.
18. Τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν.	18. Τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου.	18. Τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν.
19.	19. Καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος. *Ἄλλος*, καὶ τὸ περισσὸν τοῦ ἥπατος.	19.
21.	21. Τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν. *Ἄλλος*, τὴν κνήμην τὴν δεξιάν.	21.
24.	24. Ἐξέστη. *Ἄλλος*, ἠλάλαξεν.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Pro peccato, et vitulum. *Alius*, pro peccato, et arietem et vitulum. *Alius*, vitulam.	2.
3.	3. Inculpata. *Alius*, perfecta.	3.
4.	4. Conspersam in oleo. *Alius*, respersam in oleo.	4.
10.	10. Pennam jecoris. *Alius*, superfluum a jecore.	10.
15.	15. Mundavit eum. *Al.*, expiavit.	15.
17	17. Matutino. *Alius*, primo.	17.
18. Hostiæ pacificorum.	18. Hostiæ salutaris.	18. Hostiæ pacificorum.
19.	19. Et pennam quæ super jecur. *Alius*, et superfluum jecoris.	19.
21.	21. Brachium dextrum. *Alius*, femur dextrum.	21.
24.	24. Mente excessit. *Alius*, jubilavit.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Levitici.

δόσθια.

V. 15. Περιημάρτησεν. Basiliensis habet ad marginem, περιημάρτησεν, solum. Videturque esse lectio reliquorum trium. *Vid.* cap. præcedenti, vers. 15, ad notas. — Ο', ἐκαθάρισεν. Coislin. ad marg., Ἀ., περιημάρτησεν, ἵλασεν. Sic; ubi illud, ἵλασεν, vel scholion vel altera versio est.

V. 17. *Ἄλλ.*, τοῦ πρώτου. Ex Basiliensi.

V. 18. Ἀ., Σ., Θ., τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν. Ex Basiliensi. — Ο', προσήνεγκαν. Coislin. in marg., ἐπέδωκαν.

V. 19. *Vide* notam ad versum 10.

V. 21. Ex eodem, τὴν κνήμην, ut superius passim.

V. 24. *Ἄλλ.*, καὶ ἠλάλαξεν. Ex eodem Basiliensi.

CAPUT X LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τὸ πυρεῖον αὐτοῦ. *Ἄλλος*, θυμιατήριον.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Thuribulum suum. *Alius*, thymiaterium.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 אכבד	3.	3.
וידם אהרן		
4 מישאל	4.	4.
6 שרף יהוה	6	6.
9 ושכר	9.	9.
11 ולהורת	11.	11.
החקים		
12 את־המנחה הנותרת מאשי	12.	12. Τὸ δῶρον τὸ καταλειφθὲν ἀπὸ τοῦ πύῤῥου.
14 טהור	14.	14.
שלמי		
16 והנה	16.	16. Ἰδού.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Glorificabor.	3. Glorificabor.	3.
Et tacuit Aaron.	Quod audiens tacuit Aaron.	
4. Misael.	4. Misaele.	4.
6. Combussit Dominus.	6. Incendium quod Dominus suscitavit.	6.
9. Siceram.	9. Omne quod inebriare potest.	9.
11. Et ad docendum.	11. Doceatisque.	11.
Statuta.	Legitima.	
12. Munus relictum ex ignitionibus.	12. Sacrificium quod remansit de oblatione.	12. Donum relictum ab ignito.
14. Mundo.	14. Mundissimo.	14.
Pacificorum.	Salutaribus.	
16. Et ecce.	16. *Vacat.*	16. Ecce.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X LEVITICI.

V. 3. Ἀλλ., ἐνδοξασθήσομαι. Ex Basiliensi. — Οʹ, κατενύχθη. Coislin. ad marg., παρεμυθήθη, ἐσιώπησεν.

Ibid. Ἀλλ., καὶ ἐσιώπησεν Ἀαρών. Sic unus codex.

V. 4. Hæ lectiones in Basiliensi exstant. Verum nomen est Μισαήλ, ut habet alius codex.

V. 6. Ἀλλ., ἐνεπύρισε Κύριος. Ex Basil. Gen. IV, 10, Theodotion, ἐνεπύρισεν ὁ Θεός. Ubi Hebræus sic habet וישע יהוה. — Οʹ, ἀποκιδαρώσετε. Coislin. in marg., καλύψετε· forte, ἀποκαλύψετε. Ibid. Οʹ, διαῤῥήξετε, marg., παραλύσετε.

V. 9. Hæc verba, ἢ προσπορευομένων, obelo, sive, ut ibidem dicitur, obelisco, signata esse docet Procopius *in Levit.*, p. 341. Et vere non exstant in Hebræo.

V. 11. Ἀλλ., φωτίζειν. Sic Basiliensis, hæc interpretatio videtur omnino Aquilæ esse; sic enim Exodi cap. IV, 12, 15, והוריתי vertit φωτίζω· — Ἀλλ., ἠκριβασμένα. Est, ut videtur, Aquilæ.

CAPUT XI LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 את־השפן	5.	5.
8 ובנבלתם לא תגעו	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Cuniculus.	5. Chærogryllus.	5.
8. Et in cadaver eorum non tangetis.	8. Nec cadavera contingetis.	8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Δοξασθήσομαι. Ἄλλος, ἐνδοξασθήσομαι.	3.
	Καὶ κατενύχθη Ἀαρών. Ἄλλος, καὶ ἐσιώπησεν Ἀαρών.	
4.	4. Μισαδάη. Ἄλλος, Μισαδαΐ. Ἄλλος, Μισαδαήλ. Ἄλλος, Μισαήλ.	4.
6.	6. Ἐνεπυρίσθησαν ὑπὸ Κυρίου. Ἄλλος, ἐνεπύρισε Κύριος.	6.
9.	9. Σίκερα. Ἄλλος, μέθυσμα.	9.
	✠ ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον ⁏	
11.	11. Συμβιβάζειν. Ἄλλος, φωτίζειν.	11.
	Νόμιμα. Ἄλλος, ἠκριβασμένα.	
12.	12. Τὴν θυσίαν τὴν καλειφθεῖσαν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων.	12.
14.	14. Ἁγίῳ. Ἄλλος, καθαρῷ.	14.
	Τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος, τῶν σωτηρίων. Ἄλλος, τῶν εἰρηνικῶν.	
16	16. Ὅδε.	16. Ἰδού.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Glorificabor. *Alius*, gloria implebor.	3.
	Et compunctus est Aaron. *Alius*, et siluit Aaron.	
4.	4. Misadae. *Alius*, Misadai. *Alius*, Misadael. *Alius*, Misael.	4.
6.	6. Incensi sunt a Domino. *Alius*, inflammavit Dominus.	6.
9.	9. Siceram. *Alius*, omne quod inebriare potest.	9.
	✠ Aut cum accedetis ad altare ⁏	
11	11. Instruere. *Alius*, illuminare.	11.
	Legitima. *Alius*, accurate statuta.	
12.	12. Sacrificium residuum ab hostiis.	12.
14.	14. Sancto. *Alius*, mundo.	14.
	Salutaris. *Alius*, salutarium. *Alius*, pacificorum.	
16.	16. Ille vero.	16. Ecce.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Levitici.

V. 12. Ἀ., τὸ δῶρον τὸ καταλειφθὲν ἀπὸ τοῦ πύῤῥου. Hunc Aquilæ locum male legit et vertit Isychius, qui sic habet : « Aperte ergo Aquila edidit, dicens : *Donum quod reliquum est de frumento.* » Legit videlicet, ἀπὸ τοῦ πύρου, cum sit legendum, ἀπὸ τοῦ πύῤῥου, ut supra legitur frequentissime ad vocem Hebraicam אשה.

V. 14. Ἄλλ., καθαρῷ. Ex Basiliensi.—חקך O', νόμιμόν σοι. Coislin. ad marg., μερὶς γάρ σου ἐστίν.

Ibid. Τῶν εἰρηνικῶν. Ita Basiliensis. Est autem trium interpretatio, ut supra videas, Levit. IV, 1, 6, 9, atque alibi.

V. 15. O', καρπωμάτων. Coislin. in marg., προφορῶν. Non exstat in Hebræo.

V. 16. Ἀ., Θ., ἰδού. Ex Basiliensi.—O' ἐνεπεπύριστο. Coislin. in marg., ἐκέκαυτο.

V. 17. לשאת O', ἵνα ἀφέλητε. Coislin. in marg., ἀναδέξασθαι.

V. 19. הייטב O', μὴ ἀρεστόν. Coislin. ad marg., εἰ ἀρεστόν.

CAPUT XI LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Δασύποδα. Ἄλλος, λαγωόν.	5.
8.	8. Τῶν θνησιμαίων αὐτῶν οὐχ ἅψεσθε. Ἄλλος, τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξασθε.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Leporem, *vel*, cuniculum. *Alius*, leporem.	5.
8.	8. Morticina eorum non tangetis. *Alius*, morticina eorum detestabimini.	8.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וקשקשת 9	9.	9.
ערב למינו 15	15.	15.
הכוס 17	17.	17. Νυκτικόρακα.
ואת־הרחם 18	18.	18.
ואת־החסידה 19	19.	19. Ἐρωδιόν.
מכל שרץ 21	21	21.
את־הארבה 22	22.	22. Πολύν.
איננה מעלה 26	26.	26.
במתם 31	31.	31.
כלי 33	33.	33.
גחון 42	42.	42. Στῆθος.
הטהור 47	47.	47.
החיה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Squama.	9. Squamas.	9.
15. Corvus in specie sua.	15. Et omne corvini generis in similitudinem suam.	15.
17. Falconem.	17. Bubonem.	17. Nycticoracem
18. Philostorgon.	18. Porphyrionem.	18.
19. Ciconiam.	19. Herodionem.	19. Erodium.
21. Ex omni reptili.	21. *Vacat.*	21.
22. Locustam.	22. Bruchus.	22. Multum.
26. Non ipsum ascendere facit.	26. Nec ruminat.	26.
31. In cadavere eorum.	31. Morticina.	31.
33. Vas.	33. Vas.	33.
42. Pectus.	42. Pectus.	42. Pectus.
47. Mundum.	47. Mundi.	47.
Viventem.	*Vacat.*	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Levitici.

In hoc Levitici caput de animalibus mundis et immundis, hæc habet Eusebius Emisenus in catenis Regiis mss. : Ἀπαγορεύει τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ μὴ ἐσθίειν. Οὐχ ὅτι κοινόν τι, ἀλλὰ διὰ δύο αἰτίας· μίαν μὲν, ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ προσεκύνουν, ἐσθίεσθαι προστάττει, ἵνα διὰ τούτων καταφρονῶσιν αὐτῶν, καὶ ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ ἤσθιον λαιμάργως, ἀπαγορεύει, ὡς τὸν ὗν. Δι' ἑτέραν δὲ πρόφασιν τοιαύτην· ἡ κοινὴ φύσις πολλάκις προλαβοῦσα ἐβδελύξατο, τὰ μὲν διὰ τὸ μέγεθος, τὰ δὲ διὰ τὸ δυσειδὲς, τὰ δὲ διὰ τὸ νεκρῶν ἀπογεύσασθαι, τὰ δὲ κατὰ πρόληψιν μίσους. Ὅσα οὖν προέλαβεν ἡ συνήθεια, οὐκ ἀνέτρεψεν ὁ νόμος. Id est : « Jubet alia quidem comedere, ab aliorum autem esu abstinere. Non quod commune quidpiam sit; sed duas ob causas : altera est, quod ea comedenda præcipiat quæ in Ægypto adorabantur; ut ea re eorum cultum despicerent : quæcunque item Ægyptii voraciter comederent, ea vetat, ut porcum. Altera item causa hujusmodi præcepti ista fuit : communis omnium natura legem prævertens quædam detestabatur : alia quidem ob immanem proceritatem, alia ob deformitatem, alia, quod cadavera comederent, alia ob præconceptum odium. Quæ igitur consuetudo præverterat, lex non evertit. »

V. 5. Ita Basiliensis. Λαγωοί item legitur Prov. xxx, 26.

V. 8. Ἄλλ., τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξασθε. Ex eodem Basiliensi.

V. 9. Ἄλλ., φολίς. Ex Basiliensi, tacito auctoris nomine, qui videtur esse Aquila. Nam is I Reg. xvii, 5, קשקשים vertit φολιδοτόν, *squamatum*.

V. 15. Ἄλλ., κόρακα εἰς τὸ γένος αὐτοῦ. Ex Basiliensi.

V. 17. Ita Drusius, qui nomen ἔποψ ex conjectura Symmacho tribuit. Et quidem recte; nam ita vertit Symmachus τὸ כוס psal. ci. 7. Hieronymus hic et in eodem psalmo *bubonem* interpretatur.

V. 19. A., LXX, Th., ἐρωδιόν. Ex eodem Drusio.

V. 21. Ex Basiliensi.

V. 22. Σ., Θ., πολύν. Ex Basiliensi. Hi interpre-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Λεπίδες. Ἄλλος, φολίς.	9.
15.	15. Κόρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. Ἄλλος, κόρακα εἰς τὸ γένος αὐτοῦ.	15.
17. (Ἔποπα)	17. Νυκτικόρακα.	17. Νυκτικόρακα. *Sic etiam* Ε'. ϛ', γλαῦκα.
18.	18. Κύκνον. Ἄλλος, ταών.	18.
19.	19. Ἐρωδιόν.	19. Ἐρωδιόν.
21.	21. Ἀπὸ τῶν ἑρπετῶν. *Alius addit*, πάντων.	21.
22.	22. Βροῦχον.	22. Πολύν.
26.	26. Οὐ μηρυκᾶται. Ἄλλος, οὐ κατάγει.	26.
31.	31. Αὐτῶν τεθνηκότων. Ἄλλος, τῶν θνησιμαίων.	31. Αὐτῶν τεθνηκότων. *Sic etiam* Ε'.
33.	33. Σκεῦος. Ἄλλος, ἄγγος.	33.
42.	42. Κοιλίας.	42.
47.	47. Τῶν καθαρῶν ÷ καὶ συμβιβάζειν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ⁝ Ζωογονούντων, *bis*. Ἄλλος, ζώντων.	47.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Squamæ. *Alius*, squama.	7.
15.	15. Corvum et similia ei. *Alius*, corvum in genus suum.	15.
17. Upupam.	17. Nycticoracem.	17. Nycticoracem. *Sic etiam V editio; VI editio*, noctuam.
18	18. Cygnum. *Alius*, pavonem.	18.
19.	19. Erodium.	19. Erodium.
21.	21. De reptilibus. *Alius addit*, omnium.	21.
22.	22. Bruchum.	22. Multum.
26.	26. Non ruminat. *Alius*, non reducit.	26.
31.	31. Ipsa mortua. *Alius*, morticina.	31. Ipsa mortua. *Sic etiam V editio.*
33.	33. Vas. *Alius id. alio verbo.*	33.
42.	42. Ventrem.	42.
47.	47. Mundorum ÷ et instruere filios Israel ⁝ Vivificantia. *Alius*, viventia.	47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Levitici.

tes, Symmachus nempe et Theodotion, magis ad vocem Hebraicam ארבה, quam ad sensum respexisse videntur. Nam vox Hebraica quidem *multum* vulgo significat (*). Sed hic indicatur nomen insecti cujusdam.

V. 31. Sic idem Basiliensis.

Lectiones ex cod. Coislin. — Hæc animalium nomina confusa et permista sunt. Hic lectiones quæ ad marginem Coisliniani notantur confertim proferimus, iis solum omissis quæ jam exhibitæ sunt. V. 5. Ο', δασύποδα. Ἀ., λαγωόν, quod sine nomine interpretis affertur in edito. V. 14. Ο', τὰ ὅμοια. In marg., εἰς τὸ γένος. V. 15. Στρουθόν, m. στρουθοκάμηλον. V. 17. Ο', καταράκτην, m. ΤΟΝ ΤΙΡΕΑ (*sic*). V. 19. Ο', ἔποπα, m. ἀγριτέκτονα. Ibid. Ο', νυκτερίδα, m. τὴν χελιδόνα, καὶ τὸν ἀφάρπαγα. V. 22. Ο', βροῦχον, m. γόβα. Ο', ἀττάκην. Ἀ., Θ., πολύν. Basiliensis ad eumd. versum, Σ., Θ., πολύν. Potius Coislinianum sequor, quia tam scrupulosa versio Aquilæ potius quam Symmacho convenit. Ibid. Ο', ὀφιομάχην, m. ἀττακίδα.

V. 32. Ο', ὃ ἂν ποιηθῇ ἔργον. Coislin. ad marg., ἐν ᾧ γίνεται ἔργον. V. 33. Ο', καθαιρεθήσονται, m. ἐξαρθήσονται. V. 40. Ο', ὁ ἐσθίων, m. ὁ ἐκβυρσεύων. V. 44. Ο', κινουμένοις, m. ἕρπουσιν. V. 47. Ο', διαστεῖλαι, m. ἀφορίσαι. Ibid. Ο', τῶν ζωογονούντων, m. τῶν ζώων τῶν βιβρωσκομένων.

(*) Mirum in modum cel. Benedictinus in manifestissimum incidit errorem. Siquidem *multum* dicitur Hebraice הרבה. Potius conjiciendum Symmachum Theodotionemque הרבה legisse pro ארבה, et quidem per imprudentiam. Drach.

CAPUT XII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כימי נדת דותה 2	2.	2. [Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ταλαιπωρίας.]
תשב בדמי טהרה 4	4.	4. Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. [*Aliter et melius*, Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ.]
כנדתה 5	5.	5.
תשב על־דמי טהרה		Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. [*Aliter et melius*, Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ.]

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Secundum dies separationis menstrui sui.	2. Juxta dies separationis menstruæ.	2. Secundum dies separationis miseriæ.
4. Sedebit in sanguinibus purificationis suæ.	4. Manebit in sanguine purificationis suæ.	4. Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]
5. Secundum separationem suam.	5. Juxta ritum fluxus menstrui.	5.
Sedebit super sanguinibus purificationis ejus.	Manebit in sanguine purificationis suæ.	Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Levitici.

V. 2. Hunc locum sic Latine effert Hesychius: « *Secundum dies separationis menstruæ*. Vel sicut LXX, *secundum dies purgationis menstruæ immunda erit*. Quid autem hoc sit, alii interpretes planius ediderunt: Symmachus quidem dicens, *secundum dies separationis afflictionis*; Aquila, *separationis miseriæ*; Theodotion, *separationis doloris ejus*. » Harum autem interpretationum Græca non habemus, uno excepto Theodotione, cujus lectionem, ὀδύνης, in qua sola voce varii illi versionum auctores discrepant, attulit Basilianus.

V. 4. Ἀ., Σ., Θ., καθαρίσεως καθαρισμοῦ. Sic Basiliensis. Tres vero Regiæ catenæ mss. sic habent: Ἀκ., Συμ., Θεοδ., καθιεὶς ἕως καθαρισμοῦ, unus καθιεῖς. Forte melius legatur καθίσασα ἕως καθαρισμοῦ, *sedens usque ad purgationem*: nam de femina agitur. Hebræa sic habent תשב בדמי טהרה, *sedebit in sanguine purificationis*, quæ non ita qua-

EX CAPITE XIII LEVITICI, UT HABETUR IN COD. COLBERT. 3084.

49.... vel in vestimento, vel in pelle, vel in stamine, vel in subtegmine, vel in omni vase ÷ operario ⁚ pellis; tactus lepræ est; [et ostendet sacerdoti. 50. Et videbit sacerdos tactum, et segregabit ÷ sacerdos ⁚ tactum septem dies. 51. Et videbit ÷ sacerdos ⁚ tactum die septimo. Si autem diffusus fuerit tactus in vestimento, vel in stamine, vel in subtegmine, vel in pelle, secundum omnes quæcunque factæ fuerint pelles in operatione, lepra permanens est ipse tactus: immundus est. 52. Comburet vestimentum, vel stamen, vel subtegmen in laneis, vel in lineis, vel in omni vase pelliceo, in quocunque fuerit in eo tactus; quoniam lepra permanens est, in igne comburetur. 53. Si autem viderit sacerdos et non diffundatur tactus in vestimento, vel in stamine, vel in subtegmine, vel in omni vase pelliceo; 54. et constituet sacerdos, et lavabit in quocunque fuerit in eo tactus: et segre-

49. . . . ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ δέρματι, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει ÷ ἐργασίμῳ ⁚ δέρματος, ἀφὴ λέπρας ἐστίν· καὶ δείξει τῷ ἱερεῖ. 50. Καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν, καὶ ἀφοριεῖ ÷ ὁ ἱερεὺς ⁚ τὴν ἀφὴν ἑπτὰ ἡμέρας. 51. Καὶ ὄψεται ÷ ὁ ἱερεὺς ⁚ τὴν ἀφὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. Ἐὰν δὲ διαχέηται ἡ ἀφὴ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν τῷ δέρματι, κατὰ πάντα ὅσα ἂν ποιηθῇ δέρματα ἐν τῇ ἐργασίᾳ; λέπρα ἔμμονός ἐστιν ἡ ἀφὴ, ἀκάθαρτός ἐστιν. 52. Κατακαύσει τὸ ἱμάτιον, ἢ τὸν στήμονα, ἢ τὴν κρόκην ἐν τοῖς ἐρείοις, ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ, ἐν ᾧ ἂν ᾖ αὐτῷ ἡ ἀφὴ, ὅτι λέπρα ἔμμονός ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται. 53. Ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεὺς, καὶ μὴ διαχέηται ἡ ἀφὴ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ. 54. Καὶ συντάξει ὁ ἱερεὺς καὶ πλυνεῖ ἐφ' οὗ ἂν ᾖ ἐπ' αὐτῷ ἡ ἀφὴ· καὶ ἀφοριεῖ ÷ ὁ ἱερεὺς ⁚ αὐτὸ ἑπτὰ ἡμέρας

CAPUT XIII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
והובא 2	2.	2.
הבשר 3	3.	3.
עמק		Κοιλή.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Adducetur.	2. Adducetur.	2.
3. Carnis.	3. *Vacat.*	3.
Profundus.	Humiliorem.	Cava.

CAPUT XII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. [Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς θλίψεως.]

4. Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. [*Aliter et melius*, Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ.]

5.

Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. [*Aliter et melius*, Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ.]

Ο'.

2. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς.

4. Καθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς.

5. Κατὰ τὴν ἄφεδρον αὐτῆς. Ἄλλος, ὀδύνην.

Καθεσθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς. Ἄλλος, καθαρῷ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ὀδύνης αὐτῆς.

4. Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. [*Aliter et melius*, Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ.]

5.

Καθαρίσεως καθαρισμοῦ. (*Aliter et melius*,) Καθιεῖσα ἕως καθαρισμοῦ

SYMMACHUS.

2. Secundum dies separationis afflictionis.

4. Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]

5.

Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]

LXX INTERPRETES.

2. Secundum dies secessionis purgationis ejus.

4. Sedebit in sanguine immundo suo.

5. Secundum purgationem suam. *Alius*, dolorem.

Sedebit in sanguine immundo suo. *Alius*, mundo.

THEODOTIO.

2. Secundum dies separationis doloris ejus.

4. Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]

5.

Purgationis purgamenti. [*Aliter et melius*, Demissa usque ad purgationem.]

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Levitici.

drant cum illa trium versione. Basiliensis etiam codicis interpretatio non caret suspicione. Sed quia illa bis repetitur in eodem codice, ipsam, dubitando tamen, posuimus. — Ο', καθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς. Coislin. ad marg., Ἀ., Σ., Θ., καθάρσεως καθαρισμοῦ. Basil. vero, καθαρίσεως καθαρισμοῦ. Alii, καθιεὶς ἕως καθαρισμοῦ. Quam postremam propius ad veritatem accedere putamus, si legatur καθιεῖ ἕως καθαρισμοῦ. *Sedebit usque ad purificationem.* Hæc tamen lectio sic restituta non prorsus convenit cum Hebræo, ubi legitur תשב בדמי טהרה *Sedebit in sanguinibus purificationis suæ.*

V. 5. Ἄλλ., ὀδύνην. Sic Basiliensis. Videtur esse Theodotionis, ut supra.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., καθαρίσεως καθαρισμοῦ. Sic Basiliensis. *Vide* quæ diximus ad versum 4.

V. 6. Ο', νεοσσόν. Coislin. in marg., υἱόν. Ibid. Ο', περὶ ἁμαρτίας. Coislin. in marg., εἰς ἱλασμόν.

EX CAPITE XIII LEVITICI, UT HABETUR IN COD. COLBERT. 3084.

τὸ δεύτερον. 55. Καὶ ὄψεται ὁ ἱερεύς, μετὰ τὸ πλυθῆναι τὴν ἁφήν· καὶ ἥδε μὴ μετέβαλεν τὴν ὄψιν αὐτῆς, καὶ ἡ ἁφὴ οὐ διαχεῖται, ἀκάθαρτόν ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ἐστήρισται (*sic*) ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ. 56. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ἱερεύς, καὶ μὴ ᾖ ἀμαυρὰ ἡ ἁφὴ μετὰ τὸ πλυθῆναι αὐτὸ, ἀποῤῥήξει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, ἢ ἀπὸ τοῦ δέρματος, ἢ ἀπὸ τοῦ στήμονος, ἢ ἀπὸ τῆς κρόκης. 57. Ἐὰν δὲ ὀφθῇ ἔτι ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ, ÷ λέπρα ⁝ ἐξανθοῦσά ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ ἁφή. 58. Καὶ τὸ ἱμάτιον, ἢ ὁ στήμων, ἢ ἡ κρόκη, ἢ πᾶν σκεῦος δερμάτινον ὃ πλυθήσεται, καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ ἁφὴ, καὶ πλυθήσεται τὸ δεύτερον, καὶ καθαρὸν ἔσται. 59. Οὗτος ὁ νόμος ἁφῆς λέπρας ἱματίου ἐρέου, ἢ στιππυΐνου, ἢ στήμονος, ἢ κρόκης, ἢ παντὸς σκεύους δερματίνου εἰς τὸ καθαρίσαι αὐτὸ, ἢ μιᾶναι αὐτό.

gabit ÷ sacerdos ⁝ ipsum septem diebus secundo. 55. Et aspiciet sacerdos, postquam lotus fuerit tactus : et ipse non mutavit aspectum suum, et tactus non diffunditur : immundum est, in igne comburetur : fixit se in vestimento, vel in stamine, vel in subtegmine. 56. Et si viderit sacerdos, et non fuerit obscurus tactus, postquam ipsum lotum fuerit, abrumpet illud a vestimento, vel a pelle, vel a stamine, vel a subtegmine. 57. Si autem apparuerit adhuc in vestimento, vel in stamine, vel in subtegmine, vel in omni vase pelliceo, ÷ lepra ⁝ efflorescens est, in igne comburetur id, in quo est tactus. 58. Et vestimentum, vel stamen, vel subtegmen, vel omne vas pelliceum, quod lavabitur, et abscedet ab eo tactus : et lavabitur secundo, et mundum erit. 59. Hæc est lex tactus lepræ vestimenti lanei, vel stupei, vel staminis, vel subtegminis, vel omnis vasis pelliceі, ut mundetur ipsum, vel inquinetur ipsum.

CAPUT XIII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2.

3.

Βαθύτερον.

Ο'.

2. Ἀχθήσεται. Ἄλλος, ἀχθῇ. Ἄλλος, ἐλεύσεται.

3. Τοῦ χρωτός. Ἄλλος, τῆς σαρκός.

Ταπεινή.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

3.

Κοιλή.

SYMMACHUS.

2.

3.

Profundiorem.

LXX INTERPRETES.

2. Ducetur. *Alius*, ductus fuerit. *Alius*, veniet.

3. Pellis. *Alius*, carnis.

Humilis.

THEODOTIO.

2.

3.

Cava.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 בהרת לבנה	4.	4. Τηλαυγὲς λευκόν.
והסגיר		
5 פשה	5.	5
6 מספחת	6.	6. Ἐξανάδοσις.
7 פשה תפשה	7.	7. Ἐπιδώσει ἐπιδῷ.
המספחת		
8 פשתה *Τὸ Σαμαρ.*, ἐπλατύνθη.	8.	8. Ἐπέδωκεν.
11 לא יסגרנו	11.	11. Οὐκ ἀποκλείσει.
13 הפך	13.	13. Ἔστρεψεν.
15 הבשר החי	15.	15.
18 שחין	18.	18. Ἐξανάδοσις.
19 שאת	19.	19.
21 והסגירו	21.	21.
26 בבהרת	26.	26.
והסגירו		Τηρήσει.
28 הבהרת	28.	28.
30 נתק	30.	30. Ἀπόσπασμα.
31 והסגיר	31.	31.
33 את־הנתק	33.	33. Ἀπόσπασμα.
36 יבקר	36.	36. Ζητήσει.
לשער הצהב		Εἰς τρίχωμα τὸ ξανθόν.
38 בשר	38.	38.
39 בהק	39.	39.
42 צרעת פרחת הוא בקרחתו	42.	42.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Candor albus.	4. Lucens candor.	4. Lucidum album.
Claudere faciet.	Recludet.	
5. Expandit se.	5. Creverit.	5.
6. Inhærentia.	6. Scabies.	6. Eruptio.
7. Diffundendo se diffuderit.	7. Iterum lepra creverit.	7. Accessione accreverit.
Inhærentia.	Lepra.	
8. Diffudit se. *Sam.* dilatata fuit.	8. Creverit.	8. Accrevit.
11. Non claudere faciet eum.	11. Non recludet.	11. Non claudet.
13. Versus est.	13. In candorem versa sit.	13. Vertit se.
15. Caro viva.	15. Caro viva.	15.
18. Inflammatio.	18. Ulcus.	18. Accretio.
19. Tumor.	19. Cicatrix.	19.
21. Recludere faciet eum.	21. Recludet eum.	21.
26. In candore.	26. *Vacat.*	26.
Recludere faciet eum.	Recludet eum.	Custodiet.
28. Candor.	28. Candor.	28.
30. Convulsio.	30. *Vacat.*	30. Avulsio.
31. Recludere faciet.	31. Recludet.	31.
33. Convulsionem.	33. *Vacat.*	33. Avulsionem.
36. Quæret.	36. Quæret.	36. Quæret.
In pilum flavum.	Capillus in flavum colorem.	In capillitium flavum.
38. Carnis.	38. In cujus cute.	38.
39. Splendor.	39. Maculam coloris candidi.	39.
42. Lepra gemmescens ipsa in calvitie eius.	42. Calvus et mundus est.	42.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἔκλαμπρον.	4. Τηλαυγὴς λευκή.	4.
	Ἀφοριεῖ.	Συγκλείσει.
5.	5. Μετέπεσεν. Ἄλλος, ἐκκέχυται.	5
6. Ἔκβρασμα.	6. Σημασία.	6. Μασφάα.
7.	7. Μεταβαλοῦσα μεταπέσῃ.	7.
Τὸ ἔκφυμα.	Σημασία.	
8. Ὑπερέβη.	8. Μετέπεσεν.	8. Διακέχυται.
11. Οὐχ ὑπερθήσεται.	11. Καὶ ἀφοριεῖ.	11.
13. Μετεχρώσθη.	13. Μετέβαλε.	13.
15.	15. Τὸν χρῶτα τὸν ὑγιῆ. Ἄλλος, τὴν σάρκα τὴν ζῶσαν.	15.
18. Ἔκβρασμα.	18. Ἕλκος.	18.
19.	19. Οὐλή. Ἄλλος, σήθ.	19.
21.	21. Ἀφοριεῖ αὐτόν. Ἄλλος, χωρίσει.	21.
26.	26. Ἐν τῷ αὐγάζοντι. Ἄλλος, τῇ ἐκλάμψει.	26.
Συγκλείσει.	Ἀφοριεῖ αὐτόν.	
28. Τὸ τηλαύγημα.	28. Τὸ αὐγάζον.	28.
30.	30. Θραῦσμα.	30.
31.	31. Ἀφοριεῖ. Ἄλλος, συγκλείσει.	31.
33.	33. Θραῦσμα.	33.
36.	36. Ἐπισκέψεται.	36.
Στιλβῆς.	Περὶ τῆς τριχὸς ξανθῆς. Ἄλλος, ξανθιζούσης.	Περὶ τῆς τριχὸς ξανθῆς.
38.	38. Τῆς σαρκός. Ἄλλος, τοῦ χρωτός.	38.
39.	39. Ἀλφός.	39.
42.	42. Λέπρα ἐστὶν ἐν τῷ φαλακρώματι. Ἄλλος, λέπρα ἐξανθοῦσά ἐστιν ἐν τῷ φαλακρώματι.	42.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Splendidum.	4. Lucida alba.	4.
	Segregabit.	Concludet.
5.	5. Decidit. *Alius*, effusa est.	5.
6. Ejectamentum.	6. Significatio.	6. Masphaa.
7.	7. Conversa deciderit.	7.
Pustula.	Significatio.	
8. Transcendit.	8. Decidit.	8. Diffusa est.
11. Non differet.	11. Et segregabit.	11.
13. Cutem mutavit.	13. Mutavit.	13.
15.	15. Carnem sanam. *Alius*, carnem vivam.	15.
18. Ejectamentum.	18. Ulcus.	18.
19.	19. Cicatrix. *Alius*, Seth.	19.
21.	21. Segregabit eum. *Alius*, separabit.	21.
26.	26. In fulgido. *Alius*, in splendore.	26.
Concludet.	Segregabit eum.	
28. Fulgor.	28. Fulgidum.	28.
30.	30. Vulnus.	30.
31.	31. Segregabit. *Alius*, concludet.	31.
33.	33. Vulnus.	33.
36.	36. Considerabit.	36.
Splendoris.	De pilo flavo. *Al.*, flavescente.	De pilo flavo.
38.	38. Carnis. *Alius*, cutis.	38.
39.	39. Impetigo.	39.
42.	42. Lepra est in calvitie. *Alius*, lepra efflorescens est in calvitie.	42.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בדד ישב 46	46.	46.
לפשתים ולצמר 48	48.	48.
ממארת 51 *Τὸ Σαμ.*, φιλόνεικος.	51.	51.
ממארת 52	52.	52.
פחתת 53	53.	53.
את־אשר־בו 57	57.	57.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
46. Solus habitabit.	46. Solus habitabit.	46.
48. Linis et lanæ.	48. *Vacat.*	48.
51. Corrodens. *Sam.* contentiosa.	51. Perseverans.	51.
52. Corrodens.	52. Perseverans.	52.
55. Fossio.	55. Infusa sit.	55.
57. Cum quo in eo.	57. *Vacat.*	57.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Levitici.

Partem hujus capitis damus, qualis erat in *Hexaplis* ex versione LXX Interpretum, ex Colbertino codice 3084 desumptam.

V. 2. *Ἄλλ.*, ἀχθῇ. *Ἄλλ.*, ἐλεύσεται. Ex Basiliensi, tacito interpretum nomine. — שאת Ο', οὐλή. Coisl. ad marg., λεπὶς ἢ αὔγασμα.

V. 3. *Ἄλλ.*, τῆς σαρκός. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀ., Θ., κοιλή. Σ., βαθύτερον. Ita Basiliensis. In editione Romana hæc confusa sunt; nimirum: Ἀ., Σ., κοιλή, βαθυτέρα. Qui sic notavit, ambas voces femininas reddidit, ut simul quadrarent. Βαθύτερον edit Symmachus, quia vocem מראה, substantivam, per masculinum aut neutrum nomen expresserat.

V. 4. Ἀ., τηλαυγὲς λευκόν. Σ., ἔκλαμπρον. Sic Basiliensis.—Coislin. Ἀ. *καὶ οἱ λοιποὶ*, αὔγασμα λευκόν. *A. et reliqui*, fulgor albus. Mox Coislin. in marg., Θ., συγκλείσει, quæ lectio tacito interprete in Basiliensi.

V. 5. *Ἄλλ.*, ἐκκέχυται. Ex eodem Basiliensi.

V. 6. Ita Basiliensis. In editione Romana, quæ Symmachi est versio, Theodotioni ascribitur, et vera Theodotionis, μασφάα, omittitur: nam Theodotioni solemne est, si vel tantillum difficultatis insit vocibus Hebræis, illas litteris Græcis describere. Ἔκβρασμα *ejectamentum* est vel *papula*, ut notat Drusius. In vocem ἐκβρασμός, hæc Hieronymus, *Comment. in Nahum.* II: « Et postquam rursus fuerit excussus, et superficies illius emundata, ne quid intrinsecus sordidum maneat, fit etiam ei ebullitio, quæ significantiùs in Græco dicitur ἐκβρασμός. Proprie siquidem ἐκβρασμός in istius modi rebus ponitur, cum quod latebat intrinsecus, erumpit in faciem. Unde papulæ quoque, quæ post ægrotationem nascuntur in labiis, vocantur ἐκβράσματα: et sanitatis videtur indicium, morbum in faciem prorupisse. » — Ο', μετέπεσεν. Coislin. ad marg., μετέβαλεν, Θ., διακέχυται. Hæc confer cum vers. 6, et præcipue vers. 8. Ibid. Coislin. in marg., Θ., μασφαλέ. Basil., Θ., μασφαά. In Coisliniano μασφαάθ legendum. Nihil enim frequentius quam mutatio τοῦ A in Λ, et τοῦ Θ in E, ac vicissim, nimirum ob similitudinem harum litterarum in mss. unciali charactere; qua de re in Præliminaribus.

V. 7. Ἀ., ἐπιδώσῃ ἐπίδομα. Ita Basiliensis. In editione autem Romana hæc perplexa sunt, nimirum: Ἀ., Σ., ἐπιδώσῃ ἐπιδῷ τὸ ἐμφύσημα. Codices Regii, ut et Basiliensis, uni Aquilæ tribuunt. Cujus vere sunt duo verba ἐπιδώσει ἐπιδῷ. Illud autem, ἐμφύσημα, corruptum est pro ἔκφυμα, ut habet Basiliensis, qui id Symmacho tribuit. Id vero ad sequentem Hebraicam vocem המספחת pertinet.— Ο', μεταβαλοῦσα μεταπέσῃ. Coislin. in marg., ἐπιδώσει ἐπιδῷ, recte. Hinc corrigendus Basiliensis qui habet, Ἀ., ἐπιδώσῃ ἐπίδομα. Nam vera lectio Aquilæ est in Coisliniano, qui aliam sine interpretis

EX CAPITE XIV LEVITICI, UT EXSTAT IN COD. COLBERT. 3084.

1. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 2. Hæc erit lex leprosi, quacunque die mundatus fuerit, et adducetur ad sacerdotem. 3. Et exibit sacerdos extra castra, et aspiciet sacerdos, et ecce sanatur tactus lepræ a leproso. 4. Et præcipiet sacerdos, et sument ei qui mundatus est duas aviculas viventes mundas, et lignum cedrinum, et tor-

1. Καὶ ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· 2. Οὗτος ἔσται ὁ νόμος τοῦ λεπροῦ, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ καθαρισθῇ. Καὶ προσαχθήσεται πρὸς τὸν ἱερέα. 3. Καὶ ἐξελεύσεται ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδοὺ ἴαται ἡ ἀφὴ τῆς λέπρας ἀπὸ τοῦ λεπροῦ. 4. Καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ λήμψονται (*) τῷ κεκαθαρισμένῳ δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρὰ, καὶ ξύ-

(*) Sic, et frequenter in cod. Colbert. λήμψομαι pro λήψομαι. Notum est doctis futurum Doricum λάμψομαι; unde apud Herodot. I, 199: λάμψεαι.

Idem cod. non raro ponit ει pro ι, ut κρειόν, ἐσθείων, ἐξειλάσκομαι, ὀρνείθιον, quam scriptionem, amanuensi græculo attribuendam, non dubitabamus corrigere. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
46.	46. Κεχωρισμένος καθήσεται. Ἄλλ., καταμόνας οἰκήσει.	46.
48.	48. Ἢ ἐν τοῖς λίνοις, ἢ ἐν τοῖς ἐρίοις. Ἄλλος, ἢ εἰς τὸ στίππυον, ἢ εἰς τὸ ἔριον.	48.
51.	51. Ἔμμονος. Ἄλλος, σπανίζουσα.	51.
52.	52. Ἔμμονος. Ἄλλος, σπανίζουσα.	52.
55.	55. Ἐστήρικται. Ἄλλος, σπανίζουσαν.	55.
57.	57. Ἐν ᾧ ἐστιν. Ἄλλος, ἐν ᾧ ἐστιν ἐν αὐτῷ.	57.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
46.	46. Separatus sedebit. *Alius*, solus habitabit.	46.
48.	48. Aut in lineis, aut in laneis *Alius*, aut in stuppam, aut in lanam.	48.
51.	51. Permanens. *Alius*, rara.	51.
52.	52. Permanens. *Alius*, rara.	52.
55.	55. Fixit se. *Alius*, raram.	55.
57.	57. In quo est. *Alius*, in quo est in eo.	57.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Levitici.

nomine adpicit, nempe πλατύνουσα πλατυνθῇ.

V. 8. Sic mss. nostri et editio Romana. Unus ad Aquilam legit ἀπέδωκε, male. Alter versionem Samaritani, ἐπλατύνθη, Symmacho perperam ascribit.

V. 10. שאת O', οὐλή. Coislin. in marg., σήθ. Ibid. ומחית בשר חי O', καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τῆς σαρκὸς τῆς ζώσης. Idem in marg., ὡς ὡμοίωμα σαρκὸς ζώσης.

V. 11. Has lectiones mutuamur ex Basiliensi. — Coislin. ad Symmachum legit οὐχ ὑπερτεθήσεται.

V. 13. Item ex Basiliensi. — כסתה Coislin., Σ., ἔκλαμπρον, ubi O', ἐκάλυψεν; sed hæc Symmachi lectio alio pertinere debet.

V. 15. Τὴν σάρκα τὴν ζῶσαν. In editione Romana.

V. 19. Ἄλλ., σήθ. Hebr. שאת. Videtur esse Theodotionis, qui, ut jam diximus, voces Hebraicas Græce sæpe describit, ut vertendi molestiam declinet.

V. 20. שפל O', ταπεινωτέρα. Coislin. in marg., κοιλοτέρα.

V. 21. Ἄλλ., χωρίσει. Ex Basiliensi.

V. 22. פשה תפשה O', διαχύσει διαχέηται. Coislin. m., πλατύνουσα πλατυνθῇ. Ibid. O', ἕλκει (quod non habet Hebræus), m., δέρματι.

V. 23. תחתיה O', κατὰ χώραν. Coislin. m., ἐν τόπῳ.

V. 26. Ἄλλ., τῇ ἐκλάμψει. Ex Basiliensi. — Coislin. Symmacho tribuit.

Ibid. Ἀ., τηρήσει. Σ., συγκλείσει. Ex Basiliensi.

V. 28. Σ., τὸ τηλαύγημα. Ita Basiliensis.

V. 30. Ἀ., ἀπόσπασμα. Ita Basiliensis hic et v. 33. — עמק O', κοιλοτέρα. Coislin. m., βαθυτέρα. Ibid. דק O', λεπτή, m., λευκή.

V. 31. Ἄλλ., συγκλείσει. Nempe Symmachus, ex Basiliensi.

V. 33. O', τὸ δὲ θραῦσμα. Coislin. in marg., πέριξ.

V. 36. Has omnes lectiones mutuamur ex Basiliensi.

V. 38. Ex Basiliensi.

V. 39. O', Ἀλφός. In hanc vocem hæc notant ex anonymo Catenæ Regiæ mss. : Ἀλφὸς καλεῖται ἡ ἐπίλυσις ἡ καλουμένη μελανία, ἡ περὶ τὰς παρείας γινομένη ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ καύσωνος. Id est : « Alphos vocatur, nigror ille qui μελανία dicitur, et ab æstu solis in genis procreatur. »

V. 42. Λέπρα ἐξανθοῦσα, etc. Ex Basiliensi.

V. 48. Ex Basiliensi.

V. 51. Hæc nota habetur in mss. nostris : Τὸ Σαμαρειτικὸν *φιλόνεικον, ὀπίσω δὲ παλαιουμένην αὐτήν*, ἀντὶ τοῦ, συγγηρῶσαν τῷ σώματι καὶ ἀνίατον. Hoc est : « Samaritanus, *contentiosam, jam ante retro inveteratam*, ac si dicat, consenescentem corpori et insanabilem. » Lectio, σπανίζουσα, est Basiliensis, qui interpretem tacet. Pariterque in versu sequenti. — הנגע O', ἡ ἀφή, Coislin. m., πληγή.

V. 55. Ἄλλ., σπανίζουσαν. Hanc editionis Romanæ lectionem, alio et extra locum proprium translatam puto.

V. 57. Ex Basiliensi.

EX CAPITE XIV LEVITICI, UT EXSTAT IN COD. COLBERT. 3084.

λον κέδρινον, καὶ κεκλωσμένων κόκκινον, καὶ ὕσσωπον. 5. Καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ σφάξουσιν τὸ ὀρνίθιον τὸ ἓν εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι. 6. Καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν λήμψεται αὐτὸ . . . . . .

. . . .

33. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν καὶ πρὸς Ἀαρὼν λέγων, 34. Ὡς ἂν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ἐν κτήσει, καὶ δώσω ἀφὴν λέπρας ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐκτήτου ὑμῖν. 35. Καὶ ἥξει τινὸς αὐτοῦ ἡ οἰκία, καὶ ἀναγγελεῖ τῷ ἱερεῖ λέγων· Ὥσπερ ἀφὴ ἑώραταί μοι ἐν τῇ

tum coccinum et hyssopum. 5. Et præcipiet sacerdos, et jugulabunt aviculam unam in vase testaceo super aquam viventem. 6. Et aviculam viventem sumet illam . . . .

. . . .

33. Et locutus est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens. 34. Cum ingressi fueritis in terram Chananæorum, quam do vobis in possessione, et dabo tactum lepræ in domibus terræ possessæ a vobis. 35. Et veniet cujus est domus, et annuntiabit sacerdoti, dicens : Quasi tactus visus est mihi in

domo. 36. Et præcipiet sacerdos vasis vacuare domum, priusquam ingressus sacerdos videat tactum, et non sint immunda quæcunque fuerint in domo. Et post hæc ingredietur sacerdos ad cognoscendam domum. 37. Et aspiciet tactum : et ecce tactus in parietibus domus, cavitates viridantes vel rubescentes, et aspectus eorum humilior parietibus. 38. Et egressus sacerdos e domo od ostium domus, et segregabit sacerdos domum septem dies. 39. Et redibit sacerdos die septimo, et aspiciet ÷ domum ⁏ et ecce diffusus est tactus in parietibus domus. 40. Et præcipiet sacerdos, et eruent lapides in quibus est tactus, et ejicient eos extra civitatem in locum immundum. 41. Et domum radent extrinsecus in circuitu, et effundent pulverem ⋇ quem raserunt ⁏ extra civitatem in locum immundum. 42. Et sument lapides ÷ rasos ⁏ alios, et ponent pro lapidibus ; et pulverem alium sument, et linient domum. 43. Si autem redierit rursum tactus, et repullularit in domo postquam eruti fuerunt lapides,

οἰκίᾳ. 36. Καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς ἀποσκευάσαι τὴν οἰκίαν πρὸ τοῦ εἰσελθόντα τὸν ἱερέα ἰδεῖν τὴν ἀφὴν, καὶ οὐ μὴ ἀκάθαρτα γένηται ὅσα ἐὰν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς καταμαθεῖν τὴν οἰκίαν. 37. Καὶ ὄψεται τὴν ἀφὴν, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας, κοιλάδας χλωριζούσας ἢ πυῤῥιζούσας, καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ταπεινοτέρα τῶν τοίχων. 38. Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς οἰκίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας, καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν ἑπτὰ ἡμέρας. 39. Καὶ ἐπανήξει ὁ ἱερεὺς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ὄψεται ÷ τὴν οἰκίαν ⁏ καὶ ἰδοὺ διεχύθη ἡ ἀφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας. 40. Καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐξελοῦσι τοὺς λίθους ἐν οἷς ἐστιν ἡ ἀφὴ, καὶ ἐκβαλοῦσιν αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον, 41. Καὶ τὴν οἰκίαν ἀποξύσουσιν ἔξωθεν κύκλῳ. Καὶ ἐκχεοῦσι τὸν χοῦν ⋇ ὃν ἀπέξυσαν ⁏ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον. 42. Καὶ λήμψονται λίθους ÷ ἀπεξυσμένους ⁏ ἑτέρους καὶ ἀντιθήσουσιν ἀντὶ τῶν λίθων, καὶ χοῦν ἕτερον λήμψονται καὶ ἐξαλείψουσι τὴν οἰκίαν. 43. Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ πάλιν ἡ ἀφὴ,

CAPUT XIV LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
נרפא 3	3.	3.
צפרים 4	4.	4.
ושני תולעת		Διάφορον σκώληκος.
החיה 6	6.	6.
על־פני השדה 7	7.	7.
מנחה 10	10.	10.
לאשם 12	12.	12.
ואת־לג		
היא 13	13.	13.
והניף 24	24.	24.
תנופה		
ואל־אהרן 33	33.	33.
לאחזה 34	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Sanatus est.	3. Esse mundatam.	3.
4. Passeres.	4. Passeres.	4.
Coccum vermiculi.	Vermiculumque.	Varium vermiculi.
6. Vivum.	6. Vivum.	6.
7. Super facies agri.	7. In agrum.	7.
10. Munus.	10. Sacrificium.	10.
12. In delictum.	12. Pro delicto.	12.
Log.	Sextarium.	
13. Ipse	13. Est.	13.
24. Motitabit.	24. Levabit.	24.
Motitationem.	*Vacat.*	
33. Et Aaron.	33. Et Aaron.	33.
34. In possessionem.	34. In possessionem.	34.

καὶ ἀνατείλῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὸ ἐξελεῖν τοὺς λίθους, καὶ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν, καὶ μετὰ τὸ ἐξαλειφθῆναι, 44. Καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ὄψεται εἰ διακέχυται ἡ ἀφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ, λέπρα ἔμμονός ἐστιν ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἀκάθαρτός ἐστιν. 45. Καὶ καθελοῦσιν τὴν οἰκίαν καὶ τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν χοῦν τῆς οἰκίας ἐξοίσουσιν ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον. 46. Καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς ἀφωρισμένη ἐστὶν, ἀκάθαρτός ἐστιν ἕως ἑσπέρας. 47. Καὶ ὁ κοιμώμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ÷ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας ⁚ καὶ ὁ ἐσθίων ἐν τῇ οἰκίᾳ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ÷ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας ⁚ 48. Ἐὰν δὲ παραγενόμενος εἰσέλθῃ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἴδῃ, καὶ ἰδοὺ οὐ διαχύσει διαχεῖται ἡ ἀφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μετὰ τὸ ἐξαλειφθῆναι τὴν οἰκίαν, καὶ καθαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν, ὅτι ἰάθη ἡ ἀφή. 49. Καὶ λήμψεται ἀφαγνι . . . . .

. . . .

et postquam domus fuerit rasa, et postquam linita fuerit. 44. Et ingredietur sacerdos, et aspiciet si diffusus est tactus in domo ; lepra permanens est in domo : immunda est. 45. Et destruent domum et lapides ejus, et ligna ejus, et omnem pulverem domus efferent extra civitatem in locum immundum. 46. Et qui ingreditur in domum omnibus diebus, quibus segregata est, immundus erit usque ad vesperam. 47. Et qui dormit in domo lavabit vestimenta sua ÷ et immundus erit usque ad vesperam ⁚ et qui manducat in domo, lavabit vestimenta sua ÷ et immundus erit usque ad vesperam ⁚ 48. Si autem accedens intraverit sacerdos, et viderit, et ecce diffusione diffusus non est tactus in domo, postquam linita fuit domus : et mundabit sacerdos domum, quia sanatus est tactus. 49. Et sumet ad purif. . . . .

. . . .

CAPUT XIV LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἴαται. Ἄλλος, ἦρται.	3.
4.	4. Ὀρνίθια. Ἄλλος, στρουθία.	4.
Δίβαφον κόκκινον.	Κεκλωσμένον κόκκινον.	Κόκκινον ἀλλοιούμενον.
6.	6. Τὸ ζῶν. Ἄλλος, τὸ ἔξω.	6.
7.	7. Εἰς τὸ πεδίον. Ἄλλος, ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ.	7.
10.	10. Θυσίαν. Ἄλλος, κατάπαυσιν.	10.
12.	12. Τῆς πλημμελείας. Ἄλλος, περὶ τῆς πλημμελείας.	12.
	Κοτύλην. Ἄλλος, λόγγην.	
13.	13. Ἔστι τῷ. Ἄλλος, καὶ ἔσται τῷ.	13.
24.	24. Ἐπιθήσει. Ἄλλος, ἀφορίσει.	24.
	Ἐπίθεμα. Ἄλλος, ἀφόρισμα.	
33.	33. Καὶ Ἀαρών. *Οὕτω καὶ οἱ λοιποί.*	33.
34.	34. Ἐν κτήσει. Ἄλλος, ἐν κλήρῳ. Ἄλλος, εἰς κατάσχεσιν.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Sanatus est. *Alius*, sublatus est.	3.
4.	4. Aviculas. *Alius*, passeres.	4.
Bis tinctum coccinum.	Tortum coccinum.	Coccinum variegatum.
6.	6. Viventem. *Al.*, extra positum.	6.
7.	7. In campum. *Alius*, super faciem agri.	7.
10.	10. Sacrificium. *Alius*, requietionem.	10.
12.	12. Delicti. *Alius*, pro delicto.	12.
	Cotylam. *Alius*, longen.	
13.	13. Est. *Alius*, erit.	13.
24.	24. Imponet. *Alius*, separabit.	24.
	Impositionem. *Alius*, separationem.	
33.	33. Et Aaron. *Cæteri, id.*	33.
34.	34. In possessione. *Alius*, in sorte. *Alius*, in adeptionem.	34.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יטמא 36	36.	36.
ומראיהן שפל 37	37.	37.
מן־הבית 38	38.	38.
ממארת 44	44.	44.
ולקח לחטא 49	49.	49.
ושני		
ובשני 52	52.	52
ולשאת ולספחת ולבהרת 56	56.	56.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Polluatur.	36. Immunda fiant.	36.
37. Et aspectus eorum humilior.	37. Et humiliores superficie reliqua.	37.
38. E domo.	38. Ostium domus.	38.
44. Corrodens.	44. Perseverans.	44.
49. Et capiet ad purificandum.	49. Et in purificationem ejus sumet.	49.
Coccum.	Vermiculum.	
52. Et cocco.	52. Vermiculo.	52.
56. Et tumori, et inhærentiæ, et candori.	56. Cicatricis et erumpentium papularum, lucentis maculæ.	56.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Levitici.

V. 3. Ἄλλ., ἧρται. Ita Basiliensis, qui alias omnes hujus capitis lectiones nobis suppeditavit.

V. 4. Ex Basiliensi. *Vid.* supra, Exod. xxxv, 23, 35.

V. 6. Ἄλλ., τὸ ἔξω. Sic Basiliensis. At nescio quis interpres החיה τὸ ἔξω vertere potuerit.

V. 10. Ἄλλ., κατάπαυσιν. Ex eodem.

V. 12. Ἄλλ., περὶ τῆς πλημμελείας. Ex eodem.

Ibid. Ἄλλ., λόγγην. Videtur esse interpretatio Theodotionis, qui ואת־לג pro more suo λόγγην reddidit, ut quam non intelligebat Hebraicam vocem Græcis litteris exprimeret.

V. 13. Ἄλλ., ἔσται τῷ. Ex Basiliensi.

V. 24. Ἄλλ., ἀφορίσει. Ex eodem, et sequens lectio pariter.

V. 33. Ex eodem Basiliensi, in margine.

V. 34. Ex Basiliensi.

V. 36. Ἄλλ., ἀκαθαρτισθῇ, sine interpretis nomine.

V. 38. Ex Basiliensi.

V. 44. Ἄλλ., σπανίζουσα. Hanc versionem sæpe vidimus supra, sine interpretis nomine.

V. 49. Ἄλλ., καὶ λήψεται περὶ ἁμαρτίας. Ita Basil. tacito interprete.

EX CAP. XV LEVITICI, UT HABETUR IN COD. COLB. 3084.

24. .... cubuerit super illum, immundus est. 25. Et mulier si fluat fluxum sanguinis sui dies plures, non in tempore purgationis suæ, si etiam fluat post purgationem suam, omnes dies fluxus immunditiæ ejus, sicut dies purgationis ejus, erit immunda. 26. Omnis lectus super quem cubuerit super illum; omnes dies fluxus, secundum lectum purgationis erit ei. Et omne vas super quod sederit super illud, immundum erit secundum immunditiam purgationis ejus. 27. Omnis tangens eam immundus erit: et lavabit vestimenta sua, et lavabit corpus aqua, et immundus erit usque ad vesperam. 28. Si autem mundata fuerit a fluxu suo: et numerabit sibi septem dies, et post hæc mundabitur. 29. Et die octavo sumet sibi duos turtures, aut duos pullos

24. ..... κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς, ἀκάθαρτός ἐστιν. 25. Καὶ γυνὴ ἐὰν ῥέῃ ῥύσιν αἵματος αὐτῆς, ἡμέρας πλείους, οὐκ ἐν καιρῷ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς, ἐὰν καὶ ῥέῃ μετὰ τὴν ἄφεδρον αὐτῆς, πᾶσαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καθάπερ αἱ ἡμέραι ἀφέδρου αὐτῆς, ἔσται ἀκάθαρτος. 26. Πᾶσα ἡ κοίτη ἐφ' ἣν ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ῥύσεως αὐτῆς κατὰ τὴν κοίτην τῆς ἀφέδρου αὐτῆς ἔσται αὐτῇ· καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ᾧ ἂν καθίσῃ ἐπ' αὐτὸ, ἀκάθαρτον ἔσται κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀφέδρου αὐτῆς. 27. Πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται, καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται τὸ σῶμα ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. 28. Ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτῆς, καὶ ἐξαριθμήσεται αὐτῇ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα καθαρισθήσεται. 29. Καὶ τῇ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Ἀκάθαρτα γένηται. Ἄλλος, ἀκαθαρτισθῇ.	36.
37.	37. Καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ταπεινοτέρα. Ἄλλος, καὶ ἡ ἰδέα αὐτῶν κοιλοτέρα.	37.
38.	38. Ἐκ τῆς οἰκίας. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς οἰκίας.	38.
44.	44. Ἔμμονος. Ἄλλος, σπανίζουσα.	44.
49.	49. Λήψεται ἀφαγνίσαι. Ἄλλος, καὶ λήψεται περὶ ἁμαρτίας.	49.
	Κεκλωσμένον. Ἄλλος, ἀλλοιούμενον.	
52.	52. Κεκλωσμένῳ. Ἄλλος, ἀλλοιουμένῳ.	52.
56.	56. Οὐλῆς, καὶ σημασίας, καὶ τοῦ αὐγάζοντος. Ἄλλος, τοῦ σήθ καὶ τοῦ ἐνδεδωκότος. Ἄλλος, τοῦ αὐγάσματος.	56.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
36.	36. Immunda fiant. *Alius*, immunda facta fuerint.	36.
37.	37. Et aspectus eorum humilior. *Alius*, et conspectus eorum depressior.	37.
38.	38. E domo. *Alius*, a domo	38.
44.	44. Permanens. *Alius*, rara.	44.
49.	49. Sumet ad purificandum *Alius*, et sumet ad expiandum.	49.
	Tortum. *Alius*, variatum.	
52.	52. Torto. *Alius*, variato.	52.
56.	56. Cicatricis, et significationis, et splendentis. *Alius*, ipsius seth et influentis. *Alius*, splendoris.	56.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Levitici.

Ibid. Ἀλλ., ἀλλοιούμενον. Ex eodem.
V. 52. Ἀλλ., ἀλλοιουμένῳ. Ex eodem.
V. 56. Ἀλλ., τοῦ σήθ καὶ τοῦ ἐνδεδωκότος. Est lectio Theodotionis, qui capite præcedenti, vers. 19, שאת vertit σήθ.

Hæc notantur in margine Coislin. V. 4. ועץ ארז Ο΄, καὶ κέδρινον, marg. κυπάρισσος. Ibid. ואזב Ο΄, καὶ ὕσσωπον, m. ὄργανον. Videtur scholion. V. 10. ולג Ο΄, καὶ κοτύλην, m. ξέστην. V. 12. לאשם Ο΄, τῆς πλημμελείας, m. περὶ λυτρώσεως. V. 14. האשם Ο΄, τῆς πλημμελείας, m. τοῦ μιάσματος. Ibid. תנוך Ο΄, λοβόν, m., ὕψος. V. 21. לתנופה Ο΄, ἀφαίρεμα, m., ἀφόρισμα. V. 22. אשר תשיג Ο΄, ὅσα εὗρεν, m., ὡς ἂν δυνηθῇ. V. 32. אשר לא־תשיג ידו Ο΄, καὶ τοῦ μὴ εὑρίσκοντος, etc., m. ἐὰν δυνατεῖ [l. ἀδυνατεῖ] ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

V. 36. וצוה Ο΄, καὶ προστάξει, m. καὶ ἐντελεῖται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐκφορήσουσι τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ibid. ולא יטמא Ο΄, οὐ μὴ ἀκάθαρτα, m., οὐ μιανθήσεται.

V. 38. והסגיר Ο΄, ἀφοριεῖ, m., ἀποκλείσει. V. 42. Ο΄, ἐξαλείψουσι, m., χρίσουσι. V. 43. הטוח Ο΄, ἐξαλειφθῆναι, m., χρισθῆναι. V. 44. פשה Ο΄, διακέχυται, m., σπανίζουσα. Ibid. ממארת Ο΄, ἔμμονος, m., φιλόνεικος. V. 57. להורת Ο΄, ἐξηγήσασθαι, m., φωτίσαι.

EX CAP. XV LEVITICI, UT HABETUR IN COD. COLB. 3084.

ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήμψεται ἑαυτῇ δύο τρύγονας, ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν, καὶ οἴσει αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 30. Καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὴν μίαν περὶ ἁμαρτίας, καὶ τὴν μίαν εἰς ὁλοκαύτωμα· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἔναντι Κυρίου ἀπὸ ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς. 31. Καὶ εὐλαβεῖς ποιήσετε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, ἐν τῷ μιαίνειν αὐτοὺς τὴν σκηνήν μου τὴν ἐν αὐτοῖς. 32. Οὗτος ὁ νόμος τοῦ γονοῤῥυοῦς, καὶ ἐάν τινι ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος, ὥστε μιανθῆναι ἐν αὐτῇ. 33. Καὶ τῇ αἱμοῤῥοούσῃ ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς, καὶ ὁ γονοῤῥυὴς τῇ ῥύσει αὐτοῦ, τῷ ἄρσενι ἢ τῇ θηλείᾳ, καὶ τῷ ἀνδρὶ, ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἀποκαθημένης.

columbarum, et feret ea ad sacerdotem ad ostium tabernaculi testimonii. 30. Et faciet sacerdos unum pro peccato, et unum in holocaustum: et expiabit pro ea sacerdos ante Dominum a fluxu immunditiæ ejus. 31. Et pios facietis filios Israel ab immunditiis suis, et non morientur propter immunditiam suam, in eo quod ipsi inquinent tabernaculum meum quod in eis. 32. Hæc est lex ejus qui patitur fluxum seminis, et si cui exeat ex eo concubitus seminis, ita ut inquinetur in illo. 33. Et ei quæ patitur fluxum sanguinis in purgatione sua, et qui patitur fluxum seminis in fluore suo, masculo vel feminæ, et viro quicunque dormierit cum menstruata.

CAPUT XV LEVITICI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ
2 דבר אל־בני ישראל ואמרתם אלהם	2.	2.
כי יהיה זב		
3 החתים	3.	3. Ἐσφραγίσθη.
4 et 6 הזב	4 et 6.	4 et 6.
7 בבשר	7.	7.
8 וכי־ירק	8	8. [Ἐὰν ἐπιπτύσῃ.]
13 בשרו במים חיים	13	13.
19 בנדתה	19.	19.
20 בנדתה	20.	20.
24 נדתה	24.	24.
25 נדתה	25.	25.
27 בם	27.	27.
33 הדוה	33.	33.
והזב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Loquimini ad filios Israel, et dicetis ad eos.	2. Loquimini filiis Israel, et dicetis eis.	2.
Cum fluens fuerit.	Fluxum seminis.	
3. Claudere fecit.	3. Concretus est.	3. Obsignatus est.
4 et 6. Fluens.	4 et 6. *Vacat.*	4 et 6.
7. In carnem.	7. Carnem.	7.
8. Et cum spuerit.	8. Si salivam jecerit.	8. Si superexpuerit.
13. Carnem suam in aquis vivis.	13. (Lotis vestibus,) et toto corpore in aquis viventibus.	13.
19. Separatione sua.	19. Separabitur.	19.
20. Separatione sua.	20. *Vacat.*	20.
24. Separatio ejus.	24. Tempore sanguinis menstrualis.	24.
25. Separationis suæ.	25. Menstruali.	25.
27. Ea.	27. Quicunque tetigerit ea.	27.
33. Dolentis.	33. Quæ menstruis temporibus separatur.	33.
Fluentis.	*Vacat.*	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Levitici.

Ex eodem codice Colbertino 3084 postremam capitis XV partem damus secundum versionem LXX Interpretum, prout in *Hexaplis* erat, ab hodierno τῶν Ο' textu in multis discrepantem. Cætera vero a principio usque ad partem versus 24 desiderantur.

V. 2. *Οἱ Ο' καὶ οἱ λοιποί*, λαλήσατε, etc. Sic Basiliensis, qui testificatur versionem LXX Interpretum, ut in *Hexaplis* erat, cum aliis interpretibus concordare : quia videlicet ex aliis versionibus emendata fuerat, ut cum Hebraico quadraret. Se-

CAPUT XV LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Λαλήσατε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖτε αὐτοῖς. *Aliter*, λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς. *Οἱ λοιποὶ*, λαλήσατε κ. τ. λ. ὡς οἱ Ο'.	2.
	Ὧ ἐὰν γένηται ῥύσις. *Ἄλλος*, ὁ ῥέων.	
3. Περιπήγνυται.	3. Συνέστηκε.	3. Ἐσφράγισται.
4 et 6.	4 et 6. Γονοῤῥυής. *Οἱ λοιποὶ*, ῥέων.	4 et 6.
7.	7. Τοῦ χρωτός. *Ἄλλος*, τῆς σαρκός.	7.
8.	8. Ἐὰν δὲ προσσιελίσῃ.	8.
13.	13. Τὸ σῶμα ὕδατι. *Ἄλλος*, τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ζῶντι.	13.
19.	19. Ἀφέδρῳ. *Ἄλλος*, μετακινήσει. [*Ἄλλος*, ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ἀδικίας.] [*Ἄλλος*, ταλαιπωρίας.]	19.
20.	20. Ἀφέδρῳ. *Ἀλλ.*, τοῦ χωρισμοῦ.	20.
24.	24. Ἀκαθαρσία. *Ἄλλος*, ὁ χωρισμός.	24.
25.	25. Ἀφέδρου. *Ἄλλος*, τοῦ χωρισμοῦ.	25.
27.	27. Αὐτῆς. *Ἄλλος*, αὐτῶν.	27.
33.	33. Καὶ τῇ αἱμοῤῥούσῃ. *Ἀλλ.*, ὀδυνηρᾷ.	33.
	Καὶ ὁ γονοῤῥυής. *Ἄλλος*, τῷ γονοῤῥυῇ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Loquimini filiis Israel, et dicetis eis. *Alio modo*, loquere filiis Israel, et dices eis. *Reliqui*, loquimini, etc. *ut LXX.*	2.
	Cuicunque fuerit fluxus. *Alius*, fluens.	
3. Circumconcretus est.	3. Constitit.	3. Sigillatus est.
4 et 6.	4 et 6. Qui fluxum seminis patitur. *Reliqui*, fluens.	4 et 6.
7.	7. Cutis. *Alius*, carnis.	7.
8.	8. Si autem spuerit.	8.
13.	13. Corpus aqua. *Alius*, corpus suum aqua vivente.	13.
19.	19. Purgatione. *Alius*, transmotione. *Alius*, in separatione iniquitatis. *Alius*, miseriæ.	19.
20.	20. Purgatione. *Alius*, separatione.	20.
24.	24. Immunditia. *Alius*, separatio.	24.
25.	25. Purgationis. *Alius*, separationis.	25.
27.	27. Illam. *Alius*, illa.	27.
33.	33. Et fluxum sanguinis patienti. *Alius*, dolenti.	33.
	Et ei qui patitur fluxum seminis. *Al.*, et ei qui patitur fluxum seminis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Levitici.

cus autem ἡ κοινή, sive Vulgata Græca, quæ etiam hodie ab illis differt, ut vides.

Ibid. Ἀλλ., ὁ ῥέων. Ita Basiliensis, tacito interpretis nomine.

V. 3. Basiliensis ita habet : Θ., ἐσφράγισται. Ά., ἐσφραγίσθη. Σ., περιπήγνυται. Symmachi versionem sequitur Vulgatus interpres, qui vertit, *concretus est.*

V. 4 et 6. *Οἱ λοιποὶ*, ῥέων. Sic Basiliensis, unde versionem similem, v. 2, supra, trium interpretum

esse inferatur. •

V. 7. Ἄλλ., τῆς σαρκός. Ex Basiliensi.

V. 8. Ἀ. [ἐὰν ἐπιπτύσῃ.] Hanc versionem expressimus ex Latina Aquilæ interpretatione, quam affert Isychius sic, *Aquila, si superspuerit.*

V. 13. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ζῶντι. Ex editione Romana.

V. 19. Ἄλλ., μετακινήσει. Ex Basiliensi. Sequentes vero lectiones Græce expressimus ex Isychio, qui sic habet: « Quid dixit: *Septem diebus separabitur?* quod alii, *Erit in purgatione sua.* Alii vero interpretes, *In separatione iniquitatis suæ.* Alii autem, *Miseriæ* ediderunt. »

V. 20-25. Lectiones, quæ eamdem vocem בנדתה

CAPUT XVI LEVITICI, EX EODEM CODICE COLBERT. 3084.

1. Et locutus est Dominus ad Moysen postquam defuncti sunt duo filii Aaron, cum offerrent ignem alienum ante Dominum, et mortui sunt. 2. Et dixit Dominus ad Moysen: Loquere ad Aaron fratrem tuum, et ne ingrediatur omni hora ad sanctum interius velaminis ad faciem propitiatorii, quod est super arcam ÷ testimonii ⁏ et non morietur. Nam in nube apparebo super propitiatorium. 3. Sic ingredietur Aaron in sanctum in vitulo ex bobus pro peccato, et arietem in holocaustum. 4. Et tunicam lineam sanctificatam induet, et femorale lineum erit super corpus ejus, et zona linea cingetur, et cidarim lineam circumponet: vestimenta sancta sunt. Et lavabit aqua totum corpus suum, et induet ea: 5. Et a synagoga filiorum Israel accipiet duos hircos ex capris pro peccato, et arietem unum ad holocaustum. 6. Et offeret Aaron vitulum, qui pro peccato suo: et expiabit pro se et domo sua. 7. Et accipiet duos hircos, et statuet eos ante Dominum ad ostium tabernaculi testimonii. 8. Et imponet Aaron supra duos hircos sortes: sortem unam Domino, et sortem unam emissario. 9. Et offeret Aaron hircum super quem supervenit super eum sors Domino, et offeret pro peccato: 10. Et hircum super quem supervenit super eum sors emissarii, statuet viventem ante Dominum, ut propitietur super eo; ita ut emittat eum in emissionem ÷ dimittet eum ⁏ in desertum. 11. Et offeret Aaron vitulum suum, qui pro peccato, et expiabit pro se et pro domo sua. Et jugulabit vitulum suum, qui pro peccato. 12. Et sumet thuribulum plenum carbonum ignis ab altari, quod est coram Domino. Et implebit manus suas incenso compositionis subtilis, et inferet intra velamen. 13. Et imponet incensum super ignem ante Dominum: et operiet vapor incensi propitiatorium, quod est super testimonia, et non morietur. 14. Et sumet de sanguine vituli: et asperget digito suo super propitiatorium ad orientem, secundum faciem propitiatorii. Et asperget septies de sanguine digito suo. 15. Et jugulabit hircum pro peccato, eum qui a populo est ÷ ante Dominum ⁏ et inferet de sanguine ejus intra velamen. Et faciet sanguinem ejus quemadmodum fecit sanguinem vituli: et asperget sanguinem ejus super propitiatorium secundum faciem propitiatorii. 16. Et expiabit sanctum ab immunditiis filiorum Israel, et ab injustitiis eorum pro omnibus peccatis eorum: et sic faciet tabernaculo testimonii, quod ædificatum est in eis, in medio immunditiæ eorum. 17. Et omnis homo non erit in tabernaculo testimonii, ingrediente illo ad expiandum in sancto, donec exierit: et expiabit pro seipso, et pro

1. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν μετὰ τὸ τελευτῆσαι τοὺς δύο υἱοὺς Ἀαρὼν ἐν τῷ προσαγαγεῖν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου, καὶ ἐτελεύτησαν. 2. Καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Μωσῆν· Λάλησον πρὸς Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ μὴ εἰσπορευέσθω πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος εἰς πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ ÷ τοῦ μαρτυρίου ⁏ καὶ οὐκ ἀποθανεῖται. Ἐν γὰρ νεφέλῃ ὀφθήσομαι ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου. 3. Οὕτως εἰσελεύσεται Ἀαρὼν εἰς τὸ ἅγιον ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας, καὶ κριὸν εἰς ὁλοκαύτωμα. 4. Καὶ χιτῶνα λινοῦν ἡγιασμένον ἐνδύσεται, καὶ περισκελὲς λινοῦν ἔσται ἐπὶ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ ζώνῃ λινῇ ζώσεται, καὶ κίδαριν λινῆν περιθήσεται, ἱμάτια ἅγιά ἐστι· καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσεται αὐτά· 5. Καὶ παρὰ τῆς συναγωγῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ λήμψεται δύο χιμάρους ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας, καὶ κριὸν ἕνα εἰς ὁλοκαύτωμα. 6. Καὶ προσάξει Ἀαρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ, καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. 7. Καὶ λήμψεται τοὺς δύο χιμάρους, καὶ στήσει αὐτοὺς ἔναντι Κυρίου παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 8. Καὶ ἐπιθήσει Ἀαρὼν ἐπὶ τοὺς δύο χιμάρους κλήρους· κλῆρον ἕνα τῷ Κυρίῳ, καὶ κλῆρον ἕνα τῷ ἀποπομπαίῳ. 9. Καὶ προσάξει Ἀαρὼν τὸν χίμαρον ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τῷ Κυρίῳ, καὶ προσοίσει περὶ ἁμαρτίας. 10. Καὶ τὸν χίμαρον, ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τοῦ ἀποπομπαίου, στήσει ζῶντα ἔναντι Κυρίου, τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ· ὥστε ἐξαποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπὴν ÷ ἀφήσει αὐτὸν ⁏ εἰς τὴν ἔρημον. 11. Καὶ προσάξει Ἀαρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ σφάξει τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν αὐτοῦ. 12. Καὶ λήμψεται τὸ πυρεῖον πλῆρες ἀνθράκων πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἀπέναντι Κυρίου. Καὶ πλήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ θυμιάματος συνθέσεως λεπτῆς, καὶ εἰσοίσει ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. 13. Καὶ ἐπιθήσει τὸ θυμίαμα ἐπὶ τὸ πῦρ ἔναντι Κυρίου, καὶ καλύψει ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν μαρτυρίων, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται. 14. Καὶ λήμψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, καὶ ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολάς, κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου· καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ. 15. Καὶ σφάξει τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν παρὰ τοῦ λαοῦ ÷ ἔναντι Κυρίου ⁏ καὶ εἰσοίσει τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. Καὶ ποιήσει τὸ αἷμα αὐτοῦ ὃν τρόπον ἐποίησεν τὸ αἷμα τοῦ μόσχου καὶ ῥανεῖ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον, κατὰ πρόσωπον τοῦ

spectant, mutuamur ex Basiliensi.

V. 27. Ex Basiliensi.

V. 33. *Ἀλλ.*, ὀδυνηρᾷ. Ex Basiliensi, qui interpretem tacet.

Ibid. Ex Basiliensi.

Hæc notantur in Coislin. ad marg. V. 1. Ο', καὶ ἐλάλησε, m. καὶ εἶπεν. V. autem 3 reliquorum quidem interpretum lectiones ut in Basiliensi; sed in Coislin. adjicitur, *Σαμαρ.*, ἐσπίλωσεν, *maculavit*; ad Theodotionem vero melius legitur, ἐσφράγικεν *obsignavit*, ubi Basiliensis, ἐσφράγισται. V. 8. Ο' προσσιελίσῃ, m. τὸ σῶμα πτύσῃ. V. 9. Ο', ἐπίσαγμα, m. κάθισμα. V. 17. Ο', ἦν, m. γένηται. V. 20. Ο', κοιτάζηται, m. καθευδήσει.

CAPUT XVI LEVITICI, EX EODEM CODICE COLBERT. 3084.

ἱλαστηρίου. 16. Καὶ ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Καὶ οὕτω ποιήσει τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τῇ ἐκτισμένῃ ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. 17. Καὶ πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἔσται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, εἰσπορευομένου αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἕως ἂν ἐξέλθῃ· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς τῆς Ἰσραήλ. 18. Καὶ ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὂν ἀπέναντι Κυρίου, καὶ ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ λήμψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ χιμάρου· καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ. 19. Καὶ ῥανεῖ ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἑπτάκις· καὶ καθαριεῖ αὐτὸ καὶ ἁγιάσει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 20. Καὶ συντελέσει ἐξιλασκόμενος τὸ ἅγιον, καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον ⳩ καὶ περὶ τῶν ἱερέων καθαριεῖ ⁝ καὶ προσάξει τὸν χίμαρον τὸν ζῶντα. 21. Καὶ ἐπιθήσει Ἀαρὼν τὰς δύο χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου τοῦ ζῶντος, καὶ ἐξαγορεύσει ἐπ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἀνομίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ ἐπιθήσει αὐτὰς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου ⳩ τοῦ ζῶντος ⁝ καὶ ἐξαποστελεῖ ἐν χειρὶ ἀνθρώπου ἑτοίμου εἰς τὴν ἔρημον. 22. Καὶ λήμψεται ὁ χίμαρος ἐφ' αὐτῷ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν εἰς τὴν ἄβατον· καὶ ἐξαποστελεῖ τὸν χίμαρον εἰς τὴν ἔρημον. 23. Καὶ εἰσελεύσεται Ἀαρὼν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν ἣν ἐνδεδύκει εἰσπορευομένου αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον· καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ. 24. Καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ· καὶ ἐνδύσεται τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐξελθὼν ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ λαοῦ, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ λαοῦ. 25. Καὶ τὸ στέαρ τὸ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. 26. Καὶ ὁ ἐξαποστέλλων τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι· μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. 27. Καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, ὧν εἰσηνέχθη τὸ αἷμα αὐτῶν ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἐξοίσει αὐτὰ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ κατακαύσουσιν ἐν πυρὶ τὰ δέρματα αὐτῶν, καὶ τὰ κρέα αὐτῶν, καὶ τὴν κόπρον αὐτῶν. 28. Ὁ δὲ κατακαίων αὐτὰ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι· καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. 29. ⳩ Καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον ⁝ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιή-

domo sua, et pro omni synagoga Israel. 18. Et egredietur ad altare, quod est coram Domino : et expiabit super illud, et sumet de sanguine vituli, et de sanguine hirci, et imponet super cornua altaris in circuitu. 19. Et asperget super illud de sanguine digito suo septies, et mundabit illud, et sanctificabit illud ab immunditiis filiorum Israel. 20. Et perficiet expians sanctum, et tabernaculum testimonii et altare ⳩ et pro sacerdotibus mundabit ⁝ et offeret hircum viventem. 21. Et imponet Aaron duas manus suas super caput hirci viventis : et confitebitur super eo omnes iniquitates filiorum Israel, et omnes injustitias eorum, et imponet eas super caput hirci ⳩ viventis ⁝ et emittet in manu hominis parati in desertum. 22. Et tollet hircus super seipsum omnes injustitias eorum in inviam : et emittet hircum in desertum. 23. Et ingredietur Aaron in tabernaculum testimonii, et exuet stolam lineam, quam induerat ingrediente eo in sanctum : et deponet eam illic. 24. Et lavabit corpus suum aqua in loco sancto, et induet stolam suam : et exiens faciet holocaustum suum, et holocaustum populi : et expiabit pro se, et pro domo sua, et pro populo. 25. Et adipem, qui pro peccatis, offeret super altare. 26. Et qui emittit hircum segregatum in remissionem, lavabit vestimenta sua, et lavabit corpus suum aqua : post hæc ingredietur in castra. 27. Et vitulum pro peccato, et hircum pro peccato, quorum sanguis illatus est ad expiandum in sancto, efferet ea extra castra : et comburent igne pelles eorum, et carnes eorum, et fimum eorum. 28. Qui autem combusserit ea, lavabit vestimenta sua, et lavabit corpus suum aqua : et postea ingredietur in castra. 29. ⳩ Et erit hoc vobis legitimum sempiternum ⁝ in mense septimo, decima mensis, humiliabitis animas vestras, et omne opus non facietis, indigena, et proselytus, qui appositus est in vobis. 30. In hac enim die expiabit pro vobis, ad mundandum vos ab omnibus peccatis vestris, ante Dominum mundabimini. 31. Sabbata sabbatorum erunt vobis, et humiliabitis animas vestras, legitimum sempiternum. 32. Expiabit sacerdos, quem unxerint eum, et quem initiaverint manus ejus ad fungendum sacerdotio post patrem ejus. Et induet stolam lineam, stolam sanctam. 33. Et expiabit Sanctum sancti, et tabernaculum testimonii, et altare expiabit, et pro sacerdotibus, et pro omni synagoga expiabit. 34. Et erit hoc vobis legitimum sempiternum ad expiandum pro filiis Israel ab omnibus peccatis eorum; semel in anno fiet, sicut præcepit Dominus Mosi.

σετε, ὁ αὐτόχθων καὶ ὁ προσήλυτος, ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν. 30. Ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξιλάσεται περὶ ὑμῶν καθαρίσαι ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, ἔναντι Κυρίου καθαρισθήσεσθε. 31. Σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον. 32. Ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς ὃν ἂν χρείσωσιν αὐτὸν, καὶ ὃν ἂν τελειώσωσι τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἱερατεύειν μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ·

CAPUT XVI LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בכל־עת	2.	2.
3 ואיל	3.	3.
4 בד	4.	4.
בד (*tertium.*)		
5 שעירי ·	5.	5.
7 et 8 השעירם	7 et 8.	7 et 8.
8 וגורל אחד לעזאזל	8.	8. Καὶ κλῆρον ἕνα εἰς τράγον ἀπολελυμένον εἰς τὴν ἔρημον.
גורל אחד ליהוה וגורל אחד לעזאזל		Κλῆρος εἷς κεκρατημένος, καὶ εἷς ἀπερχόμενος.
10 לעזאזל	10.	10.
יעמד־חי לפני יהוה לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה		. . . . .
13 ענן	13.	13.
15 את־שעיר	15.	15.
16 על־הקדש	16.	16.
17 קהל	17.	17.
18 השעיר	18.	18.
20 את־השעיר	20.	20.
22 גזרה	22.	22.
26 ־המשלח את־השעיר לעזאזל	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In omni tempore.	2. Omni tempore.	2.
3. Ariete.	3. Arietem.	3.
4. Lini.	4. Linea... lineis	4.
Lini.	Linea.	
5. Hircos.	5. Hircos.	5.
7 et 8. Hircos.	7 et 8. Hircos	7 et 8.
8. Et sortem unam Azazel.	8. Et alteram capro emissario.	8. Et sortem unam in caprum absolutum in desertum.
Sortem unam Domino, et sortem unam Azazel.	Sortem unam Domino, et alteram capro emissario.	Sors una retenta, et una discedens.
10. Ad Azazel.	10. Et emittat eum.	10.
Statuetur vivus ad facies Domini ad expiandum super illum, et mittendum eum ad Azazel in desertum.	Statuet eum vivum coram Domino et fundat preces super eo, et emittat eum in solitudinem.	Accipies hircum vivum coram Domino, ut expiatio per eum fiat et relegetur in desertum.
13. Nubes.	13. Nebula et vapor.	13.
15. Hircum.	15. Hircum.	15.
16. Super sanctuarium.	16. Sanctuarium.	16.
17. Ecclesia.	17. Cœtu.	17.
18. Hirci.	18. Hirci.	18.
20. Hircum.	20. Hircum.	20.
22. Sejunctionis.	22. Solitariam.	22.
26. Et emittens hircum ad Azazel.	26. Ille vero qui dimiserit caprum emissarium.	26.

Καὶ ἐνδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν, στολὴν ἁγίαν. 33. Καὶ ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον τοῦ ἁγίου, καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐξιλάσεται, καὶ περὶ τῶν ἱερέων καὶ περὶ πάσης τῆς συναγωγῆς ἐξιλάσεται. 34. Καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιηθήσεται, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωσῇ.

CAPUT XVI LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Πᾶσαν ὥραν. *Ἄλλος*, παντὶ καιρῷ.	2.
3.	3. Κριόν. *Ἄλλος*, κριῷ.	3.
4.	4. Λινοῦν, *bis*. *Ἄλλος*, διπλοῦν.	4.
	Λινῇ. *Ἄλλος*, διπλῇ.	
5.	5. Χιμάρους. *Ἄλλος*, τράγους.	5.
7 et 8.	7 et 8. Χιμάρους. *Ἄλλ.*, τράγους.	7 et 8.
8. Κλῆρον ἕνα εἰς τράγον ἀπερχόμενον.	8. Καὶ κλῆρον ἕνα τῷ ἀποπομπαίῳ.	8.
	Κλῆρον ἕνα τῷ Κυρίῳ, καὶ κλῆρον ἕνα τῷ ἀποπομπαίῳ.	
10.	10. Τοῦ ἀποπομπαίου. *Ἄλλος*, εἰς τράγον ἀφιέμενον.	10.
	Στήσει αὐτὸν ζῶντα ἔναντι Κυρίου, τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε ἀποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν, καὶ ἀφήσει αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον.	
13.	13. Ἀτμίς. *Ἄλλος*, νεφέλη.	13.
15.	15. Χίμαρον. *Ἄλλος*, τράγον.	15.
16.	16. Τὸ ἅγιον. *Ἄλλος*, περὶ τῶν ἁγίων.	16.
17.	17. Συναγωγῆς. *Ἄλλος*, ἐκκλησίας.	17
18.	18. Χιμάρου. *Ἄλλος*, τράγου.	18.
20.	20. Χίμαρον. *Ἄλλος*, τράγον.	20.
22.	22. Ἄβατον. *Ἄλλος*, συγκεχριμένην.	22.
26.	26. Καὶ ὁ ἐξαποστέλλων τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν. *Ἄλλος*, καὶ ὁ ἐξαποστελλόμενος ἅμα τῷ χιμάρῳ ἐν Ἀζαζήλ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Omni hora. *Al.*, omni tempore.	2.
3.	3. Arietem. *Alius*, ariete.	3.
4.	4. Lineam, *bis*. *Alius*, duplicem.	4.
	Linea. *Alius*, duplici.	
5.	5. Hircos. *Alius*, capros.	5.
7 et 8.	7 et 8. Hircos. *Alius*, capros.	7 et 8.
8. Sortem unam in caprum discedentem.	8. Et sortem unam emissario.	8.
	Sortem unam Domino, et sortem unam emissario.	
10.	10. Emissarii. *Alius*, in hircum emissum.	10.
	Statuet eum viventem ante Dominum, ad expiandum super eum, ut emittat eum in emissionem, et dimittet eum in desertum.	
13.	13. Vapor. *Alius*, nubes.	13.
15.	15. Hircum. *Alius*, caprum.	15.
16.	16. Sanctum. *Alius*, pro sanctis	16.
17.	17. Synagoga. *Alius*, ecclesia.	17.
18.	18. Hirci. *Alius*, capri.	18.
20.	20. Hircum. *Alius*, caprum.	20.
22.	22. Inviam. *Alius*, discretam.	22.
26.	26. Et qui emittit hircum segregatum in dimissionem. *Al.*, et qui emittitur simul cum hirco in Azazel.	26.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 ואת ׀ שעיר	27.	27,
29 תענו	29.	29.
והגר הגר בתוככם		
31 שבת שבתון	31.	31.
ועניתם		
32 תחת אביו	32.	32.
הבד		
33 את־מקדש הקדש	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. Hircum.	27. Hircum.	27.
29. Affligetis.	29. Affligetis.	29.
Et peregrinus peregrinans in medio vestri.	Sive advena, qui peregrinatur inter vos.	
31. Cessatio quietis.	31. Sabbatum requietionis.	31.
Affligetis.	Affligetis.	
32. Pro patre suo.	32. Pro patre suo.	32.
Lini.	Linea.	
33. Sanctuarium sanctitatis.	33. Sanctuarium.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Levitici.

V. 3. Ἄλλ., κριῷ. Ex edit. Romana. Est alterius interpretis lectio.

V. 4 et 6. Διπλοῦν et διπλῇ. Ita Basiliensis, tacito interprete. Item v. 32. — Ο', λινοῦν. Coislin. in marg., διπλοῦν, λευκόν. Ibid. Ο', λινοῦν, m. διπλοῦν. Ibid. Ο', λινῇ, m. διπλῇ, λευκή. Ibid. Ο', κίδαριν, m. μίτραν.

V. 7, 8, 15, 18, 20, 27. שעיר et שעירים Τράγον et τράγους. Ex Basiliensi, qui nonnisi semel, scilicet v. 8, interpretes nominat, scilicet Aquilam et Symmachum, quorum haud dubie sunt aliæ omnes hujusmodi interpretationes in hoc capite.

V. 8. Ἀ., κλῆρος εἷς κεκρατημένος, καὶ εἷς ἀπερχόμενος. Sic Catenæ Regiæ et edit. Romana. Ubi duorum interpretatio in unum coaluisse videtur. Nam Basiliensis ita habet, Ἀ., εἰς κεκραταιωμένον. Σ., εἰς ἀπερχόμενον. Hæc tamen interpretatio sic distincta non concordat cum altera prius posita, quam præferunt Theodoretus, editio Romana et Catenæ Regiæ, sicque habet: Ἀ., εἰς τράγον ἀπολελυμένον εἰς τὴν ἔρημον. Σ.; εἰς τράγον ἀπερχόμενον. Pro hac vero posteriori Aquilæ lectione plures stant. Sed mallem Basiliensem sequi nisi solus esset. In hunc locum sic habet Procopius: *Symmachus sic præsentem locum transtulit : Sortem unam ad hircum abeuntem.*—Versiones Ἀ. et Σ., quas ex Basiliensi dedimus, sic effert Coislin. Σ., κλῆρον ἕνα εἰς στρατηγὸν (sic mendose pro τράγον) ἀπερχόμενον. Ἀ., εἰς καικρατεωμένον, lege κεκραταιωμένον. Hæc melius et plenius in Basiliensi, ut vides.

V. 10. Ἄλλ., εἰς τράγον ἀφιέμενον. Ita Basiliensis, qui interpretem non nominat: sed posset esse Theodotion.—Coislin. Σ., εἰς ἀφιέμενον. Basiliensis vero sine interpretis nomine, εἰς τράγον ἀφιέμενον. Ibidem totum hunc versum sic habet Coislin., καὶ

EX CAPITE XVII LEVITICI, UT EST IN COD. COLBERT. 3084.

1. Et locutus est Dominus ad Mosen dicens : 2. Loquere ad Aaron et filios ejus, et ad omnes filios Israel, et dices ad eos : Hoc est verbum, quod præcepit Dominus dicens : 3. Homo homo filiorum Israel, quicunque jugulaverit vitulum, aut ovem, aut capram in castris, et quicunque jugulaverit extra castra, 4. et ad ostium tabernaculi testimonii non attulerit illud ÷ ut faciat illud in holocaustum ÷ aut in salutare Domino, acceptabile in odorem ÷ suavitatis : et quicunque jugulaverit extra, et ad ÷ ostium tabernaculi testimonii non attulerit illud ⁚ ut offerat illud munus Domino ante tabernaculum Domini, sanguis imputabitur homini illi : sangui-

1. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· 2. Λάλησον πρὸς Ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐνετείλατο Κύριος λέγων· 3. Ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὃς ἂν σφάξῃ μόσχον ἢ πρόβατον, ἢ αἶγα ἐν τῇ παρεμβολῇ, καὶ ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, 4. Καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ αὐτὸ ÷ ὥστε ποιῆσαι ÷ αὐτὸ εἰς ὁλοκαύτωμα, ἢ εἰς σωτήριον Κυρίῳ, ÷ δεκτὸν εἰς ὀσμὴν εὐωδίας· καὶ ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω, ÷ καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ÷ ἐνέγκῃ αὐτὸ ⁚ ὥστε προσενέγκαι αὐτὸ δῶρον τῷ Κυρίῳ ἀπέναντι τῆς σκηνῆς Κυρίου, αἷμα λογισθή-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27.	27. Χίμαρον. Ἄλλος, τράγον.	27.
29.	29. Ταπεινώσετε. Ἄλλος, κακώσετε.	29.
	Καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν. Ἔνια δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν.	
31.	31. Σάββατα Σαββάτων. Ἄλλος, ἀνάπαυσις αὕτη.	31
	Ταπεινώσετε. Ἄλλος, κακώσετε.	
32.	32. Μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἄλλος, ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	32.
	Λινῆν. Ἄλλος, διπλῆν.	
33.	33. Ἅγιον τοῦ ἁγίου. Ἄλλος, ἁγίασμα τὸ ἅγιον.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
27.	27. Hircum. *Alius*, caprum.	27.
29.	29. Humiliabitis. *Al.*, affligetis.	29.
	Et proselytus, qui appositus est in vobis. *Quædam exemplaria*, aut proselytorum, qui appositi sunt in vobis.	
31.	31. Sabbata sabbatorum. *Alius*, requies hæc.	31.
	Humiliabitis. *Alius*, affligetis.	
32.	32. Post patrem suum. *Alius*, pro patre suo.	32.
	Lineam. *Alius*, duplicem.	
33.	33. Sanctum sancti. *Alius*, sanctificatio sancta.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Levitici.

τὸν χίμαρον ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τοῦ ἀποπομπαίου, στήσει αὐτὸν ζῶντα ἔναντι Κυρίου, ὥστε ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐξαποστεῖλαι αὐτὸν εἰς Ἀζαζὴλ εἰς τὴν ἔρημον ※ τὴν ἀποπομπήν. Καὶ ※ ἀφήσει αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ λήψεται ὁ χί- ※ μαρος ἐφ' ἑαυτῷ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐν γῇ ※ ἀβάτῳ. Sic ibid., verum hæc quæ cum asteriscis adduntur, non habentur hoc loco in Hebræo. Cætera autem discrepant ab edito.

Ibid. Aquilæ versionem Latine mutuamur ex Procopio, qui sic habet, p. 356 : « Nam inquit : *Accipies hircum vivum coram Domino, ut expiatio per eum fiat et relegetur in desertum*. Quod quidem interpretatus est Aquilas in hunc modum. »

V. 13. Ἄλλ., νεφέλη. Ita Basiliensis. Est forte Aquilæ et Symmachi, qui sic עָנָן interpretantur, Exod. xiv, 20.

V. 16. Ἄλλ., περὶ τῶν ἁγίων. Sic Basiliensis.

V. 17. Ἄλλ., ἐκκλησίας. Ex Basiliensi.

V. 21. Ο', καὶ ἐξαγορεύσει. Coislin. in marg., καὶ ἐπενεχθήσονται αὐτῷ πᾶσαι. Ibid. Ο', ἁμαρτίας, m. ἀτοπίας. Ibid. Ο', ἑτοίμου, m. καιρίμου, πλανητεύοντος.

V. 22. Ἄλλ., συγκεχριμένην. Ita Basiliensis. — Ο', ἄβατον. Coislin. in marg., γαζαρά גְּזֵרָה.

V. 23. Ο', στολὴν τὴν λινῆν. Coislin. in marg., τὰ φάρεα τὰ λευκά. Ο', ἄφεσιν, m. τὴν ἀποπομπήν.

V. 29 et 31. Ἄλλ., κακώσετε. Ex Basiliensi.

Ibid. Notam, ἔνια τῶν ἀντιγράφων, etc., habet Basiliensis.

V. 31. Ἄλλ., ἀνάπαυσις αὕτη Basiliensis.

V. 32. Ἄλλ., ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 33. Ἄλλ., ἁγίασμα τὸ ἅγιον. Ita Basiliensis.

EX CAPITE XVII LEVITICI, UT EST IN COD. COLBERT. 3084.

σεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ· αἷμα ἐξέχεεν, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. 5. Ὅπως ἀναφέρωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰς θυσίας αὐτῶν ὅσας ἂν αὐτοὶ σφάζωσιν ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ οἴσουσιν αὐτὰ τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου πρὸς τὸν ἱερέα· καὶ θύσουσιν θυσίαν σωτηρίου τῷ Κυρίῳ αὐτά. 6. Καὶ προσχεεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ÷ κύκλῳ ἀπέναντι ↙ Κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Καὶ ἀνοίσει τὸ στέαρ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. 7. Καὶ οὐ θύσουσιν ἔτι τὰς θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις, οἷς αὐτοὶ ἐκπορνεύουσιν ὀπίσω αὐτῶν. Νόμιμον αἰώνιον τοῦτο ἔσται ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. 8. Καὶ πρὸς αὐτοὺς

nem effudit; exterminabitur anima illa de populo suo : 5. ut offerant filii Israel sacrificia sua quæcunque ipsi jugulaverint in campis : et ferent illa Domino ad portas tabernaculi testimonii ad sacerdotem : et sacrificabunt ipsa sacrificium salutaris Domino. 6. Et effundet sacerdos sanguinem super altare ÷ in circuitu coram ↙ Domino ad januas tabernaculi testimonii : et offeret adipem in odorem suavitatis Domino. 7. Et non sacrificabunt amplius sacrificia sua vanis, quibus exfornicantur ipsi post eos. Legitimum sempiternum hoc erit vobis in progenies vestras. 8. Et dices ad eos : homo, homo de filiis Israel, et de proselytis, qui appositi sunt in

vobis, quicunque fecerit holocaustum, aut sacrificium, 9. et ad ostium tabernaculi testimonii non ttulerit, ut faciat illud Domino, disperdetur anima .lla de populo suo. 10. Et homo homo de filiis

ἱερεῖς· ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὃς ἂν ποιήσῃ ὁλοκαύτωμα, ἢ θυσίαν, 9. Καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ, ποιῆσαι

CAPUT XVII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 זבחים	5.	5.
שלמים		
7 לשעירים	7.	7. Τοῖς τριχιῶσιν
9 האיש ההוא מעמיו	9.	9.
10 ונתתי פני	10.	10.
11 כי נפש הבשר בדם הוא	11.	11.
13 בעפר	13.	13. Χοΐ.
14 דמו	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Sacrificantes.	5. Occident.	5.
Pacificorum.	Pacificas.	
7. Pilosis.	7. Dæmonibus.	7. Pilosis.
9. Homo ille de populo suo.	9. De populo suo.	9.
10. Et dabo facies meas.	10. Obfirmabo faciem meam.	10.
11. Quia anima carnis in sanguine ipsa.	11. Quia anima carnis in sanguine est.	11.
13. In pulvere.	13. Terra.	13. Humo.
14. Sanguis ejus.	14. In sanguine est.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Levitici.

V. 5. Ἀλλ., θυσιάζωσιν. Ex Basiliensi.

Ibid. Τῶν εἰρηνικῶν. Est versio A., S. et Th., ut videas supra, cap. IV et alibi passim.

V. 7. Ἀ., *τοῖς τριχιῶσιν*, *pilosis*, scilicet dæmonibus, qui hirsuti apparebant. Vide Isaiæ XIII, 14, et c. XXXIV. — Ἀ., Σ., τοῖς τριχιῶσιν. Θ., τοῖς σεειρείμ. Sic Coislin.; Basiliensis vero, Ἀ., τοῖς τριχιοῦσιν tantum. Addit Coislin.; hanc notam : *Τριχιῶσι, δαίμοσιν* εἶπεν Ἀκύλας, ἐπεὶ καὶ τοιαύτης εἰσί τινες φύσεως αὐτῶν. Id est, « *Pilosis.* Aquila *dæmonibus* dicit, quia quidam eorum ejus sunt naturæ. »

EX CAPITE XVIII LEVITICI.

28. ...Gentibus, quæ ante vos. 29. Quoniam omnis quicunque fecerit de omnibus abominationibus his, exterminabuntur animæ, quæ faciunt, de medio populi sui. 30. Et custodietis præcepta mea, ut non

28. . . . Ἔθνεσιν τοῖς πρὸ ὑμῶν. 29. Ὅτι πᾶς ὃς ἐὰν ποιήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τούτων, ἐξολοθρευθήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ποιοῦσαι, ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτῶν. 30. Καὶ φυλάξεσθε τὰ προσ-

CAPUT XVIII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ובחקתיהם	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. In statutis eorum.	3. In legitimis eorum.	3.

αὐτὸ τῷ Κυρίῳ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. 10. Καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσ. . . . .

Israel, aut de pros. . . . .

CAPUT XVII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Σφάζωσιν. Ἄλλος, θυσιάζωσιν.	5.
	Σωτηρίου. Ἄλλοι, εἰρηνικῶν.	
7. Τοῖς τριχιῶσιν.	7. Ματαίοις.	7. Τοῖς σεειρείμ.
9.	9. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος, ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.	9.
10.	10. Καὶ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου. Ἄλλος, καὶ στήσω τὴν ψυχήν μου.	10.
11.	11. Ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς, αἷμα αὐτοῦ ἐστι. Ἄλλος, ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς ἐν τῷ αἵματί ἐστιν.	11.
13. Χοΐ.	13. Γῇ.	13. Χώματι.
14.	14. Αἷμα αὐτοῦ ἐστι. Ἄλλος, τῷ αἵματι αὐτῆς ἥνωται.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Jugulaverint. *Alius*, sacrificaverint.	5.
	Salutaris. *Alii*, pacificorum.	
7. Pilosis.	7. Vanis.	7. Seirim.
9.	9. Homo ille de populo suo. *Alius*, anima illa de populo suo.	9.
10.	10. Et statuam faciem meam. *Alius*, et statuam animam meam.	10.
11.	11. Anima enim omnis carnis, sanguis ejus est. *Alius*, quia anima omnis carnis in sanguine est.	11.
13. Humo.	13. Terra.	13. Cumulo terræ.
14.	14. Sanguis ejus est. *Alius*, sanguini ejus unita est.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Levitici.

V. 9. Ἀλλ., ἡ ψυχὴ ἐκείνη, etc., ex Basil.

V. 10. Ἀλλ., καὶ στήσω τὴν ψυχήν μου. Sic Basiliensis tacito interprete. — Ο΄, ἐπιστήσω. Coislin. ad marg., δώσω.

V. 11. Ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς ἐν τῷ αἵματί ἐστι. Ita Basiliensis.

V. 13. Ἀ., Σ., χοΐ. Θ., χώματι. Sic idem Basil. Ibid. חיה, Coislin. in textu, ζῶον, in marg., θήρευμα, quæ postrema lectio est in editione Romana.

V. 14. Ἀλλ., τῷ αἵματι αὐτῆς ἥνωται. Ita Basil., non indicato interprete.

EX CAPITE XVIII LEVITICI.

. . . τάγματά μου, ὅπως μὴ ποιῆτε ἀπὸ τῶν νομίμων τῶν ἐβδελυγμένων, ἃ γέγονεν πρὸ τοῦ ὑμᾶς, καὶ οὐ μιανθήσεσθε ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

faciatis de legitimis abominatis, quæ facta sunt ante vos, et non inquinabimini in eis : quia ego Dominus Deus vester.

CAPUT XVIII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν. Ἄλλος, ἠκριβωμένοις.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In legitimis eorum. *Alius*, accurate constitutis.	3.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ואת־חקתי	4.	4.
5 ואת־משפטי	5.	5.
6 איש איש אל־כל־שאר	6.	6.
9 מולדת בית או מולדת חוץ	9.	9.
12 שאר אביך הוא	12.	12.
15 אשת בנך הוא	15.	15.
17 זמה הוא	17.	17. Μύσος λίμμα αὐτῆς ἐστιν.
19 בנדת	19.	19.
21 להעביר למלך	21.	21. Παραδιδόσαι τῷ Μολόχ.
23 לא־תעמד לפני בהמה	23.	23
תבל	23.	Ἀπειρημένον.
25 ואפקד	25.	25.
ותקא הארץ את־ישביה		
26 את־חקתי	26.	26.
28 ולא־תקיא	28.	28.
קאה		Ἐξήρασεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Statuta mea.	4. Præcepta.	4.
5. Judicia mea.	5. Judicia mea.	5.
6. Vir, vir ad omnes reliquias.	6. Omnis homo ad proximam sanguinis sui.	6.
9. Genitæ domi vel genitæ foris.	9. Quæ domi vel foris genita est.	9.
12. Caro patris tui ipsa.	12. Quia caro est patris tui.	12.
15. Uxor filii tui ipsa.	15. Quia uxor filii tui est.	15.
17. Nefas ipsum.	17. Incestus est.	17. Abominatio, reliquum ejus est.
19. In separatione.	19. Quæ patitur menstrua.	19.
21. Ad transire faciendum Moloch.	21. Ut consecretur idolo Moloch.	21. Ad admovendum Moloch.
23. Non stabit ad facies animalis.	23. Non succumbet jumento.	23.
Confusio.	Scelus.	Prohibitum.
25. Visitavi.	25. Visitabo.	25.
Evomuit terra habitatores suos.	Ut evomat habitatores suos.	
26. Statuta mea.	26. Legitima.	26.
28. Et non evomat.	28. Ne evomat.	28.
Evomuit.	Evomuit.	Evomuit.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Προστάγματα. Ἄλλος, ἠκριβωμένα.	4.
5.	5. Κρίματα. Ἄλλος, ἅγια. Ἄλλος, δικαιώματα. Ἄλλος, ἀκριβάσματα.	5.
6.	6. Ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖα. Ἄλλος, ἀνὴρ ἀνὴρ πρὸς πᾶν λίμμα (*sic pro* λεῖμμα).	6.
9.	9. Ἐνδογενοῦς ἢ γεγεννημένης ἔξω. Ἄλλος, γέννημα οἴκου, ἢ γέννημα ἔξω.	9.
12.	12. Οἰκεία γὰρ τοῦ πατρός σου. Ἄλλος, αἷμα τοῦ πατρός σου.	12.
15.	15. Γυνὴ γὰρ υἱοῦ σου. Ἄλλος, οἰκεῖον σαρκός σου.	15.
17. Ζέμμα ἐστίν.	17. Ἀσέβημά ἐστιν.	17.
19.	19. Ἐν χωρισμῷ. Ἄλλος, ἐν μιάσμασι.	19.
21. Παραβιβάσαι τῷ Μολόχ.	21. Λατρεύειν ἄρχοντι.	21. Παραβιβάσαι τῷ Μολόχ
23.	23. Οὐ στήσεται πρὸς πᾶν τετράπουν. Ἄλλος, ἐνώπιον κτήνους.	23.
Ἄῤῥητον.	Μυσαρόν.	Θάβελ.
25.	25. Ἀνταπέδωκα. Ἄλλος, ἐπεσκεψάμην.	25.
	Προσώχθισεν ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπ' αὐτῆς.	Ἀνέβαλεν ἡ γῆ τοὺς ἐνοικοῦντας.
26.	26. Νόμιμα. Ἄλλος, ἠκριβασμένα.	26.
28.	28. Ἵνα μὴ προσοχθίσῃ. Ἄλλος, οὐ μὴ ἀποβάλῃ.	28.
Ἐξήμεσεν.	Προσώχθισε.	Ἀνέβαλεν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Præcepta. *Alius*, accurate constituta.	4.
5.	5. Judicia mea. *Alius*, sancta. *Alius*, justificationes. *Alius*, accurate constituta.	5.
6.	6. Homo, homo ad omnia domestica. *Alius*, vir vir ad omne reliquum.	6.
9.	9. Quæ domi nata est, vel quæ foris nata est. *Alius*, genitura domus, vel genitura foris.	9.
12.	12. Domestica enim patris tui est. *Alius*, sanguis patris tui.	12.
15.	15. Uxor enim filii tui. *Alius*, proprium carnis tuæ.	15.
17. Zemma, *i. e. abominatio*, est.	17. Impium est.	17.
19.	19. In segregatione. *Alius*, in pollutionibus.	19.
21. Ad admovendum Moloch.	21. Servire principi.	21. Ad admovendum Moloch.
23. Succumbet.	23. Non stabit ad omne quadrupes. *Alius*, in conspectu jumenti	23.
Infandum.	Scelestum.	Thabel.
25.	25. Retribui. *Alius*, visitavi.	25.
	Et exhorruit terra eos qui insident super eam.	Rejecit terra inhabitantes.
26.	26. Legitima. *Alius*, accurate constituta.	26.
28.	28. Ut non exhorrescat. *Alius*, ne ejiciat.	28.
Evomuit.	Exhorruit.	Rejecit.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את משמרתי 30	30.	30.
מחקות		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. Custodiam meam.	30. Mandata.	30.
Statutis.	*Vacat.*	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Levitici.

V. 3. Ἀλλ., ἠκριϐωμένοις. Ex Basiliensi. Est, ut videtur, Aquilæ, qui vocem חק et ejus derivata per ἀκριϐάζω, ἀκριϐόω, ἀκριϐασμός, et ἀκρίϐεια, vertit. Ut Gen. XLVII, 22, et XLIX, 10; Exod. XII, 14, et XIII, 10.—Ibid. ובחקתיהם Ο', καὶ νομίμοις. Coislin. ad marg., ἠκριϐασμένοις. Basil., ἠκριϐωμένοις.

V. 4. Ἀλλ., ἠκριϐωμένα. Ex Basil., ut versu præcedenti.

V. 5. Ἀλλ., ἅγια. Ἀλλ., δικαιώματα. Ἀλλ., ἀκριϐάσματα. Ex eodem Basil. Postrema lectio Aquilæ esse videtur.

V. 6. Ἀλλ., ἀνὴρ ἀνὴρ πρὸς πᾶν λίμμα. Sic Basiliensis, tacito interprete, qui videtur esse Aquila: nam infra, versu 17, שאר vertit, λίμμα.—Ο', ἄνθρωπος ἄνθρωπος, etc. Coislin. in margine, ἀνὴρ ἀνὴρ πρὸς πᾶν λίμμα σύνεγγυς γένους αὐτοῦ.

V. 9. Ἀλλ., γέννημα οἴκου, ἢ γέννημα ἔξω. Sic Basiliensis sine interpretis nomine. Videtur autem esse Aquilæ, qui litteram κατὰ πόδα sequitur.

V. 11. מולדת אביך Ο', ὁμοπατρία. Coislin. in marg., ὁμομητρία.

V. 12. Ἀλλ., αἷμα τοῦ πατρός σου. Ex Basiliensi, non notato interprete.

V. 14. Ο', συγγενής. Coislin. in marg., ὡς ἀδελφὴ τοῦ πατρός σου ἐστίν. Videtur esse scholion ad vocem דדך.

V. 15. Ἀλλ., οἰκεῖον σαρκός σου. Ita Basiliensis. Videtur autem hæc interpretatio ad alium locum pertinere.

V. 17. Ἀ., μύσος λίμμα αὐτῆς ἐστι. Σ., ζέμμα ἐστίν. Ita Basiliensis. Hic Symmachus Hebraicam vocem זמה Græcis litteris expressit. Apud LXX, Judic. XX, 6, זמה redditur, ζέμα.—Coislin. Σ., μύσος. Θ., ζέμμα.

V. 18. לצרר Ο', ἀντίζηλον. Coislin. m., λίμμα αὐτῆς. Sed hæc alio pertinent.

V. 21. Ἀ., Σ., Θ., παραϐιϐάσαι τῷ Μολόχ. Ita Basiliensis. Mss. Regii, Isychius, et editio Romana dicunt tres interpretes, quos sequitur Vulgata, vertisse, Μολόχ. In hunc vero locum hæc nota legitur in catenis Regiis: Τὸ Ἑϐραϊκὸν τῷ *Μελὲχ* ἔχει· καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἑρμηνευταὶ τοῦτο τεθείκασι. Εἴδωλον δὲ τοῦτο ἦν· διὸ καὶ διὰ τοῦ προφήτου τοῦτό φησιν ὁ Θεός· *Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα, υἱοὶ Ἰσραήλ,*

LEVITICI CAP. XIX EX COD. COLBERT. 3084.

1. Et locutus est Dominus ad Mosen dicens: 2. Loquere omni synagogæ filiorum Israel, et dices ad eos: Sancti eritis, quoniam sanctus ego Dominus Deus vester. 3. Unusquisque matrem suam timeat, et Sabbata mea custodietis. Ego Dominus Deus vester. 4. Non sequemini idola, et deos fusiles non facietis vobis, ego Dominus Deus vester. 5. Et si sacrificetis sacrificium salutaris Domino; acceptum vestrum sacrificabitis. 6. Quacunque die sacrificaveritis comedetur, et crastina: et si residuum fuerit usque ad diem tertium, in igne comburetur. 7. Si autem manducatione manducatum fuerit die tertia, insacrificabile est, non acceptabitur. 8. Qui autem manducat illud, peccatum accipiet, quoniam sancta Domini profanavit: et disperdentur animæ, quæ comederint, de populo suo. 9. Et demetentibus vobis messem terræ vestræ, non perficietis messem vestram agri tui demetere, et quæ de messe tua deciderint, non colliges: 10. et vineam tuam non revindemiabis, neque grana vineæ tuæ colliges: mendico et proselyto derelinques ea: ego Dominus Deus vester. 11. Non furtum facietis, et non mentiemini, neque calumniam faciet unusquisque proximo. 12. Et non jurabitis nomine meo super injusto, et non profanabitis nomen Dei vestri. Ego ÷ sum ⁏ Dominus Deus vester. 13. Non nocebis proximo tuo, et non rapies, et non dormiet merces mercenarii

1. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· 2. Λάλησον πάσῃ τῇ συναγωγῇ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· Ἅγιοι ἔσεσθε ὅτι ἅγιος ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 3. Ἕκαστος μητέρα αὐτοῦ φοϐείσθω, καὶ τὰ Σάϐϐατά μου φυλάσσεσθε, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 4. Οὐκ ἐπακολουθήσετε εἰδώλοις, καὶ θεοὺς χωνευτοὺς οὐ ποιήσετε ὑμῖν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 5. Καὶ ἐὰν θύσητε θυσίαν σωτηρίου τῷ Κυρίῳ, δεκτὴν ὑμῶν θύσετε. 6. Ἧ ἂν ἡμέρᾳ θύσητε βρωθήσεται, καὶ τῇ αὔριον, καὶ ἐὰν καταλειφθῇ ἕως ἡμέρας τρίτης, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται. 7. Ἐὰν δὲ βρώσει βρωθῇ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ἄθυτόν ἐστιν, οὐ δεχθήσεται. 8. Ὁ δὲ ἔσθων αὐτὸ, ἁμαρτίαν λήμψεται, ὅτι τὰ ἅγια Κυρίου ἐϐεϐήλωσεν, καὶ ἐξολοθρευθήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ἔσθουσαι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν. 9. Καὶ ἐκθεριζόντων ὑμῶν τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν, οὐ συντελήσετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ σου ἐκθερίσαι, καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ θερισμοῦ σου οὐ συλλέξεις. 10. Καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐκ ἐπανατρυγήσεις, οὐδὲ τοὺς ῥῶγας τοῦ ἀμπελῶνός σου συλλέξεις· τῷ πτωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ καταλείψεις αὐτά· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 11. Οὐ κλέψετε, καὶ οὐ ψεύσεσθε, οὐδὲ συκοφαντήσετε ἕκαστος τὸν πλησίον, 12. Καὶ οὐκ ὀμεῖσθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ οὐ βεϐηλώσετε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. Ἐγώ ÷ εἰμι ⁏ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 13. Οὐκ ἀδικήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐχ ἁρπάσεις, καὶ οὐ κοιμηθή-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30.	30. Προστάγματα. Ἄλλος, φυλάγματα. Νομίμων. Ἄλλος, ἠκριβασμένων.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30.	30. Præcepta. *Alius*, Observationes. Legitimis. *Alius*, accurate constitutis.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Levitici.

καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Θεοῦ Μολὸχ, καὶ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν Ῥαφὰν, τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. Ἀπαγορεύει τοίνυν τὸ τοὺς παῖδας ἱεροδούλους τῶν εἰδώλων προσφέρειν. Ὡς δέ τινές φασιν, τὸ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσιν μὴ διδόναι τοὺς παῖδας ὥστε εἶναι αὐτῶν οἰκέτας, ἢ δορυφόρους, ἵνα μὴ τῆς ἐκείνων μετάσχωσιν ἀσεβείας. Id est, « Hebraicum habet *Moloch*, ac reliqui interpretes sic posuerunt. Idolum autem erat : quare per prophetam ait Deus (Amos v, 25, 26) : *Num victimas et sacrificia obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, filii Israel? Et accepistis tabernaculum Moloch, et astrum dei vestri Raphan, typos quos fecistis ad adorandum eos.* Vetat igitur filios idolorum ministros offerre. Ut vero dicunt nonnulli, prohibet ne aliis principibus dentur filii, in domesticos ipsorum, aut satellites, ne eorum impietatis participes sint. »

V. 23. Ἄλλ., ἐνώπιον κτήνους. Ex Basiliensi. Symmachi autem lectionem Græce non habemus. Sed exstat Latine apud Isychium sic : « Coire ergo, *succumbere*, edidit Symmachus, » ubi verbi modum ad seriem orationis accommodat. Vulgatus interpres *succumbet* similiter edidit. — Ο', πρὸς πᾶν τετράπουν. Coislin. marg., ἐν παντὶ κτήνει. Ibid. Θ., θάβελ. Σ., ἄῤῥητον. Ἀ., ἀπειρημένον. Coisl. recte : unde corrigas illud Θ., Βάβελ, in Basiliensi.

Ibid. Σ., ἄῤῥητον. Θ., βαβὲλ (lectio vitiata, pro θάβελ). Sic Basiliensis. Isychius vero Aquilæ quoque lectionem affert sic : « Symmachus, *ineffabile*, Aquila, *infectum*. »

V. 25. Ἄλλ., ἐπεσκεψάμην. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀνέβαλεν ἡ γῆ τοὺς ἐνοικοῦντας. Est Theodotionis, ut infra, vers. 28. Isychius ait Theodotionem pro *evomere* vertisse *respuere*. —Ο', προσώχθισεν. Coislin. in marg., ἀπέβαλεν ἡ γῆ τοὺς ἐνοικοῦντας, et ibid., ἐξώρισεν.

V. 26. Ἄλλ., ἠκριβασμένα. Ex Basiliensi. Videtur esse Aquilæ, ut supra diximus.

Ibid. התזרח Ο', ἐγχώριος. Coislin. marg., αὐτόχθων.

V. 28. Ἄλλ., οὐ μὴ ἀποβάλῃ. Hæc lectio et sequens, ἀνέβαλεν, Theodotionis sunt. — Ἀ., ἀπέβαλεν. Σ., ἐξήρασεν. Θ., ἐξήμεσεν. Ο', προσώχθισεν Coislin. marg., ἐξορίσῃ. Sic. Sed sinceriores videntur lectiones Basiliensis.

V. 30. Ἄλλ., φυλάγματα. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλ., ἠκριβασμένων. Aquilæ, ut similes.

LEVITICI CAP. XIX EX COD. COLBERT. 3084.

σεται ὁ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ παρὰ σοὶ ἕως πρωΐ. 14. Οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφὸν, καὶ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον, καὶ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σου· ἐγὼ Κύριος ÷ ὁ Θεὸς ὑμῶν ⁝ 15. Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει· οὐ λήμψῃ πρόσωπον πτωχοῦ, οὐδὲ θαυμάσεις πρόσωπον δυνάστου, ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου. 16. Οὐ πορεύσῃ δόλῳ ἐν τῷ ἔθνει σου, οὐκ ἐπισυστήσῃ ἐφ' αἷμα τοῦ πλησίον σου· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ÷ ὑμῶν ⁝ 17. Οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου. Ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήμψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν. 18. Καὶ οὐκ ἐκδικᾶταί σου ἡ χεὶρ, καὶ οὐ μηνιεῖς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· ἐγὼ Κύριος. 19. Τὸν νόμον μου φυλάξεσθε, τὰ κτήνη σου οὐ κατοχετεύσεις ἑτεροζύγῳ, καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐ κατασπερεῖς δίφορον, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον ÷ κίβδηλον ⁝ οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ.

apud te usque mane. 14. Non maledices surdum et coram cæco non appones scandalum : et timebis Deum tuum. Ego Dominus ÷ Deus vester ⁝ 15. Non facietis injustum in judicio : non accipies faciem mendici, neque miraberis faciem potentis, in justitia judicabis proximum tuum. 16. Non ambulabis dolo in gente tua : non instabis in sanguinem proximi tui. Ego Dominus Deus ÷ vester ⁝ 17. Non odio habebis fratrem tuum animo tuo : arguendo argues proximum tuum, et non accipies propter eum peccatum. 18. Et non vindicabitur manus tua, et non succensebis filiis populi tui, et diliges proximum tuum sicut teipsum. Ego Dominus. 19. Legem meam custodietis, jumenta tua non coire facies cum altero genere : et vineam tuam non seminabis differentem : et vestimentum ex duobus textum ÷ adulteratum ⁝ non injicies tibi ipsi.

20. Καὶ ἐάν τις κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς κοίτην σπέρματος, καὶ αὐτὴ οἰκέτις διαπεφυλαγμένη ἀνθρώπῳ, καὶ λύτροις οὐ λελύτρωται, ἢ ἐλευθερία οὐκ ἐδόθη αὐτῇ, ἐπισκοπὴ ἔσται ÷ αὐτοῖς ⁝ οὐκ ἀποθανοῦνται, ὅτι οὐκ ἠλευθερώθη. 21. Καὶ προσάξει τῆς πλημμελείας αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου κριὸν πλημμελείας. 22. Καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας ἔναντι Κυρίου περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ

20. Et si quis dormierit cum muliere cubitu seminis, et hæc fuerit famula reservata homini, et redemptionibus redempta non sit, libertas non fuerit data ei, examen erit ÷ eis ⁝ non morientur, quia liberata non est. 21. Et adducet delicti sui Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem delicti. 22. Et expiabit pro eo sacerdos, in ariete delicti coram Domino pro peccato ejus, quo peccavit ; et dimittetur ei peccatum ejus quod peccavit.

23. Cum autem ingressi fueritis in terram ✠ quam Dominus Deus dat vobis ⁝ et plantaveritis omne lignum manducabile, et circummundabitis immunditiam ejus; fructus ejus tres annos erit vobis immundus, non manducabitur. 24. Et anno quarto, erit omnis fructus ejus sanctus laudabilis Domino. 25. In anno autem quinto comedetis fructum ejus : adjectio est vobis genimina ejus : Ego Dominus Deus vester. 26. Non comedetis super montes, et non augurabimini, neque auspicabimini. 27. Non facietis sisoen ex coma capitis vestri, neque corrumpetis aspectum barbæ vestræ. 28. Et incisiones super anima non facietis in corpore vestro, et litteras impressas non facietis in vobis : ego Dominus Deus vester. 29. Non profanabis filiam

ἧς ἥμαρτεν, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ ἣν ἥμαρτεν.

23. Ὅταν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ✠ ἣν Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσιν ὑμῖν ⁝ καὶ καταφυτεύσητε πᾶν ξύλον βρώσιμον, καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ. Ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρία ἔτη ἔσται ὑμῖν ἀπερικάθαρτος, οὐ βρωθήσεται. 24. Καὶ τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ, ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἅγιος αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ. 25. Ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γενήματα αὐτοῦ· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 26. Μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ οὐκ οἰωνιεῖσθε, οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε. 27. Οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, οὐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν. 28. Καὶ ἐκτομίδας ἐπὶ ψυχῇ οὐ ποιήσετε ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ γράμματα στικτὰ οὐ ποιήσετε ἐν ὑμῖν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 29. Οὐ βεβηλώσεις τὴν θυγατέρα σου ἐκπορνεῦσαι

CAPUT XIX LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 איש	3.	3.
4 האלילם	4.	4.
7 פגול הוא לא ירצה	7.	7. Ἀπόβλητον. . .
9 פאת שדך	9.	9.
10 לא תעולל	10.	10.
13 לא־תעשק	13.	13.
14 לא־תקלל	14.	14.
15 ולא תהדר פני גדול	15.	15.
16 תעמד	16.	16.
17 בלבבך	17.	17.
18 תטר	18.	18.
19 את־חקתי	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Vir.	3. Unusquisque.	3.
4. Inutilia.	4. Idola.	4.
7. Corruptum illud, non acceptabitur.	7. Profanus erit, et impietatis reus.	7. Abjiciendum.
9. Angulum agri tui.	9. Usque ad solum superficiem terræ.	9.
10. Non racemabis.	10. Neque.... racemos et grana decidentia congregabis.	10.
13. Non opprimes.	13. Non facies calumniam.	13.
14. Non maledices.	14. Non maledices.	14.
15. Neque decorabis facies magni.	15. Nec honores vultum potentis.	15.
16. Stabis.	16. Stabis contra	16.
17. In corde tuo.	17. In corde tuo.	17.
18. Observabis.	18. Memor eris.	18.
19. Statuta mea.	19. Leges meas.	19.

αὐτήν· οὐκ ἐκπορνεύσει ἡ γῆ, καὶ πλησθήσεται ἡ γῆ ἀνομίας. 30. Τὰ Σάββατά μου φυλάξεσθε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε· ἐγὼ Κύριος. 31. Οὐκ ἐπακολουθήσετε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαοίδοις οὐ προσκολληθήσεσθε ἐκμιανθῆναι ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 32. Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήσῃ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου· καὶ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σου· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 33. Ἐὰν δέ τις προσέλθῃ ὑμῖν προσήλυτος ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὐ θλίψετε αὐτόν. 34. Ὡς ὁ αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσπορευόμενος πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἀγαπήσεις αὐτὸν ὡς σεαυτὸν, ὅτι προσήλυτοι ἐγενήθητε ἐν γῇ Αἰγύπτου· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. 35. Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις, καὶ ἐν σταθμίοις, καὶ ἐν ζυγοῖς. 36. Ζυγὰ δίκαια, καὶ στάθμια δίκαια ※ καὶ οἱ [φι]. . . . . . .

tuam prostituendo eam; non fornicabitur terra, et implebitur terra iniquitate. 30. Sabbata mea custo dietis, et a sanctis meis timebitis : ego Dominus. 31. Non sequemini engastrimythos, et incantatoribus non adhærebitis, ut inquinemini in eis. Ego Dominus Deus vester. 32. A facie cani exsurges, et honorabis faciem senioris : et timebis Deum tuum : ego Dominus Deus vester. 33. Si quis autem advenerit vobis proselytus in terra vestra, non affligetis eum. 34. Sicut indigena in vobis erit proselytus accedens ad vos. Et diliges eum sicut teipsum, quia proselyti fuistis in terra Ægypti. Ego Dominus Deus vester. 35. Non facietis injustum in judicio, in mensuris, et in ponderibus, et in stateris. 36. Stateræ justæ, et pondera justa ※ et Oephi. . . . .

CAPUT XIX LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἕκαστος. *Ἄλλος*, ἀνήρ.	3.
4.	4. Εἰδώλοις. *Ἄλλος*, ἐλειλείμ.	4.
7. Ἀργόν ἐστιν οὐκ εὐδοκηθήσεται.	7. Ἄθυτόν ἐστιν οὐ δεχθήσεται.	7. Φεγγούλ. . .
9.	9. Θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ. *Ἄλλος*, τὸ φαὰθ τοῦ ἀγροῦ.	9.
10.	10. Οὐκ ἐπανατρυγήσεις. *Ἄλλος*, οὐκ ἐπιφυλλιεῖς.	10.
13.	13. Οὐκ ἀδικήσεις. *Ἄλλος*, οὐ συκοφαντήσεις.	13.
14.	14. Οὐ κακῶς ἐρεῖς. *Ἄλλος*, οὐ καταράσῃ.	14.
15.	15. Οὐδὲ μὴ θαυμάσῃς πρόσωπον δυνάστου. *Ἄλλος*, οὐ δοξάσεις πρόσωπον μεγάλου.	15.
16.	16. Ἐπιστήσῃ. *Ἄλλος*, ἐπισυστήσῃ.	16.
17.	17. Τῇ διανοίᾳ σου. *Ἄλλος*, ἐν τῇ καρδίᾳ σου.	17.
18.	18. Μηνιεῖς. *Ἄλλος*, τηρήσεις.	18.
19.	19. Τὸν νόμον. *Ἄλλος*, τὰ ἠκριβασμένα.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Unusquisque. *Alius*, vir.	3.
4.	4. Idolis. *Alius*, elilim.	4.
7. Inutile est, non acceptabitur.	7. Insacrificabile est, non acceptabitur.	7. Phengul. . . .
9.	9. Messem vestram agri. *Alius*, phaath agri.	9.
10.	10. Non revindemiabis. *Alius*, non racemabis.	10.
13.	13. Non nocebis. *Alius*, non calumniaberis.	13.
14.	14. Non male dices. *Alius*, non maledices.	14.
15.	15. Neque miraberis faciem potentis. *Alius*, non honorabis faciem magni.	15.
16.	16. Instabis. *Alius*, superinsurges.	16.
17.	17. Animo tuo. *Al.*, in corde tuo.	17.
18.	18. Succensebis. *Alius*, observabis.	18.
19.	19. Legem. *Al.*, accurate constituta.	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כלאים		
20 שפחה	20.	20.
בקרת		
23 וערלתם ערלתו	23.	23.
26 לא תאכלו על־הדם	26.	26.
לא תנחשו		
27 לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך	27.	27. Οὐ περικυκλώσεις τὸ κλῆμα [*al.* κλίμα] τῆς κεφαλῆς σου. . . .
30 ומקדשי	30.	30.
31 אל־תפנו אל־האבת ואל־הידענים	31.	31.
33 לא תונו	33.	33.
36 אבני־צדק	36.	36.
איפת צדק		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Intertexturarum.	Ex duobus texta.	
20. Ancilla.	20. Ancilla.	20.
Animadversio.	Vapulabunt ambo.	
23. Præputiabitis præputium ejus.	23. Auferetis præputia eorum.	23.
26. Non comedetis super sanguinem.	26. Non comedetis cum sanguine.	26.
Non ominabimini.	Non augurabimini.	
27. Non circumdabitis angulum capitis vestri, et non corrumpes angulum barbæ tuæ.	27. Neque in rotundum attondebitis comam : nec radetis barbam.	27. Non circumdabis latus capitis tui....
30. Sanctuarium meum.	30. Sanctuarium meum.	30.
31. Ne respiciatis ad pythones et ad sciolos.	31. Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini.	31.
33. Non tribulabitis.	33. Non exprobretis.	33.
36. Lapides justitiæ.	36. Æqua sint pondera.	36.
Epha justitiæ.	Justus modius.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Levitici.

V. 3. Ἄλλ., ἀνήρ. Ex Basil. Videtur Aquilæ.

V. 4. Ἄλλ., ἐλειλείμ. Ex eodem. Hæc interpretatio est, ut puto, Theodotionis, qui in dubiis Hebraica Græcis litteris exprimere solet.

V. 7. Ex Coislin. Basil. exhibet solum Aquilam Ἀ., ἀπόβλητον. Ita Catenæ Regiæ et editio Romana. Sic vocem פגול vertunt supra Aquila et Symmachus. C. VII, 18. Theod. φεγγώλ.

V. 9. Ἄλλ., τὸ φαὰθ τοῦ ἀγροῦ. Ita Basiliensis, qui Symmachi aut Theodotionis, ut puto, lectionem profert. Vide infra ad versum 27.

V. 13. Ἄλλ., οὐ συκοφαντήσεις. Ex Basiliensi. Videtur esse trium interpretum, qui ita vertunt supra, Levit. VI, 2.—הגזל Ο', ἁρπάσεις, sic Coislin. Edit. vero Rom., ἁρπᾷ. Coislin. in marg., ἀποστερήσεις.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐκ δύο ὑφασμένον. *Ἄλλος*, κώλυμα.	
20.	20. Οἰκέτις. *Ἄλλος*, δούλη.	20.
	Ἐπισκοπή. *Ἄλλος*, ἐπίσκεψις.	
23.	23. Περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἀκροβυστεῖτε ἀκροβυστίαν αὐτῶν.	23.
26.	26. Μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων. *Ἄλλος*, οὐ φάγεσθε ἐπὶ τοῦ αἵματος. *Ἄλλος*, ἐπὶ τοῦ δώματος.	26.
	Οὐκ οἰωνιεῖσθε. *Ἄλλος*, οὐ κληδονισθήσεσθε.	
27. Οὐ περιξυρήσετε κύκλῳ τὴν ὄψιν τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, τὸ φαλὲ τοῦ πώγωνός σου.	27. Οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, οὐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν.	27. Οὐ ποιήσετε τὸ φαάθ τῆς κεφαλῆς.
30.	30. Ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. *Ἄλλος*, τὸ ἀκρίβασμά μου.	30.
31.	31. Οὐκ ἐπακολουθήσετε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαοιδοῖς. *Ἄλλος*, μὴ ἐκκλίνητε πρὸς τοὺς θελητὰς καὶ πρὸς τοὺς γνώστας.	31.
33.	33. Οὐ θλίψετε. *Ἄλλος*, οὐ κακώσετε.	33.
36.	36. Μέτρα δίκαια. *Ἄλλος*, στάθμια δίκαια.	36.
	Χοῦς δίκαιος. *Ἄλλος*, οἰφὶ δίκαιον.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Ex duobus textum. *Al.*, impedimentum.	
20.	20. Famula. *Alius*, serva.	20.
	Examen. *Alius*, consideratio.	
23.	23. Circummundabitis immunditiam ejus. *Reliqui*, præputiate præputium eorum.	23.
26	26. Ne comedite super montibus. *Alius*, non comedetis super sanguinem. *Alius*, super tecto.	26.
	Non augurabimini. *Alius*, non hariolabimini.	
27. Non radetis in circuitu aspectum capitis vestri, phale barbæ tuæ.	27. Non facietis sisoen ex coma capitis vestri, neque corrumpetis aspectum barbæ vestræ.	27. Non facietis phaath capitis.
30.	30. A sanctis meis. *Alius*, accuratum præceptum meum.	30.
31.	31. Non sequemini ventriloquos et incantatores. *Alius*, ne declinetis ad voluntarios et ad hariolos.	31.
33.	33. Non affligetis. *Alius*, non vexabitis.	33.
36.	36. Mensuræ justæ. *Alius*, pondera justa.	36.
	Congius justus. *Alius*, œphi justum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Levitici.

V. 14. *Ἀλλ.*, καταράσῃ. Ex Basiliensi. Sic vocem קלל vertunt Aquila et Theodotio, Isaiæ VIII, 19. — Ο', οὐ κακῶς ἐρεῖς. Coislin. marg., οὐ καταράσῃ, οὐ λοιδορήσῃ.

V. 15. *Ἀλλ.*, Οὐ δοξάσεις πρόσωπον μεγάλου. Sic omnes mss. Regii, Basiliensis et Drusius. Exod. XXIII, 3, eamdem vocem תהדר τιμήσεις vertit Symmachus.

V. 16. רכיל Ο', δόλῳ. Coisl. marg., ὑπούλως.

Ibid. *Ἀλλ.*, ἐπισυστήσῃ. Sic quidam mss. et editio Romana.

V. 17. *Ἀλλ.*, ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Est, ut puto, Aquilæ.

V. 18. *Ἀλλ.*, τηρήσεις. Ex Basiliensi.

V. 19. Ἄλλ., τὰ ἠκριβασμένα. Videtur esse Aquilæ, ut supra dictum est. Ex Basiliensi. Ibid. Ἄλλ., κώλυμα. Ex Basiliensi qui interpretem tacet. Sed videtur esse Theodotionis, qui vocem כלאים ita vertit, Deut. xxii, 9.— Ο', διάφορον. Edit. Rom., διάφορον. Coislin. ad marg., κώλυμα σατανή. Quo exprimuntur Græcis litteris voces Hebraicæ, כלאים שעטנז.

V. 20. Ἄλλ., δούλη. Basiliensis. Ibid. Ἄλλ., ἐπίσκεψις. Basiliensis. Est forte Theodotionis, ut infra, Num. i, 20.

Ibid. נחרפת Ο', διαπεφυλαγμένη. Coislin. in marg., ἐπηγγελμένη ἀνδρί. Ibid. Ο', ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτοῖς, m. ὄνειδος ἔσται αὐτῷ.

V. 23. *Οἱ λοιποί*, ἀκροβυστεῖτε ἀκροβυστίαν αὐτοῦ. Sic catenæ Regiæ et Drusius. Ibid. ערלים Ο', ἀπερικάθαρτος. Coislin. marg., ἀκρόβυστον.

V. 26. Ἄλλ., οὐ φάγεσθε ἐπὶ τοῦ αἵματος. Ἄλλ., ἐπὶ τοῦ δώματος. Prior lectio est Basiliensis, altera editionis Romanæ. In hunc locum ita disserit Drusius. « *Super domate*, id est *tecto* על הגג. Hieron. in epistola ad Suniam. Δῶμα *in orientalibus provinciis ipsum dicitur, quod apud Latinos, tectum. In Palæstina enim et Ægypto, vel ubi scripti sunt divini libri aut interpretati, non habent in tectis culmina, sed* δώματα, *quæ Romæ vel* solaria *vel* mediana *vocant*, id est *plana tecta*, *quæ transversis trabibus sustentantur*. Eadem scribit in Comment. Dan. vi De domate satis. Quod hunc locum attinet, corruptus est et in LXX, qui legerunt על הדרים, ἐπὶ τῶν ὀρέων, hoc est Resch pro Daleth. Melius noster, *cum sanguine*. Et est sensus, non comedetis carnem cum sanguine. Jonathan, *non comedetis de carne ullius victimæ, donec sanguis steterit in pelvibus*. Sane Thalmudici notant non esse comedendam carnem sacram ante sanguinem. Si divinationi locus, putarem in editione Romana, unde hæc descripsi, αἵματος, legendum pro δώματος. Nam nihil attinet habet דם, *sanguis*, cum גג δῶμα, sive *tectum*. Quo magis cogito, eo magis se probat mihi hæc emendatio. » Hactenus Drusius : utut vero sit de conjectura ejus, constat varios interpretes varie legisse. Nempe LXX, ההרים, *montes;* vel potius nulla addita littera הרים, *excelsum*, scilicet *montes*. Alios הדם, *sanguinem*. Prior vero lectio non spernenda, nam hic agitur de superstitionibus alienigenarum, quarum una eaque frequens erat, immolare in excelsis.

Ibid. Ἄλλ., οὐ κληδονισθήσεσθε. Ex Basiliensi.

V. 27. Sic lectiones plenas mutuamur ex Basiliensi, cum Symmachi nomine, quod ex Drusio aberat. Lectionem Aquilæ varie efferunt Regii co-

CAPUT XX LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 למלך	2.	2.
3 למלך	3	3.
4 ואם העלם יעלימו עם הארץ	4.	4.
5 הזנים אחריו	5.	5.
אחרי המלך		
6 הפנה אל־האבת ואל־הידענים	6.	6. Ἐκκλίνει πρὸς τοὺς θελητάς, καὶ πρὸς τοὺς γνώστας.
8 את־חקתי	8.	8.
9 יקלל	9.	9.
דמיו בו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Moloch.	2. Idolo Moloch.	2.
3. Moloch.	3. Moloch.	3.
4. Et si absconsione absconderint populus terræ.	4. Quod si negligens populus terræ, et quasi parvipendens imperium meum.	4
5. Fornicantes post ipsum.	5. Qui consenserunt ei.	5.
Post Moloch.	Cum Moloch.	
6. Verterit se ad pythones, et ad divinos.	6. Quæ declinaverit ad magos et ariolos.	6. Declinat ad voluntarios, et ad hariolos.
8. Statuta mea.	8. Præcepta.	8.
9. Maledixerit.	9. Maledixerit.	9.
Sanguis ejus in ipso.	Sanguis ejus sit super eum.	

dices : nam habent κλῆμα pro κλίμα, proclivis mutatio ; κλῆμα vero est *palmes*, κλίμα *latus*. Si priorem lectionem sequamur, sensus erit : Non circumpones capiti tuo palmites sive coronam palmitum ; si posteriorem : Non circumdabis latus capitis tui, id est, non tonsura circumdabis ; utram malis elige. In hunc autem Aquilæ locum hoc scholion addunt duo Regii mss. : Τριχῶν δὲ ἀφαίρεσις δόξης ἀφαίρεσις. Id est, *Capillorum autem jactura est gloriæ jactura*. Lectionem Symmachi pleniorem mutuamur ex Basiliensi. Ibi vero ad hæc verba, τὴν πρόσοψιν τῆς κεφαλῆς σου, hoc scholion affert codex unus Regius, μᾶλλον δὲ σισόην, ὅ ἐστιν ὁ κρόβυλος. Id est, *Potius autem sisoen, quod est crobylus*. Κρόβυλος erant capilli certum in modum non ita notum concinnati. In Symmachi versionem sic Isychius, « Insuper nec comam in rotundum tondere, id est, non radere in rotundum aspectum capitis, sicut et Symmachus edidit, quemadmodum etiam hi facere consueverunt, qui barbaricas student comas. » In sequentibus Symmachi verbis, τὸ φαλὲ τοῦ πώγωνος ὑμῶν, puto φαάθ pro φαλέ legendum, ut cum Hebraico פאת consonet : in mss. enim unciali charactere, quales erant omnes antiquitus, λ in α et θ in ε facile commutantur. Vide *Palæographiam Græcam*, pag. 188, ubi harum litterarum formam simillimam observabis. Theodotion item vertit φαάθ, retenta Hebraica voce. —Coislin. sic habet, Θ., οὐ κυκλώσετε τὸ φαὰθ τῆς κεφαλῆς. Σ., οὐ περιξυρήσετε κύκλῳ τὴν πρόσοψιν τῆς κεφαλῆς ὑμῶν. Hæc confer cum supra edito, ubi parva discrimina.

V. 29. Ο', ἀνομίας. Coislin. in margine, ζέμμα ἐστίν.

V. 30. Ἄλλ., τὸ ἀκρίβασμά μου. Basiliensis. Videtur Aquilæ esse.

V. 31. Ἄλλ., μὴ ἐκκλίνητε πρὸς τοὺς θελητὰς καὶ τοὺς γνώστας. Sic omnes mss. Puto autem esse Aquilæ, nam sic ipse vertit cap. sequenti, v. 6. — Ο', ἐγγαστριμύθοις. Coislin. marg., μάντεις.

V. 32. שיבה Ο', πολιοῦ. Coislin. marg., πρεσβυτέρου. Ibid. זקן Ο', πρεσβυτέρου, marg., σοφοῦ.

V. 33. Ἄλλ., οὐ κακώσετε. Sic Basiliensis.

V. 34. הגר Ο', προσπορευόμενος. Coislin. marg., προσηλυτεύων. Ibid. גרים Ο', προσήλυτοι, marg., γειῶραι, πάροικοι.

V. 36. מאזני צדק—Ο', ζυγὰ δίκαια, etc. Coislin. marg., λίθους δικαίους καὶ οἰφὶ δίκαιον. Ibid. Ἄλλ., στάθμια δίκαια. Sic Basiliensis. Ibid. Vocem אבני στάθμια vertunt LXX et Theodotio Prov. xvi, 11. Ibid. Ἄλλ., οἰφὶ δίκαιον. Basiliensis. Hæc interpretatio in versionem LXX hexaplarem translata fuerat, ut supra videas.

CAPUT XX LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἄρχοντι. Ἄλλοι, τοῦ Μολόχ.	2.
3.	3. Ἄρχοντι. Ἄλλοι, τοῦ Μολόχ.	3.
4.	4. Ἐὰν ὑπερόψει ὑπερίδωσιν οἱ αὐτόχθονες τῆς γῆς. Ἄλλος, ἐὰν ὑπερόψει κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς. Ἄλλος, ἐὰν κρύψει κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς.	4.
5.	5. Ὁμονοοῦντας αὐτῷ. Ἄλλος, πορνεύοντας ὀπίσω αὐτοῦ.	5.
	Εἰς τοὺς ἄρχοντας. Ἄλλος, ὀπίσω τοῦ Μολόχ. Ἄλλος, εἰς τὸν ἄρχοντα.	
6.	6. Ἐπακολουθήσῃ ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαοιδοῖς.	6.
8	8. Προστάγματα. Ἄλλος, ἠκριβασμένα.	8.
9.	9. Κακῶς εἴπῃ. Ἄλλος, καταράσηται.	9.
	Ἔνοχος ἔσται. Ἄλλος, αἷμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
2.	2. Principi. *Alii*, Moloch.	2.
3.	3. Principi. *Alii*, Moloch.	3.
4.	4. Si autem despectione despexerint indigenæ terræ. *Alius*, si despectione absconderint populus terræ. *Al.*, si absconsione absconderint populus terræ.	4.
5.	5. Consentientes ei. *Alius*, fornicantes post ipsum.	5.
	In principes. *Alius*, post Moloch. *Alius*, in principem.	
6.	6. Secuta fuerit ventriloquos et incantatores.	6.
8.	8. Præcepta. *Alius*, accurate constituta.	8.
9.	9. Maledixerit. *Alius*, maledixerit.	9.
	Reus erit. *Alius*, Sanguis ejus in ipso.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ואיש אשר ישכב	11.	11.
את־אשת אביו *Το Σαμαρ.*, μετὰ γυναικὸς ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.		
דמיהם בם		
12 תבל עשו	12.	12
14 זמה	14.	14.
17 עונו ישא	17.	17.
18 דוה	18.	18.
את־מקורה		
19 כי את־שארו הערה עונם ישאו	19.	19. Ὅτι τὴν σάρκα αὐτῶν ἠσχημόνησεν, ἀνομίαν αὐτῶν ἀροῦσιν, (*Coislin. adjicit*), ὅτι τὸ λεῖμμα αὐτοῦ.
20 את־דדתו	20.	20.
ערירים ימתו		
21 נדה	21.	21.
ערירים יהיו		
22 משפטי	22.	22.
תקיא אתכם		
23 בחקת הגוי	23.	23.
25 אשר תרמש האדמה	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Vir qui cubuerit.	11. Qui dormierit.	11.
Cum uxore patris sui. *Samar.* cum uxore fratris patris sui.	Cum noverca sua.	
Sanguines eorum in ipsis.	Sanguis eorum super eos.	
12. Confusionem fecerunt.	12. Scelus operati sunt.	12.
14. Nefas.	14. Scelus.	14.
17. Perversitatem suam portabit.	17. Portabunt iniquitatem suam.	17.
18. Infirma.	18. In fluxu menstruo	18.
Venam ejus.	Fontem.	
19. Quia carnem suam nudavit, perversitatem suam portabunt.	19. Ignominiam carnis suæ nudavit; portabunt ambo iniquitatem suam.	9. Quia carnem ipsorum deturpavit, iniquitatem suam portabunt. *Coislin adjicit*, Quia reliquias suas.
20. Cum uxore patrui sui.	20. Cum uxore patrui.	20.
Sine filiis morientur.	Sine liberis morientur.	
21. Separatio.	21. Rem facit illicitam.	21.
Sine filiis erunt.	Absque liberis erunt.	
22. Judicia mea.	22. Judicia.	22.
Evomet vos.	Vos evomat.	
23. In statutis gentis.	23. In legitimis nationum.	23.
25. Quod reptabit humi.	25. Quæ moventur in terra.	25.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Ἐάν τις κοιμηθῇ. Ἄλλος, ὃς ἂν κοιμηθῇ.	11.
	Μετὰ γυναικὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἄλλος, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.	
	Ἀμφότεροι ἔνοχοί εἰσιν. Ἄλλος, αἵματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.	
12.	12. Ἠσεβήκασι. Ἄλλος, βαβὲλ ἐποίησαν.	12.
14.	14. Ἀνόμημα. Ἄλλος, ζέμμα.	14.
17.	17. Ἁμαρτίαν κομιοῦνται. Ἄλλος, ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήψεται.	17.
	18. Ἀποκαθημένης. Ἄλλος, ἐν αἱμοῤῥοίᾳ.	18
	Πηγήν. Ἄλλος, ῥύσιν	
19.	19. Τὴν γὰρ οἰκειότητα ἀπεκάλυψεν, ἁμαρτίαν ἀποίσονται.	19.
20.	20. Συγγενοῦς αὐτοῦ. Ἄλλος, δωδαθῶ.	20.
Ἄτεκνοι ἔσονται.	Ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται.	Ἄτεκνοι ἔσονται.
21.	21. Ἀκαθαρσία. Ἄλλος, νεδδά.	21.
Ἄτεκνοι ἔσονται.	Ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται.	Ἄτεκνοι ἔσονται.
22.	22. Κρίματά μου. Ἄλλος, ἠκριβωμένα.	22.
Ἀποβάλῃ ὑμᾶς.	Προσωχθίσῃ ὑμῖν.	Ἀποβάλῃ ὑμᾶς.
23.	23. Τοῖς νομίμοις τῶν ἐθνῶν. Ἄλλος, ἐν τοῖς ἠκριβασμένοις τοῦ ἔθνους.	23.
25.	25. Ἑρπετοῖς τῆς γῆς. Ἄλλος, οἷς ἐξέρπει Ἀδαμά.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Si quis dormierit. *Alius*, qui dormierit.	11
	Cum uxore patris sui. *Alius*, cum matre sua.	
	Ambo rei sunt. *Alius*, Sanguines eorum in ipsis.	
12.	12. Impie egerunt. *Alius*, babel fecerunt.	12.
14.	14. Iniquitas. *Alius*, zemma.	14.
17.	17. Peccatum accipient. *Alius*, peccatum suum accipiet.	17.
18.	18. Menstruata. *Alius*, in fluxu sanguinis.	18.
	Fontem. *Alius*, fluxum.	
19.	19. Consanguinitatem enim revelavit, peccatum reportabunt.	19.
20.	20. Cum cognata sua. *Alius*, dodatho.	20.
Sine filiis erunt.	Sine filiis morientur	Sine filiis erunt.
21.	21. Immunditia. *Alius*, nedda.	21.
Sine filiis erunt.	Sine filiis morientur.	Sine filiis erunt.
22.	22. Judicia mea. *Alius*, accurate constituta.	22.
Abjiciat vos.	Exhorrescat vos.	Abjiciat vos.
23.	23. Legitimis gentium. *Alius*, in accurate statutis gentis.	23.
25.	25. Reptilibus terræ. *Alius*, quæ reptare facit Adama.	25.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 בהם	27.	27.
אוב או ידעני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. In eis.	27. In quibus.	27.
Pytho vel divinus.	In quibus pythonicus vel divinationis fuerit spiritus.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Levitici.

V. 2 et 3. Ex Basiliensi. Vide quæ diximus supra, cap. XVIII, ad versum 21.— O', ἄρχοντι. Coisl. marg., τῷ Μολόχ.

Ibid. עם הארץ O', τὸ ἔθνος τὸ ἐπὶ τῆς γῆς· m., ὁ λαὸς τῆς γῆς.

V. 4. Has lectiones mutuamur ex mss. Regiis et ex Basiliensi, qui sic habet καὶ ἐκκρύψει κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς. Ubi puto legendum, καὶ εἰ κρύψει, et sic quadrabit cum postrema interpretatione, quæ videtur Aquilæ, καὶ ἐὰν κρύψει κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς, ubi Hebraicum e vestigio sequitur.

V. 5. Ἄλλ., ὀπίσω τοῦ Μολόχ. Ex Basiliensi.

V. 6. Ἀ., ἐκκλίνει πρὸς τοὺς θελητὰς καὶ πρὸς τοὺς γνώστας. Hanc lectionem jam vidimus cap. præcedenti. Ex Basiliensi.

V. 8. Ἠκριβασμένα. Hæc lectio ex Basiliensi, Aquilæ esse videtur, ut sæpe diximus.

V. 9. Ἄλλ., καταράσηται. Ita Basiliensis. Vide supra ad cap. XIX, v. 14.

Ibid. O', κακῶς εἴπη. Coislin. m., καθυβρίση.

Ibid. Αἷμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ. Basiliensis. Puto esse Aquilæ.

V. 11. Ὃς ἂν κοιμηθῇ. Sic Basiliensis, sine interpretis nomine.

Ibid. Samaritani lectionem mutuamur ex tribus Regiis, quorum unus alteram lectionem affert nempe, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ibid. Αἵματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς. Hæc lectio ex Basiliensi sumpta, videtur Aquilæ esse.

Ibid. ערות O', ἀσχημοσύνην. Coislin. m., αἰδῶ.

V. 12. Βαδὲλ ἐποίησαν. Hæc lectio Basiliensis codicis, videtur esse Theodotionis, ut diximus su-

CAPUT XXI LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 כי את־אשי יהוה לחם אלהיהם	6.	6.
7 זנה	7.	7.
10 לא יפרע	10.	10.
יפרם		
11 ועל כל־נפשת מת	11.	11.
12 ומן־המקדש	12.	12.
כי נזר שמן משחת אלהיו עליו		Ὅτι αφόρισμα ἔλαιον ἀλείμματος Θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.
17 לחם	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Quia ignitiones Domini panem Dei sui.	6. Incensum enim Domini et panes Dei.	6.
7. Meretricem.	7. Scortum.	7.
10. Non nudabit.	10. Non discooperiet.	10.
Scindet.	Scindet.	
11. Super omnes animas mortui.	11. Ad omnem mortuum.	11.
12. Et de sanctuario.	12. De sanctis	12.
Quia corona olei unctionis Dei sui super eum.	Quia oleum sanctæ unctionis Dei super eum est.	Quia separatio oleum unctionis Dei sui super eum.
17. Panem.	17. Panes.	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27.	27. Αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐν αὐτῷ.	27.
	Ἐγγαστρίμυθος, ἢ ἐπαοιδός. *Ἄλλος*, θελητὴς ἢ γνώστης.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
27.	27. Eorum. *Alius*, in eo.	27.
	Ventriloquus aut incantator. *Alius*, voluntarius aut hariolus.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Levitici.

pra cap. xviii, ad versum 23. Ubi, ut et hic, θαβέλ pro βαβέλ haud dubie legendum. — Ο', ἠσεβήκασιν. Coislin. marg., ἀπειρημένον θάβελ ἐποίησαν. Ubi illud ἀπειρημένον videtur Aquilæ esse, illud vero θάβελ Theodotionis, ut supra.

V. 14. *Ἀλλ.*, ζέμμα. Hæc lectio Basiliensis videtur Symmachi esse, ut supra, cap. xviii, v. 17. — Ο', ἀνόμημα. Coislin. m., ζέμμα, πορνεία.

V. 17. *Ἀλλ.*, ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήψεται. Ex Basiliensi. — Ο' Ὄνειδος. Coislin. marg., φασές. Sic videtur esse חסד Græcis litteris expressum pro χασέδ.

V. 18. *Ἀλλ.*, αἱμοῤῥοία. In hanc lectionem scholion habetur in uno Regio, *ἄλλος*, ἀκάθαρτον, λεπρῶσαν, ἢ ἐν αἱμοῤῥοίᾳ, ἢ ἐθνικόν. Id est, « alius, *immundam, leprosam, aut in fluxu sanguinis, aut gentilem.*

V. 20. *Ἀλλ.*, δωδαθῶ. Ex Basiliensi. Videtur esse Theodotionis (*).

Ibid. Ita Basiliensis et Isychius.

V. 21. *Ἀλλ.*, νεδδά. Basiliensis. Videtur Theodotionis. Ibid. Sic Basiliensis lectionem Symmachi et Theodotionis effert. — Ο', ἀκαθαρσία ἐστί. Coisl. m., ζέμμα ἐστὶ μίασμα.

V. 22. Ἠκριβωμένα. Aquilæ ut videtur, ut versu 23. Utraque ex Basiliensi.

Ibid. Σ., Θ., ἀποβάλῃ ὑμᾶς. Ex Basiliensi et Isychio.

V. 25. Οἷς ἐξέρπει ἀδαμά. Basiliensis. Est forte Symmachi et Theodotionis. Vide Gen. ii, 7.

Ibid. ואקץ Ο', ἐβδελυξάμην. Coislin. m., ὠργίσθην.

V. 27. Lectiones ex Basiliensi. Illud θελητής videtur esse Aquilæ, ut supra v. 6.

CAPUT XXI LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Τὰς γὰρ θυσίας Κυρίου δῶρα τοῦ Θεοῦ αὐτῶν. *Ἄλλος*, ὅτι τὰ πύῤῥα Κυρίου ἄρτους Θεοῦ αὐτῶν.	6
7.	7. Πόρνην. *Ἄλλος*, ἐνδιηλλαγμένην.	7.
10.	10. Οὐκ ἀποκιδαρώσει. *Ἄλλος*, οὐκ ἀπομιτρώσει.	10.
	Διαῤῥάξει. *Ἄλλος*, παραλύσει.	
11.	11. Ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυίᾳ. *Ἄλλος*, πάσαις ψυχαῖς νεκραῖς.	11.
12.	12. Καὶ ἐκ τῶν ἁγίων. *Ἄλλος*, ἐκ τοῦ ἁγιάσματος.	12.
Ὅτι ἄθικτον ἔλαιον τοῦ χρίσματος τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.	Ὅτι τὸ ἅγιον ἔλαιον τὸ χριστὸν τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτῷ.	Ὅτι τὸ ναζὲρ ἔλαιον τὸ χριστὸν παρὰ Θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.
17.	17. Τὰ δῶρα. *Οἱ λοιπ.*, τοὺς ἄρτους.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Sacrificia enim Domini munera Dei sui. *Alius*, quia ignita Domini panes Dei sui.	6.
7.	7. Meretricem. *Alius*, immutatam.	7.
10.	10. Non nudabit cidari. *Alius*, non nudabit mitra.	10.
	Discindet. *Alius*, solvet.	
11.	11. Ad omnem animam mortuam. *Alius*, omnibus animabus mortuis.	11.
12.	12. De sanctis. *Alius*, de sanctuario.	12.
Quia intactum oleum unctionis Dei sui super eum.	Quia sanctum oleum christum Dei super eum.	Quia nazer oleum unctum Deo suo super ipso.
17.	17. Munera. *Reliqui*, panes.	17.

(*) Est autem ipsa vox Hebraica דדתו, *patrui sui uxor*, Græcis expressa litteris. Idem dicendum de νεδδά, נדה, v. 21 sequentis ἀδαμά, אדמה v. 23, φαάθ, פאת, xxiii, 22. De ζέμμα, זמה, supra capp. xviii, xx. Drach.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תבלל בעינו 20	20.	20. [Ὑπόχυσις.]
לחם 22	22.	22.
לא יגש 23	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Albugo in oculo suo.	20. Albuginem habens in oculo.	20. Suffusio.
22. Panem.	22. Panibus.	22.
23. Non ingredietur.	23. Nec accedat.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Levitici.

V. 6. Ἀλλ., ὅτι τὰ πύῤῥα Κυρίου, etc. Ex Basiliensi. Hæc versio videtur prorsus Aquilæ esse, qui אשה semper vertit, πύῤῥον, ut sæpe vidimus initio hujus libri.

V. 10. Ἀλλ., οὐκ ἀπομιτρώσει. Sic omnes mss. et editio Romana. — Ο', οὐκ ἀποκιδαρώσει. Coislin. in marg., οὐκ ἀποκαλύψει.

Ibid. Ἀλλ., παραλύσει. Ex Basiliensi.

V. 11. Ἀλλ., πάσαις ψυχαῖς νεκραῖς. Basiliensis. Sic etiam Coislin. ad m.

V. 12. Ἀλλ., ἐκ τοῦ ἁγιάσματος. Ex Basil.

Ibid. Hic versiculus secundum interpretationem Aquilæ, Symmachi et Theodotionis habetur in *Demonstratione evangelica* Eusebii, p. 349, ubi ad lectionem Theodotionis in mss. legitur τὸν χριστόν.

CAPUT XXII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וינזרו 2	2.	2.
איש איש מזרע 4	4.	4.
צרוע או זב		
ולא יאכל 6	6.	6.
זר 10	10.	10.
יאכל 11	11.	11.
לא־יאכל 13	13.	13.
את־הקדש 14	14.	14.
ירימו 16	15.	15.
נדריהם 18	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Separentur.	2. Caveant.	2.
4. Vir vir e semine.	4. Homo de semine.	4.
Leprosus aut fluens.	Qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis.	
6. Non comedet.	6. Non vescetur.	6.
10. Extraneus.	10. Alienigena.	10.
11. Comedet.	11. Vescetur.	11.
13. Non comedet.	13. Comedendi ex eis non habet potestatem.	13.
14. Sanctitatem.	14. In sanctuarium.	14.
15. Elevabunt.	15. Offerunt.	15.
18. Vota sua.	18. Vota.	18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Πτίλλος τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄλλος, στρεβλός. Ἄλλος, νάνος. Οἱ λοιποί, λεύκωμα.	20
22.	22. Τὰ δῶρα. Ἄλλος, τοὺς ἄρτους.	22.
23.	23. Οὐκ ἐγγιεῖ. Ἄλλος, οὐ προσελεύσεται.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Maculosus oculos. *Alius*, strabo. *Al.* nanus. *Cæteri*, albugo.	20.
22.	22. Munera. *Alius*, panes.	22.
23.	23. Non appropinquabit. *Alius*, non ingredietur.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Levitici.

V. 18. פסח Ο', χωλός. Coislin. in marg., βλέσος. Verum hoc sive scholion, sive interpretamentum, non potest spectare vocem פסח, sed unam ex sequentibus חרם vel שרוע. Similiterque v. 20, νάνος videtur alii voci respondere, quam תבלל.

V. 20. Ἀ., ὑπόχυσις. Isychius habet: « *Suffusio* autem, quod Aquila edidit. » Nos Græce posuimus ὑπόχυσις, unde, ut putamus, *suffusio*. Uncinis tamen inclusimus, ne quis aliunde sumptum putaret. οἱ λοιπ., λεύκωμα, *albugo*, quos secutus est vulgatus interpres. Prodit autem ex Coisliniano. — Ο', Μονόρχις. Coislin. marg., ὑστερῶν πνεῦμα, quod respicit vocem מרוח.

V. 22. Ἀλλ., τοὺς ἄρτους. Ex Basiliensi.

V. 23. Οὐ προσελεύσεται. Ex eodem.

CAPUT XXII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Προσεχέτωσαν. Ἄλλος, φυλασσέσθωσαν.	2.
4.	4. Ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος. Ἄλλος, ἀνὴρ ἀπὸ σπέρματος.	4.
	Λεπρᾷ ἢ γονοῤῥυεῖ. Ἄλλος, λεπρὸς ἢ ῥέων.	
6.	6. Οὐκ ἔδεται. Ἄλλος, οὐ φάγεται. Ἄλλος, οὐχ ἅψεται.	6.
10.	10. Ἀλλογενής. Ἄλλος, ἀλλότριος.	10
11.	11. Φάγεται. Ἄλλος, ἔδεται.	11.
13.	13. Οὐ φάγεται. Ἄλλος, οὐκ ἔδεται.	13.
14.	14. Ἅγιον. Ἄλλος, ἀργύριον.	14.
15.	15. Ἀφαιροῦσι. Ἄλλος, ἀναφέρουσιν. Ἄλλος, προσφέρουσιν.	15.
18.	18. Ὁμολογίαν αὐτῶν. Ἄλλος, εὐχῶν αὐτῶν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Attendant. *Alius*, custodiantur.	2.
4.	4. Homo ex semine. *Alius*, vir a semine.	4.
	Leprosus est, vel patitur fluxum seminis. *Alius*, leprosus aut fluens.	
6.	6. Non edet. *Alius*, non manducabit. *Alius*, non tanget.	6.
10.	10. Alienigena. *Alius*, alienus.	10.
11.	11. Manducabit. *Alius*, edet.	11.
13.	13. Non manducabit. *Alius*, non edet.	13.
14.	14. Sanctum. *Alius*, argentum.	14.
15.	15. Segregant. *Alius*, referunt. *Alius*, offerunt.	15.
18.	18. Confessionem suam. *Alius*, precum suarum.	18.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 לפלא־נדר	21.	21.
או לנדבה		
לרצון		
23 נדבה	23.	23.
24 וכתות	24.	24. Συγκεκολαμμένον.
ונתוק		Κεκομμένον.
25 בן־נכר	25.	25
את־לחם		
27 אשה	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Ad separandum votum.	21. (Vel) vota solvens.	21.
Vel ad devotionem.	Vel sponte offerens.	
Ad beneplacitum.	Ut acceptabile sit.	
23. Spontaneum.	23. Voluntarie.	23.
24. Contusum.	24. Tusis testiculis.	24. Contusum.
Excisum.	Sectis testiculis.	Excisum.
25. Filii extranei.	25. Alienigenæ.	25.
Panem.	Panes.	
27. Ignitionis.	27. Offerri poterunt Domino.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Levitici.

Varias interpretationes omnes hujusce capitis ex codd. Basiliensi et Coisliniano mutuamur.

V. 2. Ἄλλ., φυλασσέσθωσαν. Hæc interpretatio videtur esse Symmachi, qui verbum נזיר ita vertit Deut. XXXIII, 16, נזיר אחיו, φυλάξαντος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, *custodientis fratres suos.*

V. 4. Ἄλλ., ἀνὴρ ἀπὸ σπέρματος. Videtur esse Aquilæ, qui vocem ἀνήρ haud dubie repetierat, ut est in Hebræo איש איש.

Ibid. Λεπρὸς ἢ ῥέων, trium interpretum videtur esse, qui τὸ זב ita vertunt, Levit. XV.

V. 6. Ἄλλ., οὐχ ἅψεται. Τὸ יאכל non video, quis possit, ἅψεται, vertisse, nisi forte Symmachus, qui liberiore interdum interpretandi genere utitur.

V. 7. לחמו Ο', ἄρτος. Coislin. ad marg., τροφή.

V. 8. נבלה Coislin. in textu, ἀπεῤῥιμμένον, ad marg., θνησιμαῖον.

V. 14. Ἄλλ., ἀργύριον. Sic forte Symmachus liberius verterit.

V. 18. Ἄλλ., εὐχῶν αὐτῶν. Basiliensis. Forte Aquilæ, qui vocem נדרי ita vertit psal. LX, 6.

Ibid. Ο', ὁμολογίαν. Coislin. marg., ἐξωμοσίαν.

CAPUT XXIII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
6 תאכלו	6.	6.
8 אשה	8.	8.
עבדה		
11 והניף	11.	11.
השבת		
12 כבש	12.	12.
13 אשה	13.	13.
14 וקלי וכרמל	14.	14

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Comedetis.	6. Comedetis.	6.
8. Ignitionem.	8. Sacrificium.	8.
Servitutis.	Servile.	
11. Agitabit.	11. Elevabit.	11
Cessationis.	Sabbati.	
12. Agnum.	12. Agnus.	12.
13. Ignitionem.	13. Incensum.	13.
14. Et tostum et spicam teneram.	14. Polentam et pultes.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Διαστείλας εὐχήν. Ἄλλος, τοῦ θαυμαστῶσαι ὅρκον.	21.
	Ἢ κατὰ αἵρεσιν. Ἄλλος, ἢ εἰς ἑκούσιον.	
	Εἰς δεκτόν. Ἄλλος, εἰς ἑκούσιον.	
23.	23. Σφάγια. Ἄλλος, ἑκούσιον.	23.
24.	24. Ἐκτεθλιμμένον.	24.
	Ἐκτομίαν.	
25.	25. Ἀλλογενοῦς. Ἄλλος, υἱοῦ ἀλλοτρίου.	25.
	Τὰ δῶρα. Ἄλλος, τοὺς ἄρτους.	
27.	27. Κάρπωμα. Ἄλλος, πύῤῥον.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Distinguens votum. *Alius*, ad mirificandum jusjurandum.	21.
	Vel secundum electionem. *Alius*, aut in libitum.	
	Ad placitum. *Alius*, in voluntarium.	
23.	23. Jugulata. *Al.* voluntarium.	23
24.	24. Cui contriti testiculi.	24.
	Cui exsecti testiculi.	
25.	25. Alienigenæ. *Alius*, filii alieni.	25.
	Munera. *Alius*, panes.	
27.	27. Hostiam. *Alius*, ignitum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Levitici

Ibid. נדבותם O', αἵρεσιν αὐτῶν. Coislin. marg., θέλησιν. Ibid. εὐχὴν αὐτῶν.

Coislin. hæc asteriscis notat : ※ τὰ δῶρα αὐτοῦ ※ κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἢ κατὰ πᾶσαν δέη- ※ σιν, quæ habentur in edit. Romana, ubi legitur αἵρεσιν pro δέησιν.

V. 21 et 23. Ἑκούσιον. Hæc interpretatio videtur Aquilæ esse, qui Exod. xxxv, 22, ita vertit vocem נדבר.

V. 22, שבר O', συντετριμμένον. Coislin. m., ἄχρηστον

V. 23. וקלוט O', κολοβόκερκον. Coislin. marg., κονδοκέρατον.

V. 24. O', Ἐκτεθλιμμένον. Coislin. marg., σπάδοντα.

Ibid. Coislin. Ἀ., ἐκκεκομμένον, et mox, Ἀ., κεκρυμμένον, mendose, ut puto, pro κεκομμένον, ut suo loco.

V. 25. ירצו O', δεχθήσεται. Coislin. m., εὐχαριστίαν.

V. 29. תודה O', χαρμοσύνης. Coislin. marg., αἰνέσεως.

Ibid. לרצנכם O', εἰσδεκτὸν ὑμῖν. Coislin. marg., τῇ θελήσει ὑμῶν.

CAPUT XXIII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Ἔδεσθε. Ἄλλος, φάγεσθε.	6.
8.	8. Ὁλοκαυτώματα. Ἄλλ., πύῤῥα.	8.
	Λατρευτόν. Ἄλλος, δουλευτόν.	
11.	11. Ἀνοίσει. Ἄλλος, ἀναφέρει.	11
	Τῆς πρώτης. Ἄλλος, τοῦ Σαββάτου.	
12.	12. Πρόβατον. Ἄλλος, ἀμνόν.	12.
13.	13. Θυσία. Ἄλλος, πύῤῥον.	13.
14.	14. Πεφρυγμένα χίδρα νέα. Ἄλλος, ἄναλα. *Οἱ λοιποί*, ἁπαλὰ καὶ λεπιστά.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Comedetis. *Al.* manducabitis.	6.
8.	8. Holocausta. *Alii*, ignita.	8.
	Servile. *Alius*, famulare.	
11.	11. Offeret. *Alius*, afferet.	11.
	Primæ. *Alius*, Sabbati.	
12.	12. Ovem. *Alius*, agnum.	12.
13.	13. Sacrificium. *Alius*, ignitum.	13.
14.	14. Fricta chidra nova. *Al.* non salita. *Cæteri*, tenera et decorticata.	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
התנופה 15	15.	15.
שבע שבתות תמימת		
השבת השביעת 16	16.	16.
תנופה 17	17.	17.
אשה 18	18.	18.
ניחח		
עבדה 21	21.	21.
ובקצרכם 22	22.	22.
פאת		
ולקט		
שבתון 24	24.	24.
תרועה		
מלאכת עבדה 25	25.	25.
ועניתם 27	27.	27.
בעצם היום הזה 28	28.	28.
אשה 36	36.	36.
עצרת		
עבדה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Elevationis.	15. Primitiarum.	15.
Septem cessationes consummatæ.	Septem hebdomadas plenas,	
16. Sabbatum septimi.	16. Hebdomadæ septimæ.	16.
17. Elevationis.	17. Primitiarum.	17.
18. Ignitio.	18. *Vacat.*	18.
Quietis.	Suavissimum.	
21. Servitutis.	21. Servile.	21.
22. In metendo vos.	22. Postquam messueritis.	22.
Angulum.	Usque ad solum.	
Spicilegium.	Remanentes spicas.	
24. Requies.	24. Sabbatum.	24.
Vociferationis.	Clangentibus tubis.	
25. Functionem servitutis.	25. Opus servile.	25.
27. Affligetis.	27. Affligetis.	27.
28. In corpore diei ipsius.	28. In tempore diei hujus.	28.
36. Ignitionem.	36. Holocausta.	36
Retentio.	Collectæ.	
Servitutis	Servile.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

15.

16.

17.

18.

21.

22.

24.

25.

27.

28.

36.

Ο'.

15. Ἐπιθέματος. Ἄλλος, ἀφορίσματος.

Ἑπτὰ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους. Ἄλλος, ἑπτὰ Σάββατα ἄμωμα.

16. Τῆς ἐσχάτης ἑβδομάδος. Ἄλλος, τοῦ Σαββάτου ἑβδόμου.

17. Ἐπίθεμα. Ἄλλος, ἀφαίρεμα.

18. Θυσία. Ἄλλος, πύῤῥον.

Εὐωδίας. Ἄλλος, ἀναπαύσεως.

21. Λατρευτόν. Ἄλλος, δουλευτόν.

22. Ὅταν θερίζητε. Ἄλλος, ἐκθεριζόντων ὑμῶν.

Τὸ λοιπόν. Ἄλλος, τὸ φαάθ.

Ἀποπίπτοντα. Ἄλλος, συλλέγματα.

24. Ἀνάπαυσις. Ἄλλος, Σάββατον.

Σαλπίγγων. Ἄλλος, σαλπισμός. Ἄλλος, ἢ τῆς σκηνοπηγίας.

25. Ἔργον λατρευτόν. Ἄλλος, ἔργον δουλευτόν.

27. Ταπεινώσετε. Ἄλλος, κακώσετε.

28. Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. Ἄλλος, ἐν ἐγκρατείᾳ τῆς ἡμέρας ταύτης.

36. Ὁλοκαυτώματα. Ἄλλος, πύῤῥον.

Ἐξόδιον. Ἄλλος, ἐπισύσχεσις.

Λατρευτόν. Ἄλλος, δουλευτόν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.

16.

17.

18.

21.

22.

24.

25.

27.

28.

36.

SYMMACHUS.

15.

16

17.

18.

21.

22.

24.

25.

27.

28.

36.

LXX INTERPRETES.

15. Superpositionis. *Alius*, segregationis.

Septem hebdomadas integras. *Al.*, septem Sabbata immaculata.

16. Ultimæ hebdomadis. *Alius*, Sabbati septimi.

17. Superpositio. *Alius*, demptio.

18. Sacrificium. *Alius*, ignitum.

Suavitatis. *Alius*, cessationis.

21. Servile. *Alius*, famulare.

22. Cum messueritis. *Alius*, metentibus vobis.

Residuum. *Alius*, phaath.

Quæ decidunt. *Alius*, collectanea.

24. Requies. *Alius*, Sabbatum.

Tubarum. *Alius*, tubæ clangor. *Alius*, vel scenopegiæ.

25. Opus servile. *Alius*, opus famulare.

27. Humiliabitis. *Alius*, affligetis.

28. In hac ipsa die. *Alius*, in robore diei ipsius.

36. Holocausta. *Alius*, ignitum.

Exodium. *Alius*, retentio.

Servile. *Alius*, famulare.

THEODOTIO.

15.

16.

17.

18.

21.

22.

24.

25.

27.

28.

36.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
37 אשה	37.	37.
39 באספכם	39.	39.
שבתון		
40 הדר	40.	40.
כפת תמרים		
וענף עץ־עבת		
וערבי־נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים וחגתם אתו חג ליהוה שבעת ימום בשנה		Καὶ ἰτέας χειμάῤῥου. Καὶ εὐφρανθήσεσθε εἰς πρόσωπον Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν, ἑπτὰ ἡμέρας. Καὶ ἑορτάζετε αὐτὴν, ἑορτὴν τῷ Κυρίῳ ζ' ἡμέρας ἐνιαυτῷ
41 חקת עולם לדרתיכם	41.	41. Ἀκρίβεια αἰῶνος ταῖς γενεαῖς ὑμῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
37. Ignitionem.	37. Oblationes.	37.
39. In colligendo vos.	39. Congregaveritis.	39.
Cessatio.	Sabbatum.	
40. Et decoris.	40. Pulcherrimæ.	40.
Curvitates palmarum.	Spatulasque palmarum.	
Ramum ligni complicati.	Et ramos ligni densarum frondium.	
Et salices torrentis, et lætabimini ad facies Domini Dei vestri septem diebus. Et tripudiabitis festum illud Domino septem diebus in anno.	Et salices de torrente: et lætabimini coram Domino Deo vestro. Celebrabitisque solemnitatem ejus septem diebus per annum.	Et salices torrentis: et lætabimini in faciem Domini Dei vestri septem dies. Et celebrabitis illam, festivitatem Domino septem dies in anno.
41. Statutum sæculi in generationibus vestris.	41. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris.	41. Statutum accuratum sæculi, generationibus vestris.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Levitici.

V. 6. Ἄλλος, φάγεσθε. Sic Basiliensis, tacito interprete.

V. 8. Ἀλλ., πύῤῥα. Sic Aquila et Theodotio vertere solent, ut supra vidimus ad cap. II. Aliquando autem ad hanc vocem, Ἀ., Θ., ponit Basiliensis, interdum et quidem frequentius nomina interpretum tacet, ut hic et versibus 13, 18, 36 et 37. Nonnunquam in eodem Basiliensi scribitur πύρον, mendose.

Ibid. Ἀλλ., δουλευτόν. Sic Basiliensis, tacito interprete, hic et versibus 21, 25, 36.

V. 11. Ἀλλ., ἀναφέρει. Ita Basiliensis, tacito interprete.

Ibid. Ἀλλ., τοῦ Σαββάτου. Ita Basiliensis. Nescio quid legerint LXX, qui verterunt τῆς πρώτης.

V. 12. Ἀλλ., ἀμνόν. Ita Basiliensis sine interpretis nomine, ut et supra, Levit. IV, 32 et 35, alibique.

V. 14. Ἀλλ., ἄναλα. Ita Basiliensis. Forte melius legatur ἄβαλα, *arefacta*, *sicca*; quæ interpretatio apprime quadrat cum voce קלי.

V. 15. Ἀλλ., ἀφορίσματος. Ita Basiliensis. Drusius vero legit cum editione Romana ἀφορίσματα, et putat hanc vocem respondere Hebraicæ את־עמר, sed perperam: nam respondet sequenti התנופה, quam LXX vertunt ἐπιθέματος.

Ibid. Ἀλλ., ἑπτὰ Σάββατα ἄμωμα. Sic Basiliensis. In uno Regio codice legitur hæc nota: Κατ' ἐτυμολογίαν τοῦ Σαββάτου ἔστιν ἰδεῖν, ὅτι σάβαχθα (sic) καλεῖται ἡ ἄφεσις. Ἀφιᾶσι δὲ αὐτὴν ἱερὰν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἑβδόμη ἐστιν· ὅ ἐστι σαβαά. Id est, « Secundum etymologiam Sabbati, ut videre est; quoniam *sabactha* vocatur *dimissio*. Dimittunt autem illam sacram Domino, quia septima est, quod significatur voce, *sabaa*. » (*)

V. 16. Ἀλλ., τοῦ Σαββάτου ἑβδόμου. Sic Basil. sine interpretis nomine.

V. 17. Ἀλλ., ἀφαίρεμα. Sic Basiliensis, tacito interprete.

V. 18. Ἀλλ., ἀναπαύσεως. Basiliensis.

V. 22. Ἀλλ., ἐκθεριζόντων ὑμῶν. Ex Basiliensi.

Ibid. Τὸ φαάθ. Ex Basiliensi. Videtur autem esse Symmachi vel Theodotionis, ut supra, c. XIX, v. 27.

Ibid. Ἀλλ., συλλέγματα. Ex Basiliensi, tacito interprete.

V. 24. Ἀλλ., Σάββατον. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

Ibid. Ἀλλ., σαλπισμός. Ex Basiliensi. Duo autem mss. Regii et editio Romana addunt ἡ τῆς σκηνοπηγίας. In hunc vero locum hæc apposite notat

(*) *Sabactha*, Syriace. Unde *Sabacthani*, Matth. XXVII, 46; Marc. XV, 34. *Sabaa*, Hebraice, שבעה, *septem*. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
37.	37. Ὁλοκαυτώματα. Ἄλλος πύῤῥον.	37.
39.	39. Ὅταν συντελέσητε. Ἄλλος συναγάγητε.	39
	Ἀνάπαυσις. Ἄλλος, Σάββατον.	
40.	40. Ὡραῖον. Ἄλλος, ἔνδοξον.	40.
	Κάλλυνθρα φοινίκων. Ἄλλος, κάφφω. Ἄλλος, βαΐα φοινίκων.	
	Καὶ κλάδους ξύλου δάσεις. Ἄλλος, οὐλόκομον.	
Καὶ ἰτέαν χειμάῤῥου. Καὶ εὐφρανθήσεσθε ἔμπροσθεν Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ πανηγυρίσετε αὐτὴν πανήγυριν τῷ Κυρίῳ ζ' ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ,	Καὶ ἰτέας ἐκ χειμάῤῥου. Καὶ εὐφρανθήσεσθε ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ζ' ἡμέρας. Καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ· Ἄλλως, καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάῤῥου, εὐφρανθῆναι ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ.	Καὶ ἰτέας ἐκ χειμάῤῥου. Καὶ εὐφρανθήσεσθε ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ζ' ἡμέρας. Καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ·
41. Πρόσταγμα αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.	41. Νόμιμον αἰώνιον. Ἄλλως, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.	41. Νόμιμον αἰώνιον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
37.	37. Holocausta. *Alius*, ignitum.	37.
39.	39. Cum consummaveritis. *Alius*, congregaveritis.	39.
	Requies. *Alius*, Sabbatum.	
40.	40. Speciosum. *Al.* gloriosum.	40.
	Spatulas palmarum. *Alius*, caphpho. *Alius*, ramos palmarum.	
	Et ramos ligni densos. *Alius*, densarum frondium.	
Et salicem torrentis: et lætabimini in conspectu Domini Dei vestri septem dies ; et solemnem facietis ipsam solemnitatem Domino septem dies anni.	Et salices ex torrente : et lætabimini ante Dominum Deum vestrum septem dies. Et celebrabitis ipsam celebritatem Domino septem dies anni ; *Aliter*. Et salices et agni (*) ramos ex torrente, ad lætandum ante Dominum Deum vestrum septem diebus anni.	Et salices ex torrente : et lætabimini ante Dominum Deum vestrum septem dies. Et celebrabitis ipsam celebritatem Domino septem dies anni.
41. Præceptum sempiternum in generationes vestras.	41. Legitimum sempiternum. *Aliter*, sempiternum in generationes vestras.	41. Legitimum sempiternum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Levitici.

Drusius: « זכרון תרועה. LXX, μνημόσυνον σαλπίγγων. Ad hunc locum notatum reperio in editione Romana, ἡ τῆς σκηνοπηγίας. Quod quid sibi velit nescio. Nam festum Tubarum sive clangoris diversum erat a festo Scenopegiæ, sive Tabernaculorum. Illud celebrabatur primo die mensis septimi, quem Thesri vocant, et est initium anni veteris : hoc incipiebat primum decima quinta ejusdem mensis, et durabat dies septem ; videlicet usque ad vigesimam secundam Thesri exclusive. »

V. 25. Ἀλλ., ἔργον δουλευτόν. Sic Regiæ omnes catenæ et Drusius.

V. 27. Ἀλλ., κακώσετε. Ex Basiliensi, tacito interprete.

V. 36. Ἀλλ., ἐπισύσχεσις. Sic Basiliensis. Infra vero Num. xxix, 35. Samaritanus eamdem vocem עצרת vertit τελείωσις ἐπισχέσεως.

V. 39. Ἀλλ., συναγάγητε. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀλλ., Σάββατον. Ita Basiliensis.

V. 40. Ἀλλ., ἔνδοξον. Sic Basiliensis.

Ibid. Ἀλλ., καφφώ. Ita Basiliensis. Videtur autem esse versio Theodotionis, qui de more vocem Hebraicam Græcis litteris expresserit. Ἀλλ., βαΐα φοινίκων. Sic tres mss. Regii et edit. Rom.

Ibid. Οὐλόκομον. Ex Basiliensi.

Ibid. Totum locum secundum trium interpretum versiones, mutuamur ex Basiliensi codice. Lectio LXX Interpretum bis affertur, primo ut in Hexaplis erat, ubi cum Theodotione quadrabat, quia quæ in Vulgata sive κοινῇ deerant, cum asteriscis ad fidem Theodotionis ibi addita fuerant ; 2° ut in ipsa κοινῇ habebatur, ubi aliqua desunt, quæ in Hebraico exstant, ut quisque videre possit.

Lectiones cod. Coislin. — V. 3. O', Σάββατα ἀνάπαυσις. ad marg., Σαββάτων ἑτοιμάσια. V. 5. O', πάσχα, marg., ἐπίβασις. V. 11. O', ἀνοίσει, m., ἀφοριεῖ. Ibid. O', δεκτόν, m. ἑκούσιον. V. 18. O', θυσίας, m., καρπώσεις. Ibid. O', σπονδαί, m., προσφοραί. V. 19. O', σωτηρίου, m., εἰρηνικῶν. V. 21. Post κλητήν in O' repetitur κλητή, et in marg. legitur, ἐν ἐγκρατείᾳ. V. 22. Ὑπολείψεις αὐτά, m., ἀφήσεις αὐτά. V. 24. O', μιᾷ, m., πρώτῃ. Ibid. O', ἀνάπαυσις, m., Σαββάτων. Ibid. Ἀ., σαλπίγγων, m., σαλπισμὸς εἰς ἀκοάς. V. 25. O', ὁλοκαύτωμα, m., πύρον. V. 27. O', ταπεινώσετε, m., νηστεύσατε. V. 29. O', ταπεινωθήσεται, m., νηστεύσῃ ἐγκρατῶς. V. 38. O', πλήν, m., παρεκτός. Ibid. O', εὐχῶν. m., ἐξωμοσιῶν. V. 39. O', συντελέσητε, m., ἀγάγετε. V. 40. O', ὡραῖον, m., ἔνδοξον, et deinde δένδρου κίτριν.

(*) I. e. viticis, quæ vulgo *agnus castus* dicitur. DRACH.

CAPUT XXIV LEVITICI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
6 מערכות	6.	6.
7 על־המערכת	7.	7.
זכה		
והיתה ללחם לאזכרה		
8 יערכנו	8.	8
ברית		
9 במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי יהוה חק־עולם	9.	9. Ἐν τόπῳ ἡγιασμένῳ, ὅτι ἡγιασμένον ἡγιασμένων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ πύῤῥων Κυρίῳ.
10 ויצא	10.	10. Καὶ ἐξῆλθεν.
11 ויקלל	11.	11.
12 לפרש להם על־פי יהוה	12.	12
15 איש איש כי־יקלל אלהיו ונשא חטאו	15.	15. [Ἀνὴρ ὃς ἂν βλασφημήσῃ τὸν Θεὸν αὐτοῦ, καὶ λήψεται ἑαυτῷ ἀνομίαν.]
16 ונקב שם־יהוה מות יומת	16.	16. [Καὶ ὁ ἐπονομάζων τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θανάτῳ θανατούσθω].
רגום		
יומת		
18 ומכה	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Dispositiones.	6. *Vacat.*	6.
7. Super dispositionem.	7. Super eos (panes).	7.
Mundum.	Lucidissimum	
Et erit ad panem in memoriale.	Ut sit panis in monimentum.	
8. Disponet eum.	8. Mutabuntur.	8.
Fœdere.	Fœdere.	
9. In loco sancto, quia sanctitas sanctitatum hoc ei de ignitionibus Domini: statutum sæculi.	9. In loco sancto: quia sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini jure perpetuo.	9. In loco sanctificato, quia sanctificatum sanctificatorum est ipsi ab ignitis Domini.
10. Et egressus est.	10. Ecce autem egressus.	10. Et egressus est.
11. Maledixit.	11. Maledixisset.	11.
12. Ad exponendum eis super ore Domini.	12. Donec nossent quid juberet Dominus.	12.
15. Vir vir cum maledixerit Deo suo: et portabit peccatum suum:	15. Homo qui maledixerit Deo suo, portabit peccatum suum.	15. Vir qui blasphemaverit Deum suum, et accipiet sibi iniquitatem.
16. Et nuncupans nomen Domini, moriendo morietur.	16. Et qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.	16. Et denominans nomen Domini, morte moriatur.
Lapidando.	Lapidibus.	
Morietur.	Moriatur.	
18. Percutiens.	18. Qui percusserit.	18.

CAPUT XXIV LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Θέματα. *Ἄλλος*, στοιβάσεις.	6.
7.	7. Ἐπὶ τὸ θέμα. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὴν σύνθεσιν.	7.
	Καθαρόν. *Ἄλλος*, διαφανῆ.	
	Καὶ ἔσονται εἰς ἄρτους εἰς ἀνάμνησιν προκείμενα. *Ἄλλος*, καὶ ἔσονται οἱ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν προκείμενοι.	
8.	8. Προσθήσεται. *Ἄλλος*, προθήσετε. *Ἄλλος*, στοιβάσεις.	8.
Θήκην (*mel.* συνθήκην.)	Διαθήκην.	
9. Ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὅτι ἅγιον ἁγίων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου, σύνταξις αἰῶνος.	9. Ἐν τόπῳ ἁγίῳ. Ἔστι γὰρ ἅγια τῶν ἁγίων· τοῦτο αὐτῶν ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων τῷ Κυρίῳ, νόμιμον αἰώνιον. *Ἄλλως*, ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ἅγια γάρ ἐστιν τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων.	9. Ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ἅγια ἁγίων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ τῶν τοῦ πυρὸς Κυρίου, νόμιμον αἰώνιον.
10. Καὶ ἐξῆλθεν.	10. Καὶ ἐξῆλθεν.	10.
11.	11. Κατηράσατο. *Ἄλλος*, ἐβλασφήμησεν.	11
12.	12. Διακρῖναι αὐτὸν διὰ προστάγματος Κυρίου. *Ἄλλος*, ἐπικρῖναι αὐτοῖς ἐπίκρισιν Κυρίου. *Οἱ λοιποὶ*, διαστεῖλαι αὐτὸν (f. αὐτοῖς) διὰ στόματος Κυρίου.	12.
15.	15. Ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσηται τὸν Θεόν, ἁμαρτίαν λήψεται.	15.
16.	16. Ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω.	16.
	Λίθοις. *Ἄλλος*, λιθοβολίᾳ.	
	Τελευτάτω. *Ἄλλος*, τελευτήσει.	
18.	18. Καὶ ὃς ἂν πατάξῃ. *Ἄλ.*, τύπτων.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Positiones. *Alius*, strues.	6.
7.	7. Super positionem. *Alius*, super struem.	7.
	Mundum. *Alius*, pellucidum.	
	Et erunt in panes ad rememorationem proposita. *Al.*, et erunt panes in rememorationem propositi.	
8.	8. Apponetur. *Alius*, proponetis. *Alius*, strues.	8.
Pactum.	Testamentum.	
9. In loco sancto, quia sanctum sanctorum est ipsi de oblationibus Domini : constitutio sæculi.	9. In loco sancto : sunt enim sancta sanctorum : hoc erit eorum de iis quæ sacrificantur Domino : legitimum sempiternum. *Aliter*, in loco sancto : sancta enim sanctorum sunt ipsius, de iis quæ offeruntur.	9. In loco sancto : sancta sanctorum sunt ipsi de igne Domini : legitimum sempiternum.
10. Et egressus est.	10. Et egressus est.	10.
11.	11. Maledixit. *Alius*, blasphemavit.	11.
12.	12. Ut dijudicarent eum per præceptum Domini. *Al.*, ut dijudicarent eis judicium Domini. *Reliqui*, ad discernendum eis per os Domini.	12.
15. Homo qui detraxerit Deo suo.	15. Homo quicunque maledixerit Deum, peccatum accipiet.	15.
16.	16. Nominans autem nomen Domini, morte moriatur.	16.
	Lapidibus. *Alius*, lapidatione.	
	Moriatur. *Alius*, morietur.	
18.	18. Et quicunque percusserit. *Alius*, percutiens.	18.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ינתן 20	20.	20.
משפט 22	22.	22.
אבן 23	23.	23.
כאשר צוה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Dabitur.	20. Cogetur sustinere.	20.
22. Judicium.	22. Judicium.	22.
23. Lapide.	23. Lapidibus.	23.
Quemadmodum præcepit.	Sicut præceperat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Levitici.

V. 2. זית Ο', ἐλάϊνον. Coislin. in marg., ἐξ ἐλαίων.

Ibid. זך Ο', καθαρόν, id. m., διαφανές.

Ibid. למאור Ο', εἰς φῶς, id. m., φαῦσιν.

V. 3. יערך Ο', καύσουσι. id. m., στοιβάσουσιν.

Ibid. תמיד Ο', ἐνδελεχῶς, id. m., διαπαντός.

V. 4. יערך Ο', καύσετε. id. m., συνθήσει.

V. 5. חלות Ο', ἄρτους. id. m., κολλυρίδας.

Ibid. החלה Ο', ἄρτος, id. m., κολλύρα.

V. 6. Ἄλλ., στοιβάσεις. Ex Basiliensi, qui interpretem tacet.

V. 7. Ἄλλ., διαφανῆ. Ex eodem Basiliensi, sine nomine interpretis, quem sequitur Vulgata.

Ibid. Ἄλλ., καὶ ἔσονται οἱ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν προκείμενοι. Ex eodem Basiliensi.

V. 8. Ἄλλ., προθήσετε. Ἄλλ., στοιβάσεις. Has interpretationes affert idem Basil.

V. 9 et 10. Totum locum, secundum versionem trium interpretum, ex eodem Basiliensi mutuamur. Versio autem prior LXX Interpretum ea est quæ in Bibliis hodiernis legitur : posterior in Basiliensi affertur ad marginem, mutila, ex veteri κοινῇ desumpta, ut putamus : quæ editio multis in locis ex aliis variorum interpretum versionibus restaurata fuit, ut fusius in Præliminaribus narramus.

V. 11. Ἄλλ., ἐβλασφήμησεν. Ex Basiliensi. Videtur autem esse Aquilæ, qui paulo post eadem versione utitur.

Ibid. ויקב Ο', ἐπονομάσας. Coislin. m., κατηρά-

CAPUT XXV LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ושבתה הארץ שבת ליהוה 2	2.	2. Καὶ σαββατιεῖ ἡ γῆ σάββατον τῷ Κυρίῳ.
וכרמך 4	4.	4.
נזירך 5 Τὸ Σαμαρ. τῶν χερσῶν (*sic*) σου.	5	5.
שבתון		
לאכלה 6	6.	6.
שבתת 8	8.	8.
והעברת שופר תרועה 9	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sabbatizabit terra sabbatum Domino.	2. sabbatizes sabbata Domino.	2. Et sabbatizabit terra sabbatum Domino.
4. Et vineam tuam.	4. Et vineam tuam.	4.
5. Separationum tuarum. *Samar.*, separatorum tuorum.	5. Primitiarum tuarum.	5.
Requiei.	Requietionis.	
6. Ad vescendum.	6. In cibum.	6.
8. Sabbatorum.	8. Hebdomadas.	8.
9. Et transire facies tubam jubilationis.	9. Clanges buccina.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Δοθήσεται. Ἄλλος, δώσετε. Ἄλλος, ποιηθήσεται.	20.
22.	22. Δικαίωσις. Ἄλλος, κρίσις.	22.
23.	23. Ἐν λίθοις. *In aliis additur*, πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καὶ ἀπέθανεν.	23.
	Καθάπερ συνέταξε. Ἄλλος, καθότι ἐνετείλατο.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Dabitur. *Alius*, dabitis. *Alius*, flet.	20.
22.	22. Justificatio. *Alius*, judicium.	22.
23.	23. In lapidibus. *In aliis additur*, omnis synagoga, et mortuus est.	23.
	Sicut constituerat. *Alius*, sicut præceperat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Levitici.

σατο. Ibid. Ο', κατηράσατο, m., ἐξύβρισεν.

V. 12. Ο' *Ἄλλος et οἱ λοιποὶ* ex Coisliniano. Basiliensis vero babet. Ἀλλ., διαστεῖλαι αὐτοῖς ἐπὶ στόματος Κυρίου.

V. 14. המקלל Ο', καταρασάμενον. Coislin. m., καθυβρίσαντα.

V. 15. Versionem Aquilæ ex glossa interlineari attulit Drusius Latine tantum : paulo diversam interpretationem Latinam affert Isychius, nimirum : « Vir quando blasphemaverit Deum suum, et acceperit iniquitatem sibi, et denominans nomen Domini, morte moriatur. » Ex Symmacho autem idem Isychius, « Homo qui detraxerit Deo suo. » Græca Aquilæ ex Latinis nos restituere posse putavimus, uncinisque inclusimus de more; Symmachi vero non ausi sumus, cum non ita perspectum habeamus ex qua voce Græca expressum sit illud, *detraxerit*.—Ο', καταράσηται. Coislin. m., καθυβρίσῃ. Ibid. Ο', λήψεται, id. m., ἐκδέξηται.

V. 16. Ο', ὀνομάζων. Coislin. m., καὶ ὃς ἂν λοιδορήσει.

Ibid. Ἀλλ., λιθοβολίᾳ. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀλλ., τελευτήσει. Basiliensis.

V. 18. Ἀλλ., τύπτων. Ex Basiliensi, ut et sequentium versuum lectiones.

V. 20. שבר Ο', σύντριμμα. Coislin. m., κατέαγμα.

V. 23. המקלל, καταρασάμενον. Coisl. Ο', καταράσαντα. m., καθυβρίσαντα.

CAPUT XXV LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ ἀναπαύσεται ἡ γῆ, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, σάββατα τῷ Κυρίῳ.	2.
4.	4. Καὶ τὴν ἄμπελόν σου. Ἄλλος, τὸν ἀμπελῶνά σου.	4.
5.	5. Τοῦ ἁγιάσματός σου. Ἄλλος, τῆς Ναζιραίας.	5.
	Ἀναπαύσεως. Ἄλλος, σαββάτων.	
6.	6. Βρώματα. Ἄλλος, εἰς βρῶσιν. Ἄλλος, βρωτά.	6.
8.	8. Ἀναπαύσεις. Ἄλλοι, σάββατα.	8.
9.	9. Διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ. Ἄλλος, παραβιβάσεις κερατίνῃ.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et requiescet terra, quam ego do vobis, sabbata Domino.	2.
4.	4. Et vineam tuam. *Alius*, *id. alio verbo.*	4.
5.	5. Sanctificationis tuæ. *Alius*, Nazirææ.	5.
	Requiei. *Alius*, sabbatorum.	
6.	6. Escæ. *Alius*, in comestionem. *Alius*, alimenta.	6.
8.	8. Requietes. *Alii*, sabbata.	8.
9.	9. Annuntiabitis tubæ voce. *Alius*, transire facies cornea.	9.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 וקְראתם דרור	10.	10. Παραφόρων.
יובל		
אל־אחזתו		
אל־משפחתו		
11 יובל הוא	11.	11.
את־נזריה		
12 מן־השדה	12.	12.
13 היובל הזאת	13.	13.
14 אל־תונו איש	14.	14.
15 היובל	15.	15.
ימכר־לך		
19 פריה	19.	19.
25 כי־ימוך	25.	25. [Ἐὰν δὲ ἐκπέσῃ].
גאלו *Τὸ Σαμαρ.* λυτρωτής.		
28 היובל	28.	28.
ביובל		
30 שנה תמימה	30.	30.
ביובל		
31 וביובל	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et vocabitis libertatem.	10. Et vocabitis remissionem.	10. Insanorum.
Iobel.	Jubilæus.	
Ad possessionem suam.	Ad possessionem suam.	
Ad familiam suam.	Ad familiam.	
11. Iobel ipse.	11. Jubilæus est.	11.
Separationes ejus.	Primitias vindemiæ.	
12. De agro.	12. Oblata.	12.
13. Iobel istius.	13. Jubilæi.	13.
14. Ne opprimatis vir.	14. Ne contristes.	14.
15. Iobel.	15. Jubilæi.	15.
Vendet tibi	Vendet tibi.	
19. Fructum suum,	19. Fructus suos.	19.
25. Cum attenuatus fuerit.	25. Si attenuatus.	25. Si exciderit.
Redimens. *Samar.*, redemptor.	Propinquus.	
28. Iobel.	28. Jubilæum.	28.
In Iobel.	*Vacat.*	
30. Annum integrum	30. Anni circulus.	30.
In Iobel.	In jubilæo.	
31. Et in Iobel.	31. Et in jubilæo.	31.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Διαβοήσετε ἄφεσιν. *Ἄλλος*, καλέσετε δαῤῥώρ.	10.
	Ἐνιαυτὸς ἀφέσεως. *Coisl.* Ἰωβήλ. *Ἄλλος*, Ἰωβήλ.	
	Εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, κατάσχεσιν.	
	Εἰς τὴν πατριάν. *Ἄλλοι*, εἰς τὴν πατρίδα.	
11.	11. Ἀφέσεως σημασία αὕτη. *Ἀλλ.*, Ἰωβὴλ ἐστιν.	11.
	Ἡγιασμένα αὐτῆς. *Ἄλλος*, Ναζιραῖα.	
12.	12. Ἀπὸ τῶν πεδίων. *Ἄλλος*, πετεινῶν.	12.
13.	13. Ὅτι ἀφέσεως σημασία ἐστίν. *Ἄλλος*, τοῦ Ἰωβὴλ τούτου.	13.
14.	14. Μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος. *Ἀλλ.*, μὴ κακούτω ἀνήρ.	14.
15.	15. Τὴν σημασίαν. *Ἄλλος*, τὸν Ἰωβήλ.	15.
	Ἀποδώσεταί σοι. *Ἄλλος*, ὁ ἀποδεδομένος.	
19.	19. Τὰ ἐκφόρια αὐτῆς. *Ἄλλος*, τὸν καρπὸν αὐτῆς.	19.
25. Ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ.	25. Ἐὰν δὲ πένηται.	25.
	Ὁ ἀγχιστεύων.	
28.	28. Ἀφέσεως. *Ἄλλος*, Ἰωβήλ.	28.
	Ἐν τῇ ἀφέσει. *Ἄλλος*, ἐν τῷ Ἰωβήλ.	
30.	30. Ἐνιαυτὸς ὅλος. *Ἄλλος*, ἐνιαυτὸς ἄμωμος.	30.
	Ἐν τῇ ἀφέσει. *Ἀλλ.*, ἐν τῷ Ἰωβήλ.	
31.	31. Καὶ ἐν τῇ ἀφέσει. *Ἄλλος*, καὶ ἐν τῷ Ἰωβήλ.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Acclamabitis remissionem. *Alius*, vocabitis Darror.	10.
	Annus remissionis. *Coisl. et Al.*, Iobel.	
	In possessionem suam. *Alius, id, alio verbo.*	
	In familiam. *Alii*, in patriam.	
11.	11. Remissionis significatio hæc. *Alius*, Iobel est.	11.
	Sanctificata ejus. *Al.*, Naziræa.	
12.	12. De campis. *Alius*, avibus.	12.
13.	13. Quia remissionis significatio est. *Alius*, Iobel hujus.	13.
14.	14. Non tribulet homo. *Alius*, ne vexet vir.	14.
15.	15. Significationem. *Alius*, Iobel.	15.
	Tradet tibi. *Alius*, qui tradidit.	
19.	19. Proventus suos. *Alius*, fructum suum.	19.
25. Si humiliatus fuerit.	25. Si pauper sit.	25.
	Propinquus.	
28.	28. Remissionis. *Alius*, Iobel.	28.
	In remissione. *Alius*, in Iobel.	
30.	30. Annum totum. *Alius*, annus immaculatus.	30.
	In remissione. *Alius*, in Iobel.	
31.	31. Et in remissione. *Alius*, et in Iobel.	31.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ואשר יגאל מן־הלוים 33	33.	33. Καὶ ὃς ἂν ἐγγίζων ἐστὶν ἀπὸ τῶν Λευιτῶν.
וכי־ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו 35	35.	35. Καὶ ἐὰν ἐκπέσῃ ὁ ἀδελφός σου. . . . . .
ותרבית 36	36.	36.
עבד 42	42.	42.
לא־תרדה בו בפרך 43	43.	43.
מבני התושבים הגרים עמכם 45	45.	45.
לא־תרדה בו בפרך 46	46.	46.
וחשב עם קנהו 50	50.	50. . . . .
היבל		
כימי שכיר		
לא־ירדנו בפרך 53	53.	53.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Et qui redimet a Levitis.	33. Si redemptæ non fuerint.	33. Et quicunque affinis est de Levitis.
35. Et cum attenuatus fuerit frater tuus, et nutaverit manus ejus tecum, et corroborabis in eo.	35. Si attenuatus fuerit frater tuus, et infirmus manu et susceperis eum.	35. Et si exciderit frater tuus, et culpaverit manus ejus tecum, auxiliare ei.
36. Et incrementum.	36. Nec amplius quam dedisti.	36.
42. Servi.	42. Servorum.	42.
43. Non dominaberis in eum in duritia.	43. Ne affligas eum per potentiam.	43.
45. De filiis advenarum peregrinantium vobiscum.	45. Et de advenis, qui peregrinantur apud vos.	45.
46. Non dominaberis in eum in duritia.	46. Ne opprimatis per potentiam.	46.
50. Et computabit cum emptore suo.	50. Supputatis duntaxat annis.	50. Supputabit cum eo qui possedit eum.
Iobel.	Annum jubilæum.	
Juxta dies mercenarii.	Juxta annorum numerum et rationem mercenarii.	
53. Non dominaberis ei in duritia.	53. Non affliges eum violenter.	53. .

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Levitici.

V. 2. Ἀ., Καὶ σαββατιεῖ ἡ γῆ, etc. Ex Basiliensi.

V. 4. Ἄλλ., τὸν ἀμπελῶνά σου. Sic Basiliensis.

V. 5. Samar., τῶν χερσῶν σου, et quidem περισπώμενον. Sic duo mss. Regii atque Drusius, qui hanc vocem nec injuria suspectam habet: « Χέρσοι τόποι, ait ille, loca sunt deserta et inculta: sed quid hoc ad rhombum? An uvæ, τῶν χέρσων, quæ in locis asperis et incultis proveniunt? » Crediderim ego, vel vocem fuisse vitiatam, ut multæ aliæ, vel vocem χερσῶν, aliud significatum habere hactenus non observatum, nam de uvis, quæ in desertis locis nascuntur hæc accipere non sinit Scripturæ series.

Ibid. Ἄλλ., τῆς Ναζιραίας. Sic Basiliensis hic et ad versum 11; ita etiam editio Romana. Ad hunc vero locum Drusius: « Ναζιραίας, *separationis*. Nomen Hebraicum: declinatio Græca, ναζίρ, ναζιραῖ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33. Καὶ ὃς ἂν ἐγγίζων ἐστὶν ἀπὸ τῶν Λευιτῶν.	33. Καὶ ὃς ἂν λυτρώσηται παρὰ τῶν Λευιτῶν.	33.
35. Ἐὰν ταπεινωθῇ ὁ ἀδελφός σου	35. Ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ, καὶ ἀδυνατήσῃ ταῖς χερσὶ παρὰ σοί, ἀντιλήψῃ αὐτοῦ.	35.
36.	36. Οὐδ' ἐπὶ πλήθει. *Ἄλλος*, πλεονασμόν. *Οἱ λοιποί*, οὐδὲ διπλασίασμα.	36.
42.	42. Οἰκέτου. *Ἄλλος*, δούλου.	42.
43.	43. Οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ. *Ἄλλος*, οὐ παιδεύσεις ἐν αὐτῷ ἐν ἐμπαιγμῷ.	43.
45. Ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ἐνοικούντων ἐν ὑμῖν.	45. Ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ὄντων ἐν ὑμῖν.	45. Ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ἐνοικούντων ἐν ὑμῖν.
46.	46. Οὐ κατατενεῖ αὐτὸν ἐν τοῖς μόχθοις. *Ἄλλος*, οὐ παιδεύσεις ἐν αὐτῷ ἐν ἐμπαιγμῷ.	46.
50	50. Καὶ συλλογιεῖται πρὸς τὸν κεκτημένον αὐτόν.	50. . . . .
	Τῆς ἀφέσεως. *Ἄλλος*, τοῦ Ἰωβήλ.	
	Ὡς μισθίου ἔτος ἐξ ἔτους. *Ἄλλος*, καθάπερ ὁ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ. *Ἄλλος*, ὡς ἡμέρα μισθίου.	
53.	53. Οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ. *Ἄλλος*, οὐ παιδεύσεις ἐν αὐτῷ ἐν ἐμπαιγμῷ.	53.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33. Et quicunque affinis est de Levitis.	33. Et quicunque redemerit a Levitis.	33.
35. Si humiliatus fuerit frater tuus.	35. Si autem pauper fuerit frater tuus, qui tecum est, et non valeat manibus apud te, suscipe eum.	35.
36.	36. Neque super multiplicationem. *Alius*, redundantiam. *Reliqui*, neque duplicationem.	36.
42.	42. Famuli. *Alius*, servi.	42.
43.	43. Non distendes eum in labore. *Alius*, non corriges eum in illusione.	43.
45. A filiis inquilinorum, qui habitant in vobis.	45. De filiis inquilinorum, qui sunt in vobis.	45. A filiis inquilinorum, qui habitant in vobis.
46.	46. Non distendet eum in laboribus. *Alius*, non corriges eum in illusione.	46.
50.	50. Et computabit cum eo qui emit eum.	50. Tractabit cum eo qui acquisivit eum.
	Remissionis. *Alius*, Iobel.	
	Ut mercenarii annus ex anno. *Alius*, sicut merces mercenarii. *Alius*, ut dies mercenarii.	
53.	53. Non distendes eum in labore. *Alius*, non corriges eum in illusione.	53.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Levitici.

ναζιραῖα. Ab eo est, ναζιραῖος, quod ita rectius scribitur, quam ναζηραῖος, aut ναζαραῖος. Nam Nazaræus aliud est. LXX hic habent, τοῦ ἁγιάσματος. Oncelos שבקך, *uvas relictionis tuæ*, id est arte relictas in vinea. »

Ibid. Ἀλλ., σαββάτων. Ita Basiliensis. Verisimile autem est hanc vocem esse reliquorum interpretum, sive A., S., Th., ut indicat infra Isychius ad vers. 8.

V. 6. Ἀλλ., εἰς βρῶσιν, Ἀλλ., βρωτά, ex Basil.

V. 8. Ἄλλοι, σάββατα. Ex Basiliensi. Isychius vero ad hunc locum : « *Sabbata* autem pro *requie*, reliqui interpretum ediderunt. »

V. 9. Ἀλλ., παραβιβάσεις κερατίνῃ. Ex Basil.

V. 10. Ἀλλ., καλέσετε δαῤῥώρ. Ita Coislin. in m. Quæ lectio cum voce Hebraica דרור convenit, se-

cus quam δαδώρ, ut habet Basiliensis. Videtur autem esse interpretatio Theodotionis, qui vocem Hebraicam דרור, ut alibi solet, Græcis litteris expresserit.

Ibid. Ἀ., παραφόρων. Ex Coisl. Legerit ergo Aquila נבל aut נבל, et fortasse melius legatur vox Græca παράφορον.

Ibid. Ἀλλ., Ἰωβήλ. Ex Basiliensi, ut etiam vers. 11, 13, 15, 28, 30, 31, 50. In duobus Regiis hoc scholion legitur : Ἰωβὴλ ἢ Ἰωβιλαῖος.

Ibid. Ἀλλ., κατάσχεσιν. Ita Basiliensis.

Ibid. Ἀλλ., εἰς τὴν πατρίδα. Ex Drusio.

V. 12. Ἀλλ., πετεινῶν. Nescio, quid viderit, qui ita vertit vocem שדה, quæ ubique significat *agrum*; sed vel mendum subest; vel aliud legerit, qui ita transtulit.

V. 14. Ἀλλ., μὴ κακούτω ἀνήρ. Ex Basiliensi.

V. 15. Ἀλλ., ὁ ἀποδεδομένος. Basiliensis.

V. 19. Ἀλλ., τὸν καρπὸν αὐτῆς. Basiliensis.

V. 25. Ἀ., ἐὰν δὲ ἐκπέσῃ. Σ., ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ. Has lectiones mutuamur ex Basil., interpretationes vero Latinas ex Isychio. Lectionem Aquilæ, utpote dubiam, uncinis inclusimus.

Ibid. *Τὸ Σαμαρ.*, λυτρωτής. Ex Drusio, qui hanc notam adjicit : « Interpretum vero Chaldæorum alter habet פרקה, alter פריקיה. Utrumque valet, *redemptor ejus*, λυτρωτὴς αὐτοῦ. LXX maluerunt, ὁ ἀγχιστεύων, et eos sequendo Hieron., *propinquus ejus.* » Hæc Drusius.

V. 30. Ἀλλ., ἐνιαυτὸς ἄμωμος. Ex Basiliensi.

V. 33. Ἀ., Σ., καὶ ὃς ἂν ἐγγίζων ἐστὶν ἀπὸ τῶν Λευιτῶν. Hanc versionem Græce mutuamur ex cod. Basiliensi, Latine vero ex Isychio.

V. 35. Lectiones Aquilæ et Symmachi imperfectas legimus in Basiliensi. Isychius vero Aquilæ locum plenum Latine affert, ut nos exhibemus.

V. 36. Ἀλλ., πλεονασμόν. Ex Basiliensi. Catenæ Regiæ hic habent, *Οἱ λοιποί*, οὐδὲ διπλασίασμα.

V. 42. Ἀλλ., δούλου. Ex Basiliensi.

V. 43. Ἀλλ., οὐ παιδεύσεις ἐν αὐτῷ ἐν ἐμπαιγμῷ. Ita Basiliensis hic et versu 46. Videtur autem esse interpretatio Symmachi, qui vocem רדה παίδευε in-

CAPUT XXVI LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אלילם	1.	1.
4 גשמיכם	4.	4.
6 והשבתי חרב לא־תעבר בארצכם	6.	6.
7 להרב	7.	7.
9 ופניתי אליכם	9.	9.
13 מהית להם עבדים	13.	13.
מטת		
15 ואם־בחקתי תמאסו	15.	15. Ἐὰν τὰς ἀκριβείας μου......
16 והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת־הקדחת מכלות עינים	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Vana.	1. Idolum.	1.
4. Pluvias vestras.	4. Pluvias.	4.
6. Cessare faciam.	6. Auferam.	6.
Et gladius non transibit in terra vestra.	Et gladius non transibit terminos vestros.	
7. Ad gladium.	7. *Vacat.*	7.
9. Vertam me ad vos.	9. Respiciam vos.	9.
13. Ut non essetis ipsis servi.	13. Ne serviretis eis.	13.
Vectes.	Catenas.	
15. Et si in decretis meis reprobaveritis.	15. Si spreveritis leges meas.	15. Si subtilitates meas renueritis.
16. Et visitare faciam super vos terrorem, phthisim et ardorem consumentes oculos.	16. Visitabo vos in egestate et ardore, qui conficiat oculos vestros	16.

terpretatur, psal. cix, 3, vocem פרך ἔμπαιγμα, Exod. i, 12.

V. 45. Σ., Θ., ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων, etc. Ex Isychio, qui testificatur S. et Th. cum LXX convenire, excepta voce, *qui habitant*.

V. 50. Ἀ., *supputabit*, etc. Lectiones Aquilæ et Theodotionis Latine tantum mutuamur ex Isychio. Græca non reperimus.

Ibid. *Ἀλλ.*, καθάπερ ὁ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ. Ex notis editionis Romanæ, ubi ita pergitur. « Verum in aliis libris est, ὡς ἡμέρα μισθίου, seu μισθωτοῦ, *sicut dies mercenarii.* »

Lectiones codicis Coislin. — V. 3. את־תבואתה O', τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ad marg., τὰ γενήματα, τὴν πρόσοδον. V. 5. O', τοῦ ἀγροῦ, m., ἀμητοῦ. Ad versum 6. In marg., ΔΥΝ διάλειψις, ΔΥΝ ἀνάπαυσις. Lege δύναται. Id est, *potest*, vel *significat*.

Ibid. הגרים O', τῷ προσκειμένῳ, m., προσηλυτεύοντι. V. 7. ולחיה O', καὶ τοῖς θηρίοις, m., ζώοις.

V. 11. O', ἡγιασμένα, m., Ναζιραῖα, ἐλευθερία V. 14. תמכרו O', ἀποδῷ, m., πωλήσεις. V. 15, m., Ἰωβήλ, et ἄφεσιν. Quæ vox desideratur in LXX.

V. 23. לצמתת O', εἰς βεβαίωσιν, m., δήλωσιν.

V. 24. גאלה O', λύτρα, m., τῇ λυτρώσει.

V. 25. הקרוב O', ἐγγίζων, m., συγγενής.

V. 27. העדף O', τὸ ὑπερέχον, m., τὸ περισσόν.

V. 28. In margine legitur ἐνιαυτὸς ἡμερῶν τῇ πράσει αὐτῆς, ἡμερόδεκτον ἔσται ἡ λύπρωσις αὐτῆς.

V. 31. החצרים O', ἐν ἐπαύλεσιν, m., ἐποικίοις.

Ibid. O', ἐν τῇ ἀφέσει, m., τῷ Ἰωβὴλ ἐλευθερία.

Ibid. ביובל Καὶ ἐν τῇ ἀφέσει, m., τῷ Ἰωβήλ.

V. 39. ימוך O', ταπεινωθῇ, m., ἐν δεήσει.

Ibid. לא־תעבד O', οὐ δουλεύσει, m., οὐ κατεργάσεις αὐτὸν ἐργασίαν δουλικήν.

V. 42. עבדי O', οἰκέται μου, m., δοῦλοι.

V. 45. תקנו O', κτήσεσθε, m. πριᾶσθε.

V. 47. וכי תשיג O', ἐὰν δὲ εὕρῃ, m., ἐὰν δὲ ᾖ πλούσιος.

Ibid. לעקר משפחת O', ἡ ἐκ γενετῆς, m., ἡ ῥίζη συγγενείας πρὸς αὐτούς, et postea, ἐν γένει φυλῆς.

V. 50. המכרו O', ἀπέδοτο, m., ἐπράθη.

V. 51. מקנתו O', τῆς πράσεως αὐτοῦ, m., κτήσεως.

V. 53. O', κατατενεῖς, in marg., παιδεύσεις, κατεργάσεις.

—

CAPUT XXVI LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Χειροποίητα. *Ἄλλος*, ἐλειλείμ.	1.
4.	4. Τὸν ὑετόν. *Ἄλλος*, τοὺς χειμῶνας.	4.
6.	6. Ἀπολῶ. *Ἄλλος*, καταπαύσω.	6.
	Γῆς ὑμῶν. *Alius addit*, καὶ πόλεμος (*al.* ῥομφαία) οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν.	
7.	7. Φόνῳ. *Ἄλλος*, εἰς ῥομφαίαν.	7.
9.	9. Καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς. *Ἄλλος*, καὶ εὐιλατεύσω ὑμῖν.	9.
13.	13. Ὄντων ὑμῶν δούλων. *Ἄλλος*, τοῦ μὴ εἶναι αὐτοῖς δούλους.	13.
	Δεσμόν. *Ἄλλος*, κλοιόν.	
15. Ἐὰν τὰ προστάγματά μου ἀποδοκιμάσητε.	15. Ἀλλὰ ἀπειθήσητε αὐτοῖς.	15. Ἐὰν τὰς ἀκριβείας μου......
16.	16. Καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τήν τε ψώραν, καὶ τὸν ἴκτερα σφακελίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. *Ἄλλος*, καὶ ἐπισκέψωμαι ὑμᾶς σπουδῇ τὴν ἀνεμοφθορίαν, καὶ τὸν συμφρυγμὸν συντελοῦντα ὀφθαλμούς. *Ἄλλος*, ἐντυφλοῦντα.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Manu facta. *Alius*, elilim.	1.
4.	4. Pluviam. *Alius*, hyemes.	4.
6.	6. Perdam. *Alius*, cessare faciam.	6.
	Terræ vestræ. *Alius addit :* et bellum (*al.* gladius) non transibit per terram vestram.	
7.	7. Cæde. *Alius*, in gladium.	7.
9.	9. Et respiciam super vos. *Alius*, et propitius ero vobis.	9.
13.	13. Cum essetis servi. *Alius*, ut non essetis ipsis servi.	13.
	Vinculum. *Alius*, catenam.	
15. Si constituta mea reprobaveritis.	15. Sed inobsequentes fueritis illis.	15. Si subtilitates meas renueritis.
16.	16. Et constituam super vos hæsitationem, et scabiem et regium morbum consumentem ocu-	16.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונגפתם 17	17.	17.
ורדו בכם		
קרי 23	23.	23.
בקרי 24 *Τὸ Σαμαρ.*, ἐμφιλονεί-κως.	24.	24.
בשברי לכם מטה־לחם 26	26.	26.
בחמת־קרי 28	28.	28.
אזרה 33	33.	33.
מרך 36	36.	36.
נדף		
ונסו		
וכשלו 37	37.	37.
והנשארים בכם ימקו בעונם 39 בארצת איביכם ואף בעונת אבתם אתם ימקו	39.	39. Καὶ περιλειπόμενοι ἐν ὑμῖν ταχήσονται ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν, ἐν γαίαις τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καίπερ ἐν ἀνομίαις πατέρων αὐτῶν αὐτοὶ ταχήσονται.
לבבם הערל 41 *Τὸ Σαμαρ.*, ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀκρόβυστος.	41.	41.
ירצו 43 *Τὸ Σαμαρ.*, ἱλάσονται.	43.	43.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Cædemini.	17. Corruetis.	17.
Dominabuntur in vos.	Subjiciemini his.	
23. Occursive.	23. Ex adverso mihi.	23.
24. In occursu. *Samar.*, contentioso animo.	24. Adversus.	24.
26. In frangendo me vobis virgam panis.	26. Postquam confregero baculum panis vestri.	26.
28. In fervore occursus.	28. In furore contrario.	28.
33. Dispergam.	33. Dispergam.	33.
36. Mollitiem.	36. Pavorem.	36.
Impulsi.	Volantis.	
Fugient.	Fugient.	
37. Et impingent.	37. Et corruent.	37.
39. Et reliqui in vobis contabescent in perversitate sua in terris inimicorum vestrorum: et etiam in iniquitatibus patrum suorum secum liquefient.	39. Quod si et de iis aliqui remanserint, tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum, et propter peccata patrum suorum et sua affligentur.	39. Et qui relinquentur in vobis tabescent in ignorantia sua, in terris inimicorum vestrorum: et quidem in iniquitatibus patrum suorum ipsi tabescent.
41. Cor eorum incircumcisum. *Samar.*, cor eorum præputiatum.	41. Incircumcisa mens eorum.	41.
43. Volent. *Samar.*, expiabunt.	43. Rogabunt.	43.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Levitici.

V. 1. Ἄλλος, ἐλειλείμ. Ita Basil., videtur autem esse Theodotionis. Vide supra, cap. XIX, v. 4.

V. 4. Ἄλλ., τοὺς χειμῶνας. Ita Basiliensis.

V. 6. Ἄλλ., καταπαύσω. Basiliensis.

Ibid. Post τῆς γῆς ὑμῶν, cætera deficiunt in LXX; supplentur autem in Basiliensi ex duabus aliis editionibus, quarum altera habebat, καὶ πόλεμος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν, altera vero, καὶ ῥομφαία οὐ διελεύσεται, etc.

V. 7. Ἄλλ., εἰς ῥομφαίαν. Ex Basiliensi.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

17. . . . .
[Καταδουλεύσονται ὑμᾶς]
23.
24.
26.
28.
33.
36.
37.
39. Οἱ δὲ περιλειφθέντες ὑμῶν ταχήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν ταῖς γαίαις τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας πατέρων αὐτῶν σὺν ταῖς ἑαυτῶν ταχήσονται.
41.
43.

Ο'.

17. Πεσεῖσθε.
Διώξονται ὑμᾶς.
23. Πλάγιοι. Ἄλλος, ἐναντίοι.
24. Θυμῷ πλαγίῳ. Ἄλλος, ἐναντιώσει.
26. Ἐν τῷ θλίψαι ὑμᾶς σιτοδείᾳ ἄρτων. Ἄλλος, ἐν τῷ συντρίψαι με ὑμῖν στήριγμα ἄρτου.
28. Ἐν θυμῷ πλαγίῳ. Ἄλλος, ἐναντιώσει.
33. Διασπερῶ. Ἄλλος, λικμήσω.
36. Δουλείαν. Ἄλλος, δειλίαν.
Φερομένου. Ἄλλος, ἐξωθουμένου.
Φεύξονται. Ἄλλος, ἔσονται.
37. Καὶ ὑπερόψεται. Ἄλλος, καὶ εὐφρανθήσεται.
39. Καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν, καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ταχήσονται.
41. Ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀπερίτμητος.
43. Προσδέξονται.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17.
. . . .
23.
24.
26.
28.
33.
36.
37.
39. Καὶ οἱ καταλειφθέντες ὑμῖν ταχήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐν ταῖς γαῖς (*sic*) τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις πατέρων αὐτῶν μετ' αὐτῶν ταχήσονται.
41.
43.

SYMMACHUS.

17. Offendetis.
In servitutem redigent vos.
23.
24.
26.
28.
33.
36.
37.
39. Qui autem relicti fuerint vestrum tabescent propter peccata vestra in terris inimicorum suorum; et propter peccata patrum suorum cum suis tabescent.
41.
43.

LXX INTERPRETES.

los vestros. *Alius*, et prospiciam super vos studio ventum perniciosum, et ardorem consumentem oculos. *Alius*, excæcantem.

17. Cadetis.
Persequentur vos.
23. Obliqui. *Alius*, adversi.
24. Animo adverso. *Alius*, contrarietate.
26. In tribulando vos penuria panum. *Alius*, in frangendo me vobis fulcimentum panis.
28. In furore obliquo. *Alius*, contrarietate.
33. Dispergam. *Alius*, ventilabo.
36. Servitutem. *Alius*, timorem.
Volantis. *Alius*, expulsi.
Fugient. *Alius*, erunt.
37. Et despiciet. *Alius*, et lætabitur.
39. Et qui residui fuerint ex vobis, corrumpentur propter peccata sua, et propter peccata patrum suorum in terra inimicorum suorum tabescent.
41. Cor eorum incircumcisum.
43. Accipient.

THEODOTIO.

17.
Erudiunt a vobis.
23.
24.
26.
28.
33.
36.
37.
39. Et qui relicti fuerint vobis tabescent propter peccata sua in terris inimicorum suorum, et in peccatis patrum suorum cum ipsis tabescent.
41.
43.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Levitici.

V. 13. Ἀλλ., τοῦ μὴ εἶναι αὐτοῖς δούλους. Ex Basiliensi.
Ibid. Ἀλλ., χλοιόν. Ex Basiliensi.
V. 15. Hunc locum sic habet Isychius : « Planius ergo Aquila et Theodotion et Symmachus edidisse inveniuntur. Nam ille quidem ait : *Si constituta mea reprobaveritis*; illi autem : *Si subtilitates meas*, id est agri viam, *renueritis*. » Ubi pro *agri viam*, legas *acriviam*, sive ἀκρίβειαν. Hæc autem postrema versio est Aquilæ et Theodotionis : nam Aquila, ut

sæpe adnotavimus, vocem חק solet vertere ἀκρίβεια, ἀκριβασμὸς, ἀκρίβασμα, etc. Altera est Symmachi, qui de more vertit πρόσταγμα, id est, constitutum, præceptum.

V. 16. Ἄλλ., καὶ ἐπισκέψομαι, etc. Hunc locum mutuamur ex Basiliensi.

V. 17. Symmachus, *offendetis*. Ex Isychio.

Ibid. S., *in servitutem redigent vos*. Ita Isychius, nos Græce sic expressimus, καταδουλεύσονται ὑμᾶς. Theodotio ex eodem Isychio, *erudiunt a vobis*; lectio manifeste mendosa. Legas, *erudient in vobis*. Quæ Græce sic posita fuisse videntur, παιδεύσουσιν ἐν ὑμῖν.

V. 23. Ἄλλ., ἐναντίοι. Ex Basiliensi.

V. 24. *Τὸ Σαμαρ.*, ἐμφιλονείκως. Sic omnes mss. Regii et Drusius. Ibid. et v. 28, ἐναντιώσει. Ex Basiliensi.

V. 26. Ἄλλοι, ἐν τῷ συντρίψαι με στήριγμα ἄρτου. Ex Basiliensi.

V. 33. Ἄλλ., λικμήσω. Ex Basiliensi.

V. 36. Ἄλλ., δειλίαν. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλ., ἐξωθουμένου. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλ., ἔσονται. Ex eodem.

V. 37. Ἄλλ., καὶ εὐφρανθήσεται. Ita tres mss. Regii.

V. 39. Totum hunc locum secundum omnium interpretum versiones mutuamur ex Basiliensi.

V. 41. *Τὸ Σαμαρ.*, ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀκρόβυστος. Sic catenæ Regiæ, et editio Romana.

V. 43. *Τὸ Σαμαρ.* Ἱλάσονται. Ex iisdem.

Lectiones codicis Coislin. — V. 1. Ο', χειροποίητα. ad marg., ἀπάτας ἐλειλίμ. V. 4. ועץ Ο', ξύλα m., δένδρα. V. 9. והרביתי Ο', αὐξάνω, m., γονοποιήσω. Ibid. בריתי Ο', διαθήκην, m., στρηξιν (*sic*). V. 11. תגעל Ο', οὐ βδελύξεται, m., οὐκ ἀπομηκυνιεῖ. V. 13. עלכם Ο', ζυγοῦ, m. ῥάβδους (*sic*). Ibid.

CAPUT XXVII LEVITICI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יפלא 2	2.	2. Θαυμαστώσῃ.
ואם־מך הוא מערכך 8	8.	8. Καὶ ἐὰν ἐκπέσῃ.....
רע 10	10	10.
והעריך הכהן בין טוב ובין רע 14 *Τὸ Σαμαρ.*, καὶ διατιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, εἴτε καλὴ, εἴτε σαπρά.	14.	14.
ואם־המקדיש יגאל 15	15.	15. Καὶ ἐὰν ὁ ἁγιάζων ἐγγίσῃ.
חמר שערים בחמשים שקל 16	16.	16.
היבל 17	17.	17.
כשדה החרם 21	21.	21.
ונתן 23	23.	23.
ישוב 24	24.	24.
אך בכור אשר יבכר ליהוה בבהמה לא־יקדיש איש אתו אם־שור אם־שה ליהוה הוא 26	26.	26. Πλὴν πρωτότοκον πρωτοτοκευθήσεται τῷ Κυρίῳ ἐν κτήνει, οὐχ ἁγιάσει ἀνὴρ αὐτὸ, ἐάν τε βοῦς, ἐάν τε βόσκημα, τῷ Κυρίῳ ἐστίν.
לא יגאל 33	33.	33. Οὐκ ἐγγισθήσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Separaverit.	2. Votum fecerit.	2. Admirabile fecerit.
8. Et si attenuatus est ipse ab ordinatione tua.	8. Si pauper fuerit, et æstimationem reddere non valebit.	8. Et si exciderit....
10. Malo.	10. Malo.	10.
14. Et ordinabit eam sacerdos inter bonam et inter malam. *Samar.*, æstimabitque eam sacerdos, sive pulchra, sive putida.	14. Considerabit eam sacerdos, utrum bona an mala sit.	14.
15. Et si sanctificans redemerit.	15. Sin autem ille qui voverat, redimere voluerit.	15. Et si sanctificans affinem fecerit.
16. Chomer hordeorum in quinquaginta siclis.	16. Triginta modiis hordei quinquaginta siclis venundetur terra.	16.
17. Iobel.	17. Jubilæi	17.
21. Sicut ager anathematis.	21. Possessio consecrata.	21.
23. Et dabit.	23. Et dabit.	23.
24. Revertetur.	24. Revertetur.	24.
26. Verumtamen primogenitum, quod primitiabitur Domino in animali, non sanctificabit vir illud, sive bos, sive agnus, Domino ipse.	26. Primogenita, quæ ad Dominum pertinent, nemo sanctificare poterit, et vovere: sive bos, sive ovis fuerit, Domini sunt.	26. Verumtamen primogenitum primitiabitur Domino in animali: non sanctificabit vir ipsum, sive bos, sive pecus, Domino est.
33. Non redimetur.	33. Non redimetur.	33. Affinis non efficietur.

קוממיות O', μετὰ παῤῥησίας, m., ἀνισταμένους. V. 15. להפרכם O', διασκεδάσαι, m., καταργῆσαι V. 16. אף־אני אעשה O', καὶ ἐγὼ ποιήσω, m., ὀργιζόμενος.

V. 17. O', διώξονται, m., παιδεύσωσι, ἐπικρατήσουσι. Prior lectio videtur esse Theodotionis, altera Symmachi. Confer cum edito supra.

V. 18. שבע O', ἑπτάκις, m., ἑπταπλασίως. V. 19. את־גאון עזכם O', τὴν ὕβριν τῆς ὑπ-, m., τοὺς ὑπερφερεῖς τῆς ἰσχύος. V. 20. את־יבולה O', τὸν σπόρον, m., τὰς προσόδους: Ibid. ועץ O', ξύλον, m., δένδρον. V. 21. ולא תאבו O', μὴ βούλεστε, m., πρὸς μὲ ἐμφιλονείκως. V. 22. ושכלה אתכם O', κατέδεται ὑμᾶς m., πενθοποιήσω ὑμᾶς.

V. 30. והשמותי O', ἐρημώσω, m., ἀπαρτήσω. Ibid. במתיכם O', στήλας, m., τὰ ὑψώματα ὑμῶν. Ibid. חמניכם O', χειροποίητα, m., προηγουμένους. Ibid. פגריכם O', κῶλα, m., σώματα. Ibid. גלוליכם O', εἰδώλων, m., μυσερῶν. V. 31. ניחחכם O', τῶν θυσιῶν, m., εὐωδίας. V. 36. In textu, δειλίαν, in margine, ἁπαλότητα.

V. 37. O', ὑπερόψεται ὁ ἀδελφός, m., προσκόψουσιν ἕκαστος. Ibid. ורדף אין O', οὐδενὸς κατατρέχοντος, m., καὶ διώκων οὐκ ἔστι. V. 40. והתודו את O', ἐξαγορεύσουσι τάς, m., μετανοήσουσιν ἐπὶ ταῖς. V. 41. ירצו O', εὐδοκήσουσι, m., ἱλάσονται. V. 43. O', προσδέξονται, m., ἱλατεύσωσι. Ibid. יען וביען O', ἀνθ' ὧν, m., προφανῶς γάρ. Ibid. געלה נפשם O', προσώχθισαν τῇ ψυχῇ, m., ἀποσιώσατο (*sic*) ἡ ψυχή. V. 44. להפר O', διασκεδάσαι, m., καταργῆσαι.

CAPUT XXVII LEVITICI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Εὔξηται.	2. Θαυμαστώσῃ.
8.	8. Ἐὰν δὲ ταπεινὸς ᾖ τῇ τιμῇ. *Ἄλλος*, ἐλάσσων ᾖ τῆς διατιμήσεως.	8.
10. [Χείρονι].	10. Πονηρῷ.	10.
14.	14. Καὶ τιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς ἀναμέσον καλῆς καὶ ἀναμέσον πονηρᾶς.	14.
15.	15. Ἐὰν δὲ ἁγιάσας αὐτὴν λυτρῶται.	15.
16.	16. Κόρου κριθῶν πεντήκοντα δίδραχμα. *Ἄλλος*, γόμορ κριθῆς πεντήκοντα σίκλων.	16.
17.	17. Τῆς ἀφέσεως. *Ἀλ.*, τοῦ Ἰωβήλ.	17.
21.	21. Ἡ γῆ ἡ ἀφωρισμένη. *Ἄλλος*, ὁ ἀγρὸς τοῦ ἀναθέματος.	21.
23.	23. Ἀποδώσει. *Ἀλλ.*, καθαγιάσει.	23.
24.	24. Ἀποδοθήσεται. *Ἄλλος*, λυτρωθήσεται.	24.
26. Πλὴν πρωτότοκον ὃ ἐὰν πρωτότοκον γένηται τῷ Κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐχ ἁγιάσει οὐδεὶς, ἐάν τε βοῦς, ἐάν τε βόσκημα, τῷ Κυρίῳ ἐστίν.	26. Καὶ πᾶν πρωτότοκον, ὃ ἂν πρωτότοκον γένηται τῷ Κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐ καθαγιάσει, (οὐχ ἁγιάσει) οὐδεὶς αὐτό· ἐάν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον, τῷ Κυρίῳ ἐστίν.	26. Πλὴν πρωτότοκον καὶ ὃ ἂν πρωτότοκον γένηται τῷ Κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐχ ἁγιάσει ὁ ἀνὴρ αὐτὸ, ἐὰν μόσχος, ἐὰν ἐκ ποιμνίου ἐστίν.
33.	33. Οὐ λυτρωθήσεται.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Superaverit.	2. Voverit.	2. Admirabile fecerit.
8.	8. Si autem humilis fuerit pretio. *Al.*, minor fuerit æstimatione.	8.
10. Deteriori.	10. Malo.	10.
14.	14. Et æstimabit eam sacerdos inter bonam et inter malam	14.
15.	15. Si autem qui sanctificavit eam redimat.	15.
16.	16. Pro coro hordei, quinquaginta didrachma. *Alius*, gomor hordei quinquaginta siclorum.	16.
17.	17. Remissionis. *Alius*, Iobel.	17.
21.	21. Terra quæ segregata est. *Alius*, ager anathematis.	21.
23.	23. Reddet. *Alius*, sanctificabit.	23.
24.	24. Reddetur. *Alius*, redimetur.	24.
26. Verumtamen primogenitum, quodcunque primogenitum factum fuerit Domino in animalibus, nemo sanctificabit, sive bos, sive pecus, Domino est.	26. Et omne primogenitum, quodcunque primogenitum factum fuerit Domino in pecoribus, nemo sanctificabit, sive vitulum, sive ovem, Domino est.	26. Verumtamen primogenitum, et quodcunque primogenitum factum fuerit Domino in pecoribus, non sanctificabit vir ipsum, sive vitulus, sive ex ovili est.
33.	33. Non redimetur.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Levitici.

V. 2. Ἀ., Θ., Θαυμαστώσῃ. Ex Basiliensi: quæ lectio est Aquilæ et Theodotionis, ut indicat Isychius, cujus hæc sunt verba: « Propter quod Aquila et Theodotion, pro eo quod dictum est..., Symmachus autem, *si superaverit*, ediderunt. Admirabile enim vere est, et valde beatitudini proximum totum semetipsum quempiam Deo offerre. » Locus in editis mutilus est, et versione Aquilæ et Theodotionis truncatus, ut liquet; nam ita legendum est: « Aquila et Theodotion, pro eo quod dictum est, *votum fecerit, admirabile fecerit*, Symmachus autem, *superaverit*, ediderunt. » Quod enim sequitur, *Admirabile enim vere est*, etc., suadet vocem illam, *admirabile*, in laudatis versionibus fuisse, ut etiam arguit τὸ θαυμαστώσῃ, quod ex Basiliensi desumpsimus. Symmachi etiam lectionem vitiatam suspicor, ac forte melius legatur, *separaverit* pro *superaverit*.

Ibid. בערכך נפשת O', ὥστε τιμὴν τῆς ψυχῆς. Coislin. in margine, τάξασθαι ἐν διατιμήσει σου ψυχῶν.

V. 3. שקל O', δίδραχμα. Coislin. m., σίκλοι, σταθμία.

V. 8. Ἀ., καὶ ἐὰν ἐκπέσῃ. Sic supra ex Basil., cap. xxv, v. 35. Isychius: *A. et si excessit*, melius, *exciderit*, ut ibidem c. xxv, v. 35, legis apud Isychium.

V. 10. S., *deteriori*. Ita Isychius, unde nos χείρονι posuimus, et uncinis inclusimus.

Ibid. יחליפנו O', ἀλλάξει αὐτό. Coislin. m., ἐπιλέξηται.

V. 13. על־ערכך O', πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Coisl. m., ἐπὶ τῇ διατιμήσει.

V. 14. *Τὸ Σαμαρ.*, καὶ διατιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, εἴτε καλὴ, εἴτε σαπρά. Sic editio Romana et Drusius.

IN NUMERORUM LIBRUM

Lectiones libri Numerorum ex sequentibus manuscriptis librisque editis mutuati sumus.
Ex cod. Regio 1825.
Ex cod. Regio 1872.
Ex cod. Regio 1888.
Ex cod. Basiliensi x *sæculi, egregiæ notæ.*
Ex cod. Colbertino 3084 *unde fragmenta aliquot cum obelis et asteriscis decerpsimus.*

CAPUT I NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 עדת	2.	2. Συναγωγῆς.
18 ויתילדו	18.	18.
19 כאשר צוה	19.	19.
20 ומעלה כל יצא צבא	20.	20. . . . ἐν τῇ δυνάμει.
21 פקדיהם למטה ראובן	21	21. Ἡ ἐπισκοπὴ αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ῥουβήν.
45 ויהיו כל־פקודי בני־ישראל לבית אבתם	45.	45. Καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς οἶκον πατέρων αὐτῶν.
47 והלוים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם	47.	47. Οἱ δὲ Λευῖται εἰς ῥάβδον πατέρων αὐτῶν οὐχ ἐπεσκέπησαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Cœtus.	2. Congregationis.	2. Congregationis.
18. Adgenerarunt se.	18. Recensentes.	18.
19. Quemadmodum præcepit	19. Sicut præceperat.	19.
20. Et supra, omnis egrediens exercitum.	20. Procedentium ad bellum.	20...... in virtute.
21. Visitati eorum virgæ Ruben.	21. *Vacat.*	21. Visitatio eorum ex tribu Ruben.
45. Et fuerunt omnes visitati filiorum Israel ad domum patrum suorum.	45. Fueruntque omnis numerus filiorum Israel per domos et familias suas.	45. Et facti sunt omnes visitati filii Israel in domum patrum suorum.
47. Et Levitæ ad virgam patrum suorum non visitati sunt in medio ipsorum.	47. Levitæ autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis.	47. Levitæ autem in virgam patrum suorum non visitati sunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Levitici.

V. 15. 'Α., καὶ ἐὰν ὁ ἁγιάζων ἐγγίσῃ. Isychius, « et si sanctificans adfinem fecerit. » Ubi editi male, *ad finem fecerit*, habent.

V. 16. Ἄλλ., γόμορ, etc. Ex Coislin.

Ibid. משדה Id. Ο', ἀπὸ τοῦ ἀργοῦ. m. χώρας.

Ibid. לפי זרעו Id. Ο', κατὰ τὸν σπόρον αὐτοῦ. m. πρόσοδον.

V. 17. Ἄλλ., τοῦ Ἰωβήλ. Ex Basiliensi

V. 21. Ἄλλ., ὁ ἀγρὸς τοῦ ἀναθέματος. Ex Basil. Videtur esse Aquilæ.

V. 23. Ἄλλ., καθαγιάσει. Ex Basiliensi.

Ibid. וחשב Ο', λογιεῖται. Coislin. m., ψηφίσει.

Ibid. הנותרת Ο', τὸ τέλος, m., τὸ πλῆρες.

V. 24. Ἄλλ., λυτρωθήσεται. Ex Basiliensi.

Ibid. היובל Ο', ἀφέσεως. Coislin. m., ἐλευθερίας.

V. 25. השקל Ο', τὸ δίδραχμον. Id. m., σταθμίον.

V. 26. Has omnium interpretum lectiones plenas mutuamur ex codice Basiliensi. Versionem quoque LXX Interpretum ex eodem exscripsimus; in hodiernis vero Bibliis sic habetur: Καὶ πᾶν πρωτότοκον, ὃ ἐὰν γένηται ἐν τοῖς κτήνεσι σου, ἔσται τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐ καθαγιάσει αὐτὸ οὐδείς· ἐάν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον, τῷ Κυρίῳ ἐστίν.

V. 27. ופדה Ο', ἀλλάξει. Coislin. m., λυτρώσεται.

V. 28. יחרם Ο', ἀναθῇ. Id. m., ἀναθεματίσῃ.

V. 30. העץ Ο', ξυλίνου. Id. m., δένδρου.

V. 33. Hujus Aquilæ loci Latina sic effert Isychius: « Affinis non efficietur. » Ibid. לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו Coislin. Ο', οὐκ ἐπισκέψεται ἀναμέσον καλοῦ καὶ πονηροῦ, καὶ οὐκ ἀλλάξεις αὐτό. Et m., παραζητήσεις ἀνάμεσον καλοῦ, καὶ σαπροῦ, οὐδὲ ἐκλέξηται αὐτό.

ADMONITIO.

Denique ex cod. Coisliniano Heptateuchi et Regum, antiquissimo, septimi circiter sæculi.
Ex Hieronymi libro De locis Hebraicis.
Ex Theodoreti edito anno 1642.
Ex Procopio in Heptateuchum.
Ex editione Romana et Drusio.
Qui plura suppeditavit est codex Basiliensis de more.

CAPUT I NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συναγωγῆς.	2. Συναγωγῆς.
18.	18. Ἐπηξονοῦσαν. *Ἄλλοι*, ἐπεσκέπησαν. *Ἄλλος*, ἐπεσκέψαντο.	18.
19.	19. Ὃν τρόπον συνέταξεν. *Ἄλλος*, καθὰ ἐνετείλατο.	19.
20. Καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐξερχόμενος εἰς στρατιάν.	20. Καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐξερχόμενος εἰς στρατιάν. *Ἄλλως*, καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει.	20. Πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος δυνάμει.
21. Οἱ ἐπεσκεμμένοι αὐτῶν τῆς φυλῆς Ῥουβήν.	21. Ἐπεσκεμμένοι αὐτῶν τῆς ῥάβδου Ῥουβήν. *Ἄλλως*, ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ῥουβήν.	21. Αἱ ἐπισκέψεις αὐτῶν τῆς φυλῆς Ῥουβήν.
45. Ἦσαν δὲ πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Ἰσραὴλ κατ' οἶκον πατέρων αὐτῶν.	45. Καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις υἱῶν Ἰσραὴλ σὺν δυνάμει αὐτῶν.	45. Καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς οἶκον πατέρων αὐτῶν.
47. Οἱ δὲ Λευῖται κατὰ τὴν φυλὴν τῶν πατέρων αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν αὐτοῖς.	47. Οἱ δὲ Λευῖται ἐκ τῆς φυλῆς πατριᾶς αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.	47. Καὶ οἱ Λευῖται εἰς φυλὴν πατέρων αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν μέσῳ αὐτῶν.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
2.	2. Congregationis.	2. Congregationis.
18.	18. Recensuerunt. *Alii*, recogniti sunt. *Alius*, recognoverunt.	18.
19.	19. Quemadmodum constituit. *Alius*, sicut præcepit.	19.
20. Et supra omnis egrediens in exercitum.	20. Et supra omnis egrediens in exercitum. *Aliter*, et supra omnis egrediens in virtute.	20. Omnis egrediens virtute.
21. Visitati eorum ex tribu Ruben.	21. Visitati eorum virgæ Ruben. *Aliter*, recognitio eorum de tribu Ruben.	21. Recensiones eorum tribus Ruben.
45. Erant autem omnes visitati filii Israel secundum domum patrum suorum.	45. Et fuit omnis recognitio filiorum Israel cum virtute eorum.	45. Et facti sunt omnes visitati filii Israel in domum patrum suorum.
47. Levitæ autem secundum tribum patrum suorum non visitati sunt in ipsis.	47. Levitæ autem de tribu familiæ eorum, non recogniti sunt in filiis Israel.	47. Et Levitæ in tribum patrum suorum non visitati sunt in medio ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Numerorum.

V. 1. Sic unus codex.

V. 18. Ἄλλος, ἐπεσκέπησαν. Edit. Romana. Hac voce utuntur infra tres interpretes v. 47. Ἄλλ., ἐπεσκέψαντο. In hunc autem locum hæc leguntur in notis edit. Rom. « Ἐπηξονοῦσαν. Ἄξονες olim dicebantur tabulæ publicæ, unde factum videtur, ἐπαξονοῦν, atque idem valere ac, *censere*, et referre numerum censumque in publicas tabulas. Dictum est autem ἐπηξονοῦσαν, eodem modo quo *Gen.* VI ἐγεννῶσαν. Alii codices partim habent ἐπεσκέψαντο, *recognoverunt*, partim ἐπεσκεπησαν, *recognili sunt.* » —Cod. Coislin. habet in textu ἐξεκκλησίασαν, ut ms. Alex., in margine vero, συνήγαγον.

V. 19. Ἄλλ., καθὰ ἐνετείλατο. Ex Basiliensi. Hæc interpretatio videtur esse reliquorum interpretum, ut Exod. XL, 16 et 27.

V. 20. Hic locus secundum omnium interpretum versiones prodit ex codice Basiliensi. Suspicor autem in versione Aquilæ τὸ, *ἐκ τῆς φυλῆς* substitutum fuisse pro *ἐκ τῆς ῥάβδου·* nam ipse infra

—

CAPUT II NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 הפקדים	9.	9.
יסע		
10 תימנה	10.	10.
16 הפקדים	16.	16.
יסעו		
17 יסעו איש על־ידו לדגליהם	17.	17. Ἀπαροῦσιν ἀνὴρ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν εἰς τάγμα αὐτῶν.
24 הפקדים	24.	24.
32 כל־פקודי	32.	32.
33 לא התפקדו	33.	33.
בתוך בני ישראל		
כאשר צוה		
34 נסעו	34.	34.
למשפחתיו על־בית אבתיו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
9. Visitati.	9. Annumerati.	9.
Proficiscentur.	Egredientur.	
10. Ad Austrum.	10. Ad meridianam plagam.	10.
16. Visitati.	16. Recogniti.	16.
Proficiscentur.	Proficiscentur.	
17. Proficiscentur vir super manu sua ad vexilla sua.	17. Singuli per loca et ordines suos proficiscentur	17. Proficiscentur vir super manum ipsorum, in ordinem ipsorum.
24. Visitati.	24. Numerati.	24.
32. Omnes visitati.	32. Hic numerus.	32.
33. Non visitati sunt.	33. Non sunt numerati.	33.
In medio filiorum Israel.	Inter filios Israel.	
Quemadmodum præcepit.	Sic enim præceperat.	
34. Profecti sunt	34. Profecti.	34.
Secundum familias suas, super domum patrum suorum.	Per familias ac domos patrum suorum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Numerorum.

v. 47 vocem מטה vertit ῥάϐδος. Idipsum suadet locus LXX Interpretum, quem ut in Hexaplis erat affert Basiliensis codex. Ibi vero legitur ῥάϐδου, quod videtur ex Aquila huc translatum, nam ἐν τῇ Κοινῇ legitur, ἐκ τῆς φυλῆς.

Ibid. In codice Basiliano hæc habentur ad marg. : Τὰ Ἑξαπλᾶ τὴν συγγένειαν τοῦ Γὰδ εὐθὺς μετὰ τὴν συγγένειαν τοῦ Συμεὼν ὑποτάττει. Εἶθ' οὕτως τὴν τοῦ Γὰδ ὑποϐάλλει. *Hexapla cognationem Gad statim post cognationem Symeon subjiciunt, et huic cognationem Gad subnectunt.* Nota hæc monet, in Hexaplis versionem LXX eumdem tribuum ordinem, qui in Hebraica exstabat, habuisse, secus quam in Vulgata sive Κοινῇ, ubi Gad post Benjamin ponitur: in Hebraico autem post Simeonem.

V. 45. Hunc locum secundum tres interpretes ex Basiliensi desumpsimus.

V. 47. Hunc pariter locum totum ex Basiliensi mutuamur.

CAPUT II NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἐπεσκεμμένοι. *Ἄλλος*, ἠριθμημένοι.	9.
	Ἐξαροῦσι. *Ἄλλος*, ἀναζεύξουσι.	
10.	10. Πρὸς νότον. *Τινὲς*, πρὸς λίϐα.	10.
16.	16. Ἐπεσκεμμένοι. *Ἄλλος*, ἠριθμημένοι.	16.
	Ἐξαροῦσι. *Ἄλλος*, ἀναζεύξουσι.	
17. Ἀπαροῦσιν ἕκαστος ἀνὰ χεῖρα τοῦ ἰδίου κατὰ τάγμα (*sic*) αὐτῶν.	17. Ἐξαροῦσιν ἕκαστος ἐχόμενος καθ' ἡγεμονίας. *Ἄλλως*, ἐχόμενος αὐτοῦ καθ' ἡγεμονίαν αὐτοῦ.	17. Ἐξαροῦσιν ἀνὴρ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν εἰς τάγμα αὐτῶν.
24.	24. Ἐπεσκεμμένοι. *Ἄλλος*, ἠριθμημένοι.	24.
32	32. Πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις. *Ἄλλος*, πᾶς ὁ ἀριθμός.	32.
33.	33. Οὐ συνεπεσκέπησαν. *Ἄλλος*, οὐκ ἠρίθμησαν.	33.
	Ἐν αὐτοῖς. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.	
	Καθὰ ἐνετείλατο. *Ἄλλος*, κατὰ πάντα ὅσα συνέταξε.	
34.	34. Ἐξῆρον. *Ἄλλος*, ἀνεζεύγνυσαν.	34.
	Κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. *Ἀλλ.*, κατὰ συγ-	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Recogniti. *Alius*, numerati.	9.
	Promovebunt. *Alius*, proficiscentur.	
10.	10. Ad notum. *Quidam alii*, ad austrum.	10.
16.	16. Recogniti. *Alius*, numerati.	16.
	Promovebunt. *Alius*, proficiscentur.	
17. Proficiscentur unusquisque per manum proprii secundum ordinem ipsorum.	17. Promovebunt unusquisque juxta secundum principatus. *Aliter*, adhærens secundum principatum suum.	17. Promovebunt vir super manum ipsorum in ordinem ipsorum.
24.	24. Recogniti. *Alius*, numerati.	24.
32.	32. Omnis recognitio. *Alius*, omnis numerus.	32.
33.	33. Non simul recogniti sunt. *Alius*, non numerarunt.	33.
	In ipsis. *Alius*, in filiis Israel.	
	Sicut mandavit. *Alius*, secundum omnia quæ constituit.	
34.	34. Promoverunt. *Alius*, profecti sunt.	34.
	Secundum populos suos, secundum domos familiarum suarum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Numerorum.

V. 9. Ἄλλος, ἠριθμημένοι. Ita Basiliensis hic a versu 16 et 24.

Ibid. Ἀλλ., ἀναζεύξουσι. Ita Basiliensis, hic ac v. 16.

V. 10. Οʹ, πρὸς νότον. Τινὲς, πρὸς λίβα. Ita Basiliensis, qui in textu habet πρὸς τὸν νότον. In editione vero Romana LXX Interpretum legitur, πρὸς τὸν λίβα.

V. 17. Has trium interpretum lectiones suppeditat codex Basiliensis, ubi Symmachi versio videtur in aliquo redundare. — Coislin. in textu, κατὰ τάγμα, ut et ms. Alex.; in marg. vero, καθ' ἡγεμονίαν. Illud κατὰ τάγμα, est in versione Symmachi, ut vides.

CAPUT III NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 ואת־משמרת כל־העדה לפני אהל מועד לעבד את־עבדת המשכן	7.	7. Καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς εἰς πρόσωπον σκέπης συνταγῆς, τοῦ δουλεύειν τὴν δουλείαν τῆς σκηνῆς.
10 והזר הקרב יומת	10.	10.
16 על־פי יהוה כאשר צוה	16.	16.
22 פקדיהם	22.	22.
23 משפחת הגרשני אחרי	23.	23.
38 והזר הקרב יומת	38.	38.
39 כל־פקודי	39.	39.
47 הקח עשרים גרה השקל	47.	47. Λήψῃ εἴκοσι ὀβολῶν τὸν στατῆρα.
48 ונתתה	48.	48. Καὶ δώσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Et custodiam omnis cœtus ad faciem tentorii conventus, ad serviendum servitutem tabernaculi.	7. Et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii.	7. Et custodiam omnis synagogæ ad faciem tecti constitutionis, ad serviendum servitutem tabernaculi.
10. Et extraneus propinquans morietur.	10. Externus, qui ad ministrandum accesserit, morietur.	10.
16. Super os Domini quemadmodum præcepit.	16. Ut præceperat Dominus.	16.
22. Visitati eorum.	22. Quarum numeratus est populus.	22.
23. Familiæ Gersoni post.	23. Hi post tabernaculum.	23.
38. Et extraneus propinquans morietur.	38. Quisquis alienus accesserit morietur.	38.
39. Omnes visitati.	39. Omnes Levitæ quos numeraverunt.	39.
47. Accipies viginti gerah sechel.	47. Siclus habet viginti obolos.	47. Accipies viginti obolorum pondus.
48. Et dabis.	48. Dabisque.	48. Et dabis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	γένειαν αὐτῶν, κατ' οἶκον πατρικὸν αὐτῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Alius, secundum cognationem suam, secundum domum paternam suam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Numerorum.

V. 32. Ἄλλ., πᾶς ὁ ἀριθμός. Ex Basiliensi.

V. 33. Ἄλλ., ἠρίθμησαν. Ita Basiliensis, forte pro ἠριθμήθησαν.

Ibid. Ἄλλ., ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Ex eodem.

Ibid. Ἄλλος, κατὰ πάντα ὅσα συνέταξεν. Ex eodem.

V. 34. Ἄλλ., ἀνεζεύγνυσαν. Ex eodem.

Ibid. Ἄλλ., κατὰ συγγένειαν αὐτῶν, κατ' οἶκον πατρικὸν αὐτῶν. Ex Basiliensi.

Lectiones ex cod. Coislin.—V. 4, 6. Ο', ἐπεσκεμμένοι, m., ἠριθμημένοι.

V. 24. יִסָּעוּ. Ο', ἐξαροῦσι, m., ἀναζεύξουσι.

V. 32. אֵלֶּה פְקוּדֵי. Ο', αὕτη ἡ ἐπίσκεψις, m., οὗτος ὁ ἀριθμός.

CAPUT III NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7. Καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τῆς συναγωγῆς, λατρεύειν τὴν λατρείαν τῆς σκηνῆς.	7. Καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς.	7. Καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, δουλεύειν τὴν δουλείαν τῆς σκηνῆς.
10	10. Καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἁπτόμενος ἀποθανεῖται. Ἄλλος, ὁ δὲ ἀλλότριος, ὃς ἐὰν προσέλθῃ, ἀποθανέτω.	10.
16.	16. Ὃν τρόπον συνέταξεν αὐτοῖς Κύριος. Ἄλλος, κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου, καθὰ ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ.	16.
22.	22. Ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος, ὁ ἀριθμός.	22.
23.	23. Καὶ οἱ υἱοὶ Γερσὼν ὀπίσω. Ἄλλος, καὶ οὗτοι οἱ δῆμοι Γηρσὼν ὀπίσω.	23.
38.	38. Καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἁπτόμενος ἀποθανεῖται. Ἄλλος, καὶ ὁ ἀλλότριος ὁ προσερχόμενος θανατωθήσεται.	38
39.	39. Πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος, πᾶς ὁ ἀριθμός.	39.
47. Λήψῃ· εἴκοσι νομισμάτων ὁ στατήρ.	47. Καὶ λήψῃ εἴκοσι ὀβολοὺς τοῦ σίκλου.	47. Λήψῃ· εἴκοσι ὀβολοὶ ὁ σίκλος.
48. Καὶ δώσεις.	48. Καὶ δώσεις.	48. Καὶ δώσεις.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7. Et custodiam omnis synagogæ ad faciem tabernaculi synagogæ, ad ministrandum ministerium tabernaculi.	7. Et custodias filiorum Israel ante tabernaculum testimonii, ad operandum opera tabernaculi.	7. Et custodiam omnis synagogæ secundum faciem tabernaculi testimonii, ad serviendum servitutem tabernaculi.
10.	10. Et alienigena, qui tetigerit, morietur. *Alius*, alienus autem, qui accesserit, moriatur.	10.
16.	16. Quemadmodum constituit eis Dominus. *Alius*, secundum verbum Domini, quemadmodum præcepit Dominus Moysi.	16.
22.	22. Recognitio. *Alius*, numerus.	22.
23.	23. Et filii Gerson post. *Alius*, et hi populi Gerson post.	23.
38.	38. Et alienigena qui tetigerit, morietur. *Alius*, et alienus accedens, morietur.	38.
39.	39. Omnis recognitio. *Alius*, omnis numerus.	39.
47. Accipies : viginti nomismatum stater.	47. Et accipies viginti obolos sicli.	47. Accipies : viginti oboli siclus.
48. Et dabis.	48. Et dabis.	48. Et dabis.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את־כסף 51	51.	51.
צוה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
51. Argentum.	51. Pecuniam.	51.
Præcepit.	Præceperat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Numerorum.

V. 7. Hunc versum secundum omnes omnium interpretum versiones mutuamur ex Basiliensi. 'Α., συνταγῆς, מועד. Sic Aquila pariter et Symmachus cap. sequenti v. 26.

V. 10. Ἄλλος, ὁ δὲ ἀλλότριος, ὃς ἐὰν προσέλθῃ ἀποθανέτω. Ex Basiliensi, itemque versu 38.

V. 22 et 39. Ἄλλ., ὁ ἀριθμός. Ex Basiliensi. Sic sæpe capite præcedenti.

V. 23. Ἄλλ., καὶ οὗτοι οἱ δῆμοι Γερσὼν ὄπισω. Ex Basiliensi.

V. 47. Trium interpretum versionem mutuamur ex Basiliensi. In hunc locum hæc nota legitur in catenis Regiis, Severi et Cyrilli nomine : Ἰστέον ὅτι δίδραχμον καὶ ὁ σίκλος ταυτόν ἐστιν. Ὥσπερ γὰρ

CAPUT IV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 זאת עבדת בני־קהת באהל מועד	4.	4.
5 המסך	5.	5.
18 את־שבט משפחת	18.	18.
ומכסה התחש 25. Τὸ Σαμαρ., ἐπίσπαστρον, καὶ δέρματα ὑακίνθινα.	25.	25.
ואת־מסך פתח אהל מועד		Καὶ τὸ παρατάνυσμα ἀνοίγματος σκέπης συνταγῆς.
26 ואת קלעי החצר ואת־מסך פתח שער החצר אשר על־המשכן	26.	26. Καὶ τοὺς ἱστοὺς τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ παρατάνυσμα ἀνοίγματος πυλῆς τῆς αὐλῆς.
מסך Σαμαρ., ἐπίσπαστρον.		
37 אלה פקודי	37.	37.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Hoc servitium filiorum Cahath in tentorio conventus.	4. Hic est cultus filiorum Caath : tabernaculum fœderis.	4.
5. Operimenti.	5. Quod pendet ante fores.	5.
18. Virgam familiarum.	18. Populum.	18.
25. Et operimentum taxi. *Samar.*, tentorium et pelles hyacinthinæ.	25. Velamen ianthinum.	25.
Et tegumentum ad ostium tentorii conventus.	Tentoriumque quod pendet in introitu tabernaculi fœderis.	Et tentorium apertionis tecti constitutionis.
26. Et fundas atrii, et tegumentum ostii portæ atrii, quod super tabernaculum.	26. Cortinas atrii, et velum in introitu, quod est ante tabernaculum.	26. Et vela atrii, et tentorium apertionis portæ atrii.
Operimentum. *Samar.*, tentorium.	Tentorium.	
37. Isti visitati.	37. Hic est numerus.	37.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
51.	51. Τὰ λύτρα. Ἄλλος, τὸ ἀργύριον.	51.
	Συνέταξε. Ἄλλος, ἐνετείλατο.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
51.	51. Redemptiones. *Alius*, argentum.	51.
	Constituit. *Alius*, præcepit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Numerorum.

εἶπεν ἐνταῦθα εἴκοσι ὀβολοὺς εἶναι τοῦ σίκλου· οὕτως ἐν τῇ Ἐξόδῳ εἴκοσι ὀβολῶν εἶναι τὸ δίδραχμον διωρίσατο.

V. 51. Ἄλλ., τὸ ἀργύριον. Videtur esse reliquorum interpretum. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλ., ἐνετείλατο. Videtur esse reliquorum interpretum, qui sic vertunt vocem צוה, Exod. XL, 16, 27, et Levit. XXIV, 23.

Lectiones ex cod. Coislin. — V. 15. פקד. Ο', ἐπισκέψαι. In marg., ἀρίθμησον. V. 29. תימנה. In textu, νότον, in marg., λίβα. V. 38. Ο', προσπορευόμενος, in marg., ὁ ἁπτόμενος.

CAPUT IV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν Καὰθ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. Ἄλλοι, καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν Καὰθ, ἐκ μέσου υἱῶν Λευὶ κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.	4.
5.	5. Τὸ σκιάζον. *Aliter*, συσκιάζον. Ἄλλος, τοῦ παρατανυσμοῦ.	5.
18.	18. Τῆς φυλῆς τὸν δῆμον. Ἄλλος, τῇ φυλῇ τοῦ δήμου.	18.
25.	25. Τὸ κατακάλυμμα τὸ ὑακίνθινον.	25.
Καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς συνταγῆς.	Καὶ τὸ κάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Ἄλλως, καὶ τὸ κάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.	
26. Καὶ τὰ ἱστία τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας τῆς αὐλῆς τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.	26. Καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ ἐπίσπαστρον. Ἄλλως, καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, ὅσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.	26.
	Κάλυμμα.	
37.	37. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος, οὗτος ὁ ἀριθμός.	37.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
4.	4. Et hæc sunt opera filiorum Caath in tabernaculo testimonii. *Alii*, et hæc sunt opera filiorum Caath, ex medio filiorum Levi secundum populos suos, secundum domos familiarum suarum in tabernaculo testimonii.	4.
5.	5. Obumbrans. *Alius*, tentorii.	5.
18.	18. Tribus populum. *Alius*, tribui populi.	18.
25.	25. Cooperimentum hyacinthinum.	25.
Et velamen januæ tabernaculi constitutionis.	Et operimentum ostii tabernaculi testimonii. *Aliter*, et operimentum ostii tabernaculi testimonii.	
26. Et vela tabernaculi, et velamen januæ atrii, quod est super tabernaculum.	26. Et tentoria atrii et tentorium. *Aliter*, et tentoria atrii, quæcumque super tabernaculum testimonii.	26.
	Operimentum.	
37.	37. Hæc est recognitio. *Alius*, hic est numerus.	37.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
41 אלה פקודי	41.	41.
44 למשפחתם	44.	44.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
41. Isti visitati.	41. Hic est populus.	41.
44. Ad familias eorum.	44. *Vacat.*	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Numerorum.

V. 4. Ἄλλος, καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν, etc. Sic quædam exemplaria, ex notis edit. Rom.

V. 5. Ἀλλ., τοῦ παραπανυσμοῦ. Sic Basiliensis.

V. 18. Ἀλλ., τῇ φυλῇ τοῦ δήμου. Ex Basiliensi.

V. 25. *Σαμαρ.*, ἐπίσπαστρον καὶ δέρματα ὑακίνθινα. Hæc lectio Samaritani ut scholion affertur a Drusio : sed omnes catenæ Regiæ Samaritano tribuunt, et hanc notam habent : Τὸ Σαμαρειτικὸν, *ἐπίσπαστρον καὶ δέρματα ὑακίνθινα*, ἅτινα καλεῖ τὸ ξʹ κεφάλαιον Ἐξόδου, *διφθέρας*. Id est, « Samaritanum habet, *tentorium et pelles hyacinthinas*, quæ capite LX Exodi vocantur *diphtheræ*. » Hæc vox διφθέρα secundum hodiernum capitum ordinem habetur

—

CAPUT V NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כל־צרוע וכל־זב	2.	2.
7 עשו	7.	7.
22 אמן ׀ אמן	22.	22. Πεπιστωμένως, πεπιστωμένως.
23 המרים	23.	23.
28 ונקתה	28.	28.
29 הקנאת	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnem leprosum. Et omnem fluentem.	2. Omnem leprosum. Et qui semine fluit.	2.
7. Fecerunt.	7. *Vacat*	7.
22. Amen, amen.	22. Amen, amen.	22. Fideliter, fideliter.
23. Amaras.	23. Amarissimis, in quas maledicta conjecit.	23.
28. Innocens erit.	28. Erit innoxia.	28.
29. Zelotypiarum.	29. Zelotypiæ.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Numerorum.

V. 2. Sic unus codex, hic et in sequenti, *Οἱ λοιποὶ*, καὶ πάντα ῥέοντα. Ita quoque supra, Levit. IV, 6.

V. 7. Ἀλλ., ἥμαρτεν. Ex Basiliensi.

V. 22. Ἀ., πεπιστωμένως, πεπιστωμένως. Σ., ἀμὴν, ἀμήν. Sic Basiliensis. Eodemque modo effe-

—

CAPUT VI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 וכל־משרת ענבים	3.	3. Πᾶσαν ἀπόβρεξιν σταφυλῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et omnem madefactionem uvarum.	3. Et quidquid de uva exprimitur.	3. Omnem infusionem uvæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
41.	41. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις. *Ἄλλος*, οὗτος ὁ ἀριθμός.	41.
44.	44. Κατὰ δήμους αὐτῶν. *Ἄλλος*, τῆς συγγενείας αὐτῶν.	44.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
41.	41. Hæc est recognitio. *Alius*, hic est numerus.	41.
44.	44. Secundum populos eorum. *Alius*, cognationis eorum.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Numerorum.

Exodi xxxix, 34, respondetque voci מכסה, ut etiam hoc loco, secus quam opinatur Drusius, qui voci מכס applicat.

Ibid. et V. 26. Hi versus secundum Aquilæ et Symmachi interpretationem, prodeunt ex Basiliensi codice. Versionis LXX Interpretum priorem lectionem ex Basiliensi mutuamur, posteriorem ex edit. Rom.

V. 37 et 41. *Ἀλλ.*, οὗτος ὁ ἀριθμός. Ita Basiliensis sine nomine interpretis, ut passim in præcedentibus.

V. 44. *Ἀλλ.*, τῆς συγγενείας αὐτῶν. Hanc incerti lectionem affert Basiliensis.

—

CAPUT V NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Πάντα λεπρόν.	2. Πάντα λεπρόν. Καὶ πάντα γονοῤῥυῆ. *Οἱ λοιποί*, καὶ πάντα ῥέοντα.	2.
7	7. Ἐποίησεν. *Ἄλλος*, ἥμαρτεν.	7.
22. Ἀμὴν, ἀμήν.	22. Γένοιτο, γένοιτο.	22.
23.	23. Τοῦ ἐλεγμοῦ ἐπικαταρωμένου. *Οἱ λοιποί*, πικροῦ.	23.
28.	28. Ἀθῶα ἔσται. *Ἄλλος*, ἀθωωθήσεται.	28.
29.	29. Ζηλοτυπίας. *Ἄλλος*, ζηλοτυπουμένης.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Omnem leprosum.	2. Omnem leprosum. Et omnem qui patitur fluorem seminis. *Reliqui*, et omnem fluentem.	2.
7	7. Fecit. *Alius*, peccavit.	7.
22. Amen, amen.	22. Fiat, fiat.	22.
23.	23. Argutionis, quæ maledicitur. *Reliqui*, amari.	23.
28.	28. Innocens erit. *Alius*, innocens declarabitur.	28.
29.	29. Zelotypiæ. *Alius*, zelotypiam passæ.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Numerorum.

[...]untur hæ lectiones in psalmis non semel.

V. 23. *Οἱ λοιποί*, πικροῦ. Ita Basiliensis.

V. 28. *Ἀλλ.*, ἀθωωθήσεται. Ex eodem.

V. 29. *Ἀλλ.*, ζηλοτυπουμένης. Ex eodem.

—

CAPUT VI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Πᾶσαν ἀπόβρεξιν σταφυλῆς.	3. Καὶ ὅσα κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς.	3.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Omnem infusionem uvæ.	3. Et quæcunque conficiuntur ex uva.	3.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גדל 5	5.	5. Μεγεθύνων.
מת 6	6	6.
הנזיר 18	18.	18. Ὁ ἀφωρισμένος.
על־כפי הנזיר 19 התגלחו את־נזרו	19.	19. Ἐπὶ τους ταρσοὺς τοῦ ἀφωρισμένου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Magnificando.	5. Crescente cæsarie.	5. Magnificans.
6. Mortui.	6. Super mortuum.	6.
18. Nazaræus.	18. Nazaræus.	18. Segregatus.
19. Super volas separati. Rasus fuerit. Nazaræatus ejus.	19. In manus Nazaræi. Rasum fuerit. Caput ejus.	19. Super volas separati.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Numerorum.

V. 3. Ἀ. et Σ., πᾶσαν ἀπόδρεξιν σταφυλῆς. Ita Coislin. Eamdem interpretationem sine auctorum nomine affert Basiliensis.

V. 5. Ἀ., μεγεθύνων. Σ., αὔξων. Ex Basil.
V. 6. Ἄλλ., τεθνηκυΐᾳ. Ex Basiliensi.
V. 18. Ἀ., ὁ ἀφωρισμένος. Σ., Ναζηραῖος. Ex Basil.

—

CAPUT VII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
על־הפקדים 2	2.	2.
שש־עגלות צב 3. *Τὸ Σαμαρ.* (ἓξ ἁμάξας) δυνάμεως.	3.	3. (Ἓξ ἁμάξας) κατασκεπαστάς.
האחת כסף 85 בשקל	85.	85.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Super visitatos.	2. Eorum qui numerati fuerant.	2.
3. Sex plaustra operimenti. *Samar.* sex vehicula virtutis.	3. Sex plaustra tecta.	3. Sex vehicula cooperta.
85. Una argenti. In siclo.	85. *Vacat.* Pondere.	85.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Numerorum.

V. 2. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ λαοῦ. Sic duo mss. Regii et edit. Romana. Hæc lectio videtur esse Symmachi et Theodotionis, qui פקד ita vertunt alibi.

V. 3. Ἀ., *κατασκεπαστάς*. Sic Basiliensis. Duo Regii habent σκεπαστάς, atque ita legit Drusius. Alius item κατασκευαστάς. Hæc porro nota legitur in tribus Regiis : Ἄλλος, *κατασκευαστὰς ἀμαξοειδεῖς*· ἤτοι ὡς βερίδια, ὡς κεῖται ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν. Τὸ δὲ Σαμαρ. *δυνάμεως* ἔχει. Id est : « Alius, *concinnatos* (supp. *currus*) *plaustri forma*, videlicet sicut veredia, ut jacet in libro I Regum. Samaritanus autem habet, *virtutis*. » Omittendum non est eosdem ipsos codices, qui in nota habent κατασκευαστάς, in alia nota ad marginem σκεπαστάς habere. Σ., ὑπουργιάς. Ita Basiliensis. Ad

—

CAPUT VIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תנופה ליהוה 13	13.	13.
נגף בגשת בני־ישראל אל־ 19 הקדש	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Agitationem Domino.	13. Oblatos Domino.	13.
19. Plaga in accedendo filiis Israel ad sanctuarium.	19. Plaga si ausi fuerint accedere ad sanctuarium.	19.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Αὔξων.	5. Τρέφων.	5.
6	6. Τετελευτηκυῖα. Ἄλλος, τεθνηκυίᾳ.	6.
18. Ναζηραῖος. (*Coislin.* ναζωραῖος.)	18. Ηὐγμένος.	18.
19. Ἐπὶ τὰς παλάμας τοῦ Ναζηραίου.	19. Ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ ηὐγμένου.	19.
	Ξυρήσασθαι. Ἄλλος, ξυρηθῆναι.	
	Εὐχὴν αὐτοῦ. Ἄλλος, κεφαλήν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Augens.	5. Nutriens.	5.
6.	6. Mortua. *Alius*, defuncta.	6.
18. Naziræus.	18. Qui vovit.	18.
19. Super palmas Naziræi.	19. Super manus ejus qui vovit.	19.
	Raserit. *Alius*, rasus fuerit.	
	Votum suum. *Alius*, caput.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Numerorum.

Forte melius Ναζιραῖος.
V. 19. Ἀ., ἐπὶ τοὺς ταρσοὺς, etc. Sic duo mss.
Ibid. Ἀλλ., ξυρηθῆναι. Ex Basiliensi.
Ibid. Ἀλλ., κεφαλήν. Sic Basiliensis, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

CAPUT VII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς. Ἄλλος, ἐπὶ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ λαοῦ.	2.
3. (Ἓξ ἁμάξας) ὑπουργίας.	3. Ἓξ ἁμάξας λαμπηνικάς.	3.
85.	85. Τὸ ἕν.	85.
	Ἐν τῷ σίκλῳ. Ἄλλος, διδράχμῳ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Super recognitione. *Alius*, super numeratione populi.	2.
3. Sex vehicula ministerii.	3. Sex vehicula lampenica.	3.
85.	85. Una (*i. e.* patella).	85.
	In siclo. *Alius*, didrachmo.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Numerorum.

singulos autem supplevimus ἓξ ἁμάξας, quia mss. ea notant in quibus interpretes differunt, non autem ea vocabula quæ apud omnes eadem sunt. עגל et גלת, vertere solent, ἁμάξα. Ο', ἁμάξας λαμπηνικάς. Eusebius Emisenus, τὰς διατρόχους λέγει· ἃς τινες βηρώτια καλοῦσιν. Sic omnes mss. Drusius male ζηρώτια. Sensus est : « Plaustra *lampenica*, illa dicit, quæ rotis instructa sunt, quæque nonnulli *berotia* vocant. »

V. 85. Τὸ ἕν. Addit Basiliensis ad marg., ἀργυροῦν, *argentea* (scil., patella).

Ibid. Ἀλλ., διδράχμῳ. Sic idem Basil. Severus et Cyrillus supra in nota ad cap. III, v. 47, dicunt idipsum esse δίδραχμον et σίκλος.

CAPUT VIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	13. Ἀπόδομα ἔναντι Κυρίου Ἄλλος, ἀπόδομα Κυρίῳ.	13.
	19. ※ Πληγὴ ↙ προσεγγιζόντων υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἅγια.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Donum ante Dominum. *Alius*, donum Domino.	13
19.	19. ※ Plaga ↙ accedentibus filiis Israel ad sancta.	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 יבוא לצבא צבא בעבדת אהל מועד	24.	24. Τοῦ στρατεύεσθαι στρατειαν δουλείας.
26 את־אחיו	26.	26. Σὺν ἀδελφοῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Ingredietur ad militandum militiam in ministerio tentorii conventus.	24. Ingredientur ut ministrent in tabernaculo fœderis.	24. Ad militandum militiam servitutis.
26. Cum fratribus suis.	26. Ministri fratrum suorum.	26. Cum fratribus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Numerorum.

V. 13. Ἄλλος, ἀπόδομα Κυρίῳ. Basiliensis.
V. 19. Sic D. Ernestus Grabe cum asterisco.
V. 24. Ἀ., τοῦ στρατεύεσθαι στρατείαν δουλείας. Ex Basiliensi. Symmachus autem ex eodem, παρίστασθαι παράστασιν εἰς λατρείαν. Vocem λατρεία supra, c. III, 7, usurpat idem pro עבדת. Præter versionis LXX locum, ut habetur in hodiernis exemplaribus, qui aliquot vocibus mutilus est, alterum

—

CAPUT IX NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לצאתם	1.	1.
2 את־הפסח	2.	2.
14 וכי־יגור אתכם גר	14.	14. Ἐὰν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος.
21 או יומם ולילה	21.	21.
22 ובהעלתו יסעו	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Egrediendo eos.	1. Postquam egressi sunt.	1.
2. Transitum.	2. Phase.	2.
14. Et cum peregrinatus fuerit vobiscum peregrinus.	14. Peregrinus quoque et advena si fuerint apud vos.	14. Si autem accesserit ad vos proselytus.
21. Vel die et nocte.	21. Si post diem et noctem.	21.
22. Et in ascendendo ipsam proficiscentur.	22. Statim autem ut recessisset, movebant castra.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Numerorum.

V. 1. Ἄλλος, ἐκπορευομένων. Est Theodotionis, ut putatur, qui supra, Num. I, 20, eamdem vocem Hebraicam ita vertit.

V. 2. Σ., φασέκ. Ita tres mss. Regii, ubi hæc nota legitur: Ὁ Σύμμαχος *φασέκ*, ὁ δὲ Φίλων *διαβατήριον*. Id est, Symmachus *phasec*, Philo autem, διαβατήριον, id est, sacrificium quod in transitu fieri solet. » Supra, Exod. XII, 11, eamdem vocem פסח Theodotio vertit φασέχ, Symmachus autem, ὑπερμάχησις, *propugnatio*. Ibi vide. Hoc autem loco

—

CAPUT X NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 באחת יתקעו	4.	4.
הנשיאים ראשי אלפי ישראל		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. In una clanxerint.	4. Si semel clangueris.	4.
Principes capita millium Israel.	Principes et capita multitudinis Israel.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
24. Παρίστασθαι παράστασιν εἰς λατρείαν.	24. Εἰσελεύσονται ἐνεργεῖν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. *Ἄλλως*, εἰσελεύσονται λειτουργεῖν λειτουργίαν ἐν ἔργοις ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.	24.
26. Τοῖς ἀδελφοῖς.	26. Ὁ ἀδελφός.	26. Μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
24. Ad assistendum assistentiam ad ministerium.	24. Ingredientur operari in tabernaculo testimonii. *Aliter*, ingredientur ministrare ministerium in operibus in tabernaculo testimonii.	24.
26. Fratribus.	26. Frater.	26. Cum fratribus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Numerorum.

affert Basiliensis, ut erat in editione τῶν O' hexaplari, ubi ea quæ deerant restituta sunt ex Theodotionis, ut putatur, versione.

V. 26. Trium lectionem mutuamur ex eodem Basiliensi.

CAPUT IX. NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐξελθόντων. *Ἄλλος*, ἐκπορευομένων.	1.
2. Φασέχ.	2. Τὸ πάσχα.	2.
14.	14. Ἐὰν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος.	14.
21.	21. Ἡμέρας ἢ νυκτός. *Ἄλλοι*, ἡμέρας, ἢ μηνός.	21.
22.	22. ※ Καὶ ἐν τῷ ἀπαχθῆναι αὐτὴν, ἀπῆραν.	22.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1.	1. Egressis illis. *Alius*, exeuntibus.	1.
2. Phasec.	2. Pascha.	2.
14.	14. Si autem accesserit ad vos proselytus.	14.
21.	21. Die, vel nocte. *Alii*, die vel mense.	21.
22.	22. ※ Et cum assumeretur ipsa, proficiscebantur.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Numerorum.

melius legatur φασέχ quam φασέκ. Nam ח per κ nunquam exprimebatur, sed per χ.

V. 14. Sic unus codex. Ita solet Aquila vertere גר προσήλυτος.

V. 21. Ἄλλ., ἡμέρας ἢ μηνός. Sic quædam exemplaria, videtur autem esse transpositum ex versu sequenti, ubi Hebraice legitur או חדש או ימים.

V. 22. Hunc locum cum asterisco, quia in editione τῶν O' deficit, ab Ernesto Grabe mutuamur.

CAPUT X NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	4. Ἐν μιᾷ σαλπίσωσι. *Ἄλλος*, μιᾷ σάλπιγγι σαλπίσωσιν.	4.
	Ἄρχοντες ἀρχηγοὶ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, οἱ ἄρχοντες καὶ χιλίαρχοι Ἰσραήλ.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
	4. In una clangent. *Alius*, una tuba clanxerint.	
	Principes duces Israel. *Alius*, principes et millenarii Israel.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תרועה 6	6.	6. Ἀλαλαγμόν.
ותקעתם 10	10.	10.
אליסף בן 20	20.	20.
אחיעזר בן 25	25.	25.
עמישדי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Ovationem.	6. Ululatu tubæ.	6. Jubilationem.
10. Clangetis.	10. Canetis tubis.	10.
20. Elisaph filius.	20. Elisaph filius.	20.
25. Achiezer filius.	25. Achiezer filius.	25.
Hammisaddai.	Ammisaddai.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Numerorum.

V. 4. Ἄλλος, ἐν μιᾷ σάλπιγγι σαλπίσωσι. Sic quædam exemplaria, ut testatur edit. Rom.

Ibid. Ἀλλ., οἱ ἄρχοντες καὶ χιλίαρχοι. Ex Basil. — Coislin. Ο', ἄρχοντες, m. χιλίαρχοι.

V. 6. Ἀ., ἀλαλαγμόν. Ex eodem Coislin. Quam lectionem sine interpretis nomine habet Basiliensis.

Ibid. תימנה. Coislin. in textu, νότον, in marg., λίβα.

V. 9. ותקעתם. Coislin. Ο', σαλπιεῖτε. marg., σημα-

CAPUT XI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הבדלח 7	7.	7.
לשד השמן 8	8.	8. Τοῦ μαστοῦ ἐλαίου.
משא 11	11.	11. Ἄρμα.
לזרא 20	20.	20.
ויאצל 25	25.	25. Περιεῖλεν.
בעם 33	33.	33.
קברות התאוה 34	34. Καβρωθαβά.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Bdellii	7. Bdellii.	7.
8. Viroris olei.	8. Panis oleati.	8. Mammæ olei.
11. Onus.	11. Pondus.	11. Onus.
20. In dispersionem.	20. In nauseam.	20.
25. Reservavit.	25. Auferens.	25. Abstulit.
33. In populum.	33. In populum.	33.
34. Chibroth Hattaavah.	34. Sepulcra concupiscentiæ.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Numerorum.

V. 7. *Οἱ λοιποὶ*, βδελλίου. Ex Basiliensi et uno Regio. In priore autem respondet voci χρυστάλλου, recte : secus quam in editione Romana, ubi perperam applicatur voci κορίου, ut notavit Drusius. Sic vocem בדלח vertunt reliqui interpretes, Gen. II, 12, ubi LXX ἄνθραξ transferunt. Ibi vide.

V. 8. Sic versiones Aquilæ et Symmachi probe distinguit codex Basiliensis, quæ in aliis codicibus et apud Drusium sic permistim referuntur. A., S., μαστοῦ ἔλαιον, μαστοῦ εἰς λίπος. *Alius*, ἐκ μέλιτος. Sed illud, ἐκ μέλιτος, Symmachi interpretationi adjungit Basiliensis : licet in Hebræo nulla sit mellis mentio hoc loco. Sed melli simile sapore manna dicitur supra, Exod. XVI, ubi vide in notis.—Coislin. in lectione Symmachi sic habet. Σ., μαστοῦ, et postea spatio vacuo relicto, sic a linea resumit, εἰς λίπος ἐκ μέλιτος. Unde suspicio oriatur, hæc postrema verba ad Symmachi versionem non perti-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	6. Σημασίαν. Ἄλλος, ἀλαλαγμόν.	6
10.	10. Σαλπιεῖτε. Ἄλλος, σημανεῖτε.	10.
20.	20. Ἐλισάφ ὁ τοῦ. *Alius addit*, υἱός.	20.
25.	25. Ἀχιέζερ ὁ τοῦ. *Alius addit*, υἱός.	25.
	Ἀμισαδαί. Ἄλλος, Μισαδαΐ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Significationem. *Alius*, jubilationem.	6.
10.	10. Clangetis. *Alius*, significabitis.	10
20.	20. Elisaph., filius. *Alius addit*, filius.	20.
25.	25. Achiezer, filius. *Alius addit*, filius.	25.
	Amisadai. *Alius*, Misadai.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Numerorum.

νεῖτε.

V. 10. Ἄλλ., σημανεῖτε. Ex Basiliensi.

V. 20, 25. Ex eodem. [Ut probe intelligas additionem alius, quæ Latine versa nihil differt a LXX virorum interpretatione, sciendum tibi est senes illos reddere per ὁ τοῦ, more Græcorum, vocem hebraici textus, בן, quæ valet, *filius*. Alius autem explicite reddit vocem subintellectam ὁ υἱός: nempe, ὁ υἱὸς τοῦ. Sequitur nomen patris casu genitivo. DRACH.]

CAPUT XI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Κρυστάλλου. *Οἱ λοιποί*, βδελλίου.	7.
8. Μαστοῦν (*sic*) εἰς λίπος ἐκ μέλιτος.	8. Ἐγκρὶς ἐξ ἐλαίου.	8.
11. Τὸ βάρος.	11. Τὴν ὀργήν.	11. Τὴν ὁρμήν.
20. Εἰς ἀπεψίαν.	20. Εἰς χολέραν.	20.
25. Ἀπεσπᾶτο.	25. Παρείλατο.	25. Ἐπεσκίασεν.
33.	33. Εἰς τὸν λαόν. Ἄλλος, τῷ λαῷ.	33.
34.	34. Μνήματα τῆς ἐπιθυμίας.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Crystalli. *Reliqui*, bdellii.	7.
8. Mamma in pinguedinem ex melle.	8. Laganum ex oleo.	8.
11. Pondus.	11. Iram.	11. Impetum.
20. In cruditatem.	20. In choleram.	20.
25. Abstraxit.	25. Assumpsit.	25. Obumbravit.
33.	33. In populum. *Alius*, populo.	33.
34.	34. Sepulchra concupiscentiæ.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Numerorum

nere, sed esse scholion.

V. 11. Ἀ., τὸ ἅρμα. Σ., τὸ βάρος. Ο', τὴν ὀργήν. Θ., τὴν ὁρμήν. Sic etiam infra Deut. I, 12, in nota. Vocem משא solet Symmachus vertere λῆμμα. Ο', τὴν ὀργήν. Sic etiam habet ms. Alex. Edit. vero Rom., τὴν ὁρμήν, quæ hic Theodotionis lectio esse fertur.

V. 15. חן. Ο', ἔλεος. Coislin. in margine, χάριν καὶ ἔλεον.

V. 20. Sic duo Regii codices et Drusius ex Theodoreto: cujus hæc nota adjicitur, Ἡ γὰρ ἀδηφαγία τὴν νόσον ἐπήγαγε, καὶ πολλοῖς τὸν θάνατον ἡ θεήλατος πληγή. Id est, « Nimia enim satietas morbum, immissaque a Deo plaga plurimis mortem adduxit. »

V. 25. Trium lectiones affert Basiliensis.

V. 33. Ἄλλος, τῷ λαῷ. Ex Basiliensi.

V. 34. Καβρωθαβά. Ex eodem.

CAPUT XII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ענו מאד	3.	3.
7 לא־כן עבדי	7.	7.
12 בשרו	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Mansuetus valde.	3. Mitissimus.	3.
7. Non sic servus meus.	7. Non talis servus meus.	7.
12. Carnis ejus.	12. Carnis ejus.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Numerorum.

V. 3. *Καὶ οὕτως οἱ λοιποί*. Ita codex unus.

CAPUT XIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 וידבר יהוה	1.	1.
22 לבא חמת	22.	22. Εἴσοδος Ἐμάθ.
33 דבת הארץ *Τὸ Σαμαρ.* ὄνειδος κατὰ τῆς γῆς.	33.	33
עברנו בה לתור אתה		
34 את־הנפילים	34.	34.
בני ענק מן־הנפלים		
ונהי		
בעיניהם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et locutus est Dominus.	1. Ibique locutus est Dominus.	1.
22. Ingrediendo Chamath.	22. Intrantibus Emath.	22. Ingressus Emath.
33. Infamiam terræ. *Samar.* opprobrium contra terram.	33. Detraxeruntque terrræ.	33.
Transivimus in eam ad explorandum eam.	Lustravimus.	
34. Perterrefacientes.	34. Proceræ staturæ.	34.
Filios Enac ex perterrefacientibus.	Filiorum Enac de genere gigantum.	
Fuimus.	Videbamur.	
In oculis eorum.	Quibus comparati.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Numerorum.

V. 1. *Ad marg. Basiliensis*, Καὶ τούτων μνημονεύει Μωϋσῆς ἐν τοῖς πρώτοις τοῦ Δευτερονομίου· ἃ καὶ αὐτὰ ἐκ τοῦ τῶν Σαμαρειτῶν Ἑβραϊκοῦ μετεβάλομεν καταλλήλως τῇ τῶν Ο', ἑρμηνείᾳ τῇ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φερομένῃ. Καὶ εἶπεν Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Ἤλθετε ἕως ὄρους τοῦ Ἀμοῤῥαίου, ὅπερ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. Εἴδετε ὅτι ἔδωκεν Κύριος ὁ Θεός σου ἔμπροσθέν σου τὴν γῆν. Ἀναβὰς κληρονόμησον καθὰ ἐλάλησεν Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου· Σὺ μὴ φοβοῦ μηδὲ ὀκνήσῃς. Καὶ προσῆλθον Μωϋσῇ καὶ εἶπαν· Ἀποστείλωμεν ἄνδρας ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ κατασκοπήσωμεν τὴν γῆν, καὶ ὑποστρέψουσιν ἡμῖν λόγον περὶ τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἀνελευσώμεθα. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Μωϋσῇ. i. e. « Horum meminit Moyses in principio Deuteronomii : quæ ex Hebraico Samaritanorum transtulimus congruenter ad versionem LXX Interpretum, quæ in Deuteronomio fertur (I, 20). Et dixit Moyses filiis Israel : Venistis usque ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster

CAPUT XII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3	3. Πραῢς σφόδρα. *Καὶ οὕτως οἱ λοιποί.*	3.
7	7. Οὐχ οὕτως ὁ θεράπων μου. *Ἄλλος*, οὐχ οὕτως ὡς ὁ θεράπων.	7.
12.	12. Τῶν σαρκῶν αὐτῆς. *Ἄλλος*, τῆς σαρκὸς αὐτῆς.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Mansuetus valde. *Sic etiam reliqui.*	3.
7	7. Non sic servus meus. *Alius*, non sic sicut servus meus.	7.
12.	12. Carnium ejus. *Alius*, carnis ejus.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Numerorum.

V. 7. *Ἄλλος*, οὐχ οὕτως ὡς ὁ θεράπων. Ita duo mss., unde sequentem etiam lectionem mutuamur.

CAPUT XIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἐλάλησε Κύριος.	1.
22.	22. Εἰσπορευομένων Αἰμάθ.	22.
33.	33. Ἔκστασιν τῆς γῆς. *Ἄλλος*, κατάκρισιν.	33.
	Παρήλθομεν αὐτὴν κατασκέψασθαι. *Ἄλλος*, παρήλθομεν ἐν αὐτῇ κατασκέψασθαι αὐτήν.	
34. Τεραστίους.	34. Γίγαντας.	34.
	※ Υἱοὺς Ἐνὰκ ἐκ τῶν γιγάντων.	
	Ἦμεν. *Ἄλλος*, ἐγενήθημεν.	
	Ἐνώπιον αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐναντίον αὐτῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et locutus est Dominus.	1.
22.	22. Intrantibus Emath.	22.
33.	33. Pavorem terræ. *Alius*, condemnationem.	33.
	Transivimus eam explorare. *Alius*, transivimus in ea ad explorandum ipsam.	
34. Portentosos.	34. Gigantes.	34.
	※ Filios Enac ex gigantibus.	
	Eramus. *Alius*, facti sumus.	
	In conspectu eorum. *Alius*, in comparatione eorum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Numerorum.

dat nobis. Videte quia dedit Dominus Deus tuus in conspectu tuo terram. Ascendens hæreditate accipe, quemadmodum locutus est Dominus Deus patrum tuorum : Tu ne timeas, neque segnis esto. Et accesserunt ad Moysen et dixerunt : Mittamus viros ante nos, et exploremus terram, et referent nobis sermonem de via, per quam ascendamus. Et placuit sermo in oculis Moysis. »

Hæc nota Origenis esse videtur, etsi codex Basiliensis, unde illam mutuamur, id non indicet. Monet autem, ea quæ sequuntur, in Samaritano haberi, ex Deuteronomio, cap. I, v. 20, desumpta. Et sane exstant quoque in Samaritano hodierno textu, et in versione Samaritana, neque ullatenus ab hac Græca versione discrepant. Cum iis autem quæ in Deuteronomio leguntur, ea solum in re differunt, quod hic Moyses in tertia persona loquatur : *Et dixit Moyses filiis Israel*, etc., illic autem in prima : *Dixi vobis*, etc., Origenes autem ait, se hæc transtulisse congruenter ad versionem LXX

Interpretum, quæ in Deuteronomio fertur. Verum nonnihil est inter utramque discriminis, ut quisque videre possit. De Samaritano textu vide in Præliminaribus.

V. 3. לַמִּטָּה. Ο', κατὰ δήμους. Coislin. ad marg., οἴκους.

V. 22. Ἀ., εἴσοδος Ἐμάθ. Hieron. *De locis Hebraicis* : « *Laboemath*, pro quo Aquila interpretatur, *ingressus Emath.* » Ibid. Græca Eusebii sic habent Λαβωεμάθ. Ἀ., εἴσοδος Ἐμάθ. Drusius legit : Ἀ., εἰσόδους Ἐμάθ. Male, ni fallor, pro εἴσοδος. — רחב. Ο', Ῥοόβ. Coislin. marg., Ῥαάβ.

V. 33. *Τὸ Σαμαρ.*, ὄνειδος, etc. Hanc Samaritan

—

CAPUT XIV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 לְרמתנו	2.	2. Ὄφελον ἀπεθάνομεν.
6 מן התרים	6.	6. Ἐκ τῶν κατασκόπων.
7 עברנו בה לתור	7.	7.
14 כי־אתה יהוה בקרב העם הזה אשר־עין בעין נראה ׀ אתה יהוה	14.	14. Ὅτι σὺ εἶ, Κύριε, ἐν ἐγκάτῳ τοῦ λαοῦ τούτου, οἷς ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ σὺ, Κύριε.
21 וימלא כבוד־יהוה את־כל־הארץ	21.	21. Ὅτι ἐμπλήσει πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα Κυρίου.
30 כי אם־כלב	30.	30.
33 ונשאו	33.	33.
עד־תם פגריכם		
36 על־הארץ	36.	36.
37 מוצאי דבת	37.	37. Οἱ ἐξενέγκαντες διαβολήν.
43 עמכם	43.	43.
45 ויכום ויכתום עד־החרמה	45.	45.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Utinam mortui essemus.	2. Utinam mortui essemus.	2. Utinam mortui essemus.
6. De exploratoribus.	6. Qui et ipsi lustraverant.	6. De exploratoribus.
7. Transivimus in ea ad explorandum.	7. Quam circuivimus.	7.
14. Quod tu, Domine, in interiore populi istius, quod oculo in oculo visus tu, Domine.	14. Quod tu, Domine, in populo isto sis, et facie videaris ad faciem.	14. Quoniam tu es, Domine, in viscere populi hujus, quibus oculum in oculo videris tu, Domine.
21. Et implebitur gloria Domini omnis terra.	21. Et implebitur gloria Domini omnis terra.	21. Quoniam implebit omnem terram gloria Domini.
30. Nisi Chaleb.	30. Præter Caleb.	30.
33. Et portabunt.	33. Et portabunt.	33.
Donec consumantur cadavera vestra.	Donec consumantur cadavera patrum.	
36. Super terram.	36. Terræ.	36.
37. Educentes famam.	37. *Vacat.*	37. Qui extulere calumniam.
43. Vobiscum.	43. Vobiscum.	43.
45. Et percusserunt eos, et contriverunt usque ad Chormah.	45. Et persecutus est eos usque Horma.	45.

lectionem habent duo mss. Regii et Drusius. Aliam vero, nempe κατάκρισιν, incerti interpretis, iidem duo mss. tantum.

Ibid. Ἄλλος, παρήλθομεν ἐν αὐτῇ κατασκέψασθαι αὐτήν. Ex Basil.

V. 34. Σ., τεραστίους. Basil. Videtur Symmachus vocem נפלים τεραστίους vertere quasi ex פלא. Nam נפלאת τεράστια vertit psal. xxxix, 6. Vide etiam psal. lxxvi, 12, et lxxxvii, 11.

Ibid. Sic Ern. Grabe cum asterisco, quia in versione τῶν O' deerat.

Ibid. Ἄλλος, ἐγενήθημεν. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ἐναντίον αὐτῶν. Basil.

CAPUT XIV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Εἰ ἀπεθάνομεν. *Οἱ λοιποί*, ὄφελον ἀπεθάνομεν.	2.
6 Ἐκ τῶν κατασκόπων.	6. Τῶν κατασκεψαμένων.	6.
7.	7. Κατασκεψάμεθα. *Ἄλλ.*, παρήλθομεν ὥστε κατασκέψασθαι.	7.
14. Ὅτι σὺ εἶ, Κύριε.	14. Ὅτι σὺ εἶ Κύριος ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, ὅστις ὀφθαλμοῖς κατ' ὀφθαλμοὺς ὀπτάζῃ, Κύριε.	14.
21. Ὅτι ἐμπλήσει πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα Κυρίου.	21. Καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν.	21. Ὅτι ἐμπλήσει πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα Κυρίου.
30.	30. Ἀλλ' ἢ Χαλέβ. *Ἄλλος*, πλὴν Χαλέβ.	30.
33.	33. Καὶ ἀνοίσουσι. *Ἄλλος*, βαστάζοντες.	33.
	Ἕως ἂν ἀναλωθῇ τὰ κῶλα ὑμῶν. *Ἄλλος*, ἕως ἂν τελειωθῶσι πτώματα ὑμῶν.	
36.	36. Περὶ τῆς γῆς. *Ἄλλος*, κατὰ τῆς γῆς.	36.
37.	37. Οἱ κατείπαντες πονηρά.	37.
43.	43. Ἐν ὑμῖν. *Ἄλλος*, μεθ' ὑμων.	43.
45	45. Καὶ ἐτρέψαντο αὐτοὺς καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως Ἑρμάν. Καὶ ἀπεστράφησαν εἰς παρεμβολήν. *Ἄλλος*, εἰς συνάντησιν αὐτῶν, κα κατεδίωξαν αὐτοὺς, ὡσεὶ ποιήσαι σαν αἱ μέλισσαι.	45.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Si mortui essemus. *Reliqui*, utinam mortui essemus.	2.
6. De exploratoribus.	6. De iis qui exploraverant.	6.
7.	7. Exploravimus. *Alius*, transivimus ut exploraremus.	7.
4. Quoniam tu es, Domine	14. Quoniam tu es Dominus in populo hoc: qui oculis ad oculos aspiciaris, Domine.	14.
21. Quoniam implebit omnem terram gloria Domini.	21. Et implebit gloria Domini omnem terram.	21. Quoniam implebit omnem terram gloria Domini.
30.	30. Nisi Chaleb. *Alius*, verum tamen Chaleb.	30.
33.	33. Et portabunt. *Alius*, gestantes.	3.
	Quoadusque consumpta fuerint membra vestra. *Alius*, donec consumpta fuerint cadavera vestra.	
36.	36. Circa terram. *Alius*, contr terram.	36.
37.	37. Qui locuti sunt mala.	37.
43.	43. In vobis. *Alius*, vobiscum.	43.
45.	45. Et fugaverunt eos, et conciderunt eos usque Herman. Et reversi sunt in castra. *Alius*, in occursum eorum, et persecuti sunt eos, ut fecerint apes.	45.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Numerorum.

V. 2. Sic Basiliensis, qui in textu habet εἰ ἀπεθάνομεν, quasi lectionem LXX. In editione autem Romana τῶν Ο' habetur ὄφελον ἀπεθάνομεν.

V. 7. Ἄλλ., παρήλθομεν ὥστε κατασκέψασθαι. Hanc incerti lectionem affert Basiliensis, quæ optime cum Hebraico consonat.

V. 14. Hanc Aquilæ et Symmachi lectionem mutuamur ex Eusebii *Demonstratione evangelica*, pag. 244. Ἀ., ἐν ἐγκάτῳ. Ita quoque vertit Aquila vocem קרב Exod. III, 18.

V. 21. Ἀ., Σ., Θ., ὅτι ἐμπλήσει πᾶσαν τὴν γῆν, etc. Ex Drusio.

V. 30. Ἄλλος, πλὴν Χαλέβ. Ita Basiliensis,

CAPUT XV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ריח ניחח	3.	3.
6 בלולה בשמן	6.	6.
13 האזרח	13.	13.
28 לכפר עליו ונסלח לו	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Odorem quietis.	3. Odorem suavitatis.	3.
6. Confusæ in oleo.	6. Quæ conspersa sit oleo.	6.
13. Indigena.	13. Indigenæ.	13.
28. Ad expiandum super eum, et remittetur ei.	28. Impetrabitque ei veniam, et dimittetur ei.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Numerorum.

V. 3. Ἄλλος, ὀσμὴν ἀναπαύσεως. Sic unus codex. Vide supra, Levit. I, 9, et XXIII, 18.

V. 6. Ex duobus exemplaribus mss. Videtur esse Aq., Sym. et Theodotionis, ut supra, Levit. II, 4.

V. 13. Ἄλλως, ὁ ἐγχώριος. Sic Basiliensis alteram τῶν Ο' lectionem affert. In edit. Rom. legitur αὐτόχθων. Alterutra autem lectio ex alio interprete desumpta videtur. Qua de re consule ea quæ

CAPUT XVI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 קראי מועד	2.	2.
3 ויאמרו	3.	3.
רב־לכם		Πολὺ ὑμῖν.
6 זאת	6.	6.
7 רב־לכם	7.	7.
13 מארץ זבת	13.	13.
כי־תשתרר עלינו		
15 חמור	15.	15. Δῶρον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vocati conventus.	2. Qui tempore consilii per nomina vocabantur.	2.
3. Et dixerunt.	3. Dixerunt.	3.
Multum vobis.	Sufficiat vobis.	Multum vobis.
6. Hoc.	6. Hoc.	6.
7. Multum vobis.	7. Multum erigimini.	7.
13. E terra fluente.	13. De terra, quæ (lacte et melle) manabat.	13.
Quia principem te facis super nos.	Nisi et dominatus fueris in nobis.	
15. Asellum.	15. Asellum.	15. Donum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Numerorum.

tacito interpretis vel interpretum nomine.

V. 33. Ἄλλος, βαστάζοντες. Sic Regiæ catenæ et edit. Rom.

Ibid. Ἄλλος, ἕως ἂν τελειωθῶσι πτώματα ὑμῶν. Sic Basiliensis, tacito interpretis nomine.

V. 36. Ἄλλος, κατὰ τῆς γῆς. Ex Basil.

Ibid. דבּה. Ο', ῥήματα πονηρά. Coislin. in marg., φοβερά.

V. 43. Ἄλλος, μεθ' ὑμῶν. Ex Basil.

V. 45. Ἄλλος, εἰς συνάντησιν αὐτῶν, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς, ὡσεὶ ποιήσαισαν αἱ μέλισσαι. Sic Basiliensis. Hæc vero lectio cum Hebraico non consonat, sed huc translata est ex Deuteronomii c. I, v. 44.—Ο', ἐστρέψαντο. Coislin. marg., ἀπώσαντο.

—

CAPUT XV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ὀσμὴν εὐωδίας. Ἄλλος, ὀσμὴν ἀναπαύσεως.	3.
6.	6. Ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ. Ἄλλος, ἀναπεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ.	6.
13.	13. Αὐτόχθων. Ἄλλως, ὁ ἐγχώριος.	13
28.	28. Ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ. *Alii addunt*, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Odorem suavitatis. *Alius*, odorem requiei.	3.
6.	6. Refectæ in oleo. *Alius*, respersæ in oleo.	6.
13.	13. Indigena. *Aliter*, inquilinus.	13.
28.	28. Exorare pro eo. *Alii addunt*, et remittetur ei.	28

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Numerorum.

dicimus in Præliminaribus.

V. 28. Additamentum illud, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ, quod Hebraico respondet ונסלח לו habent quædam exemplaria, ut fertur in edit. Rom., verisimileque est fuisse asterisco notatum in Hexaplis.

—

CAPUT XVI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συγκλητοὶ βουλῆς. Ἄλλος, καλούμενοι εἰς καιρόν.	2.
3.	3. Εἶπαν. Ἄλλοι, λέγουσιν.	3.
Ἀρκείτω.	Ἐχέτω ὑμῖν.	Πολὺ ὑμῖν.
6.	6. Τοῦτο. Ἄλλος, οὕτως.	6.
7.	7. Ἱκανούσθω. Ἄλλος, ἀρκείτω.	7.
13.	13. Εἰς γῆν ῥέουσαν. Ἄλλος, ἐκ γῆς ῥεούσης.	13.
Κατατυραννεῖς γὰρ ἡμῶν βιαίως.	Ὅτι κατάρχεις ἡμῶν.	
15. Δῶρον.	15. Ἐπιθύμημα.	15. Δῶρον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Senatores consilii. *Alius*, vocati ad tempus.	2.
3.	3. Dixerunt. *Alii*, dicunt.	3.
Sufficiat	Sufficiat vobis.	Multum vobis.
6.	6. Hoc. *Alius*, sic.	6.
7.	7. Sufficiat. *Alius*, satis sit.	7.
13.	13. In terram fluentem. *Alius*, e terra fluente.	13.
Tyrannidem enim exerces in nos violenter.	Quoniam præes nobis.	
15. Donum.	15. Desiderium.	15. Donum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש 18	18.	18.
ואם־בריאה 30	30.	30.
תחתיהם 31	31.	31.
צפוי 38	38.	38.
השרפים 39	39.	39.
אל־העדה 46	46.	46

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Et ceperunt unusquisque acerram suam : et dederunt super eis ignem.	18. Quod cum fecissent.	18.
30. Et si creationem.	30. Sin autem novam rem.	30.
31. Sub eis.	31. Sub pedibus eorum.	31.
38. Opertorium.	38. Et affigat.	38.
39. Combusti.	9. Quos incendium devoravit.	39.
46. Ad cœtum.	6. Ad populum.	46.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Numerorum.

V. 2. Ἄλλος, καλούμενοι εἰς καιρόν. Sic Regius codex unus.

V. 3. Ἄλλος, λέγουσιν. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀ., Θ., πολὺ ὑμῖν. Σ., ἀρκείτω. Ex Basil. Drusius illud, ἀρκείτω, quasi scholion affert, sed suspicatur esse Symmachi, ut Basiliensis confirmat.

V. 6. Ἄλλος, οὕτως. Ex Basil.

V. 7. Ἄλλος, ἀρκείτω. Videtur haud dubie esse Symmachi, ut supra. Ex Basil.

V. 13. Ἄλλος, ἐκ γῆς ῥεούσης. Ex Basil.

Ibid. Σ., κατατυραννεῖς γὰρ ἡμῶν βιαίως. Sic Coisl. Hanc lectionem Basiliensis habet absque interpretis nomine.

V. 15. Ἀ. Σ., δῶρον. Ex Coislin. Hanc lectionem sine interpretum nomine exhibet Basiliensis. Omnes autem isti interpretes vocem חמור, *asinus* derivatam putabant a חמד, *desideravit*, mutato ר in ד. Hæc porro interpretum nota suspecta mihi est.

—

CAPUT XVII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מעלי 5	5.	5.
שקדים 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Desuper me.	5. A me.	5.
8. Amygdalas.	8. Amygdalas.	8.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Numerorum.

V. 5. Ἄλλος, ἀπὸ σοῦ. Sic quædam exemplaria.

V. 8. Οἱ λοιποὶ, ἀμύγδαλα. Ita Regius, Basiliensis et Drusius sine nomine : atque ita vertunt A., S., Gen. XLIII, 11. In hunc locum hæc habet Drusius. « Sic etiam Hieron. Ante in LXX erat κάρυα, id est, *nuces*. Nam in censu nucum amygdala. Dici-

—

CAPUT XVIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וישרתוך 2	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et ministrent tibi.	2. Et ministrent tibi.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18.	18. Καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ. Ἄλλος, λαβόντες δὲ ἕκαστος πυρεῖον ἴδιον, καὶ ἐπιθέντες εἰς αὐτὰ πῦρ.	18.
30	30. Ἐν φάσματι. Ἄλλος, ἐν χάσματι. Ἄλλος, φαντάσματι.	30.
31	31. Ὑποκάτω αὐτῶν. Ἄλλος, ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῶν.	31.
38	38. Περίθεμα. Ἄλλος, περιθεῖναι.	38.
39	39. Κατακεκαυμένοι. Ἄλλος, καυθέντες.	39.
46.	46. Εἰς τὴν παρεμβολήν. Ἄλλος, εἰς τὴν συναγωγήν.	46.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
18.	18. Et sumpsit unusquisque thuribulum suum, et imposuerunt super ea ignem. *Alius*, accipientes autem unusquisque thuribulum proprium, et imponentes super ea ignem.	18.
30	30. In visione. *Alius*, in hiatu. *Alius*, in phantasmate.	30.
31	31. De sub eis. *Alius*, sub pedibus eorum.	31.
38.	38. Circumpositionem. *Alius*, ad circumponendum.	38.
39.	39. Combusti. *Alius*, *id. alio verbo*.	39.
46.	46. Ad castra. *Alius*, ad synagogam.	46.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Numerorum

Nam sive חמור legas, ut hodie legitur; sive חמד, ut legerunt LXX, vix putaverim Aquilam vertisse δῶρον. Rectius Vulgata, *asellum*.

V. 18. Ἄλλος, λαβόντες δέ, etc. Ex Basil.

V. 30. Ἄλλος, ἐν χάσματι. Sic edit. Rom. ex Augustino. Ο', ἐν φάσματι, ex verbo ראה derivatum putantes præmissa propositione ב, בריאה: qui autem ἐν χάσματι vertit, videtur respexisse ad ea quæ postea gesta sunt, cum hiatu terræ absorptus est Core.

V. 31. Ἄλλος, ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῶν. Sic Basil., tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 38. Ἄλλος, περιθεῖναι. Basil.

V. 39. Ἄλλος, καυθέντες. Basil.

V. 46. Ἄλλος, εἰς τὴν συναγωγήν. Ex Basil. Videtur esse reliquorum interpretum, qui vocem עדה vertunt συναγωγήν, Levit. III, 7.

CAPUT XVII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Ἀπ' ἐμοῦ. Ἄλλος, ἀπὸ σοῦ.	5.
8.	8. Κάρυα. Οἱ λοιποί, ἀμύγδαλα.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. A me. *Alius*, a te.	5.
8.	8. Nuces. *Reliqui*, amygdala.	8.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Numerorum.

mus autem ἀμύγδαλον et ἀμυγδάλη. Heracleon Ephesius, κάρυα ἐκάλουν καὶ τὰς ἀμυγδάλας, καὶ τὰ νῦν καστάνεια. Ab hoc nomine verbum est apud interpretes, ἐξαμυγδαλόω, *instar amygdalæ torno; de quo* alias. »

CAPUT XVIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ λειτουργείτωσάν σοι. Ἄλλος, καὶ ὑπουργείτωσάν σοι.	2

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et ministrent tibi. *Alius*, et subministrent tibi.	2.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
5 על־בני ישראל	5.	5.
7 עבדת מתנה	7.	7.
מתנה אתן את־כהנתכם. τὸ Σαμαρ. καὶ δόματα δώσω τὰς ἱερατείας ὑμῶν.		
9 מקדש הקדשים	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Super filios Israel.	5. Super filios Israel.	5
7. Servitium doni.	7. Per sacerdotes administrabuntur.	7
Servitium doni dabo sacerdotium vestrum. *Samar.*, dona dabo sacerdotia vestra.	Per sacerdotes administrabuntur.	
9. De sanctitate sanctitatum.	9. De iis qui sanctificantur.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Numerorum.

V. 1. את־עון. Ubi edit. Rom. habet ἁμαρτίας, Coisl. ἀπαρχάς in textu, ἁμαρτίας in margine exhibet cum hac nota, Τουτέστι τὰ APENATA, ἐκ τῶν ἱερέων καταγόμενα, ὡς τὸ ια' κεφάλαιον τοῦ Λευιτικοῦ. Quid sibi velint ἀρένατα prorsus ignoro.

V. 2. Ἄλλος, καὶ ὑπουργείτωσάν σοι. Ex Basil

V. 5. Ἄλλος, ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Ex Basil

V. 7. Ἄλλος, λειτουργίαν δόματος. Idem.

Ibid. *Τὸ Σαμαρ.*, καὶ δόματα δώσω τὰς ἱερατείας ὑμῶν. Sic tres Regii, quorum unus habet δώματι

—

CAPUT XIX NUMERORUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
10 ולגר הגר בתוכם	10.	10.
12 לא יטהר	12.	12.
18 והזה	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et peregrino peregrinanti in medio vestrum.	10. Et advenæ, qui habitant inter eos.	10.
12. Non mundus erit.	12. Non poterit emundari.	12.
18. Et sparget.	18. Sparget.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Numerorum.

V. 10. Ex duobus mss.

V. 12. Ita Basiliensis.

—

CAPUT XX NUMERORUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
3 ולו גוענו	3.	3.
4 ובעירנו	4.	4.
6 ויבא	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
3. Utinam obiissemus.	3. Utinam periissemus.	3.
4. Et jumenta nostra.	4. Et nostra jumenta.	4.
6. Venit.	6. Ingressus est.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5	5. Ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Ἄλλος, ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.	5.
7.	7. Τὰς λειτουργίας δόμα. Ἄλλος, λειτουργίαν δόματος. Δόμα τῆς ἱερατείας ὑμῶν.	7.
9. Ἀπὸ ἡγιασμένου τῶν ἁγίων.	9. Ἀπὸ τῶν ἡγιασμένων. Ἄλλος, ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων. Ἄλλος, ἀπὸ πάντων ἡγιασμένων.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. In filiis Israel. *Alius*, super filios Israel.	5.
7.	7. Ministeria dationem. *Alius*, ministerium doni. Dationem sacerdotii vestri.	7.
9. De sanctificato sanctorum.	9. De sanctificatis. *Alius*, a Sancto sanctorum. *Alius*, ab omnibus sanctificatis.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Numerorum.

δώσεις. Omnes autem hanc notam adjiciunt, Ἀντὶ τοῦ· ὀφείλετε φυλάσσειν τὰς λειτουργίας ὑμῶν· ἐπειδὴ ὡς κατὰ δωρειὰν, καὶ κατ' ἐξαίρετον ἐδόθη ὑμῖν ἱερατεία. Id est, « Ac si diceret, Custodire debetis ministeria vestra, quandoquidem vobis sacerdotium doni ac prærogativæ loco datum est. »

V. 8. למשחה. Ο', γέρας. Coislin. in marg., τιμή.

V. 9. Σ., ἀπὸ ἡγιασμένου, etc. Has omnes lectiones ex Basiliensi mutuamur.

—

CAPUT XIX NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10	10. Καὶ προσηλύτοις προσκειμένοις. Ἄλλος, καὶ τοῖς προσηλύτοις προσκειμένοις ἐν μέσῳ ὑμῶν.	10.
12.	12. Οὐ καθαρὸς ἔσται. Ἄλλος, οὐ καθαρισθήσεται.	12.
18.	18. Περιῤῥανεῖ. Ἄλλος, ἐπιῤῥανεῖ. Ἄλλος, περιῤῥαντιεῖ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10	10. Et proselytis appositis. *Alius*, et proselytis appositis in medio vestrum.	10.
12.	12. Non mundus erit. *Alius*, non mundabitur.	12.
18.	18. Circumperfundet *Al.*, asperget. *Alius*, circumasperget.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Numerorum.

V. 18. Ἄλλος, ἐπιῤῥανεῖ. Ἄλλος, περιῤῥαντιεῖ. Sic quædam exemplaria.

—

CAPUT XX NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ὄφελον ἀπεθάνομεν. Ἄλλος, ὄφελον ἀπωλόμεθα.	3.
4.	4. Κτήνη ἡμῶν. Ἄλλος, τέκνα.	4.
6.	6. Ἦλθε. Ἄλλος, εἰσῆλθε.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Utinam mortui essemus. *Alius*, utinam periissemus.	3.
4.	4. Jumenta nostra. *Alius*, filii.	4.
6.	6. Venit. *Alius*, ingressus est.	6

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אל־פני הסלע 10	10.	10
המה מי מריבה 13	13.	13.
וימאן 21	21.	21.
למי 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Ad facies petræ.	10. Ante petram.	10.
13. Istæ aquæ jurgii.	13. Hæc est aqua contradictionis.	13.
21. Et renuit.	21. Nec voluit.	21.
24. In aquis.	24. Ad aquas.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Numerorum.

V. 3. Ἄλλος, ὄφελον ἀπωλόμεθα. Sic quædam exemplaria. Videtur esse versio alterius interpretis, quem sequitur Vulgata.

V. 6. Ἄλλος, εἰσῆλθε. Ex eodem.

V. 10. Ἄλλος, ἔναντι Κυρίου. Ex Basil.

CAPUT XXI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
דרך האתרים 1	1.	1. Ὁδὸν τῶν κατασκόπων.
קצה 5	5.	5. Σικχαίνει.
הקלקל		
על־נס 8	8.	8.
בעיי העברים 11	11.	11.
משם נסעו 12	12.	12.
משם נסעו ויחנו מעבר 13	13.	13.
ענו־לו 17	17.	17. Καταλέξατε.
הפסגה 20	20.	20. Ἡ λαξευτή.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
1. Viam exploratorum.	1. Exploratorum viam.	1. Viam exploratorum.
5. Abhorret.	5. Nauseat.	5. Tædio afficitur.
Levissimo.	Levissimo.	
8. Super vexillum.	8. Pro signo.	8.
11. In cumulis Abarim.	11. In Ieabarim.	11.
12. Inde profecti sunt.	12. Et inde moventes.	12.
13. Inde profecti sunt et castrametati sunt trans.	13. Quem relinquentes castrametati sunt contra.	13.
17. Respondete ei.	17. Concinebant.	17. Enumerate.
20. Collis.	20. Phasga.	20. Excisum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Numerorum.

V. 1. Ex Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis*, pag. 390, ubi locus corruptus est : nam sic legitur, Ἀχθαριμὰχ, σύνοδος τῶν κατασκόπων, etc. Verum ex levi mutatione, et germana syllabarum divisione, totum restituas sic : Ἀηθαρίμ. Ἀ., Σ., ὁδὸς τῶν κατασκόπων. In Latino autem Hieronymi legitur *Abetharim*; haud dubie pro *Ahetharim* : Locus Latine sic habet : *Abetharim : pro quo Aquila et Symmachus, exploratorum viam interpretati sunt.*

[Ita in nota ad hunc Eusebii locum. Consule S. Hier. ed. Migne. Sed potius restituendum *Haetharim*; sic enim habet textus Hebraicus. Drach.]

V. 5. Ἀ., σικχαίνει, Σ., ἐνεκάκησεν. Sic omnes mss. atque ita vertunt ambo, Gen. xxvii, 46. — Coislin. in marg., ματαίῳ, ξηρῷ, *οἱ λοιποὶ*, κούφῳ.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, κούφῳ. Ita Basiliensis et Coisl.

V. 8. Ἄλλος, ἐφ' ὕψους. Ex Basiliensi. Sed Coislin., Σ., τοῦ ὕψους. Utramque lectionem edimus.

V. 11. Ἐν Ἀχελγαῖ. *Sic Basil. ad marg.* ἐν Ἀχελγαῖ ἐκ τοῦ πέραν, ὅ ἐστιν ἐν ἐποικίαις Ἑβραίων. i. e., in Achelgai ex transitu, quod est in habitationibus Hebræorum.

Ibid. Hieronym. *De locis Hebraicis*, pag. 389, ubi Græca Eusebii sic habent : Αἰή, ἡ καὶ Ἀχελγαὶ, ἐν τοῖς βουνοῖς. Supple Σ., ἐν τοῖς βουνοῖς, nam in Latinis Hieronymi sic legitur : « Ahie quæ et Achalgai, pro hac Symmachus interpretatur, *in collibus.* » — Pro Ἀχελγαῖ, Coislin. in marg., Ἀχελσεξίν.

V. 12. Basil. *ad marg.* Καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Μὴ ἐχθραίνετε τοῖς Μωαβίταις, καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ. Τοῖς γὰρ υἱοῖς Λὼτ δέδωκα τὸ ὄρος ἐν κλήρῳ., i. e., Et dixit Dominus ad Moysen : Ne inimicitias habeatis cum Moabitis, et ne con-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἀπέναντι τῆς πέτρας. Ἄλλος, ἔναντι Κυρίου.	10.
13.	13. Τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀντιλογίας. Ἄλλος, τοῦτο τὸ ὕδωρ λοιδορίας.	13.
21.	21. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν. Ἄλλος καὶ οὐκ ἠβουλήθη.	21.
24.	24. Ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἄλλος, ἐν τῷ ὕδατι.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Ante petram. *Alius*, coram Domino.	10.
13.	13. Hæc aqua contradictionis. *Alius*, hæc aqua contumeliæ.	13.
21.	21. Et noluit. *Alius*, nec voluit.	21.
24.	24. Super aqua. *Alius*, in aqua.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Numerorum.

V. 13. Ἄλλος, τοῦτο τὸ ὕδωρ λοιδορίας. Sic quædam exemplaria.

V. 21. Ἄλλος, οὐκ ἠβουλήθη. Ex eodem Basil.

V. 24. Ἄλλος, ἐν τῷ ὕδατι. Ex eodem.

CAPUT XXI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὁδὸν τῶν κατασκόπων.	1. Ὁδὸν Ἀθαρεῖν.	1.
5. Ἐνεκάκησεν.	5. Προσώχθισεν. Διακένῳ. *Οἱ λοιποὶ*, κούφῳ.	5.
8. Τοῦ ὕψους.	8. Ἐπὶ σημείου. Ἄλλος, ἐφ' ὕψους.	8.
11. Ἐν τοῖς βουνοῖς.	11. Ἐν Ἀχελγαΐ.	11.
12.	12. Ἐκεῖθεν ἀπῆραν.	12.
13.	13. Καὶ ἐκεῖθεν ἀπάραντες παρενέβαλον εἰς τὸ πέραν.	13.
17. Καταλέξατε.	17. Ἐξάρχετε.	17.
20.	20. Τοῦ λελαξευμένου.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Viam exploratorum.	1. Viam Atharin.	1.
5. Defecit.	5. Exhorruit. Inani. *Reliqui*, levi.	5.
8. Excelsi.	8. Super signum. *Alius*, supe excelsum.	8.
11. In collibus.	11. In Achelgai.	11.
12.	12. Inde promoverunt.	12.
13.	13. Et inde promoventes castra metati sunt trans.	13.
17. Enumerate.	17. Præcinite.	17
20.	20. Excisi.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Numerorum.

jungamini cum illis : non enim dabo vobis de terra eorum in sorte. Nam filiis Lot dedi montem in sorte. *Deut.* II, 9.

V. 13. *Basil.* Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· Σὺ παραπορεύῃ σήμερον τὰ ὅρια Μωὰβ τὴν Ἀροὴρ, καὶ προσάξετε ἐγγὺς ὑμῶν Ἀμμάν. Μὴ ἐχθραίνετε αὐτοῖς καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ μὴ δῶ ἀπὸ τῆς γῆς υἱῶν Ἀμμὰν τοῖς ἐν κλήρῳ ὅτι τοῖς υἱοῖς Λὼτ δέδωκα αὐτὴν ἐν κλήρῳ. Καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς φάραγγος Ζαρὲθ, καὶ παρενέβαλον. Καὶ τούτων μέμνηται Μωϋσῆς ἐν Δευτερονομίῳ· ἃ ἐν μόνοις τῶν Σαμαρειτῶν εὕρομεν. i. e., Et dixit Dominus ad Moysen dicens : Tu pertransibis hodie terminos Moab Aroer : et adducetis prope vos Amman : ne inimicitias geratis cum eis, et ne conjungamini cum illis. Non enim dabo de terra filiorum Amman iis qui sunt in sorte : quia filiis Lot dedi eam in sorte. Et profecti sunt ex valle Zareth, et castrametati sunt. *Deut.* II, 19. Horum etiam meminit Moyses, in Deuteronomio : quæ in solis Samaritanorum libris reperimus.

Hos tres versus ex Basiliensi desumpsimus prout erant in Hebraico textu Samaritano, quos Origenes secundum LXX Interpretum versionem huic loco adaptavit : sunt autem excerpta ex Deuteronomii libro, quæ Samaritani in libri Numerorum seriem invexerant, prout reperitur etiam in hodierno Samaritano, ubi multa alia quæ in Basiliensi non observantur, ex eodem Deuteronomio in Numerorum librum translata deprehenduntur. Vide in Præliminaribus.

V. 17. Ἀ., Σ., καταλέξατε. Ita Coislin. Quam lectionem tacito interprete affert Basiliensis.

V. 20. Ex Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis*, ad vocem *Phasga*, Græce Φασγά. LXX quoque Interpretes פִּסְגָּה λαξευτὴν interpretantur. Deuter. IV, 49.

CAPUT XXII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בערבות מואב 1	1.	1. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.
מואב מפני 3	3.	3.
עצום הוא ממני 6	6.	6.
להלחם 11	11.	11.
לשטן 22	22.	22. Σατάν.
את־האתון להטותה הדרך 23	23.	23. Τὴν ὀνάδα αὐτοῦ ἐκκλῖναι αὐτὴν τὴν ὁδόν.
ויעמד 24	24.	24. Καὶ ἔστη.
יהוה 31	31.	31.
לשטן 32	32.	32.
אם־רע בעיניך 34	34.	34.
אתו תדבר 35	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In campestribus Moab.	1. In campestribus Moab.	1. Ad plana Moab.
3. Moab a faciebus.	3. *Vacat.*	3.
6. Osseus iste præ me.	6. Fortior me est.	6.
11. Pugnare.	11. Pugnans abigere.	11.
22. In adversarium.	22. Contra Balaam.	22. Satan.
23. Asinam ad declinare faciendum eam viam.	23. Et vellet eam ad semitam reducere.	23. Asinam ejus ad declinare faciendum eam viam.
24. Et stetit.	24. Stetit.	24. Et stetit.
31. Domini.	31. *Vacat.*	31.
32. In adversarium.	32. Ut adversarer.	32.
34. Si malum in oculis tuis.	34. *Vacat.*	34.
(35. Illud loqueris.	35. Cave ne aliud, quam præcepero tibi, loquaris.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Numerorum.

V. 1. Eusebius *De locis Hebraicis* in editione Hieronymiana, pag. 392, sic habet Ἀραβὼθ Μωὰβ, ἔνθα δεύτερον ἠριθμήθη ὁ λαὸς πρὸς ὁμαλὰ Μωὰβ ἐπὶ τὴν περιάδα τῆς Μωάβ. Quæ vitio certe laborant, et sic haud dubie restituenda: Ἀραβὼθ Μωὰβ, ἔνθα δεύτερον ἠριθμήθη ὁ λαός. Ἀ., πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ. Σ., ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ. Sic autem legendum esse patet ex versione Hieronymi, quæ sic habet: « Araboth Moab, ubi secundo numeratus est populus: quod Aquila interpretatur *humilia*, *sive æqualia Moab*: hanc habens consuetudinem, ut eremum propter planitiem, ὁμαλήν, id est, *æqualem* interpretetur et *planam*. Denique Symmachus, pro *Araboth Moab*, « *campestria Moab* » transtulit. » Asseritur item hæc lectio ex iis quæ infra dicimus ad cap. I, v. 7 Deuteronomii.

V. 3. Ἄλλ., Βαλὰκ ἀπὸ προσώπου. Sic Basil.

V. 6. Ἄλλ., ἰσχύει οὗτος ἢ ἡμεῖς. Ex eodem.

V. 11. Ἄλλ., ἐκπολεμῆσαι. Ex Basil.

V. 22. Lectio Aquilæ, Σατάν, Latine effertur apud

CAPUT XXIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מנה 10	10.	10.
אתו 12	12.	12.
הפסגה 14	14.	14. Λαξευτήν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Numeravit.	10. Dinumerare possit.	10.
12. Illud.	12. *Vacat.*	12.
14. Collis.	14. Phasga.	14. Excisam.

CAPUT XXII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	1. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	1. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.
3.	3. Μωὰβ ἀπὸ προσώπου. Ἄλλος, Βαλὰκ ἀπὸ προσώπου.	3.
6.	6. Ἰσχυρότερός μου ἐστί. Ἄλλος, ἰσχύει οὗτος ἢ ἡμεῖς.	6.
11.	11. Πατάξαι. Ἄλλος, ἐκπολεμῆσαι.	11.
22.	22. Διαβάλλειν.	22. Ἀντικεῖσθαι.
23.	23. Ἐν τῇ ῥάβδῳ τοῦ ἐκκλῖναι αὐτήν. Ἄλλως, ἐν τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ τοῦ εὐθῦναι αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ.	23.
24.	24. Καὶ ἔστη.	24.
31.	31. Κυρίου. Ἄλλος, Θεοῦ.	31.
32. Ἐναντιοῦσθαι.	32. Εἰς διαβολήν σου.	32. Ἀντικεῖσθαι.
34.	34. Εἰ μή σοι ἀρκέσει. Ἄλλος, εἰ μή σοι ἀρέσκει. Ἄλλος, εἰ μή σοι δοκεῖ.	34.
35.	35. Τοῦτο φυλάξῃ λαλῆσαι. Ἄλλος, αὐτὸ ποιήσεις.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In campestri Moab.	1. Ad occidentem Moab.	1. Ad occidentem Moab.
3	3. Moab a facie. *Alius*, Balac a facie.	3.
6.	6. Fortior me est. *Alius*, fortior est hic nobis.	6.
11	11. Percutere. *Alius*, debellare.	11.
22.	22. Differre.	22. Obstare.
23.	23. In virga ad declinare faciendum eam. *Aliter*, in virga sua ad dirigendum eam in via.	23.
24.	24. Et stetit.	24.
31.	31. Domini. *Alius*, Dei.	31.
32. Adversari.	32. In dilationem tuam.	32. Obstare.
34.	34. Si tibi non satisfaciat. *Alius*, si tibi non placet. *Alius*, si tibi non videtur.	34.
35.	35. Hoc observabis loqui. *Alius*, ipsum facies.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Numerorum.

Procopium, qui sic habet: « Hebraismus quidem, *impedire*: Aquilas vero, *Satan*, habet: Theodotion, *obstare*. » Basiliensis ad Theodotionem, ἀντικεῖσθαι.

V. 23. Ἀ., τὴν ὀνάδα, etc. Ex Basiliensi.

Prima lectio LXX Interpretum sic habetur in eodem codice. Sequens vero est editionis Romanæ.

Ibid. ויך. Coislin. in textu, καὶ ἐπάταξεν. Edit. Rom., καὶ ἔτυπτε. Coislin. in marg., ἔπαισε Βαλαάμ.

V. 31. Ἄλλ., Θεοῦ. Ex Basiliensi.

Ibid. וחרב. Ο', μάχαιραν, marg., ῥομφαίαν.

V. 32. Coislin. Σ., ἐναντιοῦσθαι. Θ., ἀντικεῖσθαι. Ο', εἰς διαβολήν σου. Lectionem Symmachi in textu τῶν Ο' collocat Basil.

V. 34. Ἄλλ., εἰ μή σοι ἀρέσκει. Ἄλλ., εἰ μή σοι δοκεῖ. Ex Basiliensi. Εἰ μή σοι ἀρέσκει, videtur esse Symmachi, qui simile dictum Hebraicum ita vertit supra, Exod. XXI, 8.

V. 35. Ἄλλ., αὐτὸ ποιήσεις. Ex Basiliensi.

V. 38. אדבר. Ο', λαλήσω, marg., φυλάξομαι λαλῆσαι.

CAPUT XXIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἐξηκριβάσατο. Ἄλλος, ἐξιχνιάσατο.	10.
12.	12. Τοῦτο. Ἄλλος, ταῦτα.	12.
14.	14. Λελαξευμένου.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Accurate computavit. *Alius*, vestigavit.	10.
12.	12. Hoc. *Alius*, hæc.	12.
14.	14. Excisi.	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 ויכזב ויתנחם	19.	19. Καὶ διαψεύσηται.
21 ותרועת מלך	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Ut mentiatur.	19. Ut mentiatur.	19. Et mentiatur.
Ut pœniteat eum.	Ut mutetur.	
21. Et triumphus regis.	21. Clangor victoriæ regis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Numerorum.

V. 10. Ἄλλος, ἐξιχνιάσατο. Ex Basiliensi.
V. 12. Ἄλλ., ταῦτα. Ex eodem.
V. 14. Ex Hieronymo. Vide supra c. XXI, v. 20.
V. 19. Sic Coislinianus. In Basiliensi vero hæc sine

CAPUT XXIV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 פניו	1.	1.
7 יזל־מים מדליו וזרעו	7.	7.
וירם מאגג מלכו		Ὑπὲρ Γώγ.
17 אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב וקם שבט ומחץ פאתי מואב וקרקר	17.	17. Ὄψομαι αὐτὸν καὶ οὐ νῦν, προσκοπῶ αὐτὸν, ἀλλ' οὐκ ἐγγύς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Facies ejus.	1. Vultum suum.	1.
7. Fluet aqua de situlis ejus, et semen ejus.	7. Fluet aqua de situla ejus.	7.
Et exaltabitur præ Agag rex ejus.	Tolletur propter Agag rex ejus.	Super Gog.
17. Videbo eum, et non nunc; intuebor eum, et non prope.	17. Videbo eum, sed non modo; intuebor illum, sed non prope.	17. Videbo illum, et non nunc, prospiciam illum, sed non prope.
Et surget virga.	Consurget virga.	
Et configet angulos Moab.	Et percutiet duces Moab.	
Et destruet.	Vastabitque.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Numerorum.

V. 1. Τὴν ὄψιν αὐτοῦ. Ex Basiliensi.

V. 7. Procopius pag. 420 hæc notat: « Ejus loco quod dicitur, *Et prodibit homo*, posuit Symmachus, *aquas rigantes, et incrementum adjuvantes.* » Quid legerint LXX qui ita verterunt, non in promptu est divinare. Sed neque Symmachi versio, cujus Græca non habemus, ita facile percipitur. Ibid. Ἀ., Σ. ὑπὲρ Γώγ. Ita Coislin. Basil. id ascribit uni Symmacho, cujus lectionem plenam habet. Καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ βασιλεὺς αὐτοῦ. Sic ex mss. nostris recte. Drusius legerat, καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Ὢγ βασιλέως αὐτοῦ.

Cap. XXV Numerorum. Ex cod. Colb. 3084.

2. ÷ Eorum ⁏ et adoraverunt idola eorum. 3. Et initiatus est Israel Beelphegor, et iratus est furore Dominus in Israel. 4. Et dixit Dominus Mosi: Accipe omnes principes populi, et ostenta eos Domino contra solem, et avertetur ira furoris Domini ab Israel. 5. Et dixit Moses tribubus Israel: Occidite unusquisque proximum suum initiatum Beelphegor. 6. Et ecce homo filiorum Israel veniens adduxit fratrem suum ad Madianitidem in conspectu Mosi, et in conspectu omnis synagogæ filiorum Israel: ipsi autem flebant ad ostium tabernaculi testimonii. 7. Et videns Phinees filius Eleazar, filii Aaron sacerdotis, exsurrexit de medio synagogæ, et accipiens siromasten in manu ⋇ sua ⁏ 8. ingressus est post hominem Israelitam in caminum, et transfodit utros-

2. ÷ Αὐτῶν ⁏ καὶ προσεκύνησαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. 3. Καὶ ἐτελέσθη Ἰσραὴλ τῷ Βεελφεγὼρ, καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος τῷ Ἰσραήλ. 4. Καὶ εἶπεν Κύριος τῷ Μωσῇ, λάβε πάντας τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ παραδειγμάτισον αὐτοὺς ⋇ τῷ ⁏ Κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, καὶ ἀποστραφήσεται ἡ ὀργὴ θυμοῦ Κυρίου ἀπὸ Ἰσραήλ. 5. Καὶ εἶπεν Μωσῆς ταῖς φυλαῖς Ἰσραήλ· Ἀποκτείνατε ἕκαστος τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ τὸν τετελεσμένον τῷ Βεελφεγώρ. 6. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐλθὼν προσήγαγεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Μαδιανεῖτιν ἐναντίον Μωσῆ καὶ ἐναντίον πάσης συναγωγῆς υἱῶν Ἰσραήλ· αὐτοὶ δὲ ἔκλαιον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 7. Καὶ ἰδὼν Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ, υἱοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, ἐξανέστη ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς, καὶ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19. Ἵνα διαψεύσηται.	19. Διαρτηθῆναι.	19.
	Ἀπειληθῆναι. Ἄλλος, ἵνα μετανοήσῃ.	
21. Σημεῖον.	21. Τὰ ἔνδοξα ἀρχόντων.	21. Σάλπιγξ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19. Ut mentiatur.	19. Ut suspendatur.	19.
	Minas patiatur. *Alius*, ut pœniteat eum.	
21. Signum.	21. Præclara principum.	21. Tuba.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Numerorum.

interpretum nominibus jacent.

Ibid. Ἄλλος, ἵνα μετανοήσῃ. Ex Basil.

V. 21. Σ., σημεῖον. Θ., σάλπιγξ. Procopius, p. 420: « Symm., *signum*, Theodot., *tuba*. »

CAPUT XXIV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλος, τὴν ὄψιν αὐτοῦ.	1.
7. Ὕδατα.	7. Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ.	7.
Καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ βασιλεὺς αὐτοῦ.	Καὶ ὑψωθήσεται ἡ Γὼγ βασιλεία.	
17. Ὁρῶ αὐτὸν, ἀλλ' οὐκ ἐγγύς.	17. Δείξω αὐτῷ, καὶ οὐχὶ νῦν, μακαρίζω, καὶ οὐκ ἐγγίζει.	17.
Ἀναστήσεται σκῆπτρον.	Ἀναστήσεται ἄνθρωπος.	
Καὶ παίσει κλίματα Μωάβ.	Καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωάβ.	
Ἐξερευνήσει.	Προνομεύσει.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Faciem suam. *Alius*, vultum suum.	1.
7. Aquas rigantes, et incrementum adjuvantes.	7. Egredietur homo de semine ejus.	7.
Et exaltabitur super Gog rex ejus.	Et exaltabitur Gog regnum.	
17. Video ipsum, sed non prope.	17. Ostendam ei, et non modo; beatifico, et non appropinquat.	17.
Exsurget sceptrum.	Exsurget homo.	
Et percutiet climata Moab.	Et percutiet duces Moab.	
Investigabit.	Prædabitur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Numerorum.

V. 13. מטובה או רעה. Ο', καλὸν ἢ πονηρόν. Coisl. ad marg., μικρὸν ἢ μέγα.

V. 17. Ἀ., ὄψομαι αὐτὸν etc. Ex *Demonstratione evang.* Eusebii. Ibid. Σ., ἀναστήσεται σκῆπτρον. Sic mss. Regii et Drusius. Eamdem vocem שבט ἐξουσία vertit Symmachus, Gen. XLIX, 10, et Aquila ibidem σκῆπτρον. Ibid. Σ., καὶ παίσει κλίματα Μωάβ: Sic omnes mss. Regii. Drusius legerat τὸ κλίμα.

Ibid. Σ., ἐξερευνήσει. Sic omnes mss. Drusius, ἐρευνήσει.

V. 24. כתים. Coislin., Ο', Κιτιέων. marg. ⋇ Χεττιείν cum asterisco.

Cap. XXV Numerorum. Ex cod. Colb. 3084.

λαβὼν σειρομάστην ἐν τῇ χειρὶ ⋇ αὐτοῦ ↙ 8. Εἰσῆλθεν ὀπίσω τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἰσραηλείτου εἰς τὴν κάμεινον, καὶ ἀπεκέντησεν ἀμφοτέρους τόν τε ἄνθρωπον τὸν Ἰσραηλείτην καὶ τὴν γυναῖκα διὰ τῆς μήτρας αὐτῆς. Καὶ ἐπαύσατο ἡ πληγὴ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 9. Καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ πληγῇ δ' καὶ κ' χιλιάδες.

10. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· 11. Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ υἱοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως κατέπαυσεν τὸν θυμόν μου ἀπὸ τῶν Ἰσραηλειτῶν ζηλῶσαι ÷ αὐτὸν ↙ τὸν ζῆλόν μου ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐξανάλωσα τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ ζήλῳ μου. 12. Οὕτως εἰπόν· Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτῷ ⋇ διαθήκην εἰρήνης μου ↙ 13. Καὶ ἔσται αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν διαθήκη ἱερατίας αἰωνίας, ἀνθ' ὧν ἐζήλωσεν τῷ Θεῷ αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

que, hominem Israelitam et mulierem per vulvam ejus. Et cessavit plaga a filiis Israel. 9. Et fuerunt mortui in plaga quatuor et viginti millia.

10. Et locutus est Dominus ad Mosen, dicens: 11. Phinees filius Eleazar filii Aaron sacerdotis sedavit furorem meum ab Israelitis, zelando ÷ eum ↙ zelum meum in eis, et non consumpsi filios Israel in zelo meo. 12. Sic dicito: Ecce ego do illi ⋇ testamentum pacis meæ ↙ 13. Et erit ei et semini ejus post eum testamentum sacerdotii sempiterni pro eo quod zelavit Deo suo, et depropitiavit pro filiis Israel. 14. Nomen autem hominis Israelitæ percussi, qui percussus est cum Madianitide, Zambri filius Salom,

princeps domus familiæ Symeon. 15. Et nomen mulieri, quæ percussa est, Madianitidi, Chasbi filia Sur principis gentis Isommoth domus familiæ filiorum Madian est. 16. Et locutus est Dominus ad Mosen, dicens ✠ Loquere filiis Israel, dicens: 17. Hostes estote Madianitis, et percutite eos: 18. quoniam hostes

14. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἰσραηλείτου τοῦ πεπληγότος, ὃς ἐπλήγη μετὰ τῆς Μαδιανίτιδος, Ζαμβρὶ υἱὸς Σαλὼμ ἄρχων οἴκου πατριᾶς Συμεών. 15. Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ τῇ πεπληγυίᾳ τῇ Μαδιανείτιδι Χασβὶ θυγατὴρ Σοὺρ ἄρχοντος ἔθνους Ἰσομμὸθ οἴκου πατριᾶς τῶν υἱῶν Μαδιάν ἐστιν. 16. Καὶ ἐλά-

CAPUT XXV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ויצמד	3.	3. Ἐζευγίσθησαν.
4 והוקע	4.	4. Καὶ ἀνάπηξον.
5 הנצמדים	5.	5.
7 רמח	7.	7. Κόντον.
8 הקבה	8.	8. Τὸ τέγος.
18 המכה	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et conjunxit se.	3. Initiatusque est.	3. Jugati sunt.
4. Et suspendere fac.	4. Et suspende.	4. Et confige.
5. Conjugantes se.	5. Qui initiati sunt.	5.
7. Lanceam.	7. Arrepto pugione.	7. Contum.
8. Lupanar.	8. Lupanar.	8. Tectum.
18. Percussam.	18. Quæ percussa fuera..	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Numerorum.

V. 1. Sic Coislin. Basiliensis vero sine interpretis nomine, ἐζευγίσθη. Editio item Rom. in singulari habet ἐτελέσθη.

V. 4. Ἀ., καὶ ἀνάπηξον. Σ., καὶ κρέμασον. Sic Basiliensis et Drusius. Alii codices habent ad Aquilam, ἀνάπληξον, minus recte.

V. 5. Coislin. Σ., μυηθέντας, quam lectionem Aquilæ tribuit Basiliensis, habet enim ἀμυηθέντας, mendose, ut liquet, pro Ἀ., μυηθέντας.

V. 7. Ἀ., κόντον. Σ., δόρυ. Sic omnes mss. et Drusius. In ms. Oxoniensi, teste Briano Waltono,

Ex Numerorum cap. XXVI desumpta ex eodem cod. Colb. 3084.

Et factum est post plagam, et locutus est Dominus ad Mosen et ad Eleazar filium Aaron sacerdotem dicens: Accipe principium totius synagogæ a

Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν πληγὴν καὶ ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ υἱὸν Ἀαρὼν τὸν ἱερέα λέγων· Λάβε τὴν ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς

CAPUT XXVI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 הכהן אתם	3.	3.
בערבת מואב		Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.
4 היצאים	4.	4.
22 לפקדיהם	22.	22.
57 ואלה פקודי הלוי	57.	57.
62 בתוך בני	62.	62.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Sacerdos cum eis.	3. Sacerdos.	3.
In campestribus Moab.	In campestribus Moab.	Ad plana Moab.
4. Egredientibus.	4. *Vacat.*	4.
22. Ad visitatos suos	22. Numerus.	22.
57. Et isti visitati Levi.	57. Hic quoque est numerus filiorum Levi.	57.
62. In medio filiorum.	62. Inter filios	62.

sunt vobis in dolo ⋇ suo ⁏ quæcunque decipiunt vos per Phogor et per Chasbi filiam principis Madian, sororem eorum, quæ percussa est in die plagæ propter Phogor.

ὑμᾶς διὰ Φογὼρ, καὶ διὰ Χασβὶ θυγατέρα ἄρχοντος ἡμέρᾳ τῆς πληγῆς διὰ Φογώρ.

λησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων ✚ Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λέγων ⁏ 17. Ἐχθραίνετε τοῖς Μαδιηναίοις καὶ πατάξατε αὐτούς. 18. Ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι ⋇ αὐτῶν ⁏ ὅσα δολιοῦσιν Μαδιὰμ, ἀδελφὴν αὐτῶν, τὴν πεπληγυῖαν ἐν τῇ

CAPUT XXV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ ἐτελέσθη. Ἄλλος, ἐζευγίσθη.	3.
4. Καὶ κρέμασον.	4. Καὶ παραδειγμάτισον.	4.
5.	5. Τὸν τετελεσμένον.	5.
7. Δόρυ.	7. Σειρομάστην.	7.
8. Τὸ πορνεῖον.	8. Κάμινον.	8.
18.	18. Πεπληγυῖαν. Ἄλλος, πληγεῖσαν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et initiatus est. *Alius*, jugatus est.	3.
4. Et suspende.	4. Et ostenta.	4.
5.	5. Initiatum.	5.
7. Hastam.	7. Pugionem.	7.
8. Fornicem.	8. Caminum.	8.
18.	18. Quæ percussa fuerat. *Alius*, percussam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Numerorum.

legitur σειροκοντοδορυμάστην, ubi tres versiones Ἀ., Σ., Ο' in una voce concluduntur. — Coislin. Ἀ., κόντον, δόρυ, ῥομφαίαν, sic consequenter. Secunda autem lectio est Symmachi.

V. 8. Ἀ., τὸ τέγος. Σ., τὸ πορνεῖον. Sic Basil. et alii. Nobilius legit ad Symmachum πυρίνιον, perperam. Aliquot codices habent πυρεῖον, male. Alteri lectioni favet etiam Procopius, pag. 423: « Καμινεῖον enim, ait, Aquilas quidem, *tectum*; Symmachus vero, *prostibulum*, exposuit. » — Coisl. Σ., πορνεῖον.

V. 18. Ἄλλος, πληγεῖσαν. Ex Basil.

Ex Numerorum cap. XXVI desumpta ex eodem cod. Colb. 3084.

ἀπὸ κ' ἔτους καὶ ἐπάνω, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν· πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος παρατάξασθαι ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐλάλησε. . . . .

viginti annis et supra, per domos familiarum suorum: omnis qui procedit ad standum in acie in Israel. Et locutus est . . . .

CAPUT XXVI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ὁ ἱερεύς. *Alius addit*, αὐτοῖς. *Alius*, μετ' αὐτῶν.	3.
Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	Ἐν Ἀραβὼθ Μωάβ.	Ἐν δυσμαῖς Μωάβ.
4.	4. Ἐξελθόντες. Ἄλλος, ἐκπορευόμενοι.	4.
22.	22. Κατ' ἐπίσκεψιν. Ἄλλος, κατὰ σκοπήν. Ἄλλος, κατ' ἐπισκοπήν.	22.
57.	57. Καὶ υἱοὶ Λευί. Ἄλλος, καὶ οἱ ἐπεσκεμμένοι Λευί.	57.
62.	62. Ἐν τοῖς υἱοῖς. Ἄλλος, ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν.	62.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Sacerdos. *Alius addit*, eis. *Alius*, cum eis.	3.
In campestri Moab.	In Araboth Moab.	In occidente Moab.
4.	4. Qui exierunt. *Alius*, qui egressi sunt.	4.
22	22. Secundum recognitionem. *Alius*, secundum lustrationem. *Alius*, secundum visitationem.	22.
57.	57. Et filii Levi. *Alius*, et lustrati Levi.	57.
62.	62. In filiis. *Alius* in medio filiorum.	62.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בערבות מואב 63	63.	63. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
63. In campestribus Moab.	63. In campestribus Moab.	63. Ad plana Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Numerorum.

V. 3. *Al. addit*, αὐτοῖς. *Al.*, μετ' αὐτῶν. Ex Basiliensi.

Ibid. et v. 63. Eusebius *De locis Hebraicis*, ad vocem Ἀραβὼθ Μωάβ. Vide supra notam ad cap. xxii, v. 1.

CAPUT XXVII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובן אין לו 8	8.	8.
את־נחלתו		
וירש אתה 11	11.	11.
במריבת 14	14.	14.
במשפט האורים 21	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et filius non ei.	8. Absque filio.	8.
Hæreditatem ejus.	Ad filiam ejus transibit hæreditas.	
11. Et hæreditabit eam.	11. Dabitur hæreditas.	11.
14. In jurgio.	14. In contradictione.	14.
21. In judicio Urim.	21. Consulet Dominum.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Numerorum.

V. 8. Ἄλλος, υἱοὺς μὴ ἔχῃ. Basil.
Ibid. Ἄλλος, τὸν κλῆρον. Ex eodem.

V. 11. Ἄλλος, κληρονομήσεται αὐτόν. Ita Basil.
V. 14. Ἄλλος, ἐν τῷ ἀντειπεῖν. Basil.

CAPUT XXVIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וידבר 1	1.	1.
ההין 5		5.
תעשה 8	8.	8.
תקריבו 11	11.	11.
והקרבתם 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Locutus est.	1. Dixit quoque.	1.
5. Hin.	5. Hin.	5.
8. Facies.	8. Offeretis.	8.
11. Accedere facietis.	11. Offeretis.	11.
27. Et accedere facietis.	27. Offeretisque.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Numerorum.

V. 1. *Basiliensis ad marg.* Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οἱ ὀφθαλμοί σου ἴδοσαν ὅσα ἐποίησεν τοῖς δυσὶ βασιλεῦσιν· οὕτως ποιήσει Κύριος πάσαις ταῖς βασιλείαις, εἰς ἃς σὺ παρελεύσῃ ἐκεῖ· οὐ φοβηθήσῃ, Κύριος ὁ Θεός σου αὐτὸς πολεμήσει αὐτοὺς μεθ' ὑμῶν. Καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Δευτερονομίῳ. i. e. Et dixit ad eum : « Oculi tui viderunt quæcumque fecit duobus regibus; sic faciet Dominus omnibus regnis, in quæ tu transibis illuc : ne timueris, Dominus Deus tuus ipse debellabit eos vobiscum. Hæc etiam jacent in Deuteronomio. » (iii, 21.)

Hunc locum ex Deuteronomio huc translatum mutuamur ex codice Basiliensi, cum nota Origenis subjuncta. Etsi vero hic non moneat quare hunc locum

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
63. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	63. Ἐν Ἀραβὼθ Μωάβ.	63. Ἐν δυσμαῖς Μωάβ.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
63. In campestri Moab.	63. In Araboth Moab.	63. In occidente Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Numerorum.

V. 4. *Ἄλλος*, ἐκπορευόμενοι. Ex Basil.
V. 22. *Ἄλλος*, κατὰ σκοπήν. Basil.
V. 57. *Ἄλλος*, καὶ οἱ ἐπεσκεμμένοι Λευί. Basil.
V. 62. *Ἄλλος*, ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν. Basil.

CAPUT XXVII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Καὶ υἱὸς μὴ ᾖ αὐτῷ. *Ἄλλος*, υἱοὺς μὴ ἔχῃ.	8.
	Τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τὸν κλῆρον.	
11.	11. Κληρονομῆσαι τὰ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, κληρονομήσεται αὐτόν.	11
14.	14. Ἐν τῷ ἀντιπίπτειν. *Ἄλλος*, ἐν τῷ ἀντειπεῖν.	14.
21.	21. Τὴν κρίσιν τῶν δήλων. *Οἱ λοιποί*, τὴν χρίσιν τῶν φωτισμῶν.	21.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
8.	8. Et filius non fuerit ei. *Alius*, filios non habuerit.	8.
	Hæreditatem ejus. *Alius*, sortem.	
11.	11. Ad hæreditandum ea quæ ipsius sunt. *Alius*, hæreditabit illum.	11.
14.	14. Cum obsisteret. *Alius*, cum contradiceret.	14.
21.	21. Judicium manifestorum. *Reliqui*, judicium illuminationum.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Numerorum.

V. 21. *Οἱ λοιποί*, τὴν χρίσιν τῶν φωτισμῶν. Ita Drusius. Vide quæ diximus ad Levit. VIII, 8.

CAPUT XXVIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἐλάλησεν.	1.
5.	5. Εἰν. *Ἄλλος*, εἰν οἴνου. *Ἄλλος*, εἰν μέτρου τοῦ οἴνου.	5
8.	8. Ποιήσεις. *Ἄλλος*, ποιήσετε.	8.
11.	11. Προσάξετε. *Ἄλλος*, προσάξεις.	11.
27	27. Καὶ προσάξετε. *Ἄλλος*, καὶ ποιήσετε.	27.
SYMMACHUS	**LXX INTERPRETES**	**THEODOTIO.**
1.	1. Et locutus est.	1.
5.	5. In. *Alius*, in vini. *Alius*, in mensuræ vini.	5.
8.	8. Facies. *Alius*, facietis.	8.
11	11. Offeretis. *Alius*, offeres.	11
27.	27. Et offeretis. *Alius*, et facietis.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Numerorum.

descripserit, id ex præcedentibus liquet, ut supra monuimus, cap. XIII, v. 1. Nimirum hæc et similia loca ex Deuteronomio in librum Numerorum translata in Samaritano legebantur. Origenes autem secundum versionem LXX Interpretum in libro Numerorum suo loco, ut erant in Samaritano, descripsit : et quidem, ut videtur, ad marginem Hexaplorum. Hic tamen locus non habetur in hodierna Samaritana Numerorum scriptura.

V. 2. בְּמוֹעֲדוֹ, in tempore suo. Ο', ταῖς ἑορταῖς μου. Coislin. marg., τοῖς καιροῖς μου.

V. 5. *Ἄλλος*, εἰν οἴνου. Hæc lectio, ut et sequentes hujus capitis ex Basiliensi codice prodeunt.

Ex cap. Numerorum XXIX, ut habetur in cod. Colb. 3084.

12... Celebrabitis eam solemnitatem Domino, septem diebus. 13. Et offeretis holocautomata, oblationem in odorem suavitatis Domino. Die prima vitulos ex bobus tres et decem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim, sine macula erunt. 14. Sacrificia eorum simila refecta in oleo, tres decimas vitulo uni, tribus et decem vitulis, et duas decimas arieti uni, in duos arietes. 15. Decimam, decimam agno uni, in quatuordecim agnos. 16. Et hircum ex capris unum pro peccato, præter holocaustum juge, sacrificia eorum et libamina eorum.

17. Et die secunda vitulos ※ ex bobus ⁝ duodecim, et arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos : 18. Sacrificium eorum, et libamen eorum, vitulis et arietibus, et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum ÷ eorum ⁝ 19. Et hircum ex capris unum pro peccato, præter holocaustum juge : sacrificia eorum et libamina eorum.

20. Die tertia vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim sine macula. 21. Sacrificium eorum et libamen eorum, vitulis ÷ et ⁝ arietibus et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum ÷ eorum ⁝ 22. Et hircum ex capris unum pro peccato, præter holocaustum juge : sacrificia eorum et libamina eorum.

12. . . . . Ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν Κυρίῳ ζ' ἡμέρας. 13. Καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα κάρπωμα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας ※ τῷ ⁝ Κυρίῳ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ μόσχους ἐκ βοῶν γ' καὶ ι', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι'· ἄμωμοι ἔσονται. 14. Αἱ θυσίαι αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ, γ' δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνὶ, τοῖς τρισὶν καὶ ι' μόσχοις, καὶ β' δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνὶ, ἐπὶ τοὺς β' κριούς. 15. Δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ, ἐπὶ τοὺς δ' καὶ ι' ἀμνούς, 16. Καὶ χίμαῤῥον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

17. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ μόσχους ※ ἐκ βοῶν ⁝ ιβ', καὶ κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι' ἀμώμους. 18. Ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ⁝ 19. Καὶ χίμαῤῥον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

20. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ γ', μόσχους ια', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι' ἀμώμους. 21. Ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις ÷ καὶ ⁝ τοῖς κριοῖς, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ⁝ 22. Καὶ χίμαῤῥον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

CAPUT XXIX NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יום תרועה 1 Τὸ Σαμαρ., ἡμέραν ἀκουστήν.	1.	1.
והקרבתם 8	8	8.
עלה		
עצרת 35 Τὸ Σαμαρ., τελείωσις ἐπισχέσεως.	35.	

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Dies clangoris. *Samar.*, diem audibilem.	1. Dies clangoris	1.
8. Appropinquare facietis.	8. Offeretis.	8.
Ascensionem.	Holocaustum.	
35. Retentio. *Samar.*, perfectio retentionis.	35. Qui est celeberrimus.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Numerorum.

Partem hujus capitis, prout in Hexaplis erat, mutuamur ex codice Colbertino 3084, ut est ibidem cum obelis et asteriscis.

V. 1. Τὸ Σαμαρ., ἡμέραν ἀκουστήν. Sic omnes mss. Regii et edit. Rom. Mss. vero Regii hanc notam habent, Τὸ Σαμαρειτικὸν, *ἡμέραν ἀκουστὴν, σημασίαν* δὲ ἐν πολλοῖς τὸν σαλπισμὸν εὑρίσκομεν. Id est, « Samaritanus, *diem audibilem, significationem* autem in multis locis pro *clangore tubarum* usurpatam reperimus. » Interpres Origenis hom. 23 vocat, *festivitatem memoriæ tubarum.* Drusius ponendum censuit, ἡμέρα ἀκουστή, quia textus Hebraicus nominativum casum expetere videtur. Nos maluimus ut in manuscriptis omnibus exstabat exprimere.

V. 8. Ἄλλος, προσάξετε. Basil.

Ex cap. Numerorum XXIX, ut habetur in cod. Colb. 3084.

23. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ δ', μόσχους ι', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι' ἀμώμους. 24. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ⁝ 25. Καὶ χίμαῤῥον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

23. Die quarta, vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim sine macula : 24. Sacrificia eorum, et libamina eorum, vitulis et hircis et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum ÷ eorum ⁝ 25. Et hircum ex capris unum pro peccato, præter holocaustum juge, sacrificia eorum et libamina eorum.

26. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ, μόσχους θ', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους β' ἀμώμους. 27. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ⁝ 28. Καὶ χίμαῤῥον ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ἕνα, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

26. Die quinta, vitulos novem, arietes duos, agnos anniculos duos immaculatos. 27. Sacrificia eorum et libamina eorum, vitulis et hircis et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum ÷ eorum ⁝ 28. Et hircum ex capris pro peccato unum, præter holocaustum juge, sacrificia eorum et libamina eorum.

29. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ς', μόσχους η', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι' ἀμώμους. 30. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ⁝ 31. Καὶ χίμαῤῥον ÷ ἐξ αἰγῶν ⁝ περὶ ἁμαρτίας ἕνα, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς, αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

29. Die sexta, vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim sine macula : 30. Sacrificia eorum et libamina eorum, vitulis et arietibus et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum ÷ eorum ⁝ 31. Et hircum ÷ ex capris ⁝ pro peccato unum, præter holocaustum juge, sacrificia eorum et libamina eorum.

32. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ζ', μόσχους ζ', κριοὺς β', ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δ' καὶ ι' ἀμώμους. 33. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν. . . . .

32. Die septima, vitulos septem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim sine macula : 33. Sacrificia eorum et libamina eorum, vitulis et arietibus et agnis, juxta numerum eorum, juxta ritum eorum. . . . .

CAPUT XXIX NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἡμέρα σημασίας.	1.
8.	8. Προσοίσετε. Ἄλλος, προσάξετε.	8
	Ὁλοκαύτωμα. Ἄλλος, κάρπωμα.	
35.	35. Ἐξόδιον.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
1.	1. Dies significationis.	1.
8.	8. Offeretis. *Alius*, adducetis.	8.
	Holocaustum. *Alius*, oblationem.	
35.	35. Exodium.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Numerorum

Ibid. Ἄλλος, κάρπωμα. Basil.

V. 35. *Samar.*, τελείωσις ἐπισχέσεως. Sic omnes mss. Regii cum notis edit. Romanæ. Mss. vero Cyrillo ascribunt. In hunc locum ita Drusius edisserit : « Τελείωσις ἐπισχέσεως, *perfectio retentionis aut inhibitionis*, id est, perfecta retentio aut inhibitio. עצר, *cohibuit*, עצרה, *cohibitio*. Festum significat quo populus cohibetur ab opere. Sic dico עצרה est dies cessationis ab opere, cum homines vacant orationi et rebus divinis. Sic ἑορτή, a cohibendo. *Proprie et* ἀντονομαστικῶς עצרה dicitur xxii Thesri, quæ est octava Succoth, id est, Festi tabernaculorum. Pentecoste tamen sic etiam vocatur. Ab eadem mente prisca Ecclesia Græcanica dixit σύναξιν, id est *coactionem*, et Latina, *collectam*. »

CAPUT XXX NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ואם־הפר יפר אתם׀אישה 13	13.	13. Ἐὰν ἀκυρῶν ἀκυρώσῃ αὐτὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Et si infringendo infregerit ea vir ejus.	13. Sin autem extemplo contradixerit.	13. Si abrogando abrogaverit ea vir ejus.

Nota ad cap. XXX Numerorum.

V. 13. Hic Aquilæ locus ex Basiliensi prodit.

CAPUT XXXI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אל ערבת מואב 12	12.	12. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.
על־דבר־פעור 16 *Τὸ Σαμαρ.*, διὰ λόγου Φογώρ.	16.	16.
זכר 17	17.	17.
ידעו 18	18.	18.
ויאמר ארעזר 21	21.	21.
שא את ראש 26 *Τὸ Σαμαρ.*, λάβε τὸ τέλος.	26.	26.
משכן יהוה 47	47.	47.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. In solitudinibus Moab.	12. In campestribus Moab.	2. Ad plana Moab.
16. Super verbo Pehor. *Samar.*, per verbum Phogor.	16. Super peccato Phogor.	6.
17. Masculum.	17. Generis masculini.	7.
18. Cognoverunt.	18. Virgines.	18.
21. Et dixit Elazar.	21. Eleazar quoque sic locutus est.	21.
26. Tolle caput. *Samar.*, sume impensam.	26. Tollite summam.	26.
47. Tabernaculi Domini.	47. In tabernaculo Domini.	47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Numerorum.

V. 12. Ex Eusebio et Hieronymo. Vide supra, cap. XVII, v. 1, et Deut. I, 7.

V. 16. *Samar.*, διὰ λόγου Φογώρ. Sic duo mss. Regii, qui hanc notam habent: Τὸ Σαμαρειτικὸν σαφέστερόν φησι· *διὰ λόγου Φογώρ.* Id est, «Samar. clarius dicit, *per verbum Phogor.*» Scholiastes Romanus ac post eum Drusius hanc notam ascribunt Anespero cuidam. Videlicet Romani editores, ut arbitror, præfixam huic scholio notulam abbreviatam, αν (ανϵ) significare putarunt Ἀνέσπερος, quæ haud dubie sibi vult ἀνεπιγράφου, id est, *anonymi*, sive ad litteram, *sine auctoris epigraphe*, qualia multa hujusmodi scholia habentur in catenis omnibus. Hujusmodi autem notæ ignoratione **Anesperum** nobis illum commentitium invexerunt.

V. 17. *Ἄλλος*, σπέρματος. Sic Basiliensis sine interpretis nomine.

V. 18. *Ἄλλος*, ἔγνωσεν. Ex Basiliensi.

V. 21. *Basil. ad marg.* Καὶ εἶπεν Μωϋσῆς πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα· Εἶπον πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοὺς ἐρχομένους ἐκ τοῦ πολέμου. Τοῦτο τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου ὃ συνέταξε Κύριος, πλὴν τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ σιδήρου, καὶ κασσιτέρου, καὶ μολίβου πᾶν πρᾶγμα ὃ διελεύσεται ἐν πυρὶ, διάξετε ἐν πυρὶ, καὶ καθαρισθήσεται· ἀλλ' ἢ τῷ ὕδατι τοῦ ἁγνισμοῦ ἁγνισθή-

CAPUT XXXII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הקנזי 12 *Τὸ Σαμαρ.*, ὁ Κενεζαῖος.	12.	12.
תרבות 14	14.	14.
תשבן 15	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Cenisæi. *Samar.*, Cenezæus.	12. Cenezæum.	12.
14. Multiplicatio.	14. Incrementa et alumni.	14.
15. Aversi fueritis.	15. Quod si nolueritis sequi.	15.

CAPUT XXX NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Si autem circumauferens circumauferat vir ejus.	13.

CAPUT XXXI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	12. Εἰς Ἀραβὼθ Μωάβ.	12.
16.	16. Ἕνεκεν Φογώρ.	16.
17.	17. Ἄρσενος. *Ἄλλος*, σπέρματος.	17
18.	18. Οἶδε. *Ἄλλος*, ἔγνωσεν.	18.
21.	21. Καὶ εἶπεν Ἐλεάζαρ.	21.
26.	26. Λάβε τὸ κεφάλαιον.	26.
47.	47. Τῆς σκηνῆς Κυρίου	47.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. In campestri Moab.	12. In Araboth Moab.	12.
16.	16. Propter Phogor.	16.
17.	17. Masculi. *Alius*, seminis.	17
18.	18. Novit. *Alius*, cognovit.	18.
21.	21. Et dixit Eleazar.	21.
26.	26. Accipe caput.	26
47.	47. Tabernaculi Domini	47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Numerorum.

σεται. Καὶ πάντα ὅσα ἂν μὴ διαπορεύηται διὰ πυρὸς, διελεύσεται δι' ὕδατος, καὶ πλυνεῖτε τὰ ἱμάτια ὑμῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ζ, καὶ καθαρισθήσεται, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. i. e. Et dixit Moyses ad Eleazar sacerdotem : Dic ad viros virtutis qui veniunt ex bello. Hæc est justificatio legis quam præcepit Dominus. Præter aurum et argentum et æs, et ferrum, et stannum, et plumbum, omne opus quod transibit in igne, deducetis in igne, et mundabitur ; sed et aqua purificationis purificabitur. Et omnia quæcumque non transierint per ignem, transibunt per aquam. Et lavabitis vestimenta vestra die septima, et mundabuntur, et postea ingredientur in castra.

Hanc lectionem, quæ in paucis differt a LXX Interpretum versione, affert ad marginem codex Basiliensis, et ad Samaritanum textum concinnavit Origenes, ut supra non semel observavimus, ac in Hexaplorum margine descripsit, ut quidem opinamur.

V. 26. *Samar.*, λάβε τὸ τέλος. Sic duo mss. Regii et edit. Rom.

Ibid. *Additur in Basil.* Καὶ ἐποίησαν Μοϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς ὃν τρόπον, etc. i. e. Et fecerunt Moyses et Eleazar quemadmodum, etc.

Additamentum hoc ex Basiliensi prodit . non est in Hebræo.

CAPUT XXXII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12.	12. Διακεχωρισμένος.	12.
14.	14. Σύντριμμα. *Ἄλλοι*, σύστρεμμα.	14.
15.	15. Ἀποστραφήσεσθε. *Ἄλλος*, ἀποστήσεσθε.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12.	12. Segregatus.	12.
14.	14. Contritio. *Alius*, convolutio.	14.
15.	15. Avertetis vos. *Alius*, deficietis.	15.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 נחלץ חשים	17.	17.
38 מוסבת שם	38.	38.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Accingemur properantes.	17. Armati et accincti pergemus ad prælium.	17.
38. Versas nomine.	38. Versis nominibus.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Numerorum.

V. 12. *Τὸ Σαμαρ.*, Κενεζαῖος. Sic omnes Regii codices et edit. Rom., qui hanc notam habent: Ἤτοι ὁ ἀποχωρίσας ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς βουλῆς τοῦ Ἰσραὴλ λέγοντος, *Οὐ πορευσόμεθα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας*. Id est, « Nimirum, segregans se a consilio Israel dicentis: *Non ibimus in terram promissionis.* » Unus Regius habet Κενεζέ.

V. 14. *Ἄλλος*, σύστρεμμα. Sic edit. Rom. Incertum est utrum sit varia lectio, an alterius interpretatio.

V. 15. *Ἄλλος*, ἀποστήσεσθε. Sic Basiliensis.

V. 17. *Ἄλλος*, ἐνοπλισάμενοι παρελευσόμεθα προφυλακῇ. Ex edit. Rom. Incertum autem an va-

CAPUT XXXIII NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 בהר־שפר	23.	23.
31 בבני יעקן	31.	31.
40 בנגב	40.	40.
44 בעיי	44.	44.
45 מעיים	45.	45.
48 בערבת מואב	48.	48. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.
49 מבית הישמת	49.	49
אבל השטים		
50 בערבת מואב	50.	50. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. In monte Sepher.	23. In monte Sepher.	23.
31. In Bene Iaacan.	31. In Bene Iaacan.	31.
40. In meridie.	40. Ad meridiem.	40.
44. In Hiie.	44. In Iieabarim.	44.
45. Ex Iijim.	45. De Iieabarim.	45.
48. In campestribus Moab.	48. In campestribus Moab.	48. Ad plana Moab.
49. A Beth Iesimoth.	49. De Bethsimoth.	49.
Abel Sittim.	Abelsatim.	
50. In campestribus Moab.	50. In planioribus locis Moabitarum.	50. Ad plana Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Numerorum.

V. 23. *Ἄλλος*, Ἀρσαφάρ. *Οἱ λοιποί*, ἐν ὄρει Σαφάρ. Ex Basil. qui habet Ἀρσαφάθ, mendose.

V. 31. *Ἄλλος*, Βανιαχάν. *Ἄλλος*, υἱοὶ Ἰαχᾶν. Ex eodem. Forte melius legatur εἰς υἱοὺς Ἰαχᾶν, vel ἐν υἱοῖς Ἰαχᾶν.

V. 40. Sic Ern. Grabe.

V. 44 et 45. Σ., ἐν βουνοῖς. Σ., ἐκ βουνοῖς. Eusebius *De nominibus Hebraicis*. Ἀιῆ, ἡ καὶ Ἀχελγαί. Σ., ἐν τοῖς βουνοῖς. In editis deest Σ. Sed excidisse certum est. Nam Hieronymus sic vertit: « *Ahie*, quæ et *Achalgai*, pro hac Symmachus interpretatur, *in collibus.* » *Ἄλλος*, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

CAPUT XXXIV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 זאת הארץ	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
2. Ea terra.	2. *Vacat.*	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἐνοπλισάμενοι προφυλακήν. Ἄλλος, ἐνοπλισάμενοι παρελευσόμεθα προφυλακῇ.	17.
38. Περιτετειχισμένας.	38. Περιτετειχισμένας. Ἄλλος, περικεχαλυμμένας. Ἄλλος, περικεκυκλωμένας.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Armati in prima acie. *Alius*, armati pertransibimus prima acie.	17.
38. Muris circummunitas.	38. Muris circummunitas *Alius*, circumtectas. *Alius*, circumdatas.	38.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Numerorum.

ria lectio LXX Interpretum sit.

V. 38. Περιτετειχισμένας. Ἄλλος, περικεχαλυμμένας. Ἄλλος, περικεκυκλωμένας. Basiliensis in textu habet περιτετειχισμένας. Ad marginem vero περικεχαλυμμένας, quasi variam lectionem affert. Editio Rom. habet in textu περικεκυκλωμένας. Utra vero sit germana LXX Interpretum versio, incertum. Sed certum videtur tres illas ad varios interpretes pertinere. — Coislin. Σ., περιτετειχισμένας, Ο', in textu Coislin., περικεκυκλωμένας, ut edit. Rom.

CAPUT XXXIII NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Σαφάρ. Ἄλλος, Ἀρσαφάρ. Οἱ λοιποί, ἐν ὄρει Σαφάρ.	23.
31.	31. Εἰς Βαναία. Ἄλλος, Βανιαχάν. Ἄλλος, υἱοὶ Ἰαχάν.	31.
40.	40. Ἐν τῷ νότῳ.	40.
44. Ἐν βουνοῖς.	44. Ἐν Γαί. Ἄλλος, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.	44.
45. Ἐκ βουνοῖς.	45. Ἐκ Γαί.	45.
48. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	48. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	48. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.
49.	49. Ἀναμέσον Ἀσιμώθ Ἄλλος, τῆς ἀοικήτου.	49.
	Βελσά. Ἄλλος, Βελσαττείμ.	
50. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	50. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	50. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23.	23. Saphar. *Alius*, Arsaphar. *Reliqui*, in monte Saphar.	23.
31.	31. In Banæa. *Alius*, Baniacan. *Alius*, filii Iacan.	31.
40.	40. In austro.	40.
44. In collibus.	44. In Gai. *Alius*, in excelsis.	44.
45. Ex collibus.	45. Ex Gai.	45.
48. In campestri Moab.	48. Ad occasum Moab	48. Ad occasum Moab.
49.	49. Inter Asimoth. *Alius*, inhabitabilis.	49.
	Belsa. *Alius*, Belsattim.	
50. In campestri Moab.	50. Ad occidentem Moab.	50. Ad occidentem Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Numerorum.

Ex Basiliensi.—Coislin., Σ., ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. Verum Eusebius *De locis Hebraicis* testificatur Symmachum vertisse ἐν βουνοῖς, uti solet iste ad vocem עי. Illud, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, sine interpretis nomine habet Basil.

V. 48. Ἀ., πρὸς ὁμαλά, etc. Vide quæ diximus supra, ad cap. XXII, v. 1.

V. 49. Ἄλλος, τῆς ἀοικήτου. Ex Basil. LXX Interpretes legerunt מבין הישמת, qui vertunt ἀναμέσον Ἀσιμώθ.

Ibid. Ἄλλος, βελσαττείμ. Ex Basil.

V. 50. Vide quæ diximus Num. XXII, v. 1.

CAPUT XXXIV NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Αὕτη ἔσται. Ἄλλος, ἡ γῆ ἥτις ἔσται.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Hæc erit. *Alius*, terra quæ erit.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 פאת־נגב	3.	3.
14 לבית אבתם	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Angulus meridiei.	3. Pars meridiana.	3.
14. Ad domum patrum suorum.	14. Per familias suas.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Numerorum.[1]

V. 2. Ἄλλος, ἡ γῆ ἥτις ἔσται. Ex Basil.
V. 3. Οἱ λοιποί, τὸ πρὸς νότον. Basil.
V. 14. Post Ῥουβὴν Basil. monet adjiciendum esse, κατὰ κληροὺς πατριῶν αὐτῶν, quod incertum an ex alia editione LXX Interpretum, an ex altero interprete desumptum sit. Alii, κατ' οἴκους πατριῶν

CAPUT XXXV NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בערבת מואב	1.	1. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ
5 ומדתם	5.	5.
פאת־נגב		
30 כל־מכה	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In campestribus Moab.	1. In campestribus Moab.	1. Ad plana Moab.
5. Et metiemini.	5. *Vacat.*	5.
Angulum meridiei.	Contra meridiem.	
30. Omnis percutiens.	30. Homicida.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Numerorum.

V. 1. Ἀ., πρὸς ὁμαλά, etc. Vide cap. xxii, v. 1.
V. 5. Ἄλλος, καταμετρήσεις. Ex Basiliensi. Ibid. Ἄλλος, τὸ πρὸς νότον. Ex eodem. Videtur esse versio reliquorum interpretum, ut cap. præ-

CAPUT XXXVI NUMERORUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 אבתיו	7.	7.
9 מטות בני ישראל	9.	9.
12 אביהן	12.	12
13 בערבת מואב	13.	13. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Patrum suorum.	7. De cognatione sua.	7.
9. Tribus filiorum Israel.	9. *Vacat.*	9.
12. Patris earum.	12. Patris earum.	12.
13. In campestribus Moab.	13. In campestribus Moab.	13. Ad plana Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Numerorum.

V. 7. Ἄλλος, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ex Basiliensi.
V. 9. Ἄλλος, αἱ φυλαὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Basil.
V. 12. Τοῦ πατρὸς αὐτῶν. *Alius addit*, εἰς γυναῖκας ἐκ τοῦ δήμου υἱῶν Μανασσῆ υἱοῦ Ἰωσήφ. i. e.

IN DEUTERONOMIUM ADMONITIO.

Deuteronomii paucissimas lectiones dederat Drusius, quas hic multis partibus auctiores proferimus, usi maxime codd. Basiliensi et Coisliniano, qui longe plura, quam alii, suppeditarunt: etsi in Pentateucho, ubi scilicet eadem plerumque repetuntur, ac sæpe longa series nominum propriorum tribuum, et familiarum contexitur, multo pauciores interpretationes observent mss. nostri, quam in aliis Scripturæ libris. Præter Basiliensem, adhibuimus item codices et libros editos qui sequuntur.

Codicem Regium 1825
Cod. Reg. 1872.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Τὸ πρὸς λίβα. *Οἱ λοιποί*, τὸ πρὸς νότον.	3.
14.	14. *Vacat.* *Ἄλλος*, κατὰ κλήρους πατριῶν αὐτῶν. *Ἄλλος*, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3	3. Quod ad africum. *Reliqui*, quod ad austrum.	3.
14.	14. *Vacat. Al.*, secundum sortes familiarum suarum. *Alius*, secundum domos familiarum suarum.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Numerorum.

αὐτῶν, quæ interpretatio cum Hebraico convenit.

V. 29. לנחל. Ο', καταμερίσαι. Coislin. marg., κληρονομῆσαι.

CAPUT XXXV NUMERORUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	1. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	1. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.
5.	5. Καὶ μετρήσεις. *Ἄλλος*, καταμετρήσεις.	5.
	Τὸ πρὸς λίβα. *Ἄλλος*, τὸ πρὸς νότον.	
30.	30. Πᾶς πατάξας. *Ἄλλος*, πάντα πατάξαντα.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In campestri Moab.	1. Ad occasum Moab.	Ad occasum Moab.
5.	5. Et metieris. *Alius*, dimetieris.	5.
	Quod ad africum. *Alius*, quod ad austrum.	
30.	30. Omnis qui percusserit. *Alius*, omnem percutientem.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Numerorum.

cedenti v. 3.

V. 7. מגרשיהם. Ο', προάστεια αὐτῶν. Coislin. marg., ὁμοροῦντα.

V. 30. *Ἄλλος*, πάντα πατάξαντα. Ex eodem

CAPUT XXXVI NUMERORUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Τῆς πατριᾶς αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	7.
9.	9. Οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, αἱ φυλαὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	9.
12.	12. Τοῦ πατρὸς αὐτῶν.	12.
13. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	13. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	13. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Familiæ suæ. *Alius*, patris sui.	7.
9.	9. Filii Israel. *Alius*, tribus filiorum Israel.	9.
12.	12. Patris earum.	12.
13. In campestri Moab.	13. Ad occasum Moab.	13. Ad occasum Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Numerorum.

« in uxores ex populo filiorum Manasse filii Joseph. » Hoc additamentum affertur e Basiliensi codice, quod in Hebræo non reperitur.

V. 13. Ἀ., πρὸς ὁμαλά, etc. Vide ad cap. XXII, v. 1.

Cod. Reg. 1888.
Cod. Coislin. de quo jam supra, admonitione in librum Numerorum.
Eusebium et Hieronymum De locis Hebraicis.
Theodoretum, editum anno 1642.
Procopium in Heptateuchum.
Agellium in Canticum Deuteronomii.
Editionis Romanæ et Drusii lectiones.

CAPUT PRIMUM DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בערבה מול סוף	1.	1. Ἐν τῇ ὁμαλῇ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.
ודי זהב		Ἱκανόν.
3 אל־בני ישראל	3.	3. Πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ.
7 הר	7.	7.
שכניו		Γείτονας αὐτοῦ.
בערבה		Ἐν ὁμαλῇ.
8 באו	8.	8.
9 שאת	9.	9. Αἴρειν.
10 ככוכבי	10.	10.
12 ומשאכם	12	12. Τὸ ἄρμα ὑμῶν.
וריבכם		Καὶ τὴν δικασίαν ὑμῶν.
14 דברת	14	14.
17 מכם	17.	17.
21 עלה	21.	21.
22 נבא	22	22.
24 נחל	24.	24. Χειμάῤῥου.
27 ותרגנו	27	27. Προσηρίσατε.
31 נשאך	31.	31. Ἦρεν.
כאשר ישא־איש את־בנו		Ὡσεὶ ἄραι τροφὸς τὸν υἱόν.
33 לתור	33	33. Κατασκοπῆσαι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In planitie contra Suph.	1. In solitudine campestri contra mare rubrum.	1. In planitie rubri maris.
Et Di Zahab.	Ubi auri est plurimum.	Sufficiens.
3. Ad filios Israel.	3. Ad filios Israel.	3. Ad omnes filios Israel.
7. Montem.	7. Ad montem.	7.
Vicinos ejus.	Quæ ei proxima sunt.	Vicinos ejus.
In solitudine.	Campestria.	In planitie.
8. Ingredimini.	8. Ingredimini.	8.
9. Ferre.	9. Sustinere.	9. Tollere.
10. Sicut stellæ.	10. Sicut stellæ.	10.
12. Et onus vestrum	12. Et pondus.	12. Molem vestram.
Et contentionem vestram.	Ac jurgia.	Et litigationem vestram.
14. Locutus es.	14. Quam vis facere.	14.
17. A vobis.	17. Vobis.	17.
21. Ascende.	21. Ascende.	21.
22. Veniemus.	22. Ad quas pergere.	22.
24. Torrentem.	24. Vallem.	24. Torrentem.
27. Murmurastis.	27. Murmurastis.	27. Disceptastis.
31. Portavit te.	31. Portavit te.	31. Sustulit.
Quemadmodum portat vir puerum suum.	Ut solet homo gestare parvulum filium suum.	Sicut tollit nutritor filium.
33. Ad explorandum.	33. Et metatus est.	33. Ad explorandum.

CAPUT PRIMUM DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐν τῇ ὁμαλῇ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.	1. Πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.	
	Καὶ καταχρύσεα.	
3. Πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ.	3. Πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ.	3. Πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ.
7.	7. Εἰς ὄρος. *Ἄλλος*, εἰς τὴν γῆν.	7.
	Περιοίκους. *Ἄλλος*, οἰκοῦντας.	
Ἐν τῇ πεδιάδι.	Ἀραβά.	Ἐν δυσμαῖς.
8.	8. Εἰσπορευθέντες. *Ἄλλος*, εἰσελθόντες. *Ἄλλος*, πορευθέντες.	8.
9.	9. Φέρειν.	9.
10	10. Ὡσεὶ τὰ ἄστρα. *Ἄλλος*, καθὼς τὰ ἄστρα.	10
12. Τὸ βάρος ὑμῶν.	12. Τὴν ὑπόστασιν ὑμῶν.	12
	Καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν.	
14.	14. Ἐλάλησας. *Ἄλλος*, εἶπας.	14.
17.	17. Ἀφ' ὑμῶν. *Ἄλλος*, ὑπὲρ ὑμᾶς.	17.
21.	21. Ἀναβάντες. *Ἄλλος*, διαβάντες.	21.
22.	22. Εἰσπορευσόμεθα. *Ἄλλος*, εἰσελευσόμεθα.	22.
24.	24. Φάραγγος.	24.
27.	27. Διεγογγύσατε.	27. Παρεπικράνατε τὸ στόμα Κυρίου.
31. Ἐβάστασεν.	31. Ἐτροφοφόρησε.	31.
	Ὡς εἴτις τροφοφορήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ.	
33.	33. Ἐκλέγεσθαι.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In planitie rubri maris.	1. Ad occidentem prope rubrum mare.	1.
	Et auri fodinas.	
3. Ad omnes filios Israel	3. Ad omnes filios Israel.	3. Ad omnes filios Israe.
7.	7. In montem. *Alius*, in terram.	7.
	Accolas. *Alius*, habitantes	
In campestri.	Araba.	Ad occidentem.
8.	8. Ingressi. *Alius*, intrantes. *Alius*, euntes.	8.
9.	9. Ferre.	9.
10	10. Velut sidera. *Alius*, quemadmodum sidera.	10.
12. Pondus vestrum.	12. Pondus vestrum.	12.
	Et contradictiones vestras.	
14	14. Locutus es. *Alius*, dixisti.	14.
17.	17. A vobis. *Alius*, super vos.	17.
21.	21. Ascendentes. *Alius*, transeuntes.	21.
22.	22. Ingrediemur. *Alius*, intrabimus.	22
24.	24. Vallem.	24.
27.	27. Obmurmurastis.	27. Exacerbastis os Domini.
31. Gestavit.	31. Gestavit.	31.
	Sicuti si quis homo gestet filium suum.	
33.	33. Ad eligendum.	33.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
זולתי 36	36.	36. Παρεκτός.
ינחלנה 38	38.	38.
יהושע		Ἰησουά.
וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה 39 ובניכם	39.	39. ※ Καὶ τὰ παιδία ὑμῶν, ἃ ※ εἴπετε ἐν διαρπαγῇ ἔσεσθαι.
ואתם פנו לכם וסעו המדברה 40	40.	40. Καὶ ὑμεῖς νεύσατε αὐτοῖς, καὶ ἐπάρατε τὴν ἔρημον.
ותחגרו 41	41.	41. Ἐζώσασθε.
ותהינו		Ὁμονοήσαντες.
לעלת		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Præter.	36. Præter.	36. Præter.
38. Hæreditare faciet eam.	38. Sorte terram dividet.	38.
Jehosua.	Josue.	Jesua.
39. Et parvulus vester, quem dixistis in prædam erit, et filii vestri.	39. Parvuli vestri de quibus dixistis, quod captivi ducerentur, et filii.	39. ※ Et parvuli vestri, quos ※ dixistis in prædam fore
40. Et vos respicite vobis, et proficiscimini in desertum.	40. Vos autem revertimini et abite in solitudinem.	40. Et vos annuite vobis, et proficiscimini in desertum.
41. Et accinxistis.	41. Cumque instructi armis.	41. Et accinxistis.
Et sategistis.	*Vacat.*	Una consentientes.
Ad ascendendum.	Cum pergeretis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Deuteronomii.

V. 1. Ἀ. Σ., ἐν τῇ ὁμαλῇ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Sic omnes mss. Regii atque Drusius. Σ. forte melius, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Symmachus alibi ערבה semper vertit, πεδιάς, aut ἀοίκητος. Unde suspicio oriatur hic Symmachum lapsu graphico cum Aquila conjungi. Vide ad versum 7, infra. Lectioni Aquilæ et Symmachi ad hunc primum Deuteronomii versum hoc scholion adjicitur in omnibus Regiis mss. : Οὕτως καλεῖται τὰ μεταξὺ πεδία τῶν τῆς Ἀραβίας καὶ Ἰουδαίας ὀρέων. « Sic vocantur campi inter montes Arabiæ et Judææ positi. » — Coislin. habet Ἀ., ἐν ὁμάλει pro ὁμαλῇ.

V. 3. Ἀ. Σ., Θ., πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ. Sic Basiliensis. Legerunt ergo, אל־כל־בני.

Ibid. באחד. Ο', μιᾷ. Coislin. ad marg., πρώτη.

Ibid. Ἀ., ἱκανόν. Hebraicum habet ודי זהב. *Di* putant quidam esse nomen proprium loci. Ο' vertunt καὶ Καταχρύσεα, illud vero Aquilæ ἱκανόν, solam vocem די respicit. Puto autem totum vertisse, καὶ ἱκανὸν χρυσίον.

V. 6. רב־לכם. Ο', ἱκανούσθω ὑμῖν. Coislin. in marg., πολὺ ὑμῖν.

V. 7. *Ἄλλος*, εἰς τὴν γῆν. Ex Basiliensi.

Ibid. Ἀ., γείτονας αὐτοῦ. Coislin.

Ibid. *Ἄλλος*, οἰκοῦντας. Ex Basiliensi.

Ibid. Eusebius *De locis Hebraicis* in editione Hieronymiana, p. 393, sic habet, Ἀραβὰ, Ἀκενομαλείου ἐν τῇ πεδιάδι. Αἰδὸ ἐν δυσμαῖς πάλιν ἐν ἀοικήτῳ. Miram depravationem vides : sed facilis nec dubia restitutio, si syllabas apte conjungas, ac divulsas suis vocibus reddas. Sic itaque legendum certum esse videtur : Ἀραβά. Ἀκ., ἐν ὁμάλει. Σύ., ἐν τῇ πεδιάδι. Θεοδ., ἐν δυσμαῖς. Σ., πάλιν, ἐν ἀοικήτῳ. Ubi advertas in voce corrupta, ὁμαλείου, diphthongum ου, ex CY, id est, Σύμμαχος, factam esse, ob similitudinem litterarum C et O, in mss. Græcis unciali charactere conscriptis, quales erant omnes ante nonum sæculum, ut diximus in *Palæographia Græca*. Lectionem nostram confirmat versio Hieronymi, quæ sic habet : « *Araba :* hanc ut supra, Aquila transtulit *planam ;* Symmachus, interdum *campestrem*, interdum *inhabitabilem*, Theodotion, *occidentalem.* » Sic solent autem vocem ערבה vertere iidem interpretes, Aquila nimirum, ὁμαλή, ut supra v. 1, item infra cap. III, v. 17; Josue XI, 2. Job XXXIX, 6, et alibi, Symmachus : πεδιάς, vel πε-

CAPUT II DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
הערבה 8	8.	8. Τῆς ὁμαλῆς.
מדבר		
ועברו 13	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Planitiei.	8. Campestrem.	8. Planitiei.
Deserti.	Ad desertum.	
13. Et transite.	13. Ut transiremus.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Πλήν.	36.
38.	38. Κατακληρονομήσει αὐτήν. Ἄλλος, κατακληροδοτήσει αὐτήν.	38.
	Ἰησοῦς.	
39.	39. Καὶ πᾶν παιδίον. Ἄλλος, καὶ τὰ παιδία ὑμῶν ἃ εἴπατε εἰς διαρπαγὴν ἔσεσθαι, καὶ πᾶν παιδίον.	39.
40. Ἀναστρέψαντες ἐπάρατε εἰς τὴν ἔρημον.	40. Καὶ ὑμεῖς ἐπιστραφέντες ἐστρατοπεδεύσατε εἰς τὴν ἔρημον.	40.
41.	41. Ἀναλαβόντες.	41.
	Συναθροισθέντες.	
	Ἀναβαίνετε. Ἄλλος, ἀνέβητε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
36.	36. Præter.	36.
38.	38. In hæreditatem sortietur eam. *Alius*, in hæreditatem dabit eam.	38.
	Jesus.	
39.	39. Et omnis parvulus. *Alius*, et parvuli vestri, quos dixistis in direptionem fore, et omnis parvulus.	39.
40. Conversi proficiscimini in desertum.	40. Et vos conversi castra movistis in desertum.	40.
41.	41. Sumentes.	41.
	Congregati.	
	Ascenditis. *Alius*, ascendistis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Deuteronomii.

δίνη, vel ἀοίκητος, πεδιάς, Num. xxii, 1, et xxvi, 3, ἀοίκητος, infra Deut. iii, 17, et Josue iv, 13; Theodotio, δυσμαί.

V. 8. Ἄλλος, εἰσελθόντες. Ἄλλος, πορευθέντες. Basiliensis.

V. 10. Καθώς. Basiliensis.

V. 12. Ἀ., τὸ ἄρμα. ὑμῶν Σ., τὸ βάρος ὑμῶν. Basi- ἄρμα, non currum, sed pondus significat, ut respondeat voci משא quam sic solet Aquila vertere, ut videre est frequenter in Isaia, et alibi.

Ibid. Coislin. Ἀ., τὸ ἄρμα. Σ., τὸ βάρος. Ο', τὴν ὑπόστασιν, recte. Basiliensis vero cætera ut Coislin. Sed ad vocem τὸν κόπον ὑμῶν, quæ est in LXX, Aquilæ et Symmachi lectiones refert; minus bene, ni fallor.

V. 14. Ἄλλος, εἶπας. Basiliensis.

V. 17. Ἄλλος, ὑπὲρ ὑμᾶς. Ex Basiliensi. Rectius quam LXX ἀφ' ὑμῶν. Nam מכם est comparatio hic, et alibi frequenter.

V. 21. Ἄλλος, διαβάντες. Sic Basiliensis.

V. 22. Ἄλλος, εἰσελευσόμεθα. Basiliensis.

V. 27. Ἀ., προσηρίσατε. Θ., παρεπικράνατε τὸ στόμα Κυρίου. Ex Basiliensi.

V. 31. Ἀ., ὡσεὶ ἄραι τροφὸς τὸν υἱόν. Σ., ἐβάστασεν. Sic tres mss. Regii. Drusius et edit. Rom. ad Symmachum, βαστάσαι duo; alii, ἐβάστασεν.

V. 32. ובדבר. Ο', Καὶ ἐν τῷ λόγῳ, Coislin. marg., ῥήματι.

V. 38. נון. Ο', Ναυή. Coislin. marg., Νουή.

Ibid. Ἄλλος, κατακληροδοτήσει. Basiliensis.

V. 39. Ο', καὶ πᾶν παιδίον. Hic prætermittitur a LXX Interpretibus hæc clausula textus Hebraici, וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה, quæ in Basiliensi ex altero interprete supplentur.— Coislin. ※ Ἀ., καὶ τὰ παιδία ὑμῶν, etc., quæ incerto tribuit Basil.

V. 40. Hujus versiculi secundum Aquilam et Symmachum interpretationem ex Basiliensi mutuamur. Vocem פנה, νεύω, vertere solet Aquila, ut I Reg. xiii, 18; Psal. xlv, 6; Isai. xiii, 14.

Ibid., Ἐστρατοπεδεύσατε. Alius legit, ἀνέβητε.

V. 41. Aquilæ utraque lectio prodit ex Coislin.

Ibid. Ἄλλος, ἀνέβητε. Ex Basiliensi.

V. 45. האזין. Ο', προσέσχεν. Coisl. marg., ἐνωτίσατο.

CAPUT II DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Τὴν Ἄραβα.	8.
	Ἔρημον. Ἄλλος, ὄρους.	
13.	13. Καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς. Ἄλλος, ἀνάβητε.	13

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Araba.	8.
	Desertum. *Alius*, montis.	
13.	13. Et promovete vos. *Alius*, ascendite.	13.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תם 14	14.	14. Ἐτελειώθη.
מקרב 16	16.	16. Ἀπὸ ἐγκάτου.
את־ער 18	18	18.
וקרבת מול 19	19	19.
עזה כפתרים 23	23.	23. Ἄζα Χαφθωρείμ.
מכפתר		Χαφθώρ.
אחל 25	25.	25. Ἄρξαι.
אעברה 27	27.	27.
בו 30	30.	30.
ונחרם 34	34.	34. Καὶ ἀνεθεματίσαμεν.
שריד		Λεῖμμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Consumeretur.	14. Consumeretur.	14. Consumeretur.
16. Ab interiori.	16. *Vacat.*	16. Ab interiori.
18. Har.	18. Urbem nomine Ar.	18.
19. Et accedes e regione.	19. Et accedens in vicina.	19.
23. Haza, Caphthorim.	23. Gazam, Cappadoces.	23. Aza Chapthorim.
De Caphthor.	Cappadocia.	Chaphthor.
25. Incipiam.	25. Incipiam.	25. Incipe.
27. Transibo.	27. Transibimus.	27
30. In eo.	30. *Vacat.*	30.
34. Et anathematizavimus.	34. Interfectis habitatoribus.	34. Et anathematizavimus.
Superstitem.	Quidquam.	Residuum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Deuteronomii.

V. 4. עשר. Coislin. ad marg., Ο', τριχιῶτος. Ἀ., τριχιούς.

V. 6. תשברו. Id., Ο', ἀγοράσατε; in marg., Ἀ., αργυρίου.

V. 7. הגדל. Id., Ο', μεγάλην; marg., πολλήν.

V. 8. Vide cap. præcedenti v. 1 et 7.

Ibid. Ἄλλος, δρους. Ex Basiliensi.

V. 13. Ἄλλος, ἀνάβητε. Ex eodem. — נחל. Coislin., Ο', φάραγγα; marg., χείμαῤῥον. Videtur esse Aquilæ ut supra.

CAPUT III DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונכהו 3	3	3. Ἀνεθεματίσαμεν αὐτόν
שריד		Λεῖμμα.
חבל 4	4.	4. Σχοινίσματα.
ארגב		
ממלכת		
בצרת 5	5	5. Διηρμέναι.
הפרזי		Ἀτειχίστων.
ונחרם 6	6.	6. Ἀνεθεματίσαμεν.
בזזנו 7	7.	7. Διηρπάσαμεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et percussimus eum	3. Percussimusque eos.	3. Exterminavimus eum.
Superstitem.	Internecionem	Residuum.
4. Funem.	4. Regione	4. Funiculos.
Argob.	Argob.	
Regni.	Regni.	
5. Munitæ.	5. Munitæ.	5. Elevatæ, *vel*, elatæ.
Non muratis.	Quæ non habebant muros.	Non muratis.
6. Et desolavimus.	6. Delevimus.	6. Anathematizavimus.
7 Prædati sumus.	7. Disperdentes.	7. Prædati sumus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Διέπεσε.	14.	
16.	16. Ἐκ μέσου.	16.	
18.	18. Τὴν Ἀροήρ. *Ἄλλος*, τὴν γῆν Σηείρ.	18.	
19.	19. Καὶ προσάξετε ἐγγύς. *Ἄλλος*, καὶ ἐγγίσεις ἐναντίον.	19.	
23.	23. Γάζης, καὶ οἱ Καππάδοκες.	23.	
	Ἐκ Καππαδοκίας.		
25.	25. Ἐνάρχου.	25.	
27.	27. Παρελεύσομαι. *Ἄλλος*, πορεύσομαι.	27.	
30.	30. Δι' αὐτοῦ. *Ἄλλος*, διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ.	30.	
34.	34. Καὶ ἐξωλοθρεύσαμεν.	34.	
	Ζωγρίαν.		

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
14.	14. Decidit.	14.	
16.	16. De medio.	16.	
18.	18. Ipsam Aroer. *Alius*, terram Seir.	18.	
19.	19. Et accedetis prope. *Alius*, et accedes e regione.	19.	
23.	23. Gazam, et Cappadoces.	23.	
	E Cappadocia.		
25.	25. Incipe.	25.	
27.	27. Præteribo. *Alius*, ibo.	27.	
30.	30. Per ipsum. *Alius*, per terminos ejus.	30.	
34.	34. Et disperdidimus.	34.	
	Vivum.		

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Deuteronomii.

V. 18. *Ἄλλος*, τὴν γῆν Σηείρ. Ex Basil. Legerit fortasse שעיר, qui ita vertit.

V. 23. Coislin. Ἀ., Ἄζα Χαφθωρείμ.

V. 27. *Ἄλλος*, πορεύσομαι. Ex Basiliensi.

V. 30. ב Coislin. marg., διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ. Sic etiam παραφραστικῶς quidam in Basiliensi, tacito nomine.

V. 35. ושלל Coisl., Ο', καὶ τὰ σκῦλα, marg., λάφυρα.

—

CAPUT III DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ ἐπατάξαμεν αὐτόν.	3.	
	Σπέρμα.		
4.	4. Περίχωρα.	4.	
Περίμετρον.	Ἀργόβ.		
	Βασιλέως. *Ἄλλος*, βασιλείας.		
5.	5. Ὀχυραί.	5.	
	Φερεζαίων.		
6.	6. Ἐξωλοθρεύσαμεν.	6.	
7.	7. Ἐπρονομεύσαμεν.	7.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
3.	3. Et percussimus eum.	3.	
	(*Non reliquerimus ipsius*) semen.		
4.	4. Adjacentia.	4.	
Mensura.	Argob.		
	Regis. *Alius*, regni.		
5.	5. Munitæ.	5.	
	Pherezæorum.		
6.	6. Exterminavimus.	6.	
7.	7. Prædati sumus.	7.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
מנחל 8	8.	8.
צידנים יקראו 9	9.	9. Σιδόνιοι ὀνομάζουσιν.
המישר 10	10.	10. Τῆς εὐθείας.
יקרא 13	13.	13. Κληθήσεται.
ארגב 14	14.	14.
והמעכתי		
חות		Ἐπαύλεις.
והערבה והירדן 17	17.	17. Καὶ ὁμαλὴ καὶ Ἰορδάνης.
מכנרת		
אשדת		Κατάχυσις.
חלוצים 18	18.	18. Ἐξῃρημένοι.
ויתעבר 26	26	26. Ὑπερέθετο.
רב		Πολύ.
הפסגה 27	27.	27. Φάσγα.
ותימנה		
וחזקהו 28	28	28. Καὶ κραταίωσον αὐτόν.
יעבר לפני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. A torrente.	8. A torrente.	8.
9. Sidonii vocant.	9. Sidonii vocant.	9. Sidonii nominant.
10. Planitiei.	10. (Quæ sitæ sunt) in planitie.	10. Rectæ.
13. Vocabitur.	13. Vocatur.	13. Vocabitur.
14. Argob.	14. Argob.	14.
Et Maachathi.	Machati.	
Villæ.	Havoth.	Villæ.
17. Et planitiem et Jordanem.	17. Et planitiem solitudinis et Jordanem.	17. Et planities et Jordanis.
A Chinnereth.	Cenereth.	
Effusionibus.	Radices.	Effusio.
18. Expediti.	18. Expediti.	18. Expediti.
26. Et transiit extra se.	26. Iratus est.	26. Distulit.
Multum.	Sufficit.	Multum.
27. Collis.	27. Phasga.	27. Phasga.
Et austrum.	Austrum.	
28. Et corrobora eum.	28. Et corrobora eum.	28. Et corrobora eum.
Transibit ad facies.	Præcedet.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Deuteronomii.

V. 3. Ἀ., ἀνεθεματίσαμεν. Sic edit. Rom. et Drusius. Verum hanc lectionem suspectam habeo, opinorque translatam huc ex versu 6, ubi in Hebraico legitur ונחרם, quam vocem ἀναθεματίζειν vertere solet Aquila. Causa dubitandi hinc suboritur, quod omnes Regii codices tres numero, qui ad versum 6 habent: Ἀκ., ἀνεθεματίσαμεν, ad hunc versum 3, nihil habeant. Nam illi codices, ut in præcedentibus videre est, cum illis fere semper conveniunt, quibus usi sunt editores Romani.

V. 4. Σ., περίμετρον. Ex Eusebio, *De locis Hebraicis*: Καλεῖται δὲ νῦν Ἐργά, inquit ille, ἑρμηνεύει δὲ αὐτὴν ὁ Σύμμαχος *περίμετρον*. Hieronym., « qui *Arga* appellatur, quod interpretatur Symmachus, *mensuram*. »

Ibid. Ἄλλος, βασιλείας. Ex codice Basiliensi, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 5. In Coislin. legitur, Ἀ., διηρμε (sic).

V. 6. Ἀ., ἀνεθεματίσαμεν. Sic mss. nostri et edit. Rom.

V. 8. Ἄλλος, ἀπὸ τοῦ ὄρους. Ex Basiliensi.

V. 9. Σ., Θ., Σιδόνιοι ὀνομάζουσιν. Omnes inter-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Ἀπὸ τοῦ χειμάῤῥου. *Ἄλλος*, ἀπὸ τοῦ ὄρους.	8.
9. Σιδόνιοι ὀνομάζουσιν.	9. Οἱ Φοίνικες ἐπονομάζουσι. *Ἄλλος*, Σιδόνιοι ἐκάλουν. *Ἄλλ.*, ἐπωνομάσαντο.	9. Σιδόνιοι ὀνομάζουσιν.
10.	10. Μισώρ.	10.
13.	13. Λογισθήσεται.	13.
14. Περίμετρον.	14. Ἀργόβ.	14.
	Καὶ Μαχαθί. *Οἱ λοιποί*, καὶ τοῦ Μαχαεί.	
	Θαυώθ.	
17. Καὶ πεδίνη, καὶ ἀοίκητος, καὶ Ἰορδάνης.	17. Καὶ ἡ Ἄραβα καὶ ὁ Ἰορδάνης.	17. Καὶ ἐν δυσμαῖς καὶ ὁ Ἰορδάνης.
	Μαχενερέδ. *Ἄλλως*, Μαχαναρέθ· *Ἄλλος*, Μαχαναράδ.	
	Ἀσηδώθ.	
18.	18. Ἐνοπλισάμενοι.	18.
26.	26. Ὑπερεῖδεν.	26. Ὑπερέθετο.
	Ἱκανούσθω.	
27.	27. Λελαξευμένου.	27.
	Λίβα. *Ἄλλος*, νότον.	
28.	28. Καὶ κατίσχυσον αὐτόν.	28.
	Διαβήσεται πρὸ προσώπου. *Ἄλλος*, προπορεύσεται.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. A torrente. *Alius*, a monte.	8.
9. Sidonii nominant.	9. Phœnices cognominant. *Alius*, Sidonii vocabant. *Alius*, denominabant.	9. Sidonii nominant.
10.	10. Misor.	10
13.	13. Reputabitur.	13.
14. Mensura.	14. Argob.	14.
	Et Machathi. *Reliqui*, et Machai.	
	Thavoth.	
17. Et campestris et inhabitabilis, et Jordanis.	17. Et Araba et Jordanis.	17. Et in occidente et Jordanis.
	Machenered. *Aliter*, Machanareth. *Alius*, Machanarad.	
	Asedoth.	
18.	18. Armati.	18.
26.	26. Despexit.	26. Distulit.
	Sufficiat.	
27	27. Excisi.	27.
	Africum. *Alius*, notum.	
28	28. Et conforta eum.	28.
	Transibit ante faciem. *Alius*, præibit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Deuteronomii.

pretationes mutuamur ex codice Basiliensi. LXX Interpretes, Φοίνικες.

V. 10. Coislin. Ἀ., τῆς εὐθείας.

V. 14. Vide supra ad v. 4.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ τοῦ Μαχαεί. Ex Basiliensi. Mendose, ut videtur, pro Μαχαθί, ob similitudinem litterarum Θ et Ε, in manuscriptis codicibus unciali charactere, quales erant omnes ante octavum et nonum sæculum.—Coisl. *Οἱ λοιποί*, τοῦ Μαχαθί.

Ibid., Θαυώθ. Al., Αὐώθ.

V. 17. Ἀ., καὶ ὁμαλὴ καὶ Ἰορδάνης, etc. Has omnes lectiones affert Martianæus, tom. II Oper. Hieronymi, p. 842.

Ibid. Οʹ, Μαχενερέδ. *Ἄλλος*, Μαχαναράδ. Ex Basiliensi. Tertia lectio Μαχαναρέθ habetur in ed. Rom.

V. 18. Ενοπλισάμενοι. Coislin., ἐνωπλισμένοι.

V. 26. Ἀ., ὑπερέθετο. Ex Basiliensi.

V. 27. Ἀ., Φάσγα. Ex Basiliensi. Vocem Hebraicam פסגה vertit supra Aquila, λαξευτή, Num. xxi, 20. Vide ad notam.

Ibid., *Ἄλλος*, νότον. Ex Basiliensi.

V. 28. *Ἄλλος*, προπορεύσεται. Basiliensis.

CAPUT IV DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ולא תגרעו	2.	2
3 מקרבך	3.	3. Ἀπὸ τῶν ἐγκάτων σου.
4 הדבקים	4.	4. Κολλώμενοι.
5 בקרב הארץ	5.	5. Ἐν ἐγκάτῳ τῆς γῆς.
6 חכם	6.	6. Συνετός.
8 חקים	8.	8.
11 עד־לב השמים	11.	11.
ענן		Ὀμίχλη.
12 ותמונה	12.	12.
16 תמונת	16.	16. Εἰδώλου.
17 תבנית	17	17. Ὑπόδειγμα.
19 צבא	19.	19. Στρατιάν.
20 נחלה	20.	20. Κληροδοσίας.
אשר חלק יהוה אלהיך אתם (כל־ העמים תחת כל־השמים		Ἅτινα διεκόσμησε Κύριος ὁ Θεός σου πᾶσι τοῖς λαοῖς κάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ.
23 השמרו	23.	23. Φυλάξασθε.
24 אכלה	24.	24. Κατεσθίων.
27 והפיץ	27.	27. Σκορπίσει.
28 יאכלון	28.	28.
34 מקרב	34.	34. Ἀπὸ ἐγκάτου.
נטויה		Ἐκτεταμένῳ.
ובמוראים		Φοβήμασι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et non diminuetis.	2. Nec auferetis.	2
3. Ex interiori tuo.	3. De medio vestri.	3. A visceribus tuis.
4. Adhærentes.	4. Qui adhæretis.	4. Conglutinati.
5. In interiori terræ.	5. In terra.	5. In interiori terræ.
6. Sapiens.	6. Sapiens.	6. Prudens.
8. Statuta.	8. Cæremonias.	8.
11. Usque ad cor cœlorum.	11. Usque ad cœlum.	11
Nubes.	Nubes.	Nebula.
12. Et imaginem.	12. Et formam.	12.
16. Imaginem.	16. Similitudinem.	16. Idoli.
17. Formam.	17. Similitudinem.	17. Repræsentationem.
19. Militiam.	19. Astra.	19. Militiam.
20. Hæreditatis.	20. Hæreditarium.	20. Hæreditatis.
Quas partitus est Dominus Deus tuus eas omnibus populis sub omnibus cœlis.	Quæ creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub cœlo sunt.	Quæ distribuit Dominus Deus tuus omnibus populis sub omni cœlo.
23. Observamini.	23. Cave.	23. Custodite.
24. Comedens.	24. Consumens.	24. Devorans.
27. Disperget.	27. Disperget.	27. Disperget.
28. Comedent.	28. Comedunt.	28.
34. Ex interiori.	34. De medio.	34. Ex interiori
Extento	Extentum.	Extento.
Et in terroribus.	Horribiles visiones.	Terroribus.

CAPUT IV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Οὐχ ἀφελεῖτε. *Ἄλλος*, οὐχ ἀπολείψετε.	2.
3. Ἐκ μέσου σου.	3. Ἐκ μέσου ὑμῶν. *Ἄλλως*, ἐξ ὑμῶν.	3. Ἐκ μεσου ὑμῶν.
4.	4. Προσκείμενοι.	4.
5.	5. Ἐν τῇ γῇ.	5.
6.	6. Σοφός.	6.
8.	8. Δικαιώματα. *Ἄλλος*, ἐντολαί.	8.
11.	11. Ἕως ⋇ καρδίας : τοῦ οὐρανοῦ.	11.
	Γνόφος. *Οἱ λοιποί*, νεφέλη.	
12.	12. Καὶ ὁμοίωμα. *Ἄλλος*, μορφήν.	12.
16.	16. Ὁμοίωμα.	16.
17.	17. Ὁμοίωμα.	17.
19.	19. Κόσμον.	19.
20.	20. Ἔγκληρον.	20.
Ἅτινα διεκόσμησε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τοὺς λαοὺς ὑπὸ ὅλον τὸν οὐρανόν.	Ἃ ἀπένειμε Κύριος ὁ Θεός σου αὐτὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ.	Ἅτινα διεκόσμησε Κύριος ὁ Θεός σου πᾶσι τοῖς λαοῖς κάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ.
23	23. Προσέχετε.	23.
24.	24. Καταναλίσκον.	24.
27.	27. Διασπερεῖ.	27.
28.	28. Φάγωσιν. *Ἄλλος*, λαλήσωσιν.	28.
34.	34. Ἐκ μέσου.	34.
	Ὑψηλῷ.	
	Καὶ ἐν ὁράμασι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Nec auferetis. *Alius*, non relinquetis.	2.
3. De medio tui.	3. De medio vestri. *Aliter*, de vobis.	3. De medio vestri.
4.	4. Appositi.	4
5.	5. In terra.	5
6.	6. Sapiens.	6.
8.	8. Justificationes. *Alius*, præcepta.	8.
11	11. Usque ad ⋇ cor : cœli.	11.
	Caligo. *Reliqui*, nubes.	
12.	12. Similitudinem. *Alius*, formam.	12.
16.	16. Similitudinem.	16.
17.	17. Similitudinem.	17.
19.	19. Ornatum.	19.
20.	20. Hæreditarium.	20.
Quæ distribuit Dominus Deus tuus in populos sub universo cœlo.	Quæ dispensavit Dominus Deus tuus ea omnibus gentibus, quæ sunt sub cœlo.	Quæ distribuit Dominus Deus tuus omnibus populis sub omni cœlo.
23.	23. Attendite.	23.
24.	24. Consumens.	24.
27.	27. Disperget.	27.
28.	28. Comedent. *Alius*, loquentur.	28.
34	34. De medio.	34.
	Excelso.	
	Et in visionibus.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
השמיעך 36	36.	36.
ועד ים הערבה תחת אשדת הפסגה 49	49.	49.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Audire fecit te.	36. Te fecit audire.	36.
49. Et usque ad mare solitudinis sub declivitatibus collis.	49. Usque ad mare solitudinis, et usque ad radices montis Phasga.	49.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Deuteronomii.

V. 2. *Ἄλλος*, οὐχ ἀπολείψετε. Ex Basiliensi.

V. 3. Hæ lectiones ex Basiliensi prodeunt. Ἀ., ἀπὸ τῶν ἐγκάτων σου. Sic etiam Aquila, Exod. III, 18, et Num. XIV, 14. Σ., ἐκ μέσου σου. Ο', Θ., ἐκ μέσου ὑμῶν. In Romana τῶν Ο' editione, ἐξ ὑμῶν legitur. — בבעל־פעור. Coislin., Ο', τῷ Βεελφεγώρ. in marg., *οἱ λοιποί*, ἐπὶ τῷ.

V. 8. *Ἄλλος*, ἐντολαί. Ex Basiliensi.

V. 9. Coislin., Ο', συμβιβάσεις, in marg, γνωρίσεις.

V. 11. Ἀ., ὁμίχλη. *Οἱ λοιποί*, νεφέλη. ענן, *νεφέλη*, vertit Aquila, Exod. XIV, 20.

V. 12. *Ἄλλος*, μορφήν. Sic Basiliensis, tacito interprete.

V. 16. תשחיתון. Coislin., Ο', ἀνομήσητε. in marg., διαφθείρητε.

V. 19. Sic in Basiliensi, omnium accuratissimo,

—

CAPUT V DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
פסל 8	8.	8.
לשוא 11	11.	11.
ינקה		Ἀθωώσῃ.
שמור 12	12.	12.
תעבד 13	13.	13. Δουλεύσεις.
וחמרך 14	14.	14. Ὁ ὄνος σου.
אשר בשעריך		
כבד 16	16.	16. Δόξασαι.
ראשי 23	23.	23. Κεφαλαί.
וזקניכם		Οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν.
בשר 26	26.	26. Κρέας.
פה 31	31.	31. Ἐνταῦθα.
והארכתם 33	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Sculptile.	8. Sculptile.	8.
11. In vanum.	11. Frustra.	11.
Purgabit.	Erit impunitus.	Innocentem faciet.
12. Observa.	12. Observa.	12.
13. Servies.	13. Operaberis.	13. Servies.
14. Et asinus tuus.	14. Et asinus tuus.	14. Asinus tuus.
Qui in portis tuis.	Qui est intra portas tuas.	
16. Honora.	16. Honora.	16. Honora.
23. Capita.	23. Principes.	23. Capita.
Et seniores vestri.	Et majores natu.	Seniores vestri.
26. Caro.	26. Caro.	26. Caro.
31. Hic.	31. Hic.	31. Hic.
33. Et prolongetis.	33. Et protelentur dies.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Deuteronomii.

V. 7. על־פני Ο', πρὸ προσώπου μου. Coislin. m., πλὴν ἐμοῦ.

V. 8. *Ἄλλοι*, γλυπτόν. Sic Basiliensis qui hanc vocem in textu habet. Ad marginem vero, εἴδωλον. Supra Exodi XX, 4. A., S., Th., γλυπτόν. Ο', εἴδωλον.

V. 11. *Ἄλλος*, εἰς εἰκῆ. Ex Basiliensi. Est autem Aquilæ qui sic habet, εἰς εἰκῆ, ad eamdem vocem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Ἀκουστὴ ἐγένετο. *Ἄλλος*, ἀκουστήν σοι ἐποίησαν.	36.
49.	49. ※ Καὶ ἕως θαλάσσης τῶν δυσμῶν ἡλίου ⁏ ὑπὸ Ἀσηδὼθ τὴν λαξευτήν.	49.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
36.	36. Audita facta est. *Alius*, auditam tibi fecerunt.	36.
49.	49. ※ Et usque ad mare occasus solis ⁏ sub Asedoth excisam.	49.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Deuteronomii.

distinguuntur lectiones trium interpretum. In editione Romana et Drusio : A., S., Th., ἅτινα διεκόσμησεν Κύριος ὁ Θεός σου εἰς πάντας τοὺς λαοὺς ὑφ' ὅλον τὸν οὐρανόν. Nimirum quia inter versionem Aquilæ et Theodotionis et interpretationem Symmachi parum intercedebat discriminis, omnes simul miscuerunt, itidemque Regii codices. Unus ex iis habet, ἃ διεμέρισεν, sine interpretis nomine. Idem alio loco, Ἀκυλ., πᾶσι τοῖς λαοῖς ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ.— ונדחת. Ἀ., ἐξωσθῇς. Coislin. ubi LXX, πλανηθείς.

Ibid. תחת. Coislin. Ἀ., Θ., ὑποκάτω, cætera ut in edito supra.

V. 28. *Ἄλλος*, λαλήσωσιν. Nescio quid legerit qui ita vertit : an יאמרון ?

V. 36. *Ἄλλος*, ἀκουστήν σοι ἐποίησαν. Ex Basil.

V. 45. דבר. Coisl., Ο', ἐλάλησε ; marg., ἐνετείλατο.

V. 49. Sic Ern. Grabe.

CAPUT V DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Εἴδωλον. *Ἄλλοι*, γλυπτόν.	8.
11.	11. Ἐπὶ ματαίῳ. *Ἄλλος*, εἰς εἰκῆ.	11.
	Καθαρίσῃ.	
12.	12. Φύλαξαι. *Ἄλλος*, μνήσθητι.	12.
13.	13. Ἐργᾷ.	13.
14.	14. Τὸ ὑποζύγιόν σου.	14.
	Ὁ παροικῶν ἐν σοί. *Ἄλλος*, ὁ ἐντὸς τῶν πυλῶν σου.	
16.	16. Τίμα.	16.
23.	23. Ἡγούμενοι.	23.
	Ἡ γερουσία ὑμῶν.	
26.	26. Σάρξ.	26.
31.	31. Αὐτοῦ.	31.
33.	33. Μακροημερεύσητε. *Ἄλλος*, μακροήμεροι ἔσεσθε.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Idolum. *Alii*, sculptile.	8.
11.	11. In vano. *Alius*, temere.	11.
	Mundabit.	
12.	12. Custodi. *Alius*, memento.	12.
13.	13. Operaberis.	13.
14.	14. Subjugale tuum.	14.
	Qui incolit in te. *Alius*, qui est intra portas tuas.	
16.	16. Honora.	16.
23.	23. Duces.	23.
	Senectus vestra.	
26.	26. Caro.	26.
31.	31. Hic.	31.
33.	33. Longævi sitis. *Alius*, longævi eritis.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Deuteronomii.

Hebraicam, לשוא, Exod. c. xx, v. 7, et sic Coislin. : Ἀ., εἰς εἰκῆ.

V. 12. *Ἄλλος*, μνήσθητι. Ex Basiliensi (*).

V. 14. *Ἄλλος*, ὁ ἐντὸς τῶν πυλῶν σου. Ita Basiliensis, tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 33. *Ἄλλος*, μακροήμεροι ἔσεσθε. Ex Basil.

(*) Quæ est lectio textus Hebraici, Exod. xx, 8, זכור, *memento*. Drach.

CAPUT VI DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
לבבך 5	5.	5.
ושננתם 7 בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך	7.	7. Δευτερώσεις.
וקשרתם 8 לטטפת	8.	8. Συνδήσεις. Ἄνακτα.
וכתבתם 9 ובשעריך	9.	9.
השמר 13 פן־תשכח	13.	13. Φυλάξαι.
וחקיו 17 אשר צוך	17.	17. Ἀκριβάσματα.
והחקים 20	20.	20. Ἀκριβάσματα.
את־כל־החקים 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Corde tuo.	5. Corde tuo.	5.
7. Repetes ea. In sedendo te in domo tua, et in eundo te in via, et in accumbendo te, et in surgendo te.	7. Narrabis ea. Sedens in domo tua, et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens.	7. Repetes.
8. Et ligabis ea. In frontalia.	8. Et ligabis. Et movebuntur.	8. Colligabis. Immota.
9. Et scribes ea. Et in portis tuis.	9. Scribetisque ea. Et januas domus tuæ.	9.
13. Observa. Ne obliviscaris.	13. Cave diligenter. Ne obliviscaris.	13. Observa.
17. Et statuta ejus. Quæ præcepit tibi.	17. Et cæremonias. Quas præcepit tibi.	17. Accurate statuta.
20. Et statuta.	20. Et cæremoniæ.	20. Accurate statuta.
24. Omnia statuta.	24. Omnia legitima.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Deuteronomii.

V. 5. Ἄλλος, τῆς καρδίας. Basil. Verisimile est esse reliquorum omnium interpretum. — בנפשך. O', ψυχῆς. Coislin. ad marg., διανοίας. מאדך. O'. δυνάμεως. Coislin. marg., ἰσχύος.

V. 7. Ἀ., δευτερώσεις. Coislin.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ καθῆσθαι, etc. Videtur esse Aquilæ, qui Hebraica, κατὰ πόδα, sequitur. Ex Basiliensi. — O', καθήμενος ἐν οἴκῳ. Coislin. marg., ἐν τῷ καθῆσθαι ἐν οἴκῳ, etc., et hæc notantur asteriscis.

V. 8. Ἀ., ἄνακτα, melius, ἀτίνακτα. Σ., διεσταλμένα. Ex Basil. Vide quæ diximus Exod. XIII, 16. — O', ἀσάλευτα. Coislin. marg., Ἀ., HAKTA, cor-

CAPUT VI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Τῆς διανοίας. Ἄλλος, τῆς καρδίας.	5.
7.	7. Προβιβάσεις.	7.
	Καθήμενος ἐν οἴκῳ, καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζόμενος, καὶ διανιστάμενος. Ἄλλος, ἐν τῷ καθῆσθαί σε ἐν οἰκίᾳ σου, καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαί σε ἐν ὁδῷ, καὶ ἐν τῷ καθεύδειν σε, καὶ ἐν τῷ ἀνίστασθαί σε.	
8.	8. Ἀφάψεις.	8.
Διεσταλμένα.	Ἀσάλευτον. Ἄλλος, ἀσάλευτα.	
9.	9. Καὶ γράψετε αὐτά. Ἄλλος, καὶ γράψεις αὐτά.	9.
	Καὶ τῶν πυλῶν σου. Ἄλλος, καὶ ἐν ταῖς πύλαις σου.	
13.	13. Πρόσεχε.	13.
	Μὴ ἐπιλάθῃ. Ἄλλος, μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία σου, καὶ ἐπιλάθῃ.	
17. Προστάγματα.	17. Δικαιώματα.	17.
	Ὅσα ἐνετείλατό σοι. Ἄλλος, ἃ ἐντέλλομαί σοι.	
20. Προστάγματα.	20. Δικαιώματα.	20.
24.	24. Πάντα τὰ δικαιώματα. Ἄλλος, πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ κρίματα.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Mente. *Alius*, corde.	5.
7.	7. Præscribes.	7.
	Sedens in domo, et ambulans in via, et dormiens, et exsurgens. *Alius*, in sedendo te in domo tua, et in ambulando te in via, et in dormiendo te, et in surgendo te.	
8.	8. Alligabis.	8.
Distincta.	Immobile. *Alius*, immobilia.	
9.	9. Et scribetis ea. *Alius*, et scribes ea.	9.
	Et portarum tuarum. *Alius*, et in portis tuis.	
13.	13. Attende.	13.
	Ne obliviscaris. *Alius*, ne dilatetur cor tuum et obliviscaris.	
17. Præcepta.	17. Justificationes.	17.
	Quæcumque præcepit tibi. *Alius*, quæ præcipio tibi.	
20. Præcepta.	20. Justificationes.	20.
24.	24. Omnes justificationes. *Alius*, omnia præcepta et judicia.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Deuteronomii.

rupte pro ἀτίνακτα, ut conjectamus.

V. 9. Ἄλλος, καὶ γράψεις αὐτά. Basiliensis.

Ibid. Ἄλλος ἐν ταῖς etc. vide infra, XI, 20.

V. 13. Ἄλλος, μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία σου, καὶ ἐπιλάθῃ. Basiliensis.

V. 17. Ἀ., ἀκριβάσματα. Basiliensis. De hac Aquilæ interpretatione sæpissime actum est.

Ibid. Δικαιώματα. Coislin., κρίματα, *judicia*.

Ibid. Ἄλλος, ἃ ἐντέλλομαί σοι. Basiliensis.

V. 20. Ἀ., ἀκριβάσματα. Σ., προστάγματα. Sic uterque vertere solet.

V. 24. Ἄλλος, πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ κρίματα. Basiliensis.—Coislin., Ο', εὖ ἡμῖν ᾖ, marg. πολυήμεροι ὦμεν.

CAPUT VII DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
1 כי יביאך יהוה אלהיך	1.	1.
רבים		
ועצמים ממך		Καὶ ὀστεϊνά σου.
2 תחרים	2.	2.
תחנם		Δωρήσῃ.
5 מזבחתיהם	5.	5. Τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν.
7 חשק	7.	7. Προσεκολλήθη.
9 וידעת	9.	9.
13 פרי־בטנך	13.	13. Καρπὸν γαστρός σου.
דגנך		Χεῦμά σου.
ותירשך		'Οπωρισμόν σου.
ויצהרך		Στιλπνότητά σου.
14 עקר	14.	14. Στεῖρος.
15 ממך	15.	15.
מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך		Αἰγύπτου τὰ πονηρὰ ὅσα ἔγνως, οὐ θήσει αὐτὰ ἐν σοί.
16 מוקש	16.	16.
19 ראו	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Cum introduxerit te Dominus Deus tuus.	1. Cum introduxerit te Dominus Deus tuus.	1.
Multas.	Multas.	
Et osseas præ te.	Robustiores te.	Et osseas præ te.
2. Perdes.	2. (Percuties) usque ad internecionem.	2.
Gratiam præstabis eis.	Misereberis earum.	Condonabis.
5. Altaria eorum.	5. Aras eorum.	5. Altaria eorum.
7. Amavit.	7. Junctus est.	7. Conglutinatus est.
9. Et scias.	9. Et scies.	9.
13. Fructum ventris tui.	13. Fructui ventris tui.	13. Fructum ventris tui.
Frumentum tuum.	Frumento tuo.	Effusionem tuam.
Et mustum tuum.	Atque vindemiæ.	Fructum autumnalem tuum.
Et oleum tuum.	Oleo.	Splendorem tuum.
14. Infœcundus.	14. Sterilis.	14. Sterilis.
15. A te.	15. A te.	15.
(Ægritudines) Ægypti malas, quas nosti, non ponet eas in te.	(Et infirmitates) Ægypti pessimas, quas novisti, non inferet tibi.	Ægypti mala, quæcumque nosti, non ponet ea in te.
16. Laqueus.	16. Ruinam.	16.
19. Viderunt.	19. Viderunt.	19.

CAPUT VII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν σε Κύριον τὸν Θεόν σου. *Ἄλλως*, ἐὰν δὲ εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου.	1.
	Μεγάλα. *Ἄλλος*, πολλά. *Ἄλλος*, ἰσχυρά.	
	Καὶ ἰσχυρότερα ὑμῶν.	
2.	2. Ἀφανιεῖς. *Ἄλλος*, ἀναθεματιεῖς.	2.
	Ἐλεήσητε αὐτούς.	
5.	5. Τοὺς βωμοὺς αὐτῶν.	.
7.	7. Προείλετο.	7.
9.	9. Γνώσῃ. *Ἄλλος*, γνώσεσθε.	9.
13.	13. Τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου.	13
	Σῖτόν σου.	
	Οἶνόν σου.	
	Ἔλαιόν σου.	
14.	14. Ἄγονος.	14.
15.	15. Ἀπό σου. *Οἱ λοιποί*, ἀπὸ προσώπου σου.	15.
Αἰγύπτου τὰς πονηρὰς ἃς οἶδας οὐ ποιήσεις ἐν σοί.	Αἰγύπτου τὰ πονηρά, ἃ ἑώρακας, καὶ ὅσα ἔγνως, οὐκ ἐπάξει ἐπὶ σέ. *Ἄλλως*, Αἰγύπτου τὰς πονηράς, ἃς ἑώρακας, καὶ ὅσα ἔγνως, οὐκ ἐπιθήσει ἐπὶ σέ.	
16.	16. Σκῶλον. *Ἄλλος*, σκάνδαλον.	16.
19.	19. Ἴδοσαν. *Ἄλλος*, εἶδον. *Ἄλλος*, ἑωράκασιν.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et erit in introducendo te Dominum Deum tuum. *Aliter*, si autem introduxerit te Dominus Deus tuus.	1.
	Magnas. *Alius*, multas. *Alius*, robustas.	
	Et fortiores vobis.	
2.	2. Delebis. *Alius*, anathematizabis.	2.
	Miserti fueritis eorum.	
5.	5. Aras eorum.	5.
7.	7. Præelegit.	7.
9.	9. Noveris. *Alius*, cognoscetis.	9.
13.	13. Fœtus ventris tui.	13.
	Frumentum tuum.	
	Vinum tuum.	
	Oleum tuum.	
14.	14. Infœcundus.	14.
15.	15. A te. *Reliqui*, a facie tua.	15.
Ægypti malas, quas nosti, non facies eas in te.	Ægypti mala, quæ vidisti, et quæcumque nosti, non inducet super te. *Aliter*, (morbos) Ægypti malos, quos vidisti, et quæcumque nosti, non imponet super te.	
16.	16. Offendiculum. *Alius*, scandalum.	16.
19.	19. Viderunt. *Alius*, inspexerunt. *Alius*, *idem alio verbo*	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 והמם מהומה גדלה עד השמדם	23.	23. Καὶ φαγεδαινώσει αὐτοὺς φαγεδαίνῃ μεγάλῃ.
25 זהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Et conteret eas contritione magna, usque ad disperdi eas.	23. Et interficiet eos, donec penitus deleantur.	23. Et edaces faciet eos morbo edacitatis magno.
25. Et aurum super eis, et capias tibi, ne forte te illaquees in eo.	25. Et aurum de quibus facta sunt, neque assumes ex eis tibi quidquam, ne offendas.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Deuteronomii.

V. 1. Καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν, etc. Hæc prior lectio in codice Basiliensi habetur in textu. Altera vero quæ nunc legitur in editione Romana, ἐὰν δὲ εἰσαγάγῃ, scribitur ad marginem ejusdem codicis. In editione Romana habetur εἰσάγῃ.

Ibid. Ἄλλος, πολλά. Ἄλλος, ἰσχυρά. Basil.

V. 2. Ο', εἰς τὰς χεῖράς σου. Coislin. marg., ἐν χειρί σου (*).

Ibid. Ἄλλος, ἀναθεματιεῖς. Est, ut videtur, lectio Aquilæ, qui vocem חרם, ἀναθεματίζειν, vertit Exod. xxii, 20, et Deut. xxxvi.

Ibid. Ἐλεήσητε αὐτούς. Coislin., ἐλεήσῃς αὐτούς, *misertus fueris eorum*.

V. 9. Ἄλλος, γνώσεσθε. Ex Basil.

V. 13. Ἀ., χεῦμά σου, et post, ὀπωρισμόν, ac deinde, στιλπνότητα. Hunc haud dubie locum respicit Hieronymus cum ait in Epist. ad Pammachium de optimo genere interpretandi : « Aquila autem proselytus et contentiosus interpres, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre

(*) Scil. legerunt בידיך, vel, sec. lectionem marginalem, בידך, pro לפניך quod habet textus noster Hebraicus. Drach.

—

CAPUT VIII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 את־המי	3.	3.
9 תחצב	9.	9. Λατομήσεις.
14 ורם לבבך	14.	14. Καὶ ὑψωθεὶς τῇ καρδίᾳ σου.
15 שרף	15.	15. Ἐμπρήστης.
החלמיש		Στερεοῦ.
17 ואמרת	17.	17.
18 חיל	18.	18. Εὐπορίαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
3. Man.	3. Manna.	3.
9. Excides.	9. Æris metalla fodiuntur.	9. Excides.
14. Et elevetur cor tuum.	14. Elevetur cor tuum.	14. Et elevatus corde tuo.
15. Adurens.	15. Flatu adurens.	15. Adurens.
Silicis.	Durissima.	Solido.
17. Et dices.	17. Ne diceres.	17.
18. Virtutem.	18. *Vacat.*	18. Abundantiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Deuteronomii.

V. 3. Τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Hæc lectio quasi LXX Interpretum habetur in codice Basiliensi, sequens vero ad marginem. In editione Romana, τὸ μάννα, tantum legitur : nam cætera non sunt in Hebræo. Illud autem, ἐν τῇ ἐρήμῳ, non pertinet ad hunc versum, sed ad sextum decimum, ubi legitur

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23. Καὶ ταράξει αὐτοὺς ταραχὴν μεγάλην.	23. Καὶ ἀπολεῖς αὐτοὺς ἀπολείᾳ μεγάλῃ, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσητε αὐτούς.	23. Καὶ ἐκστήσει αὐτοὺς ἔκστασιν μεγάλην, ἕως ἐκτρίψει αὐτούς.
25.	25. Οὐδὲ χρυσίον ἀπ' αὐτῶν οὐ λήψῃ σεαυτῷ, μὴ πταίσῃς δι' αὐτό. *Ἄλλος*, χρυσίον ἐπ' αὐτοῖς, καὶ οὐ λήψῃ σεαυτῷ, μήποτε σκολωθῇς ἐν αὐτῷ. *Ἄλλος*, λαβεῖν σεαυτῷ.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23. Et turbabit eos turbatione magna.	23. Et perdes eos perditione magna, quoadusque exterminaveritis eos.	23. Et mente excedere faciet eos excessu magno, donec atterat eos.
25.	25. Neque aurum ab eis sumes tibi, ne cadas propter ipsum. *Alius*, aurum super ipsis, et non capias tibi, ne forte offendas in eo. *Alius*, sumere tibimetipsi.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Deuteronomii.

conatus est, jure projicitur a nobis. Quis enim pro frumento et vino et oleo, possit vel legere vel intelligere, χεῦμα, ὀπωρισμόν, στιλπνότητα, quod nos possumus dicere, » fusionem, pomationemque, et splendentiam, etc., quæ in Præliminaribus allata sunt.

V. 15. *Οἱ λοιποί*, ἀπὸ προσώπου σου. Basil.

Ibid. Hæ lectiones Aquilæ et Symmachi ex eodem Basiliensi prodeunt. Prior lectio, τῶν Ο' in eodem codice ponitur ad marginem, præfixa littera O, ut notet LXX Interpretum esse. Altera habetur in textu, ut in Romana editione. Ea de re in Præliminaribus disserimus. — חלי. Ο', νόσους. Coislin. marg., ταλαιπωρίαν. Ibid. Ο', ἐπιθήσει, m., ἐπάξει.

V. 16. *Ἄλλος*, σκάνδαλον. Ex Basil.— לא־תחוס. Ο', οὐ φείσεται, Coislin. marg., οὐκ ἀφέξεται.

V. 19. *Ἄλλος*, εἶδον. *Ἄλλος*, ἑωράκασιν. Ex Basiliensi.

V. 23. 'Α., καὶ φαγεδαινώσει αὐτοὺς φαγεδαίνῃ μεγάλῃ, etc. Has omnes lectiones mutuamur ex Basiliensi. Φαγέδαινα est morbus edacitatis. Sic infra ex Aquila, c. XXVIII, v. 20, et I Reg. v, 11.

V. 25. *Ἄλλος*, χρυσίον ἐπ' αὐτοῖς, etc. Ex Basil.

CAPUT VIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. *Ἄλλως*, τὸ μάννα. *Ἄλλος*, τὸ μάννα, *χωρὶς τοῦ*, ἐν τῇ ἐρήμῳ.	3.
9.	9. Μεταλλεύσεις.	9.
14.	14. Ὑψωθῇς τῇ καρδίᾳ.	14. Καὶ ὑψωθῇ ἡ καρδία σου.
15.	15. Δάκνων.	15.
	Ἀκροτόμου.	
17.	17. Μὴ εἴπῃς. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ρεῖς.	17.
18.	18. Δύναμιν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Manna in deserto. *Aliter*, manna. *Alius*, manna, *absque illo*, in deserto.	3.
9.	9. Effodies.	9.
14.	14. Exalteris corde.	14. Et elatum fuerit cor tuum.
15.	15. Mordens.	15.
	Prærupta.	
17.	17. Ne dixeris. *Alius*, et non dices.	17.
18.	18. Virtutem.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Deuteronomii.

in Hebræo, מן במדבר, *manna in deserto*.

V. 14. 'Α., καὶ ὑψωθεὶς, etc. Has lectiones A. et Th. ex Basiliensi mutuamur.

V. 17. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἐρεῖς. Ex Basiliensi.

CAPUT IX DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 גדלים ועצמים ממך	1.	1.
5 ובישר ברשעת ׀ הגוים האלה	5.	5. Διὰ τὴν εὐθύτητα.
6 ערף	6.	6. Τένων.
12 שחת	12.	12. Διέφθειρεν.
15 הברית	15.	15. Τῆς συνθήκης.
17 ואשברם	17.	17. Κατέαξα.
19 בפעם ההוא	19.	19. Καθόδῳ.
25 ואתנפל	25.	25. Συνέπιπτον.
26 אדני יהוה	26.	26.
נחלתך׃		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Magnas et firmas ossibus præ te.	1. Maximas et fortiores te.	1.
5. Et rectitudine. In impietate gentium istarum.	5. Æquitatem. Quia illæ egerunt inique.	5. Propter rectitudinem.
6. Cervicis.	6. Cervicis.	6. Tendon.
12. Corrupit.	12. *Vacat.*	12. Corrupit.
15. Pacti.	15. Fœderis.	15. Pacti.
17. Confregi.	17. Confregi.	17. Confregi.
19. In vice ista.	19. Hac vice.	19. Descensu.
25. Procubui.	25. Jacui.	25. Procubui.
26. Domine Domine.	26. Domine Deus.	26.
Hæreditatem tuam.	Hæreditatem tuam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Deuteronomii.

V. 1. Οʹ, μεγάλα καὶ ἰσχυρότερά σου. Sic Basiliensis lectionem LXX Interpretum habet: Ἄλλος, μεγάλα καὶ ὀστοϊνὰ ὑπὲρ σέ. Hæc lectio omnino videtur Aquilæ esse, qui vocem עצום vertere solet, ὀστοϊνόν, vel, ὀστεϊνόν. Sic Gen. XVIII, 18, et Exod. I, 9. Tertia lectio est LXX Romanæ edit.

V. 5. Διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Sic lectionem LXX Interpretum effert Basiliensis: alteram vero, quæ est Romanæ editionis, ad marginem locat. Ibid. Ἀ., διὰ τὴν εὐθύτητα. Ex Coislin.

CAPUT X DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ואכתב על־הלחת	2.	2.
3 שטים	3.	3. Σεττίμ.
4 כמכתב	4.	4. Τὸ γράφιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et scribam super tabulis.	2. Et scribam in tabulis.	2.
3. Sittim.	3. Settim.	3. Settim.
4. Juxta scripturam.	4. Juxta id quod prius scripserat.	4. Stylum.

CAPUT IX DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Μεγάλα καὶ ἰσχυρότερά σου. *Ἄλλως*, μεγάλα καὶ ἰσχυρότερα μᾶλλον ἢ ὑμεῖς. *Ἄλλος*, μεγάλα καὶ ὀστοϊνὰ ὑπὲρ σέ.	1
5.	5. Διὰ τὴν ὁσιότητα.	5.
	Διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. *Ἄλλως*, διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων.	
6.	6. Σκληροτράχηλος.	6.
12.	12. Ἠνόμησεν.	12.
15.	15. Τῶν μαρτυρίων.	15.
17.	17. Συνέτριψα.	17.
19.	19. Ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. *Ἄλλος*, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.	19.
25.	25. Ἐδεήθην.	25.
26.	26. Κύριε, βασιλεῦ τῶν θεῶν. *Ἄλλος*, Κύριε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν.	26.
	Κληρονομίαν σου. *Ἄλλος*, μερίδα σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Magnas et fortiores te. *Aliter*, magnas et fortiores magis quam vos. *Alius*, magnas et osseas super te.	1.
5.	5. Propter sanctitatem.	5.
	Ob iniquitatem eorum. *Aliter*, propter impietatem gentium istarum.	
6.	6. Dura cervice.	6.
12.	12. Inique egit.	12.
15.	15. Testimoniorum.	15.
17.	17. Contrivi.	17.
19.	19. In tempore hoc. *Alius*, in tempore illo.	19.
25.	25. Oravi.	25.
26.	26. Domine, rex deorum. *Alius*, Domine, rex gentium.	26.
	Hæreditatem tuam. *Alius*, portionem tuam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Deuteronomii.

Lectiones Aquilæ versuum 6, 12, 15, 17, 19, 25, ex Coislin. prodeunt.

V. 19. *Ἄλλος*, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Ex Basiliensi.

V. 26. Κύριε, βασιλεῦ τῶν θεῶν. *Ἄλλος*, Κύριε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν. Ex Basiliensi : uterque sane insolens est modus vertendi vocem יהוה.

Ibid. Κληρονομίαν σου. Sic in textu Basiliensis. *Ἄλλος*, μερίδα σου. Hanc lectionem Romanæ edit. ad marginem locat Basiliensis.

CAPUT X DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ γράψεις ἐπὶ τὰς πλάκας. *Ἄλλος*, καὶ γράψω ἐπὶ τὰς δύο πλάκας.	2
3.	3. Ἀσήπτων.	3.
4.	4. Κατὰ τὴν γραφήν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et scribes in tabulis. *Alius*, et scribam in duabus tabulis.	2.
3.	3. Imputribilibus.	3.
4.	4. Juxta scripturam.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ביום הקהל		
8 הבדיל	8.	8. Ἐχώρισε.
ולברך		Εὐλογεῖν.
10 השחיתך	10.	10
11 קום לך רמסע לפני העם	11.	11. Ἀνάστηθι σαυτῷ εἰς ἄπαρσιν ἔναντι τοῦ λαοῦ.
16 את ערלת לבבכם	16.	16. Ἀκροβυστίαν καρδίας.
17 ישא	17.	17. Ἀρεῖ.
שחד		Δωροκοπίαν.
21 תהלתך	21.	21. Ὕμνησις.
ואת־הנוראת		Ἐπίφοβα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In die congregationis.	Quando populus congregatus est	
8. Separavit.	8. Separavit.	8. Separavit.
Et ad benedicendum.	Ut benediceret.	Benedicere.
10. Corrumpere te.	10. Te perdere.	10.
11. Surge, vade, proficiscendo ad facies populi.	11. Vade, et præcede populum.	11. Surge tibimetipsi in profectionem ante populum.
16. Præputium cordis vestri.	16. Præputium cordis vestri.	16. Præputium cordis.
17. Tollet.	17. Accipit.	17. Tollet.
Munus.	Munera.	Dona.
21. Laus tua.	21. Laus tua.	21. Laudatio.
Et terribilia.	Et terribilia.	Terribilia.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Deuteronomii.

V. 2. Ἄλλος, καὶ γράψω ἐπὶ τὰς δύο πλάκας. Hanc lectionem in textu habet Basiliensis, ut et alia quædam exemplaria. Prior est editionis Romanæ.

Aquilæ lectiones versuum 3, 4, 8, 16, 17, 21, ex cod. Coislin. prodeunt.

V. 4. Ἄλλος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς συναγωγῆς, etc. Sic quædam exemplaria. Hæc vero desunt in edi-

CAPUT XI DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 הציף	4.	4.
ים־סוף		
11 והארץ אשר אתם עברי שמה לרשתה	11.	11. Καὶ ἡ γῆ, ἣν ὑμεῖς διέρχεσθε ἐκεῖσε.
12 דרש	12.	12. Ἐκζητεῖ.
תמיד		Ἐνδελεχῶς.
14 ואספת	14.	14. Ἐν καιρῷ.
בעתו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Emergere fecit.	4. Operuerint eos.	4.
Maris Suph.	Maris Rubri.	
11. At terra, quam vos transeuntes illuc, ad possidendum eam.	11. Terra enim ad quam ingrederis possidendam.	11. Et terra, quam vos pertransitis illuc.
12. Quærens.	12. Visitat.	12. Exquirit.
Semper.	Semper.	Perpetuo.
14. Et colliges.	14. Ut colligas.	14. In tempore.
In tempore suo.	*Vacat.*	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Vacat. Ἄλλος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς συναγωγῆς. Ἄλλος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας.	
8.	8. Διέστειλε. Coislin. ἐνέστειλε.	8
	Ἐπεύχεσθαι.	
10	10. Ἐξολοθρεῦσαι. Ἄλλος, ἐξαναλῶσαι.	10.
11. Πορεύου εἰς τὸ ἀπαίρειν ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ τούτου.	11. Βάδιζε, ἄπαρον ἐναντίον τοῦ λαοῦ τούτου.	11. Ἀναστὰς πορεύου εἰς ἄπαρσιν ἐναντίον τοῦ λαοῦ τούτου.
16.	16. Σκληροκαρδίαν.	16.
17.	17. Θαυμάζει.	17.
	Δῶρον.	
21.	21. Καύχημα.	21.
	Ἔνδοξα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Vacat. Alius, in die synagogæ. *Alius*, in die ecclesiæ, *sive*, concionis.	
8.	8. Distinxit. *Coislin. id. alio verbo.*	8.
	Orare.	
10.	10. Exterminare. *Alius*, consumere.	10.
11. Vade ad proficiscendum in conspectu populi hujus.	11. Vade, promove ante populum hunc.	11. Surgens, vade in profectionem ante populum hunc.
16.	16. Duritiam cordis.	16.
17.	17. Admiratur.	17.
	Munus.	
21.	21. Gloriatio.	21.
	Gloriosa.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Deuteronomii.

tione Romana τῶν Ο'.

V. 10. Ἄλλος, ἐξαναλῶσαι. Ex Basil.

V. 11. Ἀ., ἀνάστηθι σαυτῷ, etc. Has trium lectiones mutuamur ex Basil. Vocem Hebraicam לך putavit Aquila esse pronomen *tibi*. Alii pro imperativo verbi ילך habuerunt.

—

CAPUT XI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Ἐπέκλυσε. Ἄλλος, ἐκάλυψεν.	4
Τῆς θαλάσσης ἐρυθρᾶς.	Τῆς θαλάσσης ἐρυθρᾶς.	
11. Ἡ δὲ γῆ, ἣν διαβαίνεις κληρονομῆσαι αὐτήν.	11. Ἡ δὲ γῆ, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.	11.
12.	12. Ἐπισκοπεῖται.	12.
	Διαπαντός.	
14.	14. Εἰσοίσεις. Ἄλλος, συνάξεις.	14.
	Καθ' ὥραν. *Οἱ λοιποί*, κατὰ καιρόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
4.	4. Inundavit. *Alius*, operuit.	4.
Maris Rubri.	Maris Rubri.	
11. Terra autem ad quam pertransis ad possidendum eam.	11. Terra autem ad quam ingredieris illuc ad possidendum eam.	11.
12.	12. Invisit.	12.
	Semper.	
14.	14. Inferes. *Alius*, congregabis.	14.
	Tempore suo. *Reliqui*, per tempus.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עשב 15	15.	15. Χλόην.
לבבכם 16	16.	16.
לדבר בם 19	19.	19.
בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך.		Καθημένου ἐν οἴκῳ σου, καὶ πορευομένου ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου, καὶ διανισταμένου.
מזוזות 20 ובשעריך	20.	20. Σταθμούς.
למען ירבו ימיכם וימי בניכם 21 על־האדמה	21.	21.
האחרון 24	24.	24.
מבוא 30 בערבה אלוני מורה	30.	30. Εἰσόδου. Ἐν ὁμαλῇ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Herbam.	15. Fœnum.	15. Herbam.
16. Cor vestrum.	16. Cor vestrum.	16.
19. Ad loquendum in eis.	19. Ad meditandum ea.	19.
In sedendo te in domo tua, et in ambulando te in via, et in accumbendo te, et in surgendo te.	Quando sederis in domo tua, et ambulaveris in via, et accubueris, atque surrexeris.	Sedente te in domo tua, et ambulante in via, et accumbente, et surgente.
20. Postes. Et in portis tuis.	20. Postes. Et januas domus tuæ.	20. Stationes.
21. Ut multiplicentur dies vestri, et dies filiorum vestrorum super terram.	21. Ut multiplicentur dies tui, et filiorum tuorum in terra.	21.
24. Novissimum.	24. Occidentale.	24.
30. Ingressus.	30. Quæ vergit ad solis occubitum.	30. Ingressus.
In solitudine.	In campestri.	In planitie.
Elone Moreh.	Juxta vallem tendentem et intrantem procul.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Deuteronomii.

V. 2. מוסר. Ο', παιδείαν. Coislin. ad marg., φωνήν.

V. 4. Ἐκάλυψεν. Ex Basiliensi.

Ibid. Σ., Ο', τῆς θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Ex eodem.

V. 8. וירשתם. Ο', εἰσέλθητε, Coislin. marg., κληρονομήσητε.

V. 11. Ἀ., καὶ ἡ γῆ, ἣν, etc. Has lectiones Aquilæ et Symmachi mutuamur ex Basiliensi.

Aquilæ lectiones versuum 12, 14, 15, 20, 30, e cod. Coislin. mutuamur.

V. 14. Ἄλλος, συνάξεις. Basiliensis.

Ibid. Οἱ λοιποί, κατὰ καιρόν. Sic Coislin.

V. 16. Ἄλλος, ἡ καρδία ὑμῶν. Ex eodem.

V. 19. Ἄλλος, λέγειν αὐτά. Basiliensis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Χορτάσματα.	15.
16.	16. Ἡ καρδία σου. *Ἄλλος*, ἡ καρδία ὑμῶν.	16.
19.	19. Λαλεῖν ἐν αὐτοῖς. *Ἄλλος*, λέγειν αὐτά.	19.
Καθημένου ἐν οἴκῳ σου, καὶ πορευομένου ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου, καὶ διανισταμένου.	Καθημένου ἐν οἴκῳ σου, καὶ πορευομένου ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου, καὶ διανισταμένου. *Ἄλλως*, καθημένου σου ἐν οἴκῳ, καὶ πορευομένου σου ἐν ὁδῷ, καὶ καθεύδοντός σου, καὶ διανισταμένου σου.	Καθημένου ἐν οἴκῳ σου, καὶ πορευομένου ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου, καὶ διανισταμένου.
20.	20. Φλιάς.	20.
	Καὶ τῶν πυλῶν σου. *Ἄλλος*, καὶ ἐν ταῖς πύλαις σου.	
21.	21. Ἵνα μακροημερεύσητε, καὶ αἱ ἡμέραι τῶν υἱῶν ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. *Ἄλλος*, ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡμέραι ὑμῶν, καὶ αἱ ἡμέραι τῶν τέκνων ὑμῶν.	21.
24.	24. Ἐπὶ δυσμῶν. *Οἱ λοιποί*, ἐσχάτης.	24
30.	30. Δυσμῶν.	30.
Ἐν πεδιάδι.	Ἐπὶ δυσμῶν	Ἐν δυσμαῖς.
	Τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς. *Οἱ λοιπ.*, αὐλῶνος καταφανοῦς.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Pabula.	15.
16.	16. Cor tuum. *Alius*, cor vestrum.	16.
19.	19. Loqui in eis. *Alius*, dicere illa.	19.
Sedente in domo tua, et ambulante in via, et accumbente, et surgente.	Sedente te in domo tua, et ambulante in via, et accumbente et surgente. *Aliter*, sedente te in domo, et ambulante te in via, et dormiente te, et exsurgente te.	Sedente in domo tua, et ambulante in via, et accumbente, et surgente.
20.	20. Limina.	20.
	Et portarum tuarum. *Alius*, et in portis tuis.	
21.	21. Ut longævi sitis, et dies filiorum vestrorum super terram. *Alius*, ut multiplicentur dies vestri, et dies filiorum vestrorum.	21.
24.	24. Ad occidentem. *Reliqui*, novissimum.	24.
30.	30. Occasus.	30.
In campestri.	Ad occidentem.	In occidente.
	Quercum excelsam. *Reliqui*, canalis conspicui.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Deuteronomii.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', Θ., καθημένου, etc. Basiliensis. Versio LXX Interpretum in editione Romana, in quibusdam differt ab ea, quam Basiliensis præfert in textu, ubi legitur καθημένους ἐν οἴκῳ καὶ πορευομένους, etc., qualis etiam habetur in quibusdam exemplaribus editis. Vide varias lectiones Waltoni.

V. 20. *Ἄλλος*, ἐν ταῖς πύλαις σου, etc. Basil. Hæc versio videtur esse reliquorum interpretum.

V. 24. Οἱ λοιπ., ἐσχάτης. Ita Coislin., sed Basil. *Ἄλλ.*, τῆς ἐσχάτης.

V. 30. Ἀ., ἐν δμ. etc. Ex Eusebio, *De locis Hebraicis*, et Hieronymo, qui dicunt sic vocem ערבה verti ab interpretibus in libris Numerorum et Deuteronomii. Vide supra notam ad versum 7, cap. I.

Ibid., *οἱ λοιποί*, αὐλῶνος, etc. Ita Coislin.

CAPUT XII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 הגבעות	2.	2. Βουνῶν.
רענן		Εὐθαλοῦς.
5 מכל־שבטיכם	5.	5.
7 בכל משלח ידכם	7.	7. Ἐν πάσῃ ἀποστολῇ χειρὸς ὑμῶν.
8 ככל אשר אנחנו עשים	8.	8.
10 בטח	10.	10. Πεποιθότως.
11 ותרמת	11.	11.
12 בשעריכם	12.	12.
18 בשעריך	18.	18. Ἐν ταῖς πύλαις.
בכל		
19 כל־ימיך	19.	19.
20 ואמרת	20.	20.
21 כי־ירחק ממך המקום	21.	21.
23 חזק	23	23.
כי הדם		
26 קדשי	26.	26. Ἡγιασμένα.
28 הישר	28.	28. Εὐθές.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Colles.	2. Colles.	2. Colles.
Viridi.	Frondosum.	Frondoso.
5. Ex omnibus tribubus vestris.	5. De cunctis tribubus vestris.	5.
7. In omni missione manus vestræ.	7. In cunctis, ad quæ miseritis manum.	7. In omni missione manus vestræ.
8. Secundum omnia quæ nos facientes.	8. Quæ nos hic fecimus	8.
10. Confidenter.	10. Absque ullo timore.	10. Confidenter.
11. Et elevationem	11. Et primitias.	11.
12. In portis vestris.	12. In urbibus.	12.
18. In portis tuis.	18. In urbibus.	18. In portis.
In omni.	In loco, quem elegerit.	
19. Omnibus diebus tuis.	19. Omni tempore, quo versaris.	19.
20. Et dixeris.	20. Et volueris.	20.
21. Cum longinquus fuerit a te locus.	21. Locus... si procul fuerit	21.
23. Confortare.	23. Cave.	23.
Quia sanguis.	Sanguis enim.	
26. Sanctificata.	26. Quæ autem sanctificaveris.	26. Sanctificata.
28. Rectum.	28. Placitum.	28. Rectum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Deuteronomii.

V. 2. Ἀ., Σ., Θ., βουνῶν. Basil. Sic vocem גבע vertit Aquila, Deut. XII, 2 et alibi. Aliæ Aquilæ lectiones, hujusce capitis e Coislin. cod. emergunt.

V. 5. Ἄλλος, ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν. Edit. Romana habet ἐν μιᾷ τῶν πόλεων. Sed aliquot mss. et editi libri habent τῶν φυλῶν: quæ versio cum Hebraico consonat.

V. 8. Ἄλλ., πάντα ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε. Basiliensis.

V. 11. Οἱ λοιποί, καὶ τὰ ἑκούσια. Sic Regii codices et Drusius.

V. 12. Ἄλλοι, ἐπὶ τῶν πόλεων. Sic quidam mss. et editi, quos sequitur Vulgata. Hi videntur legisse

CAPUT XII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Βουνῶν.	2. Θινῶν	2. Βουνῶν.
	Δασέως.	
5.	5. Ἐν μιᾷ τῶν πόλεων. *Ἄλλος*, ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν.	5.
7.	7. Ἐπὶ πᾶσιν οὗ ἐὰν ἐπιβάλητε τὴν χεῖρα.	7.
8.	8. Πάντα ὅσα ἡμεῖς ποιοῦμεν. *Ἄλλος*, πάντα ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε.	8.
10.	10. Μετὰ ἀσφαλείας.	10.
11.	11. Καὶ τὰς ἀπαρχάς. *Οἱ λοιποί*, καὶ τὰ ἑκούσια.	11.
12.	12. Ἐπὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν. *Ἄλλοι*, ἐπὶ τῶν πόλεων.	12.
18.	18. Ἐν ταῖς πόλεσι.	18.
	Οὗ ἐάν. *Ἄλλος*, ὅσα ἄν.	
19.	19. Πάντα τὸν χρόνον ὅσον ἂν ζῇς. *Ἄλλος*, ὃν ἂν ζῇς.	19.
20.	20. Καὶ ἐρεῖς. *Ἄλλος*, καὶ εἴπῃς.	20.
21.	21. Ἐὰν δὲ μακρὰν ἀπέχῃ σου ὁ τόπος. *Ἄλλος*, ἀπόσχῃ ἀπὸ σοῦ ὁ τόπος.	21.
23. Ἀσφαλίζου.	23. Πρόσεχε ἰσχυρῶς.	23.
	Τὸ γὰρ αἷμα. *Ἄλλος*, ὅτι τὸ αἷμα.	
26.	26. Ἅγια.	26.
28.	28. Ἀρεστόν.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Colles.	2. Cumulos.	2. Colles.
	Frondosa.	
5.	5. In una civitatum. *Alius*, in una tribuum.	5.
7.	7. In omnibus, quocumque miseritis manum.	7.
8.	8. Omnia quæcumque nos facimus. *Alius*, omnia quæ vos facitis.	8.
10.	10. Cum securitate.	10.
11.	11. Et primitias. *Reliqui*, et voluntaria.	11.
12.	12. In portis vestris. *Alii*. in urbibus.	12.
18.	18. In urbibus.	18.
	Ubicumque. *Alius*, quæcumque.	
19.	19. Omni tempore, quocumque vixeris. *Alius*, quo vixeris.	19.
20.	20. Et dices. *Alius*, et dixeris	20.
21.	21. Si autem longe abfuerit a te locus. *Alius*, distet a te locus.	21.
23. Cave.	23. Attende valde.	23.
	Sanguis enim. *Alius*, quia sanguis.	
26.	26. Sancta.	26.
28.	28. Placitum.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Deuteronomii.

בעריכם, in urbibus vestris.

V. 18. Ἀλλ., ὅσα ἄν. Basil. In edit. Romana legitur ᾧ ἐάν.

V. 19. Ἀλλ., ὃν ἂν ζῇς. Basil.

V. 20. Ἀλλ., καὶ εἴπῃς. Basil.

V. 21. Ἀλλ., ἀπόσχῃ ἀπὸ σοῦ ὁ τόπος. Basil.

V. 23. Σ., ἀσφαλίζου. Coislin. Idem cod., Ο', πρόσεχε absque ἰσχυρῶς.

Ibid. Τὸ γὰρ αἷμα. Sic Basil. in textu : ad marg. vero, ὅτι τὸ αἷμα. Edit. Rom., ὅτι αἷμα.

CAPUT XIII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 מבית עבדים	5.	5.
6 יסיתך	6.	6. Ἀναπείσῃ σε.
נלכה		
8 ולא תחמל	8.	8.
13 עירם	13.	13.
15 העיר ההוא	15.	15.
16 כליל	16.	16. Ὁλοτελῶς.
תל		Χῶμα.
17 כאשר נשבע	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. De domo servorum.	5. De domo servitutis.	5.
6. Seduxerit te.	6. Tibi voluerit persuadere.	6. Persuaserit tibi.
Eamus.	Eamus.	
8. Neque ignosces.	8. Ut miserearis.	8.
13. Urbis suæ.	13. Urbis suæ.	13.
15. Urbis illius.	15. Urbis illius.	15.
16. Totum.	16. Ita ut universa consumas.	16. Penitus.
Tumulus.	Tumulus.	Tumulus.
17. Quemadmodum juravit.	17. Sicut juravit.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Deuteronomii.

V. 5. *Ἄλλος*, ἐξ οἴκου δουλείας. Basil.

V. 6. Ἀ., ἀναπείσῃ σε. Ex Coislin., ut et duæ ejusdem interpretis lectiones versus 16.

Ibid. *Ἄλλος*, βαδίσωμεν. Hanc lectionem quam editio Romana habet in textu, cod. Basiliensis ut variam interpretationem exhibet ad marginem : hic autem in textu habet παρέλθωμεν, βαδίσωμεν, videtur esse trium interpretum, ut Exod. IV, 18.

CAPUT XIV DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 תתגדדו	1.	1. Περιτεμεῖσθε.
2 בחר	2.	2.
להיות		
סגלה		
5 והחמור	5.	5.
6 ושסעת שסע	6.	6. Δεδιχασμένον διχασμῷ.
פרסות		Ὁπλῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
1. Incidetis.	1. Incidetis.	1. Circumcidemini.
2. Elegit.	2. Elegit.	2.
Ut sit.	Ut sit.	
Peculii.	Peculiarem.	
5. Bubalum.	5. Bubalum.	5.
6. Findens fissuram.	6. Quod in duas partes findit ungulam.	6. Diffissum diffissione.
Ungularum.	Ungulam.	Ungularum.

CAPUT XIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Ἐκ τῆς δουλείας. Ἄλλος, ἐξ οἴκου δουλείας.	5.
6.	6. Παρακαλέσῃ σε.	6.
	Παρέλθωμεν. Ἄλλος, βαδίσωμεν.	
8. Οὐκ ἐπισπλαγχνισθήσῃ.	8. Οὐκ ἐπιποθήσεις. Ἄλλος, οὐκ ἐκσπλαγχνισθήσῃ.	8.
13.	13. Τὴν γῆν. Ἄλλος, τὴν πόλιν.	13.
15.	15. Ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. Ἄλλος, ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.	15.
16	16. Πανδημεί.	16.
	Ἀοίκητος.	
17.	17. Ὃν τρόπον ὤμωσε. Ἄλλος, καθὼς ἐλάλησεν. Ἄλλος, ὃν τρόπον εἶπεν.	17.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. De servitute. *Alius*, de domo servitutis.	5.
6.	6. Hortatus te fuer	6.
	Transeamus. *Alius*, eamus.	
8. Ne miserearis.	8. Non desiderabis. *Alius*, ne miserearis.	8.
13.	13. Terram. *Alius*, urbem.	13.
15.	15. In terra illa. *Alius*, in urbe illa.	15.
16.	16. Penitus.	16.
	Inhabitabilis.	
17.	17. Quemadmodum juravit. *Alius*, sicut locutus est. *Alius* quemadmodum dixit.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Deuteronomii.

V. 8. Ἄλλος, οὐκ ἐκσπλαγχνισθήσῃ. Basil. Editio Complut. habet ἐλεήσεις. (*)

V. 13. Ἄλλος, τὴν πόλιν. Sic editio Romana, et in 15 versu pariter.

V. 14. ודרשת. Ο', ἐτάσεις. Coislin. m., ἐκζητήσεις.

V. 17. Ἄλλος, καθὼς ἐλάλησεν. Ἄλλος, ὃν τρόπον εἶπεν. Has interpretationes affert Basiliensis.

(*) Ἐκσπλαγχνίζομαι, verbum notandum. Nusquam enim alibi, quod sciam, inveniri potest. Drach.

CAPUT XIV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1	1. *Vacat.*	1.
2	2. Ἐξελέξατο. Ἄλλος, προείλατο.	2.
	Γενέσθαι. Ἄλλος, εἶναι.	
	Περιούσιον. Ἄλλος, ἐξαίρετον.	
5.	5. Καὶ πύγαργον. Ἄλλος, αἴγαγρον.	5.
6.	6. Ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον.	6.
	Χηλῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. *Vacat.*	1.
2.	2. Elegit. *Alius*, præelegit.	2.
	Ut fiat. *Alius*, ut sit.	
	Peculiaris. *Alius*, delectum.	
5.	5. Et pygargum. *Alius*, caprum agrestem.	5.
6.	6. Findens fissuram.	6.
	Ungularum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 הפרסה	7.	7.
ואת־הארנבת		Λαγωόν.
8 ובנבלתם	8.	8. Νεκριμαίων.
9 וקשקשת	9.	9. Φολίδες.
12 והפרס	12.	12. Ἴξον.
13 והראה	13.	13.
14 ואת כל־ערב	14	14. Καὶ σύμπαντα κόρακα.
15 היענה	15.	15. Στρουθοκάμηλον
21 לגר	21.	21. Τῷ προσηλύτῳ.
לנכרי		Ξείνῳ.
אמו		
24 ירבה ממך הדרך.	24.	24.
26 ובשכר	26.	26. Μεθύσματι.'
29 ושבעו	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Ungulam.	7. Ungulam.	7.
Et leporem.	Leporem.	Leporem.
8. Et cadaver eorum.	8. Cadavera.	8. Morticina.
9. Et squama.	9. Squamas.	9. Squamæ.
12. Et asturem.	12. Gryphem.	12. Ixum.
13. Et ixion.	13. Ixion.	13.
14. Et omnem corvum.	14. Et omne corvini generis.	14. Et omnem corvum.
15. Ululam.	15. Struthionem.	15. Struthocamelum.
21. Peregrino.	21. Peregrino.	21. Advenæ.
Alienigenæ.	Ei.	Hospiti.
Matris suæ.	Matris suæ.	
24. Multa fuerit præ te via.	24. Longior fuerit via.	24.
26. Et sechar.	26. Sicera.	26. Ebrietate.
29. Et saturabuntur.	29. Et saturabuntur.	29

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Deuteronomii.

Aquilæ lectiones versuum 1, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 21, 26, præfert cod. Coislinianus.

V. 2. Ἄλλος, προείλατο. Basil. Est forte Symmachi, qui vocem אבחר προειλόμην vertit Job xxix, 25.

Ibid. Ἄλλος, εἶναι. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ἐξαίρετον. Basil. tacito interprete, id affert. Coislin. autem: Σ., ἐξαίρετον. Sic etiam vocem סגלה vertit Symmachus, Exod. xix, 5.

V. 5. Ἄλλος. αἴγαγρον. Coislin.

V. 7. Ἄλλος, τὰς δύο χήλας. Ex Basil.

V. 12. Ἀ., ἴξον. Coislin. Sed Basil. id ad vocem הראה versu sequente videtur referre, præmisso asterisco sine interpretis nomine: et eo referendum suadet etiam Vulgata, quæ הראה reddit *ixion*.

V. 13. Sic Ern. Grab. הראה, alii milvum, alii

CAPUT XV DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שמטה	1.	1. Ὑποσπασμόν.
3 את־הנכרי	3.	3.
7 תאמץ	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Remissionem.	1. Remissionem.	1. Subtractionem.
3. Alienigenam.	3. A peregrino et advena.	3.
7. Roborabis.	7. Obdurabis.	7.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Τὰς ὁπλάς. Ἄλλος, τὰς δύο χηλας.	7.
	Δασύποδα.	
8.	8. Θνησιμαίων.	8.
9.	9. Λεπίδες.	9.
12.	12. Γρύπα.	12.
13.	13. ⋇ Καὶ τὸν ἴξον.	13
14.	14. Καὶ πάντα κόρακα	14.
15.	15. Στρουθόν.	15.
21.	21. Τῷ παροίκῳ.	21.
	Ἀλλοτρίῳ.	
	Μητρὸς αὐτοῦ.	
24.	24. Μακρὰν γένηται ἡ ὁδὸς ἀπὸ σοῦ. Ἄλλ., ἀπέχῃ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός.	24.
26.	26. Ἐπὶ σίκερα.	26.
29.	29. Ἐμπλησθήσονται, Ἄλλος, εὐφρανθήσονται.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Ungulas. *Alius*, duas ungulas.	7.
	Leporem.	
8.	8. Morticina.	8.
9.	9. Squamæ.	9
12	12. Gryphem.	12.
13.	13. ⋇ Et ixum.	13.
14.	14. Et omnem corvum.	14.
15.	15. Struthionem.	15.
21.	21. Advenæ.	21.
	Alieno.	
	Matris suæ.	
24	24. Longe fuerit via a te. *Alius*, abfuerit a te via.	24.
26.	26. In sicera.	26.
29.	29. Implebuntur. *Alius*, lætabuntur.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Deuteronomii.

vulturem dicunt; sed conjectura omnes.

V. 14. Ἀ., καὶ σύμπαντα κόρακα. Ο', πάντα κόρακα, Coislin. Id vero deest in edit. Rom.

V. 21. Μητρὸς αὐτοῦ.

Basil. addit, Ὃς γὰρ ποιεῖ τοῦτο, ὡσεὶ ἀσπάλακα θύσει, ὅτι μίασμά ἐστι (*Al.* μήνιμα) τῷ Θεῷ Ἰακώβ. i. e. Qui enim hoc facit, ac si talpam immolet, quia profanatio est (*al.* irritamentum) Deo Jacob.

Hæc clausula quæ nec in Hebraico, nec in aliquo exemplari aut versione exstat, in Basiliensi codice legitur in ipso textu.

V. 24. Ἄλλος, ἀπέχῃ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός. Ex Basil.

V. 29. Ἄλλος, εὐφρανθήσονται. Ex eodem.

CAPUT XV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἄφεσιν.	1.
3.	3. Ἀλλότριον. Ἄλλος, ἀλλογενῆ.	3.
7.	7. Ἀποστέρξεις. Ἄλλος, ἀποστρέψεις.	7.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Remissionem.	1.
3.	3. Ab alieno (*exiges*). *Alius*, alienigenam.	3.
7.	7. Indurabis. *Alius*, avertes.	7,

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
9 בליעל לאמר	9.	9. Ἀποστασίας τῷ λέγειν.
18 משנה	18.	18. Δευτερούμενον.
20 תאכלנו	20.	20.
בשנה		
22 בשעריך	22.	22. Ἐν ταῖς πύλαις σου.
יחדו		Ὁμοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Belial, dicendo.	9. Impia cogitatio, et dicas.	9. Defectionis, dicendo.
18. Duplex.	18. *Vacat.*	18. Iteratum.
20. Comedes eum.	20. Comedes ea.	20.
In anno.	Per annos singulos.	
22. In portis tuis.	22. Intra portas,	22. In portis tuis.
Pariter.	Similiter.	Pariter.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Deuteronomii.

V. 1. Aquilæ lectiones versuum 1, 9, 18, 22, præfert Coislin.

V. 3. Ἄλλος, ἀλλογενῆ. Ex Basiliensi.

V. 7. Ἄλλος, ἀποστρέψεις. Basil. Est forte varis

CAPUT XVI DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖ· γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 פסח	1.	1. Φεσέ.
הוציאך יהוה אלהיך ממצרים לילה		
3 חמץ	3.	3. Ζυμωτόν.
עני		Κακουχίας.
בחפזון		Ἐν θαμβήσει.
8 עצרת	8.	8. Ἐπίσχεσις.
10 מסת נדבת	10	10. Ἔπαρσιν ἑκουσίων.
16 פעמים	16	16. Καθόδους.
17 כמתנת	17.	17. Κατὰ δόσιν.
18 ושטרים	18.	18. Ἀκριβαστάς Coisl. ἐκβιβαστάς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Pesah.	1. Phase.	1. Phese.
Eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.	Eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.	
3. Fermentatum.	3. Panem fermentatum.	3. Fermentatum.
Afflictionis.	Afflictionis.	Afflictionis.
In festinatione.	In pavore.	In pavore.
8. Retentio.	8. Collecta.	8. Retentio.
10. Sufficientiam spontaneitatis.	10. Oblationem spontaneam.	10. Elevationem spontaneorum.
16. Vicibus.	16. Vicibus.	16. Descensibus, *seu* vicibus.
17. Secundum donum.	17. Quod habuerit.	17. Secundum donum.
18. Et præfectos.	18. Magistros.	18. Legislatores. *Coisl.*, eductores.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Deuteronomii.

V. 1. Ἄλλοι, ἐξήγαγέ σε, etc. Sic quædam exemplaria. Videtur autem esse versio reliquorum interpretum. Non enim alio modo Hebraica verti posse videntur.

Aquilæ lectiones versuum 1, 3, 8, 10, 16, 17 habet cod. Coislinianus.

V. 18. Ἀ., ἀκριβαστάς. Sic Basil. Omnia derivata ab ἀκριβάω, vel ἀκριβάζω, Aquilæ passim in usu

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἀνόμημα, λέγων.	9.
18.	18. Ἐπέτειον.	18.
20.	20. Φάγῃ αὐτό. Ἄλλος, βρωθήσεται.	20.
	Ἐξ ἐνιαυτοῦ. Ἄλλος, κατ' ἐνιαυτόν.	
22.	22. Ἐν ταῖς πόλεσί σου.	22.
	Ὡσαύτως.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Iniquitas, dicens.	9.
18.	18. Annuam.	18.
20.	20. Comedes illud. *Alius*, comedetur.	20.
	Ex anno. *Alius*, per annum.	
22.	22. In civitatibus tuis.	22.
	Similiter.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Deuteronomii.

lectio vitio librariorum inducta.
V. 20. Ἄλλος, βρωθήσεται. Basiliensis.

Ibid. Ἄλλος, κατ' ἐνιαυτόν. Sic quædam exemplaria.

CAPUT XVI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1	1. Πάσχα.	1.
	Ἐξῆλθες ἐξ Αἰγύπτου νυκτός. Ἄλλοι, ἐξήγαγέ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐξ Αἰγύπτου νυκτός.	
3.	3. Ζύμην.	3.
	Κακώσεως.	
	Ἐν σπουδῇ.	
8.	8. Ἐξόδιον.	8.
10.	10. Καθὼς ἡ χείρ σου ἰσχύει.	10.
16.	16. Καιρούς.	16.
17.	17. Κατὰ δύναμιν.	17.
18. Παιδευτάς.	18. Γραμματοεισαγωγεῖς.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Pascha.	1.
	Existi de Ægypto nocte. *Alii*, eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.	
3.	3. Fermentum.	3.
	Afflictionis.	
	In festinatione.	
8.	8. Exodium.	8.
10.	10. Prout valet manus tua.	10.
16.	16. Temporibus.	16.
17.	17. Secundum facultatem.	17.
18. Institutores.	18. Magistros.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Deuteronomii.

habentur. Sic ἀκριβαζόμενος, *legislator*, Gen. XLIX, 10. Vide notam ad Levitici cap. XVIII, v. 3. Σ., παιδευτάς. Ex eodem Basil. Sic etiam vertit Symmachus I Paral. XXVI, 29. (*)

(*) Montf. reddit ἐκβιβαστής, *exauctor*; sed potius est, *exactor rei judicatæ, apparitor qui in jus vocat.* DRACH.

CAPUT XVII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לא־תזבח 1	1.	1.
בעיני 2	2.	2.
צבא 3	3.	3. Στρατιάν.
נעשתה התועבה 4	4.	4.
את־האיש 5	5.	5.
על־פי ׀ שנים עדים 6	6.	6. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτυρων.
יפלא 8	8.	8. Ἐθαυμαστώθη.
על־פי הדבר 10	10.	10.
יורוך		Φωτίσωσί σε.
על־פי התורה אשר יורוך 11	11.	11.
יזידון 13	13.	13. Ὑπερηφανεύσονται.
רק 16	16.	16.
ולא יסור 17	17.	17.
ממלכתו 20	20.	20. Βασιλείας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non sacrificabis.	1. Non immolabis.	1.
2. In oculis.	2. In conspectu.	2.
3. Militiæ.	3. Militiam.	3. Militiam.
4. Facta est abominatio.	4. Facta est abominatio.	4.
5. Virum.	5. Virum.	5.
6. Super ore duorum testium.	6. In ore duorum.... testium.	6. Super ore duorum testium.
8. Mirabile fuerit.	8. Difficile et ambiguum.	8. Mirabile fuerit.
10. Super os verbi.	10. Quodcumque dixerint.	10.
Docebunt te.	Docuerint te.	Illuminaverint te.
11. Secundum legem, quam docebunt te.	11. Juxta legem ejus.	11.
13. Superbe agent.	13. Intumescat superbia.	13. Superbe agent.
16. Tantum.	16. *Vacat.*	16.
17. Neque declinabit.	17. Quæ alliciunt animum ejus.	17.
20. Regni sui.	20. Regnet.	20. Regnum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Deuteronomii.

V. 1. Ἄλλος, οὐ προσοίσεις. Ex Basiliensi.
V. 2. Ἄλλ., ἐνώπιον. Basiliensis.
Aquilæ lectiones versuum 3, 6, 8, 10, 13, 20, mutuamur ex Coislin.
V. 4. Ἄλλ., ἐγενήθη τοῦτο. Ex eodem.
V. 5. Ἄλλ., ἄνδρα. Ex eodem.

CAPUT XVIII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשי 1	1.	1. Πύρα
הזבח 3	3.	3.
ממכריו על־האבות 8	8	8. Τῶν πράσεων αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πατέρας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ignitiones.	1. Sacrificia.	1. Ignitiones.
3. Sacrificium.	3. Victimas.	3.
8. Venditiones ejus super patribus.	8. Excepto eo, quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur.	8. Venditionum ejus super patres.

CAPUT XVII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Οὐ θύσεις. Ἄλλος, οὐ προσοίσεις.	1.
2.	2. Ἐναντίον. Ἄλλος, ἐνώπιον.	2.
3.	3. Κόσμου	3.
4.	4. Γεγένηται τὸ βδέλυγμα. Ἄλλος, ἐγενήθη τοῦτο.	4.
5.	5. Ἄνθρωπον. Ἄλλος, ἄνδρα.	5.
6.	6. Ἐπὶ δυσὶ μάρτυσιν.	6.
8.	8. Ἀδυνατήσῃ.	8.
10.	10. Κατὰ τὸ ῥῆμα. Ἄλλος, κατὰ τὸ πρᾶγμα.	10.
	Νομοθετηθῇ σοι.	
11.	11. Κατὰ τὸν νόμον ※ ὃν ἂν φωτίσωσί σοι.	11.
13.	13. Ἀσεβήσει.	13.
16.	16. Διότι. Ἄλλος, πλήν.	16.
17.	17. Ἵνα μὴ μεταστῇ. Ἄλλος, οὐδὲ μεταστήσεται.	17.
20.	20. Ἀρχῆς.	20

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Non immolabis. *Alius*, non offeres.	
2.	2. Ante. *Alius*, in conspectu.	2.
3.	3. Ornatu.	3.
4.	4. Facta est abominatio. *Alius* factum est hoc.	4
5.	5. Hominem. *Alius*, virum.	5.
6.	6. In duobus testibus.	6.
8	8. Impossibile fuerit.	8
10	10. Secundum verbum. *Alius*, secundum rem.	1 .
	Sancita fuerint tibi.	
11	11. Secundum legem ※ qua illuminabunt te.	11.
13.	13. Impie aget.	13.
16.	16. Quare. *Alius*, cæterum.	16.
17.	17. Ut non discedat. *Alius*, neque transferetur.	17.
20.	20. Principatum.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Deuteronomii.

V. 10. Ἀλλ., κατὰ τὸ πρᾶγμα. Basiliensis. Symmachus, Gen. xx, 10, דבר vertit πρᾶγμα, itemque Theodotio, Jud. vi, 29.

V. 11. Ex Ernesto Grabe.
V. 16. Ἀλλ., πλήν. Basiliensis.
V. 17. Ἀλλ., οὐδὲ μεταστήσεται. Basiliensis.

CAPUT XVIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καρπώματα.	1.
3.	3. Θύματα. Ἄλλος, θυσίας.	3.
8. Τῆς κτήσεως ἕκαστος τῆς κατὰ τὰς πατριάς.	8. Πλὴν τῆς πράσεως τῆς κατὰ πατριάν.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Oblationes.	1.
3.	3. Sacrificia. *Alius*, hostias	3.
8. Possessionis unusquisque secundum familias.	8. Præter venditionem, quæ est secundum familiam.	8.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 מעביר	10.	10. Διάγων.
מעונן		
ומנחש		Ἐπερωτῶν μάγον.
11 ושאל אוב	11.	11. Ἐπερωτῶν μάγον.
וידעני		Γνωσίστης.
20 יזיד	20.	20. Ὑπερηφανεύσηται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Transire faciens.	10. Qui lustret.	10. Traducens.
Præstigiator.	Observet somnia.	
Et augur.	Observet auguria.	Interrogans magum.
11. Et interrogans pythonem.	11. Qui pythonem consulat.	11. Interrogans magum.
Et divinus.	Nec divinos.	Divinus.
20. Superbe egerit.	20. Arrogantia depravatus voluerit.	20. Superbe egerit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Deuteronomii.

Lectiones Aquilæ versuum 1, 10, 11, 20 ex Coisl. prodeunt.

V. 3. Ἄλλος, θυσίας. Sic Basiliensis. Ita etiam habent editiones Aldina et Complutensis.

V. 8. Ἀ., τῶν πράσεων, etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones ex Basiliensi mutuamur. Πλὴν videtur subaudiendum ad singulos.

V. 10. Σ., σημειοσκοπούμενος. Θ., θελητής. Coisl.

CAPUT XIX DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אשר יהוד	1.	1.
יורשתם		
ישבת		
2 תבדיל	2.	2. Χωρίσεις.
3 תכין	3.	3. Ἑτοιμάσεις.
4 דבר	4.	4.
5 לחטב	5.	5. Ἐκκόψαι.
ונדחה		Ἐξώσθη.
בגרזן לכרת		Ἐν πέλυκι τοῦ κόψαι.
10 נקי	10.	10. Ἄθωον.
14 גבלו	14.	14. Ὁριοθέτησαν.
15 יקום	15.	15. Ἀναστήσεται.
19 זמם	19.	19. Ἐνενοήθη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quarum Dominus.	1. Quarum tibi traditurus est.	1.
Possederis eas.	Possederis eam.	
Et habitaveris.	Habitaverisque.	
2. Separabis.	2. Separabis.	2. Separabis.
3. Parabis.	3. Sternens diligenter.	3. Parabis.
4. Verbum.	4. Lex.	4.
5. Ad cædendum.	5. Ad cædenda.	5. Ad cædendum.
Et impulerit.	Fugerit.	Expulsa fuerit.
In securi ad cædendum.	In succisione lignorum securis fugerit.	In securi ad cædendum.
10. Innocens.	10. Innoxius.	10. Innocens.
14. Terminaverunt.	14. Fixerunt.	14. Terminaverunt.
15. Surget.	15. Stabit.	15. Surget.
19. Præsumpsit.	19. Cogitavit.	19. Cogitavit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Deuteronomii.

V. 1. Lectiones ex Basiliensi mutuamur, præter illas Aquilæ versuum 2, 3, 5, 10, 14, 15, 19, quas ex Coislin. deprompsimus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Περικαθαίρων.	10.
Σημειοσκοπούμενος.	Κληδονιζόμενος.	Θελητής.
Σημειοσκοπούμενος.	Κληδονιζόμενος.	
11.	11. Ἐπαείδων ἐπαοιδήν.	11.
Γνώστης.	Τερατοσκόπος. *Ἀλλ.*, γνωρίστης. *Οἱ λοιποί*, γνώστης.	Θεατής.
20.	20. Ἀσεβήσῃ.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Lustrans.	10.
Hariolus.	Divinationes observans.	Voluntarius.
Hariolans.	Divinationes observans.	
11.	11. Incantans incantationem.	11.
Divinus.	Portentorum inspector. *al. et reliqui*, divinus.	Speculator.
20.	20. Impie egerit.	20

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Deuteronomii.

Ibid. Ἀ., ἐπερωτῶν μάγον. Σ., σημειοσκοπούμενος. Ex Basiliensi.

V. 11. Ἀ., γνωρίστης. Σ., γνώστης. Θ., θεατής. Ex Basiliensi. Eamdem Hebraicam vocem Aquila vertit γνώστης, Levit. xx, 6.

Ibid. *Ἄλλος*, γνωρίστης. *Οἱ λοιποί*, γνώστης. Ex Coisliniano.

CAPUT XIX DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἃ ὁ Θεός. *Ἄλλος*, ὧν Κύριος.	1.
	Καὶ κατακληρονομήσετε αὐτούς. *Ἄλλος*, κατακληρονομήσεις.	
	Κατοικήσετε. *Ἄλλος*, κατοικήσεις.	
2.	2. Διαστελεῖς.	2.
3.	3. Στόχασαι.	3.
4.	4. Πρόσταγμα. *Ἄλλος*, πρᾶγμα.	4
5.	5. Συναγαγεῖν.	5
	Ἐκκρουσθῇ	
	Τῇ ἀξίνῃ κόπτοντος.	
10	10. Ἀναίτιον.	10.
14.	14. Ἔστησαν.	14.
15.	15. Ἐμμενεῖ.	15.
19.	19. Ἐπονηρεύσατο.	19.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Quæ Deus. *Alius*, quarum Dominus.	1.
	Et possidebitis eos. *Alius*, possidebis.	
	Habitabitis. *Alius*, habitabis.	
2.	2. Secernes.	2.
3.	3. Conjecta.	3.
4.	4. Præceptum. *Alius*, res.	4.
5.	5. Ad colligenda.	5.
	Excussa fuerit.	
	Securim cædentis.	
10.	10. Innoxius.	10
14.	14. Statuerunt.	14.
15.	15. Stabit.	15.
19.	19. Malignatus est.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Deuteronomii.

V. 4. *Ἄλλος*, πρᾶγμα, *res*, ut supra, cap. xvii, v. 10. Vide notam ibi.

CAPUT XX DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כקרבכם אל־המלחמה	2.	2.
6 ולא חללו	6.	6.
יחללנו		
8 הלבב	8.	8.
11 ועבדוך	11.	11. Δουλεύσουσί σοι.
12 וצרת	12.	12. Ἕξεις.
14 והטף	14.	14. Νηπίων.
תבז		Διαρπάσεις.
את־שלל		Λάφυρα.
15 אשר לא־מעדי הגוים־האלה הנה רק מערי העמים האלה	15.	15.
19 גרזן	19.	19. Ἐν πελέκει.
השדה		
במצור		Ἐν τῇ περιοχῇ.
20 מצור	20.	20. Περιοχήν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Circa appropinquare vos ad bellum	2. Appropinquante autem jam prælio.	2.
6. Et non profanavit eam.	6. Necdum fecit eam esse communem.	6.
Profanet eam.	Ejus fungatur officio.	
8. Corde.	8. Corde.	8.
11. Et servient tibi.	11. Serviet (populus).	11. Servient tibi.
12. Arctabis.	12. Oppugnabis.	12. Obtinebis.
14. Et pubem.	14. Infantibus.	14. Infantes.
Prædaberis	Exercitui divides.	Prædaberis.
Spolium.	De spoliis.	Manubias.
15. Quæ non de civitatibus gentium istarum ipsæ. Tantum de civitatibus populorum istorum.	15. Et non sunt de his urbibus, quas in possessionem accepturus est. De his autem civitatibus.	15.
19. Securim.	19. Securibus.	19. In securi.
Agri.	*Vacat.*	
In coarctationem.	*Vacat.*	In munitione.
20. Munitionem.	20. Machinas.	20. Munitionem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Deuteronomii.

V. 2. Ἄλλος, ἐν τῷ ἐγγίζειν σε, etc. Ex Basil.
V. 6. Ἄλλ., οὐχ ἐλαΐκωσεν αὐτόν. Ex Basil. bis. Videtur autem esse Aquilæ, qui vocem חללו vertit λαϊκώσουσι, Ezech. VII, 21, et חל λαϊκός, 1 Reg. XXI, 4. Coislin. οἱ λοιποί, pro ἄλλ. Basiliensis.

V. 8. Ἄλλ., ὥσπερ ἡ καρδία. Sic Basiliensis.

Versuum 11, 12, 14, 19, 20, Aquilæ lectiones præfert Coislin. cod

CAPUT XX DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
2.	2. Ὅταν ἐγγίσῃς τῷ πολέμῳ. Ἄλλος, ἐν τῷ ἐγγίζειν σε πρὸς πόλεμον.	2.
6.	6. Καὶ οὐκ ηὐφράνθη ἐξ αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐλαΐκωσεν αὐτόν.	6.
	Εὐφρανθήσεται ἐξ αὐτοῦ. Ἄλλος, λαϊκώσει αὐτόν.	
8.	8. Τῇ καρδίᾳ. Ἄλλος, ὥσπερ ἡ καρδία.	8.
11.	11. Ὑπήκοοί σοι.	11.
12.	12. Περικαθιεῖς.	12.
14.	14. Τῆς ἀποσκευῆς.	14.
	Προνομεύσεις.	
	Προνομήν.	
15.	15. Οὐχὶ ἐκ τῶν πόλεων των ἐθνῶν τούτων. Ἄλλος, αἱ οὐχὶ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν πόλεων τούτων· ἰδοὺ δὴ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων.	15.
19.	19. Σίδηρον.	19.
	Ἐν τῷ δρυμῷ. Ἄλλος, ἐν τῷ ἀγρῷ.	
	Εἰς τὸν χάρακα.	
20	20. Χαράκωσιν	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Quando appropinquabis prælio. *Alius*, in appropinquando te ad bellum.	2.
6.	6. Et non lætatus est ex ea. *Alius*, et non profanavit eam.	6.
	Lætabitur ex ea. *Alius* profanet eam.	
8.	8. Corde. *Alius*, sicut cor.	8
11.	11. Obedientes tibi.	11.
12.	12. Obsidebis.	12.
14.	14. Apparatu.	14.
	Prædaberis.	
	Prædam.	
15.	15. Non de civitatibus gentium harum. *Alius*, quæ non de gentibus civitatum harum : ecce certe de civitatibus gentium harum.	15.
19.	19. Ferrum.	19
	In sylva. *Alius*, in agro.	
	In vallum.	
20.	20. Vallum.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Deuteronomii.

V. 15. Ἀλλ., αἱ οὐχὶ ἀπὸ τῶν, etc. In edit. LXX desiderantur hæc, ἰδοὺ δὴ, etc., quæ in Hebræo habentur

V. 19. Ἀλλ., ἐν τῷ ἀγρῷ. Basil. Et sic alia quædam exemplaria. Videtur autem esse lectio reliquorum.

CAPUT XXI DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
3 אל־החלל	3.	3. Ἀνῃρημένῳ.
4 וערפו	4.	4. Τενοντώσουσιν.
5 בחר	5.	5.
לשרתו		Λειτουργεῖν.
14 עניתה	14.	14. Ἐκακούχησας.
17 אנו	17.	17.
משפט הבכרה		
20 סורר	20.	20. Ἀφίσταται.
ומרה		Καὶ προσερίζει.
וסבא		Συμποσιάζει.
21 וכל־ישראל ישמעו ויראו	21.	21.
22 et 23 וכי־יהיה באיש חטא משפט־מות והומת ותלית אתו על־עץ : לא־תלין נבלתו על־העץ כי־קבור תקברנו ביום ההוא כי־קללת אלהים תלוי ולא תטמא את־אדמתך אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה	22. 23.	22 et 23. (Καὶ ὅταν ᾖ ἐν ἀνδρὶ ἁμαρτία εἰς κρῖμα θανάτου, καὶ θανατωθῇ, καὶ κρεμάσῃς αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐκ αὐλισθήσεται τὸ νεκριμαῖον αὐτοῦ ἐπὶ ξύλου· ἀλλὰ θάπτων θάψεις αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ὅτι κατάρα Θεοῦ ἐστιν ὁ κρεμάμενος, καὶ οὐ μὴ μιανεῖς τὴν χθόνα σου, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς δώσει σοι κληρονομίαν.)

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Ad occisum.	3. *Vacat.*	3. Interfecto.
4. Et auferent cervices.	4. Cædent cervices.	4. Decervicabunt.
5. Elegit.	5. Elegerit.	5.
Ad ministrandum ei.	Ut ministrent.	Ad ministrandum.
14. Compressisti eam.	14. Humiliasti.	14. Afflixisti.
17. Fortitudinis ejus.	17. Liberorum ejus.	17.
Jus primogenituræ.	Primogenita.	
20. Declinans.	20. Protervus.	20. Rebellat.
Et rebellis.	Et contumax est.	Et litigat.
Et potator.	Luxuriæ atque conviviis (vacat).	Compotat.
21. Et omnis Israel audient et timebunt.	21. Et universus Israel audiens pertimescat	21.
22. et 23. Et cum fuerit in viro peccatum judicii mortis : et interficiendus fuerit, et suspenderis eum super ligno, non pernoctabit cadaver ejus super ligno, sed sepelies eum in die ipsa, quia maledictio Dei suspensus : et non contaminabis humum tuam, quam Dominus Deus tuus dat tibi hæreditatem.	22. et 23. Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, et adjudicatus morti appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur, quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno: et nequaquam contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dederit tibi in possessionem.	22. et 23. Et cum fuerit in viro peccatum in judicium mortis, et occisus fuerit, et suspenderis eum super lignum : non commorabitur morticinum ipsius super lignum : sed sepeliens sepelies eum in die illa : quia maledictio Dei est qui suspensus est : et non contaminabis humum tuam, quam Dominus Deus tuus dabit tibi hæreditatem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Deuteronomii.

V. 3. Ἀ., ἀνῃρημένῳ. Coislinianus. Codex insignis, unciali charactere VI vel VII sæculi, quadro scilicet et rotundo, cum accentibus et spiritibus, sed non ubique positis : nam sæpissime omittuntur : ita ut aliquando paginas ferme integras iis destitutas reperias, et in notis marginalibus primæ manus nunquam reperiantur.

V. 4. Ἀ., τενοντώσουσιν. Idem Coislin. Alibi legit Aquila, τεναντόω.

V. 5. Hic variant exemplaria, nam alia, ἐπελέξατο, alia ἐξελέξατο habent. Edit. Rom., ἐπέλεξεν.

Ibid. Ἀ., λειτουργεῖν. Coislin.

V. 14. Ἀ., ἐκακούχησας. Hæc et reliquæ pariter lectiones usque ad versum 21, ex eodem Coisliniano prodeunt.

V. 21. Ἄλλος, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀκούσας φοβηθήσεται. Ex Basiliensi.

V. 22. Has omnes lectiones plenas Latine tantum excerpsimus ex Hieronymi *Comment. in Epist. ad Galatas*, c. 3, ubi etiam LXX Interpretum versionem Latinam, qualem damus, attulit. Ne porro spatium nimium vacuum relinqueretur, Græca ex Latinis concinnavimus secundum morem vertendi.

CAPUT XXI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Τραυματία.	3.
4.	4. Νευροκοπήσουσιν.	4.
5.	5. Ἐπέλεξεν. Ἄλλ., ἐπελέξατο. Ἄλλ., ἐξελέξατο.	5.
	Παρεστηκέναι.	
14.	14. Ἐταπείνωσας.	14.
17. Ἰσχύος αὐτοῦ.	17. Τέκνων αὐτοῦ.	17.
	Τὰ πρωτοτοκεῖα. Ἄλλ., κρίσις τῆς πρωτοτοκίας.	
20.	20. Ἀπειθεῖ.	20.
	Καὶ ἐρεθίζει.	
	Οἰνοφλυγεῖ.	
21.	21. Καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούοντες φοβηθήσονται. Ἄλλος, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀκούσας φοβηθήσεται.	21.
22 et 23. (Ἐὰν δὲ γένηται ἀνθρώπῳ ἁμαρτία εἰς κρῖμα θανάτου, καὶ θανατωθῇ, καὶ κρεμάσῃς αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐκ αὐλισθήσεται τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ ἐπὶ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψεις αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ· ὅτι διὰ τὴν βλασφημίαν τοῦ Θεοῦ ἐκρεμάσθη, καὶ οὐ μὴ μιανεῖς τὴν γῆν σου, ἣν Κύριος ὁ Θεός σου δώσει σοι εἰς κληρονομίαν.)	22 et 23. Ἐὰν δὲ γένηται ἔν τινι ἁμαρτία, κρῖμα θανάτου, καὶ ἀποθάνῃ, καὶ κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐ κοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ὅτι κεκατηραμένος ὑπὸ Θεοῦ πᾶς κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· καὶ οὐ μὴ μιανεῖτε τὴν γῆν ἣν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ.	22 et 23. (Καὶ ὅτι ἔσται ἐν ανδρὶ ἁμαρτία εἰς κρῖμα θανάτου, καὶ ἀποθανεῖται, καὶ κρεμάσεις αὐτὸν ἐν ξύλῳ, οὐ κοιμηθήσεται τὸ νεκριμαῖον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ὅτι ταφῇ θάψεις αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ· ὅτι κατάρα Θεοῦ ἐστιν ὁ κρεμάμενος· καὶ οὐ μὴ μιανεῖς τὴν ἀδαμά σου, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς δώῃ σοι κληρονομίαν.)

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Occiso.	3.
4.	4. Cædent cervicem	4.
5.	5. Elegit. *Alius*, elegit (*bis*).	5.
	Adstare.	
14.	14. Humiliasti.	14.
17. Fortitudinis ejus.	17. Liberorum ejus.	17.
	Primogenita. *Alius*, jus primogeniture.	
20	20. Contumaciter se gerit.	20.
	Et protervus est.	
	Vino inebriatur.	
21.	21. Et reliqui audientes timebunt. *Alius*, et omnis Israel audiens timebit.	21.
22. et 23. Si autem fuerit homini peccatum ad judicium mortis, et occisus fuerit, et suspenderis eum super lignum, non pernoctabit cadaver ipsius super lignum, sed sepultura sepelies eum in die ipsa : quia propter blasphemiam Dei suspensus est, et non contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dabit tibi ad hæreditatem.	22. et 23. Si autem fuerit in aliquo peccatum ad judicium mortis, et mortuus fuerit : et suspenderitis eum in ligno, non dormiet corpus illius super lignum, sed sepelientes sepelietis eum in die illa : quia maledictus a Deo omnis qui pendet in ligno : et non contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in hæreditatem.	22. et 23. Et quia erit in viro peccatum in judicium mortis, et morietur, et suspendes eum in ligno, non dormiet morticinum ejus super lignum : quia sepultura sepelies eum in die ipsa, quia maledictio Dei est suspensus : et non contaminabis adama tuam, quam Dominus Deus tuus dederit tibi in hæreditatem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Deuteronomii.

trium interpretum, uncinisque inclusimus, ne quis putaret aliunde desumpta. Pergit autem Hieronymus post allatam quatuor interpretum versionem: «Porro ADAMA, terra sive humus, lingua Hebræa appellatur. In eo autem loco ubi Aquila et Theodotio similiter transtulerunt, dicentes : « Quia maledictio Dei est suspensus, » in Hebræo ita ponitur, CHI CALALATH ELOIM THALUI. Hæc verba Ebion ille Hæresiarches semi-Christianus, semi-Judæus ita interpretatus est, ὅτι ὕβρις Θεοῦ ὁ κρεμάμενος, id est, quia injuria Dei est suspensus. Memini me in altercatione Jasonis et Papisci. quæ Græco sermone conscripta est, ita reperisse : λοιδορία Θεοῦ ὁ κρεμάμενος, id est, « maledictio Dei qui appensus est. » Dicebat mihi Hebræus, qui me in Scripturis aliqua ex parte instituit, quod possit et ita legi : « Quia contumeliose Deus suspensus est. » Hæc idcirco congessimus quia famosissima quæstio est, et nobis solet a Judæis pro insania objici, quod Salvator noster et Dominus sub Dei fuerit maledicto. Primum igitur intuendum est, quod non quicunque in ligno pependerit, maledictus sit apud Deum, sed qui peccaverit, et propter scelus morti fuerit adjudicatus, sublatusque in crucem, etc. »

CAPUT XXII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לא־תראה 4	4.	4.
שמלת 5	5.	5. Ἱματισμόν.
והארכת ימים 7	7.	7.
כלאים 9	9.	9. Ἀνομοιογενές.
יחדו 10	10.	10. Ὁμοῦ.
שעטנז 11	11.	11. Ἀντιδιακείμενον.
עלילת דברים 14	14.	14. Ἐνάλλακτα ῥήματα.
נבלה 21	21.	21. Ἀπόῤῥευσιν.
בתולה 23	23.	23. Νεᾶνις.
את־הנער 24	24.	24. Τὴν παῖδα.
הדבר 26	26.	26.
כנף 30	30.	30. Πτερύγιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Non videbis.	4. Non videbis.	4.
5. Vestimentum.	5. Veste.	5. Vestimentum.
7. Et prolongare facias dies.	7. Et longo vivas tempore.	7.
9. Mixturis.	9. Altero semine.	9. Genere dissimile.
10. Pariter.	10. Simul.	10. Pariter.
11. Contextura.	11. Quod ex lana et lino contextum est.	11. Contra dispositum.
14. Causationes verborum.	14. Occasiones.	14. Commutatoria verba.
21. Stultitiam.	21. Nefas.	21. Effluxionem.
23. Virgo.	23. Virgo.	23. Puella.
24. Puellam.	24. Puella.	24. Puellam.
26. Verbum.	26. *Vacat.*	26.
30. Alam.	30. Operimentum.	30. Alam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Deuteronomii.

V. 4. Ἄλλος, οὐχ ὑπερόψει. Basiliensis.

V. 7. Ἄλλος, καὶ μακροχρόνιος ᾖ. Αλ., ἔσῃ. Sic quædam exemplaria.

V. 9. Ἀ., ἀνομοιογενὲς, etc. Hæ omnes interpretationes ex Basiliensi prodeunt : Σ., εἱργμόν, id est *detentionem*, *coarctationem*, quasi illa varii generis semina sibi mutuo officiant, ne fructum emittant. Eodem sensu Theodotio, κώλυμα, id est *impedimentum*.

V. 11. Ἀ., ἀντιδιακείμενον. Σ., ἑτερογενές. Ex Basiliensi. Procopius vero ita habet : « Aquylas, κίβδηλα (*sic*) illud, ἀντικείμενον exposuit, Symma-

CAPUT XXIII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פצוע־דכא 1	1.	1. Τραυματίας ἐπιτρίμμῳ.
ממזר 2	2.	2. Μαμζήρ.
מפתור ארם נהרים 4	4.	4. Ἀπὸ Φαθὼρ Συρίας ποταμῶν.
כי־תצא מחנה 9	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Læsus attritione.	1. Eunuchus, attritis vel amputatis testiculis.	1. Vulneratus attritione.
2. Spurius.	2. Mamzer, hoc est, de scorto.	2. Mamzer.
4. De Phathor Aram duorum fluminum.	4. De Mesopotamia Syriæ.	4. De Phathor Syriæ fluminum.
9. Si egressa fuerit castrametatio.	9. Quando egressus fueris adversus hostes tuos.	9.

CAPUT XXII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Οὐκ ὄψῃ. Ἄλλος, οὐχ ὑπερόψει.	4.
5.	5. Στολήν.	5.
7.	7. Καὶ πολυήμερος γίνῃ. Ἄλλος, καὶ μακροχρόνιος ᾖ. Ἀλ., ἔσῃ.	7.
9. Εἱργμόν. (Coisl. ἀνομοιογενές.)	9. Διάφορον. Ἄλλος, Δίφορον.	9. Κώλυμα.
10.	10. Ἐπὶ τὸ αὐτό.	10.
11. Ἑτερογενές.	11. Κίβδηλον.	11.
14.	14. Προφασιστικοὺς λόγους.	14.
21.	21. Ἀφροσύνην.	21.
23.	23. Παρθένος.	23.
24.	24. Τὴν νεᾶνιν.	24.
26.	26. Τὸ πρᾶγμα. Ἄλλος, τὸ ῥῆμα.	26.
30.	30. Συγκάλυμμα.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Non videbis. *Alius*, non negliges.	4.
5.	5. Stolam.	5.
7.	7. Et multorum dierum sis. *Alius*, et longævus sis. *Al.*, eris.	7.
9. Detentionem. (Coisl. genere dissimile.)	9. Variam. *Alius*, duplicem sementem.	9. Impedimentum.
10.	10. In idipsum.	10.
11. Alterius generis.	11. Adulteratum.	11.
14	14. Occasionis verba.	14.
21.	21. Stultitiam.	21.
23.	23. Virgo.	23
24.	24. Adolescentulam.	24.
26.	26. Res. *Alius*, verbum.	26.
30.	30. Operimentum.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Deuteronomii.

chus vero, ἑτερογενές. »

V. 14. Ἀ., ἐνάλλακτα ῥήματα. In Coislin. legitur ΕΝΑΛΑΚΚΑ ΡΙΤΙΜΑ, mendose. Id vero non potest aliud esse quam ἐνάλλακτα ῥήματα, et sic vocem עלילת vertit alibi Aquila.

V. 19. כסף. Ο', σίκλους. In marg. Coisliniani additur ἀργυρίου.

V. 23. Ἀ., νεᾶνις. Omnes Regii codices hanc notam habent: καὶ ἀντὶ τοῦ παρθένος, νεᾶνις φησί, καθὼς καὶ Ἀκύλας ἐξέδωκεν.

V. 26. Ἀλλ., τὸ ῥῆμα. Ex Basiliensi.

CAPUT XXIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Θλαδίας.	1.
2.	2. Ἐκ πόρνης.	2.
4.	4. Ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. Ἄλλος, ἀπὸ Βαθοὺρ Συρίας ποταμῶν.	4.
9.	9. Ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς παρεμβαλεῖν. Ἄλλος, ἐὰν ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Attritus.	1.
2.	2. De scorto.	2.
4.	4. De Mesopotamia. *Alius*, a Bathur Syriæ fluviorum.	4.
9.	9. Si autem egressus fueris ad castra ponenda. *Alius*, si egressus fueris in bellum.	9

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מקרה 10	10.	10. Ἐκ συναντήματος.
את־צאתך 13	13.	13. Τὸ ἐξελθόν σου.
ולתת איביך לפניך והיה 14	14.	14. Καὶ τοῦ δοῦναι ἐχθρούς σου εἰς πρόσωπόν σου. Καὶ ἔσται.
קדשה 17	17.	17. Ἐνδιηλλαγμένη.
נדבה 23	23.	23.
כליך 24	24.	24. Σκεύη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. De accidente.	10. Qui nocturno pollutus sit somnio.	10. De accidente.
13. Excrementum tuum.	13. *Vacat.*	13. Excrementum tuum.
14. Et ad dandum inimicos tuos ad facies tuas : et erit.	14. Et tradat tibi inimicos tuos : et sint castra.	14. Et ad dandum inimicos tuos in faciem tuam. Et erit.
17. Prostituta.	17. Meretrix.	17. Immutata.
23. Spontaneum.	23. Propria voluntate.	23.
24. Vas tuum.	24. Tecum.	24. Vasa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Deuteronomii.

Aquilæ lectiones versuum 1, 2, 4, 10, 13, 17, 24, ex Coislin. prodeunt

V. 4. Ἄλλος, ἀπὸ Βαθοὺρ Συρίας ποταμῶν. Ex Basiliensi, absque interpretis nomine : illud פתור non exprimitur in LXX interpretibus, neque in Vulgata : estque nomen loci vel regionis. Videtur

CAPUT XXIV DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ספר כריתת 1	1.	1. Βιβλίον κοπῆς. (Coisl. ἀποκοπῆς.)
חדשה 5	5.	5. Καινήν.
ובערר 7	7.	7.
ממצרים 9	9.	9.
את־העבוט 11	11.	11. Χρεοδοσίαν.
בעבטו 12	12.	12.
את־העבוט 13 בשלמתו	13.	13.
צדקה		Δίκαιον.
לא־תעשק 14	14.	14. Οὐ συκοφαντήσεις

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Libellum excisionis.	1. Libellum repudii.	1. Libellum scissionis. (*Coisl.* abscissionis.
5. Novam.	5. Nuper.	5. Novam
7. Et auferes.	7. Auferes.	7.
9. Ex Ægypto.	9. De Ægypto.	9.
11. Pignus.	11. Pignus.	11. Pignus.
12. In pignore ejus.	12. Non pernoctabit apud te pignus	12.
13. Pignus. In vestimento suo.	13. *Vacat.* In vestimento suo.	13.
Justitia.	Justitiam.	Justum.
14. Non opprimes.	14. Non negabis.	14. Non calumniaberis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἐκ ῥύσεως.	10.
13.	13. Τὴν ἀσχημοσύνην σου.	13.
14. Καὶ δοῦναι τὸν ἐχθρόν σου εἰς πρόσωπόν σου. Ἔσται οὖν.	14. Καὶ παραδοῦναι τὸν ἐχθρόν σου πρὸ προσώπου σου. Καὶ ἔσται.	14. Τοῦ δοῦναι ἐχθροὺς σου κατὰ πρόσωπόν σου.
17.	17. Πόρνη.	17.
23.	23. Δόμα. *Οἱ λοιποί*, ἑκούσιον.	23.
24.	24. Ἄγγος.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. A fluore.	10.
13.	13. Turpitudinem tuam.	13.
14. Et dare inimicum tuum in faciem tuam. Erit igitur.	14. Et tradat inimicum tuum ante faciem tuam. Et erunt *castra*.	14. Ad dandum inimicos tuos contra faciem tuam.
17	17. Meretrix.	17.
23.	23. Donum. *Reliqui*, voluntarium.	23.
24.	24. Vas.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Deuteronomii.

mendum esse in Basiliensi Βαθούρ pro φαθούρ; nisi fortasse interpres legerit בתור.

V. 9. *Ἄλλος*, ἐὰν ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον. Basil.

V. 14. Ἀ., καὶ τοῦ δοῦναι, etc. Hasce trium lectiones exhibet Basil.

V. 23. *Οἱ λοιποί*, ἑκούσιον. Basil.

CAPUT XXIV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Βιβλίον διακοπῆς.	1. Βιβλίον ἀποστασίου.	1. Βιβλίον ἐξολοθρεύσεως.
5.	5. Προσφάτως.	5.
7. Καὶ ἐπιλέξεις.	7. Καὶ ἐξαρεῖς. *Ἄλλος*, καὶ ἐξαρεῖτε.	7. Καὶ ἐπιλέξεις.
9.	9. Ἐξ Αἰγύπτου. *Ἄλλος*, ἐκ γῆς Αἰγύπτου.	9.
11.	11. Ἐνέχυρον.	11.
12.	12. Ἐν τῷ ἐνεχύρῳ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἱματίῳ.	12.
13.	13. Ἐνέχυρον. *Ἄλλος*, ἱμάτιον.	13.
	Ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἐν χρεωδοσίᾳ αὐτοῦ.	
	Ἐλεημοσύνη.	
14.	14. Οὐκ ἀπαδικήσεις. (Coisl. οὐκ ἀποστερήσεις.)	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Libellum discissionis.	1. Libellum repudii.	1. Libellum exterminationis.
5.	5. Nuper.	5.
7. Et colliges.	7. Et auferes. Et auferetis.	7. Et colliges.
9.	9. Ex Ægypto. *Alius*, ex terra Ægypti.	9.
11.	11. Pignus.	11.
12.	12. In pignore ejus. *Alius*, in vestimento.	12.
13.	13. Pignus. *Alius*, vestimentum.	13.
	In vestimento suo. *Alius*, in sua redditione debiti.	
	Misericordia.	
14.	14. Non fraudabis. (*Coisl.* non privabis.)	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 ביומו	15.	15. Ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ.
19 תקצר קצירך	19.	19. Θερίσῃς θερισμόν.
עמר		Οὖλον.
20 תחבט	20.	20. Ῥαβδίσῃς.
זיתך לא תפאר אחריך		
21 לא תעולל	21.	21. Οὐκ ἐπιφυλλίσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. In die ejus.	15. Eadem die.	15. In die ejus.
19. Messueris messem tuam.	19. Messueris segetem.	19. Messueris messem.
Manipulum.	Manipulum.	Teneram spicam.
20. Excusseris.	20. Collegeris.	20. Virga excusseris.
Olivam tuam, non ramos requires post te.	(Si fruges collegeris). olivarum, quidquid remanserit in arboribus, non reverteris ut colligas.	
21. Non racemabis.	21. Non colliges remanentes racemos.	21. Non racemabis

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Deuteronomii.

V. 1. Ἀ., βιβλίον κοπῆς, etc. Trium lectiones exhibet Basiliensis.

Cæteras Aquilæ lectiones, nempe, versuum, 5, 11, 14. 15, 19, 20, mutuamur ex Coislin.

V. 7. Σ., Θ., καὶ ἐπιλέξεις. Basiliensis.

V. 9. Ἄλλ., ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Basiliensis.

V. 12. Ἄλλ., ἱματίῳ, et sequenti, ἱμάτιον. Basiliensis, tacito interprete.

V. 13. Ἄλλος, ἐν χρεωδοσίᾳ αὐτοῦ. Ex Basiliensi.

V. 20. Ἄλλ., ἐλαίαν σου οὐ στεφανώσεις. Ἄλλ., τὴν ἐλαίαν σου οὐ τρυγήσεις. Basiliensis : nec monet cujus sint hæ versiones; quæ sane ad alios interpretes pertinent.

V. 21. Ἀ., οὐκ ἐπιφυλλίσεις. Basiliensis et codices Regii, qui hanc notam habent : Ἀκύλας φησίν.

CAPUT XXV DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 והפילו	2.	2. Πτωματίσεις.
כדי		Πρὸς ἀρκετόν.
5 לאיש זר	5.	5.
ויבמה		Ἐπιγαμβρεύσει.
6 תלד	6.	6.
7 יבמי	7.	7. Ἐπιγαμβρευτής μου.
10 חלוץ	10.	10. Ἐξαιρεθέντος.
11 אנשים	11.	11.
במבשיו		Ἐν αἰσχύνῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Cadere facient.	2. Prosternent.	2. Cadere facies.
Secundum sufficientiam.	Pro mensura.	Secundum sufficientiam.
5. Viro extraneo.	5. Alteri.	5.
Et associabit eam.	Suscitabit semen fratris sui.	Ducet ut uxorem fratris.
6. Pariet.	6. *Vacat.*	6.
7. Associare me.	7. Me in conjugem sumere.	7. Qui me ducturus erat.
10. Soluti	10. Discalceati.	10. Sublati.
11. Homines.	11. Viri duo.	11.
Verenda ejus.	Verenda ejus.	In turpitudine.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Αὐθήμερον.	15.
19.	19. Ἀμήσῃς ἀμητόν.	19.
	Δράγμα.	
20.	20. Ἐλαιολογῇς.	20.
	Οὐκ ἐπαναστρέψεις καλαμήσασθαι τὰ ὀπίσω σου. Ἄλλος, ἐλαίαν σου, οὐ στεφανώσεις. Ἄλλος, τὴν ἐλαίαν σου, οὐ τρυγήσεις.	
21.	21. Οὐκ ἐπανατρυγήσεις.'	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Eadem die.	15.
19.	19. Messueris messem.	19.
	Manipulum.	
20.	20. Olivas colligas.	20.
	Non redibis ad colligendum, quæ post te. *Alius*, olivam tuam, non coronabis. *Alius*, olivam tuam, non vindemiabis.	
21.	21. Non revindemiabis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Deuteronomii.

οὐκ ἐπιφυλλίσεις, φυλλὶς γάρ ὁ μικρὸς βότρυς, ἢ οἱ ἀποπίπτοντες ῥῶγες, καὶ ὑπὸ τὰ φύλλα εὑρισκόμενοι. Id est; « Aquila ait, *non racemabis.* Φυλλὶς enim est parvus racemus, aut decidentes acini, qui sub foliis inveniuntur. » Hic Drusius notat: « Ἐπιφυλλὶς, racemulus, qui sub foliis latet, aut magno racemo subjacet: item racematio Abd. v. Hinc verbum ἐπιφυλλίζειν, racemationem facere: quo usi sunt et LXX Thren. I, 22, ἐπιφύλλισον αὐτοῖς, *racemare illis*. Lexicon vetus, ἐπιφυλλὶς, *racemus*. Abd. v, pro ἐπιφυλλίδα, quod *racemationem* reddunt, vide num legendum sit, ἐπιφυλλίδας, id est *racemos*: quomodo et Hieronymus vertit, et Ebræa veritas habet עללות. »

CAPUT XXV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καθιεῖς.	2.
	Vacat.	
5.	5. Μὴ ἐγγίζοντι. Ἄλλ., ἀλλοτρίῳ.	5.
	Κατοικήσει.	
6.	6. Τέκῃ. Ἄλλος, τεχθῇ. Ἄλλος, τέξεται.	6.
7.	7. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου.	7.
10.	10. Ὑπολυθέντος.	10.
11.	11. Ἄνθρωποι. Ἄλλος, ἄνθρωποι δύο. Ἄλλος, ἄνδρες δύο.	11.
	Τῶν διδύμων αὐτοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Constitues.	2.
	Vacat.	
5.	5. Non appropianti. *Alius*, alieno.	5.
	Cohabitabit.	
6.	6. Pariat. *Alius*, natus fuerit. *Alius*, pariet.	6.
7.	7. Frater viri mei.	7.
10.	10. Discalceati.	10.
11.	11. Homines. *Alius*, homines duo. *Alius*, viri duo.	11.
	Testes ejus.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אבן 13	13.	13. Λίθος.
איפה ואיפה 14	14.	14. Ἠφὰ καὶ ἠφά.
שלמה 15	15.	15. Ἀπηρτισμένον.
בצאתכם 17	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Lapis.	13. Pondera;	13. Lapis.
14. Ephah et ephah.	14. Modius major et minor.	14. Epha et epha.
15. Perfectus.	15. Verum.	15. Perfectum.
17. In exeundo vos.	17. Quando egrediebaris.	17

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Deuteronomii.

V. 5. Ἄλλος, ἀλλοτρίῳ. Sic Basil. Vocem Hebraicam זר ἀλλότριος, vertit Aquila, Psal. LXXX, 10, et Theodotio, Jud. x, 6.

Versuum 2, 5, 7, 10, 11, 13, 14, 15, Aquilæ lectiones exhibet cod. Coislin.

V. 6. Ἄλλος, τεχθῇ. Ἄλλος, τέξεται. Ex eodem.

CAPUT XXVI DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשר תביא מארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך 2	2.	2. Ὅσα οἴσεις ἀπὸ γῆς σου.
בטנא		Ἀγγεῖον.
ארמי אבד 5	5.	5.
את־ענינו 7	7.	7. Πενίαν ἡμῶν.
ושבעו 12	12.	12.
בערתי 13	13.	13. Ἐξέλεξα.
באני 14	14.	14. Ἐν λύπῃ μου.
ולא־בערתי		Οὐκ ἐπέλεξα.
בטמא		Ἐν μιασμῷ.
האמרת 17	17.	17. Ἀντηλλάξου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quem venire facies de terra tua, quam Dominus Deus tuus dat tibi.	2. *Vacat.*	2. Quæcumque feres a terra tua.
Canistro.	Cartallo.	Cartallum.
5. Syrus periens.	5. Syrus persequebatur.	5.
7. Afflictionem nostram.	7. Humilitatem nostram.	7. Paupertatem nostram.
12. Et saturabuntur.	12. Et saturentur.	12.
13. Abstuli.	13. Abstuli.	13. Elegi.
14. In tristitia mea,	14. In luctu meo.	14. In tristitia mea.
Et non abstuli.	Nec separavi.	Non selegi.
In immundo.	In qualibet immunditia.	In immunditia.
17. Condixisti.	17. Elegisti.	17. Elegisti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Deuteronomii.

V. 2. Ἀ., ὅσα οἴσεις ἀπὸ γῆς σου, etc. Has interpretationes mutuamur ex Basil.

Ibid. Ἀ., ἀγγεῖον. Ex Coislin., ut et cæteræ quæ hoc in capite sequuntur omnes Aquilæ interpretationes.

V. 5. Ἄλλος, Συρίαν ἀπέλιπεν. Ex Basil.

V. 12. Ἄλλος, ἐμπλησθήσονται. Basil. Est forte Aquilæ qui ישבעו vertit ἐμπλησθήσονται, Psal. XVI, 14, et A., S., Isai. I, 11.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Στάθμιον.	13.
14.	14. Μέτρον καὶ μέτρον.	14.
15.	15. Ἀληθινόν.	15.
17.	17. Ἐκπορευομένου σου. Ἄλλ., ἐκπορευομένων ὑμῶν.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Pondus.	13.
14.	14. Mensura et mensura.	14.
15.	15. Verum.	15.
17.	17. Exeunte te. *Alius*, exeuntibus vobis.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Deuteronomii.

V. 11. Ἄλλος, ἄνθρωποι δύο. Ἄλλος, ἄνδρες δύο. Ex Basil.

V. 17. Ἄλλος, ἐκπορευομένων ὑμῶν. Basil.

CAPUT XXVI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Οὗ ἐὰν εἰσενέγκῃς ἀπὸ τῆς γῆς σου.	2. Τῆς γῆς σου ὅσα ἂν ἐνέγκῃς. Ἄλλως, τῆς γῆς σου, ἧς Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί σοι.	2.
	Κάρταλλον.	
5.	5. Συρίαν ἀπέβαλεν. Ἄλλος, Συρίαν ἀπέλιπεν.	5.
7.	7. Τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν.	7.
12.	12. Εὐφρανθήσονται. Ἄλλος, ἐμπλησθήσονται.	12.
13.	13. Ἐξεκάθαρα.	13.
14. Ἐν πένθει μου.	14. Ἐν ὀδύνῃ μου.	14.
	Οὐκ ἐκάρπωσα.	
	Εἰς ἀκάθαρτον.	
17.	17. Εἵλου.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Quocumque inferas a terra tua.	2. Terræ tuæ quæcumque tuleris. *Aliter*, terræ tuæ, quam Dominus Deus tuus dat tibi.	2.
	Cartallum.	
5.	5. Syriam rejecit. *Alius*, Syriam eliquit.	5.
7.	7. Humilitatem nostram.	7.
12.	12. Lætabuntur. *Alius*, implebuntur.	12.
13.	13. Abstuli.	13.
14. In luctu meo.	14. In dolore meo.	14.
	Non abstuli.	
	In immundum.	
17.	17. Elegisti.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Deuteronomii.

V. 13. Ἀ., ἐξέλεξα. Symmachus et Theodotio vocem ובערת verterunt καὶ ἐπιλέξεις, supra, xxiv, 7.

V. 14. Ἀ., ἐν λύπῃ μου. Ex Coislin. Idem interpres Gen. xlix,3, ראשית אני vertit, ἀρχὴ λύπης.

Ibid. Σ., ἐν πένθει μου. Coislin., quam versionem sequitur Vulgata, *in luctu*.

CAPUT XXVII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שמר את־כל־המצוה	1.	1. Φύλασσε σύμπασαν τὴν ἐντολήν.
6 שלמות	6.	6. Ἀπηρτισμένους.
15 אמן	15.	15. Πεπιστωμένως.
16 ואמר	16.	16.
20 כנף	20.	20.
23 עם־חתנתו	23.	23. Μετὰ νύμφης αὐτοῦ.
24 בסתר	24.	24. Ἐν ἀποκρύφῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Custodi omne mandatum.	1. Custodite omne mandatum.	1. Custodi omne mandatum.
6. Perfectis.	6. Informibus.	6. Perfectos.
15. Amen.	15. Amen.	15. Fideliter.
16. Et dicet.	16. Et dicet.	16.
20. Alam.	20. Operimentum.	20.
23. Cum socru sua.	23. Cum socru sua.	23. Cum nuru sua.
24. In abscondito.	24. Clam.	24. In abscondito.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Deuteronomii.

V. 1. Ἀ., φύλασσε σύμπασαν etc. Hasce trium interpretationes ex Basil. desumpsimus.

Lectiones Aquilæ versuum 6, 23, 24, prodeunt ex Coislin.

V. 15. Ἀ., πεπιστωμένως. Σ., Θ., ἀμήν. Ex Basil. Sic passim vertunt tres interpretes. Vide supra

CAPUT XXVIII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לשמר	1.	1.
4 פרי	4.	4. Καρπός.
6 ברוך	6.	6.
15 תשמע	15.	15.
חקתיו		
עליך		
20 את־המארה את־המהומה	20.	20. Σπάνιν καὶ φαγέδαιναν.
ואת־המגערת		Ἐπιτίμησιν.
21 את־הדבר	21.	21. Λοιμόν.
22 ובחרחר	22.	22. Περιφλευσμῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad custodiendum.	1. Atque custodias.	1.
4. Fructus.	4. Fructus.	4. Fructus.
6. Benedictus.	6. Benedictus.	6.
15. Obedieris.	15. Audire nolueris	15.
Et statuta ejus.	Et cæremonias.	
Super te.	Super te.	
20. Maledictionem, conturbationem.	20. Famem et esuriem.	20. Penuriam et edacitatem.
Et increpationem.	Increpationem.	Increpationem.
21. Pestilentiam.	21. Pestilentiam.	21. Pestilentiam.
22. Et ardore.	22. Ardore.	22. Ambustione.

CAPUT XXVII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Φυλάσσετε πᾶσαν τὴν ἐντολήν.	1. Φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἐντολάς.	1. Φυλάσσου τὴν πᾶσαν ἐντολήν.
6.	6. Ὁλοκλήρους.	6.
15. Ἀμήν.	15. Γένοιτο.	15. Ἀμήν.
16.	16. Ἐροῦσι. *Basil.* ἐρεῖ.	16.
20.	20. Συγκάλυμμα. *Ἄλλος*, ἀσχημοσύνην.	20.
23.	23. Μετὰ νύμφης αὐτοῦ. Ἄλλος μετὰ πενθερᾶς αὐτοῦ.	23.
24	24. Δόλῳ.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Custodite omne mandatum.	1. Custodite omnia mandata.	1. Custodi omne mandatum.
6.	6. Integros.	6.
15. Amen.	15. Fiat.	15. Amen.
16.	16. Dicent. *Basil.* dicet.	16.
20.	20. Cooperimentum. *Alius*, turpitudinem.	20.
23.	23. Cum nuru sua. *Alius*, cum socru sua.	23.
24.	24. Dolo.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Deuteronomii.

um. v, 22.

V. 16. Basil., ἐρεῖ. Sic decies habet in hoc capite idem codex, ubi LXX habent ἐροῦσι.

V. 20. Ἄλλ., ἀσχημοσύνην. Sic quædam exemplaria.

V. 23. Ἄλλος, μετὰ πενθερᾶς αὐτοῦ. Alex. Sic etiam Coislin., quam versionem sequitur Vulgata.

CAPUT XXVIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Φυλάσσειν. *Ἄλλος*, φυλάσσεσθε.	1.
4.	4. Ἔκγονα.	4.
6.	6. Εὐλογημένος. *Ἄλλος*, εὐλογητός, *bis*.	6.
15.	15. Εἰσακούσῃς. *Ἄλλος*, ἀκοῇ ἀκούσητε.	15.
	※ Καὶ τὰ ἠκριβασμένα αὐτοῦ.	
	Ἐπὶ σέ. *Ἄλλος*, πρὸς σέ.	
20. Τὴν ἀχορτασίαν.	20. Τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐκλιμίαν.	20.
	Ἀνάλωσιν.	
21.	21. Θάνατον.	21.
22. Περιφλογισμῷ.	22. Ἐρεθισμῷ.	22. Περιφλογισμῷ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ad custodiendum. *Alius*, custodite.	1.
4.	4. Fœtus.	4.
6.	6. Benedictus. *Alius*, *idem*.	6.
15.	15. Exaudieris. *Alius*, auditione audieritis.	15.
	※ Et accurata statuta ejus.	
	Super te. *Alius*, ad te.	
20. Insatiabilitatem.	20. Egestatem et famem.	20.
	Consumptionem.	
2	21. Mortem.	21.
22. Circumadustione.	22. Impetigine.	22. Circumadustione.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובירקון		ἰκτέρῳ.
25 נגף	25.	25. Θραυόμενον.
26 מחריד	26.	26.
27 ובעפלים	27.	27.
ובחרס		
28 ובעורון	28.	28. Ἐν πωρώσει.
ובתמהון		
30 ישגלנה	30.	30. Συγκοιτασθήσεται.
תחללנו		Αἰσχώσεις αὐτόν.
32 ראות	32.	32.
וכלות		Τελούμενοι.
33 פרי	33.	33. Καρπόν.
34 משגע	34.	34.
35 להרפא	35.	35. Ὑγιάσαι.
37 לשמה	37.	37. Εἰς ἀφανισμόν.
ולשנינה		Ἐν δευτερώσει.
48 ועבדת את־איביך	48	48. Καὶ δουλεύσεις τῷ ἐχθρῷ σου.
על		Ζυγόν
49 לשנו	49	49. Γλώσσης αὐτοῦ
50 ונער לא יחן	50.	50. Παιδὶ οὐ δωρήσεται
52 והצר לך	52.	52.
53 במצור	53.	53. Ἐν τῇ περιοχῇ.
יציק		Ἐπιχύσῃ.
54 האיש הרך	54.	54. Τρυφητής
הרע		Πονηρεύσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et aurugine.	Rubigine.	Aurugine.
25. Cæsum.	25. Corruentem.	25. Fractum.
26. Qui exterreat.	26. Qui abigat.	26.
27. Et in hæmorrhoidibus ani.	27. Et partem corporis, per quam stercora egeruntur.	27.
Et prurigine.	Prurigine.	
28. Et cæcitate.	28. Cæcitate.	28. In cæcitate.
Et stupore.	Furore.	
30. Concumbet cum ea.	30. Dormiat cum ea.	30. Concumbet.
Profanabis eam.	Vindemies eam.	Profanabis eam.
32. Videntes.	32. Videntibus oculis tuis.	32.
Et deficientes.	Et deficientibus.	Consumpti.
33. Fructum.	33. Fructus.	33. Fructum.
34. Vesanus.	34. Stupens.	34.
35. Curari.	35. Sanari.	35. Sanari.
37. In desolationem.	37. Perditus.	37. In desolationem.
Et in dicterium.	Fabulam	In deuterosi, *id est*, in exemplum.
48. Et servies inimicis tuis.	48. Et servies inimico tuo.	48. Et servies inimico tuo.
Jugum.	Jugum.	Jugum.
49. Linguam ejus.	49. Linguam ejus.	49. Linguam ejus
50. Et pueri non miserebitur.	50. Nec misereatur parvuli.	50. Puero non condon
52. Et angustiæ tibi.	52. Et conterat.	52.
53. In obsidione.	53. In angustia.	53. In obsidione.
Coarctabit.	Opprimet.	Infundet.
54. Vir tener.	54. Delicatus.	54. Voluptuarius.
Malignabitur.	Invidebit.	Malignabitur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὤχρᾳ.	
25. Τροπούμενον.	25. Ἐπὶ κοπήν.	25.
26.	26. Ἐκφοβῶν. *Ἄλλος*, ἀποσοβῶν.	26.
27. Εἰς τὰ κρυπτά.	27. Ἐν ταῖς ἕδραις. *Ἄλλως*, εἰς τὴν ἕδραν. *Ἄλλως*, εἰς τὰς ἕδρας.	27.
Ἐλεφαντιάσει.	Κνήφῃ.	
28.	28. Ἀορασίᾳ.	28.
	Ἐκστάσει. *Ἄλλος*, θάμβῳ.	
30.	30. Ἕξει.	30.
	Τρυγήσεις αὐτόν.	
32.	32. Βλέψονται. *Ἄλλος*, ὄψονται.	32.
Ἐκλείποντες ἔσονται.	Σφακελίζοντες.	Ἐκλείποντες ἔσονται.
33.	33. Ἐκφόρια.	33.
34. Παράφορος.	34. Παράπληκτος.	34.
35.	35. Ἰαθῆναι.	35.
37.	37. Ἐν αἰνίγματι.	37.
	Διηγήματι.	
48. Καὶ δουλεύσεις τῷ ἐχθρῷ σου.	48. Καὶ λατρεύσεις τοῖς ἐχθροῖς σου. *Ἄλλως*, καὶ λατρεύσεις ἐκεῖ τοῖς ἐχθροῖς σου.	48. Καὶ δουλεύσεις τῷ ἐχθρῷ σου.
	Κλοιόν.	
49.	49. Φωνῆς αὐτοῦ.	49.
50.	50. Νέον οὐκ ἐλεήσει.	50.
52.	52. Καὶ ἐκτρίψῃ σε. *Ἄλλος*, κα ἕως ἂν ἐκτρίψῃ σε.	52.
53.	53. Ἐν τῇ στενοχωρίᾳ.	53.
	Θλίψει.	
54. Σπάταλος.	54. Ὁ ἁπαλός.	54.
	Βασκανεῖ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Rubigine.	
25. In fugam versum.	25. In occisionem.	25.
26.	26. Qui exterreat. *Alius*, qui abigat.	26.
27. In abscondita.	27. In sedibus (sive in ano). *Aliter*, in sedem. *Aliter*, in sedes.	27.
Elephantiasi.	Prurigine.	
28.	28. Cæcitate.	28.
	Excessu mentis. *Alius*, stupore.	
30.	30. Habebit.	30.
	Vindemiabis eam.	
32.	32. Aspicient. *Alius*, videbunt.	32.
Deficientes erunt.	Tabescentes.	Deficientes erunt.
33.	33. Proventus.	33.
34. Vecors.	34. Stupidus.	34.
35.	35. Curari.	35.
37.	37. In ænigmate.	37.
	Fabulam.	
48. Et servies inimico tuo.	48. Et servies inimicis tuis. *aliter*, et servies ibi inimicis tuis.	48. Et servies inimico tuo.
	Vectem.	
49.	49. Vocem ejus.	49.
50.	50. Juvenis non miserebitur.	50.
52.	52. Et attriverit te. *Alius*, et donec attriverit te.	52.
53.	53. In angustia.	53.
	Tribulabit.	
54. Delicatus.	54. Mollis.	54.
	Invidebit.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
56 לא־נסתה כף־רגלה הצג על־הארץ מהתענג ומרך תרע	56.	56. Οὐκ ἐπείρασε τάρσος ποδὸς αὐτῆς ὑφίστασθαι ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ ἁπαλότητος, πονηρεύσεται.
57 ובשליתה	57.	57. Δευτέριον.
59 והפלא	59.	59. Θαυμαστώσει.
ונאמנים		
60 מדוה	60.	60. Ταλαιπωρίαν.
61 חלי	61.	61. Ἀῤῥωστίαν.
62 לרב	62.	62.
64 והפיצך	64.	64.
65 לב רגז	65.	65. Καρδίαν κλονουμένην.
וכליון		Τελουμένους.
ודאבון		Ἐκλιμώσσουσαν.
66 בחייך	66.	66.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
56. Non tentavit planta pedis ejus inniti super terram præ voluptate et mollitie, malignabitur.	56. Quæ super terram ingredi non valebat, nec pedis vestigium figere, propter mollitiem et teneritudinem nimiam, invidebit.	56. Non tentavit planta pedis ejus inniti super terram præ voluptate et mollitie, malignabitur.
57. Et in parvulam suam. *Vel*, secundinas suas.	57. Illuvie secundarum.	57. Deuterium. *Vel*, secundinæ.
59. Mirificabit.	59. Augebit.	59. Mirificabit.
Et stabiles.	Perpetuas.	
60. Ægritudinem	60. Afflictiones.	60. Miseriam.
61. Infirmitatem.	61. Languores.	61. Infirmitatem.
62. In multitudinem.	62. Præ multitudine.	62.
64. Disperget te.	64. Disperget te.	64.
65. Cor pavidum.	65. Cor pavidum.	65. Cor agitatum.
Et deficientium.	Deficientes.	Consumptos.
Et mœstitiam.	Consumptam mœrore.	Esurientem.
66. In vita tua.	66. Vitæ tuæ.	66.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Deuteronomii

V. 1. Ἄλλος, φυλάσσεσθε. Basil.

Aquilæ interpretationes versuum 4, 20, 21, 22, 30, 32, 33, 35, 37, 48, 49, 50, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 65, omnes ex Coislin. cod. desumpsimus.

V. 6. Εὐλογητός, bis, ex Basil.

V. 15. Ἄλλος, ἀκοῇ ἀκούσητε. Ex eodem.

Ibid. Καὶ τὰ, etc. Ex Ern. Grabe.

Ibid. Ἄλλος, πρὸς σέ. Basil.

V. 20. Coislin. habet, Ἀ., σπάνιν καὶ φαγέδαιναν, melius quam Basil., Ἀ., σπάνη καὶ φαγέδαινα. Σ., τὴν ἀχορτασίαν. Sic omnes mss. Regii, Basil. et Drusius, qui solius Symmachi lectionem habet. — Ο′, ἐκλιμίαν. Coislin. ad marg., ἔκθλιψιν.

V. 21. Ἀ., λοιμόν. Idem interpres vocem דבר λοιμός vertit, Exod. IX, 3 et 15.

V. 22. Ἀ., περιφλευσμῷ. Σ., Θ., περιφλογισμῷ. Ex Basil.

V. 25. Ἀ., θραυόμενον. Σ., τροπούμενον. Ex eodem Basil. Vide Exod. IX, 14. Sic vertit Symmachus, II Reg. II, 17. — Coislin. habet, Σ. Θ., τροπούμενον.

V. 26. Ἄλλος, ἀποσοβῶν. Sic edit. Rom., tacito interprete, quem sequitur Vulgata.

V. 27. Σ., εἰς τὰ κρυπτά. Ex Basil., ut et lectiones sequentes exceptis iis quas hausimus ex Coislin. Editio Romana habet εἰς τὴν ἕδραν.—Coislin. Σ., ἐλε-

CAPUT XXIX DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 לעיניכם	2.	2. Εἰς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν.
3 ראו	3.	3.
5 לא־בלו	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In oculis vestris.	2. Coram vobis.	2. In oculis vestris.
3. Viderunt.	3. Viderunt.	3.
5. Non inveteraverunt.	5. Non attrita sunt.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
56.	56. Οὐχὶ πεῖραν ἔλαβεν ὁ ποῦς αὐτῆς βαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν τρυφερότητα, καὶ διὰ τὴν ἁπαλότητα, βασκανεῖ.	56.
57.	57. Χόριον.	57.
59.	59. Παραδοξάσει.	59.
Ἐπιμονους.	Πιστάς.	
60.	60. Ὀδύνην.	60.
61.	61. Μαλαχίαν.	61.
62.	62. Τῷ πλήθει. *Ἄλλος*, εἰς πλῆθος.	62.
64. Σκορπίσει σε.	64. Διασπερεῖ σε.	64.
65.	65. Καρδίαν ἑτέραν ἀπειθοῦσαν. *Ἄλλος*, καρδίαν ἀθυμοῦσαν.	65.
	Ἐκλείποντας.	
	Τηκομένην.	
66. Περὶ τῆς ζωῆς σου.	66. Τῇ ζωῇ σου.	66.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
56.	56. Non cepit experientiam pes ejus incedere super terram propter teneritudinem et propter mollitiem, invidebit.	56.
57.	57. Chorium.	57.
59.	59. Incredibiles faciet.	59.
Stabiles.	Fideles.	
60.	60. Dolorem.	60.
61.	61. Languorem.	61.
62.	62. Multitudine. *Alius*, in multitudinem.	62.
64. Disperget te.	64. Disseminabit te.	64.
65	65. Cor aliud incredulum. *Alius*, cor desperans.	65.
	Deficientes.	
	Tabescentem.	
66. Circa vitam tuam.	66. Vitæ tuæ.	66.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Deuteronomii.

φαντιάσει, quam lectionem sine interpretis nomine attulit Basiliensis. Ἐλεφαντίασις est genus lepræ, quæ vocatur etiam ἐλέφας. Vide Job II, 7.

V. 28. Ἀ., ἐν πωρώσει. Σύ. Sic Coislin., nec adjicit interpretationem Symmachi. Melius, ἐν πηρώσει, ut habet Basiliensis, sine interpretis nomine.

Ibid. *Ἄλλος*, θάμβῳ. Ex Basil.

V. 32. *Ἄλλος*, ὄψονται. Sic Basil.

Ibid. Ἀ., τελούμενοι., Σ., ἐκλείποντες ἔσονται. Ex Coislin.

V. 34. Σ. *παράφορος*. Sic Coislin. Basiliensis vero sine interpretis nomine.

V. 48. Ἀ., Σ., Θ., καὶ δουλεύσεις τοῖς ἐχθροῖς σου. Hasce trium lectiones exhibet idem Basil.

V. 52. *Ἄλλος*, καὶ ἕως ἂν ἐκτρίψῃ σε. Ex eodem Basil.

V. 54. Ἀ., τρυφητής. Σ., σπάταλος. Ex eodem Basil.

V. 59. *Σ.*, ἐπιμόνους. Coislin.

V. 62. *Ἄλλος*, εἰς πλῆθος. Basil

V. 64. *Σ.*, σκορπίσει σε. Coislin.

V. 65. *Ἄλλ.*, καρδίαν ἀθυμοῦσαν. Basil.— Ἀ., ἐκλιμώσσουσαν, Coislin., ac si legerit Aquila רעבון.

V. 66. *Σ.*, περὶ τῆς ζωῆς σου. Ex Basil.

CAPUT XXIX DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐνώπιον ὑμῶν.	2.
3.	3. Ἑωράκασιν. *Ἄλλοι*, εἶδον.	3.
5.	5. Οὐ κατετρίβη. *Ἄλλος*, οὐκ ἐπαλαιώθη.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Coram vobis.	2.
3.	3. Viderunt. *Alii*, conspexerunt.	3.
5.	5. Non attrita sunt. *Alius*, non inveteraverunt.	5.

TO ЕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 ושכר	6.	6. Μέθυσμα.
8 ולחצי	8.	8.
10 ראשיכם	10.	10. Ἡ κεφαλὴ ὑμῶν.
11 טפכם	11.	11.
מחטב עציך		
17 את־שקוציהם	17	17. Προσοχθίσματα αὐτῶν.
ואת גלליהם		Καθάρματα.
18 משפחה	18.	18. Συγγένεια.
פרה ראש		Αὐξάνουσα κεφαλήν.
19 שלום	19.	19. Εἰρήνη.
הרוה את־הצמאה		
26 ולא חלק להם	26.	26. Οὐδ' ἐμέρισεν αὐτοῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et siceram.	6. Siceram.	6. Inebriamentum.
8. Et dimidiæ.	8. Et dimidiæ.	8.
10. Capita vestra.	10. Principes vestri.	10. Caput vestrum.
11. Parvuli vestri.	11. Liberi.	11.
A cæsore lignorum tuo.	Exceptis lignorum cæsoribus.	
17. Abominationes eorum.	17. Abominationes eorum.	17. Offendicula eorum.
Et tornatilia eorum.	Sordes, id est, idola.	Purgamenta.
18. Familia.	18. Familia.	18. Cognatio.
Fructificans venenum.	Germinans fel.	Augens caput.
19. Pax.	19. Pax.	19. Pax.
Ebriam cum sitiente.	Ebria sitientem.	
26. Et non impartitus est eis.	26. Et quibus non fuerant attributi.	26. Neque partitus est eis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Deuteronomii.

Lectiones Aquilæ versuum 2, 6, 10, 17, 18, 19, 26, exhibet cod. Coislin.

V. 3. Ἄλλος, εἶδον. Ex Basil.

V. 5. Ἄλλος, οὐκ ἐπαλαιώθη. Sic Basil., tacito interprete. Est forte Symmachi, qui ita vertit בלה, Gen. XVIII, 12.

CAPUT XXX DEUTERONOMII.

TO ЕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 ומל	6.	6. Καὶ περιτεμεῖται.
9 והותירך	9.	9. Περισσεύσει σε.
11 נפלאת	11.	11. Τεθαυμαστωμένη.
12 וישמענו אתה	12.	12. Καὶ ἀκουστὴν αὐτὴν ἡμῖν ποιήσει.
13 אל־עבר	13.	13. Ἀντιπέραν.
19 ובחרת בחיים	19.	19.
20 ולדבקה בו	20.	20. Καὶ κολλᾶσθαι ἐν αὐτῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
6. Et circumcidet.	6. Et circumcidet.	6. Et circumcidet.
9. Abundare te faciet.	9. Abundare te faciet.	9. Abundare te faciet
11. Mirabile.	11. Supra te.	11. Admirandum.
12. Et audire faciet nos illud.	12. Et audiamus.	12. Et auditum illud nobis faciet.
13. Ad transitum.	13. Trans.	13. Ex opposita ora.
19. Et eliges in vitis.	19. Elige ergo vitam.	19.
20. Et ad adhærendum in eo	20. Et illi adhæreas.	20. Et ad conglutinandum se ei.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Σίκερα.	6.
8.	8. Τῷ ἡμίσει. *Ἄλλος*, τοῖς ἡμίσεσι.	8.
10.	10. Οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν.	10.
11.	11. Ἔκγονα ὑμῶν. *Ἄλλος*, τέκνα ὑμῶν.	11.
	Ἀπὸ ξυλοκόπου. *Ἄλλος*, ἀπὸ ξυλοφόρου.	
17.	17. Βδελύγματα αὐτῶν.	17.
	Τὰ εἴδωλα.	
18.	18. Πατριά.	18.
	Ἄνω φύουσα.	
19.	19. Ὅσια.	19.
	Ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον. *Οἱ λοιποί*, ἡ μεθύουσα τὴν διψῶσαν.	
26. Οὐδὲ προσῆκον αὐτοῖς.	26. Οὐδὲ διένειμεν αὐτοῖς.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Siceram.	6.
8.	8. Dimidiæ. *Alius*, dimidiis.	8.
10.	10. Principes tribuum vestri.	10.
11.	11. Proles vestra. *Alius*, parvuli vestri.	11.
	A cæsore lignorum. *Al.*, a lignorum bajulo.	
17.	17. Abominationes eorum.	17.
	Idola.	
18.	18. Familia.	18.
	Sursum germinans.	
19	19. Sancta.	19.
	Peccator eum qui sine peccato est. *Reliqui*, ebria sitientem.	
26. Neque conveniebant eis.	26. Neque distribuit eis.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Deuteronomii.

V. 8. *Ἄλλος*, τοῖς ἡμίσεσι. Ex Basil.
V. 11. *Ἄλλος*, τέκνα ὑμῶν. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, ἀπὸ ξυλοφόρου. Basil.
V. 19. *Οἱ λοιπ.*, ἡ μεθύουσα τὴν διψῶσαν. Ex Basil. Eam interpretationem sequitur Vulgatus interpres.
V. 26. *Σ.*, οὐδὲ προσῆκον αὐτοῖς. Ex Coislin.

CAPUT XXX DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Καὶ περικαθαριεῖ.	6.
9. Αὐξήσει σε.	9. Εὐλογήσει σε. *Ἄλλος*, πολυωρήσει σε.	9.
11.	11. Ὑπέρογκος.	11.
12.	12. Καὶ ἀκούσαντες αὐτήν.	12.
13. Ἐξεναντίας.	13. Πέραν.	13.
19.	19. Ἔκλεξαι τὴν ζωήν. *Ἄλλος*, ἔκλεξαι τὴν εὐλογίαν.	19.
20.	20. Καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Et circumpurgabit.	6.
9. Augebit te.	9. Benedicet te. *Alius*, sollicitus erit tui.	9.
11.	11. Supra modum.	11.
12.	12. Et audientes illud.	12.
13. E regione.	13. Trans.	13.
19	19. Elige vitam. *Alius*, elige benedictionem.	19.
20	20. Et adhærere ei.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Deuteronomii.

V. 9. Ἀ., περισσεύσει σε. Σ., αὐξήσει σε. Ex Basil. Ἄλλος, πολυωρήσει σε. Sic multa exemplaria. Estque haud dubie varia interpretatio, forte Theodotionis.

CAPUT XXXI DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 השמיד	4.	4.
6 עמך	6.	6.
ירפך		Παρήσει.
10 הסכות	10.	10.
18 הסתר אסתיר	18.	18. Ἀποκρύβων ἀποκρύψω.
19 לעד	19.	19.
20 ודשן	20.	20. Πιανθήσονται.
ונאצוני		Καὶ διασυροῦσί με.
והפר		Ἀχυρώσουσι.
21 והיה כי־תמצאן אתו רעות רבות וצרות	21.	21.
לעד		Εἰς μαρτύριον.
את־יצרו		Τὸ πλάσμα αὐτοῦ.
24 תמם	24.	24. Τελειώσεως αὐτῶν
27 ממרים	27.	27. Προσερίζοντες.
29 אחרי מותי	29.	29. Μετὰ τὸν θάνατόν μου.
השחת תשחתון וסרתם		Διαφθορᾷ διαφθερεῖτε καὶ ἀποστήσεσθε.
וקראת		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Disperdidit.	4. Delebitque.	4.
6. Tecum.	6. Ductor tuus.	6.
Dimittet te.	Dimittet.	Dimittet.
10. Tabernaculorum.	10. Tabernaculorum.	10.
18. Abscondens abscondam.	18. Abscondam.	18. Abscondens abscondam.
19. In testem.	19. Pro testimonio.	19.
20. Impinguabit se.	20. Crassique fuerint.	20. Impinguabuntur.
Exacerbabunt me.	Detrahentque mihi.	Et detrahentque mihi.
Irritum faciet.	Et irritum facient.	Irritum facient.
21. Et erit cum invenerint eum mala multa et angustiæ.	21. Postquam invenerint eum mala multa et afflictiones.	21.
In testem.	Pro testimonio.	In testimonium.
Figmentum ejus.	Cogitationes ejus.	Figmentum ejus.
24. Perficere ea.	24. Complevit.	24. Consummationem eorum.
27. Rebelles.	27. Contentiose egistis.	27. Contendentes.
29. Post mortem meam.	29. Cum mortuus fuero	29. Post mortem meam.
Corruptione corrumpemini et recedetis.	Inique agetis, et declinabitis.	Corruptione corrumpemini et recedetis.
Et eveniet.	Occurrent.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Deuteronomii.

V. 4. Ἄλλος, ἐξωλοθρεύσαμεν. Basil.

V. 6. Ἄλλος, ἐν ὑμῖν. Ex eodem.

Ibid. Ἀ., παρήσει. Ex Coislin., ut cæteræ hujus capitis omnes Aquilæ lectiones.

V. 10. Ἄλλος, σκηνοποιΐας. Ex eodem.

V. 19. Ἄλλος, εἰς μαρτύριον. Sic multa exemplaria.

V. 21. Καὶ ἔσται ὅταν, etc. Nihil adnotat hic ccl.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Deuteronomii.

V. 13. Ἀ., ἀντιπέραν. Σ., ἐξεναντίας. Ex Drusio. V. 19. Ἄλλος, ἐκλέξαι τὴν εὐλογίαν. Basil.

CAPUT XXXI DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Ἐξωλόθρευσεν. *Ἄλλος*, ἐξωλοθρεύσαμεν.	4.
6.	6. Μεθ' ὑμῶν. *Ἄλλος*, ἐν ὑμῖν.	6.
	Ἀνῇ.	
10	10. Σκηνοπηγίας. *Ἄλλος*, σκηνοποιΐας.	10.
18.	18. Ἀποστροφῇ ἀποστρέψω.	18.
19.	19. Μαρτυροῦσα. *Ἄλλος*, εἰς μαρτύριον.	19.
20.	20. Κορήσουσι.	20.
	Παροξυνοῦσί με.	
	Διασκεδάσουσι.	
21.	21. ※ Καὶ ἔσται ὅταν εὕρωσιν ※ αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις.	21.
	Μαρτυροῦσα.	
	Τὴν πονηρίαν αὐτῶν.	
24.	24. Εἰς τέλος.	24.
27.	27. Παραπικραίνοντες.	27.
29.	29. Ἔσχατον τῆς τελευτῆς μου.	29.
	Ἀνομίᾳ ἀνομήσετε, καὶ ἐκκλινεῖτε.	
	Συναντήσεται. *Ἄλλος*, ἀπαντήσει σοι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
4.	4. Exterminavit. *Alius*, Exterminavimus.	4.
6.	6. Vobiscum. *Alius*, in vobis.	6.
	Dimittet.	
10.	10. Scenopegiæ. *Alius*, tabernaculorum effectionis.	10.
18.	18. Avertendo avertam.	18.
19.	19. Testificans. *Alius*, in testimonium.	19.
20.	20. Fastidient.	20.
	Exacerbabunt me.	
	Dissipabunt.	
21.	21. ※ Et erit cum invenerint eum ※ mala multa et angustiæ.	21.
	Testificans.	
	Malitiam eorum.	
24.	24. In finem.	24.
27.	27. Exacerbantes.	27.
29.	29. Post mortem meam.	29.
	Iniquitate inique agetis, et declinabitis.	
	Occurrent. *Alius*, prævenient te.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Deuteronomii.

Benedictinus. Attamen monendus est lector hunc textum asterisco signatum abesse ab edit. Rom. Extat autem in cod. Cóislin. et in textu Alex. ab Ern. Grabe edito. DRACH.

Ibid. וענתה. Coislin. in textu, ἀντικαταστήσεται, in marg., ἀποκριθήσεται.

V. 29. Ἄλλος, ἀπαντήσει. Idem Basil.

CAPUT XXXII DEUTERONOMII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כשעירם	2.	2. Ὡς τριχιῶντα.
וכרביבים		Καὶ ὡς ψεκάδες.
4 ואין עול	4.	4.
5 שחת לו לא בניו מומם	5.	5. Διέφθειραν αὐτῷ οὐχ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.
6 ויכננך	6.	6. Ἡτοίμασέ σε.
8 בהנחל	8.	8. Ὅτε ἐκληροδότει.
בהפרידו בני אדם		Ἐν τῷ διορίζειν αὐτὸν υἱοὺς ἀνθρώπου.
למספר בני ישראל *Τὸ Σαμαρ.*, κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ.		Εἰς ψῆφον υἱῶν Ἰσραήλ.
10 ימצאהו בארץ מדבר	10.	10. Ηὗρεν αὐτὸν ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ.
ובתהו ילל ישמן		Ἐν κενώματι ὀλολυγμοῦ ἠφανισμένης.
11 ירחף	11.	11.
יפרש		Ἐκπετάσας.
12 בדד	12.	12. Ἐξαιρέτως.
13 ירכבהו על־במותי ארץ	13.	13. Ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς γῆς αὐτοὺς ἀνεβίβασε.
14 בשן	14.	14. Βασάν.
ועתודים		Καὶ κερεϊνῶν.
חמר		Αὐστηρόν.
16 יקנאהו	16.	16. Ἐζήλωσαν αὐτόν.
יכעיסהו		Παρώργισαν αὐτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sicut imbres.	2. Quasi imber.	2. Ut pilosum.
Et quasi stillæ.	Et quasi stillæ.	Et quasi stillæ.
4. Et non iniquitas.	4. Absque ulla iniquitate.	4.
5. Corrupit sibi, non filii ejus macula eorum.	5. Peccaverunt ei, et non filii ejus in sordibus.	5. Corruperunt ipsi, non filii ejus.
6. Firmavit te.	6. Creavit te.	6. Præparavit te.
8. Cum hæreditare faceret.	8. Quando dividebat.	8. Cum hæreditare faceret.
In separando ipsum filios Adam.	Quando separabat filios Adam.	In disterminando ipsum filios hominis.
Ad numerum filiorum Israel. *Samar.* Juxta numerum filiorum Israel.	Juxta numerum filiorum Israel.	Ad calculum filiorum Israel.
10. Inveniet eum in terra deserti.	10. Invenit eum in terra deserta.	10. Invenit eum sicut uvam in deserto.
Et in vastitate ululatus solitudinis.	In loco horroris et vastæ solitudinis.	In inanitate ululatus dissipatæ.
11. Motitabit se.	11. Volitans.	11.
Expandet.	Expandit.	Expandens.
12. Solus.	12. Solus.	12. Eximie.
13. Equitare fecit eum super excelsa terræ.	13. Constituit eum super excelsam terram.	13. Super altitudinem terræ ipsos ascendere fecit.
14. Basan.	14. Basan.	14. Basan.
Et hircos.	Et hircos.	Et corneorum.
Merum.	Meracissimum.	Austerum.
16. Zelare fecerunt eum.	16. Provocaverunt.	16. Zelare fecerunt eum.
Irritaverunt eum.	Ad iracundiam concitaverunt.	Irritaverunt eum.

CAPUT XXXII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὡσεὶ ὄμβρος.	2.
	Καὶ ὡσεὶ νιφετός.	
4.	4. Καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία. *Ἄλλος*, οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.	4.
5. Διέφθειραν πρὸς αὐτὸν οὐχ υἱοὶ τὸ σύνολον.	5. Ἡμάρτοσαν, οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά.	5.
6.	6. Ἔπλασέ σε. *Coisl.* ἔκτισέ σε.	6.
8.	8. Ὅτε διεμέριζεν.	8.
	Ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ.	
Κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ.	Κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ.	Κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ.
10.	10. Αὐτάρκησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.	10. Εὗρεν αὐτὸν ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ.
	Ἐν δίψει καύματος ἐν γῇ ἀνύδρῳ.	
11.	11. Ἐπεπόθησε. *Ἄλλ.*, ἐπιφερόμενος.	11.
	Διείς.	
12.	12. Μόνος.	12.
13.	13. Ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς.	13.
14.	14. Ταύρων.	14
	Καὶ τράγων.	
	Οἶνον.	
16.	16. Παρώξυναν.	16.
	Παρεπίκρανάν με. *Ἄλλως*, ἐξεπίκραναν. *Ἄλλος*, ἐξεπείρασαν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Quasi imber.	2.
	Et tanquam nebula.	
4.	4. Et non est iniquitas. *Alius*, non est iniquitas in eo.	4.
5. Corruperunt ad illum, non filii omnino.	5. Peccaverunt non ei filii vituperabiles.	5.
6.	6. Formavit te. *Coisl.* creavit te.	6.
8.	8. Quando dividebat.	8.
	Quando disseminabat filios Adam.	
Juxta numerum filiorum Israel.	Secundum numerum angelorum Dei.	Juxta nuumerum filiorum Israel.
10.	10. Necessaria tribuit ei in deserto.	10. Invenit eum sicut uvam in deserto.
	In siti æstus, in terra inaquosa.	
11.	11. Desideravit. *Alius*, involitans.	11.
	Expandens.	
12.	12. Solus.	12.
13.	13. Ascendere fecit eos super fortitudinem terræ.	13.
14.	14. Taurorum.	14.
	Et hircorum.	
	Vinum.	
16.	16. Irritaverunt.	16.
	Exacerbaverunt me. *Aliter, eod. significatu. Alius*, tentaverunt.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לא שערום 17	17.	17. Οὐκ ἐτριχίων αὐτούς.
ילדך 18	18.	18. Ὠδίνοντός σε.
כעסוני 21	21.	21.
נבל		Ἀποῤῥέοντι.
עפר 24	24.	24. Χοῦν.
איש שיבה 25	25.	25. Ἀνδρὸς πολιᾶ.
ואין בהם תבונה לו 28 et 29 חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם	28. 29.	28. 29. Οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς φρόνησις· (*Coisl.* οὐκ ἐνόησαν) ὄφελον ἐσοφίσθησαν ἐπίστασθαι αὐτήν. Συνετίσθησαν εἰς ἐσχάτην αὐτῶν.
יניסו 30	30.	30. Φυγαδεύσουσι.
כי לא כצורנו צורם 31	31.	31. Οὐχ ὡς στερεὸς ἡμῶν, στερεὸς αὐτῶν.
וראש פתנים אכזר 33	33.	33. Καὶ κεφαλὴ βασιλίσκων ἄσπλαγχνος.
הלא־הוא כמס עמדי 34	34.	34.
עתדת 35	35.	35. Καιρίως.
כי־אזלת יד 36	36	36.
ידי 40	40.	40.
שנותי 41	41.	41. Ἀκονήσω.
פרעות 42	42.	42. Ἀποπετασμένων.
אויב		
הרנינו גוים עמו 43	43.	43. Αἰνοποιήσατε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ.
יקום		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17 Non exhorruerunt eos.	17. Quos non coluerunt.	17. Non depilaverunt eos *vel* non horruerunt eos.
18. Te genuit.	18. Qui te genuit.	18. Parturientem te.
21. Concitaverunt me.	21. Irritaverunt.	21.
Ingrata.	Stulta.	Effluente.
24. Terræ.	24. Super terram.	24. Pulverem.
25. Viro caniciei.	25. Homine sene.	25. Viro caniciei.
28. 29. Et non in illis prudentia: utinam sapientes essent, intelligerent hoc, intelligerent novissimo suo.	28. 29. Et sine prudentia. Utinam saperent et intelligerent, ac novissima providerent.	28. 29. Non est in illis prudentia (*Coisl.* non cognoverunt): utinam prudentes facti essent ad sciendum hanc: intelligentes redditi essent ad extremum eorum.
30. Fugassent.	30. Fugent.	30. Fugabunt.
31. Quia non sicut petra nostra petra eorum.	31. Non enim est Deus noster ut dii eorum.	31. Non sicut solidus noster solidus eorum.
33. Et caput aspidum crudele.	33. Et venenum aspidum insanabile.	33. Et caput basiliscorum immisericors.
34. Nonne ipsum reconditum apud me?	34. Nonne hæc condita sunt apud me?	34.
35. Tempestive.	35. Tempora.	35. Tempestive.
36. Quod abierit manus.	36. Quod infirmata sit manus.	36.
40. Manum meam.	40. Manum meam.	40.
41. Acui.	41. Acuero.	41. Acuam.
42. Nudationum.	42. Nudati.	42. Expansorum.
Inimici.	Inimicorum.	
43. Personate gentes populum ejus.	43. Laudate gentes populum ejus.	43. Laudate gentes populus ejus.
Vindicabit.	Ulciscetur.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Οὓς οὐκ ᾔδεισαν.	17.
18.	18. Τὸν γεννήσαντά σε. *Ἄλλος*, ποιήσαντα.	18.
21.	21. Παρώξυνάν με. *Ἄλλος*, παρώργισάν με. Ἀσυνέτῳ.	21.
24.	24. Ἐπὶ γῆν.	24.
25.	25. Καθεστηκότος πρεσβύτου.	25.
28. 29.	28. 29. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐπιστήμη· οὐκ ἐφρόνησαν συνιέναι· ταῦτα καταδεξάσθωσαν εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον.	28. 29.
30.	30. Μετακινήσουσι.	30.
31. Οὐ γὰρ ὡς ὁ φύλαξ ἡμῶν, ὁ φύλαξ αὐτῶν.	31. Ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν ὡς οἱ θεοὶ αὐτῶν. *Ἄλλως*, οὐ γάρ εἰσιν οἱ θεοὶ αὐτῶν ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν.	31. Ὅτι οὐχ ὡς φύλαξ ἡμῶν φύλακες αὐτῶν.
33.	33. Καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος.	33.
34. Μὴ οὐχὶ ταῦτα ἀπόκειται παρ' ἐμοί;	34. Οὐκ ἰδοὺ ταῦτα συνῆκται παρ' ἐμοί;	34.
35.	35. Ἕτοιμα.	35.
36.	36. Παραλελυμένους. *Ἄλλος*, παρειμένους.	36.
40.	40. Τὴν δεξιάν μου. *Ἄλλος*, τῇ δεξιᾷ.	40.
41.	41. Παροξυνῶ.	41.
42.	42. Ἀρχόντων. Ἐχθρῶν. *Ἄλλος*, ἐθνῶν.	42.
43.	43. Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐκδικεῖται. (*Al.* ἐκδικᾶται.) *Ἄλλος*, ἐκζητεῖται.	43. Ἀγαλλιᾶσθε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
17.	17. Quos non noverunt.	17.
18.	18. Qui te genuit. *Alius*, qui te fecit.	18.
21.	21. Exacerbaverunt me. *Alius*, irritaverunt me. Stulta.	21.
24.	24. Super terram.	24.
25.	25. Sene constante.	25.
28. 29.	28. 29. Et non est in eis scientia: non sapuerunt intelligere: hæc suscipiant in sequens tempus.	28. 29.
30.	30. Transmovebunt.	30.
31. Non enim sicut custos noster custos eorum.	31. Quoniam non est Deus noster sicut dii eorum. *Aliter*, non enim sunt dii eorum sicut Deus noster.	31. Quia non sicut custos noster custodes eorum.
33.	33. Et furor aspidum insanabilis.	33.
34. Nonne hæc reposita sunt apud me?	34. Nonne ecce hæc congregata sunt apud me?	34.
35.	35. Parata.	35.
36.	36. Dissolutos. *Alius*, remissos.	36.
40.	40. Dexteram meam. *Alius*, dextera.	40.
41.	41. Acuam.	41.
42.	42. Principum. Inimicorum. *Alius*, gentium.	42.
43	43. Lætamini gentes cum populo ejus. Vindicabit. *Alius*, exquirit.	43. Exultate gentes populus ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וכפר		Ἐξιλέεται.
העברים 49	49.	49. Τῶν πέρας.
והאסף 50	50.	50. Καὶ συλλέγηθι.
מעלתם 51	51.	51. Παρέϐητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Propitiabitur.	Propitius erit.	Propitiabitur.
49. Habarim.	49. Abarim.	49. Eorum quæ trans.
50. Et colligeris.	50. Jungeris.	50. Et colligare.
51. Prævaricati estis.	51. Prævaricati estis.	51. Transgressi estis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Deuteronomii.

V. 1. השמים. Coislin. habet, Ἀ., ὑψώματα, optime : nam vox Hebraica est pluralis. Alii, ὕψωμα.

Aquilæ lectiones versuum 2, 4, 6, 8 (primam et secundam), 10 (alteram), 11, 12, 14, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 30, 33, 35, 41, 42, 43 (alteram), 50, 51, mutuati sumus ex Coislin.

V. 4. Ἄλλος, οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ. In Basiliensi. In editis τῶν Ο' deest ἐν αὐτῷ. Sed in veteri Itala legebatur : *non est in eo iniquitas.*

V. 5. Ἀ., διέφθειραν αὐτῷ, etc. Hasce Aquilæ et Symmachi lectiones post editionem Romanam affert Drusius : Ο', ἡμάρτοσαν οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά. Vetus Itala : *peccaverunt non ei filii maculati.*

V. 8. Ἀ., εἰς ψῆφον υἱῶν Ἰσραήλ. Ita Basiliensis qui tamen mendose habet, Ἀ., εἰς ψῆφον υἱῶν Θεοῦ υἱοῦ Ἰσραήλ. Mss. Regii et Drusius, A., S., Th., κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Θεοῦ. Scholiastes Romanus : οὕτως οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ἐκδεδώκασιν, κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ. *Sic reliqui interpretes ediderunt, secundum numerum filiorum Israel.* Nam sic solent scholiastæ hujusmodi, quando parum interest discriminis, omnes simul referre, neglecta parva lectionum varietate. Omnes Regii codices addunt Samaritanum ut tres reliquos edidisse. — Coislin. adjicit, Σ., υἱοὺς Ἰσραήλ.

V. 10. Ἀ., Θ., εὗρεν αὐτὸν ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ. Sic tamen Regius unus decimi sæculi habet. LXX, αὐτάρκησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Vetus Itala vertit : *sufficientem eum sibi fecit in terra deserta.* Theodotio vero legisse videtur ימצאהו כענב במדבר εὗρεν αὐτὸν ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ. Nisi forte dicatur hanc versionem huc translatam esse ex Osee IX, 10, ubi sic legitur in Hebræo כענבים במדבר מצאתי ישראל, ubi LXX sic vertunt, ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν Ἰσραήλ : *Sicut uvam in deserto inveni Israel.* [Aquilæ scriptionem ηὗρεν exhibet cod. Coislin. De tali forma consule Stephani Thesaurum nuper a Dom. Didot editum. DRACH.]

Ibid. Ἀ., ἐν κενώματι ὀλολυγμοῦ ἠφανισμένης. Sic Coislin. melius quam editio Romana, Ἀ., ἐν ἀτάκτῳ, ἀοικήτῳ, ἠφανισμένῃ : quæ versio vel est alterius interpretis, vel ex aliis translationibus consarcinata, ut quidem existimo. Certe Aquila תהו vertere solet κένωμα.

V. 11. Διεἰς. Coislin. διϊστάς.

V. 13. Ἀ., ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς γῆς αὐτοὺς ἀνεβίβασε. Ita tres Regii codices. Vocem במה Aquila sæpe vertit ὕψωμα. Sic I Reg. IX, 22.

CAPUT XXXIII DEUMERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וזרח 2	2.	2. Καὶ ἀνεφάνη.
מרבבת קדש מימינו		Ἀπὸ μυριάδων ἁγιασμοῦ, ἀπὸ δεξιᾶς αὐτοῦ.
בהתאסף ראשי 5	5.	5.
ויהי מתיו מספר 6	6.	6.
מתיו		Ἀνδράσιν.
ואל־עמו תביאנו 7	7.	7. Εἰς τὸν λαὸν Ἰούδα εἰσέλθοισαν.
רב		Δικάσονται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et ortus est.	2. Apparuit.	2. Et alluxit.
Decem millibus sanctitatis, a dextera ejus.	Et cum eo sanctorum millia. In dextera ejus.	A myriadibus sanctificationis, a dextera ejus.
5. In colligendo se capita.	5. Congregatis principibus.	5.
6. Et sint viri ejus numerus.	6. Et sit parvus in numero.	6.
Viri ejus.	Parvus.	Viris.
7. Ad populum suum introduces eum.	7. Ad populum suum introduc eum.	7. In populum Juda ingrediantur.
Contendit.	Pugnabunt pro eo.	Litigabunt.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐκκαθαριεῖ.	
49. Τῶν διαβάσεων.	49. Ἀβαρείμ.	49.
50.	50. Καὶ προστέθητι.	50.
51.	51. Ἠπειθήσατε.	51.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Expurgabit.	
49. Transituum.	49. Abarim.	49.
50.	50. Et apponere.	50.
51.	51. Immorigeri fuistis.	51.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Deuteronomii.

V. 14. Coislin. habet, Ἀ., ῥιμῶν, mendose, pro κερεῖνῶν, ut solet Aquila vertere.

V. 16. Ἄλλ., ἐξεπείρασαν. Ex Basiliensi, qui in textu habet, ἐξεπίκραναν. Editio Romana, παρεπίκραναν.

V. 17. Alter Coislinianus habet, Ἀ., οὐκ ἐνετρεχίων αὐτούς. Male Aquila qui שְׂעִירִים solet vertere τριχιῶντες *pilosi*. Hic שערום vertit ἐτριχίων, magis ad nominis etymon, quam ad sensum respiciens. Hic forte melius vertatur οὐκ ἐτριχίων αὐτούς, non timuerunt eos ita ut pili exhorrescerent.

V. 18. Ἄλλ., ποιήσαντα. Basiliensis.

V. 21. Ἄλλος, παρώργισάν με. Sic alius, quem sequitur Vulgata. Est forte Symmachi, qui לכעים vertit παροργίσαι, Eccles. VII, 10.

V. 28, 29. Ἀ., οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς φρόνησις, etc. Ex editione Romana. תבונה φρόνησις, prudentia. Sic etiam vertunt A., S., Th. Prov. II, 11.

V. 31. Trium interpretum lectiones mutuamur ex Basiliensi. צור στερεός, solidus. Sic etiam A., S. II Reg. II, 16. A., S. Psal. LX, 4.

V. 33. Coislinian. Ἀ., καὶ κεφαλὴ βασιλίσκων ἄσπλαγχνος, et sic etiam alius Coislinianus: quam lectionem sine interpretis nomine habet Basil.

V. 34. Σ., μὴ οὐχὶ ταῦτα ἀπόκειται παρ' ἐμοί. Sic omnes Regii. Editio vero Romana, μὴ οὐχὶ τοῦτο.

V. 36. Ἄλλ., παρειμένους. Sic quædam exemplaria.

V. 40. Ἄλλος, τῇ δεξιᾷ. Basiliensis.

V. 42. Ἄλλ., ἐθνῶν. Ex Basiliensi.

V. 43. Ο', υἱοὶ Θεοῦ. Coislin. ad marg., ἄγγελοι (*).

Ibid. Ἀ., αἰνοποιήσατε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ. Sic Euseb. *Demonstr. evang.*, qui habet ἐνοπήσατε mendose, αἰνοποιήσατε melius. Theodotio, ἀγαλλιᾶσθε ἔθνη λαὸς αὐτοῦ. Sic Euseb. ibidem.

Ibid. Ἄλλος, ἐκζητεῖται. Basiliensis.

V. 49. Ἀ., τῶν πέρας, forte πέραν. Σ., τῶν διαβάσεων. Basiliensis.

(*) Scil. initio versus 43 addunt LXX Interpr., Εὐφράνθητε οὐρανοὶ ἅμα αὐτῷ, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι (Alex. υἱοὶ) Θεοῦ. Et post eos vetus Italica: *Lætamini cæli cum eo* (Breviar. Moz. et nonnulla alia, *simul cum eo*), *et adorent eum omnes angeli Dei*. Quæ autem omnia desiderantur in Hebraico textu. DRACH.

CAPUT XXXIII DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐπεφάνη.	2. Καὶ κατέσπευσεν.	2.
Ἀπὸ μυριάδος ἁγίας.	Σὺν μυριάσι Κάδης, ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.	
5.	5. Συναχθέντων αρχόντων. Ἄλλος, συναχθέντες ἄρχοντες.	5.
6.	6. Καὶ ἔστω πολὺς ἐν ἀριθμῷ. Ἄλλος, καὶ ἔσται.	6.
	Πολύς.	
7. Ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσάξεις αὐτόν.	7. Εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἔλθοις ἄν.	7.
Ὑπερμαχήσουσιν.	Διακρινοῦσιν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
2. Illuxit.	2. Et festinavit.	2.
A myriade sancta.	Cum decem millibus Cades, a dextera ejus.	
5.	5. Congregatis principibus. *Alius*, congregati principes.	5.
6.	6. Et sit multus in numero. *Alius*, et erit.	6.
	Multus.	
7. Super populum suum induces eum.	7. Ad populum ejus venias utique.	7.
Propugnabunt.	Dijudicabunt.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 המיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על־מי מריבה	8.	8.
10 יורו	10.	10. Φωτίσουσι.
משפטיך		Κρίματά σου.
ישימו		
11 תרצה	11.	11. Εὐδοκήσῃς.
מתנים		Νῶτον.
12 חפף	12.	12. Παστώσει.
14 ירחים	14.	14.
15 קדם	15.	15. Ἀρχῆθεν.
וממגד גבעות		Τραγημάτων τῶν βουνῶν.
16 נזיר אחיו	16.	16. Ἀφορισμένου ἀδελφῶν.
19 שפע	19.	19. Πλήμμυρα.
ושפני טמוני חול		Ἀποθέτους κεκρυμμένους ἄμμου.
23 שבע רצון	23.	23. Πλησμονὴ εὐδοκίας.
27 אלהי קדם	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Perfectiones tuæ et illuminationes tuæ viro pio tuo, quem tentasti eum in tentatione, contendisti cum eo super aquas contentionis.	8. Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et judicasti ad aquas contradictionis.	8.
10. Docebunt.	10. *Vacat.*	10. Illuminabunt.
Judicia tua.	Judicia tua.	Judicia tua.
Ponent.	Ponent.	
11. Velis.	11. Suscipe.	11. Accepta habeas.
Lumbos.	Dorsa.	Dorsum.
12. Tegens.	12. Quasi in thalamo tota die morabitur.	12. Thalamum ponet.
14. Lunarum.	14. Lunæ.	14.
15. Orientis.	15. Antiquorum.	15. A principio.
Et a deliciis collium.	Pomis collium.	Bellariis collium.
16. Nazaræi fratrum ejus.	16. Nazaræi inter fratres suos.	16. Segregati a fratribus.
19. Affluentiam.	19. Inundationem.	19. Inundatio.
Tecta abscondita arenæ.	Et thesauros absconditos arenarum.	Deposita abscondita arenæ.
23. Satur voluntate.	23. Abundantia perfruetur.	23. Satietas beneplaciti.
27. Deus orientis.	27. Habitaculum ejus sursum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Deuteronomii.

V. 2. Ἀ., καὶ ἀνεφάνη. Σ., επεφάνη. Sic Basiliensis.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ μυριάδων ἁγιασμοῦ, ἀπὸ δεξιᾶς αὐτοῦ. Sic editio Romana. Σ., ἀπὸ μυριάδος ἁγίας. Ex Basiliensi. Ο', σὺν μυριάσι Κάδης. In hæc verba hanc notam afferunt catenæ Regiæ ex Origine : Νῦν Κάδης, οὐ τὸν τόπον λέγει, ἀλλὰ τοὺς ἁγίους. Κάδης γὰρ τὸ ἅγιον λέγεται τῇ Ἑβραΐδι γλώττῃ. Id est, *nunc Cades, non locum dicit sed sanctos. Cades enim* sanctum *dicitur Hebraica lingua.*

V. 5. Ἄλλ., συναχθέντες ἄρχοντες. Sic Basiliensis habet in textu LXX Interpretum.

V. 6. Ἀ., ἀνδράσιν. Aquilæ interpretationes versuum 6, 10, 11, 19, 23, e Coislin. desumpsimus. Ἄλλ., ἔσται. Sic Basiliensis.

V. 7. Ἀ., εἰς τὸν λαὸν Ἰούδα εἰσέλθοισαν (*). Hic variant codices : duo Regii sic habent, Ἀ., ἄνδρες τινὲς εἰς τὸν λαὸν Ἰούδα εἰσέλθοισαν. Alius Reg., Ἀκ, ἄνδρες τινὲς εἰς τόν, etc. Σ., ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσάξεις αὐτόν. Basiliensis habet, εἰσάξει αὐτό. Procopius vero, *super populum tuum educes eum, quemadmodum habet Symmachus.* Videturque interpres Procopii legisse ἐξάξεις. Sed melius εἰσάξεις, ut

(*) Ne mireris formam εἰσέλθοισαν; Bœoti enim dicunt ἔλθοισαν pro ἔλθοιεν. Drach.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ἡ τελειότης σου, καὶ ἡ διδασκαλία ἀνδρὶ ἁγίῳ. . . .	8. Δήλους αὐτοῦ καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπείρασαν αὐτὸν ἐν πείρᾳ, ἐλοιδόρησαν αὐτὸν ἐφ' ὕδατος ἀντιλογίας.	8.
10.	10. Δηλώσουσι.	10.
	Τὰ δικαιώματά σου.	
	Ἐπιθήσουσι. *Ἄλλος*, ἐπιθήσει.	
11.	11. Δέξαι.	11.
	Ὀσφύν. *Ἄλλος*, ἰσχύν.	
12.	12. Σκιάσει.	12. Σκεπάσει.
14.	14. Μηνῶν. *Οἱ λοιποί*, σελήνης.	14.
15. Ἀρχαίων.	15. Ἀρχῆς.	15.
Ὀπώρας τῶν βουνῶν.	Καὶ ἀπὸ κορυφῆς βουνῶν.	
16. Φυλάξαντος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ	16. Δοξασθεὶς ἐπ' ἀδελφοῖς. [*Al.*, δοξασθέντος.]	16.
19.	19. Πλοῦτος.	19.
	Καὶ ἐμπόρια παοάλιον κατοικούντων.	
23. Πλησμονὴ εὐδοκίας.	23. Πλησμονὴ δεκτῶν.	23.
27.	27. Θεοῦ ἀρχή. *Ἄλλος*, Θεοῦ ἀπὸ ἀρχῆς.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Perfectio tua, et doctrina viro sancto, quem omnigenis modis explorasti: probasti eum juxta aquas rebellionis.	8. Manifestationes ejus, et veritatem ejus viro sancto, quem tentaverunt eum in tentatione: jurgati sunt in eum super aquam contradictionis.	8.
10.	10. Manifestabunt.	10.
	Justificationes tuas.	
	Imponent. *Alius*, imponet.	
11.	11. Suscipe.	11.
	Lumbum. *Alius*, fortitudinem.	
12.	12. Obumbrabit.	12. Teget.
14.	14. Mensium. *Reliqui*, lunæ.	14.
15. Antiquorum.	15. Principii.	15.
Pomis collium.	Et a vertice collium.	
16. Custodientis fratres suos.	16. Glorificatus super fratribus suis. [*Al.* glorificati.]	16.
19.	19. Divitiæ.	19.
	Et emporia maritimum habitantium.	
23. Satietas beneplaciti.	23. Satietas acceptabilium.	23.
27.	27. Dei principatus. *Alius*, Dei a principio.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Deuteronomii.

vox Hebraica חביא postulat.

Ibid. Ἀ., δικάσονται. Σ., ὑπερμαχήσουσιν. Sic Basiliensis. Hic Vulgata sequitur Symmachum.

V. 8. Σ., ἡ τελειότης σου, etc. Ex Latinis Procopii, qui versionem Symmachi in hunc versum exhibet, ut nos protulimus.

V. 10. Ἄλλ., ἐπιθήσει. Basiliensis.

V. 11. Ἄλλ., ἰσχύν. Sic Basiliensis. Coislin. autem, Ἀ., νῶτον. Et vero Aquila vocem Hebraicam מתנים vertere solet νῶτον. Sic Job XL, 11, Psal. LXV, 11, Psal. LXVIII, 4.

V. 12. Ἀ., παστώσει. Θ., σκεπάσει. Sic Basil.

V. 14. *Οἱ λοιποί*, σελήνης. Ita Coislin. Hos sequitur Vulgata.

V. 15. Ἀ., ἀρχῆθεν. Σ., ἀρχαίων. Basiliensis.

Ibid. Ἀ., τραγημάτων τῶν βουνῶν. Σ., ὀπώρας τῶν βουνῶν. Ex Basiliensi.

V. 16. Ἀ., ἀφορισμένου ἀδ. etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones profert Basiliensis.

V. 23. Σ., πλησμονὴ εὐδοκίας. Sic codices Regii. —Coislin. Ο', δεκτῶν. Ἀ., εὐδοκίας.

V. 27. Ἄλλ., Θεοῦ ἀπὸ ἀρχῆς. Basiliensis.

CAPUT XXXIV DEUTERONOMII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 מערבת מואב הפסגה על־פני	1.	1. ['Εξ ὁμαλῆς Μωάβ.] Λαξευτή.
7 לחה 'Ο δὲ 'Εβρ., τὰ χλωρὰ αὐτοῦ.	7.	7.
8 בערבות מואב	8.	8. Πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ.
12 לעיני	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ex planitiebus Moab. Collis. Super facies.	1. De campestribus Moab. Phasga. Contra Jericho.	1. Ex planitie Moab. Excisa.
7. Viror ejus. *Heb. int.*, viridia ejus.	7. Dentes illius.	7.
8. In campestribus Moab.	8. In campestribus Moab.	8. Ad plana Moab.
12. In oculis.	12. Coram.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Deuteronomii.

V. 1. 'A., ἐξ ὁμαλῆς Μωάβ. Σ., ἐκ πεδιάδος Μωάβ. Vide Num. xxii, 1, ad notam.

Ibid. 'A., λαξευτή. Vide Num. xxi, 20.

Ibid. "Αλλ., κατὰ πρόσωπον. Sic Basiliensis.

V. 7. 'Ο δὲ 'Εβραῖος, τὰ χλωρὰ αὐτοῦ. Sic Regius codex 2240. Aliquot exemplaria habent χελύνια, pro

---

N LIBRUM JOSUE ADMONTITIO.

Lectiones Libri Josue magno numero nobis suppeditavit Codex Basiliensis ille, de quo frequenter supra illius item ope plerumque ediscitur ex quo vel ex quibus interpretibus prodirent ea quæ in editione LXX interpretum hexaplari asteriscis notabantur. Nam etsi ea ut plurimum ex Theodotione desumerentur, aliquando tamen ex aliis quoque, Aquila scilicet, vel Symmacho, vel ex omnibus simul excepta adhibebantur. Præter Basiliensem, subsidio etiam fuerunt sequentes libri manuscripti, ac etiam editi :

Codex Regius 1825.
Cod. Rej. 1872.
Cod. Reg. 1888.
Eusebius et Hieronymus de locis Hebraicis.
Theodoretus, editus anno 1642.

CAPUT PRIMUM JOSUE

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה משרת	1.	1.
2 את־הירדן הזה	2.	2.
4 כל ארץ החתים	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et fuit post mortem Moysis servi Domini, et dixit Dominus. Ministrum.	1. Et factum est post mortem Moysi servi Domini, ut loqueretur Dominus. Ministrum.	1.
2. Jordanem hunc.	2. Jordanem istum.	2.
4. Omnis terra Chettæorum.	4. Omnis terra Hethæorum.	4.

CAPUT XXXIV DEUTERONOMII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. [Ἐκ πεδιάδος Μωάβ.]	1. Ἀπὸ Ἀραβὼθ Μωάβ.	
	Φασγά.	
	Ἐπὶ προσώπου. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπον.	
7.	7. Χελώνια αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ, σιαγὼν αὐτοῦ.	7
8. Ἐπὶ τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.	8. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.	8. Ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ.
12.	12. Ἔναντι. Ἄλλος, ἐνώπιον.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ex campestri Moab.	1. Ab Araboth Moab.	1.
	Phasga.	
	Super faciem. *Alius*, secundum faciem.	
7.	7. Labia ejus. *Reliqui*, maxilla ejus.	7.
8. In campestri Moab.	8. Ad occidentem Moab.	8. Ad occidentem Moab.
12.	12. Ante. *Alius*, coram.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Deuteronomii.

χελώνια.
Ibid. Οἱ λοιποὶ, σιαγὼν αὐτοῦ. Ita Basiliensis.
V. 8. Vide Num. xxii, 1.

V. 9. חכמה. Ο', συνέσεως. Coislin. marg., σοφίας
V. 12. Ἀλλ., ἐνώπιον. Basiliensis.

Procopius in Heptateuchum.
Andreas Masius in Josue.
Jo. Ernesti Grabe editio.
Notæ editionis Romanæ et Drusii (*).
Porro non modicum discriminis observabit plerumque eruditus lector inter ea quæ Masius et Grabe asteriscis notant, et ea quæ in Basiliensi feruntur. Quæ vero sit varietatis hujusmodi causa in Præliminaribus indagatum.

(*) Quas deprompsit posterius Montfauconius notas et varias lectiones e codice Coisliniano, reposuimus unamquamque in locum suum. Editor.

CAPUT PRIMUM JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Μωϋσῆ δούλου Κυρίου εἶπε Κύριος.	1. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Μωσῆ εἶπε Κύριος.	1.
	Ὑπουργῷ. Ἀλλ., λειτουργῷ.	
2.	2. Τὸν Ἰορδάνην. Οἱ λοιποὶ, τὸν Ἰορδάνην τοῦτον.	2.
4.	4. *Vacat.* Ἄλλος, πᾶσαν τὴν γῆν τοῦ Χετταίου.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Post mortem autem Moysis servi Domini dixit Dominus.	1. Et factum est post mortem Mosis, dixit Dominus.	1.
	Administro. *Alii*, ministro.	
2.	2. Jordanem. *Reliqui*, Jordanem hunc.	2.
4.	4. *Vacat. Alius*, omnem terram Chettæi.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
5 איש לפניך	5.	5.
6 תנחיל	6	6.
7 מאד	7.	7.
ככל־התורה אשר־ צוך		
תלך		
8 למען תשמר לעשות ככל	8.	8.
הכתוב בו כי		
9 ואל־תחת	9.	9.
10 את־שטרי	10.	10. . . . . . .
11 עברים	11.	11.
נתן לכם לרשתה		
14 טפכם	14.	14.
נתן לכם משה בעבר הירדן		
15 וירשתם אתה	15.	15.
משה עבד יהוה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Vir ad facies tuas.	5. Nullus poterit vobis resistere.	5.
6. Hæreditare facies.	6. Sorte divides.	6.
7. Valde.	7. Valde.	7.
Secundum omnem legem quam præcepit tibi.	Omnem legem quam præcepit tibi.	
Iveris.	Agis.	
8. Ut custodias facere secundum omne.	8. Ut custodias et facias omnia.	8.
Quod scriptum in eo quia.	Quæ scripta sunt in eo.	
9. Et ne frangaris.	9. Et noli timere.	9.
10. Præfectis.	10. Principibus.	10. Exactoribus.
11. Transeuntes.	11. Transibitis.	11.
Dans vobis ad possidendum eam.	Daturus est vobis.	
14. Familia vestra.	14. Filii.	14.
Dedit vobis Moses in transitu Jarden.	Tradidit vobis Moyses trans Jordanem.	
15. Et possidebitis eam.	15. Et habitabitis in ea.	15.
Moyses servus Domini.	Moyses famulus Domini.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Josue.

V. 1. Σ., μετὰ δὲ etc. Ita Drusius Symmachi locum effert. Illud autem, δούλου Κυρίου, cum asterisco ponunt Masius et Grabe.

Ibid. Ἄλλος, λειτουργῷ. Ita quædam exemplaria Vocem משרת sic vertunt A., S., Th. Exod. xxiv, 13, et Prov. xxix, 12, quorum videtur esse præsens

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν. *Ἄλλος*, οὐθεὶς κατὰ πρόσωπόν σου.	5.
6.	6. Ἀποδιελεῖς. *Ἄλλος*, διελεῖς. *Ἄλλος*, ἀποδιαστελεῖς.	6.
7.	7. Ἀνδρίζου.	7.
	Καθότι ἐνετείλατο. *Οἱ λοιποί*, κατὰ πάντα τὸν νόμον.	
	Πράσσῃς. *Ἄλλος*, πορεύῃ.	
8.	8. Ἵνα εἰδῇς ποιεῖν πάντα. *Ἄλλος*, ἵνα συνῇς ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν πράσσῃς. *Ἄλλος*, οἷς ἐὰν ποιῇς. *Ἄλλος*, ὅπως φυλάσσῃς ποιεῖν πάντα.	8.
	Γεγραμμένα.	
9.	9. Μηδὲ φοβηθῇς. *Ἄλλος*, μηδὲ πτοηθῇς.	9.
10.	10. Τοῖς γραμματεῦσι.	10.
11.	11. Διαβαίνετε. *Ἄλλος*, Διαβήσεσθε.	11.
	Δίδωσιν ὑμῖν. *Ἄλλος*, δίδωσιν ὑμῖν κληρονομῆσαι.	
14. Φορτίον.	14. Παιδία ὑμῶν.	14.
	Ἔδωκεν ὑμῖν. *Ἄλλος*, ἔδωκεν ὑμῖν Μωϋσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου.	
15.	15. *Deest*. *Ἄλλος*, καὶ κληρονομήσετε αὐτήν.	15.
	Μωϋσῆς. *Ἄλλος*, Μωϋσῆς ὁ δοῦλος Κυρίου.	Μωϋσῆς ὁ παῖς Κυρίου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Homo in conspectu vestro *Alius*, nemo juxta faciem tuam.	5.
6.	6. Distribues. *Alius*, divides. *Alius*, divides.	6.
7.	7. Viriliter age.	7.
	Sicut mandavit. *Reliqui*, secundum omnem legem.	
	Feceris. *Alius*, iveris.	
8.	8. Ut scias facere omnia. *Alius*, ut intelligas in omnibus quæcumque feceris. *Alius*, quæcumque egeris. *Alius*, ut custodias agere omnia.	8.
	Scripta.	
9.	9. Neque timueris. *Alius*, neque terrearis.	9.
10. Præfectis.	10. Scribis.	10.
11.	11. Transitis. *Alius*, transibitis	11.
	Dat vobis. *Alius*, dat vobis possidendam.	
14. Sarcina.	14. Parvuli vestri.	14.
	Dedit vobis. *Alius*, dedit vobis Moyses trans Jordanem.	
15.	15. *Deest*. *Alius*, et possidebitis eam.	15.
	Moyses. *Alius*, Moyses servus Domini.	Moyses puer Domini.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Josue.

interpretatio. — O', ὑπουργῷ. Coislin. in margine, λειτουργῷ, additur ibid., οἱ O', χω, cujus notæ significatum vide Jud. I, 14. in nota, et in Præliminaribus, cap. x, num. 1, ad litt. ח. Hæ porro marginales notæ Coislin., ut plurimum in textu ms. Alex. reperiuntur.

V. 2. *Οἱ λοιποὶ*, τὸν Ἰορδάνην τοῦτον. Sic Basiliensis : illud, τοῦτον, cum asterisco ponit Masius.

V. 3. רגלכם Ο', ποδῶν ὑμῶν. Coislin. marg., Θ., ἐπ' αὐτόν.

V. 4. Ἄλλ., πᾶσαν τὴν γῆν τοῦ Χετταίου. Ita Basiliensis. Masius vero cum asterisco ponit, πᾶσαν γῆν Ἐταίων. Nescio unde expiscatus : nam interpretes Græci, חתים solent exprimere præmisso χ, Χετταίων. — Coislin. Ο', τὸν ἀντιλίβανον, m., *οἱ λοιπ.*, τοῦτον.

Ibid. Id. *οἱ λοιπ.*, πᾶσαν τὴν γῆν τοῦ Χετταίου. Sæpe monuimus notam illam *οἱ λοιπ.* quæ passim occurrit, non esse semper de reliquis omnibus interpretibus accipiendam, sed etiam usurpari ubi aut duo, aut etiam unus interpres eam, quæ proponitur, lectionem efferunt.

V. 5. Ἄλλ., οὐθεὶς κατὰ πρόσωπον ὑμῶν. Sic Basiliensis.

V. 6. Ἄλλ., διελεῖς. Ἄλλ., ἀποδιαστελεῖς. Basiliensis. In editione Romana hæ lectiones annotantur. Codex Alexandrinus habet, ἀποδιαστελεῖς.

V. 7. Ἀνδρίζου. Basiliensis *ad marg.* addit, σφόδρα, *valde*. Masius item et Grabe cum asterisco habent.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, κατὰ πάντα τὸν νόμον. Ita Basil. Masius autem et Grabe cum asterisco ponunt. Verisimile est LXX senes, verba omnia Hebraica quæ attulimus his expressisse, καθότι ἐνετείλατο : sed Origenem alia ex tribus interpretibus supplevisse cum asterisco : nam in his omnibus quæ asterisco notantur, magis verba quam sensum spectare videtur.

Ibid. Ἄλλ., πορεύῃ. Basiliensis.

Ibid. Coislin. Ο', ἀνδρίζου, m., Θ., *οἱ λοιπ.*, σφόδρα. Ibid. in textu, ἢ εἰς ἀριστερά, m., Θ., οὐδέ.

Ibid. Id. Ο', πορεύῃ. Θ., πράσσῃς.

V. 8. Ἄλλ., ἵνα συνῇς ἐν πᾶσιν. Hæ omnes le-

—

CAPUT II JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אנשים מרגלים חרש וישכבו	1.	1.
2 הנה אנשים באו הנה הלילה	2.	2.
3 האנשים הבאים אליך אשר־באו לביתך	3.	3.
4 ולא ידעתי מאין המה	4.	4.
5 רדפו מהר	5.	5.
6 בפשתי העץ	6.	6.
7 והשער סגרו אחרי כאשר יצאו הרדפים אחריהם,	7.	7. Καὶ τὴν πύλην ἔκλεισαν ὀπίσω αὐτῶν, ὡς ἐξῆλθον οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Viros. Explorantes silentio. *Deest.* Et cubuerunt.	1. Viros. Explorantes in abscondito. Viri. Quieverunt.	1.
2. Ecce viri venerunt huc nocte.	2. Ecce viri ingressi sunt huc per noctem.	2.
3. Viros. Venientes ad te, qui venerunt ad domum tuam.	3. Viros. Qui venerunt ad te, et ingressi sunt domum tuam.	3.
4. Et non cognovi unde ipsi.	4. Sed nesciebam unde erant.	4.
5. Sequimini cito.	5. Persequimini cito.	5.
6. In linis ligni.	6. Stipula lini.	6.
7. Portamque clauserunt postquam egressi sunt insequentes post eos.	7. Illisque egressis, statim porta clausa est.	7. Et portam clauserunt post se, ut egressi sunt insequentes post eos.

ctiones habentur in Basiliensi et in annotationibus edit. Romanæ.

Ibid. Basiliensis in margine addit, ἐν αὐτῷ ὅτι, *in eo quia*. Masius, ἐν αὐτῷ tantum sub asterisco ponit.

Ibid. Coislin. O', τότε, m., *οἱ λοιπ.*, ἐν ἑαυτῷ ὅτι.

V. 9. *Ἄλλ.*, μηδὲ πτοηθῇς. Ex Basiliensi. — O', εἰς πάντα. Coislin. m., οἱ O', τόπον, *οἱ λοιπ.*, χῶρον.

V. 10. Græca non habemus. Supra, Deuter. XVI, 18. Ἀ., ἀκριβασταῖς. Σ., παιδευτάς.

Procop. p. 480. *Hæc per scriptores nota fecit populo, quos Aquylas, quidem* exactores *nominat, Symmachus vero* præfectos.

V. 11. *Ἄλλ.*, διαβῆσεσθε. Basiliensis. Sic item Alex.

Ibid. *Ἄλλ.*, δίδωσιν ὑμῖν κληρονομῆσαι. Basil. Masius cum asterisco habet κληρονομεῖν αὐτήν.

Ibid. Coislin. O', ἑτοιμάζεσθε, m., *οἱ λοιπ.*, ἑαυτοῖς. Ibid. in textu, διαβήσεσθε, m., *οἱ λοιπ.*, διαβαίνετε.

V. 12. Id. O', Ἰησοῦς, m., *οἱ λοιπ.*, λέγων.

V. 14. Σ., φορτίον. Ita Drusius.

Ibid. Μωϋσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Hoc additamentum habent Basiliensis et Masius cum asterisco.

Ibid. Coislin. O', ἔδωκεν ὑμῖν, m., *οἱ λοιπ.*, Μωσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

V. 15. *Ἄλλ.*, καὶ κληρονομήσετε αὐτήν. Sic Basiliensis et Masius cum asterisco.

Ibid. *Ἄλλ.*, ὁ δοῦλος Κυρίου. Hæc versio est forte Symmachi, ut supra v. 1. Masius et Grabe cum asterisco habent, ὁ παῖς Κυρίου.

Ibid. Coislin. O', Μωϋσῆς, m., *οἱ λοιπ.*, δοῦλος Κυρίου.

V. 17. O', ἠκούσαμεν Μωϋσῆ. Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, οὕτως.

CAPUT II JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Νεανίσκους. *Ἄλλος*, ἄνδρας.	1.
	Κατασκοπεῦσαι. *Ἄλλος*, κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν κρυβῇ.	Κατασκοπεῦσαι κρυφῇ.
	Νεανίσκοι. *Ἄλλος*, ἄνδρες.	
	Κατέλυσαν. *Ἄλλος*, κατέπαυσαν.	
2.	2. Εισπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες. *Οἱ λοιποί*, ἰδοὺ ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε τὴν νύκτα.	2.
3.	3. Ἄνδρας. *Ἄλλος*, ἀνθρώπους.	3.
	Εἰσπεπορευμένους εἰς τὴν οἰκίαν σου. *Ἄλλος*, εἰσπορευμένους πρὸς σὲ, οἳ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν σου.	
4.	4. *Vacat.*	4. Καὶ οὐκ ἔγνων πόθεν εἰσίν.
5.	5. Καταδιώξατε. *Alius addit*, ταχέως.	5.
6.	6. Ἐν τῇ λινοκαλάμῃ. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς ξύλοις τῆς λινοκαλάμης.	6.
7.	7. Καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Juvenes. *Alius*, viros.	1.
	Ad explorandum. *Alius*, ad explorandum terram clanculum.	Ad explorandum clanculum.
	Juvenes. *Alius*, viri.	
	Diverterunt. *Alius*, quieverunt.	
2.	2. Ingressi sunt huc viri. *Reliqui*, ecce viri ingressi sunt huc nocte.	2.
3.	3. Viros. *Alius*, homines.	3.
	Qui ingressi sunt in domum tuam. *Alius*, ingressos ad te, qui ingressi sunt in domum tuam.	
4.	4. *Vacat.*	4. Et non cognovi unde sint.
5.	5. Persequimini. *Alius addit*, cito.	5.
6.	6. In lini stipula. *Alius*, in lignis culmorum lineorum.	6.
7.	7. Et porta clausa est.	7.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 וכי נמגו כל־ישבי הארץ מפניכם	9.	9. Ὅτι ἐκτετήκασι πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν.
12 עם־בית	12.	12.
ונתתם לי אות אמת		
13 את־נפשתינו	13.	13.
14 אם לא תגידו את־דברנו זה	14.	14.
והיה בתת יהוה לנו את־הארץ ועשינו עמך חסד ואמת		
15 בחבל	15.	15.
כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת		
17 אשר השבעתנו	17.	17.
21 ותקשר את־תקות השני בחלון וילכו	21.	21.
22 עד־שבו הרדפים	22.	22.
23 האנשים	23.	23.
ויעברו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Et quia liquefacti sunt omnes habitatores terræ a faciebus vestris.	9 Et elanguerunt omnes habitatores terræ.	9. Quia liquefacti sunt omnes habitantes terram a facie vestra.
12. Cum domo.	12. Cum domo.	12.
Et dabitis mihi signum veritatis.	Detisque mihi verum signum.	
13. Animas nostras.	13. Animas nostras.	13.
14. Si non indicaveritis verbum nostrum hoc.	14. Si tamen non prodideris nos.	14.
Et erit cum dabit Dominus nobis terram, et faciemus tecum misericordiam et veritatem.	Cumque tradiderit Dominus nobis terram, faciemus in te misericordiam et veritatem.	
15. In fune.	15. In fune.	15.
Quia domus ejus in pariete muri, et in muro ipsa sedens.	Domus enim ejus hærebat muro.	
17. Quo jurare fecisti nos.	17. Quo adjurasti nos.	17.
21. Et ligavit lineam cocci in fenestra. Et abierunt.	21. Appendit funiculum coccineum in fenestra. Illi vero ambulantes.	21.
22. Donec reversi sunt insecutores.	22. Donec reverterentur qui fuerant persecuti.	22.
23. Viri.	23. Exploratores.	23.
Et transierunt.	Transmisso Jordane.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Josue

V. 1 bis. Ἄλλος, ἄνδρας, et post, ἄνδρες. Ex Basiliensi.

Ibid. Lectionem Theodotionis et alterius anonymi affert Basiliensis. Masius legit κρυφῇ : utroque

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. Ὅτι ἐκτετήκασι πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν.	9. *Vacat.*	9. Καὶ ὅτι κατέπτησσον πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ γῇ ἀπὸ προσώπου ὑμῶν.
12.	12. Ἐν τῷ οἴκῳ. *Ἄλλος*, μετὰ τοῦ οἴκου.	12.
	Vacat.	Καὶ δότε μοι σημεῖον ἀληθινόν.
13.	13. Τὴν ψυχήν μου. *Ἄλλος*, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.	13.
14.	14. *Vacat.* *Ἄλλος*, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς τὸ ῥῆμα τοῦτο.	14.
	Vacat. *Ἄλλος*, καὶ ἔσται ὡς ἂν παραδῷ Κύριος ἡμῖν τὴν πόλιν, ποιήσομεν μετὰ σου [ἔλεος καὶ ἀλήθειαν].	
15.	15. *Vacat.* *Ἄλλος*, ἐν σχοινίῳ.	15. Ἐν σχοινίσματι.
	Vacat.	Ὅτι οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ ἐκάθητο.
17.	17. *Vacat.* *Οἱ λοιποί*, ᾧ ὥρκισας ἡμᾶς.	17.
21.	21. *Vacat.* *Ἄλλοι*, καὶ ἔδησαν τὸ σημεῖον τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι, καὶ ἐπορεύθησαν.	21.
22.	22. *Vacat.* *Ἄλλος*, ἕως ἐπέστρεψαν οἱ καταδιώκοντες.	22.
23.	23. Νεανίσκοι. *Alius addit*, τέλος τριῶν ἡμερῶν.	23.
	Καὶ διέβησαν. *Alius addit*, τὸν Ἰορδάνην.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9. Quia liquefacti sunt omnes habitantes terram a facie vestra.	9. *Vacat.*	9. Et quia consternati sunt omnes, qui habitant terram, a facie vestra.
12.	12. In domo. *Alius*, cum domo.	12.
	Vacat.	Et date mihi signum verum.
13.	13. Animam meam. *Alius*, animas nostras.	13.
14.	14. *Vacat.* *Alius*, nisi renuntiaveris verbum hoc.	14.
	Vacat. *Alius*, et erit, ut tradiderit Dominus nobis urbem, faciemus tecum misericordiam et veritatem.	
15.	15. *Vacat.* *Alius*, in fune.	15. In funiculo.
	Vacat.	Quia domus ejus in muro, et in muro ipsa sedebat.
17.	17. *Vacat.* *Reliqui*, quo adjurasti nos	17.
21.	21. *Vacat.* *Alii*, et ligaverunt signum coccineum in fenestra. Et profecti sunt.	21.
22.	22. *Vacat.* *Alius*, donec reversi essent insequentes.	22.
23.	23. Juvenes. *Alius addit*, terminus trium dierum.	23.
	Et transierunt. *Alius addit*, Jordanem.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Josue.

modo dicitur, χρυβῇ et χρυφῇ, *clanculum*.
Ibid. *Ἀλλ.*, κατέκαυσαν. Ita Basiliensis.

V. 2. *Οἱ λοιποί*, ἰδοὺ ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε τὴν νύκτα. Ex Basiliensi. Masius sic habet cum

asteriscis. — Ibid. Coislin. O', κατασκοπεῦσαι, m., 'A., Θ., κρυβῆ.

Ibid. Id. O', Ἱεριχώ, m., *οἱ λοιπ.*, λέγοντες, quæ vox deest in textu.

V. 3. *Ἀλλ.*, ἀνθρώπους. Basiliensis.

Ibid. *Ἀλλ.*, εἰσπεπορευμένους πρὸς σὲ, οἳ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ita Basiliensis, et sic item Grabe cum asterisco. Masius vero legit, εἰσπεπορευμένους πρὸς σὲ, τοὺς εἰσπεπορευμένους εἰς τὴν οἰκίαν σου. — Coislin. *οἱ λοιπ.*, πρὸς σὲ, οἳ εἰσῆλθον.

Ibid. כי. Coislin. O', γὰρ, 'A., Θ., πᾶσαν.

V. 4. Θ., καὶ οὐκ ἔγνων πόθεν εἰσίν. Ex eodem Basil. Masius cum asterisco legit, καὶ οὐκ οἶδα πόθεν ἦσαν.

V. 5. Alius addit, ταχέως. Ita Basil. eodemque modo Masius cum asterisco. — Coislin. O', καταδιώξατε, m., *οἱ λοιπ.*, ταχέως.

V. 6. *Ἀλλ.*, ἐν τοῖς ξύλοις τῆς λινοκαλάμης. Sic Basiliensis.

Ibid. Coislin. m., Θ., τοῖς ξύλοις, tantum.

V. 7. 'A., καὶ τὴν πύλην ἔκλεισαν, etc. Hæc Drusius, quæ cum Hebræo ad litteram quadrant.

V. 9. Lectionem Aquilæ et Symmachi mutuamur ex Basiliensi, Theodotionis ex Drusio, quam postremam exhibet item Masius, cum asterisco.

Ibid. יהוה. Coislin. O', Κύριος, m., ὁ Θεὸς ὑμῶν. Id. ibid. *οἱ λοιπ.*, καὶ ὅτι τετήκασι, ut supra.

V. 11. Id. O', ὁ Θεὸς ὑμῶν, m., *οἱ λοιπ.*, αὐτός.

V. 12. *Ἀλλ.*, μετὰ τοῦ οἴκου. Basiliensis.

Ibid. Θ., καὶ δότε μοι σημεῖον ἀληθινόν. Sic Basiliensis. Masius etiam cum asterisco ponit. Grabe legit, καὶ δώσετέ μοι.

Ibid. Coislin. O', ἐν τῷ οἴκῳ, m., 'A., Θ, μετὰ τοῦ οἴκου. Id. ibid. *οἱ λοιπ.*, δώσετέ μοι σημεῖον ἀληθινόν.

V. 13. *Ἀλλ.*, τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Basil.

CAPUT III JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הוא וכל־בני ישראל	1.	1.
4 מתמול שלשם	4.	4.
6 ועברו לפני העם	6.	6.
וילכו לפני העם		
8 עד־קצה	8.	8.
10 ויאמר יהושע	10.	10.
בזאת		
11 אדון	11.	11. Κυριεύοντος.
עבר לפניכם בירדן		
12 ועתה	12.	12.
ישראל איש־אחד איש־אחד לשבט		Ἰσραὴλ ἄνδρα ἕνα τοῦ πτρου.
13 מלמעלה	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
1. Ipse et omnes filii Israel.	1. Ipse et omnes filii Israel.	1.
4. Ab heri et nudius tertius.	4. Prius.	4.
6. Et transite ad facies populi.	6. Præcedite populum.	6.
Et ambulaverunt ad facies populi.	Et ambulaverunt ante eos.	
8. Usque ad finem.	8. Partem.	8.
10. Et dixit Jehosua.	10. Dixitque Josue.	10.
In hoc.	In hoc.	
11. Dominatoris.	11. Domini.	11. Dominantis.
Transiens ad facies vestras in Jordane	Antecedit vos per Jordanem.	
12. Et nunc.	12. *Vacat.*	12.
Israel virum unum virum unum tribui.	Singulos per singulas tribus.	Israel virum unum sceptri.
13. Desuper.	13. Desuper.	13.

V. 14. *Ἄλλ.*, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς τὸ ῥῆμα τοῦτο. Basiliensis. Hujus loci versio in LXX desideratur. Sic autem Masius cum asterisco supplevit, ἐὰν μὴ γνωρίσητε ὑμεῖς τὸ ῥῆμα ὑμῶν τοῦτο. Grabe autem, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλητε τὸ ῥῆμα ὑμῶν τοῦτο.

Ibid. Καὶ ἔσται ὡς ἂν παραδῷ Κύριος ἡμῖν, etc. Ex Basiliensi. Hæc item in LXX desiderantur, eorumque loco ponitur : Καὶ αὐτὴ εἶπεν. Ὡς ἂν παραδῷ Κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσατε μετ' ἐμοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν. I. e. « Et ipsa dixit, ut tradiderit Dominus vobis urbem, facite mecum misericordiam et veritatem. »

Ibid. Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, ἐὰν μὴ ἀναγγείλῃς τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἔσται ὡς ἂν παραδῷ Κύριος ἡμῖν τὴν πόλιν ποιηέθε (sic) μετὰ σοῦ, quæ tacito interprete in Basiliensi.

V. 15. Θ., ἐν σχοινίσματι. *Ἄλλ.*, ἐν σχοινίῳ. Ita Basil. Masius item legit, σχοινίσματι, cum asterisco. Nam in Ο' vacat.—Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, ἐν σχοινίῳ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ ἐκάθητο.

Ibid. Θ., ὅτι οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ ἐκάθητο. Basil. Masius, pro ἐκάθητο, ponit κατῴκει.

V. 17. *Οἱ λοιποὶ*, ᾧ ὥρκισας ἡμᾶς. Basiliensis.

V. 21. *Ἄλλ.*, καὶ ἔδησαν τὸ σημεῖον τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι. Ex Basil. Masius et Grabe melius, καὶ ἔδησεν.

V. 22. *Ἄλλ.*, ἕως ἐπέστρεψαν οἱ καταδιώκοντες. Basil. Masius et Grabe, οἱ διώκοντες.

V. 23. Τέλος τριῶν ἡμερῶν, et postea, τὸν Ἰορδάνην. Hæc quæ in Basiliensi afferuntur in Hebræo non exstant. — Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, τὸν Ἰορδάνην καὶ ἦλθοσαν.

V. 24. Ο', Κύριος. Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

CAPUT III JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. *Vacat.* *Ἄλλος*, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ πάντες Ἰσραήλ.	1.
4.	4. Ἀπὸ ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας.	4. Ἀπὸ ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας.
6.	6. Προπορεύεσθε τοῦ λαοῦ. *Ἄλλος*, προπορεύεσθε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ.	6.
	Καὶ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. *Ἄλλος*, καὶ ἀπῆλθον πρὸ τοῦ λαοῦ.	
8	8. Ἐπὶ μέρους. *Ἄλλος*, εἰς μέρος.	8.
10.	10. *Vacat.* *Οἱ λοιποὶ*, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς.	10.
	Ἐν τούτῳ. *Ἄλλοι*, ἐν τῷ νῦν.	
11. Δεσπότου.	11. Κυρίου.	11.
	Διαβαίνει τὸν Ἰορδάνην. *Ἄλλος*, διαβαίνει ἔμπροσθεν ὑμῶν τὸν Ἰορδάνην.	
12.	12. *Vacat.* *Ἄλλος*, καὶ νῦν.	12.
	Ἰσραὴλ, ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς.	
13.	13. *Vacat.*	13. Ἄνωθεν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. *Vacat.* *Alius*, ipse et filii omnes Israel.	1.
4.	4. Ab heri et nudius tertius.	4. Ab heri et nudius tertius.
6.	6. Præcedite populum. *Alius*, præcedite in conspectu populi.	6.
	Et ibant ante populum. *Alius*, et abscedebant ante populum.	
8.	8. Super partem. *Alius*, in partem.	8.
10.	10. *Vacat.* *Reliqui*, et dixit Jesus.	10.
	In hoc. *Alius*, in hoc nunc.	
11. Dominatoris.	11. Domini.	11.
	Transit Jordanem. *Alius*, transit ante vos Jordanem.	
12.	12. *Vacat.* *Alius*, et nunc.	12.
	Israel, unum ab unaquaque tribu.	
13.	13. *Vacat.*	13. Desuper.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι,	ΑΚΥΛΑΣ,
נד אחד		Εἷς σωρός.
16 הערבה	16.	16. Ἄραβα.
המלח		
17 הכן	17.	17. Ἕτοιμοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Acervo uno.	In una mole.	Unus acervus.
16. Solitudinis.	16. Solitudinis.	16. Araba.
Salis.	Quod nunc vocatur mortuum.	
17. Præparando.	17. Accincti.	17. Parati.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Josue.

V. 1. Ἄλλ., αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ πάντες Ἰσραήλ. Ex Basil. qui habet αὐτοί, male.

V. 4. Ο', Θ., ἀπὸ ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας. Ita Drusius. Masius et Grabe, ἡμέρας, cum obelo ponunt.

V. 6. Ἄλλ., προπορεύεσθε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. Basil.

Ibid. Ἄλλ., καὶ ἀπῆλθον πρὸ τοῦ λαοῦ. Ex Basil.

V. 8. Ἄλλ., εἰς μέρος. Basil.

V. 9. אלהיכם. Ο', τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. Coislin. m., καὶ εἶπεν Ἰησοῦς.

V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς. Basil.

Ibid. Ἄλλ., ἐν τῷ νῦν. Basil.

V. 11. Ἀ., κυριεύοντος. Σ., δεσπότου. Ita Drus.

Ibid. Ἄλλ., διαβαίνει ἔμπροσθεν ὑμῶν τὸν Ἰορδάνην. Basil. — Coislin. marg., *οἱ λοιπ.*, ἔμπροσθεν ὑμῶν.

V. 12. Ἄλλ., καὶ νῦν. Basil.

Ibid. Ἀ., Ἰσραὴλ ἄνδρα ἕνα τοῦ σκήπτρου. Ita Basil., ubi legitur, σκήπτου, mendose, ut videtur. Nam idem Aquila, Gen. XLIX, 10, שבט vertit, σκῆπτρον.

V. 13. Θ., ἄνωθεν. Sic Drusius. — Coislin. m., ἄνωθεν.

Ibid. Ἀ., Θ., εἷς σωρός. Basiliensis Aquilæ tribuit, Drusius Theodotioni. Σ., ἄσκωμα ἕν. Sic omnes mss. nostri et Drusius, qui hanc notam ad-

CAPUT IV JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ,	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 שאו־לכם	3.	3.
ממצב רגלי הכהנים		
7 נכרתו מימי הירדן	7.	7.
10 בתוך הירדן	10.	10.
ככל אשר־צוה משה את־יהושע		
11 והכהנים לפני העם	11.	11.
12 חמשים	12.	12.
13 כארבעים אלף	13.	13.
ערבות יריחו		Ἀραβὼθ Ἱεριχώ.
17 מן־הירדן	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Tollite vobis.	3. Ut tollant.	3.
A statione pedum sacerdotum.	Ubi steterunt pedes sacerdotum.	
7. Excisæ sunt aquæ Jordanis.	7. Defecerunt aquæ Jordanis.	7.
10. In medio Jordanis.	10. In Jordanis medio.	10.
Juxta omnia quæ præcepit Mose Jehosua.	Et dixerat ei Moyses.	
11. Et sacerdotes ad facies populi.	11. Sacerdotesque pergebant ante populum.	11.
12. Quintati.	12. Armati.	12.
13. Circiter quadraginta mille.	13. Quadraginta milia.	13.
Campestria Jericho.	Campestria urbis Jericho.	Araboth Jericho.
17. Ex Jordane.	17. De Jordane.	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἄσκωμα ἕν.	*Vacat.*	Εἷς σωρός.
16. Ἀοικήτου.	16. Ἄραβα.	16.
	Ἁλός. *Ἄλλος*, τῶν ἀλῶν.	
17. Ἕτοιμοι.	17. *Vacat.*	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Uter unus.	*Vacat.*	Unus acervus.
16. Inhabitabilis.	16. Araba.	16.
	Salis. *Alius*, salium.	
17. Parati.	17. *Vacat.*	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Josue.

jicit. *Quod Theodoretus explicans*, ἐπεχομένη, inquit, τῶν ὑδάτων ἡ ῥύμη, οἷον ἠσκοῦτο καὶ ἐκορυφοῦτο. *Psal.* XXXIII, 7, כנד *idem Symmachus*, ὡς ἐν ἀσκῷ : *ut in utre. LXX*, ὡσεὶ ἀσκόν, *nisi legatur*, ὡς εἰς ἀσκόν, *quasi in utrem : confundunt* נד *et* נאד, *quorum hoc* utrem, *illud potius* acervum *aut* cumulum *denotat. Si divinare licet*, ἄσκωμα *est acervus utris in morem assurgens.* — Coislin. Ἀ., Θ., σωρὸς εἷς. Σ., ἄσκωμα ἕν.

V. 14. ויהי. Coislin. m. Ἀ., Θ., ἐγένετο.

Ibid. הארון. Id. Ο', *κιβωτόν*, m., Ἀ., Θ, εἰς (sic).

V. 15. נשאי הארון. Coislin. Ο', τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτόν, m., πάντες χω. τῆς διαθήκης. Recte igitur conjecimus illud π quod in Basiliensi sæpe occurrit, significare πάντες. Vide notam ad Judicum I, 14.

V. 16. Ἀ., Ο', Ἄραβα. Σ., ἀοικήτου. Sic Drusius. Aquila alibi vertit ὁμαλή. Σ., modo πεδιάς, modo ἀοίκητος, teste Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis* in voce Ἄραβα. Vide cap. XXII Num.

Ibid. Ἄλλ., τῶν ἀλῶν. Basiliensis.

V. 17. Ἀ., Σ., ἕτοιμοι. Ita Drusius. Inde Vulgatus interpres, *accincti*. Basil., ἑτοίμως, atque ita cum asterisco ponit Masius.

Ibid. in Coislin., post Ἰορδάνου, m., *οἱ λοιπ.*, ἑτοίμως.

CAPUT IV JOSUE

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἀνέλεσθε. *Ἄλλος*, ἀνέλεσθε ἑαυτοῖς.	3.
	Vacat.	Ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων.
7.	7. Ἐξέλιπεν ὁ Ἰορδάνης.	7. Ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου.
10.	10. Ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. *Ἄλλος*, ἐν μέσῳ τῷ Ἰορδάνῃ.	10.
	Πάντα ἃ ἐνετείλατο Κύριος. *Ἄλλος*, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῦ.	
11.	11. Καὶ οἱ λίθοι ἔμπροσθεν αὐτῶν.	11. Καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι.
12.	12. Διεσκευασμένοι. *Ἄλλος*, ἐνωπλισμένοι.	12.
13.	13. Τετρακισμύριοι. *Ἄλλος*, τετρακισχίλιοι.	13.
Ἀοίκητον Ἱεριχώ.	Πρὸς τὴν Ἱεριχὼ πόλιν.	Πρὸς πόλιν Ἱεριχώ.
17.	17. Ἐκ τοῦ Ἰορδάνου. *Ἄλλος*, ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Tollite. *Alius*, tollite vobis.	3.
	Vacat.	A statione pedum sacerdotum.
7.	7. Defecit Jordanis.	7. Defecit aqua Jordanis.
10.	10. In Jordane. *Alius*, in medio Jordane.	10.
	Omnia quæ mandavit Dominus. *Alius*, juxta omnia quæcumque præcepit Moyses Jesu.	
11.	11. Et lapides ante eos.	11. Et sacerdotes primi.
12.	12. Parati. *Alius*, armati.	12.
13.	13. Quadraginta mille. *Alius*, quater mille.	13.
Inhabitabile Jericho.	Ad Jericho civitatem.	Ad civitatem Jericho.
17.	17. Ex Jordane. *Alius*, ex medio Jordane.	17.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 אל החרבה	18.	18.
21 ויאמר אל־בני ישראל	21.	21.
25 כל־הימים	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Ad siccum.	18. Siccam humum.	18.
21. Et dixit ad filios Israel.	21. Et dixit ad filios Israel.	21.
25. Omnibus diebus.	25. Omni tempore.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Josue.

V. 3. וצוו. Coislin., post σύνταξον, m., *οἱ λοιπ.*, χανῦν, sic pro καὶ νῦν.

Ibid. *Ἀλλ.*, ἀνέλεσθε ἑαυτοῖς. Basil., sed Masius et Grabe habent ἑαυτοῖς cum asterisco. — Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, ἑαυτοῖς.

Ibid. Θ., ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων. Sic Drusius. Basil. itemque Masius et Grabe cum asterisco. — Coislin. m., *οἱ λοιπ.*, ἀπὸ στάσεως ποδῶν ἱερέων.

V. 4. אחד. Coislin. O', ἕνα, m., ἄνδρας, l., ἄνδρα.
V. 5. יהוה. Id. O', Κυρίου, m., τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
V. 7. Θ., ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου. Ita Drusius, et sic etiam Masius et Grabe cum asterisco.

Ibid. ארון. Coislin. O', κιϐώτου, m., O', χω. τῆς. Vide notam Judic. cap. I, v. 14.

Ibid. Id. Ἰσραήλ, m., *οἱ λοιπ.*, τοῦ.

V. 8. Id. Κύριος, m., πάντες χω. ὁ Θεός.

V. 10. *Ἀλλ.*, ἐν μέσῳ τῷ Ἰορδάνῃ. Sic Basil. et cum asterisco Masius et Grabe ad vocem μέσῳ —Coislin. m., Ἀ., Θ., ΕΜΜΕΣω (sic).

Ibid. *Ἀλλ.*, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῦ. Sic Basil., et cum asterisco Masius et Grabe. — Pro *ἄλλος*, Coislin. habet *οἱ λοιπ.*

CAPUT V JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ימה	1.	1.
4-6 וזה הדבר אשר־מל יהושע כל־העם היצא ממצרים הזכרים כל ו אנשי המלחמה מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים כי־מלים היו כל־העם היצאים וכל־העם הילדים במדבר בדרך בצאתם ממצרים לא־מלו	4-6.	4-6.
7 כי־ערלים היו כי לא־מלו אותם בדרך	7.	7.
9 עד היום הזה	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad mare.	1. Ad occidentalem plagam.	1.
4-6. Et hoc verbum, quo circumcidit Jehosuah omnem populum egressum ex Ægypto, masculi omnes viri belli mortui erant in deserto, in via in egrediendo eos ex Ægypto : quia circumcisi fuerunt omnis populus egredientes, et omnis populus natus in deserto, in via in egrediendo eos ex Ægypto, non circumcisi sunt.	4-6. Hæc autem causa est secundæ circumcisionis : omnis populus, qui egressus est de Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus, qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis incircumcisus fuit.	4-6.
7 Quia præputiati erant, quia non circumciderant eos in via.	7. Quia sicut nati fuerant in præputio erant : nec eos in via aliquis circumciderat.	7.
9. Usque ad diem hunc.	9. Usque in præsentem diem.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18.	18. Ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄλλος, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.	18.
21.	21. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.	21.
25.	25. Ἐν παντὶ ἔργῳ. Ἄλλος, ἐν παντὶ χρόνῳ.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. Super terram. *Alius*, super aridam.	18.
21.	21. *Vacat. Alius*, et dixit ad filios Israel.	21.
25.	25. In omni opere. *Alius*, in omni tempore.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Josue.

V. 11. Θ., καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι. Ex Basil. LXX Interpretes qui vertunt λίθοι, legisse videntur אבנים pro כהנים. —Coislin., οἱ λοιπ., καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι.

V. 12. Ἀλλ., ἐνωπλισμένοι. Sic Basiliensis, sine nomine interpretis quem sequitur Vulgata. Est autem, ut testatur Coislin., Aquilæ qui Exod. XIII, 18, חמשים vertit ἐνοπλισάμενοι, vel fortasse melius ἐνωπλισμένοι, ut hic.

V. 13. Ἀ., Ἀραβὼθ Ἱεριχώ, etc. Has lectiones profert Drusius. V. supra, cap. III, v. 16.

V. 17. Ἀλλ., ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου. Basil.

V. 18. Ἄλλος, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ex Basil.

V. 21. Ἀλλ., καὶ εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Ex Basil. Itemque Masius et Grabe cum asterisco. —Coislin. in m. pro ἄλλος ponit οἱ λοιπ.

V. 22. את־הירדן הזה. Coislin. τὸν Ἰορδάνην, m., οἱ λοιπ., τοῦτον.

V. 25. Ἀλλ., ἐν παντὶ χρόνῳ. Basil. Sic etiam legunt Masius et Grabe. Editio Romana, ἔργῳ. —Coislin. in textu, ἐν παντὶ χρόνῳ, et ad marg., οἱ λοιπ., πάντες, quo significat alios omnes interpretes χρόνῳ habere.

CAPUT V JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. *Vacat.* Ἄλλοι, παρὰ τὴν θάλασσαν.	1.
4-6.	4-6. Πάντας τούτους περιέτεμεν ὁ Ἰησοῦς. *Reliqua omnia desiderantur.* Ἄλλος, καὶ οὗτος ὁ λαὸς ὃν περιέτεμεν Ἰησοῦς, πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐκπορευόμενοι ἐξ Αἰγύπτου, τὸ ἀρσενικὸν, πάντες ἄνδρες πολέμου, οἳ ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι περιτετμημένοι ἦσαν πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐξελθὼν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐ περιετμήθησαν.	4-6.
7.	7. Διὰ τὸ αὐτοὺς γεγεννῆσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπεριτμήτους.	7. Ὅτι ἀκρόβυστοι ἦσαν.
9.	9. *Vacat* Ἄλλος, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.	9.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. *Vacat. Alii*, ad mare.	1.
4-6.	4-6. Hos omnes circumcidit Jesus. *Alius*, et hic populus, quem circumcidit Jesus, omnis populus qui egressi erant ex Ægypto masculini generis, omnes viri belli qui mortui erant in deserto in via, cum egressi fuissent ipsi de terra Ægypti: quia circumcisi erant omnis populus qui egressus fuerat: et omnis populus qui geniti sunt in deserto, in via, egressis ipsis de terra Ægypti, non fuerant circumcisi.	4-6.
7.	7. Eo quod nati fuissent in itinere incircumcisi.	7. Quia præputiati erant.
9.	9. *Vacat. Alius*, usque ad diem hunc.	9.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 ויחנו בני־ישראל בגלגל	10.	10.
11 ממחרת הפסח	11.	11.
וקלוי		
12 וישבת	12.	12.
ויאכלו מתבואת ארץ כנען		Καὶ ἔφαγον ἀπὸ γενήματος τῆς γῆς Χαναάν.
15 וישתחו	15.	15.
16 ויעש יהושע כן	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et castrametati sunt filii Israel in Ghilgal.	10. Manseruntque filii Israel in Galgalis.	10.
11. Crastino Phaseh.	11. Die altero.	11.
Et tostum.	Polentam.	
12. Et cessavit.	12. Defecit.	12.
Et comederunt de proventu terræ Chanaan.	Sed comederunt de frugibus præsentis anni terræ Chanaan.	Et comederunt de fructu terræ Chanaan.
15. Et incurvavit se.	15. Et adorans.	15.
16. Et fecit Jehosua sic.	16. Fecitque Josue ut sibi fuerat imperatum.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Josue.

V. 1. Ἀλλ., παρὰ τὴν θάλασσαν. Sic Basil. Itemque Masius et Grabe cum asterisco. — Coislin. *οἱ λοιποὶ* pro *ἄλλος*.

V. 4-6. Totum hunc locum, ubi LXX deficiunt ex Basiliensi codice mutuamur. Affert item Drusius, sed in quibusdam diversum et non semel mutilum, ut erat in notis editionis Romanæ. Masius Complutensem sequitur, appositis asteriscis, ut et Grabe.

V. 5. Coislin. ad marg., καὶ οὗτος ὁ λόγος.

Ibid. Id. Ο', ἀνέστραπται, m., ἐνδιέτριψεν.

V. 6. Ο', οἱ ἀπειθήσαντες τῶν, etc. In hæc verba notatur ad marg. Coislin., ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις; ὡς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδωκότων φέρεται ταῦτα.

V. 7. Θ., ὅτι ἀκρόβυστοι ἦσαν. Ita Basil. et Drusius. Hæc autem Theodotionis versio respondet his tantum Hebraicis verbis כי ערלים היו. Hæc cum asterisco Masius et Grabe.

V. 9 et 10. Hic deficiunt LXX in editione Romana. Monet autem Basiliensis hæc in editione

CAPUT VI JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מפני בני ישראל	1.	1.
3 et 4 וסבתם את־העיר כל אנשי המלחמה הקיף את־העיר פעם אחת כה תעשה ששת ימים : ושבעה כהנים ישאו שבעה שופרות היובלים לפני הארון וביום השביעי תסבו את־העיר שבע פעמים	3 et 4.	3 et 4. Μιᾷ ὁδῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. A faciebus filiorum Israel.	1. Timore filiorum Israel.	1.
3. et 4. Et circuibitis civitatem omnes viri belli gyrando civitatem vice una. Sic facies sex diebus. Et septem sacerdotes tollent septem tubas arietum ad facies arcæ. Et in die septima circuibitis civitatem septem vicibus.	3 et 4. Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in jubileo, et præcedant arcam fœderis : septiesque circuibitis civitatem.	3 et 4. Una via.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις.	10.
11.	11. *Vacat.* Οἱ λοιποί, τῇ ἐπαύριον τοῦ Πάσχα.	11.
	Νέα. Ἄλλος, φρυκτόν.	
12.	12. Ἐξέλιπεν. Ἄλλος, ἐπαύσατο.	12.
Καὶ ἔφαγον ἀπὸ γενήματος τῆς γῆς Χαναάν.	Ἐκαρπίσαντο δὲ τὴν χώραν τῶν Φοινίκων.	Καὶ ἔφαγον ἀπὸ τῶν καρπωμάτων τῆς γῆς Χαναάν.
15.	15. *Vacat.* Οἱ λοιποί, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.	15.
16.	16. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. *Vacat.* *Alius*, et castramentati sunt filii Israel in Galgalis.	10.
11.	11. *Vacat.* *Reliqui*, postridie Paschæ.	11.
	Nova. *Alius*, tostum.	
12.	12. Defecit. *Alius*, cessavit.	12.
Et comederunt de fructu terræ Chanaan.	Et perceperunt fructum terræ Phœnicum.	Et comederunt de fructibus terræ Chanaan.
15.	15. *Vacat.* *Reliqui*, et adoravit eum.	15.
16.	16. *Vacat.* *Alius*, et fecit Jesus sic.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Josue.

τῶν Ο' fuisse his verbis : ταῦτα φέρεται ἐν τοῖς Ο'. In versione scilicet Hexaplari. Masius et Grabe cum asterisco afferunt.

V. 11. Hæc item desunt in LXX quæ ex reliquorum interpretum versione supplentur in Basil. Habenturque cum asterisco in editionibus Masii et Grabe.

Ibid. Ἀλλ., φρυκτόν. Basil. Videtur esse Aquilæ, qui vocem קלוי ita vertit II Reg. VII, 28.

V. 12. Ἀλλ., ἐπαύσατο. Sic Basiliensis.

Ibid. Hasce trium interpretum lectiones suppeditat idem Basiliensis.

Ibid. Coislin. m. Θ., ἀπὸ τὸν καρπόν, sic, male. Vera lectio est supra.

V. 13. וחרבו. Coislin. Ο', καὶ ἡ ῥομφαία, m., *οἱ λοιπ.*, αὐτοῦ.

V. 15. *Οἱ λοιποί*, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Sic Basiliensis.

Ibid. נעלך. Coislin. Ο', ὑπόδημα, m. Ἀ., σοῦ.

V. 16. Ἀλλ., καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως. Basiliensis. — Coislin. pro *ἄλλος* habet *οἱ λοιπ.*

CAPUT VI JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. *Vacat.* Ἄλλος, ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	1.
3 et 4. Μιᾷ περιόδῳ.	3 et 4. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν πάντες ἄνδρες πολέμου κύκλῳ τῆς πόλεως ἅπαξ. Οὕτως ποιήσατε ἓξ ἡμέρας. Καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας σάλπιγγας τῷ Ἰωβὴλ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κυκλώσατε τὴν πόλιν ἑπτάκις.	3 et 4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. *Vacat.* *Alius*, a facie filiorum Israel.	1.
3 et 4. Uno circuitu.	3 et 4. *Vacat.* Et circuite civitatem omnes viri belli circum civitatem semel. Sic facite sex diebus. Et septem sacerdotes sument septem corneas tubas jobel, coram arca : et die septima circuite urbem septies.	3 et 4.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
שופרות היובלים		Σάλπιγγας ἀφέσεως.
5 היובל בשמעכם את־קול השופר	5.	5.
תחתיה		
6 ויאמר אליהם שאו את־ארון הברית ושבעה כהנים ישאו שבעה שופרות יובלים לפני ארון יהוה	6.	6.
9 תקעו השופרות	9.	9.
10 ולא־יצא מפיכם דבר	10.	10.
11 את־העיר הקף	11.	11.
13 נשאים	13.	13.
15 את־העיר כמשפט הזה שבע פעמים רק ביום ההוא סבבו את־העיר שבע פעמים	15.	15.
16 בשופרות	16.	16.
אל־העם		
17 ליהוה	17.	17.
כי החבאתה את־המלאכים אשר שלחנו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Tubas arietum.	Buccinas, quarum usus est in jubileo.	Tubas remissionis.
5. Arietino, in audiendo vos vocem tubæ.	5. Vox tubæ longior atque concisior, et in auribus vestris increpuerit.	5.
Sub se.	Funditus.	
6. Et dixit ad eos : Tollite arcam fœderis : et septem sacerdotes tollant septem tubas arietum, ad facies arcæ Domini.	6. Et dixit ad eos : Tollite arcam fœderis : et septem alii sacerdotes tollant septem jubileorum buccinas, et incedant ante arcam Domini.	6.
9. Clangentes tubis.	9. Buccinis omnia concrepabant.	9.
10. Et non egredietur de ore vestro verbum.	10. Neque ullus sermo ex ore vestro egredietur.	10.
11. Civitatem gyrando.	11. Civitatem.	11.
13. Tollentes.	13. *Vacat.*	13.
15. Civitatem secundum judicium hoc septem vicibus : tantum in die ipsa circuierunt civitatem septem vicibus.	15. Circuierunt urbem, sicut dispositum erat, septies.	15.
16. In tubis.	16. Buccinis.	16.
Ad populum.	Ad omnem Israel.	
17. Domino.	17. Domino.	17.
Quia abscondit legatos quos misimus.	Abscondit enim nuntios, quos direximus.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Σάλπιγγας κερατίνας.	Vacat.		
5.	5. Vacat. Ἄλλος, τοῦ Ἰωβήλ, ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης.	5.	
	Αὐτόματα. Ἄλλος, ὑποκάτω αὐτῶν.		
6.	6. Vacat. Ἄλλος, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· λάβετε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου· ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ Ἰωβὴλ κατὰ πρόσωπον κιβωτοῦ Κυρίου.	6.	
9.	9. Vacat. Ἄλλος, σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.	9.	
10.	10. Vacat. Οἱ λοιποί, καὶ οὐ διελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν λόγος.	10.	
11.	11. Vacat. Ἄλλος, τὴν πόλιν κύκλῳ.	11.	
13.	13. Φέροντες. Ἄλλος, αἴροντες. Ἄλλος, ἔχοντες.	13.	
15.	15. Τὴν πόλιν εν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἑπτάκις. Ἄλλος, τὴν πόλιν κατὰ τὸ κρίμα τοῦτο, πλὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἑπτάκις.	15.	
16.	16. Vacat. Ἄλλοι, ταῖς σάλπιγξι ταῖς κερατίναις.	16.	
	Τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Ἄλλος, πρὸς τὸν λαόν.		
17.	17. Κυρίῳ Σαβαώθ. Ἄλλος, Κυρίῳ τῶν δυνάμεων.	17.	
	Vacat. Ἄλλος, ὅτι ἔκρυψε τοὺς κατασκόπους, οὓς ἀπεστείλαμεν. Ἄλλος, τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἀπεσταλμένους.		

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
Tubas corneas.	Vacat.		
5.	5. Vacat. Alius, jubilei, cum audieritis vocem corneæ.	5.	
	Sponte. Alius, sub ipsis.		
6.	6. Vacat. Alius, et dixit ad eos: sumite arcam fœderis Domini: septem sacerdotes sument septem corneas jobel in conspectu arcæ Domini.	6.	
9.	9. Vacat. Alius, clangentes corneis.	9.	
10.	10. Vacat. Reliqui, et non pertransibit de ore vestro verbum.	10.	
11.	11. Vacat. Alius, civitatem in circuitu.	11.	
13.	13. Portantes. Alius, tollentes. Alius, habentes.	13.	
15.	15. Civitatem in die illa septies. Alius, civitatem secundum judicium hoc. Cæterum in die illa circuierunt civitatem septies.	15.	
16.	16. Vacat. Alii, tubis corneis.	16.	
	Filiis Israel. Alius, ad populum.		
17.	17. Domino Sabaoth. Alius, Domino virtutum.	17.	
	Vacat. Alius, quia abscondit exploratores, quos misimus. Alius, nuntios missos.		

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויתקעו 20	20.	20.
האשה הזונה 22	22.	22.
כאשר נשבעתם לה		
וישבע 26	26.	26.
יקים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Et clanxerunt.	20. Et clangentibus tubis.	20.
22. Mulieris meretricis.	22. Mulieris meretricis.	22.
Sicut jurastis ei.	Sicut illi juramento firmastis.	
26. Et adjuravit.	26. Imprecatus est.	26.
Surrexerit.	Suscitaverit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Josue.

V. 1. Ἀλλ., ἀπὸ προσώπου, etc. Basil. Grabe item cum asterisco. Masius legit πρὸ προσώπου. — Coislin. ad marg., οἱ λοιπ. pro ἄλλος.

V. 2. גבורי. Coislin. Ο', δυνατούς, m., Θ., ὄντας.

V. 3. Ἀ., μιᾷ ὁδῷ. Σ., μιᾷ περιόδῳ. Ita Drusius. Masius autem, ἅπαξ, ut est in sequenti lectione.

Ibid. Ἀλλ., καὶ κυκλώσατε, etc. Ex Basil. Eadem affert Masius cum asteriscis; sed cum aliquo discrimine. In editione Ern. Grabe aliqua hic deesse videntur.

Ibid. Ἀ., σάλπιγγας ἀφέσεως. Σ., σάλπιγγας κερατίνας. Drusius Latine : A., tubas remissionis. S., tubas arietinas.

Ibid. אנשי המלחמה. Coislin. in textu, μαχητάς, m., μαχίμους.

V. 5. Ἀλλ., τοῦ Ἰωβὴλ, etc. Ex Basiliensi. Sic item Masius et Grabe cum asterisco.—Coislin. m., τοῦ Ἰωβὴλ, etc.

Ibid. Ἀλλ., ὑποκάτω αὐτῶν. Basiliensis. Hanc lectionem cum asterisco habent Masius et Grabe. Lectio autem αὐτόματα, quæ est LXX Interpretum videtur esse altera vocis תחתיה interpretatio : non raro enim contingit rei jam translatæ, alteram interpretationem cum asterisco afferri.

V. 6. Ἀλλ., καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, etc. Ex Basil. Hæc cum asterisco habent Drusius et Grabe. — Coislin. m., οἱ λοιπ., καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, λάβετε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ Ἰωβὴλ κατὰ πρόσωπον κιβωτοῦ Κυρίου, καὶ ἀναλώσατε τὴν πόλιν πάντες ἄνδρες πολέμου κύκλῳ τῆς πόλεως ἅπαξ. Οὕτω ποιήσετε ἓξ ἡμέρας, καὶ τῇ ἑβδόμῃ οἱ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ Ἰωβὴλ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κυκλώσετε τὴν πόλιν ἑπτάκις, καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπιοῦσιν ἐν ταῖς κερατίναις.

V. 8. ויהי כאמר יהושע אל־העם. Coislin. m., οἱ λοιπ., καὶ ἐγένετο, ὡς εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν.

Ibid. הלך אחריהם. Id. Ο', ἐπακολουθείτω, m., οἱ λοιπ., αὐτοῖς.

V. 9. Ἀλλ., σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις. Basil. Masius et Grabe cum asterisco. —Coislin. Ο', σαλ-

CAPUT VII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וימעלו 1	1.	1.
מיריחו העי 2	2.	2.
בית און	Βηθαυν.	Οἶκον ἀνωφελοῦς.
מקדם לבית־אל ויאמר		
ויכום 5	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Prævaricati sunt.	1. Prævaricati sunt.	1.
2. De Jericho in Hai.	2. De Jericho viros contra Hai.	2.
Bethaven.	Bethaven.	Domum inutilis.
Ad orientem Bethel, dixitque.	Ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis.	
5. Et percusserunt eos.	5. Ceciderunt.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Καὶ ἐσάλπισαν. *Ἄλλος*, ἠλάλαξαν.	20.
22.	22. Τῆς γυναικός. *Ἄλλος*, τῆς γυναικὸς τῆς πόρνης.	22.
	Vacat. *Ἄλλος*, ὡς ὠμώσατε αὐτῇ.	
26.	26. Καὶ ὥρκισεν. *Ἄλλος*, κατηράσατο.	26.
	Vacat.	Ἀναστήσει

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Et clanxerunt. *Alius*, jubilarunt.	20.
22.	22. Mulieris. *Alius*, mulieris meretricis.	22.
	Vacat. *Alius*, sicut jurastis ei.	
26.	26. Et juravit. *Alius*, maledixit.	26.
	Vacat.	Excitabit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Josue.

πίζοντες, m., ταῖς κερατίναις.

V. 10. *Οἱ λοιποί*, καὶ οὐ διελεύσεται, etc. Basil. et iidem cum asterisco.

V. 11. *Ἀλλ.*, τὴν πόλιν κύκλῳ. Basil.

V. 13. *Ἀλλ.*, αἴροντες. *Ἀλλ.* (Coislin. *οἱ λοιπ.*), ἔχοντες. Basil. Edit. Romana, φέροντες. Grabe, αἴροντες.

Ibid. Coislin. Ο', τῆς κιβωτοῦ, m., πάντες χω. τῆς διαθήκης.

V. 15. ויהי ביום השביעי. Id. Ο', καὶ τῇ ἡμέρᾳ, m., ἐγένετο.

Ibid. וישכמו בעלות השחר. Id. Ο', ἀνέστησαν ὄρθρου, m., ἐν τῇ ἀναβάσει τοῦ ὄρθρου.

Ibid. *Ἀλλ.*, τὴν πόλιν κατὰ τὸ κρῖμα, etc. Basil. Itemque Masius et Grabe cum asteriscis.

V. 16. *Ἀλλ.*, ταῖς σάλπιγξι ταῖς κερατίναις. Basiliensis.

Ibid. *Ἀλλ.*, πρὸς τὸν λαόν. Basiliensis.

V. 17. Ο', Κυρίῳ Σαβαώθ. *Ἀλλ.*, Κυρίῳ τῶν δυνάμεων. In Hebræo est tantum ליהוה, *Domino*.

Ibid. *Ἀλλ.*, ὅτι ἔκρυψε τοὺς κατασκ., etc. Ex Basiliensi.

Ibid. Coislin. in textu, ※ ὅτι ἔκρυψεν τοὺς ἀγγέ- ※ λους, οὓς ἀπεστείλαμεν. Quæ desunt in edit. Rom. et respondent Hebraicis verbis quæ damus in textu.

V. 18. Coislin. Ο', ἐνθυμηθέντες, m., ἐν ἐπιθυμίᾳ γενόμενοι.

V. 20. *Ἀλλ.*, ἠλάλαξαν. Ex Basil. Grabe, ※ καὶ ἠλάλαξαν ὁ λαὸς ⁑ καὶ ἐσάλπισαν, quæ cum Hebraico consonant.—Coislin. m., καὶ ἠλάλαξεν ὁ λαός.

V. 22. *Ἀλλ.*, τῆς γυναικὸς τῆς πόρνης. Basil.

Ibid. *Ἀλλ.*, ὡς ὠμώσατε αὐτῇ. Basil. Grabe, καθὼς ὠμώσατε αὐτῇ, cum asterisco.

V. 23. Coislin. Ο', Ἰσραήλ, m., οἱ Ο', χω. τῶν υἱῶν.

V. 25. Id. Ο', τὸν οἶκον, m., οἱ Ο', χω. πάντα.

V. 26. *Ἀλλ.*, κατηράσατο. Basil.

Ibid. Θ., ἀναστήσει. Drusius.

Ibid. Coislin. Ο', ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, m., πάντες χω. ἐναντίον Κυρίου.

CAPUT VII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κατεφρόνησαν.	1. Ἐπλημμέλησαν.	
2.	2. Εἰς Γαί. *Ἄλλος*, ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς Γαί.	2.
	Vacat.	Οἶκον τῆς ἀδικίας.
	Κατὰ Βαιθὴλ λέγων. *Ἄλλος*, κατὰ ἀνατολὰς Βαιθὴλ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς.	
5.	5. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐπάταξαν αὐτούς. *Ἀλλ.*, καὶ ἔπληξαν αὐτούς.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Despexerunt.	1. Prævaricati sunt.	1.
2.	2. In Gai. *Alius*, a Jericho in Gai.	2.
	Vacat.	Domum injustitiæ.
	Contra Bæthel, dicens. *Alius*, ad orientem Bæthel, et dixit ad eos.	
5.	5. *Vacat*. *Alius*, et percusserunt eos. *Alius*, et conciderunt eos.	5.

TO EBPAÏKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
6 על־פניו ארצה לפני ארון יהוה	6.	6
7 אהה	7.	7. Ἀ, ἄ, ἄ.
ונשב		
8 בי אדני מה אמר	8.	8.
11 וגם לקחו מן־החרם	11.	11.
12 לפני	12.	12.
13 קדש	13.	13.
17 וילכד זבדי	17.	17.
18 ויקרב את־ביתו לגברים	18.	18.
21 אדרת שנער	21.	21. Στολὴν Βαβυλωνικήν.
שקלים		Στατῆρας.
משקלו		
24 ואת־הכסף ואת־האדרת ואת־לשון הזהב	24.	24.
עמק עכור		
25 עכרתנו	25.	25. Συνταράσσεις.
וישרפו אתם באש ויסקלו אתם באבנים		
26 עד היום הזה	26.	26.
עמק עכור		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Super facies suas in terram ad facies arcæ Domini.	6. In terram coram arca Domini.	6.
7. Ahah.	7. Heu.	7. A, a, a.
Mansissemus.	Mansissemus.	
8. In me, Domine, quid dicam?	8. Mi Domine Deus, quid dicam?	8.
11. Et etiam ceperunt de anathemate.	11. Tuleruntque de anathemate, et furati sunt.	11.
12. Ad facies.	12. Ante.	12.
13. Sanctifica.	13. Sanctifica.	13.
17. Et deprehensus est Zabdi.	17. Reperit Zabdi.	7.
18. Et applicuit domum ejus ad viros.	18. Cujus domum in singulos dividens viros.	18.
21. Pallium Senaar.	21. Pallium coccineum.	21. Stolam Babylonicam.
Siclorum.	Siclorum.	Stateras.
Pondus ejus.	*Vacat.*	
24. Et argentum, et pallium, et linguam auri.	24. Argentumque et pallium, et auream regulam.	24.
Vallem perturbationis.	Vallem Achor.	
25. Turbasti nos.	25. Turbasti nos.	25. Conturbas.
Et combusserunt eos in igne, et lapidaverunt eos in lapidibus.	Lapidavitque eum omnis Israel: et cuncta, quæ illius erant, igne consumpta sunt.	
26. Usque ad diem hanc.	26. Qui permanet usque in præsentem diem.	26.
Vallem turbationis.	Vallis Achor.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
6.	6. Ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίως Κυρίου. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἔναντι τῆς κιβωτοῦ Κυρίου.	6.
7.	7. Δέομαι.	7.
	Καὶ κατῳκίσθημεν. *Ἄλλος*, καὶ παρῳκήσαμεν.	
8.	8. Καὶ τί ἐρῶ; *Ἄλλος*, ἐν ἐμοὶ, Κύριε, τί ἐρῶ;	8.
11.	11. Κλέψαντες ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. *Ἄλλος*, καί γε ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος.	11
12.	12. Ἔναντι. *Ἄλλος*, ἐνώπιον.	12.
13.	13. Ἁγίασον. *Ἄλλος*, ἅγνισον.	13.
17.	17. ※ Καὶ ἐνεδείχθη ὁ οἶκος ※ Ζαμβρί.	17.
18.	18. ※ Καὶ προσήχθη ὁ οἶκος ※ αὐτοῦ κατ' ἄνδρα.	18.
21. Ἔνδυμα Συνάρ.	21. Ψιλὴν ποικίλην.	21.
Στατῆρας.	Διδράχμων.	
	Vacat. *Ἄλλος*, ὁλκὴ αὐτῆς.	
24.	24. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὴν στολὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν χρυσῆν.	24.
	Ἐμεκαχώρ. *Ἄλλος*, κοιλάδα Ἀχώρ.	
25. Συνταράσσεις.	25. Ὠλόθρευσας.	25. Συνταράσσεις.
	Vacat. *Ἄλλος*, καὶ κατέκαυσαν αὐτὰ ἐν πυρὶ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὰ ἐν λίθοις.	
26.	26. *Vacat*. *Ἄλλος*, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.	26.
	Ἐμεκαχώρ. *Ἄλλ.*, κοιλὰς Ἀχώρ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Super terram in faciem suam ante Dominum. *Alius*, super terram in faciem suam ante arcam Domini.	6.
7.	7. Precor.	7.
	Et habitassemus. *Alius*, et mansionem habuissemus.	
8.	8. Et quid dicam? *Alius*, in me, Domine, quid dicam?	8.
11.	11. Furati de anathemate. *Alius*, et quidem ceperunt de anathemate.	11.
12.	12. Ante. *Alius*, in conspectu.	12.
13.	13. Sanctifica. *Alius*, purifica.	13.
17.	17. ※ Et ostensa est domus ※ Zambri.	17.
18.	18. ※ Et adducta est domus ※ ejus viritim.	18.
21. Indumentum Synar.	21. Vestem variam.	21.
Stateras.	Didrachmorum.	
	Vacat. *Alius*, pondus ejus.	
24.	24. *Vacat*. *Alius*, et argentum, et stolam, et linguam auream.	24.
	Emecachor. *Alius*, vallem Achor.	
25. Conturbas.	25. Perdidisti.	25. Conturbas.
	Vacat. *Alius*, et combusserunt eos in igne, et lapidaverunt eos in lapidibus.	
26.	26. *Vacat*. *Alius*, usque ad diem hanc.	26
	Emecachor. *Alius*, vallis Achor.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Josue.

V. 1. Σ., κατεφρόνησαν. Basil.

V. 2. Ἄλλ., ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς Γαί. Basil.

Ibid. Ἀ., οἶκον ἀνωφελοῦς. Ex Martianæo. Et vere Aquila solet אין vertere, ἀνωφελές.

Ibid. Ἄλλ., κατὰ ἀνατολὰς βαιθήλ etc. Basil. Sic item habent Masius et Grabe cum asterisco.

V. 4. שמה. Coislin. Ο', ἐκεῖ, in marg. additur, ἀπὸ τοῦ λαοῦ.

V. 5. Ἄλλ., καὶ ἔπληξαν. Basil.

V. 6. Ἄλλ., ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ etc. Ex Basil.

V. 7. Ἀ., ἆ, ἆ, ἆ. Drusius,

Ibid. Ἄλλ., καὶ παρῳκήσαμεν. Basil.

V. 8. Ἄλλ., ἐν ἐμοί, Κύριε etc. Basil. Masius vero legit δέομαι, Κύριε.

V. 11. Ἄλλ., καί γε ἔλαβον. Ex Basil. In editione τῶν Ο' Hexaplari sic legebatur.

V. 12. Ἄλλ., ἐνώπιον. Basil.

V. 13. Ἄλλ., ἄγνισον. Basil.

Ibid. החרם מקרבכם. Coislin. Ο', ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν, m., πάντες χω. αὐτῶν.

V. 15. הנלכד. Coislin. Ο', ὡς ἂν ἐνδειχθῇ, m., πάντες χω. διὰ Κυρίου ἐν τῷ ἀναθέματι αὐτοῦ.

V. 17 et 18. Καὶ ἐνεδείχθη etc. Hæc asteriscis notantur in Basiliensi. Masius legit ※ καὶ ἀν-※ εδείχθη ὁ Ζαβδὶ, καὶ προσήχθη ὁ οἶκος αὐτοῦ κατ' ※ ἄνδρα. Grabe item, καὶ ἀνεδείχθη. Reliqua ut Basiliensis.

V. 21. Coislin. Ο', ἐν τῇ προνομῇ, m., ἐν τοῖς λαφύροις ἱμάτιον.

Ibid. Ἀ., στολὴν Βαβυλωνικήν. Drusius. Basilien-

CAPUT VIII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ואת־עמו ואת־עירו	1.	1.
2 ולמלכה	2.	2.
6 ונסנו לפניהם	6.	6.
7 והורשתם את־העיר ונתנה יהוה אלהיכם בידכם	7.	7.
8 והיה כתפשכם את־העיר תציתו את־העיר באש	8.	8.
9 וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העם	9.	9.
11 ויחנו מצפון לעי והגי בינו ובין העי	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et populum ejus, et civitatem ejus.	1. Et populum urbemque.	1.
2. Et regi ejus.	2. Et regi ejus.	2.
6. Et fugiemus ad aspectus ipsorum.	6. Nobis ergo fugientibus.	6.
7. Et expelletis civitatem: et dabit eam Dominus Deus vester in manu vestra.	7. Et vastabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras.	7.
8. Et erit cum ceperitis civitatem.	8. Cumque ceperitis.	8.
Succendetis civitatem in igne.	Succendite eam.	
9. Et pernoctavit Jehosua nocte illa in medio populi.	9. Josue autem nocte illa in medio mansit populi.	9.
11. Et castrametati sunt ad aquilonem ipsi Hai: et vallis inter eum et inter Hai	11. Steterunt ad septentrionalem urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media.	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Josue.

sis vero Βαβυλωνίαν habet. Σ., ἔνδυμα Συνάρ. Drusius, qui hanc notam adjicit :

Consentit cum Int. Chaldæo, qui Jonathan vocatur. Hieron., pallium coccineum. *LXX*, στολὴν ποικίλην. *Sic Plutarchus*, ἐπίβλημα τῶν ποικίλων Βαβυλώνιον. — *Babylonicam. Zachar.* v, 10, בארץ שנער, ἐν γῇ Βαβυλῶνος. *Dan.* I, εἰς γῆν Σενναάρ. *Schol.*, Βαβυλῶνος. — Συνάρ. *Malim*, Σεννὰρ, *vel* Σενναάρ. *Quanquam in fonte Sinar. Gen.* XIV, 1, Amraphel rex Sennaar. *Oncelos*, rex Babylonis.—*Stolam. Theodoretus*, τὴν δὲ ψιλὴν ὁ Ἀκύλας *στολὴν* ἡρμήνευσεν, ὁ δὲ Ἰώσηπος *χλανίδα*. Cyrillus, ψιλὴν ποικίλην οἴονται εἶναι στρατιωτικὴν καὶ πλεονεξίας σύμβολον· παραπέφυκε γὰρ ἀεί πως τῷ στρατευσίμῳ γένει τὸ ὡς ἥδιστα πλεονεκτεῖν. Hactenus Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., στατῆρας. Drusius.

Ibid. Ἀλλ., ὁλκὴ αὐτῆς. Basil. Cum asterisco ponunt Masius et Grabe.

Ibid. ויחמדם. Coislin. Ο', ἐνθυμηθείς, m., ἐρασθείς.

V. 24. Ἀλλ., καὶ τὸ ἀργύριον etc. Basil. Masius item habet cum asterisco.

Ibid. Ἀλλ., κοιλάδα Ἀχώρ. et 26, κοιλὰς Ἀχώρ. Basil. Euseb. *De locis Hebraicis* in Ἀχώρ, p. 396 Edit. Hieron. — Coislin. m., Σ., Θ., κοιλάδα. V. autem 26. Σ., κοιλὰς Ἀχώρ.

V. 25. Id. Post Ἰησοῦς, m., πάντες χω. τῷ Ἀχάρ.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., συνταράσσεις. Drusius, qui legit συνταράσσειν.

Ibid. Ἀλλ., κατέκαυσαν etc. Basil. Sic et Masius et Grabe cum asterisco.

V. 26. Ἀλλ., ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Basil.

CAPUT VIII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. ※ Καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ τὸν ※ λαὸν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ.	1.
2.	2. *Vacat.* *Ἄλλος*, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς.	2.
6.	6. *Vacat.* *Ἄλλος*, καὶ φευξόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.	6.
7.	7. ※ Καὶ ἐκτρίψεται (sic) τὴν ※ πόλιν, καὶ δώσει αὐτὴν Κύριος ※ ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐν χειρὶ ὑμῶν. *Ἄλλος*, καὶ ἐκτρίψατε τὴν πόλιν, καὶ δώσει αὐτὴν Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐν χερσὶν ὑμῶν.	7.
8.	8. ※ Καὶ ἔσται ὡς ἂν συλλάβητε ※ τὴν πόλιν.	8.
	※ Καὶ ἐμπυρίσατε αὐτὴν ἐν ※ πυρί.	
9.	9. ※ Καὶ ηὐλίσθη Ἰησοῦς τὴν ※ νύκτα ἐκείνην ἐν μέσω τοῦ λαοῦ.	9.
11.	11. ※ Καὶ παρενέβαλον ἀπὸ ※ Βοῤῥᾶ τῆς Γαὶ, καὶ ἡ κοιλὰς ἀ-※ναμέσον αὐτοῦ καὶ τῆς Γαί.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. ※ Et terram ejus et populum ※ ejus. *Alius*, et populum ejus, et civitatem ejus.	1.
2.	2. *Vacat.* *Alius*, et regi ejus.	2.
6.	6. *Vacat.* *Alius*, et fugiemus a facie ipsorum.	6.
7.	7. ※ Et atteretur (sic) civita-※tem, et dabit eam Dominus Deus ※vester in manu vestra. *Alius*, et atterite civitatem : et dabit eam Dominus Deus vester in manibus vestris.	7.
8.	8. ※ Et erit cum comprehen-※deritis civitatem.	8.
	※ Et comburetis eam in igne.	
9.	9. ※ Et pernoctavit Jesus nocte ※ illa in medio populi.	9.
11.	11. ※ Et castrametati sunt ab ※ austro Gai: Et vallis inter ※ eum et Gai.	11.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 ויקח כחמשת אלפים איש וישם אותם אורב בין בית־אל ובין העי מים לעיר	12	12.
13 וישימו העם את־כל־המחנה אשר מצפון לעיר ואת־עקבו מים לעיר וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק	13.	13.
14 למועד לפני הערבה	14.	14.
15 וינסו דרך המדבר	15.	15.
16 ויזעקו כל־העם אשר בעיר לרדף אחריהם	16.	16.
17 ובית אל	17.	17.
18 בכידון	18.	18. Σὺν τῷ γεσῷ.
20 והעם הנס במדבר נהפך אל־הרודף	20.	20.
22 לקראתם	22.	22.
השאיר־להם		
24 ויהי ככלות	24.	24.
ויפלו כלם לפי־חרב		
לפי־חרב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Et accepit circiter quinque millia virorum, et posuit eos insidias inter Bethel et inter Hai a mari ipsi civitati.	12. Quinque autem millia viros elegerat, et posuerat in insidiis inter Bethel et Hai: ex occidentali parte ejusdem civitatis.	12.
13. Et posuerunt populus omnem castrametationem, quæ ab aquilone ipsi civitati et calcem ejus a mari ipsi civitati. Et ivit Jehosua in nocte illa in medium vallis.	13. Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi illius multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Josue in die illa, et stetit in vallis medio.	13.
14. Ad constitutum ad facies planitiei.	14. Contra desertum.	14.
15. Et fugerunt via deserti.	15. Et fugientes per solitudinis viam.	15.
16. Et vociferati sunt omnis populus, qui in civitate persequendo post eos.	16. At illi vociferantes pariter, et se mutuo cohortantes, persecuti sunt eos.	16.
17. Et Bethel.	17. Et Bethel.	17.
18. In hasta.	18. Clypeum.	18. Cum geso.
20. Et populus fugiens in desertum conversus est ad persequentem.	20. Cum ii qui simulaverant fugam, et tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime restitissent.	20.
22. In occursum eorum.	22. Contra suos.	22.
Remansit eis.	Ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur.	
24. Et fuit cum complevisset.	24. Igitur omnibus interfectis.	24.
Et cecidissent ipsi ad os gladii.	Et in eodem loco gladio corruentibus	
In ore gladii.	*Vacat.*	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12.	12. ※ Καὶ ἔλαβεν ὡς ε' χιλιάδας ※ ἀνδρῶν, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἔν- ※ εδρον ἀναμέσον τῆς Βαιθαύη καὶ ※ τῆς Γαὶ, θάλασσαν τῆς Γαί.	12.
13.	13. ※ Καὶ ἔθηκεν ὁ λαὸς πᾶσαν ※ τὴν παρεμβολὴν, ἣ ἦν ἀπὸ ※ Βοῤῥᾶ τῇ πόλει, καὶ τὰ ἔσχατα ※ αὐτοῦ θάλασσα τῆς πόλεως. Καὶ ※ ἐπορεύθη Ἰησοῦς τὴν νύκτο ※ ἐκείνην ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος	13.
14.	14. *Vacat*. *Ἄλλος*, εἰς τὸν καιρὸν κατὰ πρόσωπον Ῥαβά.	14.
15.	15. *Vacat* *Ἄλλος*, καὶ ἔφυγεν ὁδὸν τῆς ἐρήμου.	15.
16.	16. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐνίσχυσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοῦ διῶξαι ὀπίσω αὐτῶν.	16.
17.	17. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐν Βαιθήλ.	17.
18. Σὺν τῇ ἀσπίδι.	18. Ἐν τῷ γαισῷ.	18.
20.	20. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ὁ λαὸς ὁ φεύγων εἰς τὴν ἔρημον, ἐστράφησαν ἐπὶ τοὺς διώκοντας.	20.
22.	22. Εἰς συνάντησιν. *Ἄλλος*, εἰς συνάντησιν αὐτῶν.	22.
	Καταλειφθῆναι αὐτῶν. *Ἄλλως*, καταλειφθῆναι ἐξ αὐτῶν.	
24.	24. Καὶ ὡς ἐπαύσαντο. *Ἄλλος*, καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσαντο.	24.
	Vacat. *Ἄλλος*, καὶ ἔπεσον πάντες ἐν στόματι ῥομφαίας.	
	Ἐν στόματι ῥομφαίας. *Ἄλλος*, μαχαίρας.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12.	12. ※ Et accepit quasi quinque ※ millia virorum, et posuit eos ※ insidias inter Bethave et Gai, ※ versus mare Gai.	12.
13.	13. ※ Et posuit populus omnem ※ castrametationem, quæ erat ※ ab austro civitati, et extrema ※ ejus mare civitatis. Et abiit ※ Jesus nocte illa in medio vallis.	13.
14.	14. *Vacat*. *Alius*, in tempus ad faciem Raba.	14.
15.	15. *Vacat*. *Alius*, et fugit viam deserti.	15.
16.	16. *Vacat*. *Alius*, et corroboratus est populus terræ ad persequendum post eos.	16.
17.	17. *Vacat*. *Alius*, et in Bæthel.	17.
18. Cum clypeo.	18. In gæso.	18.
20.	20. *Vacat*. *Alius*, et populus fugiens in desertum conversi sunt ad persequentes.	20.
22.	22. In occursum. *Alius*, in occursum eorum.	22.
	Remanere eorum. *Alius*, remanere ex eis.	
24.	24. Et postquam cessaverunt. *Alius*, et factum est, cum cessaverunt.	24.
	Vacat. *Alius*, et ceciderunt omnes in ore gladii.	
	In ore gladii. *Alius*, machæræ.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26 ויהושע לא־השיב ידו אשר נטה בכידון עד אשר החרים את כל־ישבי העי	26.	26.
29 עד־עת הערב	29.	29.
אל־פתח שער העיר		
31 לא־הניף עליהן	31.	31.
34 בספר התורה	34.	34.
35 משה	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA
26. Et Jehosua non convertit manum suam, quam extenderat in hasta, donec interficeret omnes habitatores Hai.	26. Josue vero non contraxit manum, quam sublimem porrexerat tenens clypeum, donec interficerentur omnes inhabitatores Hai.	26.
29. Usque ad tempus vesperæ.	29. Usque ad vesperam.	29.
Ad ostium portæ civitatis.	31. In ipso introitu civitatis.	
31. Non elevare fecit super eos.	31. Quos ferrum non tetigit.	31.
34. In libro legis.	34. In legis volumine.	34.
35. Moseh.	35. Moyses.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Josue.

V. 1. Καὶ τὴν γῆν. etc. Ex Coislin.

Ibid. Ἀλλ., καὶ τὸν λαόν, etc. Basil., sic Masius et Grabe cum asterisco.

V. 2. Ἀλλ., καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς. Basil. et Grabe cum asterisco.

V. 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13. Hæc omnia apud Coislinianum et Basiliensem codices ex altero interprete, ac ut plurimum, ex Theodotione supplentur, ut et alibi per totum Josue librum, ubi LXX passim deficiunt. Masius, Grabe et Coislin. cum asteriscis. Ad versum 7, Grabe legit ἐκτρίψετε. Et ad vers. 8, Masius et Grabe, ἐμπρήσατε. Basil., ἐμπυρίσατε. Ad vers. 12, Basil., Βηθαύη. Masius, Βηθαύν. Grabe, Βαιθήλ.

V. 14. Ἀλλ., εἰς τὸν καιρὸν κατὰ πρόσωπον Ῥαβά. Masius, κατὰ πρόσωπον τῆς Ἀραβά, legit, itemque Grabe.

V. 15, 16 et 17. Defectus LXX Interpretum supplentur ex Basiliensi.

V. 18. Ἀ., σὺν τῷ γεσῷ. Σ., σὺν τῇ ἀσπίδι. Sic tres Regii, qui hanc notam habent ex Didymo: Ὁ δὲ λεξογράφος Διογενιανὸς, ἐμβόλιον εἶναι ὁλοσίδηρον· ἄλλοι δὲ ἀκόντιον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ὑσσόν. Id est, *Lexicographus autem Diogenianus, ait esse embolium totum ferreum; alii telum; Romani vero hyssum.* Hesychius item, ἐμβόλιον ὁλοσίδηρον. Pollux, δόρυ ὁλοσίδηρον. Et Appianus *De Celtis*, c. 1. τὰ δὲ δόρατα ἦν οὐκ ἐοικότα ἀκοντίοις, ἃ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑσσούς... Procopius in hunc locum: *Symmachus cum scuto dicit, alius, cum baculo. Alii vero, cum amento ferreo. Lingua vero Iberica, acontium, quod Romani gæsum vocant.* Nec prætermittenda sunt ea

CAPUT IX JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 יהושע	3.	3.
4 לחמוריהם	4.	4.
5 ומטלאות	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
3. Jehosua.	3. Josue.	3.
4 Asinis suis.	4. Asinis.	4.
5. Et maculosa.	5. Pittaciis consuta.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. *Vacat.* *Ἄλλος*, καὶ Ἰησοῦς οὐκ ἐπέστρεψεν χεῖρα αὐτοῦ, ἣν ἐξέτεινεν ἐν τῷ γαίσῳ ἕως ἀνεθεμάτισε πάντας τοὺς κατοικοῦντας Γαΐ.	26.
29.	29. Ἕως ἑσπέρας. *Ἄλλος*, ἕως καιροῦ τῆς ἑσπέρας.	29.
	Εἰς τὸν βόθρον. *Ἄλλος*, ※ πρὸς ※ τὴν πύλην τῆς πόλεως.	
31.	31. Οὐκ ἐπεβλήθη. *Ἄλλος*, οὐκ ἐβλήθη ἐπ' αὐτούς.	31.
34.	34. Ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσῆ. *Ἄλλος*, ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου Μωϋσῆ.	34.
35.	35. Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῖ. *Ἄλλος*, Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῦ. *Ἄλλος*, Κύριος τῷ Ἰησοῦ.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. *Vacat.* *Alius*, et Jesus non reduxit manum suam, quam extenderat in gæso, donec anathematizaverit omnes habitatores Gai.	26.
29.	29. Usque ad vesperam. *Alius*, usque ad tempus vesperæ.	29.
	In foveam. *Alius adjicit*, ※ ad ※ portam civitatis.	
31.	31. Non injectum est. *Alius*, non jactum est super eos.	31.
34.	34. In lege Moysis. *Alius*, in libro legis Moysis.	34.
35.	35. Moyses Jesu. *Alius*, *idem aliter*. *Alius*, Dominus Jesu.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Josue.

quæ Drusius habet in hunc locum.

Symm., ἀσπίδα. *Similiter et Josephus.* 1 *Sam.* xvii, 6, כדון, *LXX*, ἀσπίς. *Hieron.*, Clypeus. *Glossarium nominum propriorum*, Chidon, jaculum. *Hic LXX reddunt*, ἐν γαισῷ. *Theodoretus*, τὸν μὲν δὴ γαισὸν, ἀσπίδα ἡρμήνευσεν Ἰώσηπος, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος. *De* γαισῷ *alias.* כדון *Interpres Chaldæus* רמחא *convertit, id est hastam, sive lanceam. Latinus, quem Vulgatum dicimus*, clypeum. *Jesus Sirach*, ῥομφαίαν, *frameam. Lex vetus*, ῥομφαία, *framea, gladius. Sunt qui* ῥομφαίαν, *gladium interpretentur: estque usus hoc vocabulo Ennius. Hesychius*, ῥομφαία, μάχαιρα, ξίφος, ἢ ἀκόντιον μακρόν: « Machæra, gladius, aut jaculum longum. » *Livius lib.* i, Thracas quoque romphææ impediebant. *Hinc firmantur qui scribunt esse telum Thracicæ nationis. Ut ut sit, non dubito quin Jesus ille* (*Sirach* xxi, 4) *gladium significare voluerit, sane* ῥομφαία δίστομος, *eidem est gladius anceps.*

V. 20, usque ad 26, omnia ex Basiliensi. Ad versum vero 26, notat Drusius, illa, ἕως ἀνεθεμάτισε, esse alterius interpretis, et suspicatur Aquilæ, qui ita vertit alibi. Verum potest esse etiam Theodotionis, qui hac interpretatione utitur, Exod. xxii, 12. Lectiones versus 29 ex eodem Basiliensi prodeunt. A 29 autem ad finem usque hujus capitis LXX, varia in Basiliensi supplentur, etiamque in aliis manuscriptis et in Polyglotto Anglicano, exque Theodotionis editione adjecta videntur. Sequentes autem variæ lectiones a v. 29 in Basiliensi habentur in margine, sine interpretum nomine.

V. 31. Coislin. Ο', οὐκ ἐπεβλήθη, m., ἐπ' αὐτούς

CAPUT IX JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Κύριος. *Ἄλλος*, Ἰησοῦς.	3.
4.	4. Ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῶν ὄνων αὐτῶν.	4.
5. Ἐπιβλήματα ἔχοντα.	5. Καταπεπελματωμένα.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Dominus. *Alius*, Josue.	3.
4.	4. Super humeros suos. *Alius*, super asinos suos.	4.
5. Assumenta habentia.	5. Pittaciis consuta.	5.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וכל לחם צידם יבש היה נקדים		Καὶ πᾶς ὁ ἄρτος ὁ ἐπισιτισμὸς αὐτῶν ξηρὸς ἐγενήθη, καὶ ἐψαθυρωμένος.
8 תבאו	8.	8.
12 מבתינו	12.	12.
17 ויבאו אל־עריהם ביום השלישי	17.	17.
18 ביהוה אלהי ישראל	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et omnis panis viatici eorum siccus erat punctis.	Panes quoque, quos portabant ob viaticum duri erant, et in frusta comminuti.	Et omnis panis viaticum eorum siccus factus est et arefactus.
8. Venistis.	8. Venistis.	8.
12. De domibus nostris.	12. De domibus nostris.	12.
17. Et venerunt ad civitates eorum die tertio.	17. Et venerunt in civitates eorum die tertio	17.
18. In Domino Deo Israel.	18. In nomine Domini Dei Israel.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Josue.

V. 3. Ἀλλ., Ἰησοῦς. Ex Basil.

V. 4. Ἀλλ., ἐπὶ τῶν ὄνων. Basil. Et hæc est vera lectio. Ἐπὶ τῶν ὤμων, videtur mendose invectum ob nominum similitudinem. Utramque vero lectionem agnoscit Augustinus.

V. 5. Σ., ἐπιϐλήματα ἔχοντα. Ex Coisliniano. Basiliensis autem tacito interprete.

Ibid. Hasce trium interpretum lectiones mutuamur ex Basil. Ἀ., ἐπισιτισμός. Vocem צדה sic vertere solet Aquila. Vide Gen. XLV, 2, et Psal. CXXXI, 15 (*).

Ibid. נקדים ἐψαθυρωμένος. Eadem voce utitur

CAPUT X JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אדני־צדק	1.	1. Ἀδωνισεδέκ.
את־ישראל ויהיו בקרבם		
3 דביר	3.	3.
5 ויאספו ויעלו	5.	5.
האמרי		Τῶν Ἀμοῤῥαίων.
עגלון		Ἐγλώμ.
8 לא־יעמד	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1 Adonisedec.	1. Adonisedec.	1. Adonisedec.
Cum Israel, et essent in interiore eorum.	Ad Israel, et essent fœderati eorum.	
3. Debir.	3. Dabir.	3.
5. Et coacti sunt et ascenderunt.	5. Congregati igitur ascenderunt.	5.
Amorrhæi.	Amorrhæorum.	Amorrhæorum.
Heglon.	Eglon.	Eglom.
8. Non stabit.	8. Nullus ex eis resistere tibi poterit.	8.

(*) Edit. hexapl., Montf. exhibet Symmachi lectionem absque καὶ ante καπυρός, nec ausi sumus

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ πᾶς ὁ ἄρτος τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηρὸς ἐγένετο καπυρός.	Καὶ ὁ ἄρτος αὐτῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ ξηρὸς καὶ εὐρωτιῶν καὶ βεβρωμένος.	Καὶ οἱ ἄρτοι τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηροὶ καὶ βεβρωμένοι.
8.	8. Παραγεγόνατε.	8.
12.	12. *Vacat.* Ἄλλος, ἀπὸ οἴκου ἡμῶν.	12.
17.	17. Καὶ ἦλθον εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ ἐξῆλθον τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν.	17.
18.	18. Κύριον τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Ἄλλος, ἐν Κυρίῳ Θεῷ Ἰσραήλ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et omnis panis viatici eorum siccus erat et adustus.	Et panis eorum viatici aridus et cariem passus et corrosus.	Et panes viatici eorum aridi et corrosi.
8.	8. Advenistis.	8.
12	12. *Vacat. Alius*, a domo nostra.	12.
17.	17. Et venerunt ad civitates eorum. *Alius*, et egressi sunt die tertia in civitates eorum.	17.
18.	18. Dominum Deum Israel. *Alius*, in Domino Deo Israel.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Josue.

Aquila, Psal. CI, 4.

V. 8. Παραγεγόνατε. Ex Coisliniano, et m., ἥκατε.

V. 12. Ἄλλ., ἀπὸ οἴκου ἡμῶν. Masius et Grabe habent, ἀπὸ οἴκων ἡμῶν, cum asterisco. — Coislin. m., ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἡμῶν.

V. 15. Coislin. Ο', ὠμώσαι αὐτοῖς, m., ὅρκον.

V. 17. Ἄλλ., καὶ ἐξῆλθον τῇ ἡμέρᾳ etc. Basil. atque ita Grabe cum asterisco.

V. 21. Ante ζήσονται, Coislin. m., καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες.

V. 24. Id. Post λέγοντες, m., ὅτι ἀγγελίᾳ.

CAPUT X JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
• Ἀδωνισεδέκ.	1. Ἀδωνισεδέκ. Ἄλλως, Ἀδωνιβεζέκ.	1. Ἀδωνισεδέκ.
	Πρὸς Ἰησοῦν καὶ πρὸς Ἰσραήλ. Ἄλλος, πρὸς Ἰησοῦν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν.	
3.	3. Δαβίν. Ἄλλος, Δαβείρ. Ἄλλος, Δαιβάν. Ἄλλος, Δαμίν.	3.
5.	5. Καὶ ἀνέβησαν. Ἄλλος, καὶ συνήχθησαν καὶ ἀνέβησαν.	5.
Τῶν Ἀμοῤῥαίων.	Τῶν Ἰεβουσαίων.	Τῶν Ἀμοῤῥαίων.
Ἐγλώμ.	Ὀδολλάμ.	Ἐγλώμ.
8.	8. Οὐχ ὑπολειφθήσεται. Ἄλλος, οὐ στήσεται.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Adonisedec.	1. Adonisedec. *Aliter*, Adonibesec	1. Adonisedec.
	Ad Jesum et ad Israel. *Alius*, ad Jesum et ad filios Israel: et facti sunt in medio eorum.	
3.	3. Dabin. *Alius*, Dabir. *Alius*, Dæban. *Alius*, Damin.	3.
5.	5. Et ascenderunt. *Alius*, et coacti sunt et ascenderunt.	5.
Amorrhæorum.	Jebusæorum.	Amorrhæorum
Eglom.	Odollam.	Eglom.
8.	8. Non remanebit. *Alius*, non stabit.	8

...am addere particulam, quam tamen exprimit latina versio. Drach.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 בית־חרן	10.	10.
11 אבנים גדלות	11.	11. Λίθους μεγάλους.
12 דם בעמק אילון	12.	12. Σιώπα.
13 הלא־היא כתובה על־ספר הישר	13.	13.
14 לשמע יהוה בקול איש	14.	14.
15 וישב יהושע וכל־ישראל עמו אל המחנה הגלגלה	15.	15.
18 אבנים גדלות	18.	18.
19 ואתם אל־תעמדו רדפו אחרי	19.	19. καὶ ὑμεῖς μὴ στήκετε, διώξατε ὀπίσω.
20 שרדו מהם ויבאו אל־ערי	20.	20.
21 אל־המחנה	21.	21.
26 וימיתם ויתלם	26.	26.
27 אבנים גדלות	27.	27.
28 חרב ואת־מלכה	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Bethoron.	10. Bethoron.	10.
11. Lapides magnos.	11. Lapides magnos.	11. Lapides magnos.
12. Sile. In valle Aialon.	12. Ne movearis. In valle Aialon.	12. Sile.
13. An non hoc scriptum in libro recti ?	13. Nonne scriptum est hoc in libro justorum ?	13.
14. Ad audiendum Dominum in voce viri.	14. Obediente Domino voci hominis.	14.
15. Et reversus est Josue, et omnis Israel cum eo ad castrametationem in Galgal.	15. Reversusque est Josue cum omni Israel in castra Galgalæ.	15
18. Lapides magnos.	18. Saxa ingentia.	18.
19. Et vos ne stetis, persequimini post.	19. Vos autem nolite stare, sed persequimini.	19. Et vos ne stetis, persequimini post.
20. Superfuerunt ex eis, et ingressi sunt ad civitates.	20. Effugere potuerunt, ingressi sunt civitates.	20.
21. Ad castrametationem.	21. Ubi tunc erant castra.	21.
26. Et occidit eos, et suspendit eos.	26. Et interfecit eos atque suspendit.	26.
27. Lapides magnos.	27. Saxa ingentia.	27.
28. Gladii, et regem ejus.	28. Gladii, regemque illius.	28.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ὠρωνίν. *Ἄλλος*, Ὠρωνείμ. *Ἄλλος*, Βαιθωρών.	10.
11.	11. Λίθους χαλάζης.	11.
12. Παῦσον.	12. Στήτω.	12.
	Κατὰ φάραγγα Αἰλών. *Ἄλλος*, κατὰ φάραγγα Αἰλών, ἕως ἐκπολεμήσω τὸν λαὸν τοῦτον.	
13.	13. *Vacat*. *Ἄλλος*, οὐχὶ τοῦτο γεγραμμένον ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς;	13.
14.	14. Ἐπακοῦσαι Θεὸν ἀνθρώπου. *Ἄλλος*, ἐπακοῦσαι Θεὸς [l. Θεὸν] φωνῆς ἀνθρώπου.	14.
15.	15. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς Γαλγαλά.	15.
18.	18. Λίθους. *Ἄλλος*, λίθους μεγάλους.	18.
19. Ὑμεῖς δὲ μὴ ἀποστῆτε, διώξοτε κατόπιν.	19. Ὑμεῖς δὲ μὴ ἑστήκατε καταδιώκοντες ὀπίσω.	19. Καὶ ὑμεῖς μὴ στήκετε, διώξατε ὀπίσω.
20.	20. Διεσώθησαν εἰς τὰς πόλεις. *Ἄλλος*, διεσώθησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς πόλεις.	20.
21.	21. *Vacat*. *Ἄλλος*, εἰς τὴν παρεμβολήν.	21.
26.	26. Καὶ ἐκρέμασεν. *Ἄλλος*, καὶ μετὰ τὸ θανατῶσαι αὐτοὺς ἐκρέμασεν.	26.
27.	27. Λίθους. *Ἄλλος*, λίθους μεγάλους.	27.
28.	28. Ξίφους. *Ἄλλος*, μαχαίρας, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Oronin. *Alius*, Oronim. *Alius*, Bæthoron.	10.
11.	11. Lapides grandinis.	11.
12. Quiesce.	12. Stet.	12.
	Ad vallem Ælon. *Alius*, ad vallem Ælon, donec debellaverim populum hunc.	
13.	13. *Vacat*. *Alius*, An non hoc scriptum in libro recti?	13.
14.	14. Ut obediret Deus homini. *Alius*, ut obediret Deus voci hominis.	14.
15.	15. *Vacat*. *Alius*, et reversus est Jesus et omnis Israel cum eo in castra in Galgala.	15.
18.	18. Lapides. *Alius*, lapides magnos.	18.
19. Vos autem ne abscedatis, persequimini retro.	19. Vos autem ne stetis persequentes post.	19. Et vos ne stetis, persequimini post.
20.	20. Salvi evaserunt in civitates. *Alius*, salvi evaserunt ab eis, et ingressi sunt in civitates.	20.
21.	21. *Vacat*. *Alius*, ad castra.	21.
26.	26. Et suspendit. *Alius*, et postquam interfecisset eos, suspendit.	26.
27.	27. Lapides. *Alius*, lapides magnos.	27.
28.	28. Gladii. *Alius*, machæræ; et regem ejus.	28.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
33 אז עלה הרם מלך גזר לעזר את־לכיש	33.	33. Τότε ἀνέβη 'Οράμ, βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθήσων τῇ Λαχείς.
34 עגלנה	34.	34. Αἰγλώμ.
37 לא השאיר שריד	37.	37.
40 והנגב	40.	40.
41 ויכם יהושע	41.	41.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
33. Tunc ascendit Horam rex Ghezer ad auxiliandum Lachis.	33. Eo tempore ascendit Horam rex Gazer, ut auxiliaretur Lachis.	33. Tunc ascendit Oram, rex Gazer auxilium laturus ipsi Lachis.
34. In Heglon.	34. In Eglon.	34. Æglom.
37. Non reliquit superstitem.	37. Non reliquit in ea ullas reliquias.	37.
40. Et meridiei.	40. Et meridianam.	40.
41. Et percussit eos Josue.	41. *Vacat.*	41.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Josue.

V. 1. 'A., Σ., O., Θ., 'Αδωνισεδέκ. Sic Basiliensis, qui notat sine dubio hanc lectionem in Hexaplis haberi, etiam apud LXX secus quam ἐν τῇ κοινῇ, ubi legebatur, et hactenus legitur, 'Αδωνιβεσέκ.

Ibid. Ἄλλ., πρὸς Ἰησοῦν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν. Sic Basil. Ita habent Masius et Grabe, cum obelo ad πρὸς Ἰησοῦν καί, et cum asterisco ad illud, καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν.

V. 2. Post μητροπόλεων, ערי הממלכה, Coislin. m., ὅτι αὐτὴ μεγαλὴ ὑπὲρ τῆς Γαί, quæ desunt in O'.

V. 3. Ἄλλ., Δαβείρ etc. Ex Basil

V. 5. Ἄλλ., καὶ συνήχθησαν etc. Sic Basil.

Ibid. 'A., Σ., Θ., τῶν 'Αμοῤῥαίων. Sic Drusius. Verisimile autem est hanc item lectionem in editione τῶν O' Hexaplari fuisse, non vero 'Ιεβουσαίων. Nam ibi manifesta illa errata expuncta fuerant.

Ibid. 'A., Σ., Θ., 'Εγλώμ. Ex Basil.

V. 8. Ἄλλ., οὐ στήσεται. Basil.

V. 10. Ἄλλ., 'Ωρωνείμ. Ἄλλ., Βαιθωρών. Basil. Postrema lectio cum Hebræo quadrat. — In cod. Coisliniano desunt folia multa, nempe a cap. x, v. 6, usque ad ultimum versum capitis xxii.

V. 11. 'A., λίθους μεγάλους. Drusius.

CAPUT XI JOSUE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 יובב שמרון	1.	1. 'Ιωβάβ.
2 ובערבה ובנפות דור מים	2.	2. Τὴν ὁμαλήν.
3 בארץ המצפה	3.	3.
6 חללים	6.	6.
לפני ישראל		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Jobab. Simron.	1. Jobab. Semeron.	1. Jobab.
2. Et in planitie. Et in tractibus Dor a mari.	2. In campestribus. In regionibus Dor juxta mare.	2. Planitiem.
3. In terra Maspha.	3. In terra Maspha.	3.
6. Occisos. Ad facies Israel.	6. Vulnerandos. In conspectu Israel.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33. Τότε ἀνέβη Ὀράμ, βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθήσων τῇ Λαχείς.	33. Τότε ἀνέβη Ὀράμ [*Ἄλλος*, Ἐλάμ] βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθήσων τῇ Λαχείς.	33. Ἀγαζεὶρ βασιλεὺς Λαχείς.
34.	34. Αἰγλώμ. *Ἄλλως*, εἰς Ὀδολλάμ.	34.
37.	37. Οὐκ ἦν διασεσωσμένος. *Ἄλλος*, οὐ κατέλειπεν σεσωσμένον.	37.
40.	40. Καὶ τὸν Ναγέβ. *Ἄλλος*, καὶ τὸν νότον. *Ἄλλος*, Ναβαί.	40.
41.	41. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.	41.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33. Tunc ascendit Oram, rex Gazer auxilium laturus ipsi Lachis.	33. Tunc ascendit Oram (*Aliter* Elam) rex Gazer auxilium laturus ipsi Lachis.	33. Agazir rex Lachis.
34.	34. Æglom. *Aliter*, in Odollam.	34.
37.	37. Non fuit superstes. *Alius*, non reliquit superstitem.	37.
40.	40. Et Nageb. *Alius*, et austrum. *Alius*, Nabai.	40.
41.	41. *Vacat*. *Alius*, et occidit eos Jesus.	41.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Josue.

V. 12. Ἀ., σιώπα. Σ., παῦσον. Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ἕως ἐκπολεμήσω τὸν λαὸν τοῦτον. Hæc, quæ in Hebræo non exstant, ex alio interprete afferuntur a Basiliensi.

V. 13. *Ἄλλ.*, οὐχὶ τοῦτο γεγραμμ. Ex Basil. Masius item et Grabe cum asterisco habent.

V. 14. *Ἄλλ.*, ἐπακοῦσαι Θεὸς φωνῆς ἀνθρώπου. Basil.

V. 15. *Ἄλλ.*, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς etc. Ex Basil.

V. 18 et 27. *Ἄλλ.*, λίθους μεγάλους. Basil.

V. 19. Ἀ., Θ., καὶ ὑμεῖς μὴ στήκετε etc. Hasce trium lectiones affert Basil.

V. 20. *Ἄλλ.*, διεσώθησαν ἀπ' αὐτῶν etc. Basil.

V. 21. *Ἄλλ.*, εἰς τὴν παρεμβολήν. Basil.

V. 26. *Ἄλλ.*, καὶ μετὰ τὸ θανατῶσαι etc Basil.

V. 28. *Ἄλλ.*, μαχαίρας, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς. Basil.

V. 33. Ἀ., Σ., Ο', τότε ἀνέβη Ὀράμ etc. In LXX Romanæ editionis legitur, Ἐλάμ. Lectio Theodotionis vitiata fuit.

V. 34. Ἀ., Ο', Αἰγλώμ. Sic Basil.

V. 37. *Ἄλλ.*, οὐ κατέλειπεν σεσωσμένον. Basil.

V. 40. *Ἄλλ.*, καὶ τὸν νότον. Basil.

V. 41. *Ἄλλ.*, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς Basil.

CAPUT XI JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἰωβάβ.	1. Ἰωβάβ. *Ἄλλος*, Ἰωάβ	1. Ἰωβάβ.
	Συμοών. *Ἄλλος*, Ὑμερῶν. *Ἄλλος*, Συμερῶν. *Ἄλλος*, Σομερών.	
2. Πεδινήν.	2. Ἀραβά.	2.
Ἐν τῇ παραλίᾳ Δωρά.	Φεναεδδώρ. *Ἄλλος*, Ναφεθδώρ. *Ἄλλος*, Ναφεναεδδώρ.	
3.	3. Εἰς γῆν Μασσύμα. *Ἄλλος*, εἰς τὴν Μασσεμάθ.	3.
6.	6. Τετροπωμένους. *Ἄλλος*, τετρωμένους.	6.
	Ἐναντίον τοῦ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Jobab.	1. Jobab. *Alius*, Joab.	1. Jobab.
	Symoon. *Alius*, Hymeron. *Alius*, Symeron. *Alius*, Someron.	
2. Campestrem.	2. Araba.	2.
In maritima Dora.	Phenaeddor. *Alius*, Naphethdor. *Al.*, Naphenaeddor.	
3.	3. In terram Massyma. *Alius*, in ipsam Massemath.	3.
6. Occisos.	6. Fugatos. *Alius*, vulneratos.	6.
	Ante Israel. *Alius*, in conspectu filiorum Israel.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 במשרפות מים	8.	8. Μαστραιφωθ ὕδατος.
9 כאשר	9.	9.
10 וישב יהושע	10.	10.
13 העמדות על־תלם	13.	13. Ἑστηκυίας ἐπὶ χώματος.
17 מן ההר החלק	17.	17. Ἀπὸ ὄρους μεριζομένου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Combustiones aquarum.	8. Aquas Maserephoth.	8. Mastræphoth aquæ.
9. Quemadmodum.	9. Sicut.	9.
10. Et reversus est Josue.	10. Reversusque statim.	10.
13. Stantes super tumulum earum.	13. In collibus et in tumulis sitæ.	13. Stantes super aggerem.
17. A monte leni.	17. Et partem montis.	17. A monte diviso.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Josue.

V. 1. Ἀ., Σ., Ο', Θ., Ἰωβάβ. Ex Basil.

Ibid. Ἄλλ., Ὑμερῶν. Ἄλλ., Συμερῶν. Basil. Tertia lectio, Σομέρων, habetur inter variantes Romanæ editionis.

V. 2. Ἀ., τὴν ὁμαλὴν. Σ., πεδινήν. Sic Drusius. Mallem, ἐν ὁμαλῇ, ἐν πεδινῇ.

Ibid. Σ., ἐν τῇ παραλίᾳ Δωρά. Drusius Symmachi lectionem sic effert, τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης Δώρ, *littus maris Dor*, nescio unde expiscatus. Puto veram eam lectionem quæ apud Eusebium et Hieronymum *De locis Hebraicis* habetur. Prior habet, Ναφεθδώρ, ἐν τῇ παραλίᾳ Δωρά, ubi illud, ἐν τῇ παραλίᾳ Δωρά, interpretationem Symmachi esse docet Hieronymus in versione Latina, *Nepheddor, quod Symmachus interpretatur maritimam*. Nomen Symmachi excidisse videtur ex Eusebio.

CAPUT XII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥ.
1 ארנן	1.	1.
3 הפסגה	3.	3. Λαξευτήν.
4 היושב	4.	4.
5 הגשורי	5.	5.
12 עגלון	12.	12.
14 ערד	14.	14.
18 מלך לשרון אחד מלך מדון אחד	18.	18.
19-24 מלך חצור אחד מלך שמרון מראן אחד מלך אכשף אחד מלך תענך אחד מלך מגדו אחד מלך	19-24.	19-24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Arnon.	1. Arnon.	1.
3. Collis.	3. Phasga.	3. Excisam.
4. Habitantis.	4. Qui habitavit.	4.
5. Ghesuri.	5. Gessuri.	5.
12. Heglon.	12. Eglon.	12.
14. Harad.	14. Hered.	14.
18. Rex Lassaron unus, rex Madon unus.	18. Rex Saron unus, rex Madon unus.	18.
19-24. Rex Chasor unus; rex Simron Meropn unus; rex Achsaph, unus; rex Tahanach, unus; rex Meghiddo, unus; rex Kedes, unus;	19-24. Rex Asor unus, rex Semeron unus, rex Achsaph unus, rex Thenac unus, rex Mageddo unus, rex Cades unus, rex Jacha-	19-24.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Μαστραιφὼθ θαλάσσης.	8. Μασσαιρεφὼθ Μαΐμ. Ἄλλως, Μασερών.	8.
9.	9. Ὃν τρόπον. Ἄλλος, καθότι.	9.
10.	10. Καὶ ἐπεστράφη Ἰησοῦς. Ἄλλος, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ.	10.
13. Ἱδρυμένας ἑκάστην ἐπὶ ὕψους.	13. Κεχωματισμένας.	13. Ὀχυράς.
17. Ἀπὸ ὄρους λείου.	17. Ἀπὸ ὄρους Χελχά.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Mastræphoth maris.	8. Mussærephoth Maim. *Aliter*, Maseron.	8.
9.	9. Quemadmodum. *Alius*, sicut.	9.
10.	10. Et reversus est Jesus. *Alius*, et reversus est Jesus, et omnis Israel cum eo.	10.
13. Constitutas unamquamque super cacumen.	13. Aggeratas.	13. Munitas.
17. A monte lævi.	17. A monte Chelcha.[1]	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Josue.

V. 3. Ἀλλ., εἰς τὴν Μασσεμάθ. Basil.

V. 6. Ἀλλ., τετρωμένους, in notis Romanæ editionis. Est forte Symmachi qui vertit *occisos*, teste Drusio.

Ibid. Ἀλλ., ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Basil.

V. 8. Ἀ., Μαστραιφὼθ ὕδατος etc. Sic Eusebius *De locis Hebraicis*. Drusius habet, Ἀ., Μασρεφὼθ τῶν ὑδάτων. Σ., Μασρεφὼθ ἀπὸ θαλάσσης. Editio Romana, Μασερών.

V. 9. Ἀλλ., καθότι. Basil.

V. 10. Καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς etc. Basil.

V, 13. Ἀ., ἑστηκυίας ἐπὶ χώματος etc. Basil.

V. 17. Ἀ., ἀπὸ ὄρους μεριζομένου. Σ., ἀπὸ ὄρους λείου. Drusius. At Eusebius apud Hieronymum ad vocem Alan, p. 397, vitiatus est.

CAPUT XII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἀρνῶν. Ἀλλ., Ἀροήρ. Ἀλλ., Ἀριήρ.	1.
3.	3. Φασγά.	3.
4.	4. Κατοικῶν. Ἄλλος, ἐξουσιάζων.	4.
5.	5. Γεργεσί. Ἄλλος, Γεσουρί.	5.
12.	12. Αἰλάμ. Ἄλλος, Αἰγλώμ.	12.
14.	14. Ἀδέρ. Ἄλλος, Ἀράδ.	14.
18.	18. *Οἱ λοιποί*, βασιλέα Λεπαρῶν, βασιλέα Μαδῶν. Ἄλλος, Μαῤῥών.	18.
19-24.	19-24. Ἄλλος, βασιλέα Ἀσώρ, βασιλέα Σαμβρών, βασιλέα Μαῤῥώμ, βασιλέα Ἀχσάφ, βασιλέα Θανάχ, βασιλέα Μαγεδδών, βασιλέα Κέδες,	19-24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Arnon. *Alius*, Aroer. *Alius*, Arier.	1.
3.	3. Phasga.	3.
4.	4. Habitans. *Alius*, principatum gerens.	4.
5.	5. Gergesi. *Alius*, Gesuri.	5.
12.	12. Ælam. *Alius*, Æglom.	12.
14.	14. Ader. *Alius*, Arad.	14.
18.	18. *Reliqui*, regem Leparon, regem Madon. *Alius*, Marron.	18.
19-24.	19-24. *Alius*, regem Asor, regem Sambron, regem Marrhom, regem Achsaph, regem Thanach, regem Mageddon, regem Kedes, regem Je-	19-24.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קדש אחד מלך־יקנעם לכרמל אחד מלך דור לנפת דור אחד מלך־גוים לגלגל אחד מלך תרצה אחד		Ἐθνῶν τῆς Γελγέλ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
rex Jochneham Charmelo, unus; rex Dor ipsi tractui Dor, unus; rex Gentium ad Galgal, unus; rex Thersa, unus.	nam Carmeli unus, rex Dor et provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus, rex Thersa unus.	Gentium Gelgel.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Josue.

V. 1. Basil. legit, Ἀριήρ. Ἄλλ., Ἀροήρ.
V. 4. Ἄλλ., ἐξουσιάζων. Basil.
V. 5. Ἄλλ., Γεσουρί. Basil. et sic legit Grabe.
V. 12. Ἄλλ., Αἰγλώμ. Ex eodem Basil. Grabe, Ἐγλών.
V. 14. Ἄλλ., Ἀράδ. Ex Basil.
V. 18. *Οἱ λοιποὶ*, βασιλέα Λεπαρῶν, βασιλέα Μαδῶν. Basil. Masius melius legit, Λεσαρών.
V. 19. Hæc omnia nomina, quæ apud LXX Interpretes mire perturbata et corrupta erant, ut etiam hodie habentur in editione Romana, in codice Basiliensi ex aliis, ut videtur, interpretibus secundum veritatem Hebraicam restituuntur ad marginem, ut nos referimus. Masius aliquantum variat, et lectionem Hebraicam e vestigio sequitur, ad singulos autem reges adjicit ἕνα, ut est in Hebræo.

Ecce nunc nomina secundum edit. Rom. : Βασιλέα Ἀσὼμ, βασιλέα Συμοὼν, βασιλέα Μαμβρὼθ, βα-

CAPUT XIII JOSUE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 והעוים	3.	3.
5 הגבלי	5.	5.
מבעל גד		Βαεγγά.
9 המישר	9.	9. Τὴν ὁμαλήν.
מידבא		
11 הגשורי	11.	11.
12 מיתר הרפאים	12.	12.
16 המישר	16.	16. Τὴν ὁμαλήν.
19 העמק	19.	19.
20 הפסגה	20.	20. Λαξευτήν.
21 ואת־רבע נסיכי סיחון	21.	21.
22 אל־חלליהם	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et Hevæi.	3. Hevæi.	3.
5. Ghibli.	5. Confinia.	5.
A Bahalgad.	Baalgad.	Baenga.
9. Planitiem.	9. Campestria.	9. Planitiem.
Medeba.	Medaba.	
11. Ghesuri.	11. Gessuri.	11.
12. Ex residuo Rephaim.	12. De reliquiis Raphaim.	12.
16. Planities.	16. Planitiem.	16. Planitiem.
19. Vallis.	19. Convallis.	19.
20. Pisgah.	20. Phasga.	20. Excisam.
21. Rebah præfectos Sichon.	21. Rebe duces Sehon.	21.
22. Ad interfectos eorum.	22. Cum cæteris interfectis.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Δὼρ τῆς παραλίας. 'Εθνῶν τῆς Γελγέλ.	βασιλέα 'Ιεχομνὰμ τοῦ Χερμὲρ, βασιλέα Βαιθὴλ, βασιλέα 'Αδδὼρ τοῦ Ναφεναεδδὼρ, βασιλέα Γοὶν τῆς Γελγὲλ (*al.* Γαλγὰλ), βασιλέα Θερσά.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Dor maritima. Gentium Gelgel.	comnam ipsius Chermer, regem Bæthel, regem Addor ipsius Naphenaeddor, regem Goïn ipsius Gelgel (*al.* Galgal), regem Thersa.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Josue.

σιλέα 'Αζὶφ, βασιλέα Κάδης, βασιλέα Ζαχὰκ, βασιλέα Μαρεδὼθ, βασιλέα 'Ιεκὸμ τοῦ Χερμὲλ, βασιλέα 'Οδολλὰμ τοῦ Φενναλδὼρ, βασιλέα Γεὶ τῆς Γαλιλαίας, βασιλέα Θερσά. Regem Asom, regem Symoon, regem Mambroth, regem Aziph, regem Cades, regem Zachac, regem Maredoth, regem Jecom ipsius Chermel, regem Odollam ipsius Phennealdor, regem Gei Galilææ, regem Thersa.

Ibid. Σ., Δὼρ τῆς παραλίας. Vide quæ diximus in notis ad v. 2 capitis præcedentis.

Ibid. 'Α., Σ., ἐθνῶν τῆς Γελγέλ. Eusebius *De locis Hebraicis*, Γωεὶν τῆς Γελγέλ. 'Α., εἰσὶν ἐθνῶν τῆς Γελγέλ. Quæ postrema verba corrupta sunt: sed facile restituuntur ex interpretatione Hieronymi, qui sic habet: *Goim in Gelgel: quod Aquila et Symmachus interpretantur, gentes in Gelgel.* Legas igitur, 'Α., Σ., ἐθνῶν τῆς Γελγέλ. Hieron. *De locis Hebraicis*, p. 447.

CAPUT XIII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Εὐαίῳ. *Ἄλλος*, Εὐείν.	3.
5.	5. Γαλιάθ. *Ἄλλος*, Γαλιλάθ. *Ἄλλος*, Γαβλί.	5.
Βααλγά.	Βααλγά. *Ἄλλως*, Γαλγάλ.	Βααλγά.
9. Τὴν ὁμαλήν.	9. Τὴν Μισώρ.	9.
	Μαδαιβά. *Ἄλλως*, Μαιδαβάν.	
11.	11. Γεσιρί. *Ἄλλος*, Γεσουρίτου.	11.
12.	12. 'Απὸ τῶν γιγάντων. *Ἄλλος*, ἀπὸ τοῦ λείμματος τῶν γιγάντων.	12.
16. Τὴν ὁμαλήν.	16. Τὴν Μισώρ. *Ἄλλος*, τὴν γῆν ὁμαλὴν Μεισώρ.	16.
19.	19. 'Ενάκ. *Ἄλλος*, 'Ενάβ. *Ἄλλος*, Αἰνάκ. *Ἄλλος*, Αἰμάκ. *Ἄλλος*, 'Ενέκ. *Οἱ λοιποί*, τῆς κοιλάδος.	19.
20.	20. Φασγά.	20.
21.	21. 'Ροβὲ ἄρχοντα ἔναρα Σιών. *Ἄλλος*, 'Ροβὲ ἄρχοντας παρὰ Σηών. *Ἄλλος*, 'Ροβὲ ἄρχοντα Σιών.	21.
22.	22. 'Εν τῇ ῥοπῇ. *Ἄλλος*, ἐν τῇ τροπῇ. *Ἄλλος*, ἐν τῇ προνομῇ.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Evæo. *Alius*, Evin.	3.
5.	5. Galiath. *Alius*, Galilath. *Alius*, Gabli.	5.
Baalga.	Baalga. *Aliter*, Galgal.	Baalga.
9. Planitiem.	9. Ipsam Misor.	9.
	Madæba. *Aliter*, Mædaban.	
11.	11. Gesiri. *Alius*, Gesuritæ.	11.
12.	12. Ex gigantibus. *Alius*, ex residuo gigantum.	12.
16. Planitiem.	16. Ipsam Misor. *Alius*, terram planam Misor.	16.
19.	19. Enac. *Alius*, Enab. *Alius*, Ænac. *Alius*, Æmac. *Alius*, Enec. *Reliqui*, vallis.	19.
20.	20. Phasga.	20.
21.	21. Robe principem spolia Sion. *Alius*, Robe principes a Seon. *Alius*, Robe principem Sion.	21.
22.	22 In impetu. *Alius*, in fuga. *Alius*, in vastatione.	22.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 וחצריהן	23.	23.
25 ערוער	25.	25.
רבה		
26 וממחנים	26.	26.
לדבר		
27 ובעמק	27.	27. Ἐν τῇ κοιλάδι.
בית הרם		
ובית נמרה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Et villæ earum.	23. Viculos.	23.
25. Haroer.	25. Aroer.	25.
Rabba.	Rabba.	
26. Et a castris.	26. Manaim.	26.
Debir.	Dabir.	
27. Et in valle.	27. In valle.	27. In valle.
Betharam.	Betharan.	
Et Bethnemra.	Bethnemra.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Josue.

V. 3. Ἄλλ., Εὐεῖν. Basil.

V. 5. Ἄλλ., Γαλιλάθ. Ἄλλ., Γαβλί. Basil. Postrema lectio cum Hebræo consonat.

Ibid. Ἀ., Βαεγγά. Σ., Ο', Θ., Βααλγά. Basil. qui de editione τῶν Ο' Hexaplari intelligendus est, ubi vetusta lectio secundum Symmachum, et Theodotionem emendata fuerat. In Romana editione legitur, Γαλγάλ. Masius et Grabe posuerunt Βαλγάδ.

V. 9. Ἀ., Σ., τὴν ὁμαλήν. Sic Eusebius *De locis Hebraicis*, Μισώρ. Ἀ., Σ., τὴν ὁμαλήν. Ubi Hieron., ὁμαλήν, vertit, *humilem*.

Ibid. Ἄλλως, Μαιδαβάν. Basil.

V. 11. Ἄλλ., Γεσουρίτου. Idem.

V. 12. Ἄλλ., ἀπὸ τοῦ λείμματος τῶν γιγάντων. Basil.

V. 16. Ἀ., Σ., τὴν ὁμαλήν. Vide supra, v. 9. Ἄλλ., τὴν γῆν ὁμαλὴν Μεισώρ. Basiliensis in textu. Hæc autem interpretatio ex duabus facta videtur.

V. 19. *Οἱ λοιποί*, τῆς κοιλάδος. Basil. Ο', Ἐνάχ.

CAPUT XIV JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 ומגרשיהם	4.	4.
6 בגלגל	6.	6.
7 ואשב אתי דבר	7.	7. Ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον.
8 את־לב	8.	8.
מלאתי		
9 ולבניך	9.	9.
13 יהושע	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et suburbana earum.	4. Suburbana earum.	4
6. In Galgal.	6. In Galgala.	6.
7. Et retuli ei verbum.	7. Nuntiavique ei.	7. Respondi ei verbum.
8. Cor.	8. Cor.	8.
Complevi.	Secutus sum.	
9. Et filiis tuis.	9. Filiorum tuorum.	9.
13. Jehosua.	13. Josue.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23. Ἄγροι αὐτῶν.	23. Ἐπαύλεις αὐτῶν.	23.
25.	25. Ἄραβα. Ἄλλος, Ἀροήρ.	25.
	Ἀράδ. Ἄλλος, Ῥαββά.	
26.	26. Μαάν. Ἄλλος, Μανάν. Ἄλλος, Μααναΐμ.	26.
	Δαιβών. Ἄλλος, Δαβείρ.	
27. Ἐν τῇ κοιλάδι.	27. Ἐναδόμ.	27.
	Μειθαρτάν. Ἄλλως, Ὀθαργαί. Ἄλλος, Βηθαράν.	
	Βαινθαναβρά. Ἄλλος, Βηθναβρά. Ἄλλος, Θαναβαρά.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23. Agri earum.	23. Pagi eorum.	23.
25.	25. Araba. *Alius*, Aroer.	25.
	Arad. *Alius*, Rhabba.	
26.	26. Maan. *Alius*, Manan. *Alius*, Maanaim.	26.
	Dæbon. *Alius*, Dabir.	
27. In valle.	27. Enadom.	27.
	Mithartan. *Aliter*, Othargai. *Alius*, Betharan.	
	Bænthanabra. *Alius*, Bethnabra. *Alius*, Thanabara.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Josue.

Grabe legit Ἐμάκ.

Ibid. Ἄλλος etc. Quæ omnes lectiones apud Lambertum Bos. DRACH.

V. 20. Ἀ., λαξευτήν. Vide quæ diximus supra, Num. XXI, 20.

V. 21. Ἀλλ., Ῥοβὲ ἄρχοντας παρὰ Σηών etc. Hæ variæ lectiones in notis edit. Romanæ habentur.

V. 22. Ἀλλ., ἐν τῇ τροπῇ. Ἀλλ., ἐν τῇ προνομῇ. Basil.

V. 23. Σ., ἄγροι αὐτῶν. Drusius.

V. 25. Ἀλλ., Ἀροήρ. Basil.

Ibid. Ἀλλ., Ῥαββά. Basil.

V. 26. Ἀλλ., Μανάν. Ἀλλ., Μααναΐμ. Basil.

Ibid. Ἀλλ., Δαβείρ. Basil.

V. 27. Ἀ., Σ., ἐν τῇ κοιλάδι. Drusius. Eusebius apud Hieron. *De locis Hebraicis*, p. 455, Ἐνεμέκ.

Ibid. Ο', Μειθαρτάν. Sic habet in textu Basil. Ἄλλως, Ὀθαργαί, lectio editionis Romanæ. Ἀλλ., Βηθαράν, Basiliensis ex altero interprete.

Ibid. Ἀλλ., Βηθναβρά. Ἀλλ., Θαναβαρά. Basil.

CAPUT XIV JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Προάστεια αὐτῶν.	4. Ἀφωρισμένα αὐτῶν.	4.
6.	6. Ἐν Γαλγάλ. Ἄλλος, Γαλγάλοις. Ἄλλος, Γαλγάδ.	6.
7. Ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον.	7. Ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον.	7.
8.	8. Καρδίαν. Ἄλλος, διάνοιαν.	8.
	Προσετέθην. Ἄλλος, προσεθέμην.	
9.	9. Τέκνοις σου. Ἄλλος, υἱοῖς σου.	9.
13.	13. Ἰησοῦς. Ἄλλος, Ἰησοῦς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, καλῶς.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Suburbana earum.	4. Segregata earum.	4.
6.	6. In Galgal. *Alius*, Galgalis. *Alius*, Galgad.	6.
7. Respondi ei verbum.	7. Respondi ei verbum.	7.
8.	8. Cor. *Alius*, mentem.	8.
	Appositus fui. *Alius*, apposui.	
9.	9. Proli tuæ. *Alius*, filiis tuis.	9.
13.	13. Jesus. *Alius*, Jesus, et dixit ad eum, bene.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Josue.

V. 4. Σ., προάστεια αὐτῶν. Ita Drusius.
V. 6. Ἄλλος, Γαλγάλοις. Ἄλλος, Γαλγάδ. Basil.
V. 7. Ἀ., Ο', ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον. Ita Drusius.
V. 8. Ἄλλος, διάνοιαν. Basil.

CAPUT XV JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 נגבה	1.	1.
3 ועלה אדרה ונסב הקרקעה	3.	3.
4 ועבר עצמונה	4.	4.
נגב		
5 עד קצה הירדן	5.	5.
6 לבית הערבה	6.	6.
בהן		Βοέν.
7 אל־מי עין־שמש	7.	7. Πηγὴ ἡλίου.
8 בן־הנם	8.	8.
9 ויצא אל־ערי הר־עפרון	9.	9. Καὶ διεκβάλλει ἐπὶ κώμας ὄρους Ἐφρών.
10 אל־כתף הר־יערים	10.	10.
תמנה		
11 ימה	11.	11.
13 ארבע	13.	13.
14 את־ששי	14.	14.
19 הנגב	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad meridiem.	1. Contra meridiem.	1.
3. Et ascendet in Adar, et circuibit in Carcaba.	3. Ascendebat ad Addam, et circuiens Carcaa.	3.
4. Et transibit in Asmon.	4. Atque inde pertransiens in Asemona.	4.
Meridiei.	Meridianæ plagæ.	
5. Usque ad extremum Jordanis.	5. Usque ad extrema Jordanis.	5.
6. Betharaba.	6. In Beth Araba.	6.
Bohan.	Boen.	Boen.
7. Ad aquas Hensemes.	7. Aquas quæ vocantur fons solis.	7. Fons solis.
8. Filii Hennom.	8. Filii Ennom.	8.
9. Et egredietur ad urbes montis Hephron.	9. Et pervenit usque ad vicos montis Ephron.	9. Et transit ad vicos montis Ephron.
10. Ad humerum montis Jearim.	10. Juxta latus montis Jarim.	10.
Thimna.	Thamna.	
11. Ad mare.	11. *Vacat.*	11.
13. Arba.	13. Arbe.	13.
14. Sesai.	14. Sesai.	14.
19. Meridiei.	19. Australem.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Josue.

Ibid. Ἄλλος, προσεθέμην. Ex eodem Basil.
V. 9. Ἄλλος, υἱοῖς σου. Basil.

V. 13. Ἄλλος, Ἰησοῦς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, καλῶς. Hæc afferuntur a Basiliensi nec exstant in Hebræo.

CAPUT XV JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Πρὸς λίβα. Ἄλλος, πρὸς νότον.	1.
3. Τὸ ἔδαφος.	3. Καὶ προσαναβαίνει εἰς Σάραδα, καὶ ἐκπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς Κάδης. Ἄλλος, προαναβαίνει εἰς Ἀραβὰ, (*Al.* Ἄβδηρα) καὶ περιπορεύεται τὴν Γαλααδῖτιν.	3.
4.	4. Καὶ ἐκπορεύεται ἐπὶ Σελμωνάν. Ἄλλος, καὶ πορεύεται ἐπὶ Ἀσελμῶνα.	4.
	Λιβός. Ἄλλος, νότου.	
5.	5. Ἕως τοῦ Ἰορδάνου. Ἄλλος, ἐπὶ μέρους τοῦ Ἰορδάνου.	5.
6. [Ἐν τόποις κατὰ ἀοίκητον.]	6. Βαιθάραβα.	6.
	Βαιών.	Βοέν.
7. Πηγὴ ἡλίου.	7. Τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς τοῦ ἡλίου.	7. Πηγὴ ἡλίου.
8.	8. Ἐννόμ. Ἄλλος, υἱοῦ Ἐννόμ.	8.
9. Καὶ ἐξῆλθεν εἰν πόλεις ὄρους Ἐφρών.	9. Καὶ διεκβάλλει ἐπὶ κώμας ὄρους Ἐφρών. Ἄλλως, καὶ διεκβάλλει εἰς τὸ ὄρος Ἐφρών.	9. Καὶ διεκβάλλει εἰς Γαὶ ὄρος Ἐφρών.
10.	10. Ἐπὶ νώτου πόλιν Ἰαρίμ. Ἄλλος, ἐπὶ Εἴσσαρες.	10.
	Λίβα. Ἄλλος, νότον.	
11.	11. Ἐπὶ θάλασσαν. Ἄλλος, παρὰ θάλασσαν.	11.
13.	13. Ἀρβόκ. Ἄλλος, Ἀρβέ.	13.
14.	14. Σουσί. Ἄλλος, τριχῶτα.	14.
19.	19. Ναγέβ. Ἄλλος, νότου.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ad africum. *Alius*, ad austrum.	1.
3. Pavimentum.	3. Et ascendunt in Sarada, et obeunt eam quæ ad occidentem Cades. *Alius*, ascendit in Araba, (*Al.* Abdera) et circumit Galaaditin.	3.
4.	4. Et egrediuntur in Selmonan. *Alius*, et vadit in Aselmona.	4.
	Africi. *Aliter*, austri.	
5.	5. Usque ad Jordanem. *Alius*, super partem Jordanis.	5.
6. In locis juxta inhabitabilem.	6. Bætharaba.	6.
	Bæon.	Boen.
7. Fons solis.	7. Aqua fontis solis.	7. Fons solis.
8.	8. Ennom. *Alius*, filii Ennom.	8.
9. Et exiit in urbes montis Ephron.	9. Et transit ad vicos montis Ephron. *Aliter*, et transit in montem Ephron.	9. Et pertransit in Gai mons Ephron.
10.	10. Supra dorsum civitatem Jarim. *Alius*, supra Issares.	10.
	Africum. *Alius*, austrum.	
11.	11. Ad mare. *Alius*, juxta mare.	11.
13.	13. Arboc. *Alius*, Arbe.	13.
14.	14. Susi. *Alius*, pilosum.	14.
19.	19. Nageb. *Alius*, austri.	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונתתה לי גלת מים		
את גלת עליות		
21 הערים מקצה למטה	21.	21. Αἱ πόλεις ἀπὸ τελευταίου τῆς φυλῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dabis mihi revolutiones aquarum.	Junge et irriguam.	
Revolutiones superiores.	Irriguum superius.	
21. Urbes ab extremo tribui.	21. Civitates ab extremis partibus.	21. Urbes ab ultimo tribus.

21 בנגבה קבצאל ועדר ויגור 22 וקינה ודימונה
ועדעדה 23 וקדש וחצור ויתנן 24 זיף וטלם
ובעלות 25 וחצור ׀ חדתה וקריות חצרון היא חצור
26 אמם ושמע ומולדה 27 וחצר גדה וחשמון ובית
פלט 28 וחצר שועל ובאר שבע ובזיותיה 29 בעלה
ועיים ועצם 30 ואלתולד וכסיל וחרמה 31 וצקלג
ומדמנה וסנסנה 32 ולבאות ושלחים ועין ורמון כל
ערים עשרים ותשע וחצריהן 33 בשפלה אשתאול
וצרעה ואשנה 34 וזנוח ועין גנים תפוח והעינם
35 ירמות ועדלם שוכה ועזקה 36 ושערים ועדיתים
והגדרה וגדרתים ערים ארבע־עשרה וחצריהן 37 צנן
וחדשה ומגדל־גד 38 ודלען והמצפה ויקתאל 39 לכיש
ובצקת ועגלון 40 וכבון ולחמס וכתליש 41 וגדרות
בית־דגון ונעמה ומקדה ערים שש־עשרה וחצריהן
42 לבנה ועתר ועשן 43 ויפתח ואשנה ונציב 44 וקעילה
ואכזיב ומראשה :

Versio hebr. text. 21. A meridie Cabseel et Heder et Jagur, 22. et Cina et Dimona, et Adada, 23. et Cedes, et Chasor, et Ithnan, 24. Ziph, et Telem, et Bealoth, 25. et Chasor Chadatha, et Cerioth, Chesron, ipsa Chasor, 26. Amam, et Sema, et Molada, 27. et Chasar Gadda, et Chesmon, et Beth-Phaleth, 28. et Chasar Sual, et Beerseba, et Beziothia. 29. Baala et Hiim, et Hasem, 30. et Eltholad, et Chesil, et Chorma, 31. et Siclag, et Madmanna, et Sansanna, 32. et Lebaoth, et Silchim, et Hain, et Rimmon: omnes urbes viginti et novem, et villæ earum. 33. In planitie Esthaol et Soro, et Asna, 34. et Zanoa, et Hengannim, Taphua, et Henam. 35. Jarmuth et Adullam, Socho, et Hazeca, 36. et Saaraim, et Hadithaim, et Ghedera, et Ghederothaim, urbes quatuordecim et villæ earum. 37. Senan, et Chadasa, et Migdal-Gad, 38. et Dilan, et Misphe, et Jocteel. 39. Lachis et Basecath, et Heglon, 40. et Chabbon, et Lachamas, et Chithlis, 41. et Ghederoth, Bethdagon, et Naama, et Maceda, civitates sexdecim, et villæ earum. 42. Libna, et Hether, et Hasan, 43. et Jiphtha, et Asna, et Nesib, 44. et Ceila, et Achzib, et Maresa.

LXX. 21. In deserto, et Bæseleel, et Ara, et Asor, 22. et Jcam, et Regma, et Aruel, 23. et Cades, et Asorionain, et Mænam, 24. et Baalmænan, et vici earum. 25. Et civitates Aseron, hæc Asor, 26. et Sen, et Salmaa, et Molada, 27. et Seri, et Bæphalath, 28. et Cholaseola, et Bersabee, et vici earum, et villæ earum. 29. Bala, et Bacoc, et Asom, 30. et Elboydad, et Bæthel, et Herma, 31. et Secelac, et Macharim, et Sethennac, 32. et Labos, et Sale, et Eromoth, urbes viginti novem, et vici earum. 33. In planitie Astaol, et Raa, et Assa, 34. et Rhamen, et Tano, et Iluthoth, et Maæni, 35. et Jermuth, et Odollam, et Membra, et Saocho, et Jazeca, 36. et Sacarim, et Gadera, et villæ ejus, civitates quatuordecim, et vici earum. 37. Senna, et Adasan, et Magadalgad, 38. et Dalad, et Maspha, et Iachareel, 9. et Basedoth, et Ideadalea, 40. et Chabra, et Maches, et Maachos, 41. et Geddor, et Bagadiel, et Noman, et Machedan, urbes sexdecim, et vici earum. 42. Lebna, et Ithac, et Anoch, 43. et Jana,

Ο'. 21. Ἐπὶ τῆς ἐρήμου, καὶ Βαισελεὴλ, καὶ Ἀρὰ, καὶ Ἀσὼρ, 22. καὶ Ἰκὰμ, καὶ Ῥεγμὰ, καὶ Ἀρουὴλ, 23. καὶ Καδὴς, καὶ Ἀσοριωναὶν, καὶ Μαινὰμ, 24. καὶ Βααλμαινὰν, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 25. Καὶ αἱ πόλεις Ἀσερὼν, αὕτη Ἀσὼρ, 26. καὶ Σὴν, καὶ Σαλμαὰ, καὶ Μωλαδὰ, 27. καὶ Σερὶ, καὶ Βαιφαλὰθ, 28. καὶ Χολασεωλὰ, καὶ Βηρσαβεὲ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. 29. Βαλὰ, καὶ Βακὼκ, καὶ Ἀσὼμ, 30. καὶ Ἐλβωϋδὰδ, καὶ Βαιθὴλ, καὶ Ἑρμὰ, 31. καὶ Σεκελὰκ, καὶ Μαχαρὶμ, καὶ Σεθεννὰκ, 32. καὶ Λαβὼς, καὶ Σαλὴ, καὶ Ἐρωμὼθ, πόλεις εἴκοσι ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 33. Ἐν τῇ πεδινῇ Ἀσταὼλ, καὶ Ῥαὰ, καὶ Ἄσσα, 34. καὶ Ῥάμεν, καὶ Τανὼ, καὶ Ἰλουθὼθ, καὶ Μαιανὶ, 35. καὶ Ἰερμοὺθ, καὶ Ὀδολλὰμ, καὶ Μεμβρὰ, καὶ Σαωχὼ, καὶ Ἰαζηκὰ, 36. καὶ Σακαρὶμ, καὶ Γάδηρα, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς, πόλεις δεκατέσσαρες, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 37. Σεννὰ, καὶ Ἀδασὰν, καὶ Μαγαδαλγὰδ, 38. καὶ Δαλὰδ, καὶ Μασφὰ καὶ Ἰαχαρεὴλ, 39. καὶ Βασηδὼθ, καὶ Ἰδεαδαλέα, 40. καὶ Χαβρὰ, καὶ Μαχὲς, καὶ Μααχὼς, 41. καὶ Γεδ-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
33 בשפלה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. In planitie.	33. In campestribus.	33.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. | Ο'. | ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Δός μοι τὴν Βοτθανίς. Ἄλλος, δός μοι Γωλαθμαΐμ.

Τὴν Γοναιθλὰν τὴν ἄνω. Ἄλλος, τὴν Γωλὰθ τὴν ἄνω.

21. Αἱ πόλεις ἀπ' ἄκρου τῆς φυλῆς.

21. Πόλις πρώτη φυλή. Ἄλλως, πόλεις πρὸς τῇ φυλῇ.

21. Πόλεις αὐτῶν ἀπὸ τέλους φυλῆς.

SYMMACHUS. | LXX INTERPRETES. | THEODOTIO.

Da mihi Botthanis. *Alius*, da mihi Golathmaim.

Gpnæthlan superiorem. *Alius*, Golath superiorem.

21. Urbes a summo tribus.

21. Urbs prima tribus. *Aliter*, civitates ad tribum.

21. Civitates eorum a fine tribus.

δὼρ, καὶ Βαγαδιὴλ, καὶ Νωμὰν, καὶ Μαχηδὰν, πόλεις ἑκκαίδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 42. Λεβνὰ, καὶ Ἰθὰχ, καὶ Ἀνὼχ, 43. καὶ Ἰανὰ, καὶ Νασὶβ, 44. καὶ Κεϊλὰμ, καὶ Ἀχιεζὶ, καὶ Κεζὶβ, καὶ Βαθησὰρ, καὶ Αἰλώμ.

et Nasib, 44. et Ceilam, et Aciezi, et Cezib, et Bathesar, et Ælom.

Ἄλλος, 21. ἐπὶ τῆς ἐρήμου Καβσεὲλ, καὶ Ἐδραΐ, καὶ Ἰαγοὺρ, 22. καὶ Κινὰ, καὶ Διμωνὰ, καὶ Ἀδαδὰ, 23. καὶ Κεδὲς, καὶ Ἀσὼρ, καὶ Ἰεθνὰ, 24. Ζὶφ, καὶ Τελὲμ, καὶ Βαλὼθ, 25. καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Καὶ πόλις Ἀγερῶν, αὕτη Ἀσὼρ, 26. καὶ Ἀμὰμ, καὶ Σαμαὰ, καὶ Μωλαδὰ, 27. καὶ Ἀσεργαδδὰ, καὶ Βαιθφαλὲθ, 28. καὶ Χορλὰλ, καὶ Ἀσαρσουλὰ, καὶ Βηθσαβεὲ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν. 29. Βααλὰ, καὶ Αὐεὶμ, καὶ Ἀσὲμ, 30. καὶ Ἐθωδὰμ, καὶ Χεὴλ, καὶ Ἑρμὰ, 31. καὶ Σικελὲγ, καὶ Μελεμνὰ, καὶ Σανσαννὰ, 32. καὶ Λαβὼθ, καὶ Σελεεὶμ, καὶ Ῥεμμὼν, πόλεις εἴκοσι ἐννέα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 33. Ἐν τῇ πεδινῇ Ἐσθαὸλ, καὶ Σαρὰ, καὶ Ἀσνὰ, καὶ Ῥαμεὺν, 34. καὶ Ζανὼ, καὶ Ἀδιαθαὶμ, καὶ Ἠναὶμ, 35. καὶ Ἰερεμοὺθ, καὶ Ὀδολλὰμ, καὶ Νεμβρὰ, καὶ Σωχὼ, καὶ Ἀζηκὰ, 36. καὶ Σαργαρεὶμ, καὶ Γαδηρὰ, πόλεις ιδ', καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 37. Σευννὰν, καὶ Ἀδασὰ, καὶ Μαγδαλγὰλ, 38. καὶ Δαλαὰν, καὶ Μασφὰ, καὶ Εἰκαρεὴλ, 39. καὶ Λαχεὶς, καὶ Βασκὰθ, καὶ Ἀγλὼν, 40. καὶ Χαββὰ, καὶ Χαμὰς, καὶ Χαθλὼς, 41. καὶ Γαδηρὼθ, καὶ Βηθδαγὼθ, καὶ Νωσμὰ, καὶ Μακηδὰ, πόλεις ις', καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. 42. Λεβμνὰ, καὶ Ἀθὲρ, 43, καὶ Ἰεφθὰ, καὶ Ἀσσεννὰ, καὶ Νασεὶμ, 44. καὶ Κεϊλὰ, καὶ Ἀμεσαὶ, καὶ Ζὲν [*ad marg.* Ἀχζεὶβ] καὶ Μαρησὰ, καὶ Ἐδώμ.

Alius, 21. in deserto Cabseel: et Edrai, et Jagur, 22. et Cina, et Dimona, et Adada, 23. et Cedes, et Asor, et Jethna. 24. Ziph, et Telem, et Baloth, 25. et vici earum. Et civitas Ageron, hæc Asor, 26, et Amam, et Samaa, et Molada, 27. et Asergadda, et Bæthphaleth, 28. et Chorlal, et Asarsula, et Bethsabee, et vici earum, et villæ earum. 29. Baala, et Avim, et Asem, 30. et Ethodam, et Cheel, et Herma, 31. et Siceleg, et Melemna, et Sansanna, 32. et Laboth, et Scleim, et Remmon: urbes vigintinovem, et villæ earum. 33. In planitie Esthaol et Sara, et Asna, et Rameun, 34. et Zano, et Adiathaim, et Enaim, 35. et Jeremuth, et Odollam, et Nembra, et Socho, et Azeca, 36. et Sargarim, et Gadera, urbes quatuordecim, et vici earum. 37. Seunnan, et Adasa, et Magdalgal, 38. et Dalaan, et Maspha, et Icareel, 39. et Lachis, et Bascath, et Aglon, 40. et Chabba, et Chamas, et Chathlos, 41. et Gaderoth, et Bethdagoth, et Nosma, et Maceda, urbes sexdecim et vici earum. 42. Lebmna, et Ather, 43. et Jephtha, et Assenna, et Nasim, 44. et Ceila, et Amesai, et Zen, (*ad marg.* Achzib) et Maresa, et Edom.

21. Vulg. A meridie: Cabseel, et Eder, et Jagur, 22. et Cina, et Dimona, et Adada, 23. et Cades, et Asor, et Jethnam, 24. Ziph et Telem, et Baloth, 25. Asor nova et Carioth, Hesron, hæc est Asor, 26. Amam, Sama et Molada, 27. et Asergadda, et Hassemon, et Bethphelet, 28. et Hasersual, et Bersabee, et Baziothia, 29. et Baala, et Jim, et Esem, 30. et Eltholad, et Cesil, et Harma, 31. et Siceleg, et Medemena, et Sensenna, 32. Lebaoth, et Selim, et Aen, et Remon. Omnes civitates viginti novem, et villæ earum. 33. In campestribus vero: Estaol, et Sarea, et Asena, 34. et Zanoe, et Ængannim, et Taphua, et Enaim, 35. et Jerimoth, et Adullam, Socho, et Azeca. 36. et Saraim, et Adithaim, et Gedera, et Gederothaim: urbes quatuordecim, et villæ earum. 37. Sanan, et Hadassa, et Magdalgad, 38. Delean, et Masepha, et Jecthel, 39. Lachis, et Bascath, et Eglon, 40. Chebbon, et Leheman, et Cethlis, 41. et Gideroth, et Bethdagon, et Naama, et Maceda, civitates sedecim, et villæ earum. 42. Labana, et Ether, et Asan, 43. Jephtha, et Esna, et Nesib, 44. et Ceila, et Achzib, et Maresa.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. | Ο'. | ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

33.

33. Ἐν πεδινῇ. Ἄλλος, ἐν ὑπερωρίᾳ.

33.

SYMMACHUS. | LXX INTERPRETES. | THEODOTIO.

33.

33. In campestri. *Alius*, in extremo fine.

33.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשדוד 46	46.	46.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
46. Asdod.	46. Ad Azotum.	46.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Josue.

V. 1. Ἄλλος, πρὸς νότον. Ex Basil.

V. 3. Ἄλλος, προαναβαίνει εἰς Ἀραβά etc. Ex Basil., sine interpretis nomine.

Ibid. Σ., τὸ ἔδαφος. Sic Eusebius *De locis Hebraicis*, Ἀχαρχά. Σ., τὸ ἔδαφος, ubi Hieronymus vertit *pavimentum*. Drusius legerat, εἰς γῆν, perperam, ut etiam ipse subodoratur.

V. 4. Ἄλλος, νότου. Ex Basil.

V. 5. Ἄλλος, ἐπὶ μέρους τοῦ Ἰορδάνου. Basil.

V. 6. Σ. (ἐν τόποις κατὰ ἀοίκητον). Hic deficiunt Græca Eusebii *De locis Hebraicis*. Hieronymus vero vertit, *Betharaba*, *pro qua Symmachus transtulit, in locis quæ juxta inhabitalem sunt*. Drusius, Sym., ἐν τοῖς πεδινοῖς ἢ ἀοικήτοις, estque duplex versio qua solet Symmachus vocem ערבה interpretari, ut supra vidimus, modo unam, modo alteram usurpando.

Ibid. Ἀ., Θ., Βοέν. Sic Basiliensis codex.

V. 7. Ἀ., Σ., Θ., πηγὴ ἡλίου, ex Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis* ad vocem *Sames*.

V. 8. Ἄλλος, υἱοῦ Ἐννόμ. Basil.

V. 9. Hasce trium interpretationes ex Basiliensi mutuamur. Ἀ., Θ', καὶ διεκβάλλει ἐπὶ κώμας ὄρους Ἐφρών. Hæc LXX Interpretum lectio in Hexaplis erat ex Aquila desumpta. Postrema vero est editionis Romanæ. Qua de re vide in Præliminaribus.

V. 10. Ἄλλος, ἐπὶ Εἴσσαρες. Basil., quæ lectio.

CAPUT XVI JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
היפלטי 3	3.	3.
המכמתת 6	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Japhleti.	3. Jephleti.	3.
6. Michmethatl	6. Machmethath.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Josue.

V. 3. Ἄλλος, Ἰεφαλθὶ, ἢ, Νεφθαλείμ. Basil. Prior lectio germana est: altera mendose irrepsit.

CAPUT XVII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אביעזר 2	2.	2.
חלק ולבני אשריאל		
שמידע		
והבשן 5	5.	5.
מאשר המכמתת 7	7.	7.
שכם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Abiezer.	2. Abiezer.	2.
Chelec, et filiis Asriel.	Helech et filiis Esriel.	
Semida.	Semida.	
5. Et Basan.	5. Et Basan.	5.
7. Ab Aser Michmethath.	7. Ab Aser Machmethath.	7.
Sechem.	Sichem.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
46.	46. Ἀσηδώθ. Ἄλλος, Ἀζώτου. Ἄλλος, Ἀσδών.	46.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
46.	46. Asedoth. *Alius*, Azeti. *Alius*, Asdon.	46.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Josue.

videtur mendose posita.

Ibid. Ἄλλος, νότον. Ex Basil.

V. 11. Ἄλλος, παρὰ θάλασσαν. Basil.

V. 13. Ἄλλος, Ἀρβέ. Basil.

V. 14. Ἄλλος, τριχιῶτα. Sic Basiliensis. Videtur autem esse Aquilæ, qui vocem Hebraicam את־ששי sic legerit את־שער. Is enim Levit. xvii, 7, שׂעִרִים vertit τριχιοῦσι, *pilosis*.

V. 19. Ἄλλος, νότου. Basil.

Ibid. Ἄλλος, δός μοι Γωλαθμαΐμ. Sic Basil., qui in textu legit Γωθλαμεχά.

Ibid. Ἄλλος, τὴν Γωλὰθ τὴν ἄνω. Ita Basil. in textu. In margine autem, Γονεθλέμ.

V. 21. Hæ trium lectiones ex Basiliensi prodeunt. LXX sic habent in textu Basiliensis, πόλις πρώτη φυλῇ. Ad marginem vero, πόλεις πρὸς τῇ φυλῇ.

V. 21 et sequentibus usque ad 44. Hæc nomina propria in editione τῶν Ο' Romana mire deformata sunt. Basiliensis vero codex, unde eorumdem nominum restitutionem ad litteram mutuamur, eadem ipsa ex aliis interpretibus secundum Hebraicam fidem refert.

V. 33. Ἄλλος, ἐν ὑπερωρίᾳ, Basil. Melius legatur, ὑπερορίᾳ.

V. 46. Ἄλλος, Ἀζώτου. Ἄλλος, Ἀσδών. Basil

CAPUT XVI JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἀπταλίμ. Ἄλλος, Ἰεφαλθί, ἤ, Νεφθαλείμ.	3.	
6.	6. Ἰκασμών. Ἄλλος, Ὀχλομών. Ἄλλος, Μαχθώθ.	6.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
3.	3. Aptalim. *Alius*, Jephalthi, *aut*, Nephthalim.	3.	
6.	6. Icasmon. *Alius*, Oclomon. *Alius*, Machthoth.	6.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Josue.

V. 6. Ἄλλος, Ὀχλομών. Ἄλλος, Μαχθώθ. Basil.

CAPUT XVII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἰεζί. Ἄλλος, Ἰεζροῦ. Ἄλλ., Ἀχιεζέρ.	2.	
	Κελὲζ, καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰεζιήλ. Ἄλλος, Χαλὲχ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀριήλ.		
	Συμαρίμ. Ἄλλος, Μααρεῖν. Ἄλλος, Σεμιραέ.		
5.	5. *Vacat*. Ἄλλος, καὶ τῆς Βασάν.	5.	
7.	7. Δηλανάθ. Ἄλλος, Δηλανωθέχ. Ἄλλος, ἀπὸ Ἀσὴρ Μαχθώθ.	7.	
	Ἀνάθ. Ἄλλος, Ναέθ. Ἄλλος. Συχέμ.		

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
2.	2. Jezi. *Alius*, Jezru. *Alius*, Achiezer.	2.	
	Celez et filiis Jeziel. *Alius*, Chalech, et filiis Ariel.		
	Symarim. *Alius*, Maarin. *Alius*, Semiraë.		
5.	5. *Vacat*. *Alius*, et ipsius Basan.	5.	
7.	7. Delanath. *Alius*, Delanothec. *Alius*, ab Aser Machthoth.	7.	
	Anath. *Alius*, Naeth. *Alius*, Sychem.		

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ישבי		Τοὺς κατοικοῦντας.
תפוח		
9 בתוך ערי	9.	9.
16 לא־ימצא	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Habitatores.	Habitatores.	Habitantes.
Tappua.	Taphuæ.	
9. In medio civitatum.	9. Quæ in medio sunt urbium.	9.
16. Non invenietur.	16. Non poterimus.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Josue.

V. 2. Ἄλλος, Ἰεζροῦ. Ἄλλος, Ἀχιεζέρ. Basil. Prior lectio corrupta. Altera quadrabit legendo אביעזר quæ mutatio τοῦ ב in כ ob formæ similitudinem interdum accidit, teste Eusebio in Psal.

Ibid. Ἄλλος, Χαλὲχ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀριήλ. Basil.

Ibid. Ἄλλος, Μααρεῖν. Ἄλλος, Σεμιραέ. Basil. Postrema lectio quadrat, si Resch, loco Daleth legatur, ut etiam legerunt LXX, nam hæ litteræ ob formæ similitudinem non raro confunduntur.

V. 5. Ἄλλος, καὶ τῆς Βασάν. Basil.

V. 7. Ἄλλος, Δηλανωθέχ. Basil., vox mire corrupta, ut et illa quæ apud LXX fertur. Melius.

CAPUT XVIII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 נכבשה לפניהם	1.	1.
5 מנגב	5.	5.
8 לכתב	8.	8.
12 בית און	12.	12.
13 הגבול עטרות אדר	13.	13.
15 ימה	15.	15.
16 עין רגל	16.	16.
17 עין־שמש	17.	17. (Πηγὴν ἡλίου.)
אדמים		
בהן		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Subacta est ad facies eorum.	1. Et fuit eis terra subjecta.	1.
5. A meridie.	5. Ab australi plaga.	5.
8. Ad describendum.	8. Ad describendum.	8.
12. Bethaven.	12. Bethaven.	12.
13. Terminus Hateroth Adar.	13. Descenditque in Ataroth-Addar.	13.
15. Ad mare.	15. Contra mare.	15.
16. Henrogel.	16. Fontem Rogel.	16.
17. Hensemes.	17. Ensemes, id est, fontem solis.	17. Fontem solis.
Adummim.	Adommim.	
Bohan.	Boen.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Τοὺς κατοικοῦντας.	Ἰασσίβ. Ἄλλος, Ἰασήφ. Ἄλλ., Ἰασβήδ.	
	Θαφθώθ. Ἄλλ., Σαφέθ.	
9.	9. Ἀνάμεσον πόλεως. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς πόλεως.	9.
16.	16. Οὐκ ἀρέσκει. Ἄλλως, οὐκ ἀρκέσει.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Habitantes.	Jassib. *Alius*, Jaseph. *Alius*, Jasbed.	
	Thaphthoth. *Alius*, Sapheth.	
9.	9. In medio civitatis. *Alius*, a civitate.	9.
16.	16. Non placet. *Aliter*, non sufficiet.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Josue.

quadrat altera Basiliensis lectio, ἀπὸ Ἀσὴρ Μαχθώθ.

Ibid. Ἄλλος, Συχέμ. Basil. Hæc sola cum Hebræo convenit. Cæteræ, Ἀνάθ et Ναέθ, admodum corruptæ sunt, aut aliunde huc translatæ.

Ibid. Eusebius *De locis Hebraicis*, Ἰασὴν, Ἀ., Σ., τοὺς κατοικοῦντας. Cæteræ lectiones, Ἰασήφ, et Ἰασβήδ, ex Basiliensi.

Ibid. Ἄλλος, Σαφέθ. Basil.

V. 9. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς πόλεως. Basil.

V. 16. Ἄλλως, οὐκ ἀρκέσει. Sic Drusius et notæ edit. Rom.

CAPUT XVIII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκρατήθη ὑπ' αὐτῶν. Ἄλλος, κατειργάσθη. Ἄλλος, ὑπετάγη εἰς πρόσωπον αὐτῶν.	1.
5.	5. Ἀπὸ λιβός. Ἄλλος, ἀπὸ νότου.	5.
8.	8. Χωροβατῆσαι. Ἄλλ., χωρογραφῆσαι. *Οἱ λοιποὶ*, διαγράψαι.	8.
12.	12. Βαιθών. Ἄλλος, Βαιθουήλ. Ἄλλος, Βαιθαῦν.	12.
13.	13. Τὰ ὅρια Μααταρὼβ Ὀρέχ. Ἄλλος, τὰ ὅρια ἀπὸ Ἀταρὼθ Κορέχ.	13.
15. Εἰς θάλασσαν.	15. Εἰς Γαζίν. Ἄλλος, Γαίν.	15.
16.	16. Πηγὴν Ῥωγήλ. Ἄλλος, γῆν Ῥωγήλ.	16.
17. (Πηγὴν ἡλίου.)	17. Ἐπὶ πηγὴν Βαιθσαμύς. Ἄλλος, ἐπὶ πηγὴν Σαμύς.	17. (Πηγὴν ἡλίου.)
	Αἰθαμίν. Ἄλλος, Ναθαμεῖθ. *Οἱ λοιποὶ*, Ἐδωμεῖν.	
	Βαιών. Ἄλλοι, Βαάν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Subacta est ab eis. *Alius*, elaborata est. *Alius*, subacta est in faciem eorum.	1.
5.	5. Ab africo. *Alius*, ab austro.	5.
8.	8. Ad dimentiendam. *Alius*, ad chorographiam parandam. *Reliqui*, ad describendum.	8.
12.	12. Bæthon. *Alius*, Bæthuel. *Alius*, Bæthaun.	12.
13.	13. Fines Maatarob Orech. *Alius*, fines ab Ataroth Corec.	13.
15. In mare.	15. In Gazin. *Alius*, Gain.	15.
16.	16. Fontem Rogel. *Alius*, terram Rogel.	16.
17. Fontem solis.	17. Ad fontem Bæthsamys. *Alius*, ad fontem Samys.	17. Fontem solis.
	Æthamin. *Alius*, Nathamith. *Reliqui*, Edomin.	
	Bæon. *Alii*, Baan.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Josue.

V. 1. Ἄλλος, κατειργάσθη. Ἄλλος, ὑπετάγη εἰς πρόσωπον αὐτῶν. Basil.

V. 5. Ἄλλος, ἀπὸ νότου. Basil.

V. 8. Ἄλλος, χωρογραφῆσαι. *Οἱ λοιποὶ*, διαγράψαι. Ex eodem Basiliensi.

V. 12. Ἄλλος, Βαιθουήλ. Ἄλλος, Βαιθαῦν. Dubium an huc referendum sit, quod habet Hieronymus *De locis Hebraicis*, p. 418 : *Bethalon in tribu Benjamin, pro qua Symmachus interpretatur, in campestribus.*

V. 13. Ἄλλος, τὰ ὅρια ἀπὸ Ἀταρὼθ Κορέχ. Basil.

V. 15. Σ., εἰς θάλασσαν. Ex Drusio.

V. 16. Ἄλλος, γῆν Ῥωγήλ. Sic Basil. Videtur

CAPUT XIX JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
באר־שבע 2	2.	2.
רמות 8	8.	8.
מחבל 9	9.	9.
עד־שריד ועלה 10	10.	10.
משריד 12	12.	12.
קדמה מזרח השמש		
ויצא רמון המתאר 13	13.	13.
הנתן 14	14.	14.
וחצריהן 23	23.	23.
חלקת 25	25.	25. Χελκάθ.
בית העמק 27	27.	27.
ועד־עיר מבצר־צר 29	29.	29. Καὶ ἕως πόλεως ὀχυρώματος Τύρου.
אזנות 34	34.	34.
לשם 47	47.	47.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
2. Beerseba.	2. Bersabee.	2.
8. Ramath.	8. Ramath.	8.
9. A fune.	9. In possessione et funiculo.	9.
10. Usque ad Sarid : et ascendet.	10. Usque Sarid : ascenditque.	10.
12. A Sarid.	12. Sared.	12.
Ad orientem ortum solis.	Contra Orientem.	
13. Et exibit Remmon figurans.	13. Et egreditur in Remmon Amthar.	13.
14. Hanathon.	14. Hanathon.	14.
23. Et atria earum.	23. Viculi earum.	23.
25. Chelcath.	25. Halcath.	25. Chelcath.
27. Bethemec.	27. Bethemec.	27.
29. Et usque ad civitatem munitam Sor.	29. Usque ad civitatem munitissimam Tyrum.	29. Et usque ad urbem munitam Tyrum.
34. Aznoth.	34. Azanoth.	34.
47. Lesem.	47. Lesem.	47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Josue.

V. 2. Ἄλλος, Βὴρ Σαβά. Basil.

V. 8. Ἄλλος, Ἰαμέθ. Ἄλλος, Ἰεθθεῖν. Basil.

V. 9. Ἄλλος, ἀπὸ τοῦ δήμου. Basil.

V. 10. Ο', Ἐσεδεκγωλά. Hic LXX Interpretes, illud ועלה (a quo incipit v. 11, Hebræi textus) cum præcedenti voce conjungunt, et ex toto nomen proprium efficiunt. Sequentes vero lectiones ex Basiliensi prodeunt.

V. 12. Ἄλλος, Σεδουά. Ἄλλος, Σαρίδ. Basil. Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ἀνατολῶν ἡλίου. Basil.

V. 13. *Σ.*, ἐξήρχετο εἰς Ῥεμμών. Drusius Latine sic habet : S., *Exibat in Remmon inclytam.*

V. 14. Ἄλλος, ἐπὶ Μώθ. Ἄλλος, Ἐνναθών. Basil.

V. 23. Ἄλλος, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν. Basil.

V. 25. Ἀ., Χελκάθ. Sic Martianæus ex mss. Huc referunt quidam illud, Ἀ., ὅρος ὁρίζον. Σ., ὅρος

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Josue.

mendum.

V. 17. Ἀ., Σ., Θ., πηγὴν ἡλίου. Sic Martianæus, Basiliensis ad marginem habet, ἐπὶ πηγὴν Σαμύς. Quæ forte videatur esse lectio Theodotionis. Eusebius *De locis Hebraicis* : Σὰμ, πηγὴ Σὰμ φυλῆς Βενιαμίν. Ἀ., πηγὴ ἡλίου. Ubi Hieronymus sic vertit : *Sames, id est, fons Sames, in tribu Benjamin : pro quo Aquila interpretatur, fontem solis.*

Ibid. *Οἱ λοιποί*, Ἐδωμεῖν. Sic Basil. qui in textu habet, Ναθαμεῖθ.

Ibid. *Ἄλλοι*, Βαάν. Basil. Eamdem vocem בחן A., Th. reddunt Boen, supra, cap. XV, 6, unde Vulgata Boen etiam hoc loco.

CAPUT XIX JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Βηρσαβεέ. *Ἄλλος*, Βὴρ Σαβά.	2.
8.	8. Βαμέθ. *Ἄλλος*, Ἰαμέθ. *Ἄλλος*, Ἰεθθεῖν.	8.
9.	9. Ἀπὸ τοῦ κλήρου. *Ἄλλος*, ἀπὸ τοῦ δήμου.	9.
10.	10. Ἐσεδεκγωλά. *Ἄλλος*, εἰς Ὀδογολλά. *Ἄλλος*, ἕως Σαρδεῖθ.	10.
12.	12. Σεδδούκ. *Ἄλλος*, Σεδουά. *Ἄλλος*, Σαρίδ. Ἀπὸ ἀνατολῶν Βαιθσαμύς. *Οἱ λοιποί*, ἀνατολῶν ἡλίου.	12.
13. (Ἐξήρχετο εἰς Ῥεμμών)…	13. Καὶ διελεύσεται ἐπὶ Ῥεμμωναὰ Μαθαραοζά.	13.
14.	14. Ἐπὶ Ἀμώθ. *Ἄλλος*, ἐπὶ Μώθ. *Ἄλλος*, Ἐνναθών.	14.
23.	23. Καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. *Ἄλλος*, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν.	23.
25.	25. Ἐξελεκέθ.	25.
27. Τόπον κοιλάδος.	27. Βαιθμέ. *Ἄλλ.*, Βηθαμέκ.	27.
29. Καὶ ἕως πόλεως ὀχυρώματος Τύρου.	29. Καὶ ἕως πηγῆς Μασφασσάτ, καὶ τῶν Τυρίων. *Ἄλλως*, καὶ ἕως πηγῆς Μασφὰν τῶν Τυρίων.	29.
34.	34. *Vacat*. *Ἄλλος*, Ἀζανώθ.	34.
47.	47. Λαχίς. *Ἄλλος*, Λεσέμ.	47.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Bersabee. *Alius*, Ber Saba.	2.
8.	8. Bameth. *Alius*, Jameth. *Alius*, Jeththin.	8.
9.	9. De sorte. *Alius*, de populo.	9.
10.	10. Esedecgola. *Alius*, in Odogolla. *Alius*, usque ad Sardith.	10.
12.	12. Sedduc. *Al.*, Sedua. *Al.*, Sarid. Ab oriente Bæthsamys. *Reliqui*, ortus solis.	12.
13. Exibat in Remmon inclytam.	13. Et pertransibunt in Remmonaa Matharaoza.	13.
14.	14. Ad Amoth. *Alius*, ad Moth. *Alius*, Ennathon.	14.
23.	23. Et pagi earum. *Alius*, et villæ earum.	23.
25.	25. Exeleceth.	25.
27. Locum vallis.	27. Bæthme. *Al.* Bethamec.	27.
29. Et usque ad urbem munitam Tyrum.	29. Et usque ad fontem Masphassat et Tyriorum. *Aliter*, et usque ad fontem Masphan Tyriorum.	29.
34.	34. *Vacat*. *Alius*, Azanoth.	34.
47.	47. Lachis. *Alius*, Lesem.	47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Josue.

λεῖον. Verum hæc pertinent ad cap. XI, versu 17, ubi ex Drusio legitur, ἀπὸ ὄρους μεριζομένου. Hic vero nihil de monte in Hebraico textu.

V. 27. Σ., τόπον κοιλάδος. Apud Eusebium *De locis Hebraicis*, ubi Græcum deficit. Hieronymus sic vertit, *Bethemec, quod interpretatur Symmachus locum vallis.*

V. 29. Ἀ., Σ., καὶ ἕως πόλεως ὀχυρώματος Τύρου. Sic Basiliensis, sine interpretum nomine. Sed Drusius interpretes indicat cum hac versione Latina. A., S., *usque ad urbem munitam Tyrum.* LXX, עין pro עיר sine dubio legerunt, qui vertunt πηγῆς.

V. 34. *Ἄλλος*. Ἀζανώθ. Basil.

V. 47. *Ἄλλος*, Λεσέμ. Basil.

CAPUT XX JOSUE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.

3 בשגגה בבלי־עת 4 ונס אל אחת מהערים האלה
ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני העיר־ההיא את־
דבריו ואספו אתו העירה אליהם ונתנו־לו מקום וישב
עמם 5 וכי ירדף גאל הדם אחריו ולא־יסגרו את־הרצח
בידו כי בבלי־דעת הכה את־רעהו ולא־שנא הוא לו
מתמול שלשום 6 וישב בעיר ההיא עד־עמדו לפני
העדה למשפט עד־מות הכהן הגדול אשר יהיה בימים
ההם אז ישוב הרוצח ובא אל־עירו ואל־ביתו אל־
העיר אשר־נס משם

Versio hebr. text. 3. In ignorantia, absque scientia. 4. Et fugiet ad unam ex civitatibus istis : stabitque ad ostium portæ civitatis, et loquetur in auribus seniorum urbis ipsius verba sua : et recolligent eum in urbem ad se : dabuntque ei locum et habitabit cum eis. 5. Et cum insecutus fuerit redemptor sanguinis post eum, et non concludent homicidam in manu ejus, quia in non scientia percussit proximum suum, et non odiebat ipse eum ab heri et nudiustertius. 6. Et habitabit in civitate ipsa, usque dum stabit ad facies cœtus ad judicium, usque ad mortem sacerdotis magni, qui erit in diebus illis : tunc revertetur homicida, et veniet ad civitatem suam, et ad domum suam, ad civitatem a qua fugerat inde.

LXX. 3. Involuntarie ⋇ absque deliberatione. 4. Et fugiet in unam civitatum istarum, et stabit ad portam civitatis ; et loquetur in auribus seniorum civitatis illius hos sermones. Et deducent eum synagoga ad se, et dabunt ei locum, et habitabit cum eis. 5. Et cum persequetur vin- B

*Ο'. 3. Ἀκουσίως ⋇ ἄνευ προνοίας. 4. Καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν θύραν τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐπιστρέψουσιν αὐτὸν ἡ συναγωγὴ πρὸς αὐτοὺς, καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον, καὶ κατοικήσει

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
8 ומעבר לירדן יריחו מזרחה נתנו את־בצר	8.	8.
ואת־גולן		
9 מכה	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et de trans Jordanem Jericho ad Orientem dederunt Beser.	8. Et trans Jordanem contra orientalem plagam Jericho, statuerunt Bosor.	8.
Et Golan.	Gaulon.	
9. Percutiens.	9. Qui percussisset.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Josue.

V. 3. ⋇ ἄνευ προνοίας : ita cum asterisco Masius et Grabe. LXX vero una voce ἀκουσίως, totum satis expresserunt, ut etiam Vulgata, voce unica, *nescius*.

V. 6. Τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν. Post hæc verba in Basil. notatur ad marginem : Ταῦτα ἐφέρετο ἐν τοῖς Ο' ἀπόλυτα. I. e. : Hæc ferebantur in LXX absoluta. Quid autem sibi velit Basiliensis cum ait, hæc ferri in LXX Interpretibus *absoluta*, non difficile est augurari ; nimirum in Hexaplari τῶν

CAPUT XXI JOSUE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
2 ומגרשיהן	2.	2.
4 בגורל	4.	4.
16 ואת־עין ואת־מגרשה ואת־יטה	16.	16.
20 ערי גורלם	20.	20. Πόλεις κλήρου αὐτῶν.
23 את־אלתקא	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et suburbana earum.	2. Et suburbana earum.	2.
4. In sorte.	4. *Vacat.*	4.
16. Et Hain et suburbana ejus, et Jutta.	16. Et Ain et Jetha.	16.
20. Civitates sortis eorum.	20. Hæc data est possessio.	20. Civitates sortis eorum.
23. Eltheche.	23. Eltheco.	23.

CAPUT XX JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ο'. ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

μετ' αὐτῶν. 5. Καὶ ὅτι (*l.* ὅτε) διώξει ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐ συγκλείσουσι τὸν φονεύσαντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἐπάταξε τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν αὐτὸν αὐτὸς ἀπ' ἐχθὲς, καὶ τῆς τρίτης. 6. Καὶ κατοικήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως στῇ κατὰ πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν, ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεύσας, καὶ ἐλεύσεται εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ πρὸς πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.

dex sanguinem post eum : et non concludent homicidam in manu ejus, quia non sciens percussit proximum suum, et non odio habens eum ipse ab heri et nudiustertius. 6. Et habitabit in civitate illa usque dum steterit ad faciem synagogæ ad judicium, donec moriatur sacerdos magnus, qui erit in diebus illis. Tunc revertetur homicida, et veniet in civitatem suam, et ad domum suam, et ad urbem unde effugerat.

Vulg. 3. Nescius. 4. Cum ad unam harum confugerit civitatum : stabit ante portam civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea quæ se comprobent innocentem : sicque suscipient eum, et dabunt ei locum ad habitandum. 5. Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus ejus : quia ignorans percussit proximum ejus, nec ante biduum, triduumve, ejus probatur inimicus. 6. Et habitabit in civitate illa, donec stet ante judicium causam reddens facti sui, et moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore : tunc revertetur homicida, et ingredietur civitatem et domum suam de qua fugerat.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	8. Πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἔδωκε Βοσόρ. Ἄλλ., πέραν τοῦ Ἰορδάνου Ἱεριχὼ ἀπὸ ἀνατολῶν ἔδωκαν τὴν Βοσόρ.	8.
	Γαυλών. Ἄλλος, Γωλάν.	
9	9. Παίοντι. Ἄλλος, πατάξαντι.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8	8. Trans Jordanem dedit Bosor. *Alius*, trans Jordanem Jericho ab Oriente dederunt Bosor.	8.
	Gaulon. *Alius*, Golan.	
	9. Percutienti. *Alius*, qui percussisset.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Josue.

Ο' editione adjecta fuerant, nec obelis, asteriscis, aliisque notulis distincta fuerant; sed iis absoluta erant.

V. 8. Ἄλλος, πέραν τοῦ Ἰορδάνου Ἱεριχὼ etc. Sic quædam exemplaria.

Ibid. Ἄλλος, Γωλάν. Basil.

V. 9. Ἄλλος, πατάξαντι. Basil., vocem מכה sic vertit Aquila, Gen. XXXVI, 35.

CAPUT XXI JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Περισπόρια αὐτῶν. Ἄλλος, προάστεια αὐτῶν.	2.
4.	4. Κληρωτί. Ἄλλος, διὰ κλήρου.	4.
16.	16. Καὶ Ἀσὰ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῇ, καὶ Τανύ. Ἄλλος, καὶ Ἀΐν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα πρὸς τὰ αὐτῇ, καὶ τὴν Ἰέττα. Ἄλλ., Ἀτγάν.	16.
20. Πόλεις κλήρου αὐτῶν.	20. Ἡ πόλις τῶν ἱερέων αὐτῶν.	20. Ἡ πόλις τῶν ἱερέων αὐτῶν.
23.	23. Ἐλκωθαΐμ. Ἄλλος, Ἐλθοκάμ. Ἄλλος, Ἐλθεκωθέμ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Circumsitæ urbes earum. *Alius*, suburbana earum.	2.
4.	4. Sortito. *Alius*, per sortem.	4.
16.	16. Et Asa, et segregata ei, et Tany. *Alius*, et Aïn et segregata ei, et Jetta. *Alius*. Atgan.	16.
20. Civitates sortis eorum.	20. Civitas sacerdotum eorum.	20. Civitas sacerdotum eorum.
23.	23. Elcothaim. *Al.* Elthocam. *Al.* Elthecothem.	23.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 את־גלן	27.	27.
28 את־דברת	28.	28.
29 את־ירמות	29.	29.
את־עין גנים		
30 את־משאל	30.	30.
32 הרצה	32.	32.
34 את־יקנעם	34.	34.
את־קרתה 36	36.	36. (Ὁμαλήν.)

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. Golan.	27. Gaulon.	27.
28. Dabrath.	28. Dabereth.	28.
29. Jarmuth.	29. Jaramoth.	29.
Engannim.	Engannim.	
30. Misal.	30. Masal.	30.
32. Homicidæ.	32. *Vacat.*	32.
34. Jocnaam.	34. Jecnam.	34.
Carta.	Cartha.	
36.	36. Misor.	36. Planitiem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Josue.

V. 2. Ἄλλος, προάστεια αὐτῶν. Basil. Hæc interpretatio videtur esse Symmachi, ut supra, c. XIV, v. 4.

V. 4. Ἄλλος, διὰ κλήρου. Basil.

V. 16. Ἄλλος, καὶ Ἀΐν etc. Sic Basil. in textu, qui hodiernam τῶν Ο' lectionem ad marginem refert.

V. 20. Ἀ., Σ., πόλεις κλήρου αὐτῶν. Ex Basil. et Drusio. Ο' et Θ. videntur legisse כהנם, qui vertunt, ἱερέων αὐτῶν.

V. 23. Ἄλλ., Ἐλθοκάμ etc. Ex Basil.

V. 27. Ἄλλος, Γωυλάν. Basil.

V. 28. Ἄλλος, Δαβράθ. Basil.

V. 29. Ἄλλος, Γομμά. Ἄλλος, Εἱρμώθ. Basil.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, Πηγαννίμ, lapsu scilicet graphico pro πηγὴν Γαννίμ. Basil.

CAPUT XXII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לראובני	1.	1.
4 עבד יהוה	4.	4.
5 לבבכם	5.	5.
8 שובו	8.	8.
חלקו		
9 וישבו	9.	9.
אשר נאחזו־בה		
10 אל־גלילות	10.	10

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Rubenitas.	1. Rubenitas.	1.
4. Servus Domini.	4. Servus Domini.	4.
5. Corde vestro.	5. Corde.	5.
8. Revertimini.	8. Revertimini.	8.
Partimini.	Dividite.	
9. Reversi sunt.	9. Reversi sunt.	9.
Qua apprehensi sunt in ea.	Quam obtinuerant.	
10. Ad confinia.	10. Ad tumulos.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27.	27. Γαυλών. *Ἄλλος*, Γωῦλάν.	27.	
28.	28. Δεϐϐά. *Ἄλλος*, Δαϐράθ.	28.	
29.	29. Ῥεμμάθ. *Ἄλλος*, Γομμά. *Ἄλλος*, Εἱρμώθ.	29.	
	Πηγὴν γραμμάτων. *Οἱ λοιποί*, Πηγαννίμ (*l.* πηγὴν Γαννίμ).		
30.	30. Βασελλάν. *Ἄλλος*, Μασαάλ.	30.	
32.	32. Φονεύσαντι. *Ἄλλ.*, φονευτῇ.	32.	
34.	34. Τὴν Μαάν. *Ἄλλ.*, Ἰεχναάμ.	34.	
	Καδῆς. *Ἄλλος*, Καρθά.		
36. (Ὁμαλήν.)	36. Μισώ. *Ἄλλ.*, Μισώρ.	36.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
27.	27. Gaulon. *Al.* Goylan.	27.	
28.	28. Debba. *Alius*, Dabrath.	28.	
29.	29. Remmath. *Al.* Gomma. *Al.* Irmoth.	29.	
	Fontem litterarum. *Reliqui*, Pegannim (*lege* fontem Gannim.)		
30.	30. Basellan. *Alius*, Masaal.	30.	
32	32. Ei qui occidit. *Alius*, homicidæ.	32.	
34.	34. Maan. *Alius*, Jecnaam.	34.	
	Cades. *Alius*, Cartha.		
36. Planitiem.	36. Miso. *Al.*, Misor.	36.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Josue.

V. 30. *Ἄλλος*, Μασαάλ. Basil.
V. 32. *Ἄλλος*, φονευτῇ. Basil.
V. 34. *Ἄλλος*, Ἰεχναάμ. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, Καρθά. Basil.
V. 36. Hæc nomina quæ spectant ad tribum Ruben desunt in Hebræo : et jam tempore Hieronymi deerant : nam is interpretationem LXX hic ad litteram sequitur (*). Quare illud, Ἀ., Σ., ὁμαλήν, quod quidem hoc loco posuit pertinere creditur ad c. XIII, v. 9 et 16.

(*) Vide quæ de hoc loco hebraicorum Bibliorum docte disserit J. B. De Rossi in opere : *Variæ lectiones Veteris Testamenti*. DRACH.

CAPUT XXII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Υἱοὺς Ῥουϐήν. *Ἄλλος*, Ῥουϐηνίτας.	1.	
4.	4. *Vacat.* *Ἄλλ.*, δοῦλος Κυρίου.	4.	
5.	5. Διανοίας. *Ἄλλος*, καρδίας.	5.	
8.	8. Ἀπῆλθοσαν. *Ἄλλος*, ἀναλύετε.	8.	
	Διείλαντο. *Ἄλλος*, περιείλαντο.		
9.	9. Ἐπορεύθησαν. *Ἄλλος*, ἐπέστρεψαν.	9.	
	Ἣν ἐκληρονόμησαν αὐτήν. *Ἄλλος*, ἐν ᾗ ἐκληρονομήθησαν ἐν αὐτῇ.		
10. Ὅρια.	10. Γαλαάδ. *Ἄλλος*, Γαλιλώθ.	10.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
1.	1. Filios Ruben *Alius*, Rubenitas.	1.	
4.	4. *Vacat.* *Alius*, servus Domini.	4.	
5.	5. Mente. *Alius*, corde.	5.	
8.	8. Abierunt. *Alius*, proficiscimini.	8.	
	Diviserunt. *Alius*, circumtulerunt.		
9.	9. Abierunt. *Alius*, reversi sunt.	9.	
	Quam hæreditaverunt eam. *Alius*, in qua hæreditatem acceperunt in ea.		
10. Terminos.	10. Galaad. *Al.*, Galiloth.	10.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מזבח גדול		
16 היום מאחרי יהוה	16.	16.
19 טמאה	19.	19. Ἀκάθαρτος.
20 זרח	20.	20.
28 וביניכם.	28.	28.
30 ונשיאי	30.	30

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Altare magnum.	Altare infinitæ magnitudinis.	
16. Hodie de post Dominum.	16. Cur reliquistis Dominum?	16.
19. Immunda.	19. Immundam.	19. Immunda.
20. Zerah.	20. Zara.	20.
28. Et inter vos.	28. In testimonium nostrum ac vestrum.	28.
30. Et prælati.	30. Principes.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Josue.

V. 1. Ἄλλος, Ῥουβηνίτας. Basil.
V. 4. Ἄλλος, δοῦλος Κυρίου. Basil.
V. 5. Ἄλλος, καρδίας. Basil.
V. 8. Ἄλλος, ἀναλύετε. Basil.
Ibid. Ἄλλος, περιείλαντο. Basil.
V. 9. Ἄλλος, ἐπέστρεψαν. Basil.
Ibid. Ἄλλος, ἐν ᾗ ἐκληρονομήθησαν ἐν αὐτῇ. Basil.
V. 10. Σ., ὅρια. Sic Drusius, qui hanc notam addit: « *Joel* III, 4, גלילות, Ἀ., θῖνας, id est, *arenarum tumulos*. S., terminos. *Sic et Hieronymus hic vertit*, tumulos, *Santes*, limites, *Arias*, confinia.

CAPUT XXIII JOSUE.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 הפלתי	4.	4.
6 לבלתי סור ממנו	6.	6.
7 ולא תעבדום	7.	7.
10 הנלחם לכם	10.	10.
13 בצדיכם	13.	13.
14 הטובים	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Cadere feci.	4. Sorte divisit.	4.
6. Ad non recedendum ab eo.	6. Ut non declinetis ab eis.	6.
7. Neque serviatis eis.	7. Et serviatis eis.	7.
10. pugnans vobis.	10. Pro vobis ipse pugnabit.	10.
13. In lateribus vestris.	13. Ex latere vestro.	13.
14. Bonis.	14. *Vacat.*	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Josue.

V. 4. Σ., ὑπέβαλον. Θ., ἔβαλα. Basil.
V. 6. Ἄλλος, ἵνα μὴ ἐκκλίνητε ἀπ' αὐτοῦ. Basil.
V. 7. Ἄλλος, καὶ οὐ μὴ χομιεῖσθε. Basil.
V. 10. Ἄλλος, ἐξεπολέμει μεθ' ὑμῶν. Basil.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Βωμὸν μέγαν. *Ἄλλος*, θυσιαστήριον.	
16.	16. Σήμερον ἀπὸ Κυρίου. *Ἄλλος*, σήμερον ἀπὸ ὄπισθεν Κυρίου.	16.
19. Βεβήλη.	19. Μικρά.	19.
20.	20. Ζαρά. *Ἄλλος*, Χαρμί.	20.
28.	28. Καὶ ἀναμέσον τῶν υἱῶν ἡμῶν (*lege* ὑμῶν). *Ἄλλος*, τέκνων. *Ἄλλος*, γενεῶν.	28.
30.	30. Οἱ ἄρχοντες. *Ἄλλος*, οἱ χιλίαρχοι.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Aram magnam. *Alius*, altare.	
16.	16. Hodie a Domino. *Alius*, hodie de post Dominum.	16.
19. Profana.	19. Parva.	19.
20.	20. Zara. *Alius*, Charmi.	20.
28.	28. Et inter filios nostros (*lege* vestros). *Alius*, liberos. *Alius*, generationes.	28.
30.	30. Principes. *Alius*, Millenarii, *sive*, Duces millium.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Josue.

Jonathan (*Joel* iii, 4), תחומים, *terminos, fines.* »

Ibid. *Ἄλλος*, θυσιαστήριον. Basil.

V. 16. *Ἄλλος*, σήμερον ἀπὸ ὄπισθεν Κυρίου. Basil.

V. 19. Ἀ., ἀκάθαρτος. Σ., βεβήλη. Drusius.

V. 20. *Ἄλλος*, Χαρμί. Basil. In Hebræo legitur, זרח *Zerah.*

V. 28. *Ἄλλος*, τέκνων. *Ἄλλος*, γενεῶν. Basil. LXX Interpretes hic legerunt בניכם, sine jod inter ב et נ, nam vertunt, τῶν υἱῶν ἡμῶν, mendose pro ὑμῶν.

V 30. *Ἄλλος*, οἱ χιλίαρχοι. Basil.

CAPUT XXIII JOSUE.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ὑπέβαλον.	4. Ἐπέῤῥιψα.	4. Ἔβαλα.
6.	6. Ἵνα μὴ ἐκκλίνητε. *Ἄλλος*, ἵνα μὴ ἐκκλίνητε ἀπ' αὐτοῦ.	6.
7.	7. Οὐδὲ μὴ λατρεύσητε. *Ἄλλος*, καὶ οὐ μὴ κομιεῖσθε.	7.
10.	10. Ἐξεπολέμει ὑμῖν. *Ἄλλος*, ἐξεπολέμει μεθ' ὑμῶν.	10.
13.	13. Ἐν ταῖς πτέρναις ὑμῶν. *Ἄλλος*, εἰς τὰς πτέρνας ὑμῶν. *Ἄλλος*, ἐν ταῖς πλευραῖς ὑμῶν.	13.
14.	14. *Vacat.* *Ἄλλος*, τῶν ἀγαθῶν.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Subieci.	4. Injeci.	4. Jeci.
6.	6. Ut non declinetis. *Alius*, ut non declinetis ab eo.	6.
7.	7. Neque serviatis. *Alius*, neque deferetis.	7.
10.	10. Debellabat vobis. *Alius*, debellabat vobiscum.	10.
13.	13. In calcaneis vestris. *Alius*, in calcaneos vestros. *Alius*, in lateribus vestris.	13.
14.	14. *Vacat.* *Alius*, bonis.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Josue.

V. 13. *Ἄλλος*, εἰς τὰς πτέρνας ὑμῶν. *Ἄλλος*, ἐν ταῖς πλεύραις ὑμῶν. Basil.

V. 14. *Ἄλλος*, τῶν ἀγαθῶν. Masius et Grabe legunt τῶν καλῶν.

CAPUT XXIV JOSUE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 שכמה	1.	1.
3 בכל־ארץ כ.ען	3.	3.
9 בן־בעור	9.	9.
10 ויברך ברוך	10.	10.
12 ותגרש אותם	12.	12.
15 בחרו	15.	15.
17 מבית עבדים ואשר עשה לעינינו את־האתת הגדלת האלה	17.	17.
19 אל־קנא הוא	19.	19.
22 ויאמרו עדים	22.	22.
23 את־אלהי הנכר אשר בקרבכם	23.	23.
24 את־יהוה אל.ינו	24.	24.
25 בשכם	25.	25.
26 תחת האלה	26.	26. Ὑποκάτω τῆς δρυός.
27 לעדה .	27.	27.
28 לנחלתו	28.	28.
30 נחלתו	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In Sechem.	1. Sichem.	1.
3. In omni terra Chenaan.	3. In terram Chanaan.	3.
9. Filium Beor.	9. Filium Beor.	9.
10. Et benedixit benedicendo.	10. Per illum benedixi vobis.	10.
12. Et expulit eos.	12. Et ejeci eos.	12.
15. Eligite.	15. Eligite.	15.
17. E domo servorum, et qui fecit in oculis nostris signa magna ista.	17. De domo servitutis, fecitque videntibus nobis signa ingentia.	17.
19. Deus æmulator ipse.	19. Et fortis æmulator est.	19.
22. Et dixerunt, Testes.	22. Responderuntque, Testes.	22.
23. Deos alienigenæ, qui in interiori vestro.	23. Deos alienos de medio vestri.	23.
24. Domino Deo nostro.	24. Domino Deo nostro.	24.
25. In Sechem.	25. Sichem.	25.
26. Subter quercum.	26. Subter quercum.	26. Sub quercu.
27. In testimonium.	27. In testimonium.	27.
28. In hæreditatem suam.	28. In possessionem suam.	28.
30. Hæreditatis ejus.	30. Possessionis suæ.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Josue.

V. 1 et 25. Ἄλλος, Συχέμ. Basil., et sic Hebræus.

V. 3. Ἄλλος, ἐν πάσῃ τῇ γῇ Χαναάν. Basil.

V. 9. Ἄλλος, υἱὸν Βαιώρ. Basil.

V. 10. Ἄλλος, εὐλογῶν εὐλόγησεν. Basil.

V. 12. Ἄλλος, καὶ ἐξέβαλεν αὐτούς. Sic quædam

CAPUT XXIV JOSUE

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Σηλώ. Ἄλλος, Συχέμ.	1.
3.	3. Ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄλλος, εν πάσῃ τῇ γῇ Χαναάν.	3.
9.	9. *Vacat*. Ἄλλος, υἱὸν Βαιώρ.	9.
10.	10. Εὐλογίαις εὐλόγησεν. Ἄλλος, εὐλογῶν εὐλόγησεν.	10.
12.	12. Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς. Ἄλλος, καὶ ἐξέβαλεν αὐτούς.	12.
15.	15. Ἐκλέξασθε. Ἄλλος, ἕλεσθε.	15.
17.	17. *Vacat*.	17. Ἐξ οἴκου δούλων, καὶ ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν τὰ σημεῖα τὰ μεγάλα ταῦτα.
19. Καὶ Θεὸς ζηλωτής ἐστιν οὗτος.	19. Καὶ ζηλώσας οὗτος.	19.
22.	22. *Vacat*.	22. Καὶ εἶπαν, μάρτυρες.
23.	23. Θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους τοὺς ἐν ὑμῖν. Ἄλλος, θεοὺς τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἐν ὑμῖν.	23.
24.	24. Κυρίῳ. Ἄλλος, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν.	24.
25.	25. Σηλώ. Ἄλλος, Συχέμ.	25.
26. Ὑπὸ τὴν δρῦν.	26. Ὑπὸ τὴν τέρμινθον. Ἄλλως, ὑπὸ τὴν τερέβινθον.	26.
27.	27. Εἰς μαρτύριον. Ἄλλος, μαρτυρῶν.	27.
28.	28. Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἄλλος, εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.	28.
30.	30. Τοῦ κλήρου αὐτοῦ. Ἄλλος, τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Selo. *Alius*, Sychem.	1.
3.	3. In omni terra. *Alius*, in omni terra Chanaan.	3.
9.	9. *Vacat*. *Alius*, filium Bæor.	9.
10.	10. Benedictionibus benedixit. *Alius*, benedicens benedixit.	10.
12.	12. Et emisit eos. *Alius*, et ejecit eos.	12.
15.	15. Elegite. *Alius*, sumite.	15.
17.	17. *Vacat*.	17. E domo servorum, et quæcunque fecit nobis signa magna hæc.
19. Et Deus æmulator est iste.	19. Et zelans hic.	19.
22.	22. *Vacat*.	22. Et dixerunt, Testes.
23.	23. Deos alienos, qui in vobis. *Alius*, deos alienigenarum qui in vobis.	23.
24.	24. Domino. *Alius*, Domino Deo nostro.	24.
25.	25. Selo. *Alius*, Sychem.	25.
26. Subter quercum.	26. Sub terebintho.	26.
27.	27. In testimonium. *Alius*, testificans.	27.
28.	28. In locum suum. *Alius*, in civitatem suam.	28.
30.	30. Sortis suæ. *Alius*, hæreditatis ejus.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Josue.

exemplaria.

V. 15. Ἄλλος, ἕλεσθε. Basil.

V. 17. Θ., ἐξ οἴκου δούλων, καὶ ὅσα etc. Basil.

V. 19. Σ., καὶ Θεὸς ζηλωτής ἐστιν οὗτος. Ex Drusio.

V. 22. Θ., καὶ εἶπαν, μάρτυρες. Basil. et

Drusius.

V. 23. Ἄλλος, θεοὺς τῶν ἀλλοφύλων, τῶν ἐν ὁμῖν. Sic Basil. in textu, ad marginem vero, ut edit. Rom. τῶν Ο'.

V. 24. Ἄλλος, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Sic Basil.

LXX deficiunt.

V. 26. Ἀ., ὑποκάτω τῆς δρυός. Σ., ὑπὸ τὴν δρῦν. Ita Basil. Apud Drusium, Ἀ., Σ., τῆς δρυός.

V. 27. Ἄλλος, μαρτυρῶν. Basil.

V. 28. Ἄλλος, εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. Basil.

IN LIBRUM JUDICUM ADMONITIO.

Magnam lectionum sylvam nobis suppeditavit codex Basiliensis, qui desinit in caput XIX Judicum, ac plerumque concordat cum ms. Alexandrino. Alii libri tum mss. tum editi, auibus sum usus, hi sunt.

Variæ lectiones codicis Alexandrini in Polyglotto Anglicano editæ.

Folium vetustissimi codicis unciali charactere annorum plus quam 1100, sine accentibus et sviritibus, cum obelis et asteriscis, qui dono olim mihi oblatus est a Dom. Desmarezio.

Codex Regius 1825.

CAPUT PRIMUM JUDICUM.

ΤΟ ΕΚΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ביהוה	1.	1.
בו		
2 יעלה	2.	2.
3 ונלחמה בכנעני	3.	3.
4 בידם	4.	4.
ויכום		
5 וימצאו	5.	5.
וילחמו בו		
ויכו		
7 ויביאהו	7.	7.
8 בירושלם	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In Domino.	1. Dominum.	1.
In eo.	*Vacat.*	
2. Ascendet.	2. Ascendet.	2.
3. Et propugnabimus in Chananæum.	3. Pugna contra Chananæum.	3.
4. In manu eorum.	4. In manu eorum.	4.
Et percusserunt eos.	Et percusserunt eos.	
5. Et invenerunt.	5. Inveneruntque.	5.
Et pugnaverunt in eum.	Et pugnaverunt contra eum.	
Et percusserunt.	Et percusserunt.	
7. Et adduxerunt eum.	7. Adduxeruntque eum.	7.
8. In Jerusalem.	8. Jerusalem.	8.

V. 30. *Ἄλλος*, τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. Basil.
V. 33. Post ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἐφραΐμ, in monte Ephraim. Basil., ἕως ὧδε τὸ Ἑβραϊκόν, hucusque Hebraicum.

Hæc nota codicis Basiliensis monet, ea quæ in LXX feruntur, nimirum, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λαβόντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν κιβωτόν etc., adjecta fuisse, nec in Hebræo haberi.

Cod. Reg. 1872.
Cod. Reg. 1888.
Eusebius et Hieronymus De locis Hebraicis.
Theodoretus editus anno 1642.
Procopius in Heptateuchum.
Jo. Ernesti Grabe editio.
Notæ edit. Romanæ et Drusii.

CAPUT PRIMUM JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Διὰ τοῦ Κυρίου. *Ἄλλος*, παρὰ τοῦ Κυρίου. *Ἄλλος*, ἐν Κυρίῳ.	1.
	Πρὸς αὐτούς. *Ἄλλος*, ἐν αὐτῷ.	
2.	2. Ἀναβήσεται. *Ἄλλος*, ἡγήσεται.	2.
3.	3. Παραταξώμεθα πρὸς τοὺς Χαναναίους. *Ἄλλος*, πολεμήσωμεν ἐν τῷ Χαναναίῳ.	3.
4.	4. Ἐν χειρὶ αὐτῶν. *Ἄλλως*, εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.	4. Ἐν χειρὶ αὐτῶν.
	Ἐπάταξαν αὐτούς. *Ἄλλως*, ἔκοψαν αὐτούς.	Ἐπάταξαν αὐτούς.
5.	5. Καὶ κατελάβοσαν. *Ἄλλως*, καὶ εὗρον.	5. Καὶ εὗρον.
	Παρετάξαντο πρὸς αὐτόν. *Ἄλλως*, ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ.	Ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ.
	Ἔκοψαν. *Ἄλλως*, ἐπάταξαν.	Ἐπάταξαν.
7.	7. Καὶ ἄγουσιν αὐτόν. *Ἄλλος*, καὶ ἤγαγον αὐτόν.	7.
8.	8. Τὴν Ἱερουσαλήμ. *Ἄλλως*, ἐν Ἱερουσαλήμ.	8. Ἐν Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Per Dominum. *Alius*, a Domino. *Alius*, in Domino.	1.
	Adversus eos. *Alius*, in eo.	
2.	2. Ascendet. *Alius*, ducet.	2.
3.	3. Instruamus exercitum contra Chananæos. *Alius*, pugnemus in Chananæum.	3.
4.	4. In manu eorum. *Aliter*, in manus eorum.	4. In manu eorum.
	Percusserunt eos. *Aliter*, conciderunt eos.	Percusserunt eos.
5.	5. Et assecuti sunt. *Aliter*, et invenerunt.	5. Et invenerunt.
	Aciem struxerunt adversus eum. *Aliter*, pugnaverunt in eo.	Pugnaverunt in eo.
	Conciderunt. *Aliter*, percusserunt.	Percusserunt.
7.	7. Et adducunt eum. *Alius*, et adduxerunt eum.	7.
8.	8. Jerusalem. *Aliter*, in Jerusalem.	8. In Jerusalem.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 לפנים	10.	10.
11 וילך	11.	11.
קרית־ספר		
13 ממנו	13.	13.
14 בבואה	14.	14.
מעל החמור		
15 גלת מים	15.	15.
את גלת עלית ואת גלת תחתית		Τὴν Γολγὼθ ἄνω, καὶ τὴν Γολγὼθ κάτω.
16	16.	16.
חתן		
את־בני יהודה		
וילך		
17 ויחרימו אותה	17	17. Καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτήν.
חרמה		
18 ואת־גבולה	18.	18.
19 כי לא להוריש	19.	19.
כי־רכב ברזל להם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Ante.	10. Antiquitus.	10.
11. Et ivit.	11. Atque inde profectus abiit.	11.
Cariath Sepher.	Cariath Sepher.	
13. Ab eo.	13. *Vacat.*	13.
14. In intrando ipsam.	14. Pergentem in itinere.	14.
Desuper asino.	In asino.	
15. Scaturigines aquarum.	15. Irriguam aquis.	15.
Scaturigines superioris partis, et scaturigines inferioris partis.	Irriguum superius, et irriguum inferius.	Golgoth superiorem, et Golgoth inferiorem.
16.	16.	16
Soceri.	Cognati.	
Cum filiis Juda.	Cum filiis Juda.	
Et ivit.	*Vacat.*	
17. Et deleverunt eam.	17. Et interfecerunt eum.	17. Et deleverunt eam.
Horma.	Horma, id est, anathema.	
18. Et terminum ejus.	18. Cum finibus suis.	18
19. Quia non ad expellendum.	19. Nec potuit delere.	19.
Quia currus ferrei ipsis.	Quia falcatis curribus abundabant.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἔμπροσθεν. Ἄλλος, τὸ πρότερον.	10.
11.	11. Καὶ ἀνέβησαν. Ἄλλος, καὶ ἐνεπορεύθησαν.	11.
	Καριαθσεφέρ. Ἄλλος, Καριασσοφάρ. Ἄλλος, πόλις γραμμάτων.	
13.	13. *Vacat.* Ἄλλος, ὑπὲρ αὐτόν.	13.
14.	14. Ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτῆς. Ἄλλος, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν.	14.
	Ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου. Ἄλλος, ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου.	
15. Ἀρδείαν ὕδατος.	15. Λύτρωσιν ὕδατος.	15.
....ἀρδείαν πεδινῶν. *Συμ ἄλλως*, κτῆσιν ἐν ὑψηλοτέροις, καὶ κτῆσιν ἐν κοιλοτέροις.	Λύτρωσιν μετεώρων καὶ λύτρωσιν ταπεινῶν.	
16.	16. Ἰόθορ. Ἄλλος, Ἰοβάδ.	16.
	Γαμβροῦ. Ἄλλος, πενθεροῦ.	
	Μετὰ τῶν υἱῶν Ἰούδα. Ἄλλος, πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰούδα.	
	Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐπορεύθησαν.	
17.	17. Καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς. Ἄλλος, καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτήν, καὶ ἐξωλόθρευσαν.	17.
	Ἀνάθεμα. Ἄλλος, ἐξολόθρευσις.	
18.	18. Τὰ ὅρια αὐτῆς. Ἄλλ., ὅριον.	18.
19.	19. Ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν ἐξολοθρεῦσαι. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐκληρονόμησαν. Ἄλλος, ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν κληρονομῆσαι.	19.
	Ὅτι Ῥηχὰβ διεστείλατο αὐτοῖς. Ἄλλοι, καὶ ἅρματα σιδηρᾶ αὐτοῖς.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Ante. *Alius*, prius.	10.
11.	11. Et ascenderunt. *Alius*, et profecti sunt.	11.
	Cariathsepher. *Alius*, Cariassophar. *Alius*, civitas litterarum.	
13.	13. *Vacat.* *Alius*, præ eo.	13.
14.	14. In ingressu ejus. *Alius*, in intrando ipsam.	14.
	De subjugali. *Alius*, super subjugali.	
15. Irrigationem aquæ.	15. Redemptionem aquæ.	15.
[... irrigationem campestrium.] *Sym. aliter*, possessionem in sublimioribus, et possessionem in inferioribus.	Redemptionem sublimium, et redemptionem humilium.	
16.	16. Jothor. *Alius*, Jobad.	16.
	Affinis. *Alius*, soceri.	
	Cum filiis Juda. *Alius*, ad filios Juda.	
	Vacat. *Alius*, et profecti sunt.	
17.	17. Et exterminaverunt eos. *Alius*, et deleverunt eam, et exterminaverunt.	17.
	Anathema. *Alius*, exterminatio.	
18.	18. Termini ejus. *Al.*, terminus.	18.
19.	19. Quoniam non potuerunt exterminare. *Alius*, et non possederunt. *Alius*, quia non potuerunt possidere.	19.
	Quia Rechab diviserat eis. *Alii*, quia currus ferrei ipsis.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויורש 20	20.	20.
ויורש משם את־שלשה בני הענק		
לא הורישו 21	21.	21.
ויעלו בית־יוסף גם־הם בית־אל 22	22.	22.
ויתירו בית־יוסף בבית־אל 23	23.	23.
איש יוצא 24	24.	24.
וילך 26	26.	26.
ולא־הוריש 27	27.	27.
ואת־בנתיה		
וישם 28	28.	28.
נהלל 30	30.	30.
עכו 31	31.	31.
רחב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Et expulit.	20. Delevit.	20.
Et expulit inde tres filios Enac.	Qui delevit ex ea tres filios Enac.	
21. Non expulerunt.	21. Non deleverunt.	21.
22. Et ascenderunt domus Joseph etiam ipsi Bethel.	22. Domus quoque Joseph ascendit in Bæthel.	22.
23. Et explorari fecerunt domus Joseph in Bethel.	23. Nam cum obsiderent urbem.	23.
24. Virum egredientem.	24. Virum egredientem.	24.
26. Et ivit.	26. Et abiit.	26.
27. Et non expulit.	27. Non delevit.	27.
Et filias eius.	Cum viculis suis.	
28. Et posuit.	28. Fecit.	28.
30. Nahalol.	30. Naalol.	30.
31. Acco.	31. Accho.	31.
Rehob.	Rohob.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

20.

21.

22.

23.

24.

26.

27.

28.

30.

31.

Ο'.

20. Ἐκληρονόμησε. Ἄλλος, ᾠκοδόμησε.

Καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τὰς τρεῖς πόλεις τῶν υἱῶν Ἐνάκ. Ἄλλος, καὶ ἐξῆρεν ἐκεῖθεν τοὺς τρεῖς υἱοὺς Ἐνάκ.

21. Οὐκ ἐκληρονόμησαν. Ἄλλος, οὐκ ἐξῆραν.

22. Καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ καί γε αὐτοὶ εἰς Βαιθήλ. Ἄλλος, καὶ περιεσώθησαν οἶκος Ἰωσὴφ Βαιθήλ. Ἄλλος, καὶ κατεσκέψαντο οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ. Ἄλλος, καὶ κατεσκόπησαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ.

23. Καὶ παρενέβαλον καὶ κατεσκέψαντο Βαιθήλ. Ἄλλος, καὶ παρενέβαλον οἶκος Ἰωσὴφ κατὰ Βαιθήλ. Ἄλλος, κατέκοψαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ.

24. Ἀνὴρ ἐξεπορεύετο. Ἄλλος, ἄνδρα ἐκπορευόμενον.

26. Καὶ ἐπορεύθη. Ἄλλος, καὶ ἀπῆλθεν.

27. Οὐκ ἐξῆρε. Ἄλλος, οὐκ ἐκληρονόμησε.

Καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, καὶ τὰ περίοικα. Ἄλλος, καὶ τὰ περισπόρια.

28. Καὶ ἔθετο. Ἄλλως, καὶ ἐποίησε.

30. Δωμανά. Ἄλλως, Ἐναμμάν.

31. Ἀχχώ. Ἄλλος, Πτολεμαΐδα.

Ἐρεώ. Ἄλλος, Ἐρεώρ. Ἄλλος, Ῥούθ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

20.

21.

22.

23.

24.

26.

27.

28. Καὶ ἔθετο.

30. Νααλά.

31.

SYMMACHUS.

20.

21.

22.

23.

24.

26.

27.

28.

30.

31.

LXX INTERPRETES.

20. Hæreditavit. *Alius*, ædificavit.

Et hæreditavit inde tres civitates filiorum Enac. *Alius*, et extulit inde tres filios Enac.

21. Non hæreditaverunt. *Alius*, non extulerunt.

22. Et ascenderunt filii Joseph, et utique ipsi in Bæthel. *Alius*, et se receperunt domus Joseph Bæthel. *Alius*, et inspexerunt filii Joseph Bæthel. *Alius*, et exploraverunt filii Joseph Bæthel.

23. Et castrametati sunt, et exploraverunt Bæthel. *Alius*, et castrametati sunt domus Joseph contra Bæthel. *Alius*, conciderunt filii Joseph Bæthel.

24. Vir egrediebatur. *Alius*, virum egredientem.

26. Et profectus est. *Alius*, et abiit.

27. Non abstulit. *Alius*, non hæreditavit.

Et filias ejus, et adjacentia ejus. *Alius*, et circumsitas urbes ejus.

28. Et posuit. *Aliter*, et fecit.

30. Domana. *Aliter*, Enamman.

31. Accho. *Alius*, Ptolemaidem.

Ereo. *Alius*, Ereor. *Alius*, Ruth.

THEODOTIO.

20.

21.

22.

23.

24.

26.

27.

28. Et posuit

30. Naala.

31.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
חרס 35	35.	35.
באילון ובשעלבים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
35. Cheres.	35. Hares.	35.
Abest hoc loco.	*Abest hoc loco.*	
In Ajalon, et in Sahalbim.	In Aialon et Salebim.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Judicum.

V. 1. *Ἄλλος*, παρὰ τοῦ Κυρίου. *Ἄλλος*, ἐν Κυρίῳ. Ita Basiliensis codex. Monendum autem, illas Basiliensis lectiones frequentissime cum ms. Alexandrino concordare.

Ibid. Basiliensis in textu habet, ἐν αὐτῷ. Ad marg. vero, πρὸς αὐτούς, ut alterius interpretis lectionem.

V. 3. *Ἀλλ.*, πολεμήσωμεν ἐν τῷ Χαναναίῳ. Sic Basil. Videtur autem esse lectio Theodotionis, qui litteram e vestigio sequitur hic, ut infra, v. 5.

V. 4. Ο', Θ., ἐν χειρὶ αὐτῶν. Hæc lectio, ut putamus, ad Hebraicam veritatem secundum Theodotionem correcta fuerat ab Origene in editione τῶν Ο' hexaplari. Vetus autem lectio LXX Interpretum erat, εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

Ibid. Ο', Θ., ἐπάταξαν αὐτούς. Ο' *ἄλλως*, ἔκοψαν αὐτούς. Sic Basil. Prior secundum Theodotionem in LXX emendata fuerat.

V. 5. Ο', καὶ κατελάβοσαν. Θ., Ο' *ἄλλως*, καὶ εὗρον. Basil.

Ibid. Θ., Ο' *ἄλλως*, ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ. Vide supra, v. 2.

Ibid. Θ., Ο' *ἄλλως*, ἐπάταξαν. Basil.

V. 7. *Ἀλλ.*, καὶ ἤγαγον αὐτόν. Basil.

V. 8. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἐν Ἰερουσαλήμ. Basil.

V. 9. In hæc verba, καὶ τὴν πεδινήν, Basil. hæc notat, οὐδεὶς τῶν τεσσάρων, τὰ παρατείνοντα, καὶ τὰ πρὸς ἀπηλιώτην, quo significatur ex quatuor interpretibus, Ἀ., Σ., Ο', Θ., neminem habere, τὰ παρατείνοντα, καὶ τὰ πρὸς ἀπηλιώτην, quæ videlicet lectio ferebatur in aliqua editione.

V. 10. Basil. habet, τὸ πρότερον, in textu, ad marg. vero, ἔμπροσθεν.

V. 11. *Ἀλλ.*, καὶ ἐνεπορεύθησαν. Basil.

Ibid. *Ἀλλ.*, Καριασσοφάρ. *Ἀλλ.*, πόλις γραμμάτων. Basil., tacitis interpretibus.

V. 13. *Ἀλλ.*, ὑπὲρ αὐτόν. Basil.

V. 14. *Ἀλλ.*, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου. Ita Basiliensis, qui in hæc verba hanc notam sæpius infra repetitam
τ
adjicit hac forma, διωρθ' ου παν χω διωρθ' ου, quæ quomodo legi et intelligi debeant nondum satis compertum habemus. Nam hujusmodi notæ nunquam explicantur in codice Basiliensi, ubi solum observatæ nobis fuerunt. Quod de illis conjectura assequi potuimus, hic breviter explanabimus: διωρθ, id est, διώρθωσα, *correxi*, *emendavi*. Sic legitur apud Scholiasten ms. RR. PP. Jesuitarum, Ezech. cap. XLV, v. 12. Ου, est, οὕτως, *sic*,
τ
παν, id est, πάντες, χω, χωρίς. Ita ut nota integra sic legatur, διώρθωσα οὕτως, πάντες χωρίς, id est, *emendavi sic. Omnes seorsim.* Illud vero significat, Scholiasten ipsum sic emendasse, omnesque editiones sic habere separatim, id est, seorsim positas, non vero eas quæ in Hexaplis collectæ erant, ubi aliquæ mutationes invectæ fuisse videntur, ut fusius diximus in Præliminaribus (*a*).

V. 15. Σ., ἀρδείαν ὕδατος. V. notam sequentem.

Ibid. Ἀ., τὴν Γολγὼθ ἄνω etc. Hic in utroque, Aquila videlicet atque Symmacho lectionum varietas occurrit. Nam lectionem Aquilæ sic tacito nomine profert Basiliensis, τὴν Γολγὼθ ἄνω, καὶ τὴν Γολγὼθ κάτω. Apud Procopium vero, pag. 497: *Aquylas* (sic) *vero ait*, *Gollath superiorem*, *et Gollath inferiorem*. Legerit ergo Procopius, Γολλάθ, vel, Γωλλάθ, quæ lectio magis quadrat cum Hebraico גלת quam Γολγώθ. Lectionem vero Symmachi sic effert Theodoretus, οἱ περὶ τὸν Σύμμαχον, ἀρδείαν ὕδατος. καὶ ἀντὶ τῶν ταπεινῶν, πεδινῶν ἡρμήνευσαν. Hinc Drusius illud, גלת תחתית, secundum Symmachum sic interpretandum putat, ἀρδείαν πεδινῶν. Basiliensis autem codex, longe diversam et pleniorem Symmachi interpretationem exhibet, nempe, Σ., κτῆσιν ἐν ὑψηλοτέροις, καὶ κτῆσιν ἐν κοιλοτέροις. Quæ lectio a Procopio confirmatur, cujus interpres ita vertit: *Symmachus exposuit*, *possessionem in superioribus, et possessionem in inferioribus*. Hæc lectio magis arridet.

Coislin. ad marg. Σ., κτῆσιν· τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν

(*a*) Cap. 10, num. 1, da. litt. II, ubi nonnihil variat auctoris sententia. EDIT.

CAPUT II JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לאבותכם 1	1.	1.
תתצון 2	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Patribus vestris.	1. Patribus vestris.	1.
2. Diruetis.	2. Subverteretis.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
35.	35. Τῷ ὀστρακώδει. *Ἄλλος*, τοῦ μυρσινῶνος.	35.
	Ἐν ᾧ αἱ ἄρκτοι, καὶ ἐν ᾧ αἱ ἀλώπεκες. *Ἄλλος*, οὗ οἱ ἄρκοι καὶ αἱ ἀλώπεκες.	
	Ἐν τῷ μυρσινῶνι καὶ ἐν Θαλαβίν. *Οἱ λοιποὶ*, ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σαλαβείν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
35.	35. Testaceo. *Alius*, myrteti.	35.
	In quo ursi et in quo vulpes. *Alius*, ubi ursi et vulpes.	
	In myrteto et in Thalabin. *Reliqui*, in Ælon, et in Salabin.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Judicum.

Γολὰθ ἔχει, ὃ ἑρμηνεύεται λύτρωσις. *Hebraicum habet Gulath, quod significat*, redemptio.

Ibid. Σ., *ἄλλως*, κτῆσιν ἐν ὑψηλοτέροις, καὶ κτῆσιν ἐν κοιλοτέροις. His confirmantur lectiones a nobis assertæ.

V. 16. Ο', Ἰόθορ. *Ἄλλος*, Ἰωβάδ. Basil. Neutrum in Hebræo legitur.

Ibid. *Ἄλλος*, πενθεροῦ. Basil. Vocem חתן ita vertit Symmachus, Exod. III, 1 et XVIII, 1 et 5.

Ibid. *Ἄλλος*, πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰούδα. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἐπορεύθησαν. Basil.

V. 17. Ἀ., καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτήν. Sic Drusius, qui hanc notam habet : *Hoc legitur in nonnullis editionibus* τῶν Ο'. *Nempe ex Aquila desumptum librarius textui Vulgato inseruerat. Vide notas ad Frag. Deut.* III, 6. *Ἄλλος*, καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτήν, καὶ ἐξωλόθρευσαν. Hæc lectio est codicis Alexandrini.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐξολόθρευσις. Sic Basil. ad marg. et Alexandrinus codex.

V. 18. Basil., τὸ ὅριον, cum hac nota, παν χω
τ
διωρθ' ου, de qua supra ad vers. 14.

V. 19. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἐκληρονόμησαν etc. Has lectiones habet Basiliensis. Postrema cum codice Alexandr. quadrat.

Ibid. *Ἄλλοι*, καὶ αρματα σιδηρᾶ αὐτοῖς. Sic quidam mss.

V. 20. *Ἄλλος*, ᾠκοδόμησε. Sic Basil. qui hanc notam adjicit, διωρθ' ου, id est, ut videtur, διώρθωσα οὕτως. V. supra, v. 14.

V. 21. *Ἄλλος*, οὐκ ἐξῆραν. Sic Basil. cum hac
τ
nota, παν.

V. 22. Trium lectiones tacitis interpretum nominibus affert Basiliensis.

V. 23. *Ἄλλος*, καὶ παρενέβαλον etc. Basil.

V. 24. *Ἄλλος*, ἄνδρα ἐκπορευόμενον. Basil.
τ
hac cum nota, διωρθ' οὐ παν χω. Vide supra, v. 14.

V. 26. *Ἄλλος*, καὶ ἀπῆλθεν. Basil. cum eadem nota, et Alexandrinus.

V. 27. *Ἄλλος*, οὐκ ἐκληρονόμησε. Alex. et Basil.
τ
cum hac nota, παν χω. Vide supra, v. 14.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ τὰ περισπόρια. Sic cum codice Alexand. Basiliensis, qui in eodem versu ter notat, *καί* legi ab aliis pro οὐδέ, hac addita nota ad sin-
τ
gulos, παν χω. V. supra, v. 14.

V. 28. Ο', Θ., καὶ ἔθετο. Sic Basil. cum hac nota
τ
ad marg., Ο', Θ., παν χω διωρθ' ου. Vide supra, v. 14.

V. 30. Θ., Ναλλά. Ο' *ἄλλως*, Ἐναμμάν. Basil.

Ibid. Ο', Δωμανά. Coislin. in textu, Ἐναμμάμ, ad marg., οἱ Γ' καὶ τὸ Ἑβρ. Νααλάλ. Hebraicum est נהלל.

V. 31. *Ἄλλος*, Πτολεμαΐδα. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, Ἐρεώρ. Sic Basil. in textu, ad marg. vero, Ῥούθ. Cod. Alexandr., Ῥούβ. Grabe, Ῥοώβ. θ et β, frequenter confunduntur apud Græcos.

Ibid. Ο', Δαλάφ. Coislin. ad marg., οἱ Γ' Ἀαλὰβ καὶ τὸ Ἑβρ. Ἀαλάβ, אחלב.

V. 33. Basil. ad marg., οὐδὲ τούς, cum hac nota sic posita,

τ
παν χω.
θ
διωρ ου.

Vide supra, v. 14.

V. 35. *Ἄλλος*, τοῦ μυρσινῶνος. Basil. Hic duplicem versionem exhibent LXX.

Ibid. *Ἄλλος*, οὗ οἱ ἄρκοι καὶ αἱ ἀλώπεκες. Basil.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἐν Αἰλὼν, καὶ ἐν Σαλαβείν. Sic
τ
Basiliensis cum hac nota, παν χω διωρθ' ου. Vide supra, v. 14.

Ibid. Coislin. in textu, μυρσινῶνος, in marg., δρυμῶνος. Οἱ Γ' τῷ ὀσταχώδει, sic pro ὀστρακώδει.

Ibid. marg., οἱ Γ' καὶ τὸ Ἑβρ. ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σαλαβείν.

CAPUT II JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Πατράσιν ὑμῶν. *Aliqui addunt*, τοῦ δοῦναι ὑμῖν.	1.
2.	2. Καθελεῖτε. *Ἄλλος*, κατασκάψατε.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Patribus vestris. *Aliqui addunt*, dare vobis.	1.
2.	2. Destruetis. *Alius*, suffodite.	2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 לא־אגרש אותם	3.	3.
4.5 ויבכו ויקראו שם־המקום ההוא בכים	4.5.	4.5.
7 אחרי יהושע	7.	7. Μετὰ Ἰησοῦ.
9 בתמנת־חרס	9.	9. Ἐν Θαμναθαρές.
10 נאספו	10.	10.
11 בעיני	11.	11.
12 העמים	12.	12.
13 לבעל	13.	13.
14 ביד	14.	14.
עוד לעמד		
15 יצאו	15.	15.
16 ויושיעום	16.	16.
17 אחרי אלהים אחרים	17.	17.
מצות		
18 וכי	18.	18.
19 אחרי אלהים אחרים	19.	19.
22 בם	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Non expellam eos.	3. Nolui delere eos.	3.
4 et 5. Et fleverunt, vocaveruntque nomen loci ipsius, Bochim.	4 et 5. Et fleverunt. Et vocatum est nomen loci illius, locus flentium, sive lacrymarum.	4.5.
7. Post Josue.	7. Post eum.	7. Post Jesum, *vel*, cum Jesu.
9. In Tamnath Heres.	9. In Thamnathsare.	9. In Thamnathares.
10. Collecti sunt.	10. Generatio congregata est.	10.
11. In oculis.	11. In conspectu.	11
12. Populorum.	12. Populorum.	12
13. Bahal.	13. Baal.	13
14. In manu.	14. In manus.	14.
Ultra stare.	Ultra resistere.	
15 Egrediebantur.	15. Quocumque pergere voluissent.	15.
16. Et salvaverunt eos.	16. Qui liberarent eos.	16.
17. Post deos alienos.	17. Cum diis alienis.	17.
Præcepta.	Mandata.	
18. Et cum.	18. Cumque.	18.
19. Post deos alienos.	19. Sequentes deos alienos.	19.
22. In eis.	22. In ipsis.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Οὐ μὴ ἐξαρῶ αὐτούς. *Ἄλλως*, οὐ προσθήσω μετοικῆσαι τὸν λαὸν ὃν εἶπα τοῦ ἐξῶσαι.	3.
4, 5. Καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐπωνόμασαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κλαυθμῶνες.	4, 5. Καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐπωνόμασαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κλαυθμῶνες. *Ἄλλος*, διὰ τοῦτο ἐκλήθη.	4, 5. Διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν.
7. Μετὰ Ἰησοῦ.	7. Μετὰ Ἰησοῦ.	7. Μετὰ Ἰησοῦ.
9. Ἐν Θαμναθαρές.	9. Ἐν Θαμναθαρές.	9. Ἐν Θαμναθαρές.
10.	10. Προσετέθησαν. *Ἄλλος*, συνήχθησαν.	10.
11.	11. Ἐνώπιον. *Ἄλλος*, ἐναντίον.	11.
12. Ἐθνῶν.	12. Λαῶν.	12. Λαῶν.
13.	13. Τῇ Βαάλ.	13. Τῷ Βαάλ.
14. Ἐν χειρί.	14. Εἰς τὰς χεῖρας.	14. Ἐν χειρί.
	Ἔτι ἀντιστῆναι. *Ἄλλος*, ἔτι στῆναι.	
15.	15. Ἐπορεύοντο. *Ἄλλος*, ἐξεπορεύοντο. *Ἄλλος*, ἐξεπόρνευσαν. *Ἄλλος*, ἐπόρνευον.	15.
16.	16. Καὶ ἔσωσεν αὐτούς.	16.
17.	17. Ὀπίσω θεῶν ἑτέρων. *Ἄλλος*, ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων.	17.
	Τῶν λόγων. *Οἱ λοιποί*, τὰς ἐντολάς.	
18.	18. Καὶ ὅτι. *Ἄλλος*, καὶ ὅτε. *Ἄλλος*, εἴποτε.	18.
19.	19. Ὀπίσω θεῶν ἑτέρων. *Ἄλλος*, ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων.	19.
22.	22. Ἐν αὐτοῖς. *Ἄλλος*, δι' αὐτῶν.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Non auferam eos. *Aliter*, non adjiciam tranferre populum, quem dixi me expulsurum.	3.
4, 5. Et fleverunt, et vocaverunt nomen loci illius, planctus.	4, 5. Et fleverunt, et vocaverunt nomen loci illius, planctus. *Alius*, propter hoc vocatum est.	4, 5. Propter hoc vocaverunt.
7. Post Jesum, *vel*, cum Jesu.	7. Post Jesum, *vel*, cum Jesu.	7. Post Jesum, *vel*, cum Jesu.
9. In Thamnathares.	9. In Thamnathares.	9. In Thamnathares.
10.	10. Appositi sunt. *Alius*, congregati sunt.	10.
11.	11. Coram. *Alius*, in conspectu.	11.
12. Gentium.	12. Populorum.	12. Populorum.
13.	13. Baal, *fem.*	13. Baal, *masc.*
14. In manu.	14. In manus.	14. In manu.
	Ultra resistere. *Alius*, ultra stare.	
15	15. Ibant. *Alius*, exibant. *Alii duo, diverse*, fornicabantur.	15.
16.	16. Et salvavit eos.	16.
17	17. Post deos alios. *Alius*, post deos alienos.	17.
	Verba. *Reliqui*, præcepta.	
18.	18. Et quia. *Alius*, et cum. *Alius*, si quando.	18.
19.	19. Post deos alios. *Alius*, post deos alienos.	19.
22.	22. In eis. *Alius*, per eas.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Judicum.

V. 1. Τοῦ δοῦναι ὑμῖν. Hæc in Hebraico non exstant, sed habentur in cod. Alex. et in Basiliensi cum hac nota, παν χω (τ). Vide cap. I, v. 14.

V. 2. Ἄλλος, κατασκάψατε. Basil.

V. 3. Ο'ἄλλως, οὐ προσθήσω μετοικῆσαι etc. Sic Basil. et cod. Alex. qui legit μετοικίσαι.

V. 4. 5. Σ., Ο', καὶ ἔκλαυσαν etc. Basil. Θ., διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν etc. Sic idem cum hac nota, παν χω (τ). Vide supra, cap. I, v. 14.

V. 7. Basil., παν (τ), id est, πάντες, μετὰ Ἰησοῦ.

V. 9. Basil., παν ου (τ), id est, ut putamus, πάντες οὕτως, ἐν Θαμναθαρές. Sic item cod. Alex.

V. 10. Basil. in textu, συνήχθησαν, ad marg., προσετέθησαν.

CAPUT III JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לנסות 1	1.	1.
רק אשר־לפנים לא ידעום 2	2.	2.
פלשתים 3	3.	3.
לבא חמת		Εἴσοδος Ἐμάθ.
ביד 8	8.	8.
ארם נהרים		
בעיני 12	12.	12.
וישלחו 15	15.	15. Ἐξαπέστειλαν.
גמד ארכה 16	16.	16. Γρόνθου παλαιστιαίου.
מתחת למדיו		
בריא 17	17.	17. Πιμελής.
נשאי 18	18.	18.
מן־הפסילים 19	19.	19.
אשר את־הגלגל ויאמר הס ויצאו מעליו כל־העמדים עליו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
1. Ad tentandum.	1. Ut erudiret.	1.
2. Tantum qui antea non cognoverant ea.	2. Et haberent consuetudinem præliandi.	2.
3. Pelistim.	3. Philistinorum.	3.
Ad ingrediendum Chamath.	Ad introitum Emath.	Ingressus Emath.
8. In manu.	8. In manus.	8.
Aram Naharaim.	Mesopotamiæ.	
12. In oculis.	12. In conspectu.	12.
15. Et miserunt.	15. Miserunt.	15. Miserunt.
16. Cubitus longitudo ejus.	16. Longitudinis palmæ manus.	16. Pugni palmaris.
De sub vestibus ejus.	Subter sagum.	
17. Pinguis.	17. Crassus.	17. Pinguis.
18. Ferentes.	18. Vacat.	18.
19. A sculptilibus.	19. Ubi erant idola.	19.
Quæ cum Galgal.	De Galgalis.	
Et dixit, Sile. Et egressi sunt desuper eo omnes stantes super eum.	Et ille imperavit silentium : egressisque omnibus, qui circa eum erant,	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Judicum.

V. 11. Basil., ἐνώπιον, in textu, ἐναντίον, ad marg.

V. 12. Basil., ἐθνῶν. Σ., ου, id est, ut videtur, Σ., οὕτως. Ο', Θ., λαῶν.

V. 13. Basil. in textu, τῷ Βαάλ, ad marg. vero sic,
Θ., τῷ. Ο', τῇ.
Ο', χω. Θ., ου.
Vide supra, cap. I, v. 14.

V. 14. Σ., Θ., ἐν χειρί. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ἔτι στῆναι. Basil.

V. 15. Ἄλλος, ἐξεπορεύοντο. Sic Basil. in textu. Reliquas vero lectiones ad marginem habet, et duabus lineis infra, Ο', Θ., χω. V. supra, cap. I, v. 14.

V. 16. Ad ἔσωσεν αὐτούς, Basiliensis notat: Ο', μόνοι, sic.

V. 17 et 19. Ἄλλος, ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων. Basil.

V. 22. Ἄλλος, δι' αὐτῶν. Basil.

CAPUT III JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀσκῆσαι.	1. Ὥστε πειρᾶσαι.	1.
2.	2. Πλὴν οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν αὐτά. *Ἄλλος*, παντελῶς γὰρ οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀνεπιστήμονες ἦσαν τῶν τοιούτων.	2.
3.	3. Φυλιστιείμ. *Ἄλλως*, ἀλλοφύλων.	3. Φυλιστιείμ.
	Λαβωεμάθ.	
8.	8. Ἐν χειρί. *Ἄλλος*, εἰς χεῖρας.	8.
	Ποταμῶν Συρίας. *Ἄλλος*, Μεσοποταμίας.	
12.	12. Ἐναντίον. *Ἄλλος*, ἐνώπιον.	12.
15. Ἐξαπέστειλαν.	15. Ἐξαπέστειλαν.	15. Ἐξαπέστειλαν.
16. Γρόνθου παλαιστιαίου.	16. Σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτῆς. *Ἄλλος*, δρακὸς τὸ μῆκος αὐτῆς.	16. Σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτῆς.
	Ὑπὸ τὸν μανδύαν. *Ἄλλος*, ἔνδυμα.	
17. Παχύς.	17. Ἀστεῖος.	17.
18.	18. Τοὺς φέροντας. *Ἄλλος*, τοὺς αἴροντας.	18.
19.	19. Ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν.	19. Ἀπὸ τῶν γλυπτῶν.
	Τῶν ἐν Γαλγάλ.	Τῶν μετὰ τῆς Γαλγάλ.
Ὁ δὲ εἶπεν, σίγα. Ἀποπεμψαμένου δὲ αὐτοῦ πάντας τοὺς παρεστῶτας αὐτῷ,	Καὶ εἶπεν Ἐγλὼμ πρὸς αὐτὸν, σιώπα. Καὶ ἐξαπέστειλεν ἀφ' ἑαυτοῦ πάντας τοὺς ἐφεστῶτας ἐπ' αὐ-	...πᾶσιν, ἐκ μέσου. Καὶ ἐξήγαγεν ἀπ' αὐτοῦ . . . . . οἱ παρεστηκότες αὐτῷ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ut exerceret.	1. Ut tentaret.	1.
2.	2. Verum qui ante illos nescierunt illas. *Alius*, omnino enim qui ante illos erant, ignari erant talium.	2.
3.	3. Phylistiim. *Aliter*, alienigenarum.	3. Phylistiim.
	Laboemath.	
8.	8. In manu. *Alius*, in manus.	8.
	Syriæ fluviorum. *Alius*, Mesopotamiæ.	
12.	12. Coram. *Alius*, in conspectu.	12.
15. Miserunt.	15. Miserunt.	15. Miserunt.
16. Pugni palmaris.	16. Palmi longitudo ejus. *Alius*, pugni longitudo ejus.	16. Palmi longitudo ejus.
	Sub sago. *Alius*, indumento.	
17. Crassus.	17. Urbanus.	17.
18.	18. Ferentes. *Alius*, gestantes.	18.
19.	19. A viris.	19. A sculptilibus.
	Quæ in Galgal.	Quæ cum Galgal.
Ille autem dixit, Tace. Cum dimisisset autem omnes astantes sibi,	Et dixit Eglom ad eum, Tace. Et dimisit a se omnes qui astabant sibi. *Aliter*, et dixit Eglom omni-	. . . . omnibus, De medio. Et emisit a se. . . qui astabant ipsi.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 ואהוד ׀ בא אליו והוא ישב בעלית	20.	20.
21 בבטנו	21.	21.
22 ויבא	22.	22.
הלהב		
23 אהוד	23.	23.
המסדרונה		Παραστάδα.
24 נעלות	24.	24.
אך מסיך הוא את־רגליו		
25 ויחילו עד־בוש	25.	25.
29 בעת ההיא	29.	29.
30 ותכנע	30.	30.
31 ענת	31.	31.
במלמד הבקר		Ἐν διδακτῆρι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Et Ehud ingressus est ad eum, et ipse sedebat in cœnaculo.	20. ingressus est Aod ad eum : sedebat autem in æstivo cœnaculo.	20.
21. In ventrem ejus.	21. In ventre eius.	21.
22. Et ingressus est.	22. *Vacat.*	22.
Laminam.	Ferrum.	
23. Ehud.	23. Aod.	23.
Per vestibulum.	Per porticum.	Per porticum.
24. Obseratæ.	24. Clausas.	24.
Certe tegens ipse pedes suos.	Forsitan purgat alvum.	
25. Et exspectaverunt donec pudefierent.	25. Exspectantesque diu donec erubescerent.	25.
29. In tempore illo.	29. In tempore illo.	29.
30. Et humiliatus est.	30. Et humiliatus est.	30.
31. Anath.	31. Anath.	31.
In documento bovis.	Vomere.	In stimulo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Judicum.

V. 1. Σ., ἀσνῆσαι. Drusius.

V. 2. Ἄλλος, παντελῶς γὰρ etc. Sic Basil., sine interpretis nomine.

V. 3. Ο', Θ., Φυλιστιείμ. Sic Basil.

Ibid. Ἀ., εἴσοδος Ἐμάθ. Sic Eusebius *De locis Hebraicis* apud Hieronymum, in Λαβωεμάθ, p. 459. —Coislin. ad marg. Α., Σ., εἰσόδου. Sed Eusebius, l. c., uni tribuit Aquilæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	τόν. Ἄλλως, καὶ εἶπεν Ἐγλὼμ πᾶσιν, ἐκ μέσου. Καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ παρεστηκότες αὐτῷ.	
20. εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀαὼδ καθημένου κατὰ μόνας.	20. Καὶ Ἀὼδ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερῴῳ.	20.
21.	21. Ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ. Ἄλλος, εἰς τὴν κοιλίαν Ἐγλώμ.	21.
22.	22. Καὶ ἐπεισήνεγκεν. Ἄλλος, καὶ ἐπεισήγαγεν.	22.
	Φλογός. Ἄλλος, αἰχμῆς.	
23.	23. Ἀώδ. Ἄλλος, Ἀαώδ.	23
Εἰς τὰ πρόθυρα.	Τὴν προστάδα.	
24.	24. Ἐσφηνωμέναι. Ἄλλος, ἀποκεκλεισμέναι.	24.
	Μήποτε ἀποκενοῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἄλλος, μήποτε πρὸς δίφρους κάθηται.	
25.	25. Καὶ ὑπέμειναν ἕως ᾐσχύνοντο. Ἄλλος, καὶ προσέμειναν αἰσχυνόμενοι.	25.
29.	29. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἄλλος, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.	29.
30.	30. Καὶ ἐνετράπη. Ἄλλος, καὶ ἐταπεινώθη.	30.
31.	31. Δινάχ. Ἄλλος, Λινάθ. Ἄλλος, Ἀνάθ.	31.
Ἐχέτλῃ τῶν βοῶν.	Ἐν τῷ ἀροτρόποδι τῶν βοῶν. Ἄλλος, ἐκτὸς μόσχων τῶν βοῶν.	Ἐν ἀροτρόποδι τῶν βοῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	bus, De medio. Et egressi sunt ab eo omnes, qui astabant ipsi.	
20. ingressus est ad eum Aaod, ipso sedente seorsum.	20. Et Aod ingressus est ad ipsum, et ipse sedebat in cœnaculo.	20.
21.	21. In ventre ejus. *Alius*, in ventrem Eglom.	21.
22.	22. Et superimmisit. *Alius*, et induxit.	22.
	Flammam, *vel* mucronem. *Alius*, cuspidem.	
23.	23. Aod. *Alius*, Aaod.	23.
Per vestibula.	Vestibulum.	
24.	24. Coarctatæ. *Alius*, clausæ.	24.
	Nunquid forte evacuat pedes suos. *Alius*, num forte ad sellas sedet.	
25.	25. Et sustinuerunt quoadusque erubuerunt. *Alius*, et exspectaverunt pudefacti.	25.
29.	29. In die illo. *Alius*, in tempore illo.	29.
30.	30. Et confusus est. *Alius*, et humiliatus est.	30.
31.	31. Dinach. *Alius*, Linath. *Alius*, Anath.	31.
Stiva boum.	In vomere boum. *Alius*, extra vitulos boum.	In vomere boum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Judicum.

V. 8. *Ἄλλος*, εἰς χεῖρας. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, Μεσοποταμίας. Idem.
V. 12. *Ἄλλος*, ἐνώπιον. Basil.
V. 15. Ἐξαπέστειλαν. Basiliensis sic habet: Ο', Θ., *καὶ οἱ λοιποί*, Ου, id est, οὕτως.
V. 16. Ἀ., Σ., γρόνθου παλαιστιαίου etc. Has lectiones ex Basiliensi mutuamur.
Ibid. *Ἄλλος*, ἔνδυμα. Basil.

V. 17. Ἀ., πιμελής. Σ., παχύς. Basil.
V. 18. Ἄλλος, τοὺς αἴροντας. Basil.
V. 19. Θ., ἀπὸ τῶν γλυπτῶν. Basil. Hanc lectionem habet edit. Romana.
Ibid. Θ., τῶν μετὰ τῆς Γαλγάλ. Idem codex.
Ibid. et V. 20. Omnes utriusque versus lectiones ex Basiliensi desumpsimus.
V. 21. Ἄλλος, εἰς τὴν κοιλίαν Ἐγλώμ. Basil.

V. 22. Ἄλλος, καὶ ἐπεισήγαγεν. Basiliensis et ibid. αἰχμῆς.
V. 23. Ἄλλος, Ἀαώδ. Basil. et sic semper ad vocem, Ἀώδ.
Ibid. Ἀ., παραστάδα. Σ., εἰς τὰ πρόθυρα. Basil.
V. 24. Ἄλλος, ἀποκεκλεισμένα. Basil.
Ibid. Ἄλλος, μήποτε πρὸς δίφρους κάθηται. Sic Basil. et cod. Alex.

CAPUT IV JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בעיני 1	1.	1.
בחרשת 2	2.	2.
למשפט 5	5.	5.
מבני נפתלי 6	6.	6.
בידך 7	7.	7.
תפארתך 9 קדשה	9.	9. Καύχημά σου.
ויזעק 10	10.	10.
וחבר הקיני נפרד 11	11.	11.
עד־אלון בצענים		
בידך הלא יהוה יצא לפניך 14	14.	14. Μήτι οὐ Κύριος ἐξελεύσεται εἰς πρόσωπόν σου;
חרשת 16 לא נשאר	16.	16.
נס 17	17.	17.
לקראת 18	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In oculis.	1. In conspectu.	1.
2. In Haroseth.	2. Haroseth.	2.
5. Ad judicium.	5. In omne judicium.	5.
6. De filiis Nephthali.	6. De filiis Nephtali.	6.
7. In manu tua.	7. In manu tua.	7.
9. Decor tuus. In Cedes.	9. Victoria. In Cedes.	9. Gloriatio tua.
10. Et conclamavit.	10. Qui accitis.	10.
11. Et Heber Cinæus separavit se.	11. Haber autem Cinæus recesserat.	11.
Usque ad quercum in Sahanaim.	Usque ad vallem quæ vocatur Sennim.	
14. In manu tua, nonne Dominus egressus est ad facies tuas?	14. In manus tuas; en ipse ductor est tuus.	14. Nonne Dominus egredietur in faciem tuam?
16. Haroseth. Non remansit.	16. Haroseth. Usque ad internecionem.	16.
17. Fugit.	17. Fugiens.	17.
18. In occursum.	18. In occursum.	18.

V. 25. Ἄλλος, καὶ προσέμειναν αἰσχυνόμενοι. Sic Basil. cum hac nota:

τ
παν χω
διωρθ' ου.

Vide supra, cap. I, v. 14.

V. 29. Ἄλλος, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Basil.

V. 30. Ἄλλος, ἐταπεινώθη. Basil.

V. 31. Ἄλλος, Αἰνάθ. Ἄλλος, Ἀνάθ. Basil. Jam sæpe diximus litteras, Α, Δ, Λ, frequenter commutari, ob similitudinem quam in mss. vetustioribus præferebant.

Ibid. Ἀ., ἐν διδακτῆρι. Σ., ἐχέτλῃ τῶν βοῶν etc. Ita Coislin.

[Διδακτήρ, quasi dicas, *instrumentum ad docendum boves*. Quod respondet Hebraicæ voci מלמד. Drach.]

CAPUT IV JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	1. Ἐνώπιον. *Ἄλλος*, ἐναντίον.	1.
2.	2. Ἀρισώθ. *Ἄλλος*, Ἀβεσώθ.	2.
5.	5. Εἰς κρίσιν. *Ἄλλος*, τοῦ κρίνεσθαι.	5.
6.	6. Ἐκ τῶν υἱῶν Νεφθαλί.	6.
7.	7. Ἐν τῇ χειρί σου. *Ἄλλως*, εἰς χεῖράς σου.	7. Ἐν τῇ χειρί σου.
9. Ἀρίστειά σου.	9. Προτέρημά σου.	9.
	Ἐκ Καδῆς. *Ἄλλος*, εἰς Κεδές.	
10.	10. Καὶ ἐβόησεν. *Ἄλλος*, παρήγγειλεν.	10.
11.	11. Καὶ Χαβὲρ ὁ Κιναῖος ἐχωρίσθη. *Ἄλλος*, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Κιναίου ἐχωρίσθησαν.	11.
	Ἕως δρυὸς πλεονεκτούντων. *Ἄλλος*, πρὸς δρῦν ἀναπαυομένων.	Ἕως δρυὸς πλεονεκτούντων.
14. Εἰς χεῖράς σου, ὅρα Κύριος προέρχεταί σου.	14. Ἐν χειρί σου. Οὐχ ἰδοὺ Κύριος ἐλεύσεται ἔμπροσθέν σου; *Ἄλλως*, ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι Κύριος ἐξελεύσεται ἔμπροσθέν σου.	14. Οὐχὶ Κύριος ἐξελεύσεται ἔμπροσθέν σου;
16.	16. Ἀρισώθ. *Ἄλλος*, δρυμοῦ.	16.
	Οὐ κατελείφθη. *Ἄλλος*, οὐχ ὑπελείφθη.	
17.	17. Ἔφυγε. *Ἄλλος*, ἀνεχώρησεν.	17.
18.	18. Εἰς ἀπάντησιν. *Ἄλλως*, εἰς συνάντησιν.	18. Εἰς ἀπάντησιν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In conspectu. *Alius*, ante.	1.
2.	2. Arisoth. *Alius*, Abesoth.	2.
5.	5. In judicium. *Alius*, ut judicarentur.	5.
6.	6. Ex filiis Nephthali.	6.
7.	7. In manu tua. *Aliter*, in manus tuas.	7. In manu tua.
9. Præmia tua.	9. Primatus tuus.	9.
	Ex Cades. *Alius*, in Cedes.	
10.	10. Et clamavit. *Alius*, præcepit.	10.
11.	11. Et Chaber Cinæus separatus erat. *Alius*, et qui prope Cinæum separati sunt.	11.
	Usque ad quercum rapacium. *Alius*, usque ad quercum quiescentium.	Usque ad quercum rapacium.
14. In manus tuas. Vide, Dominus præit tibi.	14. In manu tua. Nonne ecce Dominus ibit in conspectu tuo? *Aliter*, in manu tua; quia Dominus egredietur in conspectu tuo.	14. Nonne Dominus egredietur in conspectu tuo?
16.	16. Arisoth. *Alius*, querceti.	16.
	Non relictus est. *Alius*, non residuus fuit.	
17.	17. Fugit. *Alius*, recessit.	17.
18.	18. In occursum. *Aliter*, obviam.	18. In occursum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותאמר אליו		
סורה		
ותכסהו		
בשמיכה		
19 ותכסהו	19.	19.
20 פתח	20.	20.
פה		
21 בלאט	21.	21.
ותתקע		
ברקתו		
ותצנח		
והוא־נרדם ויעף וימת		
22 והנה ברק	22.	22.
נפל		
23 ויכנע	23.	23.
לפני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dixit ad eum.	Dixit ad eum.	
Declina.	Intra.	
Et operuit eum.	Et opertus ab ea.	
In tegumento crasso.	Pallio.	
19. Et operuit eum.	19. Et operuit eum.	19.
20. Ostium.	20. Ante ostium.	20.
Hic.	Hic.	
21. In silentio.	21. Abscondite.	21.
Et infixit.	Et posuit.	
In tempus ejus.	Supra tempus.	
Et fixit se.	Defixit.	
Et ipse soporatus erat, et lassatus, et mortuus est.	Qui soporem morti consocians defecit et mortuus est.	
22. Et ecce Barac.	22. Et ecce Barac.	22.
Cadens.	Jacentem.	
23. Et humiliavit.	23. Humiliavit ergo.	23.
Ad facies.	Coram.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Judicum.

V. 1. Ἄλλος, ἐναντίον. Basil.

V. 2. Ἄλλος, Ἀβεσώθ. Basil.

V. 5. Ad vocem, τῆς Βαιθήλ, in Basiliensi legitur ad marginem,

O O ου
O Θ χω

id est, O', O'. Hic notare videtur duas ignotas nobis τῶν O' editiones, quæ οὕτως, *sic*, habebant. Postea vero, O', Θ., χωρίς, editionem quamdam O', Θ notare videtur, sive LXX Interpretum, et Theodotionis, quam frequenter memorat infra. Sed hæc admodum obscura sunt.

Ibid. Ἄλλος, τοῦ κρίνεσθαι. Basil.

V. 6. Ἐκ τῶν υἱῶν Νεφθ. Basil. ad marg., ἀπό.

V. 7. O', ἐπάξω πρὸς σέ. Coislin. in textu, ἀπάξω πρὸς σέ, ad marg., Ἀ., ἑλκύσω πρὸς σέ. Σ., ἀθροίσατε, dubium. Hebraicum est ומשכתי אליך.

Ibid. O', Θ., ἐν τῇ χειρί σου. Basil. Idem autem versu sequenti in hæc verba τῶν O', μετ' ἐμοῦ, hæc notat, O', χω, Θ., ου.

Et v. 9. ad eorumdem vocem, πορευομένη,

τ
παν χω
διωρθ' ου

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Εἶπεν αὐτῷ. *Οἱ λοιποί*, εἶπε πρὸς αυτόν.	
	Ἔκκλινον. Ἄλλος, ἔκνευσον.	
	Περιέβαλεν. Ἄλλος, συνεκάλυψεν.	
Ἐν κοιμήτρῳ.	Ἐπιβολαίῳ. Ἄλλως, ἐν τῷ (*Al.* τῇ) δέῤῥει αὐτῆς.	Ἐν τῷ σάγῳ.
19. Καὶ συνεκάλυψεν αὐτόν.	19. Καὶ συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλως, καὶ περιέβαλεν αὐτόν.	19.
20.	20. Ἐν τῇ θύρᾳ. Ἄλλως, ἐπὶ τὴν θύραν.	20. Ἐν τῇ θύρᾳ.
	Ὧδε. Ἄλλως, ἐνταῦθα.	Ἐνταῦθα.
21.	21. Ἐν κρυφῇ. Ἄλλος, ἡσυχῇ.	21.
	Καὶ ἐνέκρουσεν. Ἄλλως, καὶ ἔπηξεν.	Καὶ ἐνέκρουσεν.
	Ἐν τῇ γνάθῳ. Ἄλλως, ἐν τῷ κροταφῷ.	Ἐν τῇ γνάθῳ.
	Καὶ διεξῆλθεν. Ἄλλως, καὶ ἤλασεν.	
Κεκαρωμένου αὐτοῦ· ὁ δὲ ἐλειποθύμησεν. Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ,	Ἐσκοτώθη, καὶ ἀπέθανε. Ἄλλως, ἀπεσκάρισεν καὶ ἐξέψυξεν.	
22. ἐφάνη Βαράκ.	22. Καὶ ἰδοὺ Βαράκ.	22.
	Πεπτωκώς. Ἄλλως, ἐῤῥιμμένος.	Πεπτωκώς.
23.	23. Καὶ ἐταπείνωσεν. Ἄλλως, καὶ ἐτρόπωσε.	23. Καὶ συνέτριψεν.
	Ἐνώπιον. Ἄλλως, ἔμπροσθεν.	Ἐνώπιον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Dixit ei. *Reliqui*, dixit ad eum.	
	Declina. *Alius*, deflecte.	
	Circumvolvit. *Alius*, cooperuit.	
In lecto.	Indumento. *Aliter*, in pelle sua.	In sago.
19. Et cooperuit eum.	19. Et cooperuit vultum ejus. *Aliter*, et circumvolvit eum.	19.
20.	20. In porta. *Aliter*, super porta.	20. In porta.
	Hic. *Aliter, id. alio verbo.*	Hic.
21.	21. In occulto. *Alius*, quiete.	21.
	Et impulit. *Aliter*, et fixit.	Et impulit.
	In gena. *Aliter*, in tempore.	In gena.
	Et pertransiit. *Aliter*, et penetravit.	
Soporato illo: ipse animo defecit. Eo autem defuncto,	Obtenebratus est, et mortuus est. *Aliter*, palpitavit et expiravit.	
22. apparuit Barac.	22. Et ecce Barac.	22.
	Prostratus. *Aliter*, projectus.	Prostratus.
23.	23. Et humiliavit. *Aliter*, et profligavit.	23. Et contrivit.
	In conspectu. *Aliter*, ante.	In conspectu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Judicum.

Vide supra, cap. I, v. 14.

V. 9. Ἀ., καύχημά σου. Σ., ἀρίστειά σου. Basil.

Ibid. Ἄλλος, εἰς Κεδές. Basil.

V. 10. Ἄλλος, παρήγγειλεν. Basil.

V. 11. Ἄλλος, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Κιναίου ἐχωρίσθησαν. Basil. — Coislin. ad marg., οἱ Γ' καὶ Χάβερ ὁ Κείναιος ἐχωρίσθη. In textu vero, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Κιναίου etc.

Ibid. Θ., ἕως etc. Ita Coislin. ad marg.

Ibid. Ἄλλος, πρὸς δρῦν ἀναπαυομένων. Basil.

V. 14. Has omnes versus decimi-quarti lectiones affert Basil.

V. 16. Ἄλλος, δρυμοῦ. Basil.

Ibid. Ἄλλος, οὐχ ὑπελείφθη. Basil.

V. 17. Ἄλλος, ἀνεχώρησεν. Idem.

V. 18. Ο', Θ., εἰς ἀπάντησιν. Idem.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, εἶπε πρὸς αὐτόν. Basil. Itemque aliæ subsequentes hujusce versus lectiones.

Ibid. בשמיכה. Coislin. in textu, ἐν δέῤῥει, ad marg., ἐν περιβολαίῳ.

V. 19. Σ., καὶ συνεκάλυψεν etc. Ex Basil.

V. 20. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἐνταῦθα. Ibid.

V. 21. Ἄλλος, ἡσυχῇ. Basil.

Ibid. Ο', Θ., καὶ ἐνέκρουσεν. Et Ο', Θ., ἐν τῇ γνά-

θῳ. Ex eodem Basil. Ibid. Ο' ἄλλως, καὶ ἤλασεν. Basil.

Ibid. Σ., κεχαρωμένου etc. Ex Basil. Postrema vero lectio, ἀπεσχάρισεν καὶ ἐξέψυξεν, habetur in cod. Alex. ut et in Basil.

V. 22. Ο', Θ., πεπτωκώς. Basil. Editio Romana,

CAPUT V JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ותשר	1.	1.
2 בפרע פרעות	2.	2.
בהתנדב עם		Ἐν ἑκουσιασμῷ λαοῦ.
3 רזנים	3.	3.
4 גם שמים נטפו	4.	4.
5 זה סיני	5.	5.
6 חדלו ארחות	6.	6.
נתיבות		
7 פרזון בישראל	7.	7.
8 יבחר	8.	8.
אז לחם שערים		
מגן		
יראה		Ὀραθῇ.
ורמח		
בארבעים אלף בישראל		
9 לחוקקי	9.	9. Τοῖς ἀκριβαζομένοις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et cecinit.	1. Cecineruntque.	1.
2. In ulciscendo ultiones.	2. *Vacat.*	2.
In offerendo se spontaneum populus.	Qui sponte obtulistis.	In soontanea oblatione populi.
3. Principes.	3. Principes.	3.
4. Etiam cœli stillaverunt.	4. Cœli ac nubes distillaverunt aquis.	4.
5. Iste Sinai.	5. Et Sinai.	5.
6. Cessaverunt semitæ.	6. Quieverunt semitæ.	6.
Semitas.	Semitas.	
7. Pagi in Israel.	7. Fortes in Israel.	7.
8. Elegit.	8. Elegit.	8.
Tunc bellum portis.	Nova bella elegit Dominus, et portas hostium ipse subvertit.	
Clypeus.	Clypeus.	
Conspicietur.	Apparuerint.	Visus sit.
Et lancea.	Hasta.	
In quadraginta millibus in Israel.	In quadraginta millibus Israel.	
9. Ad scribas.	9. Principes.	9. Legislatoribus.

ἐῤῥιμμένος.

V. 23. Καὶ ἐταπείνωσεν. Sic Alex. in textu, et Basil. ad marg. Θ., καὶ συνέτριψεν. Basil.

Ibid. Ο', Θ., ἐνώπιον. Basil., atque ita habet cod. Alex. Hujus versus lectiones posteriores sunt edit. Rom.

CAPUT V JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ᾖσαν. Ἄλλος, καὶ ᾖσεν.	1. Καὶ ᾖσαν.
2. Ἐν τῷ ἀποκαλύψεσθαι κεφαλάς.	2. Ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγούς. Ἄλλως, ἀπεκαλύφθη ἀποκάλυμμα.	2. Ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγούς.
	Ἐν προαιρέσει λαοῦ. Ἄλλως, ἐν τῷ ἑκουσιασθῆναι λαόν.	Ἐν προαιρέσει λαοῦ.
3.	3. Σατράπαι. Ἄλλος, ὕπαρχοι.	3.
4.	4. Καὶ ὁ οὐρανὸς ἔστηξε. Ἄλλος, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐταράχθη.	4.
5. Τουτέστι τὸ Σινά.	5. Τοῦτο Σινά.	5.
6. Ἐπαύθησαν ὁδοί.	6. Ἐξέλιπον ὁδούς.	6.
	Τρίβους. Ἄλλως, ἀτραπούς.	Τρίβους.
7.	7. Δυνατοὶ Ἰσραήλ. Ἄλλος, κατοικοῦντες ἐν Ἰσραήλ.	7.
8.	8. Ἡρετίσαντο. Ἄλλως, ἐξελέξαντο.	8. Ἡρετισαντο.
	Τότε ἐπολέμησαν πόλεις ἀρχόντων. Ἄλλος, ὡς ἄρτον κρίθινον.	
	Θυρεός. Ἄλλος, ἀσπίς.	
	Ὀφθῇ.	
	Λόγχη. Ἄλλος, σκέπη σανίδων σειρομαστῶν.	
	Ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἐν Ἰσραήλ. Ἄλλος, μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδων ἐν Ἰσραήλ.	
9. Εἰς τὰ προστάγματα.	9. Τοῖς ἀκριβαζομένοις. Ἄλλως, εἰς τὰ διατεταγμένα.	9. Τοῖς ἀκριβαζομένοις.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et cecinerunt. *Alius*, et cecinit.	1. Et cecinerunt.
2. In revelando capita.	2. In imperando duces. *Aliter*, revelata est revelatio.	2. In imperando duces.
	In proposito populi. *Aliter*, dum sponte se offerret populus.	In proposito populi.
3.	3. Satrapæ. *Alius*, principes.	3.
4.	4. Et cœlum stillavit. *Alius*, et cœlum turbatum est.	4.
5. Hoc est Sina.	5. Hoc Sina.	5.
6. Cessaverunt viæ.	6. Reliquerunt vias.	6.
	Semitas. *Aliter*, calles.	Semitas.
7.	7. Potentes Israel. *Alius*, habitantes in Israel.	7.
8.	8. Cooptarunt. *Aliter*, elegerunt.	8. Cooptarunt.
	Tunc pugnaverunt civitates principum. *Alius*, quasi panem hordeaceum.	
	Clypeus. *Alius*, aspis.	
	Apparuerit.	
	Lancea. *Alius*, tegumentum asserum hastarum.	
	In quadraginta millibus in Israel. *Alius*, cum quadraginta millibus in Israel.	
9. In mandata.	9. Legislatoribus. *Aliter*, ad ea quæ disposita sunt.	9. Legislatoribus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
המתנדבים בעם		
10 אתנות	10.	10.
צחרות		
שיחו		Ὁμιλεῖτε.
11 משאבים	11	11. Καταλεγόντων.
פרזונו		Φράζων.
12 קום	12.	12.
13 אז ירד שריד	13	13.
לאדירים		Τοῖς σωζομένοις.
ירד־לי בגבורים		
14 מני אפרים שרשם בעמלק	14.	14.
אחריך בנימין בעממיך		
מחקקים		Ἀκριβασταί.
משכים בשבט ספר		
15 ושרי	15.	15.
שלח ברגליו		
בפלגות ראובן גדלים חקקי־לב		Διαλογισμοί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Spontanei in populo.	Qui propria voluntate obtulistis vos.	
10. Asinas	10. Asinos.	10.
Candidas.	Nitentes.	
Meditemini.	Loquimini.	Colloquamini.
11. Loca ubi hauritur aqua.	11. Et hostium suffocatus est exercitus.	11. Connumerantium.
Villæ ejus.	In fortes.	Loquens.
12. Surge.	12. Surge.	12.
13. Tunc dominabitur superstes.	13. Salvatæ sunt reliquiæ populi.	13.
Illustribus.	*Vacat.*	Salvatis.
Dominabitur mihi in fortibus.	In fortibus dimicavit.	
14. De Ephraim radix eorum in Amalec.	14. Ex Ephraim delevit eos in Amalec.	14.
Post te Benjamin in populis tuis.	Et post eum ex Benjamin in populos tuos.	
Legislatores.	Principes.	Legislatores.
Trahentes in virga scribæ.	Qui exercitum ducerent ad bellandum.	
15. Et principes.	15. Duces.	15.
Missus est in pedibus suis.	Vestigia sunt secuti.	
In divisionibus Ruben magni præceptores cordis.	Diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.	Cogitationes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Οἱ ἑκουσιαζόμενοι ἐν λαῷ. Ἄλλος, οἱ δυνατοὶ τοῦ λαοῦ.	
10. Ὀνάδων.	10. Ὄνου θηλείας.	10. Ὑποζυγίων.
Στιλβουσῶν.	Λαμπήνων. Ἄλλως, λαμπουσῶν. Ἄλλως, μεσημβρίας.	
Φθέγξασθε.	Διηγεῖσθε.	
11. Συμπινόντων.	11. Ὑδρευομένων.	11.
Ἀτείχιστοι.	Φράζων. Ἄλλως, αὔξησον.	Ἐνίσχυσον.
12.	12. Ἀνάστα.	12. Ἐξανίστατο.
13. Λείψανον.	13. Τότε κατέβη κατάλειμμα. Ἄλλος, τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.	13.
	Τοῖς ἰσχυροῖς.	
	Κατέβη αὐτῷ ἐν τοῖς κραταιοῖς ἐξ ἐμοῦ. Ἄλλος, ἐπικατέβη αὐτοῖς· ταπείνωσόν μοι τοὺς ἰσχυροτέρους μου.	
14.	14. Ὁ λαὸς Ἐφραῖμ ἐτιμωρήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι. Ἄλλως, Ἐφραῖμ ἐξεῤῥίζωσεν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἀμαλήκ.	14. Ὁ λαὸς Ἐφραῖμ ἐτιμωρήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι.
Ἀκολουθήσω σοι Βενιαμὶν μετὰ τῶν λαῶν τῶν περὶ σέ.	Ὀπίσω σου Βενιαμὶν ἐν τοῖς λαοῖς σου.	
Ἐπιτάσσοντες.	Ἐξερευνῶντες.	
Διδάσκοντες μετὰ ῥάβδου γράμμα.	Ἕλκοντες ἐν ῥάβδῳ διηγήσεως γραμματέως. Ἄλλως, ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ.	Ἐπισπώμενοι ἐν ῥάβδῳ διηγήσεως.
15.	15. Καὶ ἀρχηγοί. Ἄλλος, καὶ ἄρχοντες.	15.
Ἀπέλυσεν τοὺς πόδας αὐτοῦ.	Ἐξέτεινεν. Ἄλλως, ἀπέστειλεν ἐν ποσὶν αὐτοῦ.	Ἐξέτεινεν.
Ἀκρίβειαι.	Εἰς τὰς μερίδας Ῥουβὴν, μεγάλοι ἐξικνούμενοι καρδίαν. Ἄλλος,	Διαλογισμοί.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Qui sponte agitis in populo. *Alius*, potentes populi.	
10. Asinarum.	10. Asinæ femellæ.	10. Subjugalium.
Splendentium.	Lampenarum. *Aliter*, fulgentium. *Aliter*, meridiei.	
Loquimini.	Narrate.	
11. Compotantium.	11. Haurientium aquam.	11.
Non muris cincti.	Loquens. *Aliter*, auge.	Robora.
12.	12. Surge.	12. Exsurrexit.
13. Reliquum.	13. Tunc descendit residuum. *Alius*, tunc magnificata est fortitudo ejus.	13.
	Fortibus.	
	Descendit ei in potentibus ex me. *Alius*, descendit in ipsis: humilia mihi fortiores me.	
14.	14. Populus Ephraim ultus est eos in valle. *Aliter*, Ephraim eradicavit eos in Amalec.	14. Populus Ephraim ultus est eos in valle.
Sequar te Benjamin cum populis tuis circa te.	Post te Benjamin in populis tuis.	
Præcipientes.	Perscrutantes.	
Docentes cum virga scripturam.	Trahentes in virga narrationis scribæ. *Aliter*, prævalentes in sceptro.	Attrahentes in virga narrationis.
15	15. Et duces. *Alius*, et principes.	15.
Dissolvit pedes suos.	Extendit. *Aliter*, misit in pedibus suis.	Extendit.
Accurationes.	In portionibus Ruben magni pervestigantes cor. *Alius*, in divi-	Cogitationes.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 למה ישבת בין המשפתים	16.	16. Ἱνατί μοι κάθησαι ἀναμέσον τῶν κλήρων.
לשמע שרקות עדרים		
לפלגות ראובן גדלים חקרי־לב		Διαιρέσεις τοῦ Ῥουβὴν μεγάλαι ἀκριβολογίαι καρδίας.
17 אשר ישב	17.	17.
ועל־מפרציו		
18 חרף	18.	18.
מרומי שדה		Ὕψη χώρας.
19 בצע כסף	19.	19.
20 ממסלותם	20.	20.
נלחמו		
21 גרפם	21.	21.
נחל קדומים		Καυσώνων.
22 אז הלמו	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Ut quid sedisti inter ordines duos.	16. Quare habitas inter duos terminos.	16. Ut quid mihi sedes inter sortes.
Ad audiendum sibilos gregum.	Ut audias sibilos gregum.	
In divisionibus Ruben, magnæ scrutationes cordis.	Diviso contra se Ruben, magnorum reperta est contentio.	Divisiones Ruben magni accurati sermones cordis.
17. Aser sedit.	17. Aser habitabat.	17.
Et super fracturas suas.	In portubus.	
18. Repudiavit.	18. Obtulerunt.	18.
Altitudines agri.	In regione Merome.	Excelsa regionis.
19. Cupiditatem argenti.	19. Et tamen nihil tulere prædantes.	19.
20. De exaltationibus suis.	20. Manentes in ordine et cursu suo.	20.
Pugnaverunt.	Pugnaverunt.	
21. Devolvit eos.	21. Traxit cadavera eorum.	21.
Torrens Cadumim.	Torrens Cadumim.	Æstuum.
22. Tunc contusi sunt.	22. Ceciderunt.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	ἐν διαιρέσει Ῥουβὴν μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας.	
16. Διὰ τί ἐγκάθισαι ἀναμέσον τῶν μετεχομένων. (*Al.* μεταιχμίων.)	16. Εἰς τί ἐκάθισαν ἀναμέσον τῆς διγομίας.	16. Εἰς τί ἐκάθισαν ἀναμέσον τῶν Μωσφεθαΐμ.
	Τοῦ εἰσακούειν συρισμοῦ ἀγελῶν. *Ἄλλος*, τοῦ εἰσακούειν συρισμοῦ ἐξεγειρόντων. *Ἄλλος*, συρισμοὺς ποιμνίων. *Ἄλλος*, σύριγγος ποιμένων.	
Ἐξιχνιασμοὶ καρδίας.	Τοῦ διελθεῖν (*sic*) εἰς τὰ Ῥουβήν. *Ἄλλως*, εἰς διαιρέσεις Ῥουβὴν μεγάλοι ἐξετασμοὶ καρδίας.	Τοῦ διελθεῖν (*sic*) εἰς τὰ Ῥουβήν.
17.	17. Ἀσὴρ ἐκάθισεν. *Ἄλλως*, παρῴκησεν.	17. Κατῴκησεν.
	Ἐπὶ διεξόδοις. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὰς διακοπάς. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὰς διαλύσεις.	
18.	18. Ὠνείδισας. *Ἄλλως*, ὠνείδισε.	18. Ὠνείδισας.
Ὑψηλῶν χωρῶν.	Ὕψη ἀγροῦ.	
19.	19. Δῶρον ἀργυρίου. *Ἄλλος*, πλεονεξίαν.	19
20.	20. Ἐκ τρίβων αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν.	20.
	Παρετάξαντο. *Οἱ λοιποί*, ἐπολέμησαν.	
21.	21. Ἐξέσυρεν. *Ἄλλος*, ἐξέβαλον.	21. Ἐξέσυρον.
Αἰγίων φάραγξ.	Χειμάῤῥους ἀρχαίων. *Ἄλλως*, Καδημείμ.	Καδησίμ.
22.	22. Ὅτε ἐνεποδίσθησαν. *Ἄλλος*, τότε ἐνευροκοπήθησαν.	22. Ἀνεκόπησαν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	sione Ruben magna statuta cordis.	
16. Quare sedes inter vicinias.	16. Ad quid sederunt inter medium digomiæ.	16. Ad quid sederunt inter Mosphethaim.
	Ad audiendum sibilum gregum. *Alius*, ad audiendum sibilum expergefacientium. *Alius*, sibilos ovilium. *Alius*, fistulam pastorum.	
Pervestigationes cordis.	Ad pertranseundum ad ea quæ sunt Ruben. *Aliter*, in divisionibus Ruben magnæ perscrutationes cordis.	Ad pertranseundum ad ea quæ sunt Ruben.
17.	17. Aser sedit. *Aliter*, habitavit.	17. Habitavit.
	Super exitus. *Alius*, super discissiones. *Alius*, super diremptiones.	
18.	18. Improperasti. *Aliter*, improperavit.	18. Improperasti.
Excelsas regiones.	Excelsa agri.	
19.	19. Donum argenti. *Alius*, avaritiam.	19.
20.	20. E semitis suis. *Alius*, ex ordine suo.	20.
	Castrametati sunt. *Reliqui*, pugnaverunt.	
21	21. Devolvit. *Alius*, ejecerunt.	21. Devolverunt.
Caprarum vallis.	Torrens antiquorum. *Aliter*, Caemim.	Cadesim.
22.	22. Quando impediti sunt. *Alius*, tunc nervi præcisi sunt.	22. Recisi sunt.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עקבי־סוס מדהרות דהרות אביריו		....
23 ארו ארור ישביה	23.	23.
לעזרת יהוה בגבורים		
25 אדירים	25.	25.
26 להלמות עמלים	26.	26.
והלמה		
מחקה ראשו ומחצה וחלפה רקתו		
27 בין רגליה כרע נפל	27.	27.
כרע		Ἔκαμψε.
שם נפל		Ἔκαμψε.
שדוד		
28 בעד האשנב	28.	28.
לבוא		
מדוע אחרו פעמי		
29 תשיב אמריה	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Calcantes equi a calcitratibus, calcitratibus fortium ejus.	Ungula equorum ceciderunt fugientibus impetu.	...decus irruentium.
23. Maledicite maledicendo habitatores ejus.	23. Maledicite habitatoribus ejus.	23.
Ad auxilium Domini in fortibus.	In adjutorium fortissimorum ejus.	
25. Illustrium.	25. Principum.	25.
26. In malleum laborantium.	26. Ad fabrorum malleos.	26.
Contudit.	Percussitque.	
Amovit caput ejus, et transfixit et penetravit tempus ejus.	Quærens in capite vulneri locum, et tempus valide perforans.	
27. Inter pedes ejus incurvatus est, cecidit.	27. Inter pedes ejus ruit.	27.
Curvavit se.	Volvebatur.	Curvavit se.
Ibi cecidit.	Jacebat.	Curvavit se.
Vastatus.	Exanimis et miserabilis.	
28. Per cancellum.	28. De cœnaculo.	28.
Ad veniendum.	Regredi.	
Cur tardaverunt incessus.	Quare tardaverunt pedes.	
29. Convertèbat dicta sua.	29. Hæc verba respondit.	29.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Πτέρναι ἵππου, σπουδῇ ἔσπουσαν ἰσχυροὶ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ ὁμαλιεῖ αὐτοὺς ἡ σπέρνα μου, τὰς ὕβρεις ἐκστάσεως αὐτῶν. *Ἄλλως*, Ἀμμαδαρὼθ δυνατῶν αὐτοῦ.	
23.	23. Καταρᾶσθε· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κατοικῶν αὐτήν.	23. Καταράσει καταρᾶσθε τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτήν.
	Εἰς βοήθειαν ἐν δυνατοῖς. *Ἄλλος*, βοηθὸς Κύριος ἐν μαχηταῖς.	Ἐν δυνάσταις.
25.	25. Ὑπερεχόντων. *Ἄλλος*, ὑπερεκχεόντων. *Ἄλλος*, δυναστῶν. *Ἄλλος*, ἐκχεόντων.	25. Ἰσχυρῶν.
26.	26. Εἰς σφύραν κοπιώντων. *Ἄλλος*, τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι.	26.
	Ἐσφυροκόπησεν. *Ἄλλος*, συνετέλεσεν.	
Διήλασε διὰ τοῦ κροτάφου αὐτοῦ τὸν πάσσαλον, καὶ ἔθλασε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.	Διήλωσε κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε, διήλωσε κρόταφον αὐτοῦ.	Ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔθλασε, καὶ διήλασε τὴν γνάθον αὐτοῦ.
27.	27. Ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς κατεκυλίσθη, ἔπεσε. *Ἄλλος*, βαρυνθεὶς ἔπεσε.	27.
	Κατακλιθείς.	Συγκάμψας.
	Ἐν ᾧ ἔκαμψεν. *Ἄλλως*, ἐκεῖ ἔπεσεν. *Ἄλλος*, ἀφύπνωσεν.	Ἐν ᾧ ἔκαμψεν.
	Ταλαίπωρος. *Ἄλλως*, ἐξοδευθείς.	Ταλαίπωρος.
28.	28. Διὰ τῆς δικτυωτῆς. *Ἄλλως*, ἐκτὸς τοῦ τοξικοῦ.	28. Διὰ τῆς δικτυωτῆς.
	Παραγενέσθαι. *Ἄλλος*, ἐλθεῖν.	Παραγενέσθαι.
	Διότι πόδες. *Ἄλλως*, διότι ἐχρόνισαν πόδες. *Ἄλλος*, διότι ἠσχάτησεν.	Διότι πόδες.
29.	29. Ἀπεκρίνατο. *Ἄλλως*, ἀπέτρεψε λόγους αὐτῆς.	29. Ἀπεκρίνατο.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Calcanei equi, festinatione festinaverunt fortes ejus. *Alius*, et complanabit eos calcaneus meus, contumelias excessus eorum. *Aliter*, Ammadaroth potentium ejus.	
23.	23. Maledicite. Maledictus omnis qui inhabitat eam.	23. Maledictione maledicite eos qui inhabitant eam.
	In auxilium in potentibus. *Alius*, adjutor Dominus in bellatoribus.	In dynastis.
25.	25. Præstantium. *Alius*, supereffundentium. *Alius*, potentium. *Alius*, effundentium.	25. Fortium.
26.	26. In malleum laborantium. *Alius*, ut in fine inutile reddat.	26.
	Malleo terebravit. *Al.*, confecit.	
Trajecit per tempus ejus paxillum, et confregit caput ejus.	Perforavit caput ejus et percussit: perforavit tempus ejus.	Abscidit caput ejus, et confregit, et perforavit maxillam ejus.
27.	27. Inter pedes ejus involutus est, cecidit. *Alius*, aggravatus cecidit.	27.
	Procumbens.	Convolutus.
	In quo curvavit se. *Aliter*, ibi cecidit. *Alius*, obdormivit.	In quo curvavit se.
	Miserabilis. *Aliter*, expirans.	Miserabilis.
28.	28. Per cancellum. *Aliter*, extra fenestellam.	28. Per cancellum.
	Accedere. *Alius*, venire.	Accedere.
	Cur pedes. *Aliter*, cur tardaverunt pedes. *Alius*, cur tardavit.	Cur pedes.
29.	29. Respondit. *Aliter*, avertit verba sua.	29. Respondit.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
רהם רחמתים 30	30.	30.
כצאת השמש 31	31.	31.
בגברתו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. Amasia, amasiæ duæ.	30. Et pulcherrima feminarum eligitur ei.	30.
31. Secundum exitum solis.	31. Sicut sol in ortu suo.	31.
In fortitudine sua.	Splendet.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Judicum.

V. 1. Basiliensis ut et codex Alexandrinus in textu habet, καὶ ἦσεν. Basil. ad marg., Ο', Θ., καὶ ἦσαν, quam lectionem in textu habet edit. Rom.

V. 2. Lectionem Symmachi effert Basil. Ο', Θ., ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγούς. Basil., et ita quoque Alex. Alexandrinus itaque codex τῶν Ο', ubique fere Θ. sequitur. Si secus accidat admonebimus.

Ibid. 'Α., ἐν ἐκουσιασμῷ λαοῦ. Ο', Θ., ἐν προαιρέσει λαοῦ. Basil.

V. 3. *Ἄλλος*, ὕπαρχοι. Basil. Sequentis item versus lectiones ex Basil.

V. 5. Σ., τουτέστι τὸ Σινά. Basil.

V. 6. Σ., ἐπαύθησαν ὁδοί. Basil. Ibid. Ο', Θ., τρίβους. Basil.

V. 7. *Ἄλλος*, κατοικοῦντες ἐν Ἰσραήλ. Idem.

V. 8. Ο', Θ., ᾑρετίσαντο. Sic Basil. Alex. vero, ᾑρέτισαν.

Ibid. *Ἄλλος*, ὡς ἄρτον κρίθινον. Sic Basil. Mira interpretationum varietas. Verum hic interpres לחם pro pane, שערים pro hordeo habuit.

Ibid. 'Α., ὁραθῇ. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, σκέπη σανίδων σειρομαστῶν. Sic Basil. Codex vero Alex., σκέπη νεανίδων σειρομαστῶν.

Ibid. *Ἄλλος*, μετὰ τεσσαράκοντα etc. Basil.

V. 9. 'Α., Ο', Θ., τοῖς ἀκριβαζομένοις. Σ., εἰς τὰ προστάγματα. Vide quæ diximus ad Gen. XLIX, 10.

Ibid. *Ἄλλος*, οἱ δυνατοὶ τοῦ λαοῦ. Sic Basil. et ita legitur in cod. Alex.

V. 10. Σ., ὀνάδων. Θ., ὑποζυγίων. Basil. Lectionem Theodotionis habet codex Alex.

Ibid. Σ., στιλβουσῶν. *Ἄλλως*, λαμπουσῶν. Hæc Basil. *Ἄλλως*, μεσημβρίας. Pro hac una Hebraica voce צחרות editio Romana habet, μεσημβρίας. Basil. in textu, et cod. Alex., λαμπηνῶν.

Ibid. 'Α., ὁμιλεῖτε. Σ., φθέγξασθε. Basil. Codex autem Alex., φθέγξασθαι, mendose, ut videtur, pro φθέγξασθε.

V. 11. 'Α., καταλεγόντων. Σ., συμπινόντων. Basil. Ο', ὑδρευομένων., Alex., εὐφραινομένων.

Ibid. 'Α., Ο', φράζων. Σ., ἀτείχιστοι. Θ., ἐνίσχυσον. Basil. Cod. Alex. item habet, ἐνίσχυσον. Aquila vocem Hebraicam פרזון expressit Græcis litteris, quare melius forte scribatur etiam Latine *Phrazon*.

V. 12. Θ., ἐξανίστατο. Basil.

V. 13. *Ἄλλος*, τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. Σ., λείψανον. Basil. Codex Alex., πότε ἐμεγάλυνεν ἡ ἰσχύς.

Ibid. 'Α., τοῖς σωζομένοις. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐπικατέβη αὐτοῖς etc. Basil.

V. 14. Ο', Θ., ὁ λαὸς Ἐφραΐμ ἐτιμωρήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι. Basil. Sic item Alex. Theodotio vertit ac si legisset עמק.

Ibid. Σ., ἀκολουθήσω σοι etc. Basil.

Ibid. 'Α., ἀκριβασταί. Σ., ἐπιτάσσοντες. Basil.

Ibid. Σ., διδάσκοντες μετὰ ῥάβδου γράμμα etc. Basil. Postrema lectio, ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ, est fortassis Aquilæ, qui שבט vertit *sceptrum*, Gen. XLIX, 10, et Jos. I, 12.

V. 15. *Ἄλλος*, καὶ ἄρχοντες. Basil.

Ibid. Σ., ἀπέλυσεν τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ο', Θ., ἐξέτεινεν. Basil. Hic Alex. non sequitur Ο', Θ., si fides edito Waltoniano.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν διαιρέσει Ῥουβὴν μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας. Basil.

Ibid. 'Α., διαλογισμοί. Σ., ἀκρίβειαι, Sic Basil. qui eod. loco habet, Ο', ἀκριβασμοί. Verum existimo hic interpretum nomina commutata fuisse, et lectionem allatam, nempe ἐν διαιρέσει Ῥουβὴν

CAPUT VI JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בעיני 1	1.	1.
את־המנהרות 2	2.	2.
ואת־המצדות		
ואם 3	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In oculis.	1. In conspectu.	1.
2. Antra.	2. Antra.	2.
Et munitiones.	Et munitissima ad repugnandum loca.	
3. Si.	3. Cumque.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30.	30. Οἰκτίρμων οἰκτειρήσει. Ἄλλος, φιλιάζοντα φίλοις.	30.
31.	31. Καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου. Ἄλλως, ὡς ἔξοδος ἡλίου.	31. Καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.
	Ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ. Ἄλλως, ἐν δυνάμει.	Ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30.	30. Misericors miserebitur. *Alius*, amicitias habentem amicis.	30.
31.	31. Sicut ortus solis. *Aliter*, sicut exitus solis.	31. Sicut ortus solis.
	In potentia sua. *Aliter*, in virtute.	In potentia sua.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Judicum.

μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας, esse Aquilæ, qui חקק semper vertit, ἀκίβρασμα, vel, ἀκιβρασμός.

V. 16. Ἀ., ἱνατί μοι etc. Has omnium interpretum lectiones affert Basiliensis, cui patrocinatur Eusebius *De locis Hebraicis* apud Hieronymum, ubi sic legitur, Μοσφεθὰμ, Ἀκύλας, τῶν κλήρων. Σύμμαχος, τῶν μετεχομένων: ubi Basiliensis habet, μετεχμίων pro μεταιχμίων. — Coislin. ad marg., Ἀ., κλήρων. Σ., μετεχμίων pro μεταιχμίων.

Ibid. Ἄλλος, τοῦ εἰσακούειν etc. Hæ omnes lectiones ex Basiliensi. In edit. Rom. legitur, τοῦ ἀκοῦσαι.

Ibid. Ἀ., διαιρέσεις τοῦ Ῥουβὴν etc. Has lectiones habet Basiliensis.

V. 17. Ἄλλως, παρῴκησεν. Sic Basil. atque ita habet Alex. Θ., κατῴκησεν. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ἐπὶ τὰς διακοπάς. Ἄλλος, ἐπὶ τὰς διαλύσεις. Basil.

V. 18. Ο', Θ., ὠνείδισας. Basil.

Ibid. Ἀ., ὕψη χώρας. Σ., ὑψηλῶν χωρῶν. Basil.

V. 19. Ἄλλος, πλεονεξίαν. Alex. habet, πλεονεξίαν ἀργυρίου.

V. 20. Ἄλλος, ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν. Basil. Sic etiam Alex.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἐπολέμησαν. Basil. Sic etiam effert Alex.

V. 21. Ἄλλος, ἐξέβαλον. Θ., ἐξέσυρον. Basil. Alex. autem habet, ἐξέβαλεν.

Ibid. Ἀ., καυσώνων. Ita Coislin. in marg., et in textu, Καδημείν.

Ibid. Σ., αἰγίων φάραγξ etc. Basil., forte αἰγῶν.

V. 22. Ἄλλος, τότε ἐνευροκοπήθησαν. Θ., ἀνεκόπησαν. Alex., τότε ἀπεκόπησαν.

Ibid. Interpretationem Aquilæ Græce non habemus, sed interpres Procopii sic, *Madoroth Aquylas* (sic) *exposuit*, *decus irruentium*. Reliquæ interpretationes ex Basil.

V. 23. Θ., καταράσει etc. Sic Basil. Ita legitur quoque in Alex. qui tamen habet αὐτῆς pro αὐτήν.

Ibid. Ἄλλος, βοηθὸς Κύριος ἐν μαχηταῖς. Θ., ἐν δυνάσταις. Basil. Alexandr. habet. ἐν μαχηταῖς δυνατοῖς.

V. 25. Has omnes lectiones ex Basil. mutuamur. Alex. ut Θ. habet ἰσχυρῶν.

V. 26. Ἄλλος, τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι. Basil.

Ibid. Ἄλλος, συνετέλεσεν. Basil. Cod. Alex., συνέθλασεν. Forte melius.

Ibid. Θ., ἀπέτεμεν τὴν κεφαλήν etc. Hanc interpretationem Theodotioni adscribit Basiliensis codex: eaque est vere Theodotionis. Sequentem etiam eidem attribuit, lapsu graphico ut videtur; nam est, ni fallor, Symmachi.

V. 27. Ἄλλος, βαρυνθεὶς ἔπεσε. Basil.

Ibid. Ἀ., ἔκαμψε. Θ., συγκάμψας. Basil. Codex Alex. habet, συγκάψας.

Ibid. Ἀ., ἔκαμψε. Ο', Θ., ἐν ᾧ ἔκαμψεν. Basil. qui addit, πανχω (τ). Vide ad cap. I, v. 14. Reliquæ lectiones ex Basiliensi.

Ibid. Ο', Θ., ταλαίπωρος Basil.

V. 28. Ο', Θ., διὰ τῆς δικτυωτῆς. Basil., sic etiam cod. Alex.

Ibid. Ο', Θ., παραγενέσθαι etc. Basil.

Ibid. Ο', Θ., διότι πόδες etc. Basil. Codex autem Alex., διατί ἐχρόνισαν ἴχνη.

V. 29. Ο', Θ., ἀπεκρίνατο etc. Basil.

V. 30. Ἄλλος, φιλιάζοντα φίλοις. Sic Basil. Sed Alex., φιλιάζων φίλοις.

V. 31. Ἄλλος, ὡς ἔξοδος ἡλίου. Basil.

Ibid. Ο', Θ., ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ. Basil. Alex. vero, ἐν δυναστείαις αὐτοῦ.

CAPUT VI JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐνώπιον. Ἄλλως, ἐναντίον.	1. Ἐναντίον.
2.	2. Μάνδρας. Ἄλλως, τρυμαλιάς.	2. Μάνδρας.
Καὶ τὰ φρούρια.	Καὶ τὰ κρεμαστά. Ἄλλος, τοῖς ὀχυρώμασιν.	
3.	3. Ἐάν. Ἄλλος, ὅτε.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In conspectu. *Aliter*, ante.	1. Ante.
2.	2. Speluncas. *Aliter*, foramina.	2. Speluncas.
Et præsidia	Et pensilia. *Alius*, munimentis	
3.	3. Si. *Alius*, cum.	3.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
זרע		
4 וישחיתו את־יבול הארץ	4.	4.
ולא־ישאירו		
ושה ושור		
5 ומקניהם יעלו	5.	5.
יבאו בארץ לשחתה		
7 ויהי כי־זעקו	7.	7.
8 העליתי	8.	8. Ἀνήγαγον.
10 יושבים	10.	10.
11 תחת האלה אשר בעפרה	11.	11.
חבט חטים		
12 גבור החיל	12.	12. Ἰσχυρὸς τῇ εὐπορίᾳ.
13 נטשנו	13.	13.
ויתננו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Serebat.	Sevisset.	
4. Et corrumpebant productionem terræ.	4. Sicut erant in herbis cuncta vastabant.	4.
Et non relinquebant.	Nihilque omnino . . . . relinquebant.	
Et agnum et bovem.	Non oves non boves.	
5. Et greges eorum ascendebant.	5. Et universi greges eorum veniebant.	5.
Veniebant in terram ad corrumpendum eam.	Quidquid tetigerant devastantes.	
7. Et fuit cum clamassent.	7. Et clamavit.	7.
8. Ascendere feci.	8. Vos feci conscendere.	8. Reduxi.
10. Habitantes.	10. Habitatis.	10.
11. Sub quercu, quæ in Hophra.	11 Sub quercu quæ erat in Ephra.	11.
Excutiens frumenta.	Excuteret atque purgaret frumenta.	
12. Potens virtute.	12. Virorum fortissime.	12 Fortis abundantia.
13. Dereliquit nos.	13. Dereliquit nos.	13.
Et dedit nos.	Tradidit.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἔσπειραν. *Ἄλλως*, ἔσπειραν ἀνήρ.	Ἔσπειραν ἀνήρ.
4.	4. Κατέφθειραν τοὺς καρποὺς αὐτῶν. *Ἄλλος*, διέφθειραν τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς.	4.
	Καὶ οὐ κατελείποντο. *Ἄλλος*, οὐχ ὑπελείποντο.	
	Οὐδὲ ἐν τοῖς ποιμνίοις ταῦρον. *Ἄλλος*, καὶ ποίμνιον καὶ ταῦρον.	
5.	5. Καὶ αἱ κτήσεις αὐτῶν ἀνέβαινον. *Ἄλλος*, καὶ τὰ κτήνη. *Ἄλλος*, καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν παρέφερον.	5.
	Καὶ ἤρχοντο εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ, καὶ διέφθειρον αὐτήν. *Ἄλλως*, παρεγένοντο ἐν τῇ γῇ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.	Παρεγένοντο ἐν τῇ γῇ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.
7.	7. Καὶ ἐβόησαν. *Ἄλλος*, καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκέκραξαν.	7.
8. Ἀνήγαγον.	8. Ἀνήγαγον. *Ἄλλως*, ἐξειλάμην. *Ἄλλως*, ἀναβιβάσας.	8. Ἐξειλάμην.
10.	10. Κάθησθε. *Ἄλλος*, καθήσεσθε. *Ἄλλος*, κατοικεῖτε.	10.
11.	11. Ὑπὸ τὴν τερέμινθον τὴν ἐν Ἀφρᾶ. *Ἄλλος*, Ἐφραθά. *Ἄλλος*, ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν οὖσαν ἐν Ἐφραθά.	11.
	Ῥαβδίζων σῖτον. *Ἄλλος*, ἐράβδιζεν πυρούς.	
12. Ἀνδρεῖος τῇ ἰσχύϊ.	12. Ἰσχυρὸς τῶν δυνάμεων. *Ἄλλος*, δυνατὸς τῇ ἰσχύϊ.	12.
13.	13. Ἐξέῤῥιψεν. *Ἄλλως*, ἀπώσατο.	13. Ἀπώσατο.
	Ἔδωκεν. *Ἄλλως*, παρέδωκεν.	Παρέδωκεν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Seminaverunt. *Aliter*, seminaverunt vir.	Seminaverunt vir.
4.	4. Corrumpebant fructus eorum. *Alius*, corruperunt proventus terræ.	4.
	Et non relinquebant. *Alius*, non residuum faciebant.	
	Neque in ovilibus taurum. *Alius*, et ovile et taurum.	
5.	5. Et possessiones eorum ascendebant. *Alius*, et pecora. *Alius*, et possessiones eorum devastabant.	5.
	Et veniebant in terram Israel, et corrumpebant eam. *Aliter*, accedebant ad terram ad corrumpendum eam.	Accedebant ad terram ad corrumpendum eam.
7.	7. Et clamaverunt. *Alius*, et factum est cum clamassent.	7.
8. Reduxi.	8. Reduxi. *Aliter*, erui. *Aliter*, reducens.	8. Erui.
10.	10. Sedetis. *Alius*, sedebitis. *Alius*, habitatis.	10.
11.	11. Sub terebintho, quæ in Aphra. *Alius*, Ephratha. *Alius*, sub quercu quæ est in Ephratha.	11.
	Excutiens frumenta. *Alius*, excutiebat frumenta.	
12. Virilis fortitudine.	12. Fortis virtutum. *Alius*, potens fortitudine.	12.
13.	13. Ejecit. *Aliter*, repulit.	13. Repulit.
	Dedit. *Aliter*, tradidit.	Tradidit.

TO ᴴEBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
14 לך בכחך	14.	14.
15 הדל	15.	15.
16 יהוה כי אהיה	16.	16.
17 אם־נא מצאתי חן	17.	17.
שאתה מדבר		
18 אשב	18.	18.
19 בסל	19.	19.
שם בפרור		
אל־תחת האלה		
ויגש		
20 ואת־המצות	20.	20.
21 ותעל	21.	21.
הלך		
22 אהה אדני יהוה	22.	22.
23 ויהי	23.	23.
את־פר־השור		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Vade in fortitudine tua.	14. Vade in hac fortitudine tua.	14.
15. Tenuis.	15. Infima.	15.
16. Dominus, quia ero.	16. Dominus : Ego ero.	16.
17. Si nunc inveni gratiam	17. Si inveni, inquit, gratiam.	17.
Quod tu loquens.	Quod tu sis qui loqueris	
18. Manebo.	18. Præstolabor.	18.
19. In canistro.	19. In canistro.	19.
Posuit in olla.	Mittens in ollam.	
Ad sub quercu.	Sub quercu.	
Et obtulit.	Et obtulit ei.	
20. Et infermentata.	20. Azymos panes.	20.
21. Et ascendit.	21. Ascenditque.	21.
Abiit.	Evanuit.	
22. Heu Domine Deus.	22. Heu mi Domine Deus.	22.
23. Et fuit.	23. *Vacat*	23.
Juvencum bovis.	Taurum.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου. *Ἀλλ.*, οὐκ ἰδοὺ ἐν τῇ ἰσχύϊ σου.	14.
15.	15. Ἠσθένησεν. *Ἄλλως*, ταπεινωτέρα.	15. Ταπεινωτέρα.
16.	16. Ὁ ἄγγελος Κυρίου, Κύριος ἔσται. *Ἄλλος*, ὁ Κύριος, ὅτι ἔσομαι.	16.
17.	17. Εἰ δὴ εὗρον ἔλεος. *Ἄλλος*, καὶ εἰ εὗρον χάριν.	17.
	Πᾶν εἴτι (*al.* ὅτι) ἐλάλησας. *Ἄλλος*, ὅτι σὺ λαλεῖς.	
18.	18. Καθιοῦμαι. *Ἄλλος*, καθήσομαι.	18.
19.	19. Ἐν τῷ κοφίνῳ. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὸν κανοῦν.	19.
	Ἔβαλεν ἐν τῇ χύτρᾳ. *Ἄλλος*, ἐνέχεεν εἰς χύτραν.	
	Ὑπὸ τὴν τερέμινθον. *Ἄλλως*, ὑπὸ τὴν δρῦν.	Ὑπὸ τὴν δρῦν.
	Προσήγγισεν. *Ἄλλος*, προσεκύνησεν.	
20.	20. Τὰ ἄζυμα. *Ἄλλως*, τοὺς ἀζύμους.	20. Τοὺς ἀζύμους.
21.	21. Καὶ ἀνέβη. *Ἄλλος*, καὶ ἀνήφθη.	21.
	Ἐπορεύθη. *Ἄλλως*, ἀπῆλθεν.	Ἀπῆλθεν.
22.	22. Κύριέ μου, Κύριε. *Ἄλλως*, ἆ, ἆ, ἆ, Κύριε. *Ἄλλος*, Κύριε, Κύριε, οἴμοι.	22. Ἆ, ἆ, ἆ, Κύριε.
25.	25. Καὶ ἐγένετο. *Ἄλλως*, καὶ ἐγενήθη.	25. Καὶ ἐγενήθη.
	Τὸν μόσχον τὸν ταῦρον. *Ἄλλος*, τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Vade in fortitudine tua. *Alius*, nonne ecce in fortitudine tua.	14.
15.	15. Infirmata est. *Aliter*, humilior.	15 Humilior.
16.	16. Angelus Domini : Dominus erit. *Alius*, Dominus, quia ero.	16.
17.	17. Si utique inveni misericordiam. *Alius*, et si inveni gratiam.	17.
	Omne si quid (*al.* quodcumque) locutus es. *Alius*, quoniam tu loqueris.	
18.	18. Sedebo. *Alius*, *id.*	18.
19.	19. In cophino. *Alius*, super canistrum.	19.
	Injecit in ollam. *Alius*, infudit in ollam.	
	Sub terebintho. *Aliter*, sub quercu.	Sub quercu.
	Appropinquavit. *Alius*, adoravit.	
20.	20. Azyma. *Aliter*, azymos.	20. Azymos.
21.	21. Et ascendit. *Alius*, et accensus est.	21.
	Ivit. *Aliter*, abscessit.	Abscessit.
22.	22. Domine mi, Domine. *Aliter*, a, a, a, Domine. *Alius*, Domine, Domine, væ mihi.	22. A, a, a, Domine.
25.	25. Et accidit. *Aliter*, et factum est.	25. Et factum est.
	Vitulum taurum. *Alius*, vitulum saginatum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לאביך		
תכרת		
26 אל ראש המעוז הזה	26.	26. Ἰσχύος.
תכרת		
27 אליו	27.	27.
28 נתץ	28.	28.
כרתה		
את הפר השני העלה		
29 הדבר	29.	29.
וידרשו ויבקשו ויאמרו		
הדבר		
30 נתץ	30.	30.
31 לכל אשר־עמדו עליו	31.	31.
יריב		
יומת		
ירב לו		
נתץ		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Patri tuo.	Patris tui.	
Succides.	Succide.	
26. Super caput fortitudinis hujus.	26. In summitate petræ hujus	26. Fortitudinis.
Succides.	Succideris.	
27. Ad eum.	27. Ei.	27.
28. Destructum.	28. Destructam aram.	28.
Succisus.	Succisum.	
Juvencum secundum ascendere factum.	Et taurum alterum impositum super altare.	
29. Verbum.	29. Hoc.	29.
Et quæsierunt, et investigaverunt, et dixerunt.	Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est.	
Verbum.	Hæc omnia.	
30. Diruit.	30. Destruxit.	30.
31. In omnibus qui stabant super se.	31. Quibus ille respondit.	31.
Litigaverit.	Qui adversarius est ejus.	
Moriatur.	Moriatur.	
Litiget sibi.	Vindicet se.	
Diruit.	Suffodit.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τῷ πατρί σου. *Ἄλλος*, τοῦ πατρός σου.	
	Ὀλοθρεύσεις. *Ἄλλος*, ἐκκόψεις.	
26. Ἰσχυροῦ.	26. Ἐπὶ κορυφὴν Μαωζὶ τούτου. *Ἄλλως*, Μανὼζ τοῦ ὄρους. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Μανοῦ ἐκ τούτου.	26. Μανὼζ τοῦ ὄρους.
	Ἐξολοθρεύσεις. *Ἄλλως*, ἐκκόψεις.	Ἐκκόψεις.
27.	27. Πρὸς αὐτόν. *Ἄλλος*, αὐτῷ.	27.
28.	28. Καθῄρητο. *Ἄλλος*, κατεσκαμμένον.	28.
	Ὠλόθρευτο. *Ἄλλως*, ἐκκεκομμένον.	Ἐκκεκομμένον.
	Τὸν μόσχον τὸν δεύτερον, ὃν ἀνήνεγκεν. *Ἄλλος*, ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς ἀνηνεγμένος.	
29.	29. Ῥῆμα. *Ἄλλως*, πρᾶγμα.	29. Πρᾶγμα.
	Καὶ ἐπεζήτησαν, καὶ ἠρεύνησαν, καὶ ἔγνωσαν. *Ἄλλος*, καὶ ἀνέταζον καὶ εἶπαν.	
	Τὸ ῥῆμα. *Ἄλλως*, τὸ πρᾶγμα.	Τὸ πρᾶγμα.
30.	30. Καθεῖλεν. *Ἄλλος*, κατέσκαψεν.	30.
31.	31. Τοῖς ἀνδράσι πᾶσιν, οἳ ἐπανέστησαν αὐτῷ. *Ἄλλως*, πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' αὐτόν.	31.
	Δικάσηται. *Ἄλλως*, ἀντιδικάσῃ.	
	Θανατωθήτω.	Ἀποθανεῖται.
	Δικαζέσθω αὐτῷ. *Ἄλλως*, ἐκδικήσει ἑαυτόν.	
	Καθεῖλεν. *Ἄλλως*, κατέσκαψεν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Patri tuo. *Alius*, patris tui.	
	Exterminabis. *Alius*, excides.	
26. Fortis.	26. Super cacumen Maozi hujus. *Aliter*, Manoz montis. *Alius*, super cacumen Manu ex hoc.	26. Manoz montis.
	Exterminabis. *Aliter*, excides.	Excides
27.	27. Ad eum. *Al.*, ei.	27.
28.	28. Destructum erat. *Alius*, suffossum.	28.
	Erat exterminatus. *Aliter*, excisum.	Excisum.
	Vitulum secundum, quem obtulerat. *Alius*, vitulus saginatus oblatus.	
29.	29. Verbum. *Aliter*, rem.	29. Rem.
	Et inquisierunt, et investigarunt, et cognoverunt. *Alius*, et examinaverunt et dixerunt.	
	Verbum. *Aliter*, rem.	Rem.
30.	30. Destruxit. *Alius*, suffodit.	30.
31.	31. Viris omnibus qui insurrexerunt ei. *Aliter*, ad viros qui insurrexerant super eum.	31.
	Judicium fecerit. *Aliter*, contra litigaverit.	
	Occidatur.	Morietur.
	Judicium faciat sibi. *Aliter*, vindicabit semetipsum.	
	Destruxit. *Aliter*, suffodit.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויעברו 33	33.	33.
לבשה 34	34.	34.
ויזעק אביעזר אחריו		
ומלאכים שלח 35	35.	35.
כאשר 36	36.	36.
מציג 37	37.	37.
ויזר 38	38.	38.
וימץ		Ἐστράγγισε
אנסה־נא 39	39.	39.
יהי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Et transierunt.	33. Et transeuntes.	33.
34. Induit.	34. Induit.	34.
Et accitus est Abihezer post eum.	Convocavit domum Abiezer ut sequeretur se.	
35. Et legatos misit.	35. Misitque nuntios.	35.
36. Quemadmodum.	36. Sicut.	36.
37. Statuens.	37. Ponam.	37.
38. Et constrinxit.	38. Expresso vellere.	38.
Et expressit.	Expresso vellere.	Exstillare fecit.
39. Tentabo nunc.	39. Si adhuc semel tentavero.	39.
Sit.	Sit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Judicum.

V. 1. Ο' ἄλλως, Θ., ἐναντίον. Basil. Alex. vero, ἔναντι. Edit. Rom., ἐνώπιον.

V. 2. Ο', Θ., μάνδρας. Basil. Alex., ἄνδρας, mendose. Edit. Rom., τρυμαλιάς.

Ibid. Σ., καὶ τὰ φρούρια. Ἄλλος, τοῖς ὀχυρώμασιν. Basil. Hanc postremam lectionem habet codex Alex.

V. 3. Ἄλλος, ὅτε. Basil. Ibid. Ο' ἄλλως, Θ., ἔσπειραν ἀνήρ. Idem.

V. 4. Ἄλλος, διέφθειραν τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς. Basil. et sic Alex.

Ibid. Ἄλλ., οὐχ ὑπελείποντο. Sic Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλ., καὶ ποίμνιον καὶ ταῦρον. Basil. habet καὶ ποίμνιον καὶ μόσχον.

V. 5. Ἄλλος, καὶ τὰ etc. Has lectiones habet Basil.

Ibid. Ο', Θ., παρεγένοντο ἐν τῇ γῇ etc. Basil.

V. 7. Ἄλλος, καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκέκραξαν. Basil.

V. 8. Sic Basil. Hic vero tres τῶν Ο' variæ lectiones feruntur, quarum prior est in edit. Rom. Illud vero qua ratione factum sit, fuse in Prælimin.

V. 10. Ἄλλος κατοικεῖτε. Item ex Basil. Cod. Alex., ἐνοικεῖτε.

V. 11. Ἄλλος, ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν οὖσαν ἐν Ἐφραθά. Sic Basil. et Alex. אלה δρῦν vertunt A., S., Th., Gen. xxxv, 4, et Jos. xxiv, 26. Ald. et Compl., Ἐφρά.

Ibid. Ἄλλος, ἐράβδιζεν πυρούς. Sic Basil. et Alex.

V. 12. Ἀ., ἰσχυρὸς etc. Has lectiones mutuamur ex Basiliensi : postrema vero est etiam codicis Alexandrini.

V. 13. Ο' ἄλλως, Θ., ἀπώσατο. Basil. et ibid. Ο' ἄλλως, Θ., παρέδωκεν. Lectiones quæ his præmittuntur sunt editionis Romanæ.

V. 14. Ἄλλος, οὐκ ἰδοὺ ἐν τῇ ἰσχύϊ σου. Basil.

V. 15. Ο' ἄλλως, Θ., ταπεινωτέρα. Basil.

V. 16. Ἄλλος, ὁ Κύριος ὅτι ἔσομαι. Basil.

V. 17. Ἄλλος, καὶ εἰ εὗρον χάριν. Basil. atque ita cod. Alex.

Ibid. Ἄλλος, ὅτι σὺ λαλεῖς. Sic Basil. et Alex.

V. 18. Ἄλλος, καθήσομαι. Basil. et Alex. Ed. vero Rom., καθίσομαι.

V. 19. Ἄλλος, ἐπὶ τὸν κανοῦν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐνέχεεν εἰς χύτραν. Basil. et Alex.

Ibid. Ο' ἄλλως, Θ., ὑπὸ τὴν δρῦν. Basil. et Alex. V. supra ad versum 11.

Ibid. Ἄλλος, προσεκύνησεν. Basil. et Alex.

V. 20. Ο' ἄλλως, Θ., τοὺς ἀζύμους. Basil.

V. 21. Ἄλλος, καὶ ἀνήφθη. Basil. et Alex.

(*) Mendosa lectio ἀπερίδομαι, quam Montf. non reddidit latine, nos supplevimus, habetur etiam in Alex. codice, si fides Waltono, cui tamen ea in re plerumque diffidendum, ut recte monet Ern. Grabe. Enim vero nostro in loco Alex. effert ἀπερείδομαι ; et ita legendum. Notum est Græcos librarios haud raro ponere ι

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33.	33. Καὶ παρῆλθον. (*Al.* παρενέβαλον.) Ἄλλος, καὶ διέβησαν.	33.
34.	34. Ἐνέδυσε. Ἄλλος, ἐνεδυνάμωσε.	34.
	Καὶ ἐβόησεν Ἀβιέζερ ὀπίσω αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐν παντὶ καὶ ἐβόησεν καὶ αὐτὸς ὀπίσω αὐτοῦ.	
35.	35. Καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν.	35.
36.	36. Καθώς. Ἄλλως, ὃν τρόπον.	36. Ὃν τοόπον.
37.	37. Τίθημι. Ἄλλος. ἀπερίδομαι (*sic*).	37.
38.	38. Καὶ ἐξεπίασε. Ἄλλος, ἀπεπίασεν.	38.
Ἐστράγγισε.	Ἔσταξε. Ἄλλος, ἀπεῤῥύη.	Ἐστράγγισε.
39.	39. Πειράσω δή. Ἄλλως, καὶ πειράσω.	39.
	Γενέσθω. Ἄλλως, γενηθήτω.	Γενηθήτω.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33.	33. Et pertransierunt. (*Al.* castrametati sunt.) *Al.*, et transierunt.	33.
34.	34. Induit. *Alius*, roboravit.	34.
	Et clamavit Abiezer post se. *Alius*, in omni et clamavit et ipse post eum.	
35.	35. Et nuncios misit.	35.
36.	35. Quemadmodum. *Aliter*, sicut.	36. Quemadmodum.
37.	37. Pono. *Alius*, depono.	37.
38	38. Et expressit. *Alius*, compressit.	38.
Exstillare fecit.	Stillavit. *Al.*, effluxit.	Exstillare fecit.
39.	39. Tentabo nunc. *Aliter*, et tentabo.	39.
	Fiat. *Aliter*, factum sit.	Factum sit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Judicum.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἀπῆλθεν. Basil.

V. 22. Ο', Κύριέ μου etc. Hæ lectiones sic habentur in Basil. Editio autem Romana sic, ᾶ, ᾶ, Κύριέ μου Κύριε.

V. 25. Ο' *ἄλλως*, Θ., καὶ ἐγενήθη. Basil.

Ibid. Ἄλλος, τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Basil. et sic legitur in Alex.

Ibid. Ἄλλος, τοῦ πατρός σου. Basil. Sic item Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐκκόψεις. Basil.

V. 26. Lectiones A., S., et cæteras ex Basiliensi. Alexandrinus vero habet, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Μαώχ. Procop. in hunc locum : *Illud vero Maoz Aquylas exposuit, fortitudinis, Symmachus vero, fortes*, lege *fortis*. Theod. legit הרה pro הזה.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἐκκόψεις. Basil.

V. 27. Ἄλλος, αὐτῷ. Basil. qui addit, Ο', χω, id est, Ο', χωρίς. Vide notam ad cap. I, v. 14.

V. 28. Basil. in textu habet καθῄρητο, ad marg., Ο', κατεσκαμμένον.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἐκκεκομμένον. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ὁ μόσχος ὁ σιτευτός etc. Basil.

V. 29. Ο' *ἄλλως*, Θ., πρᾶγμα. Basil. Ut fusius diximus in Præliminaribus, lectiones quæ notantur Ο', Θ., ex Theodotione in LXX invectæ fuerant.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἀνέταξον καὶ εἶπαν. Basil.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., τὸ πρᾶγμα. Basil.

V. 30. Ἄλλος, κατέσκαψεν. Basil.

V. 31. Ο' *ἄλλως*, πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' αὐτόν. Basil. Alex., ἐσταμένους.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, ἀντιδικάσῃ. Basil. Alex. habet ἀντεδίκησεν.—Coislin. m., δικασάτω ἑαυτῷ ὁ Βαάλ.

Ibid. Θ., ἀποθανεῖται. Basil. et sic Alex.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, κατέσκαψεν. Basil. et sic Alex.

V. 33. Ἄλλος, καὶ διέβησαν. Basil. ita quoque Alex.

V. 34. Ἄλλος, ἐνεδυνάμωσε. Sic Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐν παντί etc. Basil.

V. 36. Ο' *ἄλλως*, Θ., ὃν τρόπον. Basil.

V. 37. Ἄλλος, ἀπερίδομαι. Lectio ut videtur, mendosa, quæ tamen habetur etiam in Alex. (*).

V. 38. Ἄλλος, ἀπεπίασεν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἐστράγγισε. Ἄλλος, ἀπεῤῥύη. Basil.

V. 39. Ἄλλως, καὶ πειράσω. Basil. et Alex.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., γενηθήτω. Basil.

(*) ... pro ει, eque contrario ει pro ι. Est autem ἀπερείδομαι medii modus verbi ἀπερείδω, et idem valet ac ἀποτίθημι. DRACH.

CAPUT VII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 חרד	1.	1. Ἀρωέδ.
מגבעת		Ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ.
3 באזני	3.	3.
וישב		Ἀπεστράφησαν.
4 הורד	4.	4.
אצרפנו לך		Πυρώσω σοι αὐτόν.
5 ויורד	5.	5.
ילק		
יכרע		Κάμψῃ.
6 המלקקים	6.	6.
אל־פיהם		
וכל יתר		
כרעו		
7 המלקקים	7.	7.
ילכו		
8 לאהליו	8.	8.
ובשלש־מאות האיש החזיק		
9 קום	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Harod.	1. Harad.	1. Aroed.
A colle.	Collis excelsi.	Ab excelso.
3. In auribus.	3. Audientibus.	3.
Et reversus est.	Reversi sunt.	Aversi sunt.
4. Fac descendere.	4. Duc.	4.
Probabo eum tibi.	Probabo illos.	Igne examinabo tibi eum.
5. Et descendere fecit.	5. Cumque descendisset.	5.
Lambuerit.	Lambuerint.	
Incurvaverit se.	Curvatis genibus biberint	Incurvaverit se.
6. Lambentium.	6. Qui... lambuerant.	6
Ad os suum.	Ad os.	
Et totum reliquum.	Omnis reliqua.	
Incurvaverunt se.	Flexo poplite.	
7. Lambentibus.	7. Qui lambuerunt.	7
Ibunt.	Revertatur.	
8. In tentoria sua.	8. Ad tabernacula sua.	8.
Et in trecentos viros apprehendit.	Cum trecentis viris se certamini dedit.	
9. Surge.	9. Surge.	9.

CAPUT VII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἀρωέδ. *Ἄλλως*, Ἀράδ.	1. Ἀρωέδ.
	Ἀπὸ Γαβαάθ. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ τοῦ βουνοῦ.	
3.	3. Ἐν ὠσίν. *Ἄλλως*, εἰς τὰ ὦτα.	3.
	Ἐπέστρεψαν. *Ἄλλος*, ἐπέστρεψεν. *Οἱ λοιποὶ*, ἐξώρμησαν.	
4.	4. Κατένεγκον. *Ἄλλος*, κατήναγε.	4.
	Ἐκκαθαρῶ σοι αὐτόν. *Ἄλλος*, δοκιμιῶ.	Πυρώσω σοι αὐτόν.
5.	5. Καὶ κατήνεγκεν. *Ἄλλος*, κατεβίβασεν.	5.
	Λείξῃ. *Ἄλλως*, λάψῃ.	
	Κάμψῃ. *Ἄλλως*, κλίνῃ.	Κάμψῃ.
6.	6. Λειξάντων. *Ἄλλως*, λαψάντων.	6.
	Πρὸς τὸ στόμα αὐτῶν. *Ἄλλος*, τῇ γλώσσῃ.	
	Καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον. *Ἄλλος*, καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος.	
	Ἔκλιναν. *Ἄλλος*, ἔκαμψαν.	
7.	7. Λάψασι. *Ἄλλος*, λελειχόσι.	7.
	Πορεύσονται. *Ἄλλος*, ἀποτρεχέτω.	
8.	8. Εἰς σκηνήν. *Ἄλλος*, εἰς τὸ σκήνωμα.	8.
	Καὶ τοὺς τριακοσίους ἄνδρας κατίσχυσεν. *Ἄλλος*, τῶν δὲ τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκράτησεν.	
9.	9. Ἀνάστα. *Ἄλλως*, ἀναστάς.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Aroed. *Aliter*, Arad.	1. Aroed
	A Gabaath. *Reliqui*, a colle.	
3.	3. In auribus. *Aliter*, in aures.	3.
	Reversi sunt. *Al.* reversus est. *Reliqui*, recesserunt.	
4.	4. Fac descendere. *Alius*, deduc.	4.
	Emundabo tibi eum. *Alius*, probabo.	Igne examinabo tibi eum
5.	5. Et descendere fecit. *Alius*, deduxit.	5.
	Lambuerit.	
	Incurvaverit se. *Aliter*, inclinaverit.	Incurvaverit se.
6.	6. Qui lambuerunt.	6.
	Ad os suum. *Alius*, lingua.	
	Et omne residuum. *Alius*, et omnis reliquus.	
	Inclinaverunt. *Alius*, incurvaverunt se.	
7	7. Qui lambuerunt. *Alius*, *id.*	7.
	Ibunt. *Alius*, recurrat.	
8.	8. In tabernaculum. *Alius*, in tentorium.	8.
	Et trecentos viros confortavit. *Alius*, trecentos autem viros tenuit.	
	9. Surge. *Aliter*, surgens.	9.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 אל קצה החמשים אשר במחנה	11.	11.
12 נפלים	12.	12.
13 לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי	13.	13.
צליל		
מתהפך		Ἐγκρυφίας
16 בתוך הכדים	16.	16
17 בקצה	17.	17.
19 אך הקם הקימו	19.	19.
20 ויחזיקו ביד שמאלם בלפדים ובידימינם השופרות	20.	20.
21 איש	21.	21.
ויריעו		
22 שלש מאות השופרות	22.	22.
את חרב		
23 בית השטה	23.	23. Οἴκου Ἀσεττά.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Ad extremum quintanorum qui in castrametatione.	11. In partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliæ	11.
12. Cadentes.	12. Fusi jacebant.	12.
13. Proximo suo somnium : et dixit, ecce somnium somniavi.	13. Proximo suo, et in hunc modum referebat quod viderat : Vidi somnium.	13.
Torta.	Subcinericius panis.	Subcinericius panis.
Se volvens.	Volvi.	
16. In medio hydriarum.	16. In medio lagenarum.	16.
17. In extremum.	17. Partem.	17.
19. Tantum suscitando suscitaverunt.	19. Et custodibus suscitatis,	19.
20. Et apprehenderunt in manu sinistra sua titiones, et in manu dextera sua corneas.	20. tenuerunt sinistris manibus lampades, et dextris sonantes tubas.	20.
21. Vir.	21. Singuli.	21.
Et vociferati sunt.	Vociferantes ululantesque.	
22. Trecenti tubis.	22. Trecenti viri buccinis personantes	22.
Gladium.	Gladium.	
23. Domum Sitta.	23. Bethsetta.	23. Domum Asetta.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Πρὸς ἀρχὴν τῶν πεντήκοντα, οἳ ἦσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ. *Ἄλλως*, εἰς μέρος πρὸς τὸ ἄκρον τῆς λαξευτῆς. *Ἄλλος*, εἰς μέρος τῶν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ.	11. Εἰς μέρος πρὸς τὸ ἄκρον τῆς λαξευτῆς.
12.	12. Παραβεβλήκεσαν. *Ἄλλως*, βεβλημένοι.	12. Παραβεβλήκεσαν.
13.	13. Τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐνύπνιον, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον. *Ἄλλος*, ἐνύπνιον, καὶ εἶπε τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθη.	13.
	Ἐγκρυφίας. *Ἄλλως*, μαγίς.	
Κολλύρα.	Στρεφομένη. *Ἄλλος*, κυλιομένη.	
16.	16. Ἐν ταῖς ὑδρίαις. *Οἱ λοιποί*, αἷς ὑδρίαις.	16.
17.	17. Ἐν ἀρχῇ. *Ἄλλος*, ἐν μέσῳ.	17.
19.	19. Καὶ ἐγείροντες. *Ἄλλος*, πλὴν ἐγέρσει ἐγείροντες.	19.
20	20. Καὶ ἐκράτησαν ἐν χερσὶν ἀριστεραῖς αὐτῶν τὰς λαμπάδας, καὶ ἐν χερσὶ δεξιαῖς αὐτῶν τὰς κερατίνας. *Ἄλλως*, καὶ ἐλάβοντο ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν τῇ ἀριστερᾷ τῶν λαμπάδων, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κερατίναι.	20.
21.	21. Ἀνήρ. *Ἄλλως*, ἕκαστος.	21. Ἕκαστος.
	Ἐσήμαναν. *Οἱ λοιποί*, ἠλάλαξαν.	
22.	22. Ἐν ταῖς τριακοσίαις κερατίναις. *Οἱ λοιποί*, αἱ τριακόσιαι κερατίναι.	22.
	Ῥομφαίαν. *Οἱ λοιποί*, μάχαιραν.	
23.	23. Βηθσεέδ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Ad principium ipsorum quinquaginta, qui erant in castris. *Aliter*, in partem ad summitatem excisæ. *Alius*, in partem ipsorum quinquaginta, qui erant in castris.	11. In partem ad summitatem excisæ.
12.	12. Projecti erant. *Aliter*, jacentes.	12. Projecti erant.
13.	13. Proximo suo somnium : et dixit, ecce somniavi somnium. *Alius*, somnium, et dixit somnium quod somniatum est.	13.
	Subcinericius panis. *Aliter*, magis.	
Collyra.	Se volvens. *Alius*, se volutans.	
16.	16. In hydriis. *Reliqui*, hydriis.	16.
17.	17. In principium. *Alius*, in medium.	17.
19.	19. Et excitantes. *Alius*, cæterum suscitatione suscitantes.	19.
20.	20. Et tenuerunt in manibus sinistris suis lampadas, et in manibus dextris suis corneas. *Aliter*, et acceperunt in manu sua sinistra lampadas : et in manu dextera sua corneæ.	20.
21.	21. Vir. *Aliter*, unusquisque.	21. Unusquisque.
	Significaverunt. *Reliqui*, ululaverunt.	
22.	22. In trecentis corneis. *Reliqui*, trecentæ corneæ.	22.
	Frameam. *Reliqui*, machæram.	
23.	23. Bethseed.	23.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
וירדפו		
25 בצור	25.	25. Ἐν πετρᾳ.
ביקב־זאב		
מעבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et persecuti sunt.	Persequebantur.	
25. In petra.	25. in petra.	25. In petra.
In torculari Zeeb.	In torculari Zeeb.	
A transitu.	Trans fluenta.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Judicum.

V. 1. Ἀ., Ο', Θ., Ἀρωὲδ. Basil. In edit. Rom. legitur, Ἀράδ.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ τοῦ βουνοῦ. Basil.

V. 3. *Ἄλλως*, εἰς τὰ ὦτα. Sic Basil. et Alex. Edit. vero Romana, ἐν ὠσί. Sequentes autem lectiones, Ἀ., ἀπεστράφησαν etc. ex Basiliensi.

V. 4. *Ἄλλος*, κατάγαγε. Sic Basil. et Alex.

Ibid. Ἀ., Θ., πυρώσω etc. Basil. *Ἄλλος*, δοκιμιῶ. Basil. et Alex. Grabe legit δοκιμῶ.

V. 5. *Ἄλλος*, κατεβίβασεν. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλως*, λάψη. Basil. ad marg. et sic edit. Rom. Basil. in textu, λείξη. Alex. vero, λήψη, et mox, λήμψη.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., κάμψη. Basil. et sic etiam Alex. Edit. Rom., κλίνη.

V. 6. *Ἄλλως*, λαψάντων. Basil. Edit. Rom., *Ἄλλος*, λειξάντων. Alex., λαμψάντων.

Ibid. *Ἄλλος*, τῇ γλώσσῃ. Basil. Alex. vero, ἐν τῇ γλώσσῃ.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, ἔκαμψαν. Basil. et Alex.

V. 7. *Ἄλλος*, λελειχόσι. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ἀποτρεχέτω. Basil. et Alex.

V. 8. *Ἄλλος*, εἰς τὸ σκήνωμα. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, τῶν δὲ τριακοσίων etc. Basil. et Alex.

V. 9. *Ἄλλώς*, ἀναστάς. Basil. ad marg. Edit.

CAPUT VIII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אליו	1.	1.
ויריבון אתו בחזקה		
3 רפתה	3.	3.
4 עיפים ורדפים	4.	4.
5 אשר ברגלי	5.	5.
עיפים הם		
ואנכי רדף		
6 לצבאך	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad eum.	1. Ad eum.	1.
Et jurgaverunt cum eo in fortitudine.	Jurgantes fortiter.	
3. Se remisit.	3. Requievit	3.
4. Lassi et persequentes	4. Præ lassitudine fugientes persequi non poterant.	4.
5. Qui in pedibus meis	5. Qui mecum est.	5.
Lassi ipsi.	Quia valde defecerunt.	
Et ego persequens.	Ut possimus persequi.	
6. Exercitui tuo.	6. Exercitui tuo.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Κατεδίωξεν. Ἄλλως, ἐδίωξαν.	Κατεδίωξεν.
25. Ἐν πέτρᾳ.	25. Ἐν Σούρ.	25.
	Ἐν Ἰακὲβ Ζήβ.	Ἐν Ἰακὲβ τῇ κοιλάδι.
	Ἀπὸ πέραν. Ἄλλος, ἐκ τοῦ πέραν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Insecutus est. *Aliter*, persecuti sunt.	Insecutus est.
25. In petra.	25. In Sur.	25.
	In Jaceb Zeb.	In Jaceb valle.
	De trans. *Alius*, a trans.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Judicum.

vero Rom. et Basil. in textu, ἀνάστα.

V. 11. Ἄλλος, εἰς μέρος τῶν etc. Sic Basil. et Alex. Ο' ἄλλως, Θ., εἰς μέρος πρὸς τὸ etc. Basil.

V. 12. Ο', Θ., παραβεβλήκεσαν. Basil. Alex., παρεμβεβλήκεσαν. Edit. Rom., βεβλημένοι.

V. 13. Ἄλλος, ἐνύπνιον, καὶ εἶπε etc Basil.

Ibid. Ἀ., Ο', ἐγκρυφίας. Σ., κολλύρα. Basil. ad marg. in textu vero ut edit. Rom., μαγίς.

Ibid. Ἄλλος, κυλιομένη. Sic Basil. cum hac nota,

τ
παν χω
θ
διωρ ου

Vide notam ad cap. I, v. 14.

V. 17. Ἄλλος, ἐν μέσῳ. Basil. et Alex.

V. 19. Ἄλλος, πλὴν ἐγέρσει etc. Basil.

V. 20. Ἄλλως, καὶ ἐλάβοντο etc. Basil.

V. 21. Ο' ἄλλως, Θ., ἕκαστος. Basil.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ἠλάλαξαν. Basil.

V. 22. *Οἱ λοιποὶ*, αἱ τριακόσιαι etc. Basil.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, μάχαιραν. Basil.

V. 23. Ἀ., οἴκου etc. Coislin. in textu, Βηθασεπά, l. Βηθασεττά, m., Ἀ., οἴκου Ἀσεττά.

Ibid. Ο', Θ., κατεδίωξεν. Basil

V. 25. Ἀ., Σ., ἐν πέτρᾳ. Basil.

Ibid. Θ., ἐν Ἰακὲβ τῇ κοιλάδι. Basil. Edit. vero Rom., ἐν Ἰακεφζήφ.

Ibid. Ἄλλος, ἐκ τοῦ πέραν. Basil. et Alex.

CAPUT VIII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Πρὸς Γεδεών. Ἄλλως, πρὸς αὐτόν.	1.
	Καὶ διελέγξαντο πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς. Ἄλλος, καὶ ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ κραταιῶς.	
3.	3. Ἀνέθη. Ἄλλος, ἀνῆκεν.	3.
4.	4. Πεινῶντες καὶ διώκοντες. Ἄλλος, ὀλιγοψυχοῦντες καὶ πεινῶντες.	4.
	Καὶ διώκοντες. Ἄλλος, καὶ διψῶντες.	
5.	5. Τῷ ἐν ποσί μου. Ἄλλος, τοῦ μετ' ἐμοῦ.	5.
	Πεινῶσιν. Ἄλλως, ἐκλείπουσιν.	Πεινῶσιν.
	Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι διώκων. Ἄλλος, ἐγὼ δὲ διώκω.	
6.	6. Τῇ δυνάμει σου. Ἄλλος, τῇ στρατιᾷ σου.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ad Gedeon. *Aliter*, ad eum.	1.
	Et jurgabant adversus eum fortiter. *Alius*, et disceptabant cum eo vehementer.	
3.	3. Remissus est. *Alius*, remisit.	3.
4.	4. Esurientes et persequentes. *Alius*, animo deficientes et esurientes.	4.
	Et persequentes. *Alius*, et sitientes.	
5.	5. Qui in pedibus meis. *Alius*, qui mecum est.	5.
	Esuriunt. *Aliter*, deficiunt.	Esuriunt.
	Ecce ego sum persequens. *Alius*, ego autem persequor.	
6	6. Virtuti tuæ. *Alius*, exercitui tuo.	6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 גדעון לכן	7.	7.
ודשתי		
ואת־הבר־קנים		Ἐν ταῖς τραγακάνθαις.
8 כזאת	8.	8.
9 לאנשי	9.	9.
בשובי		
10 הנותרים בכל מחנה	10.	10.
בני־קדם		
11 השכוני	11.	11.
לנבח ויגבהה		
13 מקדמלהנה	13.	13.
מלמעלה החרס		Ἀναβάσεως [ἀλσῶν].
14 ויכתב אליו את־שרי סכות ואת־זקניה	14.	14.
15 היעפים	15.	15.
16 ואת־קוצי	16.	16.
וידע		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Gedeon, idcirco.	7. Quibus ille ait, cum ergo.	7.
Triturabo.	Conteram.	
Et cum tribulis.	Tribulisque.	In sentibus.
8. Secundum hoc.	8. Similia.	8.
9. Hominibus.	9. Eis.	9.
In revertendo me.	Cum reversus fuero.	
10. Residui ex omni castrametatione.	10 Remanserant ex omnibus turmis.	10.
Filiorum Orientis.	Orientalium populorum.	
11. Habitantium.	11. Qui in tabernaculis morabantur.	11.
Ipsius Nobah, et Jogbaa.	Nobe et Jegbaa.	
13. De bello.	13. De bello.	13.
Desuper sole.	Ante solis ortum.	Ascensus saltuum.
14. Et scripsit ei.	14. Et descripsit.	14.
Principes Soccoth et seniores.	Principum Soccoth et seniorum.	
15. Lassis.	15. Qui lassi sunt et defecerunt.	15.
16. Et spinas.	16. Et spinas.	16.
Et erudivit.	Contrivit.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Γεδεὼν, διὰ τοῦτο. *Ἄλλος*, Γεδεὼν, οὐχ οὕτως, διὰ τοῦτο.	7.
	Καταξανῶ. *Ἄλλως*, ἀλοήσω.	Καταξανῶ.
Ἐν τοῖς τριβόλοις.	Ἐν ταῖς βαρκηνίμ. *Ἄλλ.*, βαρκοννείμ.	Ἐν ταῖς βαρκηνίμ.
8.	8. Ὡσαύτως. *Ἄλλος*, κατὰ πάντα.	8.
9.	9. Πρὸς ἄνδρας. *Ἄλλως*, τοῖς ἀνδράσι.	9.
	Ἐν ἐπιστροφῇ μου. *Ἄλλος*, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με.	
10.	10. Καταλελειμμένοι ἀπὸ πάσης παρεμβολῆς. *Ἄλλος*, λειφθέντες ἐν πάσῃ παρεμβολῇ.	10.
	Ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, υἱῶν ἀνατολιῶν.	
11.	11. Σκηνούντων. *Ἄλλος*, κατοικούντων.	11.
	Τῆς Ναβαὶ καὶ Ἰεγεβάλ. *Ἄλλος*, ἐξ ἐναντίας Ἠλβεέ.	
13.	13. Ἐκ τοῦ πολέμου. *Ἄλλως*, ἀπὸ τῆς παρατάξεως.	13. Ἐκ τοῦ πολέμου.
Ἀναβάσεως ὀρῶν	Ἀναβάσεως Ἀρές. *Ἄλλως*, ἀπὸ ἐπάνωθεν τῆς παρατάξεως Ἀρές.	Ἀναβάσεως Ἀρές.
14.	14. Καὶ ἔγραψε πρὸς αὐτόν.	14. Καὶ ἀντεγράψατο τὰ ὀνόματα.
	Τῶν ἀρχόντων Σοκχὼθ καὶ τῶν πρεσβυτέρων.	Τοὺς ἄρχοντας Σοκχὼθ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους.
15.	15. Ἐκλείπουσιν. *Ἄλλως*, λελυμένοις.	15. Λελυμένοις.
16.	16. Καὶ τὰς ἀκάνθας. *Ἄλλως*, ἐν ταῖς ἀκάνθαις.	16. Καὶ τὰς ἀκάνθας.
	Ἠλόησεν. *Ἄλλος*, κατέξανεν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Gedeon, propterea. *Alius*, Gedeon, non sic, ideo.	7.
	Dilaniabo. *Aliter*, triturabo.	Dilaniabo.
In tribulis.	In ipsis barcenim. *Al.* barconnim.	In ipsis barcenim.
8.	8. Similiter. *Alius*, secundum omnia.	8.
9.	9. Ad viros. *Aliter*, viris.	9.
	In reditu meo. *Alius*, in revertendo me.	
10.	10. Qui residui fuerant de universis castris. *Alius*, relicti in totis castris.	10.
	Alienigenarum. *Alius*, filiorum Orientis.	
11.	11. Tabernacula habentium. *Alius*, habitantium.	11.
	Ipsius Nabæ, et Jegebal. *Alius*, ex adverso Elbee.	
13.	13. De bello. *Aliter*, a prælio.	13. De bello.
Ascensus montium.	Ascensus Ares. *Aliter*, desuper acie Ares.	Ascensus Ares.
14.	14. Et scripsit apud se.	14. Et descripsit nomina.
	Principum Soccoth et seniorum.	Principes Soccoth et seniores.
15.	15. Deficientibus. *Aliter*, solutis.	15. Solutis.
16.	16. Et spinas. *Aliter*, in spinis.	16. Et spinas.
	Trituravit. *Alius*, laceravit.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
סכות		
18 כמוך	18.	18.
כמוהם		
כתאר בני		
20 חרבו	20.	20.
21 ויפגע	21.	21.
ויהרג		
את־השהרנים		
22 משל־בנו גם־אתה גם־בנך גם בן־בנך	22.	22. Ἐξουσίασον ἡμῖν καίγε σὺ, καί γε οἱ υἱοί σου, καί γε ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου.
25 וישליכו	25.	25.
נזם		
26 לבד מן־השהרנים והנטיפות	26.	26. Μηνίσκων.
ובגדי		
ולבד מן־הענקות		
27 לאפוד	27.	27. Ἐπένδυμα.
למוקש		
28 ויכנע	28.	28.
29 וישב	29.	29.
31 בשכם	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Succhoth.	Socchoth.	
18. Sicut tu.	18. Similes tui.	18.
Sicut ipsi.	*Vacat.*	
Secundum formam filiorum.	Quasi filius.	
20. Gladium suum.	20. Gladium suum.	20.
21. Et irruito.	21. Et irrue.	21.
Et interfecit.	Et interfecit.	
Lunulas.	Ornamenta ac bullas.	
22. Dominare in nos etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filii tui.	22. Dominare nostri tu, et filius tuus, et filius filii tui.	22. Dominare nobis utique tu, utique filii tui, utique filius filii tui.
25. Et projecerunt.	25. Projecerunt.	25.
Inaurem.	Inaures.	
26. Solum præ lunulis et collaribus.	26. Absque ornamentis et monilibus.	26. Lunulis.
Et vestibus.	Veste.	
Et solum præ torquibus.	Præter torques.	
27. In ephod.	27. Ephod.	27. Superindumentum.
In laqueum.	Ruinam.	
28. Et humiliatus est.	28. Humiliatus est autem.	28.
29. Et mansit.	29. Habitavit.	29.
31. In Sechem.	31. Sichem.	31.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τῆς πόλεως. *Ἄλλως*, Σοκχώθ.	
18.	18. Ὡς σύ. *Ἄλλως*, ὅμοιός σοι.	18. Ὅμοιός σοι.
	Ὡς αὐτοί. *Ἄλλος*, ὅμοιος αὐτοῖς.	
	Εἰς ὁμοίωμα υἱοῦ. *Ἄλλος*, ὡς εἶδος υἱῶν.	
20.	20. Ῥομφαίαν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, μάχαιραν.	20.
21.	21. Καὶ συνάντησον. *Ἄλλος*, ἀπάντησον.	21.
	Καὶ ἀπέκτεινεν. *Ἄλλος*, ἀνεῖλεν.	
Τὰ κόσμια.	Τοὺς μηνίσκους. *Ἄλλος*, τοὺς μηνιακούς.	
22. Ἐξουσίαζε ἡμῶν σὺ, καὶ ὁ ός σου, καὶ ὁ ἔγγονός σου.	22. Ἄρξον ἡμῶν καὶ σὺ, καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου.	22.
25.	25. Ἔβαλεν. *Ἄλλως*, ἔῤῥιψεν.	25. Ἔῤῥιψεν.
	Ἐνώτιον. *Ἄλλος*, ἐνώτια.	
26. Κοσμίων.	26. Παρὲξ τῶν μηνίσκων (*Coisl.* σιρώνων) καὶ τῶν στραγγαλίδων. *Ἄλλος*, πλὴν τῶν σιρώνων καὶ τῶν ὁρμίσκων.	26.
	Ἱματίων. *Ἄλλος*, περιβολαίων.	
	Ἐκτὸς τῶν περιθεμάτων. *Ἄλλος*, πλὴν τῶν κλοιῶν.	
27.	27. Εἰς ἐφώδ. *Ἄλλος*, εἰς ἐφούδ.	27.
	Εἰς σκῶλον. *Ἀλλ.*, εἰς σκάνδαλον	
28.	28. Καὶ συνεστάλη. *Ἄλλως*, καὶ ἐνετράπη.	28. Καὶ ἐνετράπη.
29.	29. Ἐκάθισεν. *Ἄλλος*, κατῴκησεν.	29.
31.	31. Συχέμ. *Οἱ λοιποὶ*, Σικίμοις.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Civitatis. *Aliter*, Socchoth.	
18.	18. Sicut tu. *Aliter*, similis tibi.	18. Similis tibi.
	Sicut ipsi. *Alius*, similis ipsis.	
	In similitudinem filii. *Alius*, sicut species filiorum.	
20.	20. Gladium suum. *Alius*, machæram.	20.
21.	21. Et occurre. *Alius*, invade.	21.
	Et interfecit. *Alius*, occidit.	
Ornamenta.	Lunulas. *Alius*, meniacos.	
22. Dominare nostri tu et filius tuus, et nepos tuus.	22. Principatum habe nostri et tu, et filius tuus, et filius filii tui.	22.
25.	25. Misit. *Aliter*, jecit.	25. Jecit.
	Inaurem. *Alius*, inaures.	
26. Ornamentis.	26. Præter lunulas et monilia. *Alius*, præter sirona et monilia.	26.
	Vestimentis. *Alius*, palliis.	
	Extra torques. *Alius*, præter torques.	
27	27. In ephod. *Alius*, in ephud.	27.
	In offendiculum. *Alius*, in scandalum.	
28.	28. Et compressus est. *Aliter*, et confusus est.	28. Et confusus est.
29.	29. Sedit. *Alius*, habitavit.	29.
31.	31. Sychem. *Reliqui*, Sicimis.	31.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
32 בשיבה טובה	32.	32.
אבי העזרי		
33 ויהי	33.	33.
וישׁובו		
וישׂימו להם בעל ברית		
34 איביהם	34.	34.
35 ככל־הטובה	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
32. In canitie bona.	32. In senectute bona.	32.
Patris Hezri.	De familia Ezri.	
33. Et fuit.	33. Postquam autem.	33.
Et reversi sunt.	Aversi sunt.	
Et posuerunt sibi Baalberith.	Percusseruntque cum Baal fœdus.	
34. Inimicorum suorum.	34. Inimicorum suorum.	34.
35. Juxta omne bonum.	35. Juxta omnia bona.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Judicum.

V. 1. Ο' ἄλλως, πρὸς αὐτόν. Basil. ad marg. et Alex. Sed in edit. Rom. et Basil. in textu, πρὸς Γεδεών.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ κραταιῶς. Basil. et Alex.

V. 3. Basil. in textu habet ἀνέβη, et ad marg., ἀνῆκεν, ut Alex. Ed. Rom., ἀνέθη.

V. 4. Ἄλλος, ὀλιγοψυχοῦντες καὶ πεινῶντες. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, διψῶντες. Basil.

V. 5. Ἄλλος, τοῦ μετ' ἐμοῦ. Basil. Alex. vero, τῷ μετ' ἐμοῦ.

Ibid. Ο', Θ., πεινῶσιν. Basil. ad marg. In textu vero, ἐκλείπουσι, ut editio Rom.

Ibid. Ἄλλος, ἐγὼ δὲ διώκω. Basil. et Alex.

V. 6. Ἄλλος, τῇ στρατιᾷ σου. Basil. et Alex.

V. 7. Ἄλλος, Γεδεὼν, οὐχ οὕτως, διὰ τοῦτο. Basil.

Ibid. Ο', Θ., καταξανῶ. Basil. ad marg. In textu autem, ἀλοήσω, ut editio Rom.

Ibid. Ἀ., ἐν ταῖς τραγακάνθαις. Σ., ἐν τοῖς τριβόλοις. Θ., ἐν ταῖς βαρκηνίμ. Al., βαρκοννείμ. Lectionem Aquilæ sic effert Basiliensis codex. Eusebius *De locis Hebraicis* apud Hieronymum sic habet : Βορκοννεὶμ, Ἀκύλας, τρέπει ἀκάνθας, Σύμμαχος, τριβόλους. Sic restituerunt editores. At existimo legendum, Ἀκύλας, τραγακάνθαις, ut Basil. melius quam, τετρακάνθας, ut Regii codices duo, qui sic habent, Βαρκοννεὶμ εἰσιν αἱ τρίβολοι· οὕτως γὰρ ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσε, τετρακάνθης. Sic illi : forte, Ἀ., τετρακάνθαις. Sed τραγακάνθαις legendum. [Βαρκηνίμ vel Βαρκοννείμ vox Hebraica Græcis expressa litteris; ut et infra, v. 26, σιρώνων. Drach.]

V. 8 Ἄλλος, κατὰ πάντα. Sic Basil. Alex. vero, κατ' αὐτά. Grabe, κατὰ ταῦτα.

V. 9. Ο' ἄλλ., τοῖς ἀνδράσι. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με. Basil. et sic Alex.

V. 10. Ἄλλος, λειφθέντες ἐν πάσῃ παρ. Basil.

Ibid. Ἄλλος, υἱῶν ἀνατολῶν. Basil.

V. 11. Ἄλλος, κατοικούντων. Basil. et sic Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐξ ἐναντίας Ἠλβεέ. Basil. Qui sic vertit, נכח pro נבח legit.

V. 13. Ο', Θ., ἐκ τοῦ πολέμου. Basil. ad marg. In textu vero, ut edit. Rom., ἀπὸ τῆς παρατάξεως.

Ibid. Ἀ., ἀναβάσεως etc. Has lectiones partim ex Basiliensi partim ex Hieronymo *De locis Hebraicis* decerpsimus. Edit. Rom., ἀπὸ ἐπάνωθεν τῆς παρατάξεως Ἀρές.

V. 14. Θ., καὶ ἀντεγράψατο τὰ ὀνόματα. Basil.

Ex capite IX Judicum, ut est in folio nostro cum obelis et asteriscis.

48... Ipse et omnis populus qui cum eo. Et sumpsit Abimelech ⋇ cum ⁞ securem in manu sua, et succidit fascem lignorum, et accepit illum et imposuit super humeros suos. Et dixit ad populum qui eum eo : Quod vidistis me facientem cito facite ut et ego. 49. Et succiderunt etiam ⋇ omnes ⁞ ipsi unusquisque fascem, et sumpserunt, et abierunt retro Abimelech. Et imposuerunt super præsidium, et incenderunt super ipsos ⋇ cum ⁞ præsidium in igne. Et mortui sunt omnes viri turris Sicimorum,

48. . . . αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλαβεν Ἀβιμέλεχ ⋇ σὺν ⁞ τὴν ἀξίνην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκοψεν φορτίον ξύλων, καὶ ἔλαβεν αὐτὰ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ· Ὃ εἴδατέ με ποιοῦντα ταχέως ποιήσατε ὡς καὶ ἐγώ. 49. Καὶ ἔκοψαν καίγε ⋇ πάντες ⁞ αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦραν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω Ἀβιμέλεχ. Καὶ ἔθηκαν ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐνέπρησαν ἐπ' αὐτοὺς ⋇ σὺν ⁞ τὸ ὀχύρωμα ἐν πυρί. Καὶ ἀπέθανον πάντες ἄνδρες πύργου

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
32.	32. Ἐν πόλει αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.	32.
	Ἀβὶ Ἐσδρί. *Ἄλλως*, πατρὸς τοῦ Ἐζρί.	Πατρὸς τοῦ Ἐζρί.
33.	33. Ἐγενήθη. *Ἄλλ.*, ἐγένετο.	33. Ἐγενήθη.
	Ἐπέστρεψαν. *Ἄλλος*, ἀπεστράφησαν.	
	Ἔθηκαν ἑαυτοῖς τῷ Βαὰλ διαθήκην. *Ἄλλος*, ἔθεντο τὸν Βααλβερείθ.	
34.	34. Θλιβόντων. *Ἄλλος*, ἐχθρῶν.	34.
35.	35. Κατὰ πάντα τὰ ἀγαθά. *Ἄλλος*, κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθοσύνην.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
32.	32. In civitate sua. *Reliqui*, in canitie bona.	32.
	Abi Esdri. *Aliter*, Patris Ezri.	Patris Ezri.
33.	33. Factum est. *Al.*, accidit.	33. Factum est.
	Reversi sunt. *Alius*, aversi sunt.	
	Posuerunt sibi ipsi Baal testamentum. *Alius*, posuerunt Baalberith.	
34.	34. Tribulantium. *Alius*, inimicorum.	34.
35.	35. Secundum omnia bona. *Alius*, secundum omnem bonitatem.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Judicum.

Ibid. Θ. τοὺς ἄρχοντας Σοχχὼθ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους. Basil.

V. 15. Ο' *ἄλλως*, Θ., λελυμένοις. Basil. Alex. vero, ἐκλελυμένοις.

V. 16. Ο', Θ., καὶ τὰς ἀκάνθας. Basil. Edit. Rom., ἐν ταῖς ἀκάνθαις, et sic Basil. in textu.

Ibid. *Ἄλλος*, κατέξανεν. Basil. et Alex.

θ

Ibid. Basil. ad marg., Σοχχὼθ, διωρ ου, id est, διώρθωσα οὕτως, *emendavi sic*. Vide notam ad cap. I, v. 14.

V. 18. Ο' *ἄλλως*, Θ., ὅμοιός σοι. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ὅμοιος αὐτοῖς. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ὡς εἶδος υἱῶν. Basil.

V. 20. *Ἄλλος*, μάχαιραν. Basil. et Alex.

V. 21. *Ἄλλος*, ἀπάντησον. Basil et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, ἀνεῖλεν. Basil. et Alex.

Ibid. Σ., τὰ κόσμια. *Ἄλλος*, τοὺς μηνιακούς. Basil.

V. 22. Ἀ., ἐξουσίασον etc. Hæ interpretationes ex Basil. prodeunt.

V. 25. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἔῤῥιψεν. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐνώτια. Basil.

V. 26. *Ἄλλος*, πλὴν τῶν σιρώνων etc. Basil. Vox ex Hebræo facta. Alex., σιώνων, male.

Ibid. *Ἄλλος*, περιβολαίων. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, πλὴν τῶν κλοιῶν. Basil. et Alex.

V. 27. Ἀ., ἐπένδυμα. Ex Theodoreto quæst. ad hunc locum, Ἀκύλας, ἐπένδυμα κέκληκεν. *Ἄλλος*, εἰς ἐφούδ. Basil. et Alex. — בעפרה. Coislin., Ο', Ἐφραθά, οἱ Γ', ἐν Ἐφρά.

Ibid. *Ἄλλος*, εἰς σκάνδαλον. Sic Basil. et Alex.

V. 28 *Ἄλλως*, καὶ ἐνετράπη. Sic Basil. et Alex.

V. 29. *Ἄλλος*, κατῴκησεν. Basil. et Alex.

V. 31. Basil. Ο', Θ., *οἱ λοιποί*, Σικίμοις : atque ita legit Alex.

V. 32. *Οἱ λοιποί*, ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ. Basil. Ita quoque legit Alex. V. supra Gen. XV, 15, et XXV, 8.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., πατρὸς τοῦ Ἐζρί. Basil. Alex. habet, πατρὸς Ἀβιεζρεί.

V. 33. Ο', Θ., ἐγενήθη. *Ἄλλος*, ἐγένετο. Basil. In edit. Rom. legitur, ἐγενήθη.

Ibid. *Ἄλλος*, ἀπεστράφησαν. Sic in textu Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, ἔθεντο τὸν Βααλβερεὶθ. Basil. Notes autem ubicunque dicimus *Basil.*, sine addito, intelligi lectiones, quas ad marginem affert, diversas ab iis quæ in textu ejusdem leguntur.

V. 34. *Ἄλλος*, ἐχθρῶν. Basil. et Alex.

V. 35. *Ἄλλος*, κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθοσύνην. Basil. et Alex.

Ex capite IX Judicum, ut est in folio nostro cum obelis et asteriscis.

Σικίμων ὡσεὶ χίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. 50. Καὶ ἐπορεύθη Ἀβιμέλεχ εἰς Θήβης, καὶ περιεκάθισεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ προκατελάβετο αὐτήν. 51. Καὶ πύργος ἦν ὀχυρὸς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄνδρες, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως· καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτούς. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ δῶμα τοῦ πύργου. 52. ※ Καὶ προσήγγισεν ⁚ καὶ ἦλθεν Ἀβιμέλεχ ἕως τοῦ πύργου, καὶ ἐξεπολέμησαν αὐτόν. Καὶ ἤγγισεν Ἀβιμέλεχ ἕως τῆς θύρας τοῦ πύργου ἐνπρῆσαι (sic) αὐτὸν ἐν πυρί. 53. Καὶ

quasi mille viri et mulieres. 50. Et abiit Abimelech in Thebes, et circumsedit super eam, et præoccupavit eam. 51. Et turris erat munita in medio urbis : et fugerant illuc omnes viri et mulieres et omnes duces civitatis, et clauserunt super se ipsos : et ascenderunt super tectum turris. 52. ※ Et appropinquavit ⁚ et venit Abimelech usque ad turrim, et bellarunt contra eum. Et accessit Abimelech usque ad portam turris incendere ipsam igne. 53. Et jecit mulier una fragmentum molæ super caput

Abimelech, et confregit cranium ejus. 54. Et clamavit cito ad puerum ferentem arma ipsius, et dixit ei, stringe gladium tuum, et occide me : ne forte dicant ⋇ quod ⁏ mulier occidit eum ; et confodit eum puer ejus, et mortuus est ÷ Abimelech ⁏ 55. Et vidit vir Israel quia mortuus est Abimelech, et abierunt vir in locum suum. 56. Et retulit Deus

ἔρριψε γυνὴ μία κλάσμα μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἀβιμέλεχ, καὶ συνέθλασεν τὸ κράνιον αὐτοῦ. 54. Καὶ ἐβόησεν τὸ τάχος πρὸς τὸ παιδάριον τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, σπάσαι τὴν μάχαιράν σου, καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσιν ⋇ ὅτι ⁏ γυνὴ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ ἐξεκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ÷ Ἀβιμέλεχ ⁏ 55.

CAPUT IX JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שכמה	1.	1.
2 שכם	2.	2.
מה־טוב		
3 שכם	3.	3.
4 מבית	4.	4.
בעל ברית		
בהם		
ריקים ופחזים		
6 עם־אלון מצב	6.	6. Ἐπὶ πεδίου στηλώματος.
7 בראש	7.	7.
9 החדלתי את־דשני	9.	9.
והלכתי		
11 החדלתי	11.	11.
לנוע על־העצים		
13 החדלתי	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In Sechem.	1. In Sichem.	1.
2. Sechem.	2. Sichem.	2.
Quid bonum.	Quid vobis est melius.	
3. Sechem.	3. Sichem.	3.
4. E domo.	4. De fano.	4.
Baalberith.	Baalberith.	
In eis.	Ex eo.	
Vacuos et leves.	Inopes et vagos.	
6. Cum planitie sita.	6. Juxta quercum quæ stabat.	6. In campo cippi.
7. In capite.	7. In vertice.	7.
9. Numquid cessare faciam pinguedinem meam ?	9. Numquid possum deserere pinguedinem meam ?	9.
Et vadam.	Et venire.	
11. Numquid cessare faciam ?	11. Numquid possum deserere ?	11.
Promoveri super ligna.	Ut inter cætera ligna promovear.	
13. Num cessare faciam ?	13. Numquid deserere possum ?	13.

Καὶ εἶδεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὅτι ἀπέθανεν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἀπῆλθον ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. 56. Καὶ ἀπέστρεψεν ὁ Θεὸς τὴν κακίαν Ἀβιμέλεχ, ἣν ἐποίησεν τῷ πατρὶ, ἀποκτείνας τοὺς ο' ἀδελφοὺς αὐτοῦ. 57. Καὶ πᾶσαν κακίαν ἀνδρῶν Σικίμων ἐπέστρεψεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ κατάρα Ἰωαθὰμ τοῦ Ἱεροβαάλ

malignitatem Abimelech, quam fecit patri, occidens LXX. fratres suos. 57. Et omnem malignitatem virorum Sicimorum retulit Deus in caput ipsorum. Et supervenit super eos maledictio Joatham filii Jerobaal.

CAPUT IX. JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰς Συχέμ. *Ἄλλως*, Σίκιμα.	1. Σίκιμα.
2.	2. Συχέμ. *Ἄλλοι*, Σικίμων.	2.
	Τί τὸ ἀγαθόν. *Ἄλλος*, ὁποῖον βέλτιον.	
3.	3. Συχέμ. *Ἄλλος*, Σικίμων.	3.
4.	4. Ἐκ τοῦ οἴκου.	4. Ἐκ τοῦ οἴκου.
	Βααλβερίθ. *Ἄλλος*, Βαὰλ διαθήκης.	
	Ἑαυτῷ. *Ἄλλος*, ἐν αὐτοῖς.	
Ἀπράγους, καὶ ἀπονενοημένους.	Κενοὺς καὶ δειλούς. *Ἄλλ.*, θαμβουμένους.	
6. Παρὰ τὴν δρῦν τὴν ἑστῶσαν.	6. Πρὸς τῇ βαλάνῳ τῇ εὑρετῇ τῆς στάσεως.	6.
7.	7. Ἐπὶ κορυφήν. *Ἄλλος*, ἐν τῇ κορυφῇ.	7.
9. Ἆρα παύσομαι τοῦ λίπους μου;	9. Μὴ ἀπολείψασα τὴν πιότητά μου; *Ἄλλως*, μὴ ἀφιεῖσα;	9. Μὴ ἀφιεῖσα;
	Πορεύσομαι. *Ἄλλως*, πορευθῶ.	Πορευθῶ.
11.	11. Ἀπολείψασα. *Ἄλλως*, ἀφιεῖσα.	11. Ἀφιεῖσα.
	Ἄρχειν τῶν ξύλων. *Ἄλλως*, ἡγεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. *Ἄλλως*, κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων.	Ἡγεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων.
13.	13. Ἀπολείψασα. *Ἄλλως*, ἀφιεῖσα.	13. Ἀφιεῖσα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In Sychem. *Aliter*, Sicima.	1. Sicima.
2.	2. Sychem. *Alii*, Sicimorum.	2.
	Quid bonum. *Alius*, quale melius.	
3.	3. Sychem. *Alius*, Sicimorum.	3.
4.	4. E domo.	4. E domo.
	Baalberith. *Alius*, Baal testamenti.	
	Sibi. *Alius*, in eis.	
Otiosos et desperatos.	Inanes et miseros. *Alius*, attonitos.	
6. Ad quercum stantem.	6. Juxta quercum inventam stationis.	6.
7.	7. Super cacumen. *Alius*, in cacumine.	7.
9. Num cessabo a pinguedine mea?	9. Num derelinquens pinguedinem meam? *Aliter*, num dimittens?	9. Num dimittens?
	Ibo. *Aliter*, eam.	Eam.
11.	11. Derelinquens. *Aliter*, dimittens.	11. Dimittens.
	Dominari lignis. *Aliter*, principatum habere super ligna. *Aliter*, moveri super ligna.	Principatum habere super ligna.
13.	13. Derelinquens. *Aliter*, dimittens.	13. Dimittens.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
המשמח אלהים ואנשים		
לנוע על־העצים		
14 אל־האטד	14.	14. Πρὸς τὴν ῥάμνον.
15 למלך עליכם	15.	15.
חסו		Ἐλπίζετε.
מן־האטד		
16 כגמול	16.	16.
17 נלחם	17.	17.
20 ואם־אין	20.	20. Καὶ εἰ μή.
25 וישימו	25.	25.
מארבים		
את כל־אשר־יעבר		
26 ויבטחו	26.	26.
27 הלולים	27.	27.
ויקללו		Κατηράσαντο.
30 ויחר אפו	30.	30.
31 בתרמה	31	31.
באים שכמה והנם צרים את־העיר עליך		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Lætificans Deum et homines.	Quod lætificat Deum et homines.	
Promoveri super ligna.	Inter ligna cætera promoveri.	
14. Ad rhamnum.	14. Ad rhamnum.	14. Ad rhamnum.
15. In regem super vos.	15. Regem vobis.	15.
Confidite.	Requiescite.	Sperate.
De rhamno.	De Rhamno.	
16. Juxta retributionem.	16. Vicem.	16.
17. Pugnavit.	17. Pugnavit.	17.
20. Et si non.	20. Sin autem.	20. Et si non.
25, Et posuerunt.	25. Posueruntque.	25.
Insidias.	Insidias.	
Omnem qui transibat.	Prætereuntibus.	
26. Et speraverunt.	26. Erecti.	26.
27. Laudes.	27. Cantantium choris	27.
Et maledixerunt.	Maledicebant.	Maledixerunt.
30, Et iratus est nasus ejus.	30. Iratus est valde.	30.
31. In dolo.	31. Clam.	31.
Venientes in Sechem, et ecce ipsi angustiantes civitatem super te.	Et oppugnat adversum te civitatem.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Τὴν εὐφροσύνην τῶν ἀνθρωπων.	Τὴν εὐφροσύνην τῶν ἀνθρώπων. *Ἄλλως*, τὸν εὐφραίνοντα Θεὸν καὶ ἀνθρώπους.	
Κλονεῖσθαι περὶ τὰ ξύλα.	Κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. *Ἄλλως*, ἄρχειν τῶν ξύλων.	
14.	14. Πρὸς τὴν ῥάμνον. *Ἄλλως*, τῇ ῥάμνῳ.	14. Πρὸς τὴν ῥάμνον.
15.	15. Τοῦ βασιλεύειν ἐφ' ὑμᾶς. *Ἄλλος*, εἰς βασιλέα ἐφ' ὑμῶν.	15.
	Πεποίθατε. *Ἄλλως*, ὑπόστητε.	Πεποίθατε.
	Ἀπ' ἐμοῦ. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς ῥάμνου.	
16.	16. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα. *Ἄλλως*, ὡς ἀνταπόδοσις.	16. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα.
17.	17. Ἐπολέμησεν. *Ἄλλως*, παρετάξατο.	17. Ἐπολέμησεν.
20.	20. Καὶ εἰ μή. *Ἄλλως*, εἰ δὲ οὔ.	20. Καὶ εἰ μή.
25.	25. Καὶ ἔθεντο. *Ἄλλως*, ἔθηκαν.	25. Καὶ ἔθεντο.
	Ἐνεδρεύοντας. *Ἄλλος*, ἔνεδρα.	
	Πάντα ὃς παρεπορεύετο. *Ἄλλος*, πάντας τοὺς διαπορευομένους.	
26.	26. Ἤλπισαν. *Ἄλλος*, ἐπεποίθησαν.	26.
27.	27. Ἐλλουλείμ. *Ἄλλως*, χόρους.	27. Αὐλούς.
	Κατηρῶντο.	
30.	30. Ὠργίσθη θυμῷ. *Ἄλλως*, ἐθυμώθη ὀργῇ.	30. Ὠργίσθη θυμῷ.
31.	31. Ἐν κρυφῇ. *Ἄλλος*, μετὰ δώρων.	31.
	Ἔρχονται εἰς Συχὲμ, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ περικάθηνται τὴν πόλιν ἐπὶ σέ. *Ἄλλως*, παραγεγόνασιν εἰς Σίκιμα, καὶ οἵδε πολιορκοῦσιν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Lætitiam hominum.	Lætitiam hominum. *Aliter*, quod lætificat Deum et homines.	
Moveri circa ligna.	Moveri super ligna. *Aliter*, dominari lignis.	
14.	14. Ad rhamnum. *Aliter*, rhamno.	14. Ad rhamnum
15.	15. Regnare super vos. *Alius*, in regem super vos.	15.
	Confidite. *Aliter*, subsistite.	Confidite.
	A me. *Alius*, de rhamno.	
16.	16. Secundum retributionem. *Aliter*, ut retributio.	16. Secundum retributionem.
17.	17. Pugnavit. *Aliter*, præliatus est.	17. Pugnavit.
20.	20. Et si non. *Aliter*, si autem non.	20. Et si non.
25.	25. Et posuerunt.	25. Et posuerunt.
	Insidiantes. *Alius*, insidias.	
	Omnem qui transibat. *Alius*, omnes prætereuntes.	
26.	26. Speraverunt. *Alius*, confisi sunt.	26.
27.	27. Ellulim. *Aliter*, choros.	27. Tibias.
	Maledicebant.	
30.	30. Iratus est animo. *Aliter*, iratus est furore.	30. Iratus est animo.
31.	31. Clam. *Alius*, cum donis.	31.
	Veniunt in Sychem : et ecce ipsi obsident civitatem super te. *Aliter*, advenerunt in Sicima : et ipsi quidem obsident.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
34 שכם ארבעה ראשים	34.	34
35 מקדהמארב	35.	35.
36 מראשי	36.	36.
37 וראש אחד בא מדרך אלון מעוננים	37.	37. Ἀρχὴ μία παραγίνεται ἀπὸ ὁδοῦ δρυὸς ἀποβλεπόντων.
38 הלא והלהם בו	38.	38.
39 לפני בעלי שכם	39.	39.
41 וישב בשכם	41.	41.
42 השדה	42.	42.
44 והראשים	44.	44.
פשטו פשטו		
45 נלחם	45.	45.
46 מגדל שכם	46.	46.
אל־צריח בית אל ברית		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
34. Sechem. Quatuor capita.	34. Sichem. In quatuor locis.	34.
35. De insidiis.	35. De insidiarum loco.	35.
36. De capitibus.	36. De montibus.	36.
37. Et caput unum veniens de via quercus Mehonenim.	37. Et unus cuneus venit per viam quæ respicit quercum.	37. Principium unum advenit de via quercus respicientium.
38. Nonne. Et pugna in eum.	38 Nonne. Et pugna contra eum.	38.
39. Ad facies dominorum Sechem.	39. Spectante Sichimorum populo.	39.
41. Et mansit. In Sechem.	41. Sedit. In ea.	41.
42. In agrum.	42. In campum.	42.
44. Et capita. Vastaverunt. Vastaverunt.	44. Cum cuneo suo. Oppugnans. Palantes.	44.
45. Pugnavit.	45. Oppugnabat.	45.
46. Turris Sechem.	46. In turre Sichimorum.	46.
Ad arcem Bethelberith.	Fanum Dei sui Berith.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
34.	34. Συχέμ. *Ἄλλος*, Σίκιμα.	34.
	Τέσσαρες ἀρχαί. *Ἄλλως*, τέτρασιν ἀρχαῖς.	Τέσσαρες ἀρχαί.
35.	35. Ἐκ τῶν ἐνέδρων. *Ἄλλως*, ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου.	35. Ἐκ τῶν ἐνέδρων.
36.	36. Ἀπὸ τῶν κεφαλῶν. *Ἄλλως*, ἀπὸ τῶν κορυφῶν.	36.
37.	37. Καὶ ἀρχὴ ἑτέρα ἔρχεται δι' ὁδοῦ Ἠλὼν Μαωνενίμ.	37.
38.	38. Μὴ οὐχί. *Ἄλλος*, οὐκ ἰδού.	38.
	Παρατάξαι αὐτῷ. *Ἄλλος*, πολέμησον αὐτόν.	
39.	39. Ἐνώπιον ἀνδρῶν Συχέμ. *Ἄλλος*, πρὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν Σικίμων.	39.
41.	41. Εἰσῆλθεν. *Ἄλλος*, ἐκάθισεν.	41.
	Ἐν Σικίμοις. *Ἄλλως*, ἐν Συχέμ.	Ἐν Σικίμοις.
42.	42. Εἰς τὸν ἀγρόν. *Ἄλλος*, εἰς τὸ πεδίον.	42.
44.	44. Αἱ ἀρχαί. *Ἄλλως*, οἱ ἀρχηγοί.	44. Αἱ ἀρχαί.
	Ἐξέτειναν. *Ἄλλος*, ἐξετάθησαν.	
	Ἐξέτειναν. *Ἄλλως*, ἐξεχύθησαν.	Ἐξεχύθησαν.
45.	45. Παρετάσσετο. *Ἄλλος*, ἐπολέμει.	45.
46.	46. Πύργου Σικίμων. *Ἄλλως*, πύγρου Συχέμ.	46. Πύργου Σικίμων.
	Εἰς συνέλευσιν Βαιθηλβερίθ. *Ἄλλος*, τὸ ὀχύρωμα οἴκου Βηθηλβερείθ	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
34.	34. Sychem. *Alius*, Sicima.	34.
	Quatuor principia. *Aliter*, quatuor principiis.	Quatuor principia.
35.	35. De insidiis. *Aliter*, de insidiarum loco.	35. De insidiis.
36.	36. De capitibus. *Alius*, de verticibus.	36.
37.	37. Et principium aliud venit per viam Helon Maonenim.	37.
38.	38. Nonne. *Alius*, annon ecce.	38.
	Congredere cum eo. *Alius*, oppugna eum.	
39.	39. In conspectu virorum Sychem. *Alius*, ante faciem virorum Sicimorum.	39.
41.	41. Intravit. *Alius*, sedit.	41.
	In Sicimis. *Aliter*, in Sychem.	In Sicimis.
42	42. In agrum. *Alius*, in campum.	42.
44.	44. Principia. *Aliter*, duces.	44. Principia.
	Extenderunt. *Alius*, extensi sunt.	
	Tetenderunt. *Aliter*, effusi sunt.	Effusi sunt.
45.	45. Præliabatur. *Alius*, pugnabat.	45
46.	46. Turris Sicimorum. *Aliter*, turris Sychem.	46. Turris Sicimorum.
	In conventum Bethelberith. *Alius*, munimentum domus Bethelberith.	

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
48 את־הקרדמות	48.	48.
שוכת		
וישאה וישם על־שכמו		
אל־העם		
49 כל־העם איש שוכה וילכו	49.	49.
הצריח		
50 וילכדה	50.	50.
51 ויסגרו בעדם	51.	51.
52 וילחם בו	52.	52.
53 רכב	53.	53.
ותרץ		
54 מהרה	54.	54.
55 וילכו	55.	55.
56 את רעת	56.	56.
57 רעת	57.	57.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
48. Secures.	48. Arrepta securi.	48.
Ramum.	Ramum.	
Et portavit eum et posuit super humerum suum.	Impositumque ferens humero,	
Ad populum.	Ad socios.	
49. Omnis populus vir ramum suum et iverunt.	49. Ramos de arboribus præcidentes, sequebantur.	49.
Arcem.	Præsidium.	
50. Et cepit eam.	50. Obsidebat.	50.
51. Et clauserunt deforis se.	51. Clausa firmissime janua.	51.
52. Et pugnavit in ea.	52. Pugnabat fortiter.	52.
53, Molaris.	53. Molæ.	53.
Et quassavit.	Et confregit.	
54. Cito.	54. Cito.	54.
55. Et iverunt.	55. Reversi sunt.	55.
56. Malum.	56. Malum.	56.
57. Malum.	57. *Vacat.*	57.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Judicum.

Hoc fragmentum prodit ex folio nostro, unciali charactere sine accentibus et spiritibus, cum obelis et asteriscis, videturque excerptum ex eodem codice, cujus folia quædam habentur in Bibliotheca Colbertina, de quo in libris Exodi, Levitici, et Numerorum frequenter actum est : et omnia quæ in istis Colbertinis foliis habentur, supra locis suis edita fuerunt. Hoc porro folium dono mihi oblatum fuit a Domino Desmarezio.

V. 1. O' *ἄλλως*, Θ., Σίκιμα. Basil. Et sic frequenter hoc capite. Aliquando cum nota O', Θ., interdum sine nota.

V. 2. Ἄλλος, ὁποῖον βέλτιον. Basil.

V. 4. Ἄλλος, Βαὰλ διαθήκης. Basil. et Alex

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
48.	48. Τὰς ἀξίνας. Ἄλλως, τὴν ἀξίνην.	48.
	Κλάδον. Ἄλλος, φορτίον.	
	Καὶ ἦρε καὶ ἔθηκεν ἐπὶ ὤμων αὐτοῦ. Ἄλλος, ἔλαβεν αὐτὸ ἐπὶ τοὺς ὤμους.	
	Τῷ λαῷ. Ἄλλος, πρὸς τὸν λαόν.	
49.	49. Κλάδον πᾶς ἀνὴρ, καὶ ἐπορεύθησαν. Ἄλλως, πάντες αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦραν.	49.
	Τὴν συνέλευσιν. Ἄλλος, τὸ ὀχύρωμα. Ἄλλος, ἄντρον.	Τὴν συνελευσιν.
50.	50. Κατέλαβεν. Ἄλλος, προκατελάβετο.	50.
51.	51. Καὶ ἀπέκλεισαν ἔξωθεν αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτούς.	51.
52.	52. Ἐξεπολέμησαν αὐτόν. Ἄλλως, παρετάξαντο αὐτῷ.	52. Ἐξεπολέμησαν αὐτόν.
53.	53. Ἐπιμυλίου. *Οἱ λοιποί*, μύλου.	53.
	Καὶ ἔκλασε. Ἄλλος, καὶ συνέθλασε.	
54.	54. Ταχύ. Ἄλλος, το τάχος.	54.
55.	55. Καὶ ἐπορεύθησαν. Ἄλλως, ἀπῆλθον.	55. Ἀπῆλθον.
56.	56. Τὴν πονηρίαν. Ἄλλος, τὴν κακίαν.	56.
57.	57. Τὴν πονηρίαν. Ἄλλος, τὴν κακίαν.	57.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
48.	48. Secures. *Aliter*, securem.	48.
	Ramum. *Alius*, fascem.	
	Et assumpsit et posuit super humeros suos. *Alius*, accepit eum super humeros suos.	
	Populo. *Alius*, ad populum.	
49.	49. Ramum omnis vir: et iverunt. *Aliter*, omnes ipsi unusquisque fascem, et sumpserunt.	49
	Conventum. *Alius*, munimentum. *Alius*, antrum.	Conventum.
50.	50. Cepit. *Alius*, præoccupavit.	50.
51.	51. Et clauserunt deforis se. *Alius*, et clauserunt super se.	51.
52.	52. Impugnaverunt eum. *Aliter*, præliabantur cum eo.	52. Impugnaverunt eum.
53.	53. Supermolaris. *Reliqui*, molæ.	53.
	Et fregit. *Alius*, et confregit.	
54.	54. Cito. *Alius*, festinanter.	54.
55.	55. Et iverunt. *Aliter*, abierunt.	55. Abierunt.
56.	56. Malignitatem. *Alius*, malitiam.	56.
57.	57. Malignitatem. *Alius*, malitiam.	57.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Judicum.

Ibid. Ἄλλος, ἐν αὐτοῖς. Basil. et Alex.

Ibid. Σ., ἀπράγους καὶ ἄπον. Sic Basil. Interpres Procopii p. 505 aliter legerat: vertit enim, *Symmachus, rapaces et timidos*, scilicet, ἅρπαγας. Ἄλλ., θαμβουμένους. Basil. et Alex.

V. 6. Has A. et S. lectiones habet Basil.

V. 7. Ἄλλος, ἐν τῇ κορυφῇ. Basil. Sed Alex., ἐπὶ τῆς κορυφῆς.

V. 9. Hæ lectiones, Σ., Ο', Θ., ex Basil. Ἀφιεῖσα. Alex., ἀφεῖσα.

Ibid. Ο' ἄλλως, Θ., πορευθῶ. Basil.

V. 11 et 13. Ο' ἄλλως, Θ., ἀφιεῖσα. Basil. Ἀφεῖσα. Alex.

Ibid. Ἄρχειν τῶν ξύλων. Sic Basil. et Alex. in

textu. O', Θ., ἡγεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. Basil. Editio Romana, κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων, quæ lectio videtur esse Aquilæ, quæ postea in editionem τῶν O' irrepserit hic et v. 13.

V. 13. O' ἄλλως, Θ., Ἀφιεῖσα, Basil. Ἀφεῖσα. Alex.

Ibid. Τὴν εὐφροσύνην etc. Ex Basil. Editio autem Rom. τὸν εὐφραίνοντα Θεὸν καὶ ἀνθρώπους.

Ibid. Hæ lectiones ex Basil. V. notam versus 11.

V. 14. Ἀ., O', Θ., πρὸς τὴν ῥάμνον. Basil. et sic Alex. In edit. Rom. legitur, τῇ ῥάμνῳ.

V. 15. Basil., εἰς βασιλέα ἐφ' ὑμῶν, et sic Alex.

Ibid. Ἀ., ἐλπίζετε etc. Hæ lectiones ex Basil. Edit. vero Rom., ὑπόστητε.

Ibid. Ἄλλος, ἐκ τῆς ῥάμνου. Basil. et Alex. Edit. Rom., ἀπ' ἐμοῦ.

V. 16. O', Θ., κατὰ τὸ ἀνταπόδομα. Basil. Edit: autem Rom., ὡς ἀνταπόδοσις.

V. 17. O', Θ., ἐπολέμησεν. Basil. ad marginem, et sic intelligendum, ubi non aliter notatur. In textu vero ut LXX, ὡς παρετάξατο.

V. 20. Ἀ., O', Θ., καὶ εἰ μή. Basil. ad marg., et sic Alex. Altera lectio quam in textu habet Basil. est edit. Rom.

V. 25. O', Θ., καὶ ἔθεντο. Basil. Edit. vero Rom., ἔθηκαν.

Ibid. Ἄλλος, ἔνεδρα. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, πάντας τοὺς διαπορευομένους. Basil. et Alex.

V. 26. Ἄλλος, ἐπεποίθησαν. Basil. et Alex.

V. 27. Θ., αὐλούς. Basil. Idem ad marg., O', χορούς, et sic Alex.

Ibid. Κατηρῶντο. Sic in textu habet Basil., ut Alex., in margine vero, κατηράσαντο, quæ est lectio edit. Rom.

V. 30. Basil., O', Θ., ὠργίσθη θυμῷ, ad marg., ut in edit. Rom. In textu vero, ἐθυμώθη ὀργῇ.

V. 31. Ἄλλος, μετὰ δώρων. Basil. et Alex.

Ibid. Basil. Ἄλλως, παραγενόνασιν etc. Sic et Alex.

V. 34. O', Θ., τέσσαρες ἀρχαί. Basil. Τέσσαρας ἀρχάς. Alex. Edit. Rom. et Basil. in textu, τέσσαρσιν ἀρχαῖς.

V. 35. O', Θ., ἐκ τῶν ἐνέδρων. Basil. Edit. vero Rom., ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου.

V. 36. Ἄλλως, ἀπὸ τῶν κορυφῶν. Basil. et Alex.

Ex capite X.

Et surrexit post Abimelech ad salvandum Israel Thola filius Phua, filius patrui ejus, vir Isachar; et ipse habitabat in Samaria in monte Ephraim. 2. Et judicavit Israel tres et viginti annos, et mortuus est, et sepultus est in Samaria. 3. Et surrexit Jair post eum, Galaadites, et judicavit Israel duos et viginti annos. 4. Et erant ei duo et triginta filii, ascendentes super duos et triginta pullos, et duæ

1. Καὶ ἀνέστη μετὰ Ἀβιμέλεχ τοῦ σῶσαι τὸν Ἰσραὴλ Θωλὰ υἱὸς Φουά, υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ, ἀνὴρ Ἰσαχάρ· καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν Σαμαρίᾳ ἐν ὄρει Ἐφραΐμ. 2. Καὶ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ γ' καὶ κ' ἔτη, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρίᾳ. 3. Καὶ ἀνέστη Ἰαεὶρ μετ' αὐτοῦ ὁ Γαλααδείτης· καὶ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ β' καὶ κ' ἔτη. 4. Καὶ ἐγένοντο αὐτῷ β' καὶ λ' υἱοί, ἐπιβεβηκότες ἐπὶ β' καὶ λ' πώλους, καὶ β' καὶ

CAPUT X JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בשמיר	1.	1.
2 בשמיר	2.	2.
4 ויהי־לו	4.	4.
להם ׀ יקראו חות		
5 בקמון	5.	5.
6 בעיני	6.	6.
ויעבד		
פלשתים		
7 ויחר־אף יהוה	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In Samir.	1. In Samir.	1.
2. In Samir.	2. In Samir.	2.
4. Et fuit illi.	4. Habens.	4.
Ipsis vocabant Chavoth.	Sunt appellatæ Havot Jair, id est, oppida Jair.	
5. In Chamon.	5. Camon.	5.
6. In oculis.	6. In conspectu.	6.
Et servierunt.	Et servierunt.	
Pelistim.	Philistiim.	
7. Etiratusque est nasus domini.	7. Contra quos Dominus iratus.	7.

V. 37. Ἀ., ἀρχὴ μία παραγ. Basil., et sic etiam Alex.
V. 38. *Ἄλλος*, οὐκ ἰδού. Basil. et Alex.
V. 39. *Ἄλλος*, πρὸ προσώπου etc. Basil. In Alex. vero legitur, ἀπὸ προσώπου etc.
V. 41. *Ἄλλος*, ἐκάθισεν. Basil., et sic Alex.
Ibid. Ἐν Σικίμοις. Ex Basil. Edit. Rom., ἐν Συχέμ. Et infra.
V. 42. *Ἄλλος*, εἰς τὸ πεδίον. Basil. et Alex.
V. 44. Ο', Θ., αἱ ἀρχαί. Basil. Edit. Rom. et Basil. in textu, οἱ ἀρχηγοί.
Ibid. *Ἄλλος*, ἐξετάθησαν. Basil et Alex.
Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἐξεχύθησαν. Basil.
V. 45. *Ἄλλος*, ἐπολέμει. Basil. et Alex.
V. 46. Ο', Θ., πύργου Σικίμων. Basil. ad marg.
Ibid. *Ἄλλος*, τὸ ὀχύρωμα etc. Basil. In Alex. vero sic, τὸ ὀχύρωμα οἴκου τοῦ Βαὰλ διαθήκης.
V. 48. *Ἄλλως*, τὴν ἀξίνην. Basil. Itemque Alex. et folium nostrum, ubi eædem fere lectiones habentur quæ in Basil. et Alex., ut quisque videre possit, et semel monuisse satis sit. Sequens lectio item ex Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, ἔλαβεν αὐτὸ ἐπὶ τοὺς ὤμους. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, πρὸς τὸν λαόν. Basil. et Alex.
V. 49. *Ἄλλως*, πάντες αὐτοὶ ἕκαστος etc. Basil. et Alex.
Ibid. Post ἐνέπρησαν (Rom. edit., ἐνεπύρισαν), Ο', Θ., τὴν συνέλευσιν. Basil., et sic in textu habet edit. Rom.
Ibid. *Ἄλλος*, τὸ ὀχύρωμα. Sic Basil. ad marg. et Alex. in textu. *Ἄλλος*, ἄντρον. Basil.
V. 50. *Ἄλλος*, προκατελάβετο. Basil. Προκατελάβοντο Alex.
V. 51. *Ἄλλος*, καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτούς. Basil. et Alex.
V. 52. Ο', Θ., ἐξεπολέμησαν αὐτόν. Basil.
V. 53. Basil. *Οἱ λοιποί*, μύλου. Et sic Alex. Edit. Rom. habet ἐπιμύλιον.
Ibid. Basil. *Ἄλλος*, καὶ συνέθλασε. Et Alex.
V. 54. Basil. *Ἄλλος*, τὸ τάχος. Et Alex. τ
V. 55. *Ἄλλως*, Θ., ἀπῆλθον, cum hac nota, παν, id est, πάντες, *omnes*.
V. 56 et 57. *Ἄλλος*, τὴν κακίαν. Basil. et Alex. τ
Basil. vero ad primum notat παν.

Ex capite X.

λ' πόλεις αὐτοῖς, καὶ αὐτὰς ἐκάλεσεν ἐπαύλεις Ἰαεὶρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· αἵ εἰσιν ἐν τῇ γῇ Γαλαάδ. 5. Καὶ ἀπέθανεν Ἰαεὶρ, καὶ ἐτάφη ἐν Καμώ.

et triginta civitates ipsis, et ipsas vocavit villas Jair, usque ad diem hanc: quæ sunt in terra Galaad. 5. Et mortuus est Jair, et sepultus est in Camo.

6. Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἔναντι Κυρίου, καὶ ἐλάτρευσαν ⋇ σὺν ⁝ ταῖς Βααλεὶμ, καὶ ⋇ σὺν ⁝ ταῖς Ἀσταρὼθ ⋇ καὶ σὺν τοῖς . . . . .

6. Et addiderunt filii Israel facere malum ante Dominum, et servierunt ⋇ cum ⁝ Baalim, et ⋇ cum ⁝ Astaroth ⋇ et cum.....

CAPUT X JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐν Σαμίρ. *Ἄλλος*, Σαμαρίᾳ.	1.
2.	2. Ἐν Σαμίρ. *Ἄλλος*, Σαμαρίᾳ.	2.
4.	4. Καὶ ἦσαν αὐτῷ. *Ἄλλος*, ἐγένοντο.	4.
	Καὶ αὐτὰς ἐκάλεσαν πόλεις. *Ἄλλως*, καὶ ἐκάλουν αὐτὰς ἐπαύλεις.	Καὶ αὐτὰς ἐκάλεσαν πόλεις.
5.	5. Ἐν Ῥαμνῶν. *Ἄλλος*, Καμών.	5.
6.	6. Ἐνώπιον. *Οἱ λοιποί*, ἐναντίον.	6.
	Καὶ ἐδούλευσαν. *Ἄλλος*, καὶ ἐλάτρευσαν.	
	Τῶν ἀλλοτρίων. *Ἄλλως*, Φυλιστιείμ.	Τῶν ἀλλοτρίων.
7.	7. Ἐθυμώθη ὀργῇ Κύριος. *Ἄλλως*, ὠργίσθη θυμῷ Κύριος.	7. Ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In Samir. *Alius*, Samaria.	1.
2.	2. In Samir. *Alius*, Samaria.	2.
4.	4. Et erant illi. *Alius*, facti sunt.	4.
	Et ipsas vocaverunt urbes. *Aliter*, et vocabant eas villas.	Et ipsas vocaverunt urbes.
5.	5. In Rhamnon. *Alius*, Camon.	5.
6.	6. In conspectu. *Reliqui*, ante.	6.
	Et servierunt. *Alius*, et coluerunt.	
	Alienorum. *Aliter*, Phylistiim.	Alienorum.
7.	7. Animatus est ira Dominus. *Aliter*, iratus est furore Dominus.	7. Animatus est ira Dominus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פלשתים		
8 וירעצו	8.	8.
וירצצו		
בגלעד		
9 להלחם גם־ביהודה ובבנימין ובבית אפרים	9.	9.
10 ויזעקו	10.	10.
ונעבד		
11. 12 הלא ממצרים ומן־האמרי מן־בני עמון ומן־פלשתים וצידונים ועמלק ומעון לחצו אתכם ותצעקו אלי	11. 12.	11. 12.
14 לכו וזעקו	14.	14.
15 ככל־הטוב בעיניך	15.	15.
16 ויעבדו	16.	16.
ותקצר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
pelistim.	Philistiim.	
8. Et detriverunt.	8. Afflictique sunt.	8.
Et perfregerunt.	Vehementer oppressi.	
In Galaad.	In Galaad.	
9. Ad pugnandum etiam in Juda, et in Beniamin, et in domo Ephraim.	9. Vastarunt Judam, et Benjamin, et Ephraim.	9.
10. Et clamaverunt.	10. Clamaverunt.	10.
Et servivimus.	Servivimus.	
11. 12. Nonne ab Ægyptiis, et ab Amorræo, a filiis Ammon, et a Pelistim; et Sidonii, et Amalec, et Mahon oppresserunt vos, et clamastis ad me?	11. 12. Numquid non Ægyptii, et Amorrhæi, filiique Ammon, et Philistiim, Sidonii quoque et Amalec et Chanaan oppresserunt vos, et clamastis ad me?	11. 12.
14. Ite et clamate.	14. Ite et invocate.	14.
15. Juxta omne bonum in oculis tuis.	15. Quidquid tibi placet	15.
16. Et servierunt.	16. Servierunt.	16.
Et abbreviata est.	Doluit.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

8.

Κατεδυνάστευσαν.

9.

10.

11. 12. Μὴ οὐχὶ ἀπὸ Αἰγύπτου, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀμοῤῥαίων, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἀπὸ τῶν Φυλιστιαίων, καὶ ἀπὸ Σιδωνίων, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμαλὴκ, καὶ Χαναὰν, καὶ τῶν ἀποθλιβόντων ὑμᾶς, ὁπότε ἐβοήσατε πρός με;

14.

15.

16.

Ο

Φυλιστιείμ. *Ἄλλος*, ἀλλοφύλων.

8. Ἔθλιψαν. *Ἄλλος*, ἐσάθρωσαν.

Ἔθλασαν.

Ἐν Γαλαάδ. *Ἄλλος*, ἐν τῇ Γαλααδίτιδι.

9. Ἐκπολεμῆσαι ἐν τῷ Ἰούδα, καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ Ἐφραΐμ. *Ἄλλως*, παρατάξασθαι πρὸς Ἰούδαν, καὶ Βενιαμὶν, καὶ πρὸς Ἐφραΐμ.

10. Ἐκέκραξαν. *Ἄλλως*, ἐβόησαν.

Ἐδουλεύσαμεν. *Ἄλλος*, ἐλατρεύσαμεν.

11. 12. Μὴ οὐχὶ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμοῤῥαίου, καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἀπὸ Φυλιστιεὶμ, καὶ Σιδωνίων, καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ Μαδιὰμ, οἳ ἔθλιψαν ὑμᾶς; *Ἄλλως*, οὐχὶ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ Ἀμοῤῥαῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ Μωὰβ, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ Σιδώνιοι, καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ Χαναὰν, καὶ ἐξέθλιψαν ὑμᾶς, καὶ ἐκεκράξατε πρός με;

14. Πορεύεσθε καὶ βοήσατε. *Ἄλλος*, βαδίσατε καὶ βοᾶτε.

15. Πᾶν τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. *Ἄλλος*, πάντα ὅσα ἀρέσκει ἐνώπιόν σου.

16. Ἐλατρεύσαμεν. *Ἄλλως*, ἐδούλευσαν.

Ὠλιγώθη. *Ἄλλως*, ὠλιγοψύχησεν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.

9. Ἐκπολεμῆσαι ἐν τῷ Ἰούδα, καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ Ἐφραΐμ.

10. Ἐκέκραξαν.

11. 12.

14.

15.

16. Ἐλατρεύσαμεν.

SYMMACHUS.

8.

Oppresserunt.

9.

10.

11. 12. Annon an Ægypto, et ab Amorrhæis, et a filiis Ammon, et a Phylistæis, et a Sidoniis, et ab Amalec, et Chanaan, et opprimentibus vos, quando clamastis ad me?

14.

15.

16.

LXX INTERPRETES.

Phylistiim. *Al.*, alienigenarum.

8. Tribulaverunt. *Alius*, labefactarunt.

Fregerunt.

In Galaad. *Alius*, in Galaaditide.

9. Ad pugnandum in Juda, et Benjamin, et in domo Ephraim. *Aliter*, ad præliandum contra Judam, et Benjamin, et contra Ephraim.

10. Clamaverunt. *Aliter, idem aliter.*

Servivimus. *Alius*, coluimus.

11. 12. Nonne ab Ægypto, et ab Amorrhæo, et a filiis Ammon, et a Phylistiim, et Sidoniis, et Amalec, et Madiam, qui tribulaverunt vos? *Aliter*, nonne Ægyptii, et Amorrhæi, et filii Ammon, et Moab, et alienigenæ, et Sidonii, et Amalec, et Chanaan, et tribulaverunt vos, et clamastis ad me?

14. Ite et clamate. *Alius*, incedite, et clamate.

15. Omne bonum in oculis tuis. *Alius*, quæcunque placent in conspectu tuo.

16. Coluimus. *Aliter*, servierunt.

Diminuta est. *Aliter*, defecit

THEODOTIO.

8.

9. Ad pugnandum in Juda, et Benjamin, et in domo Ephraim.

10. Clamaverunt.

11. 12.

14.

15.

16. Coluimus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
17 ויאספו	17.	17.
במצפה		Ἐν τῇ Μασσηφά.
18 אשר יחל להלהם בבני	18.	18.
לראש		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Et coacti sunt.	17. Congregati.	17.
In Maspah.	In Maspha.	In Massepha.
18. Qui cœperit pugnare in filios.	18. Qui primus ex vobis contra filios Ammon cœperit dimicare.	18.
In caput.	Dux.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Judicum.

V. 1 et 2. Ἄλλος, Σαμαρίᾳ. Sic Basil. et folium nostrum. Alex., Σαμαρείᾳ.

V. 4. Ἄλλος, ἐγένοντο. Ita quoque Basil. et folium nostrum.

Ibid. Ο', Θ., καὶ αὐτὰς ἐκάλεσαν πόλεις. Basil. ad marg. In textu vero, καὶ ἐκάλουν etc., ut edit. Rom.

V. 5. Ἄλλος, Καμών. Basil. Folium nostrum, Καμώ. Alex., Ῥαμμώ.

V. 6. Basil. *Οἱ λοιποὶ*, ἐναντίον. Folium nostrum et Alex., ἔναντι.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐλάτρευσαν. Basil. Ita quoque folium nostrum et Alex.

Ibid. Ο', Θ., τῶν ἀλλοτρίων. Basil. Alex. vero, ἀλλοφύλων. Edit. Rom., Φυλιστιείμ, ut Basil. in textu, et infra similiter.

V. 7. Ο', Θ., ἐθυμώθη ὀργῇ Κύριος. Basil. In Alex. vero, ἐθυμώθη Κύριος. Edit. Rom. et Basil. in textu, ὠργίσθη etc.

Ibid. Ἄλλος, ἀλλοφύλων. Basil. et Alex.

V. 8. Ἄλλος, ἐσάθρωσαν. Basil. et Alex.

Ibid. Σ., κατεδυνάστευσαν. Basil.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῇ Γαλααδίτιδι. Basil. et Alex.

CAPUT XI JUDICUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 גבור חיל	1	1.
ויולד		
3 ויברח	3.	3.
ויתלקטו		
ריקים		
ויצאו		
4 ויהי מימים וילחמו	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Potens virtute.	1. Vir fortissimus.	1.
Genueratque.	Qui natus est.	
3. Et fugit.	3. Fugiens.	3.
Et collecti sunt.	Congregatique sunt.	
Vacui.	Inopes.	
Et egressi sunt.	Et quasi principem sequebantur.	
4. Et fuit a diebus et pugnaverunt.	4. In illis diebus pugnabant.	4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Συνήχθησαν. *Ἄλλος*, ἐξῆλθον.	17.
Ἐν Μασφά.	Ἐν σκοπιᾷ.	Ἐν τῇ Μασσηφά.
18.	18. Ἂν ἄρξεται παρατάξασθαι πρὸς υἱούς. *Ἄλλος*, ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς.	18.
	Κεφαλήν. *Ἄλλως*, ἄρχοντα.	Κεφαλήν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Congregati sunt. *Alius*, exierunt.	17.
In Maspha.	In specula.	In Massepha.
18.	18. Incipiet præliari contra filios. *Alius*, cœperit pugnare in filios.	18.
	Caput. *Aliter*, ducem.	Caput.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Judicum.

V. 9. O', Θ., ἐκπολεμῆσαι etc. Basil. et Alex. Edit. Rom. et Basil. in textu, παρατάξασθαι etc.

V. 10. O', Θ., ἐκέκραξαν. Basil. Alex. vero habet ἐβόησαν, ut Basil. in textu, et edit. Rom.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐλατρεύσαμεν. Sic Basil. et Alex.

V. 11 et 12. Symmachi lectio et sequentes ex Basil. Postremam sequitur Alex.

V. 14. *Ἄλλος*, βαδίσατε καὶ βοᾶτε. Basil. Alex. vero, βαδίζετε καὶ βοᾶται (sic).

V. 15. *Ἄλλος*, πάντα ὅσα ἀρέσκει ἐνώπιόν σου. Basil. et Alex. qui habet ὅσα ἄν.

V. 16. O', Θ., ἐλατρεύσαμεν, mendose, ut videtur, Basil. Alex. vero, ἐλάτρευσαν, melius. Edit. Rom., ἐδούλευσαν.

Ibid. Basil., ὠλιγοψύχησεν. Et sic Alex.

V. 17. *Ἄλλος*, ἐξῆλθον Basil. et Alex.

Ibid. Ἀ., Θ., ἐν τῇ Μασσηφά. Basil. Et sic habet Alex. Σ., ἐν Μασφά. Basil.

V. 18. *Ἄλλος*, ἄρξεται πολεμῆσαι etc. Basil. et sic Alex.

Ibid. O', Θ., κεφαλήν. Basil. ad marg. In textu vero, ἄρχοντα, ut edit. Rom.

CAPUT XI JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐπηρμένος δυνάμει. *Ἄλλος*, ἦν δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ.	1
	Ἡ ἐγέννησε. *Ἄλλος*, καὶ ἔτεκεν.	
3.	3. Καὶ ἀπέδρα. *Ἄλλως*, καὶ ἔφυγεν.	3. Καὶ ἀπέδρα.
	Καὶ συνεστράφησαν. *Ἄλλος*, καὶ συνελέγοντο.	
	Κενοί. *Ἄλλος*, λιτοί.	
	Καὶ ἐξῆλθον. *Ἄλλος*, καὶ συνεπορεύοντο.	
4.	4 Καὶ ἐγένετο ἡνίκα παρετάξαντο. *Ἄλλος*, καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας καὶ ἐπολέμησαν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
1.	1. Elevatus potentia. *Alius*, erat potens in fortitudine.	1.
	Quæ genuit. *Alius*, et peperit.	
3	3. Et fugit. *Aliter*, et aufugiebat.	3. Et fugit.
	Et conglobati sunt. *Alius*, et collecti sunt.	
	Vacui. *Alius*, tenues.	
	Et egressi sunt. *Alius*, et ibant cum eo.	
4.	4. Et factum est quando præliabantur. *Alius*, et factum est post dies, et bellaverunt.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 לקצין ונלחמה בבני עמון	6.	6.
7 ומדוע	7.	7.
צר לכם		
8 לכן עתה שבנו אליך והלכת עמנו ונלחמת בבני עמון והית לנו לראש לכל ישבי גלעד	8.	8.
11 וישימו	11.	11.
עליהם לראש ולקצין		
12 באת אלי להלחם	12.	12.
13 בעלותו	13.	13.
השיבה אתהן בשלום		
15 כה אמר	15.	15.
16 בעלותם	16.	16.
סוף		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. In ducem, et pugnabimus in filios Ammon.	6. Esto princeps noster, et pugna contra filios Ammon.	6.
7. Et cur.	7. Et nunc.	7.
Angustia vobis.	Necessitate compulsi.	
8. Idcirco nunc reversi sumus ad te, et ibis nobiscum et pugnabis in filios Ammon, et eris nobis in caput, omnibus habitantibus Galaad.	8. Ob hanc igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris nobiscum et pugnes contra filios Ammon, sisque dux omnium qui habitant in Galaad.	8.
11. Et posuerunt.	11. Fecit.	11.
Super se in caput et in ducem.	Principem sui.	
12. Venisti ad me ad pugnandum.	12. Venisti contra me ut vastares terram meam.	12.
13. In ascendendo eum.	13. Quando ascendit.	13.
Redde eas in pace.	Cum pace redde mihi eam.	
15. Sic dicit.	15. Hæc dicit.	15.
16. In ascendendo eos.	16. Quando conscenderunt.	16.
Suph.	Rubrum.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ο'. ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6. 6. Εἰς ἀρχηγὸν, καὶ παραταξόμεθα πρὸς υἱοὺς Ἀμμών. *Ἄλλος*, εἰς ἡγούμενον, καὶ πολεμήσομεν τοῖς υἱοῖς Ἀμμών. 6.

7. Καὶ διὰ τί. *Ἄλλος*, τί ὅτι. 7.

Χρῄζετε. *Ἄλλος*, ἐθλίβητε.

8. 8. Διὰ τοῦτο νῦν ἐπεστρέψαμεν πρὸς σὲ, καὶ πορεύσῃ μεθ' ἡμῶν, καὶ παρατάξῃ πρὸς υἱοὺς Ἀμμών, καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς ἄρχοντα πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι Γαλαάδ. *Ἄλλος*, οὐχ οὕτως· νῦν ἤλθομεν πρὸς σὲ, καὶ συμπορεύσῃ ἡμῖν, καὶ συμπολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἀμμών, καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς κεφαλὴν, πᾶσι τοῖς οἰκοῦσι Γαλαάδ. 8.

11. 11. Ἔθηκαν. *Ἄλλος*, κατέστησαν. 11.

Ἐπ' αὐτοὺς εἰς κεφαλὴν, καὶ εἰς ἀρχηγόν. *Ἄλλος*, αὐτῶν ἡγούμενον.

12. 12. Ἦλθες πρὸς ἐμὲ τοῦ παρατάξασθαι. *Ἄλλος*, ἥκες πρὸς μὲ πολεμῆσαι. 12.

13. 13. Ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτόν. *Ἄλλος*, ἐν τῇ ἀναβάσει. 13.

Ἀπόστρεψον αὐτὰς ἐν εἰρήνῃ. *Ἄλλος*, ἐπίστρεψον αὐτὴν ἐν εἰρήνῃ.

15. 15. Οὕτως λέγει. *Ἄλλος*, τάδε λέγει. 15.

16. 16. Ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτούς. *Ἄλλος*, ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν. 16.

Σίφ. *Ἄλλος*, ἐρυθρᾶς.

SYMMACHUS. LXX INTERPRETES. THEODOTIO.

6. In principem, et pugnabimus adversus filios Ammon. *Alius*, in ducem, et bellabimus cum filiis Ammon. 6.

7. 7. Et propter quid. *Alius*, quid quod. 7.

Egetis. *Alius*, afflicti estis.

8. 8. Propter hoc nunc revertimus ad te : et ibis nobiscum, et pugnabis adversus filios Ammon, et eris nobis in principem, omnibus inhabitantibus Galaad. *Alius*, non sic : nunc venimus ad te, et ibis nobiscum, et simul bellabimus in filios Ammon : et eris nobis in caput, omnibus habitantibus Galaad. 8.

11. 11. Posuerunt. *Alius*, constituerunt. 11.

Super se in caput, et in principem. *Alius*, sui ducem.

12. 12. Venisti ad me ad pugnandum. *Alius*, venisti ad me bellare. 12.

13. 13. In ascendendo eum. *Alius*, in ascensu. 13.

Restitue eas in pace. *Alius*, restitue eam in pace.

15. 15. Sic dicit. *Alius*, hæc dicit. 15.

16. 16. In ascendendo eos. *Alius* in ascensu eorum. 16.

Siph. *Alius*, Rubri.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 בארצך	17.	17.
ולא אבה		
18 וילך ויבא ממזרח	18.	18.
בגבול		
19 נעברה־נא בארצך	19.	19.
20 ולא־האמין סיחון את־ישראל עבר בגבלו	20.	20.
וילחם עם־ישראל		
21 הארץ ההיא	21.	21.
22 ויירשו את כל־גבול האמרי	22.	22.
24 הלא את־אשר יורישך	24.	24.
ואת כל־אשר הוריש		
25 הטוב טוב אתה מבלק בן־צפור מלך	25.	25.
26 ובבנותיה	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. In terra tua.	17. Per terram tuam.	17.
Et noluit.	Noluit.	
18. Et ambulavit.	18. Circuivit.	18.
Venitque ab ortu.	Venitque contra orientalem plagam.	
In terminum.	Terminos.	
19. Transeamus nunc in terra tca.	19. Ut transeam per terram tuam.	19.
20. Et non credidit Seon Israelem transire in terminum suum.	20. Qui et ipse Israel verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos.	20.
Et pugnavit cum Israel.	Et fortiter resistebat.	
21. Terræ ipsius.	21. Regionis illius.	21.
22. Et possederunt omnem ter ninum Amorrhæi.	22. Et universos fines ejus.	22.
24. Nonne quod possidere faciet te.	24. Nonne ea quæ possidet.	24.
Et omne quod possidere fecit.	Quæ autem Dominus Deus noster victor obtinuit.	
25. Num bonus bonus es tu præ Palac filio Seppor rege ?	25. Nisi forte melior es Balac filio Sephor rege.	25.
26. Et in filiabus ejus.	26. In viculis ejus.	26.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἐν τῇ γῇ σου. *Ἄλλος*, διὰ τῆς γῆς σου. Οὐκ ηὐδόκησε. *Οἱ λοιποὶ*, οὐκ ἠθέλησεν.	17.
18.	18. Ἐπορεύθη. *Ἄλλος*, διῆλθε. Καὶ ἦλθεν ἀπὸ ἀνατολῶν. *Ἄλλος*, παρεγένετο κατ' ἀνατολάς. Ἐν ὁρίοις. *Ἄλλος*, εἰς τὸ ὅριον.	18.
19.	19. Παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου. *Ἄλλως*, παρέλθωμεν δὴ ἐν τῇ γῇ σου.	19. Παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου.
20.	20. Καὶ οὐκ ἐνεπίστευσε Σηὼν τῷ Ἰσραὴλ παρελθεῖν ἐν τῷ ὁρίῳ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἠθέλησε Σηὼν τὸν Ἰσραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων. Καὶ παρετάξατο πρὸς Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, καὶ ἐπολέμησε μετὰ Ἰσραήλ.	20.
21.	21. Ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. *Ἄλλως*, τὴν γῆν ἐκείνην.	21. Ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ
22.	22. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐκληρονόμησε πᾶν τὸ ὅριον τοῦ Ἀμοῤῥαίου.	22.
24.	24. Οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέ σοι. *Ἄλλως*, οὐχὶ ἃ ἐὰν κληρονομήσει σε. Καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν. *Ἄλλως*, καὶ τοὺς πάντας οὓς ἐξῆρεν.	24. Οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέ σοι. Καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν.
25.	25. Μὴ κρείσσων εἶ σὺ Βαλὰκ υἱοῦ Σεπφὼρ βασιλέως; *Ἄλλως*, μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος εἶ σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱοῦ Σεπφὼρ βασιλέως;	25. Μὴ κρείσσων εἶ σὺ Βαλὰκ υἱοῦ Σεπφὼρ βασιλέως;
26.	26. Ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. *Οἱ λοιποὶ*, ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. In terra tua. *Alius*, per terram tuam. Non bene sensit. *Reliqui*, noluit.	17.
18.	18. Ivit. *Alius*, pertransivit. Venitque ab Ortu. *Alius*, accessit ad Ortum. In terminos. *Alius*, in terminum.	18.
19.	19. Transibo per terram tuam. *Aliter*, transeamus in terra tua.	19. Transibo per terram tuam.
20.	20. Et non credidit Seon Israeli transire in termino suo. *Alius*, et noluit Seon Israelem transire per terminos. Et pugnavit adversus Israel. *Alius*, et pugnavit cum Israel.	20.
21.	21. In terra illa. *Aliter*, terram illam.	21. In terra illa.
22.	22. *Vacat*. *Alius*, et hæreditavit omnem terminum Amorrhæi.	22
24.	24. Nonne quæcumque possidere fecit te. *Aliter*, nonne quæcunque hæreditare faciet te. Et omnia quæcumque possidere fecit. *Aliter*, et omnes quos abstulit.	24. Nonne quæcunque possidere fecit te. Et omnia quæcunque possidere fecit
25.	25. Meliorne es tu Balac filio Sepphor rege? *Aliter*, numquid in bono melior es tu super Balac filium Sepphor regem?	25. Meliorne es tu Balac filio Sepphor rege?
26.	26. In finibus ejus. *Reliqui*, in filiabus ejus.	26.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ומדוע לא־הצלתם		
27 להלחם	27.	
29 ותהי	29.	29. Ἐγενήθη.
ויעבר את־מצפה		
30 אם־נתון תתן	30.	30.
31 מדלתי	31.	31.
32 ויעבר להלחם	32.	32.
33 ויכנעו	33.	33. Ἐνετράπησαν.
34 יחידה	34.	34.
35 הכרע הכרעתני ואת היית בעכרי	35.	35. Κάμψασα ἔκαμψάς με.
36 אחרי אשר עשה לך יהוה	36.	36.
37 יעשה לי הדבר הזה	37.	37
39 מקץ	39.	39.
ותשב		
ויעש לה		
40 ימים	40.	40.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et quare non eruistis?	Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis?	
27. Pugnando.	27. Indicens mihi bella.	27.
29. Et fuit.	29. Factus est.	29. Factus est.
Et transivit Mispeh.	Maspha quoque.	
30. Si dando dederis.	30. Si tradideris.	30.
31. E foribus.	31. De foribus.	31.
32. Et transivit.	32. Transivitque.	32.
Ad pugnandum.	Ut pugnaret.	
33. Humiliatique sunt.	33. Humiliatique sunt.	33. Confusi sunt.
34. Unica.	34. Unigenita.	34.
35. Incurvando incurvare fecisti me, et tu fuisti in turbantibus me.	35. Decepisti me, et ipsa decepta es.	35. Incurvando incurvare fecisti me.
36. Postquam fecit tibi Dominus.	36. Concessa tibi ultione.	36.
37. Fiat mihi verbum hoc.	37. Hoc solum mihi præsta quod deprecor.	37.
39. A fine.	39. Expletisque duobus mensibus.	39.
Et reversa est.	Reversa est.	
Et fecit ei.	Et fecit ei.	
40. Diebus.	40. Diebus.	40.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Καὶ διατί οὐκ ἐῤῥύσω; Ἄλλως, τί ὅτι οὐκ ἐῤῥύσατο;	
27.	27. Παρατάξασθαι. Ἄλλως, πολεμῆσαι.	27.
29.	29. Ἐγενήθη. Ἄλλως, ἐγένετο.	29. Ἐγενήθη.
	Καὶ παρῆλθε τὴν σκοπιάν. Ἄλλως, καὶ διέβη τὴν σκοπιάν.	
30.	30. Ἐὰν διδοὺς δῷς μοι. Ἄλλος, ἐὰν παραδόσει παραδῷς.	30.
31.	31. Ἀπὸ τῆς θύρας. Ἄλλος, ἐκ τῶν θυρῶν.	31.
32.	32. Διέβη. Ἄλλως, παρῆλθεν.	32. Διέβη.
	Παρατάξασθαι. Οἱ λοιποί, πολεμῆσαι.	
33.	33. Ἐνετράπησαν. Ἄλλως, συνεστάλησαν.	33. Ἐνετράπησαν.
34.	34. Μονογενής. Ἄλλος, ἀγαπητή. Ἄλλος, ποθητή.	34.
35. Ὤκλασάς με, ἐμπεποδοστάτηκάς με, εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου.	35. Ταραχῇ ἐτάραξάς με, καὶ σὺ ἦς ἐν τῷ ταράχῳ μου.	35. Καταγχουσα κατῆγξάς με.
36.	36. Ἐν τῷ ποιῆσαί σοι Κύριον. Ἄλλως, ἀνθ' ὧν ἐποίησέν σοι Κύριος.	36.
37.	37. Καὶ ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο. Ἄλλως, ποιησάτω δὴ ὁ πατήρ μου τὸν λόγον τοῦτον.	37. Καὶ ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο.
39.	39. Μετὰ τέλος. Ἄλλως, ἐν τέλει.	39. Μετὰ τέλος.
	Ἐπέστρεψε. Ἄλλως, ἀνέκαμψεν.	
	Καὶ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ.	Καὶ ἐπετέλεσεν Ἰεφθαέ.
40.	40. Ἡμέρας. Ἄλλος, μῆνας.	40.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Et cur non eruisti? *Aliter*, quid quod non eruit?	
27.	27. Pugnando. *Aliter*, præliando.	27.
29.	29. Factus est.	29. Factus est.
	Et præterivit speculam. *Aliter*, et transivit speculam.	
30.	30. Si dans dederis mihi. *Alius*, si traditione tradideris.	30.
31.	31. De januа. *Alius*, de januis.	31.
32.	32. Transivit. *Aliter*, prætertivit.	32. Transivit.
	Præliari. *Reliqui*, pugnare.	
33.	33. Confusi sunt. *Aliter*, coangustiati sunt.	33. Confusi sunt.
34.	34. Unigenita. *Alius*, dilecta. *Alius*, desiderata.	34.
35. Procumbere fecisti me, impedimento mihi fuisti, in offendiculum facta es in oculis meis.	35. Perturbatione perturbasti me, et tu fuisti in perturbatione mea.	35. Strangulans strangulasti me.
36.	36. In faciendo tibi Dominus. *Aliter*, quia fecit tibi Dominus.	36.
37.	37. Et fac mihi verbum hoc. *Aliter*, faciat nunc pater meus verbum hoc.	37. Et fac mihi verbum hoc.
39.	39. Post finem. *Aliter*, in fine.	39. Post finem.
	Reversa est. *Aliter*, rediit.	
	Et fecit in ea.	Et complevit Jephthae.
40.	40. Dies *Alius*, menses.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Judicum.

V. 1. Ἄλλος, ἦν δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ. Basil. Alex. vero, δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ καὶ αὐτὸς ἦν.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἔτεκεν. Basil. et Alex.

V. 3. Ο', Θ., καὶ ἀπέδρα. Basil. Edit. Rom., ἔφυγεν.

Ibid. Ἄλλος, καὶ συνελέγοντο. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος. λιτοί. Basil. et Alex. — Coislin. in textu, λιτοί, in marg., κενοί.

Ibid. Καὶ ἐξῆλθον. Basil., καὶ συνεπορεύοντο. Alex., καὶ συνεξεπορεύοντο

V. 4. Ἄλλος, καὶ ἐγένετο etc. Basil. et Alex.

V. 6. Ἄλλος, εἰς ἡγούμενον etc. Basil. et Alex.

V. 7. Ἄλλος, τί ὅτι. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐθλίβητε. Alex. Basil. vero, ἐθλίβηται.

V. 8. Ἄλλος, οὐχ οὕτως· νῦν etc. Basil., et ita quoque Alex. qui habet, καὶ πολεμήσωμεν.

V. 11. Ἄλλος, κατέστησαν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, αὐτῶν ἡγούμενον. Basil.

V. 12. Ἄλλος, ἥκες πρὸς μὲ πολεμῆσαι. Basil.

V. 13. Ἄλλος, ἐν τῇ ἀναβάσει. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐπίστρεψον αὐτήν etc. Basil.

V. 15. Ἄλλος, τάδε λέγει. Basil. et Alex.

V. 16. Ἄλλος, ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐρυθρᾶς. Basil.

V. 17. Ἄλλος, διὰ τῆς γῆς σου. Basil. et Alex.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, οὐκ ἠθέλησεν. Basil. Sic quoque habet Basil.

V. 18. Ἄλλος, διῆλθε. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, παρεγένετο κατ' ἀνατολάς. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, εἰς τὸ ὅριον. Iidem.

V. 19. Ο', Θ., παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου. Basil. et Alex. Edit. Rom., παρέλθωμεν.

V. 20. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἠθέλησε etc. Basil. In Alex. omittitur Σηών.

Ibid. Ἄλλος, ἐπολέμησε μετ' Ἰσραήλ. Basil. et Alex.

V. 21. Ο', Θ., ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. Basil. Edit. Rom., τὴν γῆν etc.

V. 22. Ἄλλος, καὶ ἐκληρονόμησε πᾶν τὸ etc. Basil. et Alex. Hæc desiderantur in edit. Rom.

V. 24. Ο', Θ., οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέ σοι. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν.

CAPUT XII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויצעק איש אפרים	1	1.
צפונה		Βοῤῥᾶν.
מדוע עברת ׀ להלחם		
2 ריב הייתי אני ועמי ובני־עמון מאד	2.	2.
ריב		Δικασίας.
3 ואעברה	3.	3.
בידי		
להלחם		
4 וילחם	4.	4.
5 והיה כי יאמרו פליטי אפרים אעברה ויאמרו לו אנשי־גלעד האפרתי אתה ויאמר לא	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et accitus est vir Ephraim.	1. Ecce autem in Ephraim orta est seditio.	1.
In Aquilonem.	Contra Aquilonem.	Aquilonem.
Quare transisti ad pugnandum?	Quare vadens ad pugnam?	
2. Rixæ fui ego et populus meus et filii Ammon valde.	2. Disceptatio erat mihi et populo meo contra filios Ammon vehemens.	2.
Rixæ.		Litis.
3. Et transivi.	3. Transivi.	3.
In manu mea.	In manus meas.	
Ad pugnandum.	In prælium.	
4. Et pugnavit.	4. Pugnabat.	4.
5. Et fuit quando dicebant reliquiæ Ephraim, Transibo. Et dicebant ei viri Galaad: Num Ephratæus tu? et dicebat, Non.	5. Cumque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis· dicebant ei Galaaditæ:	5.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Judicum.

Basil. Sic item Alex.

V. 25. O', Θ., μὴ κρείσσων εἶ σὺ etc. Basil. et sic etiam Alex. Edit. Rom.. μὴ ἐν ἀγαθῷ etc.

V. 26. *Οἱ λοιποί*, ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. Basil., atque ita Alex.

Ibid. *Ἄλλως*, τί ὅτι οὐκ ἐῤῥύσατο. Basil., et sic Alex.

V. 27. *Ἄλλως*, πολεμῆσαι. Sic Basil. et Alex.

V. 29. Ἀ., O', Θ., ἐγενήθη. Basil. et sic item Alex.

Ibid. *Ἄλλως*, καὶ διέβη τὴν σκοπιάν. Basil. et Alex. similiter.

V. 30. *Ἄλλος*, ἐὰν παραδόσει παραδῷς. Basil., atque Alex. similiter.

V. 31. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν θυρῶν. Basil. ac etiam Alex.

V. 32. O', Θ., διέβη. Basil. atque Alex.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, πολεμῆσαι. Basil. Ita quoque legitur in Alex.

V. 33. Ἀ., O', Θ., ἐνετράπησαν. Basil., atque ita legitur in Alex.

V. 34. Hic Basiliensis in textu habet μονογενής, ut edit. Rom. Ad marginem vero, ἀγαπητή, cum hac nota, πτ αν. Codex item. Alex., ἀγαπητή. Scholiastes vero, ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει, τὸ ποθητή, ἀπὸ δὲ συνηθείας, ἢ ἰδιώματος, τὴν ποθητὴν οὕτως ὀνομάζει.

V. 35. Has omnes lectiones mutuamur ex Basiliensi. Alexandrinus vero Symmachum sequitur(*).

V. 36. *Ἄλλως*, ἀνθ' ὧν ἐποίησέν σοι Κύριος. Basil. et Alex.

V. 37. O', Θ., καὶ ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο. Basil.

V. 39. O', Θ., μετὰ τέλος. Basil., et sic Alex.

Ibid. *Ἄλλως*, ἀνέκαμψεν. Basil. et Alex.

Ibid. Θ., καὶ ἐπετέλεσεν Ἰεφθαέ. Basil., et sic Alex.

V. 40. *Ἄλλος*, μῆνας. Basil.

(*) Vitiose edidit Montf. ἐμπεδοστάτηκας, et mire hallucinatur in lexico suo græco, frustra indagans sensum verbi ἐμπεδοστατέω. Quod si verbum hoc inquirere tentes apud omnes græcos scriptores, quotquot sunt, Hylam vocas. Drach.

CAPUT XII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἐβόησεν ἀνὴρ Ἐφραΐμ. *Ἄλλος*, καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ Ἐφραΐμ.	1.
Βοῤῥᾶν.	Εἰς Βοῤῥᾶν. *Ἄλλ.*, Σεφινά.	Βοῤῥᾶν.
	Διατί παρῆλθες παρατάξασθαι; *Ἄλλως*, τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν;	Τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν.
2. Ἐν μάχῃ ἤμην Ἀμμών, ἐταπείνουν με σφόδρα.	2. Ἀνὴρ μαχητὴς ἤμην ἐγώ, καὶ ὁ λαός μου, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν σφόδρα.	2.
Ἐταπείνουν.	Μαχητής. *Ἄλλος*, ἀντιδικῶν. *Ἄλλ.*, ἐπολέμουν.	
3.	3. Παρῆλθον. *Ἄλλως*, διέβην.	3.
	Ἐν χειρί μου. *Ἄλλως*, ἐνώπιόν μου.	
	Παρατάξασθαι. *Οἱ λοιποί*, πολεμεῖν.	
4.	4. Καὶ παρετάξατο. *Ἄλλος*, ἐπολέμει.	4.
5. Οἱ σεσωσμένοι, ὥστε εἰπεῖν τοὺς λειφθέντας τοῦ Ἐφραΐμ· Ὑμεῖς ὁ Γαλαὰδ ἐν τοῖς τοῦ Ἐφραΐμ καὶ τοῦ Μανασσῆ.	5. Καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ διασωζόμενοι Ἐφραΐμ, διαβῶμεν. Καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄνδρες Γαλαάδ, Μὴ Ἐφραθίτης εἶ; καὶ εἶπεν, οὔ. *Ἀλ-*	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et clamavit vir Ephraim. *Alius*, et congregati sunt filii Ephraim.	1.
Aquilonem.	In Aquilonem. *Al.* Sephina.	Aquilonem.
2. In pugna eram Ammon, humiliabant me valde.	Propter quid transisti pugnare? *Aliter*, quid quod ivisti bellare?	Quid quod ivisti bellare.
	2. Vir pugnator eram ego, et populus meus, et filii Ammon valde.	2.
Humiliabant.	Pugnator. *Alius*, adversarius. *Alius*, oppugnabant.	
3.	3. Transivi. *Aliter*, trajeci.	3.
	In manu mea. *Aliter*, in conspectu meo.	
	Præliari. *Reliqui*, pugnare.	
4.	4. Et pugnavit. *Alius*, pugnabat.	4.
5. Superstites, ita ut dicerent residui Ephraim : Vos Galaad in iis qui sunt Ephraim et Manasse.	5. Et dixerunt eis ii qui evaserant de Ephraim, Transeamus. Et dixerunt eis viri Galaad : Numquid Ephratites es ? Et dixit : Non.	5.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 ויאמרו לו אמר־נא שבלת ויאמר סבלת ולא יכין לדבר כן ויאחזו אותו	6.	6.
שבלת		
וישחטוהו		
8 אבצן	8.	8.
14 ויהי־לו	14	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
	Numquid Ephratæus es? quo dicente : Non sum.	
6. Et dicebant ei : Dic nunc Scibboleth :- et dicebat Sibbolet : et non dirigebat loqui sic, et apprehendebant eum.	6. Et interrogabant eum, Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur spica, qui respondebat, Sibboleth : eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum.	6.
Scibboleth.	Scibboleth.	
Et jugulabant eum.	Jugulabant.	
8. Absan.	8. Abesan.	8.
14. Et fuit ei.	14. Qui habuit.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Judicum.

V. 1. Ἄλλος, καὶ συνήχθησαν etc. Basil., et sic Alex. Sequens lectio ex Hieron., *De locis Hebraicis.*

Ibid. Ἀλλ., Σεφινά. Coislin., Ο', εἰς Σεφεινά, m., οἱ Γ', βοῤῥᾶν.

Ibid. *Ο' ἄλλως*, Θ., τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν. Basil. et sic Alex.

V. 2. Ἀ., δικασίας, Σ. etc. Basil. Lectio autem Symmachi vitiata videtur.

Ibid. Ἀλλ., ἀντιδικῶν. Basil. et Alex. — Coislin. in textu, ἀντιδικῶν, m., μάχης.

Ibid. Σ., ἐταπείνουν. Ἀλλ., ἐπολέμουν. Basil. Sed neutrum est in Hebræo.

V. 3. Ἄλλως, διέβην. Basil. et Alex.

CAPUT XIII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בעיני	1.	1.
פלשתים		
2 ויהי	2.	2.
כמשפחת הדני		
3 והרית וילדת	3.	3.
5 ומורה לא־יעלה	5.	5. Καὶ φόβος οὐκ ἐπιβήσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In oculis.	1. In conspectu.	1.
Pelistinorum.	Philisthinorum.	
2. Et fuit.	2. Erat.	2.
De familia Danitarum.	De stirpe Dan.	
3. Et concipies et paries.	3. Concipies et paries.	3.
5. Et novacula non ascendet.	5. Cujus non tanget caput novacula.	5. Et timor non superveniet.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	λος, μὴ ἐκ τοῦ Ἐφραῒμ ὑμεῖς; καὶ εἶπαν, οὐκ ἐσμέν.	
6.	6. Καὶ εἶπαν αὐτῷ, εἶπον δὴ στάχυς· καὶ οὐ κατηύθυνε τοῦ λαλῆσαι οὕτως· καὶ ἐπελάβοντο αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ εἶπον αὐτοῖς, εἴπατε δὴ σύνθημα, καὶ εἶπαν, στάχυς, καὶ οὐ κατηύθυναν τοῦ λαλῆσαι οὕτως, εἶτα καὶ ἐπελάβοντο αὐτῶν.	6.
	Στάχυς. *Ἀλλ.*, σύνθημα. *Ἄλλος*, σεβελώ.	
	Ἔθυσαν. *Ἄλλος*. ἔσφαξαν.	
8.	8. Ἀβεσσάν. *Ἄλλως*, Ἐσεβών.	8. Ἐβσών.
14.	14. Ἐγένοντο αὐτῷ. *Ἄλλως*, καὶ ἦσαν αὐτῷ.	14. Ἐγένοντο αὐτῷ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Alius, num ex Ephraim vos? Et dixerunt: Non sumus.	
6.	6. Et dixerunt ei, Dic nunc: spica: et non dirigebat loqui sic: et apprehendebant eum. *Alius*, et dicebant eis, dicite nunc, constitutum: et dicebant, spica, et non dirigebant loqui sic. Deinde apprehendebant eos.	6.
	Spica. *Al.*, constitutum. *Alius*, sebelo.	
	Immolabant. *Alius*, jugulabant.	
8.	8. Abessan. *Aliter*, Esebon.	8. Ebson.
14.	14. Facti sunt ei. *Aliter*, et erant ei.	14. Facti sunt ei.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Judicum.

Ibid. *Ἄλλως*, ἐνώπιόν μου. Basil.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, πολεμεῖν. Basil. et sic Alex.

V. 4. *Ἀλλ.*, ἐπολέμει. Basil. et Alex.

V. 5. Σ., οἱ σεσωσμένοι etc. Hæ lectiones ex Basiliensi prodeunt.

V. 6. Hanc item lectionem mutuamur ex Basiliensi, quæ cum Drusio et cod. Alex. convenit.

Ibid. *Ἀλλ.*, σεβελώ. Basil.

Ibid. *Ἀλλ.*, ἔσφαξαν. Basil.

V. 8. *Ἄλλως*, Ἐσεβών. Basil. et Alex. Θ., Ἐβσών. Basil.

V. 14. Ο', Θ., ἐγένοντο αὐτῷ. Basil. et sic Alex.

CAPUT XIII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐναντίον. *Ἄλλως*, ἐνώπιον.	1. Ἐναντίον.
	Φυλιστιείμ. *Ἄλλος*, ἀλλοφύλων.	
2.	2. Καὶ ἦν.	2. Ἐγένετο.
	Ἀπὸ δήμου συγγενείας τοῦ Δανί. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δάν.	
3.	3. Ἐν γαστρὶ ἕξεις, καὶ τέξῃ. *Ἄλλως*, καὶ συλλήψῃ υἱόν.	3. Ἐν γαστρὶ ἕξεις, καὶ τέξῃ.
5.	5. Καὶ σίδηρος (*Al.* ξύρον) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀναβήσεται.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
1.	1. Ante. *Aliter*, in conspectu.	1. Ante.
	Philistiim. *Alius*, alienigenarum.	
2	2. Et erat.	2. Factum est.
	De populo cognationis Dani. *Alius*, ex tribu Dan.	
3.	3. In utero habebis, et paries. *Aliter*, et concipies filium.	3. In utero habebis, et paries.
5.	5. Et ferrum (*Al.* novacula) super caput ejus non ascendet.	5.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
כי־הבטן		Ἐκ τῆς γαστρός
6 ומראהו כמראה	6.	6.
7 ושכר כל־טמאה	7.	7.
נזיר אלהים		Ἀφωρισμένον.
8 ויעתר מנוח אל־יהוה	8.	8.
ויורנו		
9 ויבא והיא יושבת בשדה	9.	9.
12 עתה יבא דבריך מה־יהיה משפט	12.	12.
ומעשהו		
14 ושכר תשמר	14.	14.
15 נעצרה־נא	15.	15.
16 תעצרני	16.	16.
17 כי־יבא	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ab utero.	Ex utero.	Ex utero.
6. Et aspectus ejus tanquam aspectus.	6. Habens vultum.	6.
7. Et sechar.	7. Siceram	7.
Omne immundum.	Ne aliquo vescaris immundo	
Nazaræus Dei.	Nazaræus Dei.	Segregatum.
8. Et oravit Manoah ad Dominum.	8. Oravit itaque Manoe Domino.	8.
Et doceat nos.	Et doceat nos.	
9. Et venit.	9. Apparuit.	9.
Et ipsa sedens in agro.	Sedenti in agro.	
12. Nunc veniant verba tua, quod erit judicium?	12. Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat?	12.
Et opus ejus.	Aut a quo se observare debebit?	
14. Et sechar.	14. Siceram.	14.
Custodiat.	Custodiat.	
15. Retineamus nunc.	15. Acquiescas precibus nostris	15.
16. Retineas me.	16. Si me cogis.	16.
17. Cum venerit.	17. Ut si sermo tuus fuerit expletus.	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐκ τῆς γαστρός. *Ἄλλως*, ἀπὸ τῆς κοιλίας.	
6.	6. Ἡ ὅρασις αὐτοῦ ὡς ὅρασις. *Ἄλλως*, τὸ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος.	6. Ἡ ὅρασις αὐτοῦ ὡς ὅρασις.
	7. Μέθυσμα. *Ἄλλος*, σίκερα.	7.
	Πᾶν ἀκάθαρτον. *Ἄλλος*, πᾶσαν ἀκαθαρσίαν.	
Ἀφωρισμένον.	Θεοῦ ἅγιον. *Ἄλλος*, Ναζιραῖον Θεοῦ.	
8.	8. Προσηύξατο Μανωὲ πρὸς Κύριον. *Ἄλλος*, ἐδεήθη Μανωὲ τοῦ Κυρίου.	8.
	Φωτισάτω ἡμᾶς. *Ἄλλως*, συμβιβασάτω ἡμᾶς.	Φωτισάτω ἡμᾶς.
9	9. Ἦλθεν. *Ἄλλος*, παρεγένετο.	9.
	Καὶ αὐτὴ ἐκάθητο ἐν ἀγρῷ. *Ἄλλος*, αὐτῆς καθημένης ἐν τῷ ἀγρῷ.	
12.	12. Νῦν ἐλεύσεται ὁ λόγος σου, τίς ἔσται κρίσις; *Ἄλλως*, διελθόντος τοῦ ῥήματός σου, τί ἔσται τὸ κρίμα;	12. Διελθόντος τοῦ ῥήματός σου, τί ἔσται τὸ κρίμα;
	Ποιήματα. *Ἄλλος*, ἔργα.	
14.	14. Μέθυσμα. *Ἄλλος*, σίκερα.	14.
	Φυλάξεται. *Ἄλλος*, φυλαξάσθω.	
15.	15. Βιασώμεθα δή. *Ἄλλως*, κατάσχωμεν ὧδε.	15. Βιασώμεθα δή.
16.	16. Κατάσχῃς. *Ἄλλος*, βιάσῃ με.	16.
17.	17. Ὅτι ἔλθοι. *Ἄλλος*, ἵνα ὅταν ἔλθῃ.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Ex utero. *Aliter*, de ventre.	
6.	6. Visio ejus sicut visio. *Aliter*, species ejus sicut species.	6. Visio ejus sicut visio.
7.	7. Inebriamentum. *Alius*, sicera.	7.
	Omne immundum. *Alius*, omnem immunditiam.	
Segregatum.	Sanctum Dei. *Alius*, Naziræum Dei.	
8.	8. Deprecatus est Manoe ad Dominum. *Alius*, supplicavit Manoe Domino.	8.
	Illuminet nos. *Aliter*, instruat nos.	Illuminet nos.
9.	9. Venit. *Alius*, accessit.	9.
	Et ipsa sedebat in agro. *Alius*, ipsa sedente in agro.	
12.	12. Nunc veniet verbum tuum, quod erit judicium? *Aliter*, pertranseunte verbo tuo, quod erit judicium?	12. Pertranseunte verbo tuo, quod erit judicium?
	Gesta. *Alius*, opera.	
14.	14. Inebriamentum. *Alius*, sicera.	14.
	Custodiet. *Alius*, custodiat.	
15.	15. Vim faciamus utique. *Aliter*, detineamus nunc.	15. Vim faciamus utique.
16.	16. Detineas. *Alius*, vim facias mihi.	16.
17.	17. Quoniam veniat. *Alius*, ut cum venerit.	17.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ראים 19	19.	19.
השמימה 20	20.	20.
ראינו 22	22.	22.
לו חפץ 23	23.	23.
לא־לקח מידנו		
ולא הראנו		
לא השמיענו		
ויגדל 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
19. Videntes.	19. Intuebantur.	19.
20. In cœlum.	20. In cœlum.	20.
22. Vidimus.	22. Vidimus.	22.
23. Si voluisset.	23. Si vellet.	23.
Non suscepisset de manu nostra.	De manibus nostris...... non suscepisset.	
Et non ostendisset nobis.]	Non ostendisset nobis.	
Non audire fecisset nobis.	Neque ea quæ sunt ventura dixisset.	
24. Et grandis evasit.	24. Crevitque.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Judicum.

V. 1. Ο', Θ., ἐναντίον Basil., et sic Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἀλλοφύλων. Basil. et Alex.

V. 2. Θ., ἐγένετο. Basil. Sic quoque legitur in Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δάν. Sic Basil. et Alex.

V. 3. Ο', Θ., ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ. Basil. In Alex. vero, ἐν γαστρὶ ἕξεις.

V. 5. Ἀ., καὶ φόβος οὐκ ἐπιβήσεται. Basil. Legerit ergo Aquila, ומורא.

Ibid. Ἀ., Ο', ἐκ τῆς γαστρός. Sic item habet Alex.

V. 6. Ο', Θ., ἡ ὅρασις αὐτοῦ ὡς ὅρασις. Basil. Sic etiam legitur in Alex.

V. 7. Ἄλλος, σίκερα. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, Ναζιραῖον Θεοῦ. Basil. et Alex. — Coislin. in textu, Ναζιραῖον τῷ Θεῷ, m., Ἀ., Σ., ἀφωρισμένον.

V. 8. Ἄλλος, ἐδέηθη Μανωὲ τοῦ Κυρίου. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., φωτισάτω ἡμᾶς. Basil., et ita legit Alex.

V. 9. Ἄλλος, παρεγένετο. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, αὐτῆς καθημένης ἐν τῷ ἀγρῷ. Basil. et Alex.

CAPUT XIV JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פלשתים 1	1.	1.
האין בבנות 3	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Pelistinorum.	1. Philistiim.	1.
3 Annon de filiabus.	3. Numquid non est mulier in	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19.	19. Βλέποντες. Ἄλλος, ἐθεώρουν, *et infra.*	19.
20.	20. Ἕως τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλως, εἰς τὸν οὐρανόν.	20.
22.	22. Ἑωράκαμεν. Ἄλλως, εἴδομεν.	22. Ἑωράκαμεν.
23.	23. Εἰ ἤθελεν. Ἄλλος, εἰ ἐβούλετο.	23.
	Οὐκ ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς ἡμῶν. Ἄλλως, οὐκ ἂν ἔλαβεν ἐκ χειρός.	Οὐκ ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς ἡμῶν.
	Οὐκ ἂν ἔδειξεν ἡμῖν. Ἄλλος, οὐκ ἂν ἐφώτισεν ἡμᾶς.	
	Οὐκ ἂν ἠκούτισεν ἡμᾶς. Ἄλλος, οὐκ ἂν ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν.	
24.	24. Καὶ ἡδρύνθη. Ἄλλος, καὶ ηὔξησεν.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
19.	19. Videntes. *Alius*, intuebantur.	19.
20.	20. Usque ad cœlum. *Aliter*, usque in cœlum.	20.
22.	22. Vidimus.	22. Vidimus.
23.	23. Si voluisset. *Alius*, si optaret.	23.
	Non suscepisset de manu nostra. *Aliter*, non accepisset ex manu.	Non suscepisset de manu nostra.
	Non ostendisset nobis. *Alius*, non illuminasset nos.	
	Non audire fecisset nobis. *Alius*, non audita fecisset nobis.	
24.	24. Et adolevit. *Alius*, crevitque.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Judicum.

V. 12. Ο' *ἄλλως*, Θ., διελθόντος τοῦ ῥήματός σου, τί ἔσται τὸ κρίμα. Basil., et sic item Alex. qui habet, νῦν δὲ ἐλθόντος etc.

Ibid. Ἄλλος, ἔργα. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, σίκερα. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, φυλαξάσθω. Basil. et Alex.

V. 15. Ο', Θ., βιασώμεθα δή. Basil., et sic etiam legitur in Alex.

V. 16. Ἄλλος, βιάσῃ με. Basil. et Alex.

V. 17. Ἄλλος, ἵνα ὅταν ἔλθῃ. Basil., et sic Alex.

V. 19. Ἄλλος, ἐθεώρουν. Basil. et Alex., hic et infra.

V. 20. Ἄλλως, εἰς τὸν οὐρανόν. Iidem.

V. 22. Ο', Θ., ἑωράκαμεν. Basil. Alex. vero, ἑωράκοιμεν.

V. 23. Ἄλλος, εἰ ἐβούλετο. Basil. In Alex. autem, εἰ οὖν βούλετε.

Ibid. Ο', Θ., οὐκ ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς ἡμων. Basil.

Ibid. Ἄλλος, οὐκ ἂν ἐφώτισεν ἡμᾶς. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, οὐκ ἂν ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν. Basil. et Alex.

V. 24. Ἄλλος, καὶ ηὔξησεν. Basil. Alex. autem καὶ ηὐξήθη.

CAPUT XIV JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἀλλοφύλων. Ἄλλος, Φυλιστιείμ.	1.
3.	3. Μὴ οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων; Ἄλλως, μὴ οὐκ εἰσὶ θυγατέρες;	3. Μὴ οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων;

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Alienigenarum. *Alius*, Phylistiim	1.
3.	3. Annon sunt de filiabus? *Aliter*, nonne sunt filiæ?	3. Annon sunt de filiabus?

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובכל־עמי		
ישרה		
4 תאנה	4.	4. Πρόφασιν.
משלים בישראל		
5 ויבאו עד־כרמי	5.	5.
6 ותצלח	6.	6.
וישסעהו כשסע הגדי		
7 ותישר בעיני	7.	7.
8 עדת	8.	8.
9 וירדהו אל־כפיו	9.	9.
מגוית		
רדה הדבי		
10 יעשו	10.	10.
11 ויהי כראותם אתו ויקחו שלשים מרעים	11.	11.
12 חלפות בגדים	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et in omni populo meo.	Et in omni populo meo.	
Recta.	Placuit.	
4. Occasionem.	4. Occasionem.	4. Occasionem.
Dominantes in Israel.	Dominabantur Israeli.	
5. Et venerunt usque ad vineas.	5. Cumque venissent ad vineas.	5.
6. Et prospere egit.	6. Irruit.	6.
Et fidit eum ac si fidisset hœdum.	Et dilaceravit leonem quasi hœdum in frusta discerpens.	
7. Et recta fuit in oculis.	7. Quæ placuerat oculis ejus.	7.
8. Conventus.	8. Examen.	8
9. Et accepit ipsum ad volas suas.	9. Quem cum sumpsisset in manibus.	9.
De corpore.	De corpore.	
Accepisset mel.	Mel... assumpserat.	
10. Facient.	10. Facere consueverant.	10.
11. Et fuit cum viderent ipsi eum, et acceperunt triginta socios.	11. Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta.	11.
12. Mutatorias vestes	12. Tunicas.	12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ μου. *Ἄλλως*, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ μου.	
Ἤρεσεν.	Ἤρεσεν. *Ἄλλως*, εὐθεῖα.	Ἤρεσεν.
4.	4. Ἐκδίκησιν. *Ἄλλος*, ἀνταπόδομα.	4.
	Κυριεύοντες ἐν τῷ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, ἐκυρίευον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	
5.	5. Καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ ἀμπελῶνος. *Ἄλλος*, καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνα.	5.
6. Ἐφώρμησεν	6. Ἥλατο. *Ἄλλως*, κατηύθυνεν.	6.
	Καὶ συνέτριψεν αὐτὸν ὡσεὶ συντρίψει ἔριφον αἰγῶν. *Ἄλλος*, καὶ διέσπασεν αὐτὸν ὡς ἔριφον αἰγῶν.	
7.	7. Ἤρεσεν ἐνώπιον ὀφθαλμῶν. *Ἄλλως*, ηὐθύνθη ἐν ὀφθαλμοῖς.	7. Ἤρεσεν ἐνώπιον ὀφθαλμῶν.
8.	8. Συναγωγή. *Ἄλλος*, συστροφή.	8.
9.	9. Καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ εἰς χεῖρας αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λέοντος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.	9.
Ἐκ τοῦ στόματος.	Ἀπὸ τοῦ στόματος. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς ἕξεως.	
	Ἐξεῖλε τὸ μέλι. *Ἄλλ.*, ἀφεῖλεν αὐτό.	
10.	10. Ἐποίουν. *Ἄλλως*, ποιοῦσιν.	10. Ἐποίουν.
11.	11. Ὅτε εἶδον αὐτὸν, καὶ ἔλαβον τριάκοντα κλητούς. *Ἄλλος*, ἐν τῷ φοβεῖσθαι αὐτὸν προκατέστησαν αὐτῷ ἑταίρους τριάκοντα.	11.
12.	12. Στολὰς ἱματίων. *Ἄλλος*, ἀλλαγὰς στολῶν.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Ex omni populo meo. *Aliter*, et in omni populo meo.	
Placuit.	Placuit. *Aliter*, recta.	Placuit.
4.	4. Ultionem. *Alius*, retributionem.	4.
5.	Dominantes in Israel. *Alius*, dominabantur filiis Israel.	
	5. Et venit usque ad vineam. *Alius*, et declinavit ad vineam.	5.
6. Irruit.	6. Insiliit. *Alius*, direxit.	6.
	Et contrivit eum sicut contereret hœdum caprarum. *Alius*, et discerpsit eum sicut hœdum caprarum.	
7.	7. Placuit in conspectu oculorum. *Aliter*, recta fuit in oculis.	7. Placuit in conspectu oculorum.
8.	8. Congregatio. *Alius*, examen.	8.
9.	9. Et abstulit illud in manus suas. *Alius*, et abstulit ipsum ex ore leonis in manus suas.	9.
Ex ore.	Ab ore. *Alius*, ex habitu.	
	Abstulit mel. *Alius*, abstulit ipsum.	
10.	10. Faciebant. *Aliter*, faciunt.	10. Faciebant.
11.	11. Quando viderunt eum, et acceperunt triginta vocatos. *Alius*, cum timerent eum, præconstituerunt ei amicos triginta.	11.
12.	12. Stolas vestimentorum. *Alius*, mutationes stolarum.	12.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 סדינים חליפות בגדים	13.	13.
14 מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק	14.	14.
יכל.		
15 נשרף אתך	15.	15.
הלירשנו קראתם לנו		
16 הנה לאבי	16.	16.
17 עליו	17.	17.
18 בטרם יבא החרסה	18.	18.
לולא חרשתם בעגלתי		
מצאתם		
19 ותצלח ויך מהם	19.	19. Ἐνηυλίσθη.
את־חליצותם		
ויחר אפו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Sindones. Mutatorias vestes.	13. Sindones. Tunicas.	13.
14. De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo.	14. De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo.	14.
Potuerunt.	Potuerunt.	
15. Comburamus te.	15. Incendemus te.	15.
Num ad possidendum nos vocastis ad nos?	An idcirco vocastis nos ad nuptias, ut spoliaretis?	
16. Ecce patri meo.	16. Patri meo.	16.
17. Super eum.	17. Ante eum.	17.
18. Antequam ingrediatur sol.	18. Ante solis occubitum.	18.
Si non arassetis in vitula mea.	Si non arassetis in vitula mea.	
Invenissetis.	Invenissetis.	
19. Et prospere egit. Et percussit ex eis.	19. Irruit. Percussit ibi.	19. Inhabitavit.
Vestes novas eorum.	Vestes.	
Et iratus est nasus ejus.	Iratusque nimis.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

13.

15.

16.

17.

18.

19.

Ὠργίσθη θυμῷ.

Ο'.

13. Ὀθόνια. *Ἄλλος*, σινδόνας.

Ἀλλασσομένας στολάς. *Ἄλλος*, ἱμάτια.

14. Ἐκ τοῦ ἔσθοντος ἐξῆλθε βρῶσις, ἐξῆλθε γλυκὺ ἐξ ἰσχυροῦ. *Ἄλλως*, τὶ βρωτὸν ἐξῆλθεν ἐκ βιβρώσκοντος, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ.

Ἠδυνήθησαν. *Ἄλλως*, ἠδύναντο.

15. Κατακαύσωμέν σε. *Ἄλλος*, ἐμπυρίσωμέν σε.

Ἢ πτωχεῦσαι ἐκαλέσατε ἡμᾶς; *Ἄλλος*, ἐκ βίας ἐκεκλήκατε (*sic*) ἡμᾶς; *Ἄλλως*, ἢ ἐκβιάσαι ἡμᾶς κεκλήκατε;

16. Εἰ τῷ πατρί μου. *Οἱ λοιποί*, ἰδοὺ τῷ πατρί μου.

17. Πρὸς αὐτόν. *Ἄλλος*, ἐπ' αὐτῷ.

18. Πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον. *Ἄλλος*, πρὶν ἢ δῦναι τὸν ἥλιον.

Εἰ μὴ ἠροτριάσατε ἐν τῇ δαμάλει μου. *Ἄλλος*, εἰ μὴ κατεδαμάσατε τὴν δάμαλίν μου.

Εὕρητε. *Ἄλλως*, ἔγνωτε.

19. Κατεύθυνεν. *Ἄλλως*, ἥλατο.

Ἐπάταξεν ἐξ αὐτῶν. *Ἄλλως*, ἔπαισεν ἐκεῖθεν.

Τὰ ἱμάτια αὐτῶν. *Ἄλλως*, τὰς στολὰς αὐτῶν.

Ὠργίσθη θυμῷ. *Ἄλλως*, ἐθυμώθη ὀργῇ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.

14. Ἐκ τοῦ ἔσθοντος ἐξῆλθε βρῶσις, ἐξῆλθε γλυκὺ ἐξ ἰσχυροῦ.

Ἠδυνήθησαν.

15.

16.

17.

18.

Εἰ μὴ ἠροτριάσατε ἐν τῇ δαμάλει μου.

Εὕρητε.

19. Κατεύθυνεν.

Ἔπαισεν ἐκεῖθεν.

SYMMACHUS.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

Iratus est furore.

LXX INTERPRETES.

13. Lintea. *Alius*, sindones.

Mutatorias stolas. *Alius*, vestimenta.

14. Ex comedente exivit esca, exivit dulce ex forti. *Aliter*, manducabile quid exiit de manducante, et de forti dulce.

Potuerunt. *Aliter*, poterant.

15. Comburamus te, *Alius*, incendamus te.

Numquid ad mendicandum vocastis nos? *Alius*, ex vi vocastis nos? *Aliter*, numquid ad extorquendum nos vocastis?

16. Si patri meo. *Reliqui*, ecce patri meo.

17. Ad eum. *Alius*, super eo.

18. Antequam oriretur sol. *Alius*, antequam occideret sol.

Si non arassetis in vitula mea. *Alius*, nisi domuissetis vitulam meam.

Invenissetis. *Aliter*, intellexissetis.

19. Direxit. *Aliter*, insiliit.

Percussit ex eis. *Aliter*, percussit inde.

Vestimenta eorum. *Alius*, stolas eorum.

Iratus est furore. *Aliter*, correptus est ira.

THEODOTIO.

13.

14. Ex comedente exivit esca, exivit dulce ex forti.

Potuerunt.

15.

16.

17.

18.

Si non arassetis in vitula mea

Invenissetis.

19. Direxit.

Percussit inde.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותהי 20	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Et fuit.	20. Accepit.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Judicum.

V. 1. Ἄλλος, Φυλιστιεὶμ. Basil.
V. 3. Ο', Θ., μὴ οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων. Basil. In Alex., οὐκ ἔστιν.
Ibid. Ἄλλως, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ μου. Basil. et Alex.
Ibid. Σ., Ο', Θ., ἤρεσεν. Basil. Sic item habet Alex.
V. 4. Ἀ., πρόφασιν. Basil. Ἄλλος, ἀνταπόδομα, sic Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, ἐκυρίευον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Basil. et Alex.
V. 5. Ἄλλος, καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνα. Basil. et Alex.
V. 6. Σ., ἐφώρμησεν. Basil. Ἄλλως, κατηύθυνεν. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, καὶ διέσπασεν αὐτὸν ὡς ἔριφον αἰγῶν. Basil. At Alex., καὶ διέσπασεν αὐτὸν ὡσεὶ διασπάσαι ἔριφον.
V. 7. Ο', Θ., ἤρεσεν ἐνώπιον ὀφθαλμῶν. Basil. In Alex. sic, ἤρεσεν ἐνώπιον, sine ὀφθαλμῶν.
V. 8. Ἄλλος, συστροφή. Basil. et Alex.
V. 9. Ἄλλος, καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ ἐκ τοῦ στόματος etc. Basil.
Ibid. Σ., ἐκ τοῦ στόματος. Coislin. in textu, ἐκ τῆς ἕξεως, m., Σ., ἐκ τοῦ στόματος. Edit. Rom., ἀπὸ στόματος.
Ibid. Ἄλλος, ἐκ τῆς ἕξεως. Basil. et Alex. Hanc item lectionem affert Drusius.

CAPUT XV JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בגדי עזים 1	1.	1.
החדרה		
ולא־נתנו		
למרעך 2	2.	2.
הלא		
טובה ממנה		
נקיתי 3	3.	3.
רעה		
ויפן 4	4	4.
ויבער 5	5.	5.
בקמות		
מגדיש ועד־קמה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Cum hœdo caprarum.	1. Et attulit ei hœdum de capris.	1.
In cubiculum.	Cubiculum.	
Et non dedit eum.	Prohibuit eum.	
2. Sodali tuo.	2. Amico tuo.	2.
Annon.	Sed.	
Bona præ illa.	Pulchrior illa est.	
3. Innocens sum.	3. Non erit culpa in me.	3.
Malum.	Mala.	
4. Et vertit.	4. Junxit.	4.
5. Et succendit.	5. Succendens.	5.
In segetes.	In segetes.	
Ab acervo et usque ad segetem.	Et comportatæ jam fruges, et adhuc stantes in stipula.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Καὶ ἐγένετο. Ἄλλος, συνῴκησεν.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Et facta est. *Alius*, cohabitavit.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap XIV Judicum.

Ibid. *Ἄλλ.*, ἀφεῖλεν αὐτό. Basil.

V. 10. Ο', Θ., ἐποίουν. Basil. Sic item legit Alex.

V. 11. *Ἄλλος*, ἐν τῷ φοβεῖσθαι αὐτόν etc. Basil. Sic etiam Alex.

V. 12. *Ἄλλος*, ἀλλαγὰς στολῶν. Basil.

V. 13. *Ἄλλος*, σινδόνας. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, ἱμάτια. Basil.

V. 14. Ο', Θ., ἐκ τοῦ ἔσθοντος etc. Basil. Sic item Alex.

Ibid. Ο', Θ., ἠδυνήθησαν. Basil.

V. 15. *Ἄλλος*, ἐμπυρίσωμέν σε. Basil. et Alex.

Ibid. Basil. in textu, ut et Alex., ἢ πτωχεῦσαι etc. Basil. ad marg., ἐκ βίας ἐκεκλήκατε ἡμᾶς. Edit. Rom., ἢ ἐκβιάσαι ἡμᾶς κεκλήκατε.

V. 16. *Οἱ λοιποί*, ἰδοὺ τῷ πατρί μου. Basil., et sic legit Alex.

V. 17. *Ἄλλ.*, ἐπ' αὐτῷ. Basil. Alex. autem, ἐπ' αὐτόν.

V. 18. Basil., πρὶν ἢ δῦναι τὸν ἥλιον. Alex., πρὶν δῦναι.

Ibid. Ο', Θ., εἰ μὴ ἠροτριάσατε etc. Basil.

Ibid. Ο', Θ., εὕρητε. Basil. Alex. vero, εὕρετε.

V. 19. Ἀ., ἐνηυλίσθη. Basil. Ο', Θ., κατεύθυνεν. Basil., et ita legit Alex.

Ibid. Ο' *ἄλλως*, Θ., ἔπαισεν ἐκεῖθεν. et Basil.

Ibid. Basil., τὰς στολάς, ad marg. In textu vero, τὰ ἱμάτια, ut edit. Rom.

Ibid. Σ., Ο', ὠργίσθη θυμῷ. Basil.

V. 20. *Ἄλλος*, συνῴκησεν. Basil. et Alex.

CAPUT XV JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐν ἐρίφῳ αἰγῶν. *Ἄλλος*, φέρων ἔριφον αἰγῶν.	1.
	Εἰς τὸ ταμεῖον. *Ἄλλος*, εἰς τὸν κοιτῶνα.	
	Οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν. *Ἄλλως*, οὐκ ἔδωκεν αὐτόν.	Οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν.
2.	2. Ἐνὶ τῶν ἐκ τῶν φίλων σου. *Ἄλλος*, ἐνὶ τῶν συνεταίρων σου.	2.
	Μὴ οὐχί. *Ἄλλος*, οὐκ ἰδού.	
	Ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν. *Ἄλλως*, κρείσσων αὐτῆς ἐστιν.	Κρείσσων αὐτῆς ἐστιν.
3.	3. Ἀθῶός εἰμι. *Ἄλλως*, ἠθώωμαι.	3 Ἀθῶός εἰμι.
	Πονηρίαν. *Ἄλλος*, κακά.	
4.	4. Ἐπέστρεψε. *Ἄλλος*, συνέδησεν.	4.
5.	5. Ἐξέκαυσε. *Ἄλλος*, ἐξῆψεν.	5.
	Ἐν τοῖς στάχυσι. *Ἄλλος*, εἰς τὰ διδράχματα (*lege*, δράγματα).	
	Ἀπὸ ἅλωνος καὶ ἕως σταχύων ὀρθῶν. *Ἄλλως*, ἀπὸ στοιβῆς καὶ ἕως ἑστῶτος.	Ἀπὸ στοιβῆς καὶ ἕως ἑστῶτος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In hœdo caprarum. *Alius*, ferens hœdum caprarum.	1.
	In cellam. *Alius*, in cubiculum.	
	Non dimisit eum. *Aliter*, non dedit eum.	Non dimisit eum.
2.	2. Uni ex amicis tuis. *Alius*, uni sodalium tuorum.	2.
	Nonne. *Alius*, annon ecce.	
	Melior super eam. *Aliter*, melior illa est.	Melior illa est.
3.	3. Innocens sum. *Aliter*, innocens factus sum.	3. Innocens sum.
	Damnum. *Alius*, mala.	
4.	4. Convertit. *Alius*, colligavit.	4.
5.	5. Accendit. *Alius*, succendit.	5.
	In spicas. *Alius*, in manipulos.	
	Ab area et usque ad spicas rectas. *Aliter*, a strue et usque ad stantem.	A strue et usque ad stantem.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 חתן התמני	6.	6.
למרעהו		
7 כי־אם־נקמתי בכם ואחר אחדל	7.	7.
8 וישב בסעיף	8.	8.
9 ביהודה	9.	9.
בלחי		Ἐν τῇ σιαγόνι.
10 למה	10.	10.
11 מיהודה אל־סעיף	11.	11.
משלים		
12 לתתך ביד	12.	12.
13 בידם	13.	13.
עבתים		
ויעלוהו		
14 ותצלח	14.	14.
אשר בערו באש		
וימסו		
ידיו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Gener Thamni.	6. Gener Thamnatæi.	6.
Sodali ejus.	Alteri.	
7. Quinimo vindicavi me in vobis, et postea cessabo.	7. Tamen adhuc ex vobis expetam ultionem, et tunc quiescam.	7.
8. Et mansit in cacumine.	8. Habitavit in spelunca.	8.
9. In Juda.	9. In terram Juda.	9.
In maxilla.	In loco qui postea vocatus est Lechi, id est, maxilla.	In maxilla.
10. Ut quid.	10. Cur.	10.
11. De Juda ad summitatem.	11. De Juda ad specum.	11.
Dominantes.	Imperent.	
12. Ad dandum te in manu.	12. Et tradere in manus.	12.
13. In manu eorum.	13. *Vacat.*	13.
Funibus.	Funibus.	
Et ascendere fecerunt.	Tulerunt.	
14. Et prospere egit.	14. Irruit.	14.
Quæ combusta sunt in igne.	Sicut solent ad odorem ignis ligna consumi.	
Et dissoluta sunt.	Dissipata sunt et soluta.	
Manuum ejus.	*Vacat.*	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Νυμφίος τοῦ Θαμνί. *Οἱ λοιπ.*, ὁ γαμβρὸς τοῦ Θαμναθαίου.	6.
	Τῷ ἐκ τῶν φίλων αὐτοῦ. *Ἄλλως*, συνεταίρῳ αὐτοῦ.	Συνεταίρῳ αὐτοῦ.
7.	7. Οὐκ ἐκδικήσω, ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησίν μου ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν ποιήσομαι. *Ἄλλως*, ὅτι ἦ μὴν ἐκδικήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσχατον κοπάσω.	7. Οὐκ ἐκδικήσω, ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησίν μου ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν ποιήσομαι.
8.	8. Κατῴκει παρὰ τῷ χειμάῤῥῳ. *Ἄλλως*, ἐκάθισεν ἐν τρυμαλιᾷ.	8. Κατῴκει παρὰ τῷ χειμάῤῥῳ.
9.	9. Ἐν Ἰούδα. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὸν Ἰούδαν.	9.
Ἐν τῇ σιαγόνι·	Ἐν Λεχί.	Ἐν τῇ σιαγόνι.
10.	10. Εἰς τί; *Ἄλλος*, ἵνα τί;	10.
11.	11. Ἀπὸ Ἰούδα εἰς τρυμαλιάν. *Ἄλλος*, ἐξ Ἰούδα ἐπὶ τὴν ὀπήν.	11.
	Κυριεύουσιν. *Ἄλλος*, ἄρχουσιν	
12.	12. Τοῦ δοῦναί σε ἐν χειρί. *Ἄλλος*, παραδοῦναί σε εἰς χεῖρας.	12.
13.	13. Ἐν χειρὶ αὐτῶν. *Ἄλλος*, εἰς χεῖρας	13.
	Καλῳδίοις. *Ἄλλος*, βρόχοις.	
	Ἀνήνεγκαν αὐτόν. *Ἄλλος*, ἀνήγαγον.	
14.	14. Κατηύθυνεν. *Ἄλλως*, ἥλατο.	14. Κατηύθυνεν.
	Ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός. *Ἄλλως*, ὃ ἐξεκαύθη ἐν πυρί.	Ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός.
	Ἐτάκησαν. *Ἄλλος*, διελύθησαν.	
Βραχιόνων αὐτοῦ.	Βραχιόνων αὐτοῦ *Ἄλλως*, χειρῶν αὐτοῦ.	Βραχιόνων αὐτοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Gener ipsius Thamni. *Reliqui*, gener Thamnathæi.	6.
	Ex amicis ejus. *Aliter*, sodali ejus.	Sodali ejus.
7.	7. Non vindicabo, sed vindictam meam ex unoquoque vestrum faciam. *Aliter*, quinimo ulciscar in vobis, et tandem quiescam.	7. Non vindicabo, sed vindictam meam ex unoquoque vestrum faciam.
8.	8. Habitabat juxta torrentem. *Aliter*, sedit in spelunca.	8. Habitabat juxta torrentem.
9.	9. In Juda. *Alius*, super Judam.	9.
In maxilla.	In Lechi.	In maxilla.
10.	10. Ad quid? *Alius*, ut quid?	10.
11.	11. De Juda in speluncam. *Alius* ex Juda ad foveam.	11.
	Dominantur. *Alius*, imperant.	
12.	12. Ad dandum te in manu. *Alius*, ad tradendum te in manus.	12.
13.	13. In manu eorum. *Alius*, in manus.	13.
	Funibus. *Alius*, laqueis.	
	Detulerunt eum. *Alius*, deduxerunt.	
14.	14. Direxit. *Aliter*, insiliit.	14. Direxit.
	Cum olfecerit ignem. *Aliter*, quæ succensa est igni.	Cum olfecerit ignem.
	Resoluta sunt. *Alius*, dissoluta sunt.	
Brachiorum ejus.	Brachiorum ejus. *Aliter*, manuum ejus.	Brachiorum ejus

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 כלותו	17.	17.
18 ויקרא	18.	18.
נתת		
19 ויבקע אלהים את־המכתש אשר־בלחי	19.	19.
ויחי		
הקורא אשר בלחי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Cum consummaret.	17. Cum complesset.	17.
18. Et clamavit.	18. Clamavit.	18.
Dedisti.	Dedisti.	
19. Et rupit Deus mortarium quod in maxilla.	19. Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla.	19.
Et vixit.	Refocillavit spiritum.	
Haccore aser Ballechi.	Invocantis de maxilla.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Judicum.

V. 1. Ἄλλ., φέρων ἔριφον αἰγῶν. Sic Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, εἰς τὸν κοιτῶνα. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν. Basil, et ita legit Alex.

V. 2. Ἄλλος, ἑνὶ τῶν συνεταίρων σου. Basil. In Alex. vero, τῷ συνεταίρῳ σου.

Ibid. Ἄλλος, οὐκ ἰδού. Basil. et Alex.

Ibid. *Ο' ἄλλως*, Θ., κρείσσων αὐτῆς ἐστιν. Basil. Alex. vero, κρείσσων αὐτῇ ἐστιν.

V. 3. Ο', Θ., ἀθῶός εἰμι. Basil. Sic item legitur in Alex.

Ibid. Ἄλλος, κακά. Basil. et Alex.

V. 4. Ἄλλος, συνέδησεν. Basil. et Alex.

V. 5. Ἄλλος, ἐξῆψεν. Basil. et Alex.

Ibid. Basil. ad marg., εἰς τὰ διδράγματα. Sed Alex. melius, εἰς τὰ δράγματα.

Ibid. *Ο' ἄλλως*, Θ., ἀπὸ στοιβῆς etc. Basil. Alex. autem, ἀπὸ στυβῆς, mendose.

V. 6. *Οἱ λοιποὶ*, ὁ γαμβρὸς τοῦ Θαμναθαίου. Basil., et sic item Alex.

Ibid. *Ο' ἄλλως*, Θ., συνεταίρῳ αὐτοῦ. Basil. Sic item Alex.

V. 7. Ο', Θ., οὐκ ἐκδικήσω, ἀλλὰ etc. Basil., et ita legit Alex.

V. 8. Ο', Θ., κατῴκει παρὰ τῷ χειμάῤῥῳ. Basil. Alex. vero, κατέβη παρὰ τῷ χειμάῤῥῳ.

V. 9. Ἄλλος, ἐπὶ τὸν Ἰούδαν. Basil.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἐν τῇ σιαγόνι. Eusebius *De locis Hebraicis* : Λέχει, ἐν Λέχει. Ἀ., Σ., ἐν σιαγόνι, ubi Hieronymus : *Lechi, pro quo Aquila et Theodotio interpretantur, maxillam*. Et paulo supra, in Lechi, *pro quo Aquila interpretatur, in maxilla*. Ex Eusebio cum Aquila et Theodotione reponendus est Symmachus. Codex Basiliensis in textu habet, ἐν Λεχεί, ad marg. vero, *Οἱ λοιποὶ*, ἐν σιαγόνι. —

CAPUT XVI JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 הנה		2.
בשער		
ויתחרשו		Παρεσιώπων.
עד־אור הבקר והרגנהו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Huc.	2. *Vacat.*	2.
In porta.	In porta.	
Et siluerunt.	Cum silentio.	Tacebant.
Usque ad lucem matutinam, et occidemus eum.	Ut facto mane, exeuntem occideremus.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
17.	17. Ὡς ἐπαύσατο. *Ἄλλος*, ἡνίκα συνετέλεσεν.	17.
18.	18. Καὶ ἔκλαυσεν. *Ἄλλος*, καὶ ἐβόησεν. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσεν.	18.
	Εὐώδωσας. *Ἄλλως*, εὐδόκησας. *Ἄλλος*, ἔδωκας.	
19. Τὴν μύλην.	19. Καὶ ἔῤῥηξεν ὁ Θεὸς τὸν λάκκον τὸν ἐν τῇ σιαγόνι. *Ἄλλος*, καὶ ἤνοιξεν ὁ Θεὸς τὸ τραῦμα τὸ ἐν σιαγόνι. *Οἱ λοιποί*, τὸν ὁλμὸν τῆς σιαγόνος.	19.
Ἀνέψυξεν.	Ἀνέψυξεν. *Ἄλλως*, ἔζησεν.	Ἀνέψυξεν.
	Τοῦ ἐπικαλουμένου, ἥ ἐστιν ἐν σιαγόνι. *Ἄλλος*, ἐπίκλητος σιαγόνος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Ut cessavit. *Alius*, cum complesset.	17.
18.	18. Et ploravit. *Alius*, et clamavit. *Alius*, et vocavit.	18.
	Prosperare fecisti. *Aliter*, benedixisti *Alius* dedisti.	
19. Molam.	19. Et rupit Deus lacum qui in maxilla. *Alius*, et aperuit Deus vulnus quod in maxilla. *Reliqui*, mortarium maxillæ.	19.
Respiravit.	Respiravit. *Aliter*, vixit.	Respiravit.
	Invocantis, qui est in maxilla. *Alius*, cognominatus maxillæ.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Judicum.

Coislin. ad marg., οἱ Γ', ἐν σιαγόνι.

V. 10. *Ἄλλος*, ἵνα τί. Basil. et Alex.

V. 11. *Ἄλλος*, ἐξ Ἰούδα ἐπὶ τὴν ὀπήν. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, ἄρχουσιν. Basil. et Alex.

V. 12. *Ἄλλος*, παραδοῦναί σε εἰς χεῖρας. Basil. et Alex.

V. 13. *Ἄλλος*, εἰς χεῖρας. Basil. et Alex.
Ibid. *Ἄλλος*, βρόχοις. Basil.
Ibid. *Ἄλλος*, ἀνήγαγον. Basil. et Alex.

V. 14. Ο', Θ., κατηύθυνεν. Basil.
Ibid. Ο', Θ., ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός. Basil. Sic item Alex. Sequens item lectio ex Basil.
Ibid. Σ., Ο', Θ., βραχιόνων αὐτοῦ. Basil. Ita quoque legit Alex.

V. 17. *Ἄλλος*, ἡνίκα συνετέλεσεν. Basil. et Alex.

V. 18. *Ἄλλος*, καὶ ἐβόησεν. Basil. et Alex. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσεν. Basil.
Ibid. *Ἄλλως*, εὐδόκησας. Basil. (*)
Ibid. *Ἄλλος*, ἔδωκας. Basil. et Alex.

V. 19. *Ἄλλος*, καὶ ἤνοιξεν ὁ Θεὸς τὸ τραῦμα τὸ ἐν σιαγόνι. Basil. et sic Alex. qui tamen habet, τὸ τραῦμα τῆς σιαγόνος. Lege notam versus 9 supra.
Ibid. Σ., τὴν μύλην. Basil. Sic vertit Symmachus vocem שׁתכם. *Οἱ λοιποί*, τὸν ὁλμὸν etc. Basil.
Ibid. Σ., Ο', Θ., ἀνέψυξεν. Basil., et sic habet Alex.
Ibid. *Ἄλλος*, ἐπίκλητος σιαγόνος. Basil.

(*) Editio Rom. item habet εὐδόκησας, quod Nobilius reddidit, *benedixisti*, eumque secutus est Montf. Sed parum recte, ut facile patet omni linguæ græcæ haud ignaro. Apposite Schleusner : « Σὺ εὐδόκησας, scc. Vatic, ubi supplendum erit δοῦναι, hoc sensu : *pro benevolentia tua concessisti.* » DRACH.

CAPUT XVI JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐνταῦθα. *Ἄλλος*, ὧδε.	2. Ἐνταῦθα.
	Ἐν τῇ πύλῃ.	Ἐπὶ τῆς πύλης.
Ἡσύχαζον.	Ἐκώφευσαν.	
	Ἕως διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος, καὶ φονεύσωμεν αὐτόν. *Ἄλλος*, ἕως φωτὸς πρωῒ μείνωμεν, καὶ ἀποκτείνωμεν αὐτόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Huc.	2. Huc.
	In porta.	Super porta.
Quiescebant.	Mutiverunt.	
	Donec illuxerit mane, et interficiamus eum. *Alius*, usque ad lucem mane maneamus, et interficiamus eum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 בחצי הלילה	3.	3.
ובשתי המזזות		
וישם על־כתפיו		
4 בנחל שורק	4.	4.
5 סרני	5.	5.
7 אשר לא־חרבו	7.	7. Ἀλιωτοῖς.
8 סרני	8.	8.
9 אליו	9.	9. Πρὸς αὐτόν.
וינתק		Διέῤῥηξεν.
כאשר ינתק פתיל־הנערת		
10 התלת	10.	10.
11 אסור יאסרוני	11.	11.
לא־נעשה		Οὐκ ἐγενήθη.
12 והארב ישב בחדר	12.	12.
כחוט		
13 עד־הנה התלת	13.	13.
את־שבע מחלפות ראשי עם המסכת		Τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς μου μετὰ τοῦ διάσματος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. In dimidio noctis.	3. *Vacat.*	3.
Et in duos postes.	Cum postibus suis.	
Posuitque super humeros suos	Impositasque humeris suis.	
4. In torrente Sorec.	4. In valle Sorech.	4.
5. Satrapæ.	5. Principes.	5.
7. Quæ non aruerint.	7. Necdum siccis.	7. . . . .
8. Satrapæ.	8. Satrapæ.	8.
9. Ad eum.	9. Ad eum.	9. Ad eum.
Et rupit.	Rupit.	Dirupit.
Quemadmodum rumpitur filum stuppæ.	Quomodo si rumpat quis filum de stuppæ tortum putamine.	
10. Delusisti.	10. Illusisti.	10.
11. Ligando ligaverint me.	11. Ligatus fuero.	11.
Non factum est.	Qui nunquam fuerunt in opere.	Non factum est.
12. Insidiatorque sedens in cubiculo.	12. In cubiculo insidiis præparatis.	12.
Sicut filum.	Quasi fila telarum.	
13. Usquequo delusisti.	13. Usquequo decipis.	13.
Septem cincinnos capitis mei cum licio.	Si septem crines capitis mei cum licio plexueris.	Septem cincinnos capitis mei cum licio.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	. Ἐν ἡμίσει τῆς νυκτός. *Ἄλλος*, περὶ τὸ μεσονύκτιον.	3.
	Σὺν τοῖς δυσὶ σταθμοῖς. *Ἄλλος*, καὶ τῶν δύο σταθμῶν.	
	Ἔθηκεν ἐπ' ὤμων αὐτοῦ. *Ἄλλως*, τοὺς ὤμους. *Ἄλλος*, ἐπέθηκεν τῷ ὤμῳ.	
4.	4. Ἐν Ἀλσωρήχ. *Ἄλλος*, ἐπὶ τοῦ χειμάῤῥου Σωρέχ	4.
5.	5. Οἱ ἄρχοντες. *Ἄλλος*, οἱ σατράπαι.	5.
7. Μὴ ξηρανθείσαις.	7. Μὴ ἠρημωμέναις. *Ἄλλως*, μὴ διεφθαρμέναις.	7. Μὴ ἠρημωμέναις.
8.	8. Ἄρχοντες. *Ἄλλος*, σατράπαι.	8.
9.	9. Πρὸς αὐτόν. *Ἄλλως*, αὐτῷ.	9. Πρὸς αὐτόν.
	Διέῤῥηξεν. *Ἄλλως*, διέσπασεν.	
	Ὃν τρόπον διασπᾶται κλῶσμα τοῦ ἀποτινάγματος. *Ἄλλως*, ὡς εἴ τις ἀποσπάσοι στρέμμα στυππίου.	Ὃν τρόπον διασπᾶται κλῶσμα τοῦ ἀποτινάγματος.
10.	10. Ἐπλάνησας. *Ἄλλος*, παρελογίσω.	10.
11.	11. Δεσμεύοντες δήσωσι. *Ἄλλ.*, δεσμῷ δήσωσι.	11.
	Οὐκ ἐγένετο.	
12.	12. Καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ. *Ἄλλως*, καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ταμείου.	12. Καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ.
Ὡσεὶ κρόκην.	Ὡσεὶ σπαρτίον. *Ἄλλος*, ῥάμμα.	
13.	13. Ἰδοὺ ἐπλάνησας. *Ἄλλος*, ἕως νῦν παρελογίσω.	13.
Τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς μου μετὰ τοῦ διάσματος.	Τὰς ἑπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς μου σὺν τῷ διάσματι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In dimidio noctis. *Alius*, circa mediam noctem.	3.
	Cum duobus postibus. *Alius*, et duorum postium.	
	Posuitque super humeros suos. *Alius*, imposuit humero.	
4.	4. In Alsorech. *Alius*, super torrentem Sorech.	4.
5.	5. Principes. *Alius*, satrapæ.	5.
7. Non siccatis.	7. Non desertis. *Aliter*, non corruptis.	7. Non desertis.
8.	8. Principes. *Alius*, satrapæ.	8.
9.	9. Ad eum. *Aliter*, ei.	9. Ad eum.
	Dirupit. *Aliter*, discerpsit.	
	Quemadmodum discerpitur filum stuppæ excussæ. *Aliter*, ac si quis rumperet globulum stuppæ.	Quemadmodum discerpitur filum stuppæ excussæ.
10.	10. Decepisti. *Alius*, fefellisti.	10.
11.	11. Ligantes ligaverint. *Alius*, vinculo ligaverint.	11.
	Non factum est.	
12.	12. Et insidiæ sedebant in cubiculo. *Aliter*, et insidiæ exierunt de cubiculo.	12. Et insidiæ sedebant in cubiculo.
Sicut subtegmen.	Sicut filum. *Alius*, suturam.	
13.	13. Ecce decepisti. *Alius*, huc usque fefellisti.	13.
Septem cincinnos capitis mei cum licio.	Septem cincinnos capitis mei cum licio.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 ותתקע ביתד	14.	14.
וייקץ משנתו ויסע את היתד הארג ואת־המסכת		
15 תאמר	15.	15. Ἐρεῖς.
התלת		
16 הציקה	16.	16.
כל־הימים ותאלצהו		Ὅλην τὴν νύκτα, καὶ παρενώχλησεν.
ותקצר נפשו		Ἐσμικρύνθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
למות		
17 את־כל־לבו	17.	17.
מורה		
נזיר אלהים		
ככל־האדם		
18 את־כל־לבה	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
14. Et fixeris in clavo.	14. Quod cum fecisset Dalila.	14.
Et experrectus est de somno suo, et extraxit clavum texturæ et licium.	Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio.	
15. Dices.	15. Dicis.	15. Dices.
Delusisti.	Mentitus es.	
16. Coarctationem præbuit.	16. Cumque molesta esset.	16.
Omnibus diebus, et molestavit eum.	Per multos dies jugiter adhæreret, spatium ad quietem non tribuens.	Totam noctem, et molestiam intulit.
Et abbreviata est anima ejus.	Defecit anima ejus.	Attenuata est anima ejus.
Ad moriendum	Et ad mortem usque lassata est.	
17. Totum cor suum.	17. Veritatem rei.	17.
Novacula.	Ferrum.	
Nazaræus Dei.	Nazaræus, id est, consecratus Deo.	
Sicut omnis homo.	Sicut cæteri homines.	
18. Totum cor suum.	18. Omnem animum suum.	18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κοιμᾶσθαι αὐτὸν, καὶ ἔλαβε Δαλιδὰ τὰς ἑπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὕφανεν ἐν τῷ διάσματι, καὶ ἔπηξε τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον. *Ἄλλος*, καὶ ἐκοίμησεν αὐτὸν Δαλιδὰ, καὶ ἔλαβε τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ (*al.* κατὰ) τῆς ἐκστάσεως, καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τὸν τοῖχον.	14.
	Καὶ ἐξυπνίσθη ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ ἐξῆρε τὸν πάσσαλον τοῦ ὑφάσματος ἐκ τοῦ τοίχου. *Ἄλλος*, καὶ ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ ἐξέσπασε, τοὺς πασσάλους ἐν τῷ ὑφάσματι, καὶ τὸ δίασμα.	
15.	15. Ἐρεῖς. *Ἄλλως*, λέγεις.	15. Ἐρεῖς.
	Ἐπλάνησας. *Ἄλλος*, παρελογήσω.	
16.	16. Ἐξέθλιψεν. *Ἄλλος*, κατηράσατο.	16.
	Πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἐστενοχώρησεν.	
	Ὠλιγοψύχησεν. *Ἄλλος*, ἐκολοβώθη.	
Εἰς θάνατον.	Ἕως τοῦ ἀποθανεῖν.	
17.	17. Πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας.	17.
	Σίδηρος. *Ἄλλως*, ξυρόν.	Σίδηρος.
	Ἅγιος Θεοῦ. *Ἄλλος*, Ναζιραῖος τοῦ Θεοῦ.	
	Κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. *Ἄλλως*, ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι.	Κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.
18.	18. Πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Et factum est, cum ille dormiret, et sumpsit Dalida septem cincinnos capitis ejus, et intexuit in licio, et infixit paxillo in pariete. *Alius*, et dormire fecit eum Dalida, et accepit septem cincinnos capitis ejus in extasi, et compulit paxillis in parietem.	14.
	Et expergefactus est e somno suo, et abstulit paxillum texturæ de pariete. *Alius*, et evigilavit de somno suo, et extraxit paxillos in textura, et licium.	
15.	15. Dices. *Aliter*, dicis.	15. Dices.
	Fefellisti. *Alius*, decepisti.	
16.	16. Vexavit. *Alius*, maledixit.	16
	Omnes dies, et angustiavit.	
In mortem.	Defecit animo. *Alius*, decurtata est.	
	Usque ad moriendum.	
17.	17. Totum cor suum. *Alius*, omnia quæ ex corde.	17.
	Ferrum. *Aliter*, novacula.	Ferrum.
	Sanctus Dei. *Alius*, Naziræus Dei.	
	Secundum omnes homines. *Aliter*, sicut omnes homines.	Secundum omnes homines.
18.	18. Totum cor suum. *Alius*, omnia quæ ex corde suo.	18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לסרני		
סרני		
19 על־ברכיה	19.	19.
ותקרא לאיש		
את־שבע מחלפות		
20 אצא כפעם בפעם	20.	20.
ואנער		
21 ויאחזוהו	21.	21.
וינקרו		
ויורידו		
האסירים		
22 לצמח כאשר גלח	22.	22.
23 וסרני	23.	23.
נתן		
24 ויהללו את־אלהיהם	24.	24.
25 ויצחק לפניהם	25.	25.
העמודים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Satrapas.	Principes.	
Satrapæ.	*Vacat.*	
19. Super genua sua.	19. Super genua sua.	19.
Vocavitque ad virum.	Vocavitque tonsorem.	
Septem cincinnos.	Septem crines.	
20. Egrediar sicut vice in vice.	20. Egrediar sicut ante feci.	20.
Et excutiam.	Excutiam.	
21. Et apprehenderunt eum.	21. Quem cum apprehendissent.	21.
Et effoderunt.	Eruerunt.	
Et descendere fecerunt.	Duxerunt.	
Vinctorum.	In carcere.	
22. Germinare quando rasus est.	22. Jamque capilli ejus renasci cœperant.	22.
23. Et satrapæ.	23. Principes	23.
Dedit.	Tradidit.	
24. Laudaveruntque deum suum.	24. Laudabat deum suum.	24.
25. Et lusit ad facies eorum.	25. Ludebat ante eos.	25.
Columnas.	Duas columnas.	

	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
		Ἄρχοντας. *Ἄλλος*, σατράπας.	
		Ἄρχοντες. *Ἄλλος*, πᾶσαι αἱ σατραπεῖαι.	
19.		19. Αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτῆς. *Ἄλλως*, Σαμψὼν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῆς.	19. Αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτῆς.
		Καὶ ἐκάλεσεν ἄνδρα. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσε τὸν κουρέα.	
		Τὰς ἑπτὰ σειράς. *Ἄλλος*, τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους.	
20.		20. Ἐξελεύσομαι ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. *Ἄλλος*, καὶ ποιήσω καθὼς ἀεί.	20.
		Καὶ ἀποτινάξομαι. *Ἄλλως*, καὶ ἐκτιναχθήσομαι.	Καὶ ἀποτινάξομαι.
21.		21. Καὶ ἐπελάβοντο αὐτόν. *Ἄλλως*, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.	21. Καὶ ἐπελάβοντο αὐτόν.
		Καὶ ἐξέκοψαν. *Ἄλλως*, καὶ ὤρυξαν.	
		Ἀνήγαγον. *Ἄλλως*, κατήνεγκαν.	Ἀνήγαγον.
		Τῆς φυλακῆς. *Ἄλλως*, τοῦ δεσμωτηρίου.	Τῆς φυλακῆς.
22.		22. Βλαστάνειν καθὼς ἐξυρήσατο. *Ἄλλος*, ἀνατεῖλαι ἡνίκα ἐξυρήθη.	22.
23.		23. Ἄρχοντες. *Ἄλλος*, σατράπαι.	23.
		Ἔδωκεν. *Ἄλλος*, παρέδωκεν.	
24.		24. Ὕμνησαν τὸν θεὸν αὐτῶν. *Ἄλλος*, ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν.	24.
25.		25. Ἔπαιζεν ἐνώπιον αὐτῶν. *Ἄλλως*, ἐνέπαιζον αὐτῷ.	25.
		Κιόνων. *Ἄλλος*, δύο στύλων.	

	SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
		Principes. *Alius*, satrapas.	
		Principes. *Alius*, omnes satrapiæ.	
19.		19. Eum in medio genuum suorum. *Aliter*, Sampson super genua sua.	19. Eum in medio genuum suorum.
		Et vocavit virum. *Alius*, vocavitque tonsorem.	
		Septem cincinnos. *Alius*, septem crines.	
20.		20. Egrediar sicut semel et semel. *Alius*, et faciam sicut semper.	20.
		Et excutiam. *Aliter*, et excutiam me.	Et excutiam.
21.		21. Et apprehenderunt eum. *Aliter*, et tenuerunt eum.	21. Et apprehenderunt eum.
		Et effoderunt. *Aliter*, et exciderunt.	
		Deduxerunt. *Aliter*, deposuerunt.	Deduxerunt.
		Custodiæ. *Aliter*, carceris.	Custodiæ.
22.		22. Germinare sicut rasus fuerat. *Alius*, oriri cum rasus est.	22.
23.		23. Principes. *Alius*, satrapæ.	23.
		Dedit. *Alius*, tradidit.	
24.		24. Celebrarunt deum suum. *Alius*, laudaverunt deos suos.	24.
25.		25. Ludebat coram eis. *Aliter*, illudebant ei.	25.
		Columnas. *Alius*, duas columnas.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26 ויאמר שמשון אל-הנער המחזיק בידו הניחה אותי והימשני את־העמדים	26.	26.
אשר הבית נכון עליהם .		
27 סרני	27.	27.
הראים		
28 ויקרא	28.	28.
אדני יהוה		
ואנקמה נקם		
29 את־שני ׀ עמודי התוך	29.	
ויסמך עליהם		
בימינו		
30 ויט	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26 Et dixit Samson ad puerum apprehendentem in manum ejus: Dimitte me, et fac palpare me columnas.	26. Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me, ut tangam columnas.	26.
Quas domus firmatur super eas.	Quibus omnis imminet domus.	
27. Satrapæ.	27. Principes.	27.
Videntium.	Spectantes.	
28. Clamavitque.	28. Invocato Domino.	28.
Domine, Domine.	Domine Deus.	
Et ulciscar ultionem.	Ut ulciscar me de hostibus meis.	
29. Duas columnas medii.	29. Ambas columnas.	29.
Et innixus est super eis.	Quibus innitebatur domus.	
In dextera sua.	Dextera.	
30. Et inclinavit.	30. Concussisque fortiter columnis.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Judicum.

V. 2. O′, Θ., ἐνταῦθα. Basil. et Alex.
Ibid. Θ., ἐπὶ τῆς πύλης. Basil. Sic quoque Alex.
Ibid. 'Α., παρεσιώπων. Σ., ἡσύχαζον. Basil.
Ibid. Ἄλλος, ἕως φωτὸς πρωΐ etc. Basil. et Alex.
V. 3. Ἄλλος, περὶ τὸ μεσονύκτιον. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, καὶ τῶν δύο σταθμῶν. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, ἐπέθηκεν τῷ ὤμῳ. Basil. Alex. vero, ἐπὶ τῷ ὤμῳ. Basil. ibid., O′, τοὺς ὤμους.
V. 4. Ἄλλος, ἐπὶ τοῦ χειμάῤῥου Σωρέχ. Basil. et Alex. In LXX videtur legendum, ἐν Ναχλσωρήχ.
V. 5. Ἄλλος, οἱ σατράπαι. Basil. et Alex., et sic v. 8, infra.
V. 7. 'Α., ἀλιωτοῖς, vox dubia. (*) Σ., μὴ ξηρανθείσαις. O′, Θ., μὴ ἠρημωμέναις. Basil. Alex. vero ha-

(*) 'Αλιωτοῖς, ita hic; sed in lexico suo Græco scribit Montf. cum spiritu aspero : ἁλιωτοῖς. Vox Græca incognita, vel potius ἁμάρτημα γραφικόν, pro, ut suspicor, ἀκλώστοις, *non tortis*. Drach.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Καὶ εἶπε Σαμψὼν πρὸς τὸν νεανίαν τὸν κρατοῦντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ· Ἄφες με, καὶ ψηλαφήσω τοὺς κίονας. *Ἄλλος*, καὶ εἶπε Σαμψὼν πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειραγωγοῦντα (*sic*) αὐτόν· Ἐπανάπαυσόν με δή, καὶ ποίησόν με ψηλαφῆσαι τοὺς στύλους.	26.
	Ἐφ' οὓς ὁ οἶκος εἱστήκει. *Ἄλλως*, ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπ' αὐτούς. *Ἄλλως*, ἐφ' οὓς ὁ οἶκος ἐπεστήρικται.	Ἐφ' οὓς ὁ οἶκος ἐπεστήρικται.
27.	27. Ἄρχοντες. *Ἄλλος*, σατράπαι.	27.
	Ἐμβλέποντες. *Ἄλλως*, θεωροῦντες.	Ἐμβλέποντες.
28.	28. Ἔκλαυσε. *Ἄλλως*, ἐκάλεσεν.	28. Ἐβόησεν.
	Κύριε, Κύριε τῶν δυνάμεων. *Ἄλλως*, Ἀδωναὶ Κύριε.	Κύριε, Κύριε τῶν δυνάμεων.
	Ἀνταποδώσω ἀνταπόδοσιν. *Ἄλλος*, ἐκδικήσω ἐκδίκησιν.	
29.	29. Τοὺς δύο κίονας. *Οἱ λοιποί*, δύο στύλους τοὺς μέσους.	29.
	Ἐστήρικτο ἐπ' αὐτούς. *Ἄλλως*, ἐπεστηρίχθη ἐπ' αὐτούς.	Ἐστήρικτο ἐπ' αὐτούς.
	Δεξιᾷ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, δεξιᾷ αὐτοῦ χειρί.	
30.	30. Ἐβάσταξεν. *Ἄλλος*, καὶ ἔκλινεν.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
26.	26. Et dixit Sampson ad puerum qui tenebat manum ejus : Dimitte me, et palpabo columnas. *Alius*, et dixit Sampson ad puerum manu ducentem ipsum : Quiescere me fac jam, et fac me palpare columnas.	26.
	Super quas domus stabat. *Aliter*, super quas domus super eas. *Aliter*, super quas domus sustentabatur.	Super quas domus sustentabatur.
27.	27. Principes. *Alius*, satrapæ.	27.
	Inspicientes. *Aliter*, spectantes.	Inspicientes.
28.	28. Ploravit. *Aliter*, vocavit.	28. Clamavit.
	Domine, Domine virtutum. *Aliter*, Adonai Domine.	Domine, Domine virtutum.
	Retribuam retributionem. *Alius*, ulciscar ultionem.	
29.	29. Duas columnas. *Reliqui*, duas columnas medias.	29.
	Innixus fuerat super eas. *Aliter*, innixus est super eas.	Innixus fuerat super eas.
	Dextera sua. *Alius*, dextera sua manu.	
30.	30. Sustulit. *Alius*, et inclinavit.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Judicum.

bet ut Θ. (¹)

V. 9. Ἀ., Ο', Θ., πρὸς αὐτόν. Basil. Ita quoque habet Alex.

Ibid. Ἀ., Ο', διέῤῥηξεν. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., ὃν τρόπον etc. Basil. Sic quoque Alex.

V. 10. Basil., παρελογήσω. Alex., παρελογίσω.

V. 11. *Ἄλλος*, δεσμῷ δήσωσι. Basil. Alex. vero, δεομῷ δήσουσι.

(¹) Μὴ ἠρημωμέναις (scil., νευραῖς, *nervis*, vel potius, *funibus*). Latine reddidit Montf., *non desertis*. Quid autem sunt funes *deserti*, aut *non deserti?* Ego Davus sum, non Œdipus. Attamen non ignoro verbum ἐρημόω significare hoc in loco, *exsicco*, et quidem, *siccitate corrumpo*. Non enim aliud est ἔρημος nisi locus *desertus* præ nimia *siccitate ariditateque*. Drach.

Ibid. 'A., οὐκ ἐγενήθη. Basil., atque sic legitur in Alex.

V. 12. Ο', Θ., καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο etc. Basil., et sic Alex.

Ibid. Σ., ὡσεὶ κρόκην. Basil. Ἄλλος, ῥάμμα. Basil. et Alex.

V. 13. Basil., Ἄλλος, ἕως νῦν παρελογήσω. Alex., ὡς νῦν παρελογίσω.

Ibid. 'A., Σ., τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους etc. Basil.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἐκοίμησεν αὐτὸν Δαλιδὰ etc. Sic Basil. Ab hac vero lectione parum deflectit Alex.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου etc. Basil., et sic fere Alex. parvo discrimine.

V. 15. 'A., Ο', Θ., ἐρεῖς. Basil. Et ita quoque Alex.

Ibid. Ἄλλος, παρελογήσω. Basil. Melius, παρελογίσω, ut habet Alex.

V. 16. Ἄλλος, κατηράσατο. Sic Basil. qui huic lectioni præfert notam, Ο'. Alex. melius, κατειργάσατο.

Ibid. 'A., ὅλην τὴν νύκτα καὶ παρενόχλησεν. Basil. Et ita legitur in Alex.

Ibid. 'A., ἐσμικρύνθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Basil. Ἀλλ., ἐκολοβώθη. Basil.

Ibid. Σ., εἰς θάνατον. Basil. Atque ita legitur in Alex.

V. 17. Ἄλλος, πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., σίδηρος. Basil. Et sic edit. Rom.

Ibid. Ἄλλος, Ναζιραῖος τοῦ Θεοῦ. Basil. et Alex.

Ibid. Basil. in textu, ὥσπερ πάντες οἱ ἄνθρωποι, ad marg., κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, et ita legitur in Alex.

V. 18. Ἄλλος, πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, σατράπας, et mox, πᾶσαι αἱ σατραπεῖαι. Basil. et Alex.

V. 19. Ο', Θ., αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτῆς. Basil., et ita Alex.

CAPUT XVII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מיכיהו	1.	1.
2 אלף	2.	2.
אשר לקח־לך		
ואתי אלית וגם אמרת		
3 הקדש הקדשתי	3.	3.
אשיבנו		
4 לצורף	4.	4.
5 אפוד	5.	5 Ἐπωμίδα.
ותרפים		Μορφώματα.
7 ויהי־נער	7.	7.
מבית לחם יהודה ממשפחת יהודה		
8 באשר ימצא	8.	8.
בא הר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Michaiu.	1. Michas.	1.
2. Mille.	2. Mille.	2.
Quod captum est tibi.	Quos separaveras tibi.	
Et tu adjurasti, et etiam dixisti.	Et super quibus me audiente juraveras.	
3. Sanctificando sanctificavi.	3. Consecravi et vovi.	3.
Restituam illud.	Trado.	
4. Argentario.	4. Argentario.	4.
5. Superhumerale.	5. Ephod.	5. Superhumerale.
Et theraphim.	Et theraphim.	Figuras.
7. Et fuit puer.	7. Fuit quoque.... alter adolescens.	7.
De Bethlehem Juda, de familia Juda.	De Bethlehem Juda, ex cognatione ejus.	
8. Ubicumque invenisset.	8. Ubicumque sibi commodum reperisset.	8.
Venitque montem.	Cumque venisset in montem.	

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσε τὸν κουρέα. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους. Basil. et Alex.

V. 20. *Ἄλλος*, καὶ ποιήσω καθὼς ἀεί. Basil.

Ibid. Ο', Θ., καὶ ἀποτινάξομαι. Basil. Et sic Alex.

V. 21. Ο', Θ., καὶ ἐπελάβοντο αὐτόν. Basil. Ita quoque Alex. qui legit αὐτοῦ.

Ibid. *Ἄλλως*, καὶ ὤρυξαν. Basil. Alex. vero, ἐξώρυξαν.

Ibid. Ο', Θ., ἀνήγαγον. Basil. Alex., κατήγαγον.

Ibid. Ο', Θ., τῆς φυλακῆς. Basil. Sic etiam Alex.

V. 22. *Ἄλλος*, ἀνατεῖλαι ἡνίκα etc. Sic Basil. et Alex.

V. 23. *Ἄλλος*, σατράπαι. Basil. et Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, παρέδωκεν. Basil. et Alex.

V. 24. *Ἄλλος*, ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν. Basil. et Alex.

V. 25. Basil., Ο', ἐνέπαιζον αὐτῷ. Sic item Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, δύο στύλων. Basil. et Alex.

V. 26. *Ἄλλος*, καὶ εἶπε Σαμψὼν πρὸς τὸ παιδάριον etc. Basil. et Alex. qui postremus habet, ἐπὶ τοὺς στύλους.

Ibid. Prior lectio est Basil., secunda, edit. Rom., tertia, Theodotionis ex Basil. Alex. vero sic habet, ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῶν.

V. 27. *Ἄλλος*, σατράπαι. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., ἐμβλέποντες. Sic item habet Alex.

V. 28. Basil. ad marg., Ο' *ἄλλως*, ἐκάλεσεν. Θ., ἐβόησεν. Alex. item habet, ἐβόησεν.

Ibid. Ο', Θ., Κύριε, Κύριε, τῶν δυνάμεων. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐκδικήσω ἐκδίκησιν. Basil. Alex. vero, ἐκδικησίαν, male.

V. 29. *Οἱ λοιποί*, δύο στύλους τοὺς μέσους. Basil., et ita Alex.

Ibid. Ο', Θ., ἐστήρικτο etc. Basil.

Ibid. *Ἄλλος*, δεξιᾷ αὐτοῦ χειρί. Basil.

V. 30. Basil., καὶ ἔκλινεν, in textu, ἐβάσταξεν, ad marg.

CAPUT XVII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Μιχαίας. *Ἄλλος*, Μιχά.	1.
2.	2. Οἱ χίλιοι. *Ἄλλος*, χιλίους.	2.
Οὓς ἐξαιρέτους εἶχες.	Οὓς ἔλαβες. *Ἄλλος*, τοὺς ληφθέντας σοι.	
	Καί με ἠράσω, καὶ προσεῖπας. *Ἄλλος*, καὶ ἐξώρκισας καὶ εἶπας.	
3.	3. Ἁγιάζουσα ἡγίασα. *Ἄλλως*, ἁγιασμῷ ἡγίασα.	3.
	Ἀποδώσω. *Ἄλλος*, ἐπιστρέψω.	
4.	4. Τῷ ἀργυροκόπῳ. *Ἄλλος*, τῷ χωνευτῇ.	4.
5. Ἔνδυμα ἱερατικόν.	5. Ἐφώδ. *Ἄλλος*, ἔνδυμα.	5.
Εἴδωλα.	Θεραφείν.	
7.	7. Καὶ ἐγένετο παιδάριον. *Ἄλλως*, καὶ ἐγενήθη νεανίας.	7. Καὶ ἐγένετο παιδάριον.
	Ἐκ Βηθλεὲμ δήμου Ἰούδα. *Ἄλλως*, ἐκ τῆς πόλεως Βηθλεὲμ Ἰούδα, ἐκ τῆς συγγενείας.	Ἐκ τῆς πόλεως Βηθλεὲμ Ἰούδα, ἐκ τῆς συγγενείας.
8.	8. Ἐν ᾧ ἐὰν εὕρῃ. *Ἄλλος*, οὗ ἐὰν εὕρῃ.	8.
	Καὶ ἦλθεν ἕως ὄρους. *Ἄλλος*, παρεγενήθη εἰς ὄρος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Michæas. *Alius*, Micha.	1.
2.	2. Milleni. *Alius*, millenos.	2.
Quos selectos habebas.	Quos accepisti. *Alius*, acceptos tibi.	
	Et me maledictis adjurasti, et etiam dixisti. *Alius*, et adjurasti et dixisti.	
3.	3. Sanctificans sanctificavi. *Aliter*, sanctificatione sanctificavi.	3.
	Reddam. *Alius*, reverti faciam.	
4.	4. Argentario. *Alius*, conflatori.	4.
5. Indumentum sacerdotale.	5. Ephod. *Alius*, indumentum.	5.
Idola.	Theraphin.	
7.	7. Et fuit puerulus. *Aliter*, et fuit adolescens.	7. Et fuit puerulus.
	De Bethleem de popuio Juda. *Aliter*, ex urbe Bethleem Juda, de cognatione.	Ex urbe Bethleem Juda, de cognatione.
8.	8. In quocumque invenisset. *Alius*, ubicumque invenisset.	8.
	Et venit usque ad montem. *Alius*, accessit ad montem.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 לגור באשר אמצא	9.	9.
10 וערך	10.	10. Ζεῦγος.
11 הנער	11.	11.
12 וימלא מיכה	12.	12.
ויהי בבית מיכה		
13 ייטיב יהוה לי	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Ad peregrinandum ubicumque invenero.	9. Ut habitem ubi potuero, et utile mihi esse perspexero.	9.
10. Et ordinem.	10. Vestem duplicem.	10. Jugum.
11. Puer.	11. *Vacat.*	11.
12. Et implevit Micha.	12. Implevitque Michas.	12.
Et fuit in domo Micha.	Apud se.	
13. Faciet bene Dominus mihi.	13. Benefaciet mihi Deus.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Judicum.

V. 1. Ἄλλος, Μιχά. Basil. et Alex.
V. 2. Ἄλλος, χιλίους. Basil. et Alex.
Ibid. Σ., οὓς ἐξαιρέτους εἶχες. Basil. Ἄλλ., τοὺς ληφθέντας σοι. Basil.
Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐξώρκισας καὶ εἶπας. Basil.
V. 3. Ἄλλως, ἁγιασμῷ ἡγίασα. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, ἐπιστρέψω. Basil. et Alex.
V. 4. Ἄλλος, τῷ χωνευτῇ. Basil. et Alex.
V. 5. Ἀ., ἐπωμίδα etc. Ex Basil.
Ibid. Ἀ., μορφώματα etc. Basil.
V. 7. Οʹ, Θ., καὶ ἐγένετο παιδάριον. Basil.
Ibid. Οʹ *ἄλλως*, Θ., ἐκ τῆς πόλεως etc. Basil.

CAPUT XVIII JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ממשפחתם	2.	2.
מקצותם		
חקרו		
ויבאו הר		
עד־בית מיכה וילינו שם		
3 הנער	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. De familia sua.	2. Stirpis et familiæ suæ.	2.
De finibus suis.	*Vacat.*	
Explorate.	Considerate.	
Et venerunt in montem.	Qui cum pergentes venissent in montem.	
Usque ad domum Micha : et pernoctaverunt ibi.	Et intrassent domum Michæ, requieverunt ibi.	
3. Pueri.	3. Adolescentis.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Παροικεῖν οὗ ἐὰν εὕρω. *Ἄλλως*, παροικῆσαι ἐν ᾧ ἐὰν εὕρω τόπῳ.	9. Παροικεῖν οὗ ἐὰν εὕρω.
10. Ζεῦγος.	10. Ζεῦγος. *Ἄλλως*, στολήν	10. Ζεῦγος
11.	11. Νεανίας. *Ἄλλος*, παιδάριον.	11.
12. Ἐτελείωσε.	12. Ἐπλήρωσε Μιχαίας. *Ἄλλος*, ἐνέπλησε Μιχά. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ Μιχαία. *Ἄλλος*, καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά.	12.
13.	13. Ἀγαθυνεῖ μοι Κύριος. *Ἄλλος*, ἠγάθυνεν Κύριος ἐμός. *Ἄλλος*, ἀγαθοποίησεν.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Ad incolendum ubicumque invenero. *Aliter*, ad habitandum in quocumque loco invenero.	9. Ad incolendum ubicumque invenero.
10. Jugum.	10. Jugum. *Aliter*, stolam.	10. Jugum.
11.	11. Adolescens. *Alius*, puerulus.	11.
12. Iuitiavit.	12. Implevit Michæas. *Alius*, implevit Micha. Et fuit in domo Michææ. *Alius*, et erat in domo Micha.	12.
13.	13. Benefaciet mihi Dominus. *Alius*, benefecit Dominus meus. *Alius*, bonum fecit.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Judicum.

V. 8. *Ἄλλος*, οὗ ἐὰν εὕρῃ. Basil. et Alex.
Ibid. *Ἄλλος*, παρεγενήθη εἰς ὄρος. Basil.
V. 9. Ο', Θ., παροικεῖν οὗ ἐὰν εὕρω. Basil. Et sic Alex.
V. 10. Ἀ., Σ., Ο', Θ., ζεῦγος. Basil. Sic item legit Alex.
V. 11. *Ἄλλος*, παιδάριον. Basil.
V. 12. Σ., ἐτελείωσε. Ita Coislin. ad marg.
Ibid. *Ἄλλος*, ἐνέπλησε Μιχά. Basil., Alex. et Coislin. in textu.
Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά. Basil.
V. 13. *Ἄλλος*, ἠγάθυνεν Κύριος ἐμός. *Ἄλλος*, ἀγαθοποίησεν. Basil.

CAPUT XVIII JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἀπὸ δήμων αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν συγγενειῶν. *Vacat*. *Ἄλλος*, ἀπὸ μέρους αὐτῶν. Ἐξιχνιάσατε. *Ἄλλος*, ἐρευνήσατε. Ἦλθον ἕως ὄρους. *Ἄλλος*, παρεγένοντο εἰς ὄρος. Ἕως οἴκου Μιχαία καὶ ηὐλίσθησαν αὐτοὶ ἐκεῖ ἐν οἴκῳ Μιχαία. *Ἄλλος*, κατέπαυσαν ἐκεῖ αὐτῶν ὄντων ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά.	2.
3.	3. Νεανίσκου. *Ἄλλος*, παιδαρίου.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. De populis suis. *Alius*, de cognationibus. *Vacat*. *Alius*, ex parte sua. Investigate. *Alius*, examinate. Venerunt usque ad montem. *Alius*, accesserunt in montem. Usque ad domum Michææ, et manserunt ipsi illic in domo Michææ. *Alius*, quieverunt illic, ipsis exsistentibus in domo Micha.	2.
3.	3. Adolescentis, *Alius*, puerul.	3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
פה		
5 התצלח דרכנו	5.	5.
6 לשלום	6.	6.
אשר תלכו־בה		
7 וילכו	7.	7.
אשר־בקרבה יושבת		
לבטח		
כמשפט		
ובטח ואין־מכלים דבר בארץ יורש עצר ורחוקים המה מצידנים ודבר אין־להם עם־אדם		
8 ויאמרו	8.	8.
9 ראינו	9.	9.
מחשים		
10 תבאו	10.	10.
בטח		
רחבת		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Hic.	Huc.	
5. An prosperabitur via nostra	5. An prospero itinere pergerent.	5.
6. In pace.	6. In pace.	6.
Qua ambulatis in ea.	Viam vestram, et iter quo pergitis.	
7. Et abierunt.	7. Euntes igitur.	7.
Qui in interiori ejus, manentem.	Habitantem in ea.	
Ad fiduciam.	Absque ullo timore.	
Juxta judicium.	Juxta consuetudinem.	
Et confidentem, et non calumnians verbum in terra possidens retentionem : et longinqui ipsi a Sidoniis, et verbum non erat eis cum homine.	Securum et quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum : et procul a Sidone, atque a cunctis hominibus separatum.	
8. Dixeruntque.	8. Responderunt.	8.
9. Vidimus.	9. Vidimus.	9.
Tacentes.	Nolite negligere.	
10. Intrabitis.	10. Intrabimus.	10.
Confidentem.	Ad securos.	
Lata.	Latissimam.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. *Ἄλλος*, ἐνταῦθα.	
5.	5. Εἰ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς ἡμῶν. *Ἄλλ.*, εἰ κατευοδοῖ τὴν ὁδὸν ἡμῶν.	5.
6.	6. Ἐν εἰρήνῃ. *Ἄλλός*, εἰς εἰρήνην.	6.
	Ἐν ᾗ πορεύεσθε ἐν αὐτῇ. *Ἄλλος*, καθ' ἣν πορεύεσθε.	
7.	7. Καὶ ἐπορεύθησαν. *Ἄλλος*, καὶ παρεγένοντο.	7.
	Ἐν μέσῳ αὐτῆς καθήμενον. *Ἄλλος*, ἐν αὐτῇ κατοικοῦντα.	
Ἀμερίμνως.	Ἐπ' ἐλπίδι.	
	Ὡς κρίσις. *Ἄλλος*, κατὰ τὴν σύγκρισιν. *Ἄλλος*, κατὰ τὸ ἔθος.	
Ἐν ἠρεμίᾳ καὶ ἀφοβίᾳ, μηδενὸς ἐνοχλοῦντος ἐν μηδενὶ ἐν τῇ γῇ, ὅτι μακράν εἰσι Σιδώνιοι, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς σὺν ἀνθρώπῳ.	Ἡσυχάζουσα, καὶ οὐκ ἔστι διατρέπων ἢ καταισχύνων λόγον ἐν τῇ γῇ, κληρονόμος ἐλπίζων θησαυρούς, καὶ μακράν εἰσι Σιδωνίων, καὶ λόγον οὐκ ἔχουσι πρὸς ἄνθρωπον. *Ἄλλως*, ἡσυχάζοντας ἐν ἐλπίδι, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα ἐν τῇ γῇ, ὅτι μακράν εἰσιν ἀπὸ Σίδωνος, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας.	
8.	8. Καὶ εἶπον. *Ἄλλος*, ἔλεγον.	8.
9.	9. Εἴδομεν. *Ἄλλος*, ἑωράκαμεν.	9.
Ἀμελεῖτε.	Ἡσυχάζετε. *Ἄλλος*, σιωπᾶτε.	
10.	10. Ἥξετε. *Ἄλλως*, εἰσελεύσεσθε.	10. Ἥξετε.
	Πεποιθότα. *Ἄλλως*, ἐπ' ἐλπίδι.	Πεποιθότα.
	Εὐρύχωρος. *Ἄλλως*, πλατεῖα.	Εὐρύχωρος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	In hoc loco. *Alius*, hic.	
5.	5. Si prosperabitur via nostra. *Alius*, si prosperare faciat viam nostram.	5.
6.	6. In pace. *Alius*, in pacem.	6.
	In qua pergitis in ea. *Alius*, ad quam ambulatis.	
7.	7. Et perrexerunt. *Alius*, et advenerunt.	7.
	In medio ejus sedentem. *Alius*, in ipsa habitantem.	
Sine cura.	In spe.	
	Sicut est judicium. *Alius*, secundum judicium. *Alius*, juxta consuetudinem.	
In quiete et confidentia, nemine perturbante in ulla re in terra, quia procul sunt Sidonii, et sermo non erat eis cum homine.	Quiescens, et non est deterrens, vel confundens verbum in terra, hæres expectans thesauros, et procul sunt a Sidoniis, et verbum non habent ad hominem. *Aliter*, quiescentes in spe, et non valentes loqui verbum in terra, quia procul sunt a Sidone: et verbum non erat eis cum Syria.	
8.	8. Et dixerunt. *Alius*, dicebant.	8.
9.	9. Vidimus. *Alius*, *id*.	9.
Negligitis.	Quiescitis. *Alius*, tacetis.	
10.	10. Venietis. *Aliter*, intrabitis.	10. Venietis.
	Confidentem. *Aliter*, in spe.	Confidentem.
	Spatiosa. *Aliter*, lata.	Spatiosa.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ממשפחת	11.	11.
12 אחרי	12.	12.
13 ויעברו משם הר־אפרים	13.	13.
14 הידעתם בבתים האלה	14.	14.
15 הנער	15.	15.
16 איש חגורים כלי מלחמתם	16.	16.
נצבים		
פתח השער		
19 ויאמרו לו החרש	19.	19.
ולך הטוב ולמשפחה בישראל		Μὴ βέλτιον;
21 וישימו את־הטף ואת־המקנה ואת־הכבודה	21.	21.
22 המה הרחיקו מבית מיכה	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. De familia.	11. De cognatione.	11.
12. Post.	12. Post tergum.	12.
13. Et transierunt inde montem Ephraim.	13. Inde transierunt in montem Ephraim.	13.
14. Num nostis? In domibus illis.	14. Nostis In domibus istis.	14.
15. Adolescentis.	15. Adolescentis.	15.
16. Viri accincti vasis belli sui.	16. Viri ita ut erant armati.	16.
Stantes. Ad ostium portæ.	Stabant. Ante ostium.	
19. Et dixerunt ei, Tace.	19. Cui responderunt, Tace.	19.
Et ito. Numquid melius? Et familiæ in Israel.	Et veni. Quid melius? Et familia in Israel.	Numquid melius?
21. Posueruntque pubem, et jumenta, et pretiosum.	21. Et ante se ire fecissent parvulos ac jumenta et omne quod erat pretiosum.	21.
22. Ipsi longe erant a domo Micha.	22. Et jam a domo Michæ essent procul.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Ἀπὸ δήμων. *Ἄλλος*, εἰς συγγενείας.	11.
12.	12. Ὀπίσω. *Ἄλλος*, κατόπισθεν.	12.
13.	13. Καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν ὄρος Ἐφραΐμ. *Ἄλλως*, ἀπῆλθον ἐκεῖθεν ἕως τοῦ ὄρους Ἐφραΐμ.	13.
14.	14. Οἴδατε. *Ἄλλως*, ἔγνωτε.	14. Οἴδατε.
	Ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις.	
15.	15. Τοῦ παιδαρίου. *Ἄλλως*, τοῦ νεανίσκου.	15. Τοῦ παιδαρίου.
16.	16. Ἄνδρες οἱ ἀνεζωσμένοι τὰ σκεύη τῆς παρατάξεως αὐτῶν. *Ἄλλως*, περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά.	16.
	Ἑστῶτες. *Ἄλλως*, ἐστηλωμένοι.	
	Παρὰ τὰς θύρας τῆς πύλης. *Ἄλλως*, παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος.	Παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος.
19.	19. Καὶ εἶπαν αὐτῷ, Κώφευσον. *Ἄλλος*, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, Σίγα.	19.
	Καὶ ἔλθε. *Ἄλλως*, δεῦρο.	Καὶ ἔλθε.
	Μὴ βέλτιον; *Ἄλλως*, ἀγαθόν.	Μὴ βέλτιον;
	Καὶ συγγενείας Ἰσραήλ. *Ἄλλως*, καὶ οἴκου εἰς δῆμον Ἰσραήλ.	Καὶ συγγενείας Ἰσραήλ.
21.	21. Ἔταξαν τὴν πανοικίαν καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν ἔνδοξον. *Ἄλλως*, ἔθηκαν τὰ τέκνα, καὶ τὴν κτῆσιν, καὶ τὸ βάρος.	21. Ἔταξαν τὴν πανοικίαν καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν ἔνδοξον.
22.	22. Αὐτοὶ ἐμάκρυναν ἀπὸ οἴκου Μιχαία. *Ἄλλος*, αὐτῶν δὲ μακρυνόντων ἀπὸ τοῦ οἴκου Μιχά.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. A populis. *Alius*, in cognationes.	11.
12.	12. Post. *Alius*, post tergum.	12.
13.	13. Et transierunt inde montem Ephraim. *Aliter*, abscesserunt inde usque ad montem Ephraim.	13.
14.	14. Scitis. *Aliter*, nostis.	14. Scitis.
	In ista domo. *Alius*, in domibus istis.	
15.	15. Pueruli. *Aliter*, adolescentis.	15. Pueruli.
16.	16. Viri accincti vasis aciei suæ. *Aliter*, circumcincti vasa bellica.	16.
	Stantes. *Aliter*, erecti.	
	Apud januas portæ. *Aliter*, ad januam ostii.	Ad januam ostii.
19.	19. Et dixerunt ei, Tace. *Alius*, et dixerunt ad eum, Sile.	19.
	Et veni. *Aliter*, huc.	Et veni.
	Numquid melius? *Aliter*, bonum.	Numquid melius?
	Et cognationis Israel. *Aliter*, et domus in populum Israel.	Et cognationis Israel.
21.	21. Constituerunt totam supellectilem domus et possessionem ejus pretiosam. *Aliter*, posuerunt filios, et possessionem, et sarcinam.	21. Constituerunt totam supellectilem domus et possessionem ejus pretiosam.
22.	22. Ipsi elongaverant se a domo Michææ. *Alius*, ipsis autem elongantibus se a domo Micha.	22.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בבתים אשר עם־בית מיכה נזעקו וידביקו את־בני־דן		
23 נזעקת	23.	23.
24 את־אלהי אשר־עשיתי	24.	24.
ותלכו		
25 מרי	25.	25.
26 חזקים המה ממנו	26	26.
ויפן		
28 ואין מציל	28.	28.
רחוב		
29 בשם	29.	29.
אשר יולד		
30 גלות	30.	30.
31 וישימו	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In domibus, qui cum domo Micha acciti sunt, et insecuti sunt filios Dan.	Qui habitabant in ædibus Michæ, conclamantes secuti sunt.	
23. Accitus es.	23. Clamas.	23.
24. Deos meos quos feci.	24. Deos meos quos mihi feci.	24.
Et abiistis.	*Vacat.*	
25. Amari.	25. Animo concitati.	25.
26. Fortes ipsi præ se.	26. Fortiores se essent.	26.
Et vertit se.	Reversus est.	
28. Et non eruens.	28. Nullo penitus ferente præsidium.	28.
Rehob.	Rohob.	
29. In nomine.	29. Juxta vocabulum.	29.
Qui natus est.	Quem genuerat.	
30. Transmigratio.	30. Captivitatis.	30.
31. Et posuerunt.	31. Mansitque apud eos.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Judicum.

V. 2. Ἄλλος, ἐκ τῶν συγγενειῶν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἀπὸ μέρους αὐτῶν. Basil. et Alex.

Ibid. Basil., ἐρευνήσατε. Alex., ἐξερευνήσατε.

Ibid. Ἄλλος, παρεγένοντο εἰς ὄρος. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, κατέπαυσαν ἐκεῖ etc. Basil. et Alex. qui postremus habet, παρὰ τῷ οἴκῳ.

V. 3. Ἄλλος, παιδαρίου. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλος, ἐνταῦθα. Basil. et Alex.

V. 5. Ἄλλος, εἰ κατευοδοῖ τὴν ὁδὸν ἡμῶν. Basil. et Alex. Sed hic habet, ἡ ὁδὸς ἡμῶν.

V. 6. Ἄλλος, εἰς εἰρήνην. Basil. et Alex.

Ibid. Basil. et Alex., καθ' ἣν πορεύεσθε. Postremus, καθ' ἣν ὑμεῖς πορεύεσθε.

V. 7. Ἄλλος, καὶ παρεγένοντο. Basil. et Alex

Ibid. Ἄλλος, ἐν αὐτῇ κατοικοῦντα. Basil. et Alex.

Ibid. Σ., ἀμερίμνως. Basil.

Ibid. Ἄλλος, κατὰ τὴν σύγκρισιν. Basil. et Alex. Ἄλλος, κατὰ τὸ ἔθος. Basil.

Ibid. Σ., ἐν ἠρεμίᾳ etc. Has lectiones Symmachi et editionis τῶν Ο' a Romana diversas, mutua-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς μετὰ οἴκου Μιχαία ἐβόησαν, καὶ κατελάβοντο τοὺς υἱοὺς Δάν. *Ἄλλος*, σὺν τῷ οἴκῳ μετὰ Μιχὰ ἐκέκραξαν κατοπίσω υἱῶν Δάν.	
23.	23. Ἐβόησας. *Ἄλλος*, ἐλάλησας. *Ἄλλος*, ἐκέκραξας.	23 Ἐβόησας.
24.	24. Τοὺς θεούς μου, οὓς ἐποίησα ἐμαυτῷ. *Ἄλλως*, τὸ γλυπτόν μου ὃ ἐποίησα.	24. Τοὺς θεούς μου, οὓς ἐποίησα ἐμαυτῷ.
	Ἐπορεύθητε. *Ἄλλος*, ἀπήλθετε.	
25.	25. Κατώδυνοι. (*Al.* κατόδυνοι.) *Ἄλλως*, πικροί.	25. Κατώδυνοι. (*Al.* κατόδυνοι.)
26.	26. Ἰσχυρότεροι αὐτοῦ εἰσιν. *Ἄλλως*, δυνατώτεροί εἰσιν ὑπὲρ αὐτόν.	26. Ἰσχυρότεροι αὐτοῦ εἰσιν.
	Καὶ ἐπέστρεψεν. *Ἄλλος*, ἐξένευσεν.	
28.	28. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος. *Ἄλλως*, οὐκ ἦν ὁ ῥυόμενος.	28. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος.
	Ῥαάβ. *Οἱ λοιποί*, Ῥεώβ.	
29.	29. Κατὰ τὸ ὄνομα. *Ἄλλως*, ἐν ὀνόματι.	29. Κατὰ τὸ ὄνομα
	Ὃς ἐτέχθη. *Ἄλλος*, ὃς ἐγεννήθη.	
30.	30. Ἀποικίας. *Ἄλλως*, μετοικεσίας.	30.
31.	31. Καὶ ἔταξαν. *Ἄλλως*, καὶ ἔθηκαν.	31. Καὶ ἔταξαν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Qui in domibus quæ cum domo Micha, clamaverunt, et assecuti sunt filios Dan. *Alius*, cum domo cum Micha clamaverunt a tergo filiorum Dan.	
23.	23. Clamasti. *Alius*, locutus es. *Alius*, clamorem sustulisti.	23. Clamasti.
24.	24. Deos meos quos mihi feci. *Aliter*, sculptile meum quod feci.	24. Deos meos quos mihi feci.
	Ivistis. *Alius*, abiistis.	
25.	25. Tristes. *Aliter*, amari.	25. Tristes.
26.	26. Fortiores eo sunt. *Aliter*, potentiores sunt super ipsum.	26. Fortiores eo sunt.
28.	Et revertit. *Alius*, convertit se.	
	28. Et non est qui eximat. *Aliter*, et non erat qui erueret.	28. Et non est qui eximat.
	Raab. *Reliqui*, Reob.	
29.	29. Secundum nomen. *Aliter*, in nomine.	29. Secundum nomen.
	Qui natus est. *Alius*, qui genitus est.	
30.	30. Emigrationis. *Aliter*, Transmigrationis.	30.
31.	31. Et constituerunt. *Aliter*, et posuerunt.	31. Et constituerunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Judicum.

mur ex Basiliensi. Editio Romana, ἐκπιέζων pro ἐλπίζων.

Coislin. in textu, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα, marg., Ἀ., καὶ οὐκ ἐνῆν καταισχύνων οὐδὲ διατρέπων, quæ corrupta haud dubie sunt.

V. 8. *Ἄλλος*, ἔλεγον. Basil. et Alex.

V. 9. *Ἄλλος*, ἑωράκαμεν. Basil. et Alex.

Ibid. Σ., ἀμελεῖτε. Basil. *Ἀλλ.*, σιωπᾶτε. Basil. et Alex.

V. 10. Ο', Θ., ἥξετε, et mox, πεποιθότα, et ibid., εὐρύχωρος. Basil., et sic etiam legitur in Alex.

V. 11. *Ἄλλος*, εἰς συγγενείας. Basil. Alex. vero, ἐκ συγγενείας.

V. 12. *Ἄλλος*, κατόπισθεν. Basil. et Alex.

V. 13. *Ἄλλως*, ἀπῆλθον etc. Basil.

V. 14. Ο', Θ., οἴδατε. Basil. Et ita legit Alex.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις. Basil. et Alex.

V. 15. Ο', Θ., τοῦ παιδαρίου. Basil. et Alex.

V. 16. *Ἄλλως*, περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλως, ἐστηλωμένοι. Basil. et Alex.
Ibid. Οʹ ἄλλως, Θ., παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος. Basil. Sic item Alex.
V. 19. Ἄλλος, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, Σίγα. Basil.
Ibid. Οʹ, Θ., καὶ ἐλθε. Basil. Sic etiam Alex.
Ibid. Ἀ., Οʹ, Θ., μὴ βέλτιον. Basil., atque *ita* legitur in Alex.
Ibid. Οʹ, Θ., καὶ συγγενείας Ἰσραήλ. Basil. In Alex., συγγενείας ἐν Ἰσραήλ.
V. 21. Οʹ, Θ., ἔταξαν τὴν πανοικίαν etc. Basil. Et sic Alex.
V. 22. Ἄλλος, αὐτῶν δὲ μακρυνόντων etc. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλος, σὺν τῷ οἴκῳ etc. Basil. Et ita fere Alex. parvo discrimine.
V. 23. Οʹ, Θ., ἐβόησας. Basil. Ita quoque legitur

CAPUT XIX JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ותלך מאתו	2.	2.
ותהי		
ארבעה חדשים		
3 אחריה	3.	3.
להשיבו		
ונערו		
ותביאהו בית		
וישמח לקראתו		
4 ויחזק־בו חתנו	4.	4.
וילינו		
5 ללכת	5.	5.
חתנו		
פת		
6 שניהם	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et abiit ab eo.	2. Reversa est.	2
Et fuit.	Mansitque.	
Quatuor mensium.	Quatuor mensibus.	
3. Post eam.	3. Secutusque est eam.	3.
Ad reducendam eam	Et secum reducere.	
Et puer ejus.	Puerum.	
Et introduxit eum in domum.	Et introduxit in domum.	
Et lætatus est in occursum ejus.	Occurrit ei lætus.	
4. Et apprehendit in eum socer ejus.	4. Et amplexatus est hominem.	4.
Et pernoctarunt.	*Vacat.*	
5. Ad eundum.	5. Proficisci.	5.
Generum suum.	Generum suum.	
Buccella.	Pauxillum.	
6. Ipsi ambo.	6. Simul.	6.

in Alex. Ἄλλος, ἐλάλησας. Basil. Idem ad marg., Ο', ἐκέκραξας.
V. 24. Ο', Θ., τοὺς θεούς μου οὓς ἐποίησα ἐμαυτῷ. Basil.
Ibid. Ἄλλος, ἀπήλθετε. Basil. et Alex.
V. 25. Ο', Θ., κατώδυνοι. Basil.
V. 26. Ο', Θ., ἰσχυρότεροι αὐτοῦ εἰσιν. Basil. Ita quoque Alex.
Ibid. Ἄλλος, ἐξένευσεν. Basil. et Alex.
V. 28. Ο', Θ., οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος. Basil. Ita legitur etiam in Alex.
Ibid. Οἱ λοιποί, Ῥεώβ. Basil.
V. 29. Ο', Θ., κατὰ τὸ ὄνομα. Basil. Sic item Al.
Ibid. Ἄλλος, ὃς ἐγεννήθη. Basil. et Alex.
V. 30. Ἄλλως, μετοικεσίας. Basil. et Alex.
V. 31. Ο', Θ., καὶ ἔταξαν. Basil., et sic etiam Alex.

CAPUT XIX JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ ἀπῆλθε παρ' αὐτοῦ. Ἄλλως, καὶ ὠργίσθη αὐτῷ.	2.
	Καὶ ἐγένετο. Ἄλλως, καὶ ἦν.	Καὶ ἐγένετο.
	Μηνῶν τεσσάρων. Ἄλλως, τετράμηνον.	
3.	3. Κατόπισθεν αὐτῆς. Ἄλλως, ὀπίσω αὐτήν.	3. Κατόπισθεν αὐτῆς
	Ἐπιστρέψαι αὐτήν. Ἄλλως, διαλλάξαι αὐτήν.	
	Τὸ παιδάριον. Ἄλλως, νεανίας.	Τὸ παιδάριον.
	Ἡ δὲ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς οἶκον. Ἄλλως, καὶ ἐπορεύθη ἕως οἴκου.	
	Καὶ ηὐφράνθη εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. Ἄλλος, παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.	
4.	4. Καὶ κατέσχεν αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ.	4.
	Ὕπνωσαν. Ἄλλως, ηὐλίσθησαν.	Ὕπνωσαν.
	5. Ἀπελθεῖν. Ἄλλως, πορευθῆναι.	5. Ἀπελθεῖν.
	Γαμβρόν. Ἄλλως, νυμφίον.	Γαμβρόν.
	Κλάσματι. Ἄλλως, ψωμῷ.	Κλάσματι.
6.	6. Ἀμφότεροι. Ἄλλως, οἱ δύο.	6. Ἀμφότεροι.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et abiit ab eo. *Aliter*, et irata est ei.	2.
	Et facta est. *Aliter*, et erat.	Et facta est.
	Quatuor mensium. *Aliter*, quadrimensem.	
3.	3. Post tergum ejus. *Aliter*, post eam.	3. Post tergum ejus.
	Ad reducendam eam. *Aliter*, ad reconciliandam eam.	
	Puerulus. *Aliter*, puer.	Puerulus.
	Illa vero introduxit eum in domum. *Aliter*, et venit usque ad domum.	
	Et lætatus est in occursum ejus. *Alius*, aderat in occursum ejus.	
4.	4. Et retinuit eum socer ejus. *Alius*, et introduxit eum socer ejus.	4.
	Dormierunt. *Aliter*, manserunt.	Dormierunt.
5.	5. Ad discedendum. *Aliter*, ad eundum.	5. Ad discedendum.
	Generum. *Aliter*, *alio verbo*.	Generum.
	Frusto. *Aliter*, buccella.	Frusto.
6.	6. Ambo. *Aliter*, ipsi duo.	6. Ambo.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הואל		
7 ללכת	7.	7.
8 ויתמהמהו עד־נטות היום	8.	8. Καὶ νωθρεύθητι.
ויאכלו שניהם		
9 ללכת	9.	9.
ונערו		
רפה		
לין		
והלכת		
10 ולא־אבה	10.	10.
ויבא		
חמורים		
11 רד	11.	11.
הנער		
12 מבני	12.	12.
13 לנערו	13.	13.
ולנו		
14 וילכו	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
Velis.	Quæso te.	
7. Ad eundum.	7. Cœpit velle proficisci.	7.
8. Et tardaverunt usque dum declinaret dies.	8. Donec increscat dies.	8. Et tarda.
Et comederunt ipsi duo.	Comederunt ergo simul.	
9. Ad eundum.	9. Ut pergeret.	9.
Et puer ejus.	Et puero.	
Remisit se.	Ad occasum declivior sit.	
Pernocta.	Mane.	
Et ibis.	Proficisceris.	
10. Et noluit.	10. Et noluit.	10.
Et venit.	Et venit.	
Asinorum.	Asinos.	
11. Descenderat.	11. Mutabatur in noctem.	11.
Puer.	Puer.	
12. De filiis.	12. De filiis.	12.
13. Puero ejus.	13. *Vacat.*	13.
Et pernoctabimus.	Manebimus.	
14. Et abierunt.	14. Et cœptum carpebant iter.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἀρξάμενος. *Ἄλλως*, ἄγε.	Ἀρξάμενος.
7.	7. Ἀπελθεῖν. *Ἄλλως*, πορεύεσθαι.	7. Ἀπελθεῖν.
8. Διάτριψον.	8. Καὶ στράτευσον ἕως κλῖναι τὴν ἡμέραν. *Ἄλλος*, στρατεύθητι ἕως κλίνῃ ἡ ἡμέρα.	8.
	Καὶ ἔφαγον οἱ δύο. *Ἄλλος*, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον οἱ δύο. *Ἄλλος*, ἀμφότεροι.	
9.	9. Πορευθῆναι. *Ἄλλως*, ἀπελθεῖν.	9.
	Καὶ ὁ νεανίας αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τὸ παιδάριον.	
	Ἠσθένησεν. *Ἄλλος*, κέκλικεν.	
	Αὐλίσθητι. *Ἄλλος*, κατάλυσον.	
	Καὶ ἀπελεύσῃ. *Ἄλλως*, καὶ πορεύσῃ.	Καὶ ἀπελεύσῃ.
10.	10. Καὶ οὐκ εὐδόκησεν. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἠθέλησεν.	10.
	Καὶ παρεγένοντο. *Ἄλλως*, ἦλθον. *Ἄλλ.*, ἦλθεν.	Καὶ παρεγένοντο.
	Ὑποζυγίων. *Ἄλλως*, ὄνων.	Ὑποζυγίων.
11.	11. Προβεβήκει. *Ἄλλος*, κεκλικυῖα.	11.
	Νεανίας. *Ἄλλος*, παιδάριον.	
12.	12. Ἐκ τῶν υἱῶν. *Ἄλλως*, ἀπὸ υἱῶν.	12. Ἐκ τῶν υἱῶν.
13.	13. Νεανίᾳ. *Οἱ λοιποί*, παιδαρίῳ.	13.
	Αὐλισθῶμεν. *Ἄλλως*, αὐλισθησόμεθα.	Αὐλισθῶμεν.
14.	14. Καὶ ἐπορεύθησαν. *Ἄλλος*, καὶ ἀπῆλθον.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Incipiens. *Aliter*, age.	Incipiens.
7.	7. Ad discedendum. *Aliter*, ad eundum.	7. Ad discedendum.
8. Morare.	8. Et instrue donec declinet dies. *Alius*, instrue usquequo declinet dies.	8.
	Et comederunt ipsi duo. *Alius*, et comederunt et biberunt ipsi duo. *Alius*, ambo.	
9.	9. Ad eundum. *Aliter*, ad discedendum.	9.
	Et puer ejus. *Alius*, puerulus.	
	Infirmata est. *Alius*, declinavit.	
	Maneto. *Alius*, diversare.	
	Et proficisceris. *Aliter*, et ibis.	Et proficisceris.
10.	10. Et non probavit. *Alius*, et noluit.	10.
	Et advenerunt. *Aliter*, venerunt. *Alius*, venit.	Et advenerunt.
	Subjugalium. *Aliter*, asinorum.	Subjugalium.
11.	11. Processerat. *Alius*, declinans.	11.
	Puer. *Alius*, puerulus.	
12.	12. De filiis. *Aliter*, a filiis.	12. De filiis.
13.	13. Puero. *Reliqui*, puerulo.	13.
	Maneamus. *Aliter*, manebimus.	Maneamus.
14.	14. Et iverunt. *Alius*, et abierunt.	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 ללון	15.	15.
הביתה ללון		
16 בא מן־מעשהו מן־השדה בערב	16.	16.
17 וישא עיניו וירא את־האיש הארח	17.	17.
18 עברים	18.	18.
הלך		
19 יש־לי ולאמתך ולנער עם־עבדיך	19.	19.
20 הזקן	20.	20.
תלן		
21 ויבל לחמורים	21.	21.
22 המה מיטיבים	22.	22.
בליעל		Ἀποστασίας.
מתדפקים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Ad pernoctandum.	15. Ut manerent.	15.
In domum ad pernoctandum.	Hospitio.	
16. Venit ab opera sua ex agro in vespera.	16. Revertens de agro et de opere suo vesperi.	16.
17. Levavitque oculos suos, et vidit virum facientem iter.	17. Elevatisque oculis vidit senex sedentem hominem.	17.
18. Transeuntes.	18. Profecti sumus.	18.
Vadens.	Vadimus.	
19. Est mihi et ancillæ tuæ, et puero cum servis tuis.	19. In meos et ancillæ tuæ usus, et pueri qui mecum est.	19.
20. Senex.	20. Senex.	20.
Pernoctes.	Maneas.	
21. Et miscuit asinis.	21. Asinis præbuit.	21.
22. Ipsis bonum facientibus (*cor suum*).	22. Illis epulantibus, et post laborem itineris, cibo et potu reficientibus corpora	22.
Absque profectu.	Belial (id est, absque jugo).	Defectionis.
Pulsantes.	Pulsare cœperunt.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Καταλῦσαι. *Ἄλλως*, αὐλισθῆναι.	15. Καταλῦσαι.
	Εἰς οἰκίαν αὐλισθῆναι. *Ἄλλος*, εἰς τὸν οἶκον καταλῦσαι.	
16.	16. Ἤρχετο ἐξ ἔργων αὐτοῦ ἐξ ἀγροῦ ἐν ἑσπέρᾳ. *Ἄλλως*, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐξ ἀγροῦ ἑσπέρας.	16.
17.	17. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον. *Ἄλλως*, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδε τὸν ὁδοιπόρον ἄνδρα.	17. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον.
18.	18. Παραπορευόμεθα. *Ἄλλος*, διαβαίνομεν.	18.
	Πορεύομαι. *Ἄλλος*, ἀποτρέχω.	
19.	19. Ἔστιν ἐμοὶ καὶ τῇ παιδίσκῃ, καὶ τῷ νεανίσκῳ μετὰ τῶν παίδων σου. *Ἄλλως*, ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ, καὶ τῷ παιδαρίῳ μετὰ τῶν παίδων σου. *Ἄλλος*, παρὰ τῶν δούλων σου.	19.
20.	20. Πρεσβύτης. *Ἄλλος*, πρεσβύτερος.	20.
	Αὐλισθήσῃ. *Ἄλλος*, καταλύσῃς.	
21.	21. Ἐποίησε τοῖς ὄνοις. *Ἄλλως*, παρέβαλε τοῖς ὑποζυγίοις.	21.
22.	22. Αὐτοὶ δὲ ἀγαθύνοντες. *Ἄλλος*, αὐτῶν δὲ ἀγαθυνόντων. *Ἄλλος*, ἀγαθυνθέντων. *Ἄλλος*, εὐοδουμένων.	22.
Ἀπαίδευτοι.	Παρανόμων.	Βελιάλ.
	Κρούοντες. *Ἄλλος*, καὶ ἔκρουσαν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Ad diversandum. *Aliter*, ad manendum.	15. Ad diversandum.
	In domum ad manendum. *Alius*, in domum ad diversandum.	
16.	16. Veniebat ex operibus suis ex agro in vespera. *Aliter*, ingrediebatur in domum suam ex agro vespere.	16.
17.	17. Et respiciens oculis suis vidit virum viatorem. *Aliter*, et levavit oculos suos, et vidit viatorem virum.	17. Et respiciens oculis suis vidit virum viatorem.
18.	18. Transimus. *Alius*, pertransimus.	18.
	Vado. *Alius*, revertor.	
19.	19. Est mihi et ancillæ, et adolescenti cum pueris tuis. *Aliter*, suppetit mihi et famulæ, et puerulo cum pueris tuis. *Alius*, apud servos tuos.	19.
20.	20. Senex. *Alius*, senior.	20.
	Maneas. *Alius*, diverseris.	
21.	21. Fecit asinis. *Aliter*, projecit subjugalibus.	21.
22.	22. Ipsi autem bonum reddentes. *Alius*, ipsis autem bonum facientibus. *Alius*, bene habentibus. *Alius*, bene et læte agentibus.	22.
Immorigerati.	Iniquorum.	Belial.
	Pulsantes. *Alius*, et pulsaverunt.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הוצא		
אל 23	23.	23.
תרעו		
ולא־אבו 25	25.	25.
הבקר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Educ.	Educ.	
23. Ne.	23. Nolite.	23.
Male faciatis.	Facere malum hoc.	
25. Et noluerunt.	25. Nolebant.	25.
Mane.	Mane.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Judicum.

V. 2. Ἄλλως, καὶ ὠργίσθη αὐτῷ. Basil. ad marg. et Alex. in textu.

Ibid. Ο', Θ., καὶ ἐγένετο. Basil. Sic item Alex.

Ibid. Ἄλλως, τετράμηνον. Basil. ad marg. et Alex. in textu.

V. 3. Ο', Θ., κατόπισθεν αὐτῆς. Basil. Sic etiam Alex.

Ibid. Basil. ad marg., διαλλάξαι αὐτήν. Sic et Alex. in textu.

Ibid. Ο', Θ., τὸ παιδάριον. Basil. Sic etiam Alex.

Ibid. Basil. ad marg., καὶ ἐπορεύθη ἕως οἴκου. Et Alex. in textu.

Ibid. Ἄλλ., παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Sic Basil. et Alex.

V. 4. Ο', Θ., ὕπνωσαν. Basil. Sic etiam legitur in Alex.

V. 5. Ο', Θ., ἀπελθεῖν. Basil. Et sic Alex. habet in textu.

Ibid. Ο', Θ., γαμβρόν. Basil. Sic etiam Alex. Lectio sequens hujus versus Ἄλλως et Θ., similiterque sequentes versus 6 et 7, quæ in Basil. habentur cum hac nota Ο', Θ., in Alexandrino etiam codice exstant, sed in textu, et sine nota interpretis ulla, quod semper intelligendum.

V. 8. Ἀ., καὶ νωθρεύθητι. Σ., διάτριψον. Ita Coislin.

Ibid. Ἄλλ., στρατεύθητι etc. Sic Basil. et Alex. et Coislin.

Ibid. Ἄλλ., καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον οἱ δύο. Ἄλλ., ἀμφότεροι. Basil.

V. 9. Basil. ad marg., Ο' ἄλλως, ἀπελθεῖν. Et sic Alex. in textu.

Ibid. Ἄλλ., τὸ παιδάριον. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλ., κέκλικεν. Basil. et Alex.

Ibid. Ἄλλ., κατάλυσον. Basil. et Alex.

Ibid. Ο', Θ., καὶ ἀπελεύσῃ. Basil. et sic item Alex.

CAPUT XX JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עשו זמה ונבלה 6	6.	6.
עשרים וששה 15	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Fecerunt abominationem et fœditatem.	6. Numquam tantum nefas et tam grande piaculum factum est.	6.
15. Viginti et sex.	15. Viginti quinque.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Judicum.

V. 6. Ἐποίησαν ζέμα. Jam supra vidimus Levit. xviii, 17, vocem Hebraicam זמה a Symmacho litteris Græcis redditam. Theodotio item ζέμμα vertit Ezech. xvi, 28. Item incertus, Levit. xx, 14. Codex Alexandrinus ἀφροσύνην habet: qui cum Theodotionem sequi soleat, indicare videtur hanc lectionem esse Theodotionis.

V. 15. Mira lectionum varietas. Codex Alexandr.

CAPUT XXI JUDICUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כעת תאשמו 22	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Juxta tempus delinquetis.	22. Et a vestra parte peccatum est.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐξάγαγε. Ἄλλως, ἐξένεγκε.	Ἐξάγαγε.
23.	23. Μή. Ἄλλος, μηδαμῶς.	23.
	Πονηρεύεσθε. Ἄλλως, κακοποιήσητε.	Πονηρεύεσθε.
25.	25. Καὶ οὐκ ἠθέλησαν. Ἄλλως, οὐκ εὐδόκησαν.	25. Καὶ οὐκ ἠθέλησαν.
	Τὸ πρωΐ. Ἄλλος, τὸ πρωῒ πρωΐ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Educ. *Aliter*, effer.	Educ.
23.	23. Ne. *Alius*, nequaquam.	23.
	Malignemini. *Aliter*, male faciatis.	Malignemini.
25.	25. Et noluerunt. *Aliter*, non placuit eis.	25. Et noluerunt.
	Mane. *Alius*, mane, mane.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Judicum.

V. 10. Ἄλλ., οὐκ ἠθέλησεν. Basil. et Alex.
Ibid. Ο', Θ., καὶ παρεγένοντο. Basil., et sic Alex.
Ibid. Ο', Θ., ὑποζυγίων. Basil. Ita quoque Alex.
V. 11. Ἄλλ., κεκλικυῖα. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλ., παιδάριον. Basil. et Alex.
V. 12. Ο', Θ., ἐκ τῶν υἱῶν. Basil. Ita etiam Alex.
V. 13. *Οἱ λοιποὶ*, παιδαρίῳ. Basil. Sic etiam legitur in Alex.
Ibid. Ο', Θ., αὐλισθῶμεν. Basil. Sic etiam Alex.
V. 14. Ἄλλ., καὶ ἀπῆλθον. Basil. et Alex.
V. 15. Ο', Θ., καταλῦσαι. Basil. Sic etiam in textu Alex.
Ibid. Ἄλλ., εἰς τὸν οἶκον καταλῦσαι. Basil. et Alex.
V. 16. Ἄλλως, εἰσῆλθεν εἰς τὸν etc. Basil.
V. 17. Ο', Θ., καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς etc. Basil. Sic etiam Alex.
V. 18. Ἄλλ., διαβαίνομεν. Basil. et Alex.
Ibid. Ἄλλ., ἀποτρέχω. Basil. et Alex.
V. 19. Ἄλλως, ὑπάρχει μοι etc. Basil. ac etiam Alex. parvo discrimine.
V. 20. Ἄλλ., πρεσβύτερος. Basil.
Ibid. Ἄλλ., καταλύσῃς. Basil. et Alex.
V. 21. Ἄλλως, παρέβαλε τοῖς ὑποζυγίοις. Basil. Alex. vero, παρενέβαλε τοῖς ὑποζυγίοις.
V. 22. Ἄλλ., αὐτῶν δὲ ἀγαθυνόντων. Basil. Ἄλλ., ἀγαθυνθέντων. Basil., et sic item Alex. Ἄλλ., εὐοδουμένων. Basil.
Ibid. Ἀ., ἀποστασίας. Σ., ἀπαίδευτοι. Θ., Βελιάλ. Basil.
Ibid. Ἄλλ., καὶ ἔκρουσαν. Basil. et Alex.
Ibid. Ο', Θ., ἐξάγαγε. Basil. Sic item in textu habet Alex.
V. 23. Ἄλλ., μηδαμῶς. Basil. et Alex.
Ibid. Ο', Θ., πονηρεύεσθε. Basil. Sic etiam Alex.
V. 25. Ο', Θ., καὶ οὐκ ἠθέλησαν. Basil., et ita legitur in Alex.
Ibid. Ἄλλ., τὸ πρωΐ, πρωΐ. Basil.
Hic desinit Basiliensis.

CAPUT XX JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Ἐποίησαν ζέμα καὶ ἀπόπτωμα. Ἄλλος, ἐποίησαν ἀφροσύνην.	6.
15.	15. Εἴκοσι τρεῖς. Ἄλλος, εἴκοσι καὶ πέντε.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Fecerunt zema et ruinam. *Alius*, fecerunt insipientiam.	6.
15.	15. Viginti tres. *Alius*, viginti et quinque.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Judicum.

habet εἴκοσι καὶ πέντε.
V. 33. בגיח. Coislin. in textu, ἐπάλαιεν, m., ἀπήρχετο.
V. 34. נגעת. Coislin. in textu, ἀφῆπται, m., φθάνει.
V. 41. כי־נגעה עליו הרעה. Edit. Rom., ὅτι συνήντησεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ πονηρία. Coislin. in textu, ὅτι ἧπται αὐτοῦ ἡ κακία, m., ἐπέστρεψεν.

CAPUT XXI JUDICUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22.	22. Ὡς κλῆρος ἐπλημμελήσατε. Ἄλλως, ὅτι οὐκ ἐπλημμελήσατε. Ἄλλος, κατὰ τὸν καιρὸν πλημμελήσατε.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22.	22. Sicut sors deliquistis. *Aliter*, quia non deliquistis. *Alius*, secundum tempus delinquite.	22.

Nota ad cap. XXI Judicum.

V. 22. Sic variant exemplaria. Incertum autem est lectionumne, an interpretationum sit varietas.

IN LIBRUM RUTH MONITUM.

Admodum paucas in hunc librum lectionum varietates excerpsimus ex duobus codicibus Regiis, quorum

CAPUT I RUTH.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותאמרנה לה כי־אתך 10	10.	10.
מ־רא 20	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et dixerunt ei, quia tecum.	10. Et dicere: Tecum.	10.
20. Mara (id est amaram).	20. Mara (id est amaram).	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ruth.

V. 10. Ex uno Regio codice, ubi illud, οὐχί, V. 12. תקוה. Post ὑπόστασις, Coislin., καὶ ἴγε asterisco notatur.

CAPUT III RUTH.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מרגלתיו ותשכב 7	7.	7.
כי גאל 9	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Pedes ejus, et occubuit.	7. A pedibus ejus, se projecit.	7.
9. Quia redemptor.	9. Quia propinquus.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ruth.

V. 7. Ἀλλ., τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη. Sic Reg. Illud vero, ותשכב, καὶ ἐκοιμήθη, non ex-

CAPUT IV RUTH.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מכרה נעמי 3	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Vendidit Noemi.	3. Vendet Noemi.	3.

Nota ad cap. IV Ruth.

V. 3. Ἀλλ., ἡ ἀπέδοτο Νοεμίν. Ex eodem codice Regio.

IN LIBROS REGUM ET PARALIPOMENON ADMONITIO.

In libros Regum et Paralipomenon varias interpretationes et lectiones suppeditarunt,

Codex Regius 2433, bombycinus, XII circiter sæculi: unde multa excerpsimus in libros 1. et 2. Regum, qui in Hebraico 1. et 2. Samuelis inscribuntur. Pauca vero in 3. et 4. et in libros Paralipomenon.

Alter cod. Reg. ubi catena in psalmos et in Cantica Scripturæ.

Codex Coislinianus egregius, VII ut minimum sæculi, unciali charactere.

Codex alter Coislinianus X sæculi, egregiæ notæ, unde multa excerpsimus. Ibi liber 1. Regum mutilus est usque ad finem pene capitis XIV.

Nota ad cap. XXI Judicum.

Alex. habet, ὡς κλῆρος πλημμελήσατε.

unus est num. 1825, *alter vero* 2240. *Alius bombycinus* 1888.

CAPUT I RUTH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Καὶ εἶπαν αὐτῇ · Μετὰ σοῦ. *Ἄλλος*, καὶ εἶπον αὐτῇ · Οὐχὶ, μετὰ σοῦ.	10.	
20.	20. Πικράν. *Ἄλλος*, πικρίαν.	20.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
10.	10. Et dixerunt ei : Tecum. *Alius*, Et dixerunt ei : Non, tecum.	10.	
20.	20. Amaram. *Al.*, amaritudinem.	20.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ruth.

νύμην λελακκωμένη ἀνδρί, m., Ἀ., βεβήλῳ. Σ., συλλαβεῖν. V. 20. *Ἄλλος*, πικρίαν, sic Reg. unus.

CAPUT III RUTH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη.	7.	
9.	9. Ὅτι ἀγχιστεύς. *Ἄλλος*, ὅτι ἀγχιστευτής.	9.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
7.	7. Quæ ad pedes ejus. *Alius*, quæ ad pedes ejus, et obdormivit.	7.	
9.	9. Quia propinquus. *Alius, idem aliter.*	9.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ruth.

primitur in LXX. Codex Alex. habet, καὶ ἐκάθευδεν. V. 9. *Ἀλλ.*, ἀγχιστευτής. Sic idem Regius.

CAPUT IV RUTH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἡ δέδοται Νωεμίν. *Ἄλλος*, ἣ ἀπέδοτο Νοεμίν.	3.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
3.	3. Quæ data est Noemin. *Al.*, quæ tradita fuerat Noemin.	3.	

Eusebius et Hieronymus de locis Hebraicis.
Eusebius de Demonstr. Evang.
Jo. Chrysostomus Homil. de Anna.
Theodoretus editus anno 1642.
Procopius Gazæus in libros Regum et Paralipomenon editus a Jo. Meursio Lugd. Batavorum anno 1620.
Notæ edit. Romanæ et Drusii.
Schedæ Nic. Toinardi τοῦ μακαρίτου, *quarum mihi copiam fecit illustrissimus vir D. Logé, in suprema curia patronus.*

CAPUT I LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 צבאות	3.	3.
4 בניה ובנותיה	4.	4.
6 וכעסתה צרתה גם־כעס בעבור הרעמה	6.	6.
8 ירע לבבך	8.	8.
10 מרת	10.	10.
11 בעני	11.	11.
12 שמר את־פיה	12.	12.
13 לשכרה	13.	13.
16 לפני בת־בליעל	16.	16.
מרב שיחי וכעסי דברתי עד־הנה		Ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐκτέτηκα ἕως νῦν.
24 בפרים שלשה	24.	24.
ונבל יין		Καὶ ἀμφορεῖ οἴνου.
26 בי אדני חי נפשך	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Exercituum.	3. Exercituum.	3.
4. Filiis ejus et filiabus ejus.	4. Filiis ejus et filiabus.	4.
6. Et irritabat eam æmula ejus etiam ira, ut fremere faceret eam.	6. Affligebat quoque eam æmula ejus, et vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret.	6.
8. Male habet cor tuum.	8. Affligitur cor tuum.	8.
10. Amara.	10. Amaro animo.	10.
11. In afflictionem.	11. Afflictionem.	11.
12. Observans os ejus.	12. Observaret os ejus.	12.
13. In ebriam.	13. Temulentam.	13.
16. Ad facies filiæ sine jugo, *sive*, ut filiam sine jugo.	16. Quasi unam de filiabus Belial.	16.
Ex multitudine meditationis meæ et indignationis meæ locuta sum usque nunc.	Ex multitudine doloris et mœroris mei locuta sum usque in præsens.	Ex multitudine meditationis meæ extabui usque nunc.
24. In juvencis tribus.	24. In vitulis tribus.	24.
Et nebel vini.	Amphora vini.	Et amphora vini.
26. In me, domine, vivit anima tua.	26. Obsecro, mi domine, vivit anima tua.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. I Regum.

V. 3. Ita cod. Reg. 2433, tacitis interpretibus. Aquila et Symmachus, modo στρατιῶν, modo δυνάμεων vertunt τὸ צבאות.

V. 4. Ἄλλ., τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσι. Reg. In LXX illud ובנותיה non exponitur.

V. 6. Hæc habentur in Complutensi, desiderantur vero in edit. Rom. Eadem ipsa habet et Chrysost. homil. *de Anna*, ubi legit, παροργισμῷ, ἐξουθενοῦσα αὐτήν. Videtur autem hæc lectio esse Aquilæ, qui cap. sequenti צר vertit ἀντίζηλος.

V. 8. Ἄλλ., κακοῦται etc. Sic idem Reg.

V. 10. Ἄλλ., πικρά. Reg., tacito interprete. Sed est forte Aquilæ, qui sic vertit infra I Reg. XXII, 2.

V. 11. Ἄλλ., ἐπὶ κάκωσιν. Idem Reg.

V. 12. Σ., παρατηρῶν etc. Reg.

V. 13. Ἄλλος, ὡς μεθύουσαν. Ex eodem.

V. 16. Θ., ὡς μίαν τῶν ἀπαιδεύτων. Sic Drusius

CAPUT I LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Σαβαώθ. Ἄλλος, στρατιῶν. Ἄλλος, δυνάμεων.	3.
4.	4. Τοῖς υἱοῖς αὐτῆς. Ἄλλος, τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσι.	4.
6.	6. *Vacat*. Ἄλλος, καὶ παρώργισεν αὐτὴν ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς, καίγε παροργισμῷ διὰ τὸ ἐξουθενεῖν αὐτήν.	6.
8.	8. Τύπτει σε ἡ καρδία σου. Ἄλλος, κακοῦται ἡ καρδία σου.	8.
10.	10. Κατώδυνος. Ἄλλ., πικρά.	10.
11.	11. Ἐπὶ ταπείνωσιν. Ἄλλ., ἐπὶ κάκωσιν.	11.
12. Παρατηρῶν τὸ στόμα αὐτῆς.	12. Ἐφύλαξε τὸ στόμα αὐτῆς.	12.
13.	13. Εἰς μεθύουσαν. Ἄλλος, ὡς μεθύουσαν.	13.
16.	16. Εἰς θυγατέρα λοιμήν.	16. Ὡς μίαν τῶν ἀπαιδεύτων.
	Ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐκτέταχα ἕως νῦν.	
24. Μετὰ ταύρων τριῶν.	24. Ἐν μόσχῳ τριετίζοντι.	24.
Νέβελ οἴνου.	Νέβελ οἴνου.	
26.	26. Ἐν ἐμοὶ, κύριε, ζῇ ἡ ψυχή σου. Ἄλλος, νὴ τὴν ψυχὴν τῆς ζωῆς σου.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Sabaoth. *Alius*, exercituum. *Alius*, virtutum.	3.
4.	4. Filiis ejus. *Alius*, filiis et filiabus.	4.
6.	6. *Vacat*. *Alius*, et irritabat eam æmula ejus, etiam irritatione, eo quod vilipenderet eam.	6.
8.	8. Verberat te cor tuum. *Alius*, affligitur cor tuum.	8.
10.	10. Mœsta. *Alius*, amara.	10.
11.	11. Super humiliationem. *Alius*, super afflictionem.	11.
12. Observans os ejus.	12. Observabat os ejus.	12.
13.	13. In ebriam. *Alius*, ut ebriam.	13.
16.	16. In filiam pestilentem.	16. Ut unam ex immorigeratis.
	Ex multitudine meditationis meæ extendi usque nunc.	
24. Cum tauris tribus.	24. In vitulo trienni.	24.
Nebel vini.	Nebel vini.	
26.	26. In me, domine, vivit anima tua. *Alius*, per animam vitæ tuæ.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. I Regum.

ex editionis Romanæ notis. Sed suspicor esse Symmachi, qui supra, Judic. XIX, 22, בליעל, vertit, ἀπαίδευτοι. Theodotion autem ibidem vocem Hebraicam pro more suo Græce exprimit Βελιάλ.

Ibid. Ἀ., ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐκτέτηκα ἕως νῦν. Sic codex unus Regius ubi catena in psalmos. Suspicor aliud legisse Aquilam; nam quomodo tantæ ἀκριβείας interpres דברתי vertisset ἐκτέτηκα? [Deduxit, ut videtur a radice דבר (deber), *pestis*, *tabes*. DRACH.]

V. 24. Σ., μετὰ ταύρων τριῶν. Regius codex.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀμφορεῖ οἴνου. Ita Reg. cum hac nota, τὸ οἰφὶ μέτρον τριῶν ξεστῶν. Τὸ δὲ νέβελ ξέσται ρν'. Id est, «Œphi est mensura trium sextariorum. Nebel autem sextaria centum quinquaginta.»

V. 26. Ἀλλ., νὴ τὴν ψυχὴν τῆς ζωῆς σου. Ita Reg.

CAPUT II LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 אל־תרבו תדברו גבהה גבהה	3.	3.
ולא נתכנו עללות		
5 שבעים	5.	5.
נשכרו		
חדלו		Συνετρίβησαν.
12 בני בליעל	12.	12. Υἱοὶ ἀποστασίας.
14 והכה	14.	14. Ἔπλησσεν.
בכיור		Ἐν τῷ λουτῆρι.
15 בטרם יקטרון	15.	15.
16 בחזקה	16.	16.
17 נאצו	17.	17. Διέσυρον.
18 אפוד בד	18.	18. Ἐπένδυμα ἐξαίρετον.
19 ומעיל קטן	19.	19.
20 ישם יהוה לך זרע מן־האשה הזאת	20.	20.
22 ואת אשר־ישכבן את־הנשים הצבאות פתח אהל מועד	22.	22.
26 הלך וגדל	26.	26.
28 מכל־שבטי ישראל	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Ne multiplicetis, (ne) loquamini altum altum.	3. Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes.	3.
Et ipsi directa sunt opera.	Et ipsi præparantur cogitationes.	
5. Saturi.	5. Repleti.	5.
Se locaverunt.	Se locaverunt.	
Desierunt.	Saturati sunt.	Contriti sunt.
12. Filii absque jugo.	12. Filii Belial.	12. Filii defectionis.
14. Et percussit.	14. Et mittebat.	14. Percussit.
In concha.	In lebetem.	In labro.
15. Antequam suffire facerent.	15. Antequam adolerent.	15.
16. In fortitudine.	16. Vi.	16.
17. Contemnebant.	17. Retrahebant.	17. Detrahebant.
18. Ephod lini.	18. Ephod lineo.	18. Superindumentum eximium.
19. Et pallium parvum.	19. Et tunicam parvam.	19.
20. Ponat tibi Dominus semen de muliere hac.	20. Reddat tibi Dominus semen de muliere hac.	20.
22. Et quod cubarent cum mulieribus militantibus ostium tabernaculi conventus.	22. Et quomodo dormiebant cum mulieribus quæ observabant ad ostium tabernaculi.	22.
26. Ambulans et grandescens.	26. Proficiebat atque crescebat.	26.
28. Ex omnibus tribubus Israel.	28. Ex omnibus tribubus Israel.	28.

CAPUT II LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Μὴ λαλεῖτε ὑψηλά. Ἄλλος, μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν.	3.
Καὶ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτῷ προφάσεις.	Ὁ Θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.	
5. Κεχορτασμένοι.	5. Πλήρεις.	5. Κεχορτασμένοι.
	Ἠλαττώθησαν. Ἀλ., ἐμισθάρνησαν.	
Ἀνενδεεῖς ἐγένοντο.	Παρῆκαν γῆν.	
12. Υἱοὶ ἀνυπότακτοι.	12. Υἱοὶ λοιμοί.	12.
14.	14. Ἐπάταξεν. Ἄλλος, καθῆκεν.	14.
	Εἰς τὸν λέβητα.	
15.	15. Πρὶν θυμιαθῆναι. Ἄλλος, πρὶν καῆναι.	15.
16.	16. Βίᾳ. Ἄλλος, κραταιῶς.	16.
17.	17. Ἠθέτουν.	17.
18. Ἐφοὺδ λινοῦν.	18. Ἐφοὺδ βάδ.	18. Ἐφὼδ βάρ.
19. Καὶ ἐφεστρίδα μικράν.	19. Καὶ διπλοΐδα μικράν.	19. Καὶ ἐπενδύτην μικρόν.
20.	20. Ἀποτίσαι σοι Κύριος σπέρμα ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης. Ἄλλος, ἀνταποδῷ σοι Κύριος σπέρμα ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης.	20.
22.	22. *Vacat*. Ἄλλος, καὶ ὡς ἐκοιμῶντο μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Ἄλλος, καὶ ὡς ἐκοίμιζον τὰς γυναῖκας τὰς παρεστώσας παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Ἄλλος, ὅτι συνεκοιμῶντο υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν *etc*.	22.
26.	26. Ἐπορεύετο. Ἄλλος, ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο.	26.
28.	28. Ἐκ πάντων τῶν σκήπτρων Ἰσραήλ. Ἄλλος, ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν Ἰσραήλ.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Nolite loqui excelsa. *Al.*, nolite loquimini excelsa in excellentiam.	3.
Et non sunt apud eum prætextus.	Deus præparans adinventiones suas.	
5. Saturati.	5. Pleni.	5. Saturati.
	Minorati sunt. *Al.*, se locaverunt.	
Non egentes facti sunt.	Transierunt terram.	
12. Filii immorigeri.	12. Filii pestilentes.	12.
14.	14. Percussit. *Alius*, demisit.	14.
	In lebete.	
15.	15. Antequam adoleretur. *Alius*, antequam ureretur.	15.
16.	16. Vi. *Alius*, violenter.	16.
17.	17. Aspernabantur.	17.
18. Ephud lineum.	18. Ephud bad.	18. Ephod bar.
19. Et sagulum parvum.	19. Et diploidem parvam.	19. Et superindumentum parvum.
20.	20. Reddat tibi Dominus semen ex muliere hac. *Alius*, retribuat tibi Dominus semen super mulierem hanc.	20.
22.	22. *Vacat*. *Alius*, et quomodo dormiebant cum mulieribus adstantibus ad januam tabernaculi testimonii. *Alius*, et quomodo vitiabant mulieres adstantes etc. *Al.*, quia concumbebant filii ejus cum mulieribus adstantibus *etc*.	22.
26.	26. Ibat. *Alius*, ibat et crescebat.	26.
28.	28. Ex omnibus sceptris Israel *Alius*, ex omnibus tribubus Israel	28.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
29 תבעטו בזבחי	29.	29.
ותכבד		
להבריאכם		
32 והבטת צר מעון בכל אשר ייטיב את־ישראל	32.	32. Καὶ ἐπιβλέψεις ἀντίζηλον κατοικητηρίου . . . .
33 לא־אכרית	33.	33.
35 והתהלך לפני־משיחי	35.	35. Καὶ ἐμπεριπατήσει εἰς πρόσωπον ἠλειμμένου αὐτοῦ.
36 הנותר	36.	36.
להשתחות לו לאגורת כסף וככר־לחם		. . . εἰς συλλογὴν ἀργυρίου....

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
29. Calcitrabitis in sacrificium meum.	29. Calce abjecistis victimam meam.	29.
Et honorasti.	Magis honorasti.	
Ad impinguandum vos.	Ut comederetis.	
32 Et contemplaberis angustiatorem tabernaculi in cunctis quibus benefaciet Israel.	32. Et videbis æmulum tuum in templo, in universis prosperis Israel.	32. Et aspicies æmulum habitaculi....
33. Non excidam.	33. Non auferam.	33.
35. Et ambulabit ad facies christi mei.	35. Et ambulabit coram christo meo.	35. Et inambulabit in faciem uncti ejus.
36. Residuus.	36. Quicunque remanserit.	36.
Ad incurvandum se ei minuto argenti et torta panis.	Et offerat nummum argenteum, et tortam panis.	. . . in collectionem argenti. . .

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. I Regum.

V. 3. Ἄλλ., μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν. Reg.

Ibid. Σ., καὶ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτῷ προφάσεις. Ita Reg. et Drusius.

V. 5. Σ., Θ., κεχορτασμένοι. Drusius.

Ibid. 'Α., συνετρίβησαν. Drusius. Legit haud dubie Aquila נשברו cum ב. 'Εμισθάρνησαν est alia interpretatio quam affert Regius codex. Drusius autem pro scholio illam habet : sed est forte Symmachi, ut infra, v. 36.

Ibid. Σ., ἀνενδεεῖς ἐγένοντο. Ita Drusius. Regius habet, ἐνδεεῖς ἐγένοντο. Hanc porro lectionem Coislinianus quidam codex Aquilæ tribuit, et Symmachi lectionem sic effert, παρῆλθον ἀπολαύοντες. Sed hæc postrema lectio scholion esse videtur.— Coislinianus alter IX vel X sæculi, ubi Cantica Scripturæ, 'Α., ἀνενδεεῖς ἐγένοντο. Σ., παρῆλθον ἀπολαύοντες.

V. 12. 'Α., υἱοὶ ἀποστασίας. Reg. Ita vocem בליעל solet interpretari Aquila. Σ., υἱοὶ ἀνυπότακτοι. Reg. Supra vertit idem, ἀπαίδευτοι. Theodotion autem licet hic non memoretur, vertisse videtur υἱοὶ Βελιάλ, ut supra, Judic. XIX, 22.

V. 14. 'Α., ἔπλησσεν. Ἄλλ., καθῆκεν. Ibid. 'Α., ἐν τῷ λουτῆρι. Idem.

V. 15. Ἄλλ., χαῆναι. Idem Reg.

V. 17. 'Α., διέσυρον. Idem Reg. Sic solet Aquila verbum נאץ interpretari.

V. 18. Omnes hujus et sequentis versus lectiones ex eodem Regio mutuamur. Drusius imperfectas attulerat. A. et Th. בר legerunt, id est, Resch pro Daleth. In hunc vero locum hujusmodi notam habet Reg. Ἄλλος οὕτως ἡρμήνευσε τὸ ἐφοὺδ, ὅτι ἱερατικόν ἐστι σκεῦος. Ἦν δὲ ἐλατὸν ὡς ζώνη, ἤτοι περὶ τὴν ζώνην ἀπηρτημένον τῶν ἱερέων, καὶ γὰρ ἐν τοῖς Κριταῖς ὁ Μιχᾶς τοὺς τ' ἀργυρίους κλάσας καὶ χωνεύσας, ἐποίησεν ἐφοὺδ· εἰ μὴ ἄρα εἴπωμεν ὅτι τὸν χρυσὸν ἐποίησε νῆμα, καὶ ἐξ αὐτοῦ στολήν. Αἱ γὰρ τῶν ἱερέων στολαὶ ἐξ ὑακίνθου καὶ χρυσίου καὶ τῶν λοιπῶν ἦσαν. Βὰρ δὲ σημαίνει τὸ ἐξαίρετον. Διπλοῖς δὲ οἷα νῦν ἐστι τὰ λεγόμενα ὠμοφόρια. Id est : « Alius ephud ita interpretatur, ut esse dicat vas seu ornamentum sacerdotale, quod ductile esset in formam zonæ, et circa ipsam sacerdotum zonam penderet : siquidem in libro Judicum Michas ex

CAPUT III LIB. I REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 יקר	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Pretiosus.	1. Pretiosus.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
29.	29. Ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμίαμά μου. Ἄλλος, ἀπολακτίζετε τὴν θυσίαν μου.	29.
Προετίμησας.	Ἐδόξασας.	
	Ἐνευλογεῖσθαι. Ἄλλος, προαπολαβεῖν. Ἄλλος, τοῦ πιμελοῦσθαι ὑμᾶς.	
32. Καὶ ὄψει θλίψιν κατοικήσεως ἐν παντὶ ᾧ εὐεργεθήσεται τῷ Ἰσραήλ.	32. Vacat.	32. Καὶ ἐπιβλέψεις τὸ κραταίωμα Μαὼν ἐν πᾶσιν οἷς ἀγαθυνεῖ τὸν Ἰσραήλ.
33.	33. Οὐκ ἐξολοθρεύσω.	33.
35. Καὶ ἀναστραφήσεται ἔμπροσθεν τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.	35. Καὶ διελεύσεται ἐνώπιον χριστοῦ μου.	35.
36.	36. Περισσεύων. Ἄλλος, ὑπολελειμμένος.	36.
Ἵνα μισθαρνήσῃ ἀργυρίου ἢ κολλύρας ἄρτου.	Προσκυνεῖν αὐτῷ ὀβόλῳ ἀργυρίου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
29.	29. Respexisti in sacrificium meum. *Alius*, calcitratis sacrificium meum.	29.
Præhonorasti.	Glorificasti.	
	Benedicere. *Alius*, prius accipere. *Alius*, ad impinguandum vos.	
32. Et videbis tribulationem habitaculi in quocumque benefiet Israel.	32. *Vacat.*	32. Et aspicies firmamentum Maon in omnibus quibus benefaciet Israel.
33.	33. Non exterminabo.	33.
35. Et versabitur ante christum ejus.	35. Et transibit coram christo meo.	35.
36.	36. Qui superfuerit. *Alius*, qui relictus fuerit.	36.
Ut quæstum faceret argenti, aut collyræ panis.	Adorare eum obolo argenti.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. I Regum.

trecentis aureis contractis atque conflatis ephod fecit; nisi fortasse dicamus ipsum ex auro in fila deducto stolam fecisse. Nam sacerdotum stolæ ex hyacintho et auro atque ex aliis confectæ erant. Bar vero significat, eximium. Diplois autem erat qualia nunc sunt ea quæ vocantur omophoria, sive superhumeralia. » — Coislin., Ο', ἐφοὺδ βάρ (sic), m., Ἀ., ἐπένδυμα ἐξαίρετον ἢ μοναχόν. Σ., ἐφεστρίδα etc.

V. 20. Ἄλλ., ἀνταποδῷ etc. Reg.

V. 22. Schol., καὶ ὡς ἐκοιμῶντο etc. Sic Drusius. Aliæ vero duæ lectiones prodeunt ex codice Reg., sine interpretum nomine.

V. 24. מעברים. Coislin. in textu, δουλεύειν, m., λατρεύειν.

V. 26. Ἄλλ., ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο. Drus.

V. 28. Ἐκ πάντων τῶν σκήπτρων Ἰσραήλ. Ex codice Regio. Videtur autem esse omnino interpretatio Aquilæ, qui vocem Hebraicam שבט vertere solet, σκῆπτρον. Altera autem versio, ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν, primitus τῶν Ο' fuisse existimatur.

V. 29. Ἄλλ., ἀπολακτίζετε τὴν θυσίαν μου. Sic Reg., tacito interprete.

Ibid. Σ., προετίμησας. Ita Reg.

Ibid. Ἄλλ., προαπολαβεῖν. Sic Reg., tacito interprete. Altera autem versio, τοῦ πιμελοῦσθαι ὑμᾶς, quam pro scholio affert Drusius, est fortassis Aquilæ, qui בריא vertit πιμελής, Judic. III, 17.

V. 32. Aquilæ lectio prætermissa a Drusio, habetur in Schol. edit. Romanæ, ut et Th. ubi mendose legitur κραταίωμα ὤν, pro κραταίωμα Μαών, ob repetitionem syllabæ μα. Symm., καὶ ὄψει θλίψιν etc. Drusius, qui restitui vult, ὄψεις, ut sit secunda persona, immemor sane grammaticalium præceptionum, quas tamen ille perpetuo sectatur.

V. 33. Quidam particulam negandi οὐκ non habent.

V. 35. Aquilæ et Symmachi lectiones plenas suppeditat Eusebius in *Demonstr. evang.*, p. 191. Edit. Paris., ἠλειμμένος. Sic vocem משיח vertere solet Aquila. Symm. vero semper, χριστός.

V. 36. Ἄλλ., ὑπολελειμμένος. Reg.

Ibid. Σ., ἵνα μισθαρνήσῃ etc. Hanc lectionem habet idem Regius. Ἀ., εἰς συλλ-. Coislin.

CAPUT III. LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Σπάνιον.	1. Τίμιον.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Rarus.	1. Pretiosus.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כהית	2.	2.
3 יכבה	3.	3. [Πρὶν ἢ σϐεσθῆναι.
אשר־שם		Οὗ κατέστη.
7 טרם ידע את־יהוה וטרם יגלה	7.	7.
8 ויבן	8.	8.
10 כפעם־בפעם	10.	10. Κάθοδον ἐν καθόδῳ.
13 מקללים	13.	13.
ולא כהה בם		Καὶ οὐκ ἠμαύρωσεν ἐν αὐτοῖς.
18 הטוב	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Caligare.	2. Caligaverant.	2.
3. Exstingueretur.	3. Exstingueretur.	3. Priusquam exstingueretur.
In quo.	Ubi erat.	Ubi consistebat.
7. Nondùm cognoverat Dominum, et nondum revelatus fuerat.	7. Necdum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei.	7.
8. Et intellexit.	8. Intellexit ergo.	8.
10. Sicut vice in vice.	10. Secundo.	10. Progressum in progressu (id est ordine).
13. Maledicentes.	13. Indigne agere.	13.
Et non vetuit in eos.	Et non corripuerit eos.	Et non obscuravit in eis.
18. Bonum.	18. Bonum.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. I Regum.

V. 1. Coislin. in textu, διαστέλλουσα, m., προερχομένη.

V. 2. Ἄλλ., ἀμαυροῦσθαι. Reg. Est ut videtur Aquilæ et Theodotionis, ut infra, v. 13.

V. 3. Ἀ., πρὶν ἢ σϐεσθῆναι. Sic in edit. Rom. ubi ex conjectura videtur afferri, quare uncinis clauditur. Σ., οὔπω ἐσϐέσθη. Reg.—Coislin. in textu, πρὶν ἐπισκευασθῆναι, Ἀ., πρὶν σϐεσθῆναι, m., οὐκ ἐσϐέσθη.

Ibid. Ἀ., οὗ κατέστη. Θ', οὗ ἦν. Ita Reg. In edit.

CAPUT IV LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 למה נגפנו	3.	3. Διατί ἔθραυσεν ἄρα ἡμᾶς;
4 ישב הכרבים	4.	4.
7 בא אלהים אל־המחנה	7.	7.
8 הם האלהים המכים את־מצרים	8.	8.
12 וירץ איש־בנימן	12.	12.
ומדיו		Καὶ αἱ μανδύαι αὐτοῦ.
13 חרד	13.	13. Ἐκπεπληγμένη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Ut quid percussit nos?	3. Quare percussit nos?	3. Quare confregit ergo nos?
4. Residentis Cherubim.	4. Sedentis super Cherubim.	4.
7. Venit Deus in castra.	7. Venit Deus in castra.	7.
8. Hi dii qui percusserunt Ægyptum.	8. Hi sunt dii, qui percusserunt Ægyptum.	8.
12. Et cucurrit vir Benjamin.	12. Currens autem vir de Benjamin.	12.
Et vestes ejus.	Scissa veste.	Et mandyæ, *sive*, penulæ ejus.
13. Pavens.	13. Pavens.	13. Perculsum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Βαρύνεσθαι. Ἄλλος, ἀμαυροῦσθαι.	2.
3. Οὔπω ἐσβέσθη	3. Πρὶν ἢ ἐπισκευασθῆναι.	3.
	Οὗ ἦν.	
7. Οὔπω ἐγνώκει, οὐδὲ ἀπεκαλύφθη.	7. Πρὶν γνῶναι Θεὸν, καὶ ἀποκαλυφθῆναι.	7.
8. Καὶ συνῆκε.	8. Καὶ ἐσοφίσατο.	8.
10.	10. Ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.	10.
13.	13. Κακολογοῦντες. Ἄλλος, καταρώμενοι.	13.
	Καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς.	Καὶ οὐκ ἠμαύρωσεν ἐν αὐτοῖς.
18.	18. Ἀγαθόν. Ἄλλος, ἀρεστόν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Gravari. *Alius*, obscurari.	2.
3. Nondum exstincta erat.	3. Priusquam esset instructa.	3.
	Ubi erat.	
7. Nondum cognoverat, neque revelatum fuerat.	7. Antequam cognosceret Deum, et revelaretur.	7.
8. Et intellexit.	8. Et conjectavit.	8.
10.	10. Sicut semel et semel.	10.
13.	13. Obtrectantes. *Alius*, maledicentes.	13.
	Et non monebat eos.	Et non obscuravit in eis.
18.	18. Bonum. *Alius*, placitum.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. I Regum.

Rom. legitur tantum οὗ.

V. 7. Σ., οὔπω ἐγνώκει, οὐδὲ ἀπεκαλύφθη. Ita Reg. qui pro ἐγνώκει subjicit etiam συνῆκε.

V. 10. Ἀ., κάθοδον ἐν καθόδῳ. Reg. Ita etiam Exod. xxxiv, 24, פעם, Ἀ., κάθοδος.

V. 13. Ἄλλ., καταρώμενοι. Sic vocem קלל vertere solent A. et Th.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ οὐκ ἠμαύρωσεν ἐν αὐτοῖς. Reg.

V. 18. Ἄλλ., ἀρεστόν. Reg.

CAPUT IV LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Κατὰ τί ἔπταισεν ἡμᾶς;	3.
4.	4. Καθημένου Χερουβίμ. Ἄλλος, οὗ ἐπεκάθητο τὰ Χερουβίμ.	4.
7.	7. Οὗτοι οἱ θεοὶ ἥκασι πρὸς αὐτούς. Ἄλλος, οὗτος ὁ Θεὸς ἧκε πρὸς αὐτούς.	7.
8.	8. Οὗτοι οἱ θεοὶ οἱ πατάξαντες τὴν Αἴγυπτον. Ἄλλος, οὗτος ὁ Θεὸς ὁ πατάξας τὴν Αἴγυπτον.	8.
12.	12. Καὶ ἔδραμεν ἀνὴρ Ἰεμιναῖος. Ἄλλος, καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ ἀπὸ Βενιαμίν.	12.
	Τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.	
13. Ἔκθαμβος.	13. Ἐξεστηκυῖα. Ἄλλος, ἀγωνιῶσα.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Ad quid ruere nos fecit?	3.
4.	4. Insidentis Cherubim. *Alius*, ubi insidebant Cherubim.	4.
7.	7. Hi dii venerunt ad ipsos. *Alius*, hic Deus venit ad ipsos.	7.
8.	8. Hi dii qui percusserunt Ægyptum. *Alius*, hic Deus qui percussit Ægyptum.	8.
12.	12. Et cucurrit vir Jeminæus. *Alius*, et fugit vir de Benjamin.	12.
	Vestimenta ejus.	
13. Attonitum.	13. Consternatum. *Alius*, angustiatum.	13.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קמה 15	15.	15.
מפרקתו 18	18.	18. Τένων αὐτοῦ.
ארבעים	Αρϐαειμ.	
הרה ללת 19	19.	19.
ותכרע		Ἔκαμψεν.
נהפכו		
וכעת מותה 20	20.	20.
איכבוד 21	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Stetit.	15. Caligaverant.	15.
18. Os colli ejus.	18. Cervicibus.	18. Tendon ejus.
Quadraginta.	Quadraginta.	
19. Prægnans ad pariendum.	19. Vicina partui.	19.
Et incurvavit se.	Incurvavit se.	Inclinavit se.
Versæ erant.	Irruerant.	
20. Et circa tempus mortis ejus.	20. In ipso autem momento mortis ejus.	20.
21. Ichabod.	21. Ichabod.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. I Regum.

V. 1. האבן העזר. Ο', Ἀϐενέζερ. Coislin. m., οἱ Γ', λίθον τῆς βοηθείας.

V. 3. Ἀ., διατί ἔθραυσεν ἄρα ἡμᾶς. Ex Coislin. Reg. autem tacito interpretis nomine. Indubitate autem est Aquilæ, qui vocem נגף θραύειν perpetuo vertit.

V. 4. Ἄλλ., οὗ ἐπεκάθητο Χερουϐίμ. Reg., et sic habet Complut.

V. 7. Ἄλλ., οὗτος ὁ Θεός etc. Reg.

V. 8. Οὗτος ὁ Θεὸς ὁ πατάξας, etc. Reg.

V. 12. Ἄλλ., καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ etc. Reg.

Ibid. Ἀ., αἱ μανδύαι, plurale feminini, μανδύη, vel, μανδύα. Infra masculino genere, Ἀ., τὸν μανδύαν, 1 Reg. XVIII, 4. Et Procopius in hunc locum vult legi, τὸν μανδύαν. Vide notam infra ad cap. XVII, v. 38.

V. 13. Ἀ., ἐκπεπληγμένη etc. Reg.

V. 15. Ἄλλ., ἐϐαρύνθησαν. Reg., et sic Complut.

V. 18. Ἀ., τένων αὐτοῦ. Σ., σπόνδυλον. Idem.

Ibid. Procopius, τὸ Ἑϐραϊκὸν ἔχει μ', ἔχει γὰρ

CAPUT V LIB. I REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את ארון 1	1.	1. Γλωσσόκομον.
מאבן העזר		Ἀπὸ λίθου τῆς βοηθείας.
המפתן 4	4.	4.
ויך אתם בעפלים 6	6.	6. Καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἕδραις.
מהומה גדולה 9	9.	9.
וישתרו להם עפלים		Καὶ περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Arcam.	1. Arcam.	1. Scrinium.
A lapide adjutorii.	A lapide adjutorii.	A lapide adjutorii.
4. Limen.	4. Limen.	4.
6. Et percussit eos in altis locis.	6. Et percussit in secretiori parte natium.	6. Et percussit eos in sedibus.
9. Contritione magna.	9. Interfectionis magnæ.	9.
Et absconditi erant eis loci alti.	Et computrescebant prominentes extales eorum.	Et circumsolutæ sunt eorum sedes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Ἐπανέστησαν. *Ἄλλος*, ἐβαρύνθησαν.	15.
18. Σπόνδυλον.	18. Νῶτος.	18.
	Εἴκοσι. *Οἱ λοιποί*, τεσσαράκοντα.	
19. Ἐπίτοκος ἦν.	19. Συνειληφυῖα τοῦ τεκεῖν.	19.
Ὤκλασεν.	Ἔκλαυσε. *Ἄλλος*, ἐστέναξε.	
	Ἐπεστράφησαν. *Ἄλλος*, ἐπέπεσον.	
20. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ ἀποθνήσκειν αὐτήν.	20. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀποθνήσκει.	20.
21.	21. Οὐαιβαρχαβώθ. *Ἄλλος*, Βαριοχαβήδ.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Steterant. *Alius*, aggravati erant.	15.
18. Vertebra.	18. Dorsum.	18.
	Viginti. *Reliqui*, quadraginta.	
19. Vicina partui erat.	19. Prægnans ad pariendum.	19.
	Flevit. *Alius*, gemuit.	
Incurvavit se.	Versæ erant. *Alius*, inciderant.	
20. In tempore autem moriendi ipsam.	20. Et in tempore suo moritur.	20.
21.	21. Vaebarchaboth. *Alius*, Bariochabed.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. I Regum.

ἀρβαεὶμ, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν. Id est, Hebraicus textus habet, *quadraginta;* scilicet, *Arbaim*. Reliqui autem omnes sic ediderunt.

V. 19. Σ., ἐπίτοκος ἦν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἔκαμψεν. Σ., ὤκλασεν. *Ἄλλ.*, ἐστέναξε. Reg. Sic vocem כרע vertere solent Aquila et Symmachus.

Ibid. *Ἄλλ.*, ἐπέπεσον. Reg.

Desunt in Coislin. a versu 19, cap. IV, ad versum 19, cap. VIII.

V. 20. Σ., ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ ἀποθνήσκειν αὐτήν. Reg.

V. 21. *Ἄλλ.*, βαριοχαβήδ. Idem. In utraque autem lectione, βαρ, superabundat, nec habetur in Hebraico. [Est autem βαρ chaldaicum בר, quod valet, *filius;* quasi diceret, *filius inglorius*, vel, *filius dedecoris*. איכבוד enim significat, *non gloria*. Drach.]

CAPUT V LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κιβωτόν	1.
	Ἐξ Ἀβενέζερ.	
4.	4. Ἀμαφέθ. *Ἄλλος*, Μαφεθάμ. *Ἄλλος*, τῶν σταθμῶν.	4.
6. Καὶ ἔπληξεν αὐτοὺς κατὰ τῶν κρυπτῶν.	6. Καὶ ἐξέζεσεν (*sic*) αὐτοῖς εἰς τὰς ναῦς. *Ἄλλος*, ἐξέβρασαν.	6.
9.	9. Τάραχος μέγας. *Ἄλλος*, ἐν πληγῇ μεγάλῃ.	9.
Εἰς τὰ κρυπτά.	Καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Arcam.	1.
	Ex Abenezer.	
4.	4. Amapheth. *Alius*, Maphetham. *Alius*, stationum.	4.
6. Et percussit eos in occultis.	6. Et efferbuit eis in navibus. *Alius*, ebullierunt.	6.
9.	9. Turbatio magna. *Alius*, in plaga magna.	9.
In abscondita.	Et percussit eos in sedes eorum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וישב 11	11.	11.
מהומת		Φαγέδαινα.
הכו בעפלים 12	12.	12. Τὸ τῆς φαγεδαίνης ἐσχήκασιν ἕλκος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Et revertetur.	11. Et revertatur.	11.
Contritio.	Pavor.	Morbus edacitatis.
12. Percussi sunt in altis locis.	12. Percutiebantur in secretiori parte natium.	12. Edacitatis ulcus habuerunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., γλωσσόκομον. Reg. Sic vocem ארון vertunt nonnunquam Aquila solus, aliquando omnes interpr.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ λίθου τῆς βοηθείας. Reg. Eusebius *De locis Hebraicis*, p. 405. Ἀβενεζέρ. Coislinianus cod. cap. IV, ubi vox Ἀβενεζέρ occurrit, notat in marg. οἱ Γ', λίθον τῆς βοηθείας.

V. 4. Ἄλλος, Μαφεθάμ. Ἄλλος, τῶν σταθμῶν. Reg.

V. 6. Ἀ., καὶ ἐπάταξεν etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones affert Drusius. In editione τῶν Ο' hæc confusa sunt. In codice Reg. hæc nota legitur: Ἀκύλας ἐξέδωκε, καὶ περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι· αἰνίττεται δ' ὅτι δυσεντερίας ὑπέπεσον νοσήματι λύοντι γαστέρα ὥστε ἀκατασχέτως ἔχειν. Id est: Aquila edidit, *et resolutæ sunt eorum sedes*. Subindicat autem ipsos in dysenteriæ morbum inci-

CAPUT VI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1	1.	1.
כי־השב תשיבו לו אשם אז תרפאו 3	3	3.
עלות 7	7.	7. Λοχευομένας.
תשימו בארגז מצדו 8	8.	8. . . . ἐν ὕφει κουρᾶς.
מקרה 9	9.	9.
וגעו 12	12.	12.
יהושע 14	14.	14.
מעיר מבצר 18 ועד כפר הפרזי ועד אבל ו הגדולה אשר הניחו עליה את ארון יהוה	18.	18. Ἐκ πόλεως ἰσχυρᾶς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1.	1. *Vacat,*	1.
3. Sed restituendo restituetis ei pro culpa, tunc curabimini.	3. Sed quod debetis reddite ei pro peccato, et tunc curabimini.	3.
7 Lactantes.	7. Fœtas.	7. Fœtas.
8. Ponetis in capsa a latere ejus.	8. Ponetis in capsellam ad latus ejus.	8. ... in textura tonsuræ.
9. Accidens.	9. Casu accidit.	9.
12. Mugiendo.	12. Mugientes.	12.
14. Josue.	14. Josue.	14.
18. Ab urbe munitionis.' Et usque ad villam absque muro, et usque ad Abel magnum, super	18. Ab urbe murata. Usque ad villam quæ erat absque muro, et usque ad Abel ma-	18. Ex urbe forti.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Καὶ καθισάτω. Ἄλλος, καὶ ἀποκαταστῇ.	11.
	Σύγχυσις.	
12. Περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι.	12. Ἐπλήγησαν εἰς τὰς ἕδρας.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Et resideat. *Alius*, et restituatur.	11
	Confusio.	
12. Circumsolutæ sunt eorum sedes.	12. Percussi sunt in sedibus.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. I Regum.

disse, alvum resolventium, ita ut continere non possent. Et paulo infra : Σύμμαχος δὲ *εἰς τὰ κρυπτὰ* ἡρμήνευσε, καὶ αὐτὸς τὰ ἔγκατα σημαίνων. Id est, Symmachus vero vertit, *in abscondita*, et ipse quoque *intestina* designans.

V. 6. Καὶ ἐξέζεσεν etc. Ἄλλος, ἐξέβρασαν. Neutra lectio consentit cum Hebraico.

V. 9. Ἄλλος, ἐν πληγῇ μεγάλῃ. Reg.

Ibid. Ἀ., καὶ περιελύθησαν etc. Aquilæ et Symm. lectiones sic habet Reg.

V. 11. Ἄλλος, καὶ ἀποκαταστῇ. Reg.

Ibid. Ἀ., φαγέδαινα. Reg.

V. 12. Ἀ., τὸ τῆς φαγεδαίνης etc. In hunc locum Theodoretus : ὁ δέ γε Ἰώσηπος, τὸ τῆς δυσεντερίας αὐτοῖς ἐγγένεσθαι πάθος ἐδίδαξεν. Id est, Josephus ait dysenteriæ morbum ipsis accidisse.

CAPUT VI LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐξέζεσεν. Ἄλλος, ἐξέβρασεν.	1.
3.	3. Ἀλλὰ ἀποδιδόντες ἀπόδοτε αὐτῇ τῆς βασάνου, καὶ τότε ἰαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσεται. Ἄλλος, καὶ ἀπόδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τῆς βασάνου δῶρα, καὶ τότε ἐξιλασθήσεται. Ἄλλος, τῆς πλημμελείας.	3.
7. Γαλουχούσας.	7. Πρωτοτοκούσας.	7.
8. Θέτε ἐν τῷ λαρνακίῳ ἀπὸ πλαγίου αὐτοῦ.	8. Καὶ θήσετε ἐν θέματι Βερσεχθὰν ἐκ μέρους αὐτῆς. Ἄλλος, καὶ θήσετε αὐτὰ ἐν θέματι Βαεργὰζ ἐκ πλαγίων μέρους αὐτῆς.	8.
9. Συγκυφιον.	9. Σύμπτωμα.	9.
12.	12. Ἐκοπίων. Ἄλλος, μυκώμεναι.	12.
14.	14. Ὠσηέ. Ἄλλος, Ἰησοῦ.	14.
18. Ἐκ πόλεως τετειχισμένης.	18. Ἐκ πόλεως ἐστερεωμένης.	18.
Ἕως κώμης ἀτειχίστου, καὶ ἕως Ἀβὲλ τῆς μεγάλης, δι' ἧς ἀφῆκαν	Καὶ ἕως κώμης τοῦ Φερεζαίου, καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, οὗ ἐπ-	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Efferbuit. *Alius*, ebullivit.	1.
3.	3. Sed reddendo reddetis ei pro cruciatu, et tunc curabimini, et depropitiabitur. *Alius*, et reddite ei pro cruciatu dona, et tunc depropitiabitur. *Alius*, pro iniquitate.	3
7. Lactantes.	7. Primo enixas.	7.
8. Ponite in capsula a latere ejus.	8. Et ponetis in capsula Bersechthan ex parte ejus. *Alius*, et ponetis ea in situ Baergaz, ex obliquis lateris ejus.	8.
9. Casus.	9. Accidens.	9.
12.	12. Laborabant. *Alius*, mugientes.	12.
14.	14. Osee. *Alius*, Jesu.	14.
18. Ex urbe murata.	18. Ex civitate confirmata.	18.
Usque ad vicum absque muro, et usque ad Abel magnam, per	Et usque ad pagum Pherezæi, et usque ad lapidem magnum, ubi	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יהושע		
20 מי יוכל לעמד לפני יהוה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Quem posuerunt arcam Domini.	gnum, super quem posuerunt arcam Domini.	
Josue.	Josue.	
20. Quis poterit stare ad facies Domini?	20. Quis poterit stare in conspectu Domini?	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Regum.

V. 1. Ἐξέζεσεν. Ἄλλος, ἐξέβρασεν. Reg. Neutra vox exprimitur in Hebræo : sed hæc aliunde huc translata videntur.

V. 5. Ἄλλος, καὶ ἀπόδοτε αὐτῇ etc. Ἄλλος, τῆς πλημμελείας. Reg.

V. 7. Ἀ., λοχευομένας, i. e. fœtas, enixas. Σ., γαλουχούσας, lactantes. Reg.

V. 8. Ἀ., ἐν ὕφει χουρᾶς. Drusius. Reg. autem, ἐν ὑφῇ χουρίας (sic). Prior lectio suspecta est Drusio : utraque mihi. Σ., θέτε ἐν τῷ λαρναχίῳ etc. Reg. et Drusius. Ἄλλος, καὶ θήσετε αὐτὰ etc. Sic Reg. Est forte Theodotionis, licet non nominetur. Procop., Σύμμαχος, θέτε etc., ut supra. Pergit idem, ὁ δὲ Ἰώσηπος Ἀργοζέχ φησι τὸ γλωσσόκομον. Drusius hæc adjicit : « Vocabulum Ebraicum ארגז quidam ab ארז deducunt, quod ex cedro communi-

CAPUT VII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 וינהו	2.	2.
3 הסירו	3.	3.
4 ויסירו	4.	4.
ואת־העשתרת		Καὶ τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματα.
10 ויהמם	10.	10.
12 ובין השן	12.	12.
14 מעקרון	14.	14.
15 וישפט	15.	15.
16 את כל־המקומות האלה	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et lamentati sunt.	2. Et requievit.	2.
3. Removete.	3. Auferte.	3.
4. Et removerunt.	4. Abstulerunt.	4.
Et Astaroth.	Astaroth.	Et Astartes statuas.
10. Et contrivit eos.	10. Exterruit eos.	10.
12. Et inter Sen.	12. Et inter Sen.	12.
14. Ab Accaron.	14. Ab Accaron.	14.
15. Et judicavit.	15. Et judicavit.	15.
16. Cum omnibus locis illis.	16. In supradictis locis.	16.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
τὴν κιβωτὸν Κυρίου.	ἔθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου.	
	Ὠσηέ. Ἄλλος, Ἰησοῦ.	
20.	20. Τίς δυνήσεται διελθεῖν ἐνώπιον Κυρίου; Ἄλλως, τίς δυνήσεται παραστῆναι; Οἱ λοιποὶ, τίς δυνήσεται στῆναι καὶ ὑποστῆναι ἔμπροσθεν Κυρίου;	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
quam remiserunt arcam Domini.	imposuerunt super eum arcam testamenti Domini.	
	Osee. *Alius*, Jesu.	
20.	20. Quis poterit transire coram Domino? *Aliter*, quis poterit adstare? *Reliqui*, quis poterit stare et subsistere ante Dominum?	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Regum

ter fieret. Nugæ. Corruptum autem est in libris editis LXX, ubi βερσεχθάν, ex variante scriptura, βοεργαζάξ legitur. Sunt qui scribant esse πλεκτὸν ὡσανεὶ κόφινον : alii, ἐκ τριχῶν οἷα τὰ λεγόμενα σακκία. Sed vide sis editionem Romanam. »

V. 9. Σ., συγκύφιον. Reg. a συγκύπτω, inclino, declino, cado.

V. 12. Ἄλλος, μυκώμεναι. Reg.

V. 14. Ἄλλος, Ἰησοῦ. Reg.

V. 18. Ἀ., ἐκ πολ. ἰσχ. Σύμ., ἐκ πολ. τετειχ. Ita Reg., Drus. et Procop.

Ibid. Σ., ἕως κώμης etc. Iidem. LXX legerunt אבן qui vertunt λίθου. Ibid. Ἄλλος, Ἰησοῦ. Reg.

V. 20. Οἱ λοιποὶ, τίς δυνήσεται etc. Reg., atque sic Procopius.

CAPUT VII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ ἐπέβλεψεν. Ἄλλος, ἐπέστρεψεν.	2.
3.	3. Περιέλετε. Ἄλλος, ἐξάρατε.	3.
4.	4. Περιεῖλον. Ἄλλος, ἐξῆραν.	4.
	Καὶ τὰ ἄλση Ἀσταρώθ.	
10.	10. Συνεχύθησαν. Ἄλλος, ἐφαγεδαίνυσαν. Ἄλλος, ἐξέστησαν.	10.
12.	12. Καὶ ἀναμέσον τῆς παλαιᾶς. Ἄλλος, καὶ ἀναμέσον ἀκρωτηρίου.	12.
14.	14. Ἀπὸ Ἀσκαλῶνος. Ἄλλος, Ἀκκαρῶν.	14.
15.	15. Καὶ ἐδίκαζε. Ἄλλος, καὶ ἔκρινε.	15.
16.	16. Ἐν πᾶσι τοῖς ἡγιασμένοις τούτοις. Ἄλλος, εἰς πάντας τοὺς τόπους τούτους οἷς ἦσαν οἱ ἅγιοι.	16

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et respexit. *Alius*, conversus est.	2.
3.	3. Circumauferte. *Alius*, auferte.	3.
4.	4. Circumabstulerunt. *Alius*, abstulerunt.	4.
	Et lucos Astaroth.	
10	10. Confusi sunt. *Alius*, edacitatis morbo laborarunt. *Alius*, consternati sunt.	10.
12	12. Et inter veterem. *Alius*, et inter summitatem.	12.
14.	14. Ab Ascalone. *Alius*, Accaron.	14.
15.	15. Et judicabat. *Alius*, *id*.	15.
16.	16. In omnibus sanctificatis istis. *Alius*, in omnibus locis istis, in quibus erant sancti.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. I Regum.

V. 2. Ἄλλος, ἐπέστρεψεν. Reg.
V. 3. Ἄλλος, ἐξάρατε. Idem.
V. 4. Ἄλλος, ἐξῆραν. Idem.
Ibid. Ἀ., καὶ τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματα. Reg., Procop. et Drusius. Hic vero postremus hanc notam adjicit: « Hieron. quoque habet, *et Astaroth*. Simul leguntur hæc nomina in additamento quodam edit. LXX, quod ex Syra Masius deprompsit, τὴν Ἀστάρτην καὶ τὴν Ἀσταρώθ. Sunt qui Junonem, plures Venerem esse tradunt. Eucherius in Genesim, *Astarte Juno. Sic Pœni eam vocant.* » Vide sis Augustinum, *Quæst.* lib. VII, quæst. 16. Schol., Ἀκύλας, *τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματα*, φησίν. Ἀστάρτην δὲ καλοῦσι τὴν Ἀφροδίτην, ἐκ τοῦ ἀστέρος παρονομάζοντες... αὐτῆς γὰρ εἶναι τὸ ἄστρον τὸν ἑωσφόρον μυθολογοῦσι. Scholion repræsentamus ut est in codice Regio emendatius Drusiano: hic autem sensus: « Aquila, *Astartes statuas* dicit.

CAPUT VIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
3 ויטו אחרי הבצע	3.	3. Καὶ ἔκλιναν ὀπίσω τῆς πλεονεξίας.
13 ולאפות	13.	13.
18 בחרתם	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et declinaverunt post avaritiam.	3. Sed declinaverunt post avaritiam.	3. Et declinaverunt post avaritiam.
13. Et in pistrices.	13. Panificas.	13.
18. Elegistis.	18. Elegistis. Petistis.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. I Regum.

V. 3. Ἀ., Θ., καὶ ἔκλιναν ὀπίσω τῆς πλεονεξίας. Σ., ἀλλὰ μετέκλινον etc. Drus. In cod. Reg. in textu τῶν Ο' legitur τῆς πλεονεξίας. Verum hæc nota adjicitur: ἀντὶ τοῦ, *τῆς πλεονεξίας*, κεῖται, *συντελείας* τῆς εἰς τέλος ἀχρειούσης τὸν νοῦν. Ῥίζα γὰρ πάντων κακῶν ἡ φιλαργυρία. Id est, pro illo, *avaritiæ*, legitur, *consummationis*, quæ usque in finem mentem vacuam inutilemque reddit. Nam radix omnium

CAPUT IX LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 משכמו	2.	2.
5 יחדל	5.	5. Κοπώσας.
7 ותשורה אין	7.	7.
9 כי לנביא היום יקרא לפנים הראה	9.	9.
12 בבמה	12.	12. Ἐν ὑψώματι.
13 הבמתה	13.	13. Εἰς ὑψηλόν.
הקראים		Οἱ κεκλημένοι.
15 יום אחד	15.	15.
18 ויגש	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ab humero suo.	2. Ab humero.	2.
5. Cessaverit.	5. Dimiserit.	5. Laborans.
7. Et munus non est.	7. Sportulam non habemus.	7.
9. Quia propheta hodie, vocabatur antea videns.	9. Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim, videns.	9.
12. In bama.	12. In excelso.	12. In excelso.
13. In bama.	13. Excelsum.	13. In excelsum.
Invitati.	Qui vocati sunt.	Vocati.
15. Die una.	15. Ante unam diem.	15.
18. Et accessit.	18. Accessit autem.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. I Regum.

Astarten vero appellant Venerem, accepta a sidere denominatione. Fabulantur enim sidus Luciferum ejus esse. » Pergit Drusius : « *Astartes* mentio apud Eusebium in libro Προπαρασκ. Hanc Phœnices, inquit, Venerem esse dicunt. *Syræ Astartes* meminit et Tertull. in Apologetico. Appellata creditur a victimarum multitudine. Nam *Astaroth*, *greges*, καὶ τὰ μῆλα. »

V. 10. Ἄλλος, ἐξέστησαν. Reg. Videtur esse Theodotionis, qui ita vertit Deut. vii, 23; antecedens lectio ἐφαγεδαίνωσαν, quam habet idem Regius, videtur esse Aquilæ. Vide supra, cap. v, v. 11 et 12.

V. 12. Ἄλλος, καὶ ἀναμέσον ἀκρωτηρίου. Reg. Sic infra, xiv, 4.

V. 14. Ἄλλος, Ἀκκαρῶν. Reg.

V. 15. Ἄλλος, καὶ ἔκρινε. Idem.

V. 16. Ἄλλος, εἰς πάντας τοὺς τόπους etc. Reg.

CAPUT VIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ἀλλὰ μετέκλινον ἀκολουθοῦντες τῇ πλεονεξίᾳ.	3. Καὶ ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς συντελείας.	3. Καὶ ἔκλιναν ὀπίσω τῆς πλεονεξίας.
13.	13. Εἰς πεσσούσας. Ἄλλος, εἰς μαγκιπίσσας.	13.
18.	18. Ἐξελέξασθε. Ἄλλος, ᾑρετίσασθε.	18.
	Ἐξελέξασθε. Ἄλλος, ἡγήσασθε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Sed declinabant sequentes avaritiam.	3. Et declinaverunt post consummationem.	3. Et declinaverunt post avaritiam.
13.	13. In panificas. *Alius*, in pistrices.	13.
18.	18. Elegistis. *Alius*, cooptastis.	18.
	Elegistis. *Alius*, duxistis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. I Regum.

malorum est avaritia.

V. 13. Ἄλλος, εἰς μαγκιπίσσας. Reg.

V. 18. Ἄλλος, ᾑρετίσασθε. Reg. Videtur esse Theodotionis, qui ita vertit Judic. v, 8.

Ibid. Ἐξελέξασθε. Ἄλλος, ἡγήσασθε. Neutrum exstat in Hebraico. Sed Vulgatus Int. ex LXX desumpsit, vertitque, *petistis*.

CAPUT IX LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὑπερωμίαν. Ἄλλος, ἀπὸ ὤμου.	2.
5.	5. Ἀνείς.	5.
7.	7. Πλεῖον οὐκ ἔστι μεθ' ἡμῶν. Ἄλλος, ὑπόστασιν οὐκ ἔχωμεν.	7.
9. Τὸν γὰρ προφήτην τότε ἐκάλουν κατὰ τὸ ἀρχαῖον, τὸν ὁρῶντα.	9. Ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς ἔμπροσθεν, τὸν βλέποντα. Ἄλλος, τὸ πάλαι (pro ἔμπροσθεν).	9.
12.	12. Ἐν βαμᾷ.	12.
13.	13. Εἰς βαμᾷ.	13.
	Οἱ ξένοι.	
15. Πρὸ μιᾶς ἡμέρας.	15. Ἡμέρᾳ μιᾷ.	15.
18.	18. Προσήγαγε. Ἄλλος, προσῆλθεν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Supra humerum. *Alius*, ab humero.	2.
5.	5. Omittens.	5.
7.	7. Plus non est nobiscum. *Alius*, substantiam non habemus.	7.
9. Prophetam enim tunc vocabant antiquitus, videntem.	9. Quia prophetam vocabat populus antea, videntem. *Al.*, antiquitus (*pro* antea).	9.
12.	12. In bama.	12.
13.	13. In bama.	13.
	Hospites.	
15. Ante unam diem.	15. Die una.	15.
18.	18. Admovit se. *Alius*, accessit.	18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
20 שלשת הימים	20.	20.
חבדת		
21 מקטני שבטי ישראל	21.	21.
22 ויביאם	22.	22.
לשכתה		Εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.
24 וירם	24.	24.
את־השוק		Τὴν κνήμην.
הנה הנשאר שים־לפניך אכל כי למועד שמור־לך לאמר העם קראתי		Ἰδοὺ τὸ ὑπολελειμμένον, θὲς ἐνώπιόν σου, φάγε· ὅτι εἰς καιρὸν πεφυλαγμένον σοι, τῷ λέγειν, τὸν λαὸν κέκληκα.
הנשאר		
26 ההוצה	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Tertio dierum.	20. Nudiustertius.	20.
Desiderabile.	Optima.	
21. De minoribus tribubus Israel.	21. De minima tribu Israel.	21.
22. Et introduxit eos.	22. Introduxit eos.	22.
In cubiculum.	In triclinium.	In gazophylacium.
24. Et levavit.	24. Levavit autem.	24.
Armum.	Armum.	Crus.
Ecce residuum, pone ad facies tuas, comede : quia in tempus statutum servatum tibi, dicendo, populum vocavi.	Ecce quod remansit, pone ante te, et comede : quia de industria servatum est tibi, quando populum vocavi.	Ecce quod reliquum est, pone ante te, comede : quia in tempus reservatum tibi, dicendo, populum vocavi.
Residuum.	Quod remansit.	
	Vacat.	
26. Foras.	26. *Vacat.*	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. I Regum.

V. 2. Ἄ*λλος*, ἀπὸ ὤμου. Sic Regius, sine interpretis nomine, quem sequitur Vulg.

V. 5. Ἀ., κοπώσας. Reg.

V. 7. Ἄ*λλος*, ὑπόστασιν οὐκ ἔχομεν. Reg.

V. 9. Σ., τὸν γὰρ προφήτην etc. Drus. Paulo aliter habet Reg., Σύμμ., ἔμπροσθεν, (supra adscribitur, τὸ πάλαι) ἐν Ἰσραὴλ ἐκαλεῖτο ὁ προφήτης, ἔμπροσθεν ὁ *βλέπων*, (supra ascribitur ὁ ὁρῶν). Καθ' ὃ μὲν ἐπιβλέποντες τοῦ μέλλοντος ἦσαν, ἔμπροσθεν *ὁρῶντες* ἐχρημάτιζον· καθ' ὃ δὲ θεωρητικοὶ τοῦ θείου λήμματος ἦσαν, *βλέποντες* προσηγορεύοντο.

V. 12. Ἀ., ἐν ὑψώματι. Eusebius et Hieronymus *De locis Hebraicis* in voce *Bama*

V. 13. Ἀ., εἰς ὑψηλόν. Drusius. Vide Theodoret. *Quæst.* in libros Regum, p. 240, qui habet ὑψηλήν.

Ibid. Ἀ., οἱ κεκλημένοι. Drusius.

V. 15. Σ., πρὸ μιᾶς ἡμέρας. Reg.

V. 18. Ἄ*λλος*, προσῆλθεν. Reg.

V. 20. Σ., τριημέρων. Reg.

Ibid. Ἄ*λλος*, τὰ ἐπιθυμητά. Reg.

V. 21. Ἄ*λλος*, ἐκ τῆς ἐλαχίστης φυλῆς Ἰσραήλ. Drusius.

V. 22. Ἄ*λλος*, καὶ ἔταξεν. Reg.

CAPUT X LIB. I REGUM.

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הלא כי־משחך	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nonne quia unxit te ?	1. Ecce unxit te.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20. Τριημέρων.	20. Σήμερον τριταίων.	20.
	Τὰ ὡραῖα. *Ἄλλος*, τὰ ἐπιθυμητά.	
21.	21. Τοῦ μικροῦ σκήπτρου φυλῆς Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς ἐλαχίστης φυλῆς Ἰσραήλ.	21.
22.	22. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτούς. *Ἄλλος*, καὶ ἔταξεν.	22.
Εἰς τὴν ἐξέδραν.	Εἰς τὸ κατάλυμα.	Εἰς τὴν σκηνήν.
24.	24. Καὶ ἥψησεν. *Ἄλλος*, ἦρεν.	24.
	Τὴν κωλέαν. *Οἱ λοιποὶ*, τὴν κνήμην.	
Τὸ ὑπολειφθὲν . . . . ὅτι ἐπίτηδες τετήρηταί σοι.	Ἰδοὺ ὑπόλειμμα, παράθες αὐτὸ ἐνώπιόν σου, καὶ φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι παρὰ τοὺς ἄλλους.	. . . ὅτι ἐλέχθη· Τὸν λαὸν ἐκάλεσα.
	Ὑπόλειμμα. *Ἄλλ.*, τὸ ἀφωρισμένον μέρος.	
	Παρὰ τοὺς ἄλλους. *Ἄλλος*, παρὰ τοῦ λαοῦ.	
26.	26. Ἕως ἔξω. *Ἄλλος*, εἰς ἀγρόν.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20. Tridui.	20. Hodie tres dies.	20.
	Speciosa. *Alius*, desiderabilia.	
21.	21. Pusilli sceptri tribus Israel *Alius*, de minima tribu Israel.	21.
22.	22. Et introduxit eos. *Alius*, et ordinavit.	22.
In exhedram.	In diversorium.	In tabernaculum.
24.	24. Et coxerat. *Alius*, tulit.	24.
	Armum. *Reliqui*, crus.	
Residuum... quia de industria servatum est tibi.	Ecce quod remansit, appone illud coram te, et comede, quoniam in testimonium est positum tibi præter alios.	...quia dictum est : Populum vocavi.
	Quod remansit. *Alius*, segregatam partem.	
	Præter alios. *Alius*, a populo.	
26.	26. Usque foras. *Alius*, in agrum.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. I Regum

Ibid. Ἀ., εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Σ., εἰς τὴν ἐξέδραν. Θ., εἰς τὴν σκηνήν. Reg. Vide Ezech. XL, 17, et LXI, 10.

V. 24. *Ἄλλος*, ἦρεν. Reg.

Ibid. Has trium interpretum lectiones mutuamur partim ex Drusio, partim ex codice Reg. qui hanc notam adjicit : Οἱ λοιποὶ τὴν κωλέαν *κνήμην* εἶπον, ὅ ἐστιν *ἀγκύλη*. Ταύτην δὲ αὐτῷ παρατέθεικεν ὡς μέλλοντι βασιλεύειν, καὶ τοῦ λαοῦ προκινδυνεύειν, διὸ μαρτύριον ταύτην καλεῖ. Ὁ δὲ Σύμμ. ἀντὶ τοῦ *μαρτύριον*, *τὸ ὑπολειφθὲν* ἐξέδωκεν, καὶ ἀντὶ τοῦ, *ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι*, *ὅτι ἐπίτηδες τετήρηταί σοι*. Τὸ δὲ *παρὰ τοῦ λαοῦ* Θεοδοτίων ἐξέδωκεν, ὅτι ἐλέχθη, *τὸν λαὸν ἐκάλεσα*. Ἀκ. δὲ, *τοῦ λέγειν, τὸν λαὸν κέκληκα*. Id est : *Armum*. Reliqui, *crus* dixerunt, quod est, *poples*. Hanc autem ipsi partem apposuit quod regnaturus, et ante populum pericula subiturus esset; quapropter illam vocat testimonium. Symmachus autem loco hujus vocis, *testimonium*, edidit, *residuum*. Et pro illo, *quoniam in testimonium positum est tibi*, sic habet, *quia de industria servatum est tibi*. Illud autem, *a populo*, Theodotio edidit, *Quia dictum est, Populum vocavi*. Aquila vero, *dicendo, Populum vocavi*. Ubi advertas apud Procopium etiam, ubi in LXX legitur, ἰδοὺ ὑπόλειμμα, παράθες, legi, ἰδοὺ μαρτύριον παράθες.

V. 26. *Ἄλλος*, εἰς ἀγρόν. Reg.

CAPUT X LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Οὐχὶ κέχρικέ σε; *Ἄλλος*, ὅρα ὅτι κέχρικέ σε.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Nonne unxit te? *Alius*, Vide quia unxit te.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בנימי בצלצח	2.	2.
והנה נטש אביך את־דברי האתנות ודאג לכם לאמר מה אעשה לבני		
3 עד־אלון תבור	3.	3.
גדיים		
ככרות		Περίκαρπα.
נבל		Ἀμφορέα.
4 שתי־לחם	4.	4. Δύο ἄρτους.
5 גבעת האלהים	5.	5.
חבל		
9 כהפנתו שכמו	9.	9.
10 הגבעתה	10.	10.
11 הגם שאול	11.	11.
12 למשל	12.	12.
14 דוד	14.	14. Πατράδελφος
17 ויצעק שמואל את־העם	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Biniamin in Selsah.	2. Benjamin in meridie.	2.
Et ecce dimisit pater tuus verba asinarum, et sollicitus est vobis, dicendo : Quid faciam filio meo ?	Et intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis, et dicit : Quid faciam de filio meo ?	
3. Usque ad Elon Thabor.	3. Ad quercum Thabor.	3.
Hœdos.	Hœdos.	
Tortas.	Tortas.	Tortas.
Utrem.	Lagenam.	Amphoram.
4. Duos panes.	4. Duos panes.	4. Duos panes.
5. Collem Dei.	5. Collem Dei.	5.
Funiculo.	Gregem.	
9. In vertendo humerum suum.	9. Cum avertisset humerum suum.	9.
10. Ad collem.	10. Ad prædictum collem.	10.
11. Num etiam Saul ?	11. Num et Saul ?	11.
12. In parabolam.	12. In proverbium.	12.
14. Patruus.	14. Patruus.	14. Patruus.
17. Et accivit Samuel populum.	17. Et convocavit Samuel populum.	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Βενιαμὶν, ἀλλομένους μεγάλα. *Ἄλλος*, Βενιαμὶν ἐν Σηλὼ ἐν Βακαλὰθ ἀλλομένους μεγάλα. *Ἄλλος*, ἐν σκιώδει τὸ σῶμα.	2.
	Ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ἀποτετίνακται τὸ ῥῆμα τῶν ὄνων, καὶ ἐδαψιλεύσατο δι' ὑμᾶς, λέγων· Τί ποιήσω ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου; *Ἄλλος*, ἰδοὺ ὁ πατήρ σου τετίνακται φροντίδος τῶν ὄνων, καὶ μεριμνᾷ περὶ σοῦ λέγων· Τί ποιήσω περὶ τοῦ υἱοῦ μου;	
3.	3. Ἕως τῆς δρυὸς Θαβώρ. *Ἄλλος*, τῆς δρυὸς τῆς ἐκλεκτῆς.	3.
Νεβρούς.	Αἰγίδια. *Ἄλλος*, ἐρίφους.	
Κολλύρας.	Ἀγγεῖα.	
Νέβελ.	Ἀσκόν.	
4.	4. Ἀπαρχὰς ἄρτων.	4.
5. Τόπον ὑψηλόν.	5. Τὸν βουνὸν τοῦ Θεοῦ.	5.
Σχοινίσματι.	Χορῷ. *Ἄλλος*, συνόδῳ.	
9.	9. Ὥστε ἐπιστραφῆναι τῷ ὤμῳ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ὡς ἔκλινε τὸν ὦμον αὐτοῦ.[1]	9.
10.	10. Εἰς τὸν βουνόν. *Ἄλλος*, εἰς τὸν βαμὰ βουνόν.	10.
11. Μὴ ἔτι καὶ Σαούλ;	11. Ἢ καὶ Σαούλ;	11.
12.	12. Εἰς παραβολήν. *Ἄλλος*, εἰς παροιμίαν.	12.
14.	14. Οἰκεῖος.	14.
17.	17. Καὶ παρήγγειλε Σαμουὴλ παντὶ τῷ λαῷ. *Ἄλλος*, καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαόν.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Benjamin salientes granditer. *Alius*, Benjamin in Selo in Bacalath salientes granditer. *Alius*, in umbroso corpus.	2.
	Ecce pater tuus excussit verbum asinorum, et profundebat propter vos, dicens : Quid faciam pro filio meo? *Alius*, Ecce pater tuus excussit curam asinarum, et sollicitus est circa te dicens : Quid faciam de filio meo?	
3.	3. Usque ad quercum Thabor. *Alius*, ad quercum electam.	3.
Hinnulos.	Hœdos. *Alius*, *id.*	
Collyras.	Vasa.	
Nebel.	Utrem.	
4.	4. Primitias panum.	4
5. Locum altum.	5. Collem Dei.	5.
Funiculo.	Choro. *Alius*, cœtui.	
9.	9. Ut converlit se humero suo. *Alius*, ut declinavit humerum suum.	9.
10.	10. Ad collem. *Alius*, in bama collem.	10.
11. An adhuc et Saul?	11. Num et Saul?	11.
12.	12. In parabolam. *Alius*, in proverbium.	12.
14.	14. Propinquus.	14.
17.	17. Et condixit Samuel universo populo. *Alius*, et congregavit Samuel universum populum.	17.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 לשבטיכם	19.	19.
21 ויקרב את־שבט בנימן למשפחתו ותלכד משפחת המטרי	21.	21.
וילכד		Καὶ κατελήφθη.
22 אל־הכלים	22.	22.
23 משכמו	23.	23.
25 לביתו	25.	25.
26 גבעתה	26.	26. Εἰς τὸν βουνόν.
החיל		Ἡ εὐπορία.
27 ויבזהו	27.	27. Καὶ ἐξουθένησαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Ad tribus vestras.	19. Per tribus vestras.	19.
21. Et applicuit tribum Binjamin ad familias suas: et capta est familia Matari.	21. Et applicuit tribum Benjamin et cognationes ejus, et cecidit cognatio Metri.	21.
Et captus est.	Et pervenit usque ad Saul.	Et deprehensus est.
22. Ad vasa.	22. Domi.	22.
23. Ab humero suo.	23. Ab humero et sursum.	23.
25. In domum suam.	25. In domum suam.	25.
26. In Gabaa.	26. In Gabaa.	26. In eodem.
Exercitus.	Pars exercitus.	Abundantia.
27. Et despexerunt eum.	27. Et despexerunt eum.	27. Et vilipenderunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. I Regum.

V. 1. Ἄλλος, ὅρα ὅτι κέχρικέ σε. Reg.

V. 2. Ἄλλος, Βενιαμὶν ἐν Σηλῶ etc. Sic Regius. Ibidem Βακαλάθ, corruptum est pro Βασαλσά, quod quidam interpres vertit, ἐν σκιώδει τὸ σῶμα, ut notatur in eodem cod. Et quidem בצל ἐν σκιᾷ, *in umbra*, vel, *in umbroso* significat. Cur autem alteram syllabam צח τῷ σῶμα verterit, frustra, ni fallor, exquiratur,

Ibid. Ἄλλ., ἰδοὺ ὁ πατήρ σου τετίνακται etc. Hanc versionem affert Reg. cod., tacito interprete, qui videtur esse Symmachus.

V. 3. Ἄλλ., τῆς δρυὸς τῆς ἐκλεκτῆς. Ita Reg.

Ibid. Σ., νεβρούς. Ἄλλ., ἐρίφους. Reg.

Ibid. Ἀ., περίκαρπα. Σ., κολλύρας. Reg.

Ibid. Ἀ., ἀμφορέα. Σ., Νέβελ. Reg.

V. 4. Ἀ., δύο ἄρτους. Reg.

V. 5. Σ., τόπον ὑψηλόν. Reg.

Ibid. Σ., σχοινίσματι. Ἄλλ., συνόδῳ. Reg.

V. 9. Ἄλλ., ὡς ἔκλινε τὸν ὦμον αὐτοῦ. Reg.

V. 10. Ἄλλ., εἰς τὸν βαμᾶ βουνόν. Idem

CAPUT XI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 הרף	3.	3.
4 גבעת	4.	4. Εἰς βουνόν.
6 ותצלח	6.	6.
7 כאיש אחד	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Remitte.	3. Concede.	3.
4. In Gabaa.	4. In Gabaa.	4. In collem.
6. Et prosperavit.	6. Et insilivit.	6.
7. Tanquam vir unus.	7. Quasi vir unus.	7.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19.	19. Κατὰ τὰ σκῆπτρα. *Ἄλλος*, κατὰ τὰς φυλάς.	19.
21.	21. Καὶ προσάγει σκῆπτρον Βενιαμὶν εἰς φυλὰς, καὶ κατακληροῦται φυλὴ Ματταρί. *Ἄλλος*, καὶ προσήγαγε φυλὴν Βενιαμὶν κατὰ πατριὰς, καὶ προσήγαγε πατριὰν Ἀμοτταρὶ κατὰ ἄνδρα ἕνα.	21.
	Καὶ κατακληροῦται.	
22.	22. Ἐν τοῖς σκεύεσι. *Ἄλλος*, ἐνθάδε ἐν τοῖς σκεύεσι.	22.
23.	23. Ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω. *Ἄλλος*, ἀπὸ ὤμου ἑαυτοῦ.	23.
25.	25. Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. *Ἄλλος*, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.	25.
26.	26. Εἰς Γαβαά.	26.
Ἡ δύναμις.	Υἱοὶ δυνάμενοι. *Ἄλλος*, υἱοὶ δυνάμεων.	
27.	27. Καὶ ἠτίμασαν.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19.	19. Secundum sceptra. *Alius*, secundum tribus.	19.
21.	21. Et applicat sceptrum Benjamin in tribus: et sorte capitur tribus Mattari. *Alius*, et applicuit tribum Benjamin secundum familias, et applicuit familiam Amottari per viros singulos.	21.
	Et sorte capitur.	
22.	22. In vasis. *Alius*, hic in vasis.	22.
23.	23. Ab humero et supra. *Alius*, ab humero suo.	23.
25.	25. In locum suum. *Alius*, in domum suam.	25.
26.	26. In Gabaa.	26.
Virtus.	Filii potentes. *Al.*, filii virtutum.	
27.	27. Et contempserunt.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. I Regum.

V. 11. Σ., μὴ ἔτι καὶ Σαούλ. Reg. et Drusius.
V. 12. *Ἄλλ.*, εἰς παροιμίαν. Reg.
V. 14. Ἀ., πατράδελφος. Drusius. Id est patruus, ut Hieronymus etiam vertit. Josephus, θεῖος, id est, vel patruus, vel avunculus.
V. 17. *Ἄλλ.*, καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ etc. Reg.
V. 19. *Ἄλλ.*, κατὰ τὰς φυλάς. Reg., sine interpretis nomine.
V. 21. *Ἄλλ.*, καὶ προσήγαγε φυλὴν etc. Sic Regius, interpretem non indicans.
Ibid. Ἀ., καὶ κατελήφθη. Reg.
V. 22. *Ἄλλ.*, ἐνθάδε ἐν τοῖς σκεύεσι. Idem.
V. 23. *Ἄλλ.*, ἀπὸ ὤμου ἑαυτοῦ. Idem.
V. 25. *Ἄλλ.*, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Idem.
V. 26. Ἀ., εἰς τὸν βουνόν. Sic vertere Aquilam monet Theodoretus, *Quæst.* in libros Reg.
Ibid. Ἀ., ἡ εὐπορία. Σ., ἡ δύναμις. Reg. Ο', οἱ υἱοὶ δυνάμενοι. Sic in textu habet Reg., ad marg. vero, υἱοὶ δυνάμεων, quæ postrema lectio est editionis Romanæ.
V. 27. Ἀ., καὶ ἐξουθένησαν. Reg.

CAPUT XI LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἄνες. *Ἄλλος*, ἐνδός.	3.
4.	4. Εἰς Γαβαά.	4.
6.	6. Ἐπῆλθεν. *Ἄλλος*, ἐπέπεσεν.	6.
7.	7. Ὡς ἀνὴρ εἷς. *Ἄλλος*, ὁμοθυμαδόν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Remitte. *Alius*, concede.	3.
4.	4. In Gabaa.	4.
6.	6. Insilivit. *Alius*, irruit.	6.
7.	7. Tanquam vir unus. *Alius*, unanimiter.	7.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 וישם	11.	11.
ראשים		Κεφαλάς.
ויכו		
יחד		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Disposuit.	11. Constituit.	11.
Capita.	Partes.	Capita.
Et percusserunt.	Et percussit.	
Pariter.	Pariter.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Regum.

V. 3. Ἄλλ., ἑνὸος. Reg.
V. 4. Ἀ., εἰς βουνόν. Ex Theodoreto, et ita habet Complut.
V. 6. Ἄλλ., ἐπέπεσεν. Reg. Edit. Rom., ἐφήλατο.
V. 7. Ἄλλ., ὁμοθυμαδόν. Reg.

CAPUT XII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 זקנתי ושבתי	2.	2. [Γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι.
התהלכתי		
7 ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני יהוה את כל־צדקות יהוה אשר־עשה	7.	7.
14 אחר יהוה	14.	14.
21 התהו לא־יועילו	21.	21. Κενων.
23 כחדל להתפלל	23.	23.
25 הרע תרעו	25.	25.
הספו		Συνσυρήσεσθε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Senui et incanui	2. Senui et incanui.	2. [Senui et incanui.]
Ambulavi.	Conversatus.	
7. Et nunc state, et dijudicer vobiscum ad facies Domini cum omnibus justitiis Domini, quas fecit.	7. Nunc ergo state, ut judicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini quas fecit.	7.
14. Post Dominum.	14. Sequentes Dominum Deum vestrum.	14.
21. Vana.	21. Vana.	21. Vanorum.
Non proderunt.	Non proderunt.	
23. A cessando orare.	23. Ut cessem orare.	23.
25. Malefaciendo malefeceritis.	25. Perseveraveritis in malitia.	25.
Peribitis.	Peribitis.	Simul trahemini.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Καὶ ἔθετο. Ἄλλος, διέθετο. Ἄλλος, διέταξεν.	11.
	Ἀρχάς.	
	Καὶ ἔτυπτον. Ἄλλος, καὶ ἔπληξεν.	
	Κατὰ τὸ αὐτό. Ἀλλ., ὁμοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Et posuit. *Alius*, constituit. *Alius*, disposuit.	11.
	Principia.	
	Et percutiebant. *Alius*, et percussit.	
	Secundum idipsum. *Alius*, pariter.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Regum.

V. 11. Ἀλλ., διέθετο. Ἀλλ., διέταξεν. Reg.
Ibid. Ἀ., κεφαλάς. Reg.

Ibid. Ἀλλ., καὶ ἔπληξεν. Reg.
Ibid. Ἀλλ., ὁμοῦ. Reg.

CAPUT XII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. [Γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι.]	2. Γεγήρακα καὶ καθήσομαι. Ἄλλος, πεπολίωμαι καὶ καθήσομαι ἕως τοῦ νῦν.	2.
	Διελήλυθα. Ἄλλος, ἀνέστραμμαι.	
7. Καὶ νῦν παραστῆτε, ἵνα διακριθῶ πρὸς ὑμᾶς ἔμπροσθεν Κυρίου περὶ πασῶν ἐλεημοσυνῶν τοῦ Κυρίου ὧν ἐποίησεν.	7. Καὶ νῦν κατάστητε, καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπαγγελῶ ὑμῖν τὴν πᾶσαν δικαιοσύνην Κυρίου, ἃ ἐποίησεν.	7.
14.	14. Ὀπίσω Κυρίου πορευόμενοι. Ἄλλος, πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.	14.
21.	21. Μηδὲν ὄντων.	21
	Οὐ περαγοῦσιν οὐθέν. Ἄλλος, οὐκ ὠφελήσουσιν.	
23.	23. Ἀνιέναι τοῦ προσεύχεσθαι. Ἄλλος, τοῦ διαλιπεῖν προσευχόμενον.	23.
25.	25. Κακίᾳ κακοποιήσητε. Ἄλλος, κακοποιοῦντες κακοποιήσητε.	25.
Ἀπολεῖσθε.	Προστεθήσεσθε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. [Senui et incanui.]	2. Senui et sedebo. *Alius*, incanui et sedebo usque nunc.	2.
	Pertransivi. *Alius*, conversatus sum.	
7. Et nunc adstate, ut judicio contendam vobiscum coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit.	7. Et nunc state, et judicabo vos coram Domino, et annuntiabo vobis omnem justitiam Domini, quæ fecit.	7.
14.	14. Post Dominum ambulantes. *Alius*, ambulantes post Dominum Deum vestrum, et eruet vos.	14.
21.	21. Qui nihil sunt.	21.
	Non perficient quidquam. *Alius*, non proderunt.	
23.	23. Omittendo orare. *Alius*, ut deficiam orans.	23.
25.	25. Maleficio malefeceritis. *Alius*, malefacientes malefeceritis.	25
Peribitis.	Apponemini.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. I Regum.

V. 2. Ἀλλ., πεπολίωμαι καὶ καθήσομαι etc. Sic Reg. Prorsus existimo πεπολίωμαι, esse versionem Aquilæ et Symmachi, vocis ושבתי. Nam ipsi semper τὸ שיבה vertunt πολιά.

Ibid. Ἀλλ., ἀνέστραμμαι. Sic Reg., tacito interprete, quem sequitur Vulgata. Ita legit etiam Complut.

V. 7. Σ., καὶ νῦν παραστῆτε etc. Sic Reg., Drus. et Procop. Sed duo posteriores lectionem pleniorem

CAPUT XIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בן־שנה שאול במלכו	1.	1.
ושתי שנים מלך על־ישראל		
3 את נציב פלשתים	3.	3. Τὸ ὑπόστημα τῶν ἀλλοφύλων.
ישמעו העברים		Ἀκουσάτωσαν οἱ Ἑβραῖοι.
4 וגם־נבאש ישראל בפלשתים	4.	4.
6 כי צר־לו כי נגש העם ויתחבאו	6.	6.
7 ועברים	7.	7.
חרדו		Ἐξεπλάγη.
8 וייחל שבעת ימים למועד אשר שמואל	8.	8. Καὶ περιέμεινεν ἑπτὰ ἡμέρας, εἰς συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ.
12 ופני יהוה לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה	12.	12.
13 נסכלת	13.	13. Ἠγνωμόνησας.
17 ויצא המשחית ממחנה פלשתים	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Filius anni Saul in regnando ipsum.	1. Filius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset.	1.
Et duobus annis regnavit super Israel.	Duobus autem annis regnavit super Israel.	
3. Præsidem Philisthim.	3. Stationem Philistinorum.	3. Stationem alienigenarum.
Audiant Hebræi.	Audiant Hebræi.	Audiant Hebræi.
4. Et etiam fœtuit Israel in Philisthim.	4. Et erexit se Israel adversus Philisthiim.	4.
6. Quia angustia sibi, quia coarctatus erat populus, et absconderunt se.	6. Se in arcto positos, (afflictus enim erat populus,) absconderunt se.	6.
7. Et Hebræi.	7. Et Hebræi.	7.
Intremuerunt.	Perterritus est.	Exterritus est.
8. Et expectavit septem dies ad tempus statutum quod Samuel.	8. Et expectavit septem dies juxta placitum Samuelis.	8. Et expectavit septem dies ad tempus statutum ipsius Samuelis.
12. Et facies Domini non oravi, et vim feci mihi, et ascendere feci holocaustum.	12. Et faciem Domini non placavi, necessitate compulsus, obtuli holocaustum.	12.
13. Stultus factus es.	13. Stulte egisti.	13. Ingratus fuisti.
17. Et egressus est corrumpens e castrametatione Philisthim.	17. Et egressi sunt ad prædandum de castris Philistinorum.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. I Regum.

habent, quam vides supra.

V. 14. Ἄλλ., πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν etc. Sic Reg. ex incerto qui paraphrasi utitur : nam postrema verba non sunt in Hebræo.

V. 21. Ἀ., κενῶν. Reg.

Ibid. Ἄλλ., οὐκ ὠφελήσουσιν. Reg.

V. 23. Ἄλλ., τοῦ διαλιπεῖν προσευχόμενον. Reg

V. 25. Ἄλλ., κακοποιοῦντες κακοποιήσετε. Reg

Ibid. Ἀ., συνσυρήσεσθε. Σ., ἀπολεῖσθε. Reg.

CAPUT XIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.	1. *Vacat.* Ἄλλος, υἱὸς ἐνιαυτοῦ ἦν Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Ἄλλος, υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.	1.
	Deest. Ἄλλος, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ.	
3.	3. Τὸν νασὶβ τὸν ἀλλόφυλον.	3.
Ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν.	Ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι.	
4.	4. Καὶ ᾐσχύνθησαν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. Ἄλλος, καὶ ἐξουδένωσεν Ἰσραὴλ τοὺς ἀλλοφύλους.	4.
6.	6. Ὅτι στενῶς αὐτῷ μὴ προσάγειν αὐτὸν, καὶ ἐκρύβη ὁ λαός. Ἄλλος, ὅτι ἐκθλίβονται, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ λαὸς, καὶ ἐκρύβη.	6.
7. Καὶ οἱ ἐκ τοῦ πέραν.	7. Καὶ οἱ διαβαίνοντες.	7.
Ἠκολούθησε.	Ἐξέστη.	
8. Ἀνέμεινεν (*Al.* ὑπερέθετο. *Coisl.*) δὲ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ.	8. Καὶ διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ, ὡς εἶπε Σαμουήλ.	8. Εἰς τὸν καιρόν.
12. Καὶ πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον Κυρίου λιτανεύσω, καὶ βιασθεὶς ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσίν σου.	12. Καὶ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου οὐκ ἐδεήθην, καὶ ἐνεκρατευσάμην, καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσιν. *Coislin.* ἄλλως, ἀνέσχον.	12.
13. Ἠφρόνησας.	13. Μεματαίωταί σοι.	13.
17. Καὶ ἐξῆλθον οἱ διαφθείροντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Φυλιστιαίων.	17. Καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Filius quasi anniculus Saul in regnando ipsum.	1. *Vacat. Alius*, filius anni erat Saul in regnando ipsum. *Alius*, filius triginta annorum Saul in regnando ipsum.	1.
	Deest. Alius, et duos annos regnavit in Israel.	
3.	3. Nasib alienigenam.	3.
Audiant qui in transitu sunt.	Spreverunt servi.	
4.	4. Et puduit Israel in alienigenas. *Alius*, et despexit Israel alienigenas.	4.
6.	6. Quia anguste sibi ne ipse accedat, et occultavit se populus. *Alius*, quia opprimuntur, et recessit populus, et abscondit se.	6.
7. Et qui ex transitu.	7. Et transitores.	7.
Secutus est.	Expavit.	
8. Expectavit autem septem dies in tempus statutum ipsius Samuel.	8. Et distulit septem dies testimonio, sicut dixerat Samuel.	8. In tempus.
12. Et priusquam faciem Domini deprecarer, et violenter actus obtuli holocaustum tuum.	12. Et faciem Domini non sum deprecatus, et vim feci, et obtuli holocaustum. *Coislin. aliter*, animo repugnante feci.	12.
13. Insipienter egisti.	13. Stulte actum est tibi.	13.
17. Et egressi sunt vastatores e castris Philisthæorum.	17. Et egressus est vastator ex agro alienigenarum.	17.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 והראש אחד יפנה דרך הגבל הנשקף על־גי הצבעים	18.	18. Καὶ κεφαλὴ ἡ μία ἔνευεν ὁδὸν τοῦ ἐκκύπτοντος ἐπὶ φάραγγα τῶν ὑαινῶν. (*Al.* δορκάδων.)
20 את־מחרשתו ואת־אתו ואת־קרדמו ואת מחרשת	20.	20. Τὸ θέριστρον αὐτοῦ, καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸν τριόδοντα αὐτοῦ.
21 והיתה הפצירה פים למחרשות ולאתים ולשלש קלשון ולהקרדמים ולהציב הדרבן	21.	21.
23 ויצא מצב פלשתים אל־מעבר מכמש	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Et caput unum respiciebat viam termini perspicientem super vallem Seboim.	18. Tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum.	18. Et caput unum vergebat ad viam respicientis in vallem hyænarum. (*Al.* caprearum.)
20. Vomerem suum et ligonem suum, et securim suam, et fossorium suum.	20. Vomerem suum, et ligonem, et securim et sarculum.	20. Messorium suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et tridentem suum.
21. Et erat lima ora habens, vomeribus, et ligonibus, et tridentibus, et securibus, et ad statuendum stimulum.	21. Retusæ itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum, et securium usque ad stimulum corrigendum.	21.
23. Et egressus est præfectus Philisthim ad transitum Machmas.	23. Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. I Regum.

V. 1. Σ., υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαοὺλ etc. Ita habent Procopius et cod. Reg. Drusius minus recte, υἱὸς ὢν ἐνιαυσιαῖος. Altera lectio est Procopii et codicis Reg. Tertia affertur a Drusio. In LXX vacat. Nec prætermittendum scholion Regii codicis. Σύμμαχος, *υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαούλ.* Δηλοῖ δὲ τοῦτο τὴν ἁπλότητα τῆς ψυχῆς Σαοὺλ, ἣν εἶχε βασιλεὺς χειροτονούμενος. Ταύτῃ δὲ οὐκ ἐπὶ πλεῖστον ἐχρήσατο· ὅθεν πρόσκειται, *καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ*, μετὰ τῆς ἁπλότητος δηλαδή. Μεθ' ἃ κλίνας πρὸς πονηρίαν, τῆς θείας γεγύμνωται χάριτος. Ὅθεν ὁ λοιπὸς χρόνος, ὃν ἐβασίλευσε, τῇ τοῦ Σαμουὴλ δημαγωγίᾳ λελόγισται. I. e. « Symmachus, *Filius quasi anniculus* : quo simplicitas animi Saulis declaratur, quam habuit cum in regem inauguratus est, quam tamen non diu servavit. Quare additur : *Et duobus annis regnavit super Israel*, nempe cum illa morum simplicitate. Postea quippe ad malitiam declinans, divina gratia destitutus est. Quamobrem reliquum tempus quo regnavit, Samuelis administrationi computatur. » Hunc locum habet Procopius, sed admodum vitiatum, ita ut aptam sententiam non reperias. Qui autem sic posuit υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν, vitiatum esse textum putavit, suoque marte restituit.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν etc. Ita cod. Reg. In LXX vacat.

V. 3. Ἀ., τὸ ὑπόστημα τῶν ἀλλοφύλων. Ita Reg et Procop., ὑπόστημα vero pro statione militum exstat, ut monet Drusius, II Reg. XXII, et ὑπόστασις quoque eadem significatione capite sequenti, v. 1.

Ibid. Ἀ., ἀκουσάτωσαν οἱ Ἑβραῖοι. Σ., ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν. Sic Drusius, Reg. et Procopius, qui loco τοῦ οἱ Ἑβραῖοι, ad Aquilam habet οἱ δοῦλοι, lapsu graphico scilicet, quia librarius versionem LXX Aquilæ tribuit. Aquila eamdem vocem infra vertit Ἑβραῖοι, cap. XIV, v. 21.

V. 4. *Ἄλλος*, καὶ ἐξουδένωσεν. Reg.

V. 6. *Ἄλλος*, ὅτι ἐκθλίβονται etc. Reg.

V. 7. Σ., καὶ οἱ ἐκ τοῦ πέραν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἐξεπλάγη. Σ., ἠκολούθησε. Ita Reg.

V. 8. Ἀ., καὶ περιέμεινεν etc. Has Aquilæ et

CAPUT XIV LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אל־מצב פלשתים	1.	1. Τὴν ὑπόστασιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad stationem Philisthim.	1. Ad stationem Philisthinorum.	1. Stationem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ·
18. Κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ὁρίου ὑπερκειμένου κατὰ τὴν φάραγγα τὴν Σεβοῒμ εἰς τὴν ἔρημον.	18. Καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γαβαὲ τὴν εἰσκύπτουσαν ἐπὶ Γαῒ τὴν Σαβίμ.	18. Ὁδὸν τοῦ ὁρίου τοῦ ἐπιβλέποντος ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων. (*Coislin.* τὴν κοιλάδα τῶν δορκάδων.)
20. Τὴν ὕννιν, καὶ τὸ σκαφεῖον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀξινάριον, καὶ τὴν δίκελλαν.	20. Τὸ θέριστρον αὐτοῦ, καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ, καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.	20. Τὸ βούκεντρον αὐτοῦ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ, καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.
21.	21. Καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς ἕτοιμος τοῦ θερίζειν. Τὰ δὲ σκεύη ἦν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα, καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρεπάνῳ ὑπόστασις ἦν ἡ αὐτή. *Ἄλλος*, καὶ ἐγενήθη ἡ προσβόλωσις στόματα τοῖς ἀρότροις, καὶ τοῖς ῥιξὶν, καὶ ταῖς τρισκελῆσιν, καὶ ταῖς ἀξίναις, καὶ τοῦ στερεώσαντος βούκεντρον.	21.
23.	23. Καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν Μαχμάς.	23. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ στάσις τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὴν διάβασιν Μαχμάς.

SYMMACHUS·	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18. Juxta viam termini superjacentis secundum vallem Seboim in desertum.	18. Et principium unum spectans viam Gabae vergentem ad Gai Sabim.	18. Viam termini respicientis in vallem caprearum. (*Coislin.* vallem caprearum.)
20. Vomerem et ligonem suum, et securiculam, et bidentem.	20. Messorium suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et falcem suam.	20. Stimulum boum suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et falcem suam.
21.	21. Et erat vindemia parata ad metendum. Vasa autem erant tres sicli in dentem, et securi et falci substantia erat eadem. *Alius*, et erat applicatio, ora aratris, et ligonibus, et tridentibus, et securibus, et firmantis stimulum boum.	21.
23.	23. Et exiit de statione alienigenarum trans Machmas.	23. Et exiit statio alienigenarum in transitum Machmas.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. I Regum.

Symmachi lectiones, pleniores habet Drusius quam Procop. et cod. Regius, qui postremi eam quæ Theodotionis fertur adjiciunt.

V. 12. Σ., καὶ πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον Κυρίου λιτανεύσω etc. Hanc Symmachi interpretationem pleniorem habet cod. Regius, breviorem Procopius.

V. 13. Ἀ., ἠγνωμόνησας. Σ., ἠφρόνησας. Reg.

V. 17. Σ., καὶ ἐξῆλθον οἱ διαφθ. Sic Procop. et cod. Reg.

V. 18. Hasce trium interpretum lectiones habet Drusius, qui primam sine interpretis nomine attulit: ea vero est Aquilæ, ut videtur. Codex tamen Regius illud, ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων, quod Theodotionis esse dicitur apud Drusium, Aquilæ tribuit, quemadmodum et Theodoretus.

V. 20. Σ., τὴν ὕννιν etc. Sic Regius codex has omnes versiones exhibet. Theodor. et Procopius legunt τὴν ὕνιν, veramque lectionem exhibent, ut arbitramur.

V. 21. *Ἄλλος*, καὶ ἐγενήθη etc. Hanc lectionem affert Drusius.

Nota Regii codicis: Ἀ., τὰ ἄλλα μὲν ὡσαύτως, ἀντὶ δὲ τοῦ *δρέπανον*, *τριόδοντα*. Θ., τὸ *θέριστρον*, *βούκεντρον* ἐξέδωκε. I. e. Aq. cætera similiter, sed pro *falce* vertit *tridentem*. Th., *messorium*, *stimulum boum* edidit.

Ibid. Theodoretus in hunc locum, quantum refert scholiastes, nam apud ipsum, q. 30, aliqua desunt. Ὀδόντα. Ὁ μὲν Σ., τὴν ὕννιν. Ὁ δὲ Ἀ., τὸ ἄροτρον ἡρμήνευσεν. Τὸν δὲ σίκλον στατῆρα ἐκάλεσαν. I. e. Dentem. *Sym.*, vomerem. *A.*, aratrum, *interpretatus est*. Siclum *vero* staterem *vocarunt*. Ad notam illam τὸν δὲ σίκλον στατῆρα ἐκάλεσαν, adjicit cod. Reg., ὁ δὲ σίκλος ἐπὶ σταθμοῦ λαμβανόμενος ἡμιούγγιον εἷλκεν, ἐπὶ δὲ ἀργυρίου, κ' ὀβολούς, quod item habet Procopius (*).

V. 23. Θ., καὶ ἐξῆλθεν etc. Sic Procop.

(*) Vox τρισκελῆσιν suspecta est Schleusnero, qui addit: « An legendum est, τρισὶ κίλσοις? aut τρικέλλαις? ut hoc dicatur sicut δίκελλα. Certe ex τρισκελὴς esset τρισκελέσι. » DRACH.

CAPUT XIV LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰς μεσσὰβ τῶν ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In messab alienigenarum. *Alius*, in stationem (*vel* substantiam) alienigenarum.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

3 נשא אפד

4 שן־הסלע מהעבר מזה ושן הסלע מהעבר מזה

5 השן האחד מצוק מצפון מול מכמש והאחד מנגב מול גבע

6 מעצור

8 ונגלינו

11 אל־מצב פלשתים

18 הגישה ארון האלהים כי־היה ארון האלהים ביום ההוא ובני ישראל

21 והעברים

24 ונקמתי

27 המטה
ותראנה

28 ויעף

29 עכר

31 בפלשתים ממכמש

32 ויעש העם אל־שלל

34 הלילה

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.
4.
5.
6.
8.
11.
18.
21
24.
27.
28.
29.
31.
32.
34.

ΑΚΥΛΑΣ.

3. Φέρων ἐπενδύτην.
4.
5.
6. Ἐπίσχεσις.
8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11.
18. Πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.
21. Καὶ οἱ Ἑβραῖοι.
24.
27. Βακτηρίας.
Ἐφωτίσθησαν.
28.
29.
31.
32.
34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Portans ephod.

4. Dens petræ a transitu inde, et dens petræ a transitu inde.

5. Dens unus statio ab aquilone contra Machmas; et unus a meridie contra Gabaa.

6. Restrictio.

8. Et nos manifestabimus.

11. Ad stationem Philisthim.

18. Admove arcam Dei: quia erat arca Dei in die illa, et populus Israel.

21. Et Hebræi.

24. Et ulciscar.

27. Virgæ.

Et viderunt.

28. Et defessus est.

29. Turbavit.

31. In Philisthim a Machmas.

32. Et divertit populus ad spolium.

34. Noctu.

VULGATA LATINA.

3. Portabat ephod.

4. Eminentes petræ ex utraque parte, et quasi in modum dentium scopuli hinc et inde prærupti.

5. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad meridiem contra Gabaa

6. Difficile.

8. Cumque apparuerimus eis.

11. Stationi Philisthinorum.

18. Applica arcam Dei: erat enim arca Dei in die illa cum filiis Israel.

21. Sed et Hebræi.

24. Ulciscar.

27. Virgæ.

Illuminati sunt.

28. Defecerat.

29. Turbavit.

31. Philisthæos a Machmis.

32. Et versus ad prædam

34. Usque ad noctem.

AQUILA.

3. Portans superindumentum.

4.

5.

6. Retentio.

8. Nos manifestabimus.

11.

18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.

21. Et Hebræi.

24.

27. Baculi.

Illuminati sunt.

28.

29.

31.

32.

34.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Αἴρων ἐφούδ.	3.
4.	4. Ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου, καὶ ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν.	4.
5.	5. Ἡ ὁδὸς ἡ μία ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐρχομένῳ Μαχμὰς, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἄλλη ἀπὸ νότου ἐρχομένῳ Γαβαέ. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον τὸ ἓν ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐχόμενον Μαχμὰς, καὶ τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τῆς Γαβαά.	5.
6. Ἐποχή.	6. Συνεχόμενον.	6.
8.	8. Καταχυλισθησόμεθα.	8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11.	11. Εἰς μεσσὰβ τῶν ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων.	11.
18. Πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.	18. Προσάγαγε τὸ ἐφούδ. Ὅτι αὐτὸς ἦρε τὸ ἐφοὺδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.	18. Ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.
21.	21. Καὶ οἱ δοῦλοι.	21.
24.	24. Ἐκδικήσω. *Ἄλλος*, τιμωρήσομαι.	24.
27.	27. Σκήπτρου. *Ἄλλος*, ῥάβδου. Ἐπέβλεψαν.	27.
28.	28. Ἐξελύθη. *Ἄλλος*, ἐκοπίασε.	28.
29.	29. Ἀπήλλαχεν. *Ἄλλος*, ἐτάραξεν.	29.
31.	31. Ἀλλοφύλων ἐν Μαχμάς. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν Μαχμάς.	31.
32. Καὶ ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν.	32. Καὶ ἐκλίθη ὁ λαὸς εἰς τὰ σκῦλα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν εἰς τὰ σκῦλα.	32.
34.	34. *Vacat*. *Ἄλλ.*, τὴν νύκτα.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Portans ephud.	3.
4.	4. Dens petræ hinc, et dens petræ hinc. *Alius*, summitas petræ hinc, et summitas petræ hinc.	4.
5.	5. Via una ab aquilone venienti Machmas, et via altera ab austro venienti Gabae. *Alius*, summitas una ab aquilone juxta Machmas, et summitas altera ab austro juxta Gabaa.	5.
6. Inhibitio.	6. Restrictum.	6.
8.	8. Devolvemur.	8. Nos manifestabimus.
11.	11. In messab alienigenarum. *Alius*, in multitudinem alienigenarum.	11.
18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.	18. Admove ephud; quia ipse tulit ephud in die illa coram Israel.	18. Quia erat arca Dei in die illa coram Israel.
21.	21. Et servi.	21.
24.	24. Ulciscar. *Alius*, puniam.	24.
27.	27. Sceptri. *Alius*, virgæ. Respexerunt.	27.
28.	28. Defecit. *Alius*, laboravit.	28.
29.	29. Perturbavit. *Alius*, turbavit.	29.
31.	31. Alienigenarum in Machmas. *Alius*, de alienigenis plures quam in Machmas.	31.
32. Et versus est ad rapiendum.	32. Et divertit populus ad spolia. *Alius*, irruit in spolia.	32.
34.	34. *Vacat*. *Alius*, noctem.	34.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
36 הטוב	36.	36.
38 כל פנות העם	38.	38. Εἰς τὰς γωνίας τὸ πλῆθος.
ודעו וראו במה היתה החטאת הזאת היום		
41 הבה תמים	41.	41.
45 כי־עם־אלהים עשה היום הזה	45.	45.
47 ושאול לכד המלוכה	47.	47.
ובכל אשר־יפנה ירשיע		
48 חיל	48.	48.
50 דד	50.	50.
52 חיל	52.	52.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Bonum.	36. Bonum.	36.
38. Omnes anguli populi.	38. Angulos populi.	38. In angulos multitudo.
Et scitote et videte in quo sit peccatum hoc hodie.	Et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie.	
41. Da perfectionem.	41. Da judicium.	41.
45. Quia cum Deo fecit die hac.	45. Quia cum Deo operatus est hodie.	45.
47. Et Saul cepit regnum.	47. Et Saul confirmato regno.	47.
Et in omnibus quæ respiciebat, condemnabat.	Quocumque se verterat, superabat.	
48. Virtutem.	48. Congregato exercitu.	48.
50. Patrui.	50. Patruelis.	50.
52. Virtutis.	52. Fortem et aptum ad prælium.	52.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., τὴν ὑπόστασιν. Coislin. Ἄλλος, εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 3. Ἀ., φέρων ἐπενδύτην. Reg. אפוד vertere solet Aquila, ἐπένδυμα.

V. 4. Ἄλλος, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν etc. Reg. Qui bis habet ὀδούς mendose pro ὀδούς, *dens*.

V. 5. Ἄλλος, ἀκρωτήριον τὸ ἓν etc. Reg. Hic versio LXX in eodem codice omnino vitiata est, ut et in editione Romana. Nam ex nominum similitudine imperiti librarii, ὁδός, *via*, posuere pro ὀδούς, *dens*, quæ est propria τοῦ שן significatio.

V. 6. Ἀ., ἐπίσχεσις. Σ., ἐποχή. Reg.

V. 8. Ἀ., Θ., ἀποκαλυφθησόμεθα. Reg.

V. 11. Ἄλλος, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 18. Hæ lectiones A., S. et Theodotionis prodeunt ex cod. Coislin., nec omnino consonant cum Hebræo.

V. 21. Ἀ., καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Reg. LXX autem, καὶ οἱ δοῦλοι. Legerunt haud dubie עבדים.

V. 24. Ἄλλος, τιμωρήσομαι. Reg.

V. 27. Ἀ., βακτηρίας. Ἄλλος, ῥάβδου. Reg.

Ibid. Ἀ., ἐφωτίσθησαν. Reg.

V. 28. Ἄλλος, ἐκοπίασε. Ita Reg.

V. 29. Ἄλλος, ἐτάραξεν. Reg.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Τὸ ἀγαθόν. Ἄλλος, τὸ ἀρεστόν.	36.
38. Τοὺς μεγάλους.	38. Τὰς γωνίας τοῦ Ἰσραήλ. Ἄλλος, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ.	38.
Καὶ γνῶτε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία σήμερον.	Καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον.	
41.	41. Δὸς δήλους. Ἄλλος, δὸς δήλωσιν.	41.
45.	45. Ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐποίησε τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἄλλος, ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐποίησε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.	45.
47.	47. Καὶ Σαοὺλ ἔλαχε τοῦ βασιλεύειν, κατακληροῦται ἔργον. Ἄλλος, καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται τὸ ἔργον τοῦ βασιλεύειν.	47.
	Οὗ ἂν ἐστράφη, ἐσώζετο. Ἄλλος, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν.	
48.	48. Δύναμιν. Ἄλλως, δύναμιν ἀτναΐν. Ἄλλος, δύναμιν μεγάλην.	48.
50.	50. Οἰκείου. Ἄλλος, πατραδέλφου.	50.
52.	52. Δυνάμεως. Ἄλλος, εὐπορίας.	52.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
36.	36. Bonum. *Alius*, placitum.	36.
38. Magnos.	38. Angulos Israel. *Alius*, tribus populi.	38.
Et cognoscite in quo factum sit peccatum hodie.	Et cognoscite et videte in quo factum est peccatum hoc hodie.	
41.	41. Da manifestationes. *Alius*, da manifestationem.	41.
45.	45. Quoniam populus Dei fecit diem hanc. *Alius*, misericordia Dei fecit in die hac.	45.
47.	47. Et Saul sorte cepit regnare, sorte cepit opus. *Alius*, et Saul sorte cepit opus regnandi.	47.
	Quocumque se vertebat, salvabatur. *Alius*, quocumque respiciebat, salvabat.	
48.	48. Virtutem. *Aliter*, virtutem atnain. *Alius*, virtutem magnam.	48.
50.	50. Propinqui. *Alius*, patrui.	50
52.	52. Virtutis. *Alius*, abundantiæ.	52

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 31. Ἄλλος, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων etc. Reg.

V. 32. Σ., ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν. Ἄλλος, ὥρμησεν etc. Reg.

V. 34. Ἄλλος, τὴν νύκτα. Reg. In edit. Romana omittitur.

V. 36. Ἄλλος, τὸ ἀρεστόν. Reg.

V. 38. In Regio, Ἀ., εἰς τὰς γωνίας τὸ κλῆτος· *in angulos multitudo*. Κλῆτος, *multitudinem* interdum, itemque *gloriam* sive *decus* significat. Σ., τοὺς μεγάλους, supple τοῦ λαοῦ, i. e. *magnates populi*. Ἄλλος, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ. Reg.

Ibid. Σ., καὶ γνῶτε ἐν τίνι etc. Reg.

V. 41. Ἄλλος, δὸς δήλωσιν. Reg.

V. 45. Ἄλλος, ἔλεος τοῦ Θεοῦ etc., erratum videtur pro ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. LXX, עם, *populus*, verterunt. Vulgata melius עם, *cum*, litteræ eædem in utroque, significatio diversa.

V. 47. Ἀλλ., καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται etc. Reg.

Ibid. Ἄλλος, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν. Reg.

V. 48. Ἄλλως, δύναμιν ἀτναΐν. Mira depravatio. Ἄλλος, δύναμιν μεγάλην. Utraque lectio in Reg.

V. 50. Ἄλλος, πατραδέλφου. Reg. et Coislin. alter. Videtur omnino esse Aquilæ qui ita vertit supra, x, 14, et passim in Canticis.

V. 52. Ἄλλος, εὐποοίας. Coislin. alter.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נשא אפוד	3.	3. Φέρων ἐπενδύτην.
4 שן־הסלע מהעבר מזה ושן הסלע מהעבר מזה	4.	4.
5 השן האחד מצוק מצפון מול מכמש והאחד מנגב מול גבע	5.	5.
6 מעצור	6.	6. Ἐπίσχεσις.
8 ונגלינו	8.	8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11 אל־מצב פלשתים	11.	11.
18 הגישה ארון האלהים כי־היה ארון האלהים ביום ההוא ובני ישראל	18.	18. Πρόσελθε τῇ κιδωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.
21 והעברים	21	21. Καὶ οἱ Ἑβραῖοι.
24 ונקמתי	24.	24.
27 המטה	27.	27. Βακτηρίας.
ותראנה		Ἐφωτίσθησαν.
28 ויעף	28.	28.
29 עכר	29.	29.
31 בפלשתים ממכמש	31.	31.
32 ויעש העם אל־שלל	32.	32.
34 הלילה	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Portans ephod.	3. Portabat ephod.	3. Portans superindumentum.
4. Dens petræ a transitu inde, et dens petræ a transitu inde.	4. Eminentes petræ ex utraque parte, et quasi in modum dentium scopuli hinc et inde prærupti.	4.
5. Dens unus statio ab aquilone contra Machmas; et unus a meridie contra Gabaa.	5. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad meridiem contra Gabaa	5.
6. Restrictio.	6. Difficile.	6. Retentio.
8. Et nos manifestabimus.	8. Cumque apparuerimus eis.	8. Nos manifestabimus.
11. Ad stationem Philisthim.	11. Stationi Philisthinorum.	11.
18. Admove arcam Dei: quia erat arca Dei in die illa, et populus Israel.	18. Applica arcam Dei: erat enim arca Dei in die illa cum filiis Israel.	18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.
21. Et Hebræi	21. Sed et Hebræi.	21. Et Hebræi.
24. Et ulciscar.	24. Ulciscar.	24.
27. Virgæ.	27. Virgæ.	27. Baculi.
Et viderunt.	Illuminati sunt.	Illuminati sunt.
28. Et defessus est.	28. Defecerat.	28.
29. Turbavit.	29. Turbavit.	29.
31. In Philisthim a Machmas.	31. Philisthæos a Machmis.	31.
32. Et divertit populus ad spolium.	32. Et versus ad prædam	32.
34. Noctu.	34. Usque ad noctem.	34.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Αἴρων ἐφούδ.	3.
4.	4. Ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου, καὶ ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν.	4.
5.	5. Ἡ ὁδὸς ἡ μία ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐρχομένῳ Μαχμὰς, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἄλλη ἀπὸ νότου ἐρχομένῳ Γαβαέ. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον τὸ ἓν ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐχόμενον Μαχμὰς, καὶ τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τῆς Γαβαά.	5.
6. Ἐποχή.	6. Συνεχόμενον.	6.
8.	8. Καταχυλισθησόμεθα.	8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11.	11. Εἰς μεσσὰβ τῶν ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων.	11.
18. Πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.	18. Προσάγαγε τὸ ἐφούδ. Ὅτι αὐτὸς ἦρε τὸ ἐφοὺδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.	18. Ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.
21.	21. Καὶ οἱ δοῦλοι.	21.
24.	24. Ἐκδικήσω. *Ἄλλος*, τιμωρήσομαι.	24.
27.	27. Σκήπτρου. *Ἄλλος*, ῥάβδου. Ἐπέβλεψαν.	27.
28.	28. Ἐξελύθη. *Ἄλλος*, ἐκοπίασε.	28.
29.	29. Ἀπήλλαχεν. *Ἄλλος*, ἐτάραξεν.	29.
31.	31. Ἀλλοφύλων ἐν Μαχμάς. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν Μαχμάς.	31.
32. Καὶ ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν.	32. Καὶ ἐκλίθη ὁ λαὸς εἰς τὰ σκῦλα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν εἰς τὰ σκῦλα.	32.
34.	34. *Vacat*. *Ἄλλ.*, τὴν νύκτα.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Portans ephud.	3.
4.	4. Dens petræ hinc, et dens petræ hinc. *Alius*, summitas petræ hinc, et summitas petræ hinc.	4.
5.	5. Via una ab aquilone venienti Machmas, et via altera ab austro venienti Gabae. *Alius*, summitas una ab aquilone juxta Machmas, et summitas altera ab austro juxta Gabaa.	5.
6. Inhibitio.	6. Restrictum.	6.
8.	8. Devolvemur.	8. Nos manifestabimus.
11.	11. In messab alienigenarum. *Alius*, in multitudinem alienigenarum.	11.
18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.	18. Admove ephud; quia ipse tulit ephud in die illa coram Israel.	18. Quia erat arca Dei in die illa coram Israel.
21.	21. Et servi.	21.
24.	24. Ulciscar. *Alius*, puniam.	24.
27.	27. Sceptri. *Alius*, virgæ. Respexerunt.	27.
28.	28. Defecit. *Alius*, laboravit.	28.
29.	29. Perturbavit. *Alius*, turbavit.	29.
31.	31. Alienigenarum in Machmas. *Alius*, de alienigenis plures quam in Machmas.	31.
32. Et versus est ad rapiendum.	32. Et divertit populus ad spolia. *Alius*, irruit in spolia.	32.
34.	34. *Vacat*. *Alius*, noctem.	34.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
36 הטוב	36.	36.
38 כל פנות העם	38.	38. Εἰς τὰς γωνίας τὸ κλῆτος.
ודעו וראו במה היתה החטאת הזאת היום		
41 הבה תמים	41.	41.
45 כי־עם־אלהים עשה היום הזה	45.	45.
47 ושאול לכד המלוכה	47.	47.
ובכל אשר־יפנה ירשיע		
48 חיל	48.	48.
50 דד־	50.	50.
52 חיל	52.	52.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Bonum.	36. Bonum.	36.
38. Omnes anguli populi.	38. Angulos populi.	38. In angulos multitudo.
Et scitote et videte in quo sit peccatum hoc hodie.	Et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie.	
41. Da perfectionem.	41. Da judicium.	41.
45. Quia cum Deo fecit die hac.	45. Quia cum Deo operatus est hodie.	45.
47. Et Saul cepit regnum.	47. Et Saul confirmato regno.	47.
Et in omnibus quæ respiciebat, condemnabat.	Quocumque se verterat, superabat.	
48. Virtutem.	48. Congregato exercitu.	48.
50. Patrui.	50. Patruelis.	50.
52. Virtutis.	52. Fortem et aptum ad prælium.	52.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., τὴν ὑπόστασιν. Coislin. Ἄλλος, εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 3. Ἀ., φέρων ἐπενδύτην. Reg. אפוד vertere solet Aquila, ἐπένδυμα.

V. 4. Ἄλλος, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν etc. Reg. Qui bis habet ὀδούς mendose pro ὀδούς, *dens*.

V. 5. Ἄλλος, ἀκρωτήριον τὸ ἓν etc. Reg. Hic versio LXX in eodem codice omnino vitiata est, ut et in editione Romana. Nam ex nominum similitudine imperiti librarii, ὁδός, *via*, posuere pro ὀδούς, *dens*, quæ est propria τοῦ שן significatio.

V. 6. Ἀ., ἐπίσχεσις. Σ., ἐποχή. Reg.

V. 8. Ἀ., Θ., ἀποκαλυφθησόμεθα. Reg.

V. 11. Ἄλλος, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 18. Hæ lectiones A., S. et Theodotionis prodeunt ex cod. Coislin., nec omnino consonant cum Hebræo.

V. 21. Ἀ., καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Reg. LXX autem, καὶ οἱ δοῦλοι. Legerunt haud dubie עבדים.

V. 24. Ἄλλος, τιμωρήσομαι. Reg.

V. 27. Ἀ., βακτηρίας. Ἄλλος, ῥάβδου. Reg.

Ibid. Ἀ., ἐφωτίσθησαν. Reg.

V. 28. Ἄλλος, ἐκοπίασε. Ita Reg.

V. 29. Ἄλλος, ἐτάραξεν. Reg.

—

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Τὸ ἀγαθόν. Ἄλλος, τὸ ἀρεστόν.	36.	
38. Τοὺς μεγάλους.	38. Τὰς γωνίας τοῦ Ἰσραήλ. Ἄλλος, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ.	38.	
Καὶ γνῶτε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία σήμερον.	Καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον.		
41.	41. Δὸς δήλους. Ἄλλος, δὸς δήλωσιν.	41.	
45.	45. Ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐποίησε τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἄλλος, ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐποίησε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.	45.	
47.	47. Καὶ Σαοὺλ ἔλαχε τοῦ βασιλεύειν, κατακληροῦται ἔργον. Ἄλλος, καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται τὸ ἔργον τοῦ βασιλεύειν.	47.	
	Οὗ ἂν ἐστράφη, ἐσώζετο. Ἄλλος, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν.		
48.	48. Δύναμιν. Ἄλλως, δύναμιν ἀτναΐν. Ἄλλος, δύναμιν μεγάλην.	48.	
50.	50. Οἰκείου. Ἄλλος, πατραδέλφου.	50.	
52.	52. Δυνάμεως. Ἄλλος, εὐπορίας.	52.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
36.	36. Bonum. *Alius*, placitum.	36.	
38. Magnos.	38. Angulos Israel. *Alius*, tribus populi.	38.	
Et cognoscite in quo factum sit peccatum hodie.	Et cognoscite et videte in quo factum est peccatum hoc hodie.		
41.	41. Da manifestationes. *Alius*, da manifestationem.	41.	
45.	45. Quoniam populus Dei fecit diem hanc. *Alius*, misericordia Dei fecit in die hac.	45.	
47.	47. Et Saul sorte cepit regnare, sorte cepit opus. *Alius*, et Saul sorte cepit opus regnandi.	47.	
	Quocumque se vertebat, salvabatur. *Alius*, quocumque respiciebat, salvabat.		
48.	48. Virtutem. *Aliter*, virtutem atnain. *Alius*, virtutem magnam.	48.	
50.	50. Propinqui. *Alius*, patrui.	50	
52.	52. Virtutis. *Alius*, abundantiæ.	52	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 31. Ἄλλος, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων etc. Reg.
V. 32. Σ., ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν. Ἄλλος, ὥρμησεν etc. Reg.
V. 34. Ἄλλος, τὴν νύκτα. Reg. In edit. Romana omittitur.
V. 36. Ἄλλος, τὸ ἀρεστόν. Reg.
V. 38. In Regio, Ἀ., εἰς τὰς γωνίας τὸ κλῆτος· *in angulos multitudo*. Κλῆτος, *multitudinem* interdum, itemque *gloriam* sive *decus* significat. Σ., τοὺς μεγάλους, supple τοῦ λαοῦ, i. e. *magnates populi*. Ἄλλος, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ. Reg.
Ibid. Σ., καὶ γνῶτε ἐν τίνι etc. Reg.
V. 41. Ἄλλος, δὸς δήλωσιν. Reg.
V. 45. Ἄλλος, ἔλεος τοῦ Θεοῦ etc., erratum videtur pro ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. LXX, עם, *populus*, verterunt. Vulgata melius עם, *cum*, litteræ eædem in utroque, significatio diversa.
V. 47. Ἄλλ., καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται etc. Reg.
Ibid. Ἄλλος, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν. Reg.
V. 48. Ἄλλως, δύναμιν ἀτναΐν. Mira depravatio. Ἄλλος, δύναμιν μεγάλην. Utraque lectio in Reg.
V. 50. Ἄλλος, πατραδέλφου. Reg. et Coislin. alter. Videtur omnino esse Aquilæ qui ita vertit supra, x, 14, et passim in Canticis.
V. 52. Ἄλλος, εὐπορίας. Coislin. alter.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וישם 11	11.	11.
ראשים		Κεφαλάς.
ויכו		
יחד		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Disposuit.	11. Constituit.	11.
Capita.	Partes.	Capita.
Et percusserunt.	Et percussit.	
Pariter.	Pariter.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Regum.

V. 3. Ἀλλ., ἔνδος. Reg.
V. 4. Ἀ., εἰς βουνόν. Ex Theodoreto, et ita habet Complut.
V. 6. Ἀλλ., ἐπέπεσεν. Reg. Edit. Rom., ἐφήλατο.
V. 7. Ἀλλ., ὁμοθυμαδόν. Reg.

CAPUT XII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
זקנתי ושבתי 2	2.	2. [Γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι.
התהלכתי		
ועתה התיצבו ואשפטה אתכם 7 לפני יהוה את כל־צדקות יהוה אשר־עשה	7.	7.
אחר יהוה 14	14.	14.
התהו 21 לא־יועילו	21.	21. Κενῶν.
מחדל להתפלל 23	23.	23.
הרע תרעו 25	25.	25.
תספו		Συνσυρήσεσθε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Senui et incanui	2. Senui et incanui.	2. [Senui et incanui.]
Ambulavi.	Conversatus.	
7. Et nunc state, et dijudicer vobiscum ad facies Domini cum omnibus justitiis Domini, quas fecit.	7. Nunc ergo state, ut judicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini quas fecit.	7.
14. Post Dominum.	14. Sequentes Dominum Deum vestrum.	14.
21. Vana.	21. Vana.	21. Vanorum.
Non proderunt.	Non proderunt.	
23. A cessando orare.	23. Ut cessem orare.	23.
25. Malefaciendo malefeceritis.	25. Perseveraveritis in malitia.	25.
Peribitis.	Peribitis.	Simul trahemini.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Καὶ ἔθετο. *Ἄλλος*, διέθετο. *Ἄλλος*, διέταξεν.	11.
	Ἀρχάς.	
	Καὶ ἔτυπτον. *Ἄλλος*, καὶ ἔπληξεν.	
	Κατὰ τὸ αὐτό. *Ἄλλ.*, ὁμοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Et posuit. *Alius*, constituit. *Alius*, disposuit.	11.
	Principia.	
	Et percutiebant. *Alius*, et percussit.	
	Secundum idipsum. *Alius*, pariter.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Regum.

V. 11. *Ἄλλ.*, διέθετο. *Ἄλλ.*, διέταξεν. Reg.
Ibid. Ἀ., κεφαλάς. Reg.
Ibid. *Ἄλλ.*, καὶ ἔπληξεν. Reg.
Ibid. *Ἄλλ.*, ὁμοῦ. Reg.

CAPUT XII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. [Γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι.]	2. Γεγήρακα καὶ καθήσομαι. *Ἄλλος*, πεπολίωμαι καὶ καθήσομαι ἕως τοῦ νῦν.	2.
	Διελήλυθα. *Ἄλλος*, ἀνέστραμμαι.	
7. Καὶ νῦν παραστῆτε, ἵνα διακριθῶ πρὸς ὑμᾶς ἔμπροσθεν Κυρίου περὶ πασῶν ἐλεημοσυνῶν τοῦ Κυρίου ὧν ἐποίησεν.	7. Καὶ νῦν κατάστητε, καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπαγγελῶ ὑμῖν τὴν πᾶσαν δικαιοσύνην Κυρίου, ἃ ἐποίησεν.	7.
14.	14. Ὀπίσω Κυρίου πορευόμενοι. *Ἄλλος*, πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.	14.
21.	21. Μηδὲν ὄντων.	21
	Οὐ περανοῦσιν οὐθέν. *Ἄλλος*, οὐκ ὠφελήσουσιν.	
23.	23. Ἀνιέναι τοῦ προσεύχεσθαι. *Ἄλλος*, τοῦ διαλιπεῖν προσευχόμενον.	23.
25.	25. Κακίᾳ κακοποιήσητε. *Ἄλλος*, κακοποιοῦντες κακοποιήσητε.	25.
Ἀπολεῖσθε.	Προστεθήσεσθε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. [Senui et incanui.]	2. Senui et sedebo. *Alius*, incanui et sedebo usque nunc.	2.
	Pertransivi. *Alius*, conversatus sum.	
7. Et nunc adstate, ut judicio contendam vobiscum coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit.	7. Et nunc state, et judicabo vos coram Domino, et annuntiabo vobis omnem justitiam Domini, quæ fecit.	7.
14.	14. Post Dominum ambulantes. *Alius*, ambulantes post Dominum Deum vestrum, et eruet vos.	14.
	21. Qui nihil sunt.	
21.	Non perficient quidquam. *Alius*, non proderunt.	21.
23.	23. Omittendo orare. *Alius*, ut deficiam orans.	23.
25.	25. Maleficio malefeceritis. *Alius*, malefacientes malefeceritis.	25
Peribitis.	Apponemini.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. I Regum.

V. 2. Ἄλλ., πεπολίωμαι καὶ καθήσομαι etc. Sic Reg. Prorsus existimo πεπολίωμαι, esse versionem Aquilæ et Symmachi, vocis ושבתי. Nam ipsi semper τὸ שיבה vertunt πολιά.

Ibid. Ἄλλ., ἀνέστραμμαι. Sic Reg., tacito interprete, quem sequitur Vulgata. Ita legit etiam Complut.

V. 7. Σ., καὶ νῦν παραστῆτε etc. Sic Reg., Drus. et Procop. Sed duo posteriores lectionem pleniorem

CAPUT XIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בן־שנה שאול במלכו	1.	1.
ושתי שנים מלך על־ישראל		
3 את נציב פלשתים	3.	3. Τὸ ὑπόστημα τῶν ἀλλοφύλων.
ישמעו העברים		Ἀκουσάτωσαν οἱ Ἑβραῖοι.
4 וגם־נבאש ישראל בפלשתים	4.	4.
6 כי צר־לו כי נגש העם ויתחבאו	6.	6.
7 ועברים	7.	7.
חרדו		Ἐξεπλάγη.
8 וייחל שבעת ימים למועד אשר שמואל	8.	8. Καὶ περιέμεινεν ἑπτὰ ἡμέρας, εἰς συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ.
12 ופני יהוה לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה	12.	12.
13 נסכלת	13.	13. Ἠγνωμόνησας.
17 ויצא המשחית ממחנה פלשתים	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Filius anni Saul in regnando ipsum.	1. Filius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset.	1.
Et duobus annis regnavit super Israel.	Duobus autem annis regnavit super Israel.	
3. Præsidem Philisthim.	3. Stationem Philistinorum.	3. Stationem alienigenarum.
Audiant Hebræi.	Audiant Hebræi.	Audiant Hebræi.
4. Et etiam fœtuit Israel in Philisthim.	4. Et erexit se Israel adversus Philisthiim.	4.
6. Quia angustia sibi, quia coarctatus erat populus, et absconderunt se.	6. Se in arcto positos, (afflictus enim erat populus,) absconderunt se.	6.
7. Et Hebræi.	7. Et Hebræi.	7.
Intremuerunt.	Perterritus est.	Exterritus est.
8. Et expectavit septem dies ad tempus statutum quod Samuel.	8. Et expectavit septem dies juxta placitum Samuelis.	8. Et expectavit septem dies, ad tempus statutum ipsius Samuelis.
12. Et facies Domini non oravi, et vim feci mihi, et ascendere feci holocaustum.	12. Et faciem Domini non placavi, necessitate compulsus, obtuli holocaustum.	12.
13. Stultus factus es.	13. Stulte egisti.	13. Ingratus fuisti.
17. Et egressus est corrumpens e castrametatione Philisthim.	17. Et egressi sunt ad prædandum de castris Philistinorum.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. I Regum.

habent, quam vides supra.

V. 14. Ἄλλ., πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν etc. Sic Reg. ex incerto qui paraphrasi utitur : nam postrema verba non sunt in Hebræo.

V. 21. Ἀ., κενῶν. Reg.

Ibid. Ἄλλ., οὐκ ὠφελήσουσιν. Reg.

V. 23. Ἄλλ., τοῦ διαλιπεῖν προσευχόμενον. Reg

V. 25. Ἄλλ., κακοποιοῦντες κακοποιήσετε. Reg

Ibid. Ἀ., συνσυρήσεσθε. Σ., ἀπολεῖσθε. Reg.

CAPUT XIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.	1. *Vacat.* Ἄλλος, υἱὸς ἐνιαυτοῦ ἦν Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Ἄλλος, υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.	1.
	Deest. Ἄλλος, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ.	
3.	3. Τὸν νασὶβ τὸν ἀλλόφυλον.	3.
Ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν.	Ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι.	
4.	4. Καὶ ᾐσχύνθησαν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. Ἄλλος, καὶ ἐξουδένωσεν Ἰσραὴλ τοὺς ἀλλοφύλους.	4.
6.	6. Ὅτι στενῶς αὐτῷ μὴ προσάγειν αὐτὸν, καὶ ἐκρύβη ὁ λαός. Ἄλλος, ὅτι ἐκθλίβονται, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ λαὸς, καὶ ἐκρύβη.	6.
μ. Καὶ οἱ ἐκ τοῦ πέραν.	7. Καὶ οἱ διαβαίνοντες.	7.
Ἠκολούθησε.	Ἐξέστη.	
8. Ἀνέμεινεν (*Al.* ὑπερέθετο. *Coisl.*) δὲ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ.	8. Καὶ διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ, ὡς εἶπε Σαμουήλ.	8. Εἰς τὸν καιρόν.
12. Καὶ πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον Κυρίου λιτανεύσω, καὶ βιασθεὶς ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσίν σου.	12. Καὶ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου οὐκ ἐδεήθην, καὶ ἐνεκρατευσάμην, καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσιν. *Coislin.* ἄλλως, ἀνέσχον.	12.
13. Ἠφρόνησας.	13. Μεματαίωταί σοι.	13.
17. Καὶ ἐξῆλθον οἱ διαφθείροντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Φυλιστιαίων.	17. Καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Filius quasi anniculus Saul in regnando ipsum.	1. *Vacat. Alius*, filius anni erat Saul in regnando ipsum. *Alius*, filius triginta annorum Saul in regnando ipsum.	1.
	Deest. Alius, et duos annos regnavit in Israel.	
3.	3. Nasib alienigenam.	3.
Audiant qui in transitu sunt.	Spreverunt servi.	
4.	4. Et puduit Israel in alienigenas. *Alius*, et despexit Israel alienigenas.	4.
6.	6. Quia anguste sibi ne ipse accedat, et occultavit se populus. *Alius*, quia opprimuntur, et recessit populus, et abscondit se.	6.
7. Et qui ex transitu.	7. Et transitores.	7.
Secutus est.	Expavit.	
8. Expectavit autem septem dies in tempus statutum ipsius Samuel.	8. Et distulit septem dies testimonio, sicut dixerat Samuel.	8. In tempus.
12. Et priusquam faciem Domini deprecarer, et violenter actus obtuli holocaustum tuum.	12. Et faciem Domini non sum deprecatus, et vim feci, et obtuli holocaustum. *Coislin. aliter*, animo repugnante feci.	12.
13. Insipienter egisti.	13. Stulte actum est tibi.	13.
17. Et egressi sunt vastatores e castris Philisthæorum.	17. Et egressus est vastator ex agro alienigenarum.	17.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
18 והראש אחד יפנה דרך הגבל הנשקף על־גי הצבעים	18.	18. Καὶ κεφαλὴ ἡ μία ἔνευεν ὁδὸν τοῦ ἐκκύπτοντος ἐπὶ φάραγγα τῶν ὑαινῶν. (*Al.* δορκάδων.)
20 את־מחרשתו ואת־אתו ואת־קרדמו ואת מחרשת	20.	20. Τὸ θέριστρον αὐτοῦ, καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸν τριόδοντα αὐτοῦ.
21 והיתה הפצירה פים למחרשות ולאתים ולשלש קלשון ולהקרדמים ולהציב הדרבן	21.	21.
23 ויצא מצב פלשתים אל־מעבר מכמש	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Et caput unum respiciebat viam termini perspicientem super vallem Seboim.	18. Tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum.	18. Et caput unum vergebat ad viam respicientis in vallem hyænarum. (*Al.* caprearum.)
20. Vomerem suum et ligonem suum, et securim suam, et fossorium suum.	20. Vomerem suum, et ligonem, et securim et sarculum.	20. Messorium suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et tridentem suum.
21. Et erat lima ora habens, vomeribus, et ligonibus, et tridentibus, et securibus, et ad statuendum stimulum.	21. Retusæ itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum, et securium usque ad stimulum corrigendum.	21.
23. Et egressus est præfectus Philisthim ad transitum Machmas.	23. Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. I Regum.

V. 1. Σ., υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαοὺλ etc. Ita habent Procopius et cod. Reg. Drusius minus recte, υἱὸς ὢν ἐνιαυσιαῖος. Altera lectio est Procopii et codicis Reg. Tertia affertur a Drusio. In LXX vacat. Nec prætermittendum scholion Regii codicis. Σύμμαχος, *υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαούλ*. Δηλοῖ δὲ τοῦτο τὴν ἁπλότητα τῆς ψυχῆς Σαοὺλ, ἣν εἶχε βασιλεὺς χειροτονούμενος. Ταύτῃ δὲ οὐκ ἐπὶ πλεῖστον ἐχρήσατο· ὅθεν πρόσκειται, *καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ*, μετὰ τῆς ἁπλότητος δηλαδή. Μεθ' ἃ κλίνας πρὸς πονηρίαν, τῆς θείας γεγύμνωται χάριτος. Ὅθεν ὁ λοιπὸς χρόνος, ὃν ἐβασίλευσε, τῇ τοῦ Σαμουὴλ δημαγωγίᾳ λελόγισται. I. e. « Symmachus, *Filius quasi anniculus* : quo simplicitas animi Saulis declaratur, quam habuit cum in regem inauguratus est, quam tamen non diu servavit. Quare additur : *Et duobus annis regnavit super Israel*, nempe cum illa morum simplicitate. Postea quippe ad malitiam declinans, divina gratia destitutus est. Quamobrem reliquum tempus quo regnavit, Samuelis administrationi computatur. » Hunc locum habet Procopius, sed admodum vitiatum, ita ut aptam sententiam non reperias. Qui autem sic posuit υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν, vitiatum esse textum putavit, suoque marte restituit.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν etc. Ita cod. Reg. In LXX vacat.

V. 3. Ἀ., τὸ ὑπόστημα τῶν ἀλλοφύλων. Ita Reg et Procop., ὑπόστημα vero pro statione militum exstat, ut monet Drusius, II Reg. xxii, et ὑπόστασις quoque eadem significatione capite sequenti, v. 1.

Ibid. Ἀ., ἀκουσάτωσαν οἱ Ἑβραῖοι. Σ., ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν. Sic Drusius, Reg. et Procopius, qui loco τοῦ οἱ Ἑβραῖοι, ad Aquilam habet οἱ δοῦλοι, lapsu graphico scilicet, quia librarius versionem LXX Aquilæ tribuit. Aquila eamdem vocem infra vertit Ἑβραῖοι, cap. xiv, v. 21.

V. 4. *Ἄλλος*, καὶ ἐξουδένωσεν. Reg.

V. 6. *Ἄλλος*, ὅτι ἐκθλίβονται etc. Reg.

V. 7. Σ., καὶ οἱ ἐκ τοῦ πέραν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἐξεπλάγη. Σ., ἠκολούθησε. Ita Reg.

V. 8. Ἀ., καὶ περιέμεινεν etc. Has Aquilæ et

CAPUT XIV LIB. I REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 אל־מצב פלשתים	1.	1. Τὴν ὑπόστασιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad stationem Philisthim.	1. Ad stationem Philisthinorum.	1. Stationem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

18. Κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ὁρίου ὑπερκειμένου κατὰ τὴν φάραγγα τὴν Σεβοΐμ εἰς τὴν ἔρημον.

20. Τὴν ὕννιν, καὶ τὸ σκαφεῖον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀξινάριον, καὶ τὴν δίκελλαν.

21.

23.

Ο'.

18. Καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γαβαὲ τὴν εἰσκύπτουσαν ἐπὶ Γαΐ τὴν Σαβίμ.

20. Τὸ θέριστρον αὐτοῦ, καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ, καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.

21. Καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς ἕτοιμος τοῦ θερίζειν. Τὰ δὲ σκεύη ἦν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα, καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρεπάνῳ ὑπόστασις ἦν ἡ αὐτή. *Ἄλλος*, καὶ ἐγενήθη ἡ προσβόλωσις στόματα τοῖς ἀρότροις, καὶ τοῖς ῥιξὶν, καὶ ταῖς τρισκελῆσιν, καὶ ταῖς ἀξίναις, καὶ τοῦ στερεώσαντος βούκεντρον.

23. Καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν Μαχμάς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ·

18. Ὁδὸν τοῦ ὁρίου τοῦ ἐπιβλέποντος ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων. (*Coislin.* τὴν κοιλάδα τῶν δορκάδων.)

20. Τὸ βούκεντρον αὐτοῦ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ, καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.

21.

23. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ στάσις τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὴν διάβασιν Μαχμάς.

SYMMACHUS·

18. Juxta viam termini superjacentis secundum vallem Seboim in desertum.

20. Vomerem et ligonem suum, et securiculam, et bidentem.

21.

23.

LXX INTERPRETES.

18. Et principium unum spectans viam Gabae vergentem ad Gai Sabim.

20. Messorium suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et falcem suam.

21. Et erat vindemia parata ad metendum. Vasa autem erant tres sicli in dentem, et securi et falci substantia erat eadem. *Alius*, et erat applicatio, ora aratris, et ligonibus, et tridentibus, et securibus, et firmantis stimulum boum.

23. Et exiit de statione alienigenarum trans Machmas.

THEODOTIO.

18. Viam termini respicientis in vallem caprearum. (*Coislin.* vallem caprearum.)

20. Stimulum boum suum, et vas suum, et unusquisque securim suam, et falcem suam.

21.

23. Et exiit statio alienigenarum in transitum Machmas.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. I Regum.

Symmachi lectiones, pleniores habet Drusius quam Procop. et cod. Regius, qui postremi eam quæ Theodotionis fertur adjiciunt.

V. 12. Σ., καὶ πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον Κυρίου λιτανεύσω etc. Hanc Symmachi interpretationem pleniorem habet cod. Regius, breviorem Procopius.

V. 13. Ἀ., ἠγνωμόνησας. Σ., ἠφρόνησας. Reg.

V. 17. Σ., καὶ ἐξῆλθον οἱ διαφθ. Sic Procop. et cod. Reg.

V. 18. Hasce trium interpretum lectiones habet Drusius, qui primam sine interpretis nomine attulit : ea vero est Aquilæ, ut videtur. Codex tamen Regius illud, ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων, quod Theodotionis esse dicitur apud Drusium, Aquilæ tribuit, quemadmodum et Theodoretus.

V. 20. Σ., τὴν ὕννιν etc. Sic Regius codex has omnes versiones exhibet. Theodor. et Procopius legunt τὴν ὕνιν, veramque lectionem exhibent, ut arbitramur.

V. 21. *Ἄλλος*, καὶ ἐγενήθη etc. Hanc lectionem affert Drusius.

Nota Regii codicis : Ἀ., τὰ ἄλλα μὲν ὡσαύτως, ἀντὶ δὲ τοῦ *δρέπανον*, *τριόδοντα*. Θ., τὸ *θέριστρον*, *βούκεντρον* ἐξέδωκε. I. e. Aq. cætera similiter, sed pro *falce* vertit *tridentem*. Th., *messorium*, *stimulum boum* edidit.

Ibid. Theodoretus in hunc locum, quantum refert scholiastes, nam apud ipsum, q. 30, aliqua desunt. Ὀδόντα. Ὁ μὲν Σ., τὴν ὕννιν. Ὁ δὲ Ἀ., τὸ ἄροτρον ἡρμήνευσεν. Τὸν δὲ σίκλον στατῆρα ἐκάλεσαν. I. e. Dentem. *Sym.*, vomerem. *A.*, aratrum, *interpretatus est*. Siclum *vero* staterem *vocarunt*. Ad notam illam τὸν δὲ σίκλον στατῆρα ἐκάλεσαν, adjicit cod. Reg., ὁ δὲ σίκλος ἐπὶ σταθμοῦ λαμβανόμενος ἡμιούγγιον εἷλκεν, ἐπὶ δὲ ἀργυρίου, κ' ὀβολούς, quod item habet Procopius (*).

V. 23. Θ., καὶ ἐξῆλθεν etc. Sic Procop.

(*) Vox τρισκελῆσιν suspecta est Schleusnero, qui addit : « An legendum est, τρισὶ κίλσοις? aut τρικέλλαις? ut hoc dicatur sicut δίκελλα. Certe ex τρισκελής esset τρισκελέσι. » Drach.

CAPUT XIV LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Ο'.

1. Εἰς μεσσὰβ τῶν ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

SYMMACHUS.

1.

LXX INTERPRETES.

1. In messab alienigenarum. *Alius*, in stationem (*vel* substantiam) alienigenarum.

THEODOTIO.

1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נשא אפד	3.	3. Φέρων ἐπενδύτην.
4 שן־הסלע מהעבר מזה ושן הסלע מהעבר מזה	4.	4.
5 השן האחד מצוק מצפון מול מכמש והאחד מנגב מול גבע	5.	5.
6 מעצור	6.	6. Ἐπίσχεσις.
8 ונגלינו	8.	8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11 אל־מצב פלשתים	11.	11.
18 הגישה ארון האלהים כי־היה ארון האלהים ביום ההוא ובני ישראל	18.	18. Πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.
21 והעברים	21	21. Καὶ οἱ Ἑβραῖοι.
24 ונקמתי	24.	24.
27 המטה	27.	27. Βακτηρίας.
ותראנה		Ἐφωτίσθησαν.
28 ויעף	28.	28.
29 עכר	29.	29.
31 בפלשתים ממכמש	31.	31.
32 ויעש העם אל־שלל	32.	32.
34 הלילה	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Portans ephod.	3. Portabat ephod.	3. Portans superindumentum.
4. Dens petræ a transitu inde, et dens petræ a transitu inde.	4. Eminentes petræ ex utraque parte, et quasi in modum dentium scopuli hinc et inde prærupti.	4.
5. Dens unus statio ab aquilone contra Machmas; et unus a meridie contra Gabaa.	5. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad meridiem contra Gabaa	5.
6. Restrictio.	6. Difficile.	6. Retentio.
8. Et nos manifestabimus.	8. Cumque apparuerimus eis.	8. Nos manifestabimus.
11. Ad stationem Philisthim.	11. Stationi Philisthinorum.	11.
18. Admove arcam Dei: quia erat arca Dei in die illa, et populus Israel.	18. Applica arcam Dei: erat enim arca Dei in die illa cum filiis Israel.	18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.
21. Et Hebræi	21. Sed et Hebræi.	21. Et Hebræi.
24. Et ulciscar.	24. Ulciscar.	24.
27. Virgæ.	27. Virgæ.	27. Baculi.
Et viderunt.	Illuminati sunt.	Illuminati sunt.
28. Et defessus est.	28. Defecerat.	28.
29. Turbavit.	29. Turbavit.	29.
31. In Philisthim a Machmas.	31. Philisthæos a Machmis.	31.
32. Et divertit populus ad spolium.	32. Et versus ad prædam	32.
34. Noctu.	34. Usque ad noctem.	34.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Αἴρων ἐφούδ.	3.
4.	4. Ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου, καὶ ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν.	4.
5.	5. Ἡ ὁδὸς ἡ μία ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐρχομένῳ Μαχμὰς, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἄλλη ἀπὸ νότου ἐρχομένῳ Γαβαέ. *Ἄλλος*, ἀκρωτήριον τὸ ἓν ἀπὸ βοῤῥᾶ ἐχόμενον Μαχμὰς, καὶ τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τῆς Γαβαά.	5.
6. Ἐποχή.	6. Συνεχόμενον.	6.
8.	8. Καταχυλισθησόμεθα.	8. Ἀποκαλυφθησόμεθα.
11.	11. Εἰς μεσσὰβ τῶν ἀλλοφύλων. *Ἄλλος*, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων.	11.
18. Πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.	18. Προσάγαγε τὸ ἐφούδ. Ὅτι αὐτὸς ἦρε τὸ ἐφοὺδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.	18. Ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.
21.	21. Καὶ οἱ δοῦλοι.	21.
24.	24. Ἐκδικήσω. *Ἄλλος*, τιμωρήσομαι.	24.
27.	27. Σκήπτρου. *Ἄλλος*, ῥάβδου. Ἐπέβλεψαν.	27.
28.	28. Ἐξελύθη. *Ἄλλος*, ἐκοπίασε.	28.
29.	29. Ἀπήλλαχεν. *Ἄλλος*, ἐτάραξεν.	29.
31.	31. Ἀλλοφύλων ἐν Μαχμάς. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν Μαχμάς.	31.
32. Καὶ ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν.	32. Καὶ ἐκλίθη ὁ λαὸς εἰς τὰ σκῦλα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν εἰς τὰ σκῦλα.	32.
34.	34. *Vacat.* *Ἄλλ.*, τὴν νύκτα.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Portans ephud.	3.
4.	4. Dens petræ hinc, et dens petræ hinc. *Alius*, summitas petræ hinc, et summitas petræ hinc.	4.
5.	5. Via una ab aquilone venienti Machmas, et via altera ab austro venienti Gabae. *Alius*, summitas una ab aquilone juxta Machmas, et summitas altera ab austro juxta Gabaa.	5.
6. Inhibitio.	6. Restrictum.	6.
8.	8. Devolvemur.	8. Nos manifestabimus.
11.	11. In messab alienigenarum. *Alius*, in multitudinem alienigenarum.	11.
18. Accede ad arcam Dei; erat enim cum filiis Israel in castris.	18. Admove ephud; quia ipse tulit ephud in die illa coram Israel.	18. Quia erat arca Dei in die illa coram Israel.
21.	21. Et servi.	21.
24.	24. Ulciscar. *Alius*, puniam.	24.
27.	27. Sceptri. *Alius*, virgæ. Respexerunt.	27.
28.	28. Defecit. *Alius*, laboravit.	28.
29.	29. Perturbavit. *Alius*, turbavit.	29.
31.	31. Alienigenarum in Machmas. *Alius*, de alienigenis plures quam in Machmas.	31.
32. Et versus est ad rapiendum.	32. Et divertit populus ad spolia. *Alius*, irruit in spolia.	32.
34.	34. *Vacat.* *Alius*, noctem.	34.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הטוב 36	36.	36.
כל פנות העם 38	38.	38. Εἰς τὰς γωνίας τὸ πλῆθος.
ודעו וראו במה היתה החטאת הזאת היום		
הבה תמים 41	41.	41.
כי־עם־אלהים עשה היום הזה 45	45.	45.
ושאול לכד המלוכה 47	47.	47.
ובכל אשר־יפנה ירשיע		
חיל 48	48.	48.
דד־ 50	50.	50.
חיל 52	52.	52.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
36. Bonum.	36. Bonum.	36.
38. Omnes anguli populi.	38. Angulos populi.	38. In angulos multitudo.
Et scitote et videte in quo sit peccatum hoc hodie.	Et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie.	
41. Da perfectionem.	41. Da judicium.	41.
45. Quia cum Deo fecit die hac.	45. Quia cum Deo operatus est hodie.	45.
47. Et Saul cepit regnum.	47. Et Saul confirmato regno.	47.
Et in omnibus quæ respiciebat, condemnabat.	Quocumque se verterat, superabat.	
48. Virtutem.	48. Congregato exercitu.	48.
50. Patrui.	50. Patruelis.	50.
52. Virtutis.	52. Fortem et aptum ad prælium.	52.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., τὴν ὑπόστασιν. Coislin. Ἄλλος, εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 3. Ἀ., φέρων ἐπενδύτην. Reg. אפוד vertere solet Aquila, ἐπένδυμα.

V. 4. Ἄλλος, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν etc. Reg. Qui bis habet ὁδούς mendose pro ὀδούς, *dens*.

V. 5. Ἄλλος, ἀκρωτήριον τὸ ἓν etc. Reg. Hic versio LXX in eodem codice omnino vitiata est, ut et in editione Romana. Nam ex nominum similitudine imperiti librarii, ὁδός, *via*, posuere pro ὀδούς, *dens*, quæ est propria τοῦ שן significatio.

V. 6. Ἀ., ἐπίσχεσις. Σ., ἐποχή. Reg.

V. 8. Ἀ., Θ., ἀποκαλυφθησόμεθα. Reg.

V. 11. Ἄλλος, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀλλοφύλων. Reg.

V. 18. Hæ lectiones A., S. et Theodotionis prodeunt ex cod. Coislin., nec omnino consonant cum Hebræo.

V. 21. Ἀ., καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Reg. LXX autem, καὶ οἱ δοῦλοι. Legerunt haud dubie עבדים.

V. 24. Ἄλλος, τιμωρήσομαι. Reg.

V. 27. Ἀ., βακτηρίας. Ἄλλος, ῥάβδου. Reg. Ibid. Ἀ., ἐφωτίσθησαν. Reg.

V. 28. Ἄλλος, ἐκοπίασε. Ita Reg.

V. 29. Ἄλλος, ἐτάραξεν. Reg.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
36.	36. Τὸ ἀγαθόν. *Ἄλλος*, τὸ ἀρεστόν.	36.
38. Τοὺς μεγάλους.	38. Τὰς γωνίας τοῦ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ.	38.
Καὶ γνῶτε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία σήμερον.	Καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον.	
41.	41. Δὸς δήλους. *Ἄλλος*, δὸς δήλωσιν.	41.
45.	45. Ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐποίησε τὴν ἡμέραν ταύτην. *Ἄλλος*, ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐποίησε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.	45.
47.	47. Καὶ Σαοὺλ ἔλαχε τοῦ βασιλεύειν, κατακληροῦται ἔργον. *Ἄλλος*, καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται τὸ ἔργον τοῦ βασιλεύειν.	47.
	Οὗ ἂν ἐστράφη, ἐσώζετο. *Ἄλλος*, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν.	
48.	48. Δύναμιν. *Ἄλλως*, δύναμιν ἀτναῖν. *Ἄλλος*, δύναμιν μεγάλην.	48.
50.	50. Οἰκείου. *Ἄλλος*, πατραδέλφου.	50.
52.	52. Δυνάμεως. *Ἄλλος*, εὐπορίας.	52.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
36.	36. Bonum. *Alius*, placitum.	36.
38. Magnos.	38. Angulos Israel. *Alius*, tribus populi.	38.
Et cognoscite in quo factum sit peccatum hodie.	Et cognoscite et videte in quo factum est peccatum hoc hodie.	
41.	41. Da manifestationes. *Alius*, da manifestationem.	41.
45.	45. Quoniam populus Dei fecit diem hanc. *Alius*, misericordia Dei fecit in die hac.	45.
47.	47. Et Saul sorte cepit regnare, sorte cepit opus. *Alius*, et Saul sorte cepit opus regnandi.	47.
	Quocumque se vertebat, salvabatur. *Alius*, quocumque respiciebat, salvabat.	
48.	48. Virtutem. *Aliter*, virtutem atnain. *Alius*, virtutem magnam.	48.
50.	50. Propinqui. *Alius*, patrui.	50
52.	52. Virtutis. *Alius*, abundantiæ.	52

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. I Regum.

V. 31. *Ἄλλος*, ἐκ τῶν ἀλλοφύλων etc. Reg.

V. 32. Σ., ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν. *Ἄλλος*, ὥρμησεν etc. Reg.

V. 34. *Ἄλλος*, τὴν νύκτα. Reg. In edit. Romana omittitur.

V. 36. *Ἄλλος*, τὸ ἀρεστόν. Reg.

V. 38. In Regio, Ἀ., εἰς τὰς γωνίας τὸ κλῆτος· *in angulos multitudo*. Κλῆτος, *multitudinem* interdum, itemque *gloriam* sive *decus* significat. Σ., τοὺς μεγάλους, supple τοῦ λαοῦ, i. e. *magnates populi*. *Ἄλλος*, τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ. Reg.

Ibid. Σ., καὶ γνῶτε ἐν τίνι etc. Reg.

V. 41. *Ἄλλος*, δὸς δήλωσιν. Reg.

V. 45. *Ἄλλος*, ἔλεος τοῦ Θεοῦ etc., erratum videtur pro ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. LXX, עם, *populus*, verterunt. Vulgata melius עם, *cum*, litteræ eædem in utroque, significatio diversa.

V. 47. *Ἀλλ.*, καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται etc. Reg. Ibid. *Ἄλλος*, οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἔσωζεν. Reg.

V. 48. *Ἄλλως*, δύναμιν ἀτναῖν. Mira depravatio. *Ἄλλος*, δύναμιν μεγάλην. Utraque lectio in Reg.

V. 50. *Ἄλλος*, πατραδέλφου. Reg. et Coislin. alter. Videtur omnino esse Aquilæ qui ita vertit supra, x, 14, et passim in Canticis.

V. 52. *Ἄλλος*, εὐπορίας. Coislin. alter.

CAPUT XV LIB. I REGUM

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
צבאות 2	2.	2.
פקדתי		Ἐπεσκεψάμην.
שם		
בטלאים 4	4.	4.
מאתים		
רגלי		
וירב 5	5.	5.
בנחל		
עמלקי פן־אספך עמו ואתה עשיתה חסד עם־כל־בני ישראל 6	6.	6.
אספך		Συνεύρω σε.
ויסר		Καὶ ἀπέστη.
החרים 8	8	8.
החרימם 9	9.	9.
נמבזה		Τεταπεινωμένον.
נחמתי 11	11.	11.
מאחרי		Ἀπὸ ὄπισθέν μου.
ויחר		
הקימתי 13	13.	13. Ἐκύρωσα.
אשר חמל 15	15.	15. Ὧν ἐφείσατο.
הרף 16	16	16. Ἄφες.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Exercituum.	2. Exercituum.	2.
Recensui.	Recensui.	Inspexi.
Posuit.	Restitit.	
4. In agnis.	4. Quasi agnos.	4.
Ducenta.	Ducenta.	
Peditum.	Peditum.	
5. Et insidiatus est.	5. Tetendit insidias.	5.
In torrente.	In torrente.	
6. Amalecitæ ne forte comprehendam te cum eo: et tu fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israel.	6. Ab Amalec, ne forte involvam te cum eo: tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israel.	6.
Comprehendam te.	Involvam te.	Simul inveniam te.
Et recessit.	Et recessit.	Et recessit.
8. Interfecit.	8. Interfecit.	8.
9. Perdere ea.	9. Disperdere ea.	9.
Contemptum.	Vile.	Humiliatum.
11. Pœnitet me.	11. Pœnitet me.	11.
De post me.	Dereliquit me.	De post me.
Et iratus est.	Contristatus est.	
13. Statui.	13. Implevi.	13. Ratum feci.
15. Quia pepercit.	15. Pepercit enim.	15. Quibus pepercit.
16. Permitte.	16. Sine.	16. Permitte

CAPUT XV LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Σαβαώθ. *Ἄλλος*, στρατιῶν.	2.
	Ἐκδικήσω.	
Ἐπέθετο	Ἀπήντησεν.	Ἐπάταξεν
4.	4. Γαλγάλοις. *Ἄλλος*, ἅρμασιν.	4.
	Τετρακοσίας. *Οἱ λοιποὶ*, διακοσίαις.	
	Ταγμάτων. *Οἱ λοιποὶ*, πεζῶν.	
5.	5. Ἐνήδρευσεν. *Ἄλλος*, ἐνίδρυσεν.	5.
	Ἐν τῷ χειμάῤῥῳ. *Ἄλλος*, ἐν τῇ φάραγγι.	
6.	6. Τοῦ Ἀμαληκίτου, μὴ προσθῶ σε μετ' αὐτοῦ, καὶ σὺ ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, τοῦ Ἀμαλὴκ, καὶ οὐ προστεθήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὰν οὐκ ἐποίησεν ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.	6.
	Προσθῶ σε.	
	Καὶ ἐξέκλινεν.	
8. Ἐξωλόθρευσεν.	8. Ἀπέκτεινεν. *Οἱ λοιποὶ*, ἀνεθεμάτισεν.	8.
9.	9. Ἐξολοθρεῦσαι αὐτά. *Ἄλλος*, ἀναθεματίσαι.	9.
Εὐτελές.	Ἠτιμωμένον.	Ἐξουδενωμένον.
11. Μετεμελήθην.	11. Μεταμεμέλημαι.	11. Παρακέκλημαι.
Ἀκολουθεῖν μοι.	Ἀπὸ ὄπισθέν μου.	
Ἐλυπήθη et ὀργίλον (*sic*).	Ηθύμησε.	Ὀργίλον (*sic*).
13.	13. Ἔστησα.	13.
15.	15. Ἃ περιεποιήσατο.	15.
16. Ἔασον.	16. Ἄνες.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Sabaoth. *Alius*, exercituum.	2.
	Ulciscar.	
Irruit.	Occurrit.	Percussit.
4.	4. Galgalis. *Alius*, curribus.	4.
	Quadringenta. *Reliqui*, ducentis.	
	Ordinum. *Reliqui*, peditum.	
5.	5. Insidiatus est. *Alius*, constituit.	5.
	In torrente. *Alius*, in convalle.	
6.	6. Amalecitæ, ne addam te cum eo : et tu fecisti misericordiam cum filiis Israel. *Alius*, ipsius Amalec, et non adjicieris cum eo, quia non fecit misericordiam cum filiis Israel.	6.
	Addam te.	
	Et declinavit.	
8. Exterminavit.	8. Interfecit. *Reliqui*, anathematizavit.	8.
9.	9. Exterminare ea. *Alius*, anathematizare.	9.
Vile.	Vile.	Contemtum.
11. Pœnitet me.	11. Pœnitet me.	11. Revocavi me.
Sequi me.	De post me.	
Doluit, *et*, iratus est.	Contristatus est.	Iratus est.
13.	13. Firmavi.	13.
15.	15. Quæ reservavit.	15.
16. Sine.	16. Permitte.	16.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 ראשית החרם לזבח	21.	21. Κεφάλαιον.
22 החפץ ליהוה בעלות	22.	22.
שמע מזבח טוב		
הקשיב		
23 כי חטאת־קסם מרי ואו ותרפים הפצר	23.	23. Ἁμαρτία μαντείας παραπικρασμός. . . .
25 נא	25.	25.
26 מאסתה	26.	26.
וימאסך		
27 בכנף	27.	27.
מעיל		Ἐνδύματος αὐτου.
28 לרעך	28.	28. Ἑταίρῳ σου.
29 וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם	29.	29
להנחם		Μεταμεληθῆναι.
32 אגג מעדנת	32.	32. Ἀγὰγ ἀπὸ τρυφερίας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Initium anathematis ad immolandum.	21. Primitias eorum quæ cæsa sunt, ut immolet	21. Capitulum.
22. Numquid voluntas Domino in holocaustis?	22. Numquid vult Dominus holocausta?	22.
Audire præ sacrificio bonum.	Melior est enim obedientia, quam victimæ.	
Intendere.	Auscultare.	
23. Quia peccatum divinationis rebellio, et mendacium et Theraphim transgredi.	23. Quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare : et quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.	23. Peccatum vaticinationis, irritatio...
25. Nunc.	25. Quæso.	25.
26. Reprobasti.	26. Projecisti.	26.
Projecit te.	Projecit te.	
27. In alam.	27. Summitatem.	27.
Pallii ejus.	Pallii ejus.	Indumenti ejus
28. Socio tuo.	28. Socio tuo.	28. Socio tuo.
29. Et etiam victoria Israel, non mentietur, et non pœnitebit eum.	29. Porro triumphator in Israel non parcet, et pœnitudine non flectetur.	29.
Ad pœnitendum.	Ut agat pœnitentiam.	Ad pœnitendum.
32. Agag delicate.	32. Agag pinguissimus et tremens.	32. Agag a voluptate.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Τὰ πρῶτα τοῦ ἐξολοθρεύματος θῦσαι. *Ἄλλος*, τὰ πρῶτα τοῦ ἀναθέματος τοῦ θῦσαι. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπαρχὴν τοῦ ἀναθέματος.	21.
22. Μὴ θέλει;	22. Εἰ θελητὸν τῷ Κυρίῳ ὁλοκαυτώματα; *Ἄλλος*, οὐ θέλει ὁ Κύριος ὁλοκαυτώσεις.	22.
	Ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθήν. *Ἄλλος*, ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν. *Ἄλλος*, βελτίων θυσίας.	
	Ἡ ἐπακρόασις. *Ἄλλος*, τὸ προσέχειν.	
23. Ὅτι ἁμαρτία τῆς μαντείας τὸ προσερίζειν, ἡ δὲ ἀνομία τῶν εἰδώλων τὸ ἀπειθεῖν.	23. Ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν, ὀδύνην καὶ πόνους Θεραφὶν ἐπάγουσιν. *Ἄλλος*, οἰώνισμά ἐστι παραπικρασμὸς, ἀδικία καὶ Θεραφεὶν ὀδύνην καὶ πόνους ἐπάγουσιν.	23.
25. Ἀξιῶ.	25. Δή.	25.
26.	26. Ἐξουδένωσας.	26. Ἀπώσω.
Ἐξουδενώσει σε.	Ἀπεβάλετό σε.	
27. Τοῦ ἄκρου τοῦ κρασπέδου.	27. Τοῦ πτερυγίου.	27.
Περιβολαίου αὐτοῦ.	Διπλοΐδος αὐτοῦ.	Ἱματίου αὐτοῦ.
28. Ἑταίρῳ σου.	28. Τῷ πλησίον σου.	28.
29.	29. Καὶ διαιρεθήσεται Ἰσραὴλ εἰς δύο, καὶ οὐκ ἀποστρέψει, οὐδὲ μετανοήσει. *Ἄλλος*, σχισθήσεται, καὶ οὐκ ἐπιστρέψει, οὐδὲ μετανοήσει ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, οὐ ψεύσεται, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται.	29.
	Μετανοῆσαι	Παρακληθῆναι.
32. Ἀγὰγ ἁβρός.	32. Ἀγὰγ τρέμων. *Ἄλλος*, Ἀγὰγ ἐξ Ἀναθὼθ τρέμων.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Prima exterminationis ad sacrificandum. *Alius*, prima anathematis ad immolandum. *Reliqui*, primitias anathematis.	21.
22. Num vult?	22. Si voluntas Domino holocausta? *Alius*, non vult Dominus holocausta.	22.
	Auditio super sacrificium bonum. *Alius*, auditio bona super sacrificium. *Alius*, melior sacrificio.	
	Obedientia. *Alius*, attendere.	
23. Quia peccatum vaticinationis contendere, iniquitas vero idolorum immorigerum esse.	23. Quoniam peccatum augurium est, dolorem et labores Theraphin inducunt. *Alius*, augurium est irritatio: injustitia et Theraphin dolorem et labores inducunt.	23.
25. Quæso.	25. Utique.	25.
26.	26. Sprevisti.	26. Abjecisti.
Spernet te.	Abjecit te.	
27. Summitatem fimbriæ.	27. Pinnulam.	27.
Pallii ejus.	Diploidis ejus.	Vestimenti ejus.
28. Socio tuo.	28. Proximo tuo.	28.
29.	29. Et dividetur Israel in duo: et non avertet, neque pœnitebit. *Alius*, scindetur et non convertet se, neque pœnitebit sanctus Israel. *Alius*, non mentietur neque pœnitebit eum.	29.
	Ad pœnitendum.	Ut revocetur.
32. Agag delicatus	32. Agag tremens. *Alius*, Agag ex Anathoth tremens.	32.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
33 אמך וישסף	33.	33.
וישסף	Ουισασειφ.	Διέσπασεν.
34 בגבעת	34.	34. Εἰς τὸν βουνόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Mater tua. Et scindere fecit.	33. Mater tua, et in frusta concidit.	33.
Et scindere fecit.	Et in frusta concidit.	Discerpsit.
34. In Gabaa.	34. In Gabaa.	34. In collem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. I Regum.

V. 2. Ἄλλος, στρατιῶν. Coislin. alter.

Ibid. Ἀ., ἐπεσκεψάμην. Ita Reg. et Coislin. alter.

Ibid. Σ, ἐπέθετο etc. Coislin. alter.

V. 4. Ἄλλος, ἅρμασιν. Hæc et sequentes versus quarti lectiones ex eodem Coislin. Pro ἅρμασιν legendum omnino videtur ἄρνασιν, *agnis*; Vulgata enim habet, *quasi agnos*. [Et vox Hebraica בטלאים *in agnis* significat, ut vertit Chaldaice Jonathan. Nimirum singuli adducebant agnum, et ex agnorum numero noscebatur numerus militum : non enim licebat populum viritim numerare, consule II Reg. xxiv, 10 sq. Drach.]

V. 5. Ἄλλος, ἐνίδρυσεν. Reg.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῇ φάραγγι. Reg. et Coislin. alter.

V. 6. Ἄλλος, τοῦ Ἀμαλὴκ etc. Reg.

Ibid. Ἀ., συνεύρω σε. Reg. et Coislin. alter.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀπέστη. Reg. Coislin. habet : *οἱ λοιποὶ*, ἀπέστη.

V. 8. *Οἱ λοιποὶ*, ἀνεθεμάτισεν. Ex eodem Coisl.

V. 9. Ἄλλος, ἀναθεματίσαι. Ita Reg. et Coisl. alter, sine interpretis nomine. Sic vocem חרם et החרים vertunt alibi Aquila et Theodotio.

Ibid. Ἀ., τεταπεινωμένον etc. Has interpretationes ex Regio codice mutuamur. Coislin. alter habet, Ἀ., τεταγμένον, minus recte, et Θ., ἐξουδενωμένον.

V. 11. Σ., μετεμελήθην etc. Idem Coislin.

Ibid. Θ., παρακέκλημαι. Sic legitur in edit. τῶν Οʹ Romana.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ ὄπισθέν μου. Σ., ἀκολουθεῖν μοι. Idem Coislin., hoc modo : Ἀ., τὸ ἔσω, quod ad marginem positum significat Aquilam ita habere, ut legitur in textu τῶν Οʹ.

Ibid. Σ., ἐλυπήθη, et Σ., Θ., ὀργίλον. Idem Coisl. qui binas, ut vides, Symmachi interpretationes exhibet, quod et infra in Aquila non semel observatur. Qua de re, nimirum de duabus utriusque editionibus, fuse in Præliminaribus.

CAPUT XVI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מאסתיו	1.	1. Ἀπεδοκίμασα αὐτόν.
3 בזבח	3.	3.
4 ויחרדו לקראתו	4.	4. Ἐξεπλάγησαν.
7 כי ׀ לא אשר יראה האדם	7.	7.
9 ויעבר ישי שמה ויאמר גם־בזה לא בחר יהוה	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Reprobavi eum	1. Projecerim eum.	1. Reprobavi eum.
3. Ad victimam.	3. Ad victimam.	3.
4. Et contremuerunt. In occursum ejus.	4. Admirati sunt. Occurrentes ei.	4. Attoniti sunt.
7. Quia non quod videbit homo.	7. Nec juxta intuitum hominis ego judico.	7.
9. Et transire fecit Isai Samma. Et dixit : Etiam in hoc non elegit Dominus.	9. Adduxit autem Isai Samma, de quo ait : Etiam hunc non elegit Dominus.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

33.

Διέσπασεν.

34.

Ο'.

33. Ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἔσφαξεν. Ἄλλος, ἡ μήτηρ σου υἱοῦ Σασείφ.

Ἔσφαξεν.

34. Εἰς Γαβαά.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

33.

Ἐβασάνισεν.

34.

SYMMACHUS.

33.

Discerpsit.

34.

LXX INTERPRETES.

33. Mater tua. Et jugulavit. *Alius*, mater tua filii Sasiph.

Jugulavit.

34. In Gabaa.

THEODOTIO.

33.

Cruciavit.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. I Regum.

V. 13. Ἀ., ἐκύρωσα. Reg. Coislin. alter habet, Σ., ἐκύρωσα.

V. 15. Ἀ., ὧν ἐφείσατο. Reg. et Coislin. alter.

V. 16. Ἀ., ἄφες. Σ., ἔασον. Idem Coislin.

V. 21. Ἀ., κεφάλαιον. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπαρχὴν τοῦ etc. Coislin. idem. Ἄλλος, τὰ πρῶτα τοῦ ἀναθέματος τοῦ θῦσαι. Reg.

V. 22. Σ., μὴ θέλει. Coislin. 2. Ἄλλος, οὐ θέλει ὁ Κύριος etc. Reg.

Ibid. Ἄλλος, ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν. Reg.

Ibid. Ἄλλος, τὸ προσέχειν. Reg. et Coisl. alter.

V. 23. Has lectiones mutuamur ex codice Reg. pleniores et emendatiores, quam apud Drusium. Adjicitur hæc nota : Τὸ δὲ *θεραφὶμ*, ὁ Ἀ., *θεραπείαν καὶ ἀνθυφαίρεσιν* ἑρμηνεύει. Ἄλλος, ἐπιτήρησιν. I. e. « Illud autem, *Theraphim*, Aquila, *cultum et subtractionem* interpretatus est : Alius, *observationem*. » Illud autem, Ἀ., θεραπείαν καὶ ἀνθυφαίρεσιν, suspectum mihi est.

V. 25. Σ., ἀξιῶ. Coislin. 2.

V. 26. Θ., ἀπώσω. Idem.

Ibid. Σ., ἐξουδενώσει σε. Idem. Et sic Ο' in edit. Rom.

V. 27. Σ., τοῦ ἄκρου τοῦ κρασπέδου. Reg. et Coislin. alter.

Ibid. Ἀ., ἐνδύματος etc. Idem Coislin.

V. 28. Ἀ., Σ., ἑταίρῳ σου Coislin. 2.

V. 29. Ἄλλος, σχισθήσεται, καὶ οὐκ ἐπιστρέψει etc. Reg. Ἄλλος, οὐ ψεύσεται etc. Coislin. 2.

V. 32. Ἀ., Ἀγὰγ ἀπὸ τρυφερίας etc. Ex cod. Reg. et Coislin. altero. Illud autem, ἐξ ἀναθώθ, mendose positum esse videtur pro Ἀδανώθ, ex voce Hebraica עדנת [et מ, formativa præfixa. DRACH.]

V. 33. Ἄλλος, ἡ μήτηρ σου υἱοῦ Σασείφ. Reg. mendose pro οὐ:σασείφ. Est lectio vocis Hebraicæ ישׁשׁך Græcis litteris expressæ.

Ibid. Ἀ., Σ., διέσπασεν. Θ., ἐβασάνισεν. Coisl. 2.

V. 34. Ἀ., εἰς τὸν βουνόν. Reg. Hieron. *De locis Hebraicis* et supra, cap. XI, ex Theodoreto.

CAPUT XVI LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

3.

4. Ἐξεπλάγησαν.

Ἀπαντήσαντες αὐτῷ.

7.

9.

Ο'.

1. Ἐξουδένωκα αὐτόν. Ἄλλος, ἀπῶσμαι αὐτόν.

3. Εἰς τὴν θυσίαν.

4. Ἐξέστησαν.

Τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ.

7. Ὅτι οὐχ ὡς ἐμβλέψεται ἄνθρωπος, ὄψεται ὁ Θεός. Ἄλλος, ὅτι οὐχ ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος, οὕτως ὄψεται ὁ Θεός.

9. Καὶ παρήγαγεν ὁ Ἰεσσαὶ τὸν Σαμά· καὶ ἐν τούτῳ οὐκ ἐξελέξατο. Ἄλλος, καὶ παρήγαγεν Ἰεσσαὶ τὸν Σαμαά· καὶ εἶπεν, οὐδὲ ἐν τούτῳ ἐξελέξατο Κύριος.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

3. Εἰς τὴν θυσίαν.

4.

7.

9.

SYMMACHUS.

1.

3.

4. Attoniti sunt.

Cum occurrerent ei.

7.

9.

LXX INTERPRETES.

1. Sprevi eum. *Alius*, rejeci eum.

3. In sacrificium.

4. Expaverunt.

Occursu ejus.

7. Quoniam non sicut inspiciet homo, videbit Deus. *Alius*, quia non sicut videbit homo, videbit Deus.

9. Et produxit Jessai Sama : et in hoc non elegit. *Alius*, et produxit Jessai Samaa : et dixit, neque in hoc elegit Dominus.

THEODOTIO.

1.

3. In sacrificium.

4.

7.

9.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 התמו	11	11.
13 ותצלח	13.	13. Ἐνηυλίσθη.
14 ובעתתו	14.	14. Ἐθάμβει.
16 אדנו	16.	16.
בכנור		Ψαλτηριον.
17 מיטיב	17.	17.
21 נשא כלים	21.	21.
23 רוח אלהים	23.	23.
את־הכנור		Κιθαραν.
ורוח		
וטוב לו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Suntne consummati?	11. Numquid jam completi sunt?	11.
13. Et prosperavit.	13. Directus est.	13. Inhabitavit.
14. Et terruit eum.	14. Exagitabat eum.	14. Attonitum faciebat.
16. Dominus noster.	16. Dominus noster.	16.
In cinyra.	Cithara.	Psalterium.
17. Bene scientem.	17. Bene psallentem.	17.
21. Ferens vasa.	21. Armiger.	21.
23. Spiritus Dei.	23. Spiritus Domini malus.	23.
Cinyram.	Citharam.	Citharam.
Et erat respiratio.	Refocillabatur.	
Et bene erat ei.	Levius habebat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., ἀπεδοκίμασα αὐτόν. Coislin. alter. Ἄλλος, ἀπωσμαι αὐτόν. Reg.

V. 3. Οʹ, Θ., εἰς τὴν θυσίαν. Reg.

V. 4. Ἀ., Σ., ἐξεπλάγησαν. Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἀπαντήσαντες αὐτῷ. Coislin. 2.

V. 7. Ἄλλος, ὅτι οὐχ ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος etc. Reg. Illud autem, ὄψεται ὁ Θεός, *videbit Deus*, ab omnibus adjicitur, quia licet non exprimatur in Hebræo, subintelligitur tamen.

V. 9. Ἄλλος, καὶ παρήγαγεν Ἰεσσαὶ τὸν Σαμαά etc. Reg.

V. 11. Ἄλλος, ἐτελειώθησαν. Coislin. 2.

V. 13. Ἀ., ἐνηυλίσθη etc. Idem.

V. 14. Ἀ., ἐθάμβει. Coislin. alter. Σ., συνεῖχεν

CAPUT XVII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 באפס דמים	1.	1. Ἐν πέρατι Δομείμ.
2 בעמק האלה	2.	2. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός
3 והגיא	3.	3. Ὁ μεσάζων.
4 שש	4.	4.
5 קשקשים	5.	5. Φολιδωτόν.
7 כמנור	7.	7. Ὡσεὶ ἀντίον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In fine Dammim.	1. In finibus Dommim.	1. In fine Domim.
2. In valle Ela.	2. In vallem terebinthi.	2. In valle quercus.
3. Et vallis.	3. Vallis.	3. medians.
4. Sex.	4. Sex.	4.
5. Squamarum.	5. Squamata.	5. Squamatam.
7. Sicut liciatorium.	7. Sicut liciatorium.	7. Sicut malus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Ἐκλελοίπασιν; *Ἄλλος*, ἐτελειώθησαν;	11.
13. Ὥρμησεν.	13. Ἐφήλατο.	13. Ἐπέφανεν.
14. Συνεῖχεν αὐτόν.	14. Ἔπνιγεν αὐτόν.	14.
16. Κύριε ἡμῶν.	16. ※ Κύριε ἡμῶν.	16.
Κιθάρᾳ.	Ἐν κινύρᾳ.	Κιθάρᾳ.
17. Καλῶς.	17. Ὀρθῶς.	17. Ἀγαθῶς.
21. Ὁπλοφόρος.	21. Αἴρων τὰ σκεύη.	21.
23.	23. Πνεῦμα πονηρόν. *Οἱ λοιποί*, πνεῦμα Θεοῦ.	23.
	Κινύραν.	Ψαλτήριον.
	Καὶ ἀνέψυχεν.	Καὶ ἀνέπνεεν.
Καὶ εὔφορος ἐγίνετο.	Καὶ ἀγαθὸν ἦν αὐτῷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Defeceruntne? *Alius*, suntne consummati?	11.
13. Irruit.	13. Insiliit.	13. Advenit.
14. Occupavit eum.	14. Suffocavit eum.	14.
16. Domine noster.	16. ※ Domine noster.	16.
Cithara.	In cinyra.	Cithara.
17. Pulcre.	17. Recte.	17. Bene.
21. Armiger.	21. Ferens vasa.	21.
23.	23. Spiritus malus. *Reliqui*, spiritus Dei.	23.
	Cinyram.	Psalterium.
	Et refrigerabat.	Et respirabat.
Et levius habebat.	Et bene erat ei.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. I Regum.

αὐτόν. Sic Reg.
V. 16. Σ., κύριε ἡμῶν. Coislin. alter.
Ibid. Ἀ., ψαλτήριον etc. Idem.
V. 17. Σ., καλῶς. Θ., ἀγαθῶς. Coislin. 2.
V. 21. Σ., ὁπλοφόρος. Idem.
V. 23. *Οἱ λοιποί*, πνεῦμα Θεοῦ. Idem.
Ibid. Ἀ., κιθάραν. Θ., ψαλτήριον. Coislin. alter, sive 2.
Ibid. Θ., καὶ ἀνέπνεεν. Coislin. 2 atque etiam Reg., sed sine interpretis nomine.
Ibid. Σ., καὶ εὔφορος ἐγίνετο. Reg. et Coislin. alter, qui habet ἐγένετο.

CAPUT XVII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐφερμέν. *Ἄλλος*, ἐν Ἀφες Δομμίν.	1.
2. Ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλά.	2. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς τερεβίνθου. *Ἄλλος*, ἐν τῇ κοιλάδι αὐτοί.	2. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
3.	3. Ὁ αὐλών. *Οἱ λοιποί*, ἡ φάραγξ.	3.
4. Ἕξ.	4. Πέντε (*Coislin.*). Τεσσάρων (ed. Rom.). *Οἱ λοιποί*, ἕξ.	4.
5. Ἀσπιδωτόν.	5. Ἁλυσιδωτόν.	5. Ἀσπιδωτόν.
7. Ὡσεὶ ἱστός.	7. Ὡσεὶ μέσακλον. *Ἄλλος*, μέσαυλον. *Ἄλλος*, μέσαχνον.	7. Ὡσεὶ ἀντίον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ephermen. *Alius*, in Aphes Dommin.	1.
2. In valle Hela.	2. In vallem terebinthi. *Alius*, in valle ipsi.	2. In valle quercus.
3.	3. Vallis. *Reliqui*, id.	3.
4. Sex.	4. Quinque (*Coislin.*). Quatuor (*edit. Rom.*). *Reliqui*, sex.	4.
5. Scutatam.	5. Hamatam.	5. Scutatam.
7. Sicut velum.	7. Sicut liciatorium. *Alius*, mediamum. *Alius*, *id. alio verbo*.	7. Sicut malus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
התמו 11	11	11.
ותצלח 13	13.	13. 'Ενηυλίσθη.
ובעתתו 14	14.	14. 'Εθάμβει.
אדננו 16	16.	16.
בכנור		Ψαλτηριον.
מיטיב 17	17.	17.
נשא כלים 21	21.	21.
רוח אלהים 23	23.	23.
את־הכנור		Κιθαραν.
ורוח		
וטוב לו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Suntne consummati?	11. Numquid jam completi sunt?	11.
13. Et prosperavit.	13. Directus est.	13. Inhabitavit.
14. Et terruit eum.	14. Exagitabat eum.	14. Attonitum faciebat.
16. Dominus noster.	16. Dominus noster.	16.
In cinyra.	Cithara.	Psalterium.
17. Bene scientem.	17. Bene psallentem.	17.
21. Ferens vasa.	21. Armiger.	21.
23. Spiritus Dei.	23. Spiritus Domini malus.	23.
Cinyram.	Citharam.	Citharam.
Et erat respiratio.	Refocillabatur.	
Et bene erat ei.	Levius habebat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. I Regum.

V. 1. 'Α., ἀπεδοκίμασα αὐτόν. Coislin. alter. Ἄλλος, ἄπωσμαι αὐτόν. Reg.

V. 3. Ο', Θ., εἰς τὴν θυσίαν. Reg.

V. 4. 'Α., Σ., ἐξεπλάγησαν. Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἀπαντήσαντες αὐτῷ. Coislin. 2.

V. 7. Ἄλλος, ὅτι οὐχ ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος etc. Reg. Illud autem, ὄψεται ὁ Θεός, *videbit Deus*, ab omnibus adjicitur, quia licet non exprimatur in Hebræo, subintelligitur tamen.

V. 9. Ἄλλος, καὶ παρήγαγεν Ἰεσσαὶ τὸν Σαμαά etc. Reg.

V. 11. Ἄλλος, ἐτελειώθησαν. Coislin. 2.

V. 13. 'Α., ἐνηυλίσθη etc. Idem.

V. 14. 'Α., ἐθάμβει. Coislin. alter. Σ., συνεῖχεν

CAPUT XVII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
באפס דמים 1	1.	1. 'Εν πέρατι Δομείμ.
בעמק האלה 2	2.	2. 'Εν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός
הגיא 3	3.	3. 'Ο μεσάζων.
שש 4	4.	4.
קשקשים 5	5.	5. Φολιδωτόν.
כמנור 7	7.	7. 'Ωσεὶ ἀντίον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In fine Dammim.	1. In finibus Dommim.	1. In fine Domim.
2. In valle Ela.	2. In vallem terebinthi.	2. In valle quercus.
3. Et vallis.	3. Vallis.	3. medians.
4. Sex.	4. Sex.	4.
5. Squamarum.	5. Squamata.	5. Squamatam.
7. Sicut liciatorium.	7. Sicut liciatorium.	7. Sicut malus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Ἐκλελοίπασιν; Ἄλλος, ἐτελειώθησαν;	11.
13. Ὥρμησεν.	13. Ἐφήλατο.	13. Ἐπέφανεν.
14. Συνεῖχεν αὐτόν.	14. Ἔπνιγεν αὐτόν.	14.
16. Κύριε ἡμῶν.	16. ※ Κύριε ἡμῶν.	16.
Κιθάρᾳ.	Ἐν κινύρᾳ.	Κιθάρᾳ.
17. Καλῶς.	17. Ὀρθῶς.	17. Ἀγαθῶς.
21. Ὁπλοφόρος.	21. Αἴρων τὰ σκεύη.	21.
23.	23. Πνεῦμα πονηρόν. *Οἱ λοιποί*, πνεῦμα Θεοῦ.	23.
	Κινύραν.	Ψαλτήριον.
	Καὶ ἀνέψυχεν.	Καὶ ἀνέπνεεν.
Καὶ εὔφορος ἐγίνετο.	Καὶ ἀγαθὸν ἦν αὐτῷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Defeceruntne? *Alius*, suntne consummati?	11.
13. Irruit.	13. Insiliit.	13. Advenit.
14. Occupavit eum.	14. Suffocavit eum.	14.
16. Domine noster.	16. ※ Domine noster.	16.
Cithara.	In cinyra.	Cithara.
17. Pulcre.	17. Recte.	17. Bene.
21. Armiger.	21. Ferens vasa.	21.
23.	23. Spiritus malus. *Reliqui*, spiritus Dei.	23.
	Cinyram.	Psalterium.
	Et refrigerabat.	Et respirabat.
Et levius habebat.	Et bene erat ei.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. I Regum.

αὐτόν. Sic Reg.
V. 16. Σ., κύριε ἡμῶν. Coislin. alter.
Ibid. Ἀ., ψαλτήριον etc. Idem.
V. 17. Σ., καλῶς. Θ., ἀγαθῶς. Coislin. 2.
V. 21. Σ., ὁπλοφόρος. Idem.
V. 23. *Οἱ λοιποί*, πνεῦμα Θεοῦ. Idem.
Ibid. Ἀ., κιθάραν. Θ., ψαλτήριον. Coislin. alter, sive 2.
Ibid. Θ., καὶ ἀνέπνεεν. Coislin. 2 atque etiam Reg., sed sine interpretis nomine.
Ibid. Σ., καὶ εὔφορος ἐγίνετο. Reg. et Coislin. alter, qui habet ἐγένετο.

CAPUT XVII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐφερμέν. *Ἄλλος*, ἐν Ἀφες Δομμίν.	1.
2. Ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλά.	2. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς τερεβίνθου. *Ἄλλος*, ἐν τῇ κοιλάδι αὐτοί.	2. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
3.	3. Ὁ αὐλών. *Οἱ λοιποί*, ἡ φάραγξ.	3.
4. Ἕξ.	4. Πέντε (*Coislin.*). Τεσσάρων (ed. Rom.). *Οἱ λοιποί*, ἕξ.	4.
5. Ἀσπιδωτόν.	5. Ἀλυσιδωτόν.	5. Ἀσπιδωτόν.
7. Ὡσεὶ ἱστός.	7. Ὡσεὶ μέσαχλον. *Ἄλλος*, μέσαυλον. *Ἄλλος*, μέσαχνον.	7. Ὡσεὶ ἀντίον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ephermen. *Alius*, in Aphes Dommin.	1.
2. In valle Hela.	2. In vallem terebinthi. *Alius*, in valle ipsi.	2. In valle quercus.
3.	3. Vallis. *Reliqui*, id.	3.
4. Sex.	4. Quinque (*Coislin.*). Quatuor (*edit. Rom.*). *Reliqui*, sex.	4.
5. Scutatam.	5. Hamatam.	5. Scutatam.
7. Sicut velum.	7. Sicut liciatorium. *Alius*, mediaunum. *Alius*, *id. alio verbo*.	7. Sicut malus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ולהבת חנית		Καὶ ἡ φλὸξ δόρατος.
שקלים ברזל		Σίκλων στατήρων.
8 מלחמה	8.	8.
עבדים		
וירד אלי		
9 אם־יוכל להלחם אתי	9.	9.
10 חרפתי	10.	10.
היום הזה		
יחד		Ὁμοῦ.
12 ודוד בן־איש אפרתי הזה מבית לחם יהודה ושמו ישי ולו שמנה בנים והאיש בימי שאול זקן בא באנשים	12.	12.
13 וילכו שלשת בני־ישי הגדלים	13.	13.
18 ואת־ערבתם תקח	18.	18. Καὶ τὸ ἐσουβὰ (*l.* ἐρουβὰ) αὐτῶν λήψῃ. *Ἄλλως*, καὶ τὴν σύμμιξιν αὐτῶν λήψῃ.
19 בעמק האלה	19.	19. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
20 המעגלה	20.	20.
המערכה		
30 אל־מול אחר	30.	30.
35 ויצאתי	35.	35

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et flamma lanceæ.	Ipsum autem ferrum hastæ ejus.	Et flamma hastæ.
Siclorum ferri.	Siclos ferri.	Siclorum staterarum
8. Bellum.	8. Prælium.	8.
Servi.	Servi.	
Et descendat ad me.	Ad singulare certamen.	
9. Si quiverit pugnare mecum.	9. Si quiverit pugnare mecum.	9.
10. Exprobravi.	10. Exprobravi.	10.
Die hac.	Hodie.	
Pariter.	Singulare certamen.	Pariter.
12. Et David filius viri Ephrathæi hujus de Bethlehem Juda, et nomen ejus Isai. Et illi octo filii. Et vir in diebus Saul senex, veniens inter homines.	12. David autem erat filius viri Ephrathæi, de quo supra dictum est, de Bethlehem Juda, cui nomen erat Isai qui habebat octo filios, et erat vir in diebus Saul senex, et grandævus inter viros.	12.
13. Abieruntque tres filii Isai majores.	13. Abierunt autem tres filii ejus majores.	13.
18. Et pignus eorum accipies.	18. Et cum quibus ordinati sunt disce.	18. Et eruba eorum accipies. *Aliter*, et commixtionem eorum accipies.
19. In valle Ela.	19. In valle terebinthi.	19. In valle quercus.
20. In vallum.	20. Ad locum Magala.	20.
Ad ordinem.	In pugnam.	
30. Ad contra alterum.	30. Ad alium	30.
35. Et egrediebar.	35. Egrediebar.	35.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Αἰχμή.	Καὶ ἡ λόγχη.	Καὶ ἡ φλὸξ δόρατος.
	Σίκλων σιδήρου.	
8.	8. Πολέμῳ. *Οἱ λοιποὶ*, πόλεμον.	8.
	Ἑβραῖοι. *Οἱ λοιποὶ*, δοῦλοι.	
Εἰς τὸ μονομαχῆσαι.	Καὶ καταβήτω.	
9. Περιγένηταί μου.	9. Ἐὰν δυνηθῇ πολεμῆσαι πρός με.	9
10.	10. Ὠνείδισα. *Ἄλλος*, ἐξευτέλισα. *Ἄλλος*, ὕβρισα.	10.
Σήμερον.	Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.	
	Ἀμφότεροι.	Ἅμα.
12.	12. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἦν Δαυὶδ υἱὸς ἀνθρώπου Ἐφραθαίου. Οὗτος ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰεσσαί· καὶ αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί. Καὶ ὁ ἀνὴρ ἐν ταῖς ἡμέραις Σαοὺλ πρεσβύτερος ἐληλυθὼς ἐν ἀνδράσι.	12.
13.	13. *Vacat*. *Ἄλλος*, καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρεῖς υἱοὶ Ἰεσσαὶ οἱ μείζονες.	13.
18. Καὶ τὴν μισθοφορίαν αὐτῶν λήψῃ.	18. Καὶ ὅσα ἂν χρήζωσι γνώσῃ.	18. Καὶ ὃ ἐὰν χρήζουσι γνώσῃ.
19. Ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλά.	19. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς τερεβίνθου.	19. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
20.	20. Εἰς τὴν στρογγύλωσιν. *Ἄλλος*, εἰς τὴν παρεμβολήν.	20.
	Εἰς τὴν παράταξιν. *Ἄλλος*, εἰς τὸν πόλεμον.	
30.	30. Εἰς ἐναντίον ἑτέρου. *Ἄλλος*, εἰς μέρος ἕτερον.	30.
35.	35. Καὶ ἐξεπορευόμην. *Ἄλλος*, ἐξηρχόμην.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Cuspis.	Et lancea.	Et flamma hastæ.
	Siclorum ferri.	
8.	8. Bello. *Reliqui*, bellum.	8.
	Hebræi. *Reliqui*, servi.	
Ad singulare certamen.	Et descendat.	
9. Vicerit me.	9. Si quiverit pugnare mecum.	9.
10.	10. Exprobravi. *Alius*, vilipendi. *Alius*, contumelia affeci.	10.
Hodie.	In die hac.	
	Ambo.	Simul.
12.	12. *Vacat*. *Alius*, et erat David filius viri Ephrathæi. Hic de Bethlehem Juda, et nomen ipsi Jessæ: et ipsi octo filii. Et vir in diebus Saul senex, qui processerat in viris.	12.
13.	13. *Vacat*. *Alius*, abieruntque tres filii Jessæ majores.	13.
18. Et mercedem eorum accipies.	18. Et quæcumque ipsis opus fuerint cognosces.	18. Et quodcumque opus erit eis cognosces.
19. In valle Hela.	19. In valle terebinthi.	19. In valle quercus.
20.	20. In vallum. *Alius*, in castra.	20.
	In aciem. *Alius*, in bellum.	
30.	30. In adversum alterius. *Alius*, in partem alteram.	30.
35.	35. Et egrediebar. *Alius*, exibam.	35.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בזקנו		
37 מיד	37.	37.
38 מדיו	38.	38. Ἐνδύτην αὐτοῦ.
39 ויחגר	39.	39.
מעל למדיו ויאל ללכת כי לא־נסה		
כי לא נסיתי		
ויסרם		
40 מן־הנחל	40.	40.
בכלי		Ἐν τῷ ἀναλεκτηρίῳ.
42 ויבזהו	42.	42.
43 הכלב	43.	43.
ויקלל		
46 פגר	46.	46.
50 ויחזק דוד מן־הפלשתי בקלע באבן ויך את־הפלשתי וימתהו וחרב אין ביד־דוד	50.	50.
53 מדלק	53.	53.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In barbam ejus.	Mentum eorum.	
37. De manu.	37. De manu.	37.
38. Vestibus suis.	38. Vestimentis suis.	38. Indumentum suum.
39. Et cinxit.	39. Accinctus ergo.	39
Desuper vestes suas, et voluit ire, quia non expertus erat.	Super vestem suam, cœpit tentare si armatus posset incedere : non enim habebat consuetudinem.	
Quia non periculum feci.	Quia non usum habeo.	
E removit ea.	Et deposuit ea.	
40. De torrente.	40. De torrente.	40.
In vase.	In pera.	In collectorio.
42. Et despexit eum.	42. Despexit.	42.
43. Numquid canis ?	43. Numquid canis ?	43.
Et maledixit.	Maledixit.	
46. Cadaver.	46. Cadavera.	46.
50. Et prevaluit David præ Philisthæo in funda et in lapide. Et percussit Philisthæum, et interfecit eum : et gladius non in manu David.	50. Prævaluitque David adversum Philisthæum in funda et lapide, percussumque Philisthæum interfecit, cumque gladium non haberet in manu David.	50.
53. A persequendo.	53. Postquam persecuti fuerant.	53.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, τοῦ πώγωνος αὐτοῦ.	
37.	37. Ἐκ χειρός.	37. Ἐκ στόματος.
38.	38. Μανδύαν.	38.
39.	39. Καὶ ἔζωσε. *Οἱ λοιποί*, καὶ ἐνέδυσεν.	39.
Καὶ ἔσκαζεν ἄπειρος ὤν.	Ἐπάνω τοῦ μανδύου αὐτοῦ· καὶ ἐκοπίασε περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς. *Ἄλλος*, ἐπάνω τοῦ θώρακος αὐτοῦ. Καὶ ἐχώλαινεν Δαυὶδ ἐν τῷ βαδίζειν ἐν αὐτοῖς ἅπαξ καὶ δὶς, ὅτι ἄπειρος ἦν.	
	Ὅτι οὐ πεπείραμαι. *Ἄλλος*, ἀγύμναστος γάρ εἰμι.	
	Καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτά. *Ἄλλος*, καὶ περιείλατο αὐτά.	
40. Ἐκ τῆς φάραγγος.	40. Ἐκ τοῦ χειμάῤῥου.	40. Ἐκ τῆς φάραγγος.
Ἐν τῇ πήρᾳ.	Καδίῳ. *Οἱ λοιποί*, ἐν σκεύει.	
42.	42. Ἐξητίμασεν. *Οἱ λοιποί*, ἐξουδένωσεν.	42.
43.	43. Ὡσεὶ κύων; *Ἄλλος*, μὴ κύων;	43.
Ἐλοιδόρει.	Κατηράσατο.	
46. Σώματα.	46. Κῶλα.	46.
50.	50. ※ Καὶ ἐκραταιώθη Δαυὶδ ※ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον τῇ σφεν- ※ δόνῃ καὶ τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέ- ※ ρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐπάταξε τὸν ※ ἀλλόφυλον, καὶ ἐθανάτωσεν αὐ- ※ τόν. Καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν ※ χειρὶ Δαυίδ.	50.
53. Ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ.	53. Ἐκκλίνοντες.	53.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Guttur ejus. *Reliqui*, barbam ejus.	
37.	37. De manu.	37. De ore.
38.	38. Vestimentum.	38.
39.	39. Et cinxit. *Reliqui*, et induit.	39.
Et claudicabat, imperitus cum esset.	Super vestimentum suum; et laboravit cum ambulasset semel et bis. *Alius*, supra thoracem suum; et claudicabat David in ambulando in ipsis semel et bis, quia inexpertus erat.	
	Quia non usum habeo. *Alius*, inexpertus enim sum.	
	Et auferunt ea. *Alius*, et circumabstulit ea.	
40. De valle.	40. De torrente.	40. De valle.
In pera.	In pera. *Reliqui*, in vase.	
42.	42. Contempsit. *Reliqui*, despexit.	42.
43.	43. Tanquam canis? *Alius*, numquid canis?	43.
Convitiatus est.	Maledixit.	
46. Corpora	46. Membra.	46.
50.	50. ※ Et corroboratus est Da- ※ vid super alienigenam funda ※ et lapide in die illa, et percus- ※ sit alienigenam, et occidit eum, ※ et gladius non erat in manu ※ David.	50.
53. Ab insecutione.	53. Declinantes.	53.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וישב		
54 את־כליו	54.	54.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et diripuerunt.	Invaserunt.	
54. Vasa ejus.	54. Arma ejus.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., ἐν πέρατι Δομείμ. Sic Euseb. *De locis Hebraicis*. Ἀφὲς Δομεὶμ, ἔνθα ἐπολέμει Σαοὺλ, ἐν πέρατι Δομείμ. Ubi Hieronymus : *Aphes Dommim ubi dimicavit Saul : pro quo Aquila interpretatus est, in finibus Dommim*. Lectio Ἀφεσδομείμ, videtur esse Theodotionis. Illud vero τῶν Ο', ἐφερμέν, vitiatum est.

V. 2. Ἀ., Θ., ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός. Vide Eusebium *De locis Hebraicis* ad vocem Ἠλά. Σ., ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλά. Drusius. Ἄλλ., ἐν τῇ κοιλάδι αὐτοί. Qui sic transtulit אלה, habuit pro αὐτοί, quæ est hujus vocis frequens significatio. Et sic edit. Rom.

V. 3. Ἀ., ὁ μεσάζων etc. Coislin. 2.

V. 4. Σ. et *οἱ λοιποί*, ἓξ etc. Idem.

V. 5. Ἀ., φολιδωτόν. Σ., Θ., ἀσπιδωτόν. Coislin. alter. Reg. vero postremam uni Symmacho tribuit.

V. 7. Ἀ., Θ., ὡσεὶ ἀντίον. Σ., ὡσεὶ ἱστός etc. Has lectiones exhibet Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ἡ φλὸξ δόρατος etc. Idem.

Ibid. Ἀ., σίκλων στατήρων. Coislin. 2. Suspicor esse mendum pro στατήρων σιδηρῶν.

V. 8 et 9. Lectiones affert idem Coislin.

V. 10. Ἄλλ., ἐξευτέλισα. Reg. Ἄλλ., ὕβρισα. Coislin. 2.

Ibid. Σ., σήμερον. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ὁμοῦ. Θ., ἅμα. Idem.

V. 12. Ἄλλ., καὶ ἦν Δαυὶδ υἱός etc. Hæc et versus 13 verba ex cod. Reg. desumpta sunt. Hic autem deficiunt LXX in Romana editione usque ad versum 32. quæ in codice Alexandrino, et alia, ut videtur, editione supplentur, et a Chrysostomo afferuntur in Hom. de David et Saul. In eodem Alexandrino codice habentur cætera versus 12 et 13, quæ afferimus.

V. 18. Ἀ., καὶ τὸ ἐσουβά, sive melius, τὸ ἐρουβὰ αὐτῶν λήψῃ. Reg. ex Chrysostomo ; lectionem vero Symmachi affert Theodoretus. Coislinianus vero alter hæc habet, Ἰωάννου ἐκ τοῦ εἰς τὸν Ἡσαΐαν. Ἰασοὺβ τῇ Ἑβραίων γλώττῃ ἡ ἀναστροφὴ λέγεται, καὶ ἡ διαγωγή. Διὰ τοῦτο Ἰεσσαὶ πέμπων τὸν Δαυὶδ ἔλεγεν, καὶ τὸ Ἐσουβὰ αὐτῶν λήψῃ· τουτέστι τὴν ἀναστροφὴν αὐτῶν ἀπαγγελεῖς μοι, καὶ τί διάγουσι πράττοντες. Οἱ Ο', καὶ ὅσα ἂν χρήζωσι γνώσῃ. Θ., καὶ ὃ ἐὰν χρήζουσι γνώσῃ. Ἀ., καὶ τὴν σύμμιξιν αὐτῶν λήψῃ. Σ., καὶ τὴν μισθοφορίαν αὐτῶν λήψῃ. Διόδωρος, καὶ τὸ Ἐσοὺβ αὐτῶν λήψῃ. Θεοδώρητος, καὶ τὸ Ἐσουβὰ αὐτῶν λήψῃ. Ἰωάννης, καὶ τὸ Ἐσουβὰ αὐτῶν λήψῃ· ὁ δὲ Σύμμαχος, τὸ Ἐσουβὰ αὐτῶν λήψῃ, ἡρμήνευσεν, ὅσα χρήζωσι γνώσῃ.

CAPUT XVIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 כנפשו	1.	1. Κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
6 המחלות	6.	6.
8 ויחר לשאול מאד וירע בעיניו	8.	8.
12 כי־היה יהוה עמו ומעם שאול	12.	12.
14 משכ	14.	14. Ἐπιστήμων.
15 ויגר	15.	15. Ὑπεστέλλετο.
20 וישר	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Sicut animam suam.	1. Quasi animam suam.	1. Secundum animam suam.
6. Chori.	6. Choros ducentes.	6.
8. Et iratus est Saul valde, et malum fuit in oculis suis.	8. Iratus est autem Saul nimis, et displicuit in oculis ejus sermo.	8.
12. Quia erat Dominus cum eo, et a Saul recesserat.	12. Eo quod Dominus esset cum eo, et a se recessisset.	12.
14. Intelligens.	14. Prudenter agebat.	14. Sciens.
15. Et timuit.	15. Cœpit cavere.	15. Angebatur.
20. Rectum fuit.	20. Placuit.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
	Κατεπάτουν. Ἄλλος, προενόμευσαν. Οἱ λοιποὶ, διήρπασαν.	
54. Τὰ ὅπλα αὐτοῦ.	54. Τὰ σκεύη αὐτοῦ.	54.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Conculcabant. *Alius*, diripuerunt. *Reliqui*, *id.*	
54. Arma ejus.	54. Vasa ejus.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Regum.

V. 19. Vide ad versum 2.

V. 20. Εἰς τὴν στρογγύλωσιν. Hæc deficiunt in LXX editionis Rom. Sed habentur in codice Reg. qui ad marginem aliam interpretationem affert, nempe εἰς τὴν παρεμβολήν.

Ibid. Εἰς τὴν παράταξιν. Sic Reg. in textu, ad marg. vero, εἰς τὸν πόλεμον.

V. 30. Ἀλλ., εἰς μέρος ἕτερον. Idem.

V. 35. Ἀλλ., ἐξηρχόμην. Reg.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, τοῦ πώγωνος αὐτοῦ. Coislin. 2.

V. 37. Θ., ἐκ στόματος. Coislin. 2.

V. 38. Ἀ., ἐνδύτην αὐτοῦ. Reg. et Coislin. Ο', μανδύαν. Hic vero Procopius ait, εἶδος ἐφεστρίδος· οἶμαι δὲ ἀρκαδικὴν εἶναι, ἢ τὸ παρὰ τῶν πολλῶν μάντιον λεγόμενον. Οἱ μὲν Ο' διεῤῥωγότα φασὶ τὰ ἱμάτια τοῦ τὴν ἀναίρεσιν τῶν Ἠλὶ παίδων μηνύσαντος· ὁ δὲ Ἀκύλας, τὸν μανδύαν ἐξέδωκεν, καὶ ὁ τῶν Ἀμανιτῶν βασιλεὺς τῶν Δαυὶδ πρεσβέων ἀνεῖλε τῶν μανδυῶν τὸ ἥμισυ, ἕως τῆς ἀναβολῆς τῶν ἰσχίων αὐτῶν. I. c. « Genus est vestis. Existimo autem vel arcadicam esse, vel quam vulgo *mantion* appellant. Septuaginta vero dicunt, *vestimenta* illius, qui nuntiavit cædem filiorum Heli, discissa fuisse. Ubi Aquila, *mandyan*, reddidit. Rex item Ammonitarum præscidit dimidium *mandyorum*, legatis Davidis usque ad tegumentum natium [ipsorum.] » Theodoretus vero ait : Ἀκ., μανδύαν διεῤῥηγμένον, quæ vitiata videntur.

V. 39. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐνέδυσεν. Reg.

Ibid. Σ., καὶ ἔσχαζεν etc. Coislin. 2. Ἀλλ., ἐπάνω τοῦ θώρακος etc. Idem.

Ibid. Ἀλλ., ἀγύμναστος γάρ εἰμι. Coislin. 2.

Ibid. Ἀλλ., καὶ περιείλατο αὐτά. Reg.

V. 40. Σ., Θ., ἐκ τῆς φάραγγος. Coislin. 2.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ἐν σκεύει etc. Has omnes lectiones effert idem Coislin.

V. 42. *Οἱ λοιποὶ*, ἐξουδένωσεν. Idem.

V. 43. Ἀλλ., μὴ κύων. Reg.

Ibid. Σ., ἐλοιδόρει. Coislin. 2.

V. 46. Σ., σώματα. Idem.

V. 50. Καὶ ἐκραταιώθη etc. Coislin. cum asteriscis, pene similia habet cod. Alexandrinus. Ibi vero LXX deficiunt. Complut. habet ἐκραταίωσε, adjicitque post ἐθανάτωσεν αὐτόν, hæc verba, καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν χειρὶ Δαυίδ.

V. 53. Σ., ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ. Coislin. 2.

Ibid. Κατεπάτουν. Sic Reg. in textu : in margine vero, προενόμευσαν.

V. 54. Σ., τὰ ὅπλα αὐτοῦ. Ita Reg.

CAPUT XVIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. *Vacat.* Ἄλλος, ψυχὴν ἀγαπῶν τοσοῦτον.	1.
6.	6. ⋇ Χορεύουσαι. Ἄλλος, παίζουσαι.	6.
8.	8. Καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαούλ. Ἄλλος, καὶ ὠργίσθη Σαοὺλ σφόδρα.	8.
12.	12. ⋇ Ὅτι ἦν ΠΙΠΙ μετ' αὐτοῦ, ⋇ καὶ ἀπὸ Σαοὺλ ἀπέστη.	12.
14. Συνετός.	14. Συνιῶν.	14.
15. Ὑπεστέλλετο.	15. Εὐλαβεῖτο.	15.
20. Ἡδὺ ἐγένετο.	20. Ηὐθύνθη.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. *Vacat.* *Alius*, animam diligens tantum.	1.
6.	6. ⋇ Choros ducentes. *Alius*, ludentes.	6.
8.	8. Et malum visum est verbum in oculis Saul. *Alius*, et iratus est Saul valde.	8.
12.	12. ⋇ Quia erat PIPI cum eo, ⋇ et a Saul recesserat.	12.
14. Prudens.	14. Intelligens.	14.
15. Angebatur.	15. Verebatur.	15.
20. Suave fuit	20. Rectum fuit.	20.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 ותהי־בו יד־פלשתים	21.	21.
ויאמר שאול אל־דוד בשתים תתחתן בי		Νυμφεύσεις ἐν ἐμοί.
22 חפץ	22.	22.
התחתן במלך		
23 הנקלה	23.	23.
רש		Ἄπορος.
ונקלה		Καὶ εὐτελής.
25 למלך במהר	25.	25.
להנקם		
26 ולא־מלאו הימים	26.	26. Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι.
27 וימלאום	27.	27. Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.
28 וידע	28.	28.
29 לרא	29.	29.
ויהי שאול איב את־דוד כל־הימים		
30 ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול ויקר שמו מאד׃	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Et sit in eo manus Philisthinorum.	21. Et sit super eum manus Philisthinorum.	21.
Dixitque Saul ad David : in duabus gener eris in me.	Dixitque Saul ad David, in duabus rebus gener eris meus hodie.	Gener eris erga me.
22. Complacuit.	22. Places regi.	22.
Gener esto regi.	Esto gener regis.	
23. Numquid leve ?	23. Num parum ?	23.
Pauper.	Pauper.	Inops.
Et despectus.	Et tenuis.	Et tenuis.
25. Regi in dote.	25. Rex sponsalia.	25.
Ad ulciscendum.	Ut fiat ultio.	
26. Et non completi erant dies.	26. Et post paucos dies.	26. Et non impleti erant dies.
27. Et impleverunt ea.	27. Et annumeravit ea.	27. Et implevit ea.
28. Et cognovit.	28. Et intellexit.	28.
29. Timere.	29. Timere.	29.
Et fuit Saul inimicus David omnibus diebus.	Factusque est Saul inimicus David cunctis diebus.	
30. Et egressi sunt principes Philisthim : et fuit ab egrediendo eos intellexit David præ omnibus servis Saul : et honorificum fuit nomen ejus valde.	30. Et egressi sunt principes Philisthinorum : a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat David, quam omnes servi Saul, et celebre factum est nomen ejus nimis.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Theodoretus et Procopius.

V. 6. Ἄλλος, παίζουσαι. Reg. Coislin. vero in margine habet *λοιποὶ* ⋇ χορεύουσαι, παίζουσαι.

V. 8. Ἄλλος, καὶ ὠργίσθη Σαοὺλ σφόδρα. Coislin. 2.

V. 12. ⋇ Ὅτι ἦν ΠΙΠΙ etc. Coislin. 2. Hic ut infra, non semel illud *pipi* notatur ad יהוה non quoad sonum sed quoad formam litterarum Hebraicarum יהוה, qua de re alibi.

V. 14. Ἀ., ἐπιστήμων etc. Coislin. 2.

V. 15. Ἀ., Σ., ὑπεστέλλετο. Reg.

V. 20. Σ., ἡδὺ ἐγένετο. Reg.

V. 21. Ἄλλος, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτόν etc. Ita Reg. In LXX vacat.

Ibid. ⋇ Καὶ εἶπε etc. Hæc cum asteriscis exhibet

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. *Vacat.* *Ἄλλος*, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτὸν χεὶρ ἀλλοφύλων.	21.
	※ Καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυὶδ, ※ ἐφ' αἱρέσει ἔσῃ γαμβρός μου σή- ※ μερον.	Ἐπὶ ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβρεύσεις.
22.	22. Θέλει.	22. Εὐδοκεῖ.
	Ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ.	
23. Μὴ ἐλαφρόν;	23. Εἰ κοῦφον;	23.
	Ταπεινός.	Πένης.
Καὶ ἄτιμος.	Καὶ οὐχὶ ἔνδοξος.	
25.	25. Ὁ βασιλεὺς ἐν δόματι. *Ἄλλ.*, ὁ βασιλεὺς ἕδνα.	25.
Ὥστε τίσασθαι.	Ἐκδικῆσαι.	
26. Καὶ μὴ διελθουσῶν ἡμερῶν. *Coislin. al.*	26. ※ Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ※ ἡμέραι.	26. Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν] αἱ ἡμέραι.
27.	27. ※ Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.	27. Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.
28.	28. *Vacat.* *Οἱ λοιποὶ*, ※ καὶ ※ ἔγνω.	28.
29.	29. Εὐλαβεῖσθαι. *Ἄλλος*, φοβεῖσθαι.	29.
	※ Καὶ ἐγένετο Σαοὺλ ἐχθραίνων ※ τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας.	
30.	30. ※ Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες ※ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ' ※ ἱκανοῦ τῆς ἐξόδου αὐτῶν, καὶ ※ Δαυὶδ συνῆκε παρὰ πάντας τοὺς ※ δούλους Σαοὺλ, καὶ ἐτιμήθη τὸ ※ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. *Vacat.* *Alius*, et erit super eum manus alienigenarum.	21.
	※ Et dixit Saul ad David, cum ※ electione eris gener meus ※ hodie.	Super duabus desponsabis.
22.	22. Vult.	22. Comp.acet.
	Gener esto regi.	
23. Numquid leve?	23. Si leve?	23.
	Humilis.	Pauper.
Et obscurus.	Et non honoratus.	
25.	25. Rex in dono. *Alius*, rex sponsalia.	25.
Ut vindicet se.	Ad ulciscendum.	
26. Et non decursis diebus.	26. ※ Et non impleti erant ※ dies.	26. Et non imoleti erant dies.
27.	27. ※ Et implevit ea.	27. Et implevit ea.
28.	28. *Vacat.* *Reliqui*, ※ et novit.	28.
29.	29. Cavere. *Alius*, timere.	29.
	※ Et factus est Saul inimicus ※ David omnibus diebus.	
30.	30. ※ Et egressi sunt principes ※ alienigenarum, et factum est ※ non multo post exitum eorum ※ et David intellexit præ omnibus ※ servis Saul, et honoratum est ※ nomen ejus valde.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. I Regum.

Coislin. quæ in κοινῇ LXX desiderantur.

V. 22. Θ., εὐδοκεῖ. Coislin. Aquilæ et Theodotionis lectiones ex eodem. Reg. mutuamur.

V. 23. Σ., μὴ ἐλαφρόν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἄπορος. Θ., πένης. Idem.

Ibid. Ἀ., καὶ εὐτελὴς etc. Coislin. 2.

V. 25. *Ἄλλος*, ὁ βασιλεὺς ἕδνα. Reg.

Ibid. Σ., ὥστε τίσασθαι. Reg. et Coislin. 2.

V. 26. ※ Καὶ οὐκ etc. Coislin. 2.

V. 27. Ἀ., Θ., Ο', ※ καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς. Coislin. 2, Ο' cum asteriscis.

V. 28. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἔγνω. Idem cum asteriscis.

V. 29. *Ἄλλος*, φοβεῖσθαι. Reg.

Ibid. et v. 30. Hæc cum asteriscis effert Coisl. 2, quæ conveniunt cum Alexandrino codice.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 ותהי־בם יד־פלשתים	21.	21.
ויאמר שאול אל־דוד בשתים תתחתן בי		Νυμφεύσεις ἐν ἐμοί.
22 חפץ	22.	22.
התחתן במלך		
23 הנקלה	23.	23.
רש		Ἄπορος.
ונקלה		Καὶ εὐτελής.
25 למלך במהר	25.	25.
להנקם		
26 ולא־מלאו הימים	26.	26. Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι.
27 וימלאום	27.	27. Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.
28 וידע	28.	28.
29 לרא	29.	29.
ויהי שאול איב את־דוד כל־הימים		
30 ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול יקר שמו מאד:	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Et sit in eo manus Philisthinorum.	21. Et sit super eum manus Philisthinorum.	21.
Dixitque Saul ad David : in duabus gener eris in me.	Dixitque Saul ad David, in duabus rebus gener eris meus hodie.	Gener eris erga me.
22. Complacuit.	22. Places regi.	22.
Gener esto regi.	Esto gener regis.	
23. Numquid leve ?	23. Num parum ?	23.
Pauper.	Pauper.	Inops.
Et despectus.	Et tenuis.	Et tenuis.
25. Regi in dote.	25. Rex sponsalia.	25.
Ad ulciscendum.	Ut fiat ultio.	
26. Et non completi erant dies.	26. Et post paucos dies.	26. Et non impleti erant dies.
27. Et impleverunt ea.	27. Et annumeravit ea.	27. Et implevit ea.
28. Et cognovit.	28. Et intellexit.	28.
29. Timere.	29. Timere.	29.
Et fuit Saul inimicus David omnibus diebus.	Factusque est Saul inimicus David cunctis diebus.	
30. Et egressi sunt principes Philisthim : et fuit ab egrediendo eos intellexit David præ omnibus servis Saul : et honorificum fuit nomen ejus valde.	30. Et egressi sunt principes Philisthinorum : a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat David, quam omnes servi Saul, et celebre factum est nomen ejus nimis.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Theodoretus et Procopius.

V. 6. Ἄλλος, παίζουσαι. Reg. Coislin. vero in margine habet λοιποὶ ※ χορεύουσαι, παίζουσαι.

V. 8. Ἄλλος, καὶ ὠργίσθη Σαοὺλ σφόδρα. Coislin. 2.

V. 12. ※ Ὅτι ἦν ΠΙΠΙ etc. Coislin. 2. Hic ut infra, non semel illud *pipi* notatur ad יהוה non quoad sonum sed quoad formam litterarum Hebraicarum יהוה, qua de re alibi.

V. 14. Ἀ., ἐπιστήμων etc. Coislin. 2.

V. 15. Ἀ., Σ., ὑπεστέλλετο. Reg.

V. 20. Σ., ἡδὺ ἐγένετο. Reg.

V. 21. Ἄλλος, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτόν etc. Ita Reg. In LXX vacat.

Ibid. ※ Καὶ εἶπε etc. Hæc cum asteriscis exhibet

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

21.

22.

23. Μὴ ἐλαφρόν;

Καὶ ἄτιμος.

25.

Ὥστε τίσασθαι.

26. Καὶ μὴ διελθουσῶν ἡμερῶν. *Coislin. al.*

27.

28.

29.

30.

Ο'.

21. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτὸν χεὶρ ἀλλοφύλων.

※ Καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυὶδ, ※ ἐφ' αἱρέσει ἔσῃ γαμβρός μου σή- ※ μερον.

22. Θέλει.

Ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ.

23. Εἰ κοῦφον;

Ταπεινός.

Καὶ οὐχὶ ἔνδοξος.

25. Ὁ βασιλεὺς ἐν δόματι. Ἄλλ., ὁ βασιλεὺς ἕδνα.

Ἐκδικῆσαι.

26. ※ Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ※ ἡμέραι.

27. ※ Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.

28. *Vacat.* Οἱ λοιποὶ, ※ καὶ ※ ἔγνω.

29. Εὐλαβεῖσθαι. Ἄλλος, φοβεῖσθαι.

※ Καὶ ἐγένετο Σαοὺλ ἐχθραίνων ※ τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας.

30. ※ Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες ※ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ' ※ ἱκανοῦ τῆς ἐξόδου αὐτῶν, καὶ ※ Δαυὶδ συνῆκε παρὰ πάντας τοὺς ※ δούλους Σαοὺλ, καὶ ἐτιμήθη τὸ ※ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

Ἐπὶ ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβρεύσεις.

22. Εὐδοκεῖ.

23.

Πένης.

25.

26. Καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν] αἱ ἡμέραι.

27. Καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς.

28.

29.

30.

SYMMACHUS.

21.

22.

23. Numquid leve?

Et obscurus.

25.

Ut vindicet se.

26. Et non decursis diebus.

27.

28.

29.

30.

LXX INTERPRETES.

21. *Vacat.* *Alius*, et erit super eum manus alienigenarum.

※ Et dixit Saul ad David, cum ※ electione eris gener meus ※ hodie.

22. Vult.

Gener esto regi.

23. Si leve?

Humilis.

Et non honoratus.

25. Rex in dono. *Alius*, rex sponsalia.

Ad ulciscendum.

26. ※ Et non impleti erant ※ dies.

27. ※ Et implevit ea.

28. *Vacat.* *Reliqui*, ※ et novit.

29. Cavere. *Alius*, timere.

※ Et factus est Saul inimicus ※ David omnibus diebus.

30. ※ Et egressi sunt principes ※ alienigenarum, et factum est ※ non multo post exitum eorum ※ et David intellexit præ omnibus ※ servis Saul, et honoratum est ※ nomen ejus valde.

THEODOTIO.

21.

Super duabus desponsabis.

22. Complacet.

23.

Pauper.

25.

26. Et non impleti erant dies.

27. Et implevit ea.

28.

29.

30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. I Regum.

Coislin. quæ in κοινῇ LXX desiderantur.

V. 22. Θ., εὐδοκεῖ. Coislin. Aquilæ et Theodotionis lectiones ex eodem. Reg. mutuamur.

V. 23. Σ., μὴ ἐλαφρόν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἄπορος. Θ., πένης. Idem.

Ibid. Ἀ., καὶ εὐτελής etc. Coislin. 2.

V. 25. Ἄλλος, ὁ βασιλεὺς ἕδνα. Reg.

Ibid. Σ., ὥστε τίσασθαι. Reg. et Coislin. 2.

V. 26. ※ Καὶ οὐκ etc. Coislin. 2.

V. 27. Ἀ., Θ., Ο', ※ καὶ ἐπλήρωσεν αὐτάς. Coislin. 2, O' cum asteriscis.

V. 28. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἔγνω. Idem cum asteriscis.

V. 29. Ἄλλος, φοβεῖσθαι. Reg.

Ibid. et v. 30. Hæc cum asteriscis effert Coisl. 2, quæ conveniunt cum Alexandrino codice.

CAPUT XIX LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 חפץ בדוד	1.	1.
4 מעשיו	4.	4.
5 וישם	5.	5.
נקי		
חנם		
7 כאתמול שלשום	7.	7.
8 ותוסף המלחמה להיות	8.	8.
10 נס	10.	10.
14 חלה הוא	14.	14. Ἀῤῥωστεῖν (αὐτόν).
16 התרפים אל־המטה וכביר העזים מראשתיו	16.	16. Μορφώματα, καὶ τὸ ἧπαρ τῶν αἰγῶν [τὸ πᾶν πλῆθος], καὶ στρογγύλωμα τριχῶν.
התרפים		Μορφώματα (*al.* προτομαί).
כביר		Ἧπαρ. Ἄλλ., τὸ πᾶν πλῆθος.
18 וישבו בנוית	18.	18.
20 את־להקת	20.	20. Ὅμιλον.
עליהם		
ויתנבאו גם־המה		
22 עד־בור הגדול אשר בשכו	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Complacuit in David.	1. Diligebat David.	1.
4. Opera ejus.	4. Opera ejus.	4.
5. Et posuit.	5. Posuit.	5.
Innocuum.	Innoxio.	
Gratis.	Qui est absque culpa.	
7. Sicut heri et nudiustertius.	7. Sicut fuerat heri et nudiustertius.	7.
8. Et addidit bellum esse.	8. Motum est autem rursum bellum.	8.
10. Fugit.	10. Declinavit.	10.
14. Ægrotus ipse.	14. Quod ægrotaret.	14. Ægrotare ipsum.
16. Imagines super lectum et pellis caprarum capiti ejus.	16. Simulacrum super lectum et pellis caprarum ad caput ejus.	16. Figuras et jecur caprarum [magna copia] et convolutio pilorum.
Imagines.	Simulacrum.	Figuræ (*al.* protomæ).
Pellis.	Pellis.	Jecur. *Al.* magna copia.
18. Et manserunt in Najoth.	18. Et morati sunt in Najoth.	18.
20. Cœtum.	20. Cuneum.	20. Cœtum.
Super eos.	Super eos.	
Et prophetabant etiam ipsi.	Et prophetare cœperunt etiam ipsi.	
22. Usque ad cisternam magnam, quæ in Secho.	22. Usque ad cisternam magnam quæ est in Socho.	22.

CAPUT XIX LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἠρεῖτο τὸν Δαυίδ. *Ἄλλος*, ἠγάπα τὸν Δαυίδ.	1.
4.	4. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τὰ ἔργα αὐτοῦ.	4.
5. Ἐξέδωκεν.	5. Ἔθετο.	5.
Ἀναίτιον.	Ἀθῷον.	
Μάτην.	Δωρεάν.	
7.	7. Ὡς εἰ ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. *Ἄλλος*, ὡς πρὸ μιᾶς καὶ πρίν.	7.
8.	8. Καὶ προσέθετο ὁ πόλεμος γενέσθαι πρὸς Σαούλ. *Ἄλλος*, καὶ προσέθετο γενέσθαι πόλεμος πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους.	8.
10.	10. Ἀνεχώρησε. *Ἄλλος*, ἐξέκλινε.	10.
14.	14. Ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν.	14.
16.	16. Κενοτάφια ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ ἧπαρ τῶν αἰγῶν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ.	16.
Εἴδωλα.	Κενοτάφια.	Θεραφίν.
	Ἧπαρ.	Χωβέρ.
18. Διαιτώμενοι. . . .	18. Καὶ ἐκάθισαν ἐν Ναυάθ. *Ἄλλος*, ἐν Ναυιώθ.	18.
20. Συστροφήν.	20. Ἐκκλησίαν.	20. Σύστημα.
	Ἐπάνω αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐπ' αὐτῶν.	Ἐπάνω αὐτῶν.
	Καὶ προφητεύουσιν. *Οἱ λοιποί*, καὶ προφητεύουσι καί γε αὐτοί.	
22.	22. Ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἅλω, τοῦ ἐν τῷ Σεφί. *Ἄλλος*, ἕως τοῦ φρέατος τοῦ μεγάλου, τοῦ ἐν Σωχώ. *Ἄλλος*, ἕως τοῦ φρέατος τῆς ἅλω τῆς ἐν Σεφί. *Ἄλλος*, ... τῷ ἐν τῷ Σεφιείμ.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Diligebat David. *Alius, id.*	1.
4.	4. Facta ejus. *Alius*, opera ejus.	4.
5. Tradidit.	5. Posuit.	5.
Inculpatum.	Innocuum.	
Frustra.	Gratis.	
7.	7. Sicut heri et nudiustertius. *Alius*, ut ante unam diem et prius.	7.
8.	8. Et processit bellum fieri adversus Saul. *Alius*, et addidit bellum fieri adversus alienigenas.	8.
10.	10. Recessit. *Alius*, declinavit.	10.
14.	14. Morbo laborare eum.	14.
16.	16. Cenotaphia super lectum, et jecur caprarum ad caput ejus.	16.
Idola.	Cenotaphia.	Theraphin.
	Jecur.	Chober.
18. Morantes...	18. Et sederunt in Navath. *Alius*, in Navioth.	18.
20. Conventum.	20. Ecclesiam.	20. Turmam.
	Supra eos. *Alius*, super eos.	Supra eos.
	Et prophetant. *Reliqui*, et prophetant etiam ipsi.	
22.	22. Usque ad puteum areæ quæ in Sephi. *Alius*, usque ad puteum magnum, qui in Socho. *Alius*, usque ad puteum areæ, quæ in Sephi. *Alius*,... qui in Sephiim.	22.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בניות		
24 הגם	24.	24. Μή.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In Najoth.	In Najoth.	
24. Num etiam.	24. Num et.	24. Num.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. I Regum.

V. 1. Ἄλλος, ἠγάπα τὸν Δαυίδ. Reg.
V. 4. Ἄλλος, τὰ ἔργα αὐτοῦ. Sic unus.
V. 5. Σ., ἐξέδωκεν. Coislin. 2.
Ibid. Σ., ἀναίτιον. Idem.
Ibid. Σ., μάτην. Idem.
V. 7. Ἄλλος, ὡς πρό etc. Idem.
V. 8. Ἄλλος, καὶ προσέθετο γενέσθαι πόλεμος etc. Reg.
V. 10. Ἄλλος, ἐξέκλινε. Reg.
V. 14. Ἀ., ἀῤῥωστεῖν. Coislin. 2.
V. 16. Ἀ., μορφώματα καὶ τὸ ἧπαρ etc. Ita Reg., Theodoret. et Procopius. תרפים μορφώματα vertit Aquila etiam Gen. xxxi, 19, Jud. xvii, 5. Hic autem Coislinianus binas separatim Aquilæ versiones affert in voce תרפים ex Theodoreto nempe, μορφώματα, ad marginem vero textus, προτομαί... Textum hujus loci ut in hoc codice habetur hic referamus, uncinis includentes ea quæ in margine habentur. Coislin. post κεφαλῆς αὐτοῦ, sic: καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ ἱματίῳ. Καὶ ἀπέστειλεν Σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν Δαυίδ. Καὶ λέγουσιν ἐνοχλεῖσθαι (Ἀ., ἀῤῥωστεῖν) αὐτόν. Καὶ ἀποστέλλει (※ τοῦ ἰδεῖν ↙) ἐπὶ τὸν Δαυίδ λέγων· Ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρός

CAPUT XX LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לפני	1.	1.
2 חלילה ולא יגלה את־אזני	2.	2. Βέβηλον.
3 אל־ידע־זאת יהונתן פן־יעצב	3.	3.
כפשע ביני ובין המות		Ὅσον βῆμα ἀναμεταξὺ ἐμοῦ καὶ θανάτου.
5 ישב־אשב עם־המלך לאכל	5.	5.
6 נשאל נשאל	6.	6. Αἰτούμενος ᾐτήσατο.
7 חרה כלתה	7.	7.
9 כלתה הרעה	9.	9
12 אחקר מחר השלשית	12.	12. Ἐξερευνήσω.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad facies.	1. Coram.	
2. Absit. Et non revelet aurem meam.	2. Absit. Nisi prius indicaverit mihi.	2. Profanum.
3. Ne cognoscat hoc Jonathan, ne forte doleat.	3. Nesciat hoc Jonathas, ne forte contristetur.	3.
Tamquam passus inter me et mortem.	Uno tantum (ut ita dicam) gradu ego morsque dividimur.	Quasi gradus inter me et mortem.
5. Sedens sedebo cum rege ad comedendum.	5. Ex more sedere soleo juxta regem ad vescendum.	5.
6. Postulando postulavit.	6. Rogavit.	6. Petens petiit.
7. Irascendo. Consummata est.	7. Iratus. Completa est.	7.
9. Consummata sit malitia	9. Completam esse... malitiam.	9.
12. Investigavero. Cras tertia.	12. Investigavero. Crastino vel perendie.	12. Examinabo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐν ταῖς οἰκήσεσι.	Ἐν Ναυάθ.	
24. Ὅτι.	24. Εἰ καί.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
In habitationibus.	In Navath.	
24. Quia.	24. Si et.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. I Regum.

με τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ ἔρχονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια (Ἀ., αἱ προτομαί. Σ., εἴδωλα. Θ., Θεραφίν.) ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ τὸ ἧπαρ τῶν αἰγῶν (τὸ πᾶν πλῆθος, τὸ τῆς δορᾶς τῆς αἰγείας) πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. Binæ autem Aquilæ interpretationes ex duabus ejus editionibus desumptæ sunt, ut sæpe diximus. Illud vero, τὸ πᾶν πλῆθος, quod Aquilæ tribuit Theodoretus, in margine quasi scholion affertur in codice Coisliniano, qui adjicit, Θ., χωδέρ.

V. 18. Σ., διαιτώμενοι. Hanc et sequentem lectionem exhibet idem Reg. Coislin. vero, Σ., ἐνδιαιτώμενοι.

V. 20. Ἀ., ὅμιλον. Σ., σύστημα. Reg. et Coislin. 2, qui postremus Symmachi etiam lectionem habet.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐπ' αὐτῶν. Reg. et sic edit. Rom.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ προφητεύουσί καί γε αὐτοί. Coislin. 2.

V. 22. Has omnes lectiones mutuamur ex eodem Reg.

Ibid. Σ., ἐν ταῖς οἰκήσεσι. Coislin. 2.

V. 24. Ἀ., μή. Σ., ὅτι. Idem.

CAPUT XX LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐνώπιον. *Ἄλλος*, εἰς πρόσωπον.	1.
2. Ἱλεώς σοι.	2. Μηδαμῶς σοι.	2.
Ἐὰν μὴ δηλώσῃ εἰς ἀκοήν μου.	Καὶ οὐκ ἀποκαλύψει τὸ ὠτίον μου.	
3.	3. Μὴ γνῶναι τοῦτο Ἰωνάθαν, μή οὐ βούληται. *Ἄλλος*, μὴ γνώτω ταῦτα Ἰωνάθαν, ὅπως μὴ ἀναγγείλῃ τῷ Δαυίδ.	3.
Ὅσον βῆμα ἀναμεταξὺ ἐμοῦ καὶ θανάτου.	Ἐμπέπλησται ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ θανάτου.	
5.	5. Καθίσας οὐ καθήσομαι φαγεῖν. *Ἄλλος*, καθίσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως φαγεῖν.	5.
6.	6. Παραιτούμενος παρῃτήσατο.	6. Αἰτούμενος ᾐτήσατο.
7.	7. Σκληρῶς.	7. Ὀργιζόμενος.
Ἀπήρτισται.	Συντετέλεσται.	
9. Δέδοκται τὸ κακόν.	9. Συντετέλεσται ἡ κακία.	9.
12. Ἐξιχνιάσω.	12. Ἀνακρινῶ.	12. Ἐξακριβάσομαι.
	Ὁ καιρὸς τρισσῶς. *Ἄλλος*, ἐπιμελῶς.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	1. Coram. *Alius*, in faciem.	1.
2. Propitius tibi.	2. Nequaquam tibi.	2.
Nisi declaret in aurem meam.	Et non revelabit auriculam meam.	
3.	3. Non cognoscat hoc Jonathan, ne minime velit. *Alius*, ne cognoscat hæc Jonathan, ut ne renuntiet ipsi David.	3.
Quasi gradus inter me et mortem.	Impletum est inter me et mortem.	
5.	5. Sedens non sedebo manducare. *Alius*, sedebo cum rege manducare.	5.
6.	6. Deprecans deprecatus est.	6. Petens petiit.
7.	7. Dure.	7. Iratus.
Perfecta est.	Consummata est.	
9. Decretum est malum.	9. Consummata est malitia.	9.
12. Investigabo.	12. Interrogavero.	12. Diligenter perquiram.
	Tempus ter. *Alius*, accurate.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
אשלח אליך וגליתי את־אזנך		
15 תכ־ית	15.	15.
16 מיד איבי	16.	16.
17 להשביע	17.	17.
אהבת נפשו אהבו		Κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
18 יפקד	18.	18.
19 ושלשת	19.	19. Τρεῖς ἡμέρας ἀναμενεῖς.
ביום המעשה		Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἔργου.
אצל האבן		Παρὰ τὸν λίθον.
20 שלשת החצים	20.	20. Ἀφήσω τρία βέλη.
למטרה		Εἰς τὸν σκοπόν. Ἄλλως, εἰς τὴν φυλακήν.
21 לך מצא את החצים	21.	21.
22 דבר	22.	22.
25 כפעם ׀ בפעם	25.	25.
ויקם		
ויפקד		
26 מקרה	26.	26. Συνάντησις.
29 שלחני	29.	29.
זבח משפחה		Θυσία συγγενείας
30 בן נעות המרדות	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
Misero ad te, et revelavero aurem tuam.	Misero ad te, et notum tibi fecero.	
15. Abscindes.	15. Auferes.	15.
16. De manu inimicorum.	16. De manu inimicorum.	16.
17. Ad jurandum.	17. Dejerare.	17.
Dilectio animæ ejus diligebat eum.	Sicut enim animam suam, ita diligebat eum.	Secundum animam suam.
18. Deficiet.	18. Requiretur.	18.
19. Et tertiabis.	19. Usque perendie.	19. Tres dies remanebis.
In die operis.	In die qua operari licet.	In die operis.
Apud lapidem.	Juxta lapidem.	Apud lapidem.
20. Tres sagittas.	20. Tres sagittas mittam.	20. Emittam tria tela.
Ad scopum.	Ad signum.	In scopum. *Aliter*, in custodiam.
21. Vade, inveni sagittas.	21. Vade et affer mihi sagittas.	21.
22. Verbum.	22. Nihil mali.	22.
25. Sicut vice in vice.	25. Secundum consuetudinem.	25.
Et surrexit.	Surrexit.	
Et defecit.	Vacuusque apparuit.	
26. Accidens.	26. Quod forte evenisset.	26. Occursus.
29. Dimitte me.	29. Dimitte me.	29.
Victima familiæ.	Sacrificium solemne.	Victima cognationis.
30. Fili perversæ rebellionis.	30. Fili mulieris virum ultro rapientis.	30.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ἀκουστόν σοι ποιήσω, καὶ ἀποκαλύψω τὸ οὖς σου.	⋇ Καὶ ἀκουστόν σοι ποιήσω, καὶ ἀποκαλύψω τὸ οὖς σου.	
15. Ἐκκόψεις.	15. Ἐξαρεῖς.	15.
16.	16. Ἐχθρούς. ⋇ Ἐκ χειρὸς ⋇ ἐχθρῶν.	16.
17. Ὅρκῳ.	17. Ὀμόσαι.	17. Τοῦ ὁρκίσαι.
	Ἠγάπησε ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν.	
18. Ζητηθήσεται.	18. Ἐπισκεπήσεται.	18.
19.	19. Καὶ τρισσεύσεις.	19.
	Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐργασίμῃ. *Ἄλλως*, τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας.	
Παρὰ τὸν λίθον.	Παρὰ τὸ Ἐργάβ.	
20.	20. Τρισσεύσω ταῖς σχίζαις.	20.
Εἰς τὸν συντεταγμένον.	Εἰς τὴν ἀματταρί. *Ἄλλ.*, λαματτάραν.	Εἰς τὴν φυλακήν.
21.	21. Δεῦρο, εὑρέ μοι τὴν σχίζαν. *Ἄλλος*, βαδίσας ἀνελοῦ μοι τὰς σχίζας. *Ἄλλ.*, βέλος.	21.
22. Οὐδέν.	22. Λόγος. *Ἄλλως*, δόλος.	22.
23. Ὥσπερ εἰώθει.	23. Ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.	23.
Παρέστη δέ.	Καὶ προέφθασεν.	
Ὑστέρησεν.	Ἐπεσκέπη.	
26. Συγχύρημα.	26. Σύμπτωμα.	26.
29. Ἀπόλυσόν με.	29. Ἐξαπόστειλόν με.	29.
Θυσία πάνδημος.	Θυσία τῆς φυλῆς.	Θυσία συγγενείας.
30. Ἀπαιδεύτων ἀποστατούντων.	30. Υἱὲ κορασιῶν αὐτομολούντων. *Ἄλλος*, υἱὲ κορασιῶν αὐτομολουσῶν, γυναικοτροφή. *Ἄλλος*, γυναικοτραφές.	30. Μετακινουμένων.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et auditum tibi faciam, et revelabo aurem tuam.	⋇ Et auditum tibi faciam, et revelabo aurem tuam.	
15. Exscindes.	15. Auferes.	15.
16.	16. Inimicos. ⋇ De manu ini⋇micorum.	16.
17. Juramento.	17. Jurare.	17. Adjurare.
	Dilexit animam diligentis se.	
18. Quæretur.	18. Visitabitur.	18.
19.	19. Et tertiabis.	19.
	In die operaria. *Aliter*, die operaria.	
Apud lapidem.	Apud Ergab.	
20.	20. Tertiabo sagittis.	20.
Ad condictum.	In amattari. *Alius*, lamattaran.	Ad custodiam.
21.	21. Veni, reperi mihi sagittam. *Alius*, vadens, tolle mihi sagittas. *Al.*, telum.	21.
22. Nihil.	22. Verbum. *Aliter*, dolus.	22.
23. Ut solebat.	23. Sicut semel et semel.	23.
Adstitit vero.	Et prævenit.	
Vacavit.	Visitatus est.	
26. Accidens.	26. Casus.	26.
29. Solve me.	29. Dimitte me.	29.
Victima totius populi.	Sacrificium ipsius tribus.	Victima cognationis.
30. Indisciplinatarum deficientium.	30. Fili puellarum ultro venientium. *Alius*, fili puellarum ultro venientium, mulierum alumne. *Alius*, effeminate	30. Transmotarum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בחר אתה לבן		
ערות		
31 תכון	31.	31.
34 נעצב	34.	34. Διεπονήθη.
הכלמו		Ἐνέτρεψεν.
35 למועד	35.	35. Κατὰ τὴν συνταγήν.
36 החצים	36.	36. Τὰ βέλη.
החצי להעברו		
41 מאצל הנגב	41.	41. Ἐχόμενα τοῦ νότου.
אתדרעהו		Ἑταίρῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Eligens tu filium.	Diligis filium.	
Nuditatis.	Ignominiosæ.	
31. Stabilieris.	31. Stabilieris.	31.
34. Doluit.	34. Contristatus est.	34. Perdoluit.
Pudefecerat.	Quod confudisset.	Pudefecerat.
35. Ad tempus.	35. Juxta placitum.	35. Juxta condictum.
36. Sagittas.	36. Sagittas.	36. Tela.
Sagittam, ut transire faceret eam.	Sagittam trans puerum.	
41. De apud meridiem.	41. De loco qui vergebat ad austrum.	41. Juxta austrum.
Socium suum.	(Fleverunt) pariter.	Amicum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. I Regum.

V. 1. Ἄλλος, εἰς πρόσωπον. Reg.

V. 2. Ἀ., βέβηλον etc. Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἐὰν μὴ δηλώσῃ εἰς ἀκοήν μου. Ita Drusius, et Coislin. 2.

V. 3. Ἄλλος, μὴ γνώτω ταῦτα Ἰωνάθαν, ὅπως μὴ ἀναγγείλῃ τῷ Δαυίδ. Ita Reg. Postrema autem verba videntur potius esse glossema, quam interpretatio.

Ibid. Ἀ., Σ., ὅσον βῆμα ἀναμεταξὺ ἐμοῦ καὶ θανάτου. Drusius et Coislin. 2 qui habet μεταξύ.

V. 5. Ἄλλος, καθίσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως etc. Reg.

V. 6. Ἀ., Θ., αἰτούμενος ᾐτήσατο. Coislin. 2.

V. 7. Θ., ὀργιζόμενος. Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἀπήρτισται. Idem.

V. 8. In hæc verba, ἐν τῷ δούλῳ σου, Coislin. habet in m. Σ. χω. Vide lib. Jud. I, 14, in nota.

V. 9. Σ., δέδοκται etc. Idem.

V. 12. Ἀ., ἐξερευνήσω etc. Idem.

Ibid. Post τρισσῶς Coislin. 2 addit ⁎ αὔριον καὶ εἰς τὴν τρίτην ⁏ τρισσῶς. I. e. ⁎ cras et in tertiam ⁏ ter. Fertque ad marg., ἐπιμελῶς, quod inserui in textum.

Ibid. Σ., καὶ ἀκουστὸν etc. Idem cum asterisco.

V. 15. Σ., ἐκκόψεις. Idem.

V. 16. Ἐχθρούς. ⁎ Ἐκ χειρὸς etc. Idem.

V. 17. Σ., ὄρκῳ etc. Idem.

Ibid. Ἀ., κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Sic Drusius.

V. 18. Σ., ζητηθήσεται. Drusius et Coislin. 2.

V. 19. Ἀ., τρεῖς ἡμέρας ἀναμενεῖς. Sic Procopius melius quam Regius codex, qui hæc confudit hoc pacto: Ἀκ., εἰς τὸ, καὶ τρισσεύσεις, ἀντὶ τοῦ τρεῖς ἡμέρας ἀναμενεῖς.

Ibid. Ἀ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἔργου. Reg. Alteram lectionem, τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας, habet Procop.

Ibid. Ἀ., Σ., παρὰ τὸν λίθον. Reg. et Drusius. Ο', παρὰ τὸ Ἐργάβ. Quæ versio videtur huc translata ex versu 41. Græca autem Eusebii *De locis Hebraicis* apud Hieronymum sic habent: Ἀ., τοὺς λίθους. Σ., τὸν λίθον. Verum Hieronymus habet ibidem: « Pro quo Aquila et Symmachus interpretati sunt *lapidem*, licet in alio loco pro hoc S., τὴν περίμετρον, dixerit. » Quam lectionem in singulari confirmat Procopius, qui habet, *οἱ λοιποὶ*, λίθον ἐξέδωκαν.

V. 20. Ἀ., ἀφήσω τρία βέλη. Reg. Hanc lectionem Coislin. 2 Symmacho tribuit.

Ibid. Procopius et Reg. Ἀκύλας, *εἰς τὸν σκοπὸν*, ἢ *φυλακήν*· διττὴ γὰρ ἡ γραφή. Σύμμαχος, *εἰς τὸν συντεταγμένον*, ἐν δὲ τῇ τῶν Ἑβραίων ἑρμηνείᾳ οὕτω κεῖται. Παρὰ μὲν Ἕλλησι, *τάφρον*· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, *φωσσάτον*, παρὰ δὲ Σύροις, *σκοπόν*· εἰς ὃν γυμναζόμενοι τὰ βέλη πέμπειν εἰώθασι. I. e. « Aquila, *ad scopum*, vel *custodiam*: duplex enim est lectio: Symmachus, *ad condictum*, et sic in Hebræorum interpretatione legitur. Apud Græcos, *τάφρον*; apud Romanos, *fossatum*; apud Syros, *scopum*, ad quem, sese exercendo, sagittas mittere consueverunt. » Eusebius *De locis Hebraicis*, Λεμ-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Προαιρεῖ τὸν υἱόν.	Μέτοχος εἶ σὺ τῷ υἱῷ.	
Ἀσχημοσύνης.	Ἀποκαλύψεως.	
31. Ἑδρασθήσεται.	31. Ἑτοιμασθήσεται.	31.
34. Ὠδυνήθη.	34. Ἐθραύσθη.	34. Ἐλυπήθη.
	Συνετέλεσεν.	Κατῄσχυνεν.
35.	35. Καθὼς ἐτάξατο εἰς τὸ μαρτύριον Δαυΐδ. *Ἄλλ.*, εἰς καιρὸν Δαυΐδ.	35.
36. Ἀκόντια.	36. Τὰς σχίζας.	36. Τὰ βέλη.
	Τῇ σχίζῃ, καὶ παρήγαγεν αὐτήν. *Ἄλλος*, τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτόν.	Ὑπερέβη.
41. Ἀπὸ μεσημβρίας.	41. Ἀπὸ τοῦ Ἀργάβ. (*Al.* Ἀννεγάβ.) *Ἄλλος*, ἀπὸ τοῦ ὕπνου. *Ἄλλος*, πλησίον τοῦ νότου.	41.
	Τῷ πλησίον.	Ἀδελφῷ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Præeligit filium.	Particeps es tu filio.	
Turpitudinis.	Revelationis.	
31. Firmabitur.	31. Parabitur.	31.
34. Dolore affectus est.	34. Fractus est.	34. Contristatus est.
	Consummaverat.	Confuderat.
35.	35. Sicut statuerat in testimonium David. *Alius*, in tempus David.	35.
36. Jacula.	36. Sagittas.	36. Tela.
	Sagitta, et prætergredi fecit eam. *Alius*, tela, et prætergredi fecit eum.	Prætergressus est.
41. A meridie.	41. Ab Argab. (*Al.* Annegab.) *Alius*, a somno. *Alius*, proxime austrum.	41.
	Proximum.	Fratrem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. I Regum.

ματτάρα, ἔνθα Ἰωνάθαν ἠκόντιζε τὰς σχίζας. Ἀ., *εἰς τὸν σκοπόν*. Σ., *εἰς τὸν συντεταγμένον*. Hieronymus autem ita reddit : « *Lammattara*, ad quem locum Jonathan jacula dirigebat : pro quo Aquila interpretatus est, *ad signum*. Symmachus, *ad condictum*. » Theodoretus vero, τὰς δὲ *σχίζας βέλη* ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσε· τὴν δὲ *Ἀματτάραν* ἐν τῇ τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων ἑρμηνείᾳ, οὕτως εὗρον κειμένην, παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι *τάφρον*, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, *φοσσάτον*, παρὰ δὲ τῷ Σύρῳ *σκοπὸν*, εἰς ὃν οἱ γυμναζόμενοι τὰ βέλη πέμπειν εἰώθασι. I. e. « *Schizas* autem *jacula* vertit Aquila. *Amattaran* vero in Hebraicorum nominum interpretatione sic inveni positam : apud Græcos quidem τάφρον, apud Romanos autem, *fossatum*, apud Syros vero, *scopum*, in quem qui exercentur, jacula mittere consueverunt. » Hinc mutuatus videtur Procopius, qui vocem ὀνομάτων prætermisit. Nec omittendum est Coislinianum hic habere, Ἀ., τὸν σκοπόν. Ἀ., Θ., φυλακήν.

V. 21. *Ἄλλος*, βαδίσας ἀνελοῦ etc. Reg.

V. 22. Σ., οὐδέν. Coislin. 2.

Ibid. *Ἄλλως*, δόλος. Coislin.

V. 25. Σ., ὥσπερ εἰώθει. Idem.

Ibid. Σ., παρέστη δέ. Idem.

Ibid. Σ., ὑστέρησεν. Reg. et Coislin. 2.

V. 26. Ἀ., συνάντησις. Σ., συγχώρημα. Coisl. 2. Sed Drusius, *ἄλλ*, συνάντησις.

V. 29. Σ., ἀπόλυσόν με. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., Θ., θυσία συγγενείας. Σ., θυσία πάνδημος. Coislin. 2. Primam lectionem Reg. uni Aquilæ tribuit.

V. 30. Σ., ἀπαιδεύτων ἀποστατούντων. Θ., μετακινουμένων. Coislin. 2. *Ἄλλος*, υἱὲ κορασιῶν αὐτομολουσῶν, γυναικοτροφή. Suspicor legendum γυναικότροφε. *Ἄλλος*, γυναικοτραφές. Reg.

Ibid. Σ., προαιρεῖ etc. Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἀσχημοσύνης. Idem.

V. 31. Σ., ἑδρασθήσεται. Reg. et Coislin. 2. Vide etiam infra, II Reg. VII, 12.

V. 34. Ἀ., διεπονήθη. Reg. et Coislin. 2. Drusius legit, ἐπονήθη. Σ., ὠδυνήθη. Θ., ἐλυπήθη.

Ibid. Ἀ., ἐνέτρεψεν etc. Coislin. 2.

V. 35. Ἀ., κατὰ τὴν συνταγήν. Hæc ex eod. col.

V. 36. Ἀ., Θ., τὰ βέλη etc. Idem.

Ibid. *Ἄλλος*, τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτόν. Ita Reg. Θ., ὑπερέβη. Drusius.

V. 41. Ἀ., ἐχόμενα τοῦ νότου. Theodoretus (qui habet νοτίου). Reg. Drusius, Procop. Σ., ἀπὸ μεσημβρίας. Sic Martianæus ex locis Hebraicis decerpsit. Male Drusius, τὸ περίμετρον, deceptus loco supra allato ad v. 19, ubi dicitur Symmachum aliquando vertere, τὸ περίμετρον. Non quidem vocem Hebraicam נגב, sed eam quam LXX vertunt ἐργάβ, vel ἀργόβ, videlicet ארגב, ut Deut. III, 14. Hic autem legisse videntur iidem הנגב pro נגב.

Ibid. Ἀ., ἑταίρῳ. Θ., ἀδελφῷ. Reg. et Coislin. qui addit, Σ., *Δαδ* δὲ ὑπερέβαλλεν, ἐμεγάλυνεν.

CAPUT XXI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אחימלך	1.	1. Ἀχιμέλεχ.
ויחרד		
2 יודעתי	2.	2.
אל־מקום פלני אלמני	Φελωνιαλμωνι.	Εἰς τὸν δεῖνα τόπον.
4 חל	4.	4. Λαϊκοί.
כי־אם־לחם קדש		
5 כי אם־אשה	5.	5.
עצרה		Συνεσχέθη.
כלי־הנערים		Τὰ σκεύη τῶν παιδαρίων.
והוא דרך חל ואף כי־היום יקדש בכלי		
חל		Λαϊκή.
6 קדש	6.	6.
7 נעצר	7.	7. Ἐγκεκλεισμένος.
האדמי		
אביר הרעים		
9 בעמק האלה	9.	9. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
אחרי האפוד		Ἐπενδύματος.
11 יענו	11.	11.
13 וישנו	13.	13. Ἐνήλλαξεν.
ויתהלל בידם ויתו		Παρίετο καὶ προσέκρουεν.
ויתו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Achimelech.	1. Achimelech.	1. Achimelech.
Et contremuit.	Obstupuit.	
2. Scire feci.	2. Condixi.	2.
Ad locum obscuri ignoti.	In illum et illum locum.	In quempiam locum.
4. Profanus.	4. Laicos.	4. Laici.
Quinimmo panis sanctitatis.	Sed tantum panem sanctum.	
5. Quinimmo mulier.	5. Equidem si de mulieribus agitur.	5.
Prohibita est.	Continuimus nos.	Prohibita est.
Vasa puerorum.	Vasa puerorum.	Vasa puerorum.
Ipsa via profanationis, et etiam quia hodie sanctificabitur in vase.	Porro via hæc polluta est, sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis.	
Profanationis.	Polluta.	Laica.
6. Sanctitatem.	6. Sanctificatum panem.	6.
7. Detentus.	7. Intus.	7. Inclusus.
Idumæus.	Idumæus.	
Potentissimum pastorum.	Potentissimus pastorum.	
9. In valle quercus.	9. In valle terebinthi.	9. In valle quercus.
Post ephod.	Post ephod.	Superindumentum.
11. Respondebant.	11. Cantabant.	11.
13. Et mutavit.	13. Immutavit.	13. Immutavit.
Et finxit se furere in manibus eorum, et designabat.	Et collabebatur inter manus eorum, et impingebat.	Præteribat, et impingebat.
Designabat.	Impingebat.	

CAPUT XXI LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀχιμέλεχ.	1. Ἀβιμέλεχ.	1. Ἀχιμέλεχ.
Ἐξεπλάγη.	Ἐξέστη.	
2. Συνεταξάμην.	2. Διαμεμαρτύρημαι.	2.
Εἰς τὸν οὐκ οἶδα τίνα τόπον.	Ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ Θεοῦ πίστις, Φελλανὶ Μαεμωνί.	Εἰς τὸν δεῖνα τόπον.
4. Λαϊκοί.	4. Βέβηλοι.	4. Λαϊκοί.
	Ἀλλ' ἢ ἄρτοι ἅγιοί εἰσιν. *Ἄλλος*, εἰ μὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος.	
5.	5. Ἀλλὰ ἀπὸ γυναικός. *Ἄλλος*, εἰ μὲν (*l.* μὴ) περὶ γυναικός.	5.
	Ἀπεσχήμεθα.	
	Τὰ παιδία.	Τὰ σκεύη τῶν παιδαρίων.
	Καὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος, διότι ἁγιασθήσεται σήμερον. *Ἄλλος*, ἡ μέντοι ὁδὸς λαϊκή, ἀλλ' ὅμως. *Ἄλλος*, καὶ ὅτι εἰ βέβηλος ἡ ὁδὸς αὐτῶν, σήμερον ἁγιασθήσεται διὰ τὰ σκεύη μου.	
	Βέβηλος.	
6.	6. Ἄρτους. *Οἱ λοιποί*, ἅγια.	6.
7.	7. Συνεχόμενος.	7.
	Ἰδουμαῖος. *Ἄλλος*, ὁ Σύρος.	
Ἄρχων τῶν νομέων.	Νέμων.	
9. Ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλᾶ.	9. Ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλᾶ. *Ἄλλως*, τερεβίνθου.	9. Ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.
Ἐφούδ.	*Vacat.*	Ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος.
11. Κατέλεγον.	11. Ἐξῆρχον.	11
13. Μετέβαλεν.	13. Ἠλλοίωσε.	13.
	Καὶ προσεποιήσατο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐτυμπάνιζεν.	
Ἐψόφει.	Ἔπιπτεν.	Ἐψόφει.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Achimelech.	1. Abimelech.	1. Achimelech.
Obstupuit.	Obstupuit.	
2. Condixi.	2. Significavi.	2.
In nescio quem locum.	In loco dicto Dei fides, Phellani Maemoni.	In quempiam locum.
4. Laici.	4. Profani.	4. Laici.
	Nonnisi panes sancti sunt. *Alius*, nonnisi panis sanctus.	
5.	5. Sed a muliere. *Alius*, nisi circa mulierem.	5.
	Abstinuimus.	
	Pueri.	Vasa puerorum.
	Et ipsa via profana, quia sanctificabitur hodie. *Alius*, via quidem laica est, attamen. *Alius*, et quia si profana via eorum, hodie sanctificabitur propter vasa mea.	
	Profana.	
6.	6. Panes. *Reliqui*, sancta.	6.
7.	7. Detentus.	7.
	Idumæus. *Alius*, Syrus.	
Princeps pastorum.	Pastor.	
9. In valle Ela.	9. In valle Ela. *Aliter*, terebinthi.	9. In valle quercus.
Ephud.	*Vacat.*	Post superhumerale.
11. Recensebant.	11. Præcinebant.	11.
13. Mutavit.	13. Mutavit.	13.
	Et affectabat in die illa, et tympanizabat.	
Strepebat.	Cadebat.	Strepebat.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 משתגע	14.	14. Παραπληκτευόμενον.
15 חסר	15.	15.
משגעים		
הבאתם		
להשתגע		Παραπληκτεύεσθαι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Furentem.	14. Insanum.	14. Mente perculsum.
15. Indigus.	15. Desunt nobis.	15.
Furentibus.	Furiosi.	
Adduxistis.	Introduxistis.	
Ad insaniendum.	Ut fureret.	Insanire.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. I Regum.

V. 1. In codd. mss., οἱ πάντες, Ἀχιμέλεχ. Scilicet omnes præter LXX. Vide Eusebium in psal. XXXIII.

Ibid. Σ., ἐξεπλάγη. Coislin. 2.

V. 2. Σ., συνεταξάμην. Reg. et Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., Θ., εἰς τὸν δεῖνα τόπον. Σ., εἰς τὸν οὐκ οἶδα τίνα τόπον. Eusebius *De locis Hebraicis* ad vocem *Elmoni* et *Felmoni*, *Almoni*, mutilus est. Versio autem Hieronymi sic habet : « *Elmoni* locus quispiam interpretatur : pro quo Aquila et Theodotion transtulerunt τόνδε τινά. Quod nos dicere possumus, *hunc vel illum* etc. » Et infra, « *Felmoni*, *Almoni*, quod Aquila interpretatur, *illum vel istum*, Symmachus vero, *nescio quem locum* , Theodotion, *illum locum Elmon*. » Ubi notes ad Aquilam et Theodotionem legendum esse τὸν δεῖνα, ut prius legebatur in editis. Nam sic habet Regius codex, tacitis interpretibus, εἰς τὸν δεῖνα τόπον, cui lectioni consentit versio Hieronymi, *illum vel istum*. Lectiones Coisliniani 2 qui habet, Ἀ., τὸν δεῖνα τοῦ δέ τινος. Σ., τὸν δεῖνα τόπον, vel dubiæ sunt, vel ex secunda Aquilæ et Symmachi editione desumptæ.

V. 4. Ἀ., λαϊκοί. Reg. Ex Origene, qui ait, *βεβήλους* οὐ τοὺς ἀκαθάρτους λέγει· ἀλλὰ τοὺς οὐχ ἁγίους· καὶ ὡς Ἀκύλας ἐξέδωκεν, *λαϊκούς*· οὐχ ὅτι βέβηλοι οἱ μὴ ἅγιοι, ἀλλ' ὅτι πρὸς τὸ ἅγιον συγκρινόμενοι. I. e. « *profanos* non immundos, sed non sanctos vocat, et ut Aquila edidit *laicos*. Non quod profani essent qui non sancti erant, sed cum sancto comparati ita dicuntur. » Coislin. 2 qui habet, Σ., Θ., λαϊκοί, suspectus videtur.

Ibid. Ἄλλος, εἰ μὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος. Reg.

CAPUT XXII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚ…
2 ויתקבצו	2.	2.
מצוק		Συνεχόμενος.
וכל־איש אשר־לו נשא		Καὶ πᾶς περιερχόμενος, πᾶς ἐπαιτῶν.
מר־נפש		Πικρὸς ψυχῇ.
3 מצפה	3.	3.
4 וינחם את־פני	4.	4. Ἔθετο αὐτοὺς πρὸ προσώπου.
במצודה		Ἐν τῷ ὀχυρώματι.
6 נודע	6.	6.
תחת־האשל		Τὸ δένδρωμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et congregati sunt.	2. Convenerunt.	2.
Angustiatus.	In angustia constituti.	Constrictus.
Et omnis vir cui ei creditor.	Et oppressi ære alieno.	Et omnis circumiens, omnis mendicans.
Amarus animo.	Amaro animo.	Amarus animo.
3. Maspha.	3. Maspha.	3.
4. Duxit eos ante faciem.	4. Et reliquit eos ante faciem.	4. Posuit eos ante faciem.
In munitione.	In præsidio.	In munitione.
6. Notus est.	6. Apparuisset.	6.
Sub arbore.	In nemore.	Arboretum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Παράφρονα.	14. Ἐπίληπτον.	14.
15.	15. Ἐλαττοῦμαι. *Ἄλλος*, προσδέομαι. (*Al.* δέομαι.)	15.
Μαινομένων.	Ἐπιλήπτων.	
	Εἰσαγηόχατε. *Ἄλλος*, εἰσενέγκατε.	
Μαίνεσθαι·	Ἐπιληπτεύεσθαι.	

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Insanum.	14. Arreptitium correptum.	14.
15.	15. Indigens sum. *Alius*, indigeo.	15.
Furentibus.	Furentibus.	
	Introduxistis. *Alius*, induxistis.	
Furere.	Furere.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. I Regum.

V. 5. *Ἄλλος*, εἰ μὲν περὶ γυναικός. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., συνεσχέθη. Idem.
Ibid. Ἀ., Θ., τὰ σκεύη etc. Idem.
Ibid. Τὰ παιδία. Coislin., παιδάρια.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ὅτι εἰ βέβηλος etc. Reg. Ἀ., λαϊκή. Reg. et Procop. Quæ primo loco ponuntur ex Coisliniano cod. *Ἄλλος*, ἡ μέντοι ὁδὸς λαϊκὴ etc., videntur esse ex versione Aquilæ.

V. 6. *Οἱ λοιποί*, ἅγια. Coislin. 2.

V. 7. *Ἄλλος*, ὁ Σύρος. Ex commutatione scilicet litterarum ד et ר, nam alius legit, האדמי, quod est, Ἰδουμαῖος, alius, ארמי, quod est, Σύρος. LXX variant : nam in edit. Rom. legitur ὁ Σύρος, alibi vero, ὁ Ἰδουμαῖος.

Ibid. Σ., ἄρχων τῶν νομέων. Coislin. 2.

V. 9. Ἀ., Θ., ἐν τῇ κοιλάδι etc. Vide supra notam ad cap. XVII, v. 2.

Ibid. Ἀ., ἐπενδύματος etc. Has lectiones exhibet Coislin. 2.

V. 11. Σ., κατέλεγον. Reg. et Coislin. 2.

V. 13. Ἀ., ἐνήλλαξεν. Reg. et Coislin. 2. Σ., μετέβαλεν. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., παρίετο καὶ προσέκρουεν. Reg. Procopius vero legit παρείετο.

Ibid. Σ., ἐψόφει. Coislin. 2.

V. 14. Ἀ., παραπληκτευόμενον. Reg. Σ., παράφρονα. Coislin. 2.

V. 15. *Ἄλλος*, προσδέομαι. Reg.
Ibid. Σ., μαινομένων. Coislin. 2.
Ibid. *Ἄλλος*, εἰσενέγκατε. Reg.
Ibid. Ἀ., παραπληκτεύεσθαι etc. Coislin. 2.

CAPUT XXII LIB I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συνήγοντο. *Ἄλλος*, συνηθροΐοντο.	2.
Στενοχωρουμενος.	Ἐν ἀνάγκῃ.	Συνεχόμενος.
	Καὶ πᾶς ὑπόχρεως.	
	Κατώδυνος ψυχῇ.	
3.	3. Μασσηφάθ. *Ἄλλος*, σκοπιάν.	3.
4.	4. Παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον. *Οἱ λοιποί*, ἔθετο αὐτοὺς πρὸ προσώπου.	4.
Ἐν τῇ ἐπιβουλῇ.	Ἐν τῇ περιοχῇ.	Καταφυγήν.
6. Ἐφάνη.	6. Ἔγνωσται.	6.
	Ὑπὸ τὴν ἄρουραν. *Ἄλλος*, τὸ φυτόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Convenerunt. *Alius*, congregati sunt.	2.
Angustiatus.	In necessitate.	Constrictus.
	Et omnis debitor.	
	Tristis animo.	
3.	3. Massephath. *Alius*, speculam.	3.
4.	4. Deprecatus est faciem. *Reliqui*, posuit eos ante faciem.	4.
In insidiis.	In præsidio.	Refugium.
6. Apparuisset.	6. Notus est.	6.
	Sub arboreto. *Alius*, lignum.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 קשרתם	8.	8. Συνεδήσατε.
בכרת־בני		
חלה		
וגלה		
לארב		
9 האדמי	9.	9.
עבדי		
12 הנני	12.	12.
13 קשרתם	13.	13. Συνεδήσατε.
לקום אלי		
כיום		Κατὰ τὴν ἡμέραν.
14 וחתן	14.	14. Καὶ νυμφίος.
אל־משמעתך		
15 חלילה	15.	15. Βέβηλον.
אל־ישם		
17 הנצבים	17.	17.
18 סב	18.	18. Κύκλωσον
ופגע		
שמנים		
20 וימלט	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Ligati estis.	8. Conjurastis.	8. Colligastis.
Fœdus ineunte filio meo.	Et filius meus fœdus inierit.	
Dolens.	Qui vicem meam doleat.	
Et revelans.	Qui annuntiet	
Ad insidiandum.	Insidiantem.	
9. Idumæus.	9. Idumæus.	9.
Servos.	Servos.	
12. Ecce ego.	12. Præsto sum.	12.
13. Conjurastis.	13. Conjurastis.	13. Colligastis.
Ad consurgendum in me.	Ut consurgeret adversum me.	
Secundum diem.	Usque hodie.	Secundum diem.
14. Et gener.	14. Et gener.	14. Et gener.
Ad auditum tuum.	Ad imperium tuum.	
15. Absit.	15. Absit.	15. Profanum.
Ne imponat.	Ne suspicetur.	
17. Stantibus.	17. Qui circumdabant.	17.
18. Convertere.	18. Convertere.	18. Circumda.
Et irrue.	Et irrue.	
Octoginta.	Octoginta.	
20. Et evasit.	20. Evadens autem.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. I Regum.

V. 2. Ἄλλος, συνηθροΐζοντο. Reg.

Ibid. Ἀ., Θ., συνεχόμενος. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., καὶ πᾶς περιερχόμενος etc. Coislin. 2. Hæ lectiones suspectæ mihi.

Ibid. Ἀ., πικρὸς ψυχῇ. Reg.

V. 3. Ἄλλος, σκοπιάν. Coislin. 2.

V. 4. Ἀ., Οἱ λοιποί, ἔθετο etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἐν τῷ ὀχυρώματι. Coislin. 2. Aquila sic vertit cap. sequenti v. 14 et frequenter. Sequentes lectiones ex eodem Coislin. 2

V. 6. Σ., ἐφάνη. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., τὸ δένδρωμα. Ἄλλος, τὸ φυτόν. Reg. Illud τὸ φυτόν, Symmachi videtur esse, qui sic vertit infra, c. XXXI, 13. Illud autem אשל, δενδρών, vertit Aquila infra, cap. XXXI, 13.

V. 8. Ἀ., συνεδήσατε. Σ., συνέθεσθε. Reg. et Coislin. 2. Θ., σύνδεσμος. Coislin. 2.

Ibid. Σ., συντιθεμένου etc. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Συνέθεσθε.	8. Σύγκεισθε.	8. Σύνδεσμος.
Συντιθεμένου τοῦ υἱοῦ μου.	Ἐν τῷ διαθέσθαι τὸν υἱόν μου.	
Συμπαθῶν, συμπάσχων.	Πονῶν.	
	Καὶ ἀποκαλύπτων. *Ἄλλος*, φανερὸν ποιεῖ.	
Εἰς ἐνεδρευτήν.	Εἰς ἐχθρόν.	
9.	9. Σύρος. *Ἄλλος*, Ἰδουμαῖος.	9.
	Τὰς ἡμιόνους. *Ἄλλος*, τοὺς δούλους.	
12. Πάρειμι.	12. Ἰδοὺ ἐγώ.	12.
13.	13. Συνέθου.	13. Συνεστράφητε.
Ὥστε ἐπαναστῆναί μοι.	Θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμέ.	
	Ὡς ἡ ἡμέρα.	Κατὰ τὴν ἡμέραν.
14. Καὶ νυμφίος.	14. Καὶ γαμβρός.	14.
	Παντὸς παραγγέλματός σου. *Ἄλλος*, τὸ ὑπακούειν σου.	
15. Ἵλεως.	15. Μηδαμῶς.	15. Ἵλεως.
	Μὴ δότω. *Ἄλλος*, μὴ ὑπολαμβανέτω.	
17. Παρεστηκόσιν.	17. Ἐφεστηκόσιν.	17.
18. Μεταστράφητι.	18. Ἐπιστρέφου.	18. Κύκλωσον.
	Καὶ ἀπάντα.	Καὶ ἅψαι.
	Τριακοσίους. *Οἱ λοιποί*, ὀγδοήκοντα.	
20. Καὶ ἔφυγεν.	20. Καὶ διασώζεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Composuistis.	8. Compositi estis.	8. Colligatio.
Consentiente filio meo.	Cum disposuerit filius meus.	
Condolens.	Qui laboret.	
	Et revelans. *Alius*, notum facit.	
In insidiatorem.	In inimicum.	
9.	9. Syrus. *Alius*, Idumæus.	9.
	Mulas. *Alius*, servos.	
12. Adsum.	12. Ecce ego.	12.
13.	13. Conspirasti.	13. Conversi estis.
Ita ut insurgat in me.	Ad ponendum eum contra me.	
	Ut dies.	Secundum diem.
14. Et gener.	14. Et gener.	14.
	Omnis præcepti tui. *Alius*, obedire tibi.	
15. Propitius.	15. Nequaquam.	15. Propitius.
	Ne det. *Alius*, ne suspicetur.	
17. Adstantibus.	17. Qui assistebant.	17.
18. Convertere.	18. Convertere.	18. Circumda.
	Et irrue.	Et tange.
	Trecentos. *Reliqui*, octoginta.	
20. Et fugit.	20. Et salvatur.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. I Regum.

Ibid. Σ., συμπαθῶν etc. Idem.
Ibid. *Ἄλλος*, φανερὸν ποιεῖ. Idem.
Ibid. Σ., εἰς ἐνεδρευτήν. Idem.
V. 9. *Ἄλλος*, Ἰδουμαῖος. Sic quædam exemplaria, et Complut. Estque varia interpretatio, quæ ex varia lectione procedit. Nam LXX qui vertunt Σύρος, legerint haud dubie הארמי cum resch, cæteri qui vertunt Ἰδουμαῖος, האדמי cum daleth. Sic item infra, v. 18.

Ibid. *Ἄλλος*, τοὺς δούλους. Coislin. 2.
V. 12. Σ., πάρειμι. Idem.
V. 13. Ἀ., συνεδήσατε etc. Idem.
Ibid. Σ., ὥστε ἐπαναστῆναί μοι. Idem.
Ibid. Ἀ., Θ., κατὰ τὴν ἡμέραν. Idem.
V. 14. Ἀ., Σ., καὶ νυμφίος etc. Idem.
Versus 15, 17 et 18. Lectiones ex eodem.
V. 20. Σ., καὶ ἔφυγεν. Reg. et Coislin.

CAPUT XXIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 והמה שסים את־הגרנות	1.	1. Προνομεύσουσι.
3 אל־מערכות	3.	3. Εἰς τὰς παρατάξεις.
5 וינהג	5.	5.
7 נכר	7.	7.
8 לצור	8.	8.
9 הגישה האפוד	9.	9. Ἔγγισον τὸ ἔνδυμα.
11 היסגרני בעלי קעילה	11.	11.
ירד		
13 ויתהלכו באשר יתהלכו	13.	13.
ויחדל		Ἐπαύσατο.
14 במצדות	14.	14. Ἐν ὀχυρώμασι.
15 בחרשה	15.	15. Ἐν τῇ ὕλῃ.
16 חרשה	16.	16. Τὴν ὕλην.
ויחזק		
18 בחרשה	18.	18. Εἰς τὸν δρυμόν.
19 במצדות בחרשה	19.	19. Ἐν τοῖς ὀχυροῖς.
בחרשה		Εἰς τὸν δρυμόν. (*Ἄλλως*, ὕλῃ.)
בגבעת		Ἐν τῷ βουνῷ.
הישימון		Ἠφανισμένης.
20 לכל־אות נפשך המלך לרדת רד	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et ipsi diripientes areas.	1. Et diripiunt areas.	1. Diripient.
3. Ad ordines.	3. Adversus agmina.	3. In acies.
5. Et duxit.	5. Et abegit.	5.
7. Alienavit.	7. Tradidit.	7.
8. Ad angustiandum.	8. Et obsideret.	8.
9. Applica ephod.	9. Applica ephod.	9. Admove indumentum.
11. Num concludant me domini Ceila ?	11. Si tradent me viri Ceilæ?	11.
Descendet.	Descendet.	
13. Et ambulaverunt quo ambulaverunt.	13. Huc atque illuc vagabantur incerti.	13.
Et cessavit.	Dissimulavit.	Cessavit.
14. In munitionibus.	14. In locis firmissimis.	14. In munitionibus.
15. In sylva.	15. In sylva.	15. In sylva.
16. In sylvam.	16. In sylvam.	16. Sylvam.
Et confortavit.	Et confortavit.	
18. In sylva.	18. In sylva.	18. In sylvam.
19. In munitionibus in sylva.	19. In locis tutissimis sylvæ.	19. In munitis.
In sylva.	Sylvæ.	In sylvam. *Aliter*, in sylva.
In colle.	In colle.	In colle.
Jessimun.	Deserti.	Dissipatam.
20. Ad omne desiderium animæ tuæ, rex, descendendo descende.	20. Sicut desideravit anima tua ut descenderes, descende.	20.

CAPUT XXIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσι, καταπατοῦσι τοὺς ἅλω. *Ἄλλος*, διαρπάζουσι τὰς ἅλωνας, καὶ καταπατοῦσι.	1.
3. Εἰς τὰ στρατόπεδα.	3. Εἰς τὰ σκῦλα. *Ἄλλος*, εἰς τὰς κοιλάδας. *Ἄλλος*, εἰς τὰς κοιλίας.	3.
5.	5. Καὶ ἀπήγαγε. *Ἄλλος*, καὶ ἀπήλασε.	5.
7. Ἐξέδωκεν.	7. Πέπρακεν.	7.
8.	8. Συνέχειν. *Οἱ λοιποί*, πολιορκεῖν.	8.
9.	9. Προσάγαγε τὸ ἐφούδ.	9.
11.	11. *Vacat.*	11. Μὴ παραδώσουσιν οἱ ἔχοντες Κειλά;
	Ἀποκλεισθήσεται. *Οἱ λοιποί*, καταβήσεται.	
13. Καὶ ἐρεμέοντο (*sic*) ὁπουδήποτε.	13. Καὶ ἐπορεύοντο οὗ ἐὰν ἐπορεύοντο.	13.
	Ἀνῆκε.	
14. Ἐν καταφυγαῖς.	14. Ἐν Μασερέθ. *Ἄλλως*, Μασσαρέθ.	14. Ἐν τοῖς σπηλαίοις τοῖς ὀχυροῖς.
15. Δρυμῷ.	15. Ἐν τῇ καινῇ.	15.
16.	16. Τὴν καινήν. *Οἱ λοιποί*, τὸν δρυμόν.	16.
Ἐθράσυνε	Ἐκραταίωσε.	
18.	18. Ἐν καινῇ. *Ἄλλος*, εἰς καινήν.	18.
19. Ἐν τοῖς ὀχυροῖς.	19. Ἐν Μεσσαρὰ ἐν τοῖς στενοῖς.	19. Ἐν τοῖς σπηλαίοις.
	Ἐν τῇ καινῇ. *Οἱ λοιποί*, δρυμῷ	
	Ἐν τῷ βουνῷ.	
Ἐρήμου.	Ἰεσσιμοῦν.	
20. Κατὰ πᾶσαν ἐπιθυμίαν σου, βασιλεῦ, καταβῆναι κατάβηθι.	20. Πᾶν τὸ πρὸς ψυχὴν τοῦ βασιλέως εἰς κατάβασιν καταβαινέτω.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et ipsi diripiunt, conculcant areas. *Alius*, diripiunt areas, et conculcant.	1.
3. In exercitus.	3. In spolia. *Alius*, in valles. *Alius*, in ventres.	3.
5.	5. Et abduxit. *Alius*, et abegit.	5.
7. Tradidit.	7. Vendidit.	7.
8.	8. Comprehendendum. *Reliqui*, obsidendum.	8.
9.	9. Applica ephud.	9.
11.	11. *Vacat.*	11. Num tradent habentes Ceila?
	Concludetur. *Reliqui*, descendet.	13.
13. Et quiescebant ubicumque.	13. Et ibant quo ibant.	
	Omisit.	
14. In perfugiis.	14. In Masereth. *Aliter*, Massareth.	14. In speluncis munitis.
15. In sylva.	15. In nova.	15.
16.	16. Novam. *Reliqui*, sylvam.	16.
Audaces fecit.	Confirmavit.	
18.	18. In nova. *Alius*, in novam.	18.
19. In munitis.	19. In Messara in angustis.	19. In speluncis.
	In nova. *Reliqui*, sylva.	
	In colle.	
Desertam.	Jessimun.	
20. Secundum omne desiderium tuum, rex, descendendi descende.	20. Omne quod est ad animum regis, in descensum descendat.	20.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 חמלתם	21.	21. Ἐφείσασθε, ἐσπλαγχνίσθητε
23 מכל המחבאים אשר יתחבא שם ושבתם אלי אל־נכון,	23.	23.
24 במדבר מעון	24.	24.
בערבה אל ימין הישימון		Ἐν τῇ ὁμαλῇ πρὸς δεξιὰν τῆς ἠφανισμένης.
26 מצד ההר מזה	26.	26.
נחפז		Θαμβούμενος.
עטרים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Compassi estis.	21. Doluistis.	21. Pepercistis, compassi estis.
23. Ex omnibus latibulis, quibus abscondet se ibi, et revertimini ad me ad rectum.	23. Omnia latibula ejus, in quibus absconditur : et revertimini ad me ad rem certam.	23.
24. In deserto Maon.	24. In deserto Maon.	24.
In solitudine ad dexteram Jesimon.	In campestribus ad dexteram Jesimon.	In plana ad dexteram dissipatæ.
26. A latere montis ab hinc.	26. Ad latus montis ex parte una.	26.
Festinus.	Desperabat.	Attonitus.
Cingentes.	In modum coronæ cingebant.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. I Regum.

V. 1. Ἀ., προνομεύσουσι. Coislin. *Ἄλλος*, διαρπάζουσι τὰς ἅλωνας etc. Reg.

V. 3. Ἀ., εἰς τὰς παρατάξεις. Σ., εἰς τὰ στρατόπεδα. Reg. Drusius vero illud, εἰς τὰ στρατόπεδα, pro scholio habuit.

Ibid. *Ἄλλος*, εἰς τὰς κοιλίας. Ita Coisl. in textu.

V. 5. *Ἄλλος*, καὶ ἀπήλασε. Reg.

V. 7. Σ., ἐξέδωκεν. Reg. et Coislin. 2.

V. 8. *Οἱ λοιποὶ*, πολιορκεῖν. Coislin. 2.

V. 9. Ἀ., ἔγγισον etc. Idem.

V. 11. Θ., μὴ παραδώσουσιν etc. Idem. Hæc Coislin. qui prolixius refert cum asterisco sic : ※ καὶ εἶπεν Δαυὶδ, εἰ παραδώσουσι οἱ παρὰ τῆς ※ Κεϊλὰ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄνδρας μου εἰς χεῖρας Σαούλ· ※ καὶ εἶπεν ΠΙΠΙ παραδώσουσιν. Hæc vero desunt in LXX.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, καταβήσεται. Idem.

V. 13. Σ., καὶ ἐρεμέοντο. Coislin. 2, vox haud dubie vitiata.

Ibid. Ἀ., ἐπαύσατο. Idem.

V. 14. Ἐν ὀχυρώμασι. Σ., ἐν καταφυγαῖς. Θ., ἐν τοῖς σπηλαίοις etc. Eusebius *De locis Hebraicis* sic habet : Μασερὲθ, ἔρημος ἔνθα ἐκαθέσθη Δαβίδ. Ἀ., ἐν ὀχυρώμασι. Σύμμ., ἐν καταφυγαῖς. Θ., ἐν τοῖς σπηλαίοις. Hier. « Masereth in qua sedit David : nunc deserta : pro quo Aquila interpretatur, munitiones : Symmachus, refugia : Theodotion, speluncas. » Edit. Rom., Μασερέμ.

V. 15. Ἀ., ἐν τῇ ὕλῃ etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., τὴν ὕλην etc. Idem.

V. 16. Σ., ἐθράσυνε. Reg. et Coislin. 2.

V. 18. Ἀ., εἰς τὸν δρυμόν. Reg. LXX legerunt

CAPUT XXIV LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 על־פני צורי היעלים	3.	3. [Ἐπὶ πρόσωπον τῶν πετρῶν τῶν ἐλαφίνων.]
4 ויבא שאול להסך את־רגליו	4.	4. Εἰσῆλθε αποκενῶσαι. (*Al.* κενῶσαι.) Τοῦ διευθύναι, ἀποκενῶσαι τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀποπατῆσαι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Super facies petrarum hircorum silvestrium.	3. Super abruptissimas petras, quæ solis ibicibus perviæ sunt.	3. Super faciem petrarum cervinarum, *vel*, hinnulorum.
4. Et ingressus est Saul ad tegendum pedes suos.	4. Ut purgaret ventrem.	4. Ingressus est evacuare. Ad dirigendum, evacuandum pedes suos, egerendum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Ἐπονέσατε.	21. Ἐφείσασθε, ἐσπλαγχνίσθητε.
23. Ἐπὶ βεβαίῳ.	23. ※ Ἐκ πάντων τῶν τόπων ※ ὅπου κρυβήσεται ἐκεῖ, καὶ ἐπι-※ τρέψετε πρὸς μὲ εἰς ἕτοιμον.	23.
24.	24. Ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαών. Ἄλλος, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ ἐπηκόῳ.	24.
Εν τῇ πεδιάδι κατὰ δεξιὰν τῆς ἀοικήτου.	Καθ' ἑσπέραν ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἰεσσαιμοῦ.	
26.	26. Ἐκ μέρους τοῦ ὄρους ἐκ τούτου. Ἄλλος, τοῦ ὄρους τοῦ ἑτέρου ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους	26.
Περιστελλόμενος.	Σκεπαζόμενος.	Κρυπτόμενος.
	Παρενέβαλον. Οἱ λοιποί, περιστεφανοῦντες.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Laborastis	21. Pepercistis, compassi estis.
23. In firmitate.	23. ※ Ex omnibus locis quibus ※ abscondetur ibi, et revertimini ※ ad me in parato	23.
24.	24. In deserto Maon. *Alius*, in deserto obsequenti.	24.
In campestri ad dexteram inhabitabilis.	Ad occidentem ad dexteram essæmu.	
26.	26. Ex parte montis ex hoc. *Alius*, montis alterius ex altera parte.	26.
Contractus.	Tegens se.	Abscondens se.
	Castrametabantur. *Reliqui*, circumcingentes.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. I Regum.

החרשה, qui verterunt, ἐν καινῇ, daleth pro resch, ut sæpe contingit. V. supra, v. 15.

V. 19. Ἀ., Σ., ἐν τοῖς ὀχυροῖς. Θ., ἐν τοῖς σπηλαίοις. Coislin. 2. Regius codex et Procopius hæc confertim referunt, *Οἱ λοιποί*, ἐν τοῖς σπηλαίοις τοῖς ὀχυροῖς.

Ibid. Ἀ., εἰς τὸν δρυμόν. Reg. Sed Coisl. melius, Ἀ., ὕλη. *Οἱ λοιποί*, δρυμῷ.

Ibid. Ἀ., Ο', ἐν τῷ βουνῷ. Reg.

Ibid. Ἀ., ἠφανισμένης. Σ., ἐρήμου. Reg. Euseb. *De locis Hebraicis* sic habet : Ἰσιμώθ ἔνθα ἐκρύπτετο Δαβὶδ, κεῖται δὲ ἀνωτέρω Βηθσιμοὺθ, καθὰ δεδήλωται · ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν ἀντὶ τοῦ Ἰεσσιμοὺθ, ὁ μὲν Ἀ. τῆς ἠφανισμένης, ὁ δὲ Σ. τῆς ἐρήμου ἐκδεδώκασι. Hieronymus vero : « Isimoth, ubi absconditus est David, de qua et supra quid nobis videretur diximus, ponentes Bethsimuth. Sed et in Regnorum primo libro pro Isimuth, Aquila interpretatur, dissipatam, Symmachus vero, desertam. »

V. 20. Σ., κατὰ πᾶσαν etc. Coislin. 2.

V. 21. Ἀ., Θ., ἐφείσασθε, ἐσπλαγχνίσθητε. Idem. Prima videtur Aquilæ, secunda Theodotionis.

V. 23. ※ Ἐκ πάντων etc. Idem. Hæc desunt in LXX.

V. 24. Ἄλλος, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ ἐπηκόῳ. Theodor.

Ibid. Ἀ., ἐν τῇ ὁμαλῇ etc. Has lectiones mutuamur ex Coisliniano, sinceriores quam ex Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis* ad voces *Inaraba*, *Jamin* et *Isimuth*, ut edidit Martianæus.

V. 26. Ἄλλος, τοῦ ὄρους τοῦ ἑτέρου etc. Reg.

Ibid. Ἀ., θαμβούμενος etc. Coislin. 2

Ibid. *Οἱ λοιποί*, περιστεφανοῦντες. Idem.

CAPUT XXIV LIB I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐπὶ πρόσωπον Σαδδαείμ. Ἄλλως, Ἀειαμείν. Ἄλλος, ἐπὶ πρόσωπον τῆς θήρας τῶν ἐλάφων.	3. Ἐπὶ πρόσωπον τῶν πετρῶν τῶν ἐλάφων.
4.	4. Εἰσῆλθε παρασκευάσασθαι. Ἄλλος, σεμνῶς ἄγειν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
3.	3. Super faciem Saddaim. *Aliter*, Aiamin. *Alius*, super faciem venationis cervorum.	3. Super faciem petrarum cervorum.
4.	4. Intravit ad provocandum *Aliter*, honeste agere.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
5 את־כנף־המעיל	5.	5.
6 ויך לב־דוד אתו	6.	6. Ἔπληξεν.
8 וישסע	8.	8. Συνεκάλεσεν.
ולא נתנם		
9 ויקד	9.	9.
10 רעתך	10.	10.
12 כי בכרתי את־כנף מעילך ולא הרגתיך	12.	12. Τοῦ ἐνδύματος.
בידי		
צדה		
14 משל	14.	14.
16 את־ריבי	16.	16.
19 טובה	19.	19.
23 על־מצודה	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Alam pallii.	5. Oram chlamydis.	5.
6. Et percussit cor David ipsum.	6. Post hæc percussit cor suum David.	6. Percussit.
8. Et scidit.	8. Confregit.	8. Convocavit.
Et non dedit eos.	Non permisit.	
9. Et inclinavit se.	9. Inclinans se.	9.
10. Malum tuum.	10. Malum adversum te.	10.
12. Quia in abscindendo me oram pallii tui, et non interfeci te.	12. Quoniam cum præscinderem summitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meam in te.	12. Indumenti.
In manu mea.	In manu mea.	
Insidians.	Insidiaris.	
14. Proverbium.	14. In proverbio.	14.
16. Causam meam.	16. Causam meam.	16.
19. Bonum.	19. Bona.	19.
23. Super munitionem.	23. Ad tutiora loca.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. I Regum.

V. 3. Lectiones Aquilæ et Theodotionis mutuamur ex Martianæo nostro; ille ex Eusebio *De locis Hebraicis*, ubi sic legitur : Ἀαλίμ. Ἀ., τῶν ἐλαφίνων. Θ., τῶν πετρῶν τῶν ἐλάφων. Ubi Hieronymus : *Achialim : pro quo Aquila transtulit, cervorum : Theodotio, lapides cervorum.* Alia lectio, ἐπὶ πρόσωπον τῆς θήρας τῶν ἐλάφων, prodit ex Regio cod. Qui sic vertit, legerit צוד vel ציד venatio, loco τοῦ צור petra. Coislinianus habet λο- τῶν πετρῶν, λο- τῶν ἐλάφων.

V. 4. Ἀ., εἰσῆλθε ἀποκενῶσαι. Sic Theodoretus, Procopius et cod. Reg. κενῶσαι legerunt; omnesque Josephi interpretationem adjiciunt. Ἰώσηπος, τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις ποιήσασθαι. I. e. ad naturales excretiones faciendas.

Ibid. Ἄλλος, σεμνῶς ἄγειν. Reg. At Coislin., Ἀ., διευθύναι, ἀποκενῶσαι τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀποπατῆσαι. Sed hæc videntur ex pluribus interpretationibus in unam coaluisse, ἀποπατῆσαι est, *alvum*

CAPUT XXV LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ומעשהו	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et opus ejus.	2. Possessio.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Τοῦ ἐνδύματος.	5. Τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος. *Ἄλλως*, ἄκρον τῆς χλάμυδος, τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου.	5.
6.	6. Καὶ ἐπάταξε καρδία Δαυὶδ αὐτόν. *Ἄλλος*, καὶ ἐπάταξε τὸν Δαυὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ.	6.
8. Περιέσπασεν.	8. Ἔπεισεν.	8. Ἠπάτησεν.
Οὐκ ἐπέτρεψεν.	Οὐκ ἔδωκεν.	Οὐκ ἀφῆκεν.
9. Ὤκλασεν.	9. Ἔκυψεν.	9.
10.	10. Τὴν ψυχήν σου. *Οἱ λοιποί*, τὴν κακίαν σου.	10.
12. Τῆς ἐφεστρίδος.	12. Ἐγὼ ἀφῄρηκα τὸ πτερύγιον, καὶ οὐκ ἀπέκταγκά σε. *Ἄλλος*, πτερύγιον ὃ ἐγὼ ἀφεῖλον τῆς διπλοΐδος σου, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε.	12. Τοῦ ἐπιβολαίου.
Παρ' ἐμοί.	Ἐν τῇ χειρί μου.	
Θηρᾷς.	Δεσμεύεις.	
14. Παροιμία.	14. Παραβολή.	14.
16.	16. Τὴν κρίσιν μου. *Ἄλλος*, τὴν δίκην μου.	16.
19. Ἀμοιβήν.	19. Ἀγαθά.	19.
23. Ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα.	23. Εἰς Μεσσαρὰ τὴν στενήν.	23. Τὴν κορυφήν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5 Indumenti.	5. Pinnam diploidis. *Aliter*, summitatem chlamydis, fimbriam vestimenti.	5.
6.	6. Et percussit cor David ipsum. *Alius*, et percussit David cor ejus.	6.
8. Extraxit.	8. Suasit.	8. Decepit.
Non permisit.	Non dedit.	Non dimisit.
9. Procubuit.	9. Inclinavit se.	9.
10	10. Animam tuam. *Reliqui*, malum tuum.	10.
12. Vestis.	12. Ego abstuli pinnam, et non occidi te. *Alius*, alam quam ego abstuli a diploide tua, et non interfeci te.	12. Pallii.
Apud me.	In manu mea.	
Venaris.	Ligas.	
14. Proverbium.	14. Parabola.	14.
16.	16. Judicium meum. *Alius*, causam meam.	16.
19. Retributionem.	19. Bona.	19.
23. Super munitionem.	23. In Messara angustam.	23. Cacumen.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. I Regum.

exonerare, *stercus egerere*.

V. 5. *Ἄλλως*, ἄκρον τῆς χλάμυδος etc. Coislin. 2, adjuncta interpretatione Symmachi.

V. 6. Ἀ., ἔπληξεν. Coislin. 2. *Ἄλλος*, καὶ ἐπάταξε τὸν Δαυὶδ etc. Reg.

V. 8. Ἀ., συνεκάλεσεν etc. Coislin. 2.

Ibid. Σ., οὐκ ἐπέτρεψεν etc. Idem.

V. 9. Σ., ὤκλασεν. Idem.

V. 10. *Οἱ λοιποί*, τὴν κακίαν σου. Idem.

V. 12. *Ἄλλος*, πτερύγιον ὃ ἐγὼ ἀφεῖλον etc. Reg. Ἀ., τοῦ ἐνδύματος etc. Has trium lectiones adfert Coislin. 2.

Ibid. Σ., παρ' ἐμοί. Coislin. 2.

Ibid. Σ., θηρᾷς. Idem.

V. 14. Σ., παροιμία. Reg. et Coislin. 2.

V. 16. *Ἄλλος*, τὴν δίκην μου. Reg.

V. 19. Σ., ἀμοιβήν. Coislin. 2.

V. 23. Σ., ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα. Θ., τὴν κορυφήν. Coisl. 2. Regius vero sine interpretum nomine adfert.

CAPUT XXV LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Τὰ ποίμνια. *Ἄλλος*, ἡ ἐργασία.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Greges. *Alius*, opus.	2.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
צאן שלשת־אלפים		
3 טובת־שכל	3.	3.
ורע מעללים		
5 ושאלתם	5.	5.
7 הכלמנום	7.	7. 'Ενετρέψαμεν αὐτούς.
9 וינוחו	9.	9.
10 המתפרצים	10.	10.
14 ויעט	14.	14. 'Ωτρύνθη.
15 פקדנו	15.	15.
17 ועל־כל־ביתו	17.	17.
בליעל		'Αποστασίας.
18 נבלי	18.	18. 'Αμφορεῖς.
וחמש סאים		Καὶ πέντε σάτα.
קלי		Φρυγτῶν κεκομμένης κριθῆς.
ומאה צמקים		
20 בסתר	20.	20. 'Εν ἀποκρυφῇ.
21 אך	21.	21. Πλήν.
לשקר		Ψεῦδος.
ולא־נפקד		
22 כה־יעשה אלהים לאיבי דוד	22.	22.
בקיר		
25 אל־נא ישים	25.	25.
נבל שמו ונבלה עמו		Νάβαλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀπόῤῥευσις μετ' αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Oves tria millia.	Oves tria millia.	
3. Bona intellectu.	3. Prudentissima.	3.
Et malus adinventionibus	Et pessimus et malitiosus.	
5. Et rogabitis.	5. Et salutabitis.	5.
7. Affecimus eos verecundia.	7. Eis molesti fuimus.	7. Confudimus eos.
9. Et quieverunt.	9. Siluerunt.	9.
10. Dividentes se.	10. Qui fugiunt.	10.
14. Et invectus est.	14. Aversatus est.	14. Excitatus est.
15. Visitavimus.	15. Periit.	15.
17. Et super omnem domum ejus.	17. Adversum domum tuam.	17.
Sine profectu.	Belial.	Defectionis.
18. Utres.	18. Utres.	18. Amphoras.
Et quinque sata.	Quinque sata.	Et quinque sata.
Polentæ.	Polentæ.	Frixorum, contusi hordei.
Et centum botros aridos.	Centum ligaturas.	
20. In abscondito.	20. Ad radices.	20. In abscondito.
21. Certe.	21. Vere.	21. Verumtamen.
In vanum.	Frustra.	Mendacium.
Et non visitatum est.	Non periit.	
22. Hæc faciat Deus inimicis David.	22. Hæc faciat Deus inimicis David.	22.
In parietem.	Ad parietem.	
25. Ne quæso ponat.	25. Ne ponat, oro.	25.
Nabal nomen ejus, et vilitas cum eo.	Quoniam secundum nomen suum stultus est, et stultitia est cum eo.	Nabal nomen ipsi, et defluxus cum eo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ποίμνια τρισχίλια. *Ἄλλος*, πρόβατα τρισχίλια.	
3. Εὐδιανόητος.	3. Ἀγαθὴ συνέσει.	3.
Κακογνώμων.	Καὶ πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασιν.	
5.	5. Καὶ ἐρωτήσατε. *Ἄλλος*, ἀσπάσασθε. *Ἄλλος*, προσείπατε.	5.
7. Ἐνωχλήσαμεν αὐτούς.	7. Ἀπεχωλύσαμεν αὐτούς.	7. Κατῃσχύναμεν αὐτούς.
9.	9. Ἀνεπήδησε. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐπαύσαντο.	9.
10.	10. Ἀναχωροῦντες.	10. Ἀποδιδράσκοντες.
14. Ἀπεστράφη.	14. Ἐξέκλινεν.	14. Ἐξουδένωσεν.
15.	15. Ἐνετείλαντο. *Ἄλλος*, ἐπιτετάχασιν.	15.
17. Κατὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.	17. Εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.	17.
Ἄνομος.	Λοιμός.	Ἀφροσύνης.
18. Ἀσκούς.	18. Ἀγγεῖα.	18. Νέβελ.
	Πέντε οἰφί.	
	Ἀλφίτου.	
	Καὶ γόμορ ἓν σταφίδων. *Ἄλλος*, καὶ ἑκατὸν ἐνδέσμους.	
20.	20. Ἐν σκέπῃ.	20.
21. Οὕτως.	21. Ἴσως.	21.
Ἀνόητον.	Εἰς ἄδικον.	
Οὐ διεφώνησεν.	Οὐκ ἐνετειλάμεθα. (*Ἄλλως*, ἐνετειλάμην.)	Οὐκ ᾐτήσαμεν.
22.	22. Τάδε ποιῆσαι ὁ Θεὸς ⋇ τοῖς ἐχθροῖς Δαυίδ. *Ἄλλως*, τῷ Δαυίδ.	22.
	Πρὸς τοῖχον. *Ἄλλος*, ἐν τριγχῷ.	
25. Μὴ προσχῇς ἀξιῶ.	25. Μὴ δὴ θέσθω.	25.
	Νάβαλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀφροσύνη μετ' αὐτοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Greges ter mille. *Alius*, oves tria millia.	
3. Perspicax.	3. Bona intellectu.	3.
Malignus.	Et malignus in studiis.	
5.	5. Et interrogate. *Alius*, salutate. *Alius*, alloquimini.	5.
7. Molesti fuimus eis.	7. Prohibuimus eos.	7. Pudefecimus eos.
9.	9. Resiliit. *Reliqui*, et quieverunt.	9.
10.	10. Recedentes.	10. Aufugientes.
14. Aversus est.	14. Declinavit.	14. Despexit.
15.	15. Imperarunt. *Alius*, præceperunt.	15.
17. Contra domum ejus.	17. In domum ejus.	17.
Iniquus.	Pestilens.	Stultitiæ.
18. Utres.	18. Vasa.	18. Nebel.
	Quinque œphi.	
	Farinæ.	
	Et gomor unum uvarum passarum. *Alius*, et centum ligaturas.	
20.	20. In tegmine.	20.
21. Sic.	21. Forte.	21.
Stultum.	Immerito.	
Non defuit.	Non imperavimus. (*Aliter*, imperavi.)	Non petiimus.
22.	22. Hæc faciat Deus ⋇ inimicis David. *Aliter*, ipsi David.	22.
	Ad parietem. *Alius*, in pariete.	
25. Ne attendas, obsecro.	25. Ne quæso ponat.	25.
	Nabal nomen ipsi, et insipientia cum eo.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26 מבוא בדמים	26.	26. Τοῦ μὴ μυσάζειν.
28 שא	28.	28.
ורעה		
29 בצרור	29.	29. Ταρσῷ πλαγείῳ.
בתוך		
31 לפוקה	31	31. Λυγμός. (*Al.* νυγ[
חנם		
32 ברוך	32.	32.
33 טעמך	33.	33. Ἡ γνώμη σου.
מבוא		
הושע		
34 ואולם	34.	34. ※ Καί.
אם־נותר		
35 ואשא פניך	35.	35. Ἦρα. Εἴληφα.
39 השך	39.	39.
44 לפלטי בן־ליש אשר מגלים	44.	44.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. A veniendo in sanguinibus.	26. Ne venires in sanguinem.	26. Ad non scelus agendum.
28. Parce.	28. Aufer.	28.
Et malitia.	Malitia.	
29. In fasciculo.	29. In fasciculo.	29. In fiscella obliqua.
In medio.	*Vacat.*	
31. In vacillationem.	31. In singultum.	31. Singultus. (*Al.* compunctio.
Gratis.	Innoxium.	
	Vacat.	
32. Benedictus.	32. Benedictus.	32.
33. Discretio tua.	33. Eloquium.	33. Sententia tua.
A veniendo.	Ne irem.	
Salvare.	Et ulciscerer me.	
34. Et quidem.	34. Alioquin.	34. ※ Et.
Si remansisset.	Non remansisset.	
35. Et tuli facies tuas.	35. Honoravi faciem tuam.	35. Tuli. Accepi.
39. Retinuit.	39. Custodivit.	39.
44. Palti filio Lais, qui de Gallim.	44. Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Regum.

V. 2. Ἄλλος, ἡ ἐργασία. Reg. Sic item legit Procopius.

Ibid. Ἄλλος, πρόβατα τρισχ. Reg.

V. 3. Σ., εὐδιανόητος. Coislin. 2.

Ibid. Σ., κακογνώμων. Idem.

V. 5. Ἄλλος, ἀσπάσασθε. Reg. Ἄλλος, προσείπατε. Coislin. 2.

V. 7. Ἀ., ἐνετρέψαμεν etc. Idem.

V. 9. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐπαύσαντο. Idem.

V. 10. Θ., ἀποδιδράσκοντες. Idem.

V. 14. Ἀ., ὠτρύνθη etc. Idem.

V. 15. Ἄλλος, ἐπιτετάχασιν. Reg.

V. 17. Σ., κατὰ τοῦ οἴκ. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἀποστασίας etc. Has lectiones refert idem.

V. 18. Ἀ., ἀμφορεῖς. Reg. Sic etiam supra, I, 24, et XVI, 3. Σ., ἀσκούς. Θ., νέβελ. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., πέντε σάτα. Sic Drusius. Procop. Reg. Vide Gen. XVIII, 6. In hunc locum hanc notam habent cod. Reg. et Procop: Ἀκ., ἡρμήνευσε σάτα. Τὸ δὲ γόμορ ἴσον τῷ οἴφι, ὡς ἐν Ἰεζεκιὴλ μεμαθήκαμεν. I. e. « Aquila interpretatus est *sata*. Gomor autem est æquale œphi, ut in Ezechiele didicimus. »

Ibid. Ἀ., φρυκτῶν κεκομμένης κριθῆς. Idem. Non sine quadam suspicione hanc Aquilæ interpretationem admittimus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ἀθῶον.	26.
28. Ἀφελοῦ.	28. Ἆρον.	28.
Καὶ πονηρία.	Καὶ κακία.	
29.	29. Ἐν δεσμῷ.	29.
Πεφυλαγμένη.	Ἐν μέσῳ.	
31.	31. Βδελυγμός.	31. Λυγμός. (*Al.* νυγμός.)
Ἀναίτιον.	Ἀθῶον.	
	Ἀγαθῶσαι αὐτῇ. *Ἄλλος*, καλῶς ποιῆσαι αὐτῇ.	
32.	32. Εὐλογητός. *Ἄλλος*, εὐλογητὸς Βαρούχ.	32.
33.	33. Ὁ τρόπος σου.	33.
	Μὴ ἐλθεῖν. *Οἱ λοιποί*, μὴ μυσῶσαι.	
Ἐκδικῆσαι.	Σῶσαι.	
34. Ἐπείτοιγε.	34. Πλὴν ὅτι.	34. ⋇ Καί.
Οὐκ ἂν ὑπελείφθη.	Εἰ ὑπολειφθήσεται.	
35. Ἐτίμησα.	35. Ἡρέτισα τὸ πρόσωπόν σου.	35. Ἔλαβον.
Ἐνετράπην τὸ πρόσωπόν σου.		
39. Ἐξείλατο.	39. Περιεποιήσατο.	39.
44.	44. Τῷ Φαλτὶ υἱῷ Ἀμὶς, τῷ ἐκ Ῥομμᾶ. *Ἄλλος*, τῷ Φελτὶ υἱῷ Ἰωὰς τῷ ἐκ Γολιάθ.	44.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. Ne venires in sanguinem innoxium.	26.
28. Aufer.	28. Tolle.	28.
Et nequitia.	Et malitia.	
29.	29. In vinculo.	29.
Custodita.	In medio.	
31.	31. Abominatio.	31. Singultus. (*Al.*, compunctio.)
Inculpatum.	Innoxium.	
	Ad bene faciendum ei. *Alius*, *idem*.	
32	32. Benedictus. *Alius*, benedictus Baruc.	32.
33.	33. Modus tuus.	33.
	Ne venirem. *Reliqui*. a non polluendo.	
Vindicare.	Salvare.	
34. Quandoquidem.	34. Verumtamen.	34. ⋇ Et.
Nequaquam residuum fuisset.	Si remanebit.	
35. Honoravi.	35. Suscepi faciem tuam.	35. Accepi.
Reveritus sum faciem tuam.		
39. Eripuit.	39. Servavit.	39.
44.	44. Phalti filio Amis, qui ex Romma. *Alius*, Phelti filio Joas, qui ex Goliath.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Regum.

Ibid. Καὶ γόμορ ἐν σταφίδων. Edit. Rom., σταφίδος.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἑκατὸν ἐνδέσμους. Idem.

V. 20. Ἀ., ἐν ἀποκρυφῇ. Reg. et Coislin. 2.

V. 21. Ἀ , πλήν. Coislin. Reg. autem habet, Ἀ., πλημμάτην. Σ., οὕτως. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ψεῦδος etc. Idem.

Ibid. Σ., οὐ διεφώνησεν etc. Idem.

Ibid. *Ἄλλως*, ἐνετειλάμην. Coislin.

V. 22. ⋇ Τοῖς ἐχθροῖς etc. Hæc cum asterisco Coislin. 2.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν τριγχῷ. Idem.

V. 25. Σ , μὴ προσχ. Idem.

Ibid. Ἀ., Ναβὰλ ὄνομα αὐτῷ καὶ ἀπόῤῥευσις μετ' αὐτοῦ. Theodoretus et Reg. cod. qui postremus hanc notam habet, ἰστέον ὅτι ἐν τῷ ιγʹ ψαλμῷ, καὶ τῷ νβʹ εἰς τὸ, *εἶπεν ἄφρων*, *ναβὰλ* κεῖται, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλαν, ἀποῤῥέων, ut habet etiam Coislinianus.

V. 26. Ἀ., τοῦ μὴ μυσάζειν. Reg. et Theodoret.

V. 28. Σ., ἀφελοῦ. Coislin. 2.

Ibid. Σ., καὶ πονηρία. Idem.

V. 29. Ἀ., ταρσῷ πλαγείῳ. Idem.

Ibid. Σ., πεφυλαγμένη. Idem.

V. 31. Ἀ., Θ., λυγμός. Reg. Drus. Procop. Theodoretus vero legit νυγμός. Coisl. in textu habet βδελυγμός,

punctis supra positis, et ad marginem notat : Ἀ., Θ., τὸ ἔσω. Id est Aquila et Theodotio habent ea quæ *intus*, scilicet *in textu* sunt non notata punctis, nempe λυγμός.

Ibid. Σ., ἀναίτιον. Coislin. 2.

Ibid. Ο', ἀγαθῶσαι αὐτῇ. *Ἄλλος*, καλῶς ποιῆσαι αὐτῇ. Ita Reg. Neutrum in Hebræo.

V. 32. *Ἄλλος*, εὐλογητὸς Βαρούχ. Reg.

V. 33. Ἀ., ἡ γνώμη σου. Coislin. 2.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, μὴ μυσῶσαι. In hæc verba Drus. « LXX, καὶ σῶσαι χεῖρά μου ἐμοί. Theodoretus ad hunc locum, ἁμάρτημα γραφικὸν ὑπολαμβάνω, (*erras*) οἱ γὰρ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ *μὴ μυσῶσαι* εἰρήκασιν, ἀντὶ τοῦ, *μὴ μύσους μεταλαχεῖν*. » Frustra

CAPUT XXVI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מסתתר 1	1.	1.
הישימון		Τῆς ἠφανισμένης.
אל־מדבר־זיף 2	2.	2.
הישימן 3	3.	3. Τῆς ἠφανισμένης.
במעגל 5	5.	5. Ἐν τῇ στρογγυλώσει. Κάμπη.
במעגל 7	7.	7. Τῇ κάμπῃ.
אל־תשחיתהו 9	9.	9.
יגפנו 10	10.	10. Θραύσῃ.
חלילה לי מיהוה 11	11.	11.
ואת־צפחת		Ἄγγος.
תרדמת 12	12.	12. Καταφορά.
ויקרא דוד אל־העם 14	14.	14.
קראת אל־המלך		
בני־מות 16	16.	16.
קולי 17	17.	17.
מנחה 19	19.	19. Δῶρον.
מהסתפח		Ἅπτεσθαι.
אחרים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Latet.	1. Absconditus est.	1.
Jesimon.	Solitudinis.	Dissipatæ.
2. In deserto Ziph	2. In desertum Ziph.	2.
3. Jesimon.	3. Solitudinis.	3. Dissipatæ.
5. In vallo.	5. In tentorio.	5. In vallo. Flexus.
7. In vallo.	7. In tentorio.	7. Flexu *vel* orbita.
9. Ne corrumpas eum.	9. Ne interficias eum.	9.
10. Percusserit eum.	10. Percusserit.	10. Fregerit.
11. Absit mihi a Domino.	11. Propitius mihi sit Dominus.	11.
Et scyphum.	Scyphum.	Vas.
12. Sopor.	12. Sopor Domini.	12. Somnus altus.
14. Et clamavit David ad populum.	14. Et clamavit David ad populum.	14.
Clamasti ad regem.	Clamas et inquietas regem.	
16. Filii mortis.	16. Filii mortis.	16.
17. Vox mea.	17. Vox mea.	17.
19. Munus.	19. Sacrificium.	19. Donum.
Ab inhærendo.	Ut non habitem (in hæreditate Domini.	Ab attingendo.
Aliis.		

certe hic errorem in versione τῶν Ο' suspicatur Theodoretus : nam illi cum Hebræo consentiunt.

Ibid. Σ., ἐκδικῆσαι. Coislin. 2.

V. 34. 'Α., Θ., ⋇ καί. Σ., ἐπείτοιγε. Coislin. 2. Hic non tota 'Α., Θ. versio vocis ואולם affertur.

Ibid. Σ., οὐκ ἂν ὑπελείφθη. Coislin. 2.

V. 35. 'Α., ἦρα. Σ., ἐτίμησα. 'Α., εἴληφα. Coisl. 2. Σ., ἐνετράπην. Reg. et Drusius. Reg. legit, ἀνετράπην. Hic duplex Aquilæ et Symmachi versio affertur ex duabus, ut puto, utriusque editionibus. Θ., ἔλαβον. Coislin. 2.

V. 39. Σ., ἐξείλατο. Ibid

V. 44. Ἄλλος, τῷ Φελτὶ etc., utraque lectio Græca mendosa.

CAPUT XXVI LIB. I REGUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κρύπτεται.	1. Σκεπάζεται. *Ἄλλος*, κέκρυπται.	1.
Ἐρήμου.	Ἰεσσεμοῦν.	
2.	2. Εἰς τὴν ἔρημον Ζίφ. *Ἄλλος*, εἰς τὴν ἔρημον τῶν αὐχμῶν.	2.
3. Ἐρήμου.	3. Ἰεσσεμοῦν.	3.
5. Σκηνή.	5. Ἐν λαμπήνῃ.	5.
Ἐν τῇ στρογγυλώσει.		
7. Σκηνῇ.	7. Ἐν λαμπήνῃ.	7. Μαγάλ.
9.	9. Μὴ ταπεινώσῃς αὐτόν. *Ἀλλ.*, μὴ διαφθείρῃς αὐτόν.	9.
10.	10. Παίσῃ.	10.
11.	11. Μηδαμῶς μοι παρὰ Κυρίου. *Ἄλλος*, ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο παρὰ Κυρίου.	11.
Νυκτοπότιον.	Φακόν.	
12. Κάρος.	12. Θάμβος Κυρίου.	12. Ἔκστασις.
14.	14. Καὶ προσεκαλέσατο Δαυὶδ τὸν λαόν. *Οἱ λοιποί*, καὶ ἐβόησε Δαυὶδ πρὸς τὸν λαόν.	14.
Καταβοῶν τοῦ βασιλέως.	Ὁ καλῶν ⋇ πρὸς τὸν βασιλέα.	
16. Ἄξιοι θανάτου.	16. Υἱοὶ θανατώσεως.	16.
17.	17. Δοῦλός σου. *Οἱ λοιποί*, φωνή μου.	17.
19. Δῶρον.	19. Θυσία.	19.
Συνδυάζεσθαι.	Μὴ ἐστηρίχθαι.	
Ἀλλοκότοις.	Ἑτέροις.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
1. Absconditur.	1. Tegitur. *Alius*, absconditus est.	1.
Deserti.	Jessemun.	
2.	2. In desertum Ziph. *Alius*, in desertum siccitatum.	2.
3. Deserti.	3. Jessemun.	3.
5. Tabernaculum.	5. In lampene.	5.
In vallo.		
7. Tentorio.	7. In lampene.	7. Magal.
9.	9. Ne humilies illum. *Alius*, ne disperdas illum.	9.
10.	10. Percusserit.	10.
11.	11. Nequaquam mihi a Domino. *Alius*, mihi vero absit a Domino.	11.
Nocturnum poculum.	Lentem.	
12. Sopor gravis.	12. Stupor Domini.	12. Exstasis.
14.	14. Et advocavit David populum. *Reliqui*, et clamavit David ad populum.	14
Clamans ad regem.	Vocans ⋇ ad regem.	
16. Digni morte.	16. Filii occisionis.	16.
17.	17. Servus tuus. *Reliqui*, vox mea.	17.
19. Donum.	19. Sacrificium.	19.
A conjungendo.	Non confirmatum esse.	
Alienis.	Aliis.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לבקש את-פרעש אחד 20	20.	20.
הקרא		
הסכלתי 21	21.	21. Ἠγνόησα.
ישיב 23	23.	23.
תגדל 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Ad quærendum pulicem unum.	20. Ut quærat pulicem unum.	20.
Perdicem.	Perdix.	
21. Stulte egi.	21. Stulte egerim.	21. Ignoravi.
23. Reddat.	23. Retribuet.	23.
24. Magnificetur.	24. Magnificetur.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI lib. I Regum.

V. 1. Σ., κρύπτεται. Coislin. 2. *Ἄλλος*, κέκρυπται. Reg.

Ibid. Ἀ., τῆς ἠφανισμένης. Σ., ἐρήμου. Reg. et Eusebius *De locis Hebraicis*. V. supra, c. XXIII, v. 24.

Ibid. Ἰεσσεμοῦν. Edit. Rom., Ἰεσσεμοῦ. Sic etiam infra.

V. 2. *Ἄλλος*, εἰς τὴν ἔρημον τῶν αὐχμῶν. Reg.

V. 3. Ἀ., τῆς ἠφαν-. V. supra, v. 1.

V. 5. Ἀ., ἐν τῇ στρογγυλώσει. Reg. et Procop. In hunc locum Procopius et Reg., *λαμπήνη* εἶδος ἀμάξης (Procop., ἁρμαμάξης), ὡς καὶ ἡ *ἀπήνη*, ὁ δὲ Ἀκύλας, *τῇ στρογγυλώσει* φησίν· ἢ διὰ τὸ σχῆμα τῆς κατασκευῆς, ἢ δηλοῖ τὸ κεκυκλῶσθαι τῷ στρατοπέδῳ τὸν βασιλέα. I. e. « *Lampene*, genus est currus, ut etiam *apene*. Aquila dicit, τῇ στρογγυλώσει, vel propter figuram apparatus, vel declarat regem exercitu circumdatum fuisse. » Coislinianus de *lampene* ait, εἶδος ἁμάξης λαμπρᾶς οἷον καρούχας.

Ibid. Ἀ., κάμπη. Σ., σκηνή. Σ., ἐν τῇ στρογγυλώσει. Sic Coislin. Binas ex Symmacho lectiones habemus, ut alibi.

V. 7. Ἀ., τῇ κάμπῃ etc. Idem.

CAPUT XXVII LIB. I REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עתה אספה 1	1.	1.
ונואש ממני		Ἀπογνώσεται.
ימים וארבעה חדשים 7	7.	7.
ויפשטו על-הגשורי והגרזי והעמלקי כי הנה ישבות הארץ אשר מעולם באך שורה ועד-ארץ מצרים 8	8.	8.
נגב 10	10.	10. Νότον.
הקני		Κιναίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nunc consumar.	1. Aliquando incidam.	1.
Et desperet de me.	Cessetque me quærere.	Desperabit.
7. Dies et quatuor menses.	7. Quatuor mensium.	7.
8. Et effuderunt se ad Gessuritam, et Gerzitam, et Amalecitam, quia ipsi inhabitantes terram quæ a sæculo, ingrediendo te Sur, et usque ad terram Ægypti.	8. Et agebant prædas de Gessuri, et de Gerzi, et de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur usque ad terram Ægypti.	8.
10. Meridiem.	10. Meridiem.	10. Austrum.
Ceni.	Ceni.	Cinæi.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Ζητεῖν ψυχήν μου. *Ἄλλος*, ζητεῖν ψύλλον ἕνα.	20
	Νυκτικόραξ. *Οἱ λοιποὶ*, πέρδιξ.	
21. Ἠφρονησάμην.	21. Μεματαίωμαι.	21.
23. Ἀποδώσει.	23. Ἐπιστρέψει.	23.
24. Λογισθείη.	24. Μεγαλυνθείη.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Quærere animam meam. *Alius*, ad quærendum pulicem unum.	20.
	Nycticorax. *Reliqui*, perdix.	
21. Stulte egi.	21. Inaniter egi.	21.
23. Retribuet.	23. Restituet.	23.
24. Reputetur.	24. Magnificetur.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI lib. I Regum

V. 9. *Ἄλλος*, μὴ διαφθείρῃς αὐτόν. Reg.
V. 10. Ἀ., θραύσῃ. Coislin. 2.
V. 11. *Ἄλλος*, ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο etc. Reg. et Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., ἄγγος. Σ., νυκτοπότιον. Reg.
V. 12. Ἀ., καταφορά. Σ., κάρος. Θ., ἔκστασις Reg. Drusius et Coislin. Vide Gen. cap. II, v. 21.
V. 14. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐβόησε etc. Coislin. 2.
Ibid. Σ., καταβοῶν etc. Idem.
V. 16. Σ., ἄξιοι θανάτου. Reg.
V. 17. *Οἱ λοιποὶ*, φωνή μου. Coislin. 2.
V. 19. Ἀ., Σ., δῶρον. Idem.
Ibid. Ἀ., ἅπτεσθαι etc. Idem.
Ibid. Σ., ἀλλοκότοις. Idem.
V. 20. *Ἄλλος*, ζητεῖν ψύλλον ἕνα. Reg.
Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, πέρδιξ. Coislin. 2.
V. 21. Ἀ., ἠγνόητα etc. Idem.
V. 23. Σ., ἀποδώσει. Idem.
V. 24. Post, *σήμερον* τῶν Ο', ⋇, et ad marg., Ο', Θ., χω. Vide Jud. I, 14, in nota.
Ibid. Σ., λογισθείη. Coislin. 2.

CAPUT XXVII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Γαραπεσοῦμαί ποτε.	1. Νῦν προστεθήσομαι.	1.
Ἀπόσχηται.	Ἀνῇ ἀπ' ἐμοῦ.	
7.	7. *Οἱ λοιποὶ*, ⋇ ἡμέρας καὶ ⁝ τέσσαρας μῆνας.	7.
8.	8. Καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν Γεσιρὶ, καὶ ἐπὶ τὸν Ἀμαληκίτην. Καὶ ἰδοὺ ἡ γῆ κατῳκεῖτο ἀπὸ ἀνηκόντων, ἡ ἀπὸ Γελαμψοὺρ τετειχισμένων, καὶ ἕως γῆς Αἰγύπτου. *Ἄλλος*, καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν ἐγγίζοντα, καὶ ἐξέτεινον ἐπὶ τὸν Γεσουραῖον, καὶ τὸν Γεσραῖον, καὶ ἐπὶ τὸν Ἀμαληκίτην, ὅτι κατῳκεῖτο ἡ γῆ ἀπὸ Γεσοὺρ καὶ ἕως Αἰγύπτου.	8.
10. Μεσημβρίαν.	10. Νότον.	10.
	Κενεζί. *Ἄλλος*, Κηνεί.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Incidam aliquando.	1. Nunc apponar.	1.
Abstineat.	Cesset a me.	
7.	7. *Reliqui*, ⋇ dies et ⁝ quatuor menses.	7.
8.	8. Et incursiones faciebant in omnem Gesiri, et in Amalecitem. Et ecce terra habitabatur ab advenientibus, quæ a Gelampsur murata, et usque ad terram Ægypti. *Alius*, et incursiones faciebant in omnem vicinum, et extendebant se super Gesuræum et Gesræum, et super Amalecitem, quia habitabatur terra a Gesur et usque ad Ægyptum.	8.
10. Meridiem.	10. Austrum.	10.
	Cenezi. *Al.* Ceni.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII lib. I Regum.

V. 1. Σ., παραπεσοῦμαί ποτε. Drusius et Coislin. Ibid. 'A., ἀπογνώσεται. Σ., ἀπόσχηται. Drusius et Coislin.

V. 7. Οἱ λοιποὶ, ἡμέρας καὶ etc., cum asterisco. Coislin. 2.

CAPUT XXVIII LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 שמר לראשי	2.	2.
3 האבות	3.	3. Μάγους.
ואת־הידענים		
5 ויחרד	5.	5. Ἐξεπλάγη.
6 באורים	6.	6. Ἐν φωτισμοῖς.
7 בעלת־אוב	7.	7. Ἔχουσαν μάγον.
8 ויתחפש	8.	8.
באוב		Ἐν τῷ μάγῳ.
9 את־האבות ואת־הידעני מן הארץ	9.	9. Μάγους, θελητὰς καὶ σημειοσκόπους, ἀπὸ τῆς γῆς.
מתנקש		Ἐγκρούεις.
10 עון	10.	10.
12 רמיתני	12.	12. Ἔπεθου μοι.
14 זקן	14.	14.
מעיל		Ἔνδυμα.
15 הרגזתני	15.	15. Ἐκλόνησάς με.
צר־לי		Στενά.
להודיעני		
16 עריך	16.	16. Κατά σου.
17 לרעך	17.	17. Ἑτέρῳ (l. ἑταίρῳ) σου.
20 וימהר	20.	20.
מלא־קומתו ארצה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Custodem capitis mei.	2. Custodem capitis mei.	2.
3. Pythones.	3. Magos.	3. Magos.
Et sciolos.	Hariolos.	
5. Et expavit.	5. Et expavit.	5. Consternatus est.
6. In illuminationibus.	6. Per sacerdotes.	6. In illuminationibus.
7. Dominam Pythonis.	7. Habentem Pythonem.	7. Habentem magum.
8. Et mutavit se.	8. Mutavit ergo habitum suum.	8.
In Pythone	In Pythone.	In mago.
9. Pythones et sciolos e terra.	9. Magos et hariolos de terra.	9. Magos, voluntarios, et hariolos, de terra.
Offendiculum ponis.	Insidiaris.	Impellis.
10. Perversitas.	10. Quidquam mali.	10.
12. Decepisti me.	12. Imposuisti mihi.	12. Imposuisti mihi.
14. Senex.	14. Senex.	14.
Pallio.	Pallio.	Indumentum.
15. Irritasti me.	15. Inquietasti me.	15. Commovisti me.
Angustia mihi.	Coarctor.	Angusta.
Ad indicandum mihi.	Ut ostenderes.	
16. Æmuli tui.	16. Ad æmulum tuum.	16. Contra te.
17. Socio tuo.	17. Proximo tuo.	17. Amico tuo.
20. Et festinavit.	20. Statimque.	20.
Plenitudo staturæ ejus in terram.	Porrectus in terram.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII lib. I Regum.

V. 8. *Ἄλλος*, καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν ἐγγίζοντα etc. Reg.
V. 10. Ἀ., Ο', νότον. Σ., μεσημβρίαν. Reg., atque ita Eusebius *De locis Hebraicis*.
Ibid. Ἀ., Κιναίου. Reg.

CAPUT XXVIII LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Φύλακα τῆς κεφαλῆς μου.	2. Ἀρχισωματοφύλακα. *Οἱ λοιποί*, φύλακα τῆς κεφαλῆς μου.	2.
3.	3. Ἐγγαστριμύθους.	3.
	Καὶ τοὺς γνώστας. *Ἄλλος*, σημειοσκόπους.	
5. Ἔπτηξεν.	5. Καὶ ἐξέστη.	5.
6. Διὰ τῶν δήλων.	6. Ἐν τοῖς δήλοις.	6.
7.	7. Ἐγγαστρίμυθον.	7.
8. Μετεσχημάτισεν ἑαυτόν. (*Aliter*, μετεσχηματίσατο.)	8. Συνεκαλύψατο. *Ἄλλος*, ἠλλοιώθη.	8.
	Ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ.	
9.	9. Τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς. *Ἄλλος*, καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους ἀπὸ τῆς γῆς.	9.
	Παγιδεύεις.	
10. Κάκωσις.	10. Ἀδικία.	10. Κάκωσις.
12. Ἐνήδρευσάς μοι.	12. Παρελογίσω με.	12.
14.	14. Ὄρθιον. *Οἱ λοιπ.*, πρεσβύτην.	14.
	Διπλοΐδα.	
15. Ἐτάραξάς με.	15. Παρηνώχλησάς με.	15. Παρώργισάς με.
Στενά.	Θλίβομαι.	
Δηλῶσαι μοι.	Γνωρίσαι μοι.	Δηλῶσαι μοι.
16. Ἀντίζηλός σου.	16. Μετὰ τοῦ πλησίον σου.	16. Κατά σου.
17.	17. Τῷ πλησίον σου.	17.
20. Καὶ ταχύ.	20. Καὶ ἔσπευσε.	20.
Καθόλον τὸ μῆκος αὐτοῦ.	Ἑστηκὼς ἐπὶ τὴν γῆν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Custodem capitis mei.	2. Principem custodiæ corporis. *Reliqui*, custodem capitis mei.	2.
3.	3. Ventriloquos.	3.
	Et gnostas. *Alius*, hariolos.	
5. Exterritus est.	5. Et expavit.	5
6. Per manifestationes.	6. In manifestationibus.	6.
7.	7. Ventriloquam.	7.
8. Transformavit se.	8. Cooperuit se. *Alius*, mutatus est.	8.
	In ventriloquo.	
9.	9. Ventriloquos et gnostas de terra. *Alius*, et loquentes de terra.	9.
	Illaqueas.	
10. Quidquam mali.	10. Injustitia.	10. Quidquam mali.
12. Insidiatus es mihi.	12. Decepisti me.	12.
14.	14. Erectum. *Reliqui*, senem.	14.
	Diploidem.	
15. Perturbasti me.	15. Perturbasti me.	15. Irritasti me.
Angusta.	Tribulor.	
Ad indicandum mihi.	Ad notificandum mihi.	Ad indicandum mihi.
16. Æmulus tuus.	16. Cum proximo tuo.	16. Contra te.
17.	17. Proximo tuo.	17.
20. Statimque.	20. Et festinavit.	20.
Secundum totam staturam ejus.	Porrectus in terram.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גם־אתה 22	22.	22. ⋇ Καὶ σύ.
אל־המטה 23	23.	23.
עגל־מרבק 24	24.	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Etiam tu.	22. Et tu.	22. ⋇ Et tu.
23. Ad lectum.	23. Lectum.	23.
24. Vitulus saginarii.	24. Vitulum pascualem.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII lib. I Regum.

V. 2. Σ., φύλακα τῆς κεφαλῆς μου. Reg. At Coislin. 2, Λοιπ. Σ.

V. 3. Ἀ., μάγους. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, σημειοσκόπους. Reg.

V. 5. Ἀ., ἐξεπλάγη etc. Coislin.

V. 6. Ἀ., ἐν φωτισμοῖς. Σ., διὰ τῶν δήλων. Coislin. 2 qui hæc adjicit, δήλους δὲ καλεῖ διὰ τοῦ ἐφοὺδ σημαινόμενα.

V. 7. Ἀ., ἔχουσαν μάγον. Idem.

V. 8. Σ., μετεσχημάτισεν ἑαυτόν. Sic Drusius, pro quo Regius cod. et Coislin. 2 μετεσχηματίσατο ἑαυτόν habent. Idem Reg. aliam versionem sine nomine affert, nempe, ἠλλοιώθη.

Ibid. Ἀ., ἐν τῷ μάγῳ. Reg. et Coislin. 2. Sic item vertit Aquila, Isa. XXIX, 4.

V. 9. Ἀ., μάγους, θελητάς, καὶ σημειοσκόπους. Coislin. 2 et Reg. Θελητάς, sic vertere solet Aquila. Vox σημειοσκόπους superflua, videtur esse alterius interpretis, forte Symmachi, quem sequitur Vulg.,

CAPUT XXIX LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בעין 1	1.	1. Ἐν τῇ πηγῇ.
העברים 3	3.	3.
מאומה		Ὁτιοῦντι.
מיום נפלו		
ויקצפו 4	4.	4. Παρωξύνθησαν.
לשטן במלחמה		
יתרצה		Εὐδοκηθήσεται οὗτος.
במחלות לאמר 5	5.	5.
ישר 6	6.	6.
לא־טוב אתה		
ולא־תעשה רע 7	7.	7.
כי טוב אתה בעיני כמלאך 9 אלהים	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In fonte.	1. Super fontem.	1. In fonte.
3. Hebræi.	3. Hebræi.	3.
Quidquam.	Quidquam.	Quidquam.
A die cadere eum.	Ex die qua transfugit ad me.	
4. Et irati sunt.	4. Irati sunt autem.	4. Exasperati sunt.
In adversarium in prælio.	Adversarius cum præliari cœperimus.	
Acceptabitur.	Poterit placare.	Beneplacitus erit hic.
5. In choris dicendo.	5. In choris dicentes.	5.
6. Rectus.	6. Rectus.	6.
Non bonus tu.	Non places.	
7. Et non facies malum.	7. Et non offendas.	7.
9. Quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei.	9. Quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22	22. *Vacat.*	22.
23.	23. Δίφρον. *Οἱ λοιποὶ*, τὴν κλίνην.	23.
24. Πεφιλοτροφημένη θρεπτή.	24. Δάμαλις νομάς. *Ἄλλος*, μοσχάριον γαλαθηνόν.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22.	22. *Vacat.*	22.
23.	23. Sellam. *Reliqui*, lectum.	23.
24. Amice educata, nutrita.	24. Vitula pascualis. *Alius*, vitulus lactens.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII lib. I Regum.

ut supra, v. 3. *Ἄλλος*, καὶ τοὺς ἀποφθ. Idem Reg.

Ibid. Ἀ., ἐγκρούεις. Coislin. 2.

V. 10. Σ., Θ., κάκωσις. Idem.

V. 12. Ἀ., ἐπέθου μοι etc. Idem.

V. 14. *Οἱ λοιποὶ*, πρεσϐ-. Idem.

Ibid. Ἀ., ἔνδυμα. Idem.

V. 15. Ἀ., ἐκλόν- etc. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., στενά. Idem.

Ibid. Σ., Θ., δηλῶσαι μοι. Idem.

V. 16. Ἀ., Θ., κατά σου. Σ., ἀντίζηλός σου. Idem.

V. 17. Ἀ., ἑτέρῳ pro ἑταίρῳ. Idem.

V. 20. Σ., καὶ ταχύ. Idem.

Ibid. Σ, καθόλον τὸ μῆκος αὐτοῦ. Reg. et Coisl. 2.

V. 22. Ἀ., καὶ σύ, cum asterisco. Coislin. 2.

V. 23. *Οἱ λοιποὶ*, τὴν κλίνην. Ibid.

V. 24. Σ., πεφιλοτροφημένη θρεπτή. Coislin. 2. Supplendum, ni fallor, δάμαλις. *Ἄλλος*, μοσχάριον γαλαθηνόν. Reg.

CAPUT XXIX LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐν τῇ πηγῇ.	1. Ἐν Ἀενδώρ.	1. Ἐν τῇ πηγῇ.
3.	3. Διαπορευόμενοι. *Ἄλλος*, Ἑϐραῖοι.	3.
	Οὐθέν.	
Ἀφ' ἧς ἡμέρας προσέφυγε μοι.	Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνέπεσε πρὸς μέ.	
4. Ὠργίσθησαν.	4. Ἐλυπήθησαν.	4. Ἐθυμώθησαν.
	Ἐπίϐουλος τῆς παρεμϐολῆς. *Οἱ λοιποὶ*, σάταν ἐν πολέμῳ.	
	Διαλλαγήσεται.	
5	5. Ἐν χοροῖς λέγοντες. *Ἄλλος*, αἱ χορεύουσαι λέγουσαι.	5.
6. Ἀρεστός.	6. Εὐθής (*sic*). *Ἄλλως*, εὐθύς.	6.
Οὐκ ἀρέσκεις.	Οὐκ ἀγαθὸς σύ.	
7. Ἵνα μὴ ποιήσῃς ἀηδές.	7. Καὶ οὐ μὴ ποιήσῃς κακίαν.	7.
9. Ὅτι ἀρέσκεις σύ μοι.	9. Ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐνώπιόν μου. *Ἄλλως*, ἐν ὀφθαλμοῖς μου. *Ἄλλος*, ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου ὡς ἄγγελος Θεοῦ.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In fonte.	1. In Aendor.	1. In fonte.
3.	3. Pertranseuntes. *Alius*, Hebræi.	3.
A quo die transfugit ad me.	Nihil.	
	Ex qua die incidit ad me.	
4. Irati sunt.	4. Contristati sunt.	4. Excanduerunt.
	Insidiator castrorum. *Reliqui*, satan in prælio.	
	Conciliabitur.	
5.	5. In choris dicentes. *Alius*, choreas agentes dicentes.	5.
6. Placitus.	6. Rectus.	6.
Non places.	Non bonus tu.	
7. Ut non facias injucundum.	7. Et non facies malum.	7.
9. Quia tu places mihi.	9. Quia bonus es tu in conspectu meo. *Aliter*, in oculis meis. *Alius*, quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei.	9.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שרי		
10 ואור	10.	10

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Principes.	Principes.	
10. Et illucescet.	10. Et cœperit dilucescere.	ʼ.υ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX lib. I Regum.

V. 1. Coislinianus 2, cod. ad marg. notat Ναΐν. Οἱ Γ', ἐν τῇ πηγῇ.
V. 3. Ἄλλος, Ἑβραῖοι. Idem.
Ibid. Ἀ., ὀτιοῦντι. Idem.
Ibid. Σ., ἀφ' ἧς ἡμέρας προσέφυγέ μοι. Drusius.
V. 4. Ἀ., παρωξύνθησαν. Σ., ὠργίσθησαν. Θ., ἐθυμώθησαν. Reg. et Coislin. 2.
Ibid. Οἱ λοιποὶ, σάταν etc. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., εὐδοκηθήσεται οὗτος. Coislin. 2 et Reg.
V. 5. Ἄλλος, αἱ χορεύουσαι λέγουσαι. Reg.

CAPUT XXX LIB I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בבא דוד	1.	1.
אל־נגב	.	Πρὸς νότον.
2 וינהגו	2.	2. Ἀλλ' ἤλασαν.
6 ותצר	6.	6. Ἐλυπήθη.
ויתחזק		Ἐνίσχυσε.
7 הגישה־נא לי האפד	7.	7. Ἔγγισόν μοι τὴν ἐπωμίδα. Στῆσον πρὸς μὲ τὴν ἐπωμίδα. Προσέγγισον δή μοι τὸ ἐπένδυμα.
8 אחרי הגדוד־הזה	8.	8. Μετὰ τὸν εὔζωνον τοῦτον. (*Al.*, ὀπίσω τοῦ μονοζώνου συστρέμματος.)
10 ויעמדו	10.	10.
פגרו מעבר		Ἠτόνησαν τοῦ διαβῆναι.
את־נחל		
12 ושני צמקים	12.	12. ⋇ Καὶ δύο σταφίδας.
ותשב		
13 כי חליתי היום שלשה	13.	13. Ἠνωχλήθην σήμερον τρεῖς ἡμέρας.
חליתי		Ἠῤῥώστηκα.
שלשה		Τρίς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In veniendo David.	1. Cumque venissent David et viri.	1.
Ad meridiem.	Ex parte australi.	Ad austrum.
2. Et duxerunt.	2. Sed secum duxerant.	2. Sed moverunt.
6. Angustia fuit.	6. Contristatus est.	6. Contristatus est.
Roboravit se.	Confortatus est.	Invaluit.
7. Fac accedere, quæso, mihi ephod.	7. Applica ad me ephod.	7. Admove mihi superhumerale. Applica ad me superhumerale. Admove utique mihi indumentum.
8. Post agmen istud.	8. Latrunculos hos.	8. Post accinctum hunc. (*Al.*, post expeditum agmen.)
10. Et substiterunt.	10. Substiterant.	10.
Pigrescebant a transeundo.	Lassi transire non poterant.	Debiles fuerunt ad transeundum.
Torrentem.	Torrentem.	
12. Et duos botros siccos.	12. Ligaturas uvæ passæ.	12. ⋇ Et duos botros siccos.
Reversus est.	Reversus est.	
13. Quia ægrotavi hodie tres.	13. Quia ægrotare cœpi nudiustertius.	13. Moleste hodie habui tertium diem.
Ægrotavi.	Ægrotare cœpi.	Ægrotavi.
Tres.	Nudiustertius.	Ter.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Σατράπαι. *Ἄλλος*, στρατηγοί.	
10. Ὅταν διαφαύσῃ.	10. Καὶ φωτισάτω ὑμῖν.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Satrapæ. *Alius*, duces.	
10. Cum illuxerit.	10. Et illucescat vobis.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX lib. I Regum.

V. 6. Σ., ἀρεστός. Coislin. 2. *Ἄλλως*, εὐθύς. Edit. Rom.

Ibid. Σ., οὐκ ἀρέσκεις. Reg. et Coislin. 2.

V. 7. Σ., ἵνα μὴ ποιήσῃς etc. Coislin. 2.

V. 9. Σ., ὅτι ἀρέσκεις σύ μοι. Ibid. *Ἄλλος*, ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου etc. Reg. *Ἄλλως*, ἐν ὀφθαλμοῖς μου. Sic edit. Rom.

Ibid. *Ἄλλος*, στρατηγοί. Sic quædam exemplaria et Complutensis.

V. 10. Σ., ὅταν διαφαύσῃ. Coislin. 2.

CAPUT XXX LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰσελθόντος Δαυΐδ. *Ἄλλος*, ἐν τῷ παραγενέσθαι Δαυΐδ.	1.
Πρὸς μεσημβρίαν.	Ἐπὶ τὸν νότον.	
2.	2. Ἀλλ' ᾐχμαλώτευσαν.	2.
6.	6. Ἐθλίβη.	6. Ἠπορεῖτο.
Ἐθάρσησε.	Ἐκραταιώθη.	
7. Στῆσον πρὸς μὲ τὴν ἐπωμίδα.	7. Προσάγαγε τὸ ἐφούδ.	7.
8. Ἐπὶ τὸν λόχον τοῦτον.	8. Ὀπίσω τοῦ Γεδδοὺρ τούτου. *Ἄλλος*, ὀπίσω τοῦ στρέμματος (ἴσ. συστρέμματος). *Ἄλλος*, στρατεύματος.	8. Συστρέμματος.
10. Ἐπτωματίσθησαν.	10. Ὑπέστησαν.	10.
Ἠδυνάτησαν.	Ἐκάθισαν πέραν τοῦ χειμάῤῥου.	Ἀπενάρκησαν παρελθεῖν.
Φάραγγος.	Χειμάῤῥου.	
12. Ἐνδέσμους σταφίδων.	12. *Vacat.*	12.
Ἀνεκτήσατο.	Κατέστη.	
13.	13. Ὅτι ἠνωχλήθην ἐγὼ σήμερον τριταῖος. *Ἄλλος*, ὅτι ἠῤῥώστησα ἐγὼ σήμερον τρίτην ἡμέραν.	13.
Ἐνόσησα.	Ἠνωχλήθην.	Ἐμαλακίσθην.
	Τριταῖος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Intrante David. *Alius*, cum accessisset David.	1.
Ad meridiem.	Ad austrum.	
2.	2. Sed captivarunt.	2.
6.	6. Tribulatus est.	6. Anxius erat.
Confidit.	Confortatus est.	
7. Applica ad me superhumerale.	7. Applica ephud.	7.
8. Ad agmen, *sive* cuneum istum.	8. Post Geddur istud. *Alius*, post turmam. *Alius*, exercitum.	8. Agmen.
10. Conciderunt.	10. Substiterunt.	10.
Defecerunt.	Sederunt trans torrentem.	Obtorpuerunt ad transeundum.
Vallem.	Torrentem.	
12. Ligaturas uvæ passæ.	12. *Vacat.*	12.
Recreavit se.	Restitutus est.	
13.	13. Quia moleste habui ego hodie tertianus. *Alius*, quia ægrotavi ego hodie tertium diem.	13.
Ægrotavi.	Moleste habui.	Infirmatus sum.
	Tertianus.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ועל־נגב 14	14.	14. Πρὸς νότον.
התורדני 15	15.	15.
הגדוד		Εὔζωνον.
נטשים 16	16.	16. Ἐκτεταμένοι.
וחגגים		
הגדל		
מהנשף 17	17.	17. Ἀπὸ σκοτομήνης.
ויצל 18	18.	18.
אשר־פגרו 21	21.	21. Οἳ ἐπτωματίσθησαν
ויגש		
וישאל להם		
ובליעל 22	22.	22. Καὶ ἀποστάτης.
הצלנו		Ἐῤῥυσάμεθα.
וינהגו		Καὶ ἐλασάτωσαν.
ויתן את־הגדוד הבא 23	23.	23
לחק ולמשפט 25	25.	25.
מהשלל לזקני יהודה לרעהו 26	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Et ad meridiem.	14. Ad meridiem.	14. Ad austrum.
15. Num descendere facies me?	15. Potes me ducere.	15.
Agmen.	Cuneum.	Accinctum.
16. Relicti.	16. Discumbebant.	16. Extensi.
Et tripudiantes.	Et quasi festum celebrantes diem.	
Magnis.	*Vacat.*	
17. A crepusculo.	17. A vespere.	. . a nocte illuni.
18. Et eruit.	18. Eruit.	18.
21. Qui pigri fuerant.	21. Qui lassi substiterant.	21. Qui conciderant.
Et accessit.	Accedens autem.	
Et optavit eis.	Salutavit eos.	
22. Et Belial.	22. Et iniquus.	22. Et apostata.
Eruimus.	Eruimus.	Eruimus.
Et ducant.	Cum acceperint.	Et deducant.
23. Et dedit agmen veniens.	23. Et dedit latrunculos qui eruperant.	23.
25. In statutum, et in judicium.	25. Constitutum et præfinitum.	25.
26. De spolio senioribus Juda socio suo.	26. De præda senioribus Juda proximis suis dicens.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX lib. I Regum.

V. 1. Ἄλλος, ἐν τῷ παραγενέσθαι Δαυΐδ. Ita Reg.

Ibid. Ἀ., πρὸς νότον. Σ., πρὸς μεσημβρίαν. Ex Eusebio et Hieronymo *De locis Hebraicis*, ut supra.

V. 2. Ἀ., ἀλλ' ἤλασαν. Coislin. 2.

V. 6. Ἀ. et Θ. lectiones exhibet idem.

Ibid. Ἀ., ἐνίσχυσε. Idem.

V. 7. Ἀ., ἔγγισόν μοι τὴν ἐπωμίδα. Reg. Duas alias Aquilæ interpretationes et Symmachi interpretationem exhibet Coislin. 2. Sed auguror primam, στῆσον πρὸς μὲ etc., esse Symmachi tantum: duas vero alias Aquilæ, ex duabus ejus editionibus desumptas, quod persæpe in libris Regum occurrit.

V. 8. Ἀ., μετὰ τὸν εὔζωνον τοῦτον. Lectionem Aquilæ sic effert Eusebius *De locis Hebraicis*, ut et Hieronymus ad vocem Γεδδούρ, ubi ad Symmachum legitur λόφον pro λόχον. Codex vero Regius et Procopius lectionem Aquilæ sic habent, ὀπίσω τοῦ μονοζώνου συστρέμματος. Complut. habet στρατεύματος, quæ lectio non spernenda. Coislin., Ἀ., εὐζώνου. Σ., λόχου. Θ., συστρέμματος. Ibidem adjicit Coislinianus 2, μονόζωνοι δὲ μᾶλλον καλοῦνται οἱ λῃσταί. I. e. « μονόζωνοι, *magis vocantur vrardones.* »

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Πρὸς μεσημβρίαν.	14. Ἐπὶ νότον.	14.
15. Ἄρα εἰ κατάξεις με.	15. Εἰ κατάξεις με.	15.
Λόχον.	Γεδδούρ. *Ἄλλος*, σύστρεμμα.	
16. Ἀναπεπτωκότες.	16. Διακεχυμένοι.	16. Ἐσκορπισμένοι.
Ὡς ἐν πανηγύρει.	Καὶ ἑορτάζοντες.	
Τοῖς πολλοῖς.	Τοῖς μεγάλοις.	
17. Ἀφ' οὗ συνεσκόταζεν.	17. Ἀπὸ ἑωσφόρου.	17.
18.	18. Ἀφείλατο. *Ἄλλος*, ἐκομίσατο	18.
21. Ἀτονήσαντας.	21. Τοὺς ὑπολειφθέντας.	21. Ἀποναρκήσαντας.
	Καὶ προσήγαγε. *Ἄλλος*, καὶ προσῆλθε.	
Ἠσπάσαντο αὐτούς.	Ἠρώτησαν αὐτόν	
22. Καὶ παράνομος.	22. Καὶ λοιμός.	22.
	Ἐξειλόμεθα.	
	Ἀπαγέτωσαν. *Ἄλλως*, ἀπαγέσθωσαν. *Ἄλλος*, λαβέτωσαν.	
23.	23. Καὶ παρέδωκε Κύριος τὸν Γεδδοὺρ τὸν ἐπερχόμενον. *Ἄλλος*, καὶ παραδοῦναι Κύριος τὸ σύστρεμμα τὸ ἐπελθόν.	23.
25. Εἰς ὅρον καὶ κρίσιν.	25. Εἰς πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα.	25.
26.	26. Τοῖς πρεσβυτέροις τῶν σκύλων Ἰούδα, καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ λέγων. *Ἄλλος*, τοῖς πλησίον αὐτοῦ τῶν σκύλων αὐτοῦ λέγων.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Ad meridiem.	14. Ad austrum.	14.
15. Si forte deducas me.	15. Si deduces me.	15.
Turmam.	Geddur. *Alius*, agmen.	
16. Prolapsi.	16. Profusi.	16. Dispersi.
Quasi in celebritate.	Et festum celebrantes.	
Multis.	Magnis.	
17. A crepusculo vespertino.	17. A lucifero.	17.
18.	18. Eruit. *Alius*, abstulit.	18.
21. Qui animo defecerant.	21. Qui relicti fuerant.	21. Qui obtorpuerant.
	Et accessit. *Alius*, *id.*	
Salutaverunt eos.	Interrogaverunt eum.	
22. Et iniquus.	22. Et pestilens.	22.
	Eripuimus.	
	Abducant. *Alius*, accipiant.	
23.	23. Et tradidit Dominus Geddur qui irruerat. *Alius*, et tradat Dominus agmen irruens.	23.
25. In decretum et judicium.	25. In constitutum et in jus.	25.
26.	26. Senioribus Juda de spoliis, et proximis suis dicens. *Alius*, sociis suis de spoliis suis dicens.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX lib. I Regum.

Ibid. Σ., ἐπτωματίσθησαν. Idem.

V. 10. Ἀ., ἠτόνησαν τοῦ διαβῆναι. Θ., ἀπενάρκησαν παρελθεῖν. Reg. Adjicit vero Coislinianus 2, Σ., ἠδυνάτησαν.

Ibid. Σ., φάραγγος. Idem.

V. 12. Ἀ., ※ καὶ δύο σταφ-. Σ. etc. Idem. Hæc vero desunt in Ο'.

Ibid. Σ., ἀνεκτήσατο. Coislin. 2. Reg. etiam habet, sed sine interpretis nomine.

V. 13. Ἀ., ἠνωχλήθην etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἠῤῥώστηκα. Σ., ἐνόσησα. Θ., ἐμαλακίσθην. Idem. Ita ut duas Aquilæ interpretationes exhibeat, an ex duabus editionibus, an vitio librarii, incertum.

V. 14. Ἀ., πρὸς νότον etc. V. supra, v. 1.

V. 15. Σ., ἄρα εἰ κατάξεις με. Reg. At Coisl. 2 habet, Σ., εἰ, tantum.

Ibid. Ἀ., εὔζωνον etc. Vide supra ad vers. 8.

Ibid. *Ἄλλος*, σύστρεμμα. Et sic semper.

V. 16. Has Ἀ., Σ., Θ. lectiones ex cod. Reg. et Coislin. 2 mutuamur.

Ibid. Σ., ὡς ἐν πανηγύρει. Reg. et Coislin. 2

Ibid. Σ., τοῖς πολλοῖς. Coislin. 2.
V. 17. Ἀ., ἀπὸ σκοτομήνης. Σ., ἀφ' οὗ συνεσκόταζεν. Drusius et Coislin. 2.
V. 18. Ἄλλος, ἐκομίσατο. Reg.
V. 21. Ἀ., οἱ ἐπτωμ-, et reliquas similiter versiones affert Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, καὶ προσῆλθε. Reg.
Ibid. Σ., ἠσπάσαντο αὐτούς. Coislin. 2.
V. 22. Ἀ., καὶ ἀποστάτης etc. Coislin. 2

CAPUT XXXI LIB. I REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 וידבקו	2.	2. Ἐκολλήθησαν.
3 המורים	3.	3. Ῥοιζοῦντες.
מאד מהמורים		Σφόδρα ἀπὸ τῶν ῥοιζούντων
4 חרבך	4.	4.
והתעללו		Ἐναλαλάξωσι.
נשא כליו		
6 יחדו	6.	6. Ὁμοῦ.
9 ויכרתו את־ראשו	9.	9.
ויפשטו את־כליו		
10 בית עשתרות	10.	10. Ἐν οἴκῳ Ἀσταρώθ.
12 חיל	12.	12. Εὔπορος.
13 האשל	13.	13. Δενδρῶνα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et adhæserunt.	2. Irrueruntque.	2. Adhæserunt.
3. Jacientes.	3. Sagittarii.	3. Sagittarii.
Valde a jacientibus.	A sagittariis.	Valde a jacientibus.
4. Gladium tuum.	4. Gladium tuum.	4.
Et illudant.	Illudentes.	Jubilent.
Ferens vasa ejus.	Armiger.	
6. Pariter.	6. Pariter.	6. Simul.
9. Et absciderunt caput ejus.	9. Et præciderunt caput Saul.	9.
Et spoliaverunt vasa ejus.	Et spoliaverunt eum armis.	
10. Domo Astaroth.	10. In templo Astaroth.	10. In domo Astaroth.
12. Virtutis.	12. Fortissimi.	12. Abundans.
13. Arbore.	13. In nemore.	13. Arboreto.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI lib. I Regum.

V. 2. Ἀ., ἐκολλήθησαν. Coislin. 2.
V. 3. Ἀ., ῥοιζοῦντες. Reg. Vide Exod. XIX, 13, et Psal. LXIII, 8.
Ibid. Ἀ., σφόδρα etc. Σ., ἀκοντ-. Θ., τόξων. Coisl. 2, cum hac nota, μέρος τὸ ἐγγὺς τοῦ ἥπατος, quæ a Drusio affertur, quasi sit lectio Theodotionis : sed est scholion ad lectionem τῶν Ο', εἰς τὰ ὑποχόνδρια.
V. 4. Ἄλλος, μάχαιραν. Sic quidam mss. et edit. Complut.
Ibid. Ἀ., ἐναλαλάξωσι. Coislin. 2, et Reg. forte ἐναλλάξωσι.
Ibid. Σ., ὁπλοφόρος. Idem Coislin. 2.
V. 6. Ἀ., ὁμοῦ. Idem.
V. 9. Σ., καὶ ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Coisl. 2 et Reg. Ἄλλος, καὶ ἀποκεφαλίζουσιν αὐτόν. Reg.
Ibid. Σ., ὅπλα. Coislin. 2. Ἄλλος, καὶ ἐκδιδύσκουσιν etc. Reg.
V. 10. Ἀ., ἐν οἴκῳ Ἀσταρώθ. Coislin. 2. Ἄλλος.

Ibid. 'A., ἐῤῥυσ-. Idem.

Ibid. 'A., καὶ ἐλασάτωσαν, et mox λαβέτωσαν, sine interpretis nomine. Coislin. 2 : sed videtur Symmachi. Ἄλλως, ἀπαγέσθωσαν. Edit. Rom.

V. 23. Ἄλλος, καὶ παραδοῦναι τὸ σύστρεμμα τὸ ἐπ-. Reg.

V. 25. Σ., εἰς ὅρον καὶ πρ-. Coislin. 2.

V. 26. Ἄλλος, τοῖς πλησίον αὐτοῦ τῶν σκύ- etc. Reg

CAPUT XXXI LIB. I REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Συνάπτουσι.	2.
3.	3. Ἀκοντισταί.	3. Τοξοταί.
Ἀκοντιστῶν.	Εἰς τὰ ὑποχόνδρια.	Τόξων.
4.	4. Ῥομφαίαν σου. Ἄλλος, μάχαιραν.	4.
	Ἐμπαίξωσιν.	
Ὁπλοφόρος.	Ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ.	
6.	6. Κατὰ τὸ αὐτό.	6.
9. Καὶ ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.	9. Καὶ ἀποστρέφουσιν αὐτόν. Ἄλλος, καὶ ἀποκεφαλίζουσιν αὐτόν.	9.
Ὅπλα.	Καὶ ἐξέδυσαν τὰ σκεύη αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἐκδιδύσκουσιν αὐτὸν τὰ σκεύη αὐτοῦ.	
10.	10. Εἰς τὸ Ἀσταρτεῖον. Ἄλλος, εἰς τὸ ἱερὸν Ἀστάρτης.	10.
12. Ἰσχυρός.	12. Δυνάμεως.	12.
13. Φυτόν.	13. Ἄρουραν.	13. Τὰς δρῦς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Congrediuntur.	2.
3.	3. Sagittarii.	3. Sagittarii.
Jaculatoribus.	In hypochondria.	Arcubus.
4.	4. Gladium tuum. *Alius*, machæram.	4.
	Illudant.	
Armiger.	Ferens vasa ejus.	
6.	6. In idipsum.	6.
9. Et absciderunt caput ejus.	9. Et convertunt eum. *Alius*, et capite truncant eum.	9.
Arma.	Et spoliaverunt vasa ejus. *Alius*, et exuunt eum vasis (*al.* armis) suis.	
10.	10. In Astartio. *Alius*, in templo Astartes.	10.
12. Fortis.	12. Virtutis.	12.
13. Arbore.	13. Arboreto.	13. Quercubus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI lib. I Regum.

εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀστάρτης. Reg.

V. 12. 'A., εὔπορος. Σ., ἰσχυρός. Coislin. 2.

V. 13. 'A., δενδρῶνα. Σ., φυτόν. Θ., τὰς δρῦς. Reg. et Coislin. 2.

Notæ duæ sequentes prodeunt, prior ex codice Regio passim laudato, altera ex codice Regio, numero 1871. Uterque vero testificatur Aquilam ex primo et secundo Regum libro, sive ex duobus Samuelis, unum fecisse. Tertia nota adjicitur ex Coisliniano 2.

Τέλος σὺν Θεῷ τῆς πρώτης τῶν Βασιλειῶν.

Ὁ δὲ Ἀκύλας, Ἑβραίοις ἑπόμενος, οὐ διεῖλε, ἀλλὰ μίαν τὰς δύο πεποίηκε.

Ἀκ., εἰς ἓν συνάπτει τὴν Α' μετὰ τῆς Β'.

Coislin., ἕως ὧδε τὸ Ἑβραϊκὸν, καὶ λοιποί.

I. e. Finis cum Deo primi libri Regum.

Aquila vero, Hebræos sequens, non divisit; sed ex duobus unum fecit.

Aquila primum et secundum in unum copulat.

Coislin. Hactenus Hebraicum et reliqui.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Epistola nuncupatoria. 9
Præfatio. 14
PRÆLIMINARIA. 19
Caput primum. — *De Tetraplorum et Hexaplorum nominibus et forma.* 19
I. — Tetraplorum et Hexaplorum varia nomina. 19
II. — Cur Tetrapla et Hexapla Origenes adornaverit. 22
III. — An Hexapla prius quam Tetrapla. Certum videtur Tetrapla prius quam Hexapla adornata fuisse. 22
IV. — Quo tempore Hexapla concinnaverit. 24
V. — Qua ratione Tetrapla, Hexapla, Octapla digesserit, itemque Enneapla. 29
VI. — In quibusnam Scripturæ libris, tres alias editiones Hexaplis addiderit. 31
VII. — De notis in marginibus Hexaplorum ab Origene positis. 34
VIII. — An Samaritani et Syri lectiones in marginibus Hexaplorum locaverit. 35
IX. — Utrum Origenis tempore Samaritani et Syri Græcæ versiones fuerint. 36
Cap. II. — *De textu Hebraico.* 39
I. — Textus Hebraicus, in Hexaplis descriptus, idem erat qui hodiernus, non autem priscus ille Samaritanus. 39
II. — Specimina quædam litterarum Hebraicarum veterum. 39
III. — Ex quarumdam litterarum similitudine quanta interpretationum varietas orta sit. 42
IV. — De prisco scripturam Hebraicam legendi more. 46
V. — De veteri litterarum Hebraicarum pronuntiatione. 47
VI. — De vocalibus Hebræorum. 50
Cap. III. — *De Historia LXX vel LXXII Interpretum, quæ Aristeæ nomine circumfertur.* 53
I. — Aristeanæ Historiæ compendium. 53
II. — Quid de hac Historia dixerint Aristobulus et Philo Judæus. 56
III. — Quid Josephus. 57
IV. — Quam longe ab Aristeæ narratione aberraverit Justinus Martyr. 57
V. — Epiphanius longe diversa ab Aristea et a cæteris refert. 58
VI. — Tota controversia in tres quæstiones dividitur. 60
VII. — Probatur Aristeæ exemplaria quæ supersunt genuina, cæterorum autem additamenta respuenda esse. 60
VIII. — Post Hieronymum asseritur LXX vel eos qui Pentateuchum transtulerunt, non reliqua interpretatos esse. 62
IX. — Utrum Aristeæ primigenia Historia vera sit, an conficta et supposititia, afferuntur argumenta utrinque. 62
X. — Disputationis conclusio. 66
Cap. IV. — *De LXX Interpretum versione, ut in Hexaplis erat.* 66
I. — De statu editionis τῶν ο' antequam Origenes Hexapla adornaret. 66
II. — Origenes editionem τῶν ο' emendatam cum astericis et obelis in Hexaplis posuit. 68
III. — De astericorum et obelorum usu in Hexaplis. 69
IV. — De lemniscis et hypolemniscis. 72
V. — In hodiernis editionibus et mss. LXX Interpretum, multa ex editione illa Hexaplari desumpta deprehenduntur. 75
VI. — De mutationibus quæ ab Origenis tempore in editiones LXX Interpretum advectæ sunt. 76
VII. — De iis etiam mutationibus, quæ ex similitudine quarumdam litterarum admissæ sunt. 77
VIII. — De distinctione capitum et versiculorum antiquitus usurpata. 78
Cap. V. — *De Aquilæ editionibus.* 79
I. — Aquilæ historia. 79
II. — Aquila duas interpretationes edidit. 81
III. — Utra ex duabus in Hexaplis posita fuerit. 82
IV. — An de industria Aquila quædam Scripturæ loca in alium sensum detorserit. 83
V. — Expenduntur loca ubi Aquila, quasi ob Christianismi odium male interpretatus, reprehenditur. 83
VI. — Quæritur utrum Aquila idem sit qui Onkelus, et utrum Thargum Onkeli aliquid affinitatis habeat cum interpretatione Aquilæ. 85
Cap. VI. — *De Symmachi interpretatione.* 85
I. — Multipliciter errat Epiphanius et pugnantia loquitur, dum narrat Symmachum Scripturam vertisse ante Theodotionem. 85
II. — Auctor Synopseos Epiphanii errorem sensisse videtur. 87
III. — Chronicon Alexandrinum errorem Epiphanii emendavit, ut et Ado. 87
IV. — An duas interpretationes ediderit Symmachus. 89
V. — Quo vertendi genere usus sit : et de annis chronologicis primæ ac secundæ ætatis ut a Symmacho numerabantur 90
VI. — Ejus editio a veteribus admodum laudata. 91
VII. — Theodoro Heracleotæ non ita probatur. 91
Cap. VII. — *De Theodotionis editione.* 91
I. — Quis fuerit Theodotio. 91
II. — De ratione interpretandi qua usus est. 93
III. — Cæteris interpretibus indoctior habetur. 94
Cap. VIII. — *De reliquis editionibus.* 95
I. — Quinta, sexta, septima editiones quandonam factæ sint. 95
II. — Quandonam repertæ fuerint. 95
III. — De quinta editione. 96
IV. — De sexta editione. 97
V. — De septima. 97
VI. — De Vulgatæ editionis Latinæ præstantia. 98
Cap. IX. — *In singulos Scripturæ libros, ut in Hexaplis erant, hic quædam adnotantur.* 99
Cap. X. — *De notis ad Hexapla vel Tetrapla spectantibus.* 105
I. — De notis cognitis. 105
II. — De notis incognitis. 110
III. — Probatur contra Brianum Waltonum notam οἱ γ' significare tres interpretes Aquilam, Symmachum et Theodotionem. 111
Cap. XI. 113
I. — Hexaplorum apographa perpauca facta sunt, et quare. 113
II. — Variæ Hexaplorum lectiones in marginibus Bibliorum collectæ. 116
III. — Quinam ex scriptoribus ecclesiasticis Hexaplorum libris sint usi. 117
IV. — Quandonam Hexapla perierint. 120
Anecdota quædam, quæ hic tantum memorantur. 121
Monitum. 121
Testimonia in veteres interpretes. 123
HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT. 141
Monitum in Genesim. 141
Genesis liber. 145
Admonitio in Exodi librum. 331
Exodi liber. 335
In Leviticum admonitio. 519
Levitici liber. 523
Admonitio in librum Numerorum. 707
Liber Numerorum. 707
Admonitio in Deuteronomium. 791
Liber Deuteronomium. 795
Admonitio in librum Josue. 927
Liber Josue. 927
Admonitio in librum Judicum 1043
Liber Judicum. 1043
Monitum in librum Ruth. 1267
Liber Ruth. 1267
Admonitio in libros Regum et Paralipomenon. 1267
Liber I Regum. 1271

FINIS TOMI DECIMI QUINTI.

Ex typis MIGNE, au Petit-Montrouge.